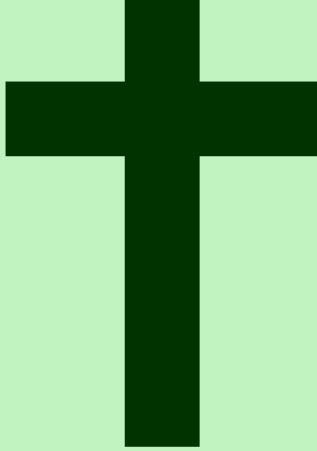

Manikáne O Ehwehne

God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of
Papua New Guinea

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12

Contents

Mátíyu	1
Máhka	66
Arúka	104
Sóni	169
Eqmaro Ke	213
Aroma	274
1 Kórína	305
2 Kórína	335
Kárétía	353
Épésa	363
Pírípái	373
Kórósía	380
1 Tésárónáika	387
2 Tésárónáika	393
1 Tímóti	397
2 Tímóti	406
Táitása	412
Pírémóna	416
Íbaru Ke	418
Sémisi	442
1 Píta	450
2 Píta	458
1 Sóni	463
2 Sóni	470
3 Sóni	471
Súta	473
Sokigi	476

Mátíyu Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Mátíyuwe téh táhkísi moné mewe arámbéhríúwana anehe Sísaga we kéro aní míankeheéna we omaq atowana wene táhkísi arámbéhrí suena Sísá kérowe. We mó awíqmé Áríwáie. Wega wenawahrah Asiú keyábé iwíáhéna mah pukú sehíranúwe. Asiu kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga sehíranúwe. Asiu kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka anotah aní omaq atahnana wega ite Asiu kené Wahnah míanieéna sinkehe uwe. Sísá Karáhéga ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atena eqmarowe. Wenawahrah Asiú kéné sína Wahnáhmé íre mó aní míre. We Sísá wire éra Asiu kegá wensabé aiq pútare atageheéna Mátíyuga mah pukú sehíranúwe.

Mátíyuga mah kawéq éhwéh sehíranúwe.

Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari kéh éhwéhne.

(Árúka 3.23-38)

¹ Sísá Karáhéne aigaqnaréh síwíqmari mahraue kéhre.

Sísawe Tébiti kahnáhne.

Tébitiwe Ébárahma kahnáhne.

² Ébárahmawe Áhísáhkine abowáe.

Áhísáhkiwe Sékópáne abowáe.

Sékópawe Súrareh ábárahnahnahne sibowáe.

³ Súrawe Pérésareq Sérareqne sibowáe.

Mi aníténé sinowawé wenáwíq Támárie.

Pérésawe Éşárónine abowáe.

Éşáróniwe Árámine abowáe.

⁴ Árámiwe Ámínárápáne abowáe.

Ámínárápawe Násónine abowáe.

Násóniwe Sámónine abowáe.

⁵ Sámóniwe Póásine abowáe.

Póásine anowawé wenáwíq Áráhpae.

Póásiwe Óbétine abowáe.

Óbétine anowa wenáwíq Árútie.

Óbétiwe Sésine abowáe.

⁶ Sésiwe Tébiti anotah wahnáhné abowáe.

Tébitiwe Sórómónine abowáe.

Sórómónine anowawé téhwe Úríane ahre míowe.

⁷ Sórómóniwe Áréóbóámáne abowáe.

Áréóbóámawe Ábíyane abowáe.

Ábíyawe Ásane abowáe.

⁸ Ásawe Séhósápátine abowáe.

Séhósápátawe Séórámáne abowáe.

Séórámawe Úsíane abowáe.

⁹ Úsíawe Sótámáne abowáe.

Sótámawe Áhásane abowáe.

Áhásawe Ésékiáne abowáe.

¹⁰ Ésékiawe Mánásene abowáe.

Mánásewe Émónine abowáe.

Émóniwe Sósáiane abowáe.

¹¹ Sósáawe Séhóíákínireh ábárahnahnehne sibowáe.

Mi tanáhráq Pábíróni marákóipéqté kéga Ísara ke táhtoqme meriqmera sene marakórapeq mórítówe. ¹² Pábíróni marakórápéq mórítówana

Séhóíákiniwe Séátíérane abowáe.

Séátíerawe Sérúbábérane abowáe.

¹³ Sérúbábérawe Ábíútime abowáe.

Ábíútiwe Éríákimane abowáe.

Éríákimawe Ásórane abowáe.

¹⁴ Ásórawe Sárókiwe abowáe.

Sárókiwe Ékímane abowáe.

Ékímawe Ériútime abowáe.

¹⁵ Ériútiwe Éréásane abowáe.

Éréásawe Mátánine abowáe.

Mátániwe Sékópane abowáe.

¹⁶ Sékópawe Sósépane abowáe.

Sósépawe Máhríane awehkawae.

Máhríaga Sísa maqmarowara mi animé Karáhee atowe. Karáhéwe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka we omaq atowe.

¹⁷ Ébárahma míotaqtenu Tébitaq seuwekue airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Tébiti míotaqtenu Pábíróni marakórápéq mórítótaq seuwekue mó airápété itaréitaré ábáhnínáhnah míówe. Pábíróni marakórápéq mórítótaqtenu Karáhega marakóipeq tutaq seuwekue mó 14 se ábáhnínáhnah míówe.

Máhríaga Sísa Karáhe maqmaro ehwehne.

(Árúka 2.1-7)

¹⁸ Sísa Karáhe maqmaro ehweh teiníboq íráhro. Wenano Máhría Sósépa ahreyabéutaq Sósépareq íre nogúyataq Manikáne Awanka iwíáh atowana kía míowe. ¹⁹ Sósépa ahriahri peh kaweq sansánúwe. Wega meyanau ahrégá kía mío ehweh irena wega iwíáhéna, Mó wehreq nogoye éna Máhría ayehitéhneho éna wehuke míotaq íre ehweh atasa peh auwanie iwíáhúwe. ²⁰ Mira iwíáhúwana Maniká itene Wahnah míéhrebeq íopeqté áninká áónáh atena wensabé, Sósépa, Tébiti kahnáh ánino, írátíahno. Manikáne Awanka iwíáh atéhraha Máhría kía míéhre. Minayabe we meweyabe íre áhreúno. ²¹ We animai maqmiahnana wega wehukene ahbabáq kaweraritena merirankéhe. Minayabe wenáwíq Sísa ato úwe.

²² Minayabe Manikánka iwíáh atowana wene ehweh irarú aninká mahraréna,

²³ Írátíahro. Wehreq íre nogu ahrárigá kía ména animai maqmiahnara

Émánúérae atagéhe úwe.

(Aisaia 7.14)

Mi awíqmé Émánúerawé áwahewé Maniká itereq mía míai áwíre.

²⁴ Sósépa áónáhéna irigútaq itene Wahnah míéhrebeq íopeqté áninká teawu ehweh sehgiéna Máhría meyowe. ²⁵ Wega mewena Máhríaga ani íre maqmíotaq Sósépa peh míowana animai maqmarowana Sísa áwíratowe.

2

Ahtebia kéga Sísa kabaru ehwehne.

¹ Anotah wahnáh aní wenáwíq Éróti Súría marákórápéqté kéné wahnah míotaq Máhriaga Pétáriéma suwahpeq Sísa maqmiowe. Maqmiowara ío kiembogirabeqte ké ahtebeia kégá Sarúsarama suwahpeq suwe. ² Sega mibeqté keyábé, Inahunahní Asiu kené anotah Wahnáh úkina anímé eheq míehro? Ío kiembogirabeq wehyoqka, Anotah Wahnáh maq-marehre sokigi aínsábé wensabé iwíáh iwíáh ataneheéq sune uwe.

³ Úwana Érótiga mi ehwéh irena wene arupipeq iwíáh kikirúwara moke Sarúsarama suwahpeqte kéné sirupipeq moq iwíáh kikiruwe. ⁴ Érótiga moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq síáhrabéna sensabé, Wehuke merirankeheéna Manikánka omaq ato aní eheq maqmianabo úwe. ⁵ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq maqmianae éra minayabe Manikáne ehweh irarú aninká sehiranue mahraréna,

⁶ Pétáriéma suwahpeqte kéo, Súría marákórápéq moke mó kehiná suwahpeq iteruwahpeq kiotaikiro? Írakaumo. Pétáriéma suwahpeq anotah aní maqmarahnana mi aninká néne animarí Ísara ke wahnahnéna kaweq ah sokigi arinkéhe úwe. (Maika 5.2)

⁷ Érótiga ío kiembogirabeqte ké kopéq síáhrabúwara sega weba suwana sensabé, Téhwe mi wehyóq aneq tanáhráq ábóraragurairo kasenúwara teawúwe. ⁸ Teawúwana mi keyábé mahraréna, Mi karíq ánínsábé kawerue kogabaroro. Mi aní koábóraq máréhataq íné moq koiwíáh iwíáh ataníboq sereniéro éna Pétáriéma suwahpeq eqmaq suowe.

⁹ Eqmaq suowara pokue ahtaqqeq míówana pópoqnah kiembogirabeq wehyoqka ebeq kure mi karíq aní mío nah kotaq abobóráhpeq kowara ¹⁰ tagéra sirupipeq anotahtaqqeq eyoyóuwe.

¹¹ Nahupéq kibekéra mi karíq ánínseq wenano Máhriareq tagéra sirehunseraríq méra mi karíq ánínsábé iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera sene unahpípeqté péwe kóraakáq kaweq weriákáq kaweq kunkúni pahuráhákáq áwúwe. ¹² Manikánka mi ke áónáh aritena sensabé, Érótiba íre seuwekoro aritowara sega mó ahtápéqtáq sensuwahpeq pokuwe.

Sósépareh karírónáninká Ísípi marákórápéq poku ehwéhne.

¹³ Ahtebeia kégá mitaq suera pokuwana itene Wahnah Maniká míéhrabeq íopipeqté áninká Sósépa áónáh atena wensabé, Irigue mi karíq ánínseq wenanoreq Ísípi marákórápéq pehbeheráh meriqme mórito. Érótiga mi aní subiq suanieéna kabarinaire. Teawéna tanáhráq seuwekinkehboq mibeq kowíahno úwe. ¹⁴ Úwana Sósépaga irigéna inokáhpéq mitaq suena mi karíq ánínseq wenanoreq meriqmena pokue Ísípi marákórápéq pokúwe. Éróti íre pukú tanáhráq Sósépareh karírónání Ísípi marákórápéq kowíówe. ¹⁵ Minayabe itene Wahnahnka wene ehweh irarú ani iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nénahni Ísípi marákórápéq míéhnsábé mitaq sue mahbeq súno atóge ire. (Hosea 11.1)

Mi ehwéh aiq pútaranginkeheéna Manikánka Sósépansabé Ísípi marákórápéq kowíahno atowe.

Karíq maigáú subiq súáhro arito ehwéhne.

¹⁶ Ahtebia kégá Érótime ehweh íre sehgira mó ahtáqpéq pokue taqnoba-gunsabe Érótiga áyátó púana anotah abíáhnsánúwe. Anotah abíáhnsánéna Pétáriéma suwahpeqkákáq wahtote kehiná suwahpeqkákáq mó ke eqmaq suanaútaq sensabé, Moke náhtate kariq máígáú subiq súáhro aritowe. Ahtebia kégá wehyoq ehwéh teawú tanahráq Érótiga iwíáhéna, Mi anímé amahnága peh náh neh aníne éna moke náhtate kariq máígáú subiq súáhro aritowe. ¹⁷ Érótiga miraúnka Sérémáíane naho éhwéh aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Sérémáía iwíáh atowana wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Áréma suwahpeqte kégá ibiséra áhnte ibítúnátúnánowara íráhwe. Árésérage wene animárínsabé ibisehre. Moke subiq sutonsabé wewahrahga wene arupipeq íre kaweratahráhowana peh ibisehre úwe.*
(Jeremaia 31.15)

Kehrari marákórápéq kowió ehwehne.

¹⁹ Sósépareh karirónání Ísípi marákórápéq miówana Éróti pukúwana íopeqte ánínká Sósépa áónáh atowe. ²⁰ Áónáh atena wensabé, Irigue mi anínseq wenanoreq meriqme iteruwahrah Ísara kené marakórapeq seuwekúno. Mi aní subiq suanehe iwíáhuro ke aiq pukuro puah meriqme kouwekúno úwe. ²¹ Kouwekúno úwana Sósépage mi anínseq wenanoreq meriqmena Ísípi marákórápéq suena Ísara kené marakórapeq kouwekuwe.

²² Érótime ahninkáwá wenáwíq Ákéráúsae. Wega wenabone arambéri Súría marákórápéq Ísara keráq wahnah arámbéhrí awaq miowana Sósépage minayabe irena mi marákórápéq pokéyabe áhreúwe. Manikánka Sósépa áónáh atena wensabé, Súría marákórápéq íre pokúno éna Kehrari marákórápéq kowíahno úwana meriqmena pokue Kehrari marákórápéq kowíowe. ²³ Kehrari marákórápéq kowéna Néhsara suwahpeq pokéna mitaq kaegaeúwe. Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara Sísansabé sehiranue mahraréna, We Néhsara suwahpeqte aníne ataneherawoe éra sehiranuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.

(Máhka 1.2-8; Árúka 3.1-18; Sóni 1.19-28)

¹ Mi tanáhráq wání meri merini aní Sóniga Súría marákórápéq séna mibeqté úwórápéq ména weba su ke ehweh teri terinúwe. ² Wega mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnirabeq aiq wahtotaq kéh púaq itene ahabábáq sansa sueq kaweqtaq miáhro úwe. ³ Manikánka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáía iwíáh atowana Sóni éhweh sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro ire úwe. (Aisaia 40.3)

⁴ Sóniga kéhma áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkákáq nówe.*

* **2:18:** Árésérawe Sékópane ahre miówe. Áréséra akéqmé Súrarah ábárahnahnahne sinoiboe. Súrarah ábárahnahnah airápété téhtaré káhnáh méra moke Ísara kené sigaqnaréhe. Mi tanáhráq Áréséra wewega íre ibisówe. Wene aigaqnaréh ininsónká ibisowe. * **3:4:** Sóniwe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisa tahnsa aníne. 2 King 1.8, Malakai 4.5, Mátíyu 11.13-14, 17.10-13 tagáhno.

⁵ Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke Súría marákórápéqté kéníná suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq wahtotaq kehíná suwahpeqte kéreqka Sóniba suwe. ⁶ Weba séra sene ahbabáqsabe Manikápa pahsúówana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe.

Sóniga Péhrasi keyábé ehweh arito ehwehne.

⁷ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka† wání meaneheéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Insega teínsabé áhreue ínéba seo? Manikánka kamah inehoéq ínéba se mino. ⁸ Aiq pútaq kaweqtaq míaneheqmúne íwíáhirataq itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna, Ite amahnága kaweq sansánowe aitankéhe. ⁹ Ébárahma itene igaqna míéh púaq itewe Manikáne animarí méq kaweq ke míone éq iteicensabé iwíáh iwíáhiyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahrahire. ¹⁰ Wehukéninká awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será íre íyéh áwánká moke apiwe ira parianawire úwe.‡

¹¹ Sóniga mó mahraréna, Itene ahbabáq sansa aiq súáhnsabé wání mei meinuge. Íné peh wání mei meinugana íné kiotaiki aní inehe sinawire. Inehe si anímé anotah aní púana ínégá wene súu meweyabe íre awehrari aní múge. Wega Wenawa eqmarahnana wehukéninká ira kekínserah Wenawanka iteba tuinkéhe. ¹² Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera atutu ira pariáhwe. Mira onserah Manikánka kaweqtaq míáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Íre puinkorahi iraipéq pokoro aritanawire úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwéhne.

(Máhka 1.9-11; Áruká 3.21-22)

¹³ Sóniga mi ehwéh pahsuqme teriuwana Sísaga Kehrari marákórápéqté sure Sorana aroipéq Sóniga wání meawinkeheéna weba súwe. ¹⁴ Sísaga wání meanieéna weba súwana Sóniga ahqáho atena wensabé, Aneqsabé ínégá wání meninkeheé seno? Arega íné wání menínaraqmé aiq kawerinae úwana ¹⁵ Sísaga wensabé, Amahnága arega wání meninkéhe. Minawé Maniká awahbeh arámbéhríe úwana Sóniga wene ehwehnsabé kowe atowe.

¹⁶ Kowe atena Sísá wání meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq sabona sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwana tagówe. ¹⁷ Tagówana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboíruge úwe.

4

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Máhka 1.12-13; Áruká 4.1-13)

¹ Manikáne Awanka Sísá abatapi móatowana owainawanka weba séna Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. ² Sísaga áhnte wehekáh, 40wehekáh tópah awehriúnsabe anotah arúpíbíúwe. ³ Anotah arúpíbíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna

† **3:7:** Péhrasi kereq Sáyúsi kereqsabé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhno. ‡ **3:10:** Mah pabéqme éhwéhmé ira paríéhnserah Manikánka íre kaweqtaq míáh ké kamah arinawire.

puah mah ebáhmárínsábé, Tópah úkúno ato úwe. ⁴Úwana Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere. Írakaumo. Peh morá Manikánka irari ehwéhnká oganúq sitahráhire ire úwe. (Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqmena kaweq mapéq Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena ⁶wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Manikánka wene íopeqté kényábé are wahnahnatiáhro aritankéhe. Ebah-taq arene aigará peraq míéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. (Buk Song 91.11-12)

⁷ Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. (Lo 6.16)

⁸ Owainawanka Sísá mó meqmena anotah sawéhrápéq kiena moke mah kawéq márákóákáq moke kéh náneqmarínkákáq sokigi awuwe. ⁹Sokigi awena wensabé, Káuqmunue ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhnaraqmé moke tagahna naneqmarí awiníe ¹⁰úwana Sísaga wensabé, Owainawano, íné nuwe pokúno. Manikáne ehwehnka mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

¹¹ Úwana owainawanka Sísá auwena pokúwara íopeqté kégá Sísaba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáro ehwehne.

(Máhka 1.14-15; Árúka 4.14-15)

¹² Sóni karábúsiipéq atárówe u ehwéh irena Sísaga Kehrari marákórápéq pokúwe. ¹³ Pokéna Néhsara suwahpeq suena Kehrari kawéhu ayehráq Kápénééma suwahpeq kowíowe. Mi marákówé Sébúrua kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqqa téhwe aborisowe. ¹⁴ Sísaga mitaq pokúnka Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Manikánka wene ehweh irarú ani Áísáia iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

¹⁵ Sorana aroipéq seberaebéq Kehrari kawéhu kéhrabeq Sébúrua kahnáhnseq Nápátári kahnáhnseqne marakó kéhre. ¹⁶ Mitaqté kéwé sunkikírabeq mía míaó kegá téhreh tagagehe. Puké marakó sunkikírabeq téhrankehe úwe. (Aisaia 9.1-2)

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Máhka 1.16-20; Árúka 5.1-11)

¹⁷ Mi tanáhráq Sísaga kaweq ehwéh síwáhnoré sansa áhwárówe. Wegá mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puag itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro úwe.

¹⁸ Sísaga Kehrari kawéhu ayehrápéq nogena se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítae. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁹ Tagéna sensabé, Íné séniráhtaó. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigehe. Minayabe iwáhnoriniboq séniráhtaó úwe. ²⁰ Séniráhtaó úwara sene kahwe apubúwe mitaq marera Sísá kéroýe.

²¹ Kéróyana Sísaga kure mó abáráhré, Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireq tagówe. Tagówara sereq sibowá Sébérireqka sípiipéq méra sene kah-wewarí kawerarówe. Kawerarówana Sísaga mi abáráhréyábé, Máhotao úwara ²² sega apubúue sípiakáq sibowánkákáq suera Sisa kéróye.

Sísaga síwáhnoréna áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Árúka 6.17-19)

²³ Sísaga moke Kehrari marákórápéq ah nogéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnoréna Maniká wahnah wahnahnirabeqte ehwéh terinéna moke náonkakáq kéreq awahre kereq kaweraritowe. ²⁴ Sísaga éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke Síria marákórápéqté kéga írówe. Minayabe mi kegá moke awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq iransá aruqaruru kereq aigará soriqnah kereq meriqmera Sísaba mórítówana wega moke mi ke kaweraritowe. ²⁵ Kehrari marákórápéqté kéreq Tékápórísa marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreq, peh íregáritaq kegá Sísaga kérówe.

5

Sísaga sáwéhrapeq síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga mi ke tagéna sáwéhrapeq kiwéna tútuue míowaq ite we kérahwana kega weba sewane.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Árúka 6.20-23)

² Sísaga iwáhnoréna mahraréna, ³ Tabonah keo, itega Manikánsabe, Iteri-ahriáh íre miraorahúne éq séhréh aito iwíáhéra íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráhonsabé iwíáh iwíáhoró.

⁴ Amahnága irupipeq umehiraq íbisah keo, Manikánka séhréh aitená itene iru ukiq itankéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁵ Íre píribahria peh uwaresa kéó, mah marákó marákó awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁶ Kaweqtaq mé sansa sehgiyabe suwahbeh keo, ite arupibii aní tahnsa móe. Wání tahbobói aní tahnsa móe. Manikánka ite tabonaho naneg náinkéhe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

⁷ Mó keyábé irutaboairiteq séhréh arítáh kéó, Manikánka itensabé moq arutaboairitena séhréh aitahna puaq iwíáh iwíáhoró.

⁸ Irupipeq kaweq iwíáh aruqaruro keo, Maniká tagahraho puaq iwíáh iwíáhoró.

⁹ Morá ké tahnsanue tobéh ehweho sansá sueq pehwehribeq míáho iwíáho keo, Manikánka itensabé, néne animárí móe aitahna puaq iwíáh iwíáhoró.

¹⁰ Manikáne kaweq sansá sehgiónsabé mó kegá íwíoqnah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahráho puaq iwíáh iwíáhoró.

¹¹ Néne animáríno, néne animárí miáh púara mó kegá íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnéra péhepehe ehwéhne íéhruruirataq iwíáh iwíáhoró. ¹² Segá miraonka íópeq itene ápeq anotah úki puaq iru eyoyóeq iwíáh iwíáhoró. Segá ite íwíoqnahnserah Manikáne ehwéh iraru ke naho síwíoqnowe úwe.

Ite sóreq tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Máhka 9.50; Árúka 14.34-35)

¹³ Sísaga pabeqme ehwéh mó mahraréna, Itewe mah kehiná kéhínáné sóreq tahnsá móe. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé kaweraranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq íre tei puara wehukega sigárátáté abasawe seraweh keragéhe úwe.

Ité téhreh tahnsá ké wóe ú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

¹⁴ Sísaga mó pabéqmé éhwéh síwáhnoréna, Mah kehiná kéhínánká tagageheéq ite téhreh tahnsá ké wóe. Sáwéhrapeqté náhmárí kopípéq íre kahrahire. ¹⁵ Mina inserah wehukega áráhmu keqmaráhtáq páhkétiraté íre akariaráhwe. Írakaumo. Peh tahberaq maráhwana téhráhnara moke nahupeq miáh kéga kawerue tagahrahowe. ¹⁶ Wehukenínká áráhmu tahberaq márénserah wehukega tagehrataq kaweq sansánoro. Mó kéga itene kaweq sansá tagéra Maniká Iteribo íópeq miéh ánínsábé iwíáh iwíáh atagéhboq kaweq sansánoro úwe.

Mósísiga sehgióro ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga mó mahraréna, Ínénsabewé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáq sabiruanieéna sire iwíáhoo? Írakaumo. Íre sabiruanieéna suge. Peh mi ehwéh áwahe sokigi ainieéna suge. ¹⁸ Tei éhwéh ahtebagehboq íráhro. Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq peh kahnaraq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre parabagia peh kagainae. Mi ehwéhmé pehgáriq íre parabagia peh moke kagainawire. Mi ehwéhnká moke aiq pútaragínana anehe íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabaginawire. ¹⁹ Minayabe wehukenínká mi ehwéh pehgáriq anteruena mó keyábé, Ínéga unserahnoro éna pagu pagunínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq pehgáriq aní míankehe. Mó anínká mi ehwéh sehgiena mó keyábé, Kawerue sehgióro síwáhnorínaraq mi anímé Manikánka wahnah wahnahnirabeq anotah aní míankehe. ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itega Manikáne sansá sehgiironka Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqne arambehri íre kiotaikínaraqmé Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhoo? Írakaumo. Íre kioráhowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Árúka 12.57-59)

²¹ Sísaga mó mahraréna, Naho naho síwáhnoruro kegá itene igaq-naréhyabe teriú ehweh itega aiq íráhwe. Segá síwáhnoréra, Wehukení subiq sueho. Subiq suahna anímé kotiorabeq móatagéhe uwe. *(Kisim Bek 20.13, 21.12)*

²² Segá miraue iraruwana amahnága ínégá teiníboq írátíáhro. Wene iyahnabo anínsábé abiahnsa atahna anímé kotiorabeq móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé íre kaweq ehwéh atahna anímé kaunsíri kebá móatagéhe. Wene iyahnabo anínsábé múguwahgu uwoyansa aní móne atahna anímé iraipéq pokinae.

²³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhbérápéq irigé, Mahna Maniká náwinie iwíáhóne. Are mitaq irigé arene iyahnabo anínká arensabé abiahnsa atéhnábé ahreraq matiahnawe ²⁴ arega awinieina naneq tahbe áwaheraq maro. Áwaheraq mare apubúue arene iyahnabo anípá pokue insahwé ato. Insahwé ate kouwekue mitaq marahna naneq mewe Maniká náwo úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká are ehweh atanieéna anotah sahsi móatanaínaaraq ahtapeq kirataq apubúue insahwé ato. Kotiorabeq kirataq wega anotah sahsi are móatahnana wega párisiba móatahnana karábúsiipéq móatehnehboq apubúue insahwé ato. ²⁶ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnara pehipi íre soraq auwagéhe. Ebeqme anotah apéq paiq-maréhnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

Sísaga mó aniné ahre weh abariiyeho ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Mó aniné weh ahre abariiyeho ire. (Kisim Bek 20.14)

²⁸ Mi ehwéh írátówana amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arene auranka mó aniné ahre tagé, Íné mi iní abariyéyabe níre íwíáhónawe arene arupipeq abarié ahababáq aiq miraóne.

²⁹ Minayabe arene auranka are ahababáratana ínaaraq mi aurá piruo. Peh morá áúránkákákq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áúránkákákq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae. ³⁰ Arene púpeqte áyáhnkáránkákq are ahababáratana ínaaraq mi ayáhnkárá kiraqsuo. Peh morá áyáhnkáránkákákq miéhnaraq pehgáriq íre kawerinae. Téhtaré áyáhnkáránkákákq miéhnaraq kagai iraipéq pokinaraq anotah íre kawerinae úwe.

Sísaga, Ahre kaqsúého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.9; Máhka 10.11-12; Áruká 16.18)

³¹ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Arene ahre kaqsuanie inaraqmé minayabe tikéti pepáhq kowewe móawo úwe.

³² Minayabe amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arene ahrega mó wehreq ahababárirataq mi tanáhráq kaqsuankéhe. Pehipi kaqsúéhnaraq wega mó wehkínaraq mi tanáhráq ahababárinae. Mi iní meyahna anínká moq mi tanáhráq ahababárinae. Minayabe arene ahre pehipi kaqsúéhneho uge úwe.

Sísaga peh koweakákq ahqáhoakákq irarero ú ehwehne.

³³ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ehwéh írátó ehwéhmé itene igaq-naréhyabe teríú éhwéhnká mahraréna,

Arega iraré, Manikánka tagaríéhtáq ínéga teawú éhwéh mirainauge énaue péhenineho. Arene ehweh kawerue sehgio ire. (Namba 30.2)

³⁴ Sega miraue iraruwana amahnága ínéga teiníboq írátíáhro. Arega mirainauge inaraq Manikánka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Íópeqmé Manikánka wahnah wahnahni puah, Íónka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. ³⁵ Mah marákówé Manikáne tahbe tahnsá púah, Marakóga tagaríéhtáq mirainauge íre úno. Sarúsarama suwahpeqme itene anotah Wahnáhné mátabu púah, Sarúsaramaga tagaríéhtaq mirainauge íre úno.

³⁶ Arega irarénaga peh morá arene tontonah ayáhránká pabusa ayáhrá íre úkorahi puah, Niyahqnonka tagaríéhtáq mirainauge íre úno. ³⁷ Arega, Ahqáho. Íre mirainauge íwíáhónawe peh, Ahqáho úno. Arega, Kowe. Mirainauge íwíáhónawe peh, Kowe úno. Owainawanka ahababáq ehweh atahnah áhnte irarinehboq peh morá ahqáhoakákq koweakákq irarúno úwe.

Sísaga, Ahababáq íre ayahqmaro ú ehwehne.

(Áruká 6.29-30)

³⁸ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna,

Mó anínká arene aura piauwahnah arega moq wene aura piruo. Mó anínká arene áwéh sehqauwahnah arega moq wene áwéh sehqauwo ire. (Lo 19.21)

³⁹ Mi ehwéh írátówana amahnága ínega teiníboq írátíáhro. Are áwíoqneh anímé íre ayahqmaro. Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. ⁴⁰ Mó anínká are ehweh atena síóti meanié inaraqmé arene síótiakáq arene sáhkétiakáq náwo. ⁴¹ Wahnah anínká wene ménsámehnsá abaqme ákáhtaq wahtotaq morá kírómitá kúno atahnahwe ákáhtaq íre wahto téhtaré kírómitá mewe móato. ⁴² Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó naneq átárianíboq nánio ínahwe náwo úwe.

Arene naruoyabé irutaboirono ú ehwehne.

(Árúka 6.27-28,32-36)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Itega írátó ehwéhnká mahraréna, Arene iyahnaboyabé arutaboire arene naruoyabé íre arutaboirono ire. ⁴⁴ Mi ehwéh írátówana amahnága ínega teiníboq írátíáhro. Íre peh morá itene iyahnaboyabé irutaboirono. Itene naruoyabé moq irutaboirono. Íwíoqnah keyábé púrerarítáhro. ⁴⁵ Íópeqté Ítéribóné animarí méq ite íwíoqnah ke púrerarítáhro. Manikánka ahbabáq kereq kaweq kereqne marakóraq monseráhnue, Patahúno atéhre. Wega kaweqtaq míáh kéreq ahbabáq kereqne marakóraq monseráhnue, Ibonsúno atéhre. ⁴⁶ Peh morá itensabé sirutaboirono keyábé irutaboirono itaqmé Manikánka ápeq awinkéhbo? Írakaumo. Ahbabáq kereqka moq sensabé sirutaboirono keyábé sirutaboirono. ⁴⁷ Peh morá itene iyahnaboyabé mehweh aritéhrame anotah kawéq sánsápo? Írakaumo. Maniká íre tagaríáh kéga mi sansá mirao mino. ⁴⁸ Íópeqté Ítéribógá kaweqtaq míá míainserah ite moq kaweqtaq míá míao úwe.

6

Sísaga mó ke séhréh arite sansansábé teí éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Peh mó kéga itene kaweq arámbéhri tagéra, Kaweq kee íwíáhigehéeq mi arámbéhri ábóraq miraonsabé íre kawerowe. Mirairataq mókake íópeqté Ítéribógá mi arámbéhriyábé ápeq íre nánawire.

² Minayabe arega tabonah ke nárínaraq mó kéga tagagehboq ebeq pembíáh póbiéh aní íre eqmaro. Mó kéga momiwí nahtápéqkákáq wahba ahtápéqkákáq pembíáh póbiéh aní eqmarera anehe mitaq séra tabonah ke náríewe. Tabonah keyabé íre sirutaboirono náríera péhepehe sansánowara mó kéga tagéra kaweq ke wóe íwíáh aitagehéera ábóraq náríewe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kéga ábóraq náríe púara tagah kéga sensabé iwíáh íwíáh arítáhnabé mókake mó apéq íre meyagéhe. Sega mira onserahniyeho. ³ Arega tabonah ke nárínaraqmé mó kéga tagehboq peh kopípéq nário. ⁴ Kopípéq nárínaraqmé Iteboga tagéna ápeq nánwíkehé úwe.

Sísaga púreré sansansábé teriu ehwehne.

(Árúka 11.2-4)

⁵ Sísaga mó mahraréna, Táhmaro kéga ábóraq kaweq sansánéra peh kopípéqmé íre kaweq sansánéra kopéráhpéro ke wóe. Itega púrerirataqmé mí kéga púrero serahniyeho. Sega momiwí nahtápéqkákáq wahba

áhtápéqkákáq mó kegá tagehrataq, Kaweq ke wóe íwiáh aritageheéra ábóraq iriwe méra púrerowe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá ábóraq púrerotaq tagah kegá sensabé íwiáh íwiáhonsabé mókake mó apéq íre meyangéhe.

⁶ Arega púrerinaraq arene paqnahipeq kibekue onsa paiqmare kopípéq mé púrerúno. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq árámbéhri tagehre. Minayabe kopípéq mé púrerinaraq mina tagéna arene púreq ehwéh irena náwinkéhe.

⁷ Maniká íre tagaríáh kégá íwiáhéra, Manikánka itene ehweh kawerue irankeheéra mónkakáq mónkárue íre wahto ehwéh teawenéhe íwiáhowe.

⁸ Sega mira onserahnue púreriyeho. Itega íre teawétáq Maniká Iteriboga ite tabonaho naneq tagaríéhre.

⁹ Minayabe púrerirataq mahraréq,

Íópeqté Ítéribóo, arenáwíq pankerone.

¹⁰ Arega mah kehiná kéhíná wahnah wahnahnaritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

Moke íópeqté ké are awahbeh sansánonserah mah marákóipéqté ké moq are awahbeh sansá miraoro aito.

¹¹ Iborá itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

¹² Mó kegá ahabáraitáhtáq itega mina íre iahrreraq masa peh suone. Itega miraúnanserah itene ahabábáq moq íre ahrreraq matiahno.

¹³ Ahabábáqka ite saiqnariahrahirabeq íre móito. Owainawanka saiqnariahrahirabeqte meiqme móbeq móito.

[Arega ahriahri wahnah wahnahnaite págege kiotaikóna aní míahnaq arensabé íwiáh íwiáh atone. Aiq míre.] Miraue púreroro úwe.

Mó kené ahabábáq íre ahrreraq matiáhro ú ehwehne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá ahabáraitéhraq íre iahrreraq matiéhrataqmé íópeqté Ítéribógá itega onserahninkehe. Wegá itene ahabábáq íre ahrreraq matiankehe. ¹⁵ Mó kegá ahabáraitéhraq iahrreraq matiáhnaraqmé íópeqté Ítéribógá moq itene ahabábáq ahrreraq matiankehe úwe.

Sísaga táhutahuqsabé awehrié sansa teriu ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega táhutahuq awehriirataq péhepehe sansáno kegá abiah marera mirao serahnuyeho. Mó kegá se tagéra, Kaweq ke wóe íwiáhigeheéra mi kegá awehriotaq abiah máráhwe. Teiníboq írátíáhro. Mi sansáno kegá awehriotaq tagah kegá sensabé íwiáh íwiáhonsabé mókake mó apéq íre meyangéhe. ¹⁷ Arega táhutahuq awehriinaraq arene auran-abiah pabeq páberé arene ayahra kaweq komúúno. ¹⁸ Mirainaraq are tagehra kegá táhutahuq awehriónayabé íre ahtebahrahowe. Iteribo íre ábóraq míéh ánínéna moke kopípéq árámbéhri tagehnsabé ápeq náwinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Árúka 12.33-34)

¹⁹ Sísaga mó mahraréna, Mah marákóipéq kaweq naneqmarínsabé irutaboírég morábí sáhiyeho. Mah marákóipéq sáharáh náneq sósahbahrankírana abehq náneq ka sóirara aebó kégá aebóowe. ²⁰ Peh morá íópeq kaweq naneqsabé irutaboírég mitaq morábí sáharáthro. Mitaq íre sósahbahrankinae. Íre abehq náneq ka sóinae. Aebó kégá

mitaq íre aebóorahowe. ²¹ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironheqmoé úwe.

Itene iurame inonkataq kéh áráhmú tahnsane ú ehwehne.

(Árúka 11.34-36)

²² Sísaga mó mahraréna, Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaraq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahbabárorahi naneq tagehnaraq arene arupipeq sunkíkírinae. ²³ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkíragínaraq kaweq sansá íre miraorahé peh ahbabáq sansanorahóne úwe.

Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgióráhi ehwéhne.

(Árúka 16.13)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgióráhire. Wega mó wahnáhnésábé awahbéna mó wahnáhnésábé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq móneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgióráhowe úwe.

Iwiáh kikiriyeho ú ehwehne.

(Árúka 12.22-31)

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ite mah marákóipéq mé tanahráq itene táhutaqukakáq itene inonkataq inerineré naneqkakáqsábé iwiáh kikiriyeho. Oga méwé íre peh morá tópah nahnagae. Itene inonkame íre peh morá inerineré naneq mire. ²⁶ Kabarane sánsá iwiáhue tagahro. Mi kanká ménsúmehnsú uqmarena nera kéhtáq koawaqmena nahupeq sahiro? Írakaumo. Íópeqté Ítéríbógá mi kansábé iwiáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq iwiáhéna kawerue kirabo aitéh mino. ²⁷ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwiáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo úwe.

Íre mationa naneq náinkéhe ú éhwéhne.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Aneraneré naneqsabé aneqsabé iwiáh kikiroo? Uworapeqté árá íyéh náneqsabé iwiáhue tagahro. Uworapeqté náneqka íre arambéhrire. Korósí íre kogahnire. ²⁹ Anotah wahnáh ání Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhsá matawéna áhnte kawéq awahriq korósí matiowe. Uworapeqté kawéq árá íyéh náneqka moke Sórómónine kawéq awahriq naneq kiotaikire. ³⁰ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Ibora íyéhrana ahbiah tahnsá kekírataq tagire. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare atáh kéó, Manikánka mi kawéq árá sukiwiéhnsábé wega ite moq sukita hráhi mino. ³¹ Aneq nanehnkono? Né waní eheqte tuiro? Aneqtaté aneranerue míanehnkono éq iwiáh kikiriyeho. Ahqáho. ³² Maniká íre tagaríáh kégá minayabe iwiáh íwiáhéra sene sirupipeq iwiáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagaríéhre. ³³ Ahriahri Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboírég sehgióro. Sehgieq we kaweqtaq miéhnserah ite moq kaweqtaq míaneheqmúne éq iwiáhoró. Mirairataq Manikánka ite íre mationa naneq náinkéhe. ³⁴ Ahbiah sína naneqsabé iwiáh kikiriyeho. Ahbiah sína naneqsabé mi tanáhráqsábé iwiáhigehe. Irupipeq umehorahi naneqsabé

ibora aiq awehraḡ kéhraḡawe ahbiah sína naneḡsabé iwíáh kikiriyeḡo úwe.

7

Mó kené sánsá íre saraq sitáhro ú ehwehne.

(Árúka 6.37-38,41-42)

¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteḡ ahbabáḡ ke woe íre oro. Mirairataḡ Manikánka itene sánsá moḡ saraq itena ahbabáḡ ke woe aitankéhe. ² Itega mó kené sánsá saraq sitáhnserah Manikánka itene sánsá moḡ saraq itankéhe. Itega mó kené sánsá saraqme náriénserah Manikánka moḡ mina tahnsanue saraqme náinkéhe. ³ Arenawahrah aníné aurapi pehgáriḡ átútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneḡsabé arerene auransabé íre iwíáhono? ⁴ Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe aneḡsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? ⁵ Are ahbabáḡ kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite séhikará merue anehemé arenawahrah aníné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhoḡe.

⁶ Manikánsabe suwahrieh kewé Manikáne epéqté éhwéh íre teriéro. Mirairataḡ ianká wehukení pehnserah sega ite íwioḡnagehe. Póéráḡḡka kaweq naneḡ segarúpípeḡ abasawe maisarúéhnserah sega mi ehwéh íre irasa peh awíréh aitaneheraḡwoe úwe.

Páḡageue púreroro ú ehwehne.

(Árúka 11.9-13)

⁷ Sísaga mó mahraréna, Itega púrerirataḡmé náio ira naneḡ náinkéhe. Páḡegeue kabarirataḡ ábórarínaḡ taganeheḡmóe. Onsaraq pako pakoirataḡ sitankéhe. ⁸ Náio i anínká meyankeḡhe. Kabari anínká ábóraḡ marankéhe. Onsaraq pakobakoi animé Manikánka siatahnana nahupeḡ kibekinkehe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Tópah náio ínaraḡmé arega ebah náwiníbo? Írakaumo. ¹⁰ Wega, Paseh náio ínaraḡmé wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹¹ Ite sibowáreh ahbabároraho keéḡ itene animári peh kaweq naneḡ nári nárino mino. Íópeqté Ítéribóḡa wensabé, Náio e kewé peh kaweq naneḡ nárinkéhe. ¹² Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweritáhnserah itega moḡ mina tahnsanue se kawer-arítáhro. Mi sansámé Mósisine ehwehnikakáḡ Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáḡ áwahe wíre úwe.

Sobuya méhpéhpéḡ kibekoro ú ehwehne.

(Árúka 13.24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Sobuya méhpéhpéḡ kibekoro. Iraipéqté méhpéh anotah abáé méhpéh míre. Iraipéqté áh moḡ abae ah marapeḡ tunsía áh kéhraḡa áhnte kegá mi ahtápéḡ poku pokuowe. ¹⁴ Oga mérapeqté méhpéhmé sobuya méhpéh míre. Oga mérapeqté áhmé moḡ sobuya ah senahpeḡ kiríéh áh kéhraḡa mibeḡ kieyabe umehi puara íre áhnte kegá mi ahtápéḡ kieḡeowe úwe.

Péhe éhwéh irare keyábé aiḡ pútare arítého ú ehwehne.

(Árúka 6.43-44, 13.25-27)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íre Manikáne ehweh peh seyene péhe éhwéh irare keyábé aiḡ pútare arítéhboḡ mi kené arambehri tagaríáhro. Ábóraḡ

se sipisípiq tahnsá méra peh sirupipeqmé úrinsi iá tahnsa míáhwe. ¹⁶ Sene arambehri kawerue tagarawéq sene sánsá ahtebahrahowe. Ógaranká inunara íre iyéhre. Káránkáránsáhnka pópo íre iyéhre. ¹⁷ Kaweq awánkánká kaweq será iyéhranawe abehq awánkánká íre kaweq será iyéhre. ¹⁸ Kaweq awánkánká abehq sérá íre iyahráhire. Abehq awánkánká kaweq será íre iyahráhire. ¹⁹ Kaweq será íre iyéh awánkámé apiwe ira paríéhre. ²⁰ Minayabe péhe éhwéh irare kené arambehri tagarawéq sene sánsánsábé iwíáhorahowe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintáhwe. Íre mi ehwéh irarenka Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. Írakaumo. Íopeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí mirao kegá sebataq mitaq kioráhowe. ²² Sainsuahna tanáhráq áhnte kegá ínénsabe, Néne Wahnah mone aintera, Arenáwírue Manikáne ehweh iraruraage. Arenáwírue owainawamarí kaqsuq kaqsururaage. Arenáwírue ótaq sansámá mírauraage irarigehe. ²³ Irarirataq ínégá sensabé, Itewe íre tagaríóge. Ite ahabábq ke puaq íné nueq pokoro aritaníe úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 6.47-49)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh irena sehgí ánímé ahtebia ání wene nah págege marákóráq pearéh ání tahnsane. ²⁵ Págege marákóráq pearéh púana anotah ibónsirana wání períéhra sóiririrana wene nah íre kúrugúruue sokogia peh págegeue kéhre. ²⁶ Néne ehweh irena íre sehgí ánímé múguwahgu aní wene nah mareqmareq marákóráq pearéh ání tahnsane. ²⁷ Anotah ibónsirana wání períéhra sóiririrana wene nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

²⁸ Sísaga mi ehwéh síwáhnorue parabaruowara író kega wene ehwehnsabé áhtenuwe. ²⁹ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre úwe. Wega ahtebia ánínká tahnsa síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

8

Sísaga anotah naonkákáq aní kawerato ehwéhne.

(Máhka 1.40-44; Árúka 5.12-14)

¹ Sísaga sáwéhrapeqté tuwara peh íregárita q kegá we kérowe. ² Kérowana anotah naonkákáq ánínká weba séna áhtenú púana arehunseraráq ména wensabé, Anotah aníno, are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ³ Úwana Sísaga ayahnkakhahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho ani míahno atowana mína irarúta q wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Írátíahno. Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ighboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe.

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Árúka 7.1-10)

⁵ Sísaga Kápénéama suwahpeq súta q 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga weba séna, Séhréh ainto éna, ⁶ Anotah aníno, néne arambehri aní néne nahtapeq ména anotah erirana íre nogoráhire úwe. ⁷ Úwana Sísaga wensabé, Ínéga arene nahtapeq kogawerataníe ⁸ úwana kíápéténiga wensabé,

Íné pehgáriq aní múge. Are anotah aní míahna puah néne nahtapeq íre súno. Peh mahta q mé ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁹ Íné moq wahnah sansá tagarióge. Néne wahnah aiq míéhrana íné moq wahnah anínéna sóntía ke wahnahnuge. Ínéga mó sóntía ánínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sóntía ánínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire úwe. ¹⁰ Úwana Sísaga mi ehwéh irota q áhtenéna we anehe su keyábé, Teiníboq írátíáhro. Mah anínká ínénsabe anotahta q aiq pútare aintena ínéga mirainawire íwiáhíre. Nánuwahrah Asíú kégá ínénsabe mina tahsanue íre aiq pútare aintáhwe.

¹¹ Teiníboq írátíáhro. Íó kiembogirabeqte kéreq íó tupekirabeqte kéreqka séra Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekéra tútuue méra Ébáráhmareh Áhísáhkireh Sékópareh moráráq táhutahurigehe. ¹² Manikánka nánuwahrah Asíú keyábé, Ínéga wahnah wahnahnurabeq máhoro irara sega ahqáho atonsabe máhpeq sunkíkírabeq kaqsuankéhe. Kaqsuahnara q sega mitaq uwo uwo éra íbisagehe.

¹³ Minayabe, Íráhro éna kíápéténinsabé, Arene nahtapeq pokúno. Arega aiq pútare aintahnanserah inkehe úwana mi tanáhráq wene arambehri aní kaweragúwe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwehne.

(Máhka 1.29-31; Árúka 4.38-39)

¹⁴ Sísaga Pítane nahupeq kibekúwana Pítane ahrahnawa osoro awáhréena máhriqta q míowana tagówe. ¹⁵ Sísaga mi iníné ayahnkara táhtorowana wene awahre kaweragúwana irigéna táhutahuq tíwe náwuwe.

Sísaga áhnte awahré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 1.32-34; Árúka 4.40-41)

¹⁶ Íó tupekúta q wehukega owainawanka subiqmaq subiqmarú ke meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga peh ehweh irarúnka owainawamarí kaqsuena moke awahre ke kawerarítowe. ¹⁷ Kawerarítonsabe Manikáne ehweh aiq pútaragúwe. Wene ehwéh irarú aní Áísáíaga Manikáne púkuipéq naho sehiranue mahraréna, Wega moke itene awahre meyéhre úwe. *(Aisaia 53.4)*

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.

(Árúka 9.57-60)

¹⁸ Sísaga peh íregárita q weba sáhurío ke tagéna ite we kérahwána keyábé, Mah kawéhú seberaebéq pokonehe ¹⁹ úwana Mósísine ehweh síwáhnorú anínká weba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are poku pokuónarabeq kéraníe úwe. ²⁰ Úwana Sísaga wensabé, Úrinsi íá wene nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehwerapeq kéhre. Íné wehukení úku aníné nahme íre kéhre ²¹ úwana mó aní we kéro anínká wensabé, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe are kéraníe ²² úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq íné séniro úwe.*

Sísaga irarúnka sóriq táqnáigú ehwehne.

(Máhka 4.36-41; Árúka 8.22-25)

* **8:22:** Sísaga pusa keyábé irarúmé áwahewé sene sirupipeqté síwá pusa ké tahnsa míáh keyábé irarúwe.

²³ Sísareq ite we kérahwána kereqka sípiipéq kibekue kure kure ²⁴ káwehu ákáhtaq kowana Sísá sípiipéq sugowana apubúue anotah soirírúnka anotah nonaburórúwana wánínka kiegambeghgue sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁵ Tupekinaútaq ite we kérahwána kega Sísá íriateq wensabé, Wánípipeq tupekue pukonehboq kaweraito ewanana ²⁶ wega itensabé, Aneqsabé áhreo? Itega ínénsabe pehgáriqtaq aiq pútare aintáhwe éna irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ²⁷ Túbáh agúwaq itega áhtenéq itete náhenéq, We aneq anípo? Sóiriqkakáq wánínkakaqká wene ehweh írehre ewanae.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 5.1-17; Áríka 8.26-37)

²⁸ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kárára kené marakórapeq kúwe. Mitaq wehuke maisia ónápípeq kaegaeuya anitéreq piehgiúwe. Sirupipeq míó owáináwámárínká mi anité subiqmaq subiqmaru puara anotah uwóyánsá aruqaruruyara mó kegá sensabé áhreéra mi ahtápéq íre nogoráhúwe. ²⁹ Segá Sísá tagéra apubúue kareéra wensabé, Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraitaníbo? Kamah aina tanáhráq íre sinsabé ite kamah ainie seno uye. ³⁰ Se míórabéq ákáhtaq wahtotaq íregáritaq poeráhqmárínká uworapeq náwe sahtaqme nowe. ³¹ Nonsabe owainawamarínká Sísansabé, Ite eqmaq íúwéhnaqme mi poeráhqmáríné sirupipeq eqmaq íuwo éra pagu pagunuwe.

³² Pagu pagunuwana Sísaga sensabé, Pokurero aritowara sega mi anité suera póeráhqmariné sirupipeq kowiówara mi kamárínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq tunse wánínkue pukuwe. ³³ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra sensuwahpeq pehbeheráh pokéra owainawanka subiqmaq subiqmarú anité éhweh teriera moke tago naneqsabé éhwéh sensuwahrah teríúwe. ³⁴ Teríúwara moke mibeqté kégá Sísaba kure wensabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

9

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Máhka 2.1-12; Áríka 5.17-26)

¹ Sísaga sípiipéq kibekéna káwehu seberaebéq wenawahpeq pokúwe. ² Mó kegá íre ah nogoráhú aní aiayah pukia ání wene máhriqkakáq sehitaqmaqme sehgiwera Sísaba móátówe. Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsabé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kawerató púah arene arupipeq eyoyóue míahno úwe.

³ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoru kegá seye náhenéra, Mah anímé, Íné Maniká míóge iwíáhéna anotah ahbábárire uwe.

⁴ Úwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Irupipeqme aneqsabé ahbabáq iwíáho? ⁵ Aiayah pukia ánínsabé aneq ehwéh teawínínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawínínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawínínkono? Íre págege ehwéhme ahnabo? ⁶ Íné wehukení úku anínká mah marakó marakó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokígi ainíboq tagariáhro éna aiayah pukia ánínsabé, Irigue arene máhriq mewe arene nahtaapeq pokúno úwana ⁷ mi anínká irigue wene nahtaapeq pokúwe. ⁸ Pokúwara tago kegá áhtenuwe. Manikánka wehukení págege

atowana ótaq sansá miraúnsabe sega áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Máhka 2.13-17; Áruká 5.27-32)

⁹ Sísaga mitaq suena ahtaqqeq nogutaq táhkísi moné méyáhwa aní néníwíq Mátíyu íné tagówe. Tagówana íné táhkísi moné méyáhwárebeq néne ópísirapéq tútuue miáhwana tagéna ínénsabe, Íné séniro úwana irigue kéréhwa.

¹⁰ Sísaga nahtapeq táhutahurútaq áhnte táhkísi moné meyó kereq mó ahabábáq kéreqka mitaq séra Sísareq ite we kéréhwana kereq moráráq táhutahuwane. ¹¹ Táhutahuwonara Péhrasi kegá mina tagéra ite Sísá kéréhwana keyábé kasenéra, Ite iwáhnori anínká aneqsabé táhkísi moné aebóo kereq mó ahabábáq kéreq moráráq táhutahuriro uwe.

¹² Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sóteha awaho ke máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. ¹³ Mina inserah ínéwé kaweqtaq miáh ké siahrabéna séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábáq ke siahrabéna kaweraritanieéna suge. Minayabe Manikáne ehwehna mahraréna,

Titiré sansansábé íre nuwabhena peh arutaboire séhréh arite sansansábé nuwahbehre íre. *(Hosea 6.6)*

Mi ehwéhmé iwíáhue tagéq ahtebahro úwe.

Sísaga táhutahuq awehrío sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Máhka 2.18-22; Áruká 5.33-39)

¹⁴ Sóni kéro kega Sísaba séra wensabé, Itereq Péhrasi kereqka mó tanáhráq mó tanáhrárué táhutahuq awehriúnara árahinsabé are kéréh kéga táhutahuq íre awehrioo uwe.

¹⁵ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwénká wene iyahnaboba míéhtáqmé sega íre íbisia peh iwíáh iwíáhowe. Mókake o menáhwé seba íre miáhnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga wensabé sirutaboire táhutahuq awehrigehe úwe.*

¹⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukénká nahonáh sáhkétí kaweriniéna o ambántaráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ¹⁷ Wehukénká o nahniáq sera ano naho naho mémene áúyahwa antéhyápípeq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukénká o será ano o antéhyápípeq ahkíre. Wehukega ahkíratq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.†

Sísaga awahre iní kaweratena ahrari oganúq ato ehwehne.

(Máhka 5.22-43; Áruká 8.41-56)

¹⁸ Sísaga mi ehwéh síwáhnorútaq Asiu kené wahnah anínká Sísaba séna áhtónsabe arehunseraráq ména wensabé, Nániyahu peh amahnága putíehre. Arene ayahnkaratáté koráhtoréhnaraq we oga úkinae ¹⁹ úwana Sísaga irigue mi aní kérowaq ite we kéréhwana kegá moq kéréhwane.

* **9:15:** Mi ehwéh áwahewé Sísá o menáhwé tahnsa aní míre. O menáhwéné iyahnabowe Sísá tagáriáh ké tahnsane. † **9:17:** Ahwa inínká tátúbi awera íre tírire. Tírítáq tahirímé osoréh áwérá anonka muwe tátú tapoue awera téhpipeq sáhagi irino. Mina inserah Sísane o ehwéhmé wehukene naho sánsánká íre awehra q kéhre.

²⁰ Ahtapeq kowanana awahre iní, airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnagú inínká Sísá anehepeq kúwe. ²¹ Anehepeq kure wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaaqmé kaweraintankéhe éna wene korósi ayehrápéq koráhtorowe. ²² Táhtorowana Sísaga pabeqme we tagéna wensabé, Arega ínénsabe aiq pútare aintahna puana aru ukiq atóge úwana mi tanáhráq mi iní awaho iní úkúwe.

²³ Sísaga pokue wahnah aniné nahtapeq kibekúwara pemiáhnú kereq ibitunátúnánu kereq míówana tagówe. ²⁴ Tagéna sensabé, Mi ahrárwé íre airaiq pukia peh sugéhre. Máhpéq túmíáhro úwara wensabé awiréh atówe. ²⁵ Awiréh atówana wega moke míó ke kaqsuena mi ahrárwé máhriqtapéq kowéna wene ayahnkara táhtorowana irigúwe. ²⁶ Irigú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara moke mi marákórápéqté kéga írówe.

Aura pira ánitéreq ahkambu anínseq kawerarito ehwéhne.

²⁷ Sísaga mitaq suena ahtapeq kútaq aura pira ánitéga we kéréra wensabé, Tébitine anahwao, arutaboairaito uye. ²⁸ Sísaga nahupeq kibekúwara mi anitéga weba suyana Sísaga sensabé, Itene iura kaweraitahráhsabé aiq pútare aintehyo úwara sega wensabé kowe atera, Are aiq miraorahóne uye. ²⁹ Uyana Sísaga siura táhtoqme sensabé, Itega ínénsabe aiq pútare aintehyanserah mirainauge úwara ³⁰ mi tanáhráq siura tagahrahuye. Tagahrahuyana wega sensabé págegeue iraréna, Miraunsabé mó ke teríyeho aritowara ³¹ sega wene ehweh íre sehgira Sísaga miráú ehweh teríyana mi ehwéh moke mi kehiná suwahpeq abae agúwe.

³² Mi anitéga pokuyataq mó kéga owainawanka subiqmaq subiqmarú ani, ehweh íre orahú ani meqmera Sísaba móátówe. ³³ Sísaga owainawa kaqauwowana mi anínká ehwehnúwara moke tago kéga áhtenéna, Ísara marákórápéq morá íbora mahna tahnsa tagóne uwe. ³⁴ Uwara Péhrasi kéga mahraréra, Owainawamariné wahnahnka Sísá págege atéhsábé owainawamarí kaqsuahráhire uwe.

Sísaga tagó ke arutaboairarito ehwéhne.

³⁵ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakáq áhnte kehiná suwahpeqkakáq nogena Asiu kené momiwí nahmáritápéq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréna moke awahre kereq kaweraritowe. ³⁶ Sísaga sáhuríó ke tagéna sensabé arutaboairaritowe. Se íre wahnahnkakáq sípísípíq tahnsa méra kaweqtaq íre míahrahéra sirupipeq iwíáh kikiru puana sensabé arutaboairaritowe. ³⁷ Minayabe ite we kérahwána keyábé mahraréna, Nera kéh táhútáhúq áhnte kéhnserah Maniká íre tagariáh ké áhnte míáhwe. Táhutahuq koawaqmíáh ké peh táhmaro míáhnserah Manikáne ehweh korerié ké peh táhmaro míáhwe. ³⁸ Minayabe, Maniká Iteribonsabé, Arene sotápéq koawaqmiahráho ke eqmaq suo ue púreroro.

10

Eqmaro ke airápété téhtaré kéné síwíq kéh éhwéhne.

(Máhka 3.13-19; Áruká 6.12-16)

¹ Sísaga airápété téhtaré ké we kérahwána keyábé íahrabéna owainawamarí kaqsuera moke awahre ke kaweraritageheéna págege aitowe.

² Ite eqmaq iuwo kewe iteíwíqmari mahraue Sáimóniwe mó awíq Pítæ. Pítæne ábáqkawawé Ehntarue. Se ábáhré Sébérine ahninkáwáraré

Sémísireq Sónirere. ³ Mó animárí iteiwíqmari mahraue Pírípi, Pátórómíyu, Tó máhsi, íné Mátíyue. Sísá íre kérena íné Mátíyuwe táhkísi moné meyháwa aní míáhwa. Mó eqmaq suo anité sensíwíqmé Ápíásane ahninkáwá Sémísireq Táriásarere. ⁴ Mó eqmaq suo aní Kénáni marákórápéqté ání wenáwíq Sáimónie. Mó aní Sísane naruo koweriranaú aní wenáwíqtare Súrása Ísikáriótie. Iteiwíqmé mirauue.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Máhka 6.7-13; Árúka 9.1-5)

⁵ Sísaga ite airápété téhranité eqmaq iuwanaútaq itensabé mahraréna, Wáhnauapéqté kéné marakórapeqkákáq Sámária ke suwahpeqkákáq íre pokoro.* ⁶ Peh morá Ísara kebá pokoro. Se tanahraipéq tabanagi sipísípiq tahnsa kée. ⁷ Seba pokue mahraréq, Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtonagire teriéro. ⁸ Awahre ke kawerariteq pusa ké iririteq náonkakákáq ké kawerariteq owainawamarí kaqsúáhro. Págege aitónsábé ápeq íre méyháro. Pehipi séhréh ariteq kawerarítáhró.

⁹ Pokonehe irataq ebah monéákáq sehenáh monéákáq kahnaraq mitaq mareq pokoro. ¹⁰ Unah íre mewe pokoro. Téhtaré síótí súu pegiqnáhnkarankákáq íre mewe pokoro. Séhréh aritéh kéga arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matiéhra naneq náigéhe úwe.

¹¹ Sísaga ite we kérahána keyábé mó mahraréna, Mó ke suwahpeq kirataq Manikáne ehwehnsabé awahbeh aní kogabaroro. Ábóraq maréhrataq wega itensabé, Néne nahtapeq segáéro ínaraqmé wene nahtapeq kogáero. Moke mi ke suwahpeq miéhra tanáhráq peh morá mitaq kaegaeoro. ¹² Wehukene nahtapeq kirataq mi karírónánínsábé, Manikánka iru ukiq itankéhe teriéro. ¹³ Terírataq sega ite mehweh aitéhrataq seba míáhro. Segá íre mehweh aitéhrataqmé mah ehwéhmé mewe mó kené nahtaqqeq pokoro. ¹⁴ Mó anínká ite íre mehweh aitena itene ehwehnsabé iuwahriehre ínaraqmé wene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhuq poruarueq pokoro. ¹⁵ Teiníboq írátíáhró. Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka naho ahbabáruwe. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi kegá miraunka ákáhtaq kamah arinkéhe. Ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre ira kegá mirairanka Manikánka anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Íwíoqnagehe ú ehwehne.

(Máhka 13.9-13; Árúka 21.12-17)

¹⁶ Sísaga itensabé mó mahraréna, Írátíáhró. Sipísípiqka úrinsi iápá míéhnserah íwíoqnehra kebá eqmaq iuwanié. Wehe ahtebia ká míéhra kiboki uwaresa ká míéhre. Mi kataré míehya serahnoro. Ahtebia animárí méq uwaresa animárí míáhro. ¹⁷ Wehukega ite íre kaweraitéhboq kawerue auráq matiáhro. Segá ite kaunsíri ke kotiorabeq móitera sene momiwí nahtápéq árėti sahtáté iubigéhe. ¹⁸ Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq sereq mó nahnsó kéreq néne ehweh terigéhe. ¹⁹ Segá ehweh aitéhrarabeq móitéhrataq aneq ehwéh irarenehnkono éq árahue terienéhnkono éq iwíáh kikiriyehe. Írakaumo. Mi tanáhráq

* **10:5:** Sámária keyábé ehwéhmé púku anehepeqte sehírámé Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhnó.

Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq ehwéh irarero. ²⁰ Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mó anínká wenawah wenábáq kotiorabeq mórítana sáhsi keyábé, Subiq suahro aritankéhe. Sibowárehga moq sene animárínsábé mina tahnsanigehe. Sene animárínká sinoibone naruo úkéra mó keyábé subiq suahro aritagéhe. ²² Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe. Itega néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq Manikánka meirena airaiq kawerai-tankéhe. ²³ Mó ke suwahpeq íwioqnehrataqmé mitaq sueq pehbeheráhnue pokue mó ke suwahpeq kowíáhro. Teiníboq írátíáhro. Ísara kené táhúnipéq itene arambehri íre parabarúéhrataq íné wehukení úku anínká kouwekinauge.

²⁴ Sigaru anínká wene tísá íre kiotaikire. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. ²⁵ Sigaru anínká wene tísaba mía míairana arambehri aní wene wahnahpa mía míainserah itega ínéba mía míaowe. Mó kegá íné iteruwahnsabé owainawane wahnah wenáwíq Pésébúrie aintárónsabé sega ite ínéba mía míaio ke moq íre kaweq ehwéh aitagéhe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Árúka 12.2-7)

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Íwioqnah keyábé áhreiyehe. Amahnága moke kopípéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ²⁷ Ite sunkíkiribeq teiú éhwéh téhrehraheq teriéro. Epéq íráh éhwéh nahnsorapéqté sawai sawaiue teriéro úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Peh morá itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhire.

²⁹ Peh morá pabusa mónéráté téhtaré káriq kabára máhkétirapéq paiqmaráhwe. Iteriboga moke kabaramarínsábé iwíáhue tagéna íre kowe atahnaq mi kariq kábára marakóraq pehipi íre márunsurahorahire. ³⁰ Mina inserah Maniká Iteriboga ahriahri itensabé iwíáhue tagehre. Itene iyahqnopeqte iyáhrámé sáhsahwe tagariéhre. ³¹ Wega ite aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramarí kiotaiko puana Manikánka ite íre abitaruanae.

Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Árúka 12.8-9)

³² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaraq mókake Nánibonsabé, Mi animé néne ani míre teawiníe. ³³ Mó ke miáhtáq ínénsabe ahqáho aintéh ánimé ínéga mókake Nánibo míéhraheq wensabé ahqáho ataníe úwe.

Sísansabé anotahtaq arutaboirono i ehwéhne.
(Árúka 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ Ínéwé sainkue miáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaue. ³⁵ Íné tutau puana ahninkáwágá abowánsábé abiahnsa atankéhe. Ayahunkawagá anowansabé abiahnsa atankéhe. Anahbukawagá ahrahnawansabé abiahnsa atankéhe. ³⁶ Wenawahrah animárínká wene naruo úkigehe. (Maika 7.6)

³⁷ Wenanoibonsabé anotahtaḡ arutaboیرهنا ínénsabe peḡ ákáhtaḡ arutaboیرهناhtéḡ ánímé íre néne aní miáhrahire. Wene ahninkáwáreq ayahunkawareḡsabé anotahtaḡ arutaboیرهنا ínénsabe peḡ ákáhtaḡ arútábóiraintéḡ ánímé íre néne iyahnabo aní miáhrahire. ³⁸ Nánibone arambehri miraunsabé iné awankátaḡ táhpawe nubiq suagéhe. Ínéḡ miraunserah miraue séníráhro. Minayabe néne arambehriraq túbáh agéna peḡ we awahbeh arámbéhrí sehḡí ánímé íre néne aní miáhrahire. ³⁹ Wewensabé arutaboیرهنا peḡ wewe awahbeh iwíáh mira aruḡaruri anímé oḡa mérapeḡ íre awaq miáhráhire. Néne sánsá sehḡinieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oḡa mérapeḡ awaq miankéhe úwe.

Sísa tagaríáh ké séhréh arítéh áníné ápeḡsabé éhwéhne.

(Máhka 9.41)

⁴⁰ Sísaḡa mó mahraréna, Ite mehweh aitaḡa kéḡá iné moḡ mehweh aintaḡwe. Ínésabe mehweh aintaḡa kéḡá iné eqmaq núwéh aní moḡ mehweh atáḡwe. ⁴¹ Manikáne ehweh irari anínká sitaḡ mó anínká iwíáhéna, We Manikáne ehweh irari aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka wene ehweh irari aní ápeḡ awinanserah we mehweh atéh aní moḡ ápeḡ awinkéhe. Kaweqtaḡa miá miái anínká sitaḡ mó anínká iwíáhéna, We kaweqtaḡa miá miái aní púana séhréh ataníe ire. Séhréh ataníe éna mi anínsábé mehweh atena kiraboime kaweq sansánire. Manikánka kaweqtaḡa miá miái aní ápeḡ awinanserah we mehweh atéh aní moḡ ápeḡ awinkéhe. ⁴² Teiníboḡ írátíáhro. Pehḡaríḡ aní iné séníréḡ aní miéh púana mó anínká né waní náwinana Manikánka mi aníné ápeḡme íre tabanagía peḡ ahrreraḡ kanawire úwe.

11

Sóniḡa we kéroḡya anité Sísaḡa eqmaq suo éhwéhne.

(Arúka 7.18-35)

¹ Sísaḡa moke mi éhwéh ite we kérahwána ke teiuwe. Wega ite airápété téhranité we kérahwána keyábé itene arambehriyabé iwáhnoréna miḡtaḡ suena wahtotaḡ kehiná suwahpeḡ mó ke síwáhnorinieéna pokúwe.

² Sóni wání meri merini aní karábúsiipeḡ ména Sísa Karáhéḡa miraú ehweh irena we kéroḡya anitéḡá Sísa kasenigeheéna weba eqmaq suowe.

³ Eqmaq suowara Sísaḡa kéra wensabé, Sóniḡa, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono ire uye.

⁴ Uyana Sísaḡa sensabé, Irehya éhwéhnikákáḡ tagéhya naneḡkakáḡ Sóni koreawétao. ⁵ Ínéḡ miraunka aura pira kéḡá tagahwara aigará soriḡnah keḡa ah noḡwara náonkakáḡ kéné náo wagirara ahre parosa kéḡá ehweh irahwe. Pusa ké iriwe oḡanúḡ sitena tabonah ke Manikáne kaweq éhwéh síwáhnoruge. ⁶ Ínésabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peḡ ínénsabe kawerue aiḡpútare aintéh ánímé aru ukiḡme aní miéhre. Mah éhwéh Sóni koreawétao úwe.

⁷ Úwara Sóni kéroḡya anitéḡá miḡtaḡ suera pokuyataḡ Sísaḡa weba sáhurió ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniḡa uworapeḡ iwáhnoruraitaḡ koraganehe urotaḡmé we inse wíre iwíáhuroo? Sóiririrana onega míu míu inersah Sóni mó iwíáh mó iwíáhi aní míre iwíáhéḡ koragaroo? Írakaumo. Sóniwe íre mína tahnsa aní míre. ⁸ Sóni koraganehe urotaḡmé we inse wíre iwíáhéḡ koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo?

Írakaumo. We íre mína tahnsa ání míarairara kaweq korósí aneraneria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaoewe. ⁹ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó ke áwáhu ke kiotaikuraire. ¹⁰ Sóni éhwehme Manikáne ehwehna mahraréna,

Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawer-arankéhe ire úwe. (Malakai 3.1)

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóni wání meri merini aní anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire.

¹² Sóniga ehweh iraruraitaqkakáq amahnágaákáq págege sansáno kegá íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kibekoneheqmúne éra sene págege sansánowe. ¹³ Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teiúwana Sóniga suraire. ¹⁴ Sene ehweh aiq pútare arítáhmé kawerowe. Segá pabeqme éhwéh irarume Éráisa mónkakáq sinae ewe. Sóniga menah surainsabé sene ehweh aiq pútaraguraire. ¹⁵ Íre parosa áhréákáq kéó, írátíáhro úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? Itewe káriq anímárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó anímárínká mó anímárínšabé abiahnsa aritera sensabé, ¹⁷ Igonkónúnaraq itega íre ábáhrowe. Ibitunántúnánúnaraq itega íre ibisahwe ewe. ¹⁸ Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé sega abiahnsa atera, Owainawanka iwíáh atéh aní míre atárówe. ¹⁹ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakáq náhniáq sera anonkakaq pehipi nogara sega ínénsabe abiahnsa aintera mahraréra, We kobuq kahburi uwoyansa aní míre aintera táhkísi moné meyháh kéreq mó ahabábáq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. Segá ínénsabe mi éhwéh irarewara Maniká tagariáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Árúka 10.13-15)

²⁰ Sísaga mó kehiná suwahpeq áhnte otáq sánsánúwara tago kegá sene ahabábáq sansa íre súónsabe Sísaga mi keyábé ehweh aritowe. ²¹ Wegá mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqka mína tagotagá tahirímé sene ahabábáq naho suera kaweqtaq mío irino. Segá mína tagotagá tahirímé sene ahabábáq aiq súónsabe Manikánka tagankehéera nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino. ²² Teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreq anotahtaq kamah ainawire.

²³ Kápénéáma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íópeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe.

Peh iraipéq kowiáhro aitanawire. Ínéga págege otáq sánsá iteruwahpeq mirauraugaq tagarowe. Mirauraunserah Sóróma suwahpeq miraowataq tahirímé mi kegá sene ahabábq sansa suera kaweqtaq míó irino. Sene ahabábq súótaq tahirímé Manikánka sensuwahpeq íre kekira peh kéh irino. ²⁴ Amahnága teiníboq írátíáhro. Manikánka ehweh aitahna tanáhráq wega Sóróma suwahpeqte kényábé arutaboíréná peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.

Sísaga, Ínéba sero éna ahrenahro aitaníe ú ehwehne.

(Árúka 10.21-22)

²⁵ Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke íopeqkákák mah marákó márakóákák wahnahnóne. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi aiene. Minayabe arensabé iwíáh iwíáh atóge. ²⁶ Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne úwe.

²⁷ Sísaga mitaq míó keyabé mó mahraréna, Nániboga moke náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagariáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagariéhre. Mó kegá Nánibo íre tagariáhwana ínébataq wenahninká we tagaríóge. Íné wenahninká sokigi aiéna kegá moq Maniká Iteribo tagariagehe úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Págege arámbéhríeq irupipeq umehi keo, ínéba sero. Ínéba sirataq ahrenahro aitena iru ukiq itaníe. ²⁹ Néne arambehri sehgieq néne sánsá ahtebahro. Íné uwarena áninéna pehwehrué mía míau aní púaq ínéba sirataq irupipeq ukiq itahnaq ahrenagehe. ³⁰ Néne arambehriwe irupipeq íre págegeorahi arámbéhrí wíre. Mi arámbéhrí sehgirataq irupipeq eyoyó aitaníe úwe.

12

Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Máhka 2.23-28; Árúka 6.1-5)

¹ Mi tanáhráq ahrena ahrena wehekáh Sísareq ite we kérahwána kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikowanaraq irupibiúwaq itega mi será késabariqme késabariqme ue kure nahwane. ² Nahwanara Péhrasi kegá tagéra Sísansabé, Tagáhno. Are kéráh kegá ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansánowe. Minayabe sega ahabábárowe uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqte sehírámé Tébitíreq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnsahwe ahtebaho? ⁴ Tébitíga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankehéera máró parétí mewe nówara we kéro kega moq nowe. Nonsabe íre mirao naneq miraowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétíwé pehipéqte kegá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)*

⁵ Mósísine ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné ehweh aiq sáhnsahona wino. Mi ehwéhnká teimé ahrena ahrena wehekáh sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq arambehriuwana Manikánka íre abiahnsa aritowe ire. ⁶ Teiníboq írátíáhro. Íné mahtaq ména Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kiotaikuge. ⁷ Manikáne ehwehnka mahraréna, Titiré sansansabé íre nuwahbehrena peh arutaboíréná sansa séhréh arite sansansabé nuwahbehre ire. *(Hosea 6.6)*

Itega mi ehwéh ahteabahtaḡ tahirímé ín é séniráh ké kaweqtaḡ míáh kéyábé, Ahbabárowe íre aritewáh irino. ⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáḡ ání kawerato ehwehne.

(Máhka 3.1-6; Árúka 6.6-11)

⁹ Sísaga mitaq suena Asiu kené momiwí nahtápéḡ kibekúwana ¹⁰ sawenkahnia áyáhnkákáḡ ání míowe. Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra we kasená, Ahrena ahrena wehekáh wehuke kaweratewé Mósísine ehwehnka ahqáho atehro uwe. ¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáh itene ka íre wahto matáípéḡ tupekitaḡ mi ka tumeyáh mino. ¹² Wehukenínká ménkámehnká aiḡ kiotaiki mino. Minayabe ahrena ahrena wehekáh Mósísine ehwehnka kaweq sansánsabé íre ahqáho atéhre. ¹³ Íre ahqáho atéhre éna sawenkahnia áyáhnkákáḡ ánínsabé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwana ébeḡ ayáhnkárá tahnsa úkúwe. ¹⁴ Péhrasi kegá tueague sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Sísawe Manikáne arambehri anínsabé éhwéhne.

¹⁵ Árahue subiq suanéhnkono u ehwéh Sísaga irena mitaq suena pokúwara áhnte kegá we kérowe. Áhnte kegá we kérowana moke awahre ke kaweraritena ¹⁶ sensabé, Íné éhweh mó ke teriyeho aritowe.

¹⁷ Sísaga áhnte awáhré ké kaweraritonsabe Manikáne ehweh irarú aní Áísáíaga sehiranú ehwehnká aiḡ pútaragúwe. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

¹⁸ Néne arambehri mirai aní ínégá omaḡ ató aní aiḡ míéhre. Wensabé nirutaboirána wene arambehriyabé nuwahbehre. Ínéniwanka weba mía míaiánana wega nahnso ke kaweq sansá terinkéhe. ¹⁹ Wegá íre ehwehinae. Wegá íre anotahtaḡ ehwehninae. Ah-tapeqté íre sawai sawaiinae. ²⁰ Wegá mareḡmareḡ sah íre airaiḡ piteruanae. Áráhmu pehgáriḡ téhráhnaraḡ íre puinsuanae. Ahqáho. Mirainaga kaweq sansánká ahababáḡ sansa kiotaikínae. ²¹ Nahnso kegá wene ehweh irera, Ite kaweraitankéhe íwíáhigehe úwe. *(Aisáia 42.1-4)*

Owainawanka Sísaga séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Máhka 3.20-30; Árúka 11.14-23, 12.10)

²² Mó kegá aura pira aní, íre ehwehnorahú aní meḡmera Sísaba móátówe. Wene arupipeḡ owainawa mío púana we íre ehwehnorahú aní, aura pira aní míowe. ²³ Sísaga mi aní kaweratowana ehwehnéna aura tagówe. Mína tago kegá áhtená seye náhenéra, Kaweratéh ánímé Tébitine anahwabómo uwe. ²⁴ Péhrasi kegá kawerato ehweh irera, Pésébúri owainawane wahnahnka Sísaga págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawamarí kaqsuahráhire éra seye náhenéra ehmuníḡ éhmúníruwe.

²⁵ Ehmuniḡ éhmúníruwana Sísaga sene iwíáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kéḡ seye ebehirataḡ sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahrahreḡ seye ebehirataḡ sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁶ Owainawanseḡ wenawahrahreḡ ebehotaḡ tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Ínéga owainawa kaqsúótáḡ

owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirimé ite kéiráh kéga owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kéiráh kéga itene ehwehnsabé íre tábúSORÉHRE aitáhwe. ²⁸ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawa kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagariáhwe úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká ayahnsa kira wéhné ménsáméhnsá meyanieéna wene nahupeq árahue kibekorahiro? Ebeqme ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukeníká ínéreq íre soruparitéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire.

³¹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke íre insahwé aritankéhe. Mi ahbábáq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³² Íné wehukení úku anínsabé níéhruru aintéh ánimé Manikánka insahwé atahráhire. Manikáne Awansabe éhruru atéh ánimé Manikánka amahnágaákq mókakeakq mi aní íre insahwé atena wene ahbabáq peh ahriahri ahrreraq matiankehe úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Árúka 6.43-45)

³³ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Peh morá kaweq awánkánká kaweq sérá íyéhre. Íre kaweq awánkánká abehq sérá íyéhre. Wehukeníká awanká sera tagéna mi awánká ahtebehre. ³⁴ Itewe wehene animári móe. Itene irupipeq kéh náneq itene íwéhga irarerahire. Itene irupipeq íre kaweq iwíáh kéh púaq kaweq ehwéh íre irarerahowe. ³⁵ Kaweq ánimé wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahbabáq ánimé wene arupipeq ahbabáq iwíáh kéh púana ahbabáq sansanire. ³⁶ Teiníboq írátíáhro. Ehweh aitahna tanáhráq Manikánka wehukene ehweh iwíáhue tagéna moke sene abehq éhwéhnsabé saraqmarankéhe. ³⁷ Kaweq ehwéh irare irareóna aníno, Kaweq aní móne atankéhe. Ahbabáq ehweh irare irareóna aníno, Ahbabáq aní móne atankéhe úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-12; Árúka 11.29-32)

³⁸ Táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka Sísansabé, Íwáhnoraníno, itega Manikáne arambehri miraóna aní taganehboq arega ótaq sansánúno uwe. ³⁹ Uwana Sísaga sensabé, Amahnága oga miáh kéga Manikánsabe íre iuwahbehraq ahbabáq ke miáhwe. Ótaq sansánúno ewo? Írakaumo. Wehukení wenáwíq Sónaga sóreq wanípípéq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miraúwe. Peh morá mi sansá teienaq iwíáhue tagagehe. ⁴⁰ Sóna apahtáro wéhékáh anotah pahné arupipeq mionserah íné wehukení úku aní apahtároráq marakóipeq míanie. ⁴¹ Níníbe suwahpeqte kéga ahbabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene ahbabáq sansa suera kaweqtaq miówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kéga iriwe méra ite amahnága oga miáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba mió ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kéga Sónane ehweh írónserah árahinsabé néne ehwehme íre iraho? ⁴² Sórómóniga Ísara ke wahnahnútaq wáhnaupeqté kéné wahnah iníká wene ahtebia éhwéh

iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánímé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mi inínká Sórómónine ahte bia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi inínká iriwe ména itensabé ehweh aitankéhe úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.

(Árúka 11.24-26)

⁴³ Sísaga Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé mó mahraréna, Owainawanka wehukení auwena pokitaq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabarirana írakauninsabé iwíáhéna, ⁴⁴ Ínéga súó náhtápéq seuwekinauge éna áúwátái wéhúkénípá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe kaweraréhre. ⁴⁵ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahbábáq ówáínáwámáí koweriréhre. Moke mi owáínáwámáí mi anípá kowíáhwe. Téhwe peh morá ówáínáwánká mi anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámáínká weba míáhnsabé anotahtaq íre kawerire. Mi aní íre kaweraginserah amahnága ite oga míáh áhbábáro ke íre kaweqtaq míaneheqmoé úwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Máhka 3.31-35; Árúka 8.19-21)

⁴⁶ Sísaga nahupeq ména ehweh teriutaq wenanoreq wenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra Sísareq ehwehnéyabe suwahbówe. ⁴⁷ [Suwahbówana mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq iriwe méra arensabé áhrabowe úwe.] ⁴⁸ Úwana Sísaga míó keyabé mahraréna, Náinowé insebo? Náníbáqsome inseréhbo éna ⁴⁹ ite we kérahwána ke ayahnáwíqme mahraréna, Mah kewé náinoreq náníbáqmarinseq móe. ⁵⁰ Íopeqté Náníbó awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

13

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Mi wehekáh Sísaga nahtapeqte tueyokéna káwehu ayehráq tunse mitaq tútuue míowe. ² Tútuue míowara íregárita q weba sáhatió púana Sísaga wánípipeq ko sipíipéq kibekue tútuue míowara moke míó kega arahwéraq iriwe míowe. ³ Míówana Sísaga áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraréna, Ayu suitabeh anínká wene sotápéq ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehta q mó ayú ahta q megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kirura q megirana pehgáriq marákó kéhnsabé mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhita q tamurupague íre ánúq piéh púana eh yata-gire. ⁷ Mó ayú náwerarúíta q megirana náwe kirena kárigariirana sera íre iyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire. Mó ayú 100 será iyéhrena mó ayú 60 será iyéhrena mó ayú 30 será iyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Máhka 4.10-12; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Síwáhnorúwa q ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Mó ke síwáhnorónara q aneqsabé pabeqme ehwéh terieno ewane. ¹¹ Ewanana

Sísaga itensabé, Manikánka íopeq wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé menah wehukega íre írátíahrahuowe. Amahnága Manikánka mi ehwéh ite sokigi aíre. Peh mó ke íre sokigi aríre. ¹² Manikánka wene ehweh kawerue íréh ání mó sokigi awinana áhnte ahteabanae. Wene ehwehnsabé anetaníbo i aní mó íre sokigi awinana we pehgáriq ahtebeh naneq abitaginae. ¹³ Minayabe wehuke pabeqme ehwéh teríúge. Sene siuranka tagéra íre tagaríáhwe. Sene siahrega irera íre írátíáh púana pabeqme ehwéh teríúge. (Lo 29.4)

¹⁴ Minayabe Manikánka iwíáh atowana Áísáíaga sehiranú ehwehniká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh wega sehiranue mahraréna,

Itega ehweh ireq itene irupipeq íre írátíáhwe. Itega tagéq itene irupipeq íre tagaríáhwe. ¹⁵ Mi kené sirupipeq íre ahteabahrahowe. Seyene siahre aiq parokire. Seyene siura aiq mútúgire. Segá íre miraotaq tahirímé sene siuranka tagéra sene siahrega irera sene sirupipeq ahtebéra sene ahbabáq suera íné níáhrabo irino. Sene ahbabáq suera íné níáhrabotaq tahirímé kawerarító irino úwe. (Aisaia 6.9-10)

¹⁶ Sísaga ite we kérahwána keyábé mó mahraréna, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe itene iahrega áhntetaq íráhnsabé iwíáh iwíághoro. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq kaweqtaq mía míau kereqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Itega íráh éhwéhnsabé sega ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Máhka 4.13-20; Áruká 8.11-15)

¹⁸ Sísaga itensabé, Ayu suitabé pabeqme ehwéh áwahe ahtebagehboq írátíáhro. ¹⁹ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh siahrega irera íre ahtebah kewé ahtapeq megí ayú tahnsane. Owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire. ²⁰ Kiruraq megí ayúmé kipoinserah wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq eyoyóéna apubúue kowe atéhre. ²¹ Manikáne ehwehniká arupipeq íre ánú píéhnsabé pehgáriq tanáhráq sehgire. Mi ehwéh sehgínsabé mó kegá áwíoqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq wega túbáh agéna Maniká áúwéhre. ²² Náwe tarúítáq megí ayúmé wehukenínká Manikáne ehweh irena sehginie iwíáhéna mah marákó marákóípéqté náneqsabé iwíáh iwíáhéna ménsámehnsánkakaq móneakáqsabé arutaboire. Náwe soaginserah minawarinká saiqnaríéh púana wega Manikáne arambehri íre miraire. ²³ Kaweq marákóráq megí ayúmé wehukenínká Manikáne ehweh irena arupipeq tábúsoqme iwíáhire. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah wega mi ehwéh sehgiéna Manikáne arambehri kawerue miraire. Kawerue miraéna mó anínká 100 tahnsá áhnte kaweq arámbéhríirana mó anínká 60 tahnsá kaweq arámbéhríirana mó anínká 30 tahnsá arámbéhríire úwe.

Náweyabé pabeqme ehwéhne.

²⁴ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka íopeqté wahnah wahnahnime wehukenínká wene sotápéq kaweq ayú uqmatainserahne. ²⁵ Inokáhpeq wehuke sugé tanáhráq wene naruo anínká sure kaweq ayú uqmataitaq náwe uqmarena pokuraire. ²⁶ Kaweq ayú kirena iyanauraitaq náweakáq kítáire. ²⁷ So abone arambehri anímárinká sure wensabé,

Arene sotápéq peh kaweq ayú uqmatonawe mah nawé eheqte kirehro urowe.

²⁸Urowana sene wahnahnka sensabé, itene naruo anínká mi nawé uqmataire urairara sega wensabé, Náwe soranéhnkono urowana, ²⁹Ahgáho. Náwe soréhrataq kaweq naneqkákáq pagorúéhboq moráráq kirankéhe. ³⁰Moráráq kirahnana nera kahnarag inéga arambehri keyábé, Téhwe mi nawé saue airíwe ira pariáhro. Anehe kaweq será isiwe néne ménsámehnsá kéh náhúpéq sáharáhro aritaníe uraire úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 4.30-32; Áríka 13.18-19)

³¹Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnahime pehgáriq ayú tahnsane. Mi ayúme íre mó sotápéqte ayú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúme pehgáriq ayúne. ³²Wehukénká mi pehgáriq ayú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensámehnsá kiotaikíre. Anotah awánkánirana kabaramarínká séra ayahnaweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Áríka 13.20-21)

³³Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Tírí ínká muoráhi naneq párawahipéq maqme ayahnrirana moke múíre. Manikánka íopeq wahnah wahnahime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Máhka 4.33-34)

³⁴Sísaga weba sáhurío ke ehweh teriena sensabé íre pahsuqme teriasa peh pabeqme ehwéhmári teriuwe. ³⁵Manikáne ehweh irarú aniné ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga peh pabeqme ehwéh teriuwe. Mi pukúípéqte éhwéhnká mahraréna, Ehweh teriénaraq peh pabeqme ehwéh teriníe. Mah marákó marákó miraútaqkákáq menahnkákáq epéqte éhwéh káráirana amahnága teriníe ire. *(Buk Song 78.2)*

Sísaga náweyabé áwahe pahsuo ehwehne.

³⁶Sísaga weba sáhurío ke suena nahupeq kibekúwaq ite we kerahwána kegá weba séq wensabé, Mi pabéqmé éhwéh náwe uqmatai ehwéhmé pahsuqme teio ewane.

³⁷Ewanana Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Kaweq ayú uqmatai anímé íné wehukení úku aníne. ³⁸Somé mah marákó marákóe. Kaweq ayúme Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráho ke wóe. Náwewe owainawane animári móe. ³⁹Náwe uqmatai anímé owainawa mire. Nera kahna tanáhráqmé mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq míre. Sera ísira kewé íopeqte ké wóe. ⁴⁰Náwe sauwe ira pariáhnserah mah tanáhráq parabagínana Manikánka sainsuahna tanáhráq sinawire. ⁴¹Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká íopeqte ké eqmaq suahnara Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhira ke miéhrataq moke inéhgíó kéreq mó ahabábáq kéreq sorupagehe. ⁴²Sorupéra anotah iráipéq kaqsuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe. ⁴³Mi tanáhráq Manikáne animári Sensiboga wahnah wahnahnirabeq kaweqtaq méra patahi serahnigehe. Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Móne antéhyá sotápéq kopéq suo ehwéhne.

⁴⁴ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime we-hukenínká móne antéhyá wene sotápéq ubuqme kopéq suonserahne. Mó anínká mi antéhyá ábóraq marena áhnte moné mipipéq kéhnsábé mitaq mó akariaréhre. Wene arupipeq eyoyóirana móne paiqmianieéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena móne antéhyá kéh só kobaiqmárehre úwe.

Pásésuqsabé pabeqme ehwéhne.

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime ménsámehnsá paiqmaq paiqmari anínká kaweq pasésúq paiqmaranieéna kabari serahnire. ⁴⁶ Wega peh morá pásésúq áhnte kaweq pasésúq tagéna moke wene ménsámehnsá paiqmarena mi moné mewena mi pasésúq kobaiqmárehre úwe.

Pah siqmíáhnsábé pabeqme ehwéhne.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Manikánka íópeq wahnah wahnahnime kah-weraté uwe taga tagao serahnire. Wehukega káwehupípéq anotah kahwératé uwe taga tagaéra áhnte mó nanéq ka mó nanéq kanue maqmíáhwe. ⁴⁸ Maqmíáhtáq kahweipéq áhnte kéhrara arahwéraq tútuue méra pah siqmíáhwe. Siqmarera kaweq ka pah antéhyápípéq sáharera íre kaweq ka súáhwe. ⁴⁹ Mina onserah mah tanáhráq parabagínaraq íópeqté kégá sure kaweq ke míéhrarabeqte áhbábáq ké aiqme meriqmera ⁵⁰ anotah iráipéq tuparuehrara mitaq ibiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

⁵¹ Sísaga ite we kérahwána keyábé, Teiú éhwéh moke aiq iraho úwaq itega wensabé, Ai q irone ewane. ⁵² Ewanana Mósísiga sehgióro ú ehweh iráh kégá íné wahnah wahnahnu ehwéh aiq ahtebahwe. Mi kégá anotah nah matiéh ánínká mira inserahnowe. Anotah nah matiéh ánínká peh morá páqnáhípeq áhnte mensáméhnsá matiéhre. Wega mi paqnáhípeqté o mensáméhnsánkákáq nahonáh ménsáméhnsánkákáq mewe máhpeq tueyokire úwe.*

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé suwahrío ehwehne.

(Máhka 6.1-6; Árúka 4.16-30)

⁵³ Sísaga mi pabéqmé éhwéh teiena mitaq suena ⁵⁴ wenawahperurá pokúwe. Mitaq momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwara író kega, We árahue ahtebia ání úkurairo éra, Wega ótaq sansá árahue mirairo éra áhtenuwe. ⁵⁵ Áhtenára, We peh nah piéh ániné ahninkáwá wíre. Wenanowé Máhría wíre. Sémisiwe, Sósépawe, Sáímóniwe, Súrásawe, wenábáqmari móe. ⁵⁶ Wenanahnoreh mahtaqté ánimári móe. Minayabe we árahue ahtebia ání úkurairo éra ⁵⁷ wensabé abiahnsa atówe. Abiahnsa atówana Sísaga wensabé, Manikáne ehweh irari anínsábé mó ke suwahpeqte kégá iwiáh iwiáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahrahreqka wensabé íre iwiáh iwiáh atáhwe úwe. ⁵⁸ Úwana sega wensabé íre aiq pútare ató púana mitaq áhnte otáq sansá íre miraúwe.

* **13:52:** Anotah nah matiéh ání éhwehme áwahe mahraue kéhre. Mósísiga sehgióro ú ehweh ahtebéna Sísane ehweh ahtebah kégá Mósísine naho éhwéhnkákáq Sísane o ehwéhnkákáq síwáhnororahowe. Manikánka íópeqté wahnah wahnahnirabeqte sansá ahtebéna síwáhnororahowe.

14

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Máhka 6.14-29; Árúka 3.19-20, 9.7-9)

¹ Sísá ehweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi tanáhráq anotah wahnáh aní Érótiga irowe. ² Irena wene arambehri keyábé mahraréna, Mah anímé Sóni wání meri merini aní míre. We pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire úwe.

³⁻⁴ Sóni oga miotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Wenábáq Pírípine ahre Éróriása meyonsabe Sóniga ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ⁵ Móátówana Érótiga, Sóni subiq suaníe íwíáhéna túbáh agúwe. Wehukega, Sóniwe Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sensabé áhreéna túbáh agúwe.

⁶ Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sutaq wereq máhoro ú kereqka táhutahuruwana Éróriásane ayahunkawagá mitaq ména ábáhrúwe. Ábáhrúwana Érótiga iwíáh íwíáhéna wensabé, ⁷ Arega nánio ina nanéq náwinie éna, Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge úwe. ⁸ Mi ahráriné anowagá Sóninsabé abiahnsa atena wenyahu pagu pagunúwana wega Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqno kiraqsuq maqme kunubaipéq maqme ménio úwe.

⁹ Úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, We awahbeh nanéq náwéro úwe. ¹⁰ We awahbeh nanéq náwéro úwana Érótiga eqmaq auwo aninká karábúsiipéq tunse Sónine ayahqno kiraqsuena kunubaipéq maqme mewe séna ¹¹ mi ahrári awuwana wenano móawuwe. ¹² Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera mómaisarera Sísá koreawúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.

(Máhka 6.31-44; Árúka 9.10-17; Sóni 6.1-13)

¹³ Sóni subiq sutowana Sísaga irena mitaq suena sípi kéwewena kure abatapi pokinaúwe. Áhnte kegá, We seberaebéq pokire u irera sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ¹⁴ Sísaga mitaq kure sípiipéqté arahwéraq tuegútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboiraritena awahre ke kaweraritowe.

¹⁵ Ío tupekinaútaq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Amahnága penkinaire. Mahtaq peh abatapi púah mah kegá mó ke suwahpeq sene táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo ewane. ¹⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Se aneqsabé pokigehbo? Itega táhutahuq kirabooro úwe. ¹⁷ Úwaq, Ite íre áhnte tahutáhúq peh moberíáh párétíákáq téhtaré páhnikákáq matione ewanana ¹⁸ Sísaga itensabé, Mina mewe sero úwe. ¹⁹ Mewe sero éna mío keyabé, Náweraq tútuue míáhro éna mi parétíákáq pahnkákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atowe. Kaweróne atena páréti keqme ite we kérahwána ke náiuwaq itega mío ke náriewáne. ²⁰ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe.

Siyahbankiowara arahqmé airápété téhtaré páhsíketí úsawe obenkíq márówe. ²¹ Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5 táhúséni (5,000) weh wóe. Ani ahre áhnte míó púara íre sáhnsáhuwe.

Sísaga wání káwehu abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Máhka 6.45-52; Sóni 6.16-21)

²² Sísaga ite we kérahwána keyábé, Sípiipéq kiasagoro seberaebéq ite nonótáh pokoro éna eqmaq iuwowe. Ite we kérahwána ke eqmaq iuwena anehe mó ke sensuwahpeq eqmaq suowe. ²³ Eqmaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe. Penkútaq Sísá webataq ména ²⁴ púrerúwaq ite we kérahwána ke sípiipéq káwehu ákáhpi míahwane. Anotah soírírúwana wáninka nonaburórúwana mi sípí íre peheráh korahúwe. ²⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba iteba súwaq ²⁶ we tagéq antah ahrééq, Wahnsa wíre íwíáhéq áhreéq kareowanae. ²⁷ Kareowanana Sísaga apubúue mahraréna, Pehitaq míáthro. Íné úge. Íre áhreoro úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, aiq pútaq are inaraqmé ínénsabe, Wání abobóráhtaba noge ínéba súno ainto úwe. ²⁹ Ínéba súno ainto úwana Sísaga wensabé, Máho úwana Pítaga sípiipéqté tuegue wánítaba Sísaba áhníbórá kúwe. ³⁰ Áhníbórá kéna sóiriq tagéna áhreéna wánípipeq tupekinaútaq Sísansabé, Néne Wahnahno, íné séhréh ainto éna áwíahraq súwe.

³¹ Áwíahraq súwana Sísaga apubúue tubanantáwena wensabé, Arega ínénsabe íre kawerue aiq pútare aintahne. Aneqsabé árahinabomo íwíáhono úwe. ³² Sega sípiipéq kiasaguyana sóiriq táqnáigúwe. ³³ Ite sípiipéq míahwana kegá Sísansabé íwíáh íwíáh ateq, Are aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wóne atahwáne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Máhka 6.53-56)

³⁴ Itega sípiipéq seberaebéq kure Kénésáréti marákórápéq kowanara ³⁵ mitaq míó kega Sísá tagéra, we Sísae uwe. Sísae éra, Awahre ke mitaq meriq mahtaq merirue sero uwara moke awahre ke meriqmera Sísaba mórítówe. ³⁶ Awahre kegá Sísansabé, Arene ambanta ayehrápéq táhtoranéhnkono éra wene ambanta táhtoró ke ómi kaweragúwe.

15

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Máhka 7.1-13)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte Sísaba sure wensabé, ² Are kéréh kéga iteinahbúréhne sansámé aneqsabé anteruaho? Sene siyahnkara íre pabeq paberia peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq nahwe uwe.

³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe aneqsabé peh iteitene sánsá sehgióneheéq Manikánka sehgióro ú ehweh anetaníbo éq anteruaho? ⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáthro ire.

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh aritéh ání subiq súáthro ire. *(Kisim*

Bek 20.12, 21.17)

⁵ Manikáne púkuga miraué irariraq itega síwáhnoréq, Wehukéninká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanepopoq matawéna

wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiú irino ire. ⁶ Wehukeníká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire ewe. Wega se íre séhréh aritéhmé aiq kawerire ewe. Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. ⁷ Itewe peh kopéráhpéro ahababáq ke woe. Itega miraonsabé Manikáne ehweh irarú ani Áísáiága naho sehiranú ehwehnká aiq pútaragire. Mi ehwéhmé Manikánka irarú ehweh Áísáiága sehiranue mahraréna,

⁸ Mah kegá ínénsabe síwéhrate iwíáh iwíáhéra peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre. ⁹ Segá peh wehukene sánsá síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansá míre ewe. Minayabe segá ínénsabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. (Aisaia 29.13)

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté iwíáhgá ahababáratáhré ú ehwehne.
(Máhka 7.14-23)

¹⁰ Sísaga míó keyabé, Ínéba sewíáhro. Néne ehweh ireq iwíáhue tagahro.

¹¹ Wehukeníká táhutahurinka íre ahababáratéhre. Írakaumo. Peh morá wehukeníné áwéhipeqté éhwéhnká ahababáratéhre úwe.

¹² Ite Sísá kérahwána kegá weba séq wensabé, Arega iraréna ehwéhnká Péhrasi ke siyehitehme aiq tagahno ewanana ¹³ Sísaga itensabé, Íopeqté Náníbógá íre uqmaréh náneqme pagoruankéhe. ¹⁴ Péhrasi kewé pehragaritáhro. Segá iwíáhéra, Ite siyahnkahrúna ke úne ewe. Írakaumo. Se peh aura pira ké míáhwe. Aura pira ánínká mó aurá pira ání ahnkahrínaraq mataipéq moráráq inahnsuoyeherawoye úwe.

¹⁵ Úwana Pítaga Sísansabé, Mah pabéqmé éhwéh pahsuqme teio úwana ¹⁶ wega sensabé, Wehukeníká táhutahurinka íre ahababáratanae uge. Mi ehwéhnume ite moq íre irátiaho? ¹⁷ Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túire. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire. Minawé íre iraho? ¹⁸ Wehukeníné áwéhipeqté éhwéhmé wene arupipeqté áhwárehre. Wene arupipeqté iwíáhgá ahababáratanae. ¹⁹ Wehukeníné arupipeqté ahababáq iwíáh áhwárehre. Mó aní subiq suewé, mó aniné ahre weh abariéwé, aebówé, péhe éhwéhmé éhruruéwé, ²⁰ mahnawarinká wehukení ahababáratéhre. Peh náwíqkakaq áyáhtaté nehnka wehukení íre ahababáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.
(Máhka 7.24-30)

²¹ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpepte kéreq Sáiróna suwahpepte kéreqne marakórapeq pokúwe. ²² Mibeqté Kénáni marakórapéqté íníné íre Asiu anínká Sísaba séna wensabé, Tébitine anahwao, anotah aní móne. Owainawanka nániyahu subiqmaq subiqmarinsabé arutaboirahto úwe. ²³ Arutaboirahto úwana Sísaga peh ehiya míowaq ite we kérahwána kegá Sísansabé, Mí inínká inehe séna áhnte ehwéhninsabé kaqsuo éq pagu pagunowane.

²⁴ Pagu pagunowanana Sísaga mahraréna, Manikánka peh morá Ísara keba eqmaq núwátáire. Ísara kewé tabanagi sipísipíq tahnsa kee úwana ²⁵ mí inínká Sísaba séna áhtónsabe wene aigárápí arehunseraráq ména, Anotah aníno, séhréh ainto úwe. ²⁶ Séhréh ainto úwana Sísaga wensabé,

Animáriné táhutahuq mewe iamáripá tuparuwé íre kaweq sansáne úwe.*
²⁷ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamáriné sibowáné tahbe tehnopeqte megí apípi mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre. Mina inserah séhréh ainto úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega ínensabe anotahtaq aiq pútare aintahna iní móne. Are awahbeh naneq mirainauge úwana mi tanáhráq wene ayahunkawa apubúwe kaweragúwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

²⁹ Sísaga mitaq suena Kehrari kawéhú ayehráq kure sáwéhrapeq kiena mitaq tútuue míowe. ³⁰ Tútuue míowara áhnte kegá aigará soriqnah kereq aura pira kéreq sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kéreq íre ehwehnorahu kereq áhnte mó awahre kereq meriqmera Sísaba suwana wega moke mi awáhré ké kaweraritowe. ³¹ Ehweh íre irarerahu kegá ehweh iraruwara sawenkahnia áiyáyáhnkákáq kegá awaho ke úkuwara soriqnah kega ah nogúwara aura pira kegá siura ebúwara tago kegá áhtenuwe. Áhtenéra ite Ísara kené Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kirabou ehwehne.

(Máhka 8.1-10)

³² Sísaga ite we kérahwána ke íáhrabéna itensabé, Mahtaq míáh kegá ínéba apahtáro wéhékáh méra amahnága se táhutahuq íre kéhnsabé sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe úwe. ³³ Úwaq ite we kérahwána kegá wensabé, Mahtaq peh abatapinirara míáh ké peh íregáritaq míáhwe. Se awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuño ewane. ³⁴ Ewanana Sísaga itensabé, Árahue paréti kehro úwaq itega wensabé, Abapete téhtaré parétiákáq táhmaro pehgáriq pahnkákáq kéhre ewane.

³⁵ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna ³⁶ mi abápété téhtaré parétiákáq pahnkákáq mewena Manikánsabe, Kaweróne atena ite we kérahwána ke keqme iuwaq itega moke mó ke náriewáne. ³⁷ Náriewánara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhskéti úsawe obenkíq márówe. ³⁸ Mi tahutáhúq no wehwé 4 táhúséni (4,000) weh wóe. Aní ahrewe peh áhnte míó púara íre sáhnsáhúwe. ³⁹ Siyahbankirowana Sísaga mi ke eqmaq suena sípipéq kiasague Mágára marákórápéq pokúwe.

16

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.

(Máhka 8.11-13; Áruká 12.54-56)

¹ Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka Sísaba séra wega ahabárinkeheéra wensabé, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra áhwárawe tagowe. ² [Áhwárawe tagowana wega sensabé, Ío tupekitaq penehriraq tagéq íre ibonsinawire ewe. ³ Ahbiahipeq ibo muqmuriraq tagéq iboramé ibonsinawire ewe. Íopeq

* **15:26:** Sísaga mi íninsabé íre ehweh atena peh pabeqme ehwéh teawuwe. Nahnsó kewé mi íamári tahnsanowara Asiu kewé mi animári tahnsa móe. Minayabe wene ehwehme áwahewé mahraréna, Nahnsó ke séhréh aitanieéna Asiu ke suotaq tahirimé íre kaweru irino úwe. We tagaríomé mi íninká wensabé aiq pútare atowana we séhréh atowe.

tagéq ibone sánsá ahtebahwe. Mina aiq ahtebéq peh ínégá amahnága mirau arámbéhrí tagéq íre ahtebahwe.] ⁴ Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre iuwahbehraq ahababáq ke míáhwe. Ótaq sansá sokigi aio ewo? Írakaumo. Sóna sóreq wanípíépéq míotaq Manikánka ótaq sansá miraúwe.* Peh morá mi sansá iahreraq itahnaq iwíáhue tagagehe. Mó ótaq sánsá íre sokigi ainíe éna se suena pokúwe.

Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 8.14-21)

⁵ Ite Sísá kérairesána kegá káwehu seberaebéq pokowanaraq páréti ibitagúwaq íre meyahwáne. ⁶ Sísaga itensabé, Tagariáthro. Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ⁷ Úwaq itega iteite náhenéq, Itega páréti ibitaginsabé mi ehwéh teire ewane. ⁸ Ewanana Sísaga itene ehweh ahtebéna itensabé, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsábé sío síoo? Itega ínénsabe pehgárita q aiq pútare aintáhwe. ⁹ Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Ínégá 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourautaq arahqmé áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹⁰ Abapete téhtaré páréti keqme 4 táhúséni (4,000) weh kirabourautaq arahq áhnte matome íre iahreraq kehro? ¹¹ Íné íre párétiyabé iraruge. Minayabe árahinsabé íre iahtebaho? Péhrasi kereq Sáyúsi kereqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe.

¹² Úwaq ite we kérairesána kegá iwíáhéq, Íre páréti muoráhi naneqsabé peh Péhrasi kereq Sáyúsi kereqka siwáhnoro ehwéhnsabé irarire éq iahtebahwane.

Pítaga Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne ú ehwehne.

(Máhka 8.27-30; Áríka 9.18-21)

¹³ Sísaga Sésaría Pírípái suwahpeq wahtotaq kútaq ite we kérairesána keyábé kasenéna, Mó kegá íné wehukení úku anínsabé inse aintaho úwe. ¹⁴ Inse aintaho úwaq, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá, Are Éráisa wire ewara mó kegá, Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáia wire ewe. Mó kegá, Are peh Manikáne ehweh irari aní míre ewe ewane. ¹⁵ Ewanana Sísaga itensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana ¹⁶ Sáimóni Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kawerai-tankehéna omaq ato aní móne. Maniká mía míai anínirah are wenahni móne úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga Pítansabé, Sónine ahninkáwá Sáimónio, arega irarénayabé iwíáh iwíáhuño. Arega irarénawe peh wehukega íre iwíáh atáhwah iraréne. Peh morá íopeqte Nánibógá iwíáh atéhre. ¹⁸ Teiníboq írátíáthro. Arenáwíq Pítae.† Wehukega ebahtaq pearáh náh íre míu míuia peh págegeue kagainserah íné tagariáh kéwé séhréh aitahnaq págegeue mía míaiagehe. Íné tagariáh kégá pukirataq iraipéq íre pokigehe. ¹⁹ Íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte ónsaráte kí áwúge. Arega mah marákóipéq ahqáho atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq ahqáho atanae. Arega mah marákóipéq kowe atehna naneq Manikánka mi naneqsabé moq íopeq kowe atanae. ²⁰ Kowe atanae éna ite we kérairesána keyábé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe

* **16:4:** Wehukení wenáwíq Sónansabé éhwéhmé púku anehepeqte séhíráme Manikáne Púkuipéq Kéh Áwaha Éhwéhne ue kéhrabeq tagáhnó. † **16:18:** Kárikí kené ehweh Pítae úmé ebahne.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 8.31–9.1; Árúka 9.22-27)

²¹ Mi tanáhráq Sísaga ite we kérahwána keyábé Sarúsarama suwah-peq pukinaú ehweh pahsuowe. Wega itensabé, Sarúsarama suwah-peq pokinauge. Mitaq mibeqté Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka níwioqnéra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe.

²² Úwana Pítaga Sísaga meqmena móbeq móatena wensabé ehweh atena, Néne Wahnahno, arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragínehboq Manikánsabe ahqáho ato inaугe úwe. ²³ Úwana Sísaga pabeqme Pítansabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwiáh atéhre. Minawé peh wehukeníne iwiáh púah íné pokona ah parosúéhneho úwe.

²⁴ Sísaga ite we kérahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwiáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ²⁵ Wewensabé arutaboiréna peh wewene awahbeh iwiáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwiáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁶ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matíéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbó? Ahqáho. Íre paiqmarahráhire. ²⁷ Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakák íné wehukení úku anínseq íópeqté kéreqka túónagake moke mah kehiná kéhínané arambehri iwiáhue tagéna sainsuanauge. ²⁸ Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme íné wehukení úku aní Wahnah aní míahnaq tagéq anehe pukigehe úwe.

17

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Máhka 9.2-13; Árúka 9.28-36)

¹ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega Sémísireq Sónireq mi abárahé mó aní Pítarerue meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. ² Kiuwara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. Wene auranabiah patahga tahnsa agúwana wene korósi anotah tabérábé téhreh tahnsá úkúwe. ³ Téhreh tahnsá úkúwara Mósísireq Éráisareqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ⁴ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Are awahbáhnaraqmé ínéga apahtáro úqná pearaníe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearaníe úwe.

⁵ Pearaníe útaq anotah tabérábé írábúyánká seubítíowana mipéqté ehwéhnká mahraréna,

Mah anímé niruní nénáhní míre. Íné wensabé anotah nuwahbehre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁶ Úwara Sísaga kéro anítóga anotah ahréera sirehunseraráq méra siuran-abiah marakóiperatiówana ⁷ Sísaga seba séna se táhtotawéna sensabé, Íre áhreoro. Irigoro úwara ⁸ sega awahnkanéra mó ke íre tagéna peh morá Sísaga webataq tagowe.

⁹ Sávéhrapeqté tuegutaq Sísaga sensabé, Iteiyuwanka tageh naneq amahnága mó ke teríyeho. Íné wehukení úku aní pukéna iriwe oga úkonaraq terigéhe úwe.

¹⁰ Úwara we kéro anítógá Sísansabé kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísa ebeq sínaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe.

¹¹ Uwana Sísaga sensabé, Éráísa moke náneq kaweratanieéna suraire. ¹² Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráísawe aiq suraire. Wega suraitaq we tagaro kegá, We Éráísa wire íre iwíáhia peh seye suwahbarai sansánurowe. Seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe. Sega we áwíoqnaronserah íné wehukení úku aní moq níwíoqnagehe ¹³ úwara we kéro anítógá ahtebéra, Sísaga irarime Sóni wání meri merini anínsabé irarire uwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Máhka 9.14-29; Áruká 9.37-42)

¹⁴ Sega áhnte ke míopi tueguwana mó anínká Sísaba séna we áhtónsabe arehunseraraq ména wensabé, ¹⁵ Anotah aníno, nénahninsabé arutaboirate séhréh ato. We uwoyansanéna iraipéq tabiqme tabiqmeéna anotah erirana wánípipeq aguaguire. ¹⁶ Meqmena are kéréh kéba móátóge. Móátógarawe sega íre kaweratahráhowe úwe.

¹⁷ Íre kaweratahráhowe úwana Sísaga mío keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwana meqmena súwana ¹⁸ Sísaga owainawansabé, We auwe pokúno atowana auwena pokútaq mi aní kaweragúwe.

¹⁹ Ite we kéréhwána kegá itebataq Sísaba séq wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenowane.

²⁰ Kasenowanana itensabé, Itega pehgárita q aiq pútare aintáh púa q íre kaqsuahráhowe. Teiníboq írátíáhro. Manikánka séhréh aitahnaga miraorahúne iwíáhirataq wega séhréh aitéhniká miraorahowe. Téhwe mi iwíáh pehgáriq awánká ayu tahnsá kahnararaq itega sávéhyahe, Móberagúno atéhrataq mirainawire. Mira iwíáhirataq áhnte pagégé sánsá miraorahowe. ²¹ [Ínéga kaqauwó ówáínáwá wehukega pehipi íre kaqsuahráhowe. Táhutaq awehriéq púrerareq mina tahnsa owáínáwámári kaqsuahráhowe úwe.]

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Máhka 9.30-32; Áruká 9.43-45)

²² Sísareq ite we kéréhwána kereqka Kehrari marákórápéq nowánaraq wega itensabé, Sega íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. ²³ Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwaq ite we kéréhwána kené irupipeq umehagúwe.

Sísaga, Táhkísi moné awo ú ehwehne.

²⁴ Sísareq itereqka kure Kápénéáma suwahpeq kowanaraq Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhnká Pítaba séna wensabé, Ite iwáhnori anínká momiwí nahtápéq táhkísi moné awinkéhbo úwana ²⁵ kowe úwe. Kowe éna nahupeq kibekúwana Sísaga wensabé ebeq kasenéna, Sáímónio, mah

marákóipéqté wáhnáh kégá inseréhne táhkísi moné meyaho? Sen-suwahrahne móne meyaho? Mó kahnáhné móne meyaho? Insehéne meyháwe iwíáhono úwana²⁶ Pítaga wensabé, Mó kahnáhné móne meyháwe úwana Sísaga wensabé, Minayabe ite Maniká kahnah míoya puata wene momiwí nahtápéq kawerinkehéta táhkísi moné íre náwéyataq tahírí aiq kawerí irino.²⁷ Segá itensabé abiahnsa aitéhboq pehipí aweyéhe. Mí tahkísi móné meyankéhboq arega wání káwehutapeq pokue úku wánípipeq tuparuqme tagehnana téh pariahna pahné áwéhipeq tagé mipéq ebah moné tagankehe. Minawé arereq ínereqne táhkísi moné awehraq kanae. Mina mewe táhkísi moné meyéh ání móawo úwe.

18

Manikánka wahnah wahnahnirabeqte anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Máhka 9.33-37; Áruká 9.46-48)

¹ Mí tanáhráq ite we kérahwána kegá Sísaba séq wensabé, Íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiotaiki anímé insebo ewane.

² Ewanana Sísaga káriq aní áhrabéna ite ákáhpi atena³ itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itene píribahri sansá sueq káriq aní tahnsa úkirataq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhowe. ⁴ Wewensabé íre iwíáh iwíáhi aní peh mah káriq aní tahnsa ména íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq mó ke kiotaikire. ⁵ Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh ánínká íné moq séhréh aintéhre.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi ehwéhne.
(Máhka 9.42-48; Áruká 17.1-2)

⁶ Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áugi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áugii anínká káriq aní áugi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruee púrúruía káwéhúpépéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahírímé aiq kawerí irino úwe.

⁷ Síúgio kewé anotah ahbábárowe. Mah marákó márakóipéq ahbabárorahi sansá peh kagaire. Áugi anímé ahbabáq áhwáreh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ⁸ Arene aiayahnka are ahbabáratana ínaraq mina kiraqsuo. Íre aiayahnkakaq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Moke aiayahnkakaq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁹ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruqme suo. Peh morá áúránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri teh iráipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire úwe.

¹⁰⁻¹¹ Sísaga mó mahraréna, Káriq anímáínsabé abehq náneq mire iwíáhiyehboq kawerurero. Teiníboq írátíáhro. Se wahnahno íopeqté kégá íopeq Nánibo míéhrebeq ahriahri mía míaowe. [Íné wehukení úku anínká tabanago ke kaweriritanieéna suge úwe.]

Sipisípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.
(Áruká 15.3-7)

¹² Sísaga mó mahraréna, Sipisípiq wahnahni anínká áhnte sipisípiq 100 sipisípiq matiéhtáq peh morá ká tabanagínaraq wega anerinkehbo? Aneq iwíáhoo? Wega íre tabanago kamárí 99 sipisípiqmárí uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarinkehe. ¹³ Mí ka ábóraq

marahnaraq iwíáh iwíáhinawire. Íre tabanagi kamárínsábé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna ábóraq maréh kánsábé anotahtaq iwíáh iwíáhinawire. ¹⁴ Sipisípiq wahnáhnká wene tabanagi kansábé arutaboirinserah íopeqté Ítéríbógá wene animárí tabanague iraipéq pokiyeho éna arutaboirire úwe.

Are ahababáratéh ání kawerate sansa ehwéhne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Íné tagariéh ánínká are ahababáratahnaraq mó ke íre míéhrataq wene ahababáqsabe koreawo. Wega arene ehweh irahnah aíg insahwé atankéhe. ¹⁶ Arene ehweh íre irahnaraqmé peh morá ánípópoq téhranítébópoq meriqme weba kúno. Itene ehweh irankéhboq se meriqme kúno. ¹⁷ Wega arereq sereqne ehweh íre irahnaraqmé momiwíorabeq Maniká tagariáh ké korerio. Wega moke sene ehweh íre irahnaraqmé we auwe nahnso aní, ahababáq ani tahnsa peh áwé tagahro úwe.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Itega mah marákóipéq ahqáho atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq moq ahqáho atanae. Itega mah marákóipéq kowe atéhra naneq íopeq Manikánka mi naneq kowe atanae. ¹⁹ Mó teiníboq írátíáhro. Ite téhranítégá mah marákóipéq mó naneqsabé moráénue púrerirataq íopeq Maniká Iteriboga irena mirainawire. ²⁰ Ite téhranítégábópoq apahránítógábópoq ínensabe iwíáhoneheéq momiwíirataq íné itereq míanauge úwe.

Mó kené ahababáq íre ahrreraq matiahno ú ehwehne.

²¹ Pítaga Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are tagariéh ánínká íné mótaq mótarue ahababáraitahnaraq árahue tanáhráq wene ahababáq íre niahrreraq matianinkono? Abapete téhtaréráq wene ahababáq íre niahrreraq matianinkono úwana, ²² Ahqáho. Abapete téhtaréráq íre awehraq kéhre. Arega íre sáhnshoráhóna tanáhráq wene ahababáqsabe iwíáhhineho. Wene ahababáqmari íre ahrreraq matiahno úwe.

²³ Wene ahababáqmari íre ahrreraq matiahno éna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé mah marákóipéqté wáhnáhnká wene arambehrio ke miraurainserah sansáne. ²⁴ Mi wahnáhnká wene arambehrio kené sítárirai moné kaweraritankehéna síáhraburaire. Anotah moné 10,000,000 Kína tahnsá átárirai aní weba móátáráirana ²⁵ mi aníné átárirai moné áhnte taqnobaguraire. Minayabe wene wahnahnka átárirai moné meanieéna mahraréna, Moke we matíéh ménsáméhnsá paigmareq mi moné náníéro. Mi anínseq wene ahrreraq wene animárinseq paigmareq mi moné náníéro urairana ²⁶ mi anínká weba séna áhreéna arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboirainte pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné moke awinauge urairana ²⁷ wene wahnahnka arutaboiratena mahraréna, Mi monéyábé anetaníbo éna, Pehipi soraq súáhro uraire. ²⁸ Urairana mi anínká pokue áwáhu arámbéhrí ání wene móne táhmaro Kiná 10 Kína tahnsá átárirai aní tagéna wene anuopi táhtotawéna wensabé, Ínéga átárirau moné nánio uraire. ²⁹ Nánio urairana wega arehunseraráq ména, Ínénsabe arutaboirainte pehwehrue ainto. Arega íntáriahna moné mókake awinauge urairana ³⁰ mi ehwéh íre irasa karábúsiipéq móátáráire. Móatena, Moke nánínagake pugeq auwaníe uraire. ³¹ Urairara mó arámbéhrí kégá mina tagéna sirupipeq págege agurairara sega sene wahnah moke koreawátówe.

³² Koreawátówana sene wahnahnka wene arambehri anínsábé áhraburairana surairana wensabé, Arewé íre kaweq arámbéhrí ání

móne. Arega ínensabe arutaboira into é nana néne móneyabé anetaníbo éna íre ahreraq matíóge. ³³ Ínéga arensabé nirutaboira tónserah arewé árahinsabé áwáhu arámbéhrí ánínsabé íre arutaboira tahno éna anotah abíáhnsánuraira. ³⁴ Abiahnsanéna mi aní meqmena karábúsiipéq móátáráire. Néne móne moke nánínagake pugeq auwaníe uraire úwe. ³⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh parabarúena anehe Pítarehyabe, Íné tagariéh ánínká ite ahbabáraitahnaraq itene irupipeq wene ahbabáq íre ahreraq matíáhro. Ahreraq matíéhrataq teawú wáhnáhnká miraurainserah íopeqté Náníbógá mina tahnsaninkehe úwe.

19

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Máhka 10.1-12; Áruká 16.18)

¹ Sísaga mi ehwéh parabarúena Kehrari marákórápéq suena Sorana aroiépéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwe. ² Pokúwara áhnte kegá we kérowara mitaqté áwáhré ké kaweraritowe.

³ Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Weh wewega iwíáhue wene ahre suewé mirao naneg sansápo uwe.

⁴ Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe ire.

⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Minayabe o menáhwénká wenanoibone nahtapeq suena wene ahrereq moráráq mía míagehe. Peh morá ániné áú tahnsa úkigehe ire. *(Stat 1.27, 2.24; Malaká 2.15)*

⁶ Itega mi sehíramé ire sáhnahwe tagaroo? Se peh morá ání tahnsa úkóyansabé se íre mó aní mó aní mó aní tahnsa méra peh morá ání tahnsa míagehe. Manikánka, Wehakaq ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

⁷ Wene ahre súéhneho úwara Péhrasi kegá wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire. *(Lo 24.1-4)*

Mósísiga mah ehwéh aneqsabé irarúwo uwe.

⁸ Uwana Sísaga sensabé, Itereq itene igaqnaréhreq saiyo ke míona puana Mósísiga mah ehwéh irarúwe. Manikánka téh wehuke mirarotaq mira iwíáh íre úwe. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Wene ahre íre ahbabáq ini míahnaraq awehkawagá pehipi kaqsuena mó ahre meyéhme wega aiq ahbabárire úwe.

¹⁰ Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Wehreq wene ahrereqsabé teienawe mahbiga ahre íre mera ahriahri peh míahnaraq aiq kawerire ewane.

¹¹ Ewanana Sísaga itensabé, Itega irare ehwéh moke mahbigaunká íre sehgoráhowe. Peh morá Manikánka omaq sitahna kegá sehgoráhowe.

¹² Mó mahbigáúnká ahre meyhárhowara mó mahbigáúnká ahre íre meyhárhowe. Móme sinowaréhga maqmíótaq sene sinonka íre kaweraguraira. Minayabe mi mahbigáúnká ahre íre meyhárhowe. Móme wehukega síwáhnata pirúáhwará ahre íre meyhárhowe. Mó mahbigáúnká

iwíáhéra, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbéhrí kawerue sehgiunayabé amahnága ahre íre meyanehemúne ewe. Mah ehwéh sehgióráhi anínká iránkéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho arítého ú ehwehne.

(Máhka 10.13-16; Áruká 18.15-17)

¹³ Wene ayahnkaratáté táhtoqme púreraritankeheéra mó kegá káriq anímári meriqmera Sísaba mórítówe. Mórítówaq ite we kérahwána kegá mórító keyabé suwehgu ariteq ahqáho aritahwánana ¹⁴ mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho arítého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe úwe. ¹⁵ Awaq miagéhe éna Sísaga wene ayahnkaratáté mi káriq anímári táhtotawéna mitaq suena pokúwe.

Áhnte mensáméhnshánkákáq anínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwehne.

(Máhka 10.17-31; Áruká 18.18-30)

¹⁶ Peh morá wéhgá Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianiboq aneq kawéq árámbéhrí ininkono kasenúwe.

¹⁷ Kasenúwana Sísaga wensabé, Aneqsabé ínénsabe kaweq sansánsábé kasenono? Peh morá anínká webataq kaweqtaq mía míaire. Oga mía míainkehboq Manikánka sehgióro ú ehweh sehgio úwe.

¹⁸ Úwana wega Sísansabé, Aneq sehgióro ú ehweh sehginínkono úwana Sísaga wensabé, Mó aní subiq súéhneho. Mó aniné ahre abariineho. Mó anínsábé péhe éhwéh atéhneho. ¹⁹ Iteinoibone ehweh ireq se séhréh aritáhro. Arerensabé arutaboironanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboirúno úwe. *(Kisim Bek 20.12-16)*

²⁰ Úwana mi anínká Sísansabé, Moke mi ehwéh kawerue sehgiúge. Móme aneq arámbéhrí ininkono úwana ²¹ Sísaga wensabé, Are kaweqtaq miankehboq pokue moke matiahna mensáméhnshá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íopeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²² mi anínká irena áhnte mensáméhnshá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga ite we kérahwána keyabé mahraréna, Áhnte mensáméhnshá matíáh kegá íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kiyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁴ Teiniboq írátíáhro. Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéaginayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnshá matíéh anínká íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁵ Úwaq itega mi ehwéhnshábé anotah ahténéq Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro ue kasenowane.

²⁶ Kasenowanana Sísaga ite ebitáwéna itensabé, Wehukega íre miraorahowe. Peh morá Manikánka moke miraorahire úwe.

²⁷ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone. Minayabe itega aneq awaq mianéhnkono úwana

²⁸ Sísaga itensabé, Teiniboq írátíáhro. Mókake moke kéh náneq o naneq úkínaraq íné wehukení úku anínká págegeue anotah wahnáhnnonarabeq tútuue ména wahnahninie. Mi tanáhráq itega wahnahnirarabeq tútuue méq airápété téhtaré Ísara ke káhnáhnshábé ehweh ariteq sainsuagéhe. ²⁹ Ínénsabe sirutaboirá néne arambéhrí miraoneheéra sene nahme sene marakówe súáhmé amahnága áhnte mó nahmé marakówe awaq miagéhe.

Mókake oga mérapeqkákáq awaq miagéhe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárímé súáhmé amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe. ³⁰ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

20

Arambehrio ke monseráh ápéq náriu pabéqmé éhwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, So wahnahnurairaní éhweh teiníe. Wega wahnahnurainserah Manikánka íópeq wahnah wahnahnire. So wahnahnurairaní wene sotáq arambehrira ke ahbiahipeq kogabaréna ² ábóraq marena sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq morá Kíná morá Kíná tahnsanue* náiníe urairara kowe urowana wene sotápéq eqmaq súátáire. ³ Pópoqnah ákáhtaq kiraitaq paiqnanátapeq kurairara táhmaro mó kegá mitaq peh míarowe. ⁴ Peh míarowana wega sensabé, Néne sotápéq koarambehriirataq penahnaraq awehraaq apéq náiníe urairara ⁵ kowe éra koarambehriuowe.

⁶ Wéhékáhnabubunkakákáq tunsoreráitaqkákáq wega mó ke ábóraq marena wene sotápéq eqmaq súátáire. ⁷ Íó tupekinauraitaq wega paiqnanátapeq kouwekurairara táhmaro ke mitaq peh míarowe. Peh míarowana wega sensabé, Aneqsabé moke wéhékáh peh míaho urairara, Mó anínka arambehri íre ínsabé peh míone urowana, Aiq míre. Néne sotápéq koarambehrioro arítáráire úwe.

⁸ Koarambehrioro aritena petairabeq so aboga sotáq arambehrio kené wahnah anínsabé áhrabéna wensabé, Moke arambehrio ke síáhrabue ápeq nário. Arambehrirapéq sinehe se ke ebeq nárie ebeq se ke anehe nário uraire. ⁹ Sinehe suro ke morá Kíná morá Kínáue síátáire. ¹⁰ Síátáirara ebeq suro kegá iwíáhéra, Wega métáq se ke morá Kíná morá Kínáue sínsabé ite anotah apéq meyanheqmúne iwíáhurowana se moq morá Kíná morá Kínáue síátáirara mewera ¹¹ so abonsabé abiahnsa atárówe. ¹² Abiahnsa atera wensabé, Amahnága se kewé pehgáriq arámbéhríowe. Itewe moke wéhékáh arambehriúnana anotah patáhgá kamah aíre. Minayabe aneqsabé monseráh monseráhnue ápeq náiro urowe.

¹³ Úrowana so aboga sene ehweh irena peh morá ánínsabé, Néne iyahnabo aníno, arensabé íre ahbabáratóge. Ahbiahipeq, Néne sotápéq arambehri éwahnaraq morá Kíná awiníe ugaq kowe aintahna wino. ¹⁴ Minayabe arene móne mewepokúno. Are áwúnseráhnue ínehe se ke moq náriúge. ¹⁵ Nénéne móne nárie sansá néne arambehri wire. Anehepeqte ké áhnte naríúnsabé ínénsabe abiahnsa aintahna mino uraire úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéh teiúnserah sinehe se kegá ebeq kirarawe ebeq se kegá sinehe kigehe úwe.

Náhnabáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Máhka 10.32-34; Áríka 18.31-33)

¹⁷ Sísaga Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq kútaq ite we airápété téhtaré kérahwána ke itebataqsabé mahraréna, ¹⁸ Teiníboq írátíáhro. Ite pokue Sarúsarama suwahpeq míáhnaraq peh morá anínká íné wehukení úku aní

* **20:2:** Asiu kené móne áwíq íre Kínae. Írakaumo. Sene móne mó áwíq kowe.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqqa mónuankéhe. Mónuahnara sega íné, Subiq súáhiro aritehrara¹⁹ nubiq suageheéra nahnsó kebá mónuagéhe. Nahnsó kegá niwiréh ain-tera sehikarankákáq áréti sahtáté nubiqmarera awankátaq táhparagéhe. Awankátaq táhparéhrataqmé íné pukonana apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq intankéhe úwe.

Sémísireq Sónireqka anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Máhka 10.35-45)

²⁰ Sébérine ahrega sene ahninkáwáraré meriqmena Sísaba séna arehun-seraráq ména wensabé, Ínéga teawéna ehwéh miraúno úwe. ²¹ Úwana Sísaga wensabé, Aneq ehwéh kehro úwana wega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq míéhnaraq nénahnité mó animé arene ayah púpeq mó animé arene ayahnaperue tútuue míagehe arito úwe.

²² Úwana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega mah ehwéhmé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo úwara sega, Aiq nahahúye uye. ²³ Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayehetawoye. Peh néne niyah púpeqkakáq niyahnapeqkakáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Nániboga omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeharawoye úwe.

²⁴ Úwaq ite we kérahwána inayáhnkú kégá mah ehwéh ireq mi abáráhréyábé suwehgu aritahwáne. ²⁵ Suwehgu aritahwánana Sísaga moke ite we kérahwána keyábé, Ínéba sewiáhiro éna itensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehigehééra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárínká, Itene ehweh ireq séhgióro éra págegeue wahnahnarítáhwe. Mi sansá aiq tagaríáhwe. ²⁶ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ²⁷ Néne iyahnabone wahnah míanie iwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe. ²⁸ Íné wehukení úku animé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugo. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira ánité kawerarito ehwéhne.
(Máhka 10.46-52; Áruká 18.35-43)

²⁹ Itega Séríko suwahpeq suahwánara áhnte kegá Sísá kérowe. ³⁰ Kérówara aura pira ánitégá ahnayehráq tútuue méra Sísá kótaikire u irera anotah ehwéhnie mahraréna, Tébitine anahwao, arutaboiraíto uye. ³¹ Uyana míó kega suwehgu aritera ehiya míáhtao aritówara sega íre túbáh agia peh mónkakáq anotahtaq iraréna, Tébitine anahwao, arutaboiraíto uye.

³² Uyana Sísaga iriwe ména sensabé síáhrabéna, Aneraitanínkono úwara ³³ sega wensabé, Anotah aníno, iura kawerairito uyana ³⁴ Sísaga sensabé arutaboiraíritena sene siura táhtorowara sega apubúue tagéra Sísá kéroye.

21

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.
(Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Itega Sarúsarama suwahpeq wahtotaq konehe owanaraq itega Óríwi sawéhrápéq kiowáne. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq wahtotaq kéhre. Mitaq kiowánaraq Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh kátaré, tónkiakáq wene áráhqkakaq tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraqmé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao. Teawírataq wega apubúue, Meqme pokotao inkéhe éna eqmaq suowe.

⁴ Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísaga tónki kowerahtao éna eqmaq suowe. Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréna,

⁵ Moke Sáióna* suwahpeqte ké korerieq mahrarero. Amahnága itene Wahnahnka iteba sire. We uwarena aní miéhrana tónkiga áhkokóuena sire. We tónki áráhqne abobiahtaq tútuue miéhrana meqme sire koreriéro úwe. (Sekaraia 9.9)

⁶ Mi anité eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah ⁷ mi kataré meriqme séra sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkiné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá awanká ayahnawe apiwe ahtapeq awahrirarówe. ⁹ Awahrirarówara Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotah ehwéhnue mahraréra, Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone. Itene Wahnah áwirue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Maniká íópeq miéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁰ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kútaq ómi mibeqté kegá kurináhnéra áhnte ehwéhnéra, Mi animé insebo uwara ¹¹ Sísareq su kegá, Mah animé Manikáne ehweh irari aní wenáwíq Sísae. We Néhsara suwahpeqte Kehrari marákórápéqté ánine uwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Máhka 11.15-19; Árúka 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹² Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené siahwarí paentárara aruowe. ¹³ Paentáruena sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme púreré nahne ue áwiratagéhe ire. (Aisaia 56.7)

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíahnserah nah úkire úwe.

¹⁴ Aura pira kéreq soriqnah kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéra Sísaba suwana kaweraritowe. ¹⁵ Kaweraritowara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísaga kawerarito arámbéhrí tagowe. Tagowara mibeqté káriq animárínká mahraréra, Tébitine anahwansábé iwíáh iwíáh atone uwara irera mi kegá Sísansabé abiahnsa atówe. ¹⁶ Abiahnsa atera wensabé, Sega irare ehwéhmé aiq irahno uwara Sísaga sensabé, Ai q íróge. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Káriq animárínseq inahunahnímárínseqka arensabé iwíáh iwíáh atáhwe (Buk Song 8.2)

* **21:5:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

Itega mi ehwéhmé íre sáhnsahoo éna ¹⁷ se suena Sarúsarama suwahpeq suena Pétáni suwahpeq kogauwe.

Sísaga irarúnka awanká apubúue ehyatagú ehwehne.

(Máhka 11.12-14,20-24)

¹⁸ Ahbiahipeq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kouwekinaútaq ahtapeq ména arupibiúwana ¹⁹ awanká tagówana awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Awankánara írakaunúnsabe Sísaga mi awánkánsábé, Mókake sera íre iyaniewóne úwana mi awánká apubúue ehyatagúwe.

²⁰ Apubúue ehyatagúwaq ite we kérahwána kegá tagéq kurináhnéq wensabé, Árahue apubúue ehyatagiwo kasenowana ²¹ Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáhro. Itega árahinabomo íwíáh íre íwíáhía peh Manikánka mirainawire íwíáhirataq ínégá unserahnoneheqmóe. Íre peh morá mahna tahnsanigehe. Itega mi sawéhyábé teaweq, Saweho, arega mitaq sue anotah kawéhúpípeq kogahno teawírataqmé mirainawire. ²² Itega, Manikánka mirainawire íwíáhéq púrerirataq itega teawíra ehwéh irena mirainawire úwe.

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Máhka 11.27-33; Árúka 20.1-8)

²³ Sísaga Manikánsabe íwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráípeq kibekéna síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiwo kené aboawah wehreqka weba séra kasenéra, Arega miraóna naneq árahinie miraono? Insega miraúno atáráiro? Teio uwe. Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. ²⁴ Ínéga kasenona ehwéh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwe. ²⁵ Teinie éna kasenéna, Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áuwátáiro? Manikánka eqmaq áuwátáiro? Peh wehukega eqmaq áuwátóo? Teniéro úwe.

Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka Sóni eqmaq áuwátáire ue teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare ataróo inae éra, ²⁶ Itega wensabé, Wehukega Sóni eqmaq áuwátówe ue teawénaraqmé mahtaq sáhuríáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre íwíáho puara iubíyeho éra sío síouwe. ²⁷ Sío síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áuwátáiramo. Itega íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínégá moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

Se ábárahreyábé pabeqme ehwéhne.

²⁸ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ínéga teiéna ehwéh íwíáhue tagahro. Se ábárahreyábé teinie. Sibowágá awahwánsabé, Iboramé néne sotápéq koarambehriúno atáráirana, ²⁹ Ahqáho. Nuwahriehre éna anehe mó íwíáhéna wenabone sotápéq koarambehriuraire. ³⁰ Sibowágá ábáqkawansabé monseráh éhwéh teawátáirana, Koarambehrinauge éna anehe íre koarambehriuraire. ³¹ Mi abáráhrégá sibowá awahbarai íwíáh insega sehgirairo úwara sega wensabé, Awahwágáe uwe.

Uwana Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Aebó kéreq ahbabáq ininsónseqka Maniká awahbeh sansá sehgiara wega wahnah wahnahnirabeq ebeq kiraq ite sinehe kigehe. ³² Sóni wání meri merini anínká iteba séna kaweqtaq mía míorahi sansá sokigi aiátáiraq wensabé íre aiq

pútare atárówe. Aebó kéreq ahabábáq ininsónseqka wene ehweh irera wensabé aiq pútare atera sene ahabábáq sansa sutowe. Sutowaq tagéq iteitene ahabábáq sansa íre susa mó iwíáh íre owe. Wensabé íre aiq pútare atárówe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahabábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Máhka 12.1-12; Áruká 20.9-19)

³³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Mó pabeqme ehwéh teiníboq írátíáhro éna, Anotah wehgá sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wira arena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipeq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewábro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahqpeq pokuraire. ³⁴ Náhniáq sera irái tanáhráq wene arambehri keyábé, Ákáhtaq koweyábro éna se sotáq wahnahnuro keba eqmaq súátáire. ³⁵ Eqmaq súátáirara sotáq wahnahnuro kegá se táhtoqme mó aní subiqmarera mó aní subiq suera mó aní ebahnsa subiqme kaqsutowe. ³⁶ Kaqsutowana so aboga áhnte mó ke eqmaq sutairara sotáq wahnahnuro kegá téh eqmaq sutai ke íre kawerarítáro serahnurowe.

³⁷ Anehe so aboga wenahni eqmataire. Eqmarena iwíáhéna, Nénahni púara sotáq wahnahnuro kegá wensabé áhtenéna wene ehweh iragéhe éna eqmataire. ³⁸ Eqmatairana wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq miánéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra ³⁹ we táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutonsabé so aboga sínaraq wene sotáq wahnahnuro ke anere aritankéhbo kasenúwe.

⁴¹ Kasenúwara sega Sísansabé, So aboga kouwekínaraq mi ahabábáq ké kamah ariena subiq suanawire. Sera putáhnaraq wega kawerue náwira ke wene sotáq wahnahnigeheéna eqsitankéhe uwe.

⁴² Uwana Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka ínénsabe mahraréna, Nah píáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire. Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne iwíáhhúne ire.† (*Buk Song 118.22-23; Aisaia 28.16*)

Ite Asiu kewé mi sehirá íre sáhnsahoo? ⁴³ Teiníboq írátíáhro. Manikánka wahnah wahnahnirabeq itewe íre awaq mianeheq móe. Wehukega so kawerue wahnahnéra kaweq tahutáhúq ísiwe sene wahnah áwiranserahnira kegá awaq miagéhe. ⁴⁴ [Mi wahqtáq inahsubira kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.] (*Aisaia 8.14-15*)

⁴⁵ Sísaga mah pabéqmé éhwéh irarúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Péhrasi kereqka irera, Wega itensabé irarire uwe. ⁴⁶ Uwara mitaq míó kega, Sísawe Manikáne ehweh irari aní míre iwíáhunsabé Péhrasi kereqka Sísá táhtoqme karábúsiipeq móataneheqmúne iwíáhéra míó keyabé áhreu puara túbáh aguwe.

22

Táhutahuronehboq mahbeq sero únsabe pabeqme ehwéhne.

(Áruká 14.16-24)

† 21:42: Asiu kegá sene nahmarí ebahtaté pearówe. Minayabe Káríki ehwéhmé wahq éhwehme íre kéhre. Peh ebahne kéhre.

¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, ² Íópeq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokira sansámé anotah wahnáhnká miraurainserahne. Mi wahnáhné ahninkáwágá ahre meanauraitaq wenaboga wehekeq kiraboiniéna áhnte tahutáhúq kawerataire. ³ Táhutahuq kawerarena wene arambehri keyábé, Ínéga máhoro urau keyábé, Táhutahuq aiq téhre. Mahbeq sero koreriéro urairara koreriátówara sega íre surowe. ⁴ Íre suro puana wahnah anínká mó arámbéhrí keyábé, Mi ke mónkakáq koreriéro. Sensabé mahrarue korerieq, Káhoakáq áráhqqakáq subiqmarena tirúgana aiq téhre. Moke táhutahuq amahnága aiq kawerunsabé peheráh sero ue koreriéro éna eqmaq sutaire.

⁵ Eqmaq sutairara koreriátówara sega mi ehwéhnsabé anetaníbo éra seyene ahwiminurowe. Mó anínká wene sotápéq pokurairana mó anínká wene paiqnaná nahtápéq pokurairara ⁶ mó kegá wahnahne arambehrio ke táhtoqme íre kaweraritera subiq sutowe. ⁷ Subiq sutowana wahnah anínká anotah abíáhnánéna wene sóntía ke eqmataire. Eqmatairara sóntía kegá subiq suto ke subiq suera sene nahmarí kekirutowe.

⁸ Kekirutowana wahnah anínká mó arámbéhrí ke síáhrabéna sensabé, Nénahni ahre meyhénsabé táhutahuq kawerarena síáhrabu kegá abehq sánsánonsabé ahqáho arítóge. ⁹ Minayabe wahba áhtápéq pokue moke tagehra keyábé, Táhutahuq kowe nagehboq máhoro arítáhro urairara ¹⁰ wahba áhtápéq pokue moke tagaro ke meriqmera surowe. Kaweq kereq ahbabáq kereq meriqmera surowana wahnahne nah kígiúraire.

¹¹ Kígiúrirana wahnah anínká meriro ke koragéna pahouwiuro awahriq ambántá íre awahriria surai aní tagówe. ¹² Tagéna wensabé, Árahinsabé awahriq ambántá íre aneranerue suria pehipi seno uraire. Urairana mi anínká íre ehwehnorahurairana ¹³ wahnah anínká wene arambehri keyábé, Mah aniné aiayah táhru táhruue máhpeq sunkíkírabeq tuparúáhro. Mitaq sunkíkírabeq moke míáh kegá anotah ibiséra uwo uwo urowe úwe.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe íráhro. Manikánka íregárita q keyábé, Máhoro irara áhnte kegá, Iuwahriehre e puana wega peh táhmaro omaq sitéhre úwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhnkono u ehwéhne.

(Máhka 12.13-17; Áruká 20.20-26)

¹⁵ Úwara Péhrasi kegá móbeq pokue sío síoéra, Sísaga ahbabáq ehweh irarinkehboq áhwárawe tagéq aneq pagégé éhwéh kasenonehnkono éra iwíáhuwe. ¹⁶ Iwíáhéra táhmaro se kéro kereq Éróti kahnáh kéreq Sísaba eqmaq suowara kure Sísansabé, Anotah aníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh iwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme iwáhnoróne. ¹⁷ Minayabe ite iahtebanehboq teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono? Arega iwíáhóna ehwéh teio uwe.

¹⁸ Teio uwana Sísaga sene sirupipeqté áhbábáq iwíáh tagéna sensabé, Itewe kopéráhpéro ke wóe. Aneqsabé áhwárawe tagéq níwíoqnaho? ¹⁹ Táhkísi ira moné teniéro úwara sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. ²⁰ Ábóraq márówana Sísaga sensabé, Mah monéráq píkisahakáq áwíqkakaq insene kehro úwara sega wensabé, ²¹ Aroma kené wahnah aní

Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe.

²² Péhrasi kega wene ehweh írótaq áhtenéra we auwera pokuwe.

Sísaga, Pusa ké oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Máhka 12.18-27; Árúka 20.27-40)

²³ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Mi wehekáh táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ²⁴ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁵ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah iteba míarowe. Sensuwahga ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²⁶ Pukurairana náhmbáh 2 abaqkávága awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávága moq monseráhnuraire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurawana ²⁷ sinehemé mi iní moq pukuraire. ²⁸ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahababáq iwíáhowe. ³⁰ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íopeqté ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

³¹ Pusa ké iriwe oganúq sitahnayabé Manikáne púkuipéqté séhírámé íre sáhnsahoo? ³² Wene ehwehnka ite teiena,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópáne Maniká múge ire. *(Kisim Bek 3.6)*

Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre* úwara ³³ mitaq sáhurío kega mi ehwéh irera áhtenuwe.

Sísaga Manikáne kiotaiki ehwehnsabé irarú ehwehne.

(Máhka 12.28-31; Árúka 10.25-28)

³⁴ Sísaga irarúnka Sáyúsi kegá ehiansá aguwara Péhrasi kegá irera momiwíera Sísaba suwe. ³⁵ Suwana peh morá Péhrasi aní, Mósísine ehweh síwáhnoru anínká Sísaga ahababáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenúwe. ³⁶ Kasenéna, Íwáhnoraníno, sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhniká mó ehwéh kiotaikiro úwana ³⁷ Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Maniká itene Wahnahnsabé arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakákáq moke arene iwíáhónaipéqkákáq Maniká itene Wahnahnsabé arutaboirúno.

³⁸ Mah ehwéhniká moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³⁹ Mó kiotaiki ehwéh iro. Arerensabé arutaboirónanserah mó anínsabé moq arutaboirúno ire.

* **22:32:** Ébárahmareh naho pukuwara maisarówana áhnte opéq parabagútaq Manikánka mah ehwéh irarúwe. Wega, Íné mi kené Maniká múge irarú ehweh áwahewé se íre airaiq pukia peh amahnága oga míáhwe úwe.

40 Mah ehwéhtaré áwahe wíre. Moke Mósísine ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqmé ábogehrapeqté éhwéh míre úwe. (Lo 6.5; Wok Pris 19.18)

Manikánka omaq ato aní éhweh Péhrasi keyábé Sísaga kasenú ehwehne.

(Máhka 12.35-37; Árúka 20.41-44)

41 Péhrasi kegá momiwíuwana Sísaga sensabé, 42 Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anínsábé aneq iwíáhoo? We insene anahwa míanabo úwara, We Tébitine anahwa míanae uwe. 43 Uwana Sísaga sensabé kasenéna, Manikáne Awanka iwíáh atowana Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne atowe. Wega aneqsabé irarúwo? Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúípéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna,

44 Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue miéhnaraq arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. (Buk Song 110.1)

45 Írátíáhro. Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe. 46 Kasenúwara Péhrasi kegá Sísansabé mó ehwéh íre kasenuwe. Wensabé áhtenéra mó tanáhráq mó tanáhráruwe mó ehwéh íre kasenuwe.

23

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.

(Máhka 12.38-39; Árúka 11.43,46, 20.45-46)

1 Sísaga ite we kérahwána kereq weba sáhurió kereqsabé mahraréna, 2 Mósísiga naho síwáhnorúnserah wene ehweh ahtebah kereq Péhrasi kereqka wene ehweh íwáhnorowe. 3 Íwáhnorue teié éhwéh moke kawerue sehgióro. Íwáhnoro ehwéh seyega íre sehgiro puag sega mirao sansániyeho. Áhnte ehwéh iraréra seyega mi ehwéh íre sehgiro puag mirao serahniyeho. 4 Wehukeníká mó aní anotahtaq piahbiahratéhnserah Péhrasi kegá seyene íre sehgióro ehwéh tei teinowe. Piahbiahratéh ánínká umehi naneq matiéh aní íre nawiórhnserah Péhrasi kegá teri terino ke íre séhréh aritasa peh áwé tagahwe. 5 Kaweq sansá pehipi íre miraowe. Peh mó kegá tagageheéra miraowe. Manikáne ehweh pépahqtaq sehiranarera káriq pokísíipéq maqme mó kegá tagageheéra sene siyahnkaratáq sene siyehitaq táhpawe nogówe. Mó kegá tagéra sensabé iwíáh iwíáh aritageheéra íre wahto nahgáq sene korósiraq táhrarera aneranerue miáhwe. 6 Segá táhutihururabeq abowah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. Momiwí nahtápéq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. 7 Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Mó kegá sensabé, Íwáhnoraníno ateyabe suwahbehre.

8 Mó kegá itensabé, Íwáhnoro ke wóe aitého. Ite ábarahnahnah tahnsá miáhwana ite íwáhnori anímé peh morá ánine. 9 Marakóipeqte keyábé, Nánibo wone aritého. Iteribo peh morá ánínéna íopeq miéhre. 10 Mó kegá itensabé, Itene Wahnah mone aitého. Manikánka omaq into aní ínébataq itene Wahnah míóge. 11 Ite miáhrabeqte kiotaiki anímé arene arambhiri séhréh aitéh aní míankehe. 12 Wenáwíq pankerena, Íné anotah aní múge i anímé pehgáriq aní míankehe. Wenáwíq íre pankerena peh uwaresa aní miáhnaraqmé anotah aní míankehe.

Kopérahpéro ke kamah arina ehwéhne.

(Máhka 12.40; Áruká 11.39-52, 20.47)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke miáh púana kamah ainawire. Mó kegá íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte áhtápéq kíyehoéq parosúáhwe. Ite mibeq kieyabe íre iuwahbehre. Peh mibeq kieyabe suwahbeh ke saiqnaritáhwe. ¹⁴ [Kopérahpéro ke miáh púana kamah ainawire. Itega kéweinínsónsábé péhe éhwéh terieq sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtaq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq ite anotahtaq kamah ainawire úwe.]

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke miáh púana kamah ainawire. Peh morá ání ite kéiréh ání míankeheéq itega íre wahto ahtápéq pokue mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue síwáhnoréq sóreq waní seberaebéq pokue síwáhnorurowe. Ite kéiréh ání úkitaq itega miraonka mi aniné ahabábq itene ahabábq kiotaikirana áhnte ahabábq aruqarurire. Wereq itereq moráraq iraipéq pokoneheqmóe úwe.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Itega mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa miáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainawire. Itega síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhnká tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ínaaq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq kéh mónégá tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ínaaq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábirire ewe.

¹⁷ Ite múguwahguo ke méq íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Mi monéwé kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhnká mi moné aiq kiotaiki mino. ¹⁸ Itega mó síwáhnoréq, Wehukenínká iraréna, Titiré tahbéqá tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ínaaq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé anetaníbo ewe. Mi anínká iraréna, Titiré tahbéráq Maniká awe naneqka tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ínaaq anehe mi ehwéh íre sehginaraqmé we anotah ahabábirire ewe.

¹⁹ Ite íre ireq peh aura pira ké tahnsa móe. Titiré naneq kaweqtapéq kéhnsábé kaweq naneq úkire. Minayabe titiré tahbéqá mitaq kéh náneq aiq kiotaiki mino. ²⁰ Minayabe wehukenínká iraréna, Titiré tahbéqá tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi tahbéyábé irarire. Wega moke tahberapeq kéh náneqsabéákq irarire. ²¹ Wehukenínká iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhnká tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ime wega íre peh morá mi nahnsábé irarire. Manikánka mi nahtápéq mía míai puana wega irarime Manikánsabeákq irarire. ²² Wehukenínká iraréna, Íonka tagaríéhtaq aiq pútaq mirainauge ime íre peh morá íónsabe irarire. Manikánka mitaq íopeq tútuue ména wahnahni puana wega irarime wahnahni anínsabéákq irarire úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke miáh púaq ite kamah ainawire. Moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré tahnsa matawéq peh morá Manikáne arambehri mirao ke mewe síéwe. Kawerowe. Pehgáriq

naneqmarí táwiomé, kímé, náwahbiame, moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansámé sehgieq íre súáhro. Peh kaweq sansámé mó keyábé irutaboírome Manikánsabe aiq pútare atáhmé mi sansámáří ite íre sehgiówe. Íre sehgiónsábé Manikánka kamah ainehboq mi sansámárinkákáq moq sehgióro. ²⁴ Itega, Mó ke ah sokigi aritaneheéq aura pira ké tahnsa míáhwe. Itega múguwahgui aní tahnsa míáhwe. Abehq náneq ka múguwahgui aníné né wanípípeq kéhrana wega anotahtaq éhnehéna mi pehgáříq ká súéhre. Mi pehgáříq ká suena anotah ka wenáwíq kéhma wene né wanípípeq kéhrana mi anotah kiotaiki ka íre tagéna pehipi nehre. Itega mi aní tahnsa míáhwe úwe.*

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itega káhpuaqák páretahakák pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó íwíáhwé iteite iuwehbeh iwíáhwé peh mitaq kéhre. ²⁶ Péhrasi keo, ite peh aura pira ké tahnsa móe. Káhpua arupipeq kawerue pabeq paberirataq mókake ábórapeqkákák náwíq íre kanae úwe.

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Wehuke maisaráhtáq mó kegá kaweraráhwana kaweq matábú kéhrana peh maisia máípípeq wehukene ayahnsankakaq kambaresa náneqkákák kéhre. Ité mina tahnsa ké míáhwe. ²⁸ Mó kegá ite tagéra, Kaweqtaq míáh ké wóe íwíáhowana peh itene irupipeq kopérahpéq iwíáhákák ahabábq iwíáhákák kéhre úwe.

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kerero, kopérahpéro ke míáh púana kamah ainawire. Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq itega se maisarórabeq ebah mitaq pentabaráhwe. Kaweqtaq mía míauro ke maisarórabeq itega awahriraráhwe. ³⁰ Itega mahraréq, Itene igaqnaréhga míótaq ite moq míahwanaraq tahirímé sega Manikáne ehweh iraru ke subiq súótaq se íre subiq suahwána irino ewe. ³¹ Itega mi ehwéh irareme Manikáne ehweh iraru ke subiq súó kene animáří múne ewe. ³² Sene animáří méq itene igaqnaréhga áhwáro ahabábq itega soruparowana anotah úkire. ³³ Wehene animáríno, ite moq wehemarí móe. Manikánka ehweh aitena sainsuahna tanáhráq, Iraipéqsábé iuwahriehre éq, Tabanagoneheqmúne íwíáho? Írakaumo. Mi tanáhráq ite íre tabanagorahowe.

³⁴ Minayabe teiníboq írátíáhro. Manikáne ehweh irare kereq ahtebia kéreq íwáhnoro kereq iteba eqmaq suaníe. Eqmaq suahnara iteba sirataq itega táhmaro subiq sueq mó tahmáro awankátaq táhpereq mó tahmáro itene momiwí nahtápéq sahtáté subiqmareq kaqsueq mó ke suwahpeqte mó ke suwahpeqtenué kaqsuagéhe. ³⁵ Mirairataq kaweqtaq mía míaira ke subiq súéhra puana Manikánka kamah ainawire. Naho mío wehukéní Ábéri kaweqtaq mía míauwana subiq suowana pukúwe. Pérékiane ahninkáwá Sékáráíae. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpeq titiré tahbé wahtotaq korabeq Sékáráía subiq súówana pukúwe. Téhwe Ábéri subiq suowara anehe áhnte mó ke subiq súówara sinehe Sékáráía

* **23:24:** Mi pabéqmé éhwéh áwahewé mahraue kéhre. Mi aní tahnsanéq múguwahguéq pehgáříq sansá sehgieq kiotaiki sansámáří íre sehgiówe úwe.

subiq súowe. Moke mi ahabábáqmé iteba kagaire. ³⁶ Teiníboq írátíáhiro. Moke mi ahabábáq amahnága oga míáh kébá kagai puana minayabe kamah ainawire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte káyábé arutaboirú ehwehne.

(Árúka 13.34-35, 19.41-44)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Sarúsarama suwahpeqte kéó, itensabé nirutaboiraitóge. Itega Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahnsatate subiq súowe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah áhnte tanáhráq ite wahnahue séhréh aiteyabe nuwahbehraqme itega ahqáho aintáhwe. ³⁸ Írátíáhiro. Itega ahqáho aintáhnásábé Manikánka ite iuwena pokire. Iuwena poki puana iteruwahpeqme susa náh tahnsa kanae. ³⁹ Teiníboq írátíáhiro. Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq, Itene Wahnahne áwírue si anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné tagagehe úwe. *(Buk Song 118.26)*

24

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Máhka 13.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtáqté wíráípéqté tueyokúwaq ite we kérahwána kegá weba séq wensabé, Mah kawéq náhmári tagáhno ewane. ² Ewanana wega itensabé, Amahnága itega moke mah kawéq náhmárimé aiq tahgahoo? Teiníboq írátíáhiro. Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga, Anehe tanáhráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Máhka 13.3-13; Árúka 21.7-19)

³ Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowaq ite we kérahwána kegá itebataq weba séq wensabé, Arega metaq irarénawe ahkake miraoneherabo? Mí tanáhráq itega ahtebanehboq mah marákó márakó parabagina ínaraq arega kiwekinie inaraqmé aneq ábóraraginabo kasenowane.

⁴ Kasenowanana Sísaga itensabé, Mí tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnásábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagaríáhiro. ⁵ Mí tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra mahraréra, Manikánka wehuke merirena kaweraritankeheéna peh morá aní omaq atena eqmaq auwankéhe. Ínéwé mi aní múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnásábé aiq pútare aritagéhe. ⁶ Mí tanáhráq ebeho ehwéh íreq mó ebéhowe sóiriq ehwéh iragéhe. Íréhrataq íre áhreoro. Téhwe teiú náneq uméh ebeq sínana anehe tanáhráqmé íre apubúue sine. ⁷ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebhoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebhoneherawoe. Mitaq mahtaq ehwehranae. Mírínae. ⁸ Moke minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranae úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Mí tanáhráq mó kegá ite táhtoqme mó kegá subiq suageheéra meiqmera móitagéhe. Itega néne sánsá sehgió púara mah kehíná kéhíná ká itensabé íre suwahbanae. ¹⁰ Mí tanáhráq áhnte kegá néne sánsá sinehepeq suera wensabé wensabé íre suwahbáhnaraq sene naruoba móruagéhe. ¹¹ Mí tanáhráq áhnte kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge éra péhenigehe. Péhe éhwéh irarirara áhnte kegá sene péhe

éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe. ¹² Miraue ahbabáq sansanká anotah ukína puara áhnte kegá sirutaboire sansa suagéhe. ¹³ Ite néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe. ¹⁴ Ebeqme Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq éhwéh mah kehiná kéhínánká irageheéra síwáhnorirana anehémé anehe tanahráq sinkehe úwe.

Íre kaweq sunúq sínaraqsábé éhwéhne.

(Máhka 13.14-23; Árúka 21.20-24)

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Naho Manikáne ehweh irarú ani Tánieriga anotah íre kaweq naneq ábóraraginae teiuwe. *(Daniel 11.31)*

Anehe tanahráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq mi naneq ábóraraginaq tagagehe. Mah sehirá sáhsahwe tagah keo, iwíáhue tagahro. ¹⁶ Mi tanáhráq Súría marákórápéq miéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq máhpeq miéhrataq itene ménsámehnsá kiweyanehéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁸ Sotápéq miéhrataq itene korósi koweyanehéq itene nahtapeq kowekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁹ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro. ²⁰ Ahrena ahrena wehekáhtáqkákáq ah kariehínagakeakáq mi íre káwéq sunúq sínehboq púreroro. ²¹ Mi tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²² Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruéhneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhúwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mah-taq miéhre irara mó kegá itensabé, Isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhsábé aiq pútare arítého. ²⁴ Péhe éhwéh irare kegá séra mahraréra, Íné Manikánka omaq intárái aní múge ue seneherawoe. Mó péhe éhwéh irare kegá, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge ue seneherawoe. Sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraoneherawoe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kegá moq sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe.

²⁵ Moke teiú náneq mókake ábóraragínawire. ²⁶ Ábóraragina puara mó kegá itensabé íné éhweh teiera, Abatapi miéhre irataq mitaq íre koragahro. Sega itensabé, Nahupeq miéhre irataq mi éhwéhsábé íre aiq pútare arítáhiro. ²⁷ Sokaesúéhtáq apubúue mibeqté téhragu mahbeqté téhraguinserah íné wehukení úku anínká apubúue tuinauge.

²⁸ Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká insínsíowe úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Máhka 13.24-27; Árúka 21.25-28)

²⁹ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

³⁰ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká tuinie onaraq íópeqté náneq ábóraragínara mah kehiná kéhínánká tagéra uwo uwo oneherawoe. Íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ³¹ Túónagake pembiáhnka anotah ehwéhnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suahnararaq wega omaq sitéh ké moke mah marákó marákóípéqté mitaqté kéweriqme mah-taqté kéweriqme ue ue sighe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Máhka 13.28-31; Árúka 21.29-33)

³² Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq ahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahkana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³³ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire. Íné onsaraq míéhre igehe. ³⁴ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga miáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaraq anehe pukigehe. ³⁵ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana néne ehwehmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(Máhka 13.32-37; Árúka 17.26-30,34-36)

³⁶ Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq tagariéhre. ³⁷ Naho naho Nóah míó tanáhráq wehukega ahbabáréra miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ³⁸ Anotah waní pianaú tanáhráq wehukega ahbabáréra ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhréra pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana waní piowe. ³⁹ Sega mi tanáhráqsábé íre ahtebowana waní pewe subipáhranuowara pukuwe. Sega mi tanáhráq íre ahtebonserah íné wehukení úku anínká túónagake míéhra kegá monseráhnigehe. ⁴⁰ Mi tanáhráq téhraníté sotápéq arambehirirataq mó aní tumerena mó aní auwankéhe. ⁴¹ Téh inítégá tópah karo karoirataq mó iní tumerena mó iní auwankéhe.

⁴² Íné itene Wahnah túóna tanáhráq íre tagariáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ⁴³ Anotah wehgá aebó anínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó anínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁴ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantágínaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsábé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 12.42-46)

⁴⁵ Sísaga mó mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhríi animé in-sebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío ke wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴⁶ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnúsábé arambehri aniné aru eyoyóinkehe. ⁴⁷ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríi puana wene wahnahnka, Moke

néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁸ Ahbabáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. ⁴⁹ Mira iwíáhínsabé áwáhu arámbéhrío ke subiqmarena múguwahgu kereq táhutaquq néna piah naruq narurire. ⁵⁰ Wega íre iwíáhue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna ⁵¹ anotahtaq kamah awena ahbabáq kopéráhpéro keba móatanae. Mitaqte kégá ibiséra uwo oneherawoe úwe.

25

Inayáhnkú áhráryábé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq íopeq Manikánka wahnah wahnahnirabeqme teiú áhrárigáú tahnsane. Inayáhnkú áhrárigáúnká o menáhwé taganeheéra sene árahmuwarí mewera pokurowe. ² Moberiáh áhrárigáúmé múguwahgu urowara mó mobériáh áhrárigáúmé peh ahtebia áhrári miarowe. ³ Múguwahgu áhrárigáúnká peh sene árahmu mewera káráhsíniakáq íre merowe. ⁴ Ahtebia áhrárigáúnká obenkisa káráhsíni ántéhíyánkákáq árahmuakáq mewera pokurowe. ⁵ Pokurowana o menáhwé íre apubúue surainsabé mi áhrárigáú múkúqmahkuréra sugarowe.

⁶ Inokáhnabubu mó anínká sawai sawaiéna, O menáhwénká áhnbórá sire. Seragahro uraire. ⁷ Seragahro urairara moke mi áhrárigáúnká irigéra sene árahmu keqmarówe. ⁸ Múguwahgu áhrárigáúnká ahtebia áhrárigáúnsabé, Itene árahmu puinkinaire. ⁹ Káráhsíni náíéro urowara, Ahqáho. Itene káráhsíni íre awehraq kéhre. Káráhsíni paiqmaráh kébá kobaiqmáráhro urowe.

¹⁰ Kobaiqmáráhro urowara múguwahgu áhrárigáúnká káráhsíni kobaiqmaraneheéra pokurowana o menáhwé aiq suraire. Wereq ahtebia áhrárigáúnsaq táhutihuroneheéra nahupeq kibekéra onsa paiqmatowe.

¹¹ Onsa paiqmatowara anehe mó áhrárigáúnká sure o menáhwénsabé, Onsa siito urowana ¹² o menáhwénká sensabé, Ahqáho éna, Ite íre tagaríoge uraire. ¹³ Mina uronserahniyehboq íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq itega íre tagaríáh púaq kawerue níwénunoro úwe.

Móne átárirarainsabé pabeqme ehwéhne.

(Árúka 19.11-27)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íné túónawe teiú wéhgá miraurainserahne. We anotah wahnáh áninéna mó ke suwahpeq pokina uraitaq wene arambehri ke síáhrabéna móne átáriageheéna síátáire. ¹⁵ Sene sánsánsabé iwíáhíre tagéna síátáire. Mó aní 5 táhúséni (5,000) Kína awena mó aní 2 táhúséni (2,000) Kína awena mó aní 1 táhúséni (1,000) Kína awena se suena pokuarire.

¹⁶ Pokurairana 5 táhúséni Kína átárirarai anínká apubúue mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 5 táhúséni Kína meraire. ¹⁷ Mira urainserah 2 táhúséni Kína átárirarai anínká mi monératé paiqmaq paiqmarurainsabé mó 2 táhúséni Kína meraire. ¹⁸ Merairana 1 táhúséni Kína átárirarai anínká wene wahnahne móne mewena marakó ubuqme mi moné maisawe kopéq sutaire.

¹⁹ Íre wahto tanáhráq parabagurairana sene wahnahnka kouwekéna sega átáriaro moné kaweraranieéna síáhraburairaire. ²⁰ Síáhraburairana 5 táhúséni Kína merai anínká átárirarai monéakáq mó 5 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 5 táhúséni Kína átárióme

mi monéráté paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 5 táhúséni Kína matiógé urairana ²¹ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arámbéhríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marah-nayabé, Áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh iwíáhoeyehe uraire.

²² Urairana 2 táhúséni Kína merai anínká átárirai monéákáq mó 2 táhúséni Kínaakáq mewena sure wene wahnahnsabé, Arene 2 táhúséni Kína átáriómé mi monéráté paiqmaq paiqmaruraunsabé mó 2 táhúséni Kína matiógé urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Kaweróne. Arewe kawerue tábúsoqme arambéhríóna aní móne. Arega pehgáriq naneq tábúsoq marahnayabé áhntetaq wahnahnúno ataníe. Arereq ínereq moráráq iwíáh iwíáhoeyehe uraire.

²⁴ Urairana 1 táhúséni (1,000) Kína merai anínká sinehe sure wene wahnahnsabé, Arewe págege wahnáh aní móne. Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne. ²⁵ Arene sánsá tagaríó púana arene mónewe marakó ubuqme maisawe kopéq sutaugé. Umah. Arega níátóna moné meyo uraire.

²⁶ Meyo urairana wene wahnahnka wensabé, Íre kaweróne. Arewe taoraho íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega ínénsabe, Íre arega uqmarahna naneq mewe meweóne. Íre arega suitabarahna naneq mewe meweóne eno? ²⁷ Néne sánsá tagariahna puah aneqsabé néne íntárirona moné pénkiipéq íre matono? Mirauronaraq tahirímé kouwekutaq mi monéákáq pénkiraq wahnahno kegá áwíra monéákáq náiena irino uraire.

²⁸ Mi wahnáhnká wene arambéhrí keyábé, 1 táhúséni (1,000) Kína matiéh áníné móne moke mewe 10 táhúséni (10,000) Kína matiéh aní náwéro. ²⁹ Áhnte matiéh aní mónkakáq awenana íregárita q matiankehe. Tabonah aniné matiéh náneq meyaníe. ³⁰ Mah taoráhó arámbéhrí ánímé táhtoqme máhpeq sunkíkírirabeq átáthro. Mitaq moke miáh kegá íbiséra uwo uwo oneherawoe úwe.

Wehukení úku anínká mókake wehuke sainsue ehwehne.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Ínéga wehukení úku anínká téhreh naneqkakáq íopeqté kéreq túónaraq wahnahnérapeq tútuue págegeue wahnahninie.

³² Tútuue wahnahnonaraq moke mah kehiná kéhíná niuranabiah tapeq seiriwe míagehe. Iriwe míéh rataq sainsuqme téhtaré túiná araníe. Ménkámehnkáne abowágá wene ka saraqme sipisípiq mó tuiná arena mémewe mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraq-maraníe. ³³ Sipisípiq wene ayah púpeq mó tuiná arena mémewe ayah-napeq mó tuiná árénserah mah kehiná kéhíná mina tahnsanue saraq-maraníe. ³⁴ Saraqmarena íné anotah Wahnáh anínká niyah púpeq míéhra keyábé, Nániboga kawerowe aitéh kéó, wega wahnah wahnah-nirabeq kaweq matábúrápéq sewíáthro. Mah marakó marakó íre mirarotaq ite míageheéna mah matábú kawerarowe. ³⁵ Íné nirupibiuraitaq itega kirabo aintárowe. Íné tahbobóuraitaq itega wání náníátówe. Íné wáhnaupeqté aní míarautaq itene nahtapeq mehweh aintárowe. ³⁶ Íné ninerineré naneq íre káráitaq itega náníátówe. Íné nuwahreurautaq itega soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné seragarowe teiníe.

³⁷ Mina kaweqtaq míéhra kegá ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaq árahta q kirabourauano? Are tahbobóuraitaq árahta q wání

náwátáuno? ³⁸ Are wáhnaupeqté ání míaronaraq itene nahtapeq árahtaq mehweh atárauno? Are aneranere naneq íre káráitaq árahtaq náwátáuno? ³⁹ Are awahreunaraq itega árahtaq soberurano? Are karábúsiipéq míaronaraq itega árahtaq koragarauno éq kasenigehe.

⁴⁰ Kasenirakake íné anotah Wahnáh ánínká mahrarinie. Teiníboq írátíáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq aní mina tahnsa atároráq itega íné moq mina tahnsa aintárowe inie úwe.

⁴¹ Sísaga mó mahraréna, Anehe tanahráq ínéga niyahnapeq míéhra keyábé, Nániboga íre kawerowe aitéh kéó, íné nueq ahriahri teh iráipéq kowíáhro. Owainawanseq we kэрáh íopeqté kéreq mitaq míageheéna Manikánka mi irá parearowe. Mitaq kowíáhro. ⁴² Íné nirupibiuraitaq itega íre kirabo aintárowe. Íné tahbobouraitaq itega wání íre náníátówe. ⁴³ Íné wáhnaupeqté ání míarautaq itene nahtapeq íre mehweh aintárowe. Íné inerineré náneq íre káráitaq itega íre náníátówe. Íné nuwahreurautaq itega íre soberurowe. Íné karábúsiipéq míarautaq itega íné íre seragarowe inie. ⁴⁴ Sega ínénsabe, Itene Wahnahno, are arupibiuraitaqmé tahbobouraitaqmé wáhnaupeqté ání míaronaraqmé aneranere naneq tabonahuronaraqmé awahreunaraqmé karábúsiipéq míaronaraqmé itega are tagéq árahtaq íre séhréh atárauno éra kasenigehe. ⁴⁵ Kasenirakake íné Wahnah anínká mahrarinie. Teiníboq írátíáhro. Itega nánuwahrah aní pehgáriq anínsábé ahqáho atároráq itega íné moq ahqáho aintárowe terinie. ⁴⁶ Terienara mi kegá ahriahri teh iráipéq pokirara kaweqtaq miáh kégá oga mérapeq awaq miagehe úwe.

26

Wahnah kegá Sísá subiq suaneheéra moráenu ehwéhne.

(Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Sísaga moke mah ehwéh síwáhnoraruena ite we kэрahwána keyábé, ² Téhtaré wéhékáh sótaikúwana apahtároráq sótaikú iahreraq ko tánáhráq* sinae. Minayabe ahtebahwe. Mi tanáhráq íné wehukení úku aní awankátaq táhparageheéra móintagéhe úwe.

³ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka wahnah aní wenáwíq Káiyápásane nahtapeq momiwíuwe. Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahne. ⁴ Mi kegá sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósubiq suanéhknono íwíáhuwe. ⁵ Mira íwíáhéra, Áhnte wehekékqá táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísá pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísane ayahqnopeq wéri abaq ato ehwéhne.

(Máhka 14.3-9; Sóni 12.1-8)

⁶ Pétáni suwahpeqte ání Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq ⁷ táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ano antéhyá mewe sure Sísane ayahqnotaq antiatowe. ⁸ Antiatowara ite Sísá kэрahwána kegá mina tagéq abiahnsanéq iteite náhenéq, Aneqsabé pehipi antiatehro? ⁹ Íre pehipi antiatéhtáq

* **26:2:** Sótaikú siahreraq ko tanáhráqsábé éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrameq tagáhno.

tahirímé mi werí paiqme áhnte moné mewena tabonah ke nári irino ewane.

¹⁰ Ewanana Sísaga itene ehweh irena itensabé, Aneqsabé mi inínsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ¹¹ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ¹² Íné maisarageheéna mi inínká ninonkataq wéri anti aintena kaweraintéhre. ¹³ Teiníboq írátíáthro. Kaweq ehweh mah marákó marákó teri terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsabé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Máhka 14.10-11; Árúka 22.3-6)

¹⁴ Ite Sísaga kérahwána ke airápété téhranité míahwane. Itebaté áni wenáwiqtare Súrása Ísikáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kébá pokue ¹⁵ sensabé, Sísaga iteba méáúwáhnaraqmé aneq nánianéhbo úwara wega mirainkeheéra sega 30 ebáh móné we náuúwe.† ¹⁶ Náuúwana wega se Sísaga móríte tanahráqsabé iwíáhíue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwehne.

(Máhka 14.12-21; Árúka 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹⁷ Íre múi páréti né tanahráq súwe. Mi tanahráq ebeqte wéhékáh ite we kérahwána kegá Sísaga séq wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenowane. ¹⁸ Kasenowanana wega peh morá ánínsabé iwíáhéna itensabé, Sarúsarama suwahpeq teiátáu anípá pokue wensabé, Íwáhnori anínká mahraréna, Íné tanahráq aiq sire. Ínéreq íné séníráh kéreqka arene nahtapeq sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehe ire koreawéro úwe. ¹⁹ Koreawéro úwaq itega mi ehweh sehgieq mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahutáhúq kawerarahwáne.

²⁰ Ío tupekútaq Sísareq ite airápété téhranité we kérahwána kereqka tútuue táhutahurowane. ²¹ Táhutahurowanaraq Sísaga itensabé, Teiníboq írátíáthro. Ite míáhrabeqte ánínká néne naruo kowerirankéhe úwaq ²² ite we kérahwána kegá ireq irupipeq umeh agúwe. Umeh agúwaq ite morání moránínkáue Sísansabé, Néne Wahnahno, arega ínénsabe irareno ue kasenowane. ²³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Ínéreq moráráq páréti wahba parétáhípeq pámbáhúya anínká néne naruo kowerirankéhe. ²⁴ Kowerirahnararaq Manikáne ehwehka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwana ²⁵ Súrása Sísane naruo koweriranaú anínká wensabé, Íwáhnoraníno, arega ínénsabe irareno úwana Sísaga wensabé, Arerega aiq iraréne úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúakáq náriu ehwehne.

(Máhka 14.22-26; Árúka 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²⁶ Itega táhutahurowanaraq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme ite we kérahwána ke náiena itensabé, Mahnawé niwaq mire. Nahro úwaq nahwane. ²⁷ Nahwanana náhníaq sera ano ko kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náiena itensabé, Itega ómigá moke nahro. ²⁸ Néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq

† 26:15: Mi 30 ebáh mónéwé árahue monébómo. Itega íre tagarione. Wehukega iwíáhéra ákáhtaq áhnte moné iwíáhowe.

Manikánka insahwé aitena itene ahababáq kaweraitankéhe. ²⁹ Teiníboq írátíáhro. Náhníaq sera ano mahtaq mó íre nanie. Mókake Nániboga wahnah wahnahnirabeq itereq o será ano nanehe úwe.

³⁰ Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéq máhpeq tueyokéq Óríwi sawéhrápéq pokowane.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Máhka 14.27-31; Árúka 22.31-34; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga itensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)*

Mi ehwéhnká irarinserah ibora ínókáhpéq ite ómiga íné nueq kobeq séberigehe. ³² Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sigewe úwe. ³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhataqmé ínéga íre auwanauge úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Teawíníboq írátíáhno. Ibora ínókáhpéq kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtárórác irariniewóne úwe. ³⁵ Úwana Pítaga wensabé, Mó kegá arereq ínéreq iubiq íúwéhataqmé ínéga, Are aiq tagaríoge atanauge úwaq moke ite Sísá kérahwána kegá Pítaga irarú serahnowane.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Máhka 14.32-42; Árúka 22.39-46)

³⁶ Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Késémáni matábúráq pokowane. Sísaga itensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné móbeq kobúrerono éna ³⁷ Pítareq Sébérine ahninkáwáraréreq móbeq móritowe. Mórítana wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁸ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagaríáhro éna ³⁹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé nirupipeq umehi naneq menuwahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbeh sansánúno ue púrerúwe.

⁴⁰ Púreraruena we kéro anitóbá kouwekúwara sugówana tagówe. Wegá Pítarehyabe, Pehgáriq tanáhrác arahinsabé íre tótuqméq tagariaho? ⁴¹ Iteiyuwanka kaweq sansánsábé suwahbehre. Peh itene inonka mareqmareréq íre miraorahowe. Owainawanka ahababáq aitehnehboq tótuqméq púreroro úwe.

⁴² Púreroro éna mónkakác se suena kobúrerúwe. Púreréna mahraréna, Nániboo, nirupipeq umehi naneq íre menuwahnayabé are awahbeh sansá sehginie úwe.

⁴³ We kéro anitóbá mó kouwekúwara anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana tagéna ⁴⁴ Sísaga mónkakác suena pokue apahtárórác monseráhnue púrerúwe.

⁴⁵ Púreraruena seba kouwekúwara sensabé, Ite peh ahrenanehéq sugáho? Írátíáhro. Íné wehukení úku anípá ahababáq ke kowerire tanáhrác aiq sire. ⁴⁶ Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh áninká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Máhka 14.43-50; Árúka 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq Súrása we kéro anínká súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súowara sega pokamarinkákáq sahmárinkákáq Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁸ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. We táhtoráhro úwe.

⁴⁹ Minayabe Súrásaga Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno, aiq miahno éna nánkóqnowe. ⁵⁰ Nánkóqnowana Sísaga wensabé, Néne iyahnabo aníno, arega mirainie íwiáhóna naneq apubúue miraúno úwara wereq su kegá Sísá ambubuuue táhtotíowe.

⁵¹ Táhtotíowana Sísareq mío anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ániné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe. ⁵² Kiraq auwowana Sísaga wensabé, Arene poka sabiruo. Itega ebeho naneq mewe ebehirataq mó kegá mi naneqtaté iubi q suagéhe. ⁵³ Nánibonsabé, Séhréh ainto teawútáq tahirímé séhréh aintanieéna áhnte íopeqté ké ínéba eqmaq súéh irino. Minayabe íre ahtebaho? ⁵⁴ Ínéga mina tahnsanutaq tahirímé íné pukonayabé Manikáne ehwehnka árahue aiq pútaragi iripo úwe.

⁵⁵ Sísaga weba su keyábé mahraréna, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tútuue iwáhnorurautaq mi tanáhráq itega íné íre táhtotiarowe. ⁵⁶ Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéh aiq pútaraginkehéq miraowe úwaq ite we kérahwána kegá Sísá auweq pehbeheráh pokowane.

Wahnah kegá Sísá ehweh ató ehwehne.

(Máhka 14.53-65; Áríka 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahme wenáwiq Káiyápásae. Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Káiyápásane nahtapeq momiwíue míowe. Momiwíue míowara Sísá táhtoró kega we meqmera Káiyápásane nahtapeq móátówe. ⁵⁸ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure nahnoerápéqté matabúraraq párisiwari máhpeq tútuue míorabeq kéna sega Sísá aneronehrabomo éna taganieéna tútuue míowe.

⁵⁹ Sísá subiq suaneheéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsíri kéreqka Sísansabé péhe éhwéh atéhra keyábé kabaruwe. ⁶⁰ Kabaruwara áhnte kegá iriwe méra péhe éhwéh teríuwe. Sega teríu ahabábáq Sísá íre subiq suahráhu ahabábare. Sinehe mó anitégá iriwe méra mahraréna, ⁶¹ Mah anímé aiq mahraréna, Ínéga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtaró wéhékáh mó pearahráhuge uraire uye.

⁶² Uyana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iriwe ména Sísansabé, Mi anitégá iraréya ehwehmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwehpo úwana ⁶³ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe. Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Maniká oga mía míai anínká tagariéhtáq pahsuqme teio. Manikánka ite Asiu ke meirena kawerai-tankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo? Pahsuqme teio úwana ⁶⁴ Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Teiníboq írátíáhro. Íné wehukení úku aní Manikáne ayah púpeq tútuue ména íopeq írabúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶⁵ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Manikánsabe

íre kaweq ehwéh atéhre. Minayabe mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. ⁶⁶Minayabe aneratanéhnkono úwara sega wensabé, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe. ⁶⁷Táhmáro kegá Sísane auranabiah tehqni atera siyah Tate subiqmárówe. Táhmáro míó kega we siyahpóra subera wensabé, ⁶⁸Are Manikánka omaq ato aníninaraqmé are subiqmaréh ání insebo? Teio uwe.

Pítaga, Sísá íre tagaríóge ú ehwehne.

(Máhka 14.66-72; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁹Pítawe máhpeq mátaburapeq tútuue míowana arambehri ahrárigá weba séna wensabé, Are Kehrari marákórápéqté ání Sísareq míarone úwe. ⁷⁰Sísareq míarone úwana ómiga írátíótaq Pítaga ahqáho atena mi ahráryábé, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboge éna ⁷¹mitaq suena ogesáh ogesáhraq kowíowe.

Kowíowana mó arámbéhrí áhrárigá we tagéna wereq míó keyabé, Mah anímé Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone úwe. ⁷²Úwana Pítaga mó ahqáho atena, Pópoqnahga tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge éna, Arega iraréna anímé íre tagaríóge úwe.

⁷³Mótaq tahnsa mitaq míó kega Pítaba séra wensabé, Arereq wereqne ehweh peh morá éhwéh púah are wenawahrah aní móne uwana ⁷⁴Pítaga ehbonéna mahraréna, Pópoqnahga tagaríéhtáq itega irare anímé íné íre tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana kokórega ehwehnúwe.

⁷⁵Kokórega ehwehnúwana Sísaga teawu ehwéh Píta ahreraq konsabe iwíáhúwe. Mi ehwehnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtároráq irariniewóne úwe. Kokórega ehwehnútaq Pítaga mi ehwéh iwíáhéna máhpeq tueagéna anotahtaq ibisówe.

27

Sísá meqmera Páhrátiba móátó ehwehne.

(Máhka 15.1; Áruká 23.1-2; Sóni 18.28-32)

¹Ahbiahipeq moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá subiq súéhra ehwéh sío síoéra ²wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh ání Páhrátiba móátówe.

Súrása páríkirio ehwéhne.

(Eqmaro 1.18-19)

³Súrása Sísane naruo koweriro anínká mina tagéna, Íre kaweruraige iwíáhéna wega meyo moné, 30 ebáh móné mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq aboawah wehreqpa sure sensabé, ⁴Kaweqtaq mía míai aní ahbabáratewóge úwe. Úwara sega wensabé, Íre itereq wehgaq míre. Arerene wíre uwana ⁵Súrásaga mi moné Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móruparuena tueyokue wewe móbárikiriowe.

⁶Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá mi moné mewera mahraréra, Mah monéwé wehukení subiq sueyabe móné púaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mónéákáq moraráq íre maranéhe uwe. ⁷Sega sío síoéra wáhnaupéqté ké maisaranehéera téh marakóráté párétah mirao marákó mi monéráté paiqmarówe. ⁸Sega

paigmarónsabe wehukega mi marákóyábé Korahq Marákóe ue áwírarówe. Amahnágaákáq mi awíq peh kéhre. ⁹ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Sérémáíaga naho mahraréna,

Ísara kegá wehukení paigmaraneheéra 30 ebáh móné omaq matowe. ¹⁰ Maniká néne Wahnahnka tenínserah sega mi monératé téh marakóraté páretáh mirao marákó paigmaráhwe úwe (*Jeremaia 11.12-13*)

Páhirátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Máhka 15.2-5; Árúka 23.3-5; Sóni 18.33-38)

¹¹ Segá Sisa anotah wahnáh ání Páhirátiba móátówana wega wensabé kasenéna, Arewe Asiu kené Wahnahpo úwe. Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ¹² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka Sísá ehweh atówana sene ehweh íre ayahq-marena peh ehiya míowe. ¹³ Peh ehiya míowana Páhirátiga wensabé, Segá ehweh atáh éhwéhmé íre irahno úwana ¹⁴ Sísaga Páhirátine ehweh moq íre ayahqme teawuwe. Íre ayahqme teawunsabe Páhirátiga áhtenéna iwíáh kikirúwe.

Páhirátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Máhka 15.6-15; Árúka 23.13-25; Sóni 18.38–19.16)

¹⁵ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérué karábúsiipéqté ání Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhirátiga pugesuaq pugesarúwe. ¹⁶ Mi tanáhráq ahababáq ani wenáwíq Párehba karábúsiipéq míowe. ¹⁷ Áhnte Asiu kegá Páhirátiba suwana wega sensabé, Párehba pugeq auwanínkono? Sísá Manikánka omaq atena eqmaréhre e aní pugeq auwanínkono? Inse pugeq auwanínkono kasenúwe. ¹⁸ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhúwe. Mira iwíáhú púana wega sensabé, Inse pugeq auwanínkono úwe.

¹⁹ Páhirátiga kotiorabeq wahnahnúwana wene ahrega ehweh eq-marena mahraréna, Asiu kegá ehweh atáh ánínsabé inokáhpeq áónáhéna nirupipeq áhnte uméhirana tagoge. Minayabe mina kaweqtaq mía míai aní pehragato úwe.

²⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhiráti koreawéro. Wensabé teaweq, Párehba pugeq auwe Sísá subiq suo ue koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Párehba pugeq auwo uwe. ²¹ Uwana Páhirátiga mónkakáq sensabé, Mah anité inse pugeq auwanínkono úwara ómiga, Párehba pugeqio uwana ²² Páhirátiga sensabé, Sísá Manikánka eqmaréhre e anímé aneratanínkono úwe. Aneratanínkono úwara sega wensabé, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ²³ Páhirátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahabáriro úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe.

²⁴ Uwana Páhirátiga iwíáhéna, Mahtaq miáh kégá néne ehweh íre irah púana anotah tobéhiyehboq túbáh aginie. Túbáh aginie éna wehukega tagaríotaq wání antehya mewe wene ayahnkara pabeq paberúwe. Pabeq paberaruena sensabé, Tagaríáhro. Mah aní subiq sue iwíáh íre néne peh iteitene iwíáh wíre úwe. ²⁵ Úwara moke míó kega mahraréra, We subiq súéhranka itereq itene animárínseq kamah ainawire uwe. ²⁶ Minayabe

Páhírátiga Páréhba pugeq auwena Sísa árėti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suagehéena siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Máhka 15.16-20; Sóni 19.2-3)

²⁷ Páhírátine sóntía kegá Sísa meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuware Sísa momiwíuríówe; ²⁸ Momiwíera moke wene korósi ugurú auwera peh morá tautáúq korósi abaq atera ²⁹ ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. Suki atera wiahnókara wene ayah púpeq atera wene auranabiahtapeq sirehunseraráq méra wensabé péhepehe iwíáh iwíáh atera awiréh atówe. Awiréh atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone* éra ³⁰ tehqni atera wiahnó sahtáté ayahqnotaq subiqmarera ³¹ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparanehéera meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Máhka 15.21-32; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

³² Sóntía kegá Sísa meqmera awankátaq táhparanehera urabeq pokue Sáiríni marakórápéqté áni wenáwíq Sáímóni piehgiútaq saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaq mena kúwe. ³³ Segapokue Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwiqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ³⁴ Mitaq sega íre érorahi kítabeh maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombírahue Sísa náuúwana nawe tagéna ahqáho éna íre nówe. ³⁵ Íre nówara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraq mianeheéra káhsíue saraqme meyówe. ³⁶ Saraqme mewera tútuue méra Sísa awahnkanuwe. ³⁷ Ehweh ató ehweh kanehraq sehíranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mí sehíránká mahraréna, Mah anímé Sísa Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁸ Sísa awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátareráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbíréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. ⁴⁰ Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno. Arewe aiq pútaq Manikáne ahninkáwá inaraqmé maraipéq tueagúno éra awiréh atówe. ⁴¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka Sísansabé moq awiréh atówe. ⁴² Awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire. Wega, Íné Asiu kené Wahnah muge iwíáhíre. Wega marakóipeq tueaginaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe. ⁴³ Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge éna Manikánka séhréh aintankéhe iwíáhíre. Manikánka wensabé arutaboírínaraq seséhréh atanae éra awiréh atówe. ⁴⁴ Aebó ánité awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnera Sísansabé awiréh atóye.

* **27:29:** Anotah wahnáh anínká aneranerinserah Sísa aneraneratówe. Mi tanáhráq anotah wahnáh kegá tautáúq korósi sukiera wahnah ayáhúq sukiera sene síahraq tútuue méra wiahnó kara tahnsa náneq siyah púpeq táhtotawéra wahnahnowe.

Sísa pukú ehwehne.

(Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

⁴⁵ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakák peh sunkíkíratíowe.† ⁴⁶ Tunsorerutaq Sísağa wewene ehwehtağ Wenabonsabé anotahtağ mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahníe úwe. Mí ehwéhnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ⁴⁷ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréna, Éráisansabé áhrabire uwe. ⁴⁸ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítabeh nah nanegpipéq pámbáhue sehikaratáğ mağme pankeğme Sísağa píbíra nankeheéna awuwe. ⁴⁹ Awutağ mó kegá, Peh áwé tagahro éra, Éráisaga segaweratanabiramo. Taganeheğmúne uwana wenawa kieyokúwana ⁵⁰ Sísağa mónkakáğ anotahtağ ehwehnéna wenawa Maniká awena putiowe.

⁵¹ Putiotağ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnikéğ tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. Téhtaré úkúwana máriúwana ebahmarí parebare agúwe. ⁵² Parebare agúwana maisaró oná sigúwe. Sigúwana Manikánsabe aıq pútare atera puku weh áhréné sinonka Manikánka iriritena oganúğ sitowe. ⁵³ Maisiapípeqté kie irigéra anehe Sísa oganúkútağ mí kegá Sarúsarama suwahpeğ pokuwara áhnte mó kegá tagowe.

⁵⁴ Máriúwara sóntía kereğ sene kíápéténireğka minakağ moke mó nanegmarínkáğ tagéra anotah ahréera mahraréna, Mah anímé aıq pútağ Manikáne ahninkáwá wíre uwe.

⁵⁵ Sísa íre putiotağ Kehrari marákórápéğ suena pokútağ áhnte mó inínsónká we séhréh ataneheéra kérowe. Sísa putiotağ mí ahrérónká móbeğ iriwe méra awahnkanuwe. ⁵⁶ Mágára suwahpeğte íní wenáwıq Máhriáe. Wenaogo Máhriáwé Sémısireğ Sósépareğne sinowae. Mí inítéreg Sébérine ahninkawáraréné sinowareğka moğ iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeğ maisaro ehwehne.

(Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁵⁷ Árimátéa suwahpeğte anı wenáwıq Sósépa. We áhnte monéákáğ ánínéna Sísansabé aıq pútare atowe. ⁵⁸ Sísa pukú wehekáh ío tupékútağ Sósépağa Páhirátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atena sóntía keyábé, Sísane anonka mah anı áwéro úwe. ⁵⁹ Áwéro úwara sega wene anonka áwúwana Sósépareğha Sísane anonka mewera íre wahto taberábe ambántáıpeğ úbíğme ⁶⁰ Sósépane o ubusa ónápípeğ mómaisarówe. Maisarera anotah ebáh paentáwe kure maisaró mehpeğ paığmarera pokuwe. ⁶¹ Mágára suwahpeğte íní Máhriareğ mó wenaogo Máhriareğka mitağ tútuue méra awahnkanuye.

Sóntía kegá maisaróabeğ wahnahnu ehwéhne.

⁶² Sísa maisaró wehekáhmé Asiu kene ahrena ahrena wehekáhné ménsámehnsá kawerare wehekáhne. Mí wehekáh parabagúwana mó wehekáh Manikáne ehweh mibeğ mahbeğ arıtáh kéreğ Péhrasi kereğka Páhirátiba kosoruparawéra ⁶³ wensabé, Anotah anıno, pehepehenurai anínká oga míaraitağ mahraréna, Íné pukéna apahtároráğ

† 27:45: Wéhékáhnabubume Písini ehwéh 12 kíróku kéhre. Tunsorerutağ 3 kíróku kéhre.

mó oganúkinauge uraire. Itega mi ehwéhnúmé aiq iahrerraq kéhre. ⁶⁴ We kétéo kegá we maisorabeqte wene anonka segiroqmera mó kopéq suera mó keyábé, We oganúkire teriyehboq arega sóntía keyábé mi maitáq apahtáróráq kowahnahoro arito. Arega íre mirainaraq anehete péhe éhwéhnká ebeq piah péhe éhwéh kiotaikinae uwe. ⁶⁵ Uwana Páhirátiga sensabé, Sóntía ke meriqmeq we maisorabeq pokue mitaq óna paiqme págege atawéq kawerue wahnahnarito úwe. ⁶⁶ Kawerue wahnahnarito úwara sega sóntía ke meriqmera pokue méhpeh paiqmáro ébáh ónsá perahsarera mó kegá sirúého éra sóntía keyábé kawerue wahnahoro aritówe.

28

Sísa oganúkú ehwehne.

(Máhka 16.1-10; Áruka 24.1-10; Sóni 20.1-18)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwana o wiki kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq Mágára suwahpeqte íní Máhriaraq mó wenaogo Máhriareqka maisarorabeq tagayeheéra pokuye. ² Tagayeheéra pokuyana anotah mariúwana Manikáne íopeqte ánínká tunse méhpeh paiqmáro ébáh paentáwe móbeq marena mi ebáhtáq tútuue míowe. ³ Wene auranabiah sokeqsúéh tahnsa kúgú agúwana wene korósi anotah tabérábé píribírioyáh tahnsane.* ⁴ Mitaq wahnahnuríó sóntía kegá we tagéra anotah ahreéra iransánéra pusa ké tahnsa úkuwe.

⁵ Íopeqte ánínká mi inítéyábé, Íre áhreatao. Iné tagaríomé itega Sísa awankátaq táhpato aní seragéhye. ⁶ We mahtaq íre míehre. Wega irarurainserah oganúkire. Wene anonka matotaq seragahtao. ⁷ Tagéta peheráh pokue we kétéo ke koreriétao. We iriwe oganúkéna Kehrari marákórápéq ebeq kínaq we anehe kirataq Sísa mitaq tagagehe. Aiq teiúge. Koreriétao úwe.

⁸ Úwara mi inítégá áhreéra peh sene sirupipeq iwíáh iwíáhéra apubúue mitaq suera pehbeheráhnue ite Sísa kérahwána ke teieyeheéra pokuye. ⁹ Pokue ahtapeq kuyataq Sísareq sereq piehgiúwe. Sísaga sensabé, Pehwehrue miáhtaó úwara mi inítégá weba kure wene aigará táhtoqme iwíáh iwíáh atóye. ¹⁰ Iwíáh iwíáh atóyana Sísaga sensabé, Íre áhreatao. Nánuwahyahabé korerieq, Kehrari marákórápéq pokoro. Mitaq íné tagagehe. Koreriétao éna eqmarowe.

Maisaróabeq sóntía ke teríu ehwehne.

¹¹ Eqmarowara mi inítégá pokuyara maisaróabeqte sóntía kegá Sarúsarama suwahpeq pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké moke tago naneq teríúwe. ¹² Teríúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqka momiwíue sío síoéra moráénéra sóntía kegá sene ehweh sehgegeheéra áhnte moné síúwe. ¹³ Móne siera mahraréra, Mó keyábé mahraue terieq, Inokáhpeq ite sugéwonayabé we kétéo kegá sure wene anonka mewera eheqpopoq morúáhwe teriéro uwe. ¹⁴ Teriéro éra, Anotah wahnáh ánínká ite sugéwaro ehwéh irahnaraq itega mi ehwéh tábúsoqme teawenéhe. Teawénaraq wega ite íre kamahinae uwe. ¹⁵ Uwara sóntía kegá móne mewera mi pehe éhwéh sehgiúwe. Asiu kegá mi ehwéh Súría marákórápéq mitaq

* **28:3:** Tók Písini ehwéhmé piribirioyah tahnsane áwíqmé íre kéhre. “Olsem ais” kéhre.

teri mahtaq terinuwara abae agúwe. Miraunsabé mi tanáhráqkákáq amahnágaákáq Asiu kegá mi ehwéhnsábé, Aiq pútaq ehwéhne atáhwe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Máhka 16.14-18; Árúka 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁶Ite airápété morá ké Sísá kérairesána kegá pokue Kehrari marákórápéq Sísaga teiu sawéhrápéq kiowáne. ¹⁷Mitaq Sísá tagéq wensabé iwiáh iwiáh atahwáne. Peh táhmaroga sirupipeq téhtaré iwiáhuwe. ¹⁸Sísaga iteba wahtotaq séna itensabé, Maniká Nániboga íopeqkákáq mah marákó marákóákáq moke wahnahnúno aintena págege aintéhre. ¹⁹Minayabe pokue mah kehiná kéhiná iné séniráh ké úkigehboq kosíwáhnororo. Nániboreq iné wenahninseq Manikáne Awanseq íwirue wání meriéro. ²⁰Moke teiátáu ehwéh tábúsoqme sehigéhbo kawerue síwáhnororo. Kawerue írátíáhro. Amahnágaákáq mókakeakáq mah marákó marákó parabagína tanáhráqkákáq peh itereq mía míainauge úwe.

Máhka Ebeq sáhnsahwe ahtebeé ehwehne.

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte áninéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkæ. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi míowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwahbó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhriyábé Máhkaga sehiranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehiranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Árúka 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

¹ Sísá Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq ehwéh áwahewé
² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehiranue mahraréna,

Írátíáhro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge.

³ We abatapi ména sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro inkehe úwe. *(Aisaia 40.3)*

⁴ Mah sehíránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri terinéna, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq miéhrataqmé wání meíníe úwe.

⁵ Súría marakórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahbabáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe. ⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia an-eraneratiowe. Áú arétí wene ayahbataq konahnnatiowe. Tábahnkákáq sehnáhrabhannkákáq nówe. ⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunserarácq ména wene súu nahniácq pugereyabe íre awehrari aní múge. * ⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

Sóniga Sísá wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Árúka 3.21-22)

⁹ Mitaqkake Sísaga Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísá wání meawuwe. ¹⁰ Meawuwana Sísaga wánípipeqté kiutaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísaba márunsurahúwe. ¹¹ Márunsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna,

Are niruní nénáhní móné. Arensabé nirutaboiruge úwe.

Owainawanka Sísá áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Árúka 4.1-13)

¹² Manikáne Awanka Sísá meqmena abatapi móatowe. ¹³ Áhn-te wehekáh 40 wehekáh Sísá mitaq míowana owainawanka weba séna

* **1:7:** Naho púkúwé “Manikáne O Ehwehne” ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehiya míanie úwe.

Sísaga ahbabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe. Sísaga ménkámehnká míórabeq míowara íopeqté kégá weba séra séhréh átówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Áruká 4.14-15)

¹⁴ Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marákórápéq pokéna Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwe. ¹⁵ Teriena, Iborá awehraq tanáhráq míre. Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puq itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhnsábé aiq pútare aintáhro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Áruká 5.1-11)

¹⁶ Sísaga Kehrari kawéhu ayehrápéq noguwara se ábárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítáe. Se pah meyóya anité míóyansabé kahweraté wánípepeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁷ Tagéna sensabé, Íné séniráhtao. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyhéye. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigéhe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtao úwe. ¹⁸ Séniráhtao úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísaga kéroýe.

¹⁹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahre Sébérine ahninkáwáráre síwíqmé Sémísireq Sónireq sene sípiipéq méra kahwewarí kaweq kaweruyana tagówe. ²⁰ Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abárahregá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísaga kéroýe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Áruká 4.31-37)

²¹ Segá Kápénééma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe. ²² Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wega págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

²³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna ²⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká miéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe. ²⁶ Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe. ²⁷ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuníq éhmúníréra, Aneqpomo? O ehweh míre. Anotah wahnáh ánínká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwehnue owainawankákáqsábé, Miraoro i puara sega wene ehweh apubúue íráhwe uwe. ²⁸ Moke Kehrari marákórápéq Sísaga éhweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.14-15; Áruká 4.38-39)

²⁹ Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáimónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe. ³⁰ Sáimónine ahrahnawa osoro awahrééna máhriqtaq míowara míó kega Sísaga apubúue teawúwe. ³¹ Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kaweragúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 8.16-17; Áruká 4.40-41)

³² Mi wehekáh ió tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaba mórítówe. ³³ Mi kehiná suwahpeqte kégá ómi méhpeh sahuríówe. ³⁴ Sísaga áhnte awahreu ke kaweraritena áhnte owáináwámári kaqsuowe. Owainawamarinká Sísá tagaríó púana wega se ehiyansá aritowe.

Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.

(Áruká 4.42-44)

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrerúwe. ³⁶ Sáimónireq wene iyahnaboreqka koanabahréra ³⁷ Sísá tagéra wensabé, Ómi kegá arensabé anebahrowe teawúwe. ³⁸ Teawúwana Sísaga sensabé, Mó ke suwahpeqkákáq ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumíóge úwe. ³⁹ Sísaga moke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

Sísaga anotah naonkákáq áni kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Áruká 5.12-16)

⁴⁰ Anotah naonkákáq ánínká Sísaba séna áhtenú púana arehunseraráq ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkakhahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirainauge. Are awaho ani míahno atowana ⁴² mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana ⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátiahno. ⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ighboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe. ⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqte kéreq mó marákórápéqte kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

2

Sísaga aiayah pukia áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Áruká 5.17-26)

¹ Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénéáma suwahpeq kouwekúwara wene nahtapeq míehre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe. ² Irera áhnte kegá weba sáhatíowara kígiúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe. ³ Itaréitaré ánítógá aiayah pukia áni sehgiwera weba suwe. ⁴ Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekéqká nahupeq kígiúnsabe sega Sísaba íre kioráhéra nahnsorapéq kire Sísane ayahqnonsoaraq abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia áni wene máhriqkákáq sehitaqmaqme meqmera Sísá míorabeq márunátówe. ⁵ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire iwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsabé, Nánibáq móne. Arene ahababáq aiq kaweratóge úwe.

6 Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuue méra sirupipeq iwíáhéra, 7 Mi ehwéhme aneqsábé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahababáqsabe kaweraritahráhire íwíáhuwe. 8 Sísaga sene sirupipeqté íwíáh wene arupipeq tagéna sensabé, Itewe aneqsábé mira íwíáho? 9 Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahababáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhme ahnabo? 10 Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahababáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhiro éna aiayah pukia ánínsábé, 11 Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. 12 Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi míó kega tagéra áhtenue Manikánsabe íwíáh íwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Áríuka 5.27-32)

13 Sísaga Kehrari kawéhu ayehráq mó kúwara ómi míó kega weba sáhatiówana Manikáne ehweh síwáhnorúwe. 14 Sísaga mitaq suena ahtapeq nogutaq táhkisi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe.* Áríwáiwe Ápíasane ahninkáwá táhkisi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigue kérowe.

15 Áhnte táhkisi moné meyo kereq mó ahababáq kereqka Sísá kérońsabe Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahurútaq mi kegá Sísareq we kéro kereq táhutahuruwe. 16 Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnoru Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasenára, Sísawe aneqsábé táhkisi moné meyhá kereq ahababáq kereq morárq táhutahuriro uwe. 17 Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótehgá awaho wehuké máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahababáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsábé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Áríuka 5.33-39)

18 Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenára, Sóni kéréh kereq Péhrasi kérérah kereqka táhutahuq awehriowara aneqsábé are kéréh kegá íre awehrioo uwe. 19 Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé wene iyahnabo ba míehtáqmé táhutahuq awehrioo? Írakaumo. 20 Mókake o menáhwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhrq wene iyahnaboga sirutaboirá táhutahuq awehrigehe úwe.†

21 Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhketí kawerinieéna o ambántaráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhketí subanki irino. 22 Wehukeníká o nahniáq sera ano naho naho méméné áuyahwa antehyápipéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antiq irino. Wehukeníká o será ano o antéhyápipéq ahkíre.

* **2:14:** Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhnno. † **2:20:** Mi ehwéh áwahewé aigárapéqté ehwéh Mátíyu 9.15 tagáhnno.

Wehukega ahkírataq mi tehtáré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.†

Sísaga ahrena ahrena wehekáhnsábé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Áríka 6.1-5)

²³ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneg será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe. ²⁴ Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhno. Ahrena ahrena wehekáh íre mirao sansámé sewe aneqsabé miraoo uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhsahwe ahtebaho? ²⁶ Wehukení wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósisine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kégá nahrahowe íre. *(1 Samuel 21.1-6)*

tega mi sehirá íre sáhsahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo. Wehuke míó púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe. ²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq wahnah wahnahnuge úwe.

3

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Áríka 6.6-11)

¹ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana sawenkahnia áyáhnkákáq aní míowe. ² Míowara Péhrasi kegá Sísá ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra ebitíowe. ³ Ebitíowana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Ínéba sewíahno éna ebitió keyabé, ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnikáwé ahrena ahrena wehekáhnsábé anere teiro? Wehuke kaweritanéhnkono? Íre kaweritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subiq suanéhnkono úwara se ehiya míowe. ⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé íre sirutaboiria sirupipeq págegeunsabe Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnaboreqka momiwíue sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwéhne.

(Áríka 6.17-19)

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq pokuwara áhnte Kehrari marákórápéqté kégá we kérowe. ⁸ Kehrari marákórápéqté kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúméa marákórápéqté kéreq Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga miraúnsabe

† 2:22: Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

irera weba suwe. ⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyabé, Áhnte kegá pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe. ¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritonsabe moke mó awáhré kegá Sísaga táhtoraneheéra pehentáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehwéh teriuwe.

¹¹ Owainawamarínká Sísaga tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaq mahraréra, Are Manikáne ahnínkáwá wóne uwana ¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné éhweh irariyehboq ehiya míáhro úwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Áruká 6.12-16)

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe. ¹⁴ Kíúwana airápété téhraníté weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe. ¹⁵ Sega owainawamarí kaqsuageheéna págege atena omaq sitowe. ¹⁶ Wega omaq sito kewe Sáimóniwe mó awíq Pítáe ue áwíratena ¹⁷ se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu anité tahnsane ue síwíraritowe. ¹⁸ Ehntaru, Pírípi, Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíásane ahninkáwá omaq atowe. Sáimóniwe we Kénáni marákórápéqté ánínseq Táriásareq omaq sitowe. ¹⁹ Súrása we mó awíq Ísikárióti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísaga séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.24-32; Áruká 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatiówe. Mitaq kígiunsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahuwe. ²¹ Sísaga awahrahga minayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésebúri, owainawane wahnahnka Sísaga págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmuníq éhmúníruwe.

²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewíáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbó?

²⁴ Wahba marákórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁵ Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre míahrahowe. ²⁶ Owainawanseq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra págegeue morá ké íre míahraho irino. ²⁷ Wehukénká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyhárahire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáréra Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhe na mi ahbábáq íre ahrreraq matiankehe. ²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánímé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahbábáq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³⁰ Sega, Owainawanka Sísaga séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Árúka 8.19-21)

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyábé, Sísansabé, Mahpeq tuo teawéro uwe. ³² Uwara áhnte wehekéq weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe. ³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna ³⁴ weba sáhatió ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe. ³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

4

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregárita q weba sáhatió púana wega wánípipeq ko sipíipéq kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke míó kega arahwéra q míowana ² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitaaq tamurupague ánúq piéh púana ehyatagire. ⁷ Mó ayú náwe tarúútaq megirana náwe kirena kárigariirana íre kawerue kíréhre. Minayabe sera íre iyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákórátq megirana kiapoue kirena áhnte será iyéhre. Mó ayú 30 iyéhrana mó ayú 60 iyéhrana mó ayú 100 iyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Mátíyu 13.10-17; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhranité Sísá kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsabé áwahe kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge. ¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera sirupipeq íre írátíahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq íre kaweraritena peh ahrreraq matiankehe úwe. *(Aisaia 6.9-10)*

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 13.18-23; Árúka 8.11-15)

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé éhwéh íre iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo? ¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé aninká mi kawéq éhwéh teri terinire. ¹⁵ Ahtapeq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megi ayúme apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. ¹⁷ Manikáne ehwehna sirupipeq íre ánú piéhnsabé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsabé mó kegá síwioqnahwana íre kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áuwáhwe.

¹⁸ Náwe tarúítáq megi ayúmé wehukega Manikáne kaweq ehwéh irera sehgionehe iwíáhéra ¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matiáh ménsáméhnsánsábé sirutaboírowana mó ménsáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera íre iyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgiowe. ²⁰ Kaweq marákóráq megi ayúmé wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será iyéhnserah sega mi ehwéh sehgiara Manikáne arambehri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbehriowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbehriowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbehriowe úwe.

Sísaga téhreh naneq íre akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.
(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewese setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre máráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheeq peh tahberapeq maráhwe. ²² Amahnága moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuriéh náneq moq ábóraq kanae. ²³ Íre parosa íáhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwíáhue íráhro. Itega mó ke náríranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe. ²⁵ Matiéh ání Manikánka mó nánwinkéhe. Íre matiéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.

Ayu kíréhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime wehukéninká ayu marákóipeq suitabehnserahne. ²⁷ Inokáhpq sugayugaéna ahbiahipeq irigéna wene arambehirana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suitabeh anínká íre ahtebehre. ²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena iyéhre. Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre. ²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame apiwe meyháwe. Nera kéh púara apiwe meyháwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono? ³¹ Manikánka wahnah wahnahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayúmé íre mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúmé pehgáriq ayúne. ³² Wehukéninká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó ménsámehnsá kíotakire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrara kabaramarínká ayahnaweraq surahéra sene nah mitaq áhpq piáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.
(Mátíyu 13.34-35)

³³ Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriowe. Sirupipeq mi ehwéh iwíáhue írahrahunserahne teriowe. ³⁴ We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriowe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Áríka 8.22-25)

³⁵ Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seber-
aebéq pokonehe úwara ³⁶ we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío
sipí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sipíwárínkákáq moraráq kuwe.
³⁷ Anotah soírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu agúwana sípiipéq
wání obenkíkinaútaq ³⁸ Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sug-
owe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, ite wánípipeq
pukonehe únayabé anetanibo iwíáhono uwe. ³⁹ Uwana Sísaga irigéna
sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana
sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ⁴⁰ Túbáh agúwana wega
sensabé, Aneqsabé áhreo? Aneqsabé ínénsabe íre aiq pútare aintaho
úwara ⁴¹ sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah anímé insebo?
Sóiriqkákáq wánínkakaq wene ehweh íréhre uwe.

5

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwehne.

(Mátíyu 8.28-34; Áríka 8.26-39)

¹ Sísareq we kéro kereqka sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seber-
aebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.* ² Sísá sípiipéqté tueagúwana
mibeqté ánímé owainawanka subiqmaq subiqmarú anínká wehuke
maisía ónámáripéqté séna weba súwe. ³ Mi anínká maisía ónámáripéq
kaegaeuwara wehukega wene aigárátáq ayahnkaratáq séniraté táhru
táhru aruqaruruwana suraqsu suraqsurú púara íre saiqnariahrahuwe.
⁴ Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápité
séní piteruq piterurúwe. Segá táhtorótaq íre ambubu atiahrahuwe.
⁵ Inokáhpeqkákáq wéhékáhnkakaq ahriahri we maisía ónámáripéqté
sáwéhrapeqté kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme
kirasuq kirasurúwe.

⁶ Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh
weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe. ⁷ Sewéna
kareéna, Sísao, are íopeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo?
Íopeqté Manikánka tagariéhtáq níeraníneho úwe. ⁸ Sísaga wensabé,
Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwéhnsabé kareúwe.
⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ité áhnte
míonayabé néníwíq Íregáritare éna ¹⁰ Sísansabé, Ité mahtaqté kaqme íre
wahto eqmaq iuwéhneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregáritaq poeráhqká náwe sahtaqtme nowara
¹² owainawamarínká Sísansabé, Mi poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra,
Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe.
¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe aritowara owainawamarínká we-
hukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara 2táhúséni (2,000)
póeráhqmarínká sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe
pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq mío
kereq sene nahtapeq mío kereq koreríúwara seraganeheéra suwe.
¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna

* **5:1:** Kérása marakó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Kárárea kéhre.
Mátíyu 8.28 tagáhno.

aneranerue tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ¹⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmaru puku ehwéh teriúwara ¹⁷ sega Sísansabé, Itene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

¹⁸ Sísá sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamaru kaqauwo anínká wensabé, Íné are kéranie úwe. ¹⁹ Kéranie úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboírue kawerató éhwéh arenawahrah korero úwe. ²⁰ Úwana wega pokue Tékapórísa marakórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuwara moke író kega áhtenuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Áruká 8.40-56)

²¹ Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhú seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuriówe. Káwehu ayehráq míowana ²² Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáírúsaga mitaq séna Sísá tagéna áhtó púana wene aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, ²³ Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhnana kaweraginkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana ²⁴ Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte kegá moráráq kure Sísá kú ahtápéq we pehentáruq we pehentáruwe kuwe. ²⁵ Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. ²⁶ Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabarúwana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe. ²⁷ Mi inínká Sísá éhweh irena áhnte kegá moráráq kutaq ²⁸ wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe. ²⁹ Áhnte wehekéqká kígiúwana awahre inínká Sísá anehepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwiáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

³⁰ Úwana Sísaga iwiáhéna, Ínéga inse kawerauwogo éna pabeqme, Néne korósi iniega táhtorehro kasenuwe. ³¹ Kasenuwara we kéro kega Sísansabé, Áhnte kegá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi iniega táhtorehro eno uwe. ³² Uwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe. ³³ Kawerato inínká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaba sure arehunseraráq sewéna moke teawuwe. ³⁴ Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Are awaho ani míaniewóne. Pehwehrue pokéwahno úwe.

³⁵ Pehwehrue pokéwahno úwara wahnah aniné nahtapeqté táhmaro kegá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Ai q puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana ³⁶ Sísaga sene ehwehnsábé íre iwiáhia abowansabé, Íre áhreúno. Peh ai q pútare ainto éna ³⁷ áhnte we kéro keyabé, Mahtaq miáhro aritena peh morá téhq abaráhré Sémisireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokúwe. ³⁸ Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah ibítunátúnánuwe. ³⁹ Ibitunátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyabé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq ibitunátúnánoo? Mah ahrári íre airai q pukia peh sugéhre úwara ⁴⁰ sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi mío ke máhpeq kaqsuena mi ahráriné anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtápéq pokúwe. ⁴¹ Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehta q mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé,

Ahrario, ínégá teawúge. Irigúno úwe. ⁴² Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahráriné ópeqme airápété téhtaré ópéq míotaq pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago kegá áhtenuwana ⁴³ Sísaga sensabé, Mó kegá íréhboq íre teriéro éna wenanoibonsabé, Iteriyahu táhuthaúq náwétao úwe.

6

Néhsara suwahpeqte kegá Sísansabé suwahrió ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Árúka 4.16-30)

¹ Sísaga mitaq suena wenawahpeq pokúwara we kéro kega kérowe. ² Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwara áhnte író kega áhtenuwe. Áhtenára mahraréra, Wega irari ehwéhmé eheqte ehwéhpo? We árahue ahtebia ání úkurairo? Wega ótaq sansámárí árahue mirairo? ³ We peh nah pe tagariéh ání míre. We Máhriane ahninkáwá wíre. We Sémísireh Sósépareh Súrásareh Sáimónirehne siwahwá wíre. Wenanahnoreh mahtaqté ánimárí móe éra wensabé abiahnsa atówe. ⁴ Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeqte kegá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeqte kéreq wenawahraheq wene nahtapeq kaegaeo kereqka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵ Mibeqté kegá wensabé íre aiq pútare ató púana wega mitaq ótaq sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kaweraritowe. ⁶ Wensabé íre aiq pútare atónsabe Sísaga áhtenuwe.

Sísaga we kéro ke arambehhiraq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Árúka 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe. ⁷ Wega we kéro ke airápété téhranitéyábé síáhrabéna mó mi aníté mó mi anítéue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaqsuageheéna wega págege aritena ⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyáhro. Peh morá pegiqnáhnkara meweq ⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síotí íre sukióro. ¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá ániné nahupeq kaegaeoro. ¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe. ¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsabé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro teri terinuwe. ¹³ Sega áhnte owáináwámárí kaqsuera awahre ke óriwi awánká sérá ano abaq sitera kaweraritówe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Mátíyu 14.1-12; Árúka 3.19-20, 9.7-9)

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana anotah wahnáh ání Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe. ¹⁵ Uwara mó kegá, We Éráisa wire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari animé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe. ¹⁶ Uwana Érótiga Sísá éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áúwátáu animé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

17-18 Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine ahre Éróríasa meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwéhnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáthro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. ¹⁹ Móátówana mi iní Éróríasaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suaníe íwiáhúmé íre miraorahúwe. ²⁰ Érótiga Sóninsabé áhtenéna íwiáhéna, We íre ahababáq ani peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq íwiáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

²¹ Érótime anowagá we maqmio ahrreraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárínseq sóntía wahnáh wehwárínseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárínseq kírabo aritowe. ²² Éróríasane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte íwiáh íwiáhuwe. Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwiníe. ²³ Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwiníe. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwiníe úwe.

²⁴ Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanonsabe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe. ²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnsabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe. ²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq íwiáh kikiruwe. Inéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe. ²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogirahme mewe súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe. ²⁸ Kiraqme kunubaipéq maqme mewe séna mi ahráryá awuwana wenano móawuwe. ²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera maisia ónápípéq móárówe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Máttyu 14.13-21; Áruka 9.10-17; Sóni 6.1-13)

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwéhnikákáq síwáhnoru ehwéhnikákáq moke teawúwe. ³¹ Íregárita qéra séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoru. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe. ³² Minayabe sípi kéwewera kure sebataq abatapi pokuwe. ³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ³⁴ Sísaga koráwégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé arutaboiraritowe. Íre wahnahnkákáq sípísipíq tahnsa mío púana sensabé arutaboiraritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Ío tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mahta q peh abatapi púah ³⁶ mah kegá so kéh marákóráq wahtotaq kehiná suwahpeq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe. ³⁷ Úwana Sísaga

sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína meweq páréti kobaiqmaqme kiraboonehnikono uwe. ³⁸ Uwana wega sensabé, Páréti árahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnshahera Sísansabé, Párétiwe moberiah kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

³⁹ Uwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue miáhro úwara sega miraue tútuue míówe. ⁴⁰ Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraue kiranéhnué tútuue míówe.

⁴¹ Sísaga mi moberiah párétiákák téhtaré páhnikákák mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ⁴² Náriuware ómiga nowana siyahbankirowa. ⁴³ Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsikéti úsawe obenkiq márówe. ⁴⁴ Mi tahutáhúq no wehwé íregáritaq 5táhúséni (5,000) weh wóe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.

(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)

⁴⁵ Míówana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq kiasagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Iteruwahpeq pokoro éna ⁴⁶ mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

⁴⁷ Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míówana Sísaga webataq marakóipeq míówe. ⁴⁸ Míowara siuratapeqté anotah soirirúnsabe awankátate wání subame kéra ahyannahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbinkeroaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq ⁴⁹ sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe. ⁵⁰ Ómiga we tagéra anotah ahréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaaq miáhro. Íné úge. Íre áhreoro úwe. ⁵¹ Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah ahténuwe. ⁵² Áhtená páréti keqme kiraboúnsabe sirupipeq íre íwíáhia peh íre irasa míówe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátíyu 14.34-36)

⁵³ Sega sípiipéq kure seberaebéq kéréwégue Kénésáréti marakórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móarówe. ⁵⁴ Móarówara míó kega tagéra, Sísá wire éra ⁵⁵ pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sísá miéhre mitaq teri mahtaq terinuwara awahre ke sene máhriqkakák meriqmera weba mórítówe. ⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakák moke táhúnipéqkákák úpeqkákák nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móritera Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragéhe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweragúwe.

7

Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kiotaikire i ehwéhne.

(Mátíyu 15.1-9)

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatíowara ² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe. ³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwárehne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe. ⁴ Máhkétirapéqté

séyéutaq sega ebeq mósosuera anehe táhutahuruwe. Segá sinahbúwárehne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé úniwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinhábúrehne sansámé are kéréh kégá aneqsabé anteruera peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe. ⁶ Úwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Áísáíaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mah kegá néníwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínensabe íre suwah-behre. ⁷ Segá wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínensabe péhepehe iwíáh iwíáh aintáhwe úwe. *(Aisaia 29.13)*

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire. ⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgioneheéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo éq anterúáhwe. ¹⁰ Mósísiga naho mahraréna,

Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhiro úwe.

Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh áni subiq súáhiro úwe. *(Kisim Bek 20.12, 21.17)*

¹¹ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukeníká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanegpopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiyú irino ire. ¹² Wehukeníká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe. ¹³ Minayabe iteitene ehweh sehgiónsabé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté iwíáhgá ahabáratáhire ú ehwehne. (Mátíyu 15.10-20)

¹⁴ Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewíáhiro. Ite ómiga néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹⁵ Wehukeníká táhutahurinka íre ahabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté iwíáhgá ahabáratáhire. ¹⁶ [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhiro úwe.] ¹⁷ Sísaga weba sáhatío ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhnsabé kasenuwe. ¹⁸ Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukeníká táhutahurinka íre ahabáratéhre. Minayabe íre iraho? ¹⁹ Táhutahuqka wehukeníné iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúmé, Moke táhutahuq nah naneg mire úwe.

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníné arupipeqté iwíáhgá ahabáratéhre. ²¹ Wehukeníné arupipeqté, wene iwíáhipeqté, ahabáq iwíáh áhwárehre. Íre kaweq iwíáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, wehuke subiq suewé, ²² mó aniné ahre weh abariéwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhephenéwé, íre mirao naneg miraime, mó anínsabé íre kaweq iwíáh atewé, éhruruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé, ²³ moke mah ahabáqmé, wehukeníné arupipeqté áhwárehre. Mahnawarínká wehukení ahabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

(Mátíyu 15.21-28)

²⁴ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsábé mó ke teríyeho úwanawe we kopípéq íre míahrahúwe. Írakaumo. ²⁵ Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísá míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigárátáq arehunserarácq sewíowe. ²⁶ We mitaqté náhnsó inínéna Káríki ehwéh iro iní míre. Wega Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáináwá segasuo teawuwe. ²⁷ Teawuwana Sísaga wensabé, Ebeqme animárínká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamáripá tu-paruwéwé íre kaweq sansáne. ²⁸ Úwana wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáriné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire. ³⁰ Aiq auwena pokire úwana wene nahtapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwuwana wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

³¹ Sísaga Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marakórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe. ³² Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnu aní Sísaba meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ³³ Úwana Sísaga mi aní meqmena mipi sáhurió ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aniné ahreipeq paroqmatawéna anehe wene ayahnobeqtaq tehqniarena mi aniné anehbíraq marena ³⁴ íopeq tagéna ahyanahyanéna ahre parosa ánínsábé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnumé, Ahre sio úwana ³⁵ wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnuwe. ³⁶ Sísaga sensabé, Mó ke teríyeho úwara sega mó ke teriúnsabe wega teríyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe. ³⁷ Mi ehwéh író kega anotah ahténéra mahraréra, Wega moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnuño atéhre uwe.

8

Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.

(Mátíyu 15.32-39)

¹ Mitaqkake áhnte kegá Sísaba sáhatiówana se táhutahuq íre konsabe Sísaga we kéro keyabé síáhrabéna sensabé, ² Mahtaq míáh kégá inéba apahtáro wéhékáh míáhnsábé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboiruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaní. ³ Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnkaq márunsurahoneherawoe. Táhmaro míáh kégá íre wahtopeqte surowe úwe. ⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuño uwe. ⁵ Úwana Sísaga sensabé, Árahue paréti kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe.

⁶ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré páréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega míó ke kiraboigeheéna siuwara sega moke míó ke náríúwe. ⁷ Segá

táhmáro káriq pah kowana Sísaga Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaakaq kirabooro úwe. ⁸ Kirabooro úwara mió kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsikéti úsawe obenkiq márówe. ⁹ Peh íregárita q wehuké 4 táhúséni (4,000) ke miówe.

Sísaga mi ke eqmaq suena ¹⁰ sípiipéq apubúue kiasagéna wereq we kéro kereq kure Tárámánúta marákórápéq pokuwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 16.1-4)

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh atera, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íopeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe. ¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga miáh kegá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíahro. Segá ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írauko úwe. ¹³ Írauko éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéráwégue seberaebéq pokuwe.

Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 16.5-12)

¹⁴ We kéro kega páréti meweyabe sibitagúwara peh morá páréti sípiipéq kowe. ¹⁵ Sísaga sensabé págegeue mahraréna, Tagariáho. Péhrasi kereq Érotireqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite páréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teíre uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho? ¹⁸ Itene iurame kéhra q íre tagariaho? Itene iahrewé kéhra q íre írátíaho? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro? ¹⁹ Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíah páréti keqme kirabourataq arahqmé árahue unáh úsawe obenkiq matoo úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré páréti keqme kirabourataq arahqmé árahue unáh úsawe obenkiq matoo úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe. ²¹ Uwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákq íre iraho úwe.

Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.

²² Segá Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira áni Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kaweragínkehboq arene ayahnkarataté táhtoro uwe. ²³ Uwana Sísaga aura pira áni ayahtaq ahmboqmena ahnansahrapeq pokéna wene aura tehqni atena ayahnkarataté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe. ²⁴ Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga ayahnkarataté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe. ²⁶ Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeq amahnága kouwekineho éna wene nahtapeq eqmaq auwowe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.
(Mátíyu 16.13-20; Áríka 9.18-21)

²⁷ Sísaga we kéro kereq meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeq mitaq wahtotaq mó kehiná suwahpeqtaq pokinaúwe. Ahtapeq kutaq wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ²⁸ Úwara, Arensabé

mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráisa wire ewara mó kegá arensabé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe. ²⁹Uwara Sísaga sensabé kasenána, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwana ³⁰Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.21-28; Áruká 9.22-27)

³¹Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe. ³²Sísaga mah ehwéh pahsuqme irarúwana Pítaga we meqmena móbeq móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéhmé aiq pútaragineho úwe. ³³Úwana Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna Pítansabé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéhmé Manikánka íre iwíáh atéhre. Minawé peh wehukene iwíáh wíre úwe.

³⁴Sísaga we kéro kereq moke míó kereqsabé, Ínéba sewíáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwíáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ³⁵Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Néne kaweq ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwíáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ³⁶Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? ³⁷Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire. ³⁸Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre suwahbehrrara peh ahababáq aruqarowoe. Mah tanáhráq ínénsabeákáq néne ehwehnsabéákáq ayehitech anímé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkakáq íné wehukení úku anínseq Manikáne íópeqté kéreqka túónagake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataníe úwe.

9

¹Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Áruká 9.28-36)

²Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebatáq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotáq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. ³Wene korósi patahga tahnsanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóipéqté ambanta pabeq paberí anínká íre miraorahire. ⁴Éráisareq Mósísireqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

⁵ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaḡ miónayabé aiḡ kawerire. Apahtáro úqná pearanéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráisane moráue pearanéhe úwe. ⁶ Se anotah ahréu puana Pítaga íre iwíáhia pehipi irarúwe.

⁷ Irarútaḡ írábúyánka seubítíowana mipéqté éhwéhnká mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁸ Úwara Sísá kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míóyana peh morá Sísá webataḡ sereḡ míowara tagowe.

⁹ Sáwéhrapeqté tuegutaḡ Sísaga sensabé, Itega tagéḡ irewáh éhwéh amahnága mó ke teriyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe. ¹⁰ Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona éhwéhn sábé seyega iwíáhue kasenuwe.

¹¹ Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráisa ebeḡ sinaraq anehe Manikánka omaḡ ato aní anehe sinae eme aneqsábé irareo uwe. ¹² Uwana Sísaga sensabé, Éráisaga moke kawerinieéna ebeḡ suraire. Mó kegá íné wehukení úku aní níwíoqnéra niwiréh aintagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqté séhíránká aiḡ teí mino? ¹³ Ínéga teiníboḡ írátiáhro. Éráisa aiḡ suraire. Púkuipéqté séhíránká aiḡ irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe úwe.*

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Áríka 9.37-43)

¹⁴ Sísareḡ apahranító we kéro kereḡka mó Sísá tagariáh kébá túwara áhnte mó kegá seba sáhuriówara Mósísine ehweh síwáhnoro kereḡka se ehwehuwe. ¹⁵ Ómi mitaḡ sáhurió kega Sísá tagotaḡ áhtenéra pehbeheráh weba séra mehwehuwe. ¹⁶ Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenéna, Itereḡ sereḡ aneḡ éhwéhnoo úwe. ¹⁷ Se míórabeḡte wéhḡá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meḡme suḡe. Owainawanka we subiq-maḡ subiqmarinsabé wega ehweh íre irahráhire. ¹⁸ Owainawanka we subiqmaḡ subiqmaritaḡ marakóraḡ tontehriparéhrana arehya kiobinue áwéhraq nankiḡ nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéréh kéyábé, Owainawa kaqauwáhro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

¹⁹ Íre miraorahowana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiḡ pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeḡ umehime ahkake parabaginabo? Mi anímái ínéba meḡme sero úwara ²⁰ meḡmera móátówe. Meḡmera móátówana owainawanka Sísá tagótaḡ mi anímái kúrugúru atowana we marakóraḡ márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

²¹ Sísaga mi aniné abowánsabé kasenéna, Arenahnimé téhwe ahkake miraurairo úwe. Úwana abowágá, Pehgáriḡ aní míaraitaḡ mirauraire. ²² Owainawanka we subiq suanieéna iraipéḡ áhntetaḡ susuréna wánípipeḡ áhntetaḡ susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraite miraúno úwana ²³ Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe ono? Manikánsabe aiḡ pútare atéh ánínká moke miraorahire úwe. ²⁴ Úwana abowágá apubúue mahraréna, Aiḡ pútare atóḡe. Arensabé aiḡ pútare atómé íre awehraq kéhnsábé séhréh ainto úwe.

* **9:13:** Éráisa suraime pabeḡme éhwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhno.

²⁵ Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewíówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáináwáno, mah aní auwe pokúno. Webá mó íre súno úwana ²⁶ owainawanka ehwehnabaéna kúrugúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi animáí pusa aní tahnsa míonsabe áhnte míó kega, We aiq putíéhre uwana ²⁷ Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iriatowana irigúwe. ²⁸ Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenuwe. ²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaqsuahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Áríka 9.43-45)

³⁰ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marákórápéq ákáhpi kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míónsabé írého úwe. ³¹ We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsabé síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukena apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe. ³² Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenýabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.

(Mátíyu 18.1-5; Áríka 9.46-48)

³³ Segá Kápénééma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenéna, Ahtapeqme aneq ehwéh sío síoéwaho úwara ³⁴ sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaiqme aní múge iraréra ehwehu puara ehiya míówe. ³⁵ Sísaga tútuue ména airápété téhraníté we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna anotah aní míanie íwíáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wegá moke mó ke séhréh aritankéhe úwe. ³⁶ Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé, ³⁷ Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh ánínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh ánínká íre peh morá ínébataq séhréhire. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.

(Áríka 9.49-50)

³⁸ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírue owainawamarí kaqsuéhraq tagéq ahqáho atone. Wegá ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ³⁹ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Neníwírue irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq éhwéh íre apubúue irare intahráhire. ⁴⁰ Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre. ⁴¹ Teiníboq írátíáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh ániné animáí míáhnsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aníné ápeqme íre tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aníné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-9; Áríka 17.1-2)

⁴² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh aní ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgi anínká káriq

aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúruia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

⁴³ Arene ayahnkaraká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áyáhnkáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁴ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráípe.] ⁴⁵ Arene aigáránká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áigáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áigáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráípe.] ⁴⁷ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráípe úwe. (*Aisaia 66.24*)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníká táhutahuqtaq sóreq ahbiorahnanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe. ⁵⁰ Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kawerananého? Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímári míáhrabeq pehwéhue méq kaweq soréq tahnsanue míáhro úwe.

10

*Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.
(Mátíyu 19.1-12; Árúka 16.18)*

¹ Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqká weba sáhatiówana wega ahriahri míraúnserahnue síwáhnorúwe. ² Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana ³ Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka anereiro úwara ⁴ sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe. ⁶ Wene ehweh íráhro. Wene ehwehnka mahraréna,

Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe. ⁷ Minayabe wehga wenanoibone nah suena wene ahrereq moráráq mía míagehe íre. (*Stat 1.27, 2.24*)

⁸ Se peh morá ániné áú tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá ání tahnsa míagehe. ⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moráráq mía míatotaq aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

¹⁰ Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansabé kasuowe. ¹¹ Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahre meyahnarqmé wega ebeq piah ahre ahbabáratana we íre kaweratéhre. ¹² Ahrega wenawehq auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahbabáratana we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Áruká 18.15-17)

¹³ Sísaga káriq anímári táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁴ Ahqáho arítówana Sísaga mina tagéna abiahnsa aritena sensabé, Mi káriq anímári ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Káriq anímárinká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁵ Teiníboq írátíáhro. Káriq anímárinká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaboírowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe. ¹⁶ Sísaga mi káriq anímári sawiwena wene ayahnkaratáté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Áruká 18.18-30)

¹⁷ Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenína, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe. ¹⁸ Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka webataq kaweqtaq mía míaire. ¹⁹ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súdeho. Mó aniné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho. Mó keyabé péhe éhwéh aritého. Péhe éhwéhne mó kené ménsámehnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. ²⁰ Uwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

²¹ Úwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íopeq kaweq naneqmarí matiankehe. ²² Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensáméhnsá matíáh kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe. ²⁴ Úwara we kéro kega mi ehwéhnsábé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Nánbáqmarino, ménsámehnsánsabe iwíáh iwíáho kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matíéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe. ²⁶ Úwara sega mi ehwéhnsábé anotah áhténéra Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro uwe.

²⁷ Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega íre miraorahowana Manikánka miraorahire. Peh morá Maniká wewega moke miraorahire úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone úwana ²⁹ Sísaga mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ínésabe sirutaboíréra kaweq ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene nahme, sene marakówe súáhmé amahnága Manikánka áhnte mó 100 mó nárinkéhe.

Nárinara sega áhnte nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri mi-raoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoi-bowe sene animárimé súáhmé³⁰ amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Síbákawaréhwé, sinahnowaréhwé, sinowaréhwé, animárimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéhsábé suwahriáhna kegá se síwioqnagehe. Mókake oga mérapeq awaq miagéhe.³¹ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

*Náhmbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 20.17-19; Áruká 18.31-34)*

³² Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsarama suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áhtenuwe. Anehe ku kegá áhreuwe. Sísaga airápété téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó kegá we miraoneherau ehwéh mónkakáq teriuwe.³³ Teriena, Írátíáhro. Ite Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega íné wehukení úku animé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuwehrara sega íné, Subiq súáhro aritera nahnso kebá mónuwehrara³⁴ sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákáq áretí sáhtáté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq súéhrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

*Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.
(Mátíyu 20.20-28)*

³⁵ Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárarégá Sísaba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq, itega teawéya naneq, miraúno uye.³⁶ Uyana wega sensabé, Aneq miraitanínkono úwe.³⁷ Úwara sega wensabé, Arega wannah wahnahnónarabeq íopeq miéhnagake ite mó animé arene ayah púpeq mó animé arene ayahnaperue tútuue miagehe aito uye.

³⁸ Uyana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega tenieya ehwéhsábé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrarabeq sénirahráhojo úwara sega wensabé,³⁹ Itega miraorahúye uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayeheta-woye. Mó kegá íné núwéhranserah ite moq iuwaneherawoe.⁴⁰ Peh néne nyah púpeqkakáq niyahnapeqkakáq tútuue miéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeharawoye úwe.

⁴¹ Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe.⁴² Suwehgu arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna sensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehgeheéra wannah kegá wahnahnarítáhe. Sene anotah wehwárínká, Itaga ehweh ireq sehgióro éra págegeue wannah arítáhe. Mi sansá aiq tagaríáhe.⁴³ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie iwíáhi anínká wereq miáh ké séhréh aritankéhe.⁴⁴ Néne iyahnabone wannah míanie iwíáhi anínká sene arambehriaraq séhréh aritankéhe.⁴⁵ Íné wehukení úku animé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutaugé. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 20.29-34; Árúka 18.35-43)

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe. Segá Séríko suwahpeq suaneherataq áhnte mó kegá kérowe. Aura pira ání wenáwíq Pátíméúsi ahnayehráq tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsine ahninkáwáe. ⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwahpeqte áninká kouwekire u irena anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboira into úwe. ⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínénsabe arutaboira into úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno teawéro úwara sega aura pira áninsábé áhrabéna, Iwíáh iwíáhé irigúno. Arensábé áhrabire uwana ⁵⁰ wene káhq ambánta akairuena apubúue kie irigue Sísaba súwana ⁵¹ wega wensabé, Aneq mira atanínkono úwana aura pira áninká wensabé, Íwáhnoraníno, íné taganibog néne niura kawerainto úwana ⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahnó. Ínénsabe aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérowe.

11

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Árúka 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kíútaq sega Óríwi sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kéhre. Mi sawéhráq kíútaq Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ² sensabé, Isebeq wahtotaq ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki áráh q wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhataq mó aninká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eqmarahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa kéhrabeq iyaro tonkí áráh q tagéra pugeroýe. ⁵ Pugeroyataq mitaq iriwe mió kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara ⁶ sega Sísaga teriu ehweh teriúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe. ⁷ Meyáhtao uwara tónki áráh q Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púra sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe. ⁹ Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotahtaq mahraréna, Itene Wahnah áwirue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. ¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íopeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurankaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranitégá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

Sísaga awankánsabe sera íre iyankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.18-19)

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtapeq sutaq Sísarupibiúwe. ¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Sera íre iyo tanahráq púana sera írakaunúwe. ¹⁴ Írakaunúwana Sísaga mi awánkánsábé ehweh teawena, Mókake sera íre íyéhna puara mó kegá arene sera íre íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Áruká 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené siahwarí pioruena paetárara aruowe. ¹⁶ Paetáruena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqmé itene ménsámehnsá íre mewe nógóro aritowe. ¹⁷ Íre mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehna mahraréna,

Néne nahme mah kehiná kéhínánká púreré nahne áwíratagéhe íre. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhurió kega Sísane ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síouwe.

¹⁹ Ío tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

Púrerínaraq aiq pútaq náinawire iwíáhi anínká meyankehe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.20-22)

²⁰ Ahbiahipeq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe. ²¹ Ehyatagúwana Sísaga mi awánká teawu ehwéhme Pítaga ahrreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awánká aiq ehyatagire úwana ²² Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro. ²³ Teiníboq írátíáhro. Wehukéninká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpipéq kogahno teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwehnsabé árahinabomo iwíáh íre ínaraq peh ínega iraru ehwéh aiq pútaraginawire iwíáh ínaraqmé mirainawire. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Ite púrerirataq aiq pútaq náinawire iwíáhirataq náinawire úwe.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanahráq mó anínsabé abiahnsa atéhnaq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno. ²⁶ [Íópipeq míéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahnsa atéh ániné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miráino atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

²⁷ Segá Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq

arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqqa weba séra ²⁸ kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno atéhnsábé miraono? Teio uwe.

²⁹ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh teníratqmé ínensabe miraúno aintarái aní teinie. ³⁰ Teinie éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe. ³¹ Teniéro éna, Teníratqmé ínensabe miraúno aintarái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka eqmaq áúwátáire teawénarqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáror inae. ³² Ite wehukega Sóni eqmaq áúwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara ³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínensabe miraúno aintarái aní íre teinie úwe.

12

Sotáq wahnahnuro ahbábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

¹ Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipeq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq pokuraire. ² Náhniáq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene arambehri aní sotáq wahnahnuro kebá eqmataire. ³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe. ⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atárówe. ⁵ Íre kaweq sansá atárówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene arambehri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáror subiqme kaqsuera mó tahmáror subiq sutowe. ⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míraire. Mi wehné arunáwí áhnínkáwá mírairana wega iwíáhéna, Nénahni púra sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna anehe wenahni eqmataire. ⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe iwíáhéra ⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehnka íné éhweh mahraréna,

Nah piáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire.* ¹¹ Itene Wahnahnka mirainsabé itega, Kaweq sansáne iwíáhúne íre. (*Buk Song 118.22-23*)

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

* **12:10:** Aigárapéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhno.

¹² Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreunsabe mó íwíáhéra Sísá auwera pokuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhnkono kasenu ehwéhne.
(Mátíyu 22.15-22; Áríka 20.20-26)

¹³ Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe. ¹⁴ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq íwíáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhiri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe.

¹⁵ Árahonehnkono uwana Sísaga sene epéráhpéru íwíáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara ¹⁶ sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah monéráq insene píkísahakáq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

¹⁷ Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneg wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 22.23-33; Áríka 20.27-40)

¹⁸ Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ¹⁹ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyan kéhe. Mi inínká maqmarahna animárí wenawahne animárí míageheéna meyan kéhe íre. (Lo 25.5)

²⁰ Minayabe abapete téhraníté se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²¹ Pukurairana náhmbáh 2 abaqqáwágá awahwáné kéweiní mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqqáwágá moq monseráhnuraire. Moke mi abárahnáhnahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animárí pukurowe. ²² Moke mi abápéqté téhraníté se ábárahnahnah mótaq mótarue mi kewéiní mewera íre aninkákáq urotaq orah animárinká pukurowana sinehemé mi iní moq pukuraire. ²³ Moke mi abárahnáhnahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

²⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahababáq íwíáhowe. ²⁵ Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íopeqte ké tahnsa mía míagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyangéhe. Ahrega íre wehkigehe.

²⁶ Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhnsahoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehiramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,

Íné Ébaráhmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópane
Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.2,6)*

²⁷ Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné
Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwíáhowe úwe.

Manikáne kiotaiki sansánsábé éhwéhne.

(Mátíyu 22.34-40; Áruká 10.25-28)

²⁸ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá
ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme
teriu púana wega Sísansabé kasenéna, Sehgióro ú ehwehmé aneq
ehwéhniká mó ehwéh kiotaikiro úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki
ehwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.

Maniká itene Wahnah peh morá aní míéhre.

³⁰ Maniká itene Wahnahnsabé irutaboíro.

Moke itene irupipeqkákáq

moke iteiwankakákáq

moke itene iwíáhohpipéqkákáq

moke itene págege inónkánkákáq

Manikánsabe irutaboíro.

Mah ehwéhniká mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³¹ Mó kiotaiki
ehwéh iro.

Arerensabé arutaboírónanserah

mó anínsabé moq arutaboírúno.

(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)

Mó sehgióro ú ehwehniká mah ehwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme
iraréne. Manikámé peh morá aníne. Peh morá webatare. Arega
aiq pútaróne. ³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke
itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboírúnawe, an-
otah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboírúnanserah mó anínsabé
moq irutaboírúnawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehnká
subiqme agewe Manikánsabe titiraruqarurowe. Arutaboíré sansanká
moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebeh ehwéh irena wensabé, Manikánka wannah
wahnahnirabeq arewe wahtotaq míahne úwara míó ke síáhtónsabe mó
ehwéh íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní éhweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Áruká 20.41-44)

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna
míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní
koweriréh anímé we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhniká aneqs-
abé irareo kasenéna ³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó
pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhniká mahraréna,

Maniká itene Wahnahna néne Wahnahnsabé,

Niyah púpeq tútuue míéhnaraq

arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire.

(Buk Song 110.1)

³⁷ Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene
anahwa míanabo kasenúwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Áruká 11.37-54, 20.45-47)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahtaq iwíáh iwíáhowe. ³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensiwíq pankerageheéra íre wahto korósi úbíqmera nogówe. Sega máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. ³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq aboawah wehwári tútuue miáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁰ Sega kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Árúka 21.1-4)

⁴¹ Wehukega Maniká móne náuwrabeq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene móne mítaq náuwwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kegá áhnte moné náuúwe. ⁴² Náuwwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náuwe. Mi monéraré peh morá ákáhtaq pabusa moné tahnsane.

⁴³ Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewiáhiro éna teiníboq iratíáhiro. Mah tabónáh kewéinínká nawi mónégá moke mó kegá nawe móné kiotaikire. ⁴⁴ Sega sene pehipi matiáh móné nawéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq nawi. Aiq nawi puana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega nawi mónégá moke mó kegá nawe móné kiotaikire úwe.

13

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Árúka 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtáqté wíráípéqté tueyokútaq we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhnno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmári tagáhnno úwe. ² Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmári aiq tagahno? Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue íre moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Árúka 21.7-19)

³ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowara Pítareh Sémisireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe. ⁴ Kasenéra, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagariáhiro. ⁶ Áhnte kegá mótaq mótarue néníwírué séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh áni múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhsábé aiq pútare aritagéhe.

⁷ Mi tanáhráq ebehowe ira éhwéh ireq mó ebehowe sóiriq éhwéh íréhrataqmé íre áhreoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae. ⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe.

Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mitaq mahtaq márinae. Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranae úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matiáhro. Sega ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe. ¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kéhíná teri terinigehe. ¹¹ Sega ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móiúwéhrataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe. ¹² Subiq suageheéra siwahwárhéga síbákawaréh móruehrara síbákawaréhga siwahwárhé mórúagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárhéga monseráhnue sene animári mórúagéhe. Animárinká sinoibonsabé abiahnsa aritera subiq súáhro aritagéhe. ¹³ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanáhráqkákáq peh kawerue sehgirataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.

(Mátíyu 24.15-28; Áruká 21.20-24)

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahabárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehírá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq míéhrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheeq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁶ Sotápéq míéhrataq itene korósi koweyaneheeq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboíro. ¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi íre káwéq súnúq sínehboq púroro. ¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²⁰ Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehíná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho éna mi tanáhráq wahtonaraníe iwíáhuwe. Mira iwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboíri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato animé mahtaq miéhre irara mó kegá itensabé, We isebeq miéhre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. ²² Íné Manikánka omaq intárái aní múge irarira kereq íné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhne seneherawoe. Sega sirataq ótaq sansánkákáq anotah pagégé sánsánkákáq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kégá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe. ²³ Moke teiú náneq mókake ábóraragína puaq auráq matawéq tagariáhro úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Áruká 21.25-28)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópognah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. ²⁵ Wehyoqmarí íópeqté meginæe. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. (*Aisaia 13.10, 34.4*)

²⁶ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue tuonara tagagehe. ²⁷ Túónagake pembíáhnka anotah ehwehnínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó márakórápéqté mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(*Mátíyu 24.32-35; Áruká 21.29-33*)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahkana ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ²⁹ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe. ³⁰ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe. ³¹ Íópeqkákáq mah marákó márakóákáq parabagínana ínéga teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(*Mátíyu 24.36-44*)

³² Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagariéhre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagariáh púaq níwénunéq kawerue auráq matiáhro. ³⁴ Íné túónaraqmé wehga íre wahto ah nóginserahne. Wega wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhríráq sitéhre. Mó aní mó arámbéhríráq mó aní mó arámbéhrírárue sitéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé, Kawerue auráq matiahno éna pokire. ³⁵ Mina inserah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagariáh púaq kawerue auráq matiáhro. Íó tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehnínaraqpópoq ahbiahipeqpópoq tuinauge. ³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhbog peh kawerue auráq matiáhro. ³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehiná kéhíná teriúge. Níwénunéq kawerue auráq matiáhro úwe.

14

Wahnah kégá Sísa subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(*Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53*)

¹ Ahrina tahnsá sótaikú iahreraraq ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue epéq táhtoqme mósúbíq suanéhnkono íwíáhuwe. ² Mira íwíáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehíyehbog Sísa pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísane ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.

(*Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8*)

³ Pétáni suwahpeqte ání Sáímóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáímónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísaga Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq táhutahurúwana peh morá inínká áhnte moné tahnsa wéri ántéhyá mewe súwe. Mewe séna mi antéhyá piteruqme Sísane ayahqnopeq wéri antiatowe. ⁴ Antiatowara táhmaro míó kega abiahnsanéra seye náhenéra, Mi weríwé aneqsábé pehipi anti-atéhro? ⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nárí irino éra mi inínsábé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsábé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míao waq ite iuwahbáhnagake séhréh aritahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ⁸ Mi inínká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi inínká ninonka abaq intéhre. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehwéh terí terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsábé iwíáhigehé úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitanie ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Áruká 22.3-6)

¹⁰ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání wenáwíqtare Súrása Ísikáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kébá pokue sensabé, Sísá iteba méauwaníe úwe. ¹¹ Méauwaníe teriuwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

¹² Íre múi páréti né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahreráq ko tanahráq sítaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanahráq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahreráq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe. ¹³ Kasenuwana Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wah-totaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhiyánkákáq áninseq piehgírataq kérahtao. ¹⁴ We kibekína nahtápéqté ábówánsábé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahreráq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao. ¹⁵ Teawírataqmé wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mítaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe. ¹⁶ Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahreráq ko táhútáhúq kaweraróye.

¹⁷ Íó tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra ¹⁸ tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte ání ínéreq moráráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ¹⁹ Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá ání morá áninkáue Sísansabé, Arega ínénsabe irareno ue kasenuwe. ²⁰ Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitórabeqte anínká ínéreq morá párétáhípeq páréti pámbáhúya anímé we wire. ²¹ Manikáne ehwehka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire. Wenanoga we íre maqmíotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Áruká 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²² Sega táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe. ²³ Nowana wega náhniák sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuwara ómiga nowe. ²⁴ Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahababáq kaweraitankéhe. ²⁵ Teiníboq írátíahro. Náhniák sera ano mahta q mó ire nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnínarabeq míáhnaraq o sera ano nanie úwe.

²⁶ Sega Manikánsabe iwíáh iwíáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óríwi sawéhrápéq pokuwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Áruká 22.31-34; Sóni 13.36-38)

²⁷ Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire. *(Sekaraia 13.7)*

Mi ehwéhmká irarinserah ite ómiga íné nuweq kobeq séberigehe. ²⁸ Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq inehe sighehe úwe. ²⁹ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhrataqmé ínéga íre auwanauge úwana ³⁰ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iborá inókáhpéq kokóregá téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtáróráq irariniewóne úwe. ³¹ Úwana Pítaga mi ehwéhnsábé anotahta q ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq ínéreq iubi q súéh rataqmé ínéga are aiq tagaríoge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnuwe.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Áruká 22.39-46)

³² Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahta q tútuue míehrana íné kobúrerono éna ³³ Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq móritowe. Móritena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁴ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahta q tótuqméq tagaríahro éna ³⁵ se suena wahtota q móbeq pokéna marakóra q káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe. ³⁶ Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke miraorahóne. Mah íré káwéq sunúq móruo. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

³⁷ Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáimónio, aneqsabé sugahno? Pehgáriq tanahráq árahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo? ³⁸ Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puaq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahababáq aitehnehboq tótuqméq púreroro éna ³⁹ mónkakáq kobúrerúwe. Métáq púrerúnserahnuwe mó púreréna ⁴⁰ Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siyehitónsabe ehiya miówe.

⁴¹ Sísaga apahtáróráq kéna séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahababáq ke kowerire tanahráq

aiq sire. ⁴² Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh áninká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Árúka 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴³ Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kéreq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súowara sega pokamarinkákák sahmarínkákák Súrásareq moráráq suwe. ⁴⁴ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

⁴⁵ Minayabe Súrásaga sútaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna nánkóqnoúwe. ⁴⁶ Nánkóqnoúwara sega Sísá táhtoqme ambubuue táhtotióúwe.

⁴⁷ Táhtotióúwana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aníné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe. ⁴⁸ Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankákák sahnkákák iné meniraneheéq seo? ⁴⁹ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq áhnte wehekáh itereq ména íwáhnorurautaq mi tanáhráq itega iné íre táhtotiarowe. Manikáne ehwehnka irarinserah aiq pútaraginkeheéq miraowe úwara ⁵⁰ we kéro kega Sísá auwera pehbeheráh pokuwe. ⁵¹ Pokuwana káriq mahbíga peh taberábe ambántá úbíqmena Sísá anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana ⁵² wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokuwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Árúka 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵³ Segá Sísá meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kéreq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe. ⁵⁴ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahne nahnoerápéqté mátábúrác kúwe. Kure mitaqté párisírehreq tútuue méra iraraq totoruwe.

⁵⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísá subíq suanéhboq wega ahbabáururaimé insega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúúwe. ⁵⁶ Sísaga miraúnsabe áhnte kegá péhe éhwéhnéra íre morá éhwéh iraruwe. ⁵⁷ Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh at- era mahraréra, ⁵⁸ Itega wene ehweh írátáúne. Wega iraréna, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh wehukega pearó nah sokoruqme apahtaró wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra ⁵⁹ sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnéra íre morá éhwéh iraruwe.

⁶⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahnka irigue ákáhpi kowéna Sísansabé kasenína, Mah kegá arensabé irare ehwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kaseníwana ⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq

Írabúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. ⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréra, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puag subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁵ Táhmaro kegá Sísa tehqni atera wene auranabiah ambantaraté akari-atawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara párisirehga Sísa meqmera mósubúwe.

Pítaga, Sísa íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Áruká 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaga nahnoerápéqté mátábúráq tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh áníné arambehri ahrárigá súwe. ⁶⁷ Súwana Pítaga iraraq totorúwana mi ahrárigá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísa Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone úwe. ⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéhmé íre ahteboge. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnúwe.

⁶⁹ Mi ahrárigá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísa awahrahní míre úwe. ⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgáriq motáq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté áni púah are wenawahrahní móne uwe. ⁷¹ Úwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné íre tagaríoge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubi q suankéhe úwana ⁷² kokórega mó ehwéhnúwe. Mó ehwéhnútaq Sísa teawu ehwéh Píta ahreraq kowe. Mina teawu ehwéhmé, Kokórega téhtaréráq ehwehnina inaraq arega apahtáróráq íné íre tagaríoge irariniewóne úwe. Pítaga mi ehwéh ahreraq kowana wene arupipeq umehúwana anotahtaq íbisówe.

15

Sísa meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Áruká 23.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Asiu kené abowah wehreq Mósisine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreqka momiwíue Sísa subiq súéhra ehwéh sío síoéra wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh áni Páhírátiba móátówe. ² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ³ Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kegá Sísa áhnte ehwéh atówe. ⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Sega arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenúwana wega peh ehiya míowe. ⁵ Peh ehiya mío púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísa awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Áruká 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhuro tanáhráq mó opéq mó opéue karábúsiipéqté áni Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesuarúwe. ⁷ Wehukeni wenáwíq Párehbae. Wereq mó kereq ebehutaq Párehbaga wehukeni subiq suonsabe karábúsiipéq míowe. ⁸ Karábúsiipéq míowara

áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona serahnúno uwe.

⁹Uwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe. ¹⁰Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe iwíáhuwe. Mira iwíáhu púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹¹Kasenúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá mío keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeqauwe Sísá subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pagunuwara mío kega, Páréhba pugeqio uwe. ¹²Uwana Páhírátiga sensabé mó kasenéna, Itega ite Asiu kené Wahnahne ue áwiratáh ánimé aneratanínkono úwe. ¹³Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ¹⁴Páhírátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahabáiro kasenúwara sega mó anotah ehwehnabaéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. ¹⁵Uwana Páhírátiga mío kene sirupipeq eyoyóigeheéna Páréhba pugeq auwena Sísá áréti sahtáté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)

¹⁶Sóntía kegá Sísá meqmera wannah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sóntía ké síáhrabuwara momiwíuriówe. ¹⁷Momiwíera peh morá tautáúq korósi abaq atera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. ¹⁸Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wannah mone éra ¹⁹wiahno sahtáté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sirehunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh iwíáh atera ²⁰awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósi akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparaneheéra meqmera pokuwe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

²¹Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana Sáírini marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árupareqne sibowá míowe. Sóntía kegá we saiqnatera, Sísá táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

²²Sísá meqmera Kógóta sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ²³Mitaq sega íre érorahi kítahé maráhsíní mewera náhniáq sera anopipéq sombirahue Sísá nánwúwana ahqáho éna íre nowe. ²⁴Íre nowara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigáratáq subiqmarue táhparera awanká panqe qme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsíue saraqme meyoúwe.

²⁵Wéhékáh ío ákáhta q kiutaq awankátaq táhparówe. ²⁶Ehweh ató ehweh kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Asiu kené Wahnahne úwe.

²⁷⁻²⁸Sísá awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátararáq níri pewe táhparéra panqe qme ayehré ayehré pearówe. ²⁹Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísá tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre

kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah sokoruqme apahtároráq mó pearahráhóna aníno, ³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe. ³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kaweraritena peh wewe íre kawerorahire éra ³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq intowe iwíáhire. Íné Ísara kené Wahnah aní múge iwíáhire. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwehnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áríka 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó márakó sunkíkíragúwana ío tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratíowe. ³⁴ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehtaq Wenabonsabé anotahtaq mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahníe úwe. Mí ehwehnúmé, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ³⁵ Úwara táhmaro iriwe mío kega irera mahraréra, Íráhro. Éráisansabé áhrabire úwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítahen nah naneqpipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbíra nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráisaga marakóipeq atanabiramo. Taganeheqmúne úwe. ³⁷ Úwana Sísaga anotahtaq ehwehnéna putíowe.

³⁸ Putiotaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párahnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. ³⁹ Sontía kené kíápéténiga Sísane auranabiahtapeq ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre úwe. ⁴⁰ Sísa putiotaq ahreronká mobeq iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhriáe. Sémisi anehe piah anínseq wenawah Sósépareqne sinowa wenáwíq moq Máhriáe. Mó íní wenáwíq Sárómie. ⁴¹ Sísaga Kehrari marákórápéq síwáhnorútaq mí inítógá we kéréra wene táhutahuq tíátówe. Mí inítároréq mó Sarúsarama suwahpeqte su ahrérónseqka mobeq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Áríka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁴² Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuq kaweq kaweré wehekáh ío tupekútaq Sósépage Páhírátiba pokúwe.

⁴³ Sósépawe Árimátéa suwahpeqte anínúwara mó kegá, We kaweq abóawáh wéh wíre iwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhreia Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe. ⁴⁴ Úwana Páhírátiga, We putiehramo iwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiq putiehro éna kasenúwe. ⁴⁵ Kasenúwana, Aiq putiéhre úwana Páhírátiga Sóséfansabé, Wene anonka meyo úwe.

⁴⁶ Úwara Sóséparehga íre wahto taberábe ambánta paigmarera Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera ambantaipéq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa onápípeq marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpeh paigmarera pokuwe.

47 Mágára suwahpeqte ínínseq mó wenaogo Máhria Sósépane anowareqka Sísa maisarórabeg tagoye.

16

Sísa oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Áruká 24.1-12; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhriareq Sárómireq Sémisine anowa mó Mahriáreqka Sísane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárówe. ² Paiqmárówana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq íó kiembogútaq mi inínsónká maisiaró onápípeq pokéra ahtapeq kure ³ seye náhenéra, Méhpeh paiqmárah ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe. ⁴ Úwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe. ⁵ Tagéra maisiaró onápípeq kibekuwana íre wahto taberábe korosiákák éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

⁶ Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísa Néhsara suwahpeqte aní awankátaq táhpato aní seragahwe. We oganúkéna mahtaq íre miéhre. We maisatotaq tagahro. ⁷ We kéro kereq Pítareq korerieq, Wega Kehrari marákórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirataq tagagehe. Wega teiátáinserah itega mitaq we tagagehe koreriéro úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánue áhtenunsabe pehbeheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhriaga Sísa tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wikí ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhriaba ebeq súwe. Wega mó tanáhráq abapete téhtaré ówáináwánsabé, Máhria auweq pokoro arito íní míre. ¹⁰ Sísa mi iníbá ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe wensabé sirutaboirára íbisowana Máhriaga korerienena, ¹¹ Sísa oga míehrana tagoge úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

Sísa kéroya ánitégá ahtapeq Sísa tagoya ehwéhne.

(Áruká 24.13-35)

¹² Anehe téhranitégá uworapeqté áhtápéq nogúyataq Sísa mó aní tahnsa úkue seba súwe. ¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísa kéro ke koreriúyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare arítówe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Mátíyu 28.16-20; Áruká 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutahurutaq Sísa seba súwe. Sirupipeq págege éra we oganúkú ehwehnsabé íre aiq pútare arítónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó marákó pokue mah kehiná kéhína kaweq ehwéh koreriéro. ¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyhéra kewé Manikánka oganúq sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe. ¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá miraigehe. Néníwíruwe owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare

ehwéhniagehe. ¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneq nehrataq íre pukigehe. Siyahnkaratáté awahre ke táhtoréhrrataq kaweraginkehe úwe.

Manikánka Sísa íópeq tumero ehwehne.

(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)

¹⁹ Sísa itene Wahnahnka aiq teriuwana Manikánka we íópeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe. ²⁰ We kéro kega pokue mah marákó marákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahnka se séhréh aritonsabe sega ótaq sansá mirauwara író kega tagéra, Mah ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Árúka Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Árúkawe íre Asiu anínéna we nahnso aní míowe. Wegá téh sóteh arámbéhríéna anehe Pora kérena séhréh atowe. Árúkaga Sípane arambehri wene auranka íre tagéna peh Sísa tago keyábé kasenéna kawerue ahtebéna mah pukú sehiranúwe. Nahnso kegá mah pukú sáhnsahwe Sípane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna sehiranúwe. Anehe Árúkaga Eqmaro Kene ehweh pukú sehiranúwe.

Árúkaga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Árúkaga Tíópírása ebeq sehiranú ehwehne.

¹ Tíópírása anotah wahnáh ánino, ite míaraunarabeq áhnte kegá Manikánka miraurai naneqsabé iwíáhéra sehiranurowe. ² Sehiranuro kegá Manikáne ehweh teri terinera wegá miraurai naneq tagaro kené ehweh irera teniátówe. ³ Téhwe tago kereq sehiranuro kereqsabé kasenéna sene ehweh iwíáhue tagarauge. Anehe ínégá moq mi ehwéhnsábé tábúsoqme sehiranéna areba eqmarahnah sáhnsahinkéhe. Tíópírása kaweq aníno, ⁴ arega aiq pútaq ehwéh irankeheéna sehiranue teawúge.

Íopeqté ánínká Sóni éhweh pahsuo ehwéhne.

⁵ Súría marákórápéq wahnahnú aní Érótiga wahnahnútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní wenáwíq Sékáráía ména we Ábíya kahnáh mibeq mahbeq arito ani míowe. Wene ahre Áróni kahnáh íní ména wenáwíqmé Érisábétie. ⁶ Mi akéqká kaweqtaq méra Manikánka sehgióro ú ehwehnikákáq wene sánsánkákáq moke tábúsoqme sehgiúye. ⁷ Se orení ákéq méra Érisábéti orahini puara se íre aninkákáq míóye.

⁸ We kahnáhnká arambehriutaq Sékáráíaga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani ména arambehriúwe. ⁹ We kahnáhnká sene sánsánéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kaweq kunkúni naneq pariankeheéra Sékáráía eqmarówe. ¹⁰ Pare tanahráq áhnte kegá máhpeq méra púreruwana Sékáráíaga webataq nahupeq kibekéna mi kawéq kunkúni naneq tahberapeq pariowe. ¹¹ Pariowana Maniká míéhrapeq íopeqté ánínká ábóraragéna tahbe ayehrápéq iriwe míowana ¹² Sékáráíaga we tagéna kurináhnéna iwíáh kikiréna áhreúwe. ¹³ Áhreúwana íopeqté ánínká wensabé, Sékáráiao, íre áhreúno. Manikánka arega púreróna ehwéhme aiq íréhnsábé arene ahre Érisábétiga animai maqmiankéhe. Maqmiahnaraq arenahninsábé Sónie ue áwirato. ¹⁴ Maqmiahnaraqmé arene arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhinkehe. Áhnte mó kegá moq iwíáh iwíáhigehe úwe. ¹⁵ Iwíáh iwíáhigehe éna, Maniká itene Wahnahnka wensabé, Are anotah aní míahno atanawire. Ahriahri we náhniáq sera anonkakaq píahakáq awehriinkehe. Wenanone arupipeq míahnaraq ahriahri Manikáne Awanka wereq mía míainkehe. ¹⁶ Wereq mía míairana wegá Manikáne ehweh teri terinínaraq áhnte Ísara kegá Maniká itene Wahnahne sánsá kawerue sehgigéhe. ¹⁷ Éráisa Manikáne ehweh irarú ani marakóipeq

míotaq anotah aní ména págegeue síwáhnorúnserah itene Wahnahnka sinaitaq arenahninká ebeq séna síwáhnorinkehe. Minayabe sibowárehreq sene animárinseq insahwé aritankéhe. Itene Wahnah sína tanáhráq áwénunigehboq ahbabáq kega arenahniné ehweh irera sene ahbabáq suera kaweqtaq míagehe teawuwe.

Íopeqté ániné ehwehnsabé íre aiq pútare ató ehwehne.

¹⁸ Íopeqté áninká mi ehwéh Sékáráia teawuwana Sékáráia wensabé, Íné ore úkugana néne ahre moq orení míehre. Minayabe arega iraréna ehwéhmé árahue aiq pútaraginabo úwe.

¹⁹ Úwana íopeqté áninká wensabé, Néníwíq Kébárie. Íné Manikáne auran- abiahtapeq iriwe mía míau aní múge. Mah kawéq éhwéh teawinkehéna wega, Koreawo éna eqmaq núwéhre éna, ²⁰ Írátiahno. Arewe néne ehweh íre aiq pútare aintahne. Minayabe mókake are ehweh íre irarerahóne. Ínéga teawú éhwéh aiq pútaragínaraq arega ehweh irarerahóne úwe.

²¹ Máhpeq míó kega Sékáráia áwénunéra iwíáhéra, We aneqsabé íre wahto tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq peh míehro uwe. ²² Uwana wega tueyokútaq we ehweh íre irarerahúwe. Ehweh íre irarerahéna wene ayahnkaratáté áwíqme teriena ehwehnurá íre irarerahúwe. Máhpeq míó kega miraú tagéra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq míéhtáq wenawanka tagehre iwíáhuwe. ²³ Iwíáhuwana we ehweh íre irarerahéna wene arambehri tanáhráq parabagútaq wene nahtapeq pokúwe.

²⁴ Mi tanáhráq parabagúwana wene ahre Érisábéti kía ména moberíáh íó wene nahtapeq peh míowe. ²⁵ Mitaq ména mahraréna, Íné orahini míarautaq áhnte niyehitaraire. Manikánka ínénsabe arutaboiraítana séhréh aintarái puana amahnága íné íre niyehitehre úwe.

Íopeqté áninká Máhríansabé, Sísa maqmarankéhe ú ehwehne.

²⁶ Érisábéti abapete morá íó kía míowana Manikánka íopeqté áni wenáwíq Kébári Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq eqmarowe. ²⁷ Eqmarowana wega Máhría Néhsara suwahpeqte áhráribá tuwe. Máhríawe mó weh mahbíreq íre nogu ahráí wíre. Tébiti kahnáh máhbí wenáwíq Sósépa míowana Máhríaga we kéranaútaq Kébáriga weba tuwe. ²⁸ Webá tuena wensabé, Aiq míahno éna Maniká itene Wahnahnka arensabé anotahtaq arutaboiratena arereq míehre úwe. ²⁹ Úwana Máhríaga mi ehwéh iwíáhue tagéna wewe náhenéna, Aneq ehwéhópomo. Íre niahteboge éna iwíáh kikirúwe.

³⁰ Iwíáh kikirúwana íopeqté áninká wensabé, Máhríao, íre áhreúno. Manikánka arensabé anotah arútábóiratéhre. ³¹ Minayabe are kía míaniewóne. Are kía mé animai maqmíéhnaq Sísaie ue áwírato. ³² We anotah aní míahnara áhnte kegá wensabé, Maniká Iteribone ahninkáwá wíre ataneherawoe. Maniká itene Wahnahnka wensabé, Tébiti arene aigaqnaga Ísara ke wahnahnúnserah arega moq se wahnahniniewóne atankéhe. ³³ We Sékópa kahnáh ánimáí ahriahri wahnahnaritena wene wahnahné tanáhráq íre parabaginawire úwe.

³⁴ Íopeqté áninká teawuwana Máhríaga wensabé, Íné íre wehreq nogú áni púana árahue kía míaninkono úwe.

³⁵ Úwana íópeqté ánínká wensabé, Manikáne Awanka areba tuena nonahwega marakó akariuriéhnserah areba moq akariuriankehe. Manikánka págege atena kawerue auráq matiankehe. Minayabe mó kegá arega maqmíéhna anínsábé, Kaweqtaq mía míai aní mire éra we Manikáne ahninkáwá wíre ataneherawoe úwe. ³⁶ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Mó kegá arenawahrah iní wenáwíq Érisábétinsabé, Orahinine atarówana we orenínéna amahnága kía míéhre. We abapete morá íó kía ména animai maqmiankéhe. ³⁷ Manikánka moke miraorahi mino úwe.

³⁸ Úwana Máhriaga wensabé, Íné Manikáne arambehriu ahráriúge. Arega aiq irarénanserah Manikánka mirainkehe úwana íópeqté ánínká we auwena pokúwe.

Máhriaga Érisábéti koragó ehwehne.

³⁹ Mi tanáhráq Máhriaga Érisábéti koraganieéna apubúue sokahuena pokue Súría marákórápéq áhnte sawéh korabeq kiuwe. ⁴⁰ Kiena Sékáráiane nahupeq kibekéna Érisábéti mehweh atowe. ⁴¹ Mehweh atowana irotaq wene arupipeq mío anínká anotah kabau kabauúwe. Kabau kabauúwana Manikáne Awanka Érisábétiba séna iwíáh atowe.

⁴² Iwíáh atowana Érisábétiga anotahtaq mahraréna, Máhriao, Manikánka mó inínsónsábé arutaboiréna peh arerensabé anotahtaq arutaboiratéhre. Manikánka arega maqmíéhna anínsábé anotahtaq arutaboiratéhre. ⁴³ Íné pehgáriq iní múge. Néne Wahnahne anowagá aneqsabé ínéba seno? ⁴⁴ Írátíahno. Amahnága arene ehweh írótaq ínéga maqmíáhna aníné arupipeq eyoyói puana nirupipeq kabau kabauire. ⁴⁵ Arega Manikánka eqmatai aníné ehwehnsabé aiq pútaraginawire iwíáhuronayabé Manikánka arensabé, Kaweróne atéhre úwe.

Máhriaga igonkónú ehwehne.

⁴⁶ Máhriaga mahraréna, Néniwanka itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atéhre. ⁴⁷ Manikánka íné kaweraintéh ánínsábé iwíáh iwíáh atóge. ⁴⁸ Ínéwé pehgáriq inínéna Manikáne arambehriu iní míóganawe wega íné tagéna ínénsabe arutaboiraintéhre. Mókake ómi kehinánká ínénsabe iraréra, Manikánka ínénsabe anotahtaq arutaboiratéhre igehe. ⁴⁹ Maniká peh anotah pagégé anínéna íné áhnte séhréh aintaráirara sega mirarue irarigehe. Manikámé anotah kawéq áwíqkakaq aní míéhre. ⁵⁰ Manikánka mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri wensabé áhteno keyábé arutaboirarítéhre. ⁵¹ Wewene ayahtate págege sansánue sokigi aíre. Mó kegá, Itewe anotah anímári mune iwíáhéra píribahriowana Manikánka mi ke kaqsúéhrara kobeq séberagowe. ⁵² Wegá anotah wahnáh anímári wahnahnorabeqte kaqsuena pehrápeqte anímárinésábé wahnahnoro arítéhre. ⁵³ Wegá sirupibii ke kawéq nanegmarí náriena áhnte kéh ké íre náriasa pehipi kaqsúéhre. ⁵⁴⁻⁵⁵ Manikánka Ébáráhmareq wene anahwareq itene igaqnaréhreqsabé, Ahriahri nirutaboiraitanauge ire. Wegá mi ehwéh ahrreraq matawéna wene arambehri anímári Ísara keyábé arutaboiraritena séhréh arítéhre úwe.

⁵⁶ Máhriaga mi ehwéh iraréna apahtáró íótáq kaegaeéna Érisábétine nah suena wene nahtapeq pokúwe.

Sóni maqmaro ehwéhne.

⁵⁷ Wene maqmare tanáhráq sútaq Érisábétiga animai maqmarowe.
⁵⁸ Manikánka wensabé anotahtaq arutaboiratéhre éhwéhnuwara wene iyahnaboreq wenawahrahreqka irera wereq moráráq iwíáh iwíáhuwe.

⁵⁹ Iwíáh iwíáhéra mi aní abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruaneheéra séra mahraréra, Wenabo áwíq Sékáráíá wire. Mah kariq ánínsabé moq abowá áwíq Sékáráíáe atanéhe uwana ⁶⁰ wenanoga, Ahqáho aritena, Sónie ue áwíratayehetauye úwe. ⁶¹ Úwara sega wensabé, Mi awíqme íre arenawahrah síwíq míre éra ⁶² wenabonsabé siyahnkaratáté áwíqme kasenéra, Arenahnínsabé arega inse ataníbo uwe. ⁶³ Uwana Sékáráíaga ayahnkaratáté awirena, Pépahq menio úwara pépahq áwúwana wega sehiranéna, Wenáwíq Sónie ue sehiranúwara áhtenuwe. ⁶⁴ Áhtenuwana Sékáráíáne áwéh kaweragúwana wega apubúue irarerahéna Manikánsabe pahsuqme iwíáh iwíáh atowe.

⁶⁵ Mibeqté kégá mi otáq sánsá tagéra áhre aguwara Súría marákórápéqté kégá sáwéhrapeqté mitaq teri mahtaq terinuwara moke írówe. ⁶⁶ Mi ehwéh író kega sirupipeq iwíáhue tagéra, Mah aní mókake aneq mirainkehbo éra Manikánka we págegeue séhréh atanawire iwíáhuwe.

Sékáráíaga irarú ehwehne.

⁶⁷ Manikáne Awanka mi aniné abowá Sékáráíaba sure iwíáh atowana wega kahna naneqsabé mahraréna, ⁶⁸ Maniká itene Wahnahnka Ísara ke meirena kaweraitanieéna si puag iwíáh iwíáh atone. ⁶⁹ Wegá anotah aní ite kaweritahna aní omaq atéhre. Mi anímé Tébiti kahnáh áníne. ⁷⁰ Minayabe Manikánka wene ehweh iraru ke naho iwíáh aritowara teiúwe. ⁷¹ Itensabé iuwahrieh ke itene naruoga ite saiqnariáhnsabé sega iubiýehoéna wega meirena kaweraitankéhe. ⁷² Manikánka omasa éhwéh aiq ahrreraq matawéna itene igaqnaréhyabe arutaboitaritena séhréh aritowe. ⁷³ Wegá itene igaqna Ébárahma mirainauge ú ehweh teawena, ⁷⁴ Itene naruoga saiqnariáhtáq koweiraníe úwe. Minayabe íre áhreia peh wene arambehri miraonehqmúne. ⁷⁵ Moke itene ogamé tanáhráq Maniká awahbeh sansánéq kaweqtaq méq wene arambehri tábúsoqme miraoneheqmúne úwe.

⁷⁶ Manikáne Awanka mó iwíáhatowana Sékáráíaga wenahni Sóninsabé mahraréna, Nénahnino, mó kegá arensabé, Maniká itene kiotaqme Wahnáhné ehweh iraréna aní móne ataneherawoe. Itene Wahnahne ah kawerarankéhboq arega ebeq pokinkehe. ⁷⁷ Manikánsabe áwiahraqso ke oganúq sitankéhboq se merirena sene ahbabáqsabe kaweraritankéhe ue terinkéhe. ⁷⁸ Manikámé áhnte arútábóiraitéh aní mía míaire. Pópoqnahga áhníbórá kiembogina inserah Manikánka ite áhníbórá kaweraitanaire. ⁷⁹ Sunkíkirabeq pukoraho ke tagagehboq Manikánka ahtapeq téhraitankéhe. Minayabe wega iahnkahrinaq ite iru ukiq ítéh áhtápéq nogoráhúne úwe.

⁸⁰ Manikáne Awanka iwíáh atowana Sékáráíaga mi ehwéh wenahni Sóni teawuwe. Mi aní anonurena Maniká awahbeh sansánsabé arutaboirena sehgiuwe. Wegá Ísara ke ehweh terie tanáhráq íre suriotaq peh abatapi úpeq kaegaeúwe.

2

*Máhríaga Sísa maqmaro ehwéhne.
(Mátíyu 1.18-25)*

¹ Mi tanáhráq anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Ógáhsátu moke Aroma keráq wahnahnatiowe. Wegá moke wehuke síwíqmari púkuipéq sehiranoro aritowe. ² Mi tanáhráqmé Aroma kegá ebeq síwíq sehiranu tanáhráre. Wehukení wenáwíq Kúwíríníahsi Síría marákórápéqté kéné wahnah míotaq sehiranue meyowe. ³ Aroma wahnáh kegá moke síwíqmari meyaneheéra ómiga sensuwahpeq pokuwe.

⁴ Sósépawe Tébiti kahnáh ání ména Néhsara suwahpeq Kehrari marákórápéq suena Súría marákórápéq Pétáriéma suwahpeq Tébiti kahnáh suwahpeq kíuwe. ⁵ Sensíwíq terieyeheéra Sósépareq wene ahre arárí Máhriareq Néhsara suwahpeq kíúye. Máhriawe anotah kia míowe. ⁶ Segá Néhsara suwahpeq kíúyataq we ani maqme tanáhráq wahtonúwe. ⁷ Páhsintía nahmárí máhriq íre ko púara sega káhone nahtapeq káúye. Mitaq Máhriaga wene ebeq piah animái maqmarena ambanta ánáhnkiwe mi kané táhutahuq kunúbáipéq suge atowe.

Íopeqté ánínká sipisípiq wahnahnu ke teriu ehwéhne.

⁸ Mi ke suwahpeqte áhnánsáhrápéq sipisípiq wahnáh ánimárí uworapeq méra sene kamarítáq wahnahnuwe. ⁹ Wahnahnuwana íopeqté ánínká ábóraragúwana Maniká itene Wahnahne téhreh naneqka anotahtaq téhrówara sega anotah ahré aguwe. ¹⁰ Íopeqté ánínká sensabé, Íre áhreoro. Írátíáhro. Mah kawéq éhwéh teinieéna suge. Teiú éhwéhnká ómi kehinané sirupipeq anotahtaq eyoyó aritankéhe. ¹¹ Tébiti kahnáh suwahpeq ite meirena kaweraitahna aní inokáhpeq maqmíéhre. Manikánka we omaq atowana we anotah Wahnáh ání ména ite meirena kaweraitahna aní míre. ¹² Aniné ambanta ánáhnkiwe káhone táhutahuq kunúbáipéq míéhre tagéq we wire ue ahtebagehe úwe.

¹³ Úwara peh íregáritaq íopeqté kegá ábóraragéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atera mahraréra, ¹⁴ Maniká kiotaiqme aníniraq wensabé iwíáh iwíáh atone. Mah marákó marákóipéq Maniká awahbeh sansá sehgíra ke siru ukiqsitankéhe uwe.

Sipisípiqtaq wahnahnu kegá Sísa korago ehwéhne.

¹⁵ Íopeqté kegá se suera íopipeq tuekutaq sipisípiqtaq wahnahnu kegá seye náhenéra, Manikánka teí ánínsabé Pétáriéma suwahpeq koraganehboq pokonehe uwe. ¹⁶ Pokonehe éra pehbeheráh pokue anebahruwana mi aní káhone táhutahuq kunúbáipéq sugowara Máhriareq Sósépareq míóya tagowe. ¹⁷ Tagéra pokue íopeqté áníné ehweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Terinuwara író kegá sipisípiq wahnáhmáriné ehwehnsabé iwíáhue tagéra, Aneq ehwéhpómo iwíáhéra áhtenuwe. ¹⁹ Máhriaga moke mi ehwéh ahreraq matawéna wene arupipeq iwíáh atawéna tagówe. ²⁰ Sipisípiq wahnáh kegá kouwekéra sega író ehwéhnkákáq tago naneqsabéákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atera, Íopeqté ánínká teínserah aiq pútaragire uwe.

Sega Sísaie ue áwírató ehwehne.

²¹ Máhría íre kía míotaq íópeqté ánínká wensabé, Are ani maqmiéhnaaq Sísae ue áwírató úwe. Minayabe mi aní maqmarowara abapete apahtáro wéhékáh míotaq sega wene áú amurúruera Sísae ue áwíratówe.

Símióniga Sísá tagéna pahsuo ehwéhne.

²² Mósísiga sehgióro ú ehwehniká irarinserah sene wánítapeq mósosue tanahráq parabagútaq Sósépareq Máhriareqka Sísá Sarúsarama suwahpeq meqmera Manikánsabe, Arene ani míankehe uye. ²³ Minayabe itene Wahnahne ehwehniká mahraréna,

Itene ebeq piah anímáigáú ómi meriqme Maniká ménáwéro ire. (*Wok Pris 12.1-8*)

²⁴ Itene Wahnahne ehwehniká mó mahraréna,

Téhtaré kibókíraráé náwétao. Kiboki írakaunínaraq téhtaré píná áráhqtaré náwétao ire. (*Wok Pris 12.8*)

Sega mi ehwéh sehgioyeheéra Sísá meqmera kíúye.

²⁵ Sarúsarama suwahpeqte kóré wenáwíq Símiónie. Wega Maniká awahbeh sansánsábé arutaboirána kaweqtaq mía míaéna Ísara ke kawerarite tanáhráqsábé áwénunúwe. Áwénunúwana Manikáne Awanka wereq mía míaéna ²⁶ ehweh teawena, Arewe pehipi íre pukiniewóne. Írakaumo. Ebeqme ite meirena kaweraitankeheéna itene Wahnahniká omaq ato aní tagé anehe pukinkehe úwe. ²⁷ Manikáne Awanka mi koré iwíáh atowana wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwara Sísane anoibo akéqká Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgioyeheéra Sísá meqmera mitaq kíúye. ²⁸ Kíúyana Símióniga tagéna Sísá sawiwena Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, ²⁹⁻³⁰ Néne Wahnahno, arene arambehri aní míóge. Arega eqmarahna anímé ite meirena kawaraitahna anímé néne niuranka amahnága aiq tagoge. Minayabe arega aiq teniátóna ehwéh aiq pútaraginkehboq niru ukiq intehnana pukono. ³¹ Ómi kehiná míáhrabeq arega kaweraitahna aní eqmarahne. ³² Wega téhrehniká inserahnínaraq nahnsonka kaweq ah tagagehe. We míéhnsábé Ísara ke arenawahrahga iwíáh iwíáhigehe úwe.

³³ Símióniga Sísá éhweh mahrarúwara Sísane anoibo akéqká mi ehwéhnsábé áhtenéra áhnte iwíáhuwe. ³⁴ Iwíáhuwana Símióniga sensabé, Pehwehrue míáhtaó éna wenano Máhriánsabé mahraréna, Mah anínká áhnte Isará ké séhréh aitankeheéna Manikánka we omaq atéhre. Séhréh aitahnaraq mó kegá we sinehepeq suehrara mó kegá wensabé aiq pútare atagéhe. Wega Manikáne sansá sokigi ínaraq áhnte tagehra kegá wensabé éhruru atehrana ³⁵ sirupipeqté áhbábáq ábóraq aginawire. Minayabe sogiqka agaréq áwítáq anotah erinserah arene arupipeq anotah eragínah pukorahuge iwíáhiniewóne úwe.

Áhna korenínká miraúnsabe ehwéhne.

³⁶ Manikáne ehweh irarú iní wenáwíq Áhna mitaq míowe. We Pánúérine ayahunkawa ména Áséra kahnáh iní ména naho kóréní míowe. We wehkútaq abapete téhtaré ópéq wenawehqseq míowana ³⁷ wenawehq pukúwana íregárita q ópéq peh kéweini ména we 84 ópéq míowe. Wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq íre suena peh mitaq mía míaéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atotaq wega táhutaq awehriéna púreq aruqarurúwe. Wega mitaq wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. ³⁸ Mi tanáhráq wega Sísá tagéna Manikánsabe

iwíáh iwíáh atena Sarúsarama suwahpeqte ké merirena kaweraritahna anínsábé áwénunu ke Sísá éhweh teriuwe.

Sósépa akéqká Sísá meqmera Néhsara suwahpeq kouwekuya ehwéhne.

³⁹ Wenanoibo akéqká moke Mósísine ehweh sehgiara mitaq suera sensuwahpeq Kehrari marákórápéq Néhsara suwahpeq kouwekuye. ⁴⁰ Kouwekuyana mitaq Sísá anonurena págege ahtébiá ání úkúwana Manikánka wensabé arutaboirena séhréh ata ataúwe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekú ehwehne.

⁴¹ Sísane anoibo akéqká mó opéq mó opérue sótaikú siahreraq ko tánáhráq Sarúsarama suwahpeq táhutahuroyeheéra poku pokuye. ⁴² Sísá anotah animái úkútaq airápété téhtaré opéq míotaq wereq wenanoibo akéqseqká Sarúsarama suwahpeq pokuwe. Segá Asiu kené sansá seh-gioneheéra pokuwe. ⁴³ Táhutahuq tanáhráq parabagúwara mi akéqká mitaq suera sensuwahpeq kouwekuyana Sísaga Sarúsarama suwahpeq kowíowara wenanoibo akéqká minayabe íre íróye. Segá íre irera, We itene iyahnabo animárinseq nogíre iwíáhéra peh morá wéhékáh nogúye. ⁴⁴ Wega seba íre súwara wensabé anebahréra sensuwahraheq sene iyahnabo animárinseqsabé, Sísá tagaho ue kasenuye. ⁴⁵ Anebahrüyana we íre ábóraq míonsabe sega Sarúsarama suwahpeq anebahroyeheéra kiwekuye. ⁴⁶ Segá anebahréra téhtaré wéhékáh íre ábóraqmarera apahtáróráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq anebahréra Sísá mitaq tagoye. Tagoyana Sísaga íwáhnoru kené ehweh iraníeéna sereq tútuue ména wega iwíáhu ehweh kasenúwe. ⁴⁷ Kasenúwana moke wene ehweh író kega iwíáhéra, Mah animé áhnte ahtébiá áníne. Wega peh ahtebia éhwéh pahsúéhre iwíáhuwara ⁴⁸ wenanoibo akéqká mína tagéra áhtenuye. Wenanoga wensabé, Nénahnino, arenaboreq ínereqka are áhnte anebáhréta irupipeq anotahtaq págegeúye. Aneqsabé itensabé íre iwíáhia miraono úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga sensabé, Aneqsabé ninebahroyo? Nánibone nahtapeq míahrahume íre tagaríehyo úwe. ⁵⁰ Úwara sega mi ehwéh áwahewé íre ahteboye. ⁵¹ Sísaga Néhsara suwahpeq se kérérena sene ehweh kawerue sehgiuwana wenanoga minayabe moke ahreraq matawéna iwíáhuwe. ⁵² Sísá mó anonurena anotah ání ahtebia ání míowara Manikánka wensabé arutaboírúwara wehukega wensabé iwíáh iwíáhuwe.

3

Sóni wání meri merinú anínká teriu ehwehne.
(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.2-8; Sóni 1.19-28)

¹ Anotah wahnáh ání wenáwíqtare Sísáhri Táibériúsa míowe. Wega 15 opéq wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíqtare Póntiása Páhiráti ména Súría marákórápéq wahnahnúwe. Mi tanáhráq Érótiga Kehrari marákórápéq wahnahnúwana wenábáq wenáwíq Pírípi ména Ítúría marákóákáq Tárakóníti marákóákáq wahnahnúwe. Wahnahnúwana mó wahnáh ání wenáwíq Árisánia ména Ábíreni marákórápéq wahnahnúwe. ² Wahnahnúwara Ánásareq Káiyápásareqka Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéréq wahnahnuye. Mi tanáhráq Sékaráiane ahninkáwá wenáwíq Sóni abatapi míowana Manikánka terie arámbéhrí atowe. ³ Terie arámbéhrí atowana Sóniga moke Sorana aroipéq wahtotaq ko marákórápéq kure ehweh teriuwe. Teriena, Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitankéhboq ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro.

Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq miéhrataqmé wání meiníe úwe. ⁴ Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga naho púkuipéq sehiranue mahraréna,

We uworapeqté sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro.

⁵ Mi ah obarirankehéq nonsuwewarí akariaruqme anotah sawéhwárinkákákáq káriq sawéhwárinkákákáq apansuqme mi ah tábúsoq maráhro. Aesa áh obaríqme sabahro. Ebah masahpawe kaweroro. ⁶ Manikánka kaweraitahna arámbéhrí mah kehiná kéhinánka tagagehe ire úwe. *(Aisaia 40.3-5)*

⁷ Áhnte wehekéqká wání meyaneehéra Sóniba suwana wega sensabé, Itewe wehene animarí móe. Manikánka anotahtaqa kamah ainehboq pehbeheráh pokoro insega teiro? ⁸ Itene ahbabáqmari sueq kaweq sansánoro. Mirairataq Manikánka tagéna ite amahnága mó sansánowe íwíáhinkehe. Ébárahma itene igaqna miéh púaq itewe kaweq ke míone éq iteitensabé irariyeho. Manikánka mah ebáhmáritáté Ébárahmane anahwaréh mirarahráhire. ⁹ Wehukeníka awanká áwaheraq tehsúme maréhrana kaweq será ire íyéh áwánka moke apiwe ira pariankéhe úwe.*

¹⁰ Sóniba su kegá wene ehweh irera wensabé, Aneronehknono uwe. ¹¹ Aneronehknono uwana wega sensabé, Téhtaré síótí matíéh ánínka ire síótíakákáq ání peh morá síótí náwo. Áhnte topáh matíéh ánínka tabonah ke wehwehúno úwe.

¹² Táhkísi moné meyháh kegá wání meyaneehéra Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite aneronehknono uwe. ¹³ Aneronehknono uwana sensabé, Wehukene móne pehipi meyhéboq peh morá táhkísi móné meyháro úwe.

¹⁴ Sontía kegá wensabé, Itewe aneronehknono kasenuwana wega sensabé, Mó kené ménsámehnsá meyaneehéq wehuke subiqmareq pehipi meyhé. Sensabé péhe éhwéh ariteq sene ménsámehnsá pehipi meyhé. Itene arambehriyabé meyhána apéq awehraq kéhre íwíáhoró úwe.

¹⁵ Manikánka Asiu ke merirena kaweraritankeheéna peh morá ání omaq atowara Asiu kegá we áwénunuwe. Asiu kegá Sónine ehweh irera éhnehéra íwíáhéra, Sóniwe itega áwénunúna anípómo uwe. ¹⁶ Uwana Sóniga sensabé ayahqme teriena, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaíqme aní míre. We anotah aní púana ínéga wene súu nahniáq pugereyabe ire awehrari aní múge. Wega Manikáne Awa iteba eqmarankéhe. Wehukeníka uworapeq kekiaréhana anotah irárehnserah Manikáne Awanka iteba tuinkéhe.

¹⁷ Wehukega ayu siqmíáhtáq sega kaweq ayú sene nahtapeq sáharera ire kaweq ayú iraipéq súáhwe. Mira onserah Manikánka eqmaréh ánínka kaweqtaq miáh keyábé, Néne mátaburapeq kiwíáhro aritena ahbabáq keyabé, Ire puinkorahi iráipéq mía míaoaro aritankéhe úwe.

¹⁸ Sónine ehweh író kega íwíáhigeheéna wega áhnte mó mina tahnsa éhwéh pahsuena oga mé ehweh teri terinúwe.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq móato ehwéhne.
(Mátíyu 14.3-4; Máhka 6.17-18)*

* **3:9:** Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 3.10 tagáhno.

¹⁹ Érótiga wenábáqne ahre Éróríása meyowána Sóniga minaakaq wene mó ahabábáqkákáqsábé abiahnsa atena íre kaweróne atowe. ²⁰ Íre kaweróne atowana Érótiga sóntía keyábé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhiro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. Minayabe Érótime ahabábáq áhnte agúwe.

*Érótiga Sóni karabúsiipéq íre móatotaq Sóniga Sísa wání meawu ehwéhne.
(Mátíyu 3.13-17; Máhka 1.9-11)*

²¹ Sóniga áhnte ke wání meriena Sísa moq wání meyawuwana púrerútaq sabona sawekúwana ²² Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísa mārūnsurahúwe. Marūnsurahúwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruni nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

*Sísane aigaqnaréh síwíqmarí kéh éhwéhne.
(Mátíyu 1.1-17)*

²³ Sísaga wene arambehri áhwárótaq we 30 opéq marakóipeq míowe. Wehukega iwíáhéra, Sísawe Sósépane ahninkáwáe uwe.

Sósépawe Érine ahninkáwáe.

²⁴ Ériwe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátiwe Áríwáine ahninkáwáe.

Áríwáiwe Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Sánáine ahninkáwáe.

Sánáiwe mó Sosépane ahninkáwáe.

²⁵ Sósépawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Émósine ahninkáwáe.

Émósiwe Náhúmane ahninkáwáe.

Náhúmawe Ésárine ahninkáwáe.

Ésáriwe Nágáine ahninkáwáe.

²⁶ Nágáiwe Matane ahninkáwáe.

Matawe Mátátíásane ahninkáwáe.

Mátátíásawe Séménane ahninkáwáe.

Séménawe Sósékane ahninkáwáe.

Sósékawe Sórane ahninkáwáe.

²⁷ Sórawe Sóánánane ahninkáwáe.

Sóánánawe Árésane ahninkáwáe.

Árésawe Sérúbábérane ahninkáwáe.

Sérúbábérawe Séátíerane ahninkáwáe.

Séátíerawe Néríne ahninkáwáe.

²⁸ Nériwe Mékine ahninkáwáe.

Mékiwe Éráine ahninkáwáe.

Éráiwe Kósámmane ahninkáwáe.

Kósámawe Émárámmane ahninkáwáe.

Émárámawe Éane ahninkáwáe.

²⁹ Éawe Sósúane ahninkáwáe.

Sósúawe Ériésárane ahninkáwáe.

Ériésárawe Sórímmane ahninkáwáe.

Sórímawe Mátátine ahninkáwáe.

Mátátiwe Áríwáine ahninkáwáe.

³⁰ Áríwáiwe Símióine ahninkáwáe.

Símióniwe Súrane ahninkáwáe.

Súrawe Sósépane ahninkáwáe.

Sósépawe Sónámune ahninkáwáe.

Sónámuwe Ériákímmane ahninkáwáe.

31 Éríákímawe Méríane ahninkáwáe.
 Méríawe Ménane ahninkáwáe.
 Ménawe Mátátane ahninkáwáe.
 Mátátawe Nétánine ahninkáwáe.
 Nétániwe Tébitine ahninkáwáe.
 32 Tébitiwe Sésine ahninkáwáe.
 Sésiwe Óbétine ahninkáwáe.
 Óbétiwé Póásine ahninkáwáe.
 Póásiwe Sámónine ahninkáwáe.
 Sámóniwe Násónine ahninkáwáe.
 33 Násóniwe Amínarápane ahninkáwáe.
 Amínarápawe Átínine ahninkáwáe.
 Átíniwe Áránine ahninkáwáe.
 Árániwe Ésáronine ahninkáwáe.
 Ésároniwe Pérésane ahninkáwáe.
 Pérésawe Súrane ahninkáwáe.
 34 Súrawe Sékópane ahninkáwáe.
 Sékópawe Áhísáhkine ahninkáwáe.
 Áhísáhkiwe Ebárahmane ahninkáwáe.
 Ebárahmawe Térane ahninkáwáe.
 Térawe Náhórane ahninkáwáe.
 35 Náhórawe Sérúkane ahninkáwáe.
 Sérúkawe Áréune ahninkáwáe.
 Áréuwe Pérékane ahninkáwáe.
 Pérékawe Ébérane ahninkáwáe.
 Ébérawe Sérane ahninkáwáe.
 36 Sérawe Káínane ahninkáwáe.
 Káínawe Apásátine ahninkáwáe.
 Apásátiwé Síémane ahninkáwáe.
 Síémawe Nóahne ahninkáwáe.
 Nóahwe Áramékane ahninkáwáe.
 37 Áramékawe Métúsárane ahninkáwáe.
 Métúsárawe Ínókune ahninkáwáe.
 Ínókuwe Sárétane ahninkáwáe.
 Sárétawe Máhrárine ahninkáwáe.
 Máhráriwe Káínánane ahninkáwáe.
 38 Káínánawe Énósane ahninkáwáe.
 Énósawe Sétine ahninkáwáe.
 Sétiwé Éhrámne ahninkáwáe.
 Éhrámawe Manikáne ahninkáwáe.

4

Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Máhka 1.12-13)

¹ Manikáne Awanka Sísa req mía míauwana Sísa Sorana aroipéq suena pokúwana Manikáne Awanka abatapi móatowe. ² Móatowana abatapi ména áhnte wehekáh 40 wehekáh mitaq míowana owainawanka weba séna Sísa ahabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnówe.

Mi tanáhráq Sísa táhutahuq awehriéna 40 wehekáh parabagútaq anotah arúpibíúwe.

³ Anotah arúpibíúwana owainawanka wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah mah ebáhmárinábé tópah úkúno ato úwe. ⁴ Úwana Sísa wensabé, Manikáne ehwehnka aiq maharána,

Tópahnka wehuke íre oganúq sitahráhi nanere ire úwe. (Lo 8.3)

⁵ Úwana owainawanka Sísá meqmena moke mah marákó marákóipéqté wáhnáhné arambehri apubúue sokigi atena ⁶ wensabé, Ínéwé iwíáhue omaq atáhna anínká moke tagáhna ke wahnahninkehe. Mina omaq ate arámbéhrí peh ínénéne arambehri wire. ⁷ Arega ínénsabe arehunserarácq mé iwíáh iwíáh aintehnana arega moke tagáhna ke wahnahnúno ataníe úwana ⁸ Sísaga wensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq webataq we awahbeh arámbéhrí miraoro ire úwe. (Lo 6.13, 10.20)

⁹ Úwana owainawanka Sísá meqmena Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh nahnsorapéq móatena wensabé, Are Manikáne ahninkáwá míahna puah maraipéq ahkuagúno úwe. ¹⁰ Ahkuagúno éna wega minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Manikánka wene íopeqté kényábé are wahnahnatiáhro aritankéhe. ¹¹ Ebahtaq arene aigará peraq miéhneho éra sene siyahnkaratáté are pankeragéhe ire úwe. (Buk Song 91.11-12)

¹² Úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Maniká arene anotah Wahnáh áhwárawe tagé áwíoqnéhneho ire úwe. (Lo 6.16)

¹³ Úwana owainawanka mi tanáhrácq mó íre áhwárawe tagéna peh túbáh agúwe. Sísaga anotahtaq ahqáho atonsabe owainawanka iwíáhéna, Mó tanáhrácq kouwekinie éna we auwena pokúwe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambehri áhwáro ehwehne.
(Mátíyu 4.12-17; Máhka 1.14-15)

¹⁴ Manikáne Awanka Sísá págege atowana wega Kehrari marákórápéq kouwekúwara we éhweh mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁵ Mirauwana we Asiu kené momiwí nahmáritápéq síwáhnorúwara ómiga wensabé iwíáh iwíáh atówe.

Néhsara suwahpeqte kégá Sísansabé anotah abíáhnsá ató ehwehne.
(Mátíyu 13.53-58; Máhka 6.1-6)

¹⁶ Sísaga wenawahpeq Néhsara pokéna ahrena ahrena wehekáh wene sánsánéna Asiu kené momiwí nahtápéq kibekúwe. Kibekéna Manikáne ehweh sáhnsahinieéna iriwe míowe. Iriwe míowara ¹⁷ mitaqté kégá Áísáiaga sehiranú pukú Sísá áwúwana mi pukúipéq kabarue mah ehwéh kotaq sáhnsahuwe. ¹⁸ Wegá sáhnsahwe mahraréna,

Manikáne Awanka ínéba ména págege aintena, Tabonah ke néne kaweq ehwéh korerio éna eqmaq núwéhre. Saiqnariéh kényábé sabirue ehweh korerio. Aura pira kényábé siura ebioráho ehwéh korerio. Síwíoqnahwara sirupipeq umehi keyábé sabirue ehwéh korerio. ¹⁹ Manikánka kaweraritahna tanáhráqsabé korerio éna eqmaq núwéhre úwe. (Aisaia 61.1-2)

²⁰ Sísaga aiq sáhnsahwe parabaruenta mi pukú wahnah aní awena tútuue míowara moke mitaq míó kega we ebitíowe. ²¹ Ebitíowana wega sensabé, Ínéga sáhnsáhú éhwéh íráhtácq ibora mi ehwéh aiq pútaragire úwe. ²² Úwara moke míó kega wene ehwehnsabé iwíáh iwíáhéra seye náhenéra, Kaweq ehwéhne éra áhtenuwe. Áhtenárahue mi kawéq éhwéh irarerahiro éra mah anímé peh Sósépane ahninkáwá míéh mino uwe.

23 Uwana Sísaga sensabé, Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Are sóteh aní miahna puah arerene awahre kawerúno ewe. Itega ínensabe, Arega Kápénéama marákórápéq ótaq sansá miraónaq irone íwíáhéq arega mitaq mirauronanserah mahtaq arenawahpeqkákáq moq miraúno íwíáhoo? 24 Teiníboq írátíáhro éna, Wenawahrahga Manikáne ehweh irari anínsábé, Are íre Manikáne ehweh iraréna aní móne ata ataowe. 25 Aiq pútaq ehwéh teiníe. Naho Manikáne ehweh irarú ani Éráisa marakóipeq míowana apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq íre ibonsúnsabe moke mi marákórácq anotah ehwéhrówe. Mi tanáhrácq áhnte kewéínínsó Ísara kené marakórapeq míowana 26 Manikánka Éráisa seba eqmaroo? Írakaumo. Manikánka we nahnso kewéíní Sárépáta suwahpeq Sáíróna marákórápéqté ínípá eqmarowe. 27 Manikáne ehweh irarú aní Érisa oga míotaq áhnte Ísara ke anotah naonkákáq ké míówe. Manikánka Érisa séhréh atehrana wega áhnte kaweraritoo? Írakaumo. Peh morá Síria marákórápéqté náhnsó wéh aní wenáwíq Néama anotah naonkákáq míowana kaweratowe úwe.

28 Úwara moke mitaq momiwíu kegá irera anotah abíáhnsá atówe. 29 Abiahnsa atónsabe iriwe méra Sísá táhtoqme sensuwahpeqte áhnánsáhrápéq abariwe móátówe. Mitaq mentú kowara sega Sísá mentúpipeq pagunsuaneheéra móátówana 30 wega mi wehekéq ákáhpitaq kure pokúwe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.

(Máhka 1.21-28)

31 Sísaga pokéna Kehrari marákórápéq Kápénéama suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe. 32 Págegeue síwáhnorú púara sega áhtenuwe. 33 Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní Asiu kené momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna, 34 Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Arewe Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe.

35 Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena, Ehiya mé we auwe pokúno atowana owainawanka wehekeq ákáhpi mí aní aunúnkaq márunsurahúwana íre súbisa pehipi auwena pokúwe. 36 Pokúwara ómi míó kega anotah káhténéra seye náhenéra, Aneq pagégé éhwéhpo? Anotah wahnáh ánínká síwáhnorinserahnéna Sísaga pokúno éhwéh págegeue teri-uwara owainawamarínká mi aní auwera pokowe uwe.

37 Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwara ómi mi marákórápéqté kégá írówe.

Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.

(Mátýu 8.14-15; Máhka 1.29-31)

38 Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq suena Sáimónine nahtapeq pokúwana Sáimónine ahrahnawa osoro awáhréúwara míó kega Sísansabé, Kawerato uwe. 39 Uwana Sísaga awahre ínípá kure wene máhriqtaq iriwe ména iraró awáhréyábé, Túbáh agúno atowana kaweragúwana mi ínínká apubúue irigéna táhutahuq tíwe náriuwe.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.

(Mátýu 8.16-17; Máhka 1.32-34)

⁴⁰ Íó tupekútaq awahre kené iyahnabo anímárinká se sehgiwera Sísaba mórítówe. Mórítówana Sísaga wene ayahnkaratáté moke awahre ke moraní moranínue táhtorwana sene awahre kaweragúwe. ⁴¹ Kaweragúwara owainawamarínká mó ke suanaútaq ehwehnabaéra Sísansabé, Are Manikáne ahninkáwá wóne éra mi ke suera pokuwe. Pokutaq Sísaga sensabé, Ehiya míahro aritowe. Owainawamarínká, Sísawe Manikánka wehuke kaweraritankeheéna omaq ato aní míre éra sirupipeq we tagaríónsabe Sísaga ehiansá aritowe.

Sísaga mó ke suwahpeq kure kaweq ehwéh teriu ehwéhne.
(Máhka 1.35-39)

⁴² Ahyahbinkerotaq Sísaga mitaq suena abatapi pokúwe. Mibeqté kégá we anebahrue kure tagéra wensabé, Pokinehboq iteba sewíahno atówe. ⁴³ Atówana Sísaga sensabé, Ínéwé mó kehiná suwahpeqkakáq Manikánka wahnahnirabeqte éhwéh wene kaweq ehwéh koreriníe. Manikánka, Korerio éna eqmaq núwátáire úwe. ⁴⁴ Sísaga Súría marákórápéq Asiu kené momiwí nahmáritápéq mi ehwéh koreri terinúwe.

5

Sísaga sípiipéq tútuue síwáhnorú ehwehne.

¹ Sísaga Kénésáréti kawéhú* áhnopeq iriwe ména síwáhnorútaq su kegá Manikáne ehweh iraneheéra weba kowíórabeq áhnte ke soruparíó puana mitaq kígíúwe. ² Pahnsábátáhrú kegá sene sípiraré áhnopeq marera arahwéraq sene kahwewarí pabeq paberuwana Sísaga mi sipíraré tagówe. ³ Su kegá pagu pagununsabé Sísaga Sáimónine sípiipéq kie irigüe wensabé, Mahtaq sue móbeq móatiahno úwe. Úwara sípiipéqté kégá wene ehweh sehgiúwana wega mi sipíipéq tútuue ména áhnopeq míó keyabé síwáhnorúwe.

Pítarehga sene sípiakáq suera Sísá kéro ehwehne.
(Mátíyu 4.18-22; Máhka 1.16-20)

⁴ Síwáhnorú ehweh parabagútaq wega Sáimónirehyabe, Pah meyagéhboq púrúrúia káwéhútápéq pokue kahwe tuparuqme uwe tagahro úwe. ⁵ Úwana Sáimóniga Sísansabé, Anotah aní móne. Itega inokáhpeq uwe taga tagaéwonana írakaunire. Peh arega tenienayabé mó uwe taganie úwe. ⁶ Segá sene kahwewarí tuparuqme uwera áhnte pah maqmíówe. Peh íregárita q pah maqmíówana sene kahwewarí surakinaúnsabe ⁷ sega mó sipíipéq míó iyáhnábó anímáínsabé siyah sahnupéra seséhréh aítáhrú uwara sure mi sipíraréipéq pah márówana umehúnsabe sipiraré wáninkorahúwe. ⁸ Sáimóniwe we mó awíq Pítáe. Wega mina tagéna Sísane auranabiahtapeq arehunserarác ména wensabé, Néne Wahnahno, ínéwé áhnte ahbábác aní míó púah arega nue pokúno úwe. ⁹ Se áhnte pah maqmíónsabe Pítareq wereq míó kereqka anotah ahténuwe. ¹⁰ Pítane iyahnabo anité sensíwíq Sémísireq Sónireqme Sébérine ahninkáwáraré míóye. Pítarehga iwíáhunserah sega moq míra iwíáhuye. Sísaga Pítansabé, Íre áhreuño. Iborá arega kahweipéq pah maqmiahnanserah mókake wehuke ínéba meriqme sinkehe úwe. ¹¹ Úwara sega sene sípi áhnopeq arahwéraq abariue marera moke suera Sísá kérowe.

* 5:1: Kehrari kawéhúme mó awíq Kénésáréti kawéhúne.

Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.1-4; Máhka 1.40-45)

¹² Sísaga mó ke suwahpeq míotaq anotah naonkákáq ánínká we tagéna áhtenú púana arehunserarúwe wene ayahqno káuqmunurawéna Sísansabé pagu pagunéna, Anotah aní móne. Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhóne úwe. ¹³ Úwana Sísaga ayahnkahkahruwe wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirauge. Are awaho aní míahno atowana mína irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwe. ¹⁴ Kaweragúwana Sísaga wensabé, Are kaweratónsábé mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho aní úkire igeqboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno úwe. ¹⁵ Úwara Sísaga mirau ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara áhnte kegá wene ehweh iraneheéra suwe. Awahre kegá, Sísaga kaweraitankéhe íwíáhéra weba suwe. Áhnte kegá weba suwana ¹⁶ wega ahriahri miraúnserahnéna púrerinieéna abatapi pokúwe.

Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 9.1-8; Máhka 2.1-12)

¹⁷ Sísaga síwáhnorútaq Péhrasi† kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mitaq tútuue méra írówe. Segá sensuwahpeqme Sarúsarama suwahpeqkákáq moke Kehrari marákórápéqté ké suwahpeqkákáq Súría marákórápéqté ké suwahpeqkákáq sensuwahpeq suera Sísane ehweh iraneheéra suwe. Manikánka Sísá págege atena séhréh atowana wega awahre ke kaweraritowe. ¹⁸ Mó kegá aiayah pukia ání wene sehitaq Sísaba móataneheéra sehgiwera suwe. Sísá míéh náhtápéq móatanehe íwíáhéra ¹⁹ áhnte wehekéq nahupeq kíqúnsabe sega íre kioráhuwe. Íre kioráhéra nahnsorapéq kire abogéh píruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkákáq sehitaqmaqme wehuke míópi Sísane auranabiahapeq márúnátówe. ²⁰ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire íwíáhuwana Sísaga sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

²¹ Úwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka seye náhenéra, Mah anímé Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáq kaweraritahráhire uwe. ²² Úwana Sísaga sene iwíáh irena sensabé, Itene irupipeqmé aneqsabé mira íwíáho? ²³ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo? ²⁴ Íné wehukení úku anínká mah marákó márákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhiro éna aiayah pukia ánínsábé, Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. ²⁵ Úwana ómi ke míotaq mi anínká apubúue irigéna wene máhriq mewena Manikánsabe anotahtaq iwíáh íwíáh atena wene nahtapeq pokúwe. ²⁶ Pokúwara tago kegá anotahtaq áhtenéra Manikánsabe iwíáh íwíáh atera seye náhenéra, Iboramé ótaq sansá tagóne uwe.

Sísaga Mátíyunsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Máhka 2.13-17)

† 5:17: Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 3.7 tagáho.

²⁷ Sísaga tuekúwana táhkísi moné meyo ani wenáwíq Áríwái† tagówana wega táhkísi moné meyorabeq tútuue míowana tagéna Sísaga wensabé, Íné séniro úwana ²⁸ wega irigue moke mitaq ko naneq suena Sísá kérowe.

²⁹ Áríwáiga wene nahtapeq Sísá kirabouwara áhnte táhkísi moné meyo kereq mó kereqka Sísarehreq táhutahuruwe. ³⁰ Táhutahuruwara Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoru kereqka mina tagéna Sísá kéro keyabé kasenéra, Táhkísi moné meyáh kéreq mó ahabábáq kéreqme itewe aneqsabé moraráq naho éra abiahnsa arítówe. ³¹ Sísaga sene ehweh irena sensabé, Sótehga awaho ke máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke nárire. ³² Mina inserah ínéwé kaweqtaq miáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahabábáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

*Sísaga táhutahuq awehriro sansánsábé síwáhnorú ehwehne.
(Mátíyu 9.14-17; Máhka 2.18-22)*

³³ Wehukega Sísansabé, Sóni kéréh kéga mó wehekáh mó wehekáhnue kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriowe. Awehriowara Péhrasi ke kérérah kéga moq mira aruqaruowe. Peh are kéréh kéga íre awehriéra pehipi nahwe uwana ³⁴ Sísaga pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o menáhwé míehtáqmé itega wene iyahnaboyabé, Táhutahuq awehrioro terieráho? Írakaumo. ³⁵ Mókake o menáhwé seba íre miáhnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga táhutahuq awehrigehe úwe.Š

³⁶ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukenínká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o sáhkétí subansuqmaqme mi subánsátáté párúwe nahonáh sáhkétí kawerinabo? Írakaumo. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí mó subanki irino. ³⁷ Wehukenínká o nahniáq sera ano naho naho méméné áuyahwa antéhyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh antéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. ³⁸ Wehukenínká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.** ³⁹ Naho será ano neh anínká íwíáhime, Naho será ano áhnte tei puana mi anónká o será ano kiotaikire íwíáhire úwe.

6

*Sísaga ahrena ahrena wehekáh arambehriéyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 12.1-8; Máhka 2.23-28)*

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kure ayahnué ái poruwe nowe. ² Nowara Péhrasi kegá sensabé, Ahrena ahrena wehekáh íre mirao naneq sansá míre. Aneqsabé mirao uwe. ³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka sirupibiútaq mirau sansámé íre sáhnahwe ahtebaho? ⁴ Wegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekue Manikánka tagankeheéra máró paréti mewe néna we kéro ke náriuware sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi parétiwé pehipéqté kéga íre nah

† **5:27:** Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno. **Š 5:35:** Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno. **** 5:38:** Mi ehwéh áwahewé aigarápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. (1 Samuel 21.1-6)

⁵ Sísaga sensabé, Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáh wahnah wahnahnuge úwe.

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq ání kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Máhka 3.1-6)

⁶ Mó ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekue síwáhnorúwana mitaq sawenkahnia áyáhnkákáq ání míowe. ⁷ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka mitaq méra Sísaga ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratanabiramo éra ebitiówe. ⁸ Ebitiówana Sísaga sene sirupipeqté íwiáh aiq tagéna ómi kégá tagotaq sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Íriwe míahno úwana we irigue míowe. ⁹ Irigue míowana Sísaga míó keyabé, Itensabé kaseninie. Mósísine ehwehnikawé ahrena ahrena wehekáhsábé anere teiro? Kaweq sansá miraonehnikono? Íre kaweq sansá miraonehnikono? Wehuke kaweraitaneheeq séhréh aritanéhnkono? Íre kaweratanéhnkono éna ¹⁰ míó ke aurankaue tagéna sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obariorwana kaweragúwe. ¹¹ Kaweragúwara mi kégá tagéra anotah abíáhnsánéra sío síoéra, Sísawe aneronehnikono uwe.

Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.

(Mátíyu 10.1-4; Máhka 3.13-19)

¹² Mitaqkake Sísaga púrerinieéna sáwéhrapeq kiwéna moke mi inókáhpéq mitaq púrerúwe. ¹³ Púreréna ahbiahipeq we kéro ke síáhrabéna airápété téhranité omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee ue síwíraritowe. ¹⁴ Omaq sito ke síwíqmarimé mahraue Sáimóninsabé Pítape atowe. Pítape abákawawé Ehn-tarue. Mó anímári síwíqmarimé mahraue Sémísi, Sóni, Pírípi, Pátórómíyu, ¹⁵ Mátíyu, Tómáhsi, Ápíásane ahninkáwá Sémísi, Sáimóni Séróti kahnáh ání, ¹⁶ mó Sémísi aní Súrása, mó aní téhtaré áwíqkákáq ání Súrása Ísikárióti miraue omaq sitowe. Súrása Ísikáriótiwe anehe Sísane naruo koweriro aníne.

Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwehne.

(Mátíyu 4.24-25; Máhka 3.7-12)

¹⁷ Segá sáwéhrapeqté tútaq ukisatáq míowara áhnte we kéro kereq mó kereq míowe. Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq nahmbísi marákórápéq Táíya suwahpeq Sáíróna suwahpeq mibeqte kéreq suwe. ¹⁸ Mi kégá Sísane ehweh iraneheéra séra sene awahre kaweraitankeheéra weba suwe. Owainawanka subiqmaq subiqmarú kega moq weba suwana Sísaga kaweraritowe. ¹⁹ Sísane anepeqte págege arítéh náneqka wereq wahtotaq míó ke kaweraritionsabe ómiga we táhtoqnaneheéra suwe.

Sísaga iwíáh iwíáhoró ú ehwehne.

(Mátíyu 5.1-12)

²⁰ Sísaga we kéro ke tagéna síwáhnoréna, Tabonah keo, Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miahrahonsabé iwíáh iwíáhoró.

²¹ Amahnága irupibii keo, mókake iyahbankiranae. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

Amahnága umehiraq ibisah keo, mókake wíréh wíréhigehe. Minayabe iwíáh iwíáhoró.

²² Íné wehukení úku aní séníráhnsábé mó kegá itensabé suwahrianae. Ite kaqiuwaneherawoe. Ite íéhruruoneherawoe. Ite íre kaweq animárí móe aitaneherawoe. Íné séníráhnsábé mina tahnsa sánsámárí mirairataq iwíáh iwíáhoró.

²³ Segá mirairanka íópeq itene ápeq anotah úkinae. Minayabe sega mirairataq ábáhrue iru eyoyóeq iwíáh iwíáhoró. Segá ite íwíoqnehranserah sene sigaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moq naho síwíoqnowe.

²⁴ Amahnága áhnte mensáméhnsá matiáh kéó, kamah ainawire. Itega iuwahbeh naneq aiq merowe. ²⁵ Amahnága iyahbankiréh kéó, mókake irupi kamah ainawire. Amahnága wíréh wírého keo, mókake ibitunátúnánue ibisagehe. ²⁶ Ómi kegá ite kaweq ke wóe irataq iwíáhue kawerurero. Irare kené sigaqnaréhga mina unserahnéra péhe éhwéh teríú keyabé kaweq ke wóe arítówe úwe.

Itene naruoyabé irutaboירו ú ehwehne.

(Mátíyu 5.38-48)

²⁷ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íráh kéó, teiníboq írátíáthro. Itene naruoyabé irutaboירו. Itensabé suwahrieh ke kawerarítáthro.

²⁸ Íéhruruo keyabé Manikánsabe teaweq, Mi ke kawerarito ue teawéro. Íwíoqnah keyabé púrerarítáthro. ²⁹ Mó anínká are ahsuehinahwe éberiopeq pabeq suehnana ahsuehino. Arene sáhkéti meyahnaraq síóti meyaníe ínaraq íre ahqáho ato. ³⁰ Mó anínká arensabé aneqpopoq nánio ínahwe náwo. Mó anínká arene ménsámehnsá meyehta q wensabé, Néne meyahna naneq apubúue menio íre irarúno. ³¹ Mó kegá ite iuwahbeh sansánue ite kaweraitáhnserah itega moq mina tahnsanue se kawerarítáthro úwe.

³² Sísaga mó mahraréna, Itega peh morá itensabé sirutaboירו keyabé irutaboিরrataqmé inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq sensabé sirutaboירו keyabé sirutaboירו mino. ³³ Itega peh morá ite kaweraitáh ké kawerarítáh sánsánirataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega moq mina tahnsa mirao mino. ³⁴ Itega peh morá ite náieráho ke nárírataq inseréhga, Ite kaweq ke wóe iwíáhigehbo? Írakaumo. Ahbabáq kega iwíáhéra, Meyáh kégá mókake ite moq náigéhe éra sene ahbabáq iyahnabo náríeráho mino?

³⁵ Itene naruoyabé irutaboিরue kawerarítáthro. Nárírataqmé mókake náigéhe iwíáhiyehboq pehipi náriéro. Mirairataqmé Maniká Iteriboga anotah apéq inkéhe. Itega wene animárí míagehe. Maniká Iteribo anotah aní mía ína íre peh morá we kaweratah keyabé arutaboিরarítéhre. Wensabé íre iwíáh iwíáhia peh ahbabáq keyabé moq arutaboিরire. ³⁶ Maniká Iteriboga ómi keyabé arutaboিরinserah itega moq irutaboিরarítáthro úwe.

Mó kené sánsá íre saraq sitáthro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.1-5)

³⁷ Sísaga mó mahraréna, Mó kené sánsá saraq siteq ahbabáq ke woe arítého. Mirairataq Manikánka moq itene sánsá saraq itena ahbabáq ke woe aitanawire. Mó kegá ahbabáraitó iwíáh íre íahreraq mareq súáthro. Súéhrataqmé Manikánka moq itene ahbabáq íre ahrreraq marena suankéhe. ³⁸ Nárírataq Maniká Iteriboga moq náinawire. Wegá tasu

tasue obenkíqme náinkéhe. Itega saraqme náríranserah wega moq mina tahnsanue náinkéhe úwe.

³⁹ Sísaga mah pabéqme éhwéh mahraréna, Aura pira áninká mó aurá pírá ání ahmboqme ah sokigi atahráhiro? Írakaumo. Miraóyataq tahirímé mi anitégá mataipéq inahnsuboya irino. ⁴⁰ Áwáhnorirana írèh áninká we áwáhnori aní íre kiotaikorahire. Moke ahtebawiahnaraq we áwáhnori aní tahnsa míankehe úwe.

⁴¹ Sísaga mó pabéqme éhwéh mahraréna, Arenawahrah aniné aurapi pèhgáriq átútú tagé arerene aurapi anotah sehikará kéhnsábé aneqs-abé arerene auransabé íre iwíáhono? ⁴² Arene aurapi anotah sehikará kéhrahwe arega íre tagahne. Minayabe aneqsabé arenawahrah anínsábé, Arene aurapite átútú meauwanínkono eno? Are ahababáq kopéráhpéróna aní móne. Téhwe arerene aurapite sehikará merue anehemé arenawahrah aniné aurapite átútú kawerue tagé meauwahráhone úwe.

Íre kaweq awánkánká abehq sérá iyanae i ehwéhne.

(Mátíyu 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Kaweq awánkánká abehq sérá íre íyéhre. Abehq awánkánká kaweq sérá íre íyéhre. ⁴⁴ Wehukenínká awanká sera tagéna mi awánká ahtebahre. Wehukenínká wisuraqte pópo íre isioráhéna káránkáránsáhtaqte kombahtóq íre isioráhire. ⁴⁵ Kaweq aninká wene arupipeq kaweq iwíáh kéh púana kaweq sansánire. Ahababáq aninká wene arupipeq ahababáq iwíáh kéh púana ahababáq sansanire. Wehukeníné arupipeq iwíáh obenkítíéh púana wene áwéhga mi iwíáh irarerahire úwe.

Nah piehya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 7.24-27)

⁴⁶ Sísaga mó mahraréna, Néne ehweh íre sehgironsabé aneqsabé néne Wahnah mone aintaho? ⁴⁷ Ínéba séna néne ehweh irena sehgi ánimé aneq tahnsa anípo? Teiníe. ⁴⁸ Néne ehweh irena sehgi ánimé nah piéh áninká marakó íre wahto ubuqme nahwiahnsanse págege marákórácq pearéh ání tahnsane. Págege marákórácq kawerue pearéh púana anotah ibónsirana wání piéhtácq wene nah íre kúrugúruue sokogia pèh págegeue kéhre. ⁴⁹ Néne ehweh irena íre sehgi ánimé págege marakó íre ubuqme pehipi wene nah pearéh ání tahnsane. Anotah ibónsirana wání piéhtácq mi nah kúrugúruue sokogire. Sokogirana moke íre kaweragire úwe.

7

Kíápéténine arambehri aní kawerato ehwéhne.

(Mátíyu 8.5-13)

¹ Sísaga mah ehwéh síwáhnoréna mitaq suena Kápénéáma suwahpeq mátabupeq kéagúwe. ² Mitaq 100 Aroma sontiá kéné kíápéténiga ména wene arambehri aní anotah arútábóiratowana mi aní anotah awáhréna pukinaúwe. ³ Sísá iteruwahpeq miéhre u irena kíápéténiga Asiu kené abowah wehyábé, Néne arambehri aní segawerato koreawéro ue eqmaq suowe. ⁴ Eqmaq suowara Sísaba séra, Máho ue pagu pagunéra Sísansabé, Kíápéténiwe áhnte kawéq ání púah awahre aní segawerato. ⁵ Kíápéténiga ite Asiu keyábé áhnte arútábóiraitena itene momíwi nah pearena eqitáráire éra pagu pagunuwe.

⁶ Pagu pagunuwana Sísaga se kériqme mi aniné nah wahtotaq kútaq kíápéténiga mó eqmaro kereq piehgiúwe. Sega Sísansabé, Anotah aníno, kíápéténiga teí éhwéhmé iro. Wega arensabé mahraréna, Íné pehgáriq aní míó púah néne nahupeq íre súno. ⁷ Are anotah aní míahna puana areba íre koragoge. Arega peh ehweh irarinana néne arambehri aní kaweragíno. ⁸ Íné moq wahnah sansá tagarióge. Néne wahnah aiq miéhrana íné moq wahnah aní ména sóntía ke wahnahnuge. Ínéga mó sontiá ánínsábé, Pokúno atótáq wega apubúue pokire. Mó sontiá ánínsábé, Mahbeq súno atótáq wega apubúue ínéba sire. Néne arambehri ánínsábé, Miraúno atótáq wega apubúue miraire. Kíápéténiga aiq irarire uwana

⁹ Sísaga mi ehwéh irena áhtenéna pabeqme weba míó keyabé, Teiníboq írátíáhiro. Mi anínká ínénsabe anotahtaq aiq pútare aintéhre. Nánuwahrah Asíú kéga mina tahnsanue íre aiq pútare aintáhwe úwe. ¹⁰ Úwara eqmaq suo kega kíápéténine nahtapeq kouwekue sutaq mi awáhré aní kaweragúwana awaho ani míowara kéragowe.

Sísaga pukú mahbi iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹¹ Mó tanáhráq Sísareq we kéro kereq áhnte mó kereqka Náini suwahpeq pokuwe. ¹² Kuriraq wahtotaq sutaq mibeqté kéga pusa aní mómaisaneheera sehgiwera suwe. Pukú aniné anowagáwé peh morá mi aní maqmarena kéweiní míowara áhnte wenawahrahreq suwe. ¹³ Sísaga pukú aniné anowa tagéna wensabé arutaboiratena mahraréna, Íre íbisáhno éna ¹⁴ sehiq koráhtorowara sehgiwe su kegá mitaq iriwe míówe. Sísaga pusa ánínsábé mahraréna, Káriq mahbíó, irigúno úwe. ¹⁵ Irigúno úwana pusa anínká iriwe tútuue ména ehwehnúwe. Ehwehnúwana Sísaga mi aní anowabá atowara ¹⁶ tago kegá áhtenéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáhatera mahraréna, Manikáne ehweh irari anínká iteba sire. Manikánka wene animári séhréh aitanieéna aiq sire uwe. ¹⁷ Súria marákórápéqté kéreq móberiopeqté kéreq Sísaga miraú ehweh mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

Sóniga we kéroya anité Sísaba eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 11.2-19)

¹⁸ Sóni kéro kega moke mi ehwéh teawúwana Sóniga téhranité omaq sitena ¹⁹ Sísansabé ehweh kasenigeheéna eqmaq suowe. Eqmaq sua-naútaq mi anitéyábé, Sísansabé kogasenéta, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono kogasenotao úwe. ²⁰ Úwara sega Sísaba kéra wensabé, Wání meri merini aní Sóniga eqmaq íúwéh rata súye. Wega ite eqmaq iuwanauraitaq mahraréna, Arewe Manikánka eqmaraníe ú anípo? Ite mó anínsábé áwénunonehknono uraire uye. ²¹ Mi tanáhráq Sísaga áhnte awáhré kéreq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq aura pira kéreq kaweraritena ²² Sóniga eqmaq suo anitéyábé, Irehya ehwéhnkákáq tagéhya naneqkákáq Sóni koreawétao. Ínéga miraunka aura pira kegá tagahwara aigará soriqnah kega ah nogowara náonkakáq kéné náo wagirara ahre parosa kegá ehweh íráhwe. Pusa ké iriwe oganúq sitena Manikáne kaweq ehwéh tabonah ke síwáhnoruge. ²³ Ínénsabe árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh ínénsabe kawerue aiq pútare aintéh anímé aru ukiqme aní miéhre. Mah ehwéh Sóni koreawétao úwe.

²⁴ Sóniga eqmaq suo anité pokuyataq Sísaga weba sáhuríó ke Sóni éhweh teriuwe. Wega mahraréna, Sóniga uworapeq íwáhnoruraitaq koraganeheraurotaqmé we inse wíre íwíáhéq koragaroo? Sóiririrana onega míu míu inserah Sóni mó iwíáhi aní míre íwíáhéq koragaroo? Sóniwe íre mina tahnsa aní mire. Írakaumo. ²⁵ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? Kaweq korósí aneraneria aní koragaroo? Írakaumo. We íre mina tahnsa aní míarairara ménsámehnsá áhnte kéh ké siwahriria kéwé uworapeq íre mía peh wahnah kené nahtapeq mía míaowe. ²⁶ We inse wíre íwíáhéq koragaroo? We Manikáne ehweh irari aníne íwíáhuroo? Aiq pútaq iwíáhowe. Írátíáhro. We Manikáne ehweh irari anínéna moke mó áwáhu ke kiotaikuraire. ²⁷ Sóni éhwehme Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Néne ehweh korerina anímé ebeq eqmarahnana are sina ah kawerarankehe ire úwe. (Malakai 3.1)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Sóniwe anotah anínirara moke mó kegá we íre kiotaikowe. Íre kiotaikowana Manikánka wahnah wahnahnirabeq íópipeq kibeki aní pehgáriq anínká Sóni kiotaikire úwe.

²⁹ Úwara táhkísi moné mewe mewe kereq áhnte mó kereqka mi ehwéh irera iwíáhéra, Manikáne sansá aiq kaweq sansáne uwe. Sóniga se wání merinie únsabe mira íwíáhuwe. ³⁰ Péhrasi kereq MÓsísine ehweh síwáhnoro kereqka Sónine wání íre meyónsabe Manikáne kaweq sansánsábé íuwahriehre íwíáhuwe.

³¹ Sísaga mó mahraréna, Amahnága oga míáh kéwé ite aneq tahnsá kée teinínkono? ³² Itewe káriq animárínká máhkétirapéq ogi ogionserah tahnsá ké wóe. Mó animárínká mó animárínsábé abiahnsa aritera sensabé, Igonkónúnaraq itega íre ábáhowe. Ibitunátúnánúnaraq itega íre íbisahwe ewe. ³³ Wání meri merini aní Sóniga suraitaq wega táhutahuq awehriéna náhniáq sera ano íre narainsabé itega abiahnsa ateq, Owainawanka wene arupipeq míéh aní míre atárówe. ³⁴ Íné wehukení úku anínká surautaq táhutahuqkakák náhniáq sera anonkakaq pehipi nogaq itega ínénsabe abiahnsa ainteq mahraréq, Tagaríáhro. We uwoyansa kobuq kahburi aní áhnte nahniáq sera anonkakaq pehipi neh aní míre. We táhkísi moné aebó kéreq mó ahabábq kéreqne iyahnabo aní míre aintáhwe. ³⁵ Itega ínénsabe mi ehwéh irarewara Maniká tagaríáh kégá ahtebé sansánirataq mó kegá tagéra, Se aiq pútaq sansánowe ewe úwe.

Sísane aigárátáq wéri abaq ato ehwéhne.

³⁶ Peh morá Péhrásí anínká Sísansabé, Ínéreq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga kérena wene nahtapeq ména táhutahurúwe. ³⁷ Mi ke suwahpeqte íní we ahabábq ini míowe. Mi ínínká Sísá mitaq míéhre u irena áhnte kawéq kúnkúni werí motóreipéq mewe súwana ³⁸ Sísá míowana mi ínínká wene anehepeq sure wene aigárátáq tútuue ména we áhnte íbisó púana wene aqnu Sísane aigárátáq tabagu tabaguúwe. Miraúnsabe mi ínínká wene íre wahto áyáhrátáté Sísane aigárátáq sorahruena wene aigárátáq nánkóqnéna wéri abaq atowe.

³⁹ Abaq atowana Sísansabé máho ú Pehrásí anínká miraú tagéna wene arupipeq iwíáhéna, Mi inímé ahabábq ini puana Sísá Manikáne ehweh irari aní míehtáq tahirímé we táhtoréh íní peh ahabábq ini míre iwíáh irino úwe.

⁴⁰ Sísaga wene iwíáh irena wensabé, Sáímónio, pehgáriq ehwéh teawiníboq írátíahno úwana, Íwáhnoraníno, tenio úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga mahraréna, Peh morá ánínká téhraníté móne síátáire. Mó aní 100 Kína mó aní peh 10 Kína ue átáriageheéna síátáire. ⁴² Anehe mi anínká sensabé, Ínéga íátáu moné náníétao urairara mi anítégá móne tabonahuroya puara íre aweráhuroye. Íre aweráhuroyansabé móne síátái anínká sensabé, Ínéga íátáu monéwé mó náníyehboq anetaníbo. Túbáhagotao teriátáire. Minayabe aneq iwíáhono? Móne síátái anínsábé ah anínká anotahtaq arutaboirire iwíáhono úwe.

⁴³ Úwana Sáímóniga Sísansabé, Áhnte moné merai anínká áwátái anínsábé anotahtaq arutaboirire. Áwátái anínká wéhuwa nániewé anetaníbo atárái puana anotahtaq arutaboirire úwe. Úwana Sísaga, Arega aiq iraréne éna ⁴⁴ pabeqme mi iní tagéna Sáímóninsabé, Arewé mi iní aiq tagahno? Arene nahtapeq sutaq nigará pabeq paberé waní íre náníene. Mi inínká wene aqnuraté nigará pabeq paberaintena wene ayahrataté sobaruqnúéhre. ⁴⁵ Arega íné íre nánkóqnhne. Mi inínká áhntetaq nigará nánkóq nánkórire. ⁴⁶ Arega nyahqnopeq wéri íre abaq intahne. Mi inínká nigarátátq kaweq kunkúni werí abaq intéhre. ⁴⁷ Minayabe teawiníboq írátíahno. Mi inínká ínénsabe áhnte arútábóiraintéh púana wene áhnte ahbábáq kaweratóge. Peh táhmaro ahbábárirana Manikánka kawerato anínká wensabé pehgárita q arutaboiratéhre éna ⁴⁸ mi inínsábé, Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe. ⁴⁹ Úwara mó táhutahuru kegá seye náhenéra, Arene ahbabáq aiq kaweratóge irari anímé árahue mirainkehbo uwana ⁵⁰ Sísaga mi inínsábé arega ínénsabe aiq pútare aintahnaga arene ahbabáqmari aiq kaweratóge. Pehwehrue pokéwahno úwe.

8

Táhmaro inínsónká Sísá kéro ehwehne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga anotah matábúrápéqkákákq mó kehiná mó kehiná suwahpeqkákákq ah nogena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh mi kawéq éhwéh síwáhnorúwe. Airápété téhraníté we kéro ke kérovara ² kawerarito inínsónseqka moq kérowe. Menah se awahreuwara owainawamarínká se síwíoqnoána Sísaga sene awahre kaweraritena owainawamarí kaqsuowe. Mi inínsó síwíqmarimé mó iní wenáwíq Máhriáe. Wene iyahnaboga wensabé Mágára iníne ue áwiratówe. Menah Sísaga mi ininé arupipeqté airápété téhtaré ówáináwá kaqauwowe. ³ Mó iní Kúsane ahre wenáwíq Sóánae. Wenawehqka Érótime arambehri keraq wahnahnú aníne. Mó iní wenáwíq Súsánae. Sereq áhnte mó inínsónseqka Sísareq we kéro kereq séhréh aritera kirabo arítówe. Sísaga ehweh síwáhnorinieéna ah noguwara mi inínsónká séhréh aritaneheéra kérowe.

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwehne.

(Mátíyu 13.1-9; Máhka 4.1-9)

⁴ Mó tahunírápéqté ké mó tahunírápéqté kéue íregárita q kegá séra Sísaba sáhuríówe. Áhnte kegá momiwíuriótáq Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁵ Ayu suitabeh anínká ayu suitabanieéna pokire. Suitabehtaq mó ayú ahtapeq megirana wehekeqká abasaráhwana kabaranka sésiq nehre.

⁶ Mó ayú kiruraq megirana kiapoue kirena mi marákó íre tantani puana ehyatagire.

7 Mó ayú náwerarúitáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kirena sera íre íyéhre.

8 Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será iratanire úwe. Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena anehe mi keyábé, Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

Sísaga moke pabeqme éhwéh teriu éhwéhne.
(Mátíyu 13.10-17; Máhka 4.10-12)

9 Sísá kéro kega wensabé, Mah pabéqmé éhwéhmé áwahe teio uwe. 10 Úwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhmé áwahe íte sokigi aiena mó peh pabeqme éhwéh teri terinuge. Minayabe ínéga pabeqme éhwéh irarutaq mó kegá siuranka tagéra peh morá sirupipeq íre tagariahrahowe. Sene siahrega irera peh morá sirupipeq íre írátíahrahowe úwe. (Aisaia 6.9-10)

Sísaga ayunsabe éhwéh áwahe pahsuo éhwéhne.
(Mátíyu 13.18-23; Máhka 4.13-20)

11 Sísaga mó mahraréna, Mah pabéqmé éhwéh áwahe ahtebagehboq teiníe. Ayume Manikáne kaweq éhwéhne. 12 Ahtapeq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi kawéq éhwéh seaebóire. Segá mi éhwéhnsábé aiq pútare atehrana kawer-arítéhneho éna aebóire.

13 Kiruraq megi ayú kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. Manikáne ehwehnka sirupipeq íre ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Áhwárawe tageh tanáhráq segá túbáh agéra Maniká áúwáhwe.

14 Náwe tarúitáq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera, Sehgiónehe íwiáhéra mó tanáhráqmé sene arambehriyabé íwiáh kikiréra ménsámehnsánsabe sirutaboírera seyega sirutaboiro naneqmarínsábé íwiáh íwiáhowe. Náwe soaginserah minawarinká saiqnariéh púana sega Manikáne arambehri íre miraorahowe.

15 Kaweq marákóráq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq ambubu atawéra tábúsoqme íwiáhowe. Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega Manikáne arambehri kawerue miraowe úwe.

Wehukega aráhmu keqmaráhtáq íre akariaráhnsábé pabeqme éhwéhne.
(Mátíyu 5.14-16; Máhka 4.21-25)

16 Sísaga mó pabeqme éhwéh síwáhnoréna, Wehukega aráhmu keqmaráhtáq párétahraté íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre máráhwe. Írakaumo. Nahupeq kira kegá kawerue tagagehéera tahberapeq máráhwe. 17 Moke kopípéq kéh náneqme mókake ábóraq kanae. Kopípéq mirao sansá mókake téhráhnarabeq ábóraragínara tagagehe. 18 Matíéh ání Manikánka mó náwinkéhe. Íre matíéh ánímé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankéhe úwe.*

Sísane anowaréh ábákawaréhwé inseréhbo i éhwéhne.
(Mátíyu 12.46-50; Máhka 3.31-35)

19 Sísane anowareq ábákawaréhreqka weba séra nah kígiunsabe íre kioráhuwe. 20 Minayabe mó anínká Sísansabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra are tagéyabe suwahbehre úwe. 21 Úwana

* **8:18:** Manikáne sansá kawerue sehgi ánímé Manikánka séhréh atahnana wega wene sánsá mó ahtebahrahire. Wene sánsá íre kawerue sehgi ání Manikánka we ahtebah naneq meyankéhe.

Sísaga mitaq mió keyabé, Manikáne ehweh irera sehgió kéwé náinoreq náníbáqmarinseq móe úwe.

Sísaga irarúnka anotah soiríq táqnaígú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Máhka 4.35-41)

²² Mó wehekáh Sísaga we kéro keyabé, Seberaebéq pokonehe úwara sípi kéwewera pokuwe. ²³ Sísá sípiipéq sugowana anotah soirírúwe. Anotah soirírúwana nonaburóróúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípi wánípipeq tupekinaúwe. ²⁴ Minayabe we kéro kega Sísá iriatera wensabé, Itene Wahnahno, ite pukoneheúne uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnaígúno éna wánínsabe, Túbáh agúno úwana sóiriqka táqnaígúwana wánínka túbáh agúwe. ²⁵ Túbáh agúwana Sísaga we kéro keyabé, Aneqsabé íre aiq pútare aintaho úwara sega áhtenue áhreéra seye náhenéra, Mah aní insebo? Wega sóiriqkakáq wánínkakaqsabé ehweh atéhrana wene ehweh íréhre uwe.

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Máhka 5.1-20)

²⁶ Sísarehga sípi kéwewera kure Kehrari kawéhú seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.† ²⁷ Sísaga áhnopeq kútaq mibeqté aní owainawanka subiqmaq subiqmarú anínseq piehgiúye. Íre wahto tanáhráq pehrákora mía míaéna nahtapeq íre kaena peh wehuke maisia ónápípeq kaegaeúwe. ²⁸ Mi anínká Sísá tagotaq kareéna arehunseraráq ména ehwehnabaéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo éna kamah aníneho úwe. ²⁹ Úwana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atonsabe wega aneraintaníbo úwe. Ahriahri owainawanka mi aní subiqmaq subiqmarúnsabe uwoyansa aní úkúwara wehukega táhtoqme séniraté wene ayahnkaratáq aigárátáq táhru táhruarówe. Táhru táhruarówana sení suraqsuq suraqsuruwana owainawanka mi aní abatapi kaqsuq kaqsuruwe.

³⁰ Anehe Sísaga wensabé, Arenáwíq insebo úwana néníwíqmé Íregáritare úwe. Áhnte owáínáwámárínká wene arupipeq míónsabe mi ehwéh irarúwe. ³¹ Owainawamarínká Sísansabé, Íre ambarúnkákáq mátáípeq eqmaq iuwehneho éra pagu pagunuwe.

³² Íregáritaq poeráhqmárínká wahtotaq sáwéhrapeq náwe sahtaqme nowara owainawamarínká Sísansabé, Póeráhqmariné sirupipeq eqmaq iuwo éra pagu pagunuwana kowe aritowe. ³³ Kowe aritowara owainawamarínká mi aní auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíówara moke mi kamáí sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkue pukuwe.

³⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq mió kereq sene nahtapeq mió kereq koreríúwara ³⁵ seraganeheéra suwe. Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo anínká kaweq iwíáhorahéna aneranerue Sísane aigárátáq tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe.

³⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teríúwe. ³⁷ Teríúwara moke Kérása marakórápéqté kegá Sísaga miraúnsabe áhreu puara wensabé itene marakórapeq sue pokúno atówe. Atówana Sísaga sípiipéq kiasague pokinaútaq ³⁸ owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Are kéraníe

† 8:26: Kérása marakó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehíranú pukúípeq marakó áwíq Káráree kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

úwana Sísaga ahqáho atowe. ³⁹ Ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue Manikánka kaweratéh éhwéh moke korerio úwana wega pokue moke wenawahpeqte ké Sísaga kawerato ehwéh koreriuwe.

Sísaga awahre iní kaweraten ahrari ogranúq ato ehwehne.
(Mátíyu 9.18-26; Máhka 5.21-43)

⁴⁰ Sísaga mó seberaebéq seuwekúwara mitaq mió kega we áwénunu puara wega súnsabe iwíáh iwíáhuwe. ⁴¹ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání Sáírúsaga Sísaba séna Sísane aigárápí káuqmunue arehunserarác ména wensabé, Nániyahu pukinainsabé néne nahtapeq segawerato éna pagu pagunúwe. ⁴² Mi ahráriwé wene peh morá áninéna anotah ahrári airápété téhtaré ópéq ména pukinaúwe.

Pukinaúwana Sísaga abowá kérowara áhnte mó kegá kígíue morárác ahtapeq kuwe. ⁴³ Ahtapeq kuwana awahre iní airápété téhtaré ópéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. Sóteh kegá íre kawerarahráhu puana mi awáhré peh kowe. ⁴⁴ Wegá Sísá anehepeq sure wene korósi ayehrápéq koráhtorotaq wene korahq apubúue taraqnágúwe.

⁴⁵ Sísaga, Néne korósi insega táhtorehro úwara ómi mió kega, Írakaumo uwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, áhnte kegá are pagume se mino úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga, Íné tagariómé mó anínká íné táhtoréhre. Néne págege mó anípá pokirana tagoge úwe. ⁴⁷ Úwana kawerato inínká, We aiq tagaríehre éna weba sure iransánéna káuqmunurawéna Sísaga apubúue kawerato ehwéh irarúwara ómi kegá írówe. ⁴⁸ Írówana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Pehwehrue pokéwahnó úwe.

⁴⁹ Pehwehrue pokéwahnó teawutaq wahnah aniné nahtapeqte áninká sure abowánsabé, Areniyahu aiq pukinsabé síwáhnori aní mó íre pagu pagunúno teawuwe. ⁵⁰ Teawuwana Sísaga sene ehweh irena wahnah ánínsabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare aintehnana we kaweraginawire éna ⁵¹ wahnah aniné nahtapeq kútaq ómi mó keyábé, Máhpeq míáhro aritowe. Peh morá Pítareq Sónireq Sémísireq ahrarine anoiboreq meriqmena nahupeq kibekuwe. ⁵² Áhnte kegá mi ahráriyábé ibiséra ibitunátúnánuwana Sísaga sensabé, Íre ibisahro. We íre airaiq pukia peh súdehre úwara, ⁵³ we airaiq pukire iwíáhu puara Sísansabé awiréh atówe. ⁵⁴ Awiréh atówana Sísaga wene ayahnkara táhtotawéna wensabé, Ahrario, irigúno atowana ⁵⁵ oga úkéna apubúue iriwe míowe. Apubúue iriwe míowana Sísaga wenanoibonsabé, Táhutahuq nówétao aritowara ⁵⁶ sega áhtenuyana Sísaga sensabé págegeue teriena, Mahnayabe mó ke teríyeho úwe.

9

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.
(Mátíyu 10.5-15; Máhka 6.7-13)

¹ Sísaga we kéro ke airápété téhranitéyábé síáhrabéna sega owainawamarí kaqsuera awahre ke kaweraritageheéna págege aritena mi arámbéhrí miraoro aritowe. ² Miraoro aritena sensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh síwáhnoréq awahre ke kawerarítáhro aritowe. ³ Wegá mó mahraréna, Ah nogoneheéq mewe nógó náneq íre meyáhro. Pegiqnáh karamé unahmé táhutahuqme mónewe mó siotiwé íre meyáhro. ⁴ Itega Manikáne ehweh síwáhnoroneheéq mó ke suwahpeq kirataq peh morá ániné nahupeq kaegaeéq arambehri

parabaruéhrataqmé mitaq sueq mó ke suwahpeq pokigehe. ⁵ Mó kehiná suwahpeqte kégá íre mehweh aitéhrataq sega íre kaweq sansá miraonsabé ahtebageheéq sega tagehrataq igárátáq kahna tanáhúq poruarúáhro úwe. ⁶ Úwara we kéro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue síwáhnoroneheéra poké aguwe. Sega moke mí kehiná kéhíná suwahpeq Manikáne kaweq ehwéh teri terinéra awahre ke kawerarítówe.

Érótiga Sísa éhweh irena we insebo ue kasenú ehwehne.
(Mátíyu 14.1-2; Máhka 6.14-16)

⁷ Anotah wahnáh aní Érótiga Sísa éhweh irena áhnte iwíáhúwe. Áhnte iwíáhúwara mó kegá Sísansabé, We wání meri merini aní Sónie. Sóni pukéna oga úkéna amahnága míéhre uwara ⁸ mó kegá, We Éráisae. Éráisa amahnága ábóragaire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irarú anine. We naho pukú aní iriwe oganúkuraire uwe. ⁹ Uwana Érótiga sene ehweh irena wega mahraréna, Sóni ínégá ayahqno kiraq áwátáu aní aiq pukuraire. Minayabe amahnága sega mó arámbéhri mó arámbéhriue míraire e animé insebo úwe. Insebo éna Sísa taganie iwíáhúwe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kiraboú ehwehne.
(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Sóni 6.1-13)

¹⁰ Sísa kéro kega weba kouwekéra moke mirau arámbéhri teawúwe. Teawúwana Sísaga Pétásáira suwahpeq sebataq míaneheéna se meriqmena pokúwe. ¹¹ Áhnte mó kegá, Sísa Pétásáira suwahpeq pokire uwara irera we anehe kaqmera pokuwe. Pokéra weba suwana Sísaga se mehweh aritena Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriena awahre ke kawerarítówe.

¹² Ío tupekinaútaq Sísa kéro kega weba séra wensabé, Mahtaq abatapi púah mah ke kaweqtapéq kogaera táhutahuq meyageheé wahtotaq kehiná suwahpeq eqmaq suo uwe. ¹³ Uwana Sísaga sensabé, Itewe mi ke kirabooro úwe. Kirabooro úwara wensabé, Ite peh moberíáh párétiákák téhtaré páhnikákák mationa puuq moke mah kegá nehrensabé táhutahuq kobaiqmaranéhnkono uwe. ¹⁴ Áhnte 5 táhúséni (5,000) weh míónsabe sega mi ehwéh iraruwe.

Sísaga we kéro keyabé, Saime mó ke mópi tútuue míehrara mó ke mópi tútuue míáhro arítáhro úwara ¹⁵ sega mirauwara moke míó kega tútuue míówe. ¹⁶ Sísaga mi mobériáh párétiákák téhtaré páhnikákák mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena mi tahutáhúq keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ¹⁷ Náriúwara ómiga nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé airápété téhtaré páhsíkéti úsawe obenkíq márówe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.
(Mátíyu 16.13-19; Máhka 8.27-29)

¹⁸ Mó tanáhráq Sísaga webataq púrerúwara we kéro kega weba suwana wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ¹⁹ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewe. Mó kegá arensabé, Éráisa wire ewe. Mó kegá arensabé, Manikáne ehweh naho iraré oga úkurona aní móne ewe uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga wensabé, Arewe Manikánka ite meirena kawerai-tankeheéna omaq ato aní móne úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.20-28; Máhka 8.30-9.1)

²¹ Sísaga we kéro keyabé, Ínéwé Manikánka omaq ato aní míre mó ke teríyeho úwe. ²² Teríyeho éna mó mahraréna, Íné wehukení úku aní níwioqnaneharawoe. Asiu kené aboawah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínénsabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneharawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtaq iriwe oga úkinauge úwe.

²³ Sísaga mó ite we kerahwána keyábé mahraréna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwiáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraué séniro. ²⁴ Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwiáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq mi-ahráhire. Néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwiáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ²⁵ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matíéhtaq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé mi ménsáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo?

²⁶ Ínénsabeakq néne ehwehnsabéakq ayeHITEH aní íné wehukení úku anínká túónagake wensabé moq niyehitanawire. Íopeqté kéreq Nániboreq ínereqne patahga tahnsa téhreh naneqkakq túónagake mi anínsabé niyehitanawire. ²⁷ Teiníboq írátíáhiro. Táhmaro ite iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka wahnah wahnahní tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Máhka 9.2-13)

²⁸ Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagúwana wega sáwéhrapeq púrerinieéna Pítareh Sónireh Sémísireh meriqmena kiuwe. ²⁹ Wega púrerútaq wene auranabiah mó kugú, kaweq kugú agúwana wene korósi téhreh naneq tahnsánue anotah tabérábé agúwe. ³⁰ Anotah tabérábé agúwara Mósísireq Éráisareqka íopeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe. ³¹ Mi anitégá Manikáne téhreh naneqtaté awahrirue méra Sísá Sarúsarama suwahpeq pukinaú ehwéh iraruye. ³² Iraruyara Pítarehga surahpeq méra irigéra Sísane patahga tahnsani naneq tagéra Sísareq míóya anité tagowe. ³³ Mi anitégá Sísá auwera pokoyeherauyataq Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro úqná pearanéhe. Arene morá Mósísine morá Éráisane moráue pearanéhe úwe. Pítaga mi ehwéhnsabé íre iwiáhia pehipi irarúwe.

³⁴ Irarútaq írábúyánka seúbítáwéna Sísá kéro anító akariuriowara sega áhreuwe. ³⁵ Áhreuwana írábúyápipeqté éhwéhnká mahraréna,

Mah anímé nénahni míre. We omaq atóge. Wene ehweh íráhro úwe.

³⁶ Wene ehweh íráhro úwana Sísá webataq míowara tagowe. Sísá kéro anítógá minayabe ehiya méra mi tanáhráq se tago naneq mó ke íre teríúwe.

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Máhka 9.14-29)

³⁷ Ahbiah tahnsá sega sáwéhrapeq suera túwara áhnte kegá Sísareq piehgiúwe. ³⁸ Se míórabeqte wéhgá anotah ehwéhnuwe mahraréna, Íwáhnoraníno, nénahnimé peh morá aní míéhre. We tagáhno.

³⁹ Owainawanka we subiqmaréhtáq kare aruqarurire. Owainawanka áwioqneh puana iransá iransánéna wene áwéhipeqté arehya kíobi aruqarurire. Wega áhnte subiqmaq subiqmaréna íre apubúue soraq áúwéhre. ⁴⁰ Are kéréh kényábé, Kaqauwáhro éna pagu pagunugarawe sega íre miraorahowe úwe.

⁴¹ Íre miraorahowe úwana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo éna abowansabé, Arenahni ínéba meqme súno úwe. ⁴² Úwana abowágá wenahni meqme sútaq owainawanka we subiqmarena kúrugúru atowana Sísaga owainawansabé, Auwe pokúno atena mi aní kaweratenana wenaboba atowe. ⁴³ Manikánka Sisa págegeue séhréh atowara tago kegá minayabe áhtenuwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.
(Mátíyu 17.22-23; Máhka 9.30-32)

Sísaga moke mirau nanegsabé tago kegá áhtenutaq wega we kéro keyabé, ⁴⁴ Ínéga teiéna ehwéh iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku aní móintagéhe úwara ⁴⁵ sega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi tanáhráq mi ehwéh áwahewé sirupipeq íre iwíáhuwe. Minayabe se íre ahtebérasa kasenényabe áhreuwe.

Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Máhka 9.33-37)

⁴⁶ Sisa kéro kega mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaiqme aní múge iraréra ehwehuwe. ⁴⁷ Sísawe sene sirupipeqté íwíáh tagéna káriq aní meqmena we míorabeq iriwe atena ⁴⁸ sensabé, Ínénsabe arutaboairaintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh anínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh anínká íné eqmaq núwéh anínseq séhréh atéhre. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anínká anotah aní ména mó ke kiotaikire úwe.

Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.
(Máhka 9.38-40)

⁴⁹ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírue owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Íre itene naruo aní míéh anímé itene iyahnabo aní míre úwe.

Sámária kegá Sísansabé ahqáho ató ehwehne.

⁵¹ Manikánka Sisa íopeq tumeranaína tanáhráq wahtonúnsabe Sísaga, Sarúsarama suwahpeq pokinauge íwíáhuwe. ⁵² Sega káénarabeq kaweritageheéna Sísaga wehuke Sámária suwahpeq eqmaq suowara sega kaweraritaneheéra mibeq pokuwe. ⁵³ Mibeqté kégá, Sisa Sarúsarama suwahpeq pokinawire u író púara wensabé íre mehweh atówe. ⁵⁴ Íre mehweh atówara Sémísireq Sónireqka minayabe irera Sísansabé, Itene Wahnahno, íopeqté sokaeqsuahnaga mah ke tabipáhrue anehinsagigeheéq tabipáhraruo irareyehnkoyo uye. ⁵⁵ Uyana Sísaga ebeq kéná pabeqme se tagéna, Ahqáho. Íre kaweq ehwéhnóye úwe. ⁵⁶ Segá mitaq suera mó kehíná suwahpeq pokuwe.

Sísaga we kéreyabe irarú ehwehne.
(Mátíyu 8.19-22)

⁵⁷ Segá ahtapeq pokue mó anínká Sísansabé, Are pokónarabeq kéranie úwana ⁵⁸ Sísaga wensabé, Úrinsi iáné nahme ebahnarahpipeq kéhre. Kabarane nahme sehweapeq kéhre. Íné wehukení úku anímé néne nahme íre kéhre úwe.

⁵⁹ Sísaga mó anínsabé, Séniro úwana, Ebeqme nánibo pukinana komaisarena anehe kéranie úwe. ⁶⁰ Úwana Sísaga wensabé, Pusa kégá pukira ke maisaragéhboq arewe Manikánka wannah wahnahnirabeqte éhwéh kosiwáhnorúno úwe.*

⁶¹ Mó anínká Sísansabé, Anotah aníno, íné are kéranie éna téhwe nánuwahyahyabé iroro koaritaninkono úwana ⁶² Sísaga wensabé, Soberi anínká anehepeq pabeqme taga tagainaraqmé Manikánka wannah wahnahnirabeqte árámbehri íre miraorahire úwe.

10

Sísaga 72 wehekéq eqmaranaútaq teriu ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Sísaga 72 wehekéq omaq sitena téhranité téhranitéue moke mó kehiná suwahpeqkakák sene marakóakaq we mótaq poki-naúrabéq eqmaq suowe. ² Eqmaq suanaútaq wega pabeqme ehwéh mahraréna, Sotápéqté ménsáméhnásá moke nera kéhrara íre áhnte kegá koawaqmianeheéra pokowe. Minayabe sotápéqté wáhnáhnásabé, Arene nera kéh ménsáméhnásá arambehri kegá koawaqmiagehéq eqmaq sueq púreroro.

³ Sipisípiq áráhqmarinká úrinsi iámárínká nogórabéq nogónserah ite subiq suahráho ke miáhrabeq eqmaq suaníe. ⁴ Móne unáhmé unahnúrámé súwe íre meyháho. Ahtapeq mó ke piehgírataq íre mehweh arítáho. ⁵ Nahupeq kibekirataq mibeqté keyábé pehwehrue miáho arito. ⁶ Uwaresa aní nahupeq miéhnaraq itene ehweh irankéhe. Uwaresa aní íre miéhrataq itene kaweq ehwéhnká iteba kowekinkehe. ⁷ Manikáne arambehri mirao puaq itega kibekira nahtápéq kaeareq sega náira tahutáhúq pehipi nahro. Peh morá mi nahupéq kaegaeoro. Séhréh arítéh kégá arambehri aní awehraq apéq náwigéhe. Minayabe ite íre matíéhra naneq náigéhe úwe.

⁸ Náigéhe éna, Itega mó ke suwahpeq kirara mehweh aitera náira tahutáhúq pehipi nahro. ⁹ Mitaqté áwáhré ké kawerariteq sensabé, Manikánka wannah wahnahnirabeq iteba wahtotaragire. ¹⁰ Mó ke suwahpeq kirara sega íre mehweh aitéhrataq mibeqté wahba áhtápéqmé iriwe méq mahraréq, ¹¹ Itewe ahtebagehéq mahtaqté tánáhúq, igárátáq kéh tánáhúq poruaruanehe oro. Manikánka wannah wahnahnirabeq iteba wahtotarire. Minayabe iahreraq matíáho teriéoro. ¹² Teiníboq írátíáho. Manikánka ehweh aritahna tanáhráq Sóróma suwahpeqte áhbábáq kéwé ákáhtaq kamah arinkéhe. Itega tanahuq poruarueq mi ehwéh terié kéwé anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Sísaga, Kamah ainehboq kawerurero ú ehwehne.

(Mátíyu 11.20-24)

¹³ Sísaga mó mahraréna, Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kérero, kamah ainehboq kawerurero. Iteruwahpeq áhnte otáq sánsá miraurage. Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreqka mina tagotaq tahirímé sene ahbabáq naho suera kaweqtaq míó irino. Segá

* **9:60:** Sísaga pusa keyábé irarúmé áwahewé sene sirupipeqte síwá pusa ké tahnsa miáh keyábé irarúwe.

mina tagotaq tahirímé sene ahabábáq aiq súónsabe Manikánka taganke-heéra nahonáh kórósí aneranerue tanah abaq marera sene ahabábáqsabe tútuue ibiso irino. ¹⁴ Minayabe Manikánka ehweh aithna tanáhráq mi keyábé peh ákáhtaq kamáh arinkéhe. Mi tanáhráq ite Kórásini suwahpeqte kéreq Pétásáira suwahpeqte kéreqme anotahtaq kamah ainawire. ¹⁵ Kápénééma suwahpeqte kéó, ite kaweq ke míone éq minayabe íopeqté mátábúrápéq kioneheqmúne íwíáhoo? Írakaumo. Mibeq íre kioneheqmóe. Peh iraipéq kowíáhiro áitanawire úwe.

¹⁶ Sísaga eqmaq suanaú keyabé mó mahraréna, Itene ehweh íráh kéwé néne ehweh moq íráhwe. Itensabé ahqáho aítáh kéwé ínénsabe moq ahqáho aintáhwe. Ínénsabe ahqáho aintáh kéwé íné eqmaq núwéh ánínsabé moq ahqáho atáhwe úwe.

Sísaga eqmaq suo kega kouweku ehwéhne.

¹⁷ Sísaga omaq sitena eqmaq suo kega sirupipeq eyoyóue weba kouwekéra wensabé, Itene Wahnahno, arenáwirue owainawamarínsabé pokurero aritonara apubúue poku pokuowe uwe. ¹⁸ Uwana Sísaga sensabé, Sokaegsúéhnká téhrehnsahnue owainawamariné wahnah wenáwíq Séténi íopeqté tunse inahsubuwana tagahwae. ¹⁹ Írátíáhiro. Ínéga págege aító púaq itega wehenkakáq tobinahránkakaq abasawe itene naruo aní owainawa kiotaikigehe. Mó naneqka ite íre ahabáraitáhráhire. ²⁰ Itega owainawamarínsabé miraoro e ehwéh íráhnsabé íre iwíáh íwíáhoru. Peh íopeq Manikánka iteíwíq wene púkuipéq aiq sehiranurainsabé iwíáh íwíáhoru úwe.

*Sísaga iwíáh íwíáhéna Maniká Iteribonsabé kaweróne ato ehwéhne.
(Mátíyu 11.25-27, 13.16-17)*

²¹ Mi tanáhráq Manikáne Awanka Sísane arupipeq eyoyó atowana mahraréna, Nániboo, arega íopeqkákáq mah marákó marákóákáq wahnahnóe. Wehukene sánsá ahtebah kewé arene sánsá íre sokigi ariasa peh morá káriq aní tahnsa ké arene sánsá aiq sokigi ariene. Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atóge. Nániboo, arerega iwíáhue aiq miraóne.

²² Aiq miraóne éna mitaq míáh keyabé, Nániboga moke aiq náníre. Mó kegá íné Manikáne ahninkáwá íre tábúsoqme tagaríáhwana Nániboga webataq íné wenahni tagaríéhre. Mó kegá Nánibo íre tagaríáhwana ínébataq wenahninká we tagaríóge. Íné wenahninká we sokigi aiéna kegá moq Maniká Nánibo tagariagehe úwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro keyabé epéq teriena, Itene iuranka áhntetaq tagahnsabe iwíáh íwíáhoru. ²⁴ Teiníboq írátíáhiro. Áhnte Manikáne ehweh iraru kereq anotah wahnáh kéreqka itega tagah naneq tagéyabe suwahbówara íre tagowe. Segá itega íráh éhwéhnsabé ireyabe suwahbówara íre írówe úwe.

Sísaga, Wáhnaupéqté keyábé moq irutaboiroro ú ehwehne.

²⁵ Mósísine ehweh síwáhnori anínká séna Sísaga ahabábáq ehweh irarinkeheéna áhwárawe tagéna kasenuwe. Kasenéna, Íwáhnoraníno, oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ²⁶ Sísaga wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnká anereiro? Minawé arene arupipeq aiq ahtebahno úwana ²⁷ mi anínká mahraréna, Maniká itene Wahnahnsabé anotahtaq arutaboirúno. Moke arene arupipeqkákáq moke arenawankakáq

moke arene iwíáhónaipéqkákáq Manikánsabe arutaboírúno. Arerensabé arutaboírónanserah arene iyahnabo anínsábé moq arutaboírúno ire úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Arega aiq tábúsoqme iraréne. Tenienanserah mirainaraqmé oga mía míainiewóne úwe.

²⁹ Mi anínká iwíáhéna, Sísaga íné Mósísine ehweh íre kawerue íréhre iwíáhineho éna wega Sísansabé, Néne iyahnabo aní insebo kasenúwe.

³⁰ Kasenúwana Sísaga wensabé, Wehga Sarúsarama suwahpeq suena Séríko suwahpeqte áhtápéq tutairara aebó kégá mehwatawéra táhtoqme subiqmarera wene ménsámehnsá moke sabiwera pokurowe. Anotahtaq subiqmato puana pukinauraitaq we íre nogoráhéna peh ahnayehráq tahperuriaraire. ³¹ Tahperuriarairana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ánínká tunse mi aní tagéna ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokurairaire.

³² Mina urainserah Asiu kené sánsá mirai aní we Áriwái kahnáh ánínká kire mi aní tagéna we moq ébeq ayéhrápéqtáq sótaikue pokurairaire.

³³ Sámária suwahpeqte ánínká kire Asiu weh tagéna we ahnayehráq tahperuriarainsabé arutaboíréna ³⁴ weba sure mayawenkakaq náhniáq sera anonkakaqtáté puramburanútaq abaq atena airí atena mi weh pankeqmaqme wene tónkine abobiahtaq tútu atowana mi kanká áhkokóuwena pokurairaire. Sámária suwahpeqte ánínká mi weh meqmena páhsintía nahtápéq móatena mitaq wahnahnuraire. ³⁵ Ahbiahraq mi nahtápéqté wáhnáh téhtaré móné náwena wensabé, Subiqmato aní kawerue wahnahnatawéwahno éna, Íné kouwekonaraq áwú móné íre awehraq kahnaraq mó awiníe uraire úwe.

³⁶ Sísaga mi ehwéh aiq teawena Mósísine ehweh síwáhnori anínsábé, Apahránítógá ahnayehráq subiqmato aní tagaronsabé wene iyahnabo aní insebo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana mi anínká Sísansabé, Wene iyahnabo anímé wensabé arutaboíratena séhréh atéh áníne úwana Sísaga wensabé, Arega pokue séhréh atarái anínká miraurai serahnúno úwe.

Sísaga Máhtareq Máhriareqne nahtapeq mío ehwéhne.

³⁸ Sísareq we kéro kereqka pokue mó ke suwahpeq kuwana mibeqté íní wenáwíq Máhtaga Sísá mehweh atena wene nahtapeq meqmena móatowe. ³⁹ Máhtane ónánahwá wenáwíq Máhriáe. Máhriaga Sísane ehweh iraníeéna wene aigárápi tútuue míowe. ⁴⁰ Tútuue míowana Máhtaga táhutahuq kaweriniééna áhnte ahwímínú púana wene arupipeq iwíáh kikirúwe. Iwíáh kikiréna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, nénónánahga núwéhraha áhnte ahwímínunsabé arega anetaníbo iwíáhono? Íné séhréh ato teawo úwe. ⁴¹ Teawo úwana Sísaga wensabé, Máhtao, arega áhnte ahwímínónayabé arene arupipeq iwíáh kikiróne. ⁴² Peh morá náneqsabé iwíáhúno. Máhriaga mina kiotaiki naneqsabé arutaboíréna aiq omaq maréhraq itega we íre saiqnariayehe úwe.

11

Púrerirataq mahrarero ú ehwehne.

(Mátíyu 6.9-15, 7.7-11)

¹ Mó tanáhráq Sísaga móbeq ména púreréna parabagúwana we kéro anínká wensabé, Itene Wahnahno, Sóniga we kéréh keyábé púreq ehwéh síwáhnorurainserah iwáhnorúno úwe. ² Úwana Sísaga sensabé, Púrerirataq mahrarero.

Iteriboo, arenáwíq pankerone.

Arega mah kehiná kéhíná wannah wannah aritahna tanáhráq apubúue ábóraragúno ato.

³ Mó wehekáh mó wehekáhnue itene táhutahuq awehraq kirabo aito.

⁴ Mó kegá ahbabáraitáhmé itega minayabe íre ahrreraq masa peh suone.

Itega miraúnanserah itene ahbabáq moq íre ahrreraq matiahno.

Ahbabáqka ite saiqnariahrahiraq íre móito.

Miraue púreroro úwe.

⁵ Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mó kehiná suwahpeqte arene iyahnabo anínká inokáhnabubu sínah are tópah tabonahinaraqmé anerinibo? Mi tanáhráq arenawahrah aniné nahtapeq pokue áhrabé, Irigue tópah nánio ue ineh inehinkehe. Ineh ineheé, ⁶ Néne iyahnabo anínká amahnága íre wahtopeqte sirana tópah tabonahunsabé iriwe tópah náninana kiraboono teawinkéhe. ⁷ Teawinana arenawahrah anínká wene máhripeqte íraréna, Ahqáho. Onsa aiq paiqmarena néne animárinseq sugonayabé túbáh agúno éna, Íre iriwe aweráhuge teawinkéhe. ⁸ Teawena, Inehi animé nánuwahrah aní miéhsábé anetaníbo. Inokáhpeq puana íre náwiníe íwiáhínaraqmé túbáh agineho. Túbáh aginehboq peh píribahriue, Nánio. Nánio úno. Nánio inaraqmé arenawahrah anínká mó íwiáhéna are íre kéh náneqmarí irigue náwinkéhe. Mina inserah púrerirataqmé apubúue túbáh agiyehboq peh mótaq mótarue teawéro.

⁹ Teiníboq írátíáhiro. Itega púrerirataqmé náiyó ira naneq náinkéhe. Págegeue kabarirataq ábórarínaq taganeheqmóe. Onsaraq pakobakoirataq siitankéhe. ¹⁰ Nánio i anínká meyankehe. Kabari anínká ábóraq marankéhe. Onsaraq pakobakoi animé Manikánka siatahnana nahupeq kibekinkehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Arenahninká arensabé, Paseh nánio ínaraqmé arega wehe náwiníbo? Írakaumo. ¹² Wega, Iyah oyérá nánio ínaraqmé tobinahrá náwiníbo? Írakaumo. ¹³ Ite sibowáreh ahbabároraho keéqmé itene animárí peh kaweq naneq nári nárino mino. Íopeqté Ítéribógá íre ahbabárorahi aní ména Wenawa eqmaranae. Minayabe wensabé, Arenawa ínéba eqmaro irarinaraq areba eqmaranawire úwe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.22-30; Máhka 3.20-27)

¹⁴ Owainawanka wehukení subiqmaq subiqmarú púana we ahriahri íre ehwehnorahúwe. Íre ehwehnorahúwana Sísaga mi owáináwánsabé pokúno atowana pokúwana mi anínká ehwehnúwara áhnte tago kegá áhtenuwe. ¹⁵ Áhtenuwara mó kegá mahraréra, Owainawamariné wannah wenáwíq Pésébúríga Sísá págege atena séhréh atéh púana wega owainawamarí kaqsuáhráhire éra seye náhenéra ehmuníq éhmúníruwe. ¹⁶ Ehmuniq éhmúníruwara mó kegá Sísaga ahbabárinkeheéra áhwárawe tagéra sega wensabé, Manikánka séhréh atahnaraqmé íopeqté íre tagariona naneq sokigi aio uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga sirupipeqté íwiáh tagéna sensabé, Wahba márakórápéqté kegá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se sainkéra págegeue morá ké íre míahrahowe. Sensuwahrahreq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se moq págegeue morá ké íre míahrahowe. ¹⁸ Owainawansaq wenawahrahreq ebehotaq tahirímé se sainkéra arahue págegeue míagehbo? Írakaumo. Íre págegeue míahrahowe. Itega péhe éhwéh mahraréq, Owainawamariné wahnahnka íné séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuahráhuge ewe. ¹⁹ Ínéga owainawa

kaqsúótáq owainawane wahnahnka séhréh aintéhtáq tahirímé ite kéiráh kégá owainawa kaqsúáhtáq insega séhréh aritéh iripo? Ite kéiráh kégá itene ehwehnsabé íre tábúSORéhre aítáhwe. ²⁰ Manikáne Awanka págege aintena séhréh aintéh púana owainawamarí kaqsuq kaqsuruge. Mina tagéq Manikánka wahnah wahnahni sansá iteba aiq sire éq tagariáhwe úwe.

Ayahnsa kira wéhyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Ayahnsa kira wehgá wene pokankakaq iqqakaq sokah sokah atawéna wene nahtapeq wahnahninaraq wene ménsámehnsá peh kaweqtaq kanae. ²² Mó ayahnsa kira wehgá weba séna wahnahni weh subiqme kaqsuena wene ebeh naneqmarí mewena wene ménsámehnsá saraqme meyan kéhe úwe.

²³ Sísaga mó mahraréna, Wehukéníká íre néne iyahnabo aní míéhmé néne naruo aní míre. Wehukéníká Ínéreq íre soruparitéhrataqmé wega wehuke karegaráh aruqarurire úwe.

Owainawanka kouwekinsabé éhwéhne.
(Mátíyu 12.43-45)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Owainawanka wehukéní auwena poki-taq wání íre kéhrabeq nogena ahrenahrahirabeq kabarire. Kabari-rana írakauninsabé iwíáhéna, Ínéga súo náhtápéq seuwekinauge éna ²⁵ áuwátái wehukénípá kouwekire. Kouwekéna wene nah tagehrana aiq kabantáhwe parabarúena aiq kaweraréhre. ²⁶ Kawerarena mó abapete téhranité áhnte ahabábáq ówáínáwámá mí koweriréhre. Moke mí owáínáwámá mí anípá kowíáhwe. Téhwe morá ówáínáwánká mí anípá míéhtáq íre kawerire. Anehemé áhnte owáínáwámá mí weba míáhnásabé anotahtaq íre kawerire úwe.

Manikánka wene ehweh sehgió keyábé kawerowe aritéhre ú ehwehne.

²⁷ Sísaga mahrarútaq wene ehweh iro iníká anotahtaq mahraréna, Arenanoga are maqmarena náh náwunsabe Manikánka wensabé kaweróne atéhre úwana ²⁸ Sísaga wensabé, Náinoga maqintonsabe Manikánka kaweróne atena peh wene ehweh irera sehgió keyábé anotahtaq kawerowe aritéhre úwe.

Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 12.38-42; Máhka 8.12)

²⁹ Áhnte wehukégá Sísaba sáhuríówana wega sensabé, Ite amahnága oga míáh kéwé áhnte ahabábáq kée. Itega iraréq, Manikánka are aiq pútaq séhréh atéhre tagarianeheéq ótaq sansánúno teni teninowe. Sónaga sóreq wanípípeq tupekútaq Manikánka ótaq sansá miráúwe. Peh morá mí sansá teienaq iwíáhue tagagehe. Ínéga ótaq sansá mó íre sokigi ainie. ³⁰ Nínibe suwahpeqte kégá Sóna tagéra Manikánka miráú otáq sánsá tagowe. Amahnága oga míáh kégá íné wehukéní úku aní tagéra Manikánka miráina ótáq sánsá tagagehe. ³¹ Sórómóniga Ísara keráq wahnahnútaq wáhnaupeqté kéné wahnah iníká wene ahtebia éhwéh iraníeéna íre wahtopeqte weba súwe. Teiníboq írátíáhro. Amahnága iteba míó ánimé Sórómóni kiotaiku aní múge. Mí iníká Sórómónine ahtebia éhwéh ironserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho? Míayabe Manikánka ehweh aítahna tanáhráq mí iníká íriri ména itensabé ehweh aítankéhe. ³² Nínibe suwahpeqte kégá ahabáruwana Sónaga ehweh koreriutaq wene ehweh irera sene

ahbabáq sansa suera kaweqtaq míówe. Minayabe Manikánka ehweh aitahna tanáhráq Níníbe suwahpeqte kégá iriwe méra ite amahnága oga miáh keyábé, Íre kawerowe éra ehweh aitagéhe. Amahnága iteba míó ánimé Sóna kiotaiku aní múge. Níníbe suwahpeqte kégá Sónane ehweh írónserahme árahinsabé néne ehweh íre iraho?

Itene iurame itene inonkane áráhmu tahnsane i ehwéhne.
(Mátíyu 5.15, 6.22-23)

³³ Sísaga mó mahraréna, Wehukéníká áráhmu keqmaréhtáq kopípéq tahbe tehnopeq íre máréhre. Páhkétiraté íre akariaréhre. Írakaumo. Nahupeq kibeko kegá kawerue tagageheéna áráhmu tahberapeq máréhre. ³⁴ Arene aurame arene anonkataq kéh áráhmú tahnsáne. Arene auranka kaweq naneq tagehnaq arene arupipeq téhranae. Arene auranka ahabárorahi naneq tagehnaq arene arupipeq sunkíkírínae. ³⁵ Arene arupipeqté téhrehme sunkíkírínehboq áwéh panantáínaq tagariáthro. ³⁶ Itene iwíáhopipéq íre sunkíkíría peh moke téhráhnaraq áráhmuga moke nahupeq téhrehnsarah itene iwíáhopipéqté téhrehnka itene inonka moke téhranae úwe.

Péhrasi kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.
(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 20.45-47)

³⁷ Sísane ehweh parabagúwana Péhrasi anínká wensabé, Néne nah-tapeq táhutahuroyehboq máho úwana Sísaga we kérena táhutahuq nanaúwe. ³⁸ Sísaga wene ayahnkara íre pabeq paberia pehipi nónsabe mi anínká áhtenúwe. ³⁹ Áhtenúwana Sísaga wensabé, Itega káhpuaq káp páretahakáq pabeq paberotaq peh ábórapeq pabeq paberéq arupipeq íre pabeq paberowana peh náwíqkakaq mitaq kéhre. Mina onserah itene inonka pabeq paberowana itene irupipeqmé aebó iwíáhwé áhnte ahabábq iwíáhwé mitaq kéhre. ⁴⁰ Ite múguwahgu saiyo animári móe. Manikánka íre peh morá ábóraq kéh náneq miraia kopípéqté náneqmarínkákákq miraro mino. ⁴¹ Ite matiáh náneq mó ke wehwehue nárieq séhréh arítáthro. Mirairataqmé moke matiáh náneq peh kaweqtaq kanae úwe.

⁴² Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, moke itene sotápéqté ménsáméhnsá saraqme abapete itaréitaré matawéq peh morá mewe Manikáne arambehri mirao ke síéwe. Kawerowe. Pehgáriq naneqmarí táwíomé kímé náwahbiamé moq saraqme síéwe. Kawerowe. Mi sansá sehgieq íre súáthro. Peh kaweqtaq mé sansamé Manikánsabe irutaboirme mi sansátaré íre sehgiówe. Íre kawerowe. Mi sansánkákáq sehgióro. Íre miraonsabé Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁴³ Sísaga mó mahraréna, Péhrasi keo, ite Asiu kené momiwí nahtápéq kaweqtapéq méyabe iuwahbeh ke wóe. Ite máhkétirapéq nogótáq mó kegá ite mehweh aiteyabe iuwahbeh ke wóe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. ⁴⁴ Pusa ké maisia máíq kéhrabeq mó kegá íre tagia mitaq pehipi nogówe. Mina inserah itene iwíáhipeq kambaresa náneq tahnsá kéhrara mó kegá íre tagahwe. Minayabe itewe pusa ké maisia máíq tahnsa móe. Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

Mósísine ehweh síwáhnoru kegá ahabárunsabé Sísaga ehweh arito ehwéhne.

⁴⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú anínká Sísansabé, Arega irarénawe itensabé moq ehweh aitahne úwe. ⁴⁶ Úwana Sísaga mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro keo, Manikánka ite moq kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro. Mósísine ehweh áhnte pagégé éhwéh púaq itega síwáhnorowara írah kégá íre sehgiórahowe. Segá íre sehgiórahonsabé itega mi ke pehgáritaq íre séhréh aritáhwe.

⁴⁷ Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Subiq suera maisarówaq ite maisarórabeq itega ebah pentabaráhwe. ⁴⁸ Itega miraome aneq sansánoo? Itene igaqnaréhga kaweq ke subiq súónsabe itega sene ahababáqsabe, Kaweq sansáne éq anehe mi kawéq ké maisarórabeq ebah pentabaráhwe. ⁴⁹ Minayabe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mahraréna,

Néne ehweh irare kereq síwáhnoro kereq seba eqmaq suanauge. Eqmaq suahnara sega táhmaro síwíoqnéra mó táhmaro subiq suanehera-woe úwe.

⁵⁰ Sísaga mó mahraréna, Segá Manikáne ehweh iraru ke subiq súówe. Manikánka mah marákó marákó mirarotaq téh subiq súótaqte mi ahabábáq amahnága oga miáh kéné ahabábáq úkire. Minayabe Manikánka kamah ainawire.

⁵¹ Segá wehukení wenáwíq Ábéri ebeq subiq súówe. Anehemé wehukení wenáwíq Sékáraía Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq míowara subiq súówe. Mi anitéreq moke ákáhpi subiq súó kereqne korahq tunsabe Manikánka amahnága oga miáh ké kamah ainawire.

⁵² Mósísine ehweh síwáhnoro keo, itega ahtebah onsárápété kí kopéq súáhwe. Itewe mibeq íre kibekia mibeq kibekonehe e keyábé ahqáho aritáhwe. Minayabe Manikánka kamah ainehboq tábúsoqme sansánoro úwe.

⁵³ Sísaga mitaq suena máhpeq tuegúwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka wensabé abiahnsa atera áhnte éhwéh kasenuwe.

⁵⁴ Sísaga ahabábáq ehweh irarinkeheéra sega mó éhwéh mó éhwéhnue kasenéra áhwárawe tagowe.

12

Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.26-27)

¹ Peh íregáritaq kegá sáhurió púara mó kené sigará músúriówana Sísaga ebeq we kéro keyabé síwáhnoréna, Péhrasi kegá kopéráhpéro sansá pehragahro. ² Amahnága moke kopépéq kéh náneq mókake ábóraraginae. Moke epéqté éhwéh ábóraraginae. ³ Itega sunkíkirirabeq iraruro éhwéh mó kegá téhrehabeq iragéhe. Itega nahupeq ehmuníq éhmúnírué irarira éhwéhmé mó kegá írera nahnsorapéqté sawai sawaie irarigehe úwe.

Peh Manikánsabe áhreoro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.28-31)

⁴ Sísaga mó mahraréna, Néne iyahnabo animárino, teiníboq írátíáhro. Peh itene inonka subiq suahráho keyábé íre áhreoro. Mi kegá iteyuwa íre subiq suahráhowe. Írakaumo. Minayabe sensabé íre áhreoro. ⁵ Teiníboq írátíáhro. Peh morá Manikánsabe áhreoro. Wega ebeq itene inonka subiqmarena anehe iteyuwa iraipéq suahráhi puaq wensabé anotahtaq áhreoro.

⁶ Káriq kabará máhkétirapéq téhtaré pabusa monéráté moberíáh kábára paiqmarahráhire. Mina tahnsa káriq kábára Maniká Iteriboga íre abitarúéhre. ⁷ Maniká Iteriboga moke itene iyahqnopeqte íyáhrámé sáhsahawe tagariéhre. Wega íte aiq moke tagariéh púaq íre áhreoro. Itega kabaramari kiotaiko puana Manikánka íte íre abitarúéhre úwe.

*Íné Sísane ani múge iraréyabe ayehitéhneho i ehwéhne.
(Mátíyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20)*

⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká mó keyábé, Sísane ani múge terinaaq mókake íné wehukení úku anínká íopeqté ké míéhrrataq Maniká Iteribonsabé, Néne ani míre teawiníe. ⁹ Arega mó ke miáhtáq ínénsabe, Ahqáho. Íné íre tagarióge aintéhnaaq mókake Maniká Iteribo míéhrrabéq ínéga arensabé ahqáho atena are íre tagarióge atanauge úwe.

¹⁰ Sísaga mó mahraréna, Íné wehukení úku anínsábé níéhrruru aintéh ánímé Manikánka insahwé atena íre ahrreraq matianawire. Peh morá Manikáne Awansabé éhrrurui ánímé Manikánka íre insahwé atanawire. Ahqáho. Peh ahrreraq matiankehe úwe.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Mó kegá íte táhtoqme ehweh aitanehera irataq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Segá íte meiqmera Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáhpápópoq wahba wáhnáhpápópoq mó anotah anípápópo móitéhrrataq itega, Aneq ehwéhnonehknono éq áhreyeho. ¹² Mi tanáhráq Manikáne Awanka irarína ehwéh sokigi ainkéhe úwe.

Ménsámehnsánsabe arutaboiri anínká múguwahgu sansá miraurai ehwéhne.

¹³ Peh íregáritaq kegá sáhuriówana mitaqté ánínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, nániboga pukurairana wene мэnsámehnsá nánuwahga moke meraire. Mi мэnsámehnsá ákáhtaq náninkéhboq nánuwahnsabé ákáhnsaime náwo teawo úwana ¹⁴ Sísaga wensabé, Íné мэnsámehnsá saraqme nári nárinkeheéna insega omaq intaráiro? ¹⁵ Insega omaq intaráiro éna mitaq mío keyabé mahraréna, Ménsámehnsánsabe igará pabekínehboq kawerurero. Íre sene áhnte kéh мэnsámehnsánsabé wehuke oga míahrahowe úwe.

¹⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Anotah wehné so áhnte мэnsámehnsá iráirana ¹⁷ wewe náhenéna, Áhnte мэnsámehnsá matiónsábé eheq saharanínkono uraire. ¹⁸ Eheq saharanínkono íwíáhéna, Íné mahrainie éna néne мэnsámehnsá kéh náhmári sokoruqme mó anotah nahmári pearena néne áhnte мэnsámehnsá mipéq sáharaníe. ¹⁹ Mipéq sáharáhnaraq mahra íwíáhinie. Néne matió мэnsámehnsá áhnte opéq awehraq kanae. Minayabe amahnága túbáh aginie. Táhutahurinie. Iwíáh íwíáhéna ábáhrinie íwíáhuraire.

²⁰ Iwíáhurairana Manikánka wensabé, Múguwahgu saiyo aní móne. Iborá penahnaaq are pukiniewóne. Minayabe are áhnte matiahna мэnsámehnsámé inseréhga awaq miagéhbo uraire. ²¹ Maniká Iteribonsabé íre sirutaboiria peh sene мэnsámehnsánsabe sirutaboiro kewé teawú aní tahnsa ké wóe úwe.

*Itene irupipeq iwíáh kikiriyeho ú ehwehne.
(Mátíyu 6.25-34)*

²² Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mah marákóipéq mé tanahráqsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Aneq

naninkono? Aneq korósi sukiwianínkono íre iwíáhoró. ²³ Oga méwé íre peh morá tópah nahngae. Itene inonkame íre peh morá aneraneré naneq mire.

²⁴ Kúqnu tagéq ahtebahro. Mi kanká ménsúmehnsú íre uqmaréhre. Sene táhutahuq tahbé íre kéhre. Minayabe nera kéhtáq íre koawaqmena méaréhre. Manikánka mi kansábé iwíáhéna pehipi kiraboire. Itewe wehuke puana Maniká Iteriboga itensabé anotah iwíáhéna kawerue kirabo aitéhre. ²⁵ Arega arene oga mé tanahráqsábé iwíáh kikirinaraqmé ábátáq mérearahráhiro? Ahqáho. Írakaumo. ²⁶ Itene oga mé tanahráq ábátáq mérearahráh íre únayabé mó naneqmarínsábé aneqsabé iwíáh kikironehbo?

²⁷ Uworapeqté náneq kirena kaweq ará iyéh tagéq ahtebahro. Uworapeqté náneqka íre arambehrire. Korósi íre kogahnire. Anotah wahnáh ání wenáwíq Sórómóni naho ména we áhnte mensáméhnsá matawéna anotah kawéq áwáhríq kórósi matiowe. Uworapeqté kaweq ará iyéh náneqka Sórómónine kaweq awahriq naneq kiotaikire. ²⁸ Uworapeqté náneq íre kagai naneq mire. Iborá iyéhraha ahbiah tahnsá kekírataq taginae. Manikánsabe pehgárita q aiq pútare átáh kéó, Manikánka mi kawéq ará sukiwíéhnsábé wega ite moq sukitaahráhi mino. ²⁹ Aneq nanehnkonó iwíáhéq irupipeq áhnte iwíáh kikiriyeho. ³⁰ Maniká íre tagariáh kégá minayabe iwíáh iwíáhéra sene sirupipeq iwíáh kikirowe. Iteriboga ite íre mationa naneq aiq tagariéhre. ³¹ Minayabe Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsánsábé irutaboírég sehgióro. Sehgirataq wega ite íre mationa naneq náinkéhe úwe.

Sísaga kaweq naneq morábí sáhonsabé teriu ehwehne.

(Mátíyu 6.19-21)

³² Sísaga mó mahraréna, Ite sipisípiq nansó táhnsá kéó, íre áhreoro. Maniká Iteriboga wahnah wahnahnirabeq awaq miageheéna aiq omaq itéhre. ³³ Itene ménsámehnsá paiqmaqme mi moné tabonah ke náriéro. Mirairataqmé kagaorahi mensáméhnsá íópeq mitaq sáharagéhe. Mitaq aebó ánínká íre aebóorahire. Mitaq wenuqka íre nahrahi puana itene kagaorahi mensáméhnsá peh mitaq kagainawire. ³⁴ Itene kaweq naneq morábí sáharáhrabeqsabé irutaboironeheqmóe úwe.

Sísaga, Kouwekonaraqsábé níwénunoro ú ehwehne.

(Mátíyu 24.42-44)

³⁵ Sísaga pabeqme ehwéh mahraréna, Itene korósi sukiareq áréti konahnareq aráhmú keqme tagariáhro. ³⁶ Sene wahnahnka pahuwirorabeq suena sína tanáhráqsábé wene arambehri anímári áwénuno serahnoro. Wegá sure onsa pakobakoínaraq sega apubúue onsa sioneherawoe. ³⁷ Se tótuqméra sene wahnahnsabé áwénuno anímárlnsábé, Kawerowe aritankéhe. Teiníboq írátíáhro. Sene wahnahnka we áwénuno keyábé iwíáh iwíáhéna áréti konahnuwena sensabé, Tútuoro aritena kirabo aritankéhe. ³⁸ Wegá inokáhnabubupopoq tueina ínaraqpópoq sínaraqmé íre sugia peh wensabé áwénuno keyábé anotahtaq, Kawerowe aritankéhe.

³⁹ Anotah wehgá aebó ánínká sína tanáhráq ahtebehtaq tahirímé wega áwénunue wahnahnurawéna aebó ánínká kibekina ínaraq tagéna kaqsúéh irino. ⁴⁰ Minayabe iwíáhue tagahro. Íné wehukení úku anínká ite íre iwíáhira tanáhráq kouwekinauge. Minayabe íwéh panantáginaq níwénunoro úwe.

Kaweq arámbéhrí ánínseq íre kaweq arámbéhrí ánínseqsábé ehwehne.

(Mátíyu 24.45-51)

⁴¹ Pítaga Sísansabé, Itene Wahnahno, arega mah pabéqmé éhwéhmé peh morá itensabé teieno? Mó keyábéákáq terieno kasenúwe. ⁴² Kasenúwana Sísaga mahraréna, Ahtebia ání tábúsoqme arámbéhríí animé insebo? Wene wahnahnka mi anínsábé, Mó arámbéhrío keráq wahnahnarito atena táhutahuq tanáhráq tópah nário atéhre. ⁴³ Wene wahnahnka kouwekéna teawátái arámbéhrí tábúsoqme mirainsabé tagéna wene arambehri anínsábé, Kaweróne atankéhe. Kaweróne atéhnsábé arambehri aníné aru eyoyóinkehe. ⁴⁴ Teiníboq írátíáhro. Wene arambehri anínká tábúsoqme arámbéhríí puana wene wahnahnka, Moke néne ménsámehnsátaq wahnahnúno atanae. ⁴⁵ Ahababáq arambéhrí ánínká iwíáhéna, Néne wahnahnka íre apubúue kouwekinae iwíáhíre. Mira iwíáhínsabé mó arámbéhrí wéh áhré subiqmarena múguwahgu kereq táhutahuq néna píah naruq narurire. ⁴⁶ Wega íre iwíáhíue áwénunína tanáhráq wene wahnahnka séna mina tagéna anotahtaq kamah awena ehweh íre íráh ké míáhrabeq móatankehe úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh irena íre miraínaraq wene wahnahnka anotahtaq kamah awinkéhe. ⁴⁸ Arambehri anínká wene wahnahne iwíáh íre ahtebéna mína ahababárinana wene wahnahnka pehgáritaq kamah awinkéhe. Wehukenínká anotah apéq meyahnararaq anotah apéq awinanao. Mína inserah Maniká Iteriboga wehukení áhnte awena págege atena séhréhínaraq mi anínká Sísane arambehri anotahtaq mirainanao úwe.

Sísaga, Íné wehuke saraq iuwanieéna tutaueg ú ehwehne.

(Mátíyu 10.34-36)

⁴⁹ Sísaga mó mahraréna, Abe kekinai anínká téh kekiaréhra tawe abae agire. Mína inserah néne ehwehnka abae aginkeheéna marakóipeq tumíarauge. Ira abae aginserah néne ehwehme apubúue abae agéyabe nuwahbehre. ⁵⁰ Sega mótaq íné íre kaweraintéhra puana amahnága nirupipeq áhnte uméhime mókake kaweraginae. ⁵¹ Ínéwé sainkue míáh ké insahwé aitanieéna marakóipeq tutaire iwíáhoo? Írakaumo. Peh sainsuanieéna tutaueg. ⁵² Mó karírónání moberíáh méra apahránítógá néne ehweh sehgiówara mó téhránítégá íre sehgioya puara sainkue míáhwe. ⁵³ Mó mapéq abowáreq wenahninseq sainkue míehye. Mó mapéqmé anowareq ayahunkawareq sainkue míehye. Mó mapéqmé ahrahnawareq anahbukawareq sainkue míehye úwe.

Wehukega néne arambehri íre ahtebahrahowe ú ehwehne.

(Mátíyu 16.2-3)

⁵⁴ Sísaga weba míó keyabé mó mahraréna, Ibonuqna kéhtáq ibonsinae irarewana ibonsire. ⁵⁵ Áúnorahntáh kéhtáq patahinae irarewana patahíre. ⁵⁶ Kopéráhpéro keo, itega ibonuqnankákáq áúnorahntáhnkakaq ahtebéqmé aneqsábé ínégá amahnága mirau arámbéhrí íre ahtebahrahowe úwe.

Apubúue insahwé ato ú ehwehne.

(Mátíyu 5.25-26)

⁵⁷ Sísaga mó mahraréna, Kaweq sansámé aneqsábé íre iwíáhíue mirao? ⁵⁸ Mó anínká are ehweh atanieéna anotah wahnáhbá meqme kinararaq ahtapeq kirataq we insahwé ato. Ehwehorabeq kirataq

wega are anotah sahsí móatahnaq wega párisiba móatahnana sega are karábúsiipéq móatéhboq insahwé ato. ⁵⁹ Teiníboq írátíáhro. Karábúsiipéq móatahnana íre apubúue soraq auwaneherawoe. Ebeqme anotah apéq paiqmarehnaraqmé anehe soraq auwagéhe úwe.

13

Ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé pukoneheqmóe ú ehwehne.

¹ Mi tanáhráq táhmaro mió kega Páhirátiga miráú ehweh Sísá teawúwe. Kehrari marákórápéqté kégá Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe titiruwana Páhirátiga se subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritowara subiqmárówara pukutaq sene korahqkákáq titiro nanéq kané korahqkákáq moraráq mitaq kowe. ² Páhirátiga miráú ehweh Sísá teawúwana wega sensabé, Pukuro kené ahbabáq moke mó Kehrari marákórápéqté kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ³ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe. ⁴ Síróáma marákóráq íre wahto íópeq pewe kiríá ébáh náh sokoguraitaq 18 wehuké pukurowe. Pukuro kené ahbabáq moke mó Sarúsarama suwahpeqte kéné ahbabáq aiq kiotaiki puara mina tahnsa pukurowe íwíáhoo? ⁵ Írakaumo. Teiníboq írátíáhro. Iteitene ahbabáq sansa íre súéhrrataqmé ite moq moke pukoneheqmóe úwe.

Sera íre íyéh áwánkánsábé pabeqme ehwéhne.

⁶ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehne sotápéq nah nanéq será íyéh áwánká kiréhrrana wega sera sabátáhrurairana írakaunuraire. ⁷ Írakaunurairana wene sotáq arambehri anínsábé, Apahtáro ópéq ínégá mah awánká sera sabátáhruraugana írakaunuraire. Apiruo. Aneqsabé néne marakóraq pehipi kehro urairana ⁸ sotáq arambehri anínká wensabé, Amahnága pehragéna sera iyankéhboq ínégá áwahipeq ubuqme káhone seq maisarahnnana ⁹ mó ópéq iyahnaraqmé kawerinae. Íre iyahnaraqmé apiruankéhe uraire úwe.

Ahrena ahrena wehekáh Sísaga owainawanka áwíoqnó iní kawerato ehwéhne.

¹⁰ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwana ¹¹ abobia káuqmunia iní mitaq míowe. Owainawanka 18 ópéq mi iní áwíoqnó púana we taebewe nogena íre iriwe nogoráhu iní míowe. ¹² Sísaga mi iní tagéna wensabé, Mahbeq súno éna arene awahre kaweratóge éna ¹³ wene ayahnkaratáté táhtoqnówana apubúue irigéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁴ Sísaga mi iní ahrena ahrena wehekáh kaweratonsabe mibeqté wáhnáh ánínká abiahnsanéna mió keyabé, Arambehri wehekáhmé abapete morá wéhékáh míre. Mó anínká arene awahre kawerateyabe awinaraqmé arambehrié wehekáh sero. Ahrena ahrena wehekáh awahre kaweraiteyabewé íre sero úwana ¹⁵ Sísaga mina tahnsa íwíáho keyábé, Kopéráhpéro keo, ahrena ahrena wehekáh itene kamarí wání nageheéq wiraipeqté meriqmeq wánítapeq mórítáh mino? ¹⁶ Mah inímé Ébárahma kahnáh ínínirana owainawanka íregárita q ópéq 18 ópéq áwíoqnehrrana ínégá ahrena ahrena wehekáh kaweratómé aiq kaweq sansánu mino úwe.

17 Úwara mi ehwéhnúnka sene sirupipeq pó púara wene naruo anotah siyehitówara áhnte mó kegá Sísaga miráú arámbéhrí tagéra iwíáh iwíáhuwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Máhka 4.30-32)

18 Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Manikánka wahnah wahnah-nime aneq tahnsáne ue teinínkono? Anere pábéqmé éhwéh teinínkono? 19 Manikánka wahnah wahnahnime awanká ayu pehgáriq ayú tahnsane. Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah úkéna moke mó mensáméhnásá kiotaikire. Awankánirana kabaramarínka séra ayahnaweraq sene nah piáhwe úwe.

Muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.33)

20 Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime anere pábéqmé éhwéh teinínkono? 21 Tírí ínínká muoráhi naneq párahwaipéq maqme ayahnirana moke múire. Manikánka íopeq wahnah wahnahnime mina páréti muoráhi naneq tahnsáne úwe.

Sobuya méhpéhpéq kibekoro ú ehwehne.

(Mátíyu 7.13-14,21-23)

22 Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinie iwíáhéna pokue moke táhúnipéqkákáq anotah matábúrápéqkákáq síwáhnoriniéna pokúwe. Pokéna síwáhnorue kure kure Sarúsarama suwahpeq koragúwe. 23 Koragúwana mó anínká wensabé, Wahnah aníno, oga mérapeq awaq miéhra kewé peh táhmaroga awaq mianeherabo kasenúwe.

Kasenúwana Sísaga míó keyabé, 24 Tauntahunue sobuya méhpéhpéq kibekoro. Teiníboq írátíáhro. Áhnte kegá nahupeq kibekonehe iwíáhéra íre kioráhowe. 25 Mibeqté Wáhnáhnká onsa paiqmarahnarag itega méhpeh iriwe méq onsaraq subírataq wensabé, Itene Wahnahno, onsa siito igehe. Onsa siito irana wega itensabé, Ite eheqte kébo? Ínéga ite íre tagaríóge inawire. 26 Ité íre tagaríóge ina q itega wensabé, Arereq moráráq táhutahururauna wino. Arega iteruwahpeq iwáhnorurona wino irana 27 wega itensabé, Itewe íre tagaríóge. Ité eheqte kébo? Ité moke ahbabáq ke puaq íné nueq pokoro aitanawire.

28 Ébáráhmareq Áhísáhkireq Sékópareq moke Manikáne ehweh iraru kereqka Manikánka wahnah wahnahnirabeq miéhraq tagéq peh máhpeq miéhra puaq uwo uwo éq abuyoraneheqmóe. 29 Ío kiembogirabeqte kéreq ío tupekirabeqte kéreq ébeq ayópéqté mó ébeq ayópéqté kéreqka sure Manikánka wahnah wahnahnirabeq tútuue méra táhutahurigehe. 30 Írátíáhro. Amahnága anotah ke ebeq miáh kéwé mókake Manikánka wahnah wahnahnirabeq anehepeq pehgáriq ke úkoneherawoe. Amahnága anehepeqte kegá ebeq anotah ke úkigehe.

Sísaga Sariúsarama suwahpeqte keyábé arutaboirú ehwehne.

(Mátíyu 23.37-39)

31 Mi tanáhráq Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Érótiga are subiq suaníe iwíáhinsabé mahta q sue pokúno uwana 32 Sísaga sensabé, Mí urínsí íá táhnásá ánínsábé koreaweq mahrarero. Iborankákáq ahbiahakákáq owainawamari kaqsuena awahre ke kaweraríanie. Apahtáróráq néne arambéhri parabaruaníe. 33 Manikáne ehweh iraru ke peh morá

Sarúsarama suwahpeq miówara subiqmaq subiqmaruwara puku puku-
uwe. Íné moq Manikáne ehweh iraru anínéna iborankákáq ahbiahakáq
ahrinaakákáq ínéga iwíáhu ahtápéq pokue arambehrinauge.

³⁴ Sarúsarama suwahpeqte kéo, itensabé nirutaboiritóge. Itega
Manikáne ehweh iraru ke subiq sueq Manikánka iteba eqmaro ke ebahn-
satate subiq súówe. Kokórega wene áráhqmari arutaboiréna ahwirinserah
áhnte tanáhráq ite wahnahnue séhréh aiteyabe nuwahbehaqme itega
ahqáho aintáhwe. ³⁵ Írátíáhro. Ahqáho aintáhnsabé iteruwahpeqme
mókake íre kaweraitahnana peh susa náh kanae. Teiníboq írátíáhro.
Mókake itega íné pehipi íre tagagehe. Ebeqme mahraréq,
Itene Wahnahne áwírue sína anínsábé iwíáh iwíáh atone éq anehe íné
tagagehe úwe. (Buk Song 118.26)

14

Sísaga wene aiayah mu aní kawerato ehwéhne.

¹ Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Péhrasi wahnáh ániné nahtapeq
táhutahurinieéna pokúwara mibeqté kégá we awahnkanuwe. ² Wene
aiayah mu anínká weba miówana ³ Sísaga mi aní tagéna Mósísine ehweh
síwáhnoro kereq Péhrasi kereqsabé kasenéna, Ahrena ahrena wehekáh
awahre ke kaweraritewé kaweq sansápo úwe. ⁴ Úwara íre ehwehnia peh
ehiya miówana Sísaga mi awáhré aní kaweratina eqmarowe.

⁵ Eqmarena mió keyabé mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh itene
anipópoq póráhqpópoq mataipéq tupetiahnaraqmé mi wehekáh panke-
qme meruaneherabo kasenúwe. ⁶ Kasenúwara íre teawasa peh ehिया
miówe.

Íné pehgáriq aní tahnsa míanie iwíáhúno ú ehwehne.

⁷ Táhmaro táhutahuroneherao kegá kabaréra kaweqtapéq eheq tútuue
míanehnkono uwana Sísaga mina tagéna mah pabéqmé éhwéh teri-
uwe. ⁸ Teriena mó anínká arensabé, Máho ínahwe arega anotah
tahutáhúrirarabeq pokirataq anotah weh tútuue míéhrarabeq íre tútuue
míahnó. Arensabé máho urai anínká mó aní are kiotaigme anínsábé
máho urairamo. ⁹ Anotah anínká sínaraq máho urai anínká arensabé,
Móbeq míahnó. Mó anínká mahtaq tútuue míankehe ínaraq are anotah
ayéhítanawire.

¹⁰ Arensabé máho ínaraq ayehrápéq korútuue míahnó. Miraínaraq arens-
abé máho urai anínká tagéna arensabé, Irigue mahbeq kaweqtapéq
serútuue míahnó atanae. Wega miraínaraq tagehra kegá arensabé iwíáh
iwíáh atagéhe. ¹¹ Wewega, Íné anotah aní múge iwíáhínaraqmé Maniká
Iteriboga wensabé, Pehgáriq aní míahnó atankéhe. Wewega, Íné pehgáriq
aní tahnsa míanie iwíáhínaraqmé Maniká Iteriboga wensabé, Anotah aní
míahnó atankéhe úwe.

Sísaga, Tabonah ke kawerarito ú ehwehne.

¹² Sísaga máho ato anínsábé mahraréna, Arega anotah tahutáhúq
kaweraréhna tanáhráq peh morá arene iyahnabo arenawahrah áhnte
monéakákáq kéyábé máhoro íre úno. Mó tanáhráq sega arensabé, Máho atera
táhutahuq náwigéhe. Mina tahnsanue arene ápeq meyankéhe.

¹³ Arega anotah tahutáhúq kaweraréhna tanáhráq tabonah kereq
sawenkahnia kéreq aigará soriqnah kereq aura pira kéreqsabé máhoro

arito. ¹⁴ Segá are mó naneq íre náweráho puara Manikánka kaweróne atankéhe. Mókake wega kaweqtaq miáh ké iriritahna tanáhráq ápeq awinkéhe úwe.

Táhutahuronehboq máhoro únsabe pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 22.1-10)

¹⁵ Sísareq moráráq táhutahurú aninká mi ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq táhutahurira kewé sirupipeq áhnte eyóyo aginkehe úwana ¹⁶ Sísaga wensabé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga íregárita q wehekéq kiraboiniééna áhnte tahutáhúq kawerataire. Kaweraréna mi keyábé, Máhoro uraire. ¹⁷ Awehra q tanahráqmé wene arambehri aní teawena máhoro urau keyábé, Táhutahuq tanáhráqmé aiq awehra q mire. Amahnága máhoro korerio éna eqmataire. ¹⁸ Eqmatairana, Máhoro urairara íre serahúne éhwéh mó aninká mó aninkáue teawátowe. Mó aninká wensabé, Marakó paiqmataunsabé mina koraganau puana íre korahuge urairana ¹⁹ mó aninká wensabé, Íné arambehriéyabe inayáhnkú káho paiqmataunsabé mi kamári áhwárawe taganau puana íre korahuge urairana ²⁰ mó aninká wensabé, Íné ahre meyo púana íre korahuge uraire.

²¹ Mi arámbéhrí áninká kouwekue sene ehweh wene wahnah teawátairana anotah abíáhnshánuraire. Anotah abíáhnshánéna wensabé, Anotah ahtápéqkákáq pehgáriq ahtápéqkákáq peheráh pokue tabonah kereq sawenkahnia kéreq aura pira kéreq soriqnah kereq koweriqme súno uraire.

²² Urairana wene arambehri aninká miraéna kouwekéna wene wahnahnsabé, Ai q miraugarawe sira kewé íre awehra q miáhwe urairana ²³ wene wahnahnka wensabé, Néne táhutahuq áhnte nagehboq sotápéqkákáq tanahraipéqkákáq wehuke kogabarue koweriqme súno. ²⁴ Teiníboq írátíáhro. Téh máhoro urau kegá néne táhutahuq pehgáriq naneq íre naneherawoe uraire úwe.

Sísaga, Ebeq kawerue iwíáhé anehe íné séniro ú ehwehne.
(Mátíyu 10.37-38)

²⁵ Sísaga pokúwara peh íregárita q kegá kéréwana wega pabeqme sensabé, ²⁶ Wehukega íné pehipi íre séniragéhe. Wenanoiboreq wene ahrereq wene animárínseq wenábáqmarínseq wenanahnorehreq suahnaraqmé íné sénirankéhe. Wewe awahbeh iwíáh suahnaraqmé íné séniréh aní míankehe. ²⁷ Nánibone arambehri miraunsabé íné awankáta q táhpawe nubiq suagéhe. Ínéga miraunserah miraué séniráhro. Minayabe néne arambehrira q túbáh agéna peh we awahbeh arámbéhrí sehgi ánimé né séniréh aní íre míahrahire.

²⁸ Nah pianáina aninká ebeqme iwíáhue tagankehe. Nah pe naneq-marínkákáq wene móneakáq awehra q kahnarraqmé anehe pearankéhe. ²⁹ Ebeq íre iwíáhi aninká nahwiahnsanse pearena anehe néne móneakáq íre awehra q kéhre éna mi nah íre pera suankéhe. Tagehra kegá susa náhwíáhnshánsé tagéra mi anínsabé awiréh atera, ³⁰ Wega áhwáreh arámbéhrí íre parabaruaráhire oneherawoe.

³¹ Wahnah aninká mó wahnáh ánínseq wene ebeh kereq ebehue subiq suanéhe iwíáhéna ebeq tútuue ména kawerue iwíáhinkehe. We peh 10 táhúséni (10,000) ebehira ke miéhrrata q wene naruo peh íregárita q 20 táhúséni (20,000) ebehira ke miéhrrata q kaweq iwíáhi wahnáhnká íre apubúue koebihinkehe. ³² Itene naruo íre subipáhraruahráhué

íwíáhinaqmé sene naruo miéhrataq ahnsaní eqmarankéhe. Itega íre ebehoneheqmúne. Kaweqtaq míanehboq póqsuanéhe terio éna eqmarankéhe.

³³ Mina inserah íné séniraníe íwíáhóna anínká ebeqme íwíáhue tagankehe. Peh morá wewene matiéh náneqsabé, Anetaníbo moke suaníe íwíáhi anínká íné séniréh ání míankehe úwe.

Sísaga auqmah soréqsabé pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 5.13; Máhka 9.50)

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Sóreqme kaweq nanere. Sóreq auqmah úkínaraq árahue kaweraranéhnkono? Írakaumo. ³⁵ Auqmah soréqmé peh abehq úki puaq sotápéq kíréh náneq íre séhréh atahráhire. Sotápéq kawerue kirankéhboq seqkákáq auqmah soréq ayahnue sotápéq maranéhnkono? Írakaumo. Auqmah soréq peh máhpeq suaneheqmúne. Minayabe iahreakaq ké kawerue íráhro úwe.

15

Sipísípiq tabanaginsabé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 18.12-14)

¹ Táhkísi moné meyáh kéreq ahabábq kereqka Sísane ehweh iraneheéra weba suwara ² Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ehmuníq éhmúniréra, Mah anínká ahabábq sansano ke mehweh aritena sereq moráráq táhutahirire uwe.

³ Uwana Sísaga mi ehwéh irena mah pabéqmé éhwéh mahraréna, ⁴ Iteruwahrah anínká áhnte ka 100 sipísípiq wahnahnirana peh morá ká tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá íre tabanago kamáí 99 sipísípiq uwaruntú sahtaqme nahrabeq sitena tabanagi ka kogabarue ábóraq marankéhe. ⁵ Ábóraq marahneyabé iwíáh íwíáhéna mi ka sawi-wena ⁶ wene nahtapeq pokue wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Néne tabanagi ka ábóraq marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe. ⁷ Mina inserah íópeqté kégá 99 kaweqtaq miáh keyábé peh ákáhtaq iwíáh íwíáhowe. Peh morá áhbábq anínká wene ahabábq suena Manikáne ani ukítaq íópeqté kégá anotahtaq iwíáh íwíáhowe úwe.

Tabanagi monéyábé pabeqme ehwéhne.

⁸ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Mó inínká nayáhnkú moné matiéhrana peh morá moné tabanagínaraq wega anerinabo? Wegá áráhmu keqmarena nahupeq kabantáhinkéhe. Kawerue kabarue ábóraq marankéhe. ⁹ Ábóraq marena wenawahrahreq wene iyahnaboreqsabé síáhrabue sensabé, Tabanagi moné ábóraq marónsábé iwíáh íwíáhonehe inkehe. ¹⁰ Mina inserah peh morá áhbábq anínká wene ahabábq suena Manikáne ani ukínaraq Maniká miéhrabeqte íópeqté kégá ahabábq súéh ánínsabé anotahtaq iwíáh íwíáhigehe úwe.

Ábákawa kouwekuraitaq wenaboga iwíáh íwíáhúnsabe pabeqme ehwéhne.

¹¹ Sísaga mó mahraréna, Peh morá wéhreq wene ahninkáwáréréq míarowe. ¹² Ábákawagá wenabonsabé, Nániboo, amahnága arene ménsámehnsá saraqme náio urairana sibowágá wene ménsámehnsá saraqme náriátáire.

¹³ Náriátáirana ábákawagá táhmaroraq mitaq ména wene ménsámehnsá sokah sokahue íre wahto wáhnapeqté ké suwahpeq pokéna mitaq míaraitaq wega ahabábq sansa mira aruqarurainsabé wene móne

apubúue parabaguraire. ¹⁴ We tabonah ani ukurairana mitaq anotah ehwéhrarairana we arupibiuraire. ¹⁵ Arupibiurainsabé wega mibeqté áníné arambehri aní úkurairana wene wahnahnka, Uworapeq néne póéráhqtaq kowahnahnúno atáráire. ¹⁶ We áhnte arúpíbiurairana póéráhqka narotaq sene táhutahuq nahrahurairara mó kegá we íre náwátówe.

¹⁷ Minayabe wene múguwahgu iwíáh suena tábúsoqme iwíáhéna, Nánibone arambehrio ke áhnte topáh kéhranawe íné mahtaq nirupinsabé pukorahuge. ¹⁸ Íné mahtaq suena nánuwahpeq pokue nánibonsabé mahrarinie. Nániboo, ahbabáururautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. ¹⁹ Ahbabáraitáráunsabé mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto. Peh arene arambehri aní míankehé arambehriúno ainto teawinié éna ²⁰ mitaq suena wenaboba pukuraire.

We áhníbórá suraitaq wenaboga tagéna arutaboírue pehbeheráh weba kure kogáhkoue nánkóqnarairana ²¹ wenahninká wensabé, Nániboo, ahbabáururautaq arereq Manikánseq ahbabáraitáráuge. Mókakewe ínénsabe, Nénahnine íre ainto uraire.

²² Urairana abowágá wene arambehrio keyabé síáhrabéna sensabé, Kaweq káhq ambántá apubúue mewe suki atáhro. Wene ayahnkrapí kera suki ateq wene aigárápí súu suki atáhro. ²³ Kaweq kaho áráhq subiqme moráráq táhutahuréq iwíáh iwíáhonehe. ²⁴ Nénahni pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq iwíáh iwíáhonehe uraire. Segá táhutahuq kawerarera iwíáh iwíáhurowe.

²⁵ Iwíáh iwíáhurowana awahwágá wene sotápéqté séna ábáhruro irena ²⁶ arambehri anínsabé, Aneroo kasenuraire. ²⁷ Kasenurairana, Arenábáq séna awaho ani míéhnsabé arenaboga káho áráhq subiqme nanehe uraire. ²⁸ Urairana awahwágá anotah abíáhnánéna nahupeq íre kibekurairana wenaboga tueyokue wensabé, Máho ue áhrabéna, Áru ukiqmewé kiinsahwé aito uraire. ²⁹ Urairana awahwágá wenabonsabé, Ínéwé áhnte opéq arene arambehri mira aruqaruruge. Arene ehweh íre anterutaugé. Ínéreq néne iyahnaboreqka ábáhrigeheé arega méme áráhqmé íre níátóne. ³⁰ Arenahninká ahbabáq ininsónseq arene ménsámehnsá parabaruenta sirah arega káho áráhq subiqme náwene uraire. ³¹ Urairana abowágá wensabé, Are nénahni móne. Arereq ínéreq moráráq mía míaúye. Moke matió ménsámehnsámé areneákáq matioye. ³² Arenábáq pukuraime amahnága oga míéhre. We taqnobaguraime amahnága ábóraq míéh púaq itega iwíáh iwíáhue ábáhrúnawe ábérehre uraire úwe.

16

Ménsámehnsá tínáhuue mirai anínká miraurainsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísa ga we kéro keyabé mó pabéqmé éhwéh mahraréna, Áhnte monéákáq wéhné ménsámehnsátaq arambehri anínká auráq átáriairaire. Átáriairairara mó kegá wene wahnahnsabé, Arene arambehri anínká íre kawerue wahnahnire urowe. Urowana wene wahnahnka irena ² mi anínsabé áhrabue kasenéna, Arene áhwára áhwára sansánsabé teniémé aiq pútaq ehwéhpo? Tenio. Arega néne ménsámehnsá moke kawerare mókake minawari íre wahnahninkehe uraire.

³ Urairana mi anínká wewe náhenéna, Néne wahnahnka kaqnuah-naraqmé aneq arámbéhrí ininkono? Íné nonáwehq ube arámbéhrí íre miraorahuge. Móneyabé ineh inehyabé áhnte niyehitehre. ⁴ Íné iwíáhume

tínáhuakáq kégá néne iyahnabo úkigehboq sene tínáhu maratarinie. Miraonaraqmé mókake néne arambehri íre kahnaraq sega íné mehweh aintera sene nahtapeq máho aintera kirabo aintagéhe íwíáhuraire. ⁵Wega mira íwíáhéna tínáhuakáq ké síáhrabéna ebeq surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro uraire. ⁶Árahue kehro urairana, Obenkisa óéri antéhyá* 100 antéhyá merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga 50 obenkisa óéri antéhyá awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁷Anehe surai anínsábé, Néne wahnahne tínáhuue árahue kehro urairana, Wítíwe 100 ambékí merauge urairana, Mah pepáhqtáq mahraue sehiranúno éna ínéga wítíwe 80 ambékí awinauge ue sehiranúno teawátáire.

⁸Wega mina tahnsa urainsabé wene wahnahnka wensabé íwíáh íwíáhéna, We ahtebia áníne uraire.

Mah marákóipéqté kégá mah marákóipéqté sánsá aiq ahtebahwe. Minayabe ménsámehnsá paiqmaráhsabé sene sánsánká téhrehrebeq nogó kéné sánsá kiotaikowe.

⁹Teiníboq írátiáho. Áhnte ke itene iyahnabo míagehboq mah marákóipéqté ménsámehnsá náriéro. Mina parabagína tanáhráq oga mérapeq sega mitaq mehweh aitagéhe úwe.

¹⁰Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Pehgáriq arámbéhrí kawerue mirai anínká anotah arámbéhrí moq kawerue mirainkehe. Pehgáriq naneg pehipi meyéh ánínká anotah naneg moq aebóorahire. ¹¹Arega mah marákóipéqté ménsámehnsá íre kawerue wahnahninaraqmé árahue oga mía mía arámbéhrí mirainibo? ¹²Mó aniné ménsámehnsá íre kawerue wahnahninaraqmé arega wahnahninkehéna ínsega ménsámehnsá airaiq awinkéhbo úwe.

*Téhtaré wáhnáhné arambehri moráráq íre sehgoráhi ehwéhne.
(Mátíyu 6.24)*

¹³Sísaga mó mahraréna, Arambehri anínká téhtaré wáhnáhné arambehri íre moráráq sehgoráhire. Wega mó wahnáhsabé awahbéna mó wahnáhsabé íre awahbanae. Wega mó wahnáhné arambehri kawerue sehgiena mó wahnáhné arambehri áhwára áhwárainae. Mina inserah itega Manikánsabe irutaboiro sansánkákáq móneyabé irutaboiro sansánkákáq íre moráráq sehgoráhowe úwe.

Sísaga Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé teriu ehwéhne.

¹⁴Sísaga mah ehwéh mahrarúwara Péhrasi kegá irera móneyabé sirutaboiro puara wensabé awiréh atáhwe. ¹⁵Awiréh atáhwana wega sensabé, Mó kegá, Ite kaweq ke wóe aitageheéra arambehriowe. Manikánka itene kopípeq irupipeqté íwíáh tagariéhre. Wehukega íwíáh íwíáh atáh náneqme Manikánka mi naneqsabé abehq náneq mire atéhre.

¹⁶Wání meri merini aní Sóniga íre sútaq Mósísine ehwehnikakáq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikakáq kowe. Kowana Sóniga suraitaq Manikánka wahnah wahnahnirabeqte kaweq ehwéh tei teinúne. Teinúnara ómi kegá págegeue mitaq kioráhuéne íwíáhowe.

¹⁷Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq mókake tabanaginae. Peh Manikánka sehgiro i ehwéhmé mi ehwéh pehgáriq íre tabanagorahire.

* **16:6:** Óéri anome óríwi awankátápéqté sérá anone. Óríwi awánkánsabé éhwéhmé píku anehpeqte sehírámé "Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne" ue kéhrabeq tagáhno.

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 5.31-32, 19.9; Máhka 10.11-12)

¹⁸ Wene ahre kaqsuena mó ahre meyéh ánínká aiq ahabábárire. Sutai ahre meyéh ánínká moq ahabábárire úwe.

Áhnte monéákák wéh iraipéq míarainsabé éhwéhne.

¹⁹ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Menah áhnte mensáméhnsánkákák wéhgá kaweq ambántámári aneranerue ména ahriahri kaweq tahutáhúq narúq narururaire. ²⁰ Wega miraurairana tabonah náonkakák áni wenáwíq Árásárúsi áhnte mensáméhnsánkákák wéhne ogesáh ogesáhrapeq tútuue ména ²¹ mi wehné táhutahuq apipi nanieéna mitaq míarairana iamárínká séra wene náo wana wananurowe.

²² Tabonah ani pukurairara íopeqté kégá wenawa meqmera Maniká míéhrapeqte aní Ébáráhmaba móátárówana áhnte mensáméhnsánkákák wéh moq pukurairara maisiarówe. ²³ Maisarówana wenawanka iraipéq ména anotah erurairana kamahuraire. Wega senahpeq tagarairara íre wahtopeq irerebeq Ébáráhmareq Árásárúsireq moráráq míaroyana tagaraire. ²⁴ Tagéna Ébáráhmansabé áwíahraqséna, Ébáráhma nániboo, ínénsabe arutaboiraite Árásárúsi eqmarehnana wene ayahnkara wánípipeq pámbáhue ninehbíraq tabaintahnana titirino. Mah iráipéq anotahtaq níerire uraire.

²⁵ Níerire urairana Ébáráhmaga wensabé, Náníbáre. Are oga míarona tanáhráqmé áhnte kawéq náneqkakák míaronana Árásárúsi tabonah ani míarairaire. Minayabe iwíáhue tagáhno. Amahnága we mahtaq kaweqtaq míéhrah arewe mitaq kamahóne. ²⁶ Móme ite ákáhpi mentú kéhnsábé mahbeqté kégá mibeq íre tuoráhúnara mibeqté kégá mahbeq íre kioráhowe uraire.

²⁷ Urairana wega Ébáráhmansabé, Nániboo, Árásárúsi nánibone nahtapeq eqmaro. ²⁸ Mitaq náníbáqmari moberíáh míáhwe. Mah iráipéq anotah érirabeq se moq siyehboq Árásárúsiga sensabé, Itene ahabábáq sansa sueq kaweqtaq mía míaoro korerinkéhe uraire. ²⁹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh matíáhwe. Mina iragéhe uraire. ³⁰ Urairana, Ahqáho. Sega mina íre iragéhe. Pukia anínká oganúkéna korerinaraqmé se irera sene ahabábáq sansa suaneherawoe uraire. ³¹ Urairana Ébáráhmaga wensabé, Sega Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh anetaníbo iwíáhirataqmé pukia ánínká oganúkéna terinaraq sega wene ehwehnsabé moq anetaníbo iwíáhéra kaweq ke íre ukoneherawoe uraire úwe.

17

Ahabábáq sansanká aiq pútare atona sansá saiqnaruhráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-7,21-22; Máhka 9.42)

¹ Sísaga we kéro keyabé mahraréna, Síúgio kewé anotah ahabábárowe. Mah marákó márakóipéq ahabábárorahi sansá peh kagaire. Áúgii anímé ahabábáq áhwareh puana Manikánka anotahtaq kamah awinawire. ² Wehukénínká ínénsabe aiq pútare aintéh áni ahabábáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgii anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhrú táhrúue púrúrúia káwéhúpípeq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino. Iteite kawerurero úwe.

³ Sísaga mó mahraréna, Arene iyahnabo anínká ahbabárinaq ehweh ato. Ehweh atéhnaraq wega arensabé, Íre kaweruge. Móme íre mirainie ínaraqmé insahwé ate wene ahbabáqsabe mó íre iwíáhúno. ⁴ Wegá peh morá wéhékáh abapete téhtaré tánáhráq are ahbabárué ue anehe wega, Íre kaweruge. Mi ahbabáq suaníe ínaraqmé wene ehwehnsabé aiq pútare ate wene ahbabáqsabe íre iwíáhúno úwe.

Sísaga aiq pútare atéh sánsánsábé teriu ehwéhne.

⁵ We kéro kega Sísansabé, Itega kaweqtaq aiq pútare atanéhboq séhréh aito úwe. ⁶ Séhréh aito uwana wega sensabé, Arene iwíáhwé awanká ayu pehgáriq ayú tahnsa kahnararaq itega anotah awánkánsábé, Are sawikue móbeq sóreq waní káwehupípeq kogahno irataq mi awánkánká itene ehweh sehginawire úwe.

Sísaga kaweq arámbéhrí áníné sánsánsábé irarú ehwehne.

⁷ Sísaga mó mahraréna, Wahnah korégá wene arambehri anínsábé, Néne sipisípiqtaq wahnahnúno anehe néne sotápéq koarambehriúno atéhrana tupekináinara wega sotápéqté arámbéhrí suena wene wahnahne nahtapeq sine. Wene wahnahnka wensabé, Aiq míre. Sewe náhno inabo? ⁸ Írakaumo. Wahnah korégá wensabé, Néne táhutahuq tíare tahberapeq mewe ménánio éna ínégá nawe parabarúáhnaraq arene táhutahuq nankehe inae. ⁹ Minawé peh arambehri aniné arambehri puana wega miraitaq wahnah korégá kaweróne inabo? Írakaumo. ¹⁰ Mína inserah Maniká itene Wahnahne ehweh sehgióro. Kawerue sehgieq parabarueq iwíáhéq ite íre kaweq arámbéhríúna anímári múne. Itega miraúnawe peh itene arambehri wire oro úwe.

Sísaga kawerato anínká kouwekue kaweróne ato ehwéhne.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq pokinaútaq wega Sámária marákóákáq kótaikue Kehrari marákóákáq kótaikue ¹² mó ke suwahpeq kúwara inayáhnkú ké anotah naonkákáq kégá weba suwe. Mó ke insoq sitéhneho éra sega móbeq iriwe méra ¹³ áhrabéra, Sísao, are anotah aní móne. Arutaboiraíto uwana ¹⁴ Sísaga se tagéna sensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue itene náó kaweraginsabé sokigi ariéro úwara pokue ahtapeq kutaq sene náó kaweragúwe.

¹⁵ Peh morá ánínká wene náó kaweragú tagéna kouwekue Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atena ¹⁶ Sísane aigárápí abiah maraipérué káúqmunue iwíáh iwíáh atena kaweróne atowe. Mi anímé íre Asiu aníne. We Sámária marákórápéqté áníne. ¹⁷ Sísaga we kasenína, Inayáhnkú kaweraitóge. Mó abapete itaréitaré anímári eheq míaho? ¹⁸ Aneqsabé peh morá wáhnaupeqté ánínká kouwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atehro éna ¹⁹ wensabé, Irigue pokúno. Aiq pútare aintahnaga kaweratéhre úwe.

Sísaga tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

(Mátíyu 24.23-28,37-41)

²⁰ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq ahkake sinabo uwana wega sensabé, Manikánka wahnah wahnahnína tanáhráq wehukega siuratate íre tagahrahowe. ²¹ Wehukega, Mahtaq kéhre. Mitaq kéhre íre irarerahowe. Manikánka wahnah wahnahnime amahnága ite míáhrabeq ábórarire úwe.

²² Sísaga we kéro keyabé mó mahraréna, Mókake itega íné wehukení úku aní túóna tanáhráq níwénunue irutaboírég íre tagagehe. ²³ Mi tanáhráq

sinaínaraq mó kegá, Mitaq koragahro. Mahtaq seragahro teírataq sene ehweh íre aiq pútare arítáthro. ²⁴ Sokeqsúéhrona apubúue moke íopeq téhrehnserah íné wehukení úku aní túóna tanáhráq tuinauge. ²⁵ Téhwe mah tanáhráq wahnahno kegá ínénsabe, Iuwahriehre aintera kamah aniera nubiq suagéhe.

²⁶ Naho naho Nóah mío tanáhráq wehukega ahbabárera miraunserah íné wehukení úku anínká tuinie onaraq mi tanáhráq oga míéhra kegá miraigehe. ²⁷ Anotah waní pianáú tanáhráq wehukega ahbabárera ahriahri miraunserahnéra táhutahuréra ábáhrera pahuiruwana Nóahga wene sípiipéq kibekúwana anotah ibónsúwana wání pionka moke subipáhraruowe.

²⁸ Mó aní wenáwíq Árótae. We wáhnaupeqté ké suwahpeq Sóróma suwahpeq míotaq mi kegá íre irasa ké méra táhutahuréra paiqnánána ayu uqmarera nah pearówana ²⁹ wega mitaq suena pokútaq íopeqté irobina tuwara mi ke moke tabikue pukuwe. ³⁰ Mina unserah íné wehukení úku anínká tuinaona tanáhráq wehukega táhutahuréra seyene arambehri miraéra ahwiminirataq tuinauge.

³¹ Mi tanáhráq sinaraq máhpeq míéhrataq itene ménsámehnsá meyaneheéq nahupeq kibekiyeho. Mina inserah sotápéq míéhrataq itene nah-tapeq kouwekiyeho. ³² Manikánka Áróthane ahre kamah awunsabe ahreraq matiáthro. (Stat 19.26)

³³ Wehukeníká peh wewensabé arutaboirena peh wewe awahbeh iwíáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. We awahbeh iwíáh suqsuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe úwe.

³⁴ Sísaga mó mahraréna, Íne wehukení úku anínká túónaraq mi tanáhráq inokáhpeq téhranité morá máhriqtáq sugéhrataq Manikánka mó aní merena mó aní mitaq auwanae. ³⁵ Téhrinítégá aboyanirataq mó iní merena mó iní mitaq auwanae. ³⁶ [Téhtaré wéhgá sotapéq arampehrirataq mó weh merena mó weh mitaq auwanae úwe.] ³⁷ Úwara we kéro kega wene ehweh irera Sísansabé, Itene Wahnahno, ehqpo uwana wega sensabé, Pusa káné anonka kéhrabeq kúqnumarinká ínsínsíowe úwe.

18

Sísaga pagu paguni kewéinínsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga we kéro kega púreré sansansabé anetaníbo iwíáhéq túbáh agiyehboq peh ahriahri púrerigeheéna mah pabéqmé éhwéhmé teriwe. ² Mó kené koti ehwéh iwíáhue irena sene koti kaweraritéh wéhgá wenawahpeq ména Manikánsabe íre áhrea mó keyábé íre iwíáh iwíáhurstaire. ³ Mi ke suwahpeq kéweini ména mi wehbá séyééna wensabé, Níwíoqneh aní túbáh aginkehboq ehweh ato teawa teawanurairaire. ⁴ Téh séyéuraitaq mi weh anínká wene ehweh íre irena ahqáho atáráire. Anehemé wega mó iwíáhéna, Ínéwé Manikánsabe íre áhrea wehukekeyabé íre iwíáh iwíáhuge. ⁵ Peh mi inínká ínéba séyééna pagu pagu aintéhnábé wene ehweh sehginie. Íre sehgiónaraq wega mó séyééna pagu pagu aintahnaraq nuwahqsoreqniae uraire úwe.

⁶ Sísaga mó mahraréna, Mi wehgá íre kaweqtaq ména mi iwíáhurstaire íráthro. ⁷ Wega miraurainsabé Maniká tagariáh kegá ahriahri púreq aruqarurirataq Manikánka íre séhréh aritanabo? Wega íre wahto tanáhráq peh túbáh aginabo? Írakaumo. ⁸ Teiníboq írátíáthro. Wega se

apubúue séhréh aritanae. Íné wehukení úku anínká mah marákóipéq kiwekona tanahráq mah kegá ínensabe aiq pútare aintaneherabomo úwe.

Téhq anitégá púreruya sansátáreyábé pabeqme ehwéhne.

⁹ Mó kegá iwíáhéra, Itebataq kaweq ke míone éq, Mó keyábé iuwahiehre uwana Sísaga mah pabéqmé éhwéh mi ke teriuwe. ¹⁰ Péhrasi anínká púrerinieéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kirairana táhkísi moné merai anínká moq púrerinieéna mitaq kiraire. ¹¹ Péhrasi anínká iriwe ména wewensabé iwíáh iwíáhéna mahraréna, Manikáno, íné mó ke tahnsa ání íre míónsábé arensabé iwíáh iwíáh atóge. Ínéga aebówé, ahabábáqmé, mó kené ahre abariéwé íre mirau aní múge. Íné íre mahna táhkísi moné meyéh ání tahnsa ání múge. ¹² Ínéga mó wikírátq mó wikírátue arensabé iwíáhéna téhtaré wéhékáh táhutahuq awehriuge. Moke meyó náneqme saraqme abapete itaréitaré matawéna mó morá are náwa náwanuge uraire.

¹³ Péhrasi anínká mahna tahnsa púrerurairana táhkísi moné meyéh ánínká móbeq iriwe ména wene ahabábáqsabe ayehitarairana ibiséna aura marakóiperurawéna púreréna, Manikáno, íné ahabábáq ani míónsábé arutaboiraite kawerainto uraire.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Manikánka táhkísi moné merai aní kaweratáráirana wene nahtapeq pokéna kaweqtaq míairairana Manikánka mó aní peh áwé tagairairana wene ahabábáqkakaq mewena pokuraire. Aneqsabébo? Wewensabé iwíáh iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Pehgáriq aní míahno atankéhe. Íné pehgáriq aní múge iwíáhi anímé Manikánka mi anínsábé, Anotah aní míahno atankéhe úwe.

Sísaga, Káriq anímárinká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.
(Mátíyu 19.13-15; Máhka 10.13-16)

¹⁵ Sísaga káriq anímáriní táhtorankeheéna mó kegá meriqmera mórítowara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁶ Ahqáho arítówana Sísaga mi káriq anímárinísábé, Máhoro éna we kéro keyabé, Mah káriq anímáriní ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Sega mira onserahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁷ Teiníboq írátíáhro. Mah káriq anímárinká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutaborowe. Peh morá sega mira onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq anínsábé arahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.
(Mátíyu 19.16-30; Máhka 10.17-31)

¹⁸ Wahnah anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwana ¹⁹ Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Maniká webataq kaweqtaq mía máire. ²⁰ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhnká mahraréna, Mó aníne ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súeho. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh aritého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro ire úwe. (Kisim Bek 20.12-16; Lo 5.16-20)

²¹ Úwana mi anínká Sísansabé, Káriq aní míarautaqkákáq amahnágaákáq mi ehwéh sehgiúge úwana ²² Sísaga mi ehwéh irena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne

mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. Tabonah ke moke nárie íné séniro úwana ²³ mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwe.

²⁴ Sísaga mi weh tagéna mahraréna, Áhnte mensáméhnsá matiáh kégá Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matiéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe.

²⁶ Úwara író kega kasenéra, Minayabe insega oga mérapeq awaq mi-ahráhiro ue kasenuwana ²⁷ Sísaga sensabé, Wehukega íre miraoraho naneq Manikánka miraorahire úwe.

²⁸ Pítaga wensabé, Iteruwahpeqkakáq moke mationa naneqkakáq sueq kérone úwana ²⁹ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhiro. Manikánka wahnah wahnahnirabeqte árámbehri miraoneheéra sene nah súáhmé amahnága áhnte mó nahmári awaq miagéhe. Mi arámbehri miraoneheéra sene ahreromé, sensibáqmarimé, sensinoibowe, sene animárimé súáhmé ³⁰ áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Mókake oga mérapeq moq awaq miagéhe úwe.

*Náhmábáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.
(Mátíyu 20.17-19; Máhka 10.32-34)*

³¹ Sísaga moke we kéro ke móbeq sitena sensabé, Íráhro. Manikáne ehweh iraru kegá íné wehukení úku anínsábé naho sehiranuwe. Itega Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega sehiranunserahnue mó kegá miraigehe. ³² Nánuwahrah Asíú kégá nahnso kebá móintagéhe. Sega niwiréh aintera abehq éhwéh aintera tehqni aintera ³³ nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwara ³⁴ we kéro kega mi ehwéh íre ahtebowe. Mi ehwéh áwaha kopípeq ko púara sirupipeq íre írówe.

*Sísaga aura pira ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 20.29-34; Máhka 10.46-52)*

³⁵ Sísaga Séríko suwahpeq wahto kútaq aura pira ánínká ahnayehráq tútuue ména ineh inehúwe. ³⁶ Áhnte kegá sótaikuwana mi anínká irena sensabé, Aneroo úwara ³⁷ sega wensabé, Néhsara suwahpeqte ání Sísá sotaikire teawúwe. ³⁸ Teawúwana wega anotahtaq mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboirainto úwara ³⁹ ebeq ku kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno atówana wega íre túbáh agia peh anotahtaq mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínensabe arutaboirainto úwe.

⁴⁰ Arutaboirainto úwana Sísaga mitaq kowéna, Níyáhrabi aní meqme sero úwara meqmera suwe. Suwana Sísaga wensabé, ⁴¹ Aneratanínkono úwana wega, Néne Wahnahno, íné tagéyabe nuwahbehre úwana ⁴² Sísaga wensabé, Arega aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge. Tagáhno úwe. ⁴³ Tagáhno úwana apubúue tagéna Sísá kérena Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe.

19

Sísaga táhkísi moné meyo aniné nahtapeq pokú ehwehne.

¹ Sísaga Séríko suwahpeq kure kótaikinaúwana ² táhkísi moné meyo kene wannah wenáwíq Sákíási míowe. We áhnte monéákák áninéna, ³ Sísá taganie íwíáhéna áhnte kegá kígíunsabe we egahq aní púana Sísá íre tagahrahúwe. ⁴ Minayabe wega pehbeheráh wehuke kótaikue Sísá taganieéna we sína ahtápéqté áwánkátápéq kire kirítuue míowe. ⁵ Tútuue míowana Sísaga wahtotaq séna aura pankeqme Sákíási tagéna wensabé, Sákíásio, arene nahtapeq kowíaniboq are apubúue maraipéq tueagúno úwe.

⁶ Tueagúno úwana Sákíásiga apubúue tueague aru eyoyóéna Sísá mehweh atena wene nahtapeq móatowe. ⁷ Mina tago ke ómiga abiahnsanéra áhnte ahbábák ániné nahtapeq pokinsabé íre kawerire uwe.

⁸ Sákíásiga wene nahtapeq iriwe ména Sísansabé, Néne Wahnahno, néne ménsámehnsá saraqme tabonah ke ákáhtaq nárinié. Menahmé ínégá mó keyábé péhe éhwéh teriena sene móne pehipi merauge. Amahnága merau moné itaréitaréráq meraunserahnue mi ke nárinié úwe. ⁹ Úwana míó kega írótaq Sísaga wensabé, Arene ahbabák sansa suahnayabé iboramé ite mi karírónání kaweraitóge. Arewe amahnága aiq pútaq Ébárahma kahnáh aní míahne. ¹⁰ Íné wehukení úku anínká ahbabák ke kabarue kawerinieéna tumióge úwe.

*Sítárirai monéyábé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 25.14-30)*

¹¹ Sega ahtapeq kure Sarúsarama suwahpeq wahto kutaq wereq nogú kega iwíáhéra, Manikánka wannah wahnahnirabeq ábóraq aginaire unsabe Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriuwe. ¹² Teriena, Anotah wehgá íre wahto wáhnaupéqté kéné marakóraq pokinauraire. Mi wehgá iwíáhéna, Pokinaurabeqte wáhnáh anínká ínénsabe, Arenawahpeq pokue arenawahrah kowahnahnúno teninkeheéna pokinauge iwíáhurstaire. ¹³ Pokinauraitaq wene arambehri ke nayáhnkú ké síáhrabéna 20 Kína 20 Kína ue sítaráwéna sensabé, Íné pokona tanáhráq mah moné matawéq paiqme arambehriéwehrana kouwekono éna pokuraire.

¹⁴ Pokurairara wenawahrahga wensabé íre suwabhéna wáhnaupéqté wáhnáh áninsábé, Areba ki anínká itetaq wahnahnéyabe iuwahriehre koreawéro éra mó ke we anehe eqmaq súátówe. ¹⁵ Pokurai wehgá mi wáhnáh árámbehri mewena wenawahpeq kouwekéna wene arambehri ke móne átáriaro keyábé síáhraburaire. Síáhrabéna sensabé, Íátáu moné árámbehri árahuroo kasenuraire.

¹⁶ Árahuroo kasenurairana ebeq surai anínká wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínaráté áhnte paiqmaqme amahnága arene móne íregáritaq Kíná 200 Kína úkire urairana ¹⁷ wannah korégá wensabé, Kaweróne. Are kaweq arámbehrióna aní móne. Pehgáriq arámbehri tábúsoq marahna puah mókakewe arega nayáhnkú kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

¹⁸ Mó arámbehri anínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné mi 20 Kínaráté paiqmaqme amahnága arene móne 100 Kína úkire urairana ¹⁹ wannah korégá wensabé, Arewe moberíáh kéhíná suwahpeq wahnahninkehe uraire.

²⁰ Urairana mó arámbehri anínká séna wensabé, Anotah weh wóne. Arega níátóna moné meyo. Ínéga ambantaraté úbíqme kopéq matauge.

²¹ Íre arega arambehrióna naneq mewe meweóne. Íre arega uqmatona naneq naruq naruróne. Are págege wahnáh ání míahnayabé áhreéna arene móne kopéqmarena pehipi áwúge uraire.

²² Urairana wahnah korégá wensabé, Arewe íre kaweq arámbéhríóna aní móne. Arega iraréna ehwéhnsabé ehweh atanauge. Íre ínégá arambehriu naneq mewe meweuge éna wino. Íre ínégá uqmatau naneq naruq naruruge éna wino. Íné págege wahnáh ání míó púah ²³ aneqsabé néne móne pékkiipéq íre matono? Miraunaraq tahirímé amahnága áwátáu monéákáq pékkiipéqté monéákáq meyó irino éna ²⁴ mitaq míaro keyábé, Túbáh agurá aniné móne mewege áhnte kiná 200 kína matiéh ání náwéro uraire. ²⁵ Urairara sega wensabé, We amahnága 200 Kína matiéh míno urowana ²⁶ wahnah korégá sensabé, Teiníboq írátíáhro. Áhnte matiéh ání mónkakáq awiníe. Pehgáriq matiéh ání mina meyhanna we tabonah ani míankehe uraire. ²⁷ Wahnah korégá mó mahraréna, Néne naruowe ínénsabe itene wahnah aní méyabe iuwahriehre uro kewé meriqme sure ínégá tagahnaq subiq súáhro uraire úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Sóni 12.12-19)

²⁸ Sísaga mah pabéqmé éhwéh teriena ahtapeq ebeq kure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. ²⁹ Wega Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaq kútaq Óríwi sawéhrápéq kiuwe. Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq ³⁰ sensabé, Isebeq wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Mitaq kirataq iyaráh ká tónki aráhq wehuke íre áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³¹ Pugeréhrataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye teawétao éna eqmaq suowe.

³² Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah iyaro tonkí aráhq tagéra pugeróye. ³³ Pugeróyataq mi kané sibowárehga, Aneqsabé pugerehyo uwara ³⁴ sega sensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye uyana sega, Meqme pokotao uwara ³⁵ mi ka meqme Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkiné ahobiahtaq kierútu agúwe.

³⁶ Tónkiga Sísá áhkokóue pokútaq wereq ku kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme awahrirarówe. ³⁷ Mi ah Óríwi sawéhrápéqté tutaq Sarúsarama suwahpeqsabé wahtotaq kútaq áhnte we kéro kega Sísaga págegeue miraú otáq sánsámárinásabé iwíáhue tagéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. ³⁸ Sega anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwirue si aní anotáh anínsabé iwíáh iwíáh atone. Manikánka iru pehwehrué aitena we íopeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe. *(Buk Song 118.26)*

³⁹ Uwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh kegá túbáh agiyehboq ehweh arito uwana ⁴⁰ Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Sega túbáh agotaq tahirímé ebahmarínká anotahtaq iwíáh iwíáh aintáh irino úwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeqte keyábé ibisó ehwehne.

⁴¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq wahtotaq kútaq mitaq tagéna mibeqté keyábé arutaboiréna ibisówe. ⁴² Ibiséna mahraréna, Iborá itewe Manikánka insahwé aitéh sánsá ahtebahtaq tahirímé nirupipeq eyoyó irino. Amahnágawé itega íre tagariahrahowe. ⁴³ Mókakewe itene

naruoga iteba séra ite abugéqnáhnue moke itene ahmari paitáwéra wahnahnigehe. ⁴⁴ Segá itene nahmarí sokoruera itereq itene animárínseq subipáhraruagéhe. Segá moke perehnehnia ebáhtáté miraia naneq sokoruagéhe. Manikánka ite kaweraite tanáhráq íre ahtebónayabé mókake itene naruoga miraigehe éna arutaboairaritowe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéte paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Máhka 11.15-19; Sóni 2.13-22)

⁴⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne nahme púreré nahne ue áwíratagéhe ire. *(Aisaia 56.7)*
Itega miraonka mah nahmé aebó kégá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

⁴⁷ Sísaga mó wehekáh mó wehekáhnue mitaq síwáhnorúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté wáhnáhmárínseqka Sísá subiq suanéhboq aneq ehwéh atanéhnkono éra sío síouwe. ⁴⁸ Sísaga síwáhnorútaq áhnte mó kegá wene ehweh ireyabe suwahbó púara we subiq suanehe iwíáhu kegá íre suboráhuwe.

20

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwéhne.

(Mátíyu 21.23-27; Máhka 11.27-33)

¹ Sísaga mó wehekáh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna kaweq ehwéh teriuwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq mibeqté Asiu kené ábóáwáh wéhreqka weba séra ² kasenéra, Arega miraóna naneqme árahinie miraono? Insega miraúno ataráinsabé miraono? Teio úwe. ³ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga moq itensabé kaseninie. ⁴ Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátáiro? Manikánka eqmaq áúwátáiro? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe. ⁵ Teniéro úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhnkono? Manikánka Sóni eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atároo inae. ⁶ Wehukega Sóni eqmaq áúwátówe teawénaraqmé mahtaq sáhuriáh kégá, Sóniwe Manikáne ehweh irarurai aní míre iwíáho puara ebahnsa tuparuqme iubíyeho éra sío síouwe. ⁷ Sío Síoéra Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana ⁸ Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe, Miraúno aintáráí aní íre teiníe úwe.

Sotáq wahnahnuro ahbábáq kényábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Máhka 12.1-12)

⁹ Sísaga mi keyábé mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena mó keyábé, Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupeqté ké suwahpeq kowéna íre wahto tanáhráq mitaq míraire. ¹⁰ Náhniáq sera írái tanáhráq wene arambehri anínsabé, Ákáhtaq koweyo éna sotáq wahnahnuro kebá eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá náhniáq sera íre náwasa subiqmarera kaqsutowe.

¹¹ Kagsutowana so aboga mó arámbéhrí ání eqmatairara sega we moq subiqmarera íre kaweq sansá atera sera íre náwasa kagsutowe. ¹² Kagsutowana so aboga mó ání eqmatairara sega we anotahtaq subiqmarera so wírá máhpeq tuparutowana ¹³ so aboga wewe náhenéna, Anerininkono éna niruní nénáhní eqmaraníe. Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna wenahni anehe eqmataire.

¹⁴ Eqmatairara we wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhbog subiq suanéhe íwíáhéra ¹⁵ táhtoqme máhpeq móatera subiq sutowe.

Sega mirauronsabé so aboga mi ke anere aritankéhbog? Teiníboq írátíáhro. ¹⁶ So aboga wene sotápéq séna wahnahno ke subiq suanawire. Wene sotáq mó kegá kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe úwe.

Eqsitankéhe úwara sega wene ehweh irera mahraréra, Éhneh. Sotáq wahnahnuro kegá miraurome íre kawerurowe uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nah píáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire.* (*Buk Song 118.22*)

Mah ehwéh áwahewé aiq ahtebaho kasenuwe.

¹⁸ Kasenuwana mó mahraréna, Mi wahqtáq inahnsubíra kené siyahnsamé piteginae. Mi wahqká megue wehukení subinaraq wene ayahnsamé abiro abiro aginawire úwe.

¹⁹ Úwara Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka seye náhenéra, Sísaga mi pabéqme éhwéhnue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreu puara íre miraorahuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné inse awenéhnkono kasenu ehwéhne.
(*Mátíyu 22.15-22; Máhka 12.13-17*)

²⁰ Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka Sísá táhtore tanáhráqsabé áwénunowara mó keyabé, Sísaba pokue péhe éhwéh teaweq, Arene ehweh ireyabe iuwahbehre oro. Wega ahbabáq ehweh irarinkéhbog págegeue kasenék áhwárawe tagahro. Ahbabáq ehwehnínaraq táhtoqme anotah wahnáhpá móatanéhe éra péheno ke eqmaq súówe.

²¹ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arega iraréna ehwéhmé tábúsoqme ehwéhnóne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhé peh Manikáne sansá ahriahri tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. ²² Minayabe teio. Aneq íwíáhono? Itega Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné awenéhnkono? Árahonehnkono uwe. ²³ Uwana Sísaga sega epéráhpéru íwíáh tagéna sensabé, ²⁴ Ebah moné taganibog ábóraq maro éna, Mah monéráq píkisahakák áwíqkakaq insene kehro úwara ²⁵ sega wensabé, Aroma kené wahnah anímé Sísáhrinee uwe. Uwana Sísaga sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwe. ²⁶ Úwara Sísane ehwehnsabé áhtenéra wehuke míópi Sísaga áhwára áhwára ehwéh íre irarúnsabe túbáh agéra ehiya míówe.

* **20:17:** *Mátíyu 21.42* aigárápéqté éhwéh tagáhno.

Sísaga pusa ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 22.23-33; Máhka 12.18-27)

²⁷ Sáyúsi kewé pusa ké ire iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ²⁸ Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweiní meyankehe. Mi inínká maqmarahna animári wenawahne animári miageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁹ Minayabe abapete téhraníte se ábárahnahna míarowe. Siwahwágá ahre mewena ire aninkákáq uraitaq pukuraire. ³⁰ Pukurairana náhmbáh 2 abakáwága awahwáné kéweiní mewena ire aninkákáq uraitaq pukurairana ³¹ náhmbáh 3 abakáwága moq monseráhnurairaire. Moke mi abaráhnhahnka mi iní mótaq mótarue mewera ire aninkákáq urotaq orah animári pukurawana ³² sinehemé mi iní moq pukuraire. ³³ Moke mi abaráhnhahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

³⁴ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mah marákó marákóípéqté wéhgá ahre meyháwara ahreronká wehkowe. ³⁵ Manikánka iriwe oganúq sitahna kegá ahre ire meyagéhe. Ahrega ire wehkigehe. ³⁶ Se íópeqté kegá mía mía onserah puara mó ire pukigehe. Manikánka se iriwe oganúq sitahna puara peh wene animári mía míaigehe. ³⁷ Pusa ké iriwe oganúq site ehweh Mósísine sehiranka teíre. Uworapeqté káriq awánkánsabé ire tagia peh téhrówana irobinapipéqté éhwéhnká mahraréna,

Íné Ébárahmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine Maniká múge. Íné Sékópáne Maniká múge úwe. *(Kisim Bek 3.6)*

³⁸ Mi ehwéhnká sokigi aímé Manikámé ire pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Wegá tagehme ómi oga míáhwe úwara ³⁹ táhmaro Mósísine ehweh síwáhnoro kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega tábúsoqme iraréne éra ⁴⁰ áhtenéra mó ire kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní ehweh Sísaga kasenu ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Máhka 12.35-37)

⁴¹ Sísaga sensabé kasenéna, Manikánka merirankeheéna omaq ato aní we Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhmé aneqsabé irarewo? Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaraq arene naruo wahnahnaritárahno ire. ⁴² Manikáne Awánka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúípéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna, Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaraq ⁴³ arene naruo saiqnariankehe atóge úwe ire. *(Buk Song 110.1)*

⁴⁴ Írátíáhro. Tébitiga mi anínsabé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo úwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Máhka 12.38-40; Árúka 11.37-54)

⁴⁵ Ómi míó kega írótaq Sísaga we kéro ke teriena, ⁴⁶ Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mirao serahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra ire wahto korósí úbíqmera nógówe. Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. Momíwí nahtápéq pokotaq kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurabeq abowah wehwári tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁷ Segá kéweinínsónsábé

péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Ite kaweqtaq miáh ké wóe igeheéq wehuke miáhtáq íre wahtotaq púreq aruqaruowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

21

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Máhka 12.41-44)

¹ Wehukega séra Maniká móne náuwrabeq áhnte monéákák kégá mitaq móne náuúwana Sísaga tagówe. ² Tabonah kewéinínká séna káriq pabúsá móné náuúwana tagéna ³ mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Mi tabónáh kéwéinínká náwí mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire. ⁴ Sega sene pehipi matíáh móné náuéwana mah tabónáh kéwéinínká moke wene matíéh mónéwé aiq náuwire. Aiq náuwi púana amahnága táhutahuq paiq-marahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuwi mónégá moke mó kegá náwé móné kiotaikire úwe.

Sísaga, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kaweraginawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.1-2; Máhka 13.1-2)

⁵ Táhmaro kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq tagéra mahraréna, Mah nahtáqmé áhnte kawéq ébáhmári awahriq naneqmarí kéhre úwana Sísaga minayabe mahraréna, ⁶ Itega tagah naneqme mókake paentárara aruaneherawoe. Mi peréhnéhnia ébáhmári miraue moráráq íre kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sinawire ú ehwehne.

(Mátíyu 24.3-14; Máhka 13.3-13)

⁷ Sega Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo? Miraonehera irataq itega ahtebanehboq ebeqme aneq ábóraragínaq taganehnkono kasenuwe. ⁸ Kasenuwana Sísaga mahraréna, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítéhboq auráq matawéq tagaríáhro. Mi tanáhráq áhnte kegá mótaq mótarue néníwíruwe séra péhenéra, Íné Manikánka eqmaq núwéh ání múge éra, Anehe tanahráq aiq wahtonire igehe. Mina tahsanira ke íre kéríáhro. ⁹ Mi tanáhráq mah marákó marákó ebehowe ira ehwéh ireq íre ahreoro. Íre iransánoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanahráq íre apubúue sinae úwe.

¹⁰ Sísaga anehe tanáhráqsábé mó mahraréna, Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahraheq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. ¹¹ Mi tanáhráq anotah maríinae. Mitaq mahtaq ehwehráhnara áhnte ke awahreoneherawoe. Mi tanáhráq íopeqté náneqmarí tagéq anotahtaq áhreoraho naneqmarí tagagehe.

¹² Mi tanáhráq itensabé suwahrieh kegá ite táhtoqme iwíoqnéra momiwí náhtápéq ehweh aitera karábúsiipéq móitagéhe. Itega néne sánsá segiónsábé anotah wahnáh kéreq ákáhtaq wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. ¹³ Mirairataq íné ehweh terigéhe. ¹⁴ Mi tanáhráq, Aneq ehwéh irarenehnkono ue iwíáh kikiriyeho. ¹⁵ Ínéga kaweq iwíáh aitahtaq ahtebia éhwéh irarirataq itene naruoga mi ehwéhnsábé íre ahgáho aitahtáhowe.

¹⁶ Iteinoiboreq iteribáqmarinseq iteruwahraheq itene iyahnabo anímárinseqka ite wahnah kebá móitehrara sega ite táhmaro iubiúq iuagéhe.

17 Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé iuwahriehre aitagéhe.
 18 Itene iyahqnopeqte peh morá iyáhrá íre sáúqkinae. ¹⁹ Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq kawerue sehgirataq oga mérapeq awaq miagéhe úwe.

*Sísaga Sarúsarama suwahpeq kekigahki aruaneherawoe ú ehwehne.
 (Mátíyu 24.15-21; Máhka 13.14-19)*

²⁰ Sísaga anehe tanahráqsábé mó mahraréna, Ebehira kegá Sarúsarama suwahpeq abugéqnáhnuriehra tagehrataq áhníbórá mi ke aipáhrue subiq suera nahmarí kekigahki aruaneherawoe tagariagehe. ²¹ Mi tanáhráq Súría marákórápéq miéhrrataq sáwéhrapeq pehbeheráh pokoro. Sarúsarama suwahpeq miéhrrataq mitaq sueq móbeq pokoro. Ahpeq nogírataq Sarúsarama suwahpeq kouwekiyeho. ²² Mi tanáhráqmé anotah kamáh aina tanáhráre. Manikáne ehwehnka kamah ainawire ime aiq pútaraginawire. ²³ Mi tanáhráq kía miéhra ininsónseq inahunahnínkákáq íninsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboíro. Manikánka mi ke anotahtaq kamah arinkéhe. ²⁴ Nahnso kegá mó ke pokatate kiraqme subiq suera mó ke meriqmera moke wáhnaupeqté ké suwahpeq móruagéhe. Nahnso kegá Sarúsarama suwahpeq áhnte opéq wahnahnigehe. Nahnso kegá wahnahné tanáhráq parabagínaraq sega mitaq mó íre wahnahnigehe.

*Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.
 (Mátíyu 24.29-31; Máhka 13.24-27)*

²⁵ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Mi tanáhráqmé pópoqnahwe, íomé, wehyoqmarímé ótaq sansánagínaq tagagehe. Sóreq wanínká mueq muerue sóyáh agína puara moke wehukene sirupipeq umeh agínara anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁶ Íópeqté náneqmarínká kúrugúruínaraq wehukega, Anerirapómo éra iwíáh kikiréra anotahtaq áhreoneherawoe. ²⁷ Mi tanáhráq íné íópeqté piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákáq págegeue írábúyápipeqté tuonara tagagehe. ²⁸ Teiú náneqmarí tagehrataq iriwe méq íwéh panantágínaq taganeheqmóe. Manikánka tumeirahna tanáhráq aiq wahtonire úwe.

*Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.
 (Mátíyu 24.32-35; Máhka 13.28-31)*

²⁹ Sísaga mah pabéqmé éhwéh mahraréna, Éntuankakáq mó awánkánkákáqsábé iwíáhue tagéq ahtebahro. ³⁰ Awanká ánáh aunínaraq itega iwíáhéq, Ópeq áhníbórá sire aiq ahtebóne ewe. ³¹ Mina onserah teiú náneq ábóraragínaq tagéq Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq aiq wahtotarire igehe.

³² Teiniboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kegá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragína tagéq anehe pukigehe. ³³ Íópeqkákáq mah marákó márákóákáq parabagínana ínega teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire úwe.

Sísaga, Ahriahri kawerue tagaríáhro ú ehwehne.

³⁴ Sísaga mi tanáhráqsábé mó mahraréna, Kaweqtaq méq kawerurero. Itega abehq wání néq míguwahguiyeho. Ménsámehnsánsabe iwíáh kikiriyeho. Mirairataq íte íre iwíáhirataq mi tanáhráq apubúue sinae. Kahnkapi wah paríéhnserah ³⁵ mi tanáhráq moke mah marákó márákóípéq míáh ké parianeherawoe. ³⁶ Ahriahri níwénunéq kawerue

auráq matíáhro. Mi tanáhráq sínaraq teiú náneqmarínká kamah ainehoéq Manikánsabe, Págege ainte séhréh ainto ue púreroro. Mirairataq iné wehukuini úku aniné niuranabiahapeq seiriwe miágehe úwe.

³⁷ Moke wéhékáh Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq síwáhnoréna tupekinaútaq mitaq suena Óríwi sawéhrápéq kigaegaeúwe. ³⁸ Ahbiahipeq áhnte kegá wene ehweh iranetheéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq séyéuwe.

22

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitané ú ehwehne.

(Mátíyu 26.1-5,14-16; Máhka 14.1-2,10-11; Sóni 11.45-53)

¹ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi páréti no tanahráq wahtonútaq ² Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe. Segá mó keyábé áhreu puara ábóraq íre táhtorahráhuwe. ³ Sísá kéro ke airápété téhranité miówe. Sebaté áni Súrása Ísikáriótie. Owainawanka Súrásane arupipeq kowena iwíáh atowana ⁴ pokue Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreqpa kure sensabé, Sísá owinahwinonaq subóro úwe. ⁵ Úwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana ⁶ Súrásaga kowe aritena wehuke íre miéhrataq se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Téhtaré ánitégá táhutahuq kawerare ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Máhka 14.12-21; Sóni 13.21-30)

⁷ Asiu kené sótaikú siahreraq ko tanahráq íre múi páréti né tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe. ⁸ Mi tanáhráq Sísaga Pítareq Sónireqsabé, Sótaikú tanahráq ahreraq kéh táhútáhúq nanehboq kogaweraráhtao úwara ⁹ sega wensabé, Eheq kogawerarayéhnkoyo ue kasenuyana ¹⁰ Sísaga sensabé, Íráhtao. Wahto kehiná suwahpeq pokue obenkisa wání ántéhyánkákáq áninseq piehgírataq we kéanehenotao. We pokína nahtápéq kieráhtao. ¹¹ Mibeqté ábówáh wéhyábé, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq iné séniráh kéreqka sótaikú iahreraq kéh tánáhráq táhútáhúq nanehboq mi paqnáhipéq sokigi aio ire etao. ¹² Wega ménsámehnsá aiq kaweria anotah paqnáhipéq sokigi ínaraq mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe.

¹³ Eqmaq suowara pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq siahreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Máhka 14.22-26; 1 Kórina 11.23-25)

¹⁴ Táhutahuq tanahráq sinaútaq Sísareq we kéro kereqka táhutahuq naneheéra pokue tútuue miówe. ¹⁵ Sísaga sensabé, Níeráníra tanáhráq aiq wahtonire. Ebeqme mina sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq itereq moraráq naneheéna iwíáh iwíáhuge. ¹⁶ Teiníboq írátíáhro. Mah tahutáhúq nahnaraq mah marákóipéq mió tánáhráq mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanauge úwe.

¹⁷ Wega náhniáq sera anonkakaq káhpú mewena Manikánsabe, Kaweróne atena sensabé, Umah. Moranínká moranínkáue nahro. ¹⁸ Iné mah marákóipéq mió tánáhráq náhniáq sera ano mó íre nanie. Manikánka wahnah wahnahnirabeq míáhnaraq mitaq nanie éna ¹⁹ páréti mewena

Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. [Nehrataqmé ínensabe iahrerag matíáhro éna ite séhréh aitanieéna pukinie úwe.

²⁰ Segá mi tahutáhúq parabagútaq Sísaga náhniáq sera ano mónkakáq mewe páréti náriunserahnue siena sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Ite séhréh aitanieéna néne korahqka tuinawire úwe.]

²¹ Sísaga mó mahraréna, Tagahro. Néne naruo koweriranai ani itereq moraráq míéhre. ²² Manikánka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo koweriranai animé anotahtaqa kamah awinawire úwe. ²³ Úwara we kéro kega sío síoéra, Insega mirainabo ue kasenuwe.

Sísaga we séhréh atéhoró ú ehwehne.

(Mátíyu 20.25-28; Máhka 10.42-45)

²⁴ Sísá kéro kega seye ehwehéra, Ínéga ite kiotaiku aní múge éra mó anínká mó anínkáue mira íwíáhéra ehwehuwe. ²⁵ Ehwehunsabe Sísaga sensabé, Mah marákóipéqté kéréq págege wahnáhno ke míáhwe. Págege wahnáhno ke méra sensuwahrahaq wahnahnéna, Ite kawerue séhréh aítáh wahnáhne ewe. ²⁶ Itega mina tahnsa íre oro. Ite míáhrabeqte aní anotah animé iteríbáq tahnsa míahno. Wahnah aní míanie íwíáhina animé arambehri aní méq we séhréh atehoro.

²⁷ Tútuue táhutahuri animé anotah aníne íwíáhowe. Wene arambehri aní wene táhutahuq kaweraréh animé pehgáriq aníne íwíáhowe. Íné iteba míó animé arambehri aní tahnsanéna séhréh aita aitaqge.

²⁸ Níwioqnah tanáhráq itega íné íre nuwasa ínéba mía míaonsabé ²⁹ Nániboga ínensabe wahnahnúno aintéhserah ínéga itensabé moq wahnahno aitóge. ³⁰ Ínéga wahnah wahnahnonarabeq itega mitaq tútuue méq táhutahurigehe. Ísara kahnáh airápété téhtaré míáhwe. Itega wahnah kené tahberaq tútuue méq mi kahnáhné ehweh íwíáhue tagéq tábúsoq sitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Sóni 13.36-38)

³¹ Sísaga Pítansabé mahraréna, Sáimónio, Sáimónio, írátiahno. Owainawanka iwíáhéna, Ahrononká námúq sibinsibinonserahnue ite abehq náneq tahnsá úkigeheéna íwioqnanie ire.* ³² Amahnága arega ínensabe aiq pútare ainte néne sánsá ambubu atiahne. Néne sánsá súéhneho éna arensabé púreratóge. Arene ahbabáq sue íné séranie íwíáhinaraqmé arereq morá árámbehri ké séhréh arito úwe.

³³ Úwana Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, are kéro nsabé karábúsiipéq móintaneherabomo nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Kéranie úwe.

³⁴ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátiahno. Iborá kokórega ehwehna ina ínaraq arega íné íre tagaríoge apahtároráq irariniewóne úwe.

Sísaga we kéro keyabé, Poka paiqmárhro ú ehwehne.

³⁵ Sísaga sensabé, Mónewe, unahmé, súwe meyého ue eqmaq úwátáutaq ite aneq tabonahuroo kasenuwara sega wensabé, Írakaumo uwana ³⁶ wega sensabé, Amahnága móneakáq unahnkákáq matíéhrataqmé mina mewe nogóro. Poka íre matíéhrataq sáhkétiraté móne mewe q mi monératé poka paiqmaráhro. ³⁷ Aneqsabé teiugo? Manikáne ehwehna aiq mahraréna,

* **22:31:** Kárikí ehwehmé íre námúqtaq pabeqme peh wítiraq pabeqme ehwéh mirarire.

Wereq ahbabáq kereq morábí sáharitagéhe ire. (Aisaia 53.12)
 Teiníboq írátiáhro. Segá íné mirairansabé mi ehwéhnká aiq pútaraginawire
 úwara ³⁸ we kéro kega wensabé, Itene Wahnahno, tagáhno. Ite téhtaré
 pókánkákáq míone uwana wega sensabé, Mina aiq awehrare úwe.

Sísaga Óríwi sawéhrápéqté mátábúrápéq kobúrerú ehwehne.
 (Mátíyu 26.36-46; Máhka 14.32-42)

³⁹ Sísaga mitaq suena Óríwi sawéhrápéq poku pokuúnserahnue pokúwara
 we kéro kega kérowe. ⁴⁰ Sísaga mitaq kéna sensabé, Ahbabáq aitehnehboq
 púreroro éna ⁴¹ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue
 ména púrerúwe. ⁴² Púrerue mahraréna, Nániboo, are awahbáhnaraqmé
 nirupipeq umehi naneq menuahráhone. Íre íné nuwahbeh sansá peh are
 awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

⁴³ [Púrerúwana íopeqté ánínká weba tuena págege atowe. ⁴⁴ Págege
 atowana wene arupipeq áhnte umehúwana mónkakáq págegeue púrerúwe.
 Págegeue púrerú púana áhnte munsínsínká tuwe. Munsínsínka korahq
 tahnsánue marakóipeq tabagúwe.] ⁴⁵ Púrerúrabeqte irigue we kéro ke
 koragówara sirupipeq umehúnsabe sugówe. ⁴⁶ Wega sensabé, Aneqsabé
 sugaho? Owainawanka ahbabáq aitehnehboq iriwe púreroro úwara áhnte
 wehuké weba suwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.
 (Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Sóni 18.3-11)

⁴⁷ Sísaga ehwehnútaq we kéro aní Súrásareq áhnte mó kereq weba suwe.
 Súrásaga ebeq séna weba wahtotaq sewéna we nánkóqnanáútaq ⁴⁸ Sísaga
 wensabé, Súrásao, íné wehukení úku aní mónuwaníeé nánkóqnanibo úwe.

⁴⁹ Su kegá Sísá táhtoraneherautaq we kéro kega tagéra wensabé, Itene
 Wahnahno, pokatate apiaranéhnkono uwe. ⁵⁰ Uwana peh morá kéro
 anínká wene pokatate Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh áníné
 arambehri aní apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ⁵¹ Ahre kiraq
 auwowana Sísaga sensabé, Ai q míre. Túbáh agoro éna kiraq auwo aníné
 ahre táhtoqme kaweratowe.

⁵² Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe
 iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh kéreq Sarúsarama suwahpeqte
 ábóawáh wéhreqka táhtoranehera utaq wega sensabé, Aneqsabé aebó aní
 táhtoráhnserah pokankakaq sahnkákáq íné meniraneheéq seo? ⁵³ Mó
 wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq iteba
 míarautaq itega íné íre táhtotiarowe. Amahnága iteitene tánáhrárirana
 sunkírirabeqte sánsánká aiq kiotaikire úwe.

Pítaga, Íné Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.
 (Mátíyu 26.69-75; Máhka 14.66-72; Sóni 18.25-27)

⁵⁴ Segá Sísá táhtoqme meqmera kure se mótaq we mótarue Pítaga sinehe
 kaqme kure sega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wah-
 nahne nahtapeq kuwe. ⁵⁵ Mi matábúrág ira parewe tútuue míowana Pítaga
 mitaq kowéna tútuue míowe. ⁵⁶ Tútuue míowana ira kawerue téhrówana
 mibeqte árámbehrí áhrárigá Píta ebitáwéna mahraréna, Mah anímé Sísaba
 mía míai aníne úwana ⁵⁷ Pítaga ahqáho éna wensabé, We íre tagaríoge
 úwe. ⁵⁸ Úwana mótaq tahnsa mó wehgá Píta tagéna wensabé, Are moq mi
 kahnáh aní móne úwana Pítaga, Íné írakaumo úwe.

⁵⁹ Anehe mó wehgá págegeue mahraréna, Mah aní Kehrari marákórápéqté aní púana wereq mía míai aní míre úwana ⁶⁰ Pítaga wensabé, Arega irarénawe íné íre tagaríóge úwe. Pítaga mi ehwéh irarútaq kokórega ehwehnúwana ⁶¹ Sísaga pabeqme Píta tagówe. Tagówana Sísane ehweh ahreraq matawéna iwíáhúwe. Mi ehwéhnúmé, Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtaróráq irariniewóne únsabe Pítaga iwíáhéna ⁶² kéirigue móbeq pokéna anotahtaq ibisówe.

Sega Sísá áwíoqno ehwéhne.

(Mátíyu 26.67-68; Máhka 14.65)

⁶³ Sísá auráq matió kega wensabé awiréh atera subiqmarówe. ⁶⁴ Sega ambantataté wene aura akariue táhrerera we subiqmarera kasenéra, Insega subiq marehro? Teio uwe. ⁶⁵ Teio éra sega wensabé áhnte íre kaweq ehwéhnatówe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísá ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Sóni 18.19-24)

⁶⁶ Ahbiahipeq Asiu kené aboawah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka momiwíuríówara Sísá meqmera mi kaunsírí kébá móatówe.

⁶⁷ Móatówara sega wensabé, Manikánka ite meirena kaweritankeheéna peh morá aní omaq atowe. Arewe mi anípo? Pahsuqme teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga teiénaraqmé itega íre aiq pútare aintaneheq móe. ⁶⁸ Ínéga itensabé kasenonaraqmé íre tenieneheq móe. ⁶⁹ Wahtotaq tanáhráq íné wehukení úku anínká Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míainaúge úwe.

⁷⁰ Úwara sega wensabé, Are Manikáne ahninkáwábo kasenuwana wega sensabé, Itega aiq irarewe. Íné werahu mino úwara ⁷¹ seye náhenéra, Iteitega wene ehweh aiq ironayabé mó kegá kasenényabe anetaníbo uwe.

23

Páhirátiga wahnahnútaq sega Sísansabé ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Minayabe Sísansabé ehweh ató kega we meqmera Páhirátiba kure ² mitaq mó ehwéh atera mahraréra, Iteruwahrah moke íre kaweraru-anieéna péhe éhwéh síwáhnorire. Wega, Aroma kené wahnah aní Sísáhri táhkísi moné íre náwéro aitaráire. Wega, Íné Asiu ke kaweraranieéna su aní múge uraire. Íné anotah Wahnáh aní múge uraire ue ehweh atówe.

³ Ehweh atówana Páhirátiga Sísansabé, Arewe Asiu kené wahnahpo kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwana ⁴ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq momiwíuríó kereqsabé, Mah aníné ahbabáq íre ahteboge úwe.

⁵ Úwara sega págegeue mahraréra, Mi anínká síwáhnoréna pagu paguninsabé wene ehweh íráh kegá ahbabárorahi iwíáhowe. Téhwe Kehrari marákórápéq síwáhnoréna moke Súría marákórápéq síwáhnoréna amahnága mahta q síwáhnorire uwe.

Sega Érótiga wahnahnútaq Sísansabé ehweh ató ehwehne.

⁶ Páhirátiga mi ehwéh irena sensabé, Mah aní Kehrari marákórápéqté anípo kasenúwara, ⁷ Ee. We mibeqté aníne teawúwe. Páhirátiga mi

ehwéh irena, Érótiwe mibeqté wáhnáhne íwíáhéna mi tanáhráq we moq Sarúsarama suwahpeq míonsabe Sísareq we ehweh ató kereq Érótiaba eqmaq suowe.

⁸ Érótiaga Sísá ehweh mó tanáhráq mó tanáhrárué irena, Wega ótaq sansá miráina tagéyabe níre íwíáhéna íre wahto tanáhráq Sísá tagéyabe awahbéna sega Sísá meqmera sutaq wene arupipeq anotahtaq eyoyóúwe. ⁹ Wega Sísá áhntetaq kasenúwana íre ehwehnia peh ehiya míowe.

¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka mitaq iriwe méra Sísansabé págegeue ehweh atówe. ¹¹ Érótiweq wene sóntía kereqka Sísansabé awiréh atera abehq éhwéh atówe. Segá kaweq karósi Sísá suki atera eqmarówara Sísá meqmera Páhirátiba kouwekuwe. ¹² Nahomé Érótiweq Páhirátireqka seye abiahnsa aruqaruruye. Anehémé mi wehékáh insahwé ue míoye.

Páhirátiga, Sísá awankátaq táhparáho ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Máhka 15.6-15; Sóni 18.38-19.16)

¹³ Páhirátiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mibeqté aboawah wehwárinseq míó kereqsabé, Íráhro éna ¹⁴ sensabé, Ínéba méatáh áninsábé ehweh ateq mahraréq, Wega péhe éhwéh síwáhnorire ewe. Itega irare atáh éhwéhnsábé ite miáhtáq kasenéna we íre ahabábq anine íwíáhuge. ¹⁵ Érótiaga moq wene ahabábqasabe kasenué tagéna ahabábq íre kéhre íwíáhire. Mah anímé itega we subiq suahráhuána ahabábq íre kéhre. ¹⁶ Minayabe áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe.

¹⁷ [Asiu kené sótaikú siahrreraq ko tánáhráq Páhirátiga mó opéq mó opérué karábúsiipéqté peh morá aní pugeq suaq pugeq suarúwe.]

¹⁸ Páhirátiga Sísá pugeqiníe úwara ómi míó kega ehweh kikiréra, Ahqáho. Sísá subiq sue Párehba pugeqio uwe. ¹⁹ Párehbareq Aroma kereq ebehutaq wega mó aní subiq suonsabe Aroma kegá we karábúsiipéq móatówe. ²⁰ Páhirátiga, Sísá pugeq auwanuage íwíáhéna míó keyabé, Párehba íre pugeqiníe. Sísá pugeqiníe úwara ²¹ sega anotah ehwéhnaéera, Ahqáho. Awankátaq táhpawe subiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo uwana

²² Páhirátiga sensabé anehe mó kasenéna, Aneqsabébo? We aneq ahabáiro? We subiq suahráhuána ahabábq íre kéhre. Íre kéh púaq áréti sahtáté subóro aritena anehe pugeq iníe úwe. ²³ Úwara sega mí ehwéhnsábé anotahtaq ahqáho atera anotah ehwéhnera, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. Sene ehwehka Páhirátine ehweh kiotaikúwe. ²⁴ Minayabe Páhirátiga sensabé, Itega irarenserah mirainie úwe.

²⁵ Aroma kereq ebehú anínká mó aní subiq suonsabe sóntía kegá karábúsiipéq móató aní pugeq auwowe. Pugeq auwena Sísá awankátaq táhpawe subiq suo irare kegá sene iwíáh sansa miraihehéna sóntía kebá móatowe.

Sísá awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Sóni 19.17-27)

²⁶ Sóntía kegá Sísá meqmera pokuwana ahtapeq piehgiú ani, Sáiríni marákórápéqté aní wenáwiq Sáimóni, sure Sarúsarama suwahpeq pokinaúwe. Pokinaúwara sega we saiqnatera Sísá táhparéhra awánká we abaq atera, Sísá kéro atówe.

²⁷ Áhnte kegá sinehe kure mibeqté íninsónká Sísansabé arutaboírera ibisowe. ²⁸ Minayabe Sísaga pabeqme sensabé, Ínénsabe íre ibisahro.

Itereq itene anímárinseqsábé ibisahro. ²⁹ Mókake Sarúsarama suwahpeqte ké kamah ariéna tanáhráq sega mahraréra, Orahinínsómé, inahunahní ire maqmíáh ínínsómé, náh ire nárié ínínsómé, sega iwíáh iwíáhigehe irarigehe. ³⁰ Mi tanáhráq, Mi kegá anotah sawéhwárinkákáq pehgáriq sawéhwárinkákáqsábé, Ite apubúue pukonehboq me mewe ite akariúno igehé. *(Hosea 10.8)*

³¹ Íné o awánká tahnsa míahnara sega íné miraonehera onsabé mókakewe ite ehyatia awánká tahnsa míéhra puara mó kegá aneq miraoneherabo úwe.

³² Sóntía kegá ahabábáq anité Sísareq subiq suaneheéra meriqmera kuwe. ³³ Segá sawéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq kíútaq mitaq Sísá awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Ahabábáq anité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ³⁴ Pearówana Sísaga púrerue mahraréna, Nániboo, mah kegá mirao naneq sega ire ahtebahwe. Minayabe mi ahabábáqsábé ire iwíáhúno úwe.

Sóntía kegá, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsíue saraqme meyówe.

³⁵ Mitaq momiwíu kegá iriwe awahnkanuwara Asiu kené wahnahmarínká Sísansabé awiréh atera mahraréra, Wegá mó ke kawerarítáaire. We wehuke merirena Manikáne arambehri mirainkeheéna omaq atéh áníninaraqmé wewe moq kawerarahráhire uwe.

³⁶ Sóntía kegá moq awiréh atera weba séra kítাবেh nahniáq sérá ano pankeqme awera, Náhno éra ³⁷ arewe aiq pútaq Asiu kené Wahnah aníninaraqmé arerene anonka kawerúno uwe.

³⁸ Kanehraq sehiranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehiránká mahraréna, Mah anímé Asiu kené Wahnahne úwe.

³⁹ Awankátaq táhparó ahabábáq ánínká moq Sísansabé awiréh atena, Arewe Manikánka omaq ato anípo? We inaraqmé arere séhréhé ite moq séhréh aito úwe.

⁴⁰ Séhréh aito úwana mó ahabábáq ánínká ebeq irarú aninsábé ehweh atena, Arewe Manikánsabe ire áhreono? Segá ite awankátaq táhpawe subiq súáhro aítáhe. ⁴¹ Arereq ínéreqme ahabábáq anité púara iúbówe. Mi anímé we ire ahabábáq aninirarawe pehipi subiq súáhwe éna ⁴² Sísansabé, Sísao, arega wahnahninagake ínénsabe ahrreraq matiahno úwe. ⁴³ Úwana Sísaga wensabé, Teawiníboq írátíahno. Iboramé Manikáne kaweq matábúrápéq ínéreq míankehe úwe.

Sísá pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Máhka 15.33-41; Sóni 19.28-30)

⁴⁴ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana ío tun-sorerutaqkakáq peh sunkíkíratiowana ⁴⁵ pópoqnah mi tanáhráq ire téhrówe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párahnkéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe.

⁴⁶ Sísaga anotahtaq mahraréna, Nániboo, néniwa arene ayahpi máróge éna putiowe.

⁴⁷ Putiowana sóntía kené kíápéténiga tagéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atena mahraréna, Mah anímé ire ahabábária peh kaweqtaq míéh ánine úwe.

⁴⁸ Úwara mitaq taganeheéra awahnkanu kegá we putio tagéra sene sirupipeq umeh agúwara mitaq suera sene nahtapeq abae aguwe.

⁴⁹ Moke Sísane iyahnaboreq Kehrari marákórápéqté we kéro ininsónseqka moberue iriwe méra moke minawari tagowe.

*Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.
(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Sóni 19.38-42)*

⁵⁰ Súría marákórápéq Árimátéa suwahpeqte wéh wenáwíq Sósépa míowe. We abowah wehéna kaweqtaq mía míaúwe. ⁵¹ Mó abóawáh wéhwárínká, Sísá subiq suo atótaq wega íre kowe aritowe. Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaúwe.

⁵² Wega Páhirátiba kure wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana kowe atowana ⁵³ Sóséparehga Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera íre wahto taberábe ambántáípeq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Mitaq mó aní íre maisia peh o oná kowe. ⁵⁴ Táhutahuq kaweré tanáhráq pehnkinaútaq Asiu kené ahrena ahrena wehekáh sinaútaq maisarówe.

⁵⁵ Kehrari marákórápéqté Sísareq su inínsónká Sósépareh kérirera mi oná tagéra Sísá mitaq maisaró tagowe. ⁵⁶ Tagéra mitaq suera se káúrabeq kure kaweq kunkúni naneqkakáq wériakáq kawerarówe. Mósísine ehwehna irarúnserah sega ahrena ahrena wehekáh túbáh aguwe.

24

(Mátíyu 28.1-10; Máhka 16.1-8; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká kaweq kunkúni naneq mewera Sísá maisarórabeq pokuwe. ² Wahtotaq kutaq óna méhpeh paiqmáro ebáh móbeq kowara tagéra ³ ónapípeq kibekue tagowana sene Wahnah Sísane anonka íre kowara tagowe. ⁴ Tagéra sirupipeq iwíáh kikiruwara anotah tehró ambántánkákáq ánité ábóraragéra mitaq iriwe mióyara tagowe.

⁵ Tagéra mi inínsónká anotah ahréera marakóipeq káuqmunuríówara ábóraraguya anitégá sensabé, Pusa aní matorabeqme aneqsábé oga míéh áninsábé kabaroo? ⁶ We irigi puana mahtaq íre míehre. We Kehrari marákórápéq mívaraitaq teiátái ehwéh iwíáhue tagahro. ⁷ Wega mitaq ména mahraréna, Segá íné wehukení úku aní ahbabáq keba móintehrara awankátaq táhpawe nubi q suehrana apahtáróráq iriwe oganúq intankéhe uraire uye.

⁸ Uyara mi inínsónká wene ehweh siahreraq matawéra ⁹ maisarórabeqte kouwekue airápété morá we kéro kereq mó kereqsabé moke koreríúwe. ¹⁰ Mi inínsómé, apahq ínitó síwíqmé Sóánawe, Mágára suwahpeqte íni wenáwíq Máhriawe, mó Máhria we Sémísine anowae. Sereq mó ininsónseqka mi ehwéh eqmaro ke teríúwara ¹¹ sega iwíáhéra, Mi inínsónká irare ehwéhmé peh múguwahgu ehwéhne éra íre aiq pútare arítówe.

¹² [Pítaga mi ehwéh irena pehbeheráh maisarórabeq pokue káuqmunue mitaq tagówana peh maisaró ambántámári mitaq kowana tagéna kaurabeq kouwekue wene arupipeq iwíáh kikirue tagówe.]

*Sísá kéroya ánitégá ahtapeq Sísá tagoya ehwéhne.
(Máhka 16.12-13)*

13 Mi inínsónká maisarórabeq pokuro wehekáhmé mó weh anitégá Sarúsarama suwahpeq suera íre wahtotaq 11kírómíta Éméása suwahpeq koyehe éra 14 Sísá pukú ehwehnsábé iwíáhéra iraruye. 15 Mi anitégá ahtapecq nogera ehweh iraruyataq Sísaga sinehe kure moráráq nogúwe. 16 Segá we tagéra sirupipeq Sísá wire iwíáh íre orahuye.

17 Íre orahuyana wega sensabé, Aneq ehwéh mirareyo úwara sega mitaq kowéra sirupipeq umehúnsabe abiah máróye. 18 Mó morá ání wenáwíq Kíópaga Sísansabé, Mah tanáhráq áhnte kegá Sarúsarama suwahpeq sure míahnah arebataq mirauro naneq íre ahtebahno kasenúwana 19 Sísaga sensabé, Aneq mirauro naneqpo úwe.

Úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ání éhwehne éra we Manikáne ehweh irarurai aní ména págege sansánéna págegeue iwáhnorurai puaq Manikánseq ite Asiu kereqka págege aní míre atáráúne. 20 Iteribo iteruwah wehwárinseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreqka subiq súáhro arito urowara awankátaq táhpawe subiq sutowe. 21 Íre subiq sutotaq itega iwíáhéq, Wega ite Ísara ke kawerairankéhe iwíáhuraune. Subiq sutotaqté ibora apahsó kire. 22 Iteruwahrah inínsónká miraonsabé áhtenéwone. Segá ahbiahipeq we maisorábeq koragéra, 23 Wene anonka mitaq íre kéhre ewe. Segá iteba kouweéwótaq mahraréra, Maisatotaq iteyuwanka tagehtaq íópeqté ánité tagóne. Mi anitégá itensabé, We aiq oga míéhre teieye ewe. 24 Minayabe mó iteruwahrah kegá koragéra mi inínsónká irarenserah tagéra pusa ániné anonka íre tagahwe uye.

25 Mi anitégá mi ehwéh teawúyana Sísaga sensabé, Itewe múguwahgu iwíáhóye. Manikáne ehweh iraru kegá teié éhwéhnsábé íre apubúue aiq pútare aritoye. 26 Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Wehuke merirena kawerairankeheéna Manikánka omaq ato aní ebeq anotah érué pukéna anehemé téhráhnarabeq kinkéhe uwe. Minayabe ite íre ahtebehyo? Íre ahtebehyo éna Manikáne púkuipéqté éhwéh síwáhnorúwe. 27 We pukú ehwehnsábé Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwehnikákáq ebeq síwáhnoréna anehe moke mó pukúipéqté éhwéh síwáhnorue teriuwe.

28 Mi anitégá pokoyeherauya ke suwahpeq wahtotaq kuyataq Sísaga mi anité suena móbeq pokinaútaq 29 sega we saignatera wensabé, Penkinainsabé itereq kaenéhe. Itereq kaenéhe uyana wega kowe éna nahtapecq kérirowe. 30 Segá táhutahuroneheéra moráráq tútuue míówe. Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena páréti keqme náriuwe. 31 Náriuwara sega, We Sísá wire iwíáhuyana Sísawe tabanagúwe. 32 Tabanagúwara seye náhenéra, Itega ahtapecq súnaraq wega Manikáne ehweh teiena iwáhnoritaq itene irupipeq áhnte eyóyóéwéhre uye.

33 Segá apubúue irigue Sarúsarama suwahpeq kouwekéra airápété morá we kéro kereq momiwíurió kereq tagoyara 34 sega mi anitéyábé, Itene Wahnah aiq pútaq iriwe oganúkire. Oganúkirana Sáimóniga aiq tagehre uwe. 35 Aiq tagehre uwara mi anitégá ahtapecq kutaq irarú ehweh teríuye. Teríéra, Páréti keqme náriuutaq itega, Sísá wire úye teríuye.

*Sísaga ábóraragúwara we kéro kega we tago ehwéhne.
(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Sóni 20.19-23)*

³⁶ We kéro kega mi ehwéhnsábé ehwehnutaq Sísaga seba ákáhpi seiriwe ména [sensabé, Pehwehribeq miáhro úwara] ³⁷ sega anotah ahréera, We wahnsa wíre íwíáhuwana ³⁸ wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Irupipeqmé aneqsabé iwíáh kikiroo? ³⁹ Íné wíre ahtebagehboq niyahnkarakákáq nigáránkákáq tagahro. Wahnsawé íre anonkankakákáq ayahnsankakaq áníne. ⁴⁰ [Íné wíre ahtebagehboq íné sosanoro éna wene ayahnkarakákáq aigáránkákáq sokigi ariuwe.] ⁴¹ Sokigi ariuwara áhtenéra iwíáh iwíáhéra Sísaga oga mionsabe íre aiq pútare atahráhuwana wega sensabé, Táhutahuq mahta q kehro úwara ⁴² sega tira páh áwúwana ⁴³ mewena sega tagotaq nówe.

Manikáne Awánka iteba tuinkéhe ú ehwehne.

⁴⁴ Sísaga we kéro keyabé, Mósísine ehwehnikakákáq Manikáne ehweh iraru kegá sehiranu ehwéhnikákákáq púkuipéqté ígónkónkákákáq íné éhwehme aiq pútaraginawire. Menah iteba mía míaurataq mina teiátáuge úwe. ⁴⁵ Teiátáuge éna Manikáne ehweh kawerue irageheéna ahtebé iwíáh aritena ⁴⁶ sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wehuke merirena kawerinieéna omaq ato animé ebeq anohta q érué pukínana apahtárórác iriwe oganúq atankéhe íre úwe.

⁴⁷ Sísaga mó mahraréna, Wene púkuga mó mahraréna, Wenáwírué Manikánka kaweraritéh éhwéh ebeq Sarúsarama suwahpeq koreriera anehe mah kehiná kéhíná korerigéhe. Mi ehwéh irera sene ahbabáq súáh kéwé Manikánka kaweraritankéhe íre úwe.

⁴⁸ Sísaga mó mahraréna, Mi sehiránká aiq pútaragínaq tagagehe.

⁴⁹ Manikánka itensabé, Néniwa eqmaraníe uraire. Ínéga kieqmarahnana iteba tuinkéhe. Mahta q iteruwahpeq méq áwénunoro. Wega iteba tuena págege aitankéhe úwe.

Manikánka Sísaga íópeq tumerowé ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Eqmaro 1.9-12)

⁵⁰ Sísaga we kéro ke meriqmena Sarúsarama suwahpeq suena wahtotaq Pétáni suwahpeq kiuwe. Mitaq kowéna wene ayahnkara pankeqme Manikánsabe, Mah ke kawerarito úwe. ⁵¹ Kawerarito éna se suowana Manikánka we íópeq tumerowé. ⁵² [Íópipeq móatowara tago kegá Sísansabé sirehunserarác méra iwíáh iwíáh atera] sirupipeq anotahta q eyoyóúwara Sarúsarama suwahpeq kouwekuwe. ⁵³ Kouwekéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kibekéra mitaq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata atauwe.

Sóni Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniwe téh pah meyo arámbéhríúwana anehe Sísaga we omaq atowana wega pah mewe arámbéhrí suena Sísá kérowe. Mátíyureh Máhkareh Árúkarehga sene púku ebeq sehiranuwana anehe Sóniga mah pukú sehiranúwe. Sísaga mirau arámbéhríyábé Sóniga peh ákáhtaq sehiranéna peh Sísaga síwáhnorú ehwéhnsábé áhnte sehiranúwe. Itega mah pukú sáhnsáhirataq Sísaga ite kaweraitankeheéna Maniká Wenaboga we marakóipeq eqmarowe ue ahtebagehe. Sísawe Maniká miéhrabeqte áhne webataq wega ite oganúq itahráhi aníne ue ahtebagehe. Mah kehíná kéhínánká mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra wensabé aiq pútare atageheéna Sóniga sehiranúwe.

Sóniga mah kawéq éhwéh sehiranúwe.

Manikáne Ehwehnka wehukení úkú ehwehne.

¹ Áwahewé Manikáne Ehweh* ména we Maniká Iteriboba ména Maniká míowe. ² Naho naho téhwe wereq Maniká Iteriboreq moraráq míoye. ³ Mah Ehwéhnká moke ménsámehnsánkakaq ménkámehnkánkakaq wehukeakáq mirarowe. Pehipi íre kowe. Mó anínká íre mirarowana peh webataq wega moke mirarowe.

⁴ We oga mía míai aní púana we wehuke miáhrabeq téhrehnka inserahni aní míre. ⁵ Sunkikírirabeq kánéqka téhrehnserah wega wehukega ahbabárorabeq kaweqtaq mía míaire. Sunkikírinka kánéq íre puinsuahráhire. Mina inserah sene ahbabáronka wene kaweq arámbéhrí íre sabiruhrahówe.

⁶ Manikánka wehukení wenáwíq Sóni eqmarowe.† ⁷ Mó ke ehweh terinkeheéna eqmarowe. Kaweq arámbéhrí aní téhrehnka inserahni anínsábé terinkeheéna eqmarowe. Téhrehnka inserahni anínsábé ómiga aiq pútare atageheéna teriuwe. ⁸ Sóniwe we íre mi aní míowe. Téhrehnka inserahni anínsábé terinieéna Sóniga súwe. ⁹ Ómi kegá tagageheéna téhrehnka inserahni aní marakóipeq tumíowe.

¹⁰ Mah marákó marákó miraro anínká mah marakóipéq tumíowara míó kega we íre tagaríowe. ¹¹ Wenawahrahba súwara sega we íre semehwehue kaweria peh áwé tagarúowe. ¹² Peh morá Sísansabé aiq pútare atera áhrabo kegá Manikáne animári úku úkuowe. ¹³ Íre iteinoibone korahq itene inonkapipéq kéh púaq Manikáne animári míone. Íre iteitene iwíáhga Manikáne animári míone. Íre iteriborehga maqmaranéhe iwíáhonka Manikáne animári míone. Írakaumo. Peh morá Manikánka oganúq ítéhraq wene animári míone.

¹⁴ Manikáne Ehwehnka wehukení úkue iteba tumíowe. We aiq pútari aní ména itensabé anotah arútábóirire. Wenaboga webataq wenahni téhreh naneqkákáq págegeakáq atowaq tagaraune. ¹⁵ Sóniga Sísá sinaú ehweh teiena, Itensabé teiewómé mah anínsábé teiewóge. Íné íre

* **1:1:** Ehwehme Sísá Karáhee. † **1:6:** Mah Soníwé we íre mah pukú sehiranú anine. We wání meri merinú ani míowana mah pukú sehiranú animé we mó Soní wíre.

míáhwataq we mía míaú ani púana inehe si anímé íné kiotaigme ani mía míaire úwe.

¹⁶ Wene arupipeq peh kaweq iwíáhi ani púana itensabé arutaboírèna itene irupipeq eyoyó aitéhre. ¹⁷ Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga teiuwana Sísa Karáhé tuména itensabé arutaboírèna aiq pútaq ehwéh teíre. ¹⁸ Iuranka Maniká Iteribo íre tagahrahune. Peh morá wenahni abowáreq mía míai anínká abowáné sánsá tei teinire.

Sóni wání meri merinú aniné ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Máhka 1.7-8; Árúka 3.15-17)

¹⁹ Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Áríwái kereqsabé, Sóni kogasenoro éra eqmaq súówe. Eqmaq súówara Sóniba séra kasenéra, Are insebo uwe. ²⁰ Are insebo ue kasenuwana Sóniga pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriena, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Árahinsabébo? Are insebo? Are Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisabo uwana Sóniga, Írakaumo úwe. Írakaumo úwara, Are áwénunúna aní, Manikáne ehweh iraréna anípo uwana, Írakaumo úwe.

²² Írakaumo úwara sega wensabé mó kasenéra, Are insebo? Ite eqmaq íúwéh narabeq ehweh terienéhboq teio. Arewe aneq aní múge íwíáhono uwe. ²³ Uwana Sóniga sensabé, Áísáíaga naho mirarúnserah íné uworapeqté sawai sawai aní múge. Wahnah sína ahmé obarírárho u aní múge úwe. *(Aisaia 40.3)*

²⁴ Péhrasi kegá eqmaq súówara su kegá Sóninsabé mó kasenéra, ²⁵ Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe íre mi aní móne. Arewe íre Éráisa wone. Arewe íre áwénunúna aní, Manikáne ehweh irari aní móne. Minayabe árahinsabé wání meri merinono uwe.

²⁶ Uwana Sóniga sensabé, Ínéga peh wání meriú aní múge. Inehe si aní, itega íre tagaríah anímé ite míáhpí ákáhpi iriwe míéhre. ²⁷ Inehe si anímé anotáh anínéna íné kiotaigme ani míre. Minayabe íné inehe si aníné sú nahníaq pugereyabe íre awehrari aní múge. †

²⁸ Marakó áwíq Pétánie. Mi marákóráq Sorana aroipéq seberaebéq kéhrana Sóniga mitaq wání meriena mi ehwéh teriuwe.

Sísawe Manikáne Sipisípiq Áráhqa tahnsa aní míre i ehwéhne.

²⁹ Ahbiah tahnsá Sísaga Sóniba súwana tagéna mahraréna, Tagaríárho. Manikáne Sipisípiq Áráhqa mah kehiná kéhínané ahbabáq meyan kéhe. ³⁰ Mah anínsabé teiewarauge. Íné íre míáhwataq we mía míaú ani púana inehe si aní íné kiotaigme ani mía míaire. ³¹ Ínéwé we mía míai aníne ue íre tagariarauge. Ísara kegá we mía míai aníne ue tagariageheéna wání meri merinuge úwe.

³² Sóniga mó mahraréna, Manikáne Awanka tunse kiboki táhnsánuena weba márunsurahurairana tagarauge. ³³ Téhwe ínéga we íre niahtebarauge. Ínéga wání meri merininkeheéna eqmaq núwátái anínká teniena,

† 1:27: Máhka 1.7 aigárapéqté éhwéh tagáhno.

Manikáne Awanka weba tumíarai anínká wewega Manikáne Awa inkéhe uraire. ³⁴ Íné mina aiq tagéna teíúge. We Manikáne ahninkáwá wíre úwe.

Apahránítógá Sísá kéro ehwehne.

³⁵ Ahrina tahnsá Sónireq we kéroya anitéreq mó iriwe míówe. ³⁶ Sísá noguwana Sóniga tagéna mahraréna, Tagariáhtao. We Manikáne Sipisípiq Áráhq míre úwe. ³⁷ Úwara Sóni kéroya anitégá wene ehweh irera Sóni auwera Sísá kéroye. ³⁸ Sísá kéroya wega pabeqme se tagéna sensabé, Aneq sahroyo úwe. Aneq sahroyo úwara sega wensabé Árábáio, are ahbeq kaegaeono uye. Mi áwíq Árábáiwé áwahewé Íwáhnoraníne. ³⁹ Uyana wega sensabé, Seragahtao úwara sega we kéréra Sísá kaegaeúrabeq tagoye. Íó tunsorerutaq sega weba mitaq míóye.

⁴⁰ Sónine ehweh irera se Sísá kéroya anité mó aní áwíq Ehntarue. We Sáimóni Pítane ábákawae. ⁴¹ Ehntaruga mitaq auwena wenawah Píta anebahréna tagéna wensabé, Manikánka omaq ato anímé Mésáía míéhraana aiq tagoge úwe. Mésáíawe áwahewé ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní míre. §

⁴² Ai q tagoge éna wenawah meqmena Sísaba móatowe. Sísaga Píta ebitáwéna wensabé, Are Sáimónie. Are Sónine ahninkáwá wóne. Mó kegá mó áwíq Sípásie áwíratagéhe úwe. Sípásiwe Pítawe peh morá éhwéhnéna áwahewé ebah mire.

Sísaga Pírípíreq Nátáníéreq síáhrabú ehwehne.

⁴³ Mó ahrina tahnsá Sísaga iwíáhéna, Íné Kehrari marákórápéq pokinie iwíáhéna wehukení wenáwíq Pírípi tagéna wensabé, Séniro úwe. ⁴⁴ Pírípiwe Pétásáira suwahpeqte áníne. Ehntarureq Pítareq moq mibeqté ánítee. ⁴⁵ Pírípiga Nátáníéri koragéna wensabé, Mósísiga sehgióro ú ehwehniká tei teinu anímé Manikáne ehweh iraru kega sehiranue tei teinu anímé míéhraq tagóne. We Sósépane ahninkáwáe. We Néhsara suwahpeqte aní wenáwíq Sísae úwe. ⁴⁶ Úwana Nátáníériga wensabé kasenéna, Néhsara suwahpeqte kaweq anímé serahiro úwana Pírípiga wensabé, Seragáhno úwe.

⁴⁷ Nátáníériga Sísaba súwana we tagéna mahraréna, We aiq pútaq kaweq Ísara aníne. Wene arupipeq íre péhe iwíáhi aníne úwe. ⁴⁸ Úwana Nátáníériga Sísansabé, Arewe árahue íné tagariahno úwana Sísaga wensabé, Pírípiga arensabé íre áhrabirana tagoge. Are awanká nona míahnana tagoge úwe. ⁴⁹ Úwana Nátáníériga Sísansabé, Íwáhnoraníno, are Manikáne ahninkáwá wóne, Are Ísara kené anotah wahnáh aní móne úwe.

⁵⁰ Úwana Sísaga wensabé, Are awanká nona míahnana tagoge teawu púah aiq pútare aintahno? Pehgáriq otáq sánsá amahnága mirauge. Mókake anotah otáq sánsá tagankehe úwe. ⁵¹ Sísaga wensabé mó mahraréna, Kawerue írátiahno. Mókake íopeq sawekínaraq tagankehe. Íopeq sawekínaraq Maniká míéhraheq íopeqté kegá íné wehukení úku anipá we kiotaiq we tuotairira tagankehe úwe.

2

Wánínka náhníaq sera ano úkú ehwehne.

§ 1:41: Mésáíawe Karáhéwé morá áwíq míre. Karáhénsabe éhwéhmé púku anehepeqte séhírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagághno.

¹ Ahrina tahnsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq pahuwirar-itórabéq taganieéna Sísane anowa mitaq míowe. ² Sísareq ite we kérahwána kereqsabé, Pauaritáhrabéq tagagehboq máhoro úwaq sewane. ³ Mibeqté náhniáq sera ano parabagútaq Sísane anowagá wensabé, Sera ano aiq parabagire úwe. ⁴ Úwana Sísaga wensabé, Minawé íre itereq wehgaq mire. ⁵ Ínéga ótaq sansá mirau tanáhráq íre suriéhre úwe. ⁵ Úwana Sísane anowagá arambehri keyabé, Wega miraoro ína ehwéh kawerue sehgióro úwe.

⁶ Abapete morá wání antéhyá mitaq kowe. Anotah antéhyámári kéna Asiu kegá sene pabeq pabeq sansa miraigeheéna mitaq kowe. ⁷ Sísaga sensabé, Antehyamáripépéq wání obenkíq máráhro úwara obenkíq márówe. ⁸ Obenkíq márówana Sísaga sensabé, Uwe táhutahuq wahnáh mewe móáwéro úwana wánínka náhniáq sera ano úkúwe. ⁹ Segá uwera mewera móáwúwana táhutahuq wahnáhnká mi será ano nawe tagéna áhtenúwe. Wání antéhyá obenkíq márótaq táhutahuq wahnáhnká íre tagar-iowara peh morá arambehri kegá tagaríowe.

Táhutahuq wahnáhnká náhniáq sera ano nawe tagéna o menáhwé áhrabúwe. ¹⁰ Áhrabéna wensabé, Kiraboo kene sánsámé sene kaweq nahniáq sera ano ebeq nárigéhe. Nehra kegá siyahbankirahnarag íre tei será ano nárigéhe. Arega mína onserah íre miraóne. Arega áhnte tei será ano matawé anehe náiene úwe.

¹¹ Minawé Sísaga ebeqte ótaq sánsá Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq miraúwe. Wega ótaq sansá miraúwara míó kega tagéna áhtenuwe. Mitaq ite we kérahwána kegá wensabé aiq pútare atahwáne.

¹² Sísareq wenanoreq wenábáqmarinseq ite we kérahwána kereqka mitaq sueq Kápénéama suwahpeq pokue táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-13; Máhka 11.15-17; Árúka 19.45-46)

¹³ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarútaq Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiuwe. ¹⁴ Kiena Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéqté wíráipépéq kibekúwara sipisípiqkakáq káhoakáq kibokiakaq móneakáq paiqnanánu ke tútuue míowe.

¹⁵ Tútuue míówana Sísaga susa náhgáqtáté pawa kíráwe mi nahgáqtáté moke paiqmáro keakáq sene ménkámehnkánkakaq máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené móne paentáruena sene wéhuwehu tahbéwári pioruowe. ¹⁶ Pioruena pina paiqmáro keyabé, Minawari mewe móáráhro éna Nánibone nahtapeqté mátábúrápéq paiqnanániyeho úwe.

¹⁷ Úwaq ite we kérahwána kegá minawarí tagéq Manikáne sehira iahreraq kowe. Mi sehiránká mahraréna, Arene nahnsabe anotahtaq iwíáh íwíáhéna peh kawetaq kankeheéna págege sansá miraueg íre.

(Buk Song 69.9)

Apahtáróróg mó pearaníe ú ehwehne.

¹⁸ Asiu kegá Sísansabé, Árahinsabé kaqsuahno? Arega kaqsuah-nayabé ótaq sansá sokigi aio uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé, Mah nah Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh sokoruehrana ínéga apahtáróróg mó pearaníe úwe. ²⁰ Úwara Asiu kegá wensabé, Mah nah pe arámbéhríwe

áhnte opéq 48 opéq arambehriue pearówe. Arega peh apahtáro wéhékáhmé árahue pearanibo uwe.

²¹ Sísaga íre nahnuransabé peh wene anonkansabé irarúwe. ²² Sísaga pukúwana oganúq atotaq íte we kérahwana kegá mi ehwéh iahreraq matiahwane. Iahreraq matiahwanayabé itega Manikáne sehirankakaq Sísaga teiu ehwéhnikákáqsabé aiq pútare aritahwane.

Sísaga ómi kené iwíáh tagaríehre i ehwéhne.

²³ Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko táhútáhúq tánáhráq Sísaga Sarúsarama suwahpeq míowe. Míotaq wega ótaq sansá miraúnsabe áhnte kegá wensabé aiq pútare atówe. ²⁴ Sísaga ómi mi kehinané sirupipeq tagario púana sensabé íre aiq pútare aritowe. ²⁵ Mó kegá Sísaga íre teawúwana peh wewega wehukene sirupipeq tagariowe.

3

Manikáne Awanka maqmaréhnsabé éhwéhne.

¹ Péhrasi aní wenáwíq Níkóríma anotah Asiu aní ména ² inokáhpeq Sísaba séna wensabé, Íwáhnoraníno, are Maniká míéhrabeqte aní móne. Aiq tagaríoge. Arereq Manikánseq moráráq mía míaóya puah arega ótaq sansá miraóne úwe.

³ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Peh morá wenanoga maqmaréhnsabé íre awehraq kéhre. Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhi aní mónkakáq maqmarankéhe úwe. ⁴ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Árahiro? Anonusa áníné anowagá mónkakáq íre maqmarahráhire. Wenanoga árahue mónkakáq maqmarankéhbo úwe.

⁵ Úwana Sísaga wensabé, Kawerue írátíahno. Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire. ⁶ Wehukéníká peh mó áwáhu wehukéní maqmarahráhire. Manikáne Awanka webataq o awá maqmarahráhire. Maqmarena inkéhe.

⁷ Arenanoga maqatáráinsabé íre awehraq kéhre. Peh morá Manikáne Awanka maqmaréh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kioráhire teawúnsabé íre áhtenúno. ⁸ Sóiriqka pehipi sirah tagáhne. Sóiriq eheqte sirapómo? Eheq pokirapómo? Are íre tagariahne. Mina inserah Manikáne Awanka o awá maqmarena inkéhe úwe.

⁹ Úwana Níkórímaga Sísansabé, Minayabe árahiro ¹⁰ úwana Sísaga wensabé, Are Asiu ke síwáhnoróna aní móne. Minawé árahinsabé íre irahno? ¹¹ Kawerue írátíahno. Íné író éhwéh iraréna íné tagonsabé teawúgah arega néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintahne. ¹² Marakóipeqte teawú náneqmarí arega íre aiq pútare aintahnayabé Maniká míéhrabeqte éhwéh teawenah árahue aiq pútare aintaníbo?

¹³ Mó ánínká Maniká míéhrabeq íre kíre. Peh morá wehukéní úku ánínká ínébataq mitaq mía míaéna marakóipeq tumíaraugé. ¹⁴ Mósísiga káhpahraté miraro wehe uworapeq awankátaq táhparena pankeqme pearonserah sega íné wehukéní úku aní pankeragéhe. ¹⁵ Ínénsabe aiq pútare aintáh kéga oga mérapeq aiq awaq míáhwe úwe.

Sísansabé aiq pútare atáh kéyábé éhwéhne.

¹⁶ Manikánka mah kehiná kéhínánsabé anotah arútábóiri puana webataq wenahni eqmarowe. Wenahninsabé aiq pútare atáh ké íre toráh

agia peh oga mérapeq awaq mianehrawoe. ¹⁷ Wenahninká mah kehiná kéhíná ehweh aritankeheéna eqmaroo? Írakaumo. Mah kehiná kéhíná kaweraritankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Manikánka wenahninsábé aiq pútare atáh ké íre ehweh aritéhre. Manikánka wenahninsábé íre aiq pútare atáh ké ehweh aritéhre. Webataq wenahninsábé íre aiq pútare atáh púana ehweh aritena anotah abíáhnsá arita aritaíre.

¹⁹ Téhrehnka inserahni anínká marakóipeq tumíowe. Mahbeqté kégá ahababáq arugaruronsabé sunkíkírirabeqsabé suwahbéna téhrehrebeqsabé íre suwahbówe. Minayabe ehweh aritéhre. ²⁰ Ómi ahababáq kega téhrehrebeqsabé suwahriehnsabé mitaq íre séyéowe. Mó kegá sene ahababáqmari tagehoéra téhrehrebeq íre séyéowe. ²¹ Peh kaweqtaq mía míao kegá téhrehrebeq séyéowe. Manikánka págege aritéhrara mirao arámbéhrí mó kegá tagageheéra téhrehrebeq séyéowe.

Sóniga Sísá sína ehwéh pahsuo ehwéhne.

²² Sísareq ite we kérahwána kereqka Sarúsarama suwahpeq sueq Súría marákórápéq pokowane. Sísaga iteba mitaq ména mó ke wání meriuwe. ²³ Sóniga Serima suwahpeq wahtotaq Inona arahno korabeq míowara áhnte waní ko púara mó kegá mitaq suwana Sóniga wání meriuwe. ²⁴ Mi tanáhráq mó kegá Sóni íre karábúsiipéq móátówe.

²⁵ Asiu anínseq Sóni kéro kereqka wání sosue sansánsábé ehwehéra Sóniba suwe. ²⁶ Sóniba séra wensabé, Íwáhnoraníno, arereq Sorana aroipéq seberaebéq mitaq teiátóna anímé wega mahta q ména wání merírara ómiga are auwera weba pokowe uwe.

²⁷ Uwana Sóniga sensabé, Manikánka webataq itene arambehri tei teinire. ²⁸ Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Ínéwé íre mi aní úge teiátáu mino. Manikánka íné ebeq eqmaq núwátáire teiátáu mino. ²⁹ Ibehinínká wenawehqpa pokinserah amahnága ómiga Sísaba poku pokuowe. O menáhwéné iyahnabo anínká mitaq ména wene ehweh irena wene arupipeq eyoyóinserah amahnága ómiga íné nuera weba pokonsabé nirupipeq eyoyóire. ³⁰ We anotah aní úkínana íné pehgáriq aní úkono úwe.

³¹ Maniká miéhrebeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. Marakóipeqté ání peh mahtaqté ání púana peh mahtaqté sánsánéna mahtaqté éhwéh tei teinire. Maniká miéhrebeqte tutai aní peh anotah aní ména moke mó ke kiotaikire. ³² We anotah aní ména wega tagariéh náneq írátiéh náneq ehwéh teíraq itega íre íráhwe. ³³ Wene ehweh kawerue íráh kégá, Maniká aiq pútaq aní míre atáhwe.

³⁴ Manikánka eqmaro anínká Manikáne ehweh kawerue tei teinire. Manikáne Awanka weba mía míai puana peh kawerue tei teinire. ³⁵ Manikánka wenahninsábé arutaboíréná moke auráq matiahno atéhre.

³⁶ Wenahninsábé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Wenahniné sánsánsábé suwahrieh ke oga mérapeq íre awaq miowana Manikánka anotah abíáhnsá arita aritaíre úwe.

4

Sísareq Sámária marákórápéqté ínínseq ehwehnuya ehwéhne.

¹ Mó kegá Péhrasi keyábé, Peh táhmaro kegá Sóniba suwana wání meriátáire. Áhnte kegá Sísaba suwana wání meriátáire uwe. ² Írakaumo. Sísaga wání íre meriuwaq peh morá ite we kérahwána kegá meriewáne.

³ Sísaga mi ehwéh irotaq wereq itereq Súría marákórápéq sueq Kehrari marákórápéq mónkakáq kouwekowane. ⁴ Itega Sámária marákó kótaikoneheowane.

⁵ Sámária marákó kótaikowanaraq Sáika suwahpeq koneheowane. Koneheowanaraq Sékópaga wenahni Sósépa awu marákórápéq kowane. ⁶ Sékópaga ubuqmaro mataípéqté wání mitaq kowe. Kowana Sísaga íre wahto nogu púana tawa tawanéna wéhékáhnabubu mitaq tútuue míowe.

⁷⁻⁸ Ite Sísá kérahwána kegá Sáika suwahpeq tópah sahq kowanaraq Sámária inínká wání sabatáhq súwe. Sísaga wensabé, Wání nánio úwana ⁹ Sámária inínká wensabé, Íné Sámária iní múge. Are Asiu aní míahna puah aneqsábé wání nánio eno úwe. Sámária kegá néu antéhyápíté Asiu kegá íre néunsabe kasenúwe.

¹⁰ Sísaga wensabé, Arega Manikánka aweráhi naneq íre tagariahne. Wání nánio teawú áni íre tagariahne. Arega tagariahnaraq tahiri oga mé wání nánio ékana nánwú irino úwe. ¹¹ Úwana mi inínká wensabé, Mi mataípéqté wání íre wahto mire. Are antehya íre matiahne. Oga mé wanímé eheqte uwe nániníbo? ¹² Iteinahbú Sékópaga mi mataípéqté wání iuwe. Sékópareh karíronáninseq wene ménkámehnkámarinseqka mitaq nowe. Arega ínénsabe, Íné oga mé wání aweráhu aní múge ényabé arewe Sékópa kiotaiqme míahna anípo úwe. ¹³ Úwana Sísaga wensabé, Mipéqté wání nehra ke mótaq mó tahbobóoneherawoe. ¹⁴ Návéna wání nehnaaq mó íre tahbobóinawire. Írakaumo. Návéna wání nehnaaq arupipeq oga mía mía aráhnó tahnsa tuerueinae úwe.

¹⁵ Úwana mi inínká peh mataipéqté wánínsábé wíre íwíáhéna wensabé, Mahtaq séyéyabe nuwahriehre. Mó tahbobóinehboq teniena wání nánio úwe.

¹⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arenawehq koweqme setao úwe. ¹⁷ Úwana, Íné íre nánuwehqqakaaq áni múge úwana Sísaga wensabé, Íné íre nánuwehqqakaaq áni múge tenienayabé aiq pútaróne. ¹⁸ Arega mó weh mewe mipinsuq mó weh mewe mipinsurue moberíáh wéh mewe sutona wino. Amahnága kérahna wehwé íre arenaweurrá míre. Minayabe aiq pútaróne úwe.

¹⁹ Úwana mi inínká wensabé, Are moke íné éhweh írátíahna puah íné iwíáhume are Manikáne ehweh iraréna aní móne. ²⁰ Itene igagnaréhga mah sawéhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataowe. Arenanahbúréhga iwíáhéra, Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataoro ewe. Manikánsabe ahbeq iwíáh iwíáh atanéhnkono úwe.

²¹ Úwana Sísaga wensabé, Ai q pútare ainto. Mókakewe íre peh mi sawéhrápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq wehukega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneherawoe. ²² Ite Sámária kegá iwíáh iwíáh atáh náneq íre írátíáhwe. Ite kaweritahna aní Asiu aní púaq Asiu kegá iwíáh iwíáh aintáh áni tagaríáhwe. ²³ Mókakekákáq amahnágaákáq Manikáne Awanka págege arítéh kegá aiq pútaq sansánéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atéhrataq sebataq Iteribonsabé kawerue iwíáh iwíáh atáhwe. Iteriboga mina tahnsa ké wensabé iwíáh iwíáh atáhnábé awahbehre. ²⁴ Maniká íre áuakaq aninéna peh Wenawanka mía míaire. Minayabe kawerue iwíáh iwíáh atagéhboq iteiuwanka Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq aiq pútaq sansánoro úwe.

²⁵ Úwana mi inínká wensabé, Íné írátíómé ite meirena kaweraitankeheéna Mésáía, Manikánka omaq ato anínká sinawire. We sínagake moke teinkéhe úwe. ²⁶ Úwana Sísaga wensabé, Arega iraréna anímé íné úge úwe.

²⁷ Úwaq ite Sísá kérahwána kegá kouwekowane. Sísareq mi inínseqka ehwehnyansabé áhtenowane. Áhtenéq Sísansabé, Árahono? Aneqsabé ehwehnoyo íre iraria peh ehiya míahwane.

²⁸ Mi inínká wene wání antehya mitaq marena wenawahpeq pokéna wenawahrahyabé, ²⁹ Máhoro. Peh morá aní íné íre tagarai anínká moke ínéga mirau naneqmarí pahqnúéhre. We seragahro. We Manikánka omaq ato anípómo. Seragahro úwe. ³⁰ Úwara sega sensuwahpeq suera Sísaba suwe.

³¹ Sámária kegá áhníbórá sutaq ite Sísá kérahwána kegá wensabé, Íwáhnoraníno, táhutahurúno ewanana ³² wega itensabé, Íné itega íre tagariáh táhútáhúq kéhre úwe. ³³ Úwaq iteite náhenéq, Mó anínká táhutahuq awirápómo ehmuniq éhmúniqtaq irarewane.

³⁴ Sísaga itensabé, Íné eqmaq núwátái aniné arambehriwe néne táhutahuq mire. Mina mirainauge.

³⁵ Itaréitaré ío parabagínaraq onkiyonsá nera kéh tánáhráre iyeho. Amahnága tagariáhro. Onkiyonsá áhnte nera kéhnserah Maniká Iteribo íre tagariáh ké áhnte míahwe. ³⁶ Onkiyonsá nera kéhrara mirauwíahnserah oga mérapeq wehuke mórítáhró. Móríteq oga mía mía apéq meyagéhe. Manikáne ehweh teri terino kereq wehuke mórítáh kéreqne irupipeq eyoyóinkehboq mórítáhró.

³⁷ Iteinahbúréhga mahraréra, Mó kegá ayu uqmatowara mó kegá onkiyonsá mirauwíáhwe uwe. Mina unserah mó kegá Manikáne ehweh teri terinowara mó kegá wehuke meriqmera mórítáhwe. Segá mahraru ehwéh aiq pútaragire. ³⁸ Ínéreq mó kereqka Manikáne ehweh teri terinonaq ite wehuke meriqmeq Iteriboba mórítageheéna eqmaq íúwóge. Teri terinúnayabé ite áhnte meriqmeq mórítagehe úwe.

³⁹ Mi inínká, Moke miráú naneqmarí teníre únsabe áhnte Sáika suwahpeqte Sámária kegá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁰ Aiq pútare atera Sísaba séra wensabé, Máho. Iteruwahpeq sewíahno uwana Sísaga téhtaréráq sensuwahpeq kowíowe. ⁴¹ Sísaga mitaq síwáhnorúnsabe áhnte mó kegá aiq pútare atówe.

⁴² Aiq pútare atera mi inínsabé, Íre peh morá arega teienayabé aiq pútare atone. Ite wene ehweh kawerue ironayabé wensabé aiq pútare atone. We aiq pútaq mah kehiná kéhíná meirena kaweritéh aní míre atone uwe.

Sísaga anotah wahnáhné ahninkáwá kawerato ehwéhne.

⁴³ Sísaga mitaq téhtaréráq ména suena Kehrari marákórápéq pokúwe. ⁴⁴ Sísaga naho mahraréna, Manikáne ehweh irari aní mó ke suwahpeqte kegá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahrahga wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe.

⁴⁵ Sísaga Kehrari marákórápéq pokútaq mibeqté kegá eyoyóue mehweh atówe. Segá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq notaq Sísaga miráú arámbéhrí aiq tagariówe. Menah miráú arambehri tagarió púara eyoyóue mehweh atówe.

⁴⁶ Sísaga Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéq wánítate náhniáq sera ano mirarorabeq mónkakáq pokúwe. Kápénéáma suwahpeqte wáhnáh

wenawahpeq míowana wenahni anotah awáhréúwe. ⁴⁷ Mi wahnáh áninká Sísaga Súría marákó suena Kehrari marákórápéq sire u ehwéh irena Sísaba pokue wensabé, Nénahni pukinaire. Arega nánuwahpeq segawerato éna pagu pagunúwe.

⁴⁸ Sísaga wensabé, Arega ótaq sansá tagéyabe awahbehre. Pehipi íre aiq pútare aintahne úwe. ⁴⁹ Úwana wega Sísansabé, Nénahni pukínehboq peheráh súno úwana ⁵⁰ Sísaga wensabé, Pokúno. Arenahni oga míanawire úwana mi wehgá Sísane ehwehnsabé aiq pútare atena pokúwe.

⁵¹ Ahbiah tahnsá wene nahtapeqsabé séwotaq wene arambehri kereq ahtapeq piehgíúwe. Segá wensabé, Arenahni kaweragirana oga míéhre teawúwe.

⁵² Teawúwana wega sensabé, Aneq tanáhráq kaweragiro úwara sega wensabé, Inokáh tunsoreráitaq kaweraguraire uwe. ⁵³ Úwana abowágá iwíáhéna, Sísaga, Arenahni oga míanawire teniátái tanáhráq peh monseráh tánáhráre úwe. Minayabe moke mi karírónáninká Sísansabé aiq pútare atówe.

⁵⁴ Sísaga menah Súría marákó suena Kehrari marákórápéq séna anehe mi otáq sánsá Kéána suwahpeq miraúwe.

5

Sísaga káwehu ayehráq awahre aní kawerato ehwéhne.

¹ Mó tanáhráq Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq táhutahuq norabeq Sísaga koraganieéna pokúwe.

² Sarúsarama suwahpeq kurirapéqté ónsá áwíq Sipisípiq Onsáe. On-sarapéqté kégéu ah ayehrápéq wání káwehu kowe. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehme mi kawéhu áwíqmé Pétésárae. Mi kawéhu ayehrápéq moberíah atataia náhmári kowe. ³ Mitaq áhnte awáhré ké íre sugia peh surahpeq míówe. Aigará soriqnahnu kereq aura pira kéreq ah íre nogoráhu kereq mitaq míówe.

⁴ [Maniká míehrebeqte íopeqte áninká mó tanáhráq mó tanáhráruwe mi waní áwíq áwíorúwe. Áwíq áwíorútaq ebeq tu awáhré ániné anepeq wáninka tabagúwana wene awahre suansúá kaweragúwe. Minayabe áhnte awáhré kégá kaweraginkeheéra káwehu ahtáq sáhuríówe.]

⁵ Peh morá áninká peh íregárita opéq 38 opéq awahreúwe. ⁶ We surahpeq míowana tagéna we áhnte opéq awahreúmé Sísaga tagariowe. Tagarawéna wensabé, Awaho ani méyabe awiro úwe.

⁷ Úwana mi aninká Sísansabé, Wáninka aroroitaq mó aninká wánípipeq íre meniqlmena márúnintéhre. Íné tue tueutaq mó aninká ebeq tubaiqme tubaiqmeowe úwe. ⁸ Úwana Sísaga wensabé, Irigúno. Arene máhriq mewe pokúno úwana ⁹ we suansúá kaweragúwana kie irigue wene máhriq mewena pokúwe.

¹⁰ Minayabe Asiu kegá kawerato aninsábé, Iboramé ahrena ahrena wehekáh míre. Arene máhriq mewe nogíneho uwe. ¹¹ Uwana wega sensabé, Íné kaweraintéh áninká, Arene máhriq mewe pokúno teníre úwe. ¹² Úwara sega wensabé, Arene máhriq mewe pokúno teawí ánimé ineboue kasenuwe. ¹³ Áhnte wehekéqká paitió púana Sísá íre ábóraq míówe. Íre ábóraq míonsabe kawerato aninká sensabé, Kaweraintéh ánimé íre tagaríóge úwe.

¹⁴ Anehetaq Sísa Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábúrápéq ména kawerato aní tagéna wensabé, Amahnága awaho ani míahne. Mó awahreurona serahnehboq móme íre ahbabáruño úwe. ¹⁵ Kawerato anínká pokue Asiu ke tagéna sensabé, Íné kaweraintéh ánímé Sísaie teri-
uwe.

¹⁶ Sísaaga ahrena ahrena wehekáh mi aní kaweratonsabe Asiu kegá Sísa áwíoqnowe. ¹⁷ Áwíoqnowana Sísaaga Asiu keyábé, Nániboga ahriahri arambehrii puana ínégakákq arambehriuge úwe. ¹⁸ Sísaaga ahrena ahrena wehekáh arambehriúnsabe Asiu kegá abiahnsanéra subiq suanéhe iwíáhuwe. Sísaaga Manikánsabe, Nániboe atowe. Manikánsabe, Nániboe atonsabe Asiu kegá mahraréra, Wega, Ínéreq Manikánseq monseráh ánité úye irarime anotahta q íre kawerire éra suboneheqmúne iwíáhuwe.

Sísaga ehweh ariteyabe éhwéhne.

¹⁹ Sísaaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wenahninká pehipi íre miraorahuge. Nánibone arambehri tagéna wega mirainserah íné wenahninká mirauge. ²⁰ Nániboga íné wenahninsábé arutaboairaintena wene sánsá moka teni teninire. Wega mó kiotaíqme arámbéhríákákq sokigi aintankéhe. Minayabe itega áhtenigehe. ²¹ Nániboga puko ke iriwe oganúq sítéhnserah íné wenahninká iwíáhu ke oganúq sitahráhuge.

²² Nániboga mah kehiná kéhíná íre ehweh aritéhre. Ehweh arámbéhríwé moka íné wenahninsábé, Ehweh arito aintéhre. ²³ Nánibo áwíq pankerera iwíáh iwíáhonserah íné wenahni níwíq ómiga pankerera iwíáh iwíáh aintageheéna ehweh arito aintéhre. Íné wenahninsábé suwahrieh kegá eqmaq núwéh aní Nánibonsabé íre iwíáh iwíáh atáhuwe.

²⁴ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera íné eqmaq núwéh ánínsábé aiq pútare atáh ké oga mérapeq aiq awaq míahwe. Ínéga se íre ehweh aritaníe. Pukia ánímáíri tahnsa méra oganúkue mía míaoowe.

Sísaga wehuke sainsuahna éhwéhne.

²⁵ Kawerue írátíáhro. Amahnágaákákq mókakeakákq pusa kegá íné Manikáne ahninkáwáné ehweh iragéhe. Irera oga mía míaiagehe. ²⁶ Nániboga oganúq itahráhinserah íné wenahninká moq oganúq itahráhuge. Nániboga oganúq sito aintéhre. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Are wehukení úkóna aní míahna puah ahbabáq keyabé ehweh arito aintéhre.

²⁸⁻²⁹ Mókake ómi pukia ké maisaráhrabeqte kegá néne ehweh iragéhe. Íréhrataq kie irigigehe. Kaweqtaq mía míao keyábé, Oga mérapeq pokoro aritaníe. Ahbabáq aruqaruro keyábé ehweh aritena, Iraipéq pokoro aritaníe. Ínéga iraru éhwéhnsábé íre áhtenoro úwe.

³⁰ Sísaaga mó mahraréna, Ínébataq íre miraorahuge. Íre peh morá ínénéne iwíáhe. Íné eqmaq núwéh áníné iwíáh írátíó púana kawerue wahnahnarítóge.

³¹ Néne sánsánsábé ínébataq teiútáq tahirímé íre aiq pútare aintáhro teiú irino. (Lo 19.15)

³² Néne arambehriyabé Nániboga teíre. Néne sánsánsábé irari éhwéh aiq pútaq éhwéhne. Mina aiq írátíóge.

³³ Itega wehuke Sóniba eqmaq sutowana wega aiq pútaq éhwéh iraréna néne sánsánsábé teriátáire. ³⁴ Íre peh wehukene ehweh írátíóge. Ite oga mía míaiageheéna mah éhwéh teiúge. ³⁵ Ah tagageheéna áráhmuga

téhrehnserah itega íné tagariageheéna Sóniga kaweq ehwéh teiátáire. Mi tanáhráq wene ehwehnka itene irupipeq eyoyó aitáráire.

³⁶ Nániboga miraúno i arámbéhrí mira aruqaruruge. Minayabe Nániboga eqmaq núwéhraq tagaríáhwe. Néne arambehriqa Sóniga teí éhwéh kiotaikire.

³⁷ Íné eqmaq núwéh aní Nániboga néne sánsánsábé aiq teiátáire. Wene ehweh ite íre írátíáhwe. Wene auranabiahtapeq íre tagaríáhwe. ³⁸ Itega íné eqmaq núwéh ánínsábé íre aiq pútare aintáh púana wene ehweh itene irupipeq íre kagaire.

³⁹ Ite oga mérapeq awaq mianeheéq Manikáne sehira sáhnshawe taga tagowe. Mi sehiránká íné éhweh aiq teíre. ⁴⁰ Aiq teíraq itega ínéba íre séyéonsabé árahue oga mérapeq awaq mianéhbo?

⁴¹ Íné anotah niwíq wehukebate íre meanieéna iraruge. ⁴² Itega Manikánsabe íre irutaboiratáhwe. Minawé aiq tagaríóge. ⁴³ Nániboga íné eqmaq núwéhkana sugaqme ite íre mehweh aintáhwe. Mó aní peh wenáwíqtaq si aní mehweh atáhwe. ⁴⁴ Mó kegá itensabé iwíáh íwíáh aítáhnshábé iuwahbehre. Manikánka kaweróne aitahtayabé íre arutaboiro puaq árahue ínénsabe aiq pútare aintánéhbo?

⁴⁵ Ínéga Maniká miéhrapeq ite ehweh aitanáe iwíáhiyeho. Mósísiga ite séhréh aítankéhe iwíáhiyeho. Írakaumo. Wene ehwehnka ehweh aítankéhe. ⁴⁶ Mósísiga néne sánsánsábé sehiranue teiwe. Minayabe itega wensabé aiq pútare atáhtáq tahirímé ínénsabe aiq pútare aintáh irino. ⁴⁷ Mósísiga teiu sehiránsábé íre aiq pútare atáhnshábé ínega teíú éhwéh árahue aiq pútare aintánéhbo úwe.

6

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabou ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Máhka 6.30-44; Áruká 9.10-17)

¹ Mó tanáhráq Sísaga Kehrari kawéhútáq sípi kéwewena kure seberaebéq pokúwe. Kehrari kawéhúmé mó awíq Táibéria kawéhúne. ² Mitaq Sísaga awahre ke kawerarito púara áhnte kegá tagéra ótaq sansáne éra we kérowe. ³ Sísareq ite we kérahwana kereqka sáwéhrapeq kire mi sawéhraq tútuue míahwane. ⁴ Ite Asiu kené sótaikú iahrerarag ko tánáhráq táhutahuq né tanáhráq wahtonúwe.

⁵ Áhnte kegá Sísaba kíúwana tagéna Sísaga Pírípínsabé, Sira kegá tópah nehrensabé árahue paiqmaranéhknono úwe. ⁶ Sísaga miraína arámpéhri aiq iwíáhéna peh Pírípínsabé áhwárawe tagéna wensabé, Árahue paiqmaranéhknono éna kasenuwe.

⁷ Pírípiga wensabé, Áhnte monératé 200 Kína tópah paiqme pehgáritarue sararáhna íre awehraq kanawire úwe. ⁸ Sísá kéro aní áwíq Ehntaru, Pítane ábákawagá Sísansabé, ⁹ Mahtaqté ánimái we moberíáh párétíákákq téhtaré páhnikákákq matíéhre. Áhnte ke míáh púana mina abehq náneq tahnsáne úwe. ¹⁰ Sísaga ite we kérahwana keyábé, Tútuoro teriéro úwe. Mitaq áhnte ahpépáhq kotalq tútuue míówe. Se peh íregáritaq wehuké 5 táhúséni (5,000) wehuké míówe.

¹¹ Sísaga mí paréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena keqme tútuue míó ke náriuwe. Páréti náriuserahnue pahnikákákq moq náriuwe. Sega táhutahuqsabé suwahbónserahnue náriuwe. ¹² Ómiga siyahbankirowana Sísaga ite we kérahwana keyábé, Arahq súéhboq

morábí sáharáhro úwe. ¹³ Úwaq itega moberíáh párétí arahqmé airápéte téhtaré páhsíkétí úsawe obenkíq marahwáne.

¹⁴ Míó kega mi otáq sánsá tagéra mahraréra, Marakóipeq tuména Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú animé Sisa wire uwe. ¹⁵ Sísaga iwíáhéna, Sega íné táhtorera ínénsabe, Amahnága itene anotah wahnáh aní míahno ainteho éna taqnobague webataq sáwéhrapeq pokúwe.

Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Máhka 6.45-52)

¹⁶ Íó tupekútaq ite Sisa kérahwána kegá káwehu waní áhkórapeq tunse ¹⁷ sípi kéweweq kure seberaebéq Kápénéáma suwahpeq koneheowane. Penorabeq Sísaga iteba íre súwe. ¹⁸ Anotah soirírúnka nonaburóróúwe. ¹⁹ Sípiipéq kéq awanká karatáté wání subame kure peh ákáhtaq wahtó kowanana Sísaga iteba wání abobóráhtaba súwaq tagéq áhreowane. ²⁰ Áhreowanana Sísaga itensabé, Íné úge. Íre áhreoro úwe. ²¹ Itene irupipeq eyoyóéq wensabé, Máho ewanana Sísaga sípiipéq kiasague kirútuue míowe. Kirútuue míotaq ite pokonehe owanarabeq sípiipéq apubúwe kowane.

Sísansabé anebahru ehwéhne.

²² Ahbiah tahnsá seberaebéqté kegá iwíáhéra, Inokáh peh morá sípi karáirana Sisa mipéq íre pokuraire. We kéro kega sebataq mewera pokurowe uwe. ²³ Táíbería marákórápéqté sípíwári kéwewera suwe. Tópah norabeq Sísaga Manikánsabe kaweróne atorabeq mi sípíwári wahtotaq kéwewera suwe. ²⁴ Suwara míó kega Sísansabé anebahréra wereq ite we kérahwána kereq íre míahwanayabé sega Sisa koraganehéera mi sípíwári kéwewera Kápénéáma suwahpeq pokuwe.

Oga mía mía tahutáhúqsábé éhwéhne.

²⁵ Sega seberaebéq Sisa tagéra wensabé, Íwáhnoraníno, arahtaq seno uwe. ²⁶ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ótaq sansánuraunsabé íre sewe. Peh tópah náíátáugana iyahbankítáinsabé sewe. ²⁷ Karekorahi tahutáhúqsábé íre arambehrioro. Peh oga mía mía tahutáhúqsábé arambehrioro. Mi tahutáhúqmé íné wehukení úku anínká náíníe. Maniká Nániboga omaq intena kaweróne aintéhre úwara

²⁸ sega wensabé, Manikáne arambehriwe aneq miraonehnikono uwe. ²⁹ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga íné eqmaq núwéh ánínsabé aiq pútare aintáhmé minawé Manikáne arambehri wire úwe.

³⁰ Úwara sega wensabé, Itega arensabé aiq pútare atanéhboq aneq otáq sánsá mirainibo? ³¹ Manikáne ehwehnka mahraréna, (Kisim Bek 16.4) Mína únserah iteinahbúréhga uworapeq pehipi ko topáh nowe. Minayabe arega aneq otáq sánsá mirainibo uwe.

³² Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Mósísiga íópeqté tópah íre náriuwe. Nániboga aiq pútaq íópeqté tópah náíre. ³³ Manikáne tópah, íópeqté tópah márúnáíúnká mah kehíná kéhíná oga míahrahowe úwe.

³⁴ Úwara sega wensabé, Mi topáh náí náínúno uwe. ³⁵ Uwana Sísaga sensabé, Íné oga mía mía topáh múge. Ínéba sira kewé mó íre sirupibiinawire. Ínénsabe aiq pútare aintáh kewé mó íre tahbobóoneherawoe.

³⁶ Itega íné tagéq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe teiewóge. ³⁷ Nániboga nánina kegá ómi ínéba sighehe. Ínéba sira kewé íre kaqsuaníe.

³⁸ Íre ínénéne iwíáh peh íné eqmaq núwéh áníné awahbeh árámbéhri mirainieéna íópeqté tumióge. ³⁹ Íné eqmaq núwéh ánínká teniena, Náwéna ke taqnobagiyehboq kawerue wahnahnatawéwahno. Anehe tanahráqmé náwéna ke iriwe oganúq sito ire. ⁴⁰ Nániboga teniena, Are nénahni tagéra aiq pútare atáh kéwé oga mérapeq awaq miagéhe ire. Tenínsábé mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitanauge úwe.

⁴¹ Sísaga, Íné íópeqté tumió tópáh múge únsabe Asiu kegá sibiahnsa atera seye ehmuníq éhmúníruwe. ⁴² Ehmuniq éhmúnírera, Ehweh teí áni wenáwíq Sísá wire. We Sósépane ahninkáwá wíre. Wenanoibo tagariona akéq móye. Amahnága wega, Íné íópeqté tumióge irarime árahinsabébo uwe.

⁴³ Uwana Sísaga sensabé, Iteite abiahnsanue ehmuníq éhmúníriyeho. ⁴⁴ Wehukega pehipi ínéba íre sighehe. Peh Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká sabiri kegá ínéba sighehe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe.

⁴⁵ Manikáne ehweh iraru kene sehiranka mahraréna, Manikánka ómi síwáhnorinkehe ire. (Aisaia 54.13)
Nániboga síwáhnori ehwéh íráh kégá ómi ínéba sewe.

⁴⁶ Mah kehiná kéhínánká Nánibo íre tagahwe. Íné, Maniká míehrabeqte ánínká ínébataq Nánibo tagarauge. ⁴⁷ Kawerue írátíáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh ké oga mérapeq aiq awaq míáhwe. ⁴⁸ Íné oga mía mía topáh múge. ⁴⁹ Pehipi ko topáhmé iteinahbúréhga uworapeq méra naruera íre oga mía pehipi pukuwe. ⁵⁰ Íópeqté tópáh tumiónsábé nehra kegá íre pukigehe. ⁵¹ Íné íópeqté oga mía mía topáh múge. Íné nehra kegá oga mía míaigehe. Mah kehiná kéhíná oga mía míaigeheéna íné pukinie. Minayabe náíéna topáhmé néne niwaq mire úwe.

Sísaga wene korahqkakáq awaqkakaqsábé irarú ehwehne.

⁵² Asiu kegá seyensabé ehwehéra, Mah aníné awaqme árahue náínkéhbo uwana ⁵³ Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Íné wehukení úku aníné korahqkakáq niwaqkakáq peh áwé tagah kegá oga mérapeq íre awaq míáhwe. ⁵⁴ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá oga mérapeq aiq awaq míáhwe. Mi kewé anehe tanahráq iriwe oganúq sitaníe. ⁵⁵ Oga mía mía tahutáhúqmé néne korahqkakáq niwaqkakáq míre. ⁵⁶ Néne korahqkakáq niwaqkakáq nah kegá ínéba mía míaowe. Ínéga seba mía míaage.

⁵⁷ Íné eqmaq núwéh áni, Nánibo oga mía míai puana íné moq oga mía míaage. Íné oga mía míaunserah íné nehra kegá oga mía míaigehe. ⁵⁸ Íné íópeqté tú tópáh íre iteinahbúréhga no naneq tahnsáne. Sega pehipi ko topáh naruera íre oga mía míaowe. Íópeqté tú tópáh nehra kegá oga mía míaigehe úwe.

⁵⁹ Sísaga mi ehwéh Kápénéáma suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq síwáhnorúwe.

Sísawe oganúq itahráhi ehwéhnkákáq áníne.

⁶⁰ Áhnte we kéro kega mi ehwéh irera seye náhenéra, Minawé anotah pagégé éhwéh míre. Inseréhga iragéhbo uwe. Inseréhga iragéhbo éra ehmuníq éhmúníruwana ⁶¹ Sísaga wene arupipeq sene ehweh irena

sensabé, Amahnága teiú éhwéhnsabé iuwahriehro? ⁶² Íné wehukení úku anínká túrabeq mó kionaq tagéq aneq iwíáhhonehbo? ⁶³ Manikáne Awanka oganúq ítéhre. Peh wehukega íre miraorahowe. Teiú éhwéhnsabé Manikáne Awanka oganúq ítéhre. ⁶⁴ Ite mó kegá aiq pútare aintáhwaqme mó kegá íre aiq pútare aintáhwe úwe.

Sísaga wene aruپیeq wensabé íre aiq pútare átó kereq wene naruo koweriranaú anínseq tagario púana mi ehwéh irarúwe. ⁶⁵ Sísaga sensabé, Minayabe mah ehwéh teiewómé wehukega pehipi ínéba íre sigehé. Peh Nániboga sabiri kegá ínéba sigehé úwe.

⁶⁶ Úwara áhnte we kéro kegá Sísaga auwera mó íre kérowe. ⁶⁷ Sísaga íte airápété téhraníte kerahwána keyábé, Ite moq nuweq pokonehbo úwe.

⁶⁸ Úwana Sáimóni Pítaga wensabé, Itene Wahnahno, ineseba pokonehknono? Arene ehwehka oganúq itahráhire. ⁶⁹ Are Maniká míehrabeqte kaweqtaq mía míaóna aní móné. Aiq tagarione. Minayabe aiq pútare atone úwe.

⁷⁰ Úwana Sísaga itensabé, Ite airápété téhraníte omaq itáráuge. Ite míáhrabeqte aní owainawane anine úwe. ⁷¹ We Sáimóni Ískáriótine ah-ninkáwá Súrásansabé irarúwe. We airápété téhraníte míórabeqte ánínká Sísane naruo weba koweriranaúwe.

7

Sísaga mó ke táhutahururabeq koragó ehwehne.

¹ Asiu kegá Sísaga subíyehoéna wega Súría marákórápéq íre kuriá peh Kehrari marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue ah noguwe. ² Asiu kegá saqmaq saqmaq nahmarí pearera táhutahuru tanáhráq áhnbóránúwe. ³ Wenábáqmarinká Sísansabé, Ómi are kerah kéga arene arambehri taganehboq mahtaq sue Súría marákórápéq pokúno. ⁴ Arega anotah aní míankehboq kopípéq arambehrinehboq ábóraq arambehriúno. Arega ótaq sansá mirainaraq mah kehiná kéhíná kosokigiúno uwe. ⁵ Wenábáqmarinká Sísansabé íre aiq pútare átó púara mi ehwéh iraruwe.

⁶ Sísaga sensabé, Amahnága íné anotah aní míó tánáhráq íre suriéhre. Ahriahriwe itene tanáhráre. ⁷ Ahbabáq kehinánká itensabé suwahbehre. Sene ahbabáqsabe teriu púana ínénsabe suwahriehre. ⁸ Iteite táhutahurorabeq pokurero. Íné anotah aní mé tanáhráq íre suriéh púana táhutahurorabeq amahnága íre pokinie ⁹ éna Kehrari marákóráq peh mitaq míowe.

¹⁰ Táhutahururabeq wenábáqmarinká kuwana Sísaga epérahpérué mitaq suena Sarúsarama suwahpeq táhutahururabeq pokúwe. ¹¹ Sísansabé anebahréra Asiu kegá táhutahururabeq mó kebá mó kebanue kasenéra, Sísaga ehéq míehro éra kasenuwe. ¹² Míó kegá Sísane sánsánsabé ehmuníq ehmunírera mó kegá, We kaweq aní míre uwara mó kegá, Írakaumo. We péhe aní míre uwe. ¹³ Se Asiu kené wahnahmarínsabé áhreu puara Sísaga éhweh íre pahsúówe.

¹⁴ Táhutahuru tanáhráq ákáhtaq parabagútaq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqte wírípéq kibekéna síwáhnorúwe. ¹⁵ Síwáhnorúwara Asiu kegá áhtenéra mahraréra, Íre sigarue tagariéh aní míre. Árahue ahtebia aní úkurairo uwe.

16 Uwana Sísaga sensabé, Ínéga íwáhnoru ehwéhmé íre ínébataq néne iwíáhe. Mina íné eqmaq núwéh áníné iwíáh wíre. 17 Ínéga íwáhnoru ehwéhmé Manikáne iwíáhbópoq peh ínébataq néne iwíáhbópoq teiúge iwíáho? Manikáne arambehriyabé arutaboíréna mirainauge iwíáhi anínká néne ehwehme íre peh ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh wíre ue tagariankehe. 18 Wewene ehweh síwáhnori anínká wewensabé iwíáh iwíáhíre. Eqmaq núwéh ánínsabé iwíáh iwíáh atónsábé íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge.

19 Manikánka sehgióro ú ehweh Mósísiga naho teiu mino. Mi ehwéh ite íre íráhwe. Amahnága íné nubiq sueyabé ite aneqsabé iuwahbehro úwe. 20 Úwara mió kega wensabé, Owainawanka arene arupipeq míéh púah wega inserahni iwíáhóne. Are subiq suaneheme inserénga irareo uwe.

21 Uwana Sísaga sensabé, Ahrena ahrena wehekáhtáq íné peh morá ótaq sansánunsabé ite iwíáh kikirowe. 22 Mósísiga naho káriq anímáigáúné síú amurúrué sansa teiuwe. Íre Mósísiga peh iteinahbúréhga mi sansá áhwárarówe. Ite ahrena ahrena wehekáh mi sansámé mira aruqarurowe. 23 Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhneho éq itega mi sansá ahrena ahrena wehekáhnkákáq mira aruqarurowe. Mira aruqarurome ínéga ahrena ahrena wehekáh wehukení kaweratáráunsabé árahinsabé abiahnsa aintaho. 24 Apubúue tagéq íre kaweq iwíáhéq ehweh aintaho. Peh tábúsoqme iwíáhíue tagéq irarero úwe.

Sísa ineseboue kabaru ehwéhne.

25 Táhmaro Sarúsarama suwahpeqte kégá kasenéra, Sega subiq suaneherao anímé mah anípo? 26 Wega mahta q ábóra q síwáhnorirara wannah kégá peh túbáh agowe. Túbáh agonsabé mah anímé wehuke merirena kaweraritankeheéna Manikánka omaq ato aní míre iwíáhowapómo. 27 Mi aní wenawahpeq aiq tagarione. Manikánka omaq ato anínká sínaraq wenawahpeq ómiga íre tagariagehe uwe.

28 Uwana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh tápéqte mátábúrápéq Sísaga síwáhnorena anotahta q mahraréna, Itega íné tagarione éq nánuwahpeq tagariáhwe. Íné tutaume íre ínébataq néne iwíáhga tutaage. Íné eqmaq núwéh aní we aiq púta q aní míéhraq itega we íre tagariáhwe. 29 We míéhraheqte tutaugana wega íné eqmaq núwéh púana ínéga we aiq tagaríóge úwe.

30 Uwara sega wene ehweh irera iwíáhéra, We táhtoranéhe uwe. Sísa pukú tanahráq íre surio púara sega peh áwé tagowe. 31 Áhnte mió kega, Sísansabé aiq pútare atówe atera mahraréra, Sísaga áhnte otáq sánsá mirai puana Manikánka omaq ato anínká sínaraq wega miraina sansánká Sísaga miraurai otáq sánsá kiotaikinabo uwe.

Sísa táhtoraneheéra párísiwarí eqmaq súo ehwehne.

32 Soruparíó kega Sípane arambehriyabé ehmuníq éhmúníruwara Péhrasi kégá írówe. Manikáne ehweh mibe q mahbeq aritáh kéreq Péhrasi kereqka Sísa táhtoraneheéra sene párísiwarí eqmaq súówe. 33 Sísaga mahraréna, Iteba wahto tanahráq ména anehe íné eqmaq núwéh anípá pokinie. 34 Itega íné ninebahirataqmé íre taganeheqmóe. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe úwe.

35 Úwara Asiu kégá seye mahraréra, We eheq pokinabo? Ite anebahréq we íre tagahrahúnarabeq eheqpo? Mó nahnsó suwahpeqte Asiu kébá

pokinabo? Kárikí ehwéhno ke suwahpeq pokue síwáhnorinabo? ³⁶ Ite íné ninebahrirataqmé íre taganeheq móe íre. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Íné pokonarabeq ite íre kioráhowe íre. Wega irarime íre iahtebóna ehwéhne. Mi ehwéhme aneq ehwéhpómo uwe.

Oga mía mía aráhnónsábé éhwéhne.

³⁷ Mí tahutáhúré tanáhráq anehete wehekáh tánáhráq anotah tánáhráre. Mi wehekáh Sísaga iriwe ména anotahta q mahraréna, Ite tahbobóinaraq ínéba sure sewe nahro. ³⁸ Ínénsabe aiq pútare aintáh kéné sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire. Manikáne ehweh nka irarínserah sirupipeq oga mía mía aráhnó tueruenawire úwe.

³⁹ Mah ehwéhnúme Sísaga Manikáne Awansabé irarúwe. Sísaga Maniká míorabeq íre kirio púana Manikáne Awa íre eqmarowe. Sísaga iwíáhéna, Nániboba pokonaraq ínénsabe aiq pútare aintáh kéba Manikáne Awa kieqmaranie iwíáhuwe.

Sísansabé íre peh morá iwíáhunsabé éhwéhne.

⁴⁰ Míó kega wene ehweh irera táhmaroga mahraréna, Manikánka naho néne ehweh irarína aní eqmaraníe ú animé we wire uwe. ⁴¹ Mó kegá mahraréna, Manikánka ite meirena kaweraitankehéna peh morá aní omaq atowe. We mí aní míre uwara mó táhmaroga mahraréna, Manikánka omaq ato aní íre Kehrari marákórápéqté aní míre. ⁴² Manikáne ehweh nka mahraréna, Manikánka omaq ato animé Tébiti kahnáh aní míre. We Tébitine marakórapeqté Pétaríéma suwahpeqte aní míre íre. (Buk Song 132.11; Maika 5.2)

Manikáne sehiranka aiq mahrari mino uwe.

⁴³ Sísansabé mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe. ⁴⁴ Táhmaro kegá táhtoranéhe iwíáhéra íre táhtosa pehragowe.

Wahnah kereqka íre aiq pútare atáh éhwéhne.

⁴⁵ Eqmaq súo parísíwárinká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqpa kouwekuwe. Kouwekuwara sega sensabé, Aneqsabé Sísaga íre meqmeq seo uwe. ⁴⁶ Uwara párísiwarínká sensabé, Wega irari éhwéhnká moke mó kené ehweh kiotaikire uwe.

⁴⁷ Uwara Péhrasi kegá párísiwarínsábé, Itega moq wene péhe éhwéhnábé aiq pútare ataho? ⁴⁸ Wahnah kereq ite Péhrasi kereqka wensabé íre aiq pútare atona wino. ⁴⁹ Manikáne sansá íre írátíáh kéga sebataq Sísansabé aiq pútare atáhe. Mi ke iraipéq pokoneherao ke wóe uwe.

⁵⁰ Níkoríma, menah tanáhráq Sísaba sú aninká we Péhrasi anínéna wewawahrah Péhrasi keyábé mahraréna, ⁵¹ Manikánka sehgióro ú ehweh nka anereiro? Wehukení pehipi ehweh ato iro? Írakaumo. Ebeqme wehukéniné ehweh ireq wene arambhiri tagaríáho. We ahbabárinaraq anehemé ehweh ato íre úwe.

⁵² Úwara sega wensabé, Are moq Kehrari marákórápéqté anípo? Manikáne ehweh púkuipéq kabarue tagáhnó. Manikáne ehweh irare kegá Kehrari marákórápéqté íre séyéowe ⁵³ [éra sene nahtapeq abae aguwe.

8

Ahbabáq ini Sísaba meqme ku éhwéhne.

¹ Sísaga Óríwi sawéhrápéq pokúwe. ² Ahbiahipeq Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekúwe. Kibekúwara ómi míó kega weba

suwana wega tútuue ména síwáhnorúwe. ³ Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kereq Péhrasi kereqka ahbabáq ini sabiruera meqmera wehekeq ákáhpi móátówe. ⁴ Móátéra Sísansabé, Íwáhnoraníno, mah iní mó wehgá abariiraq tagéq táhtoqme meqme súne. ⁵ Mósísiga sehgióro ú ehwehkná mina tahnsa ahbabáq ininsó ebahtaté tuparuqme subiq súáhro ire. Arewé aneq iwíáhono uwe. ⁶ Sísaga íre tábúsoqme iririnaaqmé wensabé ehweh ataneheéra áhwárawe tagéra kasenuwe.

Kasenuwana Sísaga taebewe ayahnkaratáté obe marákórácq sehiranúwe. ⁷ Segá mó kasenaq mó kasenaruwana Sísaga iriwe ména sensabé, Íre ahbabári anínká ebeqte ébáh mewe tuparuankéhe ⁸ éna mó taebewe ayahnkaratáté marakóraq sehiranúwe. ⁹ Mitaq míó kega wene ehweh irera aboawah weh ebeq mótaq mótarue pokuwe. Ómiga Sísá auwera pokuwana Sísaga tútuue míorabeq peh morá mi inínká iriwe míowe.

¹⁰ Sísaga iriwe ména mi inínsábé, Are meqmera se ke eheq míaho? Segá íre ehweh ataho úwana, ¹¹ Írakaumo úwe. Írakaumo úwana Sísaga wensabé, Ínéga moq íre ehweh ataníe. Pokéwahno. Mó ahbábárinehboq kaweqtaq míahno úwe.]

Sísá téhrehnka inserahni anínsábé éhwéhne.

¹² Sísaga sensabé mó mahraréna, Mah kehiná kéhíná míáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge. Íné séniréh ánínká íre sunkíkírirabeq nogena peh kaweqtapéq téhrehnabeq noginkéhe úwe. ¹³ Úwara Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Arerensabé iraréne. Arene ehweh íre aiq pútaq ehwéhne uwana

¹⁴ Sísaga sensabé, Néne sánsánsábé irarume aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkákácq íné pokinieaurabeqkákácq tagarió púana aiq pútaq ehwéhnuge. Íné tutaaurabeqkákácq íné pokinieaurabeqkákácq íre tagariáhwe. ¹⁵ Wehukenínká iwíáhinserah iwíáhéq ehweh aintáhwe. Ínéga amahnága moke wehukeyabé íre ehweh aitóge.

¹⁶ Ínéga ehweh aitáhnaraq tábúsoqme ehwéh aitaníe. Nánibo íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míai puana íné íre ahbabáq iwíáhorahéna peh tábúsoqme ehweh aitaníe. ¹⁷ Itega, Manikáne ehweh sehgiune eme mi ehwéhkná mahraréna, Téhranítégá morá éhwéhnoyana sene ehweh aiq pútaq ehwéhne ire. ¹⁸ Néne sánsánsábé teiúgana Nánibo, íné eqmaq núwéh ánínká moq néne sánsánsábé teire úwe.

¹⁹ Úwara sega wensabé, Arenabo eheq míehro uwana Sísaga sensabé, Ínéreq Nániboreq íre tagariáhwe. Íné tagariáhtácq tahirimé Nánibonkakácq tagariáh irino úwe. ²⁰ Mi ehwéh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq sene móne maqmaru paqnáh wahtotaq Sísaga síwáhnorúwe. Íre we puké tanahrácq púara mó kegá we íre táhtoqmera móátówe.

Sísaga, Íné pokinieaurabeq ite íre kioráhowe ú ehwehne.

²¹ Sísaga Péhrasi keyabé mó mahraréna, Íné pokinie. Itega íné ninebahréq itene ahbabáqkakaq pukoneheqmóe. Íné pokinieaurabeq itega íre kioráhowe úwe. ²² Úwara Asiu kegá seye náhenéra, Íné pokinieaurabeq itega íre kioráhowe ire. Árahinsabé mi ehwéh irariro? Wewega wewe subiqmena pukinabirapómo uwe.

²³Uwana Sísaga sensabé, Ite mahtaqté ké wóe. Íné íópeqté ání múge. Ite mah marákóipéqté ké wóe. Íné íre mah marákóipéqté ání múge. ²⁴Itene ahababáqkakaq pukoneheq móe teiúge. Ínénsabe áwahe aní míreue íre aiq pútare aintéhrataq itene ahababáqkakaq pukoneheq móe úwe.

²⁵Úwara sega wensabé, Are insebo uwe. Are insebo uwana Sísaga sensabé, Íné tei teinu aní múge. ²⁶Itega miraonsabé áhnte ehwéh kéhre. Áhnte ehwéh aitahráhuge. Íné eqmaq núwéh aní aiq pútaq aní mía míai puana mah kehiná kéhíná wega teni tenini ehwéh teiúge úwe. ²⁷Sísaga Maniká Wenabonsabé teriuwara míó ke íre írówe.

²⁸Sísaga sensabé, Itega íné wehukení úku aní awankátaq táhpawe pankeréhrataq íné wenahni míre éq ahtebagehe. Íre ínénéga iwíáhéna iraruge. Peh Nániboga teninsabé teiúge. Minaakaq ahtebagehe. ²⁹Íné eqmaq núwéh ánínká ínéba mía míaire. Ínéga we awahbeh arámbéhrí kawerue mira aruqarurunsabé wega íre nuwena pokire úwe. ³⁰Mi ehwéh irarúnsabe áhnte míó kega wensabé aiq pútare atówe.

Aiq pútaq ehwéhnká soraq iuwankéhe i ehwéhne.

³¹Wene ehwehnsabé, Aiq pútaq ehwéhne atówana Sísaga sensabé, Itega néne ehweh págegeue ambubu atíéhrataqmé peh mi tanáhráq aiq pútaq íné séniráh ké míagehe. ³²Íné séniréhrataq aiq pútaq ehwéh ahtebehrana mi ehwéhnká soraq iuwankéhe úwe.

³³Úwara sega wensabé, Ite Ébárahma kahnáh mionara mó kegá náhgáqtate íre iyarówe. Minayabe ite soraq iuwankéhe irarenawe árahinsabé irareno uwe.

³⁴Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ahababáq aruqaruro ke sene ahababáqka iyaréhre. ³⁵Ahababáqka iyaréh kéga Nánibone nahtapeq íre míahrahowe. Írakaumo. Peh morá wene animárínká mía míaoe. ³⁶Íné Manikáne ahninkáwágá pugeq iuwáhnaraq ahababáqka mó íre iyarahráhire.

³⁷Íné tagaríomé ite Ébárahma kahnáh míáhwe. We kahnáh méq itene irupipeq néne ehwehnka íre kagai puaq itega íné nubonehe iwíáhowe. ³⁸Nániboga íné sokigi anínsabé teiúge. Itewe iteriboga iwáhnori sansá mira aruqarurowe úwe.

Owainawane sánsánsabé éhwéhne.

³⁹Péhrasi kegá Sisansabé, Ébárahma iteribo wire uwe. Uwana Sísaga sensabé, Ite Ébárahmane animarí míáhtáq tahirí wene sánsá mirao irino. ⁴⁰Aiq pútaq ehwéh Nániboga teni tenini ehwéh teiúgaq itega íné nubonehe iwíáhowe. Itega mira onserah Ébárahmaga íre miraúwe. ⁴¹Iteriboga mira aruqarurinserah miraowe úwara sega wensabé, Iteinoréh ahababáq ininsó míáhwe iwíáhono? Iteribo íre áhnte, peh morá Manikáne uwana

⁴²Sísaga sensabé, Maniká Iteribo iraq tahirímé ínénsabe irutaboiraintáh irino. Maniká míehrabeqte tumíóge. Íre néne iwíáhga tumíóge. Manikánka eqmaq núwátáirana tumíóge.

⁴³Néne ehweh árahinsabé íre iraho? Itega néne ehweh iuwahrieh puaq íre íráhwe. ⁴⁴Ite owainawane animarí móe. Owainawanka ahababáq sansansabé awahbehnserah itega wene sánsá miraéyabe iuwahbehre. Áwahewé we mó ke subiq suo ani míowe. We íre aiq pútari aní míéh púana

péhe éhwéh tei teinire. Wega péhe ání ména péhe sánsá áhwáró púana péhe éhwéh tei teinire. Wene sánsáne.

⁴⁵ Íné aiq pútaq éhwéh teiúnsábé itewe íre aiq pútare aintáhwe. ⁴⁶ Íné ahabábáq aní míre irarénawe insega irariro? Íné aiq pútaq éhwéh teiúmé aneqsábé íre aiq pútare aintaho? ⁴⁷ Manikáne animárinká wene ehweh íráhwe. Ite íre wene animárí miáh púaq wene ehweh íre íráhwe úwe.

Sísaga, Ébárahma íre míotaq miáhwa aní múge ú ehwehne.

⁴⁸ Asiu kegá wensabé, Are Sámária marákórápéqté ání miáhnana owainawanka arene arupipeq miéhre. Aiq pútaq éhwéh irarúne uwana ⁴⁹ Sísaga sensabé, Nirupipeq owainawa íre miéhre. Nánibonsabé iwíáh íwíáhugaq itega ínénsabe íre kaweq éhwéh aintáhwe.

⁵⁰ Anotah aní míómé íre ínénéne iwíáhe. Nánibo mah kehíná kehíná saraqmarahna aninká wewega anotah aní miáhno aintéhre. ⁵¹ Kawerue írátíáhro. Néne ehweh irera néne sánsá sehگیرa kewé íre pukigehe úwe.

⁵² Úwara Asiu kegá wensabé, Owainawanka arene arupipeq miéhraq amahnága aiq tagarione. Néne ehweh irera néne sánsá sehگیرa kewé íre pukigehe eno? Ébárahmareq Manikáne ehweh iraru kereq ómi puku mino. ⁵³ Ébárahma iteribo pukúnsabe arega, Íné Ébárahma kiotaqime aní míóge iwíáhono? Are iwíáhónawe inseúge iwíáhono uwe.

⁵⁴ Uwana Sísaga sensabé, Ínéga ínénénsabe iwíáh iwíáhutaq tahirímé mina abehq náneq úki irino. Nániboga ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhre. Nánibo itene Manikáne eme ⁵⁵ itega we íre tagaríáhwe. Ínéga we tagaríóge. Ínéga we íre tagaríóge teiútáq tahirímé íné ite tahnsá péhe ání míó irino. Ínéwé we aiq tagaríóge. Wene ehweh irena wene sánsá mira aruqaruruge.

⁵⁶ Iteinahbú Ébárahmaga íné tanáhráqsábé iwíáhue níwénunéna iwíáh iwíáhuwe. Anehe íné tagéna wene arupipeq eyoyóuwe úwara ⁵⁷ Asiu kegá wensabé, Are íre aboawah weh miáhna puah Ébárahmawe árahue tagari-ahno uwe. ⁵⁸ Uwana Sísaga sensabé, Kawerue írátíáhro. Ébárahmawe íre míotaq miáhwa aní múge úwe.

⁵⁹ Mi éhwéh irera sega ebahtaté tuparuqme subiq suaneheéra mi ebáh kabarue meyówe. Meyówana Sísaga taqnobague Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté tueyokúwe.

9

Aura pira ání kawerato ehwehne.

¹ Sísaga ah nogutaq aura pira ání, itaq mahbí tagówe. ² Wenanoga maqmíotaq aura pira ání maqmarowe. Ite we kérahwána kegá Sísansabé, Íwáhnoraníno, wenanoga aura pira ání maqmaronsabe insega ahababárúo? Aura pira ánínká ahababárúo? Wenanoiboga ahababárúyao? Insega ahababárúo kasenowane.

³ Kasenowanana Sísaga itensabé, Íre wereq wenanoiboreqne ahababáqsabe aura pira ání miéhre. Itega Manikáne arambehri tagagehéna we aura pira ání miéhre.

⁴ Íné eqmaq núwéh ániné arambehri téhrehtaq miraonehe. Penkínaraq ómiga íre arambehriorahúne. ⁵ Ínéwé mah marákó marákó mé tanáhráqmé mah kehíná kehíná miáhrabeq téhrehnka inserahnu aní múge úwe.

⁶ Miraréna marakóraq tehqniarena wene ayahnkaratáté marakó abiroúwana seraweh úkúwe. Mi seráwéhraté aura pira ániné aurátaq abaq mahrena ⁷ wensabé, Síróama kawéhúpípéq móbabeq paberúno úwe. Sene ehwehme Síróamawe eqmaréh áni mire. Móbabeq paberúno úwana wega pokue móbabeq paberúwana wene aura kaweragúwana kouwekúwe.

⁸ We aura pira áni míotaq ineh inehúwara wenawahraheq mó kereqka taga tagauwe. Wega kouwekútaq mi kegá aura kaweragú aní tagéra mahraréra, Mi anímé tútuue ména ineh inehi anímé webo kasenuwe. ⁹ Mó kegá, We wire uwara mó kegá, Írakaumo. Peh we tahnsá áni mire uwe. Uwana mi anínká mahraréna, Ite irare anímé íné úge úwe.

¹⁰ Úwara sega wensabé, Arene aura árahue kaweragirowana ¹¹ wega sensabé, Sísae ue áwirató anínká serawehraté niurapi abaq intena ínénsabe, Síróama kawéhúpípéq móbabeq paberúno tenírana móbabeq paberugana niura kaweragire úwe. ¹² Úwara sega wensabé, We ehég míehro uwana, Íné íre tagaríoge úwe.

Sísaga kaweratonsabe Péhrasi kegá ehwehu ehwéhne.

¹³ Segá aura kaweragú aní meqmera Péhrasi kebá móátówe. ¹⁴ Sísaga seraweh mirarena wene aura kawerato tanáhráq ahrena ahrena wehekáhne. ¹⁵ Péhrasi kegá aura kaweragú anínsábé kasenéra, Arene aura árahue kaweragirowana wega sensabé, Serawehraté niurapi abaq intéhrana pabeq paberugana amahnága niura kaweragire úwe.

¹⁶ Úwara mó Péhrasi kegá mahraréra, We ahrena ahrena wehekáhte sánsá anetaníbo íwíáhi puana we íre Manikánka eqmaréh áni mire uwe. Uwara mó kegá mahraréra, We ahbabáq ani tahirímé mina tahnsa ótáq sánsá árahue mirai iripo uwe. Mó kegá mó iwíáhuwara mó kegá mó iwíáhuwe.

¹⁷ Segá aura kaweragú anínsábé mó kasenéra, Arene aura kaweratéh anínsábé, Arega aneq iwíáhono uwana, We Manikáne ehweh irari aní mire úwe.

¹⁸ Sísaga aura pira áni kaweratonsabe Asiu kegá íre aiq pútare ató púara wenanoibo akéqsábé síáhrabue kasenuwe. ¹⁹ Kasenéra, Mah aní itenahnipo? Maqmiónaraq aura pigúo? Amahnága wene aura árahue kaweragirowe. ²⁰ Uwara wenanoiboga sensabé, We itenahni mire. Teh maqmarahwáyataq aura pira áni maqatahwáye. Mina aiq tagarioye. ²¹ Amahnága we tagahrahinsabé íre tagarioye. Wene aura kaweratéh aní íre tagarioye. Wensabé kaseniranao. We anonani púana irarerahire uye.

²² Wenanoibo akéqká Asiu keyábé áhreyua puara mi ehwéh iraruye. Wene aura íre kaweragútaq Asiu kegá sío síoéra, Sísawe aiq pútaq ite meirena kaweraitankehéna Manikánka omaq ato aní mire atáh ké momiwí nahtápéqté kaqsuanéhe uwe. ²³ Minayabe wenanoibo akéqká Asiu keyábé, We anonani mire. Kaseniranao uye.

²⁴ Asiu kegá aura kawerato anínsábé mó áhrabéra wensabé, Peh morá Manikánsabe iwíáh iwíáh ato. Ite tagarionawe arega iraréna anímé ahbabáq ani mire uwe. ²⁵ Uwana wega sensabé, We ahbabáq anipómo. Íné íre tagaríoge. Íné aura pira áni mía miaugana amahnága néne niura kaweraintéhre. Peh mina aiq tagaríoge úwe.

²⁶ Úwara sega wensabé, Wega aneq miratehro? Arene aura árahue kaweratehro uwe. ²⁷ Uwana wega sensabé, Métáq teiúgaqme íre íráhwe. Mónkakáq aneqsabé teinínkono? Ite moq we kcranéhbo úwe.

28 Úwara wensabé ehweh atera, Are we kérahna aní míahnaq ite Mósísi kérona anímári múne. 29 Manikánka Mósísi ehweh teawuwaq aiq irátíone. Arega iraréna anímé eheqte anípómo. Ite íre tagarione uwe. 30 Uwana wega wensabé, Wenawahpeq íre tagariáh anínká niura kaweraintéhnásábé áhtené sansane. 31 Manikánka ahabábáq kene ehweh íre íréhre. Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh kéwé Maniká awahbeh arámbéhrí sehgió kéwé Manikánka mi kené ehweh íréhre. Mina aiq tagarione. 32 Naho mó kegá aura pira aníné aura íre kaweratowe. 33 Néne niura kaweraintéh aní Manikánka eqmaréh aníne. We peh wehukení tahirímé niura íre kaweraintahráhi irino úwe.

34 Úwana sega wensabé, Are ahabáárorabeqte aní móne. Árahue íwáhnorinibo éra we momiwí nahtápéqté kaqsúówe.

Kaweragú anínká Sísansabé aiq pútare ato ehwehne.

35 Sísaga we kaqsue ehweh irena mi aní tagéna wensabé, Wehukení úku anínsábé aiq pútare aintahno úwana 36 wega Sísansabé, Are wehukení úkóna anípo? Arensábé aiq pútare ataníboq tenio úwe. 37 Úwana Sísaga wensabé, Arega íné wehukení úkurau aní aiq tagáhne. Amahnága ehweh teawú aní íné úge úwe. 38 Íné úge úwana wega Sísansabé, Néne Wahnah mone. Arensábé aiq pútare atóge éna iwíáh íwíáh atowe.

39 Sísaga mahraréna, Wehuke saraqmaranieéna marakóipeq tumíarauge. Tumíaraunsabé aura pira kégá tagariagehe. Ite aiq tagarione iwíáho ke íre tagariahraho ke úkigehe úwe.

40 Úwara Sísareq míó Péhrasi kegá wene ehweh irera wensabé, Ite moq íre tagariahrahúna keabuno uwe. 41 Uwana Sísaga wensabé ite aura pira ké miáhtáq tahirímé itene ahabábáq íre kaga irino. Itega tagarione wensabé itene ahabábáq peh kagaire úwe.

10

Sipisípiqsabé pabeqme ehwehne.

1 Sísaga mó mahraréna, Kawerue irátíáhro. Sipisípiqmarí kaegae-orabeqte ónsarápéq íre ségia móbeq séogesáhago kéwé se aebó kéera subónehboq náio e ke wóe. 2 Onsarapéq séyéi anímé we sipisípiqmaríné wahnah mire. 3 Sipisípiqmarínká wene ehweh íráhwana méhpehte wáhnáhnká onsa siaréhre. Sene wahnahnka wene sipisípiqmarínsábé sensíwírue síáhrabéna ebeq túírara anehe tueráhwe.

4 Wene sipisípiqmarí máhpeq moke tuegue we ebeq pokirara wene ehweh íráh púara anehe kaqme kéráhwé. 5 Se mó aní íre kéráhwé. Wene ehweh íre íráh púara áhreéra kobeq séberowe úwe.

6 Sísaga mi pabéqmé éhwéh síwáhnorúwara míó kega mi ehwéhnásábé íre ahtebowe.

7 Sísaga mó mahraréna, Kawerue irátíáhro. Íné sipisípiqmarí kaegae-orabeqte ónsá uge. 8 Íné mahtaq íre miáhwataq su kéwé se aebó ké éra subónehboq náio e ke wóe. Sipisípiqmarínká sene ehweh íre írówe. 9 Íné onsa uge. Manikánka ínébansabé kira ke kaweraritankéhe. Kaweraritahnara méhpehpeq kierueue táhutahuq nagehe.

10 Aebó kégá aebóoneheéra sewe. Subiq suaneheéra sewe. Moke íre kaweraruaneheéra sewe. Ínéwé ite oga mía míaiageheéna tumíarauge. Oga mía mía sansánká itene irupipeq obenkítíankeheéna tumíarauge.

¹¹ Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Kaweq wahnáhnká sipisípiqmarí séhréh aritankehéna pukorahire. ¹² Mó anínká íre sene wahnahnurá peh arambehri aní púana sipisípiqmarítáq íre kaweq wahnáhnarítéhre. Wega wahnahnirana úrinsi iá sirana tagéna we péhnehoéna áhre pehbeheráh pokire. Íre wene sipisípiqmarí púana suena pokire. Pokirana úrinsi iánká sipisípiqmarí subipáhqnahpahrirara kobeq séberowe. ¹³ We peh arambehri aní míéh púana sipisípiqmarínsábé anetaníbo íwíáhéna suena pokire úwe.

¹⁴⁻¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Ínéga Nánibo tagaríógana wega íné tagaríéhre. Itega tagaríoyanserah néne sipisípiqmarí tagaríógara sega íné tagaríáhwe. Íné sipisípiqmaríné kaweq Wahnáh múge. Sipisípiqmarí oga mía míageheéna pukinie. ¹⁶ Íre peh morá mahtaqté sísípíq wahnahnatióge. Mó sísípíqkákáq wahnahninauge. Sega néne ehweh iragéhe. Mi tanáhráq sipisípiqmarí moke peh morá sísípíq nansó tahnsa míagehe. Ínébataq sene Wahnah míanauge.

¹⁷ Íné mó oga úkinieéna pukinie. Minayabe Nániboga ínénsabe arutaboiraíntéhre. ¹⁸ Íre mó kegá iwíáhue nubi q suagéhe. Peh ínénéga iwíáhue pukinie. Íné iwíáhu tanáhráq pukéna mó oga úkinauge. Minayabe Nániboga, miraúno aintaráire úwe.

¹⁹ Sísane ehwehnsabé mó Asiu kegá mó iwíáhuwara mó Asiu kegá mó iwíáhuwe. ²⁰ Íregárita q míó kega iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéhnsabé we uwoyansa aní úkire. Wene ehweh aneqsabé iraho uwe. ²¹ Uwara mó kegá iraréra, Owainawanka wene arupipeq míéh ánínká mahna tahnsa éhwéh íre íwáhnororahi mino. Owainawanka aura pira aní íre kaweratahráhi mino uwe.

Mó kegá ite Manikáne ayahpíte íre meirahráhowe i éhwéhne.

²² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq onsa sie iahreráq ko táhútáhúq tánáhráq Sísá Sarúsarama suwahpeq míowe. Mi tanáhráq ehbiehbeq tanáhráre. ²³ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq noguwe. Mi mapéq Sórómóni, anotah wahnáh ánínká pearowe. Sísaga mitaq noguwara ²⁴ Asiu kegá weba sáhatawéra wensabé, Págege ehwéh iuwahriehre. Árahta q pahsuaníbo? Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato animé arewe webó? Pahsuqme teio uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Teiátáugaqme ite íre aiq pútare aintáhwe. Nánibo awahbeh arámbéhrúnka néne sánsá tei teinire. ²⁶ Ite íre néne sipisípiqmarí míáh púaq ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe.

²⁷ Néne sipisípiqmarínká néne ehweh irera séniráhwe. Séniráhwana se tagarawéna oganúq sítóge. ²⁸ Oganúq sítógara se ahriahri íre taqnobagia niuráq matió púara mó kegá se néne niyahpíte íre merirahráhowe. ²⁹ Nániboga ínéba sewíáhro arítéhrra ínéba sewíáhwe. Nániboga moke kiotaiqme aní míéh púana wega auráq matíéh púara mó kegá se wene ayahpíte íre merirahráhowe. ³⁰ Nániboreq ínereq monseráh ánité úye úwe.

Sísaga Asiu ke teriu ehwehne.

³¹ Asiu kegá Sísá subiq suaneheéra ebahmarí mónkakáq sirówe. ³² Sísaga sensabé, Nániboga kaweq arámbéhríúno tenínsabé, Wehuke kawerinieéna kaweq arámbéhríugaq tagahwe. Ah arámbéhríunsabé ebahnsatate nubonehe ewo úwe.

³³ Úwara Asiu kegá wensabé, Are kaweq arámbéhríonayabé íre subiq suanéhe. Arega Manikánsabe éhruruónayabé subiq suanéhe. Are peh wehukeni méwé Maniká múge ényabé suboneheqmúne uwe.

³⁴ Úwana wega sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Ínéga itensabé, Ite manikámari móe atoge ire. *(Buk Song 82.6)*

³⁵ Wene ehweh író keyabé, manikámari móe aritowe. Ite tagarionawe Manikáne ehweh ahriahri aiq pútaq ehwéhne. ³⁶ Manikánka omaq intena mah marákó marákóipéq eqmaq núwátáire. Íné Manikáne ahninkáwá úge irarunsabé aneqsabé abiahnsa ainteq Manikánsabe éhruru atahne irareo?

³⁷ Íné Nánibone arambehri íre mirautaq tahirímé néne ehwehnsabé anetaníbo íwíáhonsabé aiq kaweri irino. ³⁸ Ínénsabe íre aiq pútare aintáhwe. Kaweq arámbéhríu puaq mi arámbéhríyábé aiq pútare atáhro. Nániboga ínéba mía míairana ínéga Nániboba mía míauge. Minayabe itega kawerue iragéhboq néne arambehriyabé aiq pútare aintáhro úwe.

³⁹ Sega we mó táhtoraneheéra uwana Sísaga se suena pokúwe.

⁴⁰ Sísaga Sorana aroipéq seberaebéq Sóniga wání meriurabeq mó pokue kowíowe. ⁴¹ Kowíowara áhnte kegá weba séra seye náhenéra, Sóniga ótaq sansá íre miraire. Minayabe anetaníbo. Mah anínsábé Sóniga moke irarurai ehwéh aiq pútaq ehwéhne uwe. ⁴² Mitaq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe.

11

Árásárúsi pukú ehwehne.

¹ Wehukeni wenáwíq Árásárúsi awahreúwe. Wene anahnowáráre sensiwíq Máhrireq Máhtarere. Se Pétáni suwahpeqte se ayobioqnáhnahne.

² Mó tanáhráq Máhriawe Sísane aigárátáq wéri abaq marena wene ayahrataté abaearowe. Weniyoy Árásárúsi awahreúwe. ³ Árásárúsi awahreú púara wenanahnorarégá mó aní Sísaba eqmaróye. Eqmaróya anínká Sísansabé, Arega arutaboiratahna animé anotah awáhréire teawuwe. ⁴ Sísaga mi ehwéh irena mahraréna, Íre puké awáhré wíre. Mókake Manikánseq íné wenahninseqsabé íwíáh íwíáh aitageheéna amahnága we awahreire úwe.

⁵ Sísaga se ayobioqnáhnahnsabé arutaboíriritena ⁶ Árásárúsi awahreire ú irena téhtaréráq mitaq míowe. ⁷ Téhtaréráq ména ite we kérahwána keyabé, Súría marákórápéq mó pokonehe úwe. ⁸ Úwaq itega wensabé, Íwáhnoraníno, menah Asiu kegá ebahnsatate are subonehe íwíáhurowe. Arega mitaq mó pokinibo ewane.

⁹ Ewanana Sísaga itensabé, Pópoqnah kiembogi tanáhráqmé, wéhékáh tanáhráqmé, tunsorerí tánáhráqmé, mína moke téhreh tanáhráre. Mí tanáhráq nogó ké íre inahnsubówe. Téhreh puara ah nogómé íre inahnsubówe. ¹⁰ Inokáhpeq tanáhráqmé sunkíkíri puara ah nogómé inahnsubówe úwe.

¹¹ Sísaga itensabé mó mahraréna, Itene iyahnabo aní Árásárúsi aiq sugéhre. Sugéh púana koiri auwaníe úwaq ¹² itega wensabé, Itene Wahnahno, amahnága we sugéhnábé mókake kaweraginae ewane.

¹³ Sísaga wewene arupipeq tagariomé Árásárúsi aiq pukire íwíáhuwe. Íwíáhéna Árásárúsi sugéhre teiuwe. Ite we kérahwána kegá mi ehwéh ireq

Árásárúsi peh sugéhre íwíáhowane. ¹⁴ Sísaga itensabé pahsuqme teiena, Árásárúsiwe aiq pukire. ¹⁵ Itega aiq pútare aintageheéna íné íre míónsábé pukime aiq kawerire. Puki aní koraganehboq máhoro úwe.

¹⁶ Tó máhsi wene wéhuwehu áwíqmé Tírímásie. Wega itensabé, Sísá subiq súéhrrataq ite moq subiq suagéhboq kéranéhe úwe.

Sísaga, Oganúq sitahráhu aní múge ú ehwehne.

¹⁷ Sísaga Pétáni suwahpeq áhníbórá súwana mó anínká weba séna wensabé, Árásárúsi maisatówana itaréitaréráq kéhre úwe. ¹⁸ Pétáni suwahpeq Sarúsarama suwahpeq wahto kowara ¹⁹ áhnte Asiu kegá Máhtareq Máhriareqne siyoqkawa aiq pukire u irera se ónanahne siru ukiq sitaneheéra Pétáni suwahpeq seba suwe.

²⁰ Máhriawe nahtapeq míowana Máhtaga Sísá áhníbórá sire u irena Máhriá auwena Sísá koweranieéna ahtapeq pokúwe. ²¹ Pokéna Sísaba séna wensabé, Néne Wahnahno, are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyooq íre pukurai irino. ²² Íné iwíáhume amahnágaákáq arega Manikánsabe miraúno inaraqmé mirainkehe úwe.

²³ Úwana Sísaga Máhtansabé, Iteriyooq mó kieiriginkehe úwana ²⁴ Máhtaga wensabé, Íné iwíáhume anehe tanahráq we mó kie iriginkehe úwana ²⁵ Sísaga wensabé, Íné pusa ké irigoro aritahráhu aní múge. Íné oganúq sitahráhu aní múge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá pukéra mó oga úkuwe mía míaiagehe. ²⁶ Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá oga méra íre airaiq pukigehe. Minayabe aiq pútare aintahno úwe.

²⁷ Úwana Máhtaga Sísansabé kowe atena, Are Manikáne ahninkáwá wóne. Arewe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní móne. Minayabe aiq pútare atóge úwe.

Sísaga Árásárúsinsabé arutaboíréná íbisó ehwéhne.

²⁸ Aiq pútare atóge éna Máhtaga pokue Máhriaba kéna epéráhpéréna, Íwáhnori aní séna arensabé áhrabire úwe. ²⁹ Arensabé áhrabire ú irena Máhriaga apubúue kie irigue Sísaba pokúwe. ³⁰ Sísaga se ónanahne nahtapeq íre séna Máhtaga kowerorabeq míowe. ³¹ Asiu kegá Máhriane aru ukiq ataneheéra wene nahtapeq míowe. Míówana Máhriaga apubúue kieirigue pokúwara tagéra kérowe. Árásárúsi maisarórabeq ibisanieéna pokire íwíáhéra kérowe.

³² Máhriaga Sísá míorabeq séna we tagéna wene aigárátáq arehunseraráq sewéna wensabé, Are mahtaq míaronaraq tahirímé iteriyooq íre pukurai irino úwe.

³³ Máhriareq we kéro Asiu kereqka ibisowana Sísaga tagéna sensabé anotah arútábóíraritena wene arupipeq págegeúwe. ³⁴ Sísaga sensabé, Eheq maisatoo úwara sega wensabé, Itene Wahnahno, seragáhno uwe. ³⁵ Uwana Sísaga íbisówe. ³⁶ Wega íbisónsabe Asiu kegá iraréra, Tagahro. Pukurai anínsabé anotah arútábóíratéhre uwe. ³⁷ Táhmaro míó kega mahraréra, Aura pira aní kaweratárái puana Árásárúsi pukinauraitaq wega aneqsabé íre segaweratáráiro uwe.

Sísaga Árásárúsi oganúq ato ehwehne.

³⁸ Sísane arupipeq anotahtaq umeh aguwana maisarórabeq pokéna Árásárúsi maisia máíqtáq ebah kowana tagéna ³⁹ sensabé, Ebah meruáhro úwe. Úwana Máhta pukú aniné anahnowágá wensabé, Itene Wahnahno,

itaréitaré wéhékáh kéh púana amahnága anotah karésá kúnkúninawire úwe.

⁴⁰ Úwana Sísaga wensabé, Arega aiq pútare ainte Maniká miéhrebeqte ótáq sánsá tagankehe teawú mino úwe. ⁴¹ Úwara sega ebah merúówana Sísaga íopeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, néne ehweh irahnayabé kaweróne atóge. ⁴² Íné írátiómé néne ehweh ahriahri aiq irahne. Arega eqmaq núwátónayabé moke mahta q iriwe miáh kégá aiq pútare atagehéna mah ehwéh teawúge úwe.

⁴³ Teawúge éna Sísaga anotahta q áhrabéna, Árásárúsio, máhpeq tueyokúno úwe. ⁴⁴ Úwana pukú anínká tueyokúwe. Maisarówana wene aigará ayahnkara úbíqmáró ambántánkákáq tueyokúwe. Moke wene auranabiahnkakaq ambantataté úbíqme maisarówana minawarinkákáq tueyokúwe. Sísaga sensabé, Ambantamarí pugeq áuwáhro úwe.

Wahnah kegá Sísá subiq suanehéera moráenu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Máhka 14.1-2; Áruká 22.1-2)

⁴⁵ Áhnte Asiu kegá Máhriareq siru ukiqsitanehéera oganúq atonsabe tagéna Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁶ Peh táhmaro tago kegá Péhrasi kebá pokue Sísaga miraúnsabe teriúwe.

⁴⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka mó kaunsírí ké síáhrabéna momiwíue sío síoéra, Aneronehnikono? Mi anínká áhnte otáq sánsá mira aruqarurire. ⁴⁸ Itega pehragahnaraq wega mó mina inserahninawire. Minayabe ómiga wensabé aiq pútare atagéhe. Mirairataq Aroma kegá séra itega Manikánsabe iwíáh íwíáh atona nah sokoruera itereq iteruwahraheq íre kaweraitagéhe.

⁴⁹ Mi tanáhráq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Káiyápásaga sensabé, Ite íre íráh ké wóe. ⁵⁰ Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá anínká iteruwahrah kaweraitanieéna pukinkehe. Mina aiq kawerire. Árahinsabé íre iraho úwe.

⁵¹ Káiyápásaga wewega íre iwíáhue irarúwe. Mi tanáhráq we Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah mío púana Manikáne Awanka wene arupipeq iwíáh atowana mi ehwéh irarúwe. ⁵² Íre peh morá Asiu ke kaweraritanieéna pukinkehe. Moke Manikáne animárí peh mahnana miáhnsabé morábí míagehéna pukinkehe. ⁵³ Mi tanáhráqté sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanehnikono iwíáhuwe.

⁵⁴ Minayabe Sísaga Asiu ke míórabeq íre ábóra q noguwe. Wegá mitaq suena Épáráima suwahpeq anotah uwórápéq wahto kowana mitaq pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka mitaq kowíahwane.

⁵⁵ Ite Asiu kéné sótaikú iahreraq ko tánáhráq wahtotarúta q áhnte Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq mósosuanehéera pokuwe. ⁵⁶ Segá Sísansabé anebahréra Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq míóta q seyensabé, Aneq iwíáho? Mah tahutáhúrúnarabeq Sísá íre sinawire iwíáho uwe. ⁵⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka ómiyabé, Sísá karábúsi aranéhboq tagehrata q sereíéro uwe.

12

Máhriaga Sísane aigárátá q wéri abaq ato ehwehne.

(Mátíyu 26.6-13; Máhka 14.3-9)

¹ Ite Asiu kené sótaikú iahrerag ko tánáhráq áhníbóránútaq abapete morá wéhékáh kotaq Sísaga Pétáni suwahpeq Árásárúsi, iriato ani nawahpeq kúwe. ² Sega penahnarabeqsabé táhútáhúq áwúwe. Máhtaga tíwe náriuwara Árásárúsireq mó kereq Sísarerue moráráq táhutahuruwe. ³ Máhríaga kaweq werí áhnte moné tahnsa wérí Sísane aigárátáq antiarena wene íre wahto ayáhrátáté sobarúq auwowe. Mi werí kaweq kunkúni werí púana nahupeq moke kaweq kungúnúwe.

⁴ Sisa kéro aní, wene naruo koweriranaú aní wenáwíq Súrásae. We mó awíq Ísíkáriótie. ⁵ Wega Sísansabé, Mi werí áhnte moné tahnsa wérie. Aneqsabé mi werí 300 móne paiqmarena mi moné tabonah ke íre náriro úwe. ⁶ Mi ehwéhmé Súrásaga tabonah keyabé íre arutaboairaritasa pehipi irarúwe. We aebó aní púana irarúwe. Itene morábí móné únáhtáq wahnahnéna mi moné aebó mewe paiqna paiqnaúwe.

⁷ Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Íné maisaréhrataqsabé mi werí abaq intéhre. ⁸ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie úwe.

Árásárúsi subiq suanehe u ehwéhne.

⁹ Áhnte Asiu kegá Pétáni suwahpeq Sisa míéhre u irera mitaq suwe. Íre peh morá Sisa tagéyabe suwe. Árásárúsi Sísaga oganúq ato aninseq taganeheéra suwe. ¹⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá Árásárúsi moq subiq suanehe éra sío síouwe. ¹¹ Árásárúsi oganúq atonsabe tagéra áhnte Asiu kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké suera Sísansabé aiq pútare ató púara Árásárúsi moq subiq suanehe íwíáhuwe.

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Máhka 11.1-11; Áruká 19.28-40)

¹² Ahbiah tahnsá táhutahururabeqsabé su ke áhnte kegá Sisa Sarúsarama suwahpeq sinawire u irera ¹³ ahtapeq koáwénunuwe. Áwénunéra awanká ayahnawe mewera anotahtaq mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Maniká áwirue si anínsabé iwíáh iwíáh atone. Ísara kené Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹⁴ Manikáne ehwehnka irarinserah Sísaga tónki meqme mi kane abobi-ahtaq kierútu agúwe. ¹⁵ Mi ehwéhnká mahraréna,

Sáióna* suwahpeqte kéó, íre áhreéq tagaríáhro. Itene Wahnahnká iteba sirana tónki áráhqka áhkokóuvena sire ire. *(Sekaraia 9.9)*

¹⁶ Minayabe mi tanáhráq ite we kérahwána kegá íre iahtebahwane. Sisa oganúkéna Maniká míorabeq pokútaq ite mi ehwéh iahrerag matawéq iwíáhéq, Mi ehwéhnká irarinserah aiq miraurowe ewane.

¹⁷ Menah tahnsa Sísaga Árásárúsi maisarórabeqte áhrabue oganúq atowara tago kegá mitaq teri mahtaq terinuwe. ¹⁸ Tago kegá mi otáq sánsá mitaq teri mahtaq terinu puara áhnte kegá irera ahtapeq Sisa koáwénunuwe.

¹⁹ Péhrasi kegá abiahnsanéra seye náhenéra, Aiq tagaho? Ite iuwahbeh arámbéhrí íre miraorahúne. Ómi mah kehinánká we kéráhuwe uwe.

Oga mérapeq awaq meyabe ehwéhne.

²⁰ Kárikí ehwéhnkákáq kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéra táhutahururabeq kowíówe. ²¹ Sega Pírípi, we Pétásáira suwahpeq Kehrari

* **12:15:** Sáiónawe Sarúsarama suwahpeqsabé mó awíre.

marákórápéqté ánípá séra wensabé, Ite Sísa taganeheéq súne uwana ²² Pírípiga Ehntaru koreawuwe. Mi anitégá Sísa teawúyana ²³ Sísa sensabé, Íné wehukení úku anímé anotah aní úké tanáhráq awehraq tanáhráre. ²⁴ Kawerue írátíáhtao. Ayu pehipi kahnaraq íre iyanae. Mi ayú marakóipeq megue mugurúqme kirahnaraq áhnte mó será iyanae. ²⁵ Seyene iwíáhyabe sirutaboiro kewé oga mérapeq íre awaq miáhwe. Mah marakóipéq mé tanáhráq seyene iwíáhyabe suwahrieh kewé oga mérapeq awaq miáhwe. ²⁶ Néne arambehri miraéyabe inaraqmé séniráhro. Íné miáhnarabeq néne arambehrira kereq mía míaoonehe. Néne arambehrira keyábé Nániboga kawerowe aritankéhe úwe.

Sísa pukínayabé ehwéhne.

²⁷ Sísa mó mahraréna, Nirupipeq anotah uméhínsábé Nánibonsabé aneq ehwéh teawínkono? Nániboo, mi tanáhráq sineho teawínkono? Írakaumo. Wehukene ahababáqsabe pukinieéna tumíarauge. ²⁸ Nániboo, áhnte kegá arenáwíq pankeráhro arito úwe. Úwana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Néníwíq aiq pankeráhro arítóge. Mónkakáq mirainauge úwe.

²⁹ Soruparíó kega mi ehwéh írówe. Mó kegá, Puruburuire uwara mó kegá, Íopeqté ánínká ehweh teawíre uwe.

³⁰ Uwana Sísa sensabé, Íre ínénsabe peh itega irageheéna mi ehwéh irarire. ³¹ Ahababáq kehiná kéhínánsábé ehweh arite tanáhráq amahnága awehrarire. Ahababáq kehiná kéhínáné wahnah kaqsue tanáhráq amahnága awehrarire. ³² Sega íné marakóipeqté pankeréhataq ómi ínéba sabirinie úwe. ³³ We pukína sansá sokigi ariena we pankeréhansabé irarúwe.

³⁴ Soruparíó kega Sísansabé, Ite írátíonawe Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aní ahriahri mía míainkehe ire. Minayabe sega wehukení úki aní awankátaq táhparera pankerageheénawe árahinsabé irareno? Wehukení úki anímé insebo uwe. ³⁵ Uwana Sísa sensabé, Íné téhrehnka inserahnu aní iteba wahto tanáhráq míanie. Sunkikírabeq miáh kegá ah íre tagahrahéna aiq nogunapómo íwíáhowe. Minayabe amahnága íné téhrehnka inserahnu anípá miáhro. Sunkikírabeq míehboq ínéba miáhro. ³⁶ Iteba míótáq téhrehnka inserahninkehboq íné téhrehnka inserahnu anínsábé aiq pútare aintáhro úwe. Sísa mah ehwéh iraréna mitaq suena kopéragúwe. (*Buk Song 89.4, 36; Aisaia 9.7; Daniel 2.44, 7.14*)

Sísansabé íre aiq pútare atónsabe éhwéhne.

³⁷ Sísa áhnte otáq sánsámárínúwara tago kegá wensabé íre aiq pútare atera peh anetaníbo uwe. ³⁸ Minayabe Manikáne ehweh irarú aní Áísáíaga irarú ehwehmé aiq pútaragúwe. Wega mahraréna, Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhmé sega íre aiq pútare aitáh mino. Itene Wahnahne ótaq sánsámárímé tagéq anetaníbo íwíáho mino úwe. (*Aisaia 53.1*)

³⁹ Minayabe sega íre aiq pútare atahráhowe ire. Áísáíaga mó mahraréna, ⁴⁰ Manikánka siura mótúritena sirupipeq págege aritéhre. Minayabe sene siura íre ebioráhowe. Peh mótúrawéra sirupipeq íre ahtebowe. Sega ínéba íre sewe. Minayabe sene ahababáq íre kawerarítóge úwe. (*Aisaia 6.10*)

41 Áísáiaga Sísansabé iwíáhéna anotah aní míéhre éna ahtebéna mi ehwéh irarúwe.

42 Áísáiaga irarúnserah áhnte Asiu kegá Sísansabé ire aiq pútare atówara mó áhnte Asiu kereq sene wahnahmarínseqka Sísansabé aiq pútare atera Péhrasi keyábé áhreu puara mó ke ire teriúwe. Momiwíu nahtápéq Péhrasi kegá kaqíúwéhoéra mó ke ire teriúwe. 43 Manikánka kawerowe ariton-sabe peh ákáhtaq sirútábóiréra wehukega kawerowe aritónsabe anotah sirútábóirúnsabe mó ke ire teriúwe.

Sísaga wehuke ehweh arite ehwehne.

44 Sísaga anotahtaq mahraréna, Ínénsabe aiq pútare aintáh ké ire inébataq inénsabe aiq pútare aintáhwe. Íné eqmaq núwéh ánínsábéákák aiq pútare atáhwe. 45 Íné tagah kewé iné eqmaq núwéh áninkákák tagahwe. 46 Mah kehiná kéhíná miáhrabeq téhrehnka inserahnuge. Ínénsabe aiq pútare aintáh kegá sunkíkírirabeq ire mía míaiagehéna tumíaraugé. 47 Néne ehweh siahrega irera anetaníbo iwíáho keyábé ire ehweh aritoge. Mah kehiná kéhínánsábé ehweh aritanieéna ire tumíaraugé. Peh sene ahbabáqsabe kaweraritanieéna tumíaraugé. 48 Ínénsabe suwahrieh kewé néne ehweh ire iráh kewé néne ehwehnka anehe tanahráq ehweh aritankéhe. 49 Ire inéne iwíáh ehweh irare irareuge. Nánibo iné eqmaq núwéh áninká iwíáh aintena mahrarúno éna niahreraq intéh éhwéh tei teinuge. 50 Íné írátíómé wene ehweh sehgironka oganúq sitankéhe. Minayabe Nániboga terio i ehwéh tei teinuge úwe.

13

Sísaga we kéro kene sigará pabeq pabeq arito ehwehne.

1 Ite Asiu kené sótaikú iahreraq ko tánáhráq ahbiah tahnsá Sísaga iwíáhéna, Amahnága iné mah marákó suena Nániboba poké tanáhráq awehrraire úwe. Sísaga mah marákó marákóipéqté we tagariáh keyábé ahriahri arutaboiritena pukinaú tanahráqkákák anotahtaq arutaboiritowe.

2 Owainawanka Sáimóni, Ísikáriótine ahninkáwá Súrásane arupipeq Sísane naruo koweriro iwíáh atowe. Iwíáh atowaq ite we kérahwána kegá penorabeq Sísareq moráráq táhutahurowane. 3 Sísaga iwíáhéna, Íné niahte bome Nániboga moke nánire éna Maniká míéhrebeqte tuena mébeq tuekinauge éna 4 táhutahurabeqte irigéna wene káhq ambántá akairuena táhúri úbíqmíowe. 5 Táhúri úbíqmena wání antehyapipéq ahkiwena peh nahupeqte árambéhri áni tahnsanéna ite we kérahwána kené igárátáq pabeq paberaitena úbíqmatio tahiríraté sobarúq iuwowe.

6 Sobarúq iuwena Pítaba súwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, nigará pabeq paberaintaníbo úwe. 7 Úwana Sísaga wensabé, Amahnága míraunsabé are ire tagariahne. Mókake tagariankehe úwe.

8 Úwana Pítaga wensabé, Amahnágaákák mókakeakák arega nigará pabeq paberaintanie énowe ahqáho ataníe úwana Sísaga wensabé, Ínéga ire pabeq paberatáhnaraqme arega iné ire sénirahráhone úwe. 9 Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, minayabe ire peh morá nigará pabeq paberainto. Moke niyahnkakaq niyahqnonkakaq pabeq paberainto úwe.

¹⁰ Úwana Sísaga wensabé, Sinonka pabeq pabero ke peh morá nábíbagi sigará pabeq paberowe. Sinonka íre nábíbagi puara mó íre pabeq paberigehe. Íte íre nábíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nábíbagire úwe. ¹¹ Sísaga wene naruo koweriranaú aní tagario púana mahraréna, Íte íre nábíbagiraq miáhwanawe peh morá ání nábíbagire úwe.

Séhréh atéhoró ú ehwehne.

¹² Sísaga sigará pabeq paberarito parabagúwana wene káhq ambántá abaqme tútuue ména sensabé, Ínéga miraitónsábé iahtebaho? ¹³ Itega ínénsabe, Íwáhnoraníne aintáhwe. Itega moq itene Wahnahne aintáhwe. Itega irare intáhwana aiq mióge. ¹⁴ Íné itene Wahnah, ite íwáhnoru anínká itene igará pabeq paberaitónsábé itega wene wene aigará pabeq pabaratéhoró. ¹⁵ Ínéga sokigi aiú serahnoro.

¹⁶ Kawerue irátíáhro. Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire. Poki anínká we eqmaq áuwéh ánímé íre kiotaikire. ¹⁷ Minayabe ite tagariáh púaq irupipeq eyoyóinkehboq we séhréh atéhoró.

¹⁸ Íre ite ómiyabé mi ehwéh iraruge. Ínéga omaq itáráu anímári tagarióge. Manikáne ehwehnka mahraréna, Moráráq táhutahururauya anínká néne naruo aní úkire ire. (*Buk Song 41.9*) Mi sehirá aiq pútaraginawire. ¹⁹ Mirainie insabé teiúge. Mótaq mirainkehe. Mi tanáhráq sehiranka ínénsabe irarime aiq pútare atageheéna amahnága teiúge. ²⁰ Kawerue irátíáhro. Mó kegá ínéga eqmaq sutau ke mehweh arítáhtáq ínénkakaq mehweh aintáhwe. Íné mehweh aintáh kegá íné eqmaq núwéh ánínkákaq mehweh atáhwe úwe.

Sísane naruo koweriranaú aní ehwehne.

(*Mátíyu 26.20-25; Máhka 14.17-21; Árúka 22.21-23*)

²¹ Sísaga mi ehwéh iraréna wene arupipeq págegeúnsabe mahraréna, Teiníboq irátíáhro. Íte miáhrabeqte anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. ²² Kowerirankéhe únsabe ite we kérahwána kegá wenku ebisqúhéheq irupipeq iwíáhéq insensabebómo ewane. ²³ Íné Sísaga arutaboiraíntéh ánímé wereq ínereq moráráq tútuue miáhwaye.

²⁴ Pítaga ínénsabe aonáh sabiq suena, Wega irari aní insensabebo kasen- inanao úwana ²⁵ ínéga Sísane anepeq mósaqmaqme ména, Néne Wahnahno, we inseboue kasenowae. ²⁶ Kasenowana Sísaga ínénsabe, Ínéga táhutahuq pámbáhue nábéna aní we wire éna táhutahuq pámbáhue Súrásawe, Sáimóni Ísíkaríótine ahninkáwá nábúwe.

²⁷ Súrásaga mi tahutáhúq meyotaq owainawanka wene arupipeq ah- babáq iwíáh atowe. Sísaga Súrásansabé, Arega mirainie inaraq amahnága komiraúno úwe. ²⁸ Úwaq ómi ite táhutahurowanarabeqte kegá mi ehwéh ireq iwíáhéq, Árahinsabé irariro ewane.

²⁹ Súrásaga itene morábí matiahwana moné únáhtáq wahnahnú púaq táhmaro ite iwíáhéq mó tahutáhúq kobaiqmaro iwíáhénabopoq eqmaréhre. Tabonah ke nário iwíáhénabopoq eqmaréhre iwíáhowane. ³⁰ Súrásaga mi tahutáhúq mewena máhpeq tueyokúwe. Máhpeq tueyokúme inokáhpere.

Wensabé wensabé irutaboiraíntéhoró ú ehwehne.

³¹ Súrásaga máhpeq tueyokúwana Sísaga mahraréna, Amahnága íné we- hukeni úku aní néníwíq pankeragéhe. Ínénsabe iwíáhéra Maniká áwíq pankeragéhe. ³² Maniká áwíq pankeráhwana wega néníwíq panker- ankéhe. Wega amahnága pankerankéhe.

³³Néne animáríno, Pehgáriq tanáhráq iteba míanie. Pokonaraq itega íné ninebahrigehe. Ínéga Asiu ke teríátáunserah teiníe. Ínéga pokonarabeq itega amahnága íre kioráhowe. ³⁴Néne o sansa miraigehboq teiníe. Itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. ³⁵Itega wensabé wensabé irutaboiratéh irataqmé ómi kegá íné séniráh ké wóe aitagéhe úwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Máhka 14.27-31; Áruká 22.31-34)

³⁶Sáimóni Pítaga Sísansabé, Néne Wahnahno, eheq kinibo úwana Sísaga wensabé, Íné pokinieurbéq amahnága íre sénirankéhe. Mókake sénirankéhe úwe. ³⁷Úwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, amahnága aneqsábé íre kéranínkono? Sega nubiq suaneherabomo. Anetaníbo. Are éhnehinauge úwe.

³⁸Úwana Sísaga wensabé, Arega níéhnehinkehboq ínéreq pukoyehe íwíáhono? Teawiníboq írátíahno. Kokórega ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe.

14

Sísaga, Íné Maniká míéhrabeqte áhne ú ehwehne.

¹Sísaga mó mahraréna, Itene irupipeq iwíáh kikiriyehe. Manikánsabe aiq pútare ateq ínénsabeákák aiq pútare aintáhro. ²Nánibone nahtapeq áhnte paqnáh kéhre. Íre kéhtáq tahirímé métáq teiú irino. Itene máhriq kigawerinieéna pokinauge. ³Kawerarena kiwekue tumeiranauge. Íné míórabeq mía míaiageheéna tumeiranauge. ⁴Íné pokinieurbéqte áh tagaríáhwe úwe.

⁵Úwana Tómáhsiga wensabé, Itene Wahnahno, are pokinie énarabeqme íre tagaríone. Mi ah árahue tagarianehnkono úwe.

⁶Úwana Sísaga wensabé, Íné Maniká míéhrabeqte áhne. Íné aiq pútaq ehwéh áwahe aní múge. Íné oganúq itahráhu aní múge. Nánibo míéhrabeqte áh múge. Íre mó ahnkákák ínébataq ah múge. ⁷Itega íné tagaríáhmé Nánibonkakák tagaríáhwe. Amahnágaákák mókakeakák Nánibonsabé itene irupipeq iwíáhue tagarawéq itene iuranka tagahwe úwe.

Sísaga íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe ú ehwehne.

⁸Úwana Pírípiga Sísansabé, Itene Wahnahno, Iteribo taganehboq sokigi aio. Sokigi aínaraq aiq awehraq kanae úwe.

⁹Úwana Sísaga wensabé, Pírípigo, ínéga itereq íre wahto tanáhráq míarauge. Árahinsabé íné íre tagariahno? Íné tagah kegá Nánibo moq tagahwe. Iteribo taganehboq sokigi aio énae árahinsabé irareno?

¹⁰Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire. Minayabe íre aiq pútare aintahno? Íné teiú ehwéh íre ínénéga iwíáhugana Nániboga ínéba mía míaeéna wewega arambehrire. ¹¹Ínéga Nániboba mía míaugana wega ínéba mía míaire teienaq mi ehwéhnsabé aiq pútare aintáhro. Mi ehwéhnsabé itega íre aiq pútare atéhrame ínéga sokigiona arámbéhríyábé aiq pútare aintáhro.

¹² Kawerue írátiáhro. Ínénsabe aiq pútare aintáh kégá ínégá miraona arámbéhrí miraigehe. Nániboba pokinau puana sene arambehriga néne arambehri kiotaigme kanae. ¹³ Néníwírue tenírataq mirainie. Íné wenahninká mirau arámbéhrí Nánibo áwíq pankerageheéna mirainie. ¹⁴ Néníwírue teníra ehwéhme moke mirainie úwe.

Sísaga Manikáne Awa eqmarinie ú ehwehne.

¹⁵ Sísaga mó mahraréna, Itega ínénsabe iuwahbáhnaraqmé néne sánsá sehigéhe. ¹⁶ Nánibo teawenana wega mó séhréhina aní iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. ¹⁷ Aiq pútari aní Manikáne Awa iteba mía míainkeheéna eqmarankéhe. Ahbabáq kehinánká Manikáne Awa íre tagéra sirupipeq íre tagariáh púara wereq íre mía míaorahowe. Itega we tagariáhwana iteba mía míaéna irupipeq mía míainkehe.

¹⁸ Ite íre airaiq iuwaníe. Ite íre ehneranimári tahnsa míageheéna mókake iteba kiwekinauge. ¹⁹ Mótaq ahbabáq kehinánká ínégá mó íre tagagehe. Itega ínégá tagagehe. Íné oga mía míau puaq ite moq oga mía míaiagehe.

²⁰ Mí tanáhráq sínaraqmé ínégá Nániboba mía míaonaq tagariagehe. Itega ínégá mía míairana ínégá iteba mía míaonaq tagariagehe. ²¹ Néne ehweh irena kawerue sehgi ánimé ínénsabe awahbehre. Ínénsabe awahbeh anímé Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Ínénsabe wensabé nirutaboiratena néne sánsá sokigi awinauge úwe.

²² Íre Súrása Ísíkárióti peh mó Suráságá Sísansabé, Itene Wahnahno, árahinsabé ahbabáq ke íre sokigi ariasa peh morá ite arene sánsá sokigi aieno úwe. ²³ Úwana Sísaga wensabé, Ínénsabe awahbeh anínká néne sánsá mirainkehe. Néne sánsá mirainaraq Nániboga wensabé arutaboiratankéhe. Nániboreq ínereqka weba séta wereq mía míaoyehetauye.

²⁴ Ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh íre sehigéhe. Ínénsabe teiú ehwéhme íre ínébataq néne ehwehne. Minawé Nánibo ínégá eqmaq núwéh ánégá ehwehne.

²⁵ Iteba mía míautaq mah ehwéh teiúge. ²⁶ Nániboga séhréhi aní Manikáne Awa néníwírue eqmarahnana ite moke íwáhnorinkehe. Ínénsabe moke teiéna ehwéh Manikáne Awanka ahreraq itankéhe.

²⁷ Íné niru ukiqme miónserah ite moq iru ukiqme míáhro aitóge. Ínénsabe aitónserah ahbabáq kehinánká íre miraorahowe. Itene irupipeq iwíáh kikiréq áhreiyehe.

²⁸ Iuwena pokéna iteba kiwekinie teiewógaq íráh mino. Itega ínénsabe irutaboiraíntáhmé itene irupipeq eyoyóire. Nániboga ínégá kiotaigme míéh aní míre. Ínénsabe weba pokinaunsabé itene irupipeq eyoyóoro. ²⁹ Mótaq sína tanáhráqsabé teiúge. Mí tanáhráq sínaraq itega néne ehwehnsabé aiq pútare aintageheéna amahnága teiúge.

³⁰ Amahnága ahbabáq kehiná kéhínáné wahnahnka sínana íre áhntetaq teiníe. Wegá ínégá íre saiqnaríehre. ³¹ Nánibonsabé nirutaboirume mah kehiná kéhínánká tagariageheéna wega tení arámbéhrí miraigehe éna ite we kérahwana keyábé, Pokonehboq irigoro úwe.

15

Sera kawerue íyéhnsabé pabeqme ehwéhne.

¹ Sísaga mó mahraréna, Íné náhniáq tahnsanugana Nániboga náhniáq sera sotaq wahnahni aní miéhre. ² Néne niyahnawe sera íre iyéhmé Nániboga apiruéhre. Sera iyéh níyáhnáwéwé áhnte mó será iyankeheéna apiruqme kaweq kaweraréhra áhnte será iyéhre. ³ Mina inserah ínéga teiú éhwéhnká itene irupipeq kaweraitéhre.

⁴ Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míaono. Pehipi kéh áyáhnáwéwé sera íre iyahráhire. Mina inserah itega móbeq míéhraqmé íre serankakáq míaneheqmóe.

⁵ Íné náhniáq tahnsanugaq ite náhniáq ayahnawe tahnsá móe. Itega ínéba mía míairana ínéga iteba mía míainie. Ínéba mía míaira kewé áhnte serankakáq mía míaoneheqmóe. Peh itebataq mía míairataq iteriahriáh mó naneq íre miraorahowe. ⁶ Antegi áyáhnáwé súéhra ehyataginsarah ínéba íre mía míaowé mina tahnsanowe. Mi ayáhnáwé sorupawe mewena iraipéq móruahnana taginawire.

⁷ Itega ínéba mía miáéq ínéga teiú éhwéh íréhraqmé iwíáhue teniéro. Tenirana mirainie. ⁸ Ite áhnte será iyéhara tagah kegá Maniká áwíq pankeráhe. Áhnte será iyéh púaq ite íné séniráh ké miáhwe. ⁹ Nániboga ínensabe arutaboirinsarah ínéwé itensabé nirutaboiruge. Ínéga itensabé nirutaboiru puaq ínéba mía míaoro.

¹⁰ Ínéga Nánibone sánsá sehgiúnsábé wega ínensabe arutaboiraintéhra weba mía miáuge. Webá mía miáunserah itega néne ehweh sehgrataq ínéga itensabé nirutaboiraitahnaq itega ínéba mía miáugehe. ¹¹ Irupipeq eyoyó aitanieéna mah ehwéh teiúge. Peh irupipeq anotah eyoyóinkeheéna mah ehwéh teiúge úwe.

¹² Sísaga mó mahraréna, Néne sánsámé ínéga itensabé nirutaboirunserah itega wensabé wensabé irutaboiratéhoró. ¹³ Wene iyahnabo kaweriritanieéna minayabe pukinaína anímé anotah arútábóiri aní míre. Moke mó sirutaboiro kegá mi aní íre kiotaikorahowe. ¹⁴ Néne ehweh sehgió kéwé néne iyahnabo woe.

¹⁵ Arambehri anímáři íre úqitanie. Arambehri aní wene wahnahne náneq íre ahtebeh púana itensabé arambehri anímáři íre úqitanie. Nániboga tení éhwéh moke teiú púana néne iyahnabo anímáři úqitóge.

¹⁶ Itega íné íre omaq intárówana ínéga ite omaq itaráuge. Náhniáq ayahnawe áhnte será iyéhnsarah ite néne niyahnawe méq áhnte será iwe kagainkeheéna omaq itaráuge. Áhnte será kéhnsábé itega néníwirue Nánibonsabé teawírataqmé wega mirainkehe. ¹⁷ Ínéga teiúmé wensabé wensabé irutaboiratéhoró úwe.

Sísa kéréh ké moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹⁸ Sísaga mó mahraréna, Ahbabáq kehiná kéhínánká itensabé suwahriáhnaraq téhwe ínensabe suwahriehre iwíáhoró. ¹⁹ Ite ahbabáq kehiná miáhtáq tahirimé mó ahbabáq kéhínánká sensuwahrahyabé sirutaboironserah itensabé moq sirutaboiro irino. Ínéga ite omaq itaráugaq ahbabáq sansa sueq kaweq ke úkuro puara ahbabáq kega itensabé suwahriehre.

²⁰ Arambehri anínká wene wahnah íre kiotaikire teiewónsábé ahreraq matíáhro. Ahbabáq kega íné níwíoqnah puara itenkakáq moq íwíoqnagehe. Segá néne ehweh íráhtáq tahirimé itene ehwehnikakáq íráh irino. ²¹ Ite néne anímáři miáh púara sega ite íwíoqnagehe. Segá íné eqmaq núwéh ání íre tagaríáhnsábé íwíoqnagehe.

22 Íné íre sena ehweh íre teriútáq tahirímé sene ahababáq peh kopípéq kék irino. Ínéga teriúnsábé sene ahababáq amahnága ábóraq kéhrara sega, Itega árahue ahabáruno íre irarerahowe. 23 Ínénsabe suwahrieh kegá Nánibonsabé moq suwahriehre.

24 Néne ótaq sansámáí se íre sokigi ariútáq tahirímé sene ahababáq peh kopípéq kék irino. Néne ótaq sansámáí tagahnsabé sene ahababáq ábóraq kéhrara ínéreq Nániboreqsabé suwahriehre. 25 Manikáne ehwehna mahraréna, Sega ínénsabe pehipi suwahriehre ire. (Buk Song 35.19) Mí sehiránká aiq pútaragire.

26 Ínéga Nánibo míéhrabeqte séhréhi aní, aiq pútari aní, Manikáne Awa iteba eqmaraníe. Wega tuinaraq néne arambehriakáq néne sánsánkákáq pahsuankéhe. 27 Téhwe itega séníráh púaq itega moq néne ehweh terigéhe úwe.

16

Sísaga, Íwioqnéra iubiq suaneherawoe ú ehwehne.

1 Sísaga mó mahraréna, Mókake itega ínénsabe anetaníbo éq nuwanéhe íwíáhiyeho éna amahnága mah ehwéh teiúge. 2 Sega ite momiwío nahtápéqté kaqiuwagéhe. Mó tanáhráq ite iubiq suaneherao kegá iwíáhéra, Ínénsabe aiq pútare atáh ké subiq suonawe mina Manikáne arambehrie igehe. 3 Sega Nániboreq ínéreq íre tagaríáh púara mina tahnsa oneherawoe. 4 Sega miraira tanáhráq sínaraq itega néne ehweh ahreraq matiagehéna mah ehwéh teiúge úwe.

Sísaga Manikáne Awane arambehriyabé irarú ehwehne.

Sísaga mó mahraréna, Iteba mía míau puana mah ehwéh íre teiátáuge. 5 Íné eqmaq núwéh ánipá pokinie u puana amahnága teiúge. Itebaté mó morá ánínká ínénsabe, Eheq pokono ue íre kasenire. 6 Ínéga mah ehwéh teiúnká itene irupipeq anotah uméhire. 7 Teiníboq írátíáhro. Íné pokinie ume aiq kawerire. Ite séhréh aitanieéna pokinie. Íné mahtaq míáhnaraqmé ite séhréhína anínká iteba íre tuoráhire. Íné pokonaraq iteba we eqmaq auwaníe.

8 Eqmaq auwáhnaraq Manikáne Awanka iteba tuinagake ite mah kehiná kéhínané ahababáqsabe kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. Manikánka ehweh aritahnayabé moq íwáhnorinkehe. 9 Sega ínénsabe íre aiq pútare aintáhsabé minawé ahababáq míre éna íwáhnorinkehe. 10 Nániboba pokonaq íné íre tagehra puana kaweqtaq méyabe íwáhnorinkehe. 11 Manikánka ahababáq kehiná kéhínané wahnah aiq ehweh atéh púana ehweh aritahnayabé íwáhnorinkehe.

12 Ehweh teiénawe áhnte kéhraqme ite amahnága íre irahráhowe. 13 Aiq pútari aní Manikáne Awanka tuinaraq ite moke íwáhnorinkehe. Íre wewene iwíáh iraréna peh wega írátíéh éhwéh teinkéhe. Mókake sína tanáhráqkákáqsabé teinkéhe. 14 Néne ehweh íwáhnorína puara áhnte kegá néníwíq pankeragéhe. 15 Moke Nánibone sánsámáírimé wereq ínéreqne sánsáne. Minayabe ínéga teiú éhwéhmé Manikáne Awanka íwáhnorinkehe teiúge úwe.

Itene irupipeq umehúna naneq mótaq iwíáh íwíáh naneq ukina ehwehne.

¹⁶ Sísaga mó mahraréna, Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe úwe. ¹⁷ Úwara táhmaro we kéro kega seye náhenéra, Mi ehwéhmé íre irone. Aneq ehwéhpó? Wega teiena, Pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné tagagehe íre. Wega mó teiena, Nániboba pokiniepu puaq itega íné íre tagagehe íre. ¹⁸ Anehe pehgáriq tanáhráre ime aneq ehwéhpómo? Minawé ite íre irone éra seye náhenuwe.

¹⁹ Seye náhenuwana Sísaga iwíáhéna, Segá ínénsabe kasenonehe éna wega sensabé, Ínéga métáq mahraréwóge. Pehgáriq tanáhráqmé itega íné mó íre tagagehe. Anehe pehgáriq mó tanáhráqmé itega íné mó tagagehe éwóge. Minayabe itene irupipeq iwíáhéq kasenoo? ²⁰ Teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq anotah uméhínaq ibisagehe. Ibisehrara ahababáq kega sene sirupipeq eyoyóinara wíréh wíréhigehe. Ebeqme itene irupipeq umehue págege ínana anehepeqme itene irupipeq eyoyó aginawire.

²¹ Ani maqmianaitaq uwo uwoinsabé mi íniné arupipeq éri puana anotah uméhíre. Maqsuena wene ani míéh púana wene arupipeq eyoyóirana éréwéhnsabé mó íre iwíáhíre. ²² Mina inserah amahnága itene irupipeq umehirana ínéga ite mó tagahnagake itene irupipeq eyoyóinkehe. Itene irupipeq eyoyóinara mó kegá mina íre kaqiuwahráhowe.

²³ Mi tanáhráqmé itega ínénsabe mó ehwéh íre tenigéhe. Teiníboq írátíáhro. Nánibonsabé néníwírué iwíáhúe teawírataq wega mirainkehe. ²⁴ Menahmé itega íre néníwírué teawátówe. Itene irupipeq anotah eyoyóinkehboq Manikánsabe teawéro. Teawírataq wega mirainkehe úwe.

Sísaga íre kaweq sunúq kiotaikuge ú ehwehne.

²⁵ Sísaga mó mahraréna, Pabeqme ehwéhñue tei teinurauge. Mi tanáhráq pabeqme ehwéh mó íre teiasa peh Nánibo éhweh pahsuqme teinie. ²⁶ Mi tanáhráq itega néníwírué wensabé teawigéhe. Nánibonsabé, Ite séhréh arito ue íre teawinie. ²⁷ Ahqáho. Iteitega we teawigéhe. Maniká wewega itensabé arutaboiraítéhre. Itega ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. Maniká míéhabeqte tumíaraunsabé aiq pútare ainteq ínénsabe irutaboiraítáh púana Nániboga itensabé arutaboiraítéhre. ²⁸ Nánibo míéhabeqte mah marákó marákóipéq tumíarauge. Tuména amahnága mah marákóipéq suena Nániboba tuekinie úwe.

²⁹ Úwaq ite we kerahwána kegá Sísansabé, Aiq irone. Arega amahnága íre pabeqme ehwéhñia peh tábúsoqme pahsuqme teiene. ³⁰ Itega amahnága tagónawe arega moke ahtebawe tagariahne. Minayabe arega Maniká míéhabeqte túnayabé aiq pútare atone. Arensabé mó kasenéyabe anetaníbo. Aiq pútare atone ewane.

³¹ Ewanana Sísaga itensabé, Amahnága aiq pútare aintaho? ³² Aiq pútare aintáhmé mótaqmé amahnága itega íné nuweq iteruwahpeq kobeq séberoneheqmóe. Íné nuwehrana ínébataq míanie. Nániboga ínéba mía míai puana íre ínébataq míanie.

³³ Ite ínéba mía míansabé iru ukiq itanieéna mah ehwéh teiúge. Mah marákóipéqmé mó tanáhráq mó tanáhrárué íre kaweq sunúq sinae. Ínéwé íre kaweq sunúqmé aiq kiotaiqme míó púaq iwíáh iwíáhoro úwe.

17

Sísaga we kéro ke séhréh aritanieéna púrerú ehwehne.

¹ Sísaga mi ehwéh irareruena íópeq tagéna Manikánsabe, Nániboo, íné pukona tanáhráq aiq awehrarire. Íné arenahninká arenáwíq pankeraníboq arega néníwíq pankero. ² Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnúno aintároné. Arega ínéba eqmaq suahna ke oganúq sito aintahne. ³ Arebataq aiq pútaq Manikáne. Arega íné Sísá Karáhé eqmaq núwátóne. Arereq ínéreqsábé aiq pútare aítáh kégá oga mérapeq aiq eqmaq míáhwe.

⁴ Arega teniena arámbéhrí miraue parabarúónsábé are págege aní mé anotah aní míahnara mah marákóipéqté kégá tagahwe. ⁵ Naho mah marákó márákó íre kotaq ínéga areba míáhwataq arereq ínéreq anotah aníté míáhwaye. Nániboo, naho ite míáhwayanserah amahnága mirainto.

⁶ Arega mah marákóipéqté ké ínéba eqmaq suahne. Mi kewé arene sánsá sokigi arítóge. Téhwe mi ke arene animárimé ínéba eqmaq súátóne. Sega arene ehweh irera sehgiówe. ⁷ Arega moke níátóna naneqme peh arerenee. Minawé ínéba eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe. ⁸ Arega teniátóna ehwéhmé moke teriátáugara íráhwe. Ínéwé are míahnarabeqte áninugara aiq pútaq tagaríáhwe. Arega íné eqmaq núwátónayabé aiq pútare atáhwe.

⁹ Arega eqmaq suahna keyábé púrerarítóge. Amahnága moke mah marákóipéqté keyábé íre púrerarítóge. Peh ínéba eqmaq suahna keyábé arene animárimé púana púrerarítóge. ¹⁰ Moke arene animárimé néne animárimé. Moke néne animárimé arene animárimé. Mó kegá eqmaq suahna ke tagéra néníwíq pankeráhwe.

¹¹ Amahnága areba kinie. Íné mah marákó márákóipéq íre míahnaraq eqmaq suahna kegá mahtaq míagehe. Nániboo, kaweqtaq mía míaóne. Arene págege awíq níátóne. Arega ínéba eqmaq suahna ke arene págege awíqtaq wahnahnarito. Arereq ínéreqka moráráq mía míaúyanserahnigehboq kawerue wahnahnarito. ¹² Ínéba eqmaq suahna kebabá mía míaaurataq arenáwirue kawerue wahnahnarítaráuge. Kawerue wahnahnarítaráugara se íre taqnobagowe. Peh morá aní iraipéq tabikinai aní taqnobagire. Manikáne ehweh aiq pútaraginkeheéna taqnobagire.

¹³ Amahnága areba kinie. Ínéba eqmaq suahna kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mah marákóipéq ména mah ehwéh iraruge.

¹⁴ Arene ehweh aiq teriúge. Ahbabáq kehiná kéhínánká ínéba eqmaq suahna keyábé suwahriehre. Íné ahababáq kene sánsá íre miraunserah ínéba mía míaio kegá moq peh míáhwe. Minayabe ahababáq kega sensabé suwahriehre. ¹⁵ Se mah marákó márákóipéqté meriqme mórítáhro íre teawúge. Peh owainawanka se ahababáq aritehnehboq kawerue wahnahnarito teawúge.

¹⁶ Íné ahababáq kene sánsá íre miraugara ínéba eqmaq suahna kegá moq ínéga unserahnéna ahababáq sansansábé suwahriehre. ¹⁷ Arene ehwehme aiq pútaq ehwéhne. Se kaweqtaq mía míaigehboq arene aiq pútaq ehwéhtaté sirupipeq págege arito. ¹⁸ Arega íné mah marákóipéq eqmaq núwátónanserah ínéga se mah kehiná kéhíná suwahpeq eqmaq suanie. ¹⁹ Sega aiq pútaq arene animárimé mía míaigehéna íné arereq mía máinauge.

²⁰ Ínéba eqmaq suahna kewé íre sebataqsabé púrerarítóge. Sega mó ke terirara irera ínénsabe aiq pútare aintageheéna mi keyábéákáq púrerarítóge. ²¹ Sereq ínéba eqmaq suahna kereq peh morá íwíáhigehéna púrerarítóge. Nániboo, arereq ínéreqka moráénúyanserah se ómi peh morá

íwíáhigeheéna púrerarítóge. Arega íné eqmaq núwátónayabé mah kehiná kéhínánká aiq pútare atagéhboq peh morá íwíáh arito.

²² Arega íné págege ainte néníwíq pankerahnanserah ínéga se págege aritena sensíwíq pankeróge. Arereq ínereqka moráénúyanserah sega morá íwíáhigeheéna sensíwíq pankeróge. ²³ Eqmaq suahna ke moráénigeheéna sereq míóge. Are ínereq míahne. Minayabe sega peh moráénirataq mah kehiná kéhínánká arega íné eqmaq nuwahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe. Arega ínénsabe arutaboairaintahnanserah sensabé moq arutaboairaritahne. Wega peh morá íwíáhirataq mah kehiná kéhínánká mina tagéra arega arutaboairaritahna ehwéhnsábé aiq pútare atagéhe.

²⁴ Nániboo, ínéba eqmaq suahna kegá íné míáhnarabeq ínereq sereq méyabe nuwahbehre. Mah marákó marákó íre kotaq ínénsabe arutaboire néníwíq pankeróne. Are néníwíq pankerónayabé sega minaakaq anotah-taq téhreh naneqkákáq tagageheéna ínereq méyabe nuwahbehre.

²⁵ Naniboo, ínéga are aiq tagarítóge. Kaweqtaq mía míaóne. Ahbabáq kehiná kéhínánká are íre tagaríáhwe. Arega íné eqmaq nuwahnana sunsabé eqmaq suahna kegá aiq tagaríáhwe ²⁶ Ínéga arene sánsánsábé se sokigi arítóge. Mó sokigi arita aritainie. Arega ínénsabe arutaboairaintahnanserah sega mó keyábé sirutaboirigeheéna sokigi arítóge. Íné sereq mía míainieéna sokigi arita aritaugé úwe.

18

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwehne.

(Mátíyu 26.47-56; Máhka 14.43-50; Árúka 22.47-53)

¹ Sísaga Manikánsabe mi ehwéh teawena pokúwe. Wereq ite we kérahwána kereqka Kirona aroipéq seberaebéq pokowane. Mitaq kaweq matábú kowaq itega mitaq kowíahwane. ² Súrása, Sísane naruo koweriranaú anínká moq mi matábú tagariowe. Sísareq ite we kérahwána kereqka mitaq áhnte tanáhráq momiwíowanayabé tagaríówe.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Péhrasi kereqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párísíwárinseq sóntía kereq eqmaq súówe. Eqmaq súó kereq Súrásaga meriqmena mi matábúrác súwe. Sega sahmárinkákáq áráhmuaqkák kánéqkakaq mewera suwe. ⁴ Sísaga sega miraoneherau naneq wene arupipeq moke tagarawéna su ke taganieéna pehrápeq kowíowe. Kowéna sensabé, Insensabe anebahroo úwe.

⁵ Insensabe anebahroo úwara sega wensabé, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsábé anebahrúne uwana Sísaga sensabé, Íné we uge úwe. Súrása, Sísane naruo koweriro anínseq mitaq iriwe míówe. ⁶ Iriwe míowana Sísaga, Íné we uge teriutaq sega sinehepeqte atárué inahsubúwe.

⁷ Sísaga mónkakáq kasenéna, Insensabe anebahroo úwara sega, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínsábé anebahrúne uwe. ⁸ Uwana Sísaga sensabé, Íné we uge teiú mino. Ínésabe ninebahrirataq mah anímári pehgariteq pokoro arítáthro úwe.

⁹ Sísaga métác tahnsa Manikánsabe mahraréna, Kawerue wahnahnarítáraugara se íre taqnobagowe úwe. Mi ehwéh aiq pútaraginkeheéna mah anímári pehgariteq pokoro arítáthro úwe.

¹⁰ Sáímóni Pítaga wene poka matawéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri aní wenáwíq Mákúsa apiwe wene púpeqte áhré kiraq auwowe. ¹¹ Kiraq auwowana Sísaga Pítansabé, Poka

unahpí úsaro éna, Nánibone níerorahi arámbéhrí nirupipeq umehorahi arámbéhrí mirainau mino úwe.

Sísa Ánásaba móátó ehwehne.

¹² Úwara sóntía kereq sene wahnah anínseq párisiwarínseqka Sísa táhtoqme táhru táhruuwe. ¹³ Téhwe sega Sísa meqmera wehukení áwíq Ánásaba móátówe. Ánásawe Káiyápásane awarénawae. Sísa pukinaú opéq Káiyápásawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah míowe. ¹⁴ Káiyápásaga menah tahnsa Asiu ke teriena, Iteruwahrah ómi pukiyehboq peh morá ánínká kaweraitankéhboq pukinkehe. Mina aiq kawerire úwe.

Pítaga Sísa íre tagarióge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-70; Máhka 14.66-68; Árúka 22.55-57)

¹⁵ Ite Sísa kérahwáya aníté Sáimóni Pítareq ínereqka Sísa kérahwáye. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iné tagariowe. Wega iné tagarionsabe wene nahtapeqté mátábúrápéq Sísa kéráhwae. ¹⁶ Pítaga méhpehpeqté ónsaráq kowíowe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka iné tagario púana inéga onsarapéqté wáhnáh áhráryábé, Onsa sio koreawéwae. Onsa sio teawena Píta meqmena mataburaq móátáhwae.

¹⁷ Mi ahrárigá Pítansabé, Are moq mah aní kérahna anípo úwana, Írakaumo. We íre kéroge úwe. ¹⁸ Titirúnsabe arambehri kereq párisiwarínseqka ira parewe totorue míówana Píta moq iriwe ména totorúwe.

Wahnah anínká Sísansabé ehweh ato ehwehne.

(Mátíyu 26.59-66; Máhka 14.55-64; Árúka 22.66-71)

¹⁹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Sísansabé we kéro keakáq wega síwáhnorú ehwehnikákáqsabé kasenuwe. ²⁰ Sísaga wensabé, Iné íre epéráhpéria ahriahri peh ábóraq áhnte wehekéq miáhrabeq teri terinuge. Itene momiwio nahtápéqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéqkákáq síwáhnoruge. Íre epéráhpéria síwáhnoruge. ²¹ Inénsabe aneqsabé kasenaintaho? Néne ehweh teríu ké írátíáhwe. Seba kogaseninanao úwe.

²² Úwana mibeqté iriwe mío anínká ayahpóra Sísa subiqmarena wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnsabé mina tahnsa éhwéh atéhneho úwe. ²³ Úwana Sísaga wensabé, Iné ahababáq ehweh teawénaraqmé tenio. Íre ahababáq ehweh teawúge. Árahinsabé nubono úwe.

²⁴ Úwana Ánásaga Sísa íre pugeq auwasa Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah Káiyápásaba eqmaq auwowe.

Pítaga mónkakáq Sísansabé ahqáho ato ehwehne.

(Mátíyu 26.71-75; Máhka 14.69-72; Árúka 22.58-62)

²⁵ Pítaga iraraq ména pabesug tehesurue totorúwara mío kega wensabé, Are moq we kérahna anípo uwana Pítaga sensabé, Ahqáho. We íre kéroge úwe.

²⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne arambehri anínká Pítansabé, Sísa req arereq mataburapeq miéhyana tagéwó mino úwe. Mi ehwéh irarú animé we Pítaga ahre apiaro aní awahrah

aníne. ²⁷ Tagéwó mino úwana Pítaga mónkakáq ahqáho úwana kokórega ehwehnúwe.

Páhírátiga Sísansabé kasenú ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Máhka 15.1-5; Áríka 23.1-5)

²⁸ Ahbiahiperura sega Sísá meqmera Káiyápásane nahtapeq suera anotah nahtápéq ehweh aruqaruro nahtápéq Sísá móátówe. Sótaijú tanahráq no tahutáhúq wéhékáh mí nahtápéq kiewé órira púara Asiu kegá íre kíúwe. ²⁹ Mibeqté wáhnáh ání áwíq Páhírátiga máhpeq tueyokéna sensabé, Itega méáúwáh ánímé aneq ahbabáriro úwe. ³⁰ Úwara sega wensabé, Mah aní íre ahbabáq ani tahirí túbáh agúna irino uwe.

³¹ Úwana Páhírátiga sensabé, Iteitega we meqmeq iteitene sánsánue iwíáhue ehweh atáhro úwe. Úwara sega wensabé, Wehukení subiq sueyabe ite Aroma kegá ahqáho aítárówe uwe.* ³² Menah Sísaga, Segá íné pankeragéhe irarúme amahnága aiq pútaq aginkeheéra mí ehwéh teawúwe.

³³ Páhírátiga nahupeq kibekéna Sísá meqme seroue wensabé, Arewé Asiu kené wahnahpo úwana ³⁴ Sísaga wensabé, Arega irarénawe arerene iwíáhbo? Íné éhweh mó anínká teawiro úwana ³⁵ Páhírátiga wensabé, Íné Asiu anínabugo? Arenawahrahreq itene wahnahmarínseqka are meqmera ínéba méáúwáhwe. Aneq ahbabáruono úwe.

³⁶ Úwana Sísaga wensabé, Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóipére. Mah marákó marákóipéq wahnahnutaq tahirímé Asiu kegá íné táhtoráhtáq íné séniráh kégá ebeho irino. Íné wahnah wahnahnurabeqme íre mah marákó marákóipére úwana ³⁷ Páhírátiga Sísansabé, Are anotah Wahnáh ání míahno kasenúwana Sísaga wensabé, Arega aiq iraréne. Aiq pútaq ehwéhnsabé síwáhnorinieéna mah marákóipéq tuména wehukení úkuraúge. Aiq pútaq ehwéhnsabé suwahbeh kegá néne ehweh íráhwe úwana ³⁸ Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhme aneqpomo úwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-31; Máhka 15.6-20; Áríka 23.13-25)

Páhírátiga wensabé, Aiq pútaq ehwéhme aneqpomo éna máhpeq tueyokéna Asiu keyábé, Íné iwíáhume we íre ahbabáq ani míre. ³⁹ Sótaijú iahrreraq ko tanáhráq ahriahri peh morá karábúsiipéqté ání pugeq úwóge. Mí sansá míra aruqaruruge. Minayabe Asiu ke itene Wahnah pugeqíninkono úwe. ⁴⁰ Úwara sega anotah ehwéhnaabé, Mí anímé pehragé Párehba pugeqio uwe. Párehbawe wehukení subena aebó ání míowe.

19

¹ Páhírátiga sóntía keyábé, Sísá meqmeq áréti sahtáté subóro aritowara sega meqmera mósubúwe. ² Mósubera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atera peh morá táútáúq kórósí abaq atówe. ³ Mó anínká mó anínkáue Sísaba séra wensabé, Are Asiu kené wahnahpo éra awiréh atera siyahpóra subúwe.

* **18:31:** Mí tanáhráq Aroma kegá Asiu kené marákó págegeue wahnahnéna Asiu keyábé, Ite wehukení ehwehotaq we subiq súáhro arite ehweh órirane éra peh morá ite Aroma kegá mí sansánoneheqmúne uwe. Wehukení awankátaq táhpare sansamé Aroma kené sánsáne.

⁴ Páhírátiga máhpeq mó tueyokéna soruparíó keyabé, Írátíáhro. Íné iwíáhume we íre ahbabáq anine. Minayabe tagariageheéna iteba máhpeq ataníe úwe. ⁵ Úwana Sísaga ógaratáté keboria náneqkakáq tautáúq korosíákáq máhpeq tueyokúwe. Tueyokúwana Páhírátiga sensabé, Mah aní tagahro úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq wahnah kereqka Sísaga tagéra áhnte ehwéh kíkírera, Awankátaq táhpawe subiq súáhro éra pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, We íre ahbabáq anine iwíáhúnsabe iteitega meqmeq awankátaq táhpawe subiq súáhro úwe.

⁷ Úwara Asiu kegá wensabé mahraréra, Wega, Íné Manikáne ahninkáwá úge urainsabé itene sánsá sabiúéhre. Sabiúéhmé puko nanere uwe.

⁸ Uwana Páhírátiga mi ehwéh irena anotah ahré agúwe. ⁹ Wega koti nahtápéq mó kibekéna Sísansabé, Arewe eheqte anípo úwana Sísaga ehweh íre iraria peh ehiya míowe. ¹⁰ Páhírátiga Sísansabé, Aneqsabé ehweh íre tenieno? Ínéga are soraq auwahráhuge. Ínéga are awankátaq táhparahráhuge. Mahnawé aiq irahno úwe.

¹¹ Úwana Sísaga wensabé, Peh morá Manikánka arega wahnahnúno atáráinsabé arega íné awankátaq táhparahráhone. Minayabe areba móintéh ániné ahbabáqka arene ahbabáq kiotaikire úwe.

¹² Páhírátiga mi ehwéh irena, Pugeq auwaníe iwíáhúwe. Iwíáhúwara Asiu kegá anotahtaq mahraréra, Arega we pugeq auwéhnaqme are íre Sísáhri, Aroma kené wahnahne iyahnabo aní móne. Íné Asiu kené Wahnah muge iraréna anímé Sísáhrine naruo aní míre uwe.

¹³ Páhírátiga mi ehwéh irena Sísaga máhpeq márunatena wahnah anínká ehweh atorabeq tútuue míowe. Mibeq áwíq Ebah Ahtápére. Íbaru ehwéhmé mitaq Kábátae ue áwíratówe. ¹⁴ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené sótaikú iahrreraq ko tánáhráre. Ibora tahnsa wéhékáhnabubu wahtotarútaq Páhírátiga Asiu keyabé, Itene Wahnah tagahro úwe.

¹⁵ Úwara sega ehwehnabaéra, We meqme mósubiq suo. Awankátaq táhpawe subiq suo pagu pagunuwe. Pagu pagunuwana Páhírátiga sensabé, Itene anotah Wahnáh awankátaq táhparáhro ininkono úwe. Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kegá wensabé, Aroma kené wahnahme webataq itene wahnahne uwe. ¹⁶ Uwana Sísaga awankátaq táhparageheéna Páhírátiga móatowara sega Sísaga meqmera pokuwe.

Sísaga awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Máhka 15.21-32; Áruká 23.26-43)

¹⁷ Segaga Sísaga meqmera pokuwana Sísaga wewe táhparéhra awánká abaqmena kúwe. Kire kire sáwéh áwíq Ayahqno Tánúnsutapéq pokuwe. Íbaru ehwéhmé mi sawéh áwíq Kógótáe ue áwíratówe. ¹⁸ Segaga Sísaga awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awánká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera mó anité mó awánkátáréráq táhparera pankeqme pearówe. Sísaga ákáhpi pearera mi anité ayehré ayehré pearówe.

¹⁹ Páhírátiga, Kanehraq sehirañue táhparáh awánkátáq táhparáhro ari-towara táhparówe. Kanehraté sehíránká mahraréna, Néhsara suwahpeqte aní Sísawe Asiu kené Wahnahne úwe. ²⁰ Mi kanéhráq sehirañia apahtáro kéhínané ehwehtaq sehirañéna Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehñkakáq Aroma kené ehwehñkakáq Kárikí kené ehwehñkakáq sehirañúwe. Sísaga

táhpárotáq Sarúsarama suwahpeq wahtotaq puara áhnte Asiu kegá tagéra mi sehirá sáhnsháhuwe. ²¹ Asiu kené Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kegá Páhirátinsabé, Asiu kené wahnahne íre sehiranúno. Peh mi anínká, Íné Asiu kené Wahnah muge ire. Minawé sehiranúno uwe.

²² Uwana Páhirátiga sensabé, Íné sehiranéwó náneq aiq sehiranue parabarúoge úwe.

²³ Sontía kegá Sísa awankátaq táhpáre wene korósi mewera itaréitaréráq saraqmarera meyówe. Wene káhq ambántá anehe mewera íre parura peh táránkaq kowe. ²⁴ Peh táránkaq konsabe subansúéhneho iwíáhéra, Insega meyanabomo éra káhsiuwana peh morá ánínká meyowe. Miraunsabé Manikáne ehwehme aiq pútaragúwe. Mi ehwéhniká mahraréna,

Sega néne korósi saraqmera káhq ambántá káhsie meagehe ire. (Buk Song 22.18)

²⁵ Kárópane ahre áwíq Máhríae. Mágára suwahpeqte mó iní wenáwíq moq Máhríae. Sereq Sípane anowareq wene ónánahwáreq awankátaq táhpárorabeq wahtotaq kowíówe. ²⁶ Kowíówana Sísa Iné, we kэрáhwa anínsabé arutaboiraítéh ánínseq wenanoreq míahwayana wega ite tagéna wenanonsabe, Areba míéh ání arenahni míankehe éna ²⁷ wega ínénsabe, Náinowé arenano míankehe úwe. Teniunsabe wenanoga néne nahtapeq kaegaeúwana kirabo atáhwae.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-46; Máhka 15.33-41; Árúka 23.44-49)

²⁸ Sísa iwíáhéna, Néne arambehri aiq moke parabagire éna Manikáne ehwehnka aiq pútaraginkeheéna wega, Íné tahbobóire úwe. ²⁹ Kítah nahniáq sérá ano obenkisa ántéhyá mitaq kowara sehenáh tahnsa náneqtaté antehyapípeq pámbáhue sehikaratáq marera wene áwéhipeq atówe. ³⁰ Atówana Sísa néna, Ai q parabagire úwe. Ai q parabagire éna wene anuo píntráhéna wenawa soraq suena putiowe.

Sísa sehsabio ehwehne.

³¹ Ahbiah tahnsá ite Asiu kené ahrena ahrena wehekáhne. Mi tanáhráq itene sótaikú iahrraq kéh tánáhráq púara Asiu wahnáh kegá iwíáhéra, Putianeherao kené sinonka ahrena ahrena wehekáh awankátaq kehneho uwe. Minayabe sega Páhirátiba pokéra wensabé, Putianeherao ke apubúue pukigeheé siwiah anteruo úno. Putiéhrataq awanká soriwe mewe maisaragéhe uwe.

³² Sontía kegá pokue Sísa areq awankátaq táhpáro aníténé siwiah anterúowe. ³³ Sega Sísa séra tagowana aiq putio púara sega wene awiah íre anterúowe. ³⁴ Peh morá sontía ánínká wene sehsabe karatáté Sípane aroganabi sehsabiowe. Sehsabiotaq korahqkákáq wáninkakaq súwe. ³⁵ Nénéne niuranka tagahwae. Íné ai q pútarahnsanuge. Itega ai q pútare atageheéna teiúge. ³⁶ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wene ayahnsa íre anterigéhe ire. (Buk Song 34.20)

³⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Sehsabearáh ání tagagehe ire. (Sekaraia 12.10)

Miraue mi ehwéhtaré ai q pútaragúwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Máhka 15.42-47; Árúka 23.50-56)

³⁸ Árimátéa suwahpeqte ání Sósépage Sísansabé aiq pútare atena Asiu keyábé áhreú púana Sísá oga míotaqme we íre ábóraq kérowe. Sósépage Páhirátinsabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwana Páhirátiga wensabé kowe atowana máhpeq tuesday Níkorímareqka tumeyóye. ³⁹Níkorímawe menah tahnsa Sísaba inokáhpeq sena niginka tahnsa kaweq kunkúni naneqmarí áhnte 30 kíro mewena súwe.

⁴⁰ Sósépareq Níkorímareqka Sísane anonka mewera kaweq kunkúni naneqmarínkákáq wene anonkankakáq kaweq íre wahto ambántátáté úbíq máróye. Mi sansámé Asiu kené wehukení maisare sansane.

⁴¹ Sísá táhparówana maisaró matábú wahto kowe. Mi matábúrác o ubuqmaró oná kowe. Mipéq mó aní íre maisarówe. ⁴² Ahbiah tahnsá Asiu kené ahrena ahrena wehekáh púara mó oná kabareyabe íre mirao-rahuye. Minayabe mi oná wahto ko púara sega Sísá mitaq maisaróye.

20

Sísá oga úkú ehwehne.

(Mátýu 28.1-8; Máhka 16.1-8; Áríka 24.1-12)

¹ Mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahrác tuekinaútaq Máhría, Mágára suwahpeqte íninká Sísá maisaróabeq súwe. Méhpehtaq paiqmáro ebáh íre paisa peh móbeq kowana tagówe. ² Tagéna we Sáímóni Pítareq íné, Sísaga arutaboiraíntéh ánínsepa pehbeheráh séna itensabé, Itene Wahnahne anonka ónapipéqté mewera ehqpopoq máráhwe úwe.

³ Úwata Pítareq ínereqka Sísá maisaróyarabeq koragayeheéta pehbeheráh pokowaye. ⁴ Pehbeheráh ínégá Píta kótaikue Sísá maisaróyarabeq ebeq kowae. ⁵ Mitaq ebeq kéna taebewe maisia ónápípéq tagahwana Sísane anonka úbíqme maisaróya ambántá mitaq kowana tagahwae. Íné mibeq íre tueagia peh taebewe tagahwae.

⁶ Peh tagahwana Sáímóni Pítaga mitaq séna maisaróyarabeq kobekue tagówe. Taberábe maisaróya ambántá mitaq kowana tagówe. ⁷ Sísane ayahqno úbíq máróya ambántá mobeq kowe. Ayahqno úbíq máróya ambántámé maisia ámbántá korabeq íre kowe. Peh sabaráwe móbeq kowana tagówe. ⁸ Tagówana íné maisaróyarabeq ebeq kowa anínká moq kobekue tagahwae. Tagéna, Sísá aiq irigire éna aiq pútare atáhvae. ⁹ Manikáne ehwehme, We pukéna iriginkehe séhírá kowata mi tanahrác mah sehirá íre iahtebahwaye. ¹⁰ Tagéta ite kaegaeowayarabeq kouwekowaye.

Máhría, Mágára suwahpeqte íninká Sísá tagó ehwehne.

(Mátýu 28.9-10; Máhka 16.9-11)

¹¹ Kouwekawayana Máhríaga maisaróyarabeq mó séna máhpeq iriwe ména ibisówe. Ibiséna wega maisia ónápípéq taebewe tagówe. ¹² Íre wahto taberábe ambántánkákáq ánité íópeqté ánité Sísane anonka kéworabeq tútuue míóyana Máhríaga tagówe. Mó aní Sísane ayahqno kéworabeq mó aní wene aigará kéworaberue tútuue míóyana tagówe.

¹³ Tagówara sega mi inínsabé, Aneqsabé ibisahno uye. Uyana wega sensabé, Néne Wahnah ínégá íre tagaríórabeq mórúáhnsabé ibisoge éna ¹⁴ wega pabeqme tagówana Sísá iriwe míowe. Míowana mi iníné arupipeq Sísá wire ue íre iwíáhue tagówe.

¹⁵ Íre iwíáhue tagówana Sísaga wensabé, Are aneqsabé ibisahno? Insensabe anebahrono úwana mi íninká iwíáhéna, Kaseni aní we

mah matábúráq wahnahni aníne íwíáhéna wensabé, Wene anonka mearáhnawe ehéq marahno? Koweaníboq tenio úwana

¹⁶ Sísaga wensabé, Máhríao úwana mi inínká weba pabeqme tagéna Asiu kené ehwehtaq, Árábónáio úwe. Mi ehwéh áwahewé Íwáhnoraníno úwe. ¹⁷ Úwana Sísaga wensabé, Nániboba íre pokurio puah ninonkataq táhtoréhnehboq néne iyahnabo korerio. Maniká Nániboba tuekinauge. Mí ehwéh korerio úwe.

¹⁸ Úwana Máhría, Mágára suwahpeqte inínká ite Sísá kérahwána keba séna itensabé, Ínéga Sisa aiq tagoge éna Sísaga teawu ehwéh teiuwe.

Sísá kéro kega we tago ehwéhne.

(Mátíyu 28.16-20; Máhka 16.14-18; Áríka 24.36-49)

¹⁹ Penorabeqte mó wikíné ebeqte wéhékáh tanahráq ite Sísá kérahwána kegá soruparawéq Asiu keyábé áhrewana puaq itene nahupeqte ónsá paiqmareq míahwane. Míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe. ²⁰ Iru ukiqme míáhro éna wene ayahnkarankákáq wene aroganabínkákáq sokigi aiuwaq itega we tagéq itene irupipeq anotah eyóyóúwe.

²¹ Sísaga mónkákáq itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro. Nániboga eqmaq núwátáinserah ínéga moq ite eqmaq íúwóge úwe. ²² Eqmaq íúwóge éna wene euq ahusaiena, Manikáne Awa íúge úwe. ²³ Manikáne Awa íúge éna wehukéníne ahababáq soraq súéhrrataq íre kagainae. Wehukéníne ahababáq íre soraq súéhrrataq sene ahababáq seba kagainae úwe.

Tómáhsiga Sísá tagó ehwehne.

²⁴ Sísaga iteba sú tanahráq peh morá we kéro aní, Tó máhsiga íre míowe. Tó máhsine wéhuwehu áwíq Tírímásie. ²⁵ Sísá mó kérahwána kegá Tó máhsinsabé, Itene Wahnah oga míéhraq tagóne teawewáne. Teawewánana Tó máhsiga itensabé, Pehipi íre aiq pútare aitaníe. Sísane ayahnawarutaq níri subisa ábí tagéna niyahnkaratáté wene aroganabí sehsaberapí táhtoráhnraqmé aiq pútare aitaníe úwe.

²⁶ Abapete téhtaré wéhékáh sótaikúwaq Tó máhsireq ite Sísá kérahwána kereq nahupeq míahwane. Onsawarí áróki pareq míahwanana Sísaga ákáhpi seiriwe ména itensabé, Pehwehrue iru ukiqme míáhro úwe.

²⁷ Iru ukiqme míáhro éna Tó máhsinsabé, Néne niyahnkara sosanue tagáhnno. Ayahnkahkahrue néne niroganabí táhtoro. Íre aiq pútare aintéhnehboq aiq pútare ainto úwana ²⁸ Tó máhsiga Sísansabé, Néne Wahnah mone. Néne Maniká mone atowe.

²⁹ Atowana Sísaga wensabé, Arega íné tagáhnayabé aiq pútare aintahno? Sene suratate íné íre tagéra pehipi ínénsabe aiq pútare aintáh kegá iwíáh íwíáhigehe úwe.

Sóniga áwahe ehwéh teí éhwéhne.

³⁰ Mah pukúipéqté séhírá moke Sísane ótaq sansánsabé íre teiúge. Wega áhnite mó miráúwaq ite we kérahwána kegá tagahwane. ³¹ Sísawe ite meirena kaweraitankeheéna Manikánka omaq ato aninéna we Manikáne ahninkáwá wíre. Minayabe aiq pútare atageheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Sísansabé aiq pútare atéhrrataqmé wenáwirue oga mía míaiigehe.

21

Sísaga we kéro keba ábórarú ehwehne.

¹ Peh morá káwéhúnsábé téhtaré áwíq kéhre. Kehrari kawéhúne. Mó awíqmé Táibéria kawéhúne. Mó tanahráq mi kawéhú ayehráq Sísaga ite we kérahwána kebá ábórarúwe. Wega mahraue ábórarúwe. ² Ité abapete téhraníte kérahwána ke sesorupawe míahwane. Tómáhsiwe wene wéhuwehu awíq Tírímásie. Wereh Sáímóni Pítareh Kéána suwahpeq Kehrari marákórápéqté ání Nátáníerireh ite Sébérine ahninkáwáráreq téhraníte mó keróya anitéreq sesorupawe míahwane.

³ Sáímóni Pítaga itensabé, Íné pah sábatáhrinauge úwaq itega wensabé, Ité moq are kérénehe ewane. Itega sípi kéweweq pokue moke penkútaq uwe taga tagaowane. Pah íre maqmera pehipi uwe taga tagaowane.

⁴ Ahbiahipeq Sísaga káwehu áhnopeq súwaq itega we íre tagariahwane. ⁵ Sísaga itensabé, Nanuwahraho, pahmé aiq maqmiaho úwaq, Írakaumo ewane.

⁶ Ewanana Sísaga itensabé, Sípiipéqté éberiopeq uwe tagéq meyagéhe úwaq itega itene kahwe éberiopeq uwe tagéq áhnte pah meyahwáne. Áhnte pah meyahwánayabé kahwe íre pankerahráhowane.

⁷ Íné, Sísaga arutaboiraíntéh ánínká Pítansabé, Áhnopeq míéh ání itene Wahnahne teawéwae. Sáímóni Pítaga pehrákora ména arambhriúnsabe, Ítene Wahnahne teawéwana apubúue wene ambanta úbíq mena káwehupípeq ahkuagúwe.

⁸ Pah kahweipéq kowaq mó ite Sísá kérahwána kegá kahwe sabirue meweq sípi kéweweq áhnopeq pokowane. Áhnopeq wahtotaq ko púaq itega kahwe sabirue meweq pokowane.

⁹ Ité áhnopeq kowanaraq ira paríówana taigowaq tagahwane. Tairáq pahnkákáq párétiakáq kowe. ¹⁰ Sísaga itensabé, Ité matiáh páh táhmaro mewe sero úwana ¹¹ Sáímóni Pítaga sípiipéq kire pahnkákáq káhwé sabirue áhnopeq méarowe. Kahweipéq anotah pahmári íregáritaq 153 pahmári míówana kahwe íre surakúwe.

¹² Sísaga itensabé, Sewe nahro úwe. Itene Wahnah tagariahwanayabé itega, Are ineboue íre kasenowane. ¹³ Sísaga párétiakáq pahnkákáq mewena ménáiuwe.

¹⁴ Sísá oganúq atowana wega ite we kérahwána kebá apahtároráq ábórarúwe. Teiúmé apahtároró tánáhráre.

Néne sipisípiqmarí kirabo ainto ú pabéqmé éhwéhne.

¹⁵ Táhutahuq nahwanana parabagútaq Sísaga Sáímóni Pítansabé kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, Arega mah keyábé ákáhtaq arutaboiraite ínénsabe anotah arútábóiraíntahno úwe. Úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq áráhqmarí kirabo ainto úwe.

¹⁶ Sísaga we mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboiraíntahno úwana Pítaga wensabé, Kowe. Are tagariahnawe arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiqmarímé wahnahnainto úwe.

¹⁷ Sísaga anehe mó kasenéna, Sáímóni, Sónine ahninkáwáo, ínénsabe arutaboiraíntahno úwe. Apahtároráq kasenú púana Pítane arupipeq umeh agúwana Pítaga wensabé, Néne Wahnahno, arega moke tagariahne. Are tagariahnawe ínéga arensabé nirutaboiruge úwana Sísaga wensabé, Néne sipisípiq kirabo ainto.

¹⁸ Kawerue írátíahno. Are mahbi míaronaraq arene áréti sabirare arega awahbarairabeq pokurone. Are ore úkínaraq arene ayahnkara pankeréhnaq mó kegá ahmboqme meqmera are íre awahbáhnarabeq móatagéhe úwe. ¹⁹ Mah ehwéhme Sísaga Píta pukína ehwéh teawuwe. We pukína tanáhráq Píta íre áhreínayabé tagehra kegá Maniká áwíq pankeragéhe. Mah ehwéh teawena Sísaga Pítansabé, Séniro úwe.

²⁰ Pítaga pabeqme íné, Sísaga arutaboirainto aní tagówe. Sísaga pukínaúwara táhutahuowanaraq ínéga Sísane anepeq mósaqmaqme ména wensabé, Néne Wahnahno, arene naruo kowerirahna anímé insebo kasenowae. ²¹ Pítaga íné tagéna Sísansabé, Néne wahnahno, mah aní anerinkehbo úwana

²² Sísaga wensabé, Íné nuwahbéhnaraqmé kiwekona tanáhráq we peh oga míanawire íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo? Arerega séniro únsabe ²³ mi ehwéh író kega mó Sísaga kéro keyabé, Íné Sóni íre pukinkehe mitaq teri mahtaq terinuwe. Sísaga Pítansabé, Íné Sóni peh mía míankehe íre irarúwe. Wega Pítansabé peh mirauwe teawena, Íné kiwekonaraq we peh oga míanae íwíáhinabugamo. Arereq wehgaqpo úwe.

Sísane áhnte mó arámbéhríwárínsábé ehwéhne.

²⁴ Íné Sísaga kéráhwá anínká mah ehwéh iraruge. Mah ehwéh aiq pútaq ehwéh púana sehiranue teiúge.

²⁵ Sísaga íre peh morá teiú arámbéhrí mirauwe. Wega áhnte mó arámbéhríúwe. Wehukega wene ehwehnikakáq wene arambéhriakáq moke sáhnshawe sehiranutaq tahirímé púkuwarínká mah marakó marakó kígí agirana marakó íre awehraq kéh irino.

Eqmaro Ke Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Árúka ebeq sóteh arámbéhríena anehe wega Pora kérena séhréh atena púku áwíq Árúkae ue sehiranúwe. Anehenura mah pukú Eqmaro Ke pukúe ue sehiranúwe. Sísaga miraéna irarú ehwehnsábé ebeqte pukúgá teíre. Manikáne Awanka miráú arámbéhrí Eqmaro Ke pukúgá teíre. Sísaga eqmaro kega pokue mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá éhweh koreríúwe. Teríútaq Manikáne Awanka se págege aritena séhréh aritowara áhnte kegá sene ehweh irera Sísansabé aiq pútare atówe. Mi ehwéhniká abae agúwara Sísá tagaríáh ké áhnte úkuwe. Mah pukúípéqté éhwéhniká minayabeákáq eqmaro kega mirau arámbéhríákáqsábé teíre.

Eqmaro kega miraunsabé éhwéhne.

Sísaga, Manikáne Awa eqmaraníe ú ehwehne.

¹ Tiópírásao, néne sehíramé kawerue sáhnshawe iro. Menah tanáhráq mó pahsí sehíranue áwátáuge. Mi pahsípéq moke Sísaga miraúnsabe sehíranue teawena wega iwáhnorúnsabeakáq teawátáuge. ² Wene arambehri áhwárótaqkákáq íópeq kiu tanáhráqsábéákáq teawátáuge. Wega marakóipeq míotaq wehuke eqmaq suanieéna omaq sitowe. Manikáne Awanka Sísá iwíáh atowana wega íópeq kinaútaq omaq sito ke síwáhnorúwe. ³ Téhwe Sísá awankátaq táhpague pukéna anehe oga úkéna mó wehekáh mó wehekáhnue omaq sito keba séyééna wewe sokigi aritowara tagowe. Tagowana 40 wehekáh miraéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teríúwe.

⁴ Mi tanáhráq sega momiwíuríótaq Sísaga mahraréna, Sarúsarama suwahpeq apubúue sueq pokiyehboq Nániboga eqmarahna aní tu-inayabé wensabé áwénunoro. Menah Nániboga eqmarahna aní éhweh teiyátáuge.* ⁵ Naho Sóniga wání meriuwana Manikáne Awanka áhníbórá tunse iteba mía míainkehe úwe.

⁶ Mó tanáhráq eqmaro kega momiwíuríótaq sega Sísansabé kasenára, Ísara ke iteitene marakóraq amahnága wahnahnoro aitaníbo uwe.† ⁷ Uwana Sísaga sensabé, Nániboga moke mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq wahnahnire. Minawé íre iteitene arambehri puaq itega mi tanáhráqkákáq wéhékáhnkakaq íre tagaríáhwe. ⁸ Minawé íre tagarawéq mahraue tagariagehe. Manikáne Awanka iteba tuinaraq ite págege aítahnaq itega íné éhweh mah kehiná kéhíná korerigéhe. Sarúsarama suwahpeqte kéreq moke mó Súría marakórápéqté kéreq Sámária marakórápéqté kéreq moke mah kehiná kéhíná korerigéhe úwe.

Sísá íópeq kibekú ehwehne.

(Máhka 16.19-20; Árúka 24.50-53)

⁹ Mah kehiná kéhíná korerigéhe úwana eqmaro kega tagotaq Sísá tumerowana íópeq kire írábúyápipeq kibekúwe. ¹⁰ Kibekúwara sega íópeq awahnkanue tagaríówara taberábe korósíákáq ánítégá iriwe míóye.

* **1:4:** Sísaga eqmarahna anímé Manikáne Awa mire. Árúka 24.49, Sóni 14.16-17, Eqmaro 2.33 tagáhnno. † **1:6:** Sísá marakóipeq tutaq Aroma kegá Ísara kené marakó págegeue wahnahnuwara áhnte kegá iwíáhéra, Wega Aroma ke kaqsuena iteitensabé, Wahnahnoro aítankéhe iwíáhuwe.

11 Iriwe méra sensabé, Kehrari marákórápéqté kéo, aneqsabé iriwe méq íópeq ebitiaho? Sísaga ite iuwena íópeq pokiraq tagahwe. We amahnága pokinserah mókake tuinawire uye.

Súrásane arambehri awaq mio ehwehne.

12 Uyara eqmaro kega Óríwi sawéhrápéqté tunse Sarúsarama suwahpeq wahtotaq tueaguwe. 13 Tueagéra sega kaegaeu nah abobóráhpeq kíúwe. Sensíwíqmarimé mahraue Píta, Sóni, Sémisi, Ehntaru, Pírípi, Tómáhsi, Pátórómíyu, Mátíyu, Ápíásane ahninkáwá wenáwíq Sémisi, ebeh ehwéh iriaréh aní wenáwíq Sáimóni, mó Sémisine ani wenáwíq Súrása miraeuga kíúwe. 14 Sereq Sísane ábákawaréhreq wenanoreq mó inínsónseqka sirupipeq peh morá íwíáhue moráráq púreq aruqaruruwe.

15 Mó wehekáh sega mirautaq 120 ke áhnte Sísá tagaríáh kégá momiwíuríówe. Pítaga iriwe ména mahraréna, 16 Nánuwahraho, naho Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana Súrása éhweh sehiranúwe. Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe mi sehirá aiq pútaraguraire. 17 Sísaga Súrása omaq atowaq Súrásareq itereqka moráráq arambehriuraune úwe.

18 Súrásaga Sísane naruo kowerironsabe móne meyowara mi monératé marakó paiqmárowe. Súrásaga sáwéhrapeqté ayahqno maraipérué surahúwana wene ayahba tapoagúwe. Wene ayahba tapoague wene ayamári pehrápeq sahaqúwe. 19 Wega miraúnsabe moke Sarúsarama suwahpeqte kégá irera mi marákóyábé áwírume sene ehweh Ákérámae atówe. Mi awíqmé Korahq Marakóe atówe.

20 Pítaga Súrása éhweh mó mahraréna, Buk Songipeqté éhwéhnká aiq mahraréna, Wene mátabu susa matábú kanae. Mó kegá mitaq íre miáhro arito ire.

(Buk Song 69.25)

Mi ehwéhnká mó mahraréna,

Mó anínká wene arambehri awaq miankéhe ire. *(Buk Song 109.8)*

21-22 Sóniga Sísá wání meawátáitaq táhmaro kegá Sísá kétówe. Sega kékérue Sísaga oga úkuraitaqkákáq íópeq kiraitaqkákáq tagarowe. Mó ke Sísá éhweh terigeheéq mina tahnsa Sísá kékéri aní iwíáhue omaq atanéhe úwe.

23 Pítaga mi ehwéh teriuwara sega téhraníté omaq sitówe. Mó aní wenáwíq Máhtíásae. Mó aní wenáwíq Sósépaé. Sósépawe we mó awíq Pásábae. We mó awíq Sásátae. 24-25 Sega mahrarue púreréra, Itene Wahnahno, arega ómi kehinané sirupipeqté íwíáhwé aiq tagariahne. Arega eqmatona arámbéhrí Súrásaga aiq suena ahbabárorabeq pokuraire. Wene arambehri mirainkeheé arega omaq atahna aní sokigi aio éra púreruwe. 26 Manikánka omaq ato aní taganeheéra sega káriq ebáh tuparuqme tagéra Máhtíásawe Súrásane arambehri mirainkehe atówara we Sísá kéro ke, airápété morá kéreq arambehriúno atówe.

2

Manikáne Awanka tu ehwehne.

1 Asiu kené siahreraq ko tanahráq áwíq Péntíkósie.* Ebeqte wehekáh sutaq Sísá tagaríáh kégá moke peh morábí sáhuríówe. 2 Sáhuríówana íópeqté éhwéhnká anotah soíríqká uu inserahnúwara ómi nahupeq tútuue míó kega apubúue írówana 3 anehbí irobina tahnsá náneqmarí

* 2:1: Péntíkósiyabé éhwéhmé púku anehepeqte sehírámé “Manikáne Púkuipéq Kéh Áwahe Éhwéhne” ue kéhrabeq tagáhnno.

ábóraragúwara tagowe. Tagowara irobina abae ague mó anípá mó anípáñue abae agúwe. ⁴Manikáne Awanka sirupipeq tuména iwíáh arito púara sega mó kehinané kambare ehweh iraruwe.

⁵ Mi tanáhráq áhnte Asiu ke mó kehiná mó kehiná suwahpeqte Sarúsarama suwahpeq sewíówe. Mi ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké wóe. ⁶ Segá mi ehwéh irera sega morábí sáhurawéra írówarawe Sísá tagariáh kégá mó kehiná mó kehinané ehweh iraruwe. ⁷ Iraruwara seyene ehweh irarunsabé író kega áhtenéra, Árahue irareo éra iwíáhue tagowe. Segá áhtenéra mahraréra, Iteitene ehweh irare kewé se peh morá Kehrari marákórápéqté ké wóe.

⁸ Segá iteitene ehwehmarí irarewaq irone. Segá itene ehweh árahue irareo? ⁹ Ite Pátía kewé Míría kewé Érámi kewé Mésópótémía marákórápéqté kéwé Súría marákórápéqté kéwé Kápárosía marákórápéqté kéwé Póntúsa marákórápéqté kéwé Esia marákórápéqté kéwé itene ehweh irarewaq irone. ¹⁰ Párigía marákórápéqté kéwé Pámbíría marákórápéqté kéwé Ísipi marákórápéqté kéwé Áribía marákórápéqté kéwé Sáiríni suwahpeq wahtotaq mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kéwé itene ehweh irarewaq irone. ¹¹ Mi kewé Aroma suwahpeqte náhnsó kéwé táhmaro Asiu keúrá míáhwe. Mó mitaqté ké Asiu kené sánsá mero ke míáhwe. Kíríti marákórápéqté kéwé Árebía marákórápéqté kéwé moke mi kegá itene ehweh irarewaq irone. Manikánka págege arámbéhrínsabé sega irarewaq irone. Moke iteruwahraha irarewanserah itene ehwehmarí irarewaq irone uwe.

¹² Segá áhtenéra sene sirupipeq iwíáh kikiréra, Itene ehwehmarí árahue irarewapómo? Aneq sansápómo uwara ¹³ mó kegá siwiréh aritera, Segá peh píah nah puara múguwahgu ehwéh irarewe uwe.

Pítaga pahsuo ehwehne.

¹⁴ Uwara Pítareq airápéte moráue eqmaro kereqka iriwe míówe. Pítaga mipi sáhurió keyabé anotahtaq teriena, Sarúsarama suwahpeq kaegaeo kereq moke mó Asiu kerero, ehweh teiníboq írátíáhro. ¹⁵ Abehq wání nah puara múguwahgu ehwéh irarewe eme írakaumo. Amahnága pópoqnah peh ákáhtaq kéhrona íre píah né tanahráre. ¹⁶ Mó kené ehweh irarensabé Manikáne ehweh irarú ani, Sóériga mahraréna,

¹⁷ Manikánka iraréna, Anehe tanahráq Néniwa mah kehiná kéhínápá eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara itenahnímáhqsonseq iteriyahumáhqsonseqka ehwéh irarigehe. Itene mahbigauné siwanka tagagehe. Orerónká áónáh tagagehe. ¹⁸ Mi tanáhráq néne arambehri mirao weh áhrébá néniwa eqmaq auwaníe. Néniwanka néne ehweh iwíáh aritahnara ehweh irarigehe. ¹⁹ Íópeqté íre tagariáh náneq sokigi ainíe. Marakóipeqté moq págege sansá sokigi ainíe. Korahqkakák irakák áúnínaakák tagagehe. ²⁰ Pópoqnah sunkíkiraginae. Íótaq korahq tahnsa tautáúraginae. Miráinagake anotah Wahnáh ánínka págegeue wahnahnína tanáhráq áhníbóránire. ²¹ Are néne Wahnah míahno ue níáhrabira kewé kaweraritanauge ire úwe. *(Joel 2.28-32)*

²² Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, mó ehwéh kawerue írátíáhro. Sísá Néhsara suwahpeqte ání éhweh teiúge. Wega Manikáne arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísá omaq atowe. Minayabe tagariageheéna Manikánka págege atáráire. Págege atáráirana wega íre tagariáh

náneqkakák págege arámbéhríákák sokigi aitáráire. Itene iuranka tagahnsabé aiq ahtebahwe. ²³ Naho Manikánka iwíáhue tagarionserah menah itega Sísá táhtoqme ahababáq ke móríátówara sega awankátaq táhpatowana putiaraire.

²⁴ Sísá íre airaiq pusa ání míahrahurai puana Manikánka érorahirabeqte iriatena oganúq atáráire. ²⁵ Naho naho Tébiti, Sísane aigaqnaga íre wewensabé irarena peh Sísansabé teiena,

Néne Wahnahnka ínereq mía míaime tagaríóge. We néne niyah púpeq mía míai puana íre áhreúge. ²⁶ Minayabe nirupipeq eyoyóire. Néne níwéhrate iwíáh iwíáh atóge. Íné pukonaraq arega oganúq intaniewóne iwíáhuge. ²⁷ Íné pukonarabeq arega néniwa íre nuwankéhe. Peh oganúq intankéhe. Arene kaweq aníné ninonka íre karekinawire. ²⁸ Arega oga mía mía ahtápéq sokigi aníátóne. Arereq mía míaúya puana nirupipeq eyoyóinawire úwe. (*Buk Song 16.8-11*)

Mi ehwéhmé Tébitiga teiuwe.

²⁹ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itene igaqna Tébiti éhweh pahsuqme teiníe. We naho putiowara maisarówana wene kárékú anónká amahnága maisia máiq mahtaq kéhre. Minayabe íre wewensabé iraréna peh Sísansabé irarúwe.

³⁰ Tébitiwe Manikáne ehweh irarú ani ména Manikánka mirainauge ú ehweh irátíowe. Manikánka naho Tébiti teawena, Amahnága arega wahnahnónanserah mókake arenanahga wahnahninkehe. Peh aiq pútariahnsanuge únsabe ³¹ Manikánka mirinaú arámbéhríyábé Tébitiga ahtebówe. Ahtebéna we aiq tagariomé Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní oganúq atanawire. We pukirabeq íre auwanawire. Wene anonka íre karekinawire. Peh oganúq atanawire tagariowe úwe.

³² Pítaga mó mahraréna, Manikánka Sísá iriatena oganúq atowaq ite moke tagarawéq teiune. ³³ Manikánka Sísá wene ayah púpeq atowana anotah Wahnáh ání míaraire. Míarairana Manikánka teawátáinserah Wenawa Sísaba eqmatairana Sísaga Manikáne Awa iteba eqmaréhre. Minayabe itega amahnága aiq tagaríáhwe. Itega íráh éhwéhmé Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéhne. ³⁴ Tébiti pukútaq wene anonka íópeq íre kiuwe. Minayabe íre wewene anonkansabé peh Sísá íópeq kiunsabe irarúwe. Wega mahraréna,

Itene anotah Wahnáhnká néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq kiwíahno.

³⁵ Mókake arene naruoakák wahnahnarito ataníe irarire úwe. (*Buk Song 110.1*)

³⁶ Pítaga mó mahraréna, Ísara keo, ite ómi kawerue iragéhboq írátíáthro. Itega Sísá awankátaq táhpareq subiq sutowe. Manikánka mi anínsabé, Are ínega omaq ató aní móne. Anotah Wahnáh ání míahno atáráuge úwe.

Áhnte wehekéqká Manikánsabe aiq pútare atera wání meyó ehwehne.

³⁷ Morábí kiranéhnurió kega írówana mi ehwéhnká sirupipeq pówe. Sirupipeq pówara sega Pítareq mó eqmaro kereqsabé kasenára, Iteruwahraho, aneq miraonehknono ³⁸ úwana Pítaga sensabé, Itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq Sísansabé áhraboro. Sísansabé áhrabéq wání meyháthro. Mirairataq Manikánka itene ahababáq kaweraitena Wenawa iteba eqmarankéhe. ³⁹ Itereq itene animárínseq íre

wahtopeqte kéreq ómi mirairataq Wenawa iteba eqmarankéhe. Maniká itene Wahnahnka ómi omaq sito kega mirairataq Manikánka Wenawa iteba eqmarankéhe úwe.

⁴⁰ Pítaga mi keyábé áhnte mó págege ehwéh pahsuqme teriena, Manikánka kaweraitankéhboq mó kegá ahababárorabeq sueq kaweqtaq miáhro úwe. ⁴¹ Áhnte író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara wání meríúwe. Wání meríúwara mi wehekáh sega Pítarehba kobaritawe míówe. Peh íregáritaq wehekéq 3 táhúséni (3,000) wehekéqká kobaritawe míówe.

Peh morá íwiáhurió ehwehne.

⁴² Seba méra Pítareq mó eqmaro kereqka síwáhnoru ehwéh irera peh morá íwiáhuwe. Peh morá íwiáhéra sene tópah mewe moráráq néra moráráq púreq aruqarurawe. ⁴³ Manikánka págege aritowara Pítarehga áhnte otáq sánsá mirauwe. Mirauwara moke tago kegá áhtenuwe. ⁴⁴ Moke Sísansabé aiq pútare ató kega moráráq méra sene ménsámehnsánsabe peh morá íwiáhuriówe. ⁴⁵ Sega sene ménsámehnsátate méyó moné mewera Sísá tagariáh tábónáh ké náriúwe.

⁴⁶ Mó wehekáh mó wehekáhnue sega Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq séyéúwe. Séyééra pokue sene nahmarítápéq táhutahuq moráráq narúq naruruwe. Sirupipeq eyoyóúwara táhutahuq moráráq narúq naruruwe. ⁴⁷ Sega Manikánsabe iwiáh íwiáhuwara moke tago kegá iwiáhéra, Kaweq kee uwe. Mó wehekáh mó wehekáhnue áhnte mó kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Ai q pútare atówana Manikánka se kaweraritowara Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte aguwe.

3

Soriqnah ani kawerato ehwehne.

¹ Tunsorerutaq Asiu kegá púreq aruqarurotaq Pítareq Sónireq Manikánsabe iwiáh íwiáh atáh náhtápéq seyeherauwe. ² Mi nah méhpeh áwíq Kaweq Mehpehne. Mitaq soriqnah ani tútuue míówe. Wenanoga maqmarotaq soriqnah ani maqmarowe. Mó wehekáh mó wehekáhnue wene iyahnabo anímárinká meqmera mi mehpeh móata móatauwe. Nahupeq kira keyábé ineh inehinkeheéra meqmera móátówe. ³ Wega Pítareq Sónireq nahupeq kibekoyehera uyataq tagéna, Náníétao úwe.

⁴ Náníétao úwana Pítaga we ebitáwéna wensabé, Ite tagáhno úwe. ⁵ Úwana wega se tagéna iwiáhéna, Aneqpopoq nánigéhe íwiáhúwe. ⁶ Iwiáhúwana Pítaga wensabé, Íné íre móneakák áni múge. Mirainieu naneq teawiníe. Néhsara suwahpeqte áni Sísá Karáhé áwirue teawúge. Iriwe nogo atóge úwe. ⁷ Miraréna wene púpeqte áyáhnkárátáq táhtóqme iriatowe. Iriatowana wene aiaurankakaq aigáránkákák apubúue págege agúwe.

⁸ Págege agúwana mi anínká suansúá keirigue nogena nahupeq kierirowe. Kierirena wega nogena ahkuagu ahkuaguéna Manikánsabe iwiáh íwiáh atowe. ⁹ Manikánsabe iwiáh íwiáh atowara ómi nahupeq míó kega we tagéra, ¹⁰ we Kaweq Mehpehtáq tútuue ineh inehéwéh áni míre uwe. Wene aigará kaweragúnsabe, Éhneh. Ai q kaweragire éra áhtenuwe.

Pítaga mitaq míó ke teriu ehwehne.

¹¹ Kaweragú aninká Pítareq Sónireq táhtorowara ómi tago kegá áhtenéna pehbeheráh seba suwe. Anotah wahnáh wenáwíq Sórómóni Asiu kené wahnah míotaq pearó owewéhpéhtápéq suwe. ¹² Suwana Pítaga tagéna

sensabé, Ísara keo, we kaweraginsabé aneqsabé áhtenoo? Itewe aneqsabé ebitiaho? Ite págege anité méta kaweratehye íwíáho? Manikánka itensabé, Kaweq anité wóye aitéhnsabé kaweratehye íwíáho? Írakaumo. Íre itegae.

¹³ Manikámé we Ébáráhmareh Áhísáhkireh Sékópáreh itene igaqnaréhne Maniká ména wewega mah aní kaweratéhre. Áhnte kegá wene arambehri awahbeh ani Sísawe, Anotah aní míéhre atageheéna kaweratéhre. Sísá marakóipeq míaraitaq sega we subigeheéq itega táhtoqme naruo kebá meqmeq móátárówe. Wahnah aní wenáwíq Páhírátiga, Sísá íre ahababáq ani púana pugeq auwaníe íwíáhurairaq itega ahqáho atárówe. ¹⁴ Manikánsabe arutaboiri anímé kaweqtaq mía míaurai anímé itega ahqáho atárówe. Peh mó ke subiq sutai aní pugeqio urowe. ¹⁵ Oganúq itahráhi aní subiq sutowe. Itega Sísá subiq sutowana Manikánka iri-atáráire. Minayabe Sónireq ínereqka itene iuranka tagéta teiuye.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare ateta wenáwírue áhrabúya puana wega mi aní kaweratéhre. We awaho ani míéhraq tagahwe. Sísansabé aiq pútare atoyanka mi aní kaweratéhraq tagahwe úwe.

¹⁷ Pítaga mó mahraréna, Nánuwahraho, itereq itene wahnahmarínseqka Sísá subiq sutotaq we Manikáne ahninkáwá míéhnsabé itega íre ahtebarowe. Íre ahtebéq pehipi subiq sutowe. Minayabe aiq tagaríóge. ¹⁸ Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara ómiga mahraréra, Manikánka omaq ato anínká pukina ínaraq anotah érinawire uwe. (*Aisaiá 50.6, 53.5*)

¹⁹ Minayabe Manikánka itene ahababáq kaqiuwankéhboq itene ahababáq sansa sueq wensabé áhraboro. ²⁰ Mirairataq Manikánka itene irupipeq eyoyo aitankéhe. Sísá Karáhé itene Wahnah míankeheéna Manikánka omaq atowe. ²¹ Amahnága Sísá íópeq mía míaire. Manikánka wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara naho mahraréra, Mókake Manikánka moke kawerinkehe uwe. Amahnága Sísá íópeq ména mi tanáhráqsábé áwénunire.

²² Mósísiga itene igaqnansabe naho mahraréna,

Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irarinkeheéna itereq miónarabeqte ání eqmarankéhe. Ínéga mirauraunserah eqmarahna anínká mirainkehe. We sínaraq irarína ehwéh moke kawerue íráhro. ²³ Wega irarína ehwéh íre íréhra kewé pukigehe. Manikáne animári míéhrarabeqte kaqsuahnaraq pukigehe úwe. (*Lo 18.15-19*)

²⁴ Manikáne ehweh irarú ani Sáhmuériga Sísá tutai tanáhráqsábé irarúwe. Moke we anehe su animári, Manikáne ehweh iraru animárinseqka moq amahnága tánáhráq, Sísá tutai tanáhráqsábé iraruwe. ²⁵ Manikáne ehweh iraru kewé itene igaqnaréh wóe. Íre peh morá itene igaqnaréhyabe iraruwe. Moke itensabéákáq iraruwe.

Manikánka itene igaqna Ébáráhmansabé naho teawena, Arenahninká mah marákó marákóipéq mó kahnáh mó kahnáhnue kaweraritankéhe teawuwe éna ²⁶ Manikánka wenahni wene arambehri awahbeh aní iriatena ebeq ite Asiu keba eqmataire. Itene ahababáq kaqiuwankeheéna wenahni eqmataire úwe.

4

Pítararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹ Pítareq Sónireqka Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq mío keyabé síwáhnoruye. Síwáhnoruyataq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wáhnáh párisíreq Sáyúsi kéreqka suwe. ² Pítararéga síwáhnoréra, Sísa oga úkurainsabé mókake pukira ke mó oga úkoneherawoe uyara mina su kegá írówe.

Irera sene ehwehnsabé anotah abíáhnánéra ³ Pítararéba sure táhtoqme meriqmera karábúsiipéq mórítówe. Ío tupekútaq puara ahbiahipeq koti-igehéera mórítówe. ⁴ Mi wehékáh áhnte író kega Sísansabé aiq pútare atówe. Peh íregárita wéh 5 táhúséni (5,000) wehgá aiq pútare atówe.

Sega Pítararéyábé ehweh arító ehwehne.

⁵ Ahbiahipeq Asiu wahnáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoru kereq Sarúsarama suwahpeq sáhuriówe. ⁶ Sáhuriówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánása míowe. Ánása wenawahrah sensíwíq Káiyápásareh Sónireh Árékásántareh mó wenáwáhráhreqka moráráq sáhuriówe. ⁷ Mitaq sáhurawéra, Meriqme sero uwana Pítareq Sónireq meriqmera seba mórítówe. Mórítówara mipi sáhurió kega kasená, Insega págege aitaráiraq mi soriqnáh áni kaweratároyo? Inse áwirue kaweratároyo uwe.

⁸ Uwana Manikáne Awanka Píta págege atena iwíáh atowana Pítaga sensabé, Wahnah kereq aboawah wehrero, Írátíáhro. ⁹ Soriqnah ani séhréh ataráuyansabé inse áwirue kaweratároyo kasenoo? ¹⁰ Itereq moke Ísara kereq iragéhboq írátíáhro. Itega Sísa Karáhé Néhsara suwahpeqte áni awankátaq táhpatowana putiaraire. Putiarairana Manikánka iriwe oganúq atáráire. Sísa Karáhé págege áni míéh púana wénáwíq áhraburauyansabé soriqnah ani kaweratáráire. Kaweratáráirana ite miáhrabeq we amahnága awaho ani miéhre.

¹¹ Nah pearáh kegá wahq awanká tagéra, Iroke awankáne éra sutowana anehe mi wahq anotah kawéq wáhq úkire.* (*Buk Song 118.22; Aisaia 28.16*)

Mina inserah itega Sísansabé ahqáho atárowana we anotah Wahnáh áni úkuraire. ¹² Peh morá Sísa webataq itene ahbabáq kaweritahráhire. Peh morá Sísa áwirue ahrabo ke wega kaweritankéhe. Mah marákó marákóipéqmé mó morá ánínká itene ahbabáq íre kaweritahráhire úwe.

¹³ Pítareq Sónireqka mío keyabé íre áhrea ehweh pahsúoyansabé wahnah kereq aboawah wehreqka író kega áhtenuwe. Áhtená iwíáhéra, Se íre sigaruroya anité peh wahba arámbéhríráte anité wóye iwíáhuwe. Iwíáhéra, Sewe Sísa kétóya anité wóye uwe. ¹⁴ Wene aigará kawerato aninká Pítararéba míowara tagéra mó ehwéh mi tanáhráq íre irarerahuwe.

¹⁵ Íre irarerahunsabe wahnah kereq aboawah wehreqka Pítararé kaunsíri kegá momiwíurabeqte máhpeq sítera sío síouwe. ¹⁶ Sío síoéra, Mi anité aneraruanéhnkono? Segá ótaq sansá aiq pútaq mirauroyara moke Sarúsarama suwahpeqte kegá tagariáhuwe. Segá kaweratóya ehwéh itega íre epéq suahráhuwe.

¹⁷ Mi ehwéh abae agínehboq págegeue ehiya miáhtao aritanéhe. Mó ke Sísa áwirue síwáhnoriyeho ue terianéhe uwe. ¹⁸ Terianeheéra Pítararé

* **4:11:** Mátíyu 21.42 aigarápéqté éhwéh tagáhno.

síáhrabéra sensabé, Sísa áwírue mónkakáq síwáhnoréta teríyehboq túbáh agotao ue teríúwe.

¹⁹ Teríúwara Pítareq Sónireqka sensabé, Manikáne ehweh sueta itene ehweh íréhyataq Manikánka itensabé kaweróye aitankéhbo? Írakaumo. Minayabe iteitega iwíáhue tagahro. ²⁰ Itega tagéta írátáuya ehwéh íre ehiya míahrahúye. Peh teri terinoyehetauye uye.

²¹ Soriqnah ani kaweratonsabe ómi kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Minayabe wahnah kegá iwíáhéra, Mó kegá itensabé sibiahnsa aitehboq Pítararé pehragaritanehe uwe. Segá Pítararéyábé, Subónehboq Síssane ehweh mónkakáq íre teriétao éra kaqsúówe. ²² Kaweragú ani 40 opéq peh soriqnah ani míowe.

Sísa éhweh terigeheéra págege aito ue púreru ehwéhne.

²³ Kaqsúówara Pítararéga sensuwahrahba pokuye. Pokéra Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahnseq Asiu kené aboawah wehreqne ehweh teríúye. ²⁴ Teríúyara irera Manikánsabe moráráq púreréra mahraréra, Itene anotah Wahnáhno, arega íopeqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq waníkkákáq miraróne. Moke mahnana kéh náneqkákáq miraróne. ²⁵ Arene arambehriú ani, itene igaqna Tébiti Arenawanka iwíáh atowana sehiranue mahraréna,

Nahnso kewé aneqsábé anotah abíáhnánoo? Aneqsabé ehweh pehipi moraenoo? ²⁶ Mah marákó marákóípéqté wáhnáhmárinseq anotah anímárinseq ebehoneheéra sokah sokahowe. Manikánseq wega wehuke merinkeheéna omaq ato anínseqsábé kotioneheéra morábí sáhuriáhwe úwe éra púreruwe. *(Buk Song 2.1-2)*

²⁷ Segá mó púreréra, Tébitiga naho sehiranúme amahnága iteruwahpeq Sísa suboneheéra sorupariarowe. Kaweq arénáhní arega eqmarahna aní Sísa suboneheéra sorupariarowe. Érótireq Póntiása Páhirátireq wáhnaupéqté kéreq Ísara kereqka Sísa suboneheéra sorupariarowe. ²⁸ Arega naho págege iwíáhue miraóna iwíáh anehe kaqme mirauowe. Arerega mina iwíáhóna puara sega menah mirauowe.

²⁹ Anotah aníno, amahnága sega itensabé, Subónehboq túbáh ago-tao eme aiq irahne. Ite arene arambehriúna anímári múne. Minayabe ite íre áhreia peh arene ehweh págegeue irarenehboq séhréh aito. ³⁰ Arene ehweh irarenaraq awahre ke kaweragigehboq arene ayahtate táhtoro. Sísa arene arambehriyabé awahbeh aní áwírue áhrabonaraq ótaq sansámári miraúno éra púreruwe.

³¹ Púreruwana momiwí nah mú míuúwana Manikáne Awánka sene sirupipeq tunse séhréh arito púara moke sega íre áhreia Manikáne ehweh págegeue iraruwe.

Ménsámehnsá morábi matawéra tabonah ke náriú ehwehne.

³² Moke Síssansabé aiq pútare atáh kegá peh morá iwíáhéra sene ménsámehnsá morábi matiówe. Mahna peh morá néne wíre íre iraria peh morábi matiówe.

³³ Eqmaro kega Sísa oga úkú ehweh anotah pagégéue irare irareuwana Manikánka séhréh aritowe. ³⁴ Sísa tagariáh kébáté mó morá tabonah ani íre míowe. Segá iwíáhutaq sene ménsámehnsá paimaq paiqmaréra meyó moné mewera ³⁵ eqmaro ke náriúwara eqmaro kega tabonah ke saraqme náriúwe. Minayabe tabonah ke íre míowe.

³⁶ Wehukení wenáwíq Sósépa míowara eqmaro kega mó awíq Páhnábásae átówe. Mi awíq Páhnábásawe áwahewé séhréhi aníne awíq míre. We Sáipára marakórápéqté ánínéna Áríwái káhnáh áníne. ³⁷ Wene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarena meyo moné mewe eqmaro ke siuwe. Sega tabonah ke saraq miageheéna Páhnábásaga siuwe.

5

Ánáníásireq wene ahrereqka Manikáne Awa áhwárawe tagoya ehwéhne.

¹ Mó akéqká iwíáhue mó sansánuye. Wehukení wenáwíq Ánáníási wene ahre awíq Sapairae. Sene marakó peh ákáhtaq éberiopeq paiqmarera móne meyo. ² Ánáníásiga mi moné saime ebeqtaq kopéqmarowana wene ahrega tagówe. Tagówana wega mó akáhtaq mewe eqmaro keyabé péhenue peh ákáhtaq moné náriuwe. ³ Náriuwana Pítaga wensabé, Ánáníásio, owainawanka iwíáh atéhrah aneqsabé mira iwíáhono? Arene marakó paiqmarahna moné ákáhtaq kopéqsuahnayabé Manikáne Awansabé péhe éhwéh teawene. ⁴ Arene marakó íre paiqmarahnaq tahírí peh arerene kagai iripo? Arene marakórate paiqmatona moné peh arerene matiarona wino. Arega, Móne ákáhtaq kopéqsue péhe éhwéh teriníe iwíáhóna wino. Arene arupipeq aneqsabé ahababáq iwíáhono? Íre peh wehukeyabé Manikánsabe moq péhe éhwéh teawene úwe.

⁵ Úwana Ánáníásiga mi ehwéh irena aunúnkaq márunsurahue putiowe. Putionsabe író kega anotah ahténéra áhre aguwe. ⁶ Mibeqté máhbigáúnká séra pukú aniné anonka ambantataté úbíqme sehgiwera mómaisarówe.

⁷ Ánáhkawagá wenawehq putíehre u ehwéh íre irena apahtaró áhwáh sótaikúwana suwana ⁸ Pítaga wensabé, Marakó paiqmarehyame mahraue moné meyeheyo úwana kowe mirauwe meyo. ⁹ Úwana Pítaga wensabé, Itega iwíáhétawe Manikáne Awa áhwárawe tagayehe iwíáhewoyo? Arenawehq maisaráh máhbigáúnká amahnága kouwekue méhpehnsah seuriáhwe. Sega arenkakáq sehgiwera pokigehe úwe.

¹⁰ Sehgiwera pokigehe útaq mi iní aunúnkaq Pítane aigárátáq márunsurahue putiowe. Putiowara mahbigaunká nahupeq kire putio iní tagéra sehgiwera awehkawa maisaróabeq mómaisarówe. ¹¹ Moke Sísá tagariáh kéreq mó kereqka putiýa ehwéh irera anotah ahténéra áhreuwe.

Ótaq sansámárinunsabe éhwéhne.

¹² Eqmaro kega wehuke míopi áhnnte otáq sánsámári mirauwe. Asiu kené wahnah aní Sórómóni míotaq pearó oewéhpéhpéq Sísá tagariáh kéga mitaq sáhuria uriauwe. ¹³ Sáhuríowara mó kegá iwíáhéra, Sísá tagariáh kéwé peh kaweqtaq míáh ké wíre iwíáhéra áhténéra mibeq seba íre suwe. ¹⁴ Áhnnte weh áhrégá mó wehekáh mó wehekáhnue Sísansabé aiq pútare atera mó Sísá tagariáh kébá sáharuqaruowe.

¹⁵ Eqmaro kega áhnnte otáq sánsá miraunsabé awahre kegá iwíáhéra, Pítane mánkánahnka iteba sótaikínaraq itene awahre kaweraginkehe iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé sene iyahnaboga meriqmera ahtapeq máhriqtaq mórítówe. ¹⁶ Sarúsarama suwahpeq wahtote kereqka awahre kereq owainawanka síwioqno kereq meriqmera mórítówara moke kaweragúwe.

Ílopeqté ánínká karábúsiipéq mío ke máhpeq sito ehwehne.

¹⁷ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq mió ke, Sáyúsi kereqka iwíáhéra, Ótaq sansá mirao kegá ite kiotaikiyehboq aneraritanéhnkono uwe. Aneraritanéhnkono éra eqmaro keyabé anotah abíáhnshánéra ¹⁸ se táhtoqme wahba karábúsiipéq mórítówe.

¹⁹ Inokáhpeq Maniká miéhrebeqte íopeqté áninká karábúsiipéqté ónsá siwe eqmaro ke máhpeq sitowe. ²⁰ Máhpeq sitena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kowéq moke náneqmarí oga mía mía ehwéh koreriéro úwe. ²¹ Úwara sega ahbiahiperura pokue íopeqté áninká inokáhpeq koreriéro aritonserah Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq kosíwáhnorowe.

Kosíwáhnoruwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnseq wereq mió kereqka Asiu kené aboawah wehreq mó kaunsírí kéréqsabé síáhrabuwe. Síáhrabuwara sure morábí méra párisiwarínsabé, Karábúsiipéq mórítáráu ke koweriráhro uwe. ²² Uwara párisiwarínká pokue karábúsiipéq koragowara eqmaro ke íre miówe. Íre miówara kouwekue sene wahnahnsabé, ²³ Itega tagónawe karábúsiipéqté ónsá paisa tagóne. Karábúsiipéqté wáhnáhmárínká onsarapéq máhpeq iriwe wahnahnatíáhwaq tagóne. Sega wahnahnatíáhwaq onsa siunaraq kabarána ke íre miáhwe uwe.

²⁴ Uwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisiwaríné wahnahnseq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseqka mi ehwéh irera áhtenéra, Árahiro? Se eheragowamo iwíáhuwe.

²⁵ Se eheragowamo iwíáhuwana sú aninká sensabé, Itega karábúsiipéq sitáró kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq amahnága iriwe siwáhnorowe teriuwe. ²⁶ Teriuwara Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté párisiwarínseq sene wahnahnseqka pokue Pítareh kowerirera áhreéra, Mó kegá ebahtaté subíyeho éra pehwehrue kowerirówe.

Pítarehga sene ehweh ayahqme teríu ehwehne.

²⁷ Koweriqmera kaunsírí kebá mórítówe. Mórítówana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka Pítarehyabe ehweh aritowe. ²⁸ Ehweh aritena, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teiátáu mino. Teiátáume íre ireq síwáhnoronsabé áhnte Sarúsarama suwahpeqte kegá Sísane ehweh íráhwe. Itega Sísá subitáúna ehwéh aneqsabé terí terinoo úwe.

²⁹ Aneqsabé terí terinoo úwara Pítarehga mahraréra, Manikáne ehweh anterúhnehboq wehukene ehwehme árahue iranéhnkono? ³⁰ Itega Sísá awankátaq táhpareq subiq sutowe. Subiq sutowana itereq itene igaq-naréhne Manikánka iriatena oganúq atáráire.

³¹ Oganúq atena wensabé, Niyah púpeq míahno atena wehuke kawerarito urairana Sísá mitaq ména ite Ísara ke kaweritéh ání míéhre. Itene ahbabáq súéhrataq wega kaweraitankéhe. ³² Manikánka miraurai naneg tagarionayabé teiune. Íre itebataq teiasa Manikáne Awanka mó teíre. Manikáne sansá mirao kebá Wenawa eqmaréhre uwe.

Pítarehyabe pehragarítáhro ú ehwehne.

³³ Uwara anotah Asíu wéhwárínká Pítarehne ehweh irera sensabé anotah abíáhnshánéra, Subiq suanehe iwíáhuwe. ³⁴ Iwíáhuwana mibeqté káúnsírí ání wenáwiq Kámária we Péhrasi ání miówe. We Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnorú ani miówara mó kegá, We ahtebia ání míre iwíáhuwe.

Wega iriwe ména, Mi ke wéhuwa máhpeq sito úwara máhpeq sítówe. ³⁵ Máhpeq sítówana wega momiwíu keyábé, Ísara keo, mi kegá miraira naneg irareneheqmé kawerue iwíáh atawéq irarero.

³⁶ Menah wehukení wenáwíq Téúrása ména, Íné anotah aní múge urairara áhnte wehuké 400 wehuké we kétówe. Kétówara mó kegá we subiq sutowara we kété kega wene arambehri auwera abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe. Poké agurowana wene arambehri parabaguraire. ³⁷ We subiq sutowara anehe Kehrari marákórápéqté ání wenáwíq Súrása míaraire. Wahnah kegá wehuke síwíq merotaq mi tanáhráq Súrásareq we kété kereqka kámáhni wahnáh ké subiq suanehe éra ite kámáhni wahnáh ké míaneheqmúne urowara kámáhni wahnáh kéga Súrása subiq sutowana pukuraire. Pukurairara we kété kegá moq abae ague sene nahtapeq sáh poké agurowe.

³⁸ Minayabe teiníboq írátíáhro. Pehwehrue míáhro. Máhpeq míáh ké pehgararitáhro. Mi ehwéh peh seyene iwíáhwé pehipi túbáh agoneherawoe. ³⁹ Manikánka sene sirupipeq mi iwíáh aritéhmé itega íre ahqáho aritahráhu. Manikánka itene naruo aní úkínehboq pehwehrue míáhro úwe.

⁴⁰ Úwara momiwíu kegá Kámáriané ehweh irera Pítareh síáhrabuware suwe. Suwara sega subiqmaro atowara wiahno karataté subiqmarowara, Sísane ehweh mónkakáq síwáhnoriyeho teriera kaqsúowe. ⁴¹ Kaqsúowara Pítarehga kaunsíri ke suera máhpeq pokuwe. Sísane arambehri miraunsabé wahnah kegá subiqmaró púara sene sirupipeq eyoyúwara pokuwe. ⁴² Segá mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq wehukene nahtapeqkákáq mahrarue síwáhnoréra, Manikánka eqmaraní ú aní, ite kaweritahráhi animé we Sísa wire ue síwáhno aruqaruruwe.

6

Sítibénireh omaq sitó ehwehne.

¹ Mi tanáhráq Sísansabé aiq pútare ató ke áhnte úkuwe. Káríki ehwéh iraru Asiu kegá peh morá Asiu kené ehweh író keyabé abiahsanuwe. Abiahsanéra ehmuniq éhmúniréra, Wahnah kegá táhutahuq mó wehekáh mó wehekáhnue saraqmaráhtáq peh morá Asiu kené ehweh író kene kéweinínsó áhnte náriera itene kéweinínsó pehgáriq nári nárinowe uwe.

² Úwara mi airápété téhranité eqmaro kega mó Sísa tagariáh keyábé momiwíoneheqmúne ue síáhrabuware suwe. Suwara sensabé, Táhutahuq kawerue sararaneheéq ite Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhrí suwé anotah íre kawerire. ³ Minayabe íráhro. Iteruwahraho, mi arámbéhrí miraighboq itega ite míonarabeqte abapete téhranité omaq sítáhro. Mó kegá, Kaweqtaq mía míowe e ke omaq sítáhro. Manikáne Awanka sereq mía míai ke méra kaweq iwíáho ke omaq sítáhro. ⁴ Ite eqmaq íuwátái kegá peh púrerue Manikáne ehweh íwáhnoroneheqmúne uwe.

⁵ Úwara moke író kega, Mi ehwéhmé kaweq ehwéhne iwíáhéra wehukení wenáwíq Sítibéni omaq atówe. Sítibéniga Sísansabé kawerue aiq pútare ato aní míowana Manikáne Awanka wene arupipeq mía míaéna séhréh atowe. Mó ke sensíwíq Pírípi, Pókóra, Níkánóri, Tímóni, Páménása, Níkóra miraue omaq sitowe. Níkorawe we Ántioka suwahpeqte ánine.

Téhwe we wáhnaupeqté ání ména anehemé we Asiu kené sánsá miraúwe. ⁶ Mi ke omaq sitera eqmaro kene siuranabiahtapeq mórítówe. Mórítówara táhutahuq saraqme arámbéhrí miraiageheéra eqmaro kega siyahnkaratáté táhtoqme púrerarítówe.

⁷ Manikáne ehweh áhnte síwáhnoru puara Sarúsarama suwahpeq íregárita q kéga irera Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte Manikáne ehweh míbeq mahbeq aritáh kéreqka mi ehwéh irera Sísansabé aiq pútare atówana Manikáne ehwehnka abae agúwe.

Sítíbéninsabé ehweh ató ehwehne.

⁸ Manikánka Sítíbéni séhréh atena págege ato púana wehuke míórabeq anotah otáq sánsámárrí miraúwe. ⁹ Miraúwara Sáírini suwahpeqte Asiu kereq Árékásántaría suwahpeqte Asiu kereqka Sarúsarama suwahpeq momiwíuwe. Sene momiwí nahtápéqsábé Pugeq Súó Kene Nahne ue áwíratówe. Mi kereq Sírísia marákórápéqté kéreq Esia marákórápéqté kéreqka Sítíbéniba pokue ehwehuwe.

¹⁰ Ehwehuwana Manikáne Awanka Sítíbéni págege ato púana wega ahtebia éhwéh irarúnsabe mi kéga íre ehweh atahráhuwe. ¹¹ Íre ehweh atahráhunsabé sega mó keyábé epéráhpérera, Sítíbéni péhe éhwéh átéhrataq móne náienéhe. Péhe éhwéh mahrarero. Sítíbéniga Mósísireq Manikánseqsabé síéhruru arítaráiraq íratáune ero uwara sega móne mewera mi pehe éhwéh teriúwe. ¹² Mi pehe éhwéh teriúnsabe író kereq Asiu kené aboawah wehreq Asiu kené sánsá síwáhnoru kereqne sirupipeq págegeue abiahnsanuwe. Sega Sítíbéniba pokue táhtoqme kaunsíri kebá móátówe.

¹³ Móatera péhe kégá mahraréra, Mi anínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq Mósísine sánsánkákáqsábé abehq éhwéhne arítaráire. ¹⁴ Sisa Néhsara suwahpeqte ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh sokoruankéhe uraire. Mósísiga teiu sansamé Sísaga sabi iuanie urairaq íratáune uwe. ¹⁵ Uwara moke kaunsíri ke tútuue méra Sítíbéni tagowana wene aru ukiqme míonsabe wene auranabiah íópeqté ániné auranabiah tahnsa ágúwe.

7

Sítíbéniga teriu ehwéhne.

¹ Manikáne ehweh míbeq mahbeq arító kene wahnahnka Sítíbéninsabé kasenéna, Segá irare ehwéhme aiq pútaqpo úwe. ² Úwana Sítíbéniga mahraréna, Nánuwahraho, kawerue íratíáhro. Naho naho itene igaqna Ébáráhmaga Áráni suwahpeq íre pokútaq Mésópótémia marákórápéq míowana Maniká anotah pagégé ánínká íópeq auwena Ébáráhmaba séna ³ wensabé ehweh teawena, Arene marakówé arenawahrahwe sue teawéna marakórápéq pokúno teawuwe.

⁴ Teawuwana Ébáráhmaga Kária kené marakórapeq suena pokue Áráni suwahpeq kowíowana mitaq wenabo pukúwe. Pukúwana Manikánka ite amahnága míona marákórápéq Ébáráhma eqmarowe. ⁵ Eqmarowana súwana Manikánka Ébáráhma mahtaqté marákó íre eqatowe. Pehgáriq marákó íre eqatasa peh teawena, Mókake arereq arenanahréhreq iníe úwe. Mi ehwéh teawu tanahráq Ébáráhma íre wenahninkákáq ání míowe.

⁶ Manikánka we mó teawena, Arenanahréh mókake wáhnaupéqté kéné marakórapeq míagehe. Mi kegá arambehriraq saiqnaritera subiqmarera áhnte opéq 400 opéq síwioqnagehe. ⁷ Síwioqnehra ke kamah arin-auge. Kamah ariénaraq arenanahréhga mitaq suera mahtaqté marákóráq ínénsabe iwíáh iwíáh aintagéhe teawuwe.

⁸ Teawu ehwéh ahrreraq kankeheéna Manikánka Ébárahmansabé, Áú amurúrué sansa miraúno úwe. Úwana Ébárahmaga animai wenáwíq Áhísáhki maqatowana abapete apahtáro wéhékáh ména wenahniné áú amurú auwowe. Áhísáhki weh úkéna animai wenáwíq Sékópa maqatowe. Maqatowana Sékópaga airápété téhtaré animái masitowara wene ahninkáwáreh itene igaqnaréh úkuwe úwe.

⁹ Sítlbéniga mó mahraréna, Sékópane ahninkáwáreh airápété téhranité méra se ábárahnahnahka sensibáq Sósépa abiahnsanéra wáhnaupéqté ké eqsitera móne meyówe. Wáhnaupéqté kégá Sósépa meqmera Ísípi marákórápéq móátówana Manikánka wereq mía míaéna ¹⁰ mó kegá we íre kawerató tanahráq séhréh atowe. Ísípi marákórápéqté wahnáhnká Sósépa áhrabútaq Manikánka kaweq iwíáh atowana Sósépaga ahtebia éhwéh irarúwe. Ahtebia éhwéh irarúwana Ísípi wahnáhnká, Mah animé kaweq iwíáhíre éna Sósépansabé, Arega moke Ísípi marákóákáq néne nahtapeqté ménsáméhnsánkákáq wahnahnúno atowe.

¹¹ Mi tanáhráq Ísípi marákórápéqkákáq Kénáni marákórápéqkákáq anotah ehwéhrótaq áhnte kene sirupípeq uméh aguwara moq itene igaqnaréh táhutahuq íre kowe. ¹² Íre kowana Sékópaga Ísípi marákórápéq táhutahuq kéhre u ehwéh irena wenahnímáhq táhutahuq sabatáhq Ísípi marákórápéq téh eqmaq suowe. ¹³ Eqmaq suowara Ísípi marákórápéq pokéra táhutahuq mewera sene nahtapeq kouwekuwe. Mi tahutáhúq parabagúwara se Ísípi marákórápéq mó pokutáq Sósépaga wenawahrehyabe, Íné iteribáq múge ue pahsuqme teriuwe. Pahsuqme teriuwana Ísípi wahnáhnká moq Sósépane awahwáreh ahtebówe.

¹⁴ Ahtebówana Sósépaga wene awahwárehyabe, Nánibo Sékópa meqmeq sero éna eqmaq suowe. Eqmaq suowara awahwárehga sensibo kowe-qmera áhnte wehekéq 75 wehekéq weba suwe. ¹⁵ Sékópaga Ísípi marákórápéq tuména mitaq pukúwara anehe itene igaqnaréh moq mibeq pukuwe. ¹⁶ Ébárahmaga naho maisaró marakó áwíq Sékéma ebah monératé paiqmarowe. Ámórine ahninkáwárehga, Maisia marakó meyo atówana paiqmarowe. Itene igaqnaréhga pukuwara sene animárinká sene ayahnsa mewera mina maisaró marakórápéq ónapipéq móarówe úwe.

¹⁷ Sítlbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Ísípi marákórápéq mía míaéra peh íregáritaq aguwe. Manikánka Ébárahmansabé marakó inie teawu ehwéh áhníbórá miraináútaq itene igaqnaréhga íregáritaq aguwe. (*Stat 15.5; Buk Song 105.24*)

¹⁸ Íregáritaq aguwana Sósépa pukúwana Ísípi marákórápéq we íre tagario anínká wahnah aní úkuwe. ¹⁹ Mi anínká wahnahnéna itene igaqnaréhyabe péhe aritena síwioqnówe. Sene animárinká pukigeheéna wega sensabé, Ani maqmaréhrataq mewe máhpeq súáhro aritowe.

²⁰ Mi tanáhráq wenanoga Mósisi maqmarowana Manikánka, Aiq kaweq aníne íwíáh atowe. Apahtáro ío sega wenabone nahtapeq kopípéq kirabo atówe. ²¹ Apahtáro ío parabagútaq subiyeho éra máhpeq kopípéq áúwówe. Kopípéq áúwówana Ísipi marákórápéqté wáhnáhné ayahunkawagá we tagéna, Kaweq aníne íwíáhéna meqmena wewene aní tahnsa kirabo atowe. ²² Kirabo atowara Ísipi kegá Mósisi áwáhnoruwana we moke Ísipi kené sánsá ahtebówe. Ahtebéna we págege ahtébiá aní úkéna wene ehwehnikakáq wene arambehriakáq págegeue miraúwe úwe.

²³ Sítibéniga mó mahraréna, Mósisi 40 opéq ména, Nánuwahrah Ísara keba koraganie íwíáhéna koragówe. ²⁴ Peh morá Ísipi anínká Ísara aní subutaq Mósísiga tagéna wenawahrah aní éhnehéna mi Isípi aní subiq suowe. ²⁵ Subiq suena iwíáhéna, Manikánka ínénsabe, Arenawahrah séhréh arito éna omaq intowe. Omaq intonsabé nánuwahrahga aiq tagariáhwe íwíáhúwara wenawahrahga íre tagaríowe.

²⁶ Mó wehekáh wenawahrah anité tobehuyataq Mósísiga tagéna ayositanieéna sensabé, Ite morá káhnáh móye. Aneqsabé tobehoyo úwe. ²⁷ Úwana ahbabárato aninká Mósisi pagunsuena wensabé, Insega wahnahnarito teawátairo? ²⁸ Inokáh Ísipi aní subiq sutonanserah íné moq nubiq suaníbo úwe. ²⁹ Úwana Mósísiga mitaq suena pehbeheráh pokue wáhnaupéqté kéné marakó áwíq Míríana marákórápéq kowíowe. Nahnsa aní kowéna mibeqté áhré meywana téhtaré ánimáíréré maqmarowe úwe.

³⁰ Sítibéniga mó mahraréna, Mósísiga mitaq 40 opéq míowe. Sáwéh áwíq Sáínái wega mitaq wahtotaq abataq marákórápéq noguwe. Mitaq noguwana káriq awánká irarówana íopeqté anínká mi iráipéqté ábóraragúwe. ³¹ Ábóraragúwana Mósísiga tagéna áhtenéna, Wahtotaq koraganie íwíáhéna sútaq Manikánka teawena, ³² Íné arene aigaqnaréhne Maniká múge. Íné Ébaráhmareh Áhísáhkireh Sékóparehne Maniká múge úwe. Úwana Mósísiga iransánéna áhreu púana aura íre pankeqme tagówe.

³³ Íre pankeqme tagówana Manikánka wensabé, Íné mío púah arega órira marákórápéq iriwe míahne. Minayabe arene súu ugurúruqme pehipi iriwe míahno. ³⁴ Ísipi marákórápéqté kegá Ísara ke néne animári síwíoqnahtaq tagaríoge. Segá uwo uwo aruqarurotaq íróge. Ínéga mibeqté meriqmena móbeq mórítanieéna tumíoge. Mósísio, are Ísipi marákórápéq eqmaróge. Pokúno teawuwe úwe.

³⁵ Sítibéniga mó mahraréna, Mósisi ítaq mahbí míotaq Ísara kegá wensabé ahqáho atera, Insega wahnahnarito teawátairo uwe. Mina ahqáho ató ánimé Manikánka arenawahrah amahnága Ísipi marakórápéq míowah kowahnahnue meriqme mérito atena eqmarowe. Mósisi abatapi míowana káriq awánká irarowana íopeqté anínká mi iráipéqté ábóraragútaq Manikánka Mósisi eqmarowe. ³⁶ Eqmarowana Mósísiga Ísipi marákórápéq ótaq sánsá miraéna mi marakó suena waní aroipéq áwíq Káhtore Waní ayehráq mórítowe. Mórítana mitaq mó otáq sánsá miraéna abatapi mórítana mitaq mó otáq sánsá miraúwara 40 opéq míowe.

³⁷ Mósísiga Ísara keyábé, Manikánka ínénsabe, Néne ehweh korerio éna eqmaq nuwonserah mókake mó wene ehweh terí aní iteruwahrahní eqmarankéhe teniátáire úwe. ³⁸ Mirarena mi tanáhráq Ísara ke abatapi

míowana Mósisi seba míowana íopeqté ánínká Sáínái sawéhráq Mósisi ehweh teawuwe. Teawuwana Mósísiga itene igaqnaréh mi ogá mé ehweh teriuwe úwe.

³⁹ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Mósísine ehweh anteruera wensabé íre iuwahbehre éra Ísipi marákórápéqsábé sirutaboiruwe. ⁴⁰ Ísara kegá Mósísine awahwá Ároninsábé, Arenábáq Mósisi ite Ísipi marákórápéqté meitái aní aiq taqnobagire. We ehéq miehrapómo. Ite ebeq itáh mánikámári míagehboq arene ayahnkarataté maniká tahnsa náneqmarí miraúno uwe. ⁴¹ Miraúno éra itene igaqnaréhga káho áráhq tahnsa náneq mirarówe. Mirarera minayabe titirarera sene siyahtate miraró nanegsábé iwíáh iwíáh atówe. ⁴² Iwíáh iwíáh atówana minayabe Manikánka se suowara sega íopeqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáh atówe. Minayabe Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranúwana wene ehwehnka mahraréna,

Ísara keo, itega 40 opéq abatapi méq itega ménkámehnká subiqmareq titirurowe. Íre ínénsabe iwíáhéq subiqme titiraintárowe. ⁴³ Péhepehe maniká Móríkiné sériraté pearó wehuwéhú nahtapéq móateq mi nahnkákákq sehgieq poku pokuurowe. Itega wehyoq tahnsá náneq mirareq wenáwíq Árépánie ateq itene manikáne atarówe. Iwíáh iwíáhonehéq itega mi pehepéhé mánikámári mirarurowe. Miraruronsabé Pábíroni marákórápéq seberaebéq eqmaq iuwanauge ire úwe. *(Amos 5.25-27)*

⁴⁴ Sítíbéniga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga abatapi míótaq Manikánka Mósísinsabé, Ínénsabe iwíáh iwíáh aintéhna sériraté wéhuwehu nah mahraue pearo úwe. Manikánka Mósisi sokigiúnserah itene igaqnaréhga mirarówe. ⁴⁵ Itene igaqnaréh pukuwara sene animárínká mi sériraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera wehukení wenáwíq Sósúa kérowe.

Manikánka itene igaqnaréh séhréh aritena sene naruo kaqsuowe. Kaqsuowara itene igaqnaréhga sene naruone marakó meyówe. Mewera mi sériraté pearó wehuwéhú náh sehgiwera kowiówe. Mi nah áhnte opéq kagaúwana Tébiti Asiu kené wahnah úkéna ⁴⁶ kaweqtaq mía míaúnsabe Manikánka wensabé arutaboírúwe. Arutaboírúwana Tébitiga iwíáhéna, Nigaqna Sékópane Maniká kaweq nahupéq miankehboq pearaníe iwíáhéna Manikánsabe, Arene nah pearaníe úwana Manikánka ahqáho atowe. ⁴⁷ Ahqáho atowana wenahni Sórómóniga Manikáne nahtapeq pearowe.

⁴⁸ Pearowana Manikánka anotah aní mía míai puana wega íre peh morá wehukega pearáh náhtápéq mía míaire. Minayabe wene ehweh irarú aninká mahraréna,

⁴⁹ Itene Wahnahnka mahraréna, Íopeqmé néne wahnahnu síáh tahnsane. Mah marákó márakówé néne nigúnúbá tahnsane. Minayabe íné moke íopeqkákákq mah marákó márakóákákq wahnah wahnahnuge. Minayabe aneq nah peintanéhbo? Íné íre ahreno aní múge.

⁵⁰ Ínébataq ínéga moke mah marákó márakórápéqté náneq miraráhwa mino ire úwe teriuwe. *(Aisaia 66.1-2)*

⁵¹ Teriena Sítíbéniga mó mahraréna, Ite saiyoue píribahri ke wóe. Itene irupipeq íre irasa, ahre parosa ké wóe. Ite Manikáne Awansabé ahqáho atáh ké wóe. Itene igaqnaréhga miraunserah itega amahnága miraowe.

⁵² Itene igaqnaréhga Manikáne ehweh iraru ke moke síwioqno mino.

Íre áwíoqno aní insebo? Naho Manikáne ehweh iraru kegá mahraréra, Mókakewe kaweqtaq mía míai aní mahtaq tumíanawire uwara itene igaq-naréhga mina iraru ke subiq súowe. Segá miraunserah itega moq miraurowe. Kaweqtaq miéh aní tumíowaq itega táhtoqmeq móateq subiq sutowe. ⁵³Íópeqté kegá Manikánka sehgióro ú ehweh teiéwaq itega íre ireq mi ehwéh anteruq anteruro úwana wene ehweh aiq parabagúwe.

Sítíbéni subiq súó ehwehne.

⁵⁴Sítibénine ehweh parabagúwara író kega anotah abíáhnsánéra sirupipeq págege aguwe. Segá Sítibéninsabé anotah abíáhnsá atówana ⁵⁵Manikáne Awanka wene arupipeq ména séhréhue págege atowe. Séhréhue págege atowana Sítibéniga íópeq ebitáwéna Manikáne téhreh naneqkákáq tagówe. Sísawe Manikáne ayah púpeq iriwe míowana tagéna ⁵⁶mahraréra, Tagahro. Íópeq sawekirana wehukení úkurai anínká Manikáne ayah púpeq iriwe miéhrana tagoge úwe.

⁵⁷Úwara sega kareéra ahre parotáwera moráráq peheráh kure Sítíbéni táhtoqme ⁵⁸panantáwera ahnansahrapeq móatera sene káhq ambántámáritáq mitaq marówe. Mitaq marówana wehukení wenáwíq Soraga mi ambántámáritáq wahnahnúwara ebahnsa tuparuqme subiq súówe.

⁵⁹Sega ebahnsa tuparuqme subiq súótaq Sítibéniga púrerue mahraréra, Sísao, are néne Wahnah mone. Néniwa meyo éna ⁶⁰arehunserarác ména anotah ehwéhne púreréna, Néne Wahnahno, sene ahbabáqsabe íre ayahqmaro ue púreréna putiowe.

8

¹Putiowana Soraga iwíáhéna, We pukime aiq kawerire úwe.

Sorarehga Sísá tagariáh ké síwíoqnowara pokue abae agu ehwéhne.

Mi wehekáh mó kegá Sarúsarama suwahpeq Sísá tagariáh ké anotahtaq síwíoqnowe. Síwíoqnowara sega pokue Súría marákórápéqkákáq Sámária marákórápéqkákáq abae aguwe. Ómi Sísá tagariáh kegá abae aguwara peh morá Manikánka eqmaro kega Sarúsarama suwahpeq mitaq míówe. ²Táhmáro kaweq kegá Sítíbéni mómaisarera wensabé sirutaboirera anotahtaq ibisowe. ³Ibisowana Soraga Sísá tagariáh ké anotahtaq síwíoqnéna mó nahtápéq mó nahtápérue kiena weh ahre táhtoqme panantáwena karábúsiipéq móritowe.

Pírípiga ótaq sansánú ehwehne.

⁴Abae agu kegá poku pokuurabeq Sísane ehweh teri terinuwe. ⁵Pírípiga Sámária ke suwahpeq mó anotah matábúrápéq tunse, Sísawe Manikánka omaq ato aní míre éna Sísá Karáhéne ehweh teriuwe. ⁶Áhnte kegá wene ehweh irera ótaq sansámáritáq tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁷Mi otác sánsámé Pírípiga owainawamarí áhnte wehukéné sirupipeqté kaqsuowara íre kaweq karéaruera poké aguwe. Wegá sinonka mareqmareragú kereq soriqnah kereq kaweraritowe. Minayabe ómiga tagéra wene ehweh kawerue írówe. ⁸Minayabe Sámária kené sirupipeq eyoyóúwe.

Ahgora anínká miráu ehwehne.

⁹Peh morá áhgórá aní wenáwíq Sáimóni mitaq míowara ómi Sámária kegá anotahtaq áhtenuwe. Sáimóniga menahmé págege sansánéna, Íné

anotah aní múge íwiáhúwara ¹⁰ ómi anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqka wene ehweh kawerue irera wensabé, Maniká págege anínéna wega mi aní págege atéhnsábé we anotah pagégé áníne atówe. ¹¹ Mi ahgórá áninká íre wahto tanáhráq ótaq sansá mira aruqaruru púara moke áhtenéra wene ehweh kawerue irera we kérowe.

¹² We kérowana Pírípiga Sísa Karáhé áwíqsabe teriena mó kawéq éhwéh Manikánka wahnah wahnahni ehwéh teriuwara weh ahrega mi ehwéhnsábé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówana wání meriuwana ¹³ mi ahgórá aní Sáimóniga moq aiq pútare atowana wání meawuwe. Pírípiga ótaq sansámá mí miraútaq Sáimóniga anotahta q áhtenéna kérowe.

Manikáne Awanka Sámária kebá tu ehwehne.

¹⁴ Sámária suwahpeqte kégá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáhwe teríuwara Sarúsarama suwahpeq eqmaro kega írówe. Írótaq sega Pítareq Sónireq Sámária marákórápéq eqmaq súówe. ¹⁵ Eqmaq súówara mitaq séra Manikáne Awanka mi kené sirupipeq tumíankeheéra siyahnkaratáté táhtoqme púreruye. ¹⁶ Pítararéga íre suyataq mó kegá itene Wahnah Sísa áwirue wání meriútaq Manikáne Awanka sene sirupipeq íre tumíowe. ¹⁷ Minayabe Pítararéga siyahnkaratáté táhtorera púreruyana Manikáne Awanka Sámária kené sirupipeq tumíowana ¹⁸ Sáimóniga mina tagówe. Tagéna móne mewe séna Pítararéyábé, ¹⁹ Niyahnkaratáté mó ke táhtoráhnaraqmé Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíankehboq págege aintáhta úwe.

²⁰ Úwana Pítaga wensabé, Arene móneakák arenkakák toráh aginiewóne. Manikánka pehipi awina naneq íre paiqmarahráhone. Arega mira íwiáhóna puah iraipéq toráh aginiewóne. ²¹ Itega miraúya arámbéhrí arereq wehgaqpo? Manikánka arene arupipeq tagaríehre. Arene arupipeq íre kaweq íwiáhóna puah arega itene arambehri íre mirao-rahóne. ²² Arene ahbabák iwiáh sue mahraue púreré, Nirupipeqté áhbabák íwiáh kawerainto úno. ²³ Arene arupipeq tagome ahbabákka kírágírá atíehre úwe. ²⁴ Úwana Sáimóniga Pítansabé, Arega iraréna ehwéh aiq pútaragínehboq púrerainto úwe.

²⁵ Pítareq Sónireqka mi ke suwahpeq méra, Sísaga ite anotahta séhréh aítáaire éra Sísane ehweh teriuye. Teriera mitaq suera Sámária marákórápéq mó mapéq mó mapérue kaweq ehwéh teriera Sarúsarama suwahpeq kouwekuye.

Pírípiga Ítíópía marákórápéqté ánínsábé teawu ehwehne.

²⁶ Manikáne íopeqté áninká Pírípinsabé, Sokah sokahue Sarúsarama suwahpeqte Kása suwahpeq kuríéh áh abatapité áhtápéq pokúno úwe. ²⁷ Pokúno úwana sokah sokahuena pokúwe. Pokéna mi ahtápéq kútaq Ítíópía aní tagówe. Naho mó kegá sene íre kaweq sansá miraéra mi Itíopía ániné awahnta pirúówe. Mi anímé Ítíópía marákórápéqté wáhnáh íní wenáwíq Kántásine móneraq wahnah wahnahnú aníne. We Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwiáh íwiáh atórabeq kéna kouwekúwe. ²⁸ Kouwekéna we óseraréga sabirue nogí káhréipéq tútuue ména Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga sehiranaro ehwéh sáhnsahuwe.

²⁹ Sáhnsahuwana Manikáne Awanka Pírípinsabé, Mi aniné káhreraq wahtotaq kowíahno úwe. ³⁰ Úwana Pírípiga pehbeheráh weba kútaq Áísáiaga sehiranú ehwéh sáhnsahuwana írowe. Irena wega kasenína,

Arega sáhnshahona ehwéh aiq ahtebahno úwe. ³¹ Úwana, Mó anínká íre níwáhnorinsabé árahue ahtebaninkono? Arega mah kahréipéq ínéba mah-beq kieague kirútuúno úwe.

³² Ítíópía anínká sáhnshahona ehweh, Manikáne ehwehnka mahraréna, Sipisípiq suboneheéra meráhtáq sipisípiqka ehiya míéhre. Mina inserah wega ehiya míéhre. Sipisípiq áyó kiraqsúéhtáq sipisípiqka íre kureq kurerire. Mina inserah wega íre ehwehnire. ³³ Segá we ehweh atáhtáq íre aiq pútaq ehwéh irarewe. Subiq súáhnshábé we mah marákóipéq íre míéhre. Segá wene oga mé tanahráq parabarúáhwe. Wene animárí íre miáh púara wehukega se éhweh íre terieráhowe íre. (Aisaia 53.7-8)

Ítíópía marákórápéqté ání wání meawu ehwehne.

³⁴ Ítíópía anínká Pírípinsabé, Iraníboq tenio. Manikáne ehweh irarú anínká insensabe irarúwo? Wewensabé irarúwo? Mó anínsabé irarúwo kasenúwe. ³⁵ Kasenúwana Pírípiga mi ehwéhtárué Sísane kaweq ehwéh teawuwe.

³⁶ Segá wání aroipéq suyataq mi anínká Pírípinsabé, Tagáhnno. Wání mahtaq kéhre. Arega wání meniníbo kasenúwe. ³⁷ Kasenúwana, Arene arupipeq Sísansabé aiq pútare atéhnaraq wání meawiníe úwe. Úwana mi anínká, Sísá Karáhé Manikáne ahninkáwáe. Minayabe aiq pútare atóge úwe. Aiq pútare atóge éna ³⁸ óseraréyábé, Túbáh agotao aritowe. Segá wání aroipéq túyana Pírípiga wání meawuwe.

³⁹ Wání aroipéq suera kíúyataq Manikáne Awanka Pírípi meawuwana Ítíópía anínká we mónkakáq íre tagéna ahtapecq pokútaq wene arupipeq anotah eyóyóúwe. ⁴⁰ Eyoyóúwana Pírípiga Ásáróta suwahpeq ábóraq kéna mó natáq mó natárué wega Sísane ehweh teri terinúwe. Teri terinéna Sésaría suwahpeq kúwe.

9

Soraga Sísá kéro ehwehne.

(Eqmaro 22.4-16, 26.9-18)

¹ Soraga Sísá tagariáh keyábé anotah ehwéh aritena, Mi ke síwioqnéna subiq suaníe íwiáhéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahpa pokúwe. ² Pokéna wensabé, Sísá tagariáh ké weh ahre tagéna táhtoqme koweriqmena Sarúsarama suwahpeq méritaníboq páhswarí nánio. Támákása suwahpeqte Asiu kené momiwí nahmáritápéqté ké sokigi ariniboq páhswarí nánio úwe.

³ Úwana mi anínká páhswarí sehiranue awuwana Soraga mewena Támákása suwahpeq pokue wahtotaq kútaq apubúue íopeqté Manikáne téhrehnka anotahtaq téhrówe. ⁴ Téhrówana wega marákóipeq múrunsurahúwana íopeqté éhwehnká iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwioqnahno úwe. ⁵ Úwana Soraga iraréna, Anotah aníno, are insebo úwana, Íné Sísá uge. Íné arega níwioqnáhna aní múge. ⁶ Irigue mi ke suwahpeq pokúno. Mitaq arega mirainiéóna arámbéhri éhwéh peh morá anínká teawinkéhe úwe.

⁷ Úwara Sorareq nogú kega mi ehwéh irera wehuke íre tago puara peh ehiansá síwéh panantágúwara míówe. ⁸ Soraga irigue aura pankeqme ebiena tagótaq íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe wereq nogú kega wene ayahtaq panantáwera Támákása suwahpeq móátówe. ⁹ Móátówana

apahtárórąq wene aura íre tagahrahéna wáninkakaq táhutahuqkákąq awehriúwe.

¹⁰ Awehriúwana Támákása suwahpeqte áni Sísa tagaríéh ánínéna wenáwíq Ánáníásie. Ánáníásine awanka tagówana Manikánka áhrabéna, Ánáníásio úwe. Ánáníásio úwana, Mahna míóge úwana ¹¹ Manikánka wensabé, Wehukení wenáwíq Súrásae. Irigue wene nahtápéqté áh áwíq Obarisa áhtápéq pokúno. Wene nahtapeq Tahsa suwahpeqte áni wenáwíq Sora ména amahnága púrerire. ¹² Métąq wenawanka tagéwéhtąq wene aura ebieyabe arega weba sure táhtorahnana wene auranka tagehre. Webá koragáhno úwe.

¹³ Úwana Ánáníásiga mahraréna, Áhnte kegá arega iraréna aníné ahbabáqsabe teniátówe. Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagaríáh ké wega íre kawerarítáraire. ¹⁴ Moke arenáwírue áhrabo ke karábúsiipéq móritanieéna sire. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahmarínká páhsi awera pokue komiraúno átárowe úwe.

¹⁵ Úwana Manikánka wensabé, Pokurio. Néne arambehri mirainkeheéna omaq atáráuge. Wegá Ísara kereq wáhnaupeqté kereq sene wahnahmarínseq néne ehweh korerinkéhe. ¹⁶ Néne arambehri mirainayabé mó kegá we anotahtağ áwíoqnagehe. Minayabe sokigi awinauge úwe.

¹⁷ Úwana Ánáníásiga pokue Sora mío nahupéq kibekéna wene ayahtate táhtorena wensabé, Sorao, are nánibąq móne. Arega ahtapeq séwaronaraq itene Wahnah areba séwíarai ani wenáwíq Sísa eğmaq núwéhre. Arega mó tagehnana Manikáne Awanka arene arupipeq sewíankeheéna eğmaq núwéhre úwe. ¹⁸ Úwana Sorane aura ahra tahnsá akariatio naneq apubúue megúwana tagéna irigúwana wání meawuwe. ¹⁹ Wání meawuwana táhutahuq nówana wene anonka págege ağıwe.

Soraga Sísa éhweh pahsuo ehwehne.

Táħmaro wehekáh Soraga Sísa tagaríáh kébá Támákása suwahpeq ména ²⁰ apubúue Asiu kené momiwí nahtápéq kiwéna Sísa éhweh teriena, Sísave Manikáne ahninkáwáe úwe. ²¹ Úwara wene ehweh író kega moke áhtenéra mahraréra, Irari anínká Sarúsarama suwahpeq ména Sísa áhrabo ke síwíoqnéna karábúsiipéq sitárai mino. Mahtağkákąq mirainieéna surai mino. Wegá Sísa áhrabo ke táhtoqme táħruue Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahpa móritanieéna surai mino uwe.

²² Úwana Soraga págege ehweh irarú ani úkue kaweq tábúsoqme ehweh teriena, Mah marákó marákóipéq sína aní, Manikánka omaq ato anímé Sísa wire ue tábúsoqme síwáħnorúwe. Tábúsoqme síwáħnorú púara Támákása suwahpeqte Asiu kegá mó íre irarerahowe.

Áhnte Asiu kegá Sora subiq suonehera unsabe pokú ehwehne.

²³ Áhnte wehekáh sótaikúwara Asiu kegá momiwíue sío síóéra, Sora subiq suanéhe íwíáhuwe. ²⁴ Subiq suanéhe íwíáhéra moráénuwana mó anínká sene ehweh irena Sora koreawuwe. Koreawuwara sega suboneheéra Támákása suwahpeqte áhnánsáħrápéqté áhtápéq wéhékáħnkakağ inokáħpeqkákąq wahnah wahnahuwe. ²⁵ Wahnahuwara inokáħpeq Soraga anotah pahsikétípéq tútuue míowara we kéro kega méatera náħniáqtate páhsikétirağ iwe panantáwe tunse ebah kuri pera máħpeq márúnátówe.

Soraga Sarúsarama suwahpeq síwáħnorú ehwehne.

²⁶ Soraga Sarúsarama suwahpeq pokéna, Sísa tagariáh kébá kowíanauge íwíáhúwara sega wensabé áhreéra, We íre aiq pútaq Sísa tagariéh ání míre íwíáhuwe. ²⁷ Iwíáhuwana Páhnábásaga Sora meqmena eqmaro keba móatowe. Móatena sensabé, Mah anínká ahtapeq itene Wahnah tagairana wega ehweh teawátáire. Teawátáirana wega Támákása suwahpeq Sísa éhweh págegeue síwáhnoruraire úwe.

²⁸ Úwana Soraga Sísa tagariáh kébá mía míaéna Sarúsarama suwahpeq íre áhreia peh mó mínatáq mó mahnatárue Sísa éhweh págegeue síwáhnorúwe. ²⁹ Síwáhnorúnsabe wereq Káríki ehwéh iraru Asiú kéreqka ehwehuwe. Mi kegá, Sora subiq suaneheqmúne íwíáhuwara ³⁰ Sísa tagariáh kégá mina irera Sora meqmera Sésaría suwahpeq márunatera mibeqté Tahsa suwahpeq eqmarówe.

³¹ Eqmarówara mi tanáhráq mó kegá Súría marákoákáq Kehrari marákoákáq Sámária marákoákáq Sísa tagariáh ké íre síwíoqnia peh míówe. Peh míówara sirupipeq Síssane sánsá ahtebéra kawerue mirauwe. Manikáne Awanka págege aritena sirupipeq kaweq iwíáh aritowara íregáritaq mó wehekéqká Síssansabé aiq pútare atera kawerue kérowe.

Pítaga Áínía kawerato ehwehne.

³² Pítaga Sísa tagariáh ké míó nahmáritápéq poku pokuúwe. Pokéna Áíra suwahpeqte Sísa tagariáh kéreqpa tuwe. ³³ Mi ke suwahpeq míó aní wenáwíq Áíníae. Wega abapete apahtáro ópéq wene máhriqtaq ména ah íre nogoráhúwe.

³⁴ Ah íre nogoráhúwana Pítaga we tagéna wensabé, Áíníao, Sísa Karáhéga amahnága kaweratéhre. Irigue arene máhriq sabaráwe sokah sokahúno úwana wega apubúue irigúwe. ³⁵ We kaweragúnsabe moke Áíra suwahpeqte kéreq Sáróna suwahpeqte kéreqka tagéra Síssansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgionéhe íwíáhuwe.

Tókási pukú ehwehne.

³⁶ Sópa suwahpeq míó iní wenáwíq Tábítae. We Sísa tagariéh ání míowara Káríki ehwéh iraru kegá Tókásie ue áwíratowe. We kaweq arámbéhrí iní ména íre arambehrioraho ke séhréh aruqarurúwe. ³⁷ Píta Áíra suwahpeq míotaq mi iní anotahtaq awahreue pukúwe. Pukúwara wene anonka pabeq paberue abobóráhpeqte náhtápéq átówe. ³⁸ Sópa suwahpeq Áíra suwahpeq wahtotaq kowara Sísa tagariáh kégá Pítawe Áíra suwahpeq míéhre u írówe. Irera téhranité Pítaba eqmaq suera, Pehbeheráh súno koreawétao éra eqmaq súówe.

Tókási oga úkú ehwehne.

³⁹ Eqmaq súówara pokue koreawúye. Koreawúyana Pítaga se kérirowe. Eqmaq súó keba suwara sega meqmera abobóráhpeqte nahtapéq móatówara mibeqté kéwéínínsónká Pítaba iriwe méra íbisowe. Íbiséra Tókási oga míotaq miraro korósí Píta sokigiue teawúwe.

⁴⁰ Pítaga se moke máhpeq kaqsuena arehunseraráq ména púrerúwe. Púreréna pabeqme putio anínsabé, Tábítao, irigúno úwe. Irigúno úwana wene auranka tagéna Píta tagótaq máhriqtaq kirútuue míowe. ⁴¹ Míowana Pítaga wene ayahnkara táhtoqme pankeq auwowe. Pankeq auwena kéweínínsónseq mó Sísa tagariáh kéreqsabé síáhrabéna sensabé, Seragahro. Oga úki aní tagahro éna sokigi ariuwe.

⁴² Moke Sópá suwahpeqte kégá oga úkú ehweh irera áhnte kégá Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴³ Pítaga áhnte wehekáh Sópá suwahpeq ména ménkámehnkáne áú kaweraqari aní wenáwíq Sáímónine nahtapeq kaegaeúwe.

10

Íópeqté ánínká Kóníría teawu ehwehne.

¹ Sésaría suwahpeq mío weh wenáwíq Kóníríae. We áhnte Aroma sontiá ké 100 Ítári marákórápéqté sontiá kéné kíápéténí míowe. ² We Maniká awahbeh sansa sehgiu aníne. Mi karírónánínká Manikánsabe iwíáh iwíáhéra wene sánsá sehgiúwe. We íre arambehrioraho ke nári nárinena Manikánsabe púreq aruqarurúwe.

³ Íó tunsorerutaq wenawanka tagówana Manikáne íópeqté ánínká weba súwana kawerue togówana wensabé, Kóníríao úwe. ⁴ Úwana we ebitáwéna áhreéna wensabé, Árahono úwe.

Árahono úwana íópeqté ánínká wensabé, Arega púreq aruqarurónawe Manikánka irena arega tabonah ke nári nárinónawe wega tagéna arensabé kaweróne atéhre. ⁵ Wehukení wenáwíq Sáímóni we mó awíq Pítáe. We Sópá suwahpeqte koweragéhboq wehuke eqmaq suo. ⁶ Pítaga ménkámehnkáne áú kaweraqari aniné nah sóreq waní áhkórapeq kéh náhpípeq kaegaeire.

⁷ We koweragéhboq wehuke amahnága eqmaq suo éna pokúwe. Pokúwana Kóníríaga wene arambehriuya anitéreq peh morá sontiá ánínseq síáhrabúwe. Mi sontiá aní Maniká awahbeh sansa sehgi aní ména Kóníría séhréhú ani míowe. ⁸ Síáhrabéna su ke íópeqté áníné ehweh moke teriena Sópá suwahpeq eqmaq suowe.

Pítane awanka tagó ehwehne.

⁹ Mó wehekáh se ahtapeq Sópá suwahpeq áhnbórá kutaq Pítaga nah abogéhrapeq wehekáhnabubu púrerinieéna kiuwe. ¹⁰ Púreréna arupibiúwana, Tópahnsabé níre úwe. Mó kegá táhutahuq tíátótaq wenawanka tagówe. ¹¹ Tagówana íópeq sawekúwana mipeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tuwe. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhráruwe pagume we míorabeq mewerúwe. ¹² Mi paráhnkéqpípeq áhnte menkáméhnkánkákáq karahrabahnkakáq kabarankakáq míowe. ¹³ Míówana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Pítao, irigue mi kamári subiqme tíwe náhno úwe.

¹⁴ Subiqme tíwe náhno úwana Pítaga anotah ahqáho éna, Anotah Wahnáh ánino, ite Asiu kegá íre nona naneq kamári púana órirane. Naho íre narauge. Amahnága moq íre nanauge úwe. ¹⁵ Úwana íópeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqsabé órirane atéhneho úwe.

¹⁶ Apahtárórác ménkámehnká parahnkeqpipeq sáhue mewena márumarena tuekéna úwana íópeqté éhwéhnká mó apahtárórác irarúwana íópipeq tumeyowe.

¹⁷ Wenawanka tagónsabe Pítaga áhtenéna, Néniwanka aneq tagehramo iwíáhúwe. Mira iwíáhútaq Kóníríaga eqmaq suo kega Sáímónine nah kabarué ábóraq marera ogesáh ogesáhrapeq iriwe míowe. ¹⁸ Iriwe méra anotahtaq kasenéna, Sáímóni mó awíq Píta mahtaqa kaegaeiro kasenuwe.

¹⁹Wenawanka tagónsabe Pítaga iwíáhútaq Manikáne Awanka wensabé, Sáimónio, írátíahno. Apahránítógá arensabé anebahrowe. ²⁰Iriwe tu-tagáhno. Ínéga se eqmaró púah iwíáh kikirinehboq pehipi kériro úwe.

²¹Úwana Pítaga seba tutagéna sensabé, Itega kabaro anímé íné úge. Aneqsabé seo úwara ²²sega wensabé, Sóntía kené kíápéténi wenáwíq Kóníríaga eqmaq íúwátáire. We kaweqtaq mía míai aní ména Manikánsabe áhtenuwe. Moke Asiu kegá iwíáhéra, Kóníríawe peh kaweqtaq tabasıwe míéh áníne iwíáhuwe. Maniká míéhrebeqte íópeqte ánínká wensabé, Pítaga ehweh teinkéhboq siqmarehnara arene nahtapeq koweráhiro uraire uwe.

²³Uwana Pítaga sensabé, Nahupeq kíóro éna inokáhpeq kirabo aritowe. Ahbiahipeq Pítareq we seweró kereqka pokuwara mó mibeqte Sísa tagaríáh kegá kérowe.

Pítaga Kóníríane nahtapeq kú ehwehne.

²⁴Mó wehekáh Pítarehga Sésaría suwahpeq kuwe. Kóníríaga wewawahraheq wene iyahnabo anímárinseq síáhrabúwara sega wene nahtapeq sure momiwíue Píta áwénunuwe.

²⁵Pítaga nahupeq kinautaq Kóníríaga weba séna wene aigárátáq arehunseraráq ména wensabé iwíáh iwíáh atowe. ²⁶Iwíáh iwíáh atowana Pítaga wensabé, Irigúno. Íné moq peh wehukení múge úwe. ²⁷Pítareq wereq ehwehnéra nahupeq kíúyara áhnte wehuké mitaq sáhuriówe.

²⁸Mitaq sáhuriówana Pítaga sensabé, Asiu kené sánsámé nahnsa ke momiwíotaqmé Asiu kegá mibeq pokéyabe órira míre éq íre pokorahúne. Minayabe tagaríáhwe. Manikánka sokigiue teniena, Mó ke peh abehq ké wóe iwíáhineho uraire. ²⁹Minayabe itega níáhraburowana pehipi surauge. Aneqsabé níáhraburoo? Teniéro úwe.

Kóníríaga Píta teawu ehwéhne.

³⁰Kóníríaga Pítansabé, Mó mahsenahrí amahnága tahnsa tanáhráq tunsoreráitaq nahtapeq púreruraugae. Púreruraugana patahga inserah téhreh ambántánkákáq ánínká íné míarautaq ábóraruraire. ³¹Ábóraréna ínénsabe, Kóníríao, Manikánka arega púreróna ehwéh íréhre. Arega nári nárínóna sansá tagaríéhre. ³²Minayabe wehukení wenáwíq Sáimóni we mó awíq Píta kowero. We Sópa suwahpeqte kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. Mó aní wenáwíq Sáimóni ménkámehnkáne áú kaweraqari aníne nah sóreq waní áhkórapeq kéh náh Pítaga kaegaeire uraire. ³³Urainsabé are kiweraegeheéna apubúue wehuke eqmaq súátáuge. Eqmaq súátáugah arega suronawe kaweróne. Ite ómiga Manikáne aurátaq sewíone. Minayabe Manikánka korerio urai ehwéh amahnága moke teio úwe.

Pítaga Sísa ehweh Kóníríareh teriu ehwéhne.

³⁴Kóníríaga, Moke teio úwana Pítaga sensabé mahraréna, Íné amahnága tagaríomé Manikánka aiq pútaq moke mah kehiná kéhínánsabé monseráhnue arutaboire. ³⁵Wensabé áhtenéra kaweqtaq mía míao keyábé arutaboire. Íre peh morá Asiu keyábé moke mah kehiná kéhínánsabé arutaboire. ³⁶Manikánka ite Ísara ke teiu ehwéhme itega írátíáhwe. Mi ehwéhme Sísa Karáhéwé mah kehiná kéhíná wahnahnarítéhre. Wene kaweq ehwéhnsabé aiq pútare atáh ké peh morá ké tahnsa úkwe.

³⁷Sóniga Kehrari marákórápéq kaweq arámbéhrí áhwáréna ehweh teriena wání meriuwe. Anehe ite moke Ísara kehiná suwahpeq mirauro sansá aiq tagaríáhwe. ³⁸Manikánka Sísa Néhsara suwahpeqte ánípá

Wenawa eqmairana Wenawanka Sísa séhréh atena págege atáráire. Sísa mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue kawew arámbéhrí arítaráire. Manikánka Sísa mía mía puana owainawanka síwíoqneh ke kawerítaráire. Ínéga teiú éhwéhmé aiq íráhwe úwe.

³⁹ Pítaga mó mahraréna, Asiu kené marakórápéqkákáq Sarúsarama suwahpeqkákáq Sísa moke mirarurai arámbéhrí ínereq mó we kéro kereqka tagaraune. Ísara kegá Sísa awankátaq táhparera subiq sutowe. ⁴⁰ Subiq sutowana pukúwana apahtáro wéhékáhtáq Manikánka Sísa iriwe oganúq atáráirana wega iteba suraire. ⁴¹ Íre ómi kehinápá peh iteba surairaq tagaraune. We oganúq kuraitaq tagéq itereq wereq moráraq táhutahururaune.

⁴² Manikánka itensabé, Mah kehiná kéhíná koreriéro. Sísa ínégá omaq ató ánínká mókake moke oga miah kéreq pusa kéreq ehweh aritankéhe. Mí ehwéh tábúsoqme koreriéro uraire. ⁴³ Moke Manikáne ehweh iraru kegá mahraréna,

Mí aní áwíq áhrabéra wensabé aiq pútare atáh kéwé Manikánka sene ahabábáq kaweriritankéhe uwe teriúwe. (*Aisaia 33.24, 53.5,6; Jeremiaia 31.34; Maika 7.18; Sekaraia 13.1; Aroma 10.11; Kárétia 3.22*)

Manikáne Awánka nahnsó kebá tumío ehwéhne.

⁴⁴ Pítaga mí ehwéh teriútaq Manikáne Awánka író kene sirupipeq tumíowara ⁴⁵⁻⁴⁶ sega kambare ehwéh iraréna Manikánsabe iwíáh iwíáh atówe. Iwíáh iwíáh atówara Sísansabé aiq pútare atáh Ásíú ké Pítareq su Asiu kegá irera áhtenuwe. Áhtenéra irarera, Manikáne Awánka íre peh morá iteba tumíéhre. Nahnsó keba moq tumíéhre uwe.

⁴⁷ Uwana Pítaga mahraréna, Manikáne Awánka itene irupipeq tumíarainserah mah kené sirupipeq moq tumíéhre. Minayabe wání merieyabe insega ahqáho aitahráhiro úwe. ⁴⁸ Insega ahqáho aitahráhiro éna Sísa Karáhé áwíqtaq wání meriéro úwara mí ke wání meriúwe. Wání meriúwara sega Pítansabé, Táhmaro wehekáh mahtaq miahno uwe.

11

Pítaga Sarúsarama suwahpeqte Asiu ke teriú ehwehne.

¹ Nahnsó kegá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atárówe uwara Súría marakórápéqte eqmaro kereq mó Sísa tagariáh kéreqka írówe. ² Írówana Pítaga Sarúsarama suwahpeq kiútaq mibeqté síú amurúróo kegá ehweh atówe. ³ Ehweh atera, Íre Asiu kené nahtapeq arahinsabé pokue táhutahururono uwe.

⁴ Uwana Pítaga Kóníríane nahtapeq pokú ehweh mahraréna, ⁵ Íné Sópá suwahpeq púrerurautaq néniwanka tagaraire. Tagarairana íopeqté anotah paráhnkéq tahnsa náneq tutaire. Ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué íné míaraurabeq mewe tutaire. ⁶ Íné ebitáwéna ménkámehnkánkakaq karahrabahnkakáq kabarankakáq mí paráhnkéqpípéq míarairaire.

⁷ Míarairana íopeqté éhwéhnká iraréna, Pítá, irigue mí kamárí subiqme tiwe náhno uraire. ⁸ Urairana ínégá anotah ahqáho éna, Íre nóna naneg kamárí púana naho íre naraugé. Amahnága moq íre nanaugé uraugé.

⁹ Uraugana íopeqté éhwéhnká mó mahraréna, Manikánka kaweraréh náneqme íre no naneg kane atéhneho uraire. ¹⁰ Mí ehwéh apahtároráq irarurairana mí paráhnkéqkákáq íopeq tuekuraire.

¹¹ Tuekuraitaq Sésaría suwahpeqte ánínká, Íné koweniro únsabe apahránítógá Iné koweniraneheéra kaeurau nahtápéq suwe. ¹² Suwana Manikáne Awanka ínénsabe, Iwiáh kikirinehboq pehipi kériro urairaq ínereq abapete morá mó Sísá tagariáh kéreqka se kériítaúne. Kérireq itega mi wehné nahtapeq kure kiraune.

¹³ Kiraunana wene nahtapeq íópeqté tutai aniné ehweh teiátáire. Teiena, Íópeqté tutai anínká ínénsabe mahraréna, Wehukeni wenáwiq Sáimóni we mó awíq Píta Sópa suwahpeq míéhre. We kiweragéhboq wehuke eqmaq suo. ¹⁴ We sínaraq arereq arenawahrahreqsabé oga úké ehweh teinkéhe ire uraire.

¹⁵ Kóniriaga mi ehwéh teniátáirana ínega Sísá éhweh áwaheue teriátáuge. Sísá éhweh áwaheue teriátáutaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíaraire. Téhwe itene irupipeq tumíarainserahnue tumíaraire. ¹⁶ We marakóipeq míaraitaq Sísaga mahraréna, Sóniga wání meri merinínana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíankehe uraire. ¹⁷ Manikáne Awanka sene sirupipeq tumíairana mi ehwéh niahheraq káraire. Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárowana Manikáne Awanka itene irupipeq tumíaraire. Itene irupipeq tumíarainserah sene sirupipeq moq tumíaraire. Manikánka wewega miraruraire. Íné peh wehukeni mío púana Manikánsabe árahue ahqáho atanínkono úwe.

¹⁸ Úwara sega Pítane ehweh irera túbáh aguwe. Túbáh agéra Manikánsabe iwiáh íwiáh atera, Nahnsó keakáq sene ahbabáq súáhsábé Manikánka oganúq sítéhre uwe.

Sísá Karáhé tagariáh kéwé Ántioka suwahpeq téhwe Kárisítini kee ue síwírarító ehwehne.

¹⁹ Sítibéni subiq súo tanahráq sega Sísá tagariáh ké síwíoqnowe. Síwíoqno puara sega Sarúsarama suwahpeq suera abae aguwe. Abae ague mó kegá Pónísía marakórápéq pokuwara mó kegá Sáipára marakórápéq pokuwara mó kegá Ántioka suwahpeq pokuwe. Poké agurabetaq peh morá Asiu ke Sísá éhweh teriúwe. ²⁰ Táhmaro Sísá tagariáh kéwé Sáipára marakórápéqté kéreq Sáirini marakórápéqté kéreqka Ántioka suwahpeq pokue Káriki ke Sísá itene Wahnah éhweh teriúwe. ²¹ Wene ehweh teriú ke Manikánka séhréh arito púara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Wene sánsá sehgiónehe íwiáhuwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh kégá irera Páhnábása Ántioka suwahpeq eqmarówe. ²³ Eqmarówana Ántioka suwahpeq séna Manikánka wehuke séhréh arito tagéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóéna sensabé túbáh agiyehboq Sísane sánsá kawerue sehgióro úwe. ²⁴ Páhnábása kaweqtaq mía míaú aní ména Sísansabé kawerue aiq pútare atowana Manikáne Awanka séhréh atowe. Séhréh atowara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atera, Sísane sánsá sehgióneheqmúne íwiáhuwe.

²⁵ Páhnábásaga Sora anebahrinieéna Tahsa suwahpeq pokúwe. ²⁶ Pokéna Sora tagéna koweqmena Ántioka suwahpeq kouwekúwe. Segá peh morá ópéq mitaq méra Sísá tagariáh kérerue momiwíue áhnte ke síwáhnoruye. Mitaq mó kegá Sísá tagariáh keyábé Kárisítini kee ue téh síwírarítówe.*

Morábí soruparó monéyábé éhwehne.

* **11:26:** Mi awíq áwahewé Karáhéne animárine áwíre.

27 Mi tanáhráq Manikáne ehweh iraru kegá Sarúsarama suwahpeq suera Ántioka suwahpeq túwe. 28 Peh morá sú ani wenáwiq Ágábúsaga iriwe míwana Manikáne Awanka iwíáh atowana irarúwe. Iraréna, Anotah ehwéhrahna tanáhráq mah marákó marákó sinae úwe. Wehukeni wenáwiqtare Káróriusa Sísáhri anotah wahnáh áni míotaq mi ehwéh aiq pútaragúwe. 29 Aiq pútaragúwara Ántioka suwahpeqte Sísá tagariáh kegá iwíáhéra, Súría marákórápéqté Sísá tagariáh ké táhutahuq paiqmarageheéq móne nárienéhe. Nárinie ú aninká wewega iwíáhue náriuwe. 30 Mina tahnsa sene móne morábí soruparówara Páhnábásareq Sorareqka mi moné mewera Súría marákórápéq pokuye. Mitaq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhgá nárigheéra móríúye.

12

Píta karábúsiipéq móátó ehwehne.

1 Mi tanáhráq Asiu kené anotah wahnáh áni wenáwiq Érótiga Sísá tagariáh ké síwioqnówe. 2 Síwioqnéna, Sónine awahwá wenáwiq Sémisi subóro aritowara pokatate kiraqme subiq súówe. 3 Subiq súónsabe Asiu kegá Érótingsabé kaweróne atówe. Kaweróne atówana Érótiga Píta karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme móátówe. Sótaiquí siahreraq ko tánáhráq karábúsiipéq móátówe.

4 Móátówana Érótiga áhnte sontiá keyábé wahnahnatiáhro aritowe. Mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe mía mó sontiá ké itaréitaré ké mipi sorupawe míaue 16 sontiá ké míówe. Érótiga iwíáhéna, Sótaiquí siahreraq kéh tánáhráq parabagínaraq wehuke míáhpí kotiinie iwíáhúwe. 5 Iwíáhúwara Píta karábúsiipéq míotaq Sísá tagariáh kegá Píta pugeq auwageheéra púrerata atauwe.

Íópeqté áninká Píta séhréh ato ehwehne.

6 Érótiga Píta Asiu kebá móatanaútaq Pítaga inokáhpeq karábúsiipéq sugowe. Píta taqnobagineho éra téhtaré séniráté táhrarera sóntiá anítaréga ébeq ayéhráq ébeq ayéhrárué wahnahnuyara mó sontiá anítaréga méhpehtapéq wahnahnatióyana sugowe.

7 Sugowana Maniká miéhrabeqte áninká ábóraragútaq karábúsiipéq téhragúwe. Téhragúwana íópeqté áninká Pítane ahwíraq subiq subirue iriatena wensabé, Apubúue irigúno úwe. Úwana wene ayahpíte séniraré megúwe.

8 Megúwana íópeqté áninká wensabé, Arene ambanta sábirue úbíqme arene súu sukio úwana Pítaga wene ehweh irena miraúwana, Arene korósi aneranerue íné séniro úwe. 9 Íné séniro úwana Pítaga we kérena iwíáhéna, Íópeqté áninká tumeniréhnsabé aiq pútaqpomo peh néniwanka tagehrapómo iwíáhúwe. 10 Sóntiá aninká wahnahnúrabéq sótaikéra mó sontiá áninká wahnahnúrabéq sótaikéra wahba áhtápéq séagoyeheéra anotah kahpáh ónsá korabéq suye. Mi ónsá pehipi sigúwara sega máhpeq séaguye. Séagéra ahnanahq sótaikuyataq íópeqté áninká Píta auwena taqnobagúwe.

11 Taqnobagúwana Pítaga iwíáhéna, Íre néniwanka tagehrana amahnága aiq niahteboge. Érótireq Asiu kereqka nubíyehoéna Manikánka íópeqté áni eqmaréhre. Íné tumenirankeheéna eqmaréhre iwíáhéna 12 Máhkane

anowa Máhríane nahtapeq pokúwe. Máhkawe mó awíq Sónie. Mi nahtápéq áhnte Sísa tagariáh kégá momiwíue méra púreruwana

¹³ Pítaga máhpeqte ónsaráq pakobakóuwana ahrari wenáwíq Áróraga onsarapéq tuirowe. ¹⁴ Tuirena, Ehweh irari aní Pítae íwíáhéna wene arupipeq eyoyóúwe. Eyoyóúnsabe wega onsa íre siatasa peh nahupeq pehbeheráh kibekue, Píta méhpehtapéq iriwe miéhre teriuwe. ¹⁵ Teriuwara sega wensabé, Are uwoyansa aní úkóne uwana mi ahrárigá, We miéhre. Peh aiq pútariahnsanuge úwara sega wensabé, Peh íópeqté aní Píta wahnahnatéh ánípómo uwe.

¹⁶ Uwana Pítaga mó pakobakóuwara sega onsa siatera Píta tagéra áhtenuwe. ¹⁷ Áhtenuwana se túbáh agigeheéna Pítaga ayahnka saiqnéna Manikánka karábúsiipéqté tumero ehwéh teriuwe. Teriena sensabé, Sémísireq mó Sísa tagariáh kéreq koreriéro éna mitaq suena móbeq pokúwe.

¹⁸ Ahbiahipeq Píta karábúsiipéqté taqnobagúnsabe sóntía kegá, Ehhera-giro éra sirupipeq iwíáh kikiruwe. ¹⁹ Érótiga sóntía keyábé, Píta koanebahroro úwara koanebahruwe. Anebahruwana Píta íre ábóraq míonsabe Érótiga Píta wahnahnuro sontiá ké ehweh aritena mó sontiá keyábé, Mi ke subiq súáhro aritowe. Subiq súáhro aritena Érótiga Súría marákórápéq suena Sésaría suwahpeq kowíowe.

Éróti pukú ehwehne.

²⁰ Érótiga Táíya suwahpeqte kéreq Sáiróna suwahpeqte kéreqsabé abiansanúwe. Abiansanúwara Érótiga wahnahnú marákórápéqté táhútáhúq paiqmaq paiqmaru puara sega weba suwe. Érótine arambehri kené wahnahnú aní wenáwíq Párásátae. Moraráq su kegá wensabé, Érótiga itensabé ahqáho aitehnehboq are itene ehweh mibeq mahbeq aní míahnó uwe. Insahwé oneheéra Érótiba suwe.

²¹ Érótiga iwíáhú wehekáh wene wahnah awáhríq náneqmarí sukiwena wahnah siáhráq tútuue ména ehweh teriuwe. ²² Teriuwara író kega anotah ehwéhnaéera, Teí aní íre wehukení míre. We Maniká míre uwana ²³ Érótiga, Ahqáho. Íné íre Maniká múge. Peh wehukení múge íre iraria peh éhiya míowe. Minayabe íópeqté aní Maniká miéhraheqte ánínká apubúue, Awahreúno atowana wene arupipeq awiria sóagúwana putiowe.

²⁴ Putiowara mó ke suwahpeq mó ke suwahperue áhnte kegá Manikáne ehweh irera Sísansabé aiq pútare átówe.

²⁵ Páhnábásareq Sorareqka sene mibeqté árámbehrí parabaruera Máhka mó awíq Sóni meqmera Sarúsarama suwahpeq suera Ántiówka suwahpeq kouwekuye. *(Eqmaro 11.29,30, 12.1)*

13

Porareq Páhnábásareq eqmaq súo ehwehne.

¹ Ántiówka suwahpeq Sísa tagariáh ké míórabeq Manikáne ehweh iraru kereq síwáhnoru kereq míówe. Mi anímári síwíqmé Páhnábása, Símióni we mó awíq Naisa, Sáiríni marákórápéqté aní Árúsía, Sora, Mánái miraue

míówe. Mánáireq anotah wahnáh ání Érótiरेq animairare míóyataq motakakiah áníte míóye. ² Segá kawerue púreroneheéra táhutahuq awehriuwe. Mi tanáhráq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh atótaq Manikáne Awanka sensabé, Páhnábásareq Sorareqka teriena arámbéhrí miraigehboq eqmaq súáhro úwe. ³ Úwara sega táhutahuq awehriéra púreréra mi aniténé sinonka táhtoqme púreraritera eqmaq súówe.

Ahgora aniné aura pigú ehwehne.

⁴ Manikáne Awanka siqmarowara Sorareq Páhnábásareqka pokue Sérúsia suwahpeq túye. Mitaq suera sípi kéwewera kure Sáípára marákórápéq pokuye. ⁵ Pokéra Sárámísi suwahpeq sutaq sega Asiu kené momiwí nahmarítápéq Manikáne ehweh teri terinuyana Máhkaga seba ména séhréh aritowe. Máhkawe mó awíq Sónie.

⁶ Segá moke Sáípára marákórápéq nogera Pápósa suwahpeq suwe. Mitaqté ání wenáwíq Páhsísae. We Asiu aní ména ahgora aní míówe. Wega, Íné Manikáne ehweh iraru aní múge úmé péhepehenúwe. ⁷ Wega Pápósa suwahpeqte wahnáh áníbá míówe. Mi wahnáhné áwíqtare Ségia Pórásae. We áhnte ahtébiá ání ména Manikáne ehweh irankeheéna Sorararéyábé mahbeq sewéta Manikáne ehweh teníétao úwe. ⁸ Mi ahgorá ání awíq mó awíqmé Erimae. Erimaga Sorararéne ehwehme abehq éhwéhne aritowe. Mitaqté wahnáh ánínká Sísane ehwehnsabé aiq pútare inehoéna wega Sorararéne ehwehnsabé abehq éhwéhne aritowe.

⁹ Sorawe we mó awíq Porae. Manikáne Awanka we págege atena séhréh atowana wega Erima págegeue ebitáwéna wensabé, ¹⁰ Are owainawane ani móne. Are kaweqtaq méyabe awahrieh aní móne. Are péhe ánímé ahbabáqsabe áwí ání móne. Arega Manikáne ehweh íre tábúsoqme teriasa aeqme síwáhnoróne. ¹¹ Írátiahno. Manikánka amahnága kamah awinah are aura pira ání míankehe. Áhnte wehekáh téhreh íre tagahrahóne úwana wene aura apubúue pigúwana we íre tagahrahúwe. Íre tagahrahúnsabe mó anínká wene ayahnkaratáq ahmboqme ah sokigi aninkeheéna kabaq kabarúwe. ¹² Wahnah anínká mina tagéna Sísane ehwehnsabé áhtenu puana aiq pútare atowe.

Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq teríuya ehwehne.

¹³ Porarehga Pápósa suwahpeq suera sípi kéwewera kure Péríga suwahpeq Pámbíría marákórápéq kuwe. Mitaq Máhkaga Porareh suena wewahpeq Sarúsarama suwahpeq seuwekúwe. ¹⁴ Seuwekúwara Porarehga Péríga suwahpeq suera Ántióka suwahpeq Písíría marákórápéq kuwe. Mitaq kéra ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahtápéq kire tútuue míówe. ¹⁵ Tútuue míówara mibeqté wahnáh kégá Mósísiga sehgióro ú sehirankákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirankakaq sáhnahera sega Porarehyabe, Itene irupipeq séhréhorahi ehwéh kah-naraqmé teiéro uwe.

¹⁶ Uwana Poraga irigéna se túbáh agigeheéna ayahnka saiqnéna mahraréna, Ísara kereq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáhro. ¹⁷ Maniká Iteribo ite Ísara kené Manikáne. Wega itene igaqnaréh omaq sitena séhréhúnsabe sega Ísípi marákórápéq íregáritaq aguwe. Manikánka págegeue séhréh aritena Ísípi marákórápéqté meriqmena móbeq móritowe.

¹⁸ Sega 40 opéq abataq marákórápéq míówe. Míówana mi tanáhráq Manikánka se peh áwérágówe. ¹⁹ We abapete téhtaré Kénáni marákóráq míó kehiná kaqsuowe. Kaqsuowe kene marakó itene igaqnaréh eqsitowe. ²⁰ Mi arámbéhrí miraúmé peh íregárita q opéq 450 opéq sótaikúwe. Sótaikúwana wega ehweh kaweraritageheéna wahnáh ke omaq sitowe. Anehe Sáh múéri wene ehweh irari aní omaq atowe úwe.

²¹ Poraga mó mahraréna, Itene igaqnaréhga Manikánsabe, Íregárita q wahnáh keyábé iuwahriehre. Peh morá anotah págege wahnáh ánínká ite wahnahnaitankeheé omaq ato uwe. Uwana Manikánka Pénsámíni kahnáh aní Kisine ahninkáwá wenáwíq Sora omaq atena itene igaqnaréh wahnahnarito atowe. Soraga 40 opéq wahnahnúwe. ²² Wahnahnúwana Manikánka Soransabé, Arega wahnahnurona tanáhráq aiq parabagire éna Tébiti sene anotah wahnáh aní míankeheéna omaq atowe. Omaq atena mahraréna, Sésine ahninkáwá tagarióge. We niruní aní míre. Wega moke nuwahbeh sánsá mirainkehe úwe.

²³ Manikánka irarúnserah Tébitine anahwagá ite Ísara ke kaweraitankeheéna Manikánka omaq atowana aiq tutaire. Tutai ani wenáwíq Sísae.

²⁴ Sísaga tuina uraitaq Sóniga Ísara keyábé mahraréna, Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míéhrataqmé wání meinie uraire. ²⁵ Sóniga wene arambehri parabarwana uraitaq wega mó mahraréna, Íné inse wíre íwíáhoo? Íné ite áwénunúna anímé íre we úge. Írátíáthro. Íné inehe si aníne síu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge uraire úwe.*

²⁶ Poraga mó mahraréna, Nánuwahraho, Ébáráhma kahnáhné animárínseq Manikánsabe áhteno kerero, írátíáthro. Itega oga mía míaonayabé mi ehwéh Manikánka aiq teíre. ²⁷ Sarúsarama suwahpeqte kéreq sene wahnáh animárínseqka Sísá tunsabe we íre siahtabarowe. Sega ahrena ahrena wehekáh Manikáne ehweh iraru kéné sehira sáhnshawe taga tagaéra mi ehwéhnsabé íre kawerue iwíáhurowe. Íre kawerue iwíáhéra Manikáne ehweh iraru kegá sehiranunserah sega Sísá ehweh atera subiq suanéhe atówe.

²⁸ Sega, Sísá áhnte ahbabáruaire íre irarerahéra sega pehipi Páhirátinsabé, Subiq suo ato ue teawátówe. ²⁹ Manikáne sehíránka irarúnserah sega subiq sutowe. Subiq sutowara awanká soriwe táhparó ani sehgiwera maisé onápípeq mómaisarówe. ³⁰ Mómaisarówana Manikánka iriatena oganúq atáráire. ³¹ Oganúq atáráirana Kehrari marákórápéqte Sarúsarama suwahpeq we kétó keba suraire. Surairara sega áhnte wehekáh we taga tagauronsabé sega amahnága mó ke teri terinowe úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Anotah kawéq éhwéh mahrarue teiune. Manikánka itene igaqnaréhyabe, Kaweraitahna aní iteba eqmaraníe aiq irarúwe. ³³ Eqmaraníe aiq iraréna Sísá iriatena oganúq atáráinsabé wega irarú ehweh aiq pútaraguraire. Itene igaqnaréhne animárinká aiq tagariaraune. Wega iriatena oganúq atáráinsabé Buk Songipeqte éhwéhnká mahraréna,

Are nénahni móne.

Íné Arenabo uge ire.

(Buk Song 2.7)

* **13:25:** Máhka 1.7 aigarápéqte éhwéh tagáhnno.

³⁴ Manikánka iriatena oganúq ato puana wene anonka mókake marakóipeq íre karekorahire. Minayabe Manikáne ehweh nka mahraréna,

Ínéga Tébiti omasa éhwéh teawúnserah mókake ite kawerarena áhnte kaweq naneq iníe ire. *(Aisaia 55.3)*

³⁵ Manikáne ehweh mó mahraréna, Arega miraónayabé arene arambehri miraéyabe omaq ato aniné anonka íre karekinawire ire. *(Buk Song 16.10)*

³⁶ Tébitiga oga mío tanáhráq Manikáne arambehri kawerue miraéna wene arambehri parabaruoatq putiowara itene igaqnaréh maisarórabeq maisarówe. Maisarówana Tébitine anonka kárékúwana ³⁷ Manikánka iriatena oganúq atarái aniné anonka íre kárékuraire. ³⁸ Minayabe teiníboq írátíáthro. Sísaga miraurainsabé itene ahbabáq kaqiuwahráhire. ³⁹ Mósísiga sehgióro ú ehweh nka itene ahbabáq íre kaqiuwahráhire. Sísansabé aiq pútare atonayabé itene ahbabáq moke kaqiuwahráhire úwe.

⁴⁰ Poraga mó mahraréna, Naho sáiyó ké tahnsa míyehboq néne ehweh kawerue írátíáthro. Mi keyábé Manikáne ehweh irarú aninká naho sehiranue mahraréna,

⁴¹ Íre aiq pútare ainteq peh niwirého keo, tagaríáthro. Ite áhtenék pukoneheqmóe. Ite míehra tanáhráq anotah pagégé árámbehri mirainauge. Wehukega mi arámbehri teiétáq tahirimé itega sensabé íre aiq pútare arítáh irino úwe teriuwe.

⁴² Porane ehweh parabagútaq wereq Páhnábásareqka Asiu kené momiwí nahtápéqté tueyokuye. Tueyokuyara mibeqté kégá sensabé, Mó ahrena ahrena wehekáh arega teiena éhwéh mahta q mónkakáq sereiyo uwe. ⁴³ Momiwí nahtápéqté kégá abae agutaq áhnte Asiu kereq Asiu kené sánsá mirau kereqka Porareq Páhnábásareq kérírówe. Kérírówara Porararéga ehweh teriera, Manikánka ite séhréh aitankeheéq wene sánsá kawerue sehgióro uye.

Asiu ke suera nahnso ke koreriúya ehwehne.

⁴⁴ Mó ahrena ahrena wehekáh mi ke suwahpeqte ké peh íregárita q kegá Manikáne ehweh iraneheéra momiwíuríówe. ⁴⁵ Sísansabé íre aiq pútare atáh Ásíú kégá áhnte wehekéq momiwíuríówara tagotaq sene sirupipeq págegeéra abiahsanuwe. Minayabe sega Poransabé awiréh atera, Arega iraréna éhwéh íre aiq púta q éhwéhne atówe. ⁴⁶ Atówara Porareq Páhnábásareqka íre áhrea peh pahsuqme teriúye. Teriera, Itega Asiu ke miáh púata téh itega teiuye. Itega, Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre éq oga mérapeqsábé íre iuwahbehnsabé ite iwueta mó ke nahnso ke koreriyehe. ⁴⁷ Manikáne ehweh nka irarinserrah nua mahraréna, Nahnso ke sunkikírirabeq kawerue nogigéhboq kánék keráhnserah nua itega kaweq éhwéh koreriéro. Mah kehiná kéhiná irageheéna eqmaróge ire uye.

⁴⁸ Uyara nahnso kegá mi éhwéh íróta q iwíáh iwíáhéra, Manikáne ehweh aiq kaweq éhwéhne iwíáhuwe. Oga mía míaiageheéna Manikánka omaq sito kega Sísansabé aiq pútare atówe. ⁴⁹ Sísansabé aiq pútare ató kega mitaq teri mahta q terinuwara áhnte mibeqté kégá írówe.

⁵⁰ Mibeqté Asiu kegá Porararéyábé abiahsanéra kaweq abóáwáh ínínseq mi ke suwahpeqte abóáwáh wéhreq eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Porareq Páhnábásareq síwíoqnéra sensuwahpeqte káqsúówara

⁵¹ Porararéǵá sene sigárátáté tánáhúq aiyápóranirue poruaruóye. Itega aiq teriuyansabé amahnáǵa mirao sansá seyene ahbabáre íwiáhéra sene sigárátáté tánáhúq poruaruera Áikónía suwahpeq pokuye. ⁵² Pokuyana Manikáne Awanka mitaq Sísa tagariáh kéné sirupipeq ména séhréh aritowara sega íwiáh íwiáhuwe.

14

Áikónía suwahpeq ótaq sansámári mirauya ehwéhne.

¹ Porareq Páhnábásareqka Áikónía suwahpeq pokuyataq sene sánsánéra Asiu kené momiwí nahtápéq kibekuye. Kibekéra Sísane ehweh tábúsoqme síwáhnoruyansabé áhnte Asiu kereq Káriki kereqka Sísansabé aiq pútare atówe. ² Íre aiq pútare ató Asíú kégá nahnsó keyábé, Porararéne ehwehme peh abehq éhwéhne uwara mi nahnsó kégá aiq pútare arító keyabé abiahsanarítówe. ³ Porararéǵá íre wahto tanáhráq mitaq méra íre áhreja Manikáne ehweh síwáhnoruye. Mi ehwéh págegeue síwáhnoruyataq Manikánka sirupipeq págege aritowara sega ótaq sansámári mirauye. ⁴ Mi ke suwahpeqte kégá íre morá íwiáhuwe. Mó kégá Porararéne ehweh aiq pútaq ehwéhne íwiáhuwara mó kégá, Írakaumo. Peh Asiu kené sánsá aiq pútaq sansáne uwe. ⁵ Asiu kereq nahnsó kereq sene wahnahnsesqka momiwíera, Porararé síwíoqnéra ebahnsatate tuparuqme subonéhe íwiáhuwe.

⁶ Íwiáhuwara Porararéǵá mi ehwéh íróyataq apubúue mitaq suera Árikiónía marákórápéq Árisáta suwahpeq Tébi suwahpeq pokuye. Mitaqkákáq mó ayéhrápéqté ké suwahpeqkákáq teriáqme nogúye. ⁷ Mi marákórápéqté ké Sísane kaweq ehwéh teriáqme nogúye.

Soriqnah ani kaweragú ehwehne.

⁸ Peh morá soriqnah ani Árisáta suwahpeq tútuue míowana wenanoga soriqnah ani maqmaronsabe íre nogoráhuwe. ⁹ Poraga síwáhnorútaq mi anínká kawerue írowe. Irena, Sísaga íné kaweraintahráhire íwiáhuwana Poraga we ebitáwéna wene íwiáh tagéna anotahtaq teawena, ¹⁰ Irigwe nogo úwana wega apubúue iriwe noguwe.

¹¹ Noguware mibeqté kégá Poraga mirau tagéra anotah ehwéhnaabéra Árikiónía marákórápéqté kéné ehweh mahraréra, Manikátareǵa wehukenité úkera iteba tumiéhye uwe. ¹² Tumiéhye éra Páhnábásansabé sene maniká áwíq Súsie ue áwíratówe. Poransabé sene maniká áwíq Érémisie ue áwíratówe. Poraga áhnte ehwéhnúnsabe, We Érémisie tahnsá ánine éra Érémisie ue áwíratówe. ¹³ Sene maniká Súsinsabé íwiáh íwiáh ató nah sensuwahpeq ahnansahrapeq kowe. Súsine ehweh mibeq mahbeq aritéh ánínká káhoakáq awanká aramarínkákáq ogesáh ogesáhrapeq mewena súwe. Sega, Porareq Páhnábásareqsabé manikátare wóye íwiáhéra titironeherauwe.

¹⁴ Titironehera uwara íre mirao sansá miraonehera unsabé mi kégá túbáh agigeheéra Porararéǵá sene ambanta subansúóye. Subansuera wehuke míorabeq pehbeheráh pokue anotahtaq ehwehnéra, ¹⁵ Aneqsabé miraoo? Peh ite tahnsá wéhúké míoye. Íre miraoro. Itega kaweq ehwéh teieyeheéta súye. Írátíáthro. Maniká we oga mía míai aní míre. Wega íópeqkákáq mah marákó marákóakáq sóreq wanínkákáq moke kéh náneqmarínkákáq mirarowe. Péhepehe maníkánsabé íwiáh íwiáho

sansá sueq Manikánsabe áhraboro. ¹⁶ Naho wehukega seyene mirau sansánuwana Manikánka pehagaritowe. ¹⁷ Íopeqté ibonsúno atéhrana ibonsirana ménsámehnsá kawerue kírèhre. Kawerue kírèhrana iyah-bankirehraq itene irupipeq eyoyóire. Minayabe wega ite kaweraitena aiq pútaq míoge éna aiq sokigi aíre uye.

¹⁸ Mi ehwéh iraruyara titironehe íwíáhu ke ebeq sene ehweh íre írówe. Íre írówara Porararéga anotahta q págegeue ahqáho aritoyara mi kegá, Aiq mire. Itene titironehe íwíáh suanehe éra súówe.

Ebahnsatate Pora subú ehwehne.

¹⁹ Antióka suwahpeqte Asiu kereq Áikónía suwahpeqte Asiu kereqka mitaq séra mó ehwéh teriúnsabe mitaqté kegá sene ehweh meyówe. Mewera ebahnsatate tuparuqme Pora subúwana we marakóipeq aunúnkaq surahúwara sega, Aiq putiéhre íwíáhéra abariue ahnansahrapeq márówe.

²⁰ Márówara Sísá tagariáh kegá weba sáhuriótaq Poraga irigéna mi ke suwahpeq kouwekúwe. Ahbiah tahnsá Porareq Páhnábásareqka mitaq suera Tébi suwahpeq pokuye.

Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoréra aboawah weh omaq sitóya ehwéhne.

²¹ Segá Sísane kaweq ehwéh Tébi suwahpeqte ké teriúyara áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atówe. Aiq pútare atówara Porararéga mitaq suera Árisáta suwahpeqkakák Áikónía suwahpeqkakák Antióka suwahpeqkakák kouwekuye. ²² Kouwekéra Sísá tagariáh ké págegeue míageheéra síwáhnoruye. Síwáhnoréra, Túbáh agiehboq Sísá kawerue kéráhhro éra Sísane ah íre mareqmaraq ahne. Ebeq mó kegá íwioqnehraq anehe Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokoneheqmúne uye. ²³ Sísá tagariáh kéráq wahnahnigeheéra Porararéga mó mapéq mó mapérue aboawah weh omaq sitóye. Omaq sitera táhutahuq awehriue mahraue púreréra, Maniká Iteriboo, síósirapéq wahnahnira kegá arensabé aiq pútare atáhwe. Arega se págege arite wahnahnarito ue púreruye.

Písíría marákó Antióka suwahpeq seuwekuya ehwéhne.

²⁴ Porararéga mitaq suera Písíría marákórápéq kotaikue Pámbíría marákórápéq pokuye. ²⁵ Mitaq Péríga suwahpeq Sísane ehweh teriera suera Átáría suwahpeq pokuye.

²⁶ Mitaq suera sípi kèwewera kure Antióka suwahpeq kouwekuye. Mitaqté Sísá tagariáh kegá eqmaq suanehe íwíáhéra púreruwe. Manikánka Porararé séhréh aritankeheéra púreréra eqmaq súówe. Eqmaq súówara sega Sísane ehweh kawerue teriera sene arambehri parabarúóyansabé Antióka suwahpeq seuwekuye. ²⁷ Seuwekuyataq sega Sísá tagariáh ké momiwí arítóye. Momiwí aritera Manikánka séhréh arito ehwehnikákák áhnte nahnsónká Sísansabé aiq pútare ató ehwehnikákák teriúye. ²⁸ Teriera sega íre wahto tanáhráq mi ke suwahpeq Sísá tagariáh kébá mía míauye.

15

Tábúsoq marageheéra eqmaq súó ehwehne.

¹ Táhmaro Súría marákórápéqté kegá Antióka suwahpeq tuera Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra, Peh morá Mósísine sánsá sehgió ké sene síu amurúruáh kegá oga mérapeq awaq miahráhowe uwe. ² Uwara Porareq Páhnábásareqka mi ehwéhnsabé anotah ahqáho arítóye.

Minayabe sereq tú kereqka anotah ehwéhuwe. Anotah ehwéhuwara Ántíoka suwahpeqte Sísá tagariáh kégá Porareq Páhnábásareq táhmaro mó kereq omaq sitera Sarúsarama suwahpeq pokoro aritówe. Sarúsarama suwahpeq Manikánka eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhreqsabé mi ehwéh tábúsoq maragehéra Porareh pokéwáhro aritówe.

³ Sísá tagariáh kégá pokéwáhro aritówara sega Pónísía marakóákáq Sámária marakóákáq kótaikuwe. Kótaikutaq mitaqté Sísá tagariáh ké teriera, Nahnso ke Sísansabé aiq pútare atówe ue teríúwe. Teríúwara moke sirupipeq iwíáh íwíáhéra eyoyóuwe.

⁴ Porarehga Sarúsarama suwahpeq sutaq mibeqté eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhreq moke Sísá tagariáh kéreqka mehweh aritówe. Mehweh aritówara Porarehga Manikánka séhréh aritena moke miráú naneqkakaq teríúwe.

⁵ Teríúwara táhmaro Sísansabé aiq pútare ató ke Péhrasi kené sánsá mirao kégá irigéra mahraruwe. Mahraréra, Nahnso kégá oga mérapeq awaq miagéhboq Mósísine áú amurúruto sansá miraoro terio. Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúéhboq kawerue sehgióro terio uwe.

⁶ Eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóáwáh wéhreqka mi ehwéhnsábé iwíáhonehéra momiwíéra sío síouwana ⁷ Pítaga irigéna sensabé, Nanuwahraho, ite tagariarome naho nahnso kégá kaweq ehwéh irera aiq pútare atagehéna Manikánka ite míaraunarabeq omaq intáráire. Omaq intena, Korerio aintáráire. ⁸ Manikánka wehukene sirupipeq tagariéhre. Wenawa iteba eqmaq áúwátáinserah nahnso keba moq eqmaq áúwátáire.

⁹ Wega íre peh morá ite Asiu keyábé arutaboírre. Wega nahnso keyábé moq arutaboírre. Sega Sísansabé aiq pútare atáro puara sene sirupipeq kawerarítáráire. ¹⁰ Aneqsabé Maniká áwíoqnaho? Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgie sansa anotah pagégé sánsáne. Itene igaqnaréhreq itereqka mi sansá íre tábúsoqme sehgiórahúne. Minayabe itega aneqsabé nahnso ke mi pagégé sánsá sehgióro terieo? ¹¹ Íre mi sansá sehgiunaga oga mérapeq awaq miahráhúne. Peh morá itereq nahnso kereq Sísansabé aiq pútare atonaga oga mérapeq awaq miahráhúne úwe.

¹² Pítaga mi ehwéh irarue parabaruwara Porareq Páhnábásareqka momiwíurío ke ehweh teríúyara ehiya miówe. Porararégá nahnso ke míopi Manikánka séhréh aritena ótaq sansámáirí miraurai ehwéh teríúye.

¹³ Teríúyana sene ehweh parabagútaq Sémísiga mahraréna, Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. ¹⁴ Manikánka nahnso ke we kahnáh míagehéna omaq sitáráire. Wega téh miraurainsabé Sáímóniga aiq teire.*

¹⁵ Manikáne ehweh iraru kégá minayabe aiq monseráh éhwéh teiúwana Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

¹⁶ Itene anotah Wahnáhnká mahraréna, Nah sokogi inserah Tébiti kahnáhmé ahbabárowe. Íné kouwekutaq sokogi nah pankeráhnserah íné Tébiti kahnáh kaweraritanie. Sokogi nah pankeráhwana o nah tahnsa kéhnserah íné we kahnáh kaweraritanie. ¹⁷ Mó kégá íné sene Wahnahnsabé ninebahrigehéna kaweraritanie. Ómi ínéga omaq sitó náhnsó kégá ínénsabe ninebahréra iwíáh iwíáh aintagéhe ire.

¹⁸ Naho itene anotah Wahnáhnká áwahewé sína naneq aiq teiúwe úwe.

* **15:14:** Árúkaga Pítane mó awíqmé Sáimónie áwíratowe.

Awehrio naneqsabé éhwéhne.

¹⁹ Sémísiga mó mahraréna, Íné iwíáhume Manikánsabe áhrabo nahnsó kégá Maniká kéréh sánsá sene sirupipeq umeh agínehboq ahqáho ariteho.

²⁰ Peh mahrarue páhsi sehiranue terienéhe. Terieq,

Péhepehe manikánsabe iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Mó kené ahrewé ahriariwe wehwe mahbiwe íre abarioro. Wehukeníká awio páríki náneq ka íre nahro. Korahq íre nahro.

Mahraue páhsiipéq sehiranue terienéhe. ²¹ Mósísine ehweh ahrena ahrena wehekáh Asiu kené momiwí nahmáritápéq ahriahri sáhnsáhówe. Wene ehweh moke mi kehiná suwahpeq síwáhnorowe. Minayabe wene ehweh író kega abiahsaniyeho éra peh morá teiú náneqmarínsábé awehrioro ue páhsiipéq sehiranue terienéhe úwe.

Páhsiipéqté éhwéhnsábé éhwéhne.

²² Eqmaro kereq Sísa tagariáh ábóawáh wéhreq moke mó Sísa tagariáh kéreqka Ántióka suwahpeqte ké korerigeheéra kaweq ke omaq sitanéhe iwíáhuwe. Segá itebaté téhtaré ánité Sáírásareq Súrása we mó awíq Pásábareq omaq sitowe. ²³ Omaq sitera mi anitéreq Porareq Páhnábásareq mi pahsí siera eqmaq súówe. Páhsiipéqté éhwéhniká mahraréna,

Síría marákórápéqté kéreq Sírisía marákórápéqté kéreq Ántióka suwahpeqte kéréro, ite nahnso ke owanawé Sísa tagariáh púaq iteruwahrah úkowe. Ite eqmaro kereq aboawah wehreqka mah pahsí sehiranue teiune. ²⁴ Ite íratáúnawe menah táhmaro mahtaqté kégá iteba kure iwáhnorurowe. Mi ke íre eqmaq súátáunara peh seyega iwíáhue iteba pokue iwáhnorurowe. Itega sene ehwéh aiq pútaq ehwéhpómo éq iwíáh kikirurowe. ²⁵ Minayabe itega sío síoéq iteba Porararé moráráq iteba eqmaq súáhna anité omaq sitone. Porareq Páhnábásareq itene kaweq iyáhnábó ánité méq sensabé irutaboírúne. ²⁶ Sereq itene Wahnah Sísa Karáhé ehweh terieyeheéra wehuke suboráho ke suwahpeq poku pokuóye.

²⁷ Mó anité síwíq Súrásareq Sáírásareq míehye. Segá sehiranu ehwéh moq teigéhe.

²⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq itega págege sansámári íre teieq peh mahraue miraoro teiune.

²⁹ Péhepehe manikámárínsábé iwíáh iwíáhoneheéra titiré náriu naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukeníká awio páríki náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewé ahriariwe wehwe mahbiwe íre abarioro. Itega mahna irarúna ehwéh íréhrataqmé kaweqtaq míagehe. Pehénáe. Mah pahsí aiq parabagire. Iroro uwe.

³⁰ Eqmaq suowara sega pokue Ántióka suwahpeq tuera sega Sísa tagariáh ké momiwí aritera páhsi náriúwe. ³¹ Náriúwara sáhnsahera mi pahsíipéqté éhwéhniká sirupipeq eyoyó aritowe. ³² Súrásareq Sáírásareq Manikáne ehweh iraruya anité méra Sísa tagariáh ké págegeue míageheéra sega áhnte ehwéhnie síwáhnoruye. ³³ Síwáhnoréra táhmaro wehekáh mitaq méra seuwekoyehe iwíáhuyara pehwehrue pokéwáhtaó éra eqmaq súówe. [³⁴ Sáírásaga mó iwíáhéna íre pokia peh mitaq míowe.] ³⁵ Porareq Páhnábásareqka Ántióka suwahpeq kauye. Sereq áhnte mó kereqka Sísané ehweh teriera síwáhnoruwe.

Porararéga Máhkansabé ehwehuya ehwéhne.

³⁶ Táhmaro wehekáh sótaikútaq Poraga Páhnábásansabé, Sísane ehweh síwáhnorurauya ke suwahpeqtaq seuwekoyehe. Sísá tagariáh ké kaweqtaq míahwapómo moke sensuwahpeq koragayehe úwe.

³⁷ Úwana Páhnábásaga, Sóni we mó awíq Máhkaga sénirahnata pokoyehe úwe. ³⁸ Úwana Poraga ahqáho atena, Itega Pámbíría marákórápéq pokurauyataq Máhkaga mitaq ite iuwena tabanaguraire. Mi tanáhráq wene arambehri íre parabarusa pehipi taqnobagurainsabé wega mó íre séirankéhe úwe.

³⁹ Mira íwiáhuyansabé sega ehwehuye. Minayabe Páhnábásaga Pora auwena Máhka meqmena sípi kéwewena Sáípára marákórápéq pokúwe. ⁴⁰ Pokúwana Poraga Sáírása omaq atowara Sísá tagariáh kéga monseráh íwiáhéra, Pokéwáhtaó éra mahrarue púreruwe. Púreréra, Maniká Iteriboo, arega mah anitéyábé arutaboíróna puah kawerue págege arite séhréto arito uwe. ⁴¹ Úwara Porareq Sáírásareqka pokue Síría marákóákáq Sírísía marákóákáq Sísá tagariáh ké momiwíurabeq págege aritayeheéra síwáhnoruye.

16

Tímótiga Porarehreq poku ehwéhne.

¹ Porararéga Tébi suwahpeq kótaikéra Árisáta suwahpeq suyana mibeqté Sísá tagariéh aní wenáwíq Tímóti míowe. Wenano Sísá tagariéh Asiu iní míowana wenabo Káríki aní míowe. ² Árisáta suwahpeqte Sísá tagariáh kéga Tímóti kaweq aníne uwara Áikónía suwahpeqte Sísá tagariáh kéreqka moq monseráh íwiáhuwe. ³ Poraga iwiáhéna, Tímóti ite séirankéhe íwiáhuwe. Ómi mibeqté Asiu kéga tagariómé Tímótine abowá peh Káríki aní míowe. Káríki aní mío púana Poraga iwiáhéna, Tímóti ite séireyabe Asiu kéga abiahnsa aitého éna Tímóti meqmena wene áu amurú auwowe.

⁴ Porareq Sáírásareq Tímótireqka mó ke suwahpeq mó ke suwahperue pokue Sísá tagariáh ké síwáhnoruwe. Síwáhnoréra Sarúsarama suwahpeqte eqmaro kereq Sísá tagariáh ábóawáh wéhreqne páhsi teri terinuwe. Teriera, Mah ehwéh kawerue iwiáhéq sehgióro uwe. ⁵ Minayabe Sísá tagariáh kéga Sísane sánsá kawerue ahtebéra sehgiówe. Mó wehekáh mó wehekáhnue mó kéga Sísansabé aiq pútare atera Sísane sánsá sehgiówe.

Porane awanka Másérónía marákórápéqté aní tagó ehwehne.

⁶ Porarehga, Itega Esia marákórápéq Sísá éhweh korerienéhe íwiáhuwana Manikáne Awanka ahqáho aritowe. Ahqáho aritowara sega Párigía marákóákáq Kárétía marákóákáq kótaikuwe. ⁷ Kótaikéra Mísía marákórápéq wahtotaq kéra, Pítínía marákórápéq Sísá éhweh korerienéhe íwiáhuwe. Iwiáhuwana Sísane Awanka mó ahqáho aritowara ⁸ Mísía marákórápéq kótaikuwe. Kótaikéra Tóása suwahpeq sóreq waní ayehrápéq túwe.

⁹ Mitaq inokáhpeq Porane awanka tagówana Másérónía marákórápéqté anínká ábóraragúwe. Ábóraragéna iriwe ména Poransabé, Másérónía marákórápéq séhréh aitagéhboq máhoro éna pahibahirúwe. ¹⁰ Porane

awanka tagónsabe itega iwíáhowame* Manikánka mitaq Sísa éhweh kor-eriero aitéhre. Aiq teiátáinsabé ireq ite Másérónia marákórápéq pokone-heqmúne iwíáhéq apubúue sokah sokahowane.

Áríriaga Sísa kéro ehwehne.

¹¹ Itega Tóása suwahpeq sueq sípi kéweweq Sámótési marákórápéq pokowane. Mitaq séq mó wehekáh sueq sípi kéweweq Néápórísi suwahpeq kowane. ¹² Mitaq sípi sueq Pírípái suwahpeq kiowáne. Aroma kegá Pírípái suwahpeq téh nah aborisowe. Mitaq anotah matábú kéna moke Másérónia marákórápéqté matábú kiotaigme matabu kowe. Itega táhmaro wehekáh mitaq kowíahwane.

¹³ Ahrena ahrena wehekáh itega ahnansahrapeq wání aroipéq pokowane. Ite iwíáhowanawe, Mahtaq ibora wehukega púrerowe iwíáhéq tunse áhnopeq tútuue míahwane. Mibeqté momiwíuríó ininsó Sísa éhweh teriewáne.

¹⁴ Peh morá íní wenáwíq Áríriaga itene ehweh irena we Táiyátáira suwahpeqte íní ména wene arambehriwe tautáúq ámbántámári paiqmaq paiqmarúwe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh ato ínine. Poraga ehweh irarútaq we kawerue irankeheéna Manikánka mi íní séhréh atowe. ¹⁵ Séhréh atowana irowaq itega wereq wene nahtapeq kaegaeu kereq wání meriewáne. Meriewánana mi inínká itensabé, Íné Sísansabé aiq pútare atóge iwíáhirataq néne nahtapeq segaegaeoro úwe. Segaegaeoro únsabe itega wene nahtapeq kogaegaeowane.

Poraga owainawa kaqauwo ehwehne.

¹⁶ Itega wehuke púrerorabeq pokowanaraq mó kené arambehri ahráriréq ahtapeq piehgiowáne. Wene arupipeq mío owáináwánká mókake aiq pútaragína ehweh iwíáh atowana mi ahrárigá irarúwe. Irarúnsabe mó kegá móne náwa náwanuwana wene wahnah anímári nári nárinúwe. ¹⁷ Wega Porareq itereq séirena sawai sawaiéna, Mah kewé Manikáne arambehri ke wóe. Manikámé anotah págege aní míre. Segá Manikáne oga mía ehwéh teri terinowe úwe.

¹⁸ Áhnte wehekáh mi ahrárigá ite séirena mi ehwéh irare irareúwe. Minayabe Poraga iwíáh kikiréna wega pabeqme owainawansabé, Sísa Karáhé áhrabu puah mi ahrári auwe pokúno atoge úwe. Úwana mi tanáhráq owainawanka mi ahrári apubúue auwena pokúwe.

Pírípái suwahpeq Porararé karábúsiipéq mórító ehwehne.

¹⁹ Mi ahráriné wahnahmarínká iwíáhéra, Owainawa kaqauwéhra poki puag ite mókake mó moné íre meyahráhune éra abiahsanuwe. Abiahsanéra sega Porareq Sáirásareq táhtoque abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáhmáripá máhkétirapéq mórítówe. ²⁰ Móritera wahnah keyábé, Mi anité Asiu anité méra iteruwahpeq ahababáq sansanóye. Seyene sánsá miraoro éyame íre kaweróye. ²¹ Ite Aroma ke míona puag sene sánsá íre miraúna sansáne uwe.

²² Uwara mitaq momiwíu kereqka ehweh arítowara wahnah kegá Porararéné korósi keqsúowe. Keqsuera, Morahri sahtáté suboro arítowara subúwe. ²³ Anotahtaq subera karábúsiipéq móritera mibeqté wáhnáhnsabé, Kawerue wahnahnúno atówe. ²⁴ Kawerue wahnahnúno atówana wega se meriqmena karábúsi nahtápéq ákápíte máhripépéq

* **16:10:** Mó kegá iwíáhéra, Áruká mah pukú sehiranú anínká táhmaro tanáhráq Porareh kérirowe iwíáhowe.

móritowe. Móritera sene sigárátaré awanká abahrabahriapipeq sukiwe táhparówe.

²⁵ Táhparówara inokáhnabubu Porareq Sáirásareqka púreréra igonkónéra Manikánsabe iwíáh iwíáh atóyara mó karábúsiipeq míó kega tótuqméra írówe. ²⁶ Írówana anotah mariúwana karábúsi nah míu míuúwana moke onsawári apubúue pehipi siraragúwe. Siraragúwana ómi karábúsi kené séniwarí wewega pugetara agúwe.

²⁷ Karábúsi wahnáhnká sugorabeqte irigéna onsawári siraragú tagówe. Tagéna, Karábúsi ke moke taqnobagowe iwíáhuwe. Mira iwíáhu púana wene poka mewena apubúue pukinieéna néne ninonka sehsabianie iwíáhuwe. ²⁸ Sehsabianaútaq Poraga anotahtaq áhrabéna, Arene anonka sehsabiéhnehboq túbáh agúno. Íte moke míone úwe.

²⁹ Úwana karábúsi wahnáhnká wene arambehri anínsábé, Kánéq keqme súno éna pehbeheráh karábúsiipeq kibekúwe. Kibekéna áhreú púana Porararéne paqnahipeq pokue iransánéna arehunseraraq míowe. ³⁰ Wega Porararé máhpeq márunsitena sensabé, Árahonaga oga mía míaininkono ue kasenúwe.

³¹ Kasenúwara sega wensabé, Sísansabé aiq pútare atéhnaraqmé oga mía míainkehe. Arenawahraheq moq oga mía míaiagehe uye. ³² Porararéga wereq wene nahtapeq kaegaue kereqsabé itene Wahnah Sísa éhweh teríúye. ³³ Teríúyana mi tanáhráq karábúsiipeqté wáhnáh Porararé meriqmena puramburanagú pabeq paberaritowe. Pabeq paberaritowara Porararéga wereq wene káironanínseq wání náriúye. ³⁴ Wání náriúyana mi wahnáhnká Porararé wene nahupeq meriqmena táhutahuq náriuwe. Wereq wene káironanínseqka Sísansabé aiq pútare atónsabe sene sirupipeq eyoyóúwe.

³⁵ Ahbiahipeq mi ke suwahpeqte wáhnáhmárínká párisireh síáhrabéna sensabé, Karábúsiipeq móritáro anité pugeq suo koreawéro uwe. ³⁶ Koreawéro uwara karábúsiipeqté wáhnáh koreawúwana Pora mi ehwéh teawuwe. Teawena wensabé, Wahnah kegá siqmaráh párisiwárínká, Ite pageqsuo aiq teniéwe. Minayabe tueyokue pehwehrue pokéwáhtao úwe.

³⁷ Úwana Poraga párisiwarínsábé, Ite íre peh Asiu anité úye. Ite moq Aroma marákórápéqté anité úye. Segá íre tábúsoqme ehwéh áitasa pehipi iubiq marera karábúsiipeq móitárowe. Segá amahnága kopípeq kaqiuwagéhbo? Ahqáho. Seyega séra ite pugeqme máhpeq iuwagéhe uye.

³⁸ Uyara párisiwarínká wahnah keba kouwekue mi ehwéh teríúwe. Teríúwara wahnah kegá ite Aroma marákórápéqté anité úya ehwéh írónsabe áhreuwe. ³⁹ Áhreéra Porararéba sure sensabé, Ite Aroma marákórápéqté anité míehyame íre írátíaraune. Minayabe íre kaweruaune éra máhpeq márunsitera sensabé, Mahtaq sueta pokotao uwe. ⁴⁰ Uwara Porararéga karábúsiipeq suera Áríriane nahtapeq pokuye. Pokéra mitaq Sísa tagariáh keyábé kaweq ehwéh iraréra sensabé, Sísane sánsá kawerue sehgióro aritera pokuye.

17

Tésárónáika kega, Porararé subonéhe u ehwéhne.

¹ Porarehga pokue Ámbípóri suwahpeq sótaikéra Ápórónia suwahpeq sótaikéra Tésárónáika suwahpeq kéra mitaq Asiu kené momíwi nahtápéq kuwe. ² Ahrena ahrena wehekáh Poraga wene sánsánéna mi nahpípeq

kibekue síwáhnorúwe. Asiu kené ahrené wehekáh apahtáro áhréná áhréná wéhékáh kibekue Manikáne púkuipéqté séhírá síwáhnorúwe. ³ Síwáhnoréna, Mó kegá Manikánka omaq ato aní áwioqnéra subiq su-towana pukéna mó oga úkuraire. Manikáne ehwehnka minayabe aiq irarire. Manikánka omaq ato animé íné teiú aní wenáwíq Sísa wire úwe.

⁴ Úwara táhmaro Asiu kegá mi ehwéhnsábé aiq pútare atera Porareq Sáírásareq kobaritawe míówe. Manikánsabe áhteno Kárikí kéreq áhnte aboawah inínsónseqka moq kobaritawe míówe.

⁵ Minayabe íre aiq pútare ató Asiu kegá abiahnsanuwe. Abiahn-sanéna ahbabáq ke pehipi máhkétirapéq nogó ké meriqmera momiwíue anotahta q ehwehuwe. Porararé wehuke momiwíurabeq mórítankeheéra wehukení wenáwíq Sésónine nahtapeq pehbeheráhnue pokuwe. Pokuwe wene nahtapeqté ónsá subiqme sueruera Porararéyábé sinebahruwara íre míóye. ⁶ Íre míóyansabé sega Sésónireq mó Sísa tagariáh kéreq abariuera mi ke suwahpeqte wáhnáh kébá mórítówe. Móritera ehwehéra, Moke mah nahnsó ke ahbabáraritóya anitégá suoyataq ⁷ Sésóniga wene nahtapeq mehweh aritowe. Mi anitégá itene anotah wáhnáh aní Sísáhrine sánsá íre mirauroye. Íre miraiá peh iraréra, Mó Wáhnáh aní Sísaie iraruye uwe.

⁸ Uwara mi ke suwahpeqte kéreq sene wáhnáh kereqka mi ehwéh írótaq kurináhnéra abiahnsanuwe. ⁹ Segá Sésónirehyabe, Kotiyabé ite móne paiqmárhro éra sene móne mewera kaqsúówe.

Porareq Sáírásareqka Péría suwahpeq arambehriuya ehwéhne.

¹⁰ Íó penkúwara mibeqté Sísa tagariáh kégá Porareq Sáírásareq Péría suwahpeq eqmaq súówe. Eqmaq súówara Péría suwahpeq suyataq Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéra síwáhnoruye. ¹¹ Síwáhnoruyara mibeqté Asiu kegá irera Manikáne ehwehnsabé kawerue iwíáhue tagowe. Sene iwíáhgá Tésárónáika suwahpeqte kéné iwíáh kiotaikúwe. Segá Porane ehweh írótaq sirupipeq eyoyóue Manikáne sehira mó wehekáh mó wehekáhnue sáhnshawe iwíáhue tagéra, Porane ehweh aiq pútaqpomo éra iwíáhue tagowe. ¹² Minayabe áhnte Asiu kegá aiq pútare atówe. Sereq mó áhnte ke, Kárikí anotah weh áhrégá moq aiq pútare atówe.

¹³ Poraga Manikáne ehweh Péría suwahpeqkakáq teríre uwara Tésárónáika suwahpeqte Asiu kegá írówe. Irera Péría suwahpeq séra mibeqté keyábé, Porane ehwehnsabé aiq pútare atehboq íre íráhro ue pagu pagunuwe. ¹⁴ Pagu pagunuwara mibeqté Sísa tagariáh kégá Pora apubúue sóreq waní ayehrápéq eqmaq áúwówe. Eqmaq áúwówara Sáírásareq Tímótireqka peh mitaq míóye. ¹⁵ Míóyara ah tagariáh kégá Pora meqmera Áténi suwahpeq márúnátówe. Márúnátówana wega sensabé, Sáírásareq Tímótireqsabé, Peheráh setao teriéro úwara pokuwe.

Poraga Áténi suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹⁶ Poraga Áténi suwahpeq síwénunútaq mibeqté kégá áhnte péhepehe manikáne atah naneq kowana tagéna wene arupipeq págege agúwe. ¹⁷ Minayabe Poraga Asiu kené momiwí nahtápéqté kéreq Manikánsabe iwíáh iwíáh ató kereqsabé ehwehnuwe. Máhkétirapéq mó wehekáh mó wehekáhnue su kereq moq ehwehnuwe.

¹⁸ Táhmaro mibeqté síwáhnoru kegá Porareq piehgiera áhnte ehwéh kíkíruwe ehwehnuwe. Mibeqté su kegá táhmaro Épíkúriane sánsá ahte-bowara mó tahmáro kégá Sítóikine sánsá ahtebowe. Táhmaro kegá seye

náhenéra, Áhnte ehwéhnikákák ání aneq ehwéhnikákák ánípo uwe. Poraga Sísa oga úkú ehweh teriunsabe mó kegá, We wáhnaupeqté mánikámáří ehweh tei teinire uwe.

¹⁹ Segá Pora meqmera Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq móátówe. Móatera wensabé, Arega síwáhnoróna ehwéh peh o ehwéh míre. Mi ehwéh teio. ²⁰ Arega iraréna ehwéh áwánáh éhwéh míre. Mi ehwéhmé áwahe ahtebanehboq kawerue teio uwe. ²¹ Áténi suwahpeqte kéreq mibeq wáhnaupeqté sewió kereqka ahriahri o ehwéh irera mi ehwéhnsábé irare irareuwe. Seyene sánsáne.

²² Poraga Áréópágúsa sawéhráq ahtebia kégá momiwíurabeq iriwe ména mahraréna, Áténi suwahpeqte wého, ínégá iwíáhume itene manikámáriansabé áhnte iwíáh iwíáho ke wóe. ²³ Iteruwahpeq nogewótáq itega iwíáh iwíáhorabeq tagéwómé peh morá táhbérápéq kéh séhírámé sáhsahwe tagéwóge. Mi sehiránká mahraréna, Mah tahbé íre tagariona manikáné tahbe wire ire. Itega íre tagarawéq pehipi iwíáh iwíáh atáhsábé minawé teiúge.

²⁴ Teiúge éna mó mahraréna, Manikánka moke mah marákó márakóipéq kéh náneqkákák mah marákó márakóókákq mirarowe. We mah marákó márakóókákq íopeqkákákq wahnahnatiéh ání míre. Minayabe wega wehukega pearáh náhúpéq íre kaegaei aní míre. ²⁵ We íre akahrákáhri aní míre. Wewega moke wehukene irupipeqté éúqkákákq moke kéh náneqkákákq náí nánire. Minayabe wehukega we íre séhréh atáhráhowe.

²⁶ Mah kehiná kéhínáné igaqna peh morá áníne. Manikánka mi aní téh mirarena itene ogamé tanahráq iwíáh aitéhre. Mah marákó márakórápéq mó kehiná mó kehinánsábé, Míáhro aitéhre. ²⁷ Itega Manikánsabe kabarigeheéna mira iwíáh aitéhre. We tagarianeheeq kabarúne. Ite ómi kehiná míonarabeq we wahtotaq míéhre. ²⁸ Maniká ména mira aruqaruri puaq itega oga míahrahúne. Iteba sehira tagariéh ánínká aiq mahraréna, Ite moke wene animárine ire. ²⁹ Ite Manikáne animárí míona puaq we peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhiyeho. We íre ebahtaté miraia aníne. We íre móneraté miraia áníne.

³⁰ Naho wehukega Maniká íre tagaríowe. We íre tagariarera, We peh wehukega iwíáhue mirao naneq mire iwíáhuwe. Mi tanáhráq Manikánka mi kewé peh áwé tagówe. Amahnága wega mah kehiná kéhínánsábé, Itene ahababáq sansa súáhro ire. ³¹ Manikánka peh morá aní omaq atena wega iwíáhína tanáhráq mi anínká mah kehiná kéhíná tábúsoqme ehweh aritankéhe. Minayabe mah kehiná kéhínánká tagariageheéna Manikánka mi aní iriatena oganúq atáráire úwe.

³² Mío kega oganúq atárái ehwéh írówe. Táhmaro kegá awiréh atówara mó kegá Poransabé, Arene ehweh mókake mónkakákq iranéhe uwe. ³³ Uwana Poraga mitaq suena pokúwe. ³⁴ Pokúwara táhmaro wehwárinká we kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe. Peh morá aní aiq pútare ato aní wenáwíq Tiónísíae. Wereq mó ahtebia kéreq Áréópágúsa sawéhráq momiwíue aruqaruruwe. Peh morá íní wenáwíq Támárisae. Wereq mó kereqka Pora kerera wene ehwehnsabé aiq pútare atówe.

18

Poraga Kórína suwahpeqte ké teriu ehwehne.

¹ Poraga Áténi suwahpeq suena Kórína suwahpeq pokúwe. ² Póntúsa marákórápéqté ání wenáwíq Ákúíra míowana wene ahre awíq Párisírae. Se Asiu akéq menah Ítári marákórápéq míoyana mibeqté wáhnáh ániné áwíqtare Káróríúsa Sísáhríe. Mi wahnáhnká moke Aroma suwahpeq míó Asiu keyábé, Pokoro aritena kaqsuowara Ákúíra akéqká Aroma suwahpeq suera Kórína suwahpeq kowíoye.

Poraga mitaq se tagéna sene iyahnabo aní úkúwe. ³ Wereq sereq peh morá árámbehriúwe. Sene arambehriwe wéhuwehu nahmári pi-ageheéra sériwarí kogahnue kawerarówe. Wereq sereqne arambehri peh monseráh púana seba kobaritawe míowe. Wereq sereqka moráráq arambehriúwe. ⁴ Moke ahrena ahrena wehekáh Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq Asiu kereq Káríki kereqsabé Sísá éhweh terinieéna poku pokuúwe.

⁵ Sáírásareq Tímótireqka Másérónía marákórápéq suera Pora míorabeq suye. Sega suyataq Poraga Manikáne ehweh Asiu ke teri terinéna, Manikánka omaq ato anímé Sísae úwe. ⁶ Úwara író kega mi ehwéhnsábé ahqáho atera íre kaweq ehwéh atówana wega sensabé, Aiq mire. Ínéga aiq teiúge éna wene ambanta suruparuena teriuwe. Itega iraipéq pokirame iteitene irupipeqté íwíahgáe. Íné aiq pútaq ehwéh aiq teiúge. Itega ahqáho aintáhnábé nahnso ke korerinauge úwe.

⁷ Manikánsabe iwíáh iwíáh ato aní wenáwíqtare Títía Sásátae. Wene nah Asiu kené momiwí nahtápéq wahtotaruwana Poraga momiwí nahtápéq suena mi aniné nahtapeq kowíowe. ⁸ Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh ání wenáwíq Kárisápae. Wereq mi karírónánínseqka Sísansabé aiq pútare atówe. Áhnte mó Kórína suwahpeqte kégá Porane ehweh irera aiq pútare atera wání meyówe.

Porane awanka tagó ehwehne.

⁹ Inokáhpeq Porane awanka tagówana Sísaga wensabé, Íre áhreúno. Túbáh aginehboq néne ehweh pahsuo. ¹⁰ Ínéga areba míó púara mó kegá are íre subigéhe. Kórína suwahpeqte kéwé áhnte kegá ínensabe aiq pútare aintagéhe úwe. ¹¹ Minayabe Poraga Kórína suwahpeq peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq ména Manikáne ehweh síwáhnorúwe.

¹² Wehukení wenáwíq Kárióe. We Ákáía marákórápéqté wáhnáh míotaq Asiu kegá momiwíera Pora táhtoqme ehwehurabeq móátówe. ¹³ Sega Káriónsabe, Mah anínká itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atona sansá sueq mó sansánoro tei teinire úwe. Wega o teí sánsámé Mósísiga íre miraoro ú sansáne uwe.

¹⁴ Uwana Poraga ehweh irarinaútaq Kárióga Asiu keyábé mahraréna, Asiu keo, mi anínká ahkaragáraéna anotah ahbábáritaq tahirímé ínéga itene ehweh kawerue író irino. ¹⁵ Peh iteitene ehwehnikakáq wehukene síwíqkakaqsabé iteitene sánsánkákáqsabé iteitega iwíáhue miraoro. Íre néne arambehri puana túbáh aginauge éna ¹⁶ se moke ehwehurabeqte kaqsúáhro aritowe.

¹⁷ Kaqsúáhro aritowara Asiu kené momiwíurabeqte náhtápéqté wáhnáh wenáwíq Sósáténi táhtoqme máhpeq subúwe. Subútaq Kárióga se peh áwé tagowe.

Poraga Ántióka suwahpeq kouwekú ehwehne.

¹⁸ Poraga Kórína suwahpeq áhnte mó wehekáh ména Sénkáría suwahpeq pokúwana wene ayahra káúqauwowe. Pehipi íre káúqauwuwana Asiu kené sánsánéna Poraga Manikánsabe ehweh teawunsabe káúqauwowe. Káúqauwuwana Sísá tagariáh ké mitaq suena Párisírareq wenawehq Ákúírareq meriqmena sípi kéwewena Síría marákórápéq pokúwe. ¹⁹ Sega sípi kéwewera Épésá suwahpeq kuwe. Mitaq Poraga Párisírareq Ákúírareq suena Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna wereq Asiu kereqka ehwehnuwe.

²⁰ Mi kegá Poransabé, Mahtaq míahno uwana ahqáho éna ²¹ Épésá sensuwahpeq suanieútaq sensabé, Manikánka kouwekúno íwíáh aintah-naraq kouwekinie úwe. Kouwekinie éna Épésá suwahpeq suena sípi kéwewena pokúwe. ²² Sípiga Sésaría suwahpeq sútaq Poraga sípi suena kire Sísá tagariáh ké mehweh aritanieéna Sarúsarama suwahpeq kiuwe. Mehweh aritena Sarúsarama suena Ántióka suwahpeq tuwe.

²³ Táhmaro ió Ántióka suwahpeq ména mitaq suena pokúwe. Wega Sísá tagariáh kéné sirupipeq kaweq íwíáh aritanieéna Kárétía marákóákáq Párigía marákóákáq mó mapéq mó mapérue nogena pokue teríaqme noguwe.

Ápóroga Épésá suwahpeqte ké ehweh teriú ehwehne.

²⁴ Peh morá ání, Árékásántaría suwahpeqte ánínká Épésá suwahpeq séna wenáwíq Ápóroe. We Manikáne sehira ahtebia ání ména kawerue teri terinú ani míowe. ²⁵ Mó kegá we Manikáne sansá áwáhnoruwana wega mó ke págegeue síwáhnorúwe. Peh morá Sísá ehweh ákáhtaq ahtebéna tábúsoqme teri terinéna Sóniga wání meriu ehweh moke ahtebówe. ²⁶ Épésá suwahpeq Asiu kené momiwí nahtápéq págegeue síwáhnorúwe. Wega síwáhnorútaq Párisírareq Ákúírareqka wene ehweh irera móbeq meqmera we íre ahtebó ehweh, Manikáne sansá tábúsoqme áwáhnoruye.

²⁷ Ápóroga, Íné Ákáía marákórápéqté ké kosíwáhnorinie íwíáhúwara Épésá suwahpeq Sísá tagariáh kegá wensabé, Kaweróne. Kosíwáhnorúno éra mibeqté Sísá tagariáh kegá we mehweh atageheéra páhsi sehiranue áwúwe. Manikánka áhnte Ákáía marákórápéqté ké séhréh aritowara Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe Ápóroga mitaq séna mi ke anotahtaq séhréh aritowe. ²⁸ Wega Manikáne sehira sáhn sahena, Manikánka omaq ato anímé Sísae teriúwe. Wehuke míópi págegeue teri terinúnsabe wene ehweh Asiu kené ehweh kiotaikúwe. Minayabe wega Sísansabé aiq pútare atáh ké anotahtaq séhréh aritowe.

19

Poraga Manikáne Awansabé Épésá ke teriú ehwehne.

¹ Ápóro Kórína marákórápéq míotaq Poraga sáwéhrapeq kótaikéna Épésá suwahpeq tuwara táhmaro Sísá tagariáh ké míówe. ² Míówana Poraga sensabé, Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq Manikáne Awanka itene irupipeq aiq tutairo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Ahqáho. Manikáne Awa ehweh íre írátáúne uwana ³ Poraga sensabé, Aneq wání meroo ue kasenúwe. Kasenúwara sega wensabé, Sóniga wání meriátáinserah mó kegá mína tahnsa wání meraune uwe.

⁴ Uwana Poraga sensabé, Sene ahbabáq sansa sutonsabé Sóniga wání meriátáire. Meriena mahraréna, Inehe sína anínsabé aiq pútare

atáthro. Wenáwíq Sísaе uraire úwe. Sóniga irarú ehweh Poraga teriuwe. ⁵ Teriuwara írówna itene Wahnah Sísa áwírue wání náriuwe.

⁶ Poraga sensinetaba wene ayahnkaratáté táhtorotaq Manikáne Awanka sene sirupipeq tuwara sega kambare ehwéh iraréra Manikáne Awanka iwíáh arito ehweh iraruwe. ⁷ Mirau kewé airápété téhranítée.

⁸ Poraga Asiu kené momiwí nahtápéq kibekéna Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh págegeue teriuwe. Teriuwara Asiu kegá wene ehwehnsabé áhntetaq kasenéra iwíáhuwe. Iwíáhuwana apahtáro íótáq miraúwara ⁹ táhmaro író kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atera saiyouwe.

Saiyoéra momiwíurabeq Sísaе sánsánsabé íre kaweq ehwéh atówna Poraga se suena Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena pokúwe. Sigarurapéqté wáhnáh ání wenáwíq Tíránásae. Poraga Sísansabé aiq pútare atáh ké meriqmena Tíránásane sigaru nahpípéq mó wehekáh mó wehekáhnue síwáhnoréna ehwehnuwe. ¹⁰ Poraga téhtaré ópéq mi sigárúrác síwáhnorúwara moke Esia marákórápéqté Asiu kereq Kárika kereqka Manikáne ehweh írówe.

Owainawa íre kaqsuahráhu ehwéhne.

¹¹ Manikánka págegeue séhréh atowana Poraga anotah otáq sánsámári miraúwe. ¹² Minayabe mó kegá Poraga táhtoro ambántámári meyoúwe. Mi ambántámári awahre kebá mórúwara sene suwahre kaweragúwara owainawamarínka se suera pokuwe.

¹³ Táhmaro Asiu ahgorá kéwé nahnsu suwahpeqtaq kégaeyaq tuegae-yaréu animári méra owainawa kaqsuq kaqsurowe. Mi kegá itene Wahnah Sísa áwírue owainawamarí kaqsuanéhe iwíáhéra Poraga kaqsuonserah itega moq kaqsuanéhe iwíáhuwe. Minayabe sega mahraréra, Owainawano, Poraga teri terini aní, Sísa áwírue wehukeni auwe pokúno teawune uwe. ¹⁴ Abapete téhtaré Asiu animárinká owainawamarínsabé mina tahnsa éhwéhnuwe.

Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ání wenáwíq Síkéba sibowá míowe. Wene anahwaréhga mó wehekáh mi ehwéhnuwana ¹⁵ owainawanka sensabé, Sísa aiq tagarióge. Pora moq aiq tagarióge. Itewe inseréhbo úwe. ¹⁶ Úwana owainawa wene arupipeq mío anínka seba ahkuagéna sene korósi moke subansuena subiqmaq subiqmarúwara korahq tabagu tabagúwara se pehrákora méra nahupeq suera máhpeq pehbeheráhnue pokuwe.

¹⁷ Asiu kereq Kárika kereq peh moke Épésa suwahpeqte kéreqka mi ehwéh irera áhtenuwe. Minayabe mi kegá itene Wahnah Sísa áwíq pankerera iwíáh iwíáh atowe. ¹⁸ Mi tanáhrác áhnte Sísa tagariáh kéga sure sene ahbabác sansa pahsuqme teriúwe. ¹⁹ Ahgora tagarió kega sene ahbabác pukúwári mewera ómi wehukega tagariótaq ira pariówe. Segá mi irá parió pukúwári árahue kehramo éra sáhnsáhuwe. Sáhnsahera, Peh íregáritaq 50 táhúséni (50,000) moné tahnsa pukúwári ira parione iwíáhuwe. ²⁰ Púku ira parearónsabe Manikáne ehwehnsa áhnte kene sirupipeq pówara sega págege animári úkéra wene ehweh mitaq teri mahtaq terinuwana mi ehwéhnsa abae agúwe.

Épésa kegá Pora ehweho ehwéhne.

²¹ Anehe Poraga iwíáhéna, Másérónia marákórápéqkákác Ákáia marákórápéqkákác pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue

Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mibeq Sísa tagariáh ké koragéna sótaikue Aroma suwahpeq pokinie íwiáhuwe. ²² We kéroya anité Tímótireq Érásátireq míóye. Poraga mi anité Másérónía marákórápéq eqmaq suena we Esia marákórápéq pehgáriq tanáhráq míowe.

²³ Mi tanáhráq áhnte kegá Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kegá áhnte abíáhsánéra ehwehuwe. ²⁴ Wehukení wenáwíq Témítíúsie. Wene arambehriwe káhpah tahnsa náneqtaté pehgáriq píkísah tahnsá náneq mira aruqarurúwe. Mi ke suwahpeqte kéné péhepehe maniká wenáwíq Átémísie. Témítíúsireq mó kereqka Átémísine píkísah tahnsá náneq miraera paiqme áhnte moné meyówe.

²⁵ Témítíúsiga moke mi arábéhrí mirau ke momiwí aritowe. Wega sensabé, Itega maniká tahnsa náneq miraonsabé áhnte moné meweuéne. ²⁶ Itega Porane sansá aiq tagarawéq wene ehweh aiq írátíáhwe. Wehukega mirao naneq íre aiq pútaq Manikáne tei teinire. Minayabe áhnte kegá itega mirao naneqsabé anetaníbo íwiáhowe. Íre peh morá Épésa suwahpeqte kegá áhnte Esia marákórápéqte kéreqka moq mira íwiáhuwe. ²⁷ Míayabe anotah íre kawerire. Itene arambehri íre kaweragíneho. Mó kegá itene maniká Átémísine nahnsabe, Peh abehq náneq nahne íwiáhiyeho. Esia marákórápéqte kéreq mah kehiná kéhínánseqka amahnága Átémísinsabé, Ano iní míáhne éra íwiáh íwiáh atáhowe. Poraga wene ehweh síwáhnorinsabé mó kegá Átémísinsabé íre íwiáh íwiáh atera peh anetaníbo íwiáhiyeho úwe.

²⁸ Úwara moke arambehriu kega mi ehwéh írótaq anotah abíáhsánéra ehwehnabauwe. Ehwehnabaéra, Átémísiwe Épésa suwahpeqte kéné maniká anotah ínine uwe. ²⁹ Minayabe mi kegá anotahtaq ehwehnéra keyéuwe. Téhraníté Másérónía marákórápéqte anité sensiwiq Káiúsireq Árisátákirere. Poraga ahpeq nogutaq sega we kéroye. Keyéu kegá mi anité táhtoqme koti matábúrápéq abariuera mórítowe.

³⁰ Poraga, Íné wehuke momiwíorabeq pokinie úwara Sísa tagariáh kegá ahqáho atówe. ³¹ Táhmaro Esia marákórápéqte wáhnáh kegá Porane iyahnabo animári míowe. Segá mó anínsabé, Pora ehweh koreawo. Mahraue koreawe, Wehuke momiwíorabeq pokínehboq mitaq míahno ato éra eqmarówana koreawuwe.

³² Momiwíurabeqte kegá áhnte ehwéhnéra íre peh morá íwiáhuwe. Mó kegá mó ehwéhnúwara mó kegá mó ehwéhnúwe. Áhnte kegá íwiáhéra, Aneqsabé momiwíuno uwe.

³³ Wehukení wenáwíq Árékásántae. Asiu kegá we pagunera, Irigüe ehweh terio uwana wega ehwéh terinieéna ayahnka saiqnówe. ³⁴ Saiqnówara sega we tagéra, We Asiu aní míre éra ehwehnabauwe. Segá íre wahto tanáhráq téhtaré áhwáh moráráq ehwehnue mahraréra, Átémísi ite Épésa suwahpeqte kéné maniká anotah iní míre uwe.

³⁵ Mibeqte kúsíkúsíqká momiwíurabeqte keyábé ehweh saiqnarúwe. Saiqnaritena sensabé, Épésa suwahpeqte wého, áraho? Írátíáhro. Itene anotah maniká Átémísie. Itewe Épésa suwahpeqte kegá wensabé íwiáh íwiáh atona nahtápéq wahnah wahnahnúne. Wene íópeqte ébáh tahnsa píkísah wahnah wahnahnúne. Minayabe ómi kehinánká aiq tagariáh mino. ³⁶ Mó kegá péhenóne íre irarerahowe. Minayabe ahababáriyehboq

tabasiwe miáhro. ³⁷ Itega abariue morítáh ánitégá Átémisiwe íre ahbabáratehye. Segá wensabé íre abehq éhwéh atehye.

³⁸ Témítiúsireq wene arambehrio kereqka ehweh kahnaraq sega koti orabeq koreriuwara mitaq kamahni kegá ehweh aritagéhe. ³⁹ Itega mó ehwéh kahnaraq wahba kegá koti orabeq koreriéro. Segá iwíáhue teigéhe. ⁴⁰ Anotah wahnáh kegá itensabé, Ibora aneqsabé tobego kasenirataq itega aneq ehwéh terianéhnkono? Írakaumo. Ite ehweh íre kéhre. ⁴¹ Minayabe pehwehrue pokéwáhro éna kúsíkúsiqka se kaqsuowe.

20

Poraga Másérónía marákórápéq pokú ehwehne.

¹ Momiwíurabeqte éhwéh parabagútaq Poraga Sísa tagariáh ké síáhrabéna, Ínéba sero úwara suwe. Suwana sirupipeq kaweq iwíáh aritanieéna Poraga ehweh teriuwe. Teriena mehweh aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokúwe. ² Poraga Másérónía marákórápéq pokue mó mapéq mó mapérue Sísa tagariáh kegá págegeue kéranéhe iwíáhigheéna ehweh teriuwe. Teriena Másérónía marákórápéq suena Káríki marákórápéq pokúwe. ³ Káríki marákórápéq kiena apahtáro ío mitaq ména sípi kéwewena Síria marákórápéq pokinaútaq Asiu kegá, Pora suboneheqmúne uwe. Uwana Poraga mó iwíáhéna, Másérónía marákórápéq kouwekinie úwe.

⁴ Másérónía marákórápéq kouwekinie úwara mó kegá, Are kéranéhe iwíáhuwe. Pírúsine ahninkáwá Péría suwahpeqte ánínéna wenáwíq Sópátae. Tésárónáika suwahpeqte ánité sensíwíq Árisátákireq Sékúntareq míóye. Tébi suwahpeqte áni wenáwíq Káiúsi míéhre. Esia marákórápéqte ánité sensíwíq Tíkíkúsireq Tárópimareq míóye. Moke mi kereq Tímótireqka ⁵ Tóása suwahpeq pokue mitaq itensabé íwénunuwe. ⁶ Íre muoráhi paréti né tanahráq parabagútaq íné Árukareq Porareqka Pírípái suwahpeq sueta sípi kéweweta pokowaye. Itaréitaréráq sípiipéq méta moberíáhtáq Tóása suwahpeq íwénunu kebá sewaye. Seba séta abapete téhtaréráq mitaq miáhwaye.

Pukú mahbí oga úkú ehwehne.

⁷ Mó wikí ebeqte wéhékáh itega táhutahuq keqme moráráq naneheéq momiwíue miáhwane. Mi tanáhráq Poraga ehweh teriuwe. Ahbiah pokinie iwíáhéna inokáhnabubu wene ehweh íre parabarusa peh irarúwe. ⁸ Abobóráhpeqte náhúpéq momiwíue miáhwanana áhnte aráhmúgá mitaq téhrówe. ⁹ Peh morá máhbi wenáwíq Íyútikae. Wega abobóráhpeqte náh áwáhnkúráq tútuue míowe. Poraga íre wahto ehwéh teriu púana mi mahbí sugékúwe. Sugékú púana máhpeq inahnsuwara tueyokue tagowe. Tagéra tuiariatómé putiowe.

¹⁰ Putiowana Poraga moq tueyokue tagéna tutaebewe mi mahbí saiqnawe káhkoue míoye. Poraga míó keyabé, Íre ibisahro. We amahnága oga míéhre úwe. ¹¹ Poraga tuekue kiutaq itega táhutahuq keqme moráráq nahwane. Poraga áhnte mó ehwéh teriena tuekutaq ahbiahipeq mitaq suena pokúwe. ¹² Oga úkú mahbíné awahrahga we meqmera awaho ani mío púara sirupipeq eyoyóéra sene nahtapeq pokuwe.

Poraga Tóása suwahpeq suena Mírétúsi suwahpeq pokú ehwehne.

¹³ Poraga pokinaútaq itensabé, Ásósa suwahpeq íwénuninauge éna iuwena ahtapeq pokúwe. Pokúwaq itega sípi kéweweq Ásósa suwahpeq Pora sípiipéq koweraneheeq pokowane. ¹⁴ Itega Ásósa suwahpeq Porareq piehgiowánaraq sípi kéweweq Mítírini suwahpeq pokowane. ¹⁵ Itega mitaq sueq sípi kéweweq mó wehekáh Kíósa suwahpeq marakó kowaq kótaikowane. Mó wehekáh Sámósa suwahpeq sewane. Mitaq sueq mó wehekáh Mírétúsi suwahpeq sewane.

¹⁶ Asiu kené siahreraq ko tanahráq áwíq Péntíkósie. Poraga iwíáhéna, Péntíkósi tanahráq iné Sarúsarama suwahpeq méyabe nuwahbehre. Minayabe amahnága Esia marákórápéq suena sípi kéwewena apubúue Sarúsarama suwahpeq pokinieéna Épésa suwahpeq íre kowíanauge. Peh kótaikinie iwíáhúwe.

Épésa suwahpeqte keyábé iroro arito ehwehne.

¹⁷ Poraga Mírétúsi suwahpeq míotaq Épésa suwahpeq Sísa tagariáh ábóáwáh wéh kiwerirankeheéna eqmarowe. ¹⁸ Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ábóáwáh wéhwé Poraba sutaq wega sensabé mahraréna, Iné Esia marákórápéq téh surautaqkákáq amahnágaákáq itereq mía míaugaq néne sánsá tagariáhwe.

¹⁹ Anotah aní méyabe nuwahriarairana peh Manikáne arambehriéyabe nuwahbarairana mira aruqaruruge. Ite tagariáhmé Asiu kegá áhntetaq moraénue níwíoqnarutowana áhnte tanáhráq ibisarauge. ²⁰ Wehuke momiwíurotaqkákáq mó natáq mó natárue ite séhréhorahi ehwéh pahsuqme tei teinurauge. ²¹ Asiu kereq Káríki kereqsabé, Itene ahbabáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáhro tei teinuraugaq tagariáhwe úwe.

²² Poraga mó mahraréna, Manikáne Awanka pokúno aintaráinsabé iné amahnága Sarúsarama suwahpeq pokinie. Mitaq sega nubiq suaneherabowamo. Árahoneherabowapómo. Iné íre tagarióge. ²³ Peh morá iné niahtebome Sarúsarama suwahpeqte kegá níwíoqnéra karábúsiipéq móintagéhe. Mó mapéq mó mapérue séyéurautaq Manikáne Awanka mó ke iwíáh aritowara mira éhwéh teni teninowe.

²⁴ Sega nubiq súéhriansabé íre áhreuge. Minayabe anetaníbo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga teniátái arámbéhrí parabarueyabe nuwahbehre. Manikánka ite séhréh aitena kaweritéh éhwéh teri terinéyabe nuwahbehre úwe.

²⁵ Poraga mó mahraréna, Manikánka wahnahni ehwéh ite miáhrabeq tei teinurauge. Iné tagariómé amahnága pokonaraq mókake iné mó íre tagagehe. ²⁶ Ibora pahsuqme teiníboq irátíáhro. Iraipéq pokira kegá ínénsabe íre abiahnsa aintahráhowe. ²⁷ Iné íre túbáh agia Manikáne sansá moke pahsuqme íwáhnorurau puara íre abiahnsa aintahráhowe.

²⁸ Manikáne Awanka ite omaq itena, Wahnahnúno aitaráire. Wahnahnúno aitarái puaq sipisípiq wahnáhnká wene kamarí wahnahninserah itega moke Sísa tagariáh ké moq kawerue wahnahnarítáhro. Kawerue wahnahnariteq Sísa mi kené ahbabáqsabe wene korahqtaté paiqmataire íwíáhoro.

²⁹ Sípane sánsá íre tábúsoqme miraéra peh mó sansá miraigeheéra iné pokona tanáhráq mó kegá séra péhe éhwéh íwáhnorigehe. Úrinsi iánká sipisípiq subínserah sega ite morábí méra íre kaweraitagéhe. ³⁰ Sísa tagariáh

kégá wehukene sánsá miraigeheéra ite miáhrabeqte kégá moq péhe éhwéh íwáhnorigehe. ³¹ Minayabe íwéh panatágínaq uqmatíáhro. Apahtáro ópéq wéhékáhnkakaq inokáhpéqkakaq ítensabé nirutaboirána kawerue íwáhno aruqaruruge. Minayabe iahreraq matiáhro úwe.

³² Poraga mó mahraréna, Manikánka séhréh aitéh éhwéh anotah pagégé éhwéhne. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq míahrahowe. Mi ehwéh íréhrataq itega kaweqtaq méq oga mía míaira kereq moráráq míagehe. Minayabe Manikáne ehweh kawerue ireq wene sánsá miraoro.

³³ Iteba míarau tanáhráq mó aniné korósiakák móneakáqsábé íre nirutaboíruraage. ³⁴ Ínéreq séhréh aintáh kéreq táhutahuroneheéna ínénéga arambhriuraage. Minayabe tagariáhwe. ³⁵ Itega mareqmarero ke séhréh aritaneheéq kawerue arambhrioro. Ínéga aiq mira aruqarurunserah arambhrioro. Itene Wahnah Sísaga mahraréna, Mó anínká are náwí tánáhráq are iwíáh íwíáhóne. Arega mó aní náwena tanáhráq anotah iwíáh íwíáhóne uraire. Mi ehwéhnsábé iahreraq matiáhro úwe.

³⁶ Poraga mi ehwéh aiq teriutaq wereq aboawah wehreqka sirehunseraráq méra púruerue. ³⁷ Púreq ehwéh parabagútaq sega Pora káhkoue mehwehéra ibisowe. ³⁸ Poraga, Mókake íné mó íre tagagehe únsabe sirutaboirána ibiséra we sípiipéq meqmera móauwera kowekuwe.

21

Porareh Sarúsarama suwahpeq poku ehwéhne.

¹ Itega Épésa suwahpeqte ábóawáh wéh sueq sípi kéweweq obariqme kure Kósa marákórápéq pokowane. Mó wehekáh itega Áróresa marákórápéq kéq mitaq sueq Pátára suwahpeq pokowane. ² Mitaq séq Pónísia marákórápéq pokína sipí kabarue tagéq mi sipí kéweweq pokowane.

³ Sáipára marákórápéq ábóraq kowanaraq tagéq marakó ayehrápéq kótaikowane. Kótaikéq Síría marákórápéq tagéq Táíya suwahpeq korahowane. Mó kegá sípiipéqte ménsáméhnzá mewe marakóipeq sáharótaq ⁴ itega Táíya suwahpeqte Sisa tagariáh kébá kowíahwane. Kowéq abapete téhtaré wéhékáh seba kowíahwane. Seba míahwanaraq Manikáne Awanka se iwíáh aritowara sega Pora teawera, Wehukega are subiq súéhboq Sarúsarama suwahpeq pokineho uwe.

⁵ Mi tanáhráq parabagútaq itega pokonehe íwíáhéq kaegaeowanarabeq suahwáne. Suahwánaraq moke mibeqté kéreq sene káironanínseqka meiqmera ahnansahrapeq méiúwówe. ⁶ Itega arahwéraq irehunseraráq méq púreréq iriwe mehwehowane. Mehweh ariteq sípiipéq kiasagowanara tagéra sene nahtapeq seuwekuwe.

Ágábúsaga Sésaría suwahpeq Pora ehweh teawuwe.

⁷ Itega Táíya suwahpeq sueq sípi kéweweq pokue Tórémési suwahpeq pokowane. Mibeqté Sisa tagariáh kéreq mehwehéq peh morá wéhékáh seba kowíahwane. ⁸ Mó wehekáh itega mitaq sueq Sésaría suwahpeq pokowane. Mitaq Pírípine nahtapeq kaegaeowane. Eqmaro kega abapete téhtaré wéhúké omaq sitótaq Pírípi omaq atówe.* Pírípi Sisa éhweh teri terinu aní míowe. ⁹ Wene ayahunkawaréh itaréitaré ítaq

* **21:8:** Pírípínsabé éhwéhmé Eqmaro 6.1-5, 8.5-6,26,40 tagáhnno.

ahrárigáú míówe. Manikáne Awanka iwíáh aritowara se wene ehweh iraru ahrárigáú míówe.

¹⁰ Itega Sésaría suwahpeq kaegaeowanaraq táhmaro wehekáh parabagútaq wehukení wenáwíq Ágábúsaga Súría marákórápéqté tuwe. Manikáne Awanka iwíáh atowana wega wene ehweh irarerahúwe. ¹¹ Wega iteba séna Porane árėti pugeqme mewena minarate wewene aigará ayahnkara táhru táhruúwe. Táhru táhruéna mahraréna, Ínéga táhru táhruunserah Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá mah arėti abo moq táhru táhruigehe. Táhru táhruera nahnsó kebá móatagéhe. Mah ehwéhme Manikáne Awanka aiq irarire úwe.

¹² Mi ehwéh irahwánaraq itereq mitaq míó kereqka Poransabé, Sarúsarama suwahpeq íre pokúno éq saiqnahwane. ¹³ Saiqnahwanana Poraga itensabé, Nirupipeq umehínehboq aneqsabé saiqnéq ibisaho? Karábúsiyabé íre áhreuge. Itene Wahnah Sísane arambehri miraunsabé Sarúsarama suwahpeq nubiq suaneherabowapómo. Anetaníbo úwe. ¹⁴ Anetaníbo úwaq wega itene ehweh íre ironsabe túbáh agéq, Maniká awabeh sansá mirainkehe ewane.

Poraga Sarúsarama suwahpeq pokú ehwehne.

¹⁵ Mi tanáhráq parabagúwaq ménsámehnsá sokahueq Sarúsarama suwahpeq pokowane. ¹⁶ Sésaría suwahpeqte Sísá tagariáh ké táhmaro kegá ite kie irówe. Wehukení wenáwíq Násónie. We Sáipára marákórápéqté ánínéna íre wahto tanáhráq Sísá tagariowe. Kie iro kega Násónine nahtapeq kaigeheéra móítówe.

¹⁷ Itega Sarúsarama suwahpeq kowanaraq mibeqté Sísá tagariáh kéga sirupipeq eyoyóera mehweh aítówe. ¹⁸ Mó wehekáh Porareq itereqka Sémísiba pokowanara ómi Sísá tagariáh ábóawáh wéh míówe. ¹⁹ Poraga sereq mehwehéna Sísá ehweh nahnsó ke moke teriunsabe Manikánka miraú arámbéhri sáhnsahwe teriuwe.

Aboawah wehwárínká Poransabé, Manikánsabe iwíáh íwíáho nahtápéq pokúno ato ehwehne.

²⁰ Poraga miraú arámbéhri sáhnsahwe teriuwara aboawah wehgá írótaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atera we anotah aní míre iwíáhuwe. Segá Poransabé, Iteribáq móne. Áhnte, peh íregáritaq Asiu kegá Sísansabé aiq pútare atáhwe. Segá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé iwíáh iwíáh atáhwe. ²¹ Wene ehweh iwíáh iwíáh atáhwara arega mirauroña sansámé mó kegá se péhepehe ehwéh teriátówara aiq írátówe.

Mi pehe éhwéh mahraréna, Arega nahnsó ke míáhrabeqte Asiu keyábé, Mósísiga sehgióro ú ehwehnsabé anetaníbo. Itene aniné áú amurúruáhro ú sansánkákáq mó Asiu kené sánsánkákáq íre miraoro teri terinire ewe. ²² Itega tagarionawe arega aiq sire u ehwéh Asiu kegá iraneherawoe. Minayabe amahnága aneronehnikono?

²³ Aneronehnikono éra sega mó mahraréna, Asiu kega túbáh agigehboq itega teawéna ehwéh miraúno. Mahbeqté itaréitaré wéhúkégá Manikánsabe, Itene omasa éhwéh miraoneheqmué teawéwe. ²⁴ Arereq mósosuaqéhboq mi animári meriqme Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq mórito. Titironeherau ka paigmaro. Anehe sene siyahra káuqsuaqéhe. Mirairataq ómi kegá tagarianeheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruahnyabé íre aiq pútare atagéhe. Peh Mósísine ehweh kawerue sehgióne iwíáhigehe uwe.

²⁵ Sísá tagariáh ábóáwáh wéhgá mó mahraréra, Sísansabé aiq pútare atáh náhnsó ké páhsi iwíáhue sehiranue síátóne. Mi pahsígá mahraréna, Péhepehe manikánsabé iwíáh iwíáhoneheéra titirirataq náira naneq íre nahro. Korahq íre nahro. Wehukeníká awio páríkí náneq ka íre nahro. Mó kené ahrewé ahriariwe wehwe mahbiwe íre abarioro íre.

Peh miraue iwíáhue sehiranue teriátáúne uwe.

²⁶ Uwana Poraga kowe éna omasa éhwéh miraoneheqmúne u animárí móritowe. Mó wehekáh wereq sereqka sosúo sansa áhwáréra Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekuwe. Sosúo sansa parabagina tanáhráq mibeq mahbeq arítáh ké terieneheéra kibekuwe. Teriera, Mi tanáhráq parabagínaraq itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq titironehe uwe.

Asiu kegá Pora saiqnarúo ehwehne.

²⁷ Sosúo sansamé abapete téhtaré wéhékáh parabaginaútaq Esia marákórápéqté Asiu kegá Pora tagowe. We Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq miowara tagéra abiahsanuwe. Segá Pora táhtoqme ²⁸ nahtapeq míó kega ehwehnabaéra mahraréra, Ísara keo, séhréh aitáhro. Mah aninká ómi mah kehiná kéhínánsabé ite Asiu ke íre kaweq ke wóe síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh anterúáhro ue síwáhnorire. Mah nahnsabé anetaníbo ue síwáhnorire. Wega mó ahbabáritéhmé Káríki ke Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq móáritéhre. Móáritéh púana wega mah kawéq náhnsabé íre kaweratéhre uwe.

²⁹ Épésá suwahpeqte ání wenáwíq Tárópímae. Menah Asiu kegá wereq Porareq Sarúsarama suwahpeqte áhtápéq nogúyataq tagowe. Mitaq tagonsabe sega péhe iwíáhéra, Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq nahnsó aní meqme surainsabe órira mire uwe. Meqme móátáráire ume péhe éhwéhne.

³⁰ Minayabe ehwehnabaéra ómiga abiahsanéra pehbeheráh seyeue sorupera Pora Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté táhtoqme abariuera máhpeq márúnatera onsawárí paiqsúówe.

Aroma sontiá kegá Pora táhtoró ehwehne.

³¹ Segá Pora suboneherautaq Aroma sontiá kéné anotah wahnáhnká ómi Sarúsarama suwahpeqte kegá aiq tobehowe u irowe. ³² Irena wega apubúue sóntiá keákáq sene wahnah animárinkákáq meriqmena pehbeheráh túwe. Túwara Pora subu kegá mi ke tagéra túbáh aguwe.

³³ Sóntiá kené wahnahnka Poraba tuena táhtoqme téhtaré séniráté táhraráhro úwe. Táhraráhro éna, We insebo? Aneq ahbábáriro kasenuwe.

³⁴ Kasenúwara áhnte kegá míó púara ehwehnabaéra mó kegá mó ehwéhnuwara mó kegá mó ehwéhnuwe. Áhnte ehwéhnu puara wega íre kawerue irahráhúnsabe sóntiá keyábé, Ite kaegao nahupéq móátáhro úwe.

³⁵⁻³⁶ Kaegao nahupéq kibekoneherautaq se kéro kega paentáwe kéra ehwehnabaéra, Subiq súáhro. Subiq súáhro uwe. Subiq súáhro unsabe Pora subíyehoéra sóntiá kegá we sawiwera nogúwe.

Poraga Asiu ke we éhweh teriu ehwehne.

³⁷ Segá we nahupeq móataneherautaq Poraga Káríki ehwéhtáq sóntiá kené wahnánsabé, Ehweh teawinínkono kasenuwe. Kasenúwana mi aninká éhnehéna, Are Káríki ehwéhme aiq írátiahne éna, ³⁸ Menah peh

morá Ísipi marákórápéqté ánínká kámáhni ke ebehinkeheéna áhnte ke 400 subiq suahráho ke meriqmena uworapeq pokuraire. Íné iwíáhume, Arewé we wone iwíáhuge úwe.

³⁹ Úwana Poraga, Íné Asiu aní múge. Íné Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeqte ání múge. Tahsa suwahpeq áhnte nahnsó ké miáhwe. Íné mahta q miáh ké ehweh terinie úwe. ⁴⁰ Úwana, Terio únsabe Poraga awahsahniataq méwotate irigéna míó kega ehiansá agigeheéna ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówara túbáh aguwana Poraga Asiu kené ehwehta q mahraréna,

22

¹ Nánibáqmari móe. Nániboreh wóe. Nánuwahraho, néne ehweh íráhro. Íné íre ahbabáq anine ue iahtebagehboq néne ehweh íráhro úwe. ² Wega Asiu kené ehweh irarúwara irera ehiansá aguwe.

Ehiansá aguwana Poraga mahraréna, ³ Íné Asiu aní múge. Náinoga Sírísía marákórápéq Tahsa suwahpeq maqinténa Sarúsarama suwahpeq méintowana mahta q anonúkowae. Anotah síwáhnori aní Kámáriaga iteriborehne sansá irankeheéna kawerue níwáhnoruraire. Ibora itega Manikáne arambehri mira onserah ínéga moq mira aruqarururaage.

⁴ Menah ínéga Sísansabé aiq pútare atáh ké pukigeheéna síwíoqnaraage. Weh ahre táhtoqme táhru táhruena karábúsiipéq mórítaráuge. ⁵ Manikáne ehweh mibe q mahbe q arítáh kéné wahnahnseq abowah wehreqka minayabe tagéra teieráhowe. Segá Támákása suwahpeqte Asiu ke páhsi sinkeheéra sehiranue níátówe. Íné Támákása suwahpeq pokuraage. Mibeqté Sísa tagariáh ké táhru táhruue Sarúsarama suwahpeq mórítanieéna pokuraage. Se kamah arinie iwíáhuraage úwe.

*Poraga íopeqte téhreh naneq tagónsabe teriu ehwehne.
(Eqmaro 9.3-19, 26.12-18)*

⁶ Poraga mó mahraréna, Íné ahtapeq pokue Támákása suwahpeq kinaurage. Kinauragana wéhékáhnabubu íné kuraurabe q apubúue íopeqte anotahta q téhraguraire. ⁷ Téhragurairana marakóipeq márunsurahéna ehweh írátáuge. Mi ehwéhnká mahraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno uraire.

⁸ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo urage. Uragana wega ínensabe, Íné Sísa Néhsara suwahpeqte ání arega níwíoqnáhna aní múge uraire. ⁹ Íné sénító kegá téhragurai tagéra peh teniátái ehwéh íre írátówe.

¹⁰ Ínéga, Néne Wahnahno, anerininkono kasenuraage. Kasenuragana wega ínensabe, Irigue Támákása suwahpeq pokúno. Mitaq arega moke miraina arámbéhrí teawinie uraire. ¹¹ Anotah téhrrainsabé íné íre tagahrahuraage. Íre tagahrahurau puara íné sénító kegá niyahta q ahmboqmera Támákása suwahpeq móintárówe úwe.

¹² Poraga mó mahraréna, Mibeqté ání wenáwíq Ánáníásie. We Mósísiga sehgióro ú ehweh kawerue írátái aníne. Moke wenawahrah Asiu kegá, We aiq kaweq aníne iwíáhuwe. ¹³ Ánáníásiga ínéba séna iriwe ména ínensabe, Sorao, nánibáq móne. Arega tagahrahóne urairana niura apubúue kaweragurairana we tagaraage.

¹⁴ We tagaraugana wega ínensabe, Itene igaqnaréhne Manikánka wene sánsá ahtebankeheéna are omaq atéhre. Wene kaweq ahnínkáwá tagé

wene ehweh irankehéna are omaq atéhre. ¹⁵ Arega wene ehweh ómi kehinánsabé terinkéhe. Arega tagé írátóna ehwéh terinkéhe. ¹⁶ Amahnága túbáh aginehboq iriwe mé wání meyo. Arene ahbabáq kaqauwankéhboq Sísansabé áhrabúno uraire úwe.

Manikánka Poransabé, Nahnsó ke néne ehweh korerio ú ehwehne.

¹⁷ Poraga mó mahraréna, Íné Sarúsarama suwahpeq seuwekurauge. Mibeqté Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq púrerurautaq néniwanka ¹⁸ Sísa tagarauge. Tagaraugana wega ínensabe, Mahtaqté kégá arene ehweh íre aiq pútare atéhra puah Sarúsarama suwahpeq apubúue sue móbeq pokúno uraire.

¹⁹ Uairana ínéga wensabé, Néne Wahnahno, Asiu kené momiwí nahmáritápéq arensabé aiq pútare atáro ke subiqme karábúsiipéq sítáráuge. Minayabe mahtaqté kégá tagariáhwe. ²⁰ Sítíbéni arene ehweh teriátái animé Asiu kegá ebahnsatate subitótaq ínéga wahtotaq iriwe ména we pukime aiq kawerire éna subitó kené káhq ambántámáritáq wahnahnurauge teawátáuge. ²¹ Teawátáugana wega ínensabe, Nahnsó suwahpeq íre wahto marákórápéq eqmaraníe. Arega nahnsó ke néne ehweh korerinkéhboq pokúno teniátáire úwe.

Aroma wahnáh ánínká Poransabé kasenú ehwehne.

²² Poraga teriu ehwéh sega kawerue írówe. Írówana Poraga nahnsó keyábé irarútaq sega ehwehnabaéra mahraréra, We oga míéhmé anotah íre kawerire. Subiq súáhro uwe. ²³ Porane ehweh íre suwahbó púara sega ehwehnabaéra sene ambantamarí ugurue tuperúpeéra tanahuqkakaq mewe tuperúpeuwe.

²⁴ Sega mirauwana sóntía kené wahnahnka, Mi aní nahupeq móátáhro úwe. Móátáhro éna, Asiu kegá aneqsabé abiahnsanéra áhnte ehwéhnoo iwíáhéna. Iwíáhéna, Teninkéhboq mah aní áréti sahtaté subóro aritowe. ²⁵ Sega we subiqmaranehéera wene aiaayah táhru táhruuwana Poraga weba wahtotaq iriwe mío wahnáh ánínsabé, Íné Aroma aní múge. Aneqsabé ehweh íre aintasa pehipi nuboneheo? Mi sansá aiq mirao sansánoo úwe.

²⁶ Úwana kíápéténiga irotaq anotah wahnáh ánípá pokue wensabé, Itega subonehéu aní Aroma aní míéhnsabé anerinibo úwe. ²⁷ Úwana wega Poraba séna wensabé, Are Aroma anípo? Tenio úwana, Kowe úwe. ²⁸ Kowe úwana anotah wahnáh ánínká wensabé, Íné áhnte moné paiqmataunsabé Aroma aní úkurauge úwe. Úwana Poraga wensabé, Náinoga maqintotaq Aroma aní maqintowe úwe.

²⁹ Úwara Pora suboneherau kegá irera apubúue auwera peh tagowe. Anotah wahnáh ánínká iwíáhéna, Mah aní Aroma aní míéhana táhru táhruéwómé íre kaweruge. Íre kaweruge éna wega moq áhreúwe.

Poraga momiwíuríó ke teriu ehwehne.

³⁰ Áhreéna arupipeq iwíáhéna, Asiu kegá aneqsabébópoq we ehweh atáhwe. Iraníe iwíáhéna mó wehekáh wega, Pora táhharó nahgáq pugeq áuwáhro aritena, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq mó kaunsírí kéreqsabé, Momiwíoro aritowe. Momiwíoro aritena, Pora meqme momiwíurabeq móátáhro aritowe.

23

¹ Poraga kaunsíri ke ebitáwéna mahraréna, Nánuwahraho, Manikánka nirupipeq tagariéhre. Menahnkákáq amahnágaákáq kaweqtaq mía míauge úwe. ² Peh morá wáhnáh aní Anáníásiga Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh ké wahnahnúwe. Wega Poraba iriwe míó keyabé, Wene áwéh suranóro aritowe. ³ Aritowana Poraga wensabé, Awisúitagi wirá áwánká taberábe pentí abaq maráhwara awisúitagi awánká íre tagahrahowe. Mina inserah are kaweq ambántá úbíq miahnawe arene arupipeq peh awisúitagi wirá áwánká tahnsane. Arega íné áwéh suranóro aritah-naga Manikánka are mina tahnsaninkehe. Arega mitaq tútuue Mósísiga sehgióro ú ehweh iwíáhé ehweh aintahne. Minayabe aneqsabé níwéh suranóro aritahno? Miraónaga Mósísine ehweh aiq anteruahne úwe.

⁴ Úwara Poraba iriwe míó kega wensabé, Manikáne ehweh mibeq mahbeq aítáh kéné wahnahnsabé aneqsabé ehweh atahno uwe. ⁵ Úwana Poraga sensabé, Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene wahnahnsabé abehq éhwéh atéhneho ire. *(Kisim Bek 22.28)* We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aítáh kéné wahnah tagariótáq tahirímé mi ehwéh íre iraru irino úwe.

⁶ Kaunsíri kewé mó akáhtáq Sáyúsi ke míówara mó akáhtáq Péhrasi ke míówe. Minayabe Poraga se tagéna iwíáhue momiwíuriórabeqte keyábé anotahtaq mahraréna, Nánuwahraho, íné Péhrasi aní múge. Nániboreh Péhrasi kené sánsá mirau ke míówe. Manikáne omasa éhwéhnsabé aiq pútare atena wega mókake pusa ké oganúq sitankéhe iraruraunsabé ehweh aintáhwe úwe.

⁷ Péhrasi kegá mó iwíáhuwara Sáyúsi kegá mó iwíáhuwe. Íre morá iwíáhunsabé seye ehwehuwe. ⁸ Péhrasi kegá iwíáhéra, Mókake Manikánka pusa ké oganúq sitankéhe. Segá íopeqté kéreq Maniká miéhrabeqte kéreqsabé aiq pútaq miáhwe iwíáhuwe. Sáyúsi kegá minayabe íre aiq pútare arítówe. Segá iwíáhéra, Manikánka pusa ké íre oganúq sitanawire iwíáhuwe. Minayabe se mó iwíáh mó iwíáhu puara seye ehwehuwe.

⁹ Anotah ehwéhutaq táhmaro Péhrasi sansá síwáhnoro kegá iriwe méra mahraréra, Itega iwíáhúnawe mah anímé íre ahababáq anine. Íopeqté ké, Maniká miéhrabeqte kegá ehweh teawátówapómo. Itewe íre tagari-ahrahúne uwe. ¹⁰ Unsabe seye áhnte ehwéhnaunsabe sóntía kené wahnahnka, Asiu kegá Pora abariwe subíyeho iwíáhéna, Sóntía keyábé, Mí aní tutáhtoqme sabiwe meqmeq itega kaegaeorabeq móátáthro aritowe.

¹¹ Mó penórábéq Sísaga Poraba sebatawe ména wensabé, Íre áhreúno. Íné éhweh arega Sarúsarama suwahpeq teriátónanserah mókake Aroma suwahpeq moq terinkéhe úwe.

Asiu kegá, Pora subiq suaneheqmúne u ehwéhne.

¹² Mó wehekáh Asiu kegá sío síoéra moráénéra, Manikánka tagariéhre. Wánínkakaq táhutahuqkákáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe uwe. ¹³ Áhnte weh 40 wehgá miraue sío síoéra moráénue iwíáhuwe.

¹⁴ Segá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéreq Asiu kené aboawah wehreqpa pokue sensabé teriera, Manikánka tagariéhre. Itega wánínkakaq táhutahuqkákáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe. ¹⁵ Minayabe itereq mó kaunsíri kéreqka sóntía kené wahnahnsabé péhe éhwéh mahrarero. Mahraréq, Itega

Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno ero. Itega ahtapeq wahnahnurawéq wega sinaraq suboneheqmúne uwe.

¹⁶ Úwana Porane anahnowané ahninkáwágá mina mehwaró ehweh irowe. Irena sóntía kegá kaegaeurabeq kibekue Pora teawuwe.

¹⁷ Teawuwana Poraga kíápéténinsabé áhrabéna mahraréna, Mah mahbígá arene wahnah aní ehweh teawinkéhboq meqme móato úwe. ¹⁸ Úwana wega meqmena anotah wahnáhpá móatena wensabé mahraréna, Mah mahbígá ehweh teawinkeheéna meqmena suge. Karábúsiipéqté ání wenáwíq Poraga níáhrabue we meqme areba móato teníre úwe.

¹⁹ Úwana anotah wahnáh ánínká mahbine ayahtaq panantáwe meqmena kopípéq mógasenúwe. Kasenéna, Aneq ehwéh teniníbo úwana ²⁰ mahbiga wensabé, Asiu kegá moráénéwáhwe. Sega arensabé, Ahbiah Porawe kaunsíri kebá meqme súno teawigéhe. Pora éhweh tábúsoqme iranéhboq iteba meqme súno teawigéhe. ²¹ Minayabe aiq pútare arítéhnehboq 40 kegá mehwatíáhwe. Sega aiq mahraréra, Manikánka tagaríéhre. Itega wáninkakaq táhutahuqkakáq pehipi íre naneheqmúne. Ebeq Pora subiq sueq anehe táhutahuq nanehe ewe. Sega amahnága sokah sokahue míáhwe. Peh arene ehwehnsabé áwénunowe úwe.

²² Úwana anotah wahnáhnká mi mahbíyábé, Arega tenienawe mó ke teríneho. Pehwehrue pokéwahnó éna eqmaq auwowe.

Pora kámáhni wahnáh ání wenáwíq Péríkiba móato u ehwehne.

²³ Eqmaq auwena téhtaré kíápéténi síáhrabúwe. Síáhrabéna sensabé, Inokáhpeq wehuke sugé tanahráq Pora Sésaría suwahpeq meqmeta móátáhtao. Ahnte sóntía ké 200 sóntía kéreq 70 oségá káhkokóawíáh sóntía kéreq mó ahnte 200 sehsabekara matiáh sóntía kéreq sokah sokah arítáhtao. ²⁴ Pora moq óseraq tútuue míahnaraq anotah wahnáh ání Péríkiba kawerue meqmeta móátáhtao úwe.

²⁵ Móátáhtao éna Péríkine páhsi sehíranue mahraréna,

²⁶ Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh ání móne. Íné Káróríusa uge. Mó niwíqmé Árisíása uge. Néne páhsi sáhnsahwe tagáhno. ²⁷ Asiu kegá mah aní táhtoqme subitótaq we Aroma aníne urairana írátáuge. Írátáútaq ínereq sóntía kereqka pehbeheráh tueq tumetáune.*

²⁸ Wega aneq ahabárirapómo éna iraníeéna sene kaunsíri kebá móátaráuge. ²⁹ Sega seyene sánsánsabé ehweh atówana wega íre anotah ahabárire. Mí ahabábáqmé íre suboráhi ahabábáq míre. Íre karábúsiipéq móatahráhi ahabábáq míre. ³⁰ Asiu kegá mah aní suboneheqmúne uro irena apubúue areba eqmaq áúwóge. Wensabé ehweh atáh keyábé areba pokue mi ehwéh koreawéro atóge úwe.

Páhsiipéqté éhwéhnká aiq irarúwe.

³¹ Sene wahnahnka teriunserah sóntía kegá Pora meqmera inokáhpeq Ántípátí suwahpeq móátówe. ³² Mó wehekáh óseakáq kegá Pora meqmera Sésaría suwahpeq pokuwe. Pokuwara mó sóntía kegá sene nahtapeq tuekuwe. ³³ Tuekuwara óseakáq sóntía kegá pokue Sésaría suwahpeq kéra anotah wahnáh ání Péríkiba Pora móatera páhsiakáq móátówe.

³⁴ Móátówana wega páhsi sáhnsahena Poransabé, Are ehéqte ánipo kasenúwana, Íné Sírísía marákórápéqté ání múge úwe. ³⁵ Úwana, Arensabé

* **23:27:** Eqmaro 21.30-33, 22.25-27, 24.7 tagáhno.

ehweh atéhra ke túirataq arene ehweh iraníe úwe. Wega sóntía keyábé, Érótime anotah nahtápéq ateq mitaq wahnahnoro aritowe.

24

Asiu kegá Pora ehweh ató ehwehne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah wenáwíq Ánáníásie. Moberiáh wéhékáh parabagútaq wereq táhmaro Asiu kené aboawah wehreqka peh morá págegeue ehweh aritahráhi aní wenáwíq Tétúra meqmera túwe. Segá Aroma kené anotah kamáhní aní Péríki Pora éhweh teawanehe úwe.

² Péríkiga, Pora meqmeq sero úwara meqmera móátówe. Móátówana Tétúraga mahraréna, Péríkio, are anotah kawéq wáhnáh aní móne. Arega wahnahnónayabé ite Asiu ke pehwehrue mía míaorahúne. Arega kawerue iwíáhónawe séhréh aitaníe é itene marakó kaweritahne. ³ Minayabe itega iwíáh iwíáh ateq kaweróne atone úwe.

⁴ Tétúraga mó mahraréna, Áhnte ehwéh íre irarinie. Pehgáriq ehwéh teawiníboq iro. ⁵ Ite iwíáhúnawe mah anímé ahbabáq aruqaruri aníne. Wega mah marakó marakóipéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Asiu keyábé pagu pagunurairara áhnte kegá tobehéra ebhowe. Wega itene sánsá suena Néhsara suwahpeqte aníné sánsá meyáh ké wahnahnire. ⁶ Wahnahnéna wega Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íre kawerina uraitaq itega táhtotiarauone. Itene sánsá anterutainsabé ehweh ateq parabaruanene iwíáhuraune.

⁷ Iwíáhuraunaraq itega Pora ehweh atanéhe uraunaraq sóntía kené wahnah wenáwíq Árisíásarehga tuera ite págegeue iubera Pora meqmera móbeq móátárówe. Árisíásaga itensabé, Pora ehweh atagéhboq anotah aní miéhrabeq pokue mitaq ehweh atáhro uraire. ⁸ Moke ehweh atéhra ehwéhnsábé wewega teawinkéhboq kaseninanao úwe. ⁹ Úwara moke wereq su Asíú kegá wega irarú ehwéhnsábé kowe atera mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne atówe.

Poraga Péríkinsabé we éhweh teawu ehwehne.

¹⁰ Poraga ehwehninkeheéna anotah kamáhní anínká ayahnkaratáté saiqnówe. Saiqnówana Poraga wensabé, Itene marakórapeq arega áhnte opéq wahnahnurone. Mina tagaríónsábé pahsuqme teawiníe. ¹¹ Ínéga Sarúsarama suwahpeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atanieéna kowíaraugana peh airápété téhtaré wéhékáh parabaguraire. Mó kegá mi ehwéh aiq pútaq ehwéhne teawigéhboq kaseninanao. ¹² Mi ke suwahpeq íné íre ehwehéna mó ke íre pagu pagunuraue. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqkákákq Asiu kené momiwí nahtápéqkákákq máhpeqkákákq peh túbáh aguraue. ¹³ Segá ehweh aintáhnnsábé íre sokigi aintahráhowe.

¹⁴ Pahsuqme teawiníboq írátiahno. Segá Sísane sánsámé íre suwahbeh puara áwáhnáh sánsáne ewe. Mi sansámé ínéga sehgiúge. Miraunsabé itereq itene igaqnaréhreqne Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. Mósisine ehwehnikákq Manikáne ehweh iraru kené ehwehnikákáqsábé aiq pútare aritóge. ¹⁵ Mókake Manikánka moke pusa kéwé kaweq kereq ahababáq kereq iriritankéhe. Ehweh aintáh kéreq ínéreqka minayabe iwíáhue áwénunúne. ¹⁶ Íné kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Manikánseq ómi wehukéreqsabé íné íre ahabárarítónsábé nirupipeq eyoyóire úwe.

17 Poraga mó mahraréna, Táhmaro opéq nahnso kené marakórapeq ména nánuwahrahba seuwekuraue. Tabonah Asiu ke móne nárinieéna seuwekéna Manikánsabe iwíáh iwíáhue nawinieéna seuwekuraue. 18 Itega sosueq mirauraunaraq sega Manikánsabe iwíáh iwíáh náhtápéq ite tagarowe. Íre áhnte ke ínéba míarowana pehwehribeq míaraugara 19 Esia marákórápéqté Asiu kegá tagarowe. Tagarowana ínéga ahabábáurautaq tahirí sega aneqsabé areba íre séra ehweh aintáh iripo?

20 Ínéga kaunsíri ke ehwéh teriátáugara areba suro kegá írátíarowe. Ahabábáurautaq tahirí sega teawé irino. 21 Se momiwíurorabeq peh morá éhwéh iraruraunsabé sega, Íné ahabábáuraira iwíáhurowamo. Mi tanáhráq ínéga anotah ehwéhnie mahraréna, Manikánka pusa ké iriritankéhe. Ínéga mira iwíáhunsabé ibora itega ehweh aintáhwe uraue úwe.

22 Úwana Péríkiga irena Sísansabé aiq pútare atáh kéné sánsá ahtebonsabé, Pehitare aritowe. Pehitare aritena sensabé, Anotah sontiá kéné wahnah aní Árisíásaga mahtaq tuinaraq itene koti ehwéhnsabé iwíáhue teinie úwe. 23 Teinie éna wene kíápéténinsabé, Pora kawerue wahnahnato. Pehwehrie wahnahnúno. Wene iyahnabo anímárinká séhréh ataneheéra ménsámehnsánkakaq túirataq íre ahqáho arito úwe.

Pora téhtaré ópéq karábúsiipéq mío ehwéhne.

24 Táhmaro mó wehekáh parabagúwana Péríkiga wene ahre wenáwíq Tárúsíra meqmena súwe. Wene ahre Asiu iní míowe. Wega, Pora meqme súno atowana móatowana Poraga Sísansabé aiq pútare ate ehwéh teriuwe. 25 Poraga kaweqtaq méyabewé tabasíwe méyabewé Manikánka mókake ómi kehinánsabé ehweh aritahnayabéwé irarúwe. Irarútaq Péríkiga áhre agéna mahraréna, Pehitare. Amahnága pokúno. Mókake ahwimi íre kahnarag mó áhrabinie úwe.

26 Péríkiga iwíáhéna, Pugeq auwahnana Poraga móne náninabomo iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé wega mó wehekáh mó wehekáhnue Pora meqme súno atowana Pora weba súwe. Wereq Porareqka ehwehনারুণরুয়ে.

27 Asiu kegá wensabé kaweróne atageheéna Péríkiga Pora íre pugeq auwawana peh téhtaré ópéq karábúsiipéq míowe. Mi tanáhráq parabagúwana mó anínká Péríkine wahnah árámbéhrí meyowe. Mi aní wenáwíqtare Pósiúsa Pésátáe.

25

Poraga, Anotah wahnáh aní Sísáhríba pokinie ú ehwehne.

1 Pésátaga Sésaría suwahpeq wahnahné arámbéhrí awaq mianieéna mitaq súwe. Apahtáróráq mitaq ména suena Sarúsarama suwahpeq pokúwe. 2 Mibeqté Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnahnseq mó anotah Asiu kereqka Pésáta Poraga ahababarurai ehwéh teawúwe. 3 Sega moráénéwéra, Pora subonéhboq ahtapeq mehwaranéhe iwíáhuwe. Mira iwíáhunsabé sega Pésátansabé, Pora mahtaq Sarúsarama suwahpeq ehweh atanéhboq meqmeq sero arito uwe.

4 Uwana Pésátaga sensabé, Pora Sésaría suwahpeq karábúsiipéq míéhre. Mibeq áhníbórá pokinie. 5 Minayabe ite mionarabeqte anotah kegá séniragéhe. We ahabábáq kahnarag mitaq ehweh atagéhe úwe.

⁶ Wega sensuwahpeq abapete apahtáro wéhékáhpópoq nayáhnkú wéhékáhpópoq mitaq ména suena Sésaría suwahpeq pokúwe. Pokéra mó wehekáh wega wahnahnúrabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero aritowe. ⁷ Poraga sútaq Sarúsarama suwahpeqte su Asíú kegá seabugéqnáhnue iriwe míowe. Iriwe méra, Wega mira ahabárire éra áhnste ehwéh atówe. Sene ehwehme aiq pútaq ehwéh íre sokigi aweráhuwe.

⁸ Ehweh atówana Poraga mahraréna, Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq íre ahabárarítárauge. Itene anotah wahnáh Sísáhri moq íre ahabáratárauge úwe.

⁹ Úwana Pésátaga Poransabé, Asiu kegá ehweh aintagéhboq Sarúsarama suwahpeq inéreq arereq pokéyabe awahbehro úwe. Pésátaga Asiu kené sirupipeq eyoyó aritanieéna mi ehwéh irarúwe.

¹⁰ Úwana Poraga wensabé, Ahqáho. Íné Asiu keyábé íre ahabárarítáraume tagariahne. Minayabe ite Aroma kené anotah wahnáhné koti arítáh náhtápéq míoge. Mahtaq ehweh parabaruo. ¹¹ Íné pukorahu sansá íre miraurauge. Miraurautaq tahirímé íné nubiq suo teawú irino. Segá ehweh aintáhmé íre aiq pútarowe. Minayabe arega íné Asiu kebá íre móintahráhone. Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe úwe.

¹² Úwara Pésátareq weba mía míau ahtébiá kéreqka sío síoéra iwíáhuwe. Pésátaga Poransabé, Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagankehe ényabé weba pokinkehe úwe.

Ágáripaga Pora éhweh iro ehwéhne.

¹³ Táhmaro mó wehekáh parabagútaq mó marákórápéqté wáhnáh ánínseq wenanahnoreqka Sésaría suwahpeq suye. Wahnáh aní wenáwíq Ágáripae. Anahnowá áwíq Pénáisie. Segá Pésáta mehweh atayeheéra suye. ¹⁴ Segá táhmaro wehekáh weba míoyana Pésátaga Pora éhweh Ágáripa teawuwe. Teawena Ágáripansabe mahraréna, Péríkine arambehri merautaq wehukení karábúsiipéq míaraire. ¹⁵ Íné Sarúsarama suwahpeq míarautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahmarínseq Asiu abóawáh wéhreqka we éhweh teniátówe. Teniera mahraréra, Itega we naho aiq ehweh atáráúnayabé itene ehweh iro. We subiq suo teniátówe.

¹⁶ Teniátówana ínéga ahqáho aritena sensabé, Ite Aroma kegá wehuke pehipi íre subiq suahráhuwe. Ebeqme we ehweh átáh ké míáhrabeq wene ahabábáqsabe ehwehninkehe urauge.

¹⁷ Asiu kegá we ehweh ataneheéra ínéba tutotaq íné íre túbáh agurauge. Mó wehekáhtáq mi ehwéh iranieéna wahnahnuraurabeqte náhúpéq tútuue ména, Pora koweqme sero arítáraugara koweqme suowe. ¹⁸ Wega aneq ahkárágará urairo iwíáhuraugara wensabé ehweh atáro kegá irigéra íre mi ehwéhnia peh mó ehwéh irare atárowe. ¹⁹ Peh seyene sánsánsabé ehwehurowe. Poraga, Putiarai aní wenáwíq Sísa oga míéhre urainsabé wereq sereq ehwehuwe. ²⁰ Mi ehwéhmé íre niahteboge. Aneq ehwéhpómo? Árahue kaweraritanínkono iwíáhurauge. Iwíáhuraunsabé ínéga Pora kasenína, Sarúsarama suwahpeq pokue mitaq mah ehwéh kobarabaruanéhnkono urauge. ²¹ Uraugana Poraga, Ahqáho. Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana wega iwíáhue tagéna teinkéhe uraire. Urainsabé, Ínéga eqmaq auwahráhonaraq Sísáhriba pokinkehe. Amahnága karábúsiipéq míahno atárauge úwe.

²² Úwana Ágáripaga Pésátansabé, Ínénéga mi aniné ehweh iraníe úwana, Ahbiah arega irankéhe úwe.

²³ Mó wehekáh Ágáripareq wenanahno Pénáísireqka wahnah anité táhnsá siwahriruera suye. Sereq sóntía kené wahnahnseq anotah wehwárínseqka momiwí nahtápéq kibekuwe. Kibekuwana Pésátaga, Pora koweqme sero úwana koweqme suwe.

²⁴ Pésátaga mahraréna, Ágáripareq ómi itereq momiwíúna kerero, mah aní tagahro. Moke Asiu kegá Sarúsarama suwahpeqkákáq mahtaqqákáq mah anínsábé teni teninurowe. Segá ínénsabe, Mí aní anotah ahbábáq ání púah subiq suo ato éra pagu pagunaintárowe. ²⁵ Ínéga we kasenue tagéna pukorahi ahbabáq íre tagarauge. Wega, Aroma wahnáh aní Sísáhri íné éhweh teawenana wewega iwíáhue tagankehe uraire. Urainsabé ínéga weba eqmaraní iwíáhurauge.

²⁶ Mah anínsábé kasenue tagéna wene ahbabáq íre tagaraunsabé Sísáhrinsabé aneq ehwéh páhsiipéq sehiranue teawinínkono? Minayabe wene ehweh iragehéna iteba móátóge. Ágáripao, wene ehweh iro. Itene anotah wahnáh Sísáhri wene ahbabáqsabe páhsi sehiraniniboq itega mah aní kasenoro. ²⁷ Karábúsiipéqté ání mó wahnáh ánípá pehipi eqmaq áúwéhnayabé íre kaweq sansáne. Minayabe wene ahbabáqmari sehiraninie úwe.

26

Poraga we éhweh Ágáripa teawu ehwehne.

¹ Ágáripaga Poransabé, Are éhweh teio úwe. Úwana Poraga ayah pankeqme mahraréna, ² Ágáripao, are anotah wahnáh aní móne. Íné éhweh teawenayabé nirupipeq eyoyóire. Asiu kegá áhnte ehwéh aintáronsabé amahnága tábúsoqme teawiníe. ³ Arega moke Asiu kené sánsánkákáq sene ehwehnkákáq aiq ahtebáhne. Minayabe arega néne ehweh irahnayabé nirupipeq eyoyóire. Kawerue iwíáhinkehboq pehwehrué mé iro úwe.

⁴ Poraga mó mahraréna, Ómi Asiu kegá Sarúsarama suwahpeq miraurau sansá tagariáhwe. Íné animai míáhwataq nánuwahrah míórabeq miraowa sansá tagariáhwe. ⁵ Péhrasi kegá mirau sansá anotah pagégé sánsáne. Íné Péhrasi aní ména mi sansá kawerue miraurauge. Minayabe Asiu kegá tagariáhwe. Mi ehwéh teawayabe suwahbehtaqq tahirímé sega aiq teawé irino.

⁶ Naho naho Manikánka itene igaqnaréhyabe áhnte kawéq éhwéh teriuwe. Ínéga mi ehwéhnábé aiq pútare atóge. Aiq pútare atena áwénunuraunsabé mó kegá ehweh aintárowana amahnága mahtaqq míoge. ⁷ Airápété téhtaré iteruwahrah kahnáhnká inokáhpeqkákáq wéhékáhnkakaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhwe. Segá kawerue iwíáh iwíáh atera, Manikánka omasa éhwéh sehginawire éra áwénunuwe. Ínéga moq miraué áwénururauge. Minayabe Asiu kegá ehweh aintárowe. ⁸ Manikánka pusa ké iriritéhnábé aneqsabé íre aiq pútare ataho úwe.

⁹ Poraga mó mahraréna, Ínéga menah Sísá, Néhsara suwahpeqte anínsábé aiq pútare atáh ké síwioqnanauge iwíáhurauge. ¹⁰ Iwíáhéna Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh ké síwioqnarauge. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnah kegá, Miraúno aintárowana Sísá

tagáriáh ké karábúsiipéq sitáráuge. Se subiq suanéhe íwíáhurowana mi-raoro arítáráuge.

¹¹ Sísá tagáriáh kégá sene sánsá suera Sísansabé íre kaweq ehwéh atageheéna ínéga moke Asiu kené momiwí nahmáritápéq anotahtaq kamah ariena síwíoqnarauge. Anotah abíahnsá aritena wáhnaupeqté ké suwahpeqkákáq pokue síwíoqnarauge úwe.

*Poraga Sísá tagó ehweh Ágáripa teawu ehwéhne.
(Eqmaro 9.3-19, 22.6-16)*

¹² Poraga mó mahraréna, Ínéga mirauraunsabé Támákása suwahpeq pokinie íwíáhurauge. Iwíáhuraugara Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kéné wahnah anímárinká, Kaweróne éra, Komiraúno aintárowe. Komiraúno aintárowana ahtapeq pokurauge. ¹³ Pokuraugana wéhékáhnabubu íopeqté anotahtaq téhraguraire. Mi tehrehme pópoqnah kiotaiqme téhrrairana tagarauge. Ínéreq ahtapeq sénító kereq míraunarabeq téhraguraire. ¹⁴ Anotah téhraguraitaq moke itega marakóipeq márunsurahuraune. Íbaru ehwéh, Asiu kené ehwehnka iraréna, Sorao, Sorao, aneqsabé níwíoqnahno? Kirusa séhíkárátáq are pera q míáhnana érinserah amahnága arere érire uraire.

¹⁵ Urairana ínéga, Anotah aníno, are insebo uraugana wega, Íné Sísá arega níwíoqnáhna aní múge. ¹⁶ Iriwe míahno. Arega néne arambehri mirainkeheéna areba tuena omaq atóge. Amahnága tagáhna naneqkákáq mókake sokigi awéna naneqkákáq teri terininkehe.

¹⁷ Nahnsó keba eqmaraníe. Mókake ínéga are séhréh atáhnaraq sereq Asiu kereqka íre subiq suagéhe. ¹⁸ Nahnsó kegá sirupipeqté síurá ebiqme tagéra sunkíkírabeqte sánsá suera téhrehrebeqte sánsá miraigehboq kosíwáhnorúno. Owainawane págege sánsá suera Manikáne ahtapeq nogigéhboq kosíwáhnorúno. Segá arene ehweh íréhrataqmé sene ahababáq kaweraritaníe. Kaweraritena sensabé, Ite ínénsabe aiq pútare aintáh púana ínéga omaq itó anímárí míáhwe aitaníe urairana írátáuge úwe.

Poraga Ágáripa wene arambehriyabé teawu ehwehne.

¹⁹ Poraga mó mahraréna, Ágáripao, are anotah wahnáh aní míahna puah néne ehweh iro. Sísaga íopeqté teniátái ehwéh íre anterúóge. Írakaumo. ²⁰ Téhwe Támákása suwahpeq síwáhnorurauge. Síwáhnoréna mitaqté keyábé, Itene ahababáq sansa sueq Manikánsabe áhraboro. Áhrabirataq mó ahababáq pehragéq peh kaweqtaq méq wene arambehri miraoro. Mirairataq mó kegá itene ahababáq sansa aiq pútaq sutowe íwíáhigehe urauge. Anehemé Sarúsarama suwahpeqkákáq moke Súria marákórápéqkákáq naruo ke míarorabeqkákáq mah ehwéh síwáhnorurauge.

²¹ Mah ehwéh síwáhnoruraunsabé Asiu kegá Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq íné tagéra táhtoqme, Subiq suanéhe íwíáhurowe. ²² Manikánka menahnkákáq amahnágaákáq aiq séhréh aintéhre. Séhréh aintéh púana iriwe ména anotah kereq íre síwiqkakaq kéreqsabé ehweh teiúge. Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireqka iraru ehwéh mé teiúge. Ínéga mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge. ²³ Segá mahraréra, Mókakewe Manikánka omaq ato aní, ite meirena kaweraitéh aní anotah érinana pukinkehe. Pukéna pusa ké míáhrabeqte ebeq iriginkehe.

Wega irigena Asiu kereq nahnso kereq téhrorahi ehwéh terinkéhe uwe. (Aisaia 42.6, 49.6)
Mó ehwéh íre teiasa peh mi ehwéh teiúge úwe.

Poraga Ágárípansabé, Aiq pútare ato ú ehwehne.

²⁴ Pésátaga Porane ehweh saiqraruena anotah ehwehnéna, wensabé, Porao, are múguwahgu aní úkurone. Áhnte sehirania púkú sáhnisah sáhnisahuronaga múguwahgu aní úkurone úwe.

²⁵ Úwana Poraga wensabé, Pésátao, are anotah wahnáh aní móne. Íné íre múguwahgu aní ména peh aiq pútariahnsanuge. Íre pehipi irarúge. Peh tábúsoqme iwíáhéna iraruge. ²⁶ Ínéga teiú éhwéhmé Ágárípaaga tagariéh púana wensabé pahsuqme teawúge. Sísaga mirauraimé íre epéráhpéria peh wehuke míaropi miraurai puana Ágárípaaga aiq moke írátíéhre. ²⁷ Ágárípaao, arega Manikáne ehweh iraru kené ehweh aiq pútare ari-tahno? Íné tagariómé arega aiq pútare aritahne úwe.

²⁸ Úwana Ágárípaaga Poransabé, Arega tenienayabé ínéga mótaq Sísá k éranie iwíáhono úwe. ²⁹ Úwana Poraga wensabé, Mótaqpópoq mókakebopoq íné íre tagarióge. Íre arebataq ómi amahnága néne ehweh íráh keyábé nirutaboírarátóge. Ite ómi íné tahnsa aní úkigeheéna púreraitóge. Íre íné tahnsa karábúsiipéq míageheéna peh Sísansabé aiq pútare atageheéna púreraitóge úwe.

³⁰ Úwara Ágárípareh Pésátareh Pénáísireh sereq tútuue míó kereqka irigue ³¹ máhpeq tueyokuwe. Tueyokéra sebataq ehwehnéra, Mi anínká pukorahi ahabábáq íre mirauraire. Wega karábúsiipéq mía míaurahi ahabábáq íre mirauraire uwe.

³² Ágárípaaga Pésátansabé, Mi anínká, Aroma wahnáh aní Sísáhriga íné éhweh iranawire íre iraruraitaq tahirímé soraq auwo ató irino úwe.

27

Pora Aroma suwahpeq pokinkeheéra sípiipéq móátó éhwéhne.

¹ Pora Ítári marákórápéq eqmarankeheéra sega wereq mó karábúsiipéq míó kereq wehukení wenáwíq Súríasaba mórítówe. Súríasawe we sóntía kené kíápéténi ména 100 sóntía ké wahnahnéna anotah wahnáh aní Sísáhrine arambehri aní míowe. ² Áramítíámi suwahpeqte sípígá mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Esia marákórápéq pokinaútaq Súríasaga Porareq mó karábúsiipéqté kéreq sípiipéq mórítówe. Mó aní wenáwíq Árisátáki sípiipéq míowe. We Tésárónáika suwahpeq Másérónía marákórápéqté áníne. Itega sípi kéweweq pokowane.* ³ Pokéq mó wehekáh Sáiróna suwahpeq sewane. Súríasaga Pora kaweratena wensabé, Arega mahtaq sewiéhnaraq arene iyahnaboga kirabo atagéhe úwe.

⁴ Mó wehekáh itega sípi kéweweq pokowane. Iuranabiahapeq anotah soirírúnsabe marakó áwíq Sáipára ogehpeqtáq sótaikowane. ⁵ Sótaikéq Sírísia marákórápéqkákáq Pámbíría marákórápéqkákáq anotah wanítábá sótaikéq Árisía marákórápéq Máira suwahpeq kowane.

* 27:2: Árúka mah pahsí sehiranú aní moq mi sipúipéq kiwíowe.

⁶ Sónťia kené kíápéténiga mitaq mó sipí Ítári marákórápéq pokína sipí kabaruwe. Kabaréna wega Árékásántaría suwahpeqte sipí Ítári marákórápéq pokína sipí ábóraq marena ite meiqmena sípiipéq móitowe.

⁷ Mitaq sipí kéweweq anotah soirírúnsabe táhmaro wehekáh pehwehrue pokowane. Pehwehrue kúwaq itega Níra suwahpeq kótaikowane. Mitaq anotah soirírúnsabe itega obariqme íre korahowane. Itega Sárámóni marákórápéq kótaikéq Kíríti marákórápéqte áyéhrápéq kótaikéq mi marákó ogehpeq kowane. ⁸ Sípiwarí segagairabeq áwíq Kaweqtapére. Mitaq Áráséa suwahpeq wahtotare. Sípiipéq pehwehrue mitaq kowane.

⁹ Anotah soirírúnsabe koyabo seyabonue áhnte wehekáh sótaikúwe. Ópeq tanáhráq súwana anotah soirírúnsabe wánínka áhnte nonaburóróúwe. Minayabe Poraga sensabé, ¹⁰ Sípiakáq itenkakáq wánínkoneho. Íné iwíáhume pokonaraq íre peh sípiakáq kahgoakáq ite moq wánínkoneheqmúne úwe.

¹¹ Úwana sóntia kené kíápéténiga Porane ehweh íre irena peh sipí soberú anínseq sipí abowáreqne ehweh irowe. ¹² Sipwarí segagairabeq ópeq tanáhráq méyabe íre kaweqtapéq púara áhnte kegá, Sípi kéweweq pokoneheqmúne uwe. Kíríti marákórápéq mó sipí kagairabeq áwíq Pínkie. Segá iwíáhéra, Pínikiwe íre anotah soiríri marákóe. Minayabe sipí kéweweq pokue ópeq tanáhráq mitaq kowíanehe uwe.

Anotah soirírúnsabe wánínka anotah nonaburóróúwe.

¹³ Pehgáriq soirírúnsabe sega iwíáhéra, Aiq kawerire iwíáhuwaq sipí kéweweq Kíríti marákórápéqte áyéhrápéq wahtotaq pokowane. ¹⁴ Pokowanana marakóipeqte anotah soiríqká paentowe.

¹⁵ Anotah soirírúnsabe sipí sóirírubeq íre korahúwe. Íre korahúnsabe sipí soberú anínká sipí kéyabonkúwana sóiriqka anehepeq pagume meqmena kúwe. ¹⁶ Itega Káúra marákó sótaikowanaraq pehgáriq sipí abariue pankeqme sípirapéq marahwáne. Anotah soirírú púana mi arámbéhrí anotah pagégé arámbéhríe.

¹⁷ Sípi pitegíneho éra págege nahgáqtáté ákáh nabubu táhru táhruuwe. Ápárika marákóráq sóiriqka sipí paentáwena arahwéraq móitehneho éra sega séri pugeq súwana sípiga pehipi pokúwe. ¹⁸ Mó wehekáh peh anotah soirírúwana sipí umehúnsabe wánínkíneho éra sega kahgowarí mewe wánípipeq súowe.

¹⁹ Súwana mó wehekáh mónkakáq anotah soirírúwara mó wehekáh anotahtaq áhreu puara sipí soberé mensáméhnsámári mewe wánípipeq súowe. ²⁰ Áhnte wehekáh íónkakaq pópoqnahakáq wehyoqkakáq íre ábóraq kowana peh anotah íbónsúwana sóiríruwe. Minayabe sega wánínkoneheqmúne íwíáhuwe.

²¹ Wánínkoneheqmúne íwíáhéra áhnte wehekáh táhutahuq awehriuwe. Awehriuwana Poraga se míórabeq séna sensabé mahraréna, Wehukeo, néne ehweh ireq Kíríti marákórápéq íre súótaq tahirímé sípiipéqte мэnsáméhnsá peh kéh irino. ²² Amahnága íre áhreoro. Moke itega íre pukoneheqmúne. Peh morá sipí airaiq piteginawire.

²³ Íné Manikáne aní ména wensabé iwíáh iwíáhata atauge. Inokáhpeq wene íopeqte anínká ínéba iriwe ména ²⁴ mahrarue teniena, Porao, íre áhreúno. Aroma kené wahnah Sísáhriga arene ehweh irankéhboq weba pokiniewóne. Minayabe Manikánka arereq moke sípiipéq miáh

kéreq amahnága íre pukia peh oga míáhro aitéhre. ²⁵ Manikánka tení éhwéhnshábé aiq pútare atóge. Wega teninsábé aiq pútaraginawire íwíáhuge. Minayabe íre áhreoro. ²⁶ Peh morá sóiriqka paentáwe sípi marakóipeq surahue piteginkehe úwe.

²⁷ Inokáhpeq 14 wehekáh parabagútaq anotah soiriqká íre parabagia peh sípi anotah soréq wání áwíq Méritérénia paentowe. Paentowara inokáhnabubu sípiipéq arambehrio kegá, Marakó peh wahtotare íwíáhuwe. ²⁸ Iwíáhéra sega náhgáqtate wání agehga marówana peh ákántaq wahtótáq 40 míta kowe. Konsabe sípiga mó kúwara sega mótaq mó agehga marówana peh wahtotaq 30 míta agúwe. ²⁹ Peh wahtotaq agú púara sípi marakóipeqte ébáhmári paentáwe súnsabe piteginheho éra áhreuwe. Áhreéra itaréitaré náhgáqtáq áhéni sarira mewe wánípipeq márówe. Mi ahénigá wánípipeq tuegáwagiwe ambubu aginkeheéra inokáhpeq sípi anehepeqte tuparúowe. Tuparuera apubúue ahyahbikerankeheéra púruwe.

³⁰ Sípiipéq arambehriu kegá seye náhenéra, Mahtaq pukonehboq sípiakáq karábúsi keákáq sueq káriq sípi kéweweq marakóipeq pokoneheqmúne uwe. Mira íwíáhunsabé sega mó ke péhe éhwéh teriera, Itega mó ahéní sípi abiahtapeq sariwe tuparuanéhe uwe. Tuparuanéhe éra káriq sípi wánípipeq márómárowe. Mi káriq sípi kéwewera pokonehe éra márómárowe. ³¹ Márómárótaq Poraga sóntía kené kíápéténireq wene sóntía kereqsabé, Sípiipéq arambehriu kegá ite iuwera pokirataq wáninkoneheqmóe úwe. ³² Úwara sóntía kegá káriq sípi táhrró nahniáq kiraq súwana mi sípi sóreq wanítáq márúnsurahéna pehipi pokúwe.

³³ Ahyahbinkiranotaq Poraga ómi míó keyabé, Táhutahuq nahro éna pagu pagunéna sensabé, Itega téhtaré wíki iwíáh kikiréq táhutahuq íre narutówe. ³⁴ Irupi pukiyehboq amahnága nahro. Ite íre wáninkoneheqmúne. Peh ite ómi áhkórapeq kéagorahúne úwe. ³⁵ Mi éhwéh iraréna se tagotaq táhutahuq mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme nówe.

³⁶ Keqme nówara sirupipeq moke eyoyóera táhutahuq nowe. ³⁷ Peh íregáritaq 276 wehuké mi sípiipéq míahwane. ³⁸ Se táhutahuq nowana siyahbankirowara sípi umehíneho éra moke tahutáhúq wánípipeq súowe.

Sípi pitegú ehwehne.

³⁹ Ahbiahipeq marakó ábóraq kowara sípiipéq arambehriu kegá tagéra ehqte marakóbo iwíáhuwe. Iwíáhéra kaweq arahwé tagéra sípi korahonaraq mitaq kowianehe iwíáhuwe. ⁴⁰ Mira íwíáhunsabé sega áhéni nahniáq kiraqme sóreq wánípépéq súowe. Sípi soberinkeheéra sega soberé kara pugeq súowe. Sóiriqka sípi paentáwe áhnopeq méitankeheéra sega séri pankeqmárowe.

⁴¹ Moke mirau puana sípiga peheráh kéna wánípipeqte arahwéraq móbegue kowiówe. Arahwéraq móbegúnsabe íre pokorahúwana anehepeq wáninka mésubiqmaq subiqmarúwe. Mésubiqmaq subiqmarúnsabe sípi piteginaúwe.

⁴² Sóntía kegá iwíáhéra, Karábúsi kegá wánípipeq súbímie áhkórapeq keague taqnobagiyeho éq amahnága se subiq suanehe iwíáhuwe. ⁴³ Iwíáhuwana sene kíápéténiga, Pora subiq súého iwíáhéna ahqáho aritowe. Wega wánípipeq súbimi tagariáh keyábé, Ebeqme itega wánípipeq ahkuague súwímie áhkórapeq pokoro. ⁴⁴ Anehe mó kegá sípi pitegia

áyéhráqópóq abaraqpópóq táhtóqme áhkórapeq kéagigehe úwe. Úwaq itega moke wega teiunserahnue kaweqtaq áhkórapeq kéagowane.

28

Wehenka Pora pó ehwehne.

¹ Áhkórapeq kowéq mi marákó áwíq Márátae irahwáne. ² Mibeqté kégá ite mehweh aitera kaweraitówe. Ibonsúwana titirúnsabe sega ira pariówe. ³ Poraga irawarí kosiqme sesiqmeue ira pariowe. Ira pariotaq osoron-sabe mipi mío wehenká ira kunkúnúwana tueyokéna Porane ayahnkara pówe. ⁴ Wehenka wene ayah péna pahtiwara mibeqté kégá tagéra seye náhenéra, Mi anímé wehuke subiq suo anípómo. Íre wánínkinsabé we ahababáq ani púana amahnága pukinkehe uwe.

⁵ Uwana wene ayahnkara kóbiq kóbirúwana wehenka iraipéq megúwana Pora peh míowe. ⁶ Peh míowara sega áwénunéra iwíáhéra, Wene ayahnkara muinabomo. Aunúnkaq márunsurahéna pukinabirapómo iwíáhuwe. Íre wahto tanáhráq áwénunuwana sene iwíáh íre aiq pútaragúnsabe sega mó iwíáhéra, We manikápómo iwíáhuwe.

Awahre koré kaweragú ehwehne.

⁷ Mi marákórápéqté wáhnáh áni wenáwíq Púbiúsae. Mitaq wene marakó wahtotare. Wegá ite mehweh aintena wene nahtapeq apahtáróráq kawerue kirabo aitowe. ⁸ Wenabo osorosorú awahrééna puriq puriqkakarúwe. Awahreúwana Poraga weba séna púreréna wene ayahnkaratáté táhtorowana kaweragúwe.

⁹ Kaweragúwara moke mi marákórápéqté kégá minayabe írówara moke awahre kegá Poraba suwana púreraritowana kaweragúwe. ¹⁰ Mibeqté kégá ménsámehnsá pehipi náí náinuwe. Itega mi marákóráq apahtáro ío méq suanehe owanaraq moke iuwahbeh naneq ménsáméhnsá sípiipéq sáharagehéra náíúwe.

Poraga Aroma suwahpeq pokú ehwehne.

¹¹ Árékásántaría suwahpeqte sípí ópeq tanáhráq mitaq sípi kagairabeq kowe. Sípi abiahtapeq se ábárahrené siyahqno tahnsa náneq pikísah kowe. Mi abárahrewé péhe mániká áwíq Súsine ahnínkáwáráree. Apahtáro ío itega mi marákóipéq méq mi sípí kéweweq pokowane. ¹² Mó marákórápéq pokue Sírakíúsa suwahpeq apahtáróráq kowíahwane. ¹³ Mitaq sueq sípi kéweweq pokue Árégíúma suwahpeq pokowane. Mó wehekáh sípi ane-hepeqte sóirírúnsabe mitaq sueq apahtáróráq sípiipéq Pútéóri suwahpeq kowíahwane.

¹⁴ Mitaq Sísa tagariáh ké méra, Iteba kaegaeoro unsabe abapete téhtaréraq seba kowíahwane. Mitaq sueq ahtapeq pokue Aroma suwahpeq konehe iwíáhowane. ¹⁵ Aroma suwahpeqte Sísa tagariáh kégá, Porarehga áhníbórá seneherawoe u ehwéh irera táhmaro kega ahtapeq sure máhkétirapéq áwíq Ápíúsa séra mitaq iwénunuwe. Mitaq kaegaeo nah apahtáro korabeq iwénunuwe. Poraga sutaq se tagéna wene arupipeq eyoyóéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

¹⁶ Itega Aroma suwahpeq kowíahwanaraq sega Pora íre karábúsiipéq móatera peh wewene nahtapeq móátówe. Wereq peh morá we wahnahnú sontiá áninseqka kaegaeuye.

Poraga Aroma ke kaweq ehwéh teriu ehwéhne.

17 Wega mitaq ména apahtároráq mibeqté Asiu kené wahnah keyábé síáhrabúwara suwe. Weba suwana sensabé, Nánuwahraho, Asiu ke íre ahbabáq arítaráuge. Iteriborehne sansá íre anterutauge. Se íre ahbabárarítaráugarawe Sarúsarama suwahpeqte Asiu kegá íné táhtoqme Aroma kebá móintárówe. ¹⁸ Aroma kegá néne ahbabáqsabe kabaréra kasenaintárówe. Kasenaintera se ahtehome íné íre pukorahi ahbábáruunsabé sega, Soraq auwanéhe urowe.

¹⁹ Soraq auwanéhe urowara Asiu kegá anotah ahqáho arítárówe. Anotah ahqáho arítáronsabé ínéga mahraréna, Aroma wahnáh ání Sísáhri íné éhweh teawenana iwíáhue tagéna teinkéhe urauge. Minayabe surauge. Séna nánuwahrah Asíú keyábé ehweh aritanieéna íre surauge. ²⁰ Ite tagéna mah ehwéh teinieéna íáhrabuge. Marakóipeq tuina anímé ite Asiu kegá áwénunona anímé wensabé aiq pútare atóge. Minayabe karábúsiipéq míoge úwe.

²¹ Úwara sega wensabé, Súría marákórápéqté kégá are éhweh pahsí íre sehiranue íátówe. Mahtaq suro Asiu kegá arega ahbabárire íre teíátówe. ²² Mah marákó marákórápéqté kégá Sísane sánsá íre kaweq sansáne tei teinurowe. Minayabe arega teiena ehwéh iraneheq múne uwe.

²³ Seyega iwíáhu wehekáh Porane nahtapeq áhnte kegá weba suwe. Suwana wega moke mi wehekáh Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéh teriuwe. Segá Sísá éhweh irageheéna wega Mósísiga sehgióro ú ehwehnikákáq Manikáne ehweh iraru kené sehirkakaraq sáhnshawe síwáhnorúwe.

²⁴ Síwáhnorúwara táhmaro író kega wene ehwehnsabé aiq pútare atówara mó kegá íre aiq pútare atówe. ²⁵ Segá íre peh morá iwíáhuwana pokonehera utaq Poraga mahraréna, Manikáne Awanka wene ehweh irarú ani wenáwíq Áísáía iwíáh atowana wega itene igaqnaréhyabe mahraréna,

²⁶ Mah ke korerio. Korerie, Itene iahrega áhnte tanáhráq ireqmé íre kawerue iahtebahwe. Itene iuranka áhnte tanáhráq tagéqmé íre kawerue iahtebahwe korerio.

²⁷ Sene iwíáh págege agirara sene siahrerate ireyabe suwahrieh puara sene siahre parokirara sene siura aiq pigire. Segá ireyabe íre suwahriehtaq tahirímé sene siahre iréra siura tagéra kawerue siahtebah irino. Iahtebahtaq tahirímé ínéba surowana kawerarító irino. Íné Manikánka aiq iraruge úwe teriuwe. (Aisaia 6.9-10)

²⁸ Poraga Áísáíane ehweh teriena mó mahraréna, Ite mina tahnsano puana Manikáne Awanka iwíáh ato ehwéhniká aiq pútaragire. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraríte ehwéh nahnsó ke korerio aintéhre. Nahnsó kegá kawerue iratiagehe. Minayabe ahtebahro úwe. ²⁹ Poraga Aroma suwahpeqte Asiu ke mi ehwéh aiq teriuwe. Teriuwara Asiu kegá seye ehwehéra pokuwe.

³⁰ Poraga mitaq téhtaré ópéq ména wewega mó iotáq mó iotárué paiqma paiqmaru nahtápéq míowe. Wene nahtapeq su keyábé kawerue mehweh aritena ³¹ Manikánka wahnahni ehwéh teri terinúwe. Teriena itene Wahnah Sísá Karáhé éhweh pahsuqme síwáhnorúwe. Síwáhnorúnsabe Aroma wahnáh kégá íre ahqáho atówe.

Aroma Ebeq sáhnsahwe ahtebe ehwehne.

Poraga mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Aroma suwahpeq mewena mibeq Sísá tagariáh ké móriuwe. Mah pahsí áwahewé mahraréna, Ite moke ahbabáq ke míone. Mósísiga miraoro ú ehweh sehgiunaga ite íre kaweraitahráhire. Itega kaweq arámbéhríúnaga moq íre kaweraitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atonaga wega ite kaweraitena oganúq itahráhire. Manikáne Awanka Sísansabé aiq pútare atáh ké séhréh aritena kaweq sansá miraoneheqúmúne íwíáh aritena ahriahri sereq mía míaire. Poraga mah ehwéh Aroma suwahpeq Sísá tagariáh ké náriu pahsíépéq sehiranúwe.

Aroma suwahpeqte ké siu pahsíe.

Poraga wene arambehriyabé teriu ehwéhne.

¹ Íné, Pora Sísá Karáhéne arambehriu aní múge. Manikáne ehweh korerinkeheéna omaq intena eqmaq núwátáire.

² Naho naho Manikánka omasa éhwéh wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara áwahe pukúépéq sehiranuwe. ³ Omasa éhwéhmé wenahni, itene Wahnah Sísá Karáhé ehwehne. Sísawe wehukení úkúnsabe anotah wahnáh aní, Tébiti kahnáh ánínéna ⁴ we pukútaq Manikánka págege sansánue iriwe oganúq atowe. Oganúq atonsabe Manikáne Awanka ite sokigi aitéhmé we Manikáne ahninkáwá wíre. We Sísá Karáhé itene Wahnahne.

⁵ We nahso kereqne Wahnah míankeheéna Manikánka ite meiqme Sísá Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega íné nahso kebá eqmaq núwátáire. Mó kehiná mó kehinánká Sísansabé aiq pútare atera wene ehweh sehgihehéna kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ⁶ Ite moq Sísá Karáhéne animarí míageheéna omaq itena íáhraburaire. Íáhraburairaq ite Sísá kэрáhwe.

⁷ Aroma suwahpeqte Manikáne animaríno, íné Porane ehweh íráhro. Manikánka itensabé arutaboiritena wene animarí míageheéna íáhraburaire. Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Aroma ke ehweh korerieyabe awahbo ehwéhne.

⁸ Téhwe teiéna ehwéh íráhro. Itega Sísá Karáhéne ehweh kawerue sehgiómé áhnte kegá íráhwe. Minayabe ínéga ite ómi niahreraq matawéna Sísá Karáhé áwirue Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁹ Sísá Karáhé ehweh teri terinéna Manikáne arambehriyabé iwíáh iwíáhéna mirauge. Manikánka tagariéhmé íné íre túbáh agia ¹⁰ itensabé ahriahri púreraitóge. Ite tagéyabe nuwahbehre. Minayabe Manikánsabe págegeue púreruge. Púreréna mahraréna, Aroma kebá pokiniboq pokúno ainte séhréh ainto ue púreruge.

¹¹ Itene irupipeq págegeinkeheéna Manikáne Awanka séhréh aítahráhire. Wega mirainkeheéna iteba sure séhréh aiteyabe nuwahbehre. ¹² Ínéga Sísane ehweh kawerue sehgiúnsabé itega íné tagehrataq itene iru kawerinae. Itega moq Sísane ehweh kawerue sehgiúnsabé tagahnaraq nirume kawerinae. Minayabe moke irupipeq eyoyóinae.

¹³ Néne iyahnabo anímárino, teiéna ehwéh iahtebagehboq íráhro. Áhntetaq iteba pokinieuraútaq íre pokorahuraúge. Sísane ehweh teriátáútaq mó nahnsó kégá aiq pútare atera sehgiówe. Ite moq aiq pútare ateq sehgiégeéna teieyabe nuwahbehre. ¹⁴ Manikánka ómi korerio urainsabé Káríki kereq íre Káríki kereq ahtebah kereq múguwahgu kereq teri terininie. ¹⁵ Itega moq Sisa éhweh iragegeéna ite Aroma suwahpeq miáh ké koreiyeyabe nuwahbehre.

Kaweq ehwéhme Manikáne págegeorahi sansánsábé tei éhwéhne.

¹⁶ Manikánka Sísane kaweq ehwéhnsábé ómi aiq pútare atáh ké kawer-aritéhre. Minayabe mi ehwéh terieyabe íre niyehitehre. Maniká págege aní púana séhréh aitahráhinsabé ite koreiyeyabe nuwahbehre. Téhwé Asiu kegá mi ehwéh írówara anehe nahnsonka írówe. ¹⁷ Wehukega Sísane ehwehnsabé aiq pútare atáhtáq Manikánka kaweraritena sensabé, Ite kaweqtaq miáhwe aritéhre. Íre wehukega arambehriónka peh morá wensabé aiq pútare atáhnká kaweraritéhre. Mi kaweraritéh sansámé Manikánka aiq sokigi aitéhre. Minayabe Manikáne ehwehnta aiq mahraréna,

Manikánka wensabé aiq pútare atáh keyábé, Kaweqtaq miáhwe aritéh púara se oga mía míañoneherawoe íre. *(Habakuk 2.4)*

Maniká auwera múguwahgu ke úko éhwéhne.

¹⁸ Manikánka íopeq ména wene áyáteh naneq sansá sokigi aíre. Ah-barera ahkaragára kené ahkaragáraga Manikáne aiq pútaq sansánsábé ahqáho atáhwe. Ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq abiahnsanéna kamah arinkéhe. ¹⁹ Maniká wewega wene sansá tábúsoqme sokigi ariátái puara wehukega tagariahrahowe. Tagariahrahonsabé wene sansánsábé ahqáho atáh púana Manikánka anotahtaq kamah arinawire.

²⁰ Naho naho Manikánka mah marákó marákó mirarowe. Wegá kaweqtaq mía míañéna moke miraro mensáméhnsá ábóraq marowe. Amahnága minawari kéhrara wehukega taga tagao puara wene sansá tagariahrahowe. Tagéra iwíáhórahóme Maniká webataq Manikánéna ahriahri págege aní mía míaire. Minayabe mi ahbábáq kégá Manikánsabe, Arene sansá peh kopípéq kéhre íre irarerahowe. Írakaumo.

²¹ Sega Maniká tagarawéra wensabé, Are Maniká Iteribo wóne íre owe. Arensabé iwíáh iwíáhónehqmune íre owe. Wensabé kaweróne íre atáhwe. Minayabe se múguwahgu agéra tábúsoqme iwíáh íre iwíáhia peh sunkíkirirabeq miáhwe. ²² Ite ahtebia ké úne éra saiyóéra múguwahgu ke úkowe.

²³ Manikánka anotáh aní ména ahriahri mía míairara wehuke íre mía míañowe. Maniká auwera abehq náneq wehukéni awankátate kuruqme mirarera minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Kabarame ménkámehnkámé karahrabahme abehq náneq awankátate kuruqme mirarera, Itene manikáne éra minawarinsábé iwíáh iwíáh atáhwe.

Ómiga ahbabáq aruqaruro ke wóe i éhwéhne.

²⁴ Sega mirao puana Manikánka se suena áwé tagehrara sene sirupipeq sirutaboiro ahbábáq mira aruqarurowe. Wahba sobaruqnahbarurónsabé ahbabárowe. ²⁵ Manikáne aiq pútaq sansá suera péhepehe iwíáhéra wene sansá íre sehgiówe. Maniká moke náneq miraro anínsábé íre iwíáh iwíáhia peh Manikánka miraro naneqmarinsabé iwíáh iwíáhówe.

Manikánka moke náneq miraro puaq wensabé iwíáh iwíáh atonawe kaweq sansáne. Aiq pútaq míre.

²⁶ Sega mira áhbábáronsabé Manikánka se suena áwé tagehre. Áwé tagehrara sega áhnte íre mirao naneq miraéra ahababáq aruqaruowe. Ahreronká sensuwéhqso suera síwáhu ahréróné sinonka sobaruqnah-baruowe. ²⁷ Wehga moq sene ahrero suera síwáhu wehné sinonkansabé sirutaboírera sobaruqnahbaruowe. Mi sansámé anotah siyehiteh sansánirara pehipi mira aruqaruowe. Sega mira áhbábáq aruqaruro puana sene iwíáhwé sene sinonkame íre kaweragire.

²⁸ Sega Manikánsabe iuwahriehre iwíáho puana Manikánka se suena áwé tagehrara sega ahababáq iwíáhéra íre mirao naneq miraowe.

²⁹ Sene sirupipeq áhnte ahkaragáraakáq ahababáqkakaq kéhre. Áhnte mensáméhnsánsábé sirutaboiro ke wóe. Íre tábúsoréh sánsáno ke wóe. Ebehyabé suwahbeh ke wóe. Mó kené мэnsámehnsánsabe aigará pabeki ke wóe. Wehuke subiq sueyabe suwahbeh ke wóe. Se tobek aruqaruro ke wóe. Se péhe éhwéhne mó kené мэnsámehnsá mewe meweó ke wóe. Mó ke íre kawerarítáh ké wóe. Síéhuru aruqaruro ke wóe.

³⁰ Mó keyábé péhe éhwéh arítáh ké wóe. Manikánsabe suwahrieh ke wóe. Aboawah weh áhréyábé abehq éhwéh arítáh ké wóe. Se saiyoéra seye síwíq pankeráh ké wóe. Ahababáq áhwárah ke wóe. Sinoibone ehweh anterúáh ké wóe. ³¹ Se múguwahgu ke wóe. Itega miraoneheqmúne e ehwéh anterúáh ké wóe. Sensuwahrahyabé íre suwahbeh ke wóe. Mó keyábé iuwahriehre éra íre séhréh arítáh ké wóe.

³² Manikánka mina tahnsa pukorahi ahababáq aruqaruro ke kamah arinawire. Sega minayabe irera anetaníbo iwíáhowe. Anetaníbo iwíáhéra mira ahababáq aruqaruréra mina tahnsa áhbábáro keyábé kawerowe aritera iwíáh iwíáh arítáhowe. Manikánka moke mina tahnsa áhbábáq ké anotahtaq kamah arinawire.

2

Manikánka ómi kené arambehri tagéna sainsuahna ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, ite iwíáhome mi ahababáq ké íre kaweq ke wóe éq peh ite kaweqtaq mía míaúne iwíáhowe. Aneqsabé mira iwíáhoo? Itega moq mi ahababáq mira aruqaruowe. Se ahababáq ke woe eme iteitensabéákáq mirarewe. Itega moq mi ahababáq mirao puaq iteitensabéákáq mirarewe. Minayabe, Ómi itega kaweqtaq mía míaúne íre irarerahowe.

² Ite tagarionawe Manikánka tábúsoqme iwíáhéna mina tahnsa áhbábáq ké ehweh aritena kamah arinawire. ³ Se ahababáq ke woe iwíáhéq itega moq mi ahababáq mirao mino? Néne iyahnabo anímáríno, Manikánka ite íre kamah ainawire iwíáhoo? Ahqáho. Wega moke ahababáq ke monseráhnue kamah ainawire.

⁴ Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Íwénunéna íre apubúue kamah aíre. Minayabe, Anetaníbo. Pehipi ahababáronehé iwíáhoo? Itene ahababáq sansa sueq wene sánsá sehgigehéna Manikánka itensabé arutaboiraitena íwénunire. Minawé íre ahteabaho?

⁵ Itene ahababáq sansa íre sueq peh píribahriéq, Ite iuwahbeh sansa miraoneheqmúne iwíáhonsabé itene ahababáq áhnte aginae. Áhnte agirana Manikánka ehweh aitahna tanáhráq tábúsoqme iwíáhéna anotah kamáh

ainawire. ⁶ Wega wehukene arambehri agehmarena ehweh aritena sainsuanawire.

⁷ Mó kegá Maniká míéhrebeq téhrehrebeq pokéra we tahnsá méyabe suwahbehre. Manikánka sensabé, Kawerowe ariteyabe suwahbehre. Ahriahri oga mérapeq pokéyabe suwahbehre. Mina tahnsa suwahbeh kegá kaweq sansá mira aruqarurirataq Manikánka oganúq sitankéhe. ⁸ Mó kegá peh seyene iwíáh mira aruqarurowe. Segá aiq pútaq sansá íre sehgira peh ahabábq aruqaruro puana Manikánka mi keyábé anotah abíáhnsá aritena kamah arinawire.

⁹ Manikánka moke ahabábq ke kamah arinara síérinayabé uwo uwo oneherawoe. Téhwe Manikánka ahabábq Asiu ké kamah ariena anehe ahabábq nahnsó kéákq kamah arinawire. ¹⁰ Manikánka kaweq sansá mira aruqaruro keyábé, Kawerowe aritena siru ukiq sitena, Néne téhrehrebeq kíóro. Anotah anímáí míagehe aritankéhe. Téhwe wega kaweqtaq míáh Ásíú keyábé mirareritena anehe kaweqtaq míáh náhnsó keyábé mirareritankéhe. ¹¹ Manikánka moke mi kené arambehri agehmarena tábúsoqme iwíáhéna saraqmarena sainsuanawire.

¹² Nahnsó kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh siahrrate íre irera sega ahabábáronsabé iraipéq pokigehe. Asiu kegá Mósísine ehweh irera ahabábáronsabé Manikánka Mósísiga sehgióro ú ehwehnká irarúnserahnue ehweh aritena kamah arinawire. ¹³ Asiu kegá Mósísine ehweh sene siahrrate íráhwe. Minayabe Manikánka mi keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe pehipi irareritankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Peh morá moke mi ehwéh sehgió keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe irareritankéhe.

¹⁴ Nahnsó kegá mi ehwéh siahrrate íre irera pehipi sehgiónsábé sirupipeq kaweq sansá ahtebahwe. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ehwéh íráhnsábé sehgióo? Ahqáho. Manikánka sirupipeq kaweq sansá aritéhnsábé sehgiówe. Segá ahabábárotaq sirupipeq umeh agirara kaweqtaq míáhtq sirupipeq eyoyó agire. Ínéga kaweq ehwéh teiúmé Manikánka Sísa Karáhénsabe, Wehukene sirupipeqté éperáhpéro sansánsábé sainsuo atéhre. Minayabe Sísa tuina tanáhrq wehukene sirupipeqté sánsánká seye sainsuankéhe.

Asiu kegá Mósísine ehwehnka séhréh aitankéhe iwíáho ehwéhne.

¹⁷ Itewe árahoo? Ite Asiu anímáí múne éq Mósísine ehweh sehgiune éq ite Manikáne animáí múne irare irareowe. ¹⁸ Maniká awahbeh sansá tagarione éq Mósísine ehweh aiq irone éq minayabe ite tábúsoqme iwíáhorahúne ewe.

¹⁹ Ite iwíáhome itewe Manikáne ah íre tagaríáh ké sokigiúna anímáí múne iwíáhowe. Sunkikírirabeq míáh ké kawerue nogigeheéq ite sene kánéq tahnsa míone iwíáhowe. ²⁰ Áhwára áhwára ke kaweraritone iwíáhéq káriq anímáínseq íre íráh kéreq síwáhnorúne iwíáhowe. Mósísine ehweh matawéq aiq moke iahtebóna puaq mi arámbéhrí miraorahúne iwíáhowe.

²¹ Itega mó ke síwáhnoréq mina síwáhnoro ehwéh aneqsabé itewe íre sehgióo? Itega mó keyábé, Aebóiyeho eme aneqsabé itewe aebóo? ²² Itega mó keyábé, Mó kené ahre abariiyeho eme aneqsabé itewe mó kené ahre abarioo? Itega mó keyábé, Abehq náneqsabé manikáne ateq iwíáh iwíáh atého eme itewe aneqsabé péhepehe manikáne árótu nahtápéq kéh náneqmarí aebóo?

²³ Itega iteitene íwíq pankereq Manikánka sehgióro i ehwéh teri teri-nome itewe aneqsábé mi ehwéh anteruaho? Mirairataqmé Manikánsabe éhruru atáhwe. ²⁴ Manikáne ehwehnka mahraréna, Itega ahabábirataq nahnso kegá tagéra Manikánsabe éhruruorahowe ire. (Aisaia 52.2; Esekiel 36.20-23)

Mina onserah itega Manikáne ehweh anterúáhsábé tagah kegá wensabé éhruruowe.

Íre síú amurúruáhsábé Asiu keúrá miáhwe i ehwéhne.

²⁵ Ite Asiu kegá íú amurúruq Manikánka sehgióro i ehwéh sehgiónaraq aiq kawerire. Wene ehweh anterúáh Ásíú kéwé nahnso ke síú íre amurúruáh ké tahnsa úkowe. ²⁶ Síú íre amurúruáh kegá Manikáne ehweh sehgiótáq wega sensabé, Ite Asiu keúrá tahnsa miáhwe arítáhwe.

²⁷ Ite Asiu kewé íú amurúruona kewé Manikáne ehweh kéhraq íre sehgiówe. Minayabe nahnso ke síú íre amurúruáh kegá wene ehweh sehgirataq ite Asiu kegá minayabe tagéq íre kawerurone íwíáhigehe.

²⁸ Asiu anínurame insebo? Peh morá wene áú amurúrutai aní Asiu anínura mire íwíáhoo? Írakaumo. Íre minayabe Asiu anínura míéhre. ²⁹ Íre peh síú amurúruáh sánsá miraonka Asiu keúrá úkowe. Íre púkuipéqté éhwéh íráhnká peh morá Manikáne Awanka wehukene sirupipeq sogiq-taté tahnsa amurúruéhnká sirupipeqkákákáq sene iwíáhipeqkákákáq kawerarítéh ké Asiu keúrá úku úkuowe. Íre wehukega peh Manikánka mina tahnsa keyábé, Kawerowe arítéhre.

3

Manikáne sansá peh kaweq sansáne i ehwéhne.

¹ I te Asiu kené sánsánká nahnso kené sánsá kiotaikiro? Íú amurúruq sansa miraonsabé aneq kaweq naneq kanabo? ² Manikánka áhnte kawéq náneq ite Asiu ke náí náinúwe. Téhwe Manikánka wene ehweh ite Asiu ke teiena, Néne sánsá auráq matiáhro aitowe.

³ Mó Asíú kegá Manikáne ehwehnsabé íre aiq pútare atówe. Íre aiq pútare atónsabe Manikáne ehweh abehq úkiro? ⁴ Írakaumo. Peh aiq pútaq ehwéh kagaire. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserahnéna, Arega iraréna ehwéh aiq pútaraginkehe. Aiq pútaragínara wehukega tagagehe. Wehukega ehweh atéhrataq arega se kiotaikinkehe ire. (Buk Song 51.4)

⁵ Wehukega iwíáhue iraréna, Itega ahabárunaga Manikáne tábúsoréh sánsá ábóraq máréhre iwíáhowe. Mira iwíáhéra, Minayabe Manikánka kamah ainawe we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe. Mah iwíáhwé peh wehukene iwíáh wíre. Ite mina tahnsa iwíáhonehknono?

⁶ Ahqáho. Írakaumo. Mi iwíáhwé peh abehq iwíáhe. Manikámé áhwára áhwára iwíáhi aní tahirimé wega mah kehiná kéhiná íre tábúsoqme ehweh aitéh irino.

⁷ Wehukéninká mó iwíáhue iraréna, Ínéga péhe éhwéh irarunka peh Maniká aiq pútari aní mire ue ábóraq máréhre iwíáhire. Iwíáhéna, Minayabe néne péhe éhwéh íráh kegá Manikánsabe iwíáh iwíáhigehe ewe. Mira iwíáhéna, Wega néne ahabáqsabe ehweh aintahnawe arahinsabébo? Ehweh aintéhmé we áhwára áhwára iwíáhéna íre kawerire ewe.

⁸ Mina tahnsa iwíáho kegá, Pehipi ahabáronehe ewe. Ahqáho. Manikánka mina tahnsa iwíáho keyábé ehweh aritena kamah arinawire.

Kamah arinawe áberanawire. Mó kegá péhenéra, Íné Poraga mahraréna, Itene ahbabáqka kaweq sansá ábóragire éna minayabe pehipi ahbabároneheqmúne síwáhnorire ewe. Írakaumo. Mi kewé péhe éhwéh aintáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní íre míéhre i ehwéhne.

⁹ Aneq íwíáhonehknono? Nahnso kegá ahbabárowaqme peh morá ite Asiu ke kaweqtaq míone íwíáhoo? Ahqáho. Írakaumo. Ahbabáqka ite Asiu kereq nahnso kereq ite ómi saiqnariéhre teiú mino? ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweqtaq mía míao ke míaho?

Írakaumo, Íre míáhwe.

Mó morá kaweqtaq mía míai aní írakaunuránowe.

¹¹ Maniká awahbeh sansá sega íre ahtebahwe.

Wensabé iuwahriehre éra we íre anebahrowe.

¹² Ómiga Manikáne ahme aiq súáhwe.

Suera moke abehq ke úkowe.

Kaweq sansá mirai anímé mó morá írakaunuránowe.

¹³ Sirupipeqté éhwéh íre kaweq ehwéh púara

pusa ké karesa kúnkúninserah ke wóe.

Sene áwéhipeqté péhe éhwéh kisuq kisurowe.

Wehenka wehuke pehtaq pukorahi naneq wehukene sinonkapipéq sítéhnserah sene péhe éhwéhnká wehuke íre kawerarítéhre. (*Save-man 7.20; Buk Song 5.9, 14.1-3, 140.3*)

¹⁴ Sega ehbo ehwéhnkákáq tobeh ehwéhnkákáq

irare irareowara mó kené sirupipeq umeh aritáhwe. (*Buk Song 10.7*)

¹⁵ Sega mó ke peheráhnue subiq suq subiq surowe.

¹⁶ Pokorabeq mibeqté ké ahbabáq aritera

íre kawerarítáhwe.

¹⁷ Mó kereq morá íwíáhue mé sansa íre miraowe.

¹⁸ Manikánsabe íre áhreowe ire.

(*Buk Song 36.1; Aisaia 59.7-8*)

¹⁹ Mósísine ehwehme ite Asiu kegá moke sehgiqeheéna Manikánka mi ehwéh iuwe. Iuwaqme íre sehgiqrahúne. Minayabe ite tábúsoqme sehgiune íre irarerahúne. Ite tagarionawe Manikánka itereq mah kehiná kéhínánseqne ahbabáqsabe ehweh aitanawire.

²⁰ Mósísine ehweh anteruonayabé Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe íre aitankéhe. Minayabe wehukéninká, Íné Manikáne ehweh aiq tábúsoqme sehgiúge irarerahiro? Ahqáho. Írakaumo. Moke mah kehiná kéhínánká mi ehwéh anteruona puq ite ahbabáq animarí múne tagarawéq mi ehwéh íre irarerahúne.

Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh anímé peh kaweqtaq míéh áníne i ehwéhne.

²¹ Manikánka Mósísine ehweh sehgió keyábé, Ite aiq kaweqtaq míáhwe teriro? Írakaumo. We mó sansánire. Amahnága mi sansá ábóragirana wega itensabé, Ai q kaweqtaq míáhwe irarerahire. Mi sansánsábé Mósísireq Manikáne ehweh iraru kereqka aiq iraruwe. ²² Mi sansámé mahraréna, Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritena aiq kaweqtaq míáhwe aritéhre. Asiu kené mó ah, nahnso kené mó ah írakaumo. Manikánka Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhéna peh aiq pútare atáh keyábé kaweraritena kaweqtaq míáhwe ire.

²³ Ite moke mah kehiná kéhínánká ahabábúruuna puag Manikánka kaweqtaq mía míainserah ite kaweqtaq íre mía míarahúne. ²⁴ Sísa Karáhéga itene ahabábúq paigmaro púana Manikánka séhréh aitena wáh insahwé aitena itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁵ Naho naho Sísa íre tutaq Manikánka ahabábúq ke síwénunéna mi tanáhráq íre apubúue kamah ariuwe. Wega wenahni eqmarowana Sísa pukútaq wene korahqtaté wehukene ahabábúqsabe paigmarowe. Minayabe Manikánka Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre. Mina ireq Maniká anotah kawéq áníne íwíáhúne.

²⁶ Manikánka miraúnsabe amahnága itega, Maniká tábúsoréh áníne tagarione. Wega moke Sísansabé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre.

²⁷ Minayabe iteitensabé iwíáh íwíáhonehknono? Írakaumo. Iteitega Mósísine ehweh tábúsoqme miraúnayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitehro? Írakaumo. Peh morá Sísansabé aiq pútare atona puana itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

²⁸ Manikánka Mósísine ehweh tábúsoqme sehgi ánínsábé, Are kaweqtaq míáhne atehro? Írakaumo. Ite tagarionawe peh wenahnínsábé aiq pútare atéh ánínsábé, Are kaweqtaq míáhne atéhre. ²⁹ Manikámé peh morá ite Asiu kené Manikápo? Írakaumo. We moke ite Asiu kereq nahnso kereqne Maniká mire.

³⁰ Maniká peh morá ánínéna ite Asiu kereq nahnso kereqsabé peh morá íwíáhíre. Ite Asiu kereq nahnso kereqka wensabé aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³¹ Minayabe Mósísine ehwehnsabé abehq éhwéh mire éq anetaníbo enehknono? Ahqáho. Íraukaumo. Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atona puag Mósísine ehweh kaweq ehwéhne págegeue irarúne.

4

Manikánka Ébárahma kaweqtaq míéh áníne ú ehwehne.

¹ Ébárahmawe ite Asiu kené igaqna míowe. Wensabé aneq iwíáhonehknono? ² Ébárahmaga kaweq arámbéhríunsabe Manikánka, Are kaweqtaq míáhne atoo? Írakaumo. Wene arambéhriyabé Ébárahma kaweqtaq míáhne atotaq tahirímé wewensabé iwíáh íwíáhú irino. Íre wega arambéhriunsabe peh morá Manikánka miraúnsabe Ébárahmaga wewensabé íre iwíáh íwíáhorahúwe. ³ Manikáne ehwehnsabe mahraréna, Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míáhne atowe ire. (*Stat 15.6; Jeremaia 2.23*)

⁴ Arambéhri anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Wega arambéhrii puana wene wahnahnka ápeq áwíre. ⁵ Wehukénínká wewene arambéhriyabé íre iwíáh íwíáhía peh ahabábúq ke kaweraritahráhi anínsábé aiq pútare atéhrana Manikánka mi anínsábé, Are kaweqtaq míáhne atéhre.

⁶ Manikánka, Ite kaweqtaq míáhwe arito keyabé Tébitiga naho naho iraréna iwíáh íwíáhúwe. Íre sene kaweq arámbéhríyabé kaweraritowana iwíáh íwíáhúwe. ⁷ Minayabe Tébitiga Manikáne púkuipéq naho aiq sehiranue mahraréna, Manikánka sene ahabábúq kaqsuena kaweraritéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh íwíáhowe.

⁸ Itene Wahnahka sene ahabáqsabe íre ehweh aritéh kéwé sirupipeq eyoyói ke méra iwíáh íwíáhowe úwe. *(Buk Song 32.1-2)*

⁹ Manikánka kaweraritéhrara sirupipeq eyoyói kewe peh morá síú amurúruáh Ásíú kébo? Ahqáho. Íre sebatare. Manikánka síú íre amurúruó nahnsó kéreq moq kaweraritéhrara sirupipeq eyoyóire. Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe teiewóge. ¹⁰ Ébáráhmane áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú amurúruotaq kaweqtaq míahne atoo? Árahtaq kaweqtaq míahne atoo? Wene áú íre amurúruotaq kaweqtaq míahne atowe.

¹¹ Wene áú íre amurúruotaq Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ato púana wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe. Kaweqtaq míahne atonsabe mó ke sokigi arinkeheéna anehe Manikánka Ébáráhmansabé, Áú amurúruo atowe. Minayabe Ébáráhmaga Manikánsabe téh aiq pútare ato púana síú íre amurúrusa peh moke aiq pútare atáh kéné sinahbúwá úkirana Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq míahwe aritéhre.

¹² Asiu kegá pehipi síú amurúruáhmé Ébáráhmawe sinahbúwábo? Írakaumo. Ébáráhmane áú íre amurúruótaq wega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atowe. Ai q pútare atowara wega ai q pútare atáhnserahno kewé Ébáráhmawe sinahbúwá míéhre.

Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atéh éhwéhne.

¹³ Manikánka Ébáráhmareq wene anahwaréhreqsabé, Mókakewe itega mah marákó marákó awaq miagéhe teriuwe. Segá Mósísine ehweh kawerue sehgiúnsabe teriuwo? Írakaumo. Segá Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ató púana wega sensabé, Ite kaweqtaq míahwe aritena awaq miagéhe teriuwe.

¹⁴ Peh Mósísine ehweh kawerue sehgió ké gá awaq miáhtáq tahirímé Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáh ké íre awaq miówana Manikánka mirainauge ú ehwehmé abehrúki irino. ¹⁵ Manikánka Mósísine ehweh anterúáh ké kamah arinkéhe. Nahnsó kegá Mósísine ehweh sene siahrrerate íre írátiáhwe. Minayabe itega mi keyabé íre ehweh aritahráhué.

¹⁶ Manikánka Ébáráhmareq moke wene anahwaréhreqsabé iwíáhéna, Séhréh ariteyabe níre éna ínégá mirainauge úwe. Mirainauge ú púana wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritankéhe. Manikánka peh morá Mósísine ehweh sehgió ké kaweraritankéhbo? Írakaumo. Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atonserahno kéreq moq kawerari-tankéhe. Ébáráhmawe ite Manikánsabe aiq pútare atona kené iteinahbúe.

¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Ínégá miraunka arewe áhnte nahnsó náhnsóné siga qna míankehe ire. *(Stat 17.5; Aisaia 48.13)*

Ébáráhmaga wensabé aiq pútare atotaq Manikánka tagéna wensabé aiq pútare atáh kéné siga qna míankehe atowe. Ébáráhmaga aiq pútare ato anímé we Manikánéna pusa ké oganúq sitena íre kéh náneq ábóra q kahno atéhrana ábóraragire.

Ébáráhmaga Manikánsabe kawerue aiq pútare ato éhwéhne.

¹⁸ Manikánka wensabé, Arewe áhnte nahnsó náhnsóné siga qna míankehe úwana Ébáráhmaga aiq pútare atena áwénunúwe. Manikánka,

Arenanahréh áhnte míagehe atonsabe Ébáráhmaga mi ehwéhnsábé aiq pútare atena áwénu aruqarurúwe.

¹⁹ Aiq pútare atena áwénu aruqaruréna peh íregárita q ópéq 100 opéq míonsabe naho korééna wene anonka taropagúwe. Wene ahre Sárahwé orení úkúnsabe wega ani íre maqmiahráhuwe. Minawé Ébáráhmaga tagéna, Manikánka tení éhwéh péhe éhwéhpómo íre iwíáhúwe. Írakaumo. Mira iwíáh íre iwíáhia peh aiq pútaq aginawire éna áwénunúwe. ²⁰ Áwénunéna árahinabomo iwíáh íre iwíáhia peh teawu ehwéhnsábé aiq pútare ato puana págegeue ambubu atawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe.

²¹ Iwíáh iwíáh atena, Manikánka moke miraorahi aní púana wega teniátái ehwéh aiq pútaraginawire iwíáhéna áwénunúwe. ²² Ébáráhmaga Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne atowe.

²³ Manikánka wensabé, Are kaweqtaq míahne ato ehwéhmé íre peh morá Ébáráhmansabé sehiranúwe. Írakaumo. ²⁴ Itensabéákáq teíre. Sísa itene Wahnah pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atowe. Itega oganúq ato anínsabé aiq pútare atáhnaraq wega itensabé, Kaweqtaq míahwe aítankéhe.

²⁵ Sega Sísa subiq suaneherautaq Manikánka mi ke íre saiqnaritowara subiq súówana itene ahbabáqsabe putiowe. Ite kaweraitankeheéna Manikánka we iriwe oganúq atowe.

5

Manikánka itensabé, Ite kaweqtaq míah ké wóe ú ehwehne.

¹ Sísansabé aiq pútare ataráúna puana Manikánka kaweraitena, Kaweqtaq míahwe aítaráire. Wega kaweraitaráinsabé ite insahwé aítana irunukiq ita itaire. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe miraurainka Manikánka irunikiq ita itaire. ² Sísansabé aiq pútare ataráuna puana Manikánka itensabé, Ínéba sero éna séhréh aita aitaire. Séhréh aitéhraq Manikánka kaweqtaq mía míainserah itega mókake weba méq we tahnsánue kaweqtaq mía míaoneheqmúne iwíáhúnayabé itene iru eyoyóire.

³ Íre peh morá minayabe iru eyoyóire. Íre kaweragi tanáhráq ebeqme itene iru umeh agire. Mí tanáhráq iwíáhéq, Sísa ne sánsá íre sueq peh ambubu atione iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé itene iru eyoyóire. ⁴ Manikáne sánsá ambubu atíáhnaga ahbabáqsabe ahqáho atahráhuwe. Ahqáho atáhnaraq wega séhréh aitanawire iwíáhéq wega ite kaweraitanawire éq áwénunúne. ⁵ Áwénunúnaraq íre pehipi áwénunúne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áuwátáiraq ite mó keyábé irutaboirigeheéna wenawanka séhréh arite sansa sokigi aíraq ite íre pehipi áwénunúne.

⁶ Ite ahbabáq aruqaruréq kaweqtaq íre míahrahúnana awehraq tanáhráq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraitanieéna putiowe. ⁷ Tábúsoréh aní séhréh atanieéna mó anínka pukinabo? Írakaumo. Minawé íre wehukene sánsáne. Anotah kawéq aní séhréh atanieéna mó anínka pukinabomo.

⁸ Ite ahbabáq animárí míaraunaraq Sísa Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowe. Miraú púana Manikánka itensabé anotahraq arutaboirire ue aiq sokigi aíre. ⁹ Sísa Karáhé putiotaq wene korahq tunsabe Manikánka

itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitena ite anotah sehréh aita aitaéna mókake mó ke ehweh ariténa ite íre ehweh aitanawire.

¹⁰ Ite Manikáne naruo animárí míaraunaraq wenahni putionsabe Manikánka insahwé aítáráire. Amahnága Sísá oga mía míai anínká ite insahwé aítarái kebá ména séhréh aita aitaire. ¹¹ Minawé aiq pútaq ehwéhnsábé iwíáh iwíáhúne. Maniká Iteribonsabé moq iwíáh iwíáhúne. Itene Wahnah Sísá Karáhéga insahwé aitéhnsábé Maniká Iteribonsabé anotah iwíáh iwíáhúne.

Éhrámaga miraúnka puké sansa áhwárowana Sísaga miraúnka oga mé sansa áhwárowé ehwehne.

¹² Itega tagarionawe naho naho mah marákó marákó ahababáq íre ko-taq peh morá ánínká ahababáq áhwárowé. Wegá ahababárúnka puké sansa áhwárowé. Moke anehe piah ké moq ahababáruronsabé puku pukuowe. ¹³ Mósísiga sehgióro ú ehweh íre irarútaq mah marákó marákóipéqté kégá ahababárowe. Sehgióro ú ehweh íre irarú púana Manikánka mó aniné ahababáq mó aniné ahababárué íre iwíáhúwe.

¹⁴ Ahababáq íre iwíáhúwara Éhrámareq wene animárinseq puku pukuowe. Mósísi mío tanahráqkákáq pukuowe. Éhrámaga Manikánka pehragáhno ú ehweh anteruowara anehe piah kégá moq ahababáwera pukuowe.

Éhrámawe anehe sú aniné pikísah tahnsáne. ¹⁵ Éhráma peh morá ání ména o sansa áhwárowana we anehe sú animé peh morá ánínká moq o sansa áhwárowana íre monseráh sánsátaré wíre. Ahqáho. Írakaumo. Sísane sánsánká Éhrámáne sánsá kiotaikire. Éhrámaga ahababárúnsabe wreq moke mó kereq puku pukuowe. Sísá Karáhéga áhnte ke séhréh aitanieéna itene ahababáqsabe putiowe. Putionsabe Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitena oganúq itéhre.

¹⁶ Oganúq itéh sánsámé Éhrámaga ahababáru sansámé íre peh morá sánsáne. Ahqáho. Írakaumo. Oganúq itéh sánsánká ite kaweraitehrana Éhrámaga ahababárú sansanká ite anotahtaq íre kaweraitéhre. Éhrámaga peh morá ání ména ahababárúnsabe Manikánka ite ómi kamah aiuwaq pukorahúne. Áhnte ahababárowana Manikánka o sansanue oganúq itena itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre.

¹⁷ Peh morá ánínká ahababárúnsabe ahababáqka áhnte wehuké saiq-nariéhrara puku pukuowe. Puku pukuowana oganúq itéh sánsánká Éhrámaga ahababárú sansa kiotaikire. Sísá Karáhéwé peh morá ánínká miraúnka Manikánka íné eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá, itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míarauqaq tagarowe. Itega mina tagéq ahtebahme Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambéhri tábúsoqme mira aruqaruruge.

¹⁸ Kawerue írátíáhro. Éhrámaga ahababárúnka moke ahababáronsabé Manikánka ómi mah kehiná kéhíná ehweh aritahráhire. Sísá Karáhéga kaweq sansánúnka Manikánka ómi mah kehiná kéhínánsábé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itahráhire. ¹⁹ Éhráma peh morá ání ména wegá Manikáne ehweh anteruonsabe áhnte wehuké ahababáq ke úkowe. Sísaga peh morá ání ména Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe áhnte wehuké kaweraito púaq kaweqtaq mía míarrahúne.

²⁰ Wehukega ahbabáq áhnte kéhre siahtebageheéna Manikánka sehgióro ú ehweh náriuwe. Ahbabáq áhnte agúwana Manikánka séhréh aitéh sánsánká ahbabáq sansa kiotaikire. ²¹ Ahbabáqka wehuke saiqnariéhrra puku pukuowe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga miraúnsabe Manikánka itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitena oganúq itena áhntetaq séhréh aitena itensabé, Oga mía míaoro aitéhre.

6

Sísa pukútaq ite moq pukowana ehwéhne.

¹ Minayabe aneq iwíáhonehknono? Mahra iwíáhonehknono? Manikánka ite áhntetaq peh íregáritaq séhréh aitankéhboq ahbabáq aruqaruroneheqmúne iwíáhonehknono? ² Ahqáho. Írakaumo. Pusa ké ahbabáq sansa súáhnserah ite moq pusa ké tahnsa méq ahbabáq suone. Minayabe árahue ahbabáq aruqaruronehknono? ³ Ite pusa ké tahnsa úkuna tanáhráq íre ahtebaho? Ite wání meraunaraq itereq Sísa Karáhéreq morá aní tahnsa úkuraunana we pukútaq ite moq pukowane.

⁴ Ite wání meraunawe itereq Sísa Karáhéreq pukuraune. Pukuraunara we maisarótaq itenkakáq maisarówe. Maniká Iteribo págege aní ména Sísa Karáhé iriwe oganúq atotaq itenkakáq iriwe oganúq itowe. Ite o sansanigeheéna iriwe oganúq itowe.

Ite Sísa req oga mía míaúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhé pukúwaq ite moráráq pukéq wereq itereq morá aní tahnsa úkowane. Mina únserah Manikánka Sísa iriwe oganúq atotaq itereq moráráq iriwe oganúq itowaq wereq itereq morá aní tahnsa mía míaune. ⁶ Ite tagarionawe Manikánka itene irupipeqté áhbábáq iwíáh awankátaq táhparowe. Itene ahbabáq iwíáh parabaruanieéna Sísa awankátaq táhparótaq Manikánka itene ahbabáqkakaq mitaq táhparowe. Minayabe amahnága ahbabáqka ite íre saiqnariahrahire. ⁷ Itene ahbabáqka árahinsabé ite íre saiqnariahrahiro? Ahbabáqka pusa ké íre saiqnariahrahire. Ite pusa ké tahnsa úkúna puana íre saiqnariahrahire.

⁸ Sísa Karáhé pukútaq itereq pukowanayabé itereq wereq moráráq mía míaoneheqmúne. Mina aiq pútaq ehwéhne iwíáhúne. ⁹ Ite írátionawe Sísa Karáhé mó íre pukinae. We pukúwana iriwe oganúq ato púana we mó íre pukinae. Mó íre pukorahi puana peh oga mía míainawire.

¹⁰ We peh morá tánáhráq pukú púana mó íre pukinae. Pukúnka ahbabáq sansa aiq saiqnariehre. Amahnága we oga mía míaime Maniká awahbeh sansá miraire. ¹¹ Mina inserahnoro. Itene naho áhbábáq sánsá aiq suto puaq mó íre ahbabáronehe iwíáhoró. Itereq Sísa Karáhéreq moráráq oga méq Maniká awahbeh sansá miraoneheqmúne iwíáhoró.

¹² Ahbabáqka itene pukorahi inónká saiqnariehnehboq ahbabáq apubúue súáhiro. Itene irupipeqté iwíáhgá ite áúgi ínehboq ahbabáq iwíáh apubúue súáhiro. ¹³ Itega irutaboiro naneq meyaneheéq itene aiayahnka ahbabáriyeho. Ahbabáriyehboq ite mó anínká mó anínkáue Manikánsabe, Néne ninonka are áwúge. Wahnahnainto teawéro. Itega pusa ké tahnsa míarotaq Manikánka oganúq ítarái puaq wensabé áhrabéq, Arene kaweq sansá miraoneheqmúne teawéro. ¹⁴ Manikánka séhréh aitéh púana Mósísiga sehgióro ú ehwehnká íre ehweh aitéhre. Minayabe ahbabáqka ite íre saiqnariéhre.

Sehgíra sansánká ite saiqnarawé ehwehne.

15 Minayabe aneq iwíáhonehnikono? Manikánka séhréh aitéhraq Mósísine ehwehnka íre ehweh aitéhnsábé ahababáq aruqaruronehnikono? Írakaumo. 16 Sehگیرا sansánká saiqnariéhmé íre iahtebaho? Ite ahababáq aruqarurirataq ahababáqka saiqnariahnaaraq pukoneheqmóe. Ite Manikáne sansá sehگیرataq kaweq sansánká ite saiqnariahnaaraq kaweqtaq mía míaoneheqmóe.

17 Menah itega ahababáq aruqarururotaq ahababáqka ite saiqnari-
araire. Saiqnariaraitaq mó kegá aiq pútaq ehwéh íwáhnorurowaq ireq iwíáh íwíáhéq sehgirowana ahababáqka saiqnariaraimé Manikánka sabi iuwátáire. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atone.

18 Kaweq sansánká ite saiqnariéhnsábé iwíáh íwíáh atone. 19 Íre irasa ké míéhboq kawerue irageheéna pahsuqme teiúge. Menah itega ahababáqsabe irutaboiréq mira aruqaruronserah amahnága peh kaweq sansánsábé irutaboiréq kaweqtaq miáthro.

20 Ahababáqka ite saiqnariaraitaq itega kaweqtaq íre miáhrahurowe. 21 Itega ahababáruro sansánsábé amahnága iyehitehre. Itega ahababárurotaqmé kaweq apéq meroo? Írakaumo. Mina onserahno kewé pukoneherawoe.

22 Ahababáqka ite saiqnariarairana Manikánka sabirutairaq wene arambehri animárí úkurowe. Minayabe ite kaweqtaq méyabe iwíáh íwíáhéq oga mérapeq mía míaoneheqmóe.

23 Ahababáqka saiqnariéhniká aneq apéq wehuke siro? Ahababáqka saiq-
nariéh ké pukoneherawoe. Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona kewé Manikánka wáh kaweraitena oganúq itena, Sísaaraq ahriahri mía míaoro aitéhre.

7

Oganúq itonsabe kaweq sansánonehe i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo animáríno, itega Mósísiga miraoro ú ehweh aiq ahte-
bahwe. Wehukene oga mé tanahráq mah ehwéhmé anterúéhrrataq mi ehwéhnká ehweh aritahráhire. Se pukirataq mi ehwéhnká se íre ehweh aritahráhire. Minawé aiq írátíáh mino. 2 Mi ehwéhnká, Arenawehqpa mía míaúno únsabe wenawehq oga míéh tánáhráq áúwéh áhréwé mi ehwéh aiq anterúéhre. Wenawehq aiq pukirana mó weh kéréhmé mi ehwéh íre anterúéhre. We puki puana mi ehwéh íre anterúéhre.

3 Wenawehq oga míéhtáq mó weh kéréhrana mi ehwéhnká, Are ahababáq ini móne atéhre. Wenawehq pukínaraqmé we mó weh kéráhráhire. Wenawehq puki puana mó wehkinsabé mi ehwéhnká, Are ahababáq ini móne íre atahráhire.

4 Néne iyahnabo animáríno, ite mi iní tahnsa móe. Sísa Karáhé pukútaq ite moq pukunsabé Mósísine ehwehnka amahnága íre ehweh aitéhre. Manikánka wenahni iriwe oganúq atowaq Sísaane animárí ukéq wene arambehri miraoneheqmúne.

5 Iteitene ahababáq iwíáhgá saiqnariarai puq Mósísine ehweh ireq mi ehwéhnsábé iuwahriehre éq pukorahúna ahababáq aruqarurúne. 6 Sísaaraq moráráq pukowanayabé ite saiqnariarai naneq soraq iuwena Mósísine ehweh moq soraq sueq amahnága Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsánúne. Íre Mósísiga sehgióro ú sansa peh Manikáne Awanka sokigi aí ó sánsá sehgióneheqmúne.

Ahbabáq sansanká ite ahbabáraitehre i ehwéhne.

⁷ Ite ahbabáronaraqmé aneq iwíáhonehnikono? Mósísine ehwehme ahbabáq ehwehne iwíáhonehnikono? Írakaumo. Peh morá mi ehwéh írátáunsabé ahbabáq ani múge iwíáhuraage. Mi sehiránká mahraréna, Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho ire. Mi ehwéh írátáunsabé iné tagaríomé mó aniné ménsámehnsánsabe nigará pabekime ahbabáq míre. ⁸ Mi ehwéh irena íre sehgióráhuraunsabé ahbabáqka iné saiqnariarairana áhnte íre kaweq sansá néne nirupipeq áhwararaire. Mósísine ehweh íre kéhtáq tahirí ahbabáq árahue ahteboña iripo?

⁹ Mósísine ehweh íre írátáutaq, Iné kaweq aní múge iwíáhuraage. Anehe mi ehwéh kawerue irena, Ahqáho. Iné ahbabáq ani ¹⁰ púana pukorahuge iwíáhuraage. Wehukega oga míageheéna Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Mi ehwéh irena, Iné íre oga míahrahuge éna peh pukorahuge iwíáhuraage. ¹¹ Mi ehwéh irena íre sehgióráhuraunsabé ahbabáqka péhe sánsá aintena saiqnariarairana, Iné pukorahuge iwíáhuraage.

¹² Minayabe anere enehnikono? Manikánka iwíáh atowana Mósísiga irarú ehwehmé Manikáne ehwehnéna tábúsoréh éhwéhnéna kaweq ehwéh míre. ¹³ Mi kaweq éhwéhnká iné íre kaweraintaráiro? Írakaumo. Mi ehwéh írátáugana ahbabáqka saiqnarawéna íre kaweraitaráire. Iné áhnte ahbabáq aní ména pukorahuge iwíáhinkeheéna mi ehwéhnká sokigi aníatáire.

Ahbabáqka ite saiqnariéh éhwéhne.

¹⁴ Ite írátíonawe Manikánka iwíáh atowana Mósísiga mi ehwéh irarúwe. Minayabe mi ehwéh kaweq ehwéhnirana ahbabáqka iné saiqnariéhhrana Maniká awahbeh sansá íre sehgióráhéna peh ahbabáq aruqaruruge. ¹⁵ Iné nuwahbeh kaweq sánsá mirainie iwíáhume íre mira aruqaruruge. Peh íre nuwahbeh ahbabáq sánsá mira aruqaruruge. Aneqsabé mira aruqarurugo? Minawé íre niahteboge.

¹⁶ Iné nuwahrieh ahbabáq sánsá mira aruqarurugana Mósísine ehwehnka néne ahbabáq sokigi anírana mi ehwéhmé peh kaweq ehwéhne iwíáhuge. ¹⁷ Minayabe íre inénéga peh nirupipeqté áhbábáq iwíáhgá saiqnariéhnká ahbabáq aruqaruruge.

¹⁸ Kaweq sansá mirainauge uganawe íre miraorahuge. Íre miraorahunsabé iné tagaríomé nirupipeq kaweq iwíáh íre kéhre. ¹⁹ Iné nuwahbeh kaweq sánsá mirainie iwíáhume íre mira aruqaruruge. Peh nuwahrieh ahbabáq sánsá mira aruqaruruge.

²⁰ Iné nuwahrieh ahbabáq sánsá mira aruqarurunsabé íre inénéga peh nirupipeqté áhbábáq iwíáhgá saiqnariéhnká ahbabáq aruqaruruge. ²¹ Iné mahraue tagaríoge. Iné nuwahbeh kaweq sánsánsábé iwíáhutaq ahbabáqka saiqnariéhnsábé íre miraorahuge.

²² Manikáne sansá peh kaweq sansáne iwíáhéna mi sansánsábé iwíáh iwíáhuge. ²³ Mirainauge iwíáhugana nirupipeq mó iwíáh kéhre. Ahbabáq iwíáhgá kaweq iwíáh kiotaiki puana ninonka nirutaboiru ahbabáqka saiqnariéhhrana ahbabáq aruqaruruge.

²⁴ Iné ahbabáq ani mío púana nirupipeq áhnte umehire. Insega séhréh aintena sabi nuwánkéhbo? ²⁵ Ahbabáqka saiqnariéhnsábé pukorahuge. Manikáne sansá sehgiyabe nírana peh nirutaboiru iwíáhgá saiqnariéhhrana ahbabáruge. Minayabe insega séhréh aintena sabi

nuwankéhbo uge. Sísa Karáhé itene Wahnahnka miraúnka Manikánka séhréh aintena sabi nuwahráhire. Minayabe wensabé iwíáh iwíáh atóge.

8

Sísa Karáhéga itene ahabábq kaqiuwena Manikáne Awa iteba eqmaro ehwehne.

¹ Sehgióro ú ehwehncá Sísa Karáhéreq mía míaúna ke íre ehweh aitéhre. ² Aneqsabé íre ehweh aitehro? Ahabábqka ite saiqnaríéhnsábé pukorahúnaraq Manikáne Awanka oganúq itena sabi íúwéhre. Sabi íúwéhraña Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé íre ehweh aitéhre.

³ Mósísiga sehgióro ú ehwehncá itene ahabábq íre kaqiuwahráhire. Árahinsabébo? Itega mi ehwéh íre sehgoráhúne. Minayabe mi ehwéhncá íre kaweraitahráhire. Íre kaweraitahráhinsabé Manikánka webataq wewega itene irupipeqté áhbábq iwíáh kaqiuwankeheéna wenahni eqmarowe. Eqmarowana ite tahnsá wéhúkéní úkéna itene ahabábqsabe putiowe.

Itene ahabábqsabe putiotaq Manikánka mi ahabábq kaqsuonsabe amahnága itene ahabábq iwíáhgá ite íre saiqnariahrahire. ⁴ Íre iteite iuwahbeh ahabábq iwíáh peh Manikáne Awanka iwíáh aitehraq we awahbeh iwíáh miraonsabé kaweq sansá Mósísine ehwehncá irari sansá mira aruqarurúne.

⁵ Sene sirupipeqté áhbábq iwíáh mirao kegá ahabábq sansansábé iwíáh iwíáhowe. Manikáne Awanka iwíáh arítéh arámbéhrí mirao kegá wene sánsánsábé iwíáh iwíáhowe. ⁶ Sene sirupipeqté áhbábq sánsánsábé iwíáh iwíáho kegá pukoneherawoe. Manikáne Awanka awahbeh sánsánsábé iwíáh iwíáh atáh kegá oga mía míaowana sirunukiq sítéhre.

⁷ Sene sirupipeqté áhbábqsábé suwahbeh kegá Manikáne ehweh íre sehgira peh anteruera Manikáne naruo míahwe. ⁸ Sene sirupipeqté áhbábq iwíáh sehgió kegá Maniká awahbeh sansá íre sehgoráhowe.

⁹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míairaq itene irupipeqté áhbábq iwíáh íre miraia peh Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh miraowe. Sísa Karáhéne Awanka wene arupipeq íre mía míai anímé we íre Sísa Karáhéne ani míre. ¹⁰ Itega ahabáruonsabé itene inonka pukorahi naneq mire. Sísa Karáhéga itene irupipeq míéhraq kaweqtaq míahrahéq iteyuwame oga mía míaowe.

¹¹ Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaínaraq wega Sísa Karáhé iriwe oganúq atonserah itene pukorahi inónká moq mókake iriwe oganúq itankéhe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míai puana mirainawire.

Manikáne Awanka séhréh aitéhraq ite Manikáne animárí úkorahúna ehwéhne.

¹² Minayabe ite anotah arámbéhrí kéhre. Mi arámbéhríwé íre itene irupipeqté áhbábq sánsá miraé arámbéhrí wíre. Ahqáho. Írakaumo. Néne iyahnabo anímáríno, ¹³ itene irupipeqté áhbábq iwíáh mirairataqmé pukoneheqmóe. Manikáne Awanka séhréh aitéhnsábé itene irupipeqté áhbábq iwíáh kaqsueq íre mirairataq oga mía míaoneheqmóe.

¹⁴ Manikáne Awanka iwíáh arítéh iwíáh sehgió kéwé Manikáne animáríne. ¹⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmarowana Wenawanka ite saiqnarawéna áhre aitanabo? Írakaumo. Wene animárí míageheéna eqmarowana Wenawanka ite págege aitéh púaq ite Manikánsabe, Iteriboe

atone. ¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq ména, Néne animárí móe tei teininsabé ite tagarionawe ite Manikáne animárí múne.

¹⁷ Ite Manikáne animárí míona puaq ite mókake wega ina naneq kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Sísa Karáhé, iteruwahga aiq awaq mionserah itega mókake moke kaweq naneq awaq mianeheqmúne. Segá Sísa áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe. Íwíoqnehrataq Sísame sánsá kawerue sehgiónaraq mókake we tahnsá méq wereq mía míaneheqmúne.

Kaweqtapéq awaq me ehwéhne.

¹⁸ Mah marákóipéq míona tanáhráq íérinka irupipeq umehire. Mókake téhrehabeq míáhnaraq áhnte kawéqtápéq púana irupipeq anotah eyóyoinae. Anotah eyóyói naneqka umehi naneq kiotaikína puana umehinsabé anetaníbo íwíáhéq kaweqtapéqsábé áwénunonehe. ¹⁹ Ite Manikáne animárí púana wega mibeqté kaweraitahna sansá sokigi ainaraq ahtebanehe. Mi tanáhráq sínaraqsábé moke Manikánka miráú naneqka arutaboirena áwénunire.

²⁰ Téhwe moke miráú naneq anotah kawerarowana anehe abehrúkúwe. Íre wewega abehrúkúwe. Írakaumo. Peh Manikánka abehrúkúno atowana mira agúwe. (Stat 3.17-19)

Amahnága mi naneqka Manikánka kawerarahna tanáhráqsábé áwénunire. ²¹ Mókakewe moke miráú naneq mó íre kárékinae. Manikánka omasa tánáhráq moke mi naneq kawerarankéhe. Ahbabáqka ite wene animárí íre saiqnariahrah inserah kareki sansánká moke miráú naneq íre saiqnariahrahire.

²² Ahre inínká ani maqmianaitaq érinisabé uwo uwoire. Ite tagarionawe uwo uwoinserah moke miráú naneqka naho naho uwo uwoéna amahnágaákákáq uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénunire. ²³ Uwo uwoéna kaweq tanáhráq sínaraqsábé áwénuniraraq ite wehukega moq uwo uwoéq áwénunúne. Manikánka Wenawa téh iteba eqmarowana iteba mía míaeána séhréh aitéhre. Minayabe anehe wega itene inonkansabé, Kaweq inónká úkúno aitena néne animárí móe aitanawire. Mi tanáhráqsábé arutaboiréq áwénunúne.

²⁴ Manikánka ite kaweraitena oganuq itáráirana amahnága inonka kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunúne. Áwénunúna naneq tagónaraq tahirí íre áwénunúna irino. Ai q tageh anínká mó íre áwénunire. Wega ai q tageh puana aneqsabé mó áwénuninkehbo? ²⁵ Itene iuranka íre tagóna naneqsabé áwénunúne. Manikánka ai q mirainawire íwíáhéq pehwehrue áwénunúne.

²⁶ Íre págege ke míonana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Manikánsabe, Aneq ehwéh púrerue teawenéhknono únana Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Wega itene irupipeq míéhraq itega íre ehwehnorahúna tanáhráq peh mukaq mukaqsúnana ite séhréh aitanieéna wene iwíáh Maniká teawena iteitene umehi naneqsabé púreraitéhre. ²⁷ Manikánka itene irupipeqté iwíáh tagariéhre. Wenawanka Maniká awahbeh sansá tagariéh púana ite wene animárinisabé púreraitéhrana Manikánka wene púreq ehwéh íréhre.

²⁸ Wenahni táhnsá míageheéna Manikánka omaq itowaq wensabé irutaboirúne. Ite tagarionawe ite meirena kaweraitanieéna Manikánka moke kaweq tanáhráqkákákáq moke íre kaweq tanáhráqkákákáq séhréh aitéhre. ²⁹ Téhwe Manikánka ite tagariowe. Tagarawéna wenahni

táhnśá míageheéna ite omaq itowe. Sísá iteruwah ebeq kéna míowaq ite wenábáqmari míone. ³⁰ Manikánka ite omaq ito ke íáhrabéna itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Kaweqtaq míáhwe aitéhnśábé wega itensabé, Ínéba méq kaweqtaq mía míauserah míagehe aitowe.

Manikánka itensabé ahriahri arutaboiritéh éhwéhne.

³¹ Manikánka itensabé, Ínéba méq kawetaq mía míauserah míagehe aitonsabe aneq iwíáhonehknono? Wegá ite íéhneh aitéhnśábé itene naruoga íre saiqnariahraho mino. ³² Manikánka wenahni íre saiqnatasa peh moke itene ahbabáqsabe pukinkeheéna eqmarowe. Wegá íre saiqnato puana moke kaweq naneq náiena séhréh aitanawire.

³³ Wene animáří míageheéna Manikánka ite omaq ito púana insega ite ehweh aitankéhbo? Írakaumo. Maniká wewega itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. ³⁴ Manikánka kaweraito púara inseréhga itene ahbabáqsabe ehweh aitera kamahigéhbo? Írakaumo. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowana iriwe oganúq atowana wega amahnága Maniká Iteribone ayah púpeq ména itensabé púreraitéhre.

³⁵ Sísá Karáhéga itensabé arutaboiritéhre. Íre kaweq tanáhráq sínawe, íeri tanáhráq sínawe, iwíoqné tanáhráq sínawe, ehwehráhna tanáhráq sínawe, tabonah tanáhráq sínawe, pukorahúna tanáhráq sínawe, ite subiqme kamah aíra tanáhráq sínawe Sísaga itensabé íre arutaboiria peh iuwankéhbo? Írakaumo. Moke mi tanáhráq moq arutaboiritena iteba mía míainawire. ³⁶ Minayabe Manikáne ehwehna mahraréna, Arene animáří míonayabé sega ahkakebopoq iubi q suaneherawoe. Wehukega sipisípiq subiq súáhnserah ite moq iubi q suanehe íwíáhowe
(Buk Song 44.22)

³⁷ Moke teiyú tánáhráqsábé áhreonehknono? Írakaumo. Sísaga itensabé mi tanáhráqkákákáq arutaboiritena íéhnehi puaq itene naruo kiotaikorahúne.

³⁸ Mó kegá miraonsabé wega itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Ite pukonaraqmé oga míonaraqmé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Íopeqté kéwé owainawamarímé anotah wahnáh kéwé sega miraonsabé Manikánka itensabé íre arutaboiria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Amahnága íre kaweq tanáhráq kéhnśábé mókake íre kaweq tanáhráq sínaraqśábé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo.

³⁹ Sehwerapeqté náneq kéhnśábéwé, maraipéqté náneq kéhnśábéwé, Manikánka moke miraro naneq kéhnśábéwé Manikánka itensabé íre arutaboria peh túbáh aginabo? Írakaumo. Itene Wahnah Sísá Karáhé kéronayabé Maniká Iteriboga íre túbáh agia peh ahriahri itensabé arutaboiritanawire. Minawé aiq tagaríoge.

9

Poraga Ísara keyábé arutaboírú ehwehne.

¹ Íné Sísá Karáhéne ani mío púana péhe éhwéh íre teiasa peh aiq pútariahnsanuge. Manikáne Awanka nirupipeq ména aiq pútaróne aintéhre. ² Nánuwahrah Isárá ké Sísá Karáhé íre tagaríáhnśábé nirupipeq umeh agu aguire. ³ Nánuwahrah Isárá kegá Sísá kéréra oga míáhtáq tahirímé íné iraipéq pokéyabe íre ahqáho u irino.

⁴ Ísara ke Manikáne animáří míageheéna Manikánka naho omaq itowe. Omaq itowara igaqnaréhga Manikáne págege tehreh naneq tagowana wega omasa éhwéh teriuwe. Wega Mósísi iwíáh atowana sehgióro ú ehweh teriuwe. Manikánsabe iwíáh iwíáh ató sansa sokigi ariena mókake awinauge ú ehweh teriuwe. ⁵ Itene igaqnaréh anotah ke míówe. Sísa Karáhéga mah marákóipéq tutaq wenano Ísara iní míówe. Sísa Maniká ména moke miráú naneqkákáq wahnahniraq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Manikánka Ísara kebá miráú sansansábé éhwéhne.

⁶ Naho naho Manikánka Ísara keyábé, Néne animáří míageheéna omaq itóge úwe. Amahnága áhnte Ísara kegá Manikánsabe suwahriehre éra íre wene animáří míáhwe. Minayabe Manikánka teriu ehweh abehq úkiro? Írakaumo. Manikánka Ísara kené sinahwaréh wene animáří míageheéna ómi íre omaq sitowe. ⁷ Minayabe wega íre moke Ébáráhmane animáří omaq sitowe. Peh morá wenahni Áhísáhkine animáří Ísara kené sigaqnaréh míówe. Manikánka Ébáráhma naho teawena, Arenahni Áhísáhkiwe itene igaqna míankehe úwe. (Stat 21.12)

⁸ Mah ehwéh áwahewé íre Ébáráhmane ahrega maqmaro animárinká Manikáne animáří úkowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ata atao kegá Ébáráhma kahnáh kée ue síwírarítáhe. ⁹ Mi ehwéhnúme Manikánka Ébáráhmsabé naho mahraréna, Mó opéq kouwekinaraq Sára arene ahrega animai maqmarankéhe úwe. (Stat 18.10,14)

¹⁰ Mó ehwéhnsabé iwíághoro. Áhísáhkine ahre wenáwíq Árébékaga morágáké téhraníte maqmiowe. Sibowáwé peh morá itene igaqna Áhísáhkíe. ¹¹ Sinowagá maqmianaútaq sega kaweq sansánkákáq ahbabáq sansánkákáq íre miraorahuye. Minayabe íre seyene arambehriyabé peh morá Maniká awahbeh iwíáhga aiq pútaraginkeheéna omaq sitowe. ¹² Mi tanáhráq Manikánka sinowansábé, Ebeq piah anínká anehe piah aní awahbeh arámbéhrí mirainkehe úwe. (Stat 25.23)

¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Anehe piah aní Sékópansabé nirutaboíréna ebeq piah aní Ísonsabé nuwahriehre ire. (Lo 21.15)

¹⁴ Manikánka aiq irarúnsabe aneq iwíáhonehnikono? Wega íre tábúsoq sitéhre iwíáhonehnikono? Ahqáho. Mira iwíáh íre orahúne. ¹⁵ Manikánka Mósísinabé naho mahraréna, Ínénéga iwíáhu aní séhréh ataníe. Ínénéga niruní ánínsabé nirutaboírataníe úwe. (Kisim Bek 33.19)

¹⁶ Manikánka wehukení omaq atáhnsabé íre mi aniné iwíáh wíre. Íre wene arambehriga séhréh atéhra peh Manikánka wehukenínsabé arutaboíréna séhréh atéhre. ¹⁷ Mósísi Ísípi marárorápéq míotaq Manikáne ehwehnka mibeqté wáhnáhnsabé mahraréna,

Néne págege sansá sokigi arinieéna wahnahnúno ataráuge. Minayabe mah kehíná kéhínánká néne págege sansá ahtebagehe ire. (Kisim Bek 9.16)

18 Minayabe Manikánka wehuke tagéna iwíáhéna mó keyábé arutaboíréná séhréh aritena mó keyábé, Saiyo animárí méq mitaq miáhro arítéhre.

19 Ite miáhrabeqte ánínká ínénsabe, Maniká wewe awahbeh iwíáh mirainsabé árahinsabé itene ahababáqsabe ehweh aitehro kasenire. Kasenéna, We awahbeh iwíáh mirainsabé wehukénínká we awahbeh iwíáh íre miraorahi mino ire. 20 Itewe peh wehuke puaq Manikánsabe abehq éhwéh kaseniyeho. Kunubaga ehwehniatq tahirímé miraréh ánínsábé, Aneqsabé mahna tahnsa miraintahno iripo? Írakaumo. 21 Kunuba miraréh ánínká peh morá áwánkátáté kawerue mirai kunúbáákáq íroke kunúbáákáq miraime ehweh atanabo? Írakaumo. Kunuba miraréh ánínká wewene arambehri puana we awahbeh iwíáhue miraréhre.

22 Manikánka moq we awahbeh iwíáhue miraréhre. Wehukega wene págege sansá tagagehéna Manikánka kamah arie sansa sokigi arítéhre. Wega ahababáq keyabé síwénunéna peh mótaq mótarue ehweh aritena anotahtaq kamah arinkéhe. 23 Wega wewe anotah aní mé sansánkákáq wewe págegeue séhréh aite sansánkákáq sokiginieéna ite wene animárí arutaboíraitena iwíáhéna, Mókake ite néne téhrehrabeq kaweqtaq míagehe úwe. Mi iwíáhwé peh wewene iwíáhe.

24 Manikánka íre peh morá ite Ísara keyábé arutaboíraitena omaq itowe. Wega nahnso keyábé moq arutaboíraritena omaq sitowe.

25 Minayabe Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Óséaga púkuipéq sehiranéna Manikáne ehweh mahraréna, Nahnso keyábé, Menah ite íre nánuwahrah ke woe. Itensabé, Nánuwahrah kee aritaníe. Íre nirutaboírurau keyábé, Nirutaboíruge aritaníe úwe ire. (Hosea 2.23)

26 Mi ehwéhniká mó mahraréna,

Wega mi keyábé, Ite íre néne animárí móe arítaráurabeq, Ite íné oga mía míaú Manikáne animárí móe aitaníe úwe ire. (Hosea 1.10)

27 Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga naho Ísara keyábé iwíáhéna anotahtaq mahraréna,

Nahmbísibeq arahwé áhnte kéhre. Ísarane anahwaréh mina tahnsa áhnte agirana Manikánka peh táhmaro kawerarítankéhe. 28 Wega mó mah kehíná kehínánsábé ehweh aritena apubúue kamah arinawire úwe. (Aisaia 10.22,23)

29 Minayabe Áísáíaga mó mahraréna,

Itene moke miraorahi Wahnáhnká anotahtaq kamah aiena íre túbáh agútaq tahirímé wega Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq subipáhrarutonserah iteinahréh moq subipáhrarúéh irino úwe. (Aisaia 1.9)

Ísara kegá íre aiq pútare ató ehwehne.

30 Mi ehwéh ireq aneq iwíáhonehnikono? Téhwe nahnso kegá kaweqtaq méyabe íre sirutaboíruwe. Amahnága sega Manikáne ehweh irera aiq pútare atáhnábé Manikánka sensabé, Ite kaweqtaq miáhwe arítéhre. 31 Ísara kegá Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgionehemúne éra mi ehwéh íre sehgióráhowe. Minayabe se kaweqtaq íre miáhrahowe. 32 Aneqsabébo? Segá íre aiq pútare atera peh seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhowe.

Minayabe wehukega ahtate ébáh íre tagéra siyobetaq pegue inahn-subónserah sega íre aiq pútare atara peh áhwára áhwáraowe. ³³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,
 Tagariáthro. Íné Sáióna sawéhrápéq* Ísara kené ahtapeq siyobetaq pegue inahnsuboráhi ebáh máróge. Mitaq kéhnsábé wehukega sura-honeherawoe. Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (Aisaia 8.14, 28.16)

10

Ísara kegá Manikáne sansa íre írátíáh éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímáríno, íné anotahtaq nuwahbehme Manikánka Ísara ke nánuwahrah merirena kaweraritankeheéna púreq aruqaruruge. ² Íné teiúmé sega Manikáne sansá sehgieyabe sírara peh mi sansá íre ahtebah puara áhwára áhwáraowe. ³ Manikánka wehuke kaweritéh sánsá íre ahtebahwe. Peh seyene iwíáho sansá mira aruqaruronsabé Manikánka kaweritéh sánsá íre sehgiówe.

⁴ Mósísine ehwehnka itensabé, Kaweqtaq míáhwe íre aitahráhirana peh morá Sisa Karáhéga itensabé, Kaweqtaq míáhwe aitahráhire. Minayabe Manikánka moke Sísansabé aiq pútare atáh keyábé, Ite kaweqtaq míáhwe aitéhre.

⁵ Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgió keyábé wega naho sehiranue mahraréna,

Néne ehweh kawerue sehgióra kegá oga mía míaiagehe úwe. (*Wok Pris 18.5*)

⁶ Manikánka Sísansabé aiq pútare atéh ánínsábé, Are kaweqtaq míáhne atéhhrana Manikáne ehweh sehgióra. Mi anínká iraréna, Insega íopeq pokinabo itene irupipeq iwíáhiyeho ire. Sisa Karáhé íopeqté kiweranehe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁷ Mi anínká mó mahraréna, Insega pusa ké míáhrabeq pokinabo kaseniyeho ire. Sisa Karáhé pusa ké míáhrabeqte tumeranéhe iwíáho? Mira iwíáh íre oro. ⁸ Mi kasé éhwéhnsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Néne ehweh peh wahtotaq kéna itene irupipeq kéhraq íwéhrate irarewe ire. (*Lo 30.12-14*)

Mi ehwéhmé aiq pútare atona ehwéhnsábé iwáhnorúne. ⁹ Íwáhnoréq mahraue teiune. Sisa néne Wahnah mire íwéhrate iraréq wega pukútaq Manikánka iriwe oganúq atonsabe irupipeq iwíáhirataq wega meirena kaweraitankéhe. ¹⁰ Manikánka irupipeq aiq pútare atáh ké insahwé aitená íwéhrate, Sisa néne Wahnah mire irare ke kaweritéhre. ¹¹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Wensabé aiq pútare atáh ké íre siyehitanawire ire. (*Aisaia 28.16*)

¹² Manikánka Ísara kereq nahnso kereqsabé peh morá iwíáhire. Itene Wahnahka Ísara kereq nahnso kereq wahnahnaitena wensabé áhrabo kené ehweh irena kaweraitena séhréh aitéhre. ¹³ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Are néne Wahnah míáhno. Íné séhréh ainto ue áhrabira kewé Manikánka kaweraritanawire ire. (*Joel 2.32*)

¹⁴ Wehukega Sísansabé íre aiq pútare atéhrataqmé árahue néne Wahnah mé íné séhréh ainto ue áhrabighbo? Sisa éhweh íre íréhrataqmé árahue aiq pútare atagéhbo? Sisa éhweh terí ání íre míahnaraqmé árahue iragéhbo?

* **9:33:** Sáióna sawéh Sarúsarama suwahpeq kéhre. Mó kegá Sarúsarama suwahpeqsabé Sáiónae ue áwiratówe.

15 Sísá éhweh terié ké íre eqmaq súéhrrataqmé árahue korerigéhbó? Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Kaweq ehwéh teríra ke sirara tagehrataq sene sirupipeq eyoyóinae ire. (*Aisaia 52.7*)

Áhnte Ísara kegá kaweq ehwéhnsábé íre aiq pútare ató ehwehne.

16 Moke kaweq ehwéh íráh kégá mi ehwéh sehgió? Írakaumo. Minayabe Áísáiaga naho mahraréna, Itene Wahnahno, itega teriuna ehwéhnsábé inseréhga aiq pútare aitaho úwe. (*Aisaia 53.1*)

17 Ite tagarionawe ite Manikáne ehweh ironaraq aiq pútare atone. Mah ehwéhme Sísá Karáhéga téh irarúwe.

18 Minayabe kasenuge. Ísara ke mi ehwéh íre írátóo? Sene ahrrerate mi ehwéh aiq írátówe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Se miáhrabeq mi ehwéh aiq teriatowara íráhwe. Mi ehwéhnká mah marákó marákóipéq aiq abae agire ire. (*Buk Song 19.4*)

19 Mó kasenuge. Ísara kegá mi ehwéh áwahe íre ahteboo? Ahqáho. Segá aiq ahtebowe. Minayabe Mósísiga sehiranéna Manikánka irarú ehweh mahraréna, Nahnsó ke íre áwíqkakaq ké miáhwe. Se íre anotah ke miáhwe. Se íre ahtebah ke miáhwana ínégá mi ke kaweraritahnaraq itega abiahnsa ariteq taonsahoneheqmóe úwe ire. (*Lo 32.21*)

20 Áísáiaga íre áhreiá Manikánka irarú ehweh pahsuqme mahraréna, Ínénsabe íre ninebahruro kegá ínéba sewe. Ínénsabe íre kabaruro kebá ábóraraguraúge úwe.

21 Ísara keyábé Áísáiaga mó sehiranue Manikánka irarú ehweh mahraréna, Ahriahri mi ke séhréh ariteyabe nírrara se saiyoéra néne ehweh anteruq anterurowe úwe. (*Aisaia 65.1-2*)

11

Manikánka Ísara keyabé arutaboirarito ehwehne.

1 Ísara kewe saiyo ke miáhsnsábé kase ehweh kéhre. Manikánka sensabé anetaníbo éna kaqsuehro? Írakaumo. Ínéwé Ísara aní múge. Íné Ébárahmane anahwa úge. Íné Pénsámíni kahnáh aní múge.

2 Manikánka naho íwíáhue omaq sito ke amahnága íre kaqsúéhre. Manikáne ehwehnka Éráisa éhweh irarime aiq ahtebaho? Éráisaga Ísara kené ahababáqsabe Maniká teawena,

3 Néne Wahnahno, sega arene ehweh irare ke aiq subiq sutowe. Arensabé iwíáh iwíáh atonarabeqte táhbé aiq sokorúáhwe. Ínébataq miónsábé sega íné ninebahruwe nubiq suaneherawoe úwe. (*1 King 19.10,14*)

4 Mi ehwéh mirarúnsabe Manikánka aneq ehwéh teawuwo? Wegá mahraréna,

Ínéga se omaq sitó púara áhnte wehuké 7 táhúséni (7,000) wehuké íné íre nuwera péhe mániká wenáwíq Páhrinsabé íre káuqmunue iwíáh iwíáh atáhwe úwe. (*1 King 19.18*)

5 Mina inserah íbora táhmaro ke Manikáne sansá íre susa peh kaweqtaq miáhwe. Manikánka ite arutaboírue séhréh aítana, Néne animárí móe ue omaq itéhre. 6 Íre itega arambehriúnayabé peh wewega arutaboírue

séhréh aitena omaq itéhre. Manikánka itene arambehriúnayabé omaq itéhtáq tahirímé séhréh aite sansa íre kéh irino.

⁷ Minayabe aneq iwíáhonehknono? Áhnte Ísara kegá, Kaweqtaq mé sansa sehgioneheqmúne éra íre miraorahowe. Peh morá Manikánka omaq sito kega ahtebowara mó kegá sirupipeq íre irahráhuwe.

⁸ Minayabe Manikáne ehwehna aiq mahraréna, Manikánka múguwahgu iwíáh aritowara se súgó ke tahnsa úkéra pusa ké tahnsa úkuwe. Sene siuranka íre tagia sene siahrega íre irahráhowe. Amahnágaákáq se mina tahnsa míáhwe íre. (Lo 29.4; Aisaia 29.10)

⁹ Tébitiga minayabe aiq mahraréna, Kahnkapi wah paríéhkana tahkapi póéráhq subitíéhkana ebahnka wehukeníné aigará subínserah sega wahba táhútáhúrorabeq anotah kamáh ariena subipáharuanawire.

¹⁰ Sene siuranka íre tagahrahéna múguwahguigehe. Se sibobiah antera ké tahnsa ahriahri nogigéhe úwe. (Buk Song 69.22-23)

Manikánka nahnsó ke kawerarito ehwéhne.

¹¹ Íné kase ehweh kéhre. Ísara kegá Manikánka kaweraritéh sánsá íre ahte bahnsabé ahriahri peh ahbabáq ke míaneherabo? Ahqáho. Írakaumo. Segá Manikáne sansánsábé, Iuwahriehre ensabé we awahbeh sansánue nahnsó ke kaweraritéhre. Ísara kegá mina tagéna iwíáhéna, Ite minayabe iuwahbehre. Ite moq kaweráito ígehéna nahnsó ke kaweraritéhre.

¹² Ísara kegá Manikánka kaweraritéh sánsánsábé iuwahriehre ensabé Manikánka mah kehiná kéhíná séhréh aritéhre. Ísara kegá Manikáne sansá sinehepeq súónsabe wega nahnsó ke séhréh aritéhre. Mókake áhnte Ísara kegá Maniká awahbeh sansánsábé suwahbáhnaraq ite tagarionawe mí kereq mó kereq áhnte kaweraritankéhe.

¹³ Nahnsó keo, amahnága ite ehweh teiúge. Manikánka ínénsabe, Néne ehweh nahnsó ke korerio éna eqmaq núwátái puana néne arambehri áhnte kaweq arábéhrí wíre iwíáhuge. ¹⁴ Míra iwíáhunsabé táhmaro nánuwahrah Ísará kegá néne arambehri tagéna iwíáhéna, Manikánka ite moq meirena kaweraiteyabe iuwahbehre éra Manikápa kouwekirataq kaweraritankéhe,

¹⁵ Manikánka Ísara keyábé ahqáho aritonsabe nahnsó ke insahwé aritena kaweraritéhre. Wega Ísara keyábé kowe aritahnaraq se pusa ké oga úkonserahnue míagehe.

¹⁶ Asiu kegá sene sánsánéna ákáhtaq wíti paráwáh mewe páréti tírótaq peh morá páréti Maniká áwéwe. Maniká áwé puara mó ákáhtaq wíti paráwáh mewe tíró páréti moke Manikáne wíre. Manikánka awanká ánúq matiahnaraq moke ayahnaweakáq wewene úkire.

¹⁷ Ísara kewé kaweq oríwí awánká tahnsa míáhwaq ite nahnsó kewé abehq oríwí áwánká tahnsa míáhwe. Manikánka kaweq oríwí áwánká ayahnawe apiruena ite abehq oríwí áwánká ayahnawe mitaq táhparena táhrowana kaweq awánká ano kéhnsábé kawerue kíréhre.*

¹⁸ Ite amahnága kaweqtaq míáhnsábé Ísara ke kiotaikúne iwíáhiyehboq peh tábúsoqme iwíághoro. Ite awanká ayahnawe tahnsá míáhwe. Awanká

* **11:17:** Ísara kegá sene sánsánéna oríwí awánká íre kaweq ayáhnawé apiruera mó kaweq awánkátápéqté áyáhnawé apiruqme mitaq táhparera táhrahwana kirena kaweq oríwí sérá iyéhre.

ayahnawe anonka ánúqtaq íre tuire. Írakaumo. Awanká ánúq anonka ayahnawerapeq kíre.

¹⁹ Itega mahraréq, Manikánka ite awanká ayahnawe ákáhnababí táhparanieéna mibeqté áyáhnáwé apirutaire eme ²⁰ aiq pútaq ehwéhnowe. Ísara ke Sísansabé íre aiq pútare atáhnásabé apirúéhre. Ite nahnso ke Sísansabé aiq pútare atáhnásabé Manikánka ite kaweq awanká ákáhnababí táhparéhre. Minayabe ite píribahriyehboq áhreue miáhro.

²¹ Manikánka téh káráí ayáhnáwé apirutainserah ite píribahri ke miéhrataq ite moq apiruankéhe. ²² Kawerue iwiáhoru. Manikámé arutaboiri aní ména kamah aieráhi aní miéhre. Wega wene sánsánsabé suwahrieh ke kamah ariena ite wene ehwehnsabé suwahbeh keyabé arutaboire. Wene ehweh íre sehgírataq ite moq apiruena kamah ainkéhe.

²³ Manikánka apiruo ayáhnáwéwé táhparena táhrawe kawerarahráhire. Ísara kegá sene píribahri sansá suera aiq pútare atéhrataq wehukenínká apirúéh áyáhnáwé kawerarahnserah Manikánka Ísara ke kaweraritahráhire. ²⁴ Wehukenínká abehq oríwí áwanká ayahnawe mewe kaweq oríwí áwanká ákáhnababí táhparena táhrawe kawerarahre. Mina inserah Manikánka ite nahnso ke kawerairáhire. Kaweq oríwí áwanká ayahnawe mewe seyene kaweq oríwí áwanká ákáhnababí táhparena táhrué kawerarah sánsámé íre págege sansáne. Mina inserah Manikánka Ísara ke mókake kaweraritankéhe.

Manikánka nahnso kéreq Ísara kereqsabé arutaboiri ehwéhne.

²⁵ Néne iyahnabo anímáríno, itega kawerue ahtebageheéna menah Manikánka íre pahsutai ehwéh amahnága teiníe. Ite ahtebehrataqmé píribahri anímárí íre míagehe. Amahnága Ísara kene sirupipeq págegeéra Manikáne sansá íre íráhwe. Mókake nahnso kegá awehraq wene sánsá sehgírataqmé Ísara kegá iragéhe. ²⁶ Mi tanáhráqmé Manikánka moke Ísara ke merirena kaweraritankéhe. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Kaweraritahna anínká Sarúsarama suwahpeq sínaraq wega Sékópene anahwaréhne ahababáq kaqsuankéhe íre.

²⁷ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Sigaqnaréh teriunserah sene anahwaréhne ahababáq kaqsuaníe íre. (Aisaia 59.20-21; Jeremaia 31.33)

²⁸ Ísara kegá Sísa éhweh irera iuwahriehre ensabé Manikáne naruo úkurowaq ite nahnso kegá mi ehwéh ireq sehgiówe. Manikánka Ísara ke téh omaq sitena sigaqnaréhyabe naho arutaboírú púana amahnága sinahwaréhyabe moq arutaboire. ²⁹ Manikámé íre mó iwiáh mó iwiáhi aní míre. Wega náwinie íwiáhínaqmé náwinawire. Wega aiq omaq sitóge ínaqmé anehemé íre kaqsuankéhe.

³⁰ Menah ite nahnso kegá Manikáne ehweh anterutowara amahnága Ísara kegá wene ehweh anterúáhnásabé wega itensabé arutaboiréna séhréh aitéhre. ³¹ Ísara kegá Manikáne ehweh anterúáhwana Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitéhnserah mókake sensabé arutaboiréna séhréh aritankéhe. ³² Ómi kegá wene ehweh anterúónsabe Manikánka, Ahababáqka ite saiqnariankehe aritéhre. Anehe wega mah kehiná kéhínásabé arutaboiréna séhréh aritankéhe.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

³³ Manikámé áhnte séhréh aitéh ání ména moke tagarawéna anotah ahtébiá ání míre. Ite peh wehuke míona puaq wega tábúsoqme iwíáhi sansámé itega íre ahtebahrahúne. Wegá mirái sansámé itega íre ahtebahrahúne. ³⁴ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wehukenínká itene Wahnahne iwíáhwé ahtebahrahiro? Írakaumo. Wehukenínká we áwáhnororahiro? Írakaumo. ire. (Aisaia 40.13)

³⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Wehukenínká Maniká ebeq náwinana Manikánka íné nánino iwíáhono? Írakaumo ire. (Jop 35.7, 41.11)

³⁶ Manikánka wewega moke kéh náneq mirarowe. We moke kéh náneq áwahe wíre. Minayabe moke kéh náneq peh wewene wíre. We anotah aní puaq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

12

Itene inónká Maniká awe ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite kaweraitena séhréh aitéh puaq itene inonka we áwéro. Ite oga míáhtáq itene inonka we nágíransabé kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. Minawé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ² Itega Maniká awahbeh sansánigeheéna wega itene irupipeq o iwíáh aitéhre. Mah marákó marákóipéqté sánsá sehgiéhboq peh Manikánka iwíáh aitéh sánsánoro. Mirairataq Maniká awahbeh arámbéhrí miraéq wene kaweq tábúsoréh sánsámé we awahbeh sansámé ahtebahrahowe.

Manikánka náíatái pagégératé wene arambehri sehgióro i ehwéhne.

³ Manikánka íné séhréh aintéhnsábé ínéga teiéna ehwéh íráhro. Itega, Íné anotah aní múge éq arerensabé iwíáh iwíáhiyeho. Írakaumo. Arerensabé peh tábúsoqme iwíáhoró. Manikánka aiq pútaq iwíáh aitéhnserah tábúsoqme iwíáhoró. ⁴ Wehukeníne anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarínká íre peh morá arámbéhrí miraorahowe. ⁵ Mína inserah moke ite Sísa Karáhé tagariona kewé áhnte méq Sísané anonka tahnsá míone. Ite íre peh morá arámbéhrí miraúne. Íre itebataq itebatarue mía ite peh morá ánónká tahnsa míone.

⁶ Manikánka séhréh aitena wewega mó arámbéhrí mó arámbéhríue íatáire. Minayabe ite íre peh morá arámbéhrí kéhre. Manikánka arensabé, Ínéga iwíáh atahna ehwéh irarúno atahnaraqmé arega aiq pútare atahnanserahnue pahnue. ⁷ Séhréh arito atahnaraqmé kawerue séhréh arito. Síwáhnorúno atahnaraqmé tábúsoqme síwáhnorúno.

⁸ Mó kené iwíáh kawerarito atahnaraqmé tábúsoqme miraúno. Wehwehúno atahnaraqmé eyoyóue wehwehúno. Wahnahnúno atahnaraqmé tábúsoqme iwíáhue wahnahnarito. Mó keyábé arutaboirarite séhréh arito atahnaraqmé eyoyóue séhréh arito.

Mó Sísa tagariáh keyábé arutaboirarito i ehwéhne.

⁹ Mó keyábé aiq pútaq irutaboirarítáhro. Moke ahbabáqsabe anotahtaq ahqáho ato. Ahbabáq sansa pehragéq peh kaweq sansá ambubue sehgióro. ¹⁰ Iteruwahrahyabé irutaboironserah moke Sísa tagariáh keyábé moq irutaboiréq sensabé iwíáh iwíáhéq sensíwíq pankeráhro. Íre arene áwíq peh mó ke síwíq pankeráhro.

¹¹ Manikáne arambhriyabé taorahoiyehboq tauntahunue arambhrioro. Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserah itene wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq wene arambhri kawerue sehgióro.

¹² Manikánka mirainawire iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue miáthro. Íre kaweq sunúq sinaraq uwaresa ké méq kaweqtaq miáthro. Púreré sansa taorahoiyehboq ahriahri púreq aruqaruroro. ¹³ Sísa tagariáh ké tabonahirataq náriéro. Nahnso ke sirataq mehwehue kawerariteq kirabo arítáthro.

¹⁴ Mó kegá ite íwioqnehrataq Manikánsabe, Mi ke kamah ario íre oro peh kaweraritoue púrerarítáthro. ¹⁵ Mó kegá eyoyóue iwíáh iwíáhirataq ite moq eyoyóue iwíáh iwíáthoro. Sirupipeq umehínaraq ibisehrataq ite moq irutaboairariteq ibisahro.

¹⁶ Ómi keyábé peh monseráh sánsánoro. Ite anotah ke úne éq píribahriiyeho. Írakaumo. Ite anotah ke púaq íre áwíqkakaq keyábé iuwahriehre iyeho. Sereq méyabe iwíáh iwíáthoro. Íre áwíqkakaq árámbehriyábé iuwahriehre iyeho. Itebataq ahtebone éq iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho.

Ite ahabáraitéhra ke séhréh arítáthro i ehwéhne.

¹⁷ Mó kegá itensabé íwioqnéra ahabáraitéhrataq itega moq sensabé mina tahnsaniyehboq peh uwaresa ánimári miáthro. Ómi ite tagah kegá, Kaweq sansáne iwíáhigeheéq peh kaweq sansánoro.

¹⁸ Taonsah iwíáh tobeh iwíáh iyehboq uwaresa ké miáthro. Árahue mó kereq iru ukiqme miánehnkono éq mina tahnsanue sereq iru ukiqme miáthro.

¹⁹ Néne iyahnabo ánimáрино, mó kegá ite ahabáraitéhrataq se íre ahabárarítáthro. Manikánka se kamah arieráhire. Wene ehwehnka aig mahraréna,

Ínénéne arambhri puana ínénéga kamah arinauge ire. (Lo 32.35)

²⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Are ahabáratatna anímé, arene naruo anímé arupinsabe ínaraq kirabo ato. We wání tahbobóire ínaraq wání náwo. Arega mirainaraq we ayehtanawire ire. (Sindaun 25.21-22)

²¹ Ahabábáqka are saiqnariehnneboq kaweq sansánuno. Arega mirainaraq arene kaweq sansánká ahabábáq sansa kiotaikinae.

13

Kámáhni kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹ Ite moke kámáhni kené ehweh kawerue sehgióro. Ite tagarionawe wahnah kegá pehipi íre wahnahnowe. Írakaumo. Manikánka wahnah sansá áhwárowe. Áhwárarowara amahnága kámáhni kegá wahnahnome webaqtaq Manikánka, Wahnahnoro arítéhre. ² Minayabe kámáhni kené ehweh anteruahnaraqmé se Manikánka wahnahnoro aritéh kéné ehweh anterúáhwe. Anterúáhsábé ehweh aritena kamah arinkéhe.

³ Kaweqtaq mía míaó kegá sene wahnah keyábé íre áhreowara peh ahabábáq kega sene wahnah keyábé áhreowe. Ite íre áhreigehboq peh kaweqtaq méq itene wahnah kené ehweh sehgióro. Mirairataqmé wahnah kegá itensabé, Kawerowe aitagéhe.

⁴ Itega kaweqtaq míageheéna Manikánka wahnah keyabé, Néne arambhri miraigehboq wahnahnoro aritéhre. Ite ahabárirataq wahnah

kegá kamah aieráho puaq sensabé áhreoro. Se ahbabáq ke kamah arirana Manikánka kawerowe aritankéhe.

⁵ Itene wahnah kené ehweh anteruahnaraqmé kamah aiyehboq sehgióne íwiáhoo? Íre peh morá mi iwíáhiransabé sehgióro. Wahnah kené ehweh irona sansámé kaweq sansáne iwíáhéq irupipeq eyoyóue sehgióro.

⁶ Manikánka wahnah keyabé, Wahnahno arítéhnsábé táhkísi moné síero. Segá sene wahnah árámbéhrí kawerue miraighboq síero. ⁷ Minayabe seyene arambehri kahna naneq síero. Táhkísi moné meyháh ké táhkísi moné síero. Áráhínísi moné meyháh ké áráhínísi moné síero. Wahnah keyabé siwiréh arítéhboq peh sensabé iwíáh iwíáhéq ayahmaq síero.

Mó keyabé arutaboiroro i ehwéhne.

⁸ Arega mó anínsábé mónebopoq aneqpopoq, Nánio. Mótaq náwinie inaraqmé arene tínáhu túbáh aginehboq apubúue náwo. Itene tínáhu ahriahri apubúue parabarúáhro. Peh morá tínáhú ahriahri kagaire. Mi tínáhúwé mó keyabé ahriahri irutaboiroro. Mó keyabé sirutaboiro kegá Manikáne ehweh moke sehgiówe. ⁹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Mó kené ahre weh abariiyeho. Mó aní subiq súého. Aebóiyeho. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekíneho íre. (*Kisim Bek 20.13-17; Lo 5.17-21*)

Anehe Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Arerensabé arutaboironanserah mó keyabé moq arutaboirúno íre. (*Wok Pris 19.18*)

Mó keyabé arutaboire ehweh sehgirataqmé ebeq teí éhwéhnkákáq moke mó miraoro ú ehwehnkákáq aiq sehgiówe. ¹⁰ Mó anínsábé arutaboiri anínká mi aní íre ahbabáratéhre. Minayabe mó keyabé aiq pútaq sirutaboiro kegá moke Manikáne ehweh sehgiówe.

Tábúsoqme méq peh kaweq sansá tauntahunue sehgióro i ehwéhne.

¹¹ Mah tanáhráq tagariona puaq kaweqtaq méq Manikáne ehweh sehgióro. Ite kaweraiteh aní tuina tanáhráq áhníbórání puaq sugéhboq peh áwénunéq kawerue auráq matíáhro. Itega Sísansabé aiq pútare atárótaq we tue tanáhráq ákáhtaq wahto káráire. Amahnága we tuina tanáhráq peh wahtonagire.

¹² Inokáhpeq parabagina irana tuekína tanáhráq sinaire. Mina inserah mah tanáhráq áhníbórá parabagina irana Sísaga tuinaire. Minayabe itega sunkírirabeqte áhbábáq sánsá sueq téhrehbeqte kaweq sansánoro.

¹³ Uwoyansamé, piah néra múguwahgu agéwé, mó aniné ahre weh abariéwé, ahkaragárawe, tobehwé, mó keyabé aru págege atewé, mina tahnsa áhbábáq súáhro. Peh morá téhrehbeqte kaweq sansá miraoro. ¹⁴ Ahbabáq iwíáhiyehboq peh morá itene Wahnah Sísá Karáhéba wahtotaq méq wene sansánsábé iwíáh iwíáhue sehgióro.

14

Mó Sísá tagariáh kéné sánsá íre saraqme tagahro i ehwéhne.

¹ Sísansabé aiq pútare atéh anínká Sísane sánsá íre kawerue ahtebéna iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. We íre ahtebéhnsabé ehweh atého. ² Mó Sísá tagariéh anínká moke táhutahuq nah nanere iwíáhéna pehipi nehraha mó Sísá tagariéh aní íre págege aiq pútare atéh anínká nah naneqomo éna we awehrii naneq íre nehre.

³ Neh anínká íre neh anínsábé awiréh atéhneho. Awehri anínká neh anínsábé ehweh atéhneho. Írakaumo. Manikánka moke táhutahuq neh anínsábé, We moq néne ani míre atéh púaq wega táhutahuq nehnsábé ehweh atéhneho.

⁴ Mó aníné arambehri anínsábé aneqsábé ehweh ataho? Minawé íre itene arambehri wire. Wewene wahnahnka wene sánsá tagéna tábúsoq atahráhire. Maniká itene Wahnahnka arambehri aní séhréh atéh púana wene wahnahne arambehri kawerue mirainawire.

⁵ Mó anínká ahrena ahrena wehekáhnká moke mó wehekáh kiotaikire íwiáhirana mó anínká moke wéhékáh peh monseráhnire íwiáhire. Minayabe itene irupipeq íwiáhue tagéq peh kaweq sansá miraoro.

⁶ Ahrena ahrena wehekáhmé Manikánsabe íwiáh íwiáh tanahráre íwiáhi anínká Manikánsabe íwiáhi puana mira íwiáhire. Moke táhutahuq neh anínká Manikánsabe íwiáh íwiáhéna moke táhutahuq nehnsabé Maniká awahbeh sansáne íwiáhire. Íre neh anínká awehrime Maniká awahbeh sansáne íwiáhéna we moq Manikánsabe íwiáh íwiáhire.

⁷ Iteitene íwiáhúna sansá miraúnayabé oga míono? Írakaumo. Ite pukonaraq iteitene mátaburapeq kowíanehnkono? Írakaumo. ⁸ Peh Maniká itene Wahnah awahbeh sansá miraoneheéq oga míone. Ite pukonaraq itene Wahnahne kaweq matábúrápéq kowíanehe. Ite oga míonaraqkákáq pukonaraqkákáq ite Maniká Iteribone animári míaneheqmúne.

⁹ Sísá Karáhéga oga míona kereq puko kereq wahnahnaitanieéna pukéna iriwe oganúkuwe. ¹⁰ Mókake ite moke Manikánka wahnahnirabeq iriwe perehnehue míahnana wega itene oga mé sansamé itene arambehriwe tagéna saraqmaranawire. Minayabe mó Sísá tagaríéh ánínsábé, Are abehq sansánóna aní móne atéhneho. Wega mirai sansansábé awiréh atéhneho.

¹¹ Manikánka saraqmarahna tanáhráqsábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Íné oga mía míau Wahnáh ání míógara moke mah kehiná kéhínánká ínéba séra sirehunseraráq méra ínénsabe, Are aiq pútaq Maniká móne aintanehrawoe ire. (Aisaia 45.23)

¹² Minayabe mi tanáhráq itega miraaurauna sansánsábé morá ánínká morá ánínkáue Maniká teaweneheqmúne.

Ahbabáq sansa mó aní insoq atéhnehboq suanie i ehwéhne.

¹³ Mó Sísá tagaríéh ánínká miráinsabe, Abehq sánsánire atého. Ínéga mirau sansámé wega tagéna ahbabárinehboq mi sansá suena mó íre mirainie íwiáhoró. ¹⁴ Sísá itene Wahnahnka néne íwiáh aiq kaweraintéhnnsábé íné tagaríómé Manikánka moke táhutahuq nah nanere ire. Minayabe moke táhutahuq noge. Mó anínká mó naneq tahutáhúqsábé, Íre nah nanere ínaraq mína awehrinkehe.

¹⁵ Itega nahwana mó Sísá tagaríéh ánímé íwiáh kikiritaq wega itene táhutahuqsábé, Órira míre atéhnaaqmé mi tahutáhúq mó neho. Iwiáh kikiri anínsábé, Anetaníbo pehipi nanie i anínká we íre arutaboiratéh ání neho. Sísá Karáhéga íwiáh kikiri aníné ahbabáqsabe putionsabe itega nehranka ahbabáratého. ¹⁶ Itega, Kaweq sansáne íwiáhéq mirairara mó kegá tagéra, Íre kaweq sansáne íyehboq mi sansá mó íre miraoro.

¹⁷ Manikánka ite wahnahnaitéhnnsábé itega táhutahuqsábé íre íwiáh íwiáhúne. Írakaumo. Peh kaweqtaq méyabewé, iru ukiq iteyabewé, iru eyoyó aiteyabewé íwiáh íwiáhúne. Manikáne Awanka minawari íwiáh

aitéhre. ¹⁸ Manikánka Sísá Karáhéne arambehri miraue sehgió keyábé, Kawerowe aritowara tagah kegá, Se kaweq ke wóe iwíáhigehe.

¹⁹ Minayabe moráénue Sísane sánsá miraoneheéq we séhréh atéhonehe iwíáhoró. ²⁰ Moke táhutahuqme nah nanere aiq pútaq ehwéhne. Peh táhutahuqsabé iwíáh iwíáhónaga Manikáne arambehri íre kawerarúéhneho. Arega náhna tahutáhúqmé mó anínká tagéna, Órirane iwíáhéna wene órira sansámárí suena ahbabárinaqmé arega we aiq ahbabáratehne. ²¹ Sísá tagariéh ánínká are tagéna arega miraónaga ahbabáratehnehboq mina íre miraúno. Minayabe órira tahutáhúqkákáq píahakák náhnaga mó Sísá tagariéh ání ahbabáratehnehboq íre náhno.

²² Arega miraóna sansámé, Kaweq sansáne iwíáhé mó anínsábé, Ínéga mirau serahnúno ue teawíneho. Arega miraóna sansá peh Maniká teawo. Kaweq sansánuge iwíáhi animé wene arupipeq íre umeh agínana wega iwíáh iwíáhinkehe. ²³ Mó anínká iwíáhéna, Mah tahutáhúq nonka kaweq sansánugapómo éna náhnaraqmé wega ahbabárinae. Aiq pútaq kaweq sansáne iwíáh íre kahnaraq wega ahbabárinae. Moke itene sánsámé aiq kaweq sansáne iwíáh íre kéhtáq mi sansánúnawe itega aiq ahbabárúne.

15

Sísá Karáhéne sansá sehgioneheqmúne i ehwéhne.

¹ Ite Sísane sánsá ahtebóna kewé séhréh arite arámbéhri kéhre. Sísane sánsá peh ákáhtaq ahtebah kegá tábúsoqme sehgiégeheéq séhréh aritanéhe. Íre peh iteitensabé iwíáhia peh séhréh arite iwíáhonehe. ² Itene iyahnabo animárí Sísane sánsá ahtebéra kawerue sehgiégeheéq íre ite iuwahbeh iwíáh peh se séhréh arite iwíáhonehe. ³ Sísá Karáhéga Wenabone arambehri mirainiééna we awahbeh iwíáh suowe. Minayabe Manikáne ehwehnka irarinserah mó kegá Sísá awiréh atowe. Mi ehwéhnká mahraréna,

Sega arensabé awiréh atáhtáq ínénsabe moq niwiréh aintáhwe ire. (*Buk Song 69.9*)

⁴ Manikánka iwíáh arito kegá wene ehweh pehipi íre sehiranuwe. Itega sáhnsahwe ahtebageheéra naho sehiranuwe. Itega Manikáne sansá kawerue ambubu atawéq sehgiégeheéra sehiranuwe. Itega Manikáne sansá íre sueq peh ite meirena kaweraitahna tanáhráqsábé áwénunigeheéra sehiranuwe. ⁵ Itega Manikáne sansá ambubu atawéq kawerue sehgiégeheéna séhréh aitéhre. Ite Sísá Karáhéne sansá sehgieq moráénue peh morá iwíáhigeheéna wega séhréh aitéhre. ⁶ Moráénue peh morá iwíáhirataq itene Wahnah Sísá Karáhéne Abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereq séhréh aritéh éhwéhne.

⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atárotaq wega íre ahqáho aitasa peh séhréh aitaráire. Mina urarinserah Sísá tagariéh ánínká iteba sínaraq mehweh ateq séhréh atáhro. Mirairame Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh sánsá míre.

⁸ Teiníboq irátíáhro. Naho Manikánka ite Asiu kené igaqnansabe omasa éhwéh teriwe. Sísá Karáhéga mah marákóipéq míotaq we Asiu aní ména ite Asiu ke séhréh aitowe. Séhréh aitonka sokigi aitomé omasa éhwéh aiq pútaragire.

⁹ Moke nahnso ke moq séhréh ariteyabe áwíre. Segá wensabé iwíáh iwíáh aintagehéna séhréh ariteyabe áwíre. Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Nahnso ke miéhrarabeq arensabé iwíáh iwíáh ataníe. Arenáwiq pankerónsábé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe ire. (*Buk Song 18.49*)

¹⁰ Wene ehwehnka mó mahraréna,

Nahnso keo, Asiu kereq itereqka moráráq iwíáh iwíághoro ire. (*Lo 32.43*)

¹¹ Mi ehwehnká mó mahraréna,

Nahnso keo, ite ómiga itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atáhro. Mah kehíná kéhínánká wensabé iwíáh iwíáh atáhro ire. (*Buk Song 117.1*)

¹² Áísáiága mó mahraréna,

Sésine anahwa anotah aní míanawire. We anotah aní úkéna Asiu kereq nahnso kereq wahnah aritankéhe. Mi tanáhráq nahnso kegá iwíáhéra, Wega ite kawerairitankéhe éra áwénunigehe úwe. (*Aisaia 11.10*)

¹³ Manikánka omasa éhwéhnéna, Áhnte kawéq náneq iníe únsabe ite amahnága áwénunúne. Wensabé aiq pútare atáh púana wega itene iru ukiq itena eyoyó aitankéhe. Manikáne Awanka kawerue séhréh aitéhnsábé ite iwíáhéq, Wene ehweh aiq pútaq ehwéhne. Wega aiq náina puqáq áwénunúne ewe.

Poraga nahnso ke Sísa éhweh teri terinúnsabe éhwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo animárino, Íné tagariómé ite kaweq sansá mira aruqaruroro ke wóe. Ité Sípane sánsá aiq ahtebah puq wensabé wensabé iwáhnoraréh orahowe. ¹⁵ Ité íbitarúého éna mah pahsí sehiranue iahreráq ítóge. Manikánka séhréh aintéh púana págegeue teiena pagu pagunuge.

¹⁶ Nahnso kegá Manikáne sansá kawerue ahtebéra sehigigehéna ehweh mibeq mahbeq aritéh aní tahnsanéna wene kaweq ehwéh teri terinuge. Nahnso ke séhréh aitanieéna Sísa Karáhéne arambehri mira aruqaruruge. Nahnso kegá Maniká awahbeh sansá sehgiara kaweqtaq mía míaigeheéna Manikáne Awanka séhréh aritena kawerairítéhre.

¹⁷ Sísa Karáhéba mía míaéna Manikáne arambehri kawerue miraunsabé iwíáh iwíáhuge. ¹⁸ Mó kené arambehri íre teiúge. Peh morá Sísa Karáhéga séhréh aintáráirana miraurau arámbéhrí teiúge. Nahnso kegá mina tagéra Manikáne ehweh sehgiówe.

¹⁹ Manikáne Awanka séhréh aintáráinsabé ótaq sansá miraéna ehweh teriátáuge. Nahnso kegá tagéra teriu ehwéh sehgirówe. Sarúsarama suwahpeqkákáq Írírikúma marákórápéqkákáq moke ákáhpeqte ké suwahpeqkákáq Sísa Karáhé éhweh teri terinuraage.

²⁰ Peh Sísa Karáhé éhweh íre írátíáhrabeq koreriyeabe nuwahbehre. Mó anínká nahwiahnsanse pearahnaraq ínéwé wene nahwiahnsansaraq abogéhue nah peyabe nuwahriehre. ²¹ Írakaumo. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

We éhweh íre teriu ke tagariagehe. We éhweh íre írátíáh ké siahtebagehe ire. (*Aisaia 52.15*)

Mi ehwehnká irarinserah íre írátíáh ké koreriyeabe nuwahbehre.

Poraga Aroma suwahpeq pokéyabe awahbó ehwehne.

²² Nahnso ke teri terinurau arámbéhrígá saiqnariarairana iteba íre korahuraage. ²³ Ínéwé áhnte opéq ite tagéyabe nuwahbaraire.

Amahnága mahtaqté árámbehrí aiq parabarúó púana ite koraganie iwíáhuge. ²⁴Sípéni marákórápéq pokonaraq iteruwahpeq kéraganie. Iteba pehgáriq tanáhráq kowéna iuwena pokinieonaraq itega séhréh aintagéhe.

²⁵Téhwe Sarúsarama suwahpeq Manikáne animárí nárinieéna pokinie. ²⁶Táhmáro mibeqté animárí tabonah ke miáhnásábé Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáía marákórápéqté kéreqka nárienehéera móne soruparera níátówe.

²⁷Seyega nárienéhe iwíáhhuronka sirupipeq eyoyóuraire. Sarúsarama suwahpeqte kégá Sísa éhweh téh írátówe. Segá irera nahnso ke teriátówe. Minayabe amahnága nahnso kegá nárienéhe iwíáhhuronsabé aiq kaweruwowe.

²⁸Niátáo moné Sarúsarama suwahpeqte ké aiq náriénaraq Sípéni marákórápéq pokonaraq iteba kéragéna kótaikinie. ²⁹Iteba konaraq Sísa Karáhéga iwíáh aintahna ehweh teiníe. Wega iwíáh aintanawire iwíáhuge.

Poraga, Púreraintáhhro ú ehwehne.

³⁰Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísa Karáhénsabe iwíáhhoro. Manikáne Awanka ite iwíáh aitaráiraq itega mó keyábé irutaboírune iwíáhhoro. Mira iwíáhhotaq págege arámbehrí ínereq miraoro. Mi pagégé arámbehríwé púreq arámbehrí wíre. Púreréq ínénsabeákák púreraintáhhro. ³¹Sarúsarama suwahpeqte Sísa éhwehnsabé suwahrieh kegá nubíyehboq púreraintáhhro. Ínéga mibeqté Manikáne animárí kawerue séhréh aritankehééq púreraintáhhro. Segá néne arambehri aiq ábérehre iwíáhigehééq púreraintáhhro.

³²Mi ke séhréh arítáhhnaraq Manikánka kowe aintahnaraq iwíáh iwíáhhue iteba kinie. Mi tanáhráq itereq ínereqka ehwehnonaraq irupipeq eyoyóinaq iwíáh iwíáhhonehe. ³³Manikánka ómi itene iru ukiq itena iteba mía míaire. Aiq míre.

16

Poraga áhnte keyábé iroro ú ehwehne.

¹Íné nuwahbehme Sísa tagariéh íní wenáwíq Píbi séhréh atáhhro. We Sénkária suwahpeqte íní ména mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh arítéhhre.

²Áhnte ke séhréh aritena íné moq séhréh aintaráire. Minayabe wega iteba kínaaq mehweh ateq we tabonah ína naneq séhréh atáhhro. Ite moke Manikáne animárinká itene Wahnahnsabé iwíáhéq mó ke séhréh aritonanserah mi íní séhréh atáhhro.

³Sísa Karáhéne arambehriurataq Ákúírareq Párisírareq mi akéqká moq moráraq arambehriuraune. Sensabé irao tao arítáhhro. ⁴Segá íné séhréh aintaróyame pukorahuroye. Íre ínébataq moke Sísa tagariáh náhnso kégá moq mi anitéyábé iwíáh iwíáh arítáhhwe. ⁵Mi akéqseq sene nahtapeq momiwío ke Sísa tagariáh kéreqsábé iroro arítáhhro.

Esia marákórápéq Sísa Karáhé éhweh teriátáutaq mi ehwehnsabé Épáínétúsaga téh aiq pútare atena sehgiraire. We niruní ání míre. Iraúno atáhhro.

⁶Máhhriaga ite séhréh aitanieéna anotah arámbehríuraire. Wensabé iraúno atáhhro.

⁷Nánuwahrah Asíú ánité Ántarónikureq Súníásareq míéhye. Íné karábúsiipéq míarataq sega moq mitaq míaroye. Íné Sísa Karáhé íre

tagariarautaq sega we tagariaroyara eqmaro kega sensabé iwíáh iwíáh arítárówe. Sensabé irao tao arítáhiro.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgi áni wenáwíq Ámbíátu míéhre. We niruní áni míre. Wensabé iráu no atáhiro.

⁹ Sísa Karáhéne arambehri miraurautaq Úrábánureq moq moráráq arambehriurauye. Wensabé iráu no atáhiro. Mó niruní áni Sítákísansabé iráu no atáhiro.

¹⁰ Sísa Karáhéne sansá tábúsoqme sehgi áni wenáwíq Ápérie. Wensabé iráu no atáhiro. Áritóbúru karírónánínseqsabé iroro arítáhiro.

¹¹ Nánuwahrah Asiú áni Éróríónansabé iráu no atáhiro. Náhsísune nah-tapeq kaegao Sísa tagariáh keyábé iroro arítáhiro.

¹² Itene Wahnahne arambehri kawerue miraóya anité sensíwíq Tárípínareq Tárípósareqsabé irao tao arítáhiro. Itene Wahnahne arambehri áhnte miraurai inímé Pérísie. We niruní iní míre. We néne iyahnabo iní míre. Iráu no atáhiro.

¹³ Itene Wahnahne sánsá tábúsoqme sehgi áni wenáwíq Árúpansabé iráu no atáhiro. Wenanowé náino tahnsa áni úkurainsabé mi inínsabé moq iráu no atáhiro.

¹⁴ Mó kewé Ásínkárítu req Pégónireq Érémsíreq Pátóbareq Érémasareq sereq moráráq Sísa tagariáh kéreqsabé iroro arítáhiro.

¹⁵ Mó kewé Pírórógureq Súríáhreq Néréúsareq wene anahnowáreq Órímbareq sereq miáh Sísa tagariáh kéreqsabé iroro arítáhiro.

¹⁶ Iteite we mehweh atéhoro. Moke mahtaqté Sísa tagariáh kégá itensabé iroro ewe.

Ahbabáq aitahráho keyábé éhwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáрино, ehgarogaro anímárinseq ahbabáq aitahráho anímárinseq tagariáhro. Íwáhnoruro ehwéhnsabé ahqáho aítáh ké tagariáhro. Segá míéhrarabeq míéhboq peh móbeq miáhro. ¹⁸ Mina tahnsa kégá itene Wahnah Sísa Karáhéne arambehri íre miraéra peh seyene sirupipeqté iwíáh mira aruqaruowe. Segá áhnte ehwéhnera ehnehene aritéhrataq íre ahtebah kégá mi ehwéh irera kaweq ehwéhne iwíáhwe.

¹⁹ Itega Sísane ehweh kawerue sehgiónsabé ómiga íráhwe. Minayabe iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. Ahbabáq sansa ahtebahboq pehragéq peh kaweq sansá ahtebahro.

²⁰ Maniká iru ukiq itéh ánínká owainawa saiqnarianaire. Itene igaranka noginairabeq saiqnarianaire.

Itene Wahnah Sísa Karáhéga séhréh aitéhre.

Porareq míó kega Aroma keyábé iroro u ehwehne.

²¹ Tímóti ínereq arambehrii anínká itensabé iroro ire. Nánuwahrah Asiú kéwé Árúsiareq Sésónireq Sósípátareqka itensabé moq iroro ewe.

²² Mah ehwéh páhssiipéq sehiranu aní néníwíq Tétíae. Poraga tenínserahnuwé pépahqtaq sehiranuge. Iné moq Sísane aninéna itensabé iroro uge.

²³⁻²⁴ Mahtaqté Sísa tagariáh kégá Káiúsine nahtapeq momiwíowana wega iné Pora kirabo aitéhre. Wega itensabé iroro ire.

Mah ke suwahpeqte táhkísi moné wahnahni aní wenáwíq Érásátie. Wereq itene iyahnabo aní wenáwíq Kúátúsareqka itensabé iroro éye.

Manikánsabe iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

²⁵ Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. Ínéwé kaweq ehwéh Sísa Karáhé éhweh teri terinuge. Itega mi ehwéh ireq sehgihehéna Manikánka págege aitéhre. Naho mi ehwéh íre ábóraragia peh kopípeq kowe.

²⁶ Kopípeq kowana Manikáne ehweh iraru kegá aiq sehiranuro puana amahnágawe ábóraq kéhre. Mah kehiná kéhínánká mi ehwéhnsábé aiq pútare atera sehgihehéna Manikánka koreriéro aitaráire.

²⁷ Manikánka webataq mía míaéna aiq moke ahtebehre. Sísa Karáhéga miraúnsabe itega Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

1 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Kórína suwahpeqme nahnso kene anotah matábú Káríki marákóráqpéq kowe. Poraga peh morá ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowéna Sísa éhweh pahsuowe. Pahsuowara wehukega Sísansabé aiq pútare atówana wega mitaq suena mó ke suwahpeq Sísa éhweh pahsuanieéna pokúwe. Pora Kórína suwahpeq íre míotaq Sísa tagariáh kégá sainkue táhmaroga íre kaweq sansánurowe. Mi tanáhráq wega mah pahsí sehiranue mó aní awuwana wega Kórína suwahpeqte Sísa tagariáh ké móriuwe. Mibeqté Sísa tagariáh kégá peh kaweq sansánigeheéna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké ebeq siu pahsíe.

¹ Sísa Karáhé éhweh korerinkeheéna Manikánka íné Pora omaq intena eqmaq nuwowe. Ínéreq itene iyahnabo aní Sósáténireqka ² mah pahsí sehiranúye. Ite Kórína suahpeqte Sísa tagariáh kéó, itega sehiranúya pahsí sáhnsahwe tagahro.

Wene kaweq anímári míageheéna Manikánka ite omaq itowaq wene sánsá sehgiówe. Itereq moke mó kehiná suwahpeqte ké itene Wahnah Sísa Karáhé tagariáh kéreq omaq itowaq itega wensabé iwíáh iwíáhéq púrerúne. Púrerúnana ite kawerue wahnahnaitéhre. ³ Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itehye.

Poraga Manikánsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁴ Manikánka ite meiqme Sísa Karáhéne ayahpi itena anotahtaq séhréh aitéhre. Wega ite kaweraitena séhréh aita aitainsabé ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atóge. ⁵ Wega séhréh aitéh púaq wene ehweh kawerue iraréq iahtebia ké úkowe. ⁶ Sísa Karáhé éhweh iwáhnoruraugaq kawerue irátó puana Manikáne Awanka págegeue séhréh aitéhre.

⁷ Págegeue séhréh aitéhnsabé itega Sísa Karáhé itene Wahnah tuina tanáhráq áwénunotaq Manikáne Awanka náina naneqsabé íre tabonahowe. ⁸ Wega ite págege aitena séhréh aitéh púaq ite oga mé tanahráq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míéhrataqmé itene Wahnah Sísa Karáhé tuinagake íre ehweh aitankéhe. ⁹ Wenahni itene Wahnah Sísa Karáhéreq mía míageheéna Manikánka ite omaq itéhre. Omaq itena ite íre iuwasa peh mirainie i naneq aiq pútaq mirainawire.

Poraga, Peh morá iwíáhoró ú ehwehne.

¹⁰ Néne iyahnabo anímáriño, itene Wahnah Sísa Karáhéga síwáhnorúno aintaránsabé págegeue teiníboq irátíáhro. Ite mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró. Síó síoue peh morá sánsánonehe iwíáhoró.

¹¹ Néne iyahnabo anímáriño, ite tagariáh aní wenáwiq Karoe. Karone awahrahga teniera, Itewe wensabé wensabé abiahnsanéq íre insahwéue míáhwe teniátówe. ¹² Itega mahna tahnsanue mó ehwéh mó ehwéhnowe. Ite mó anítógá, Porane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Ápórone sánsánúne ewara ite mó anítógá, Pítane sánsánúne ewara ite mó anítógá, Karáhéne sánsánúne ewe.

¹³ Aneqsabé mína tahnsa irareo? Sísa Karáhéne anímári mó aní mó anínue míone iwíáhoo? Írakaumo. Itene ahbabáq kaweraitanieéna íné Pora

awankátaq táhpague putiaraugo? Írakaumo. Itega wání merotaq néníwíruue meroo? Írakaumo. ¹⁴ Iteba míarautaq peh morá Kárisápareq Káiúsireq wání meriátáuge. ¹⁵ Minayabe mó kegá, Íné Pora néníwíruue wání meriátóne iyehoéna mó ke wání íre meriátáunsabé iwíáh iwíáhuge.

¹⁶ Mó ke wání íre meriátáuge ume Sítépána karirónánínsábé nibitagire. Se moq wání meriátáuge. Mó kewé wání meriátáugamo íre niahreraq kéhre. ¹⁷ Íre wání merieyabe peh, Néne kaweq ehwéh koreri terinúno éna Sísá Karáhéga eqmaq núwátáire. Wega awankátaq táhpawe putio ehwehmé págege ehwéhne. Mi ehwéh abehq éhwéh úkínehoéna ahtebia ánínká teinserah ehwéh íre teiasa peh pahsuqme tei teinuge.

Sísá pukúme Manikánka págege aitahráhi ehwéhne.

¹⁸ Sísaga itene ahababáqsabe awankátaq pukú ehwehmé iraipéq pokoneherao kegá iwíáhéra, Múguwahgu ehwéhne ewe. Maniká Iteriboga ite kaweritéh kegá Sísá awankátaq pukú ehweh iwíáhéq, Íre wehukene iwíáh peh Manikánka págegeue miraorahi ehwéhne úne. ¹⁹ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Íné ahtebia ání múge iwíáhi anímé ínégá mi iwíáh kaqsuaníe. Íné tábúsoqme iwíáhu aní múge iwíáhi anímé mi iwíáh parabaruaníe íre.

(Aisaia 29.14; Jeremaia 8.9)

²⁰ Mah marákó marákóipéq miáh áhtébiá káyábé anere enehnkono? Púku sáhnshoráho keyábé anere enehnkono? Tobehue ehweho keyábé anere enehnkono? Manikánka mirainka ite iwíáhúnawe mi ahtébiá kéné ehwehme peh múguwahgu ehwéh úkire.

Manikáne sansánká wehukene sánsá kiotaiki ehwéhne.

²¹ Maniká áhnte ahtébiá aní míre. Mah marákóipéq miáh kegá íre seyene ahtebahnka we tagariahrahowe. Itega teri terinúna ehwehmé mi kegá, Múguwahgu ehwéhne ewana Manikánka mi ehwéhnsábé aiq pútare atáh ké kaweraritéhre.

²² Asiu kegá itensabé, Itene ehwehnsabé aiq pútare aitanéhboq ótaq sansá miraoro tei teinowara Káriki kegá itensabé, Ahtebia éhwéh teiéro tei teinowe. ²³ Tei teinowaq itegawé peh Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukú ehweh teri terinúne. Asiu kegá mi ehwéhnsábé, Iuwahrieh ehwéhne aítáhwara Káriki kegá mi ehwéhnsábé, Múguwahgu ehwéhne aítáhwe.

²⁴ Manikánka omaq itéh kegá pukú ehwehnsábé aiq pútare atone. Ite Asiu kereq nahnso kereqka mi ehwéhnsábé aiq pútare atone. Ai q pútare ateq Sísá Karáhé pukú ehwehmé Manikáne págege sansáne éq wene ahtebia sánsáne aiq tagarione. ²⁵ Mó kegá, Manikáne sansámé peh múguwahgu mareqmareq sansáne atáhwana Manikáne sansánká wehukene ahtebia sánsá sene págege sansá aiq moke kiotaikire.

Wene animári míageheéna Manikánka omaq ito ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo animáriño, Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráítaq aneq tahnsá animári míaroo? Minayabe iwíáhoró. Ahtebia kéwé, tauntahu kewé, anotah kewé, ite íre áhnte míarowe. Mó kegá ite tagéra, Múguwahgu ke wóe aítáhwe. ²⁷ Ahtebia ké siyehitarinkeheéna Manikánka ite múguwahgu aítáh ké wene animári míageheéna ite omaq itowe. Tauntahu ke siyehitarinkeheéna Manikánka ite mareqmareq aítáh ké wene animári míageheéna omaq itowe.

28 Mah kehiná kéhínánká iwíáh iwíáho naneqsabé abehq úkinkeheéna Manikánka íre anotah anímárinseq mó kegá siwiréh arítáh kéreq omaq itowe. 29 Minayabe wehukéninká Manikánsabe, Íné anotah aní míó púah omaq intároné íre irarerahowe.

30 Wega ite aiq omaq itarái puag Sísá Karáhéreq mía míowe. Sísá Karáhéga kaweq iwíáh aitéh púana tábúsoqme iwíáhorahúne. Wega itene ahababáqsabe pukú púana kaweraitena insahwé aitena Manikánka wene kaweq anímáí mía míageheéna Sísaga séhréh aitéhre. 31 Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Iwíáh iwíáhi aninká peh morá itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atankéhe (Jeremaia 9.23-24)

2

Kórína suwahpeqte kégá aiq pútare atówe ú ehwehne.

1 Néne iyahnabo anímáíno, iteba séna Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq mó ehwéh mó ehwéhnie ahtebia áninká teínserah íre teiasa peh pahsuqme teiátáuge. 2 Iteba míarautaq ínéga iwíáhéna, Mó aní éhweh íre teiníe. Írakaumo. Peh morá Sísá Karáhéga pukurai ehwéh teiníe iwíáhuraue.

3 Iteba míarautaq néne ninonka íre págegeuraire. Írakaumo. Ninonka mareqmareréna áhreéna iransánuraue. 4 Manikáne ehweh teiátáutaq ahtebia áninká ehnenehne aitena teínserah íre teiasa Manikáne Awanka séhréh aintáí puana págegeue tei teinuraue.

5 Peh íné wehukéninká irarurau ehwéhniká íre awehraq káráirana Manikáne Awanka séhréh aintáí puana págegeue tei teinuraugaq aiq pútare aintáírowe.

Manikáne Awanka ite kaweq iwíáh aitéhraq ahtebia ké úkúne i ehwéhne.

6 Peh morá Sísane sánsá kawerue sehgió káyábé ahtebia éhwéh síwáhnno aruqarurúne. Mi ahtébiá éhwéhmé íre mah marákóráq wahnahno kené ahtebia éhwéh tahnsane. Wahnah ke pukirataq sene ahtebia éhwéh parabaginae. 7 Itega íwáhnorúna ehwéhmé íre ínénéne iwíáh peh Manikáne iwíáh púana ahtebia éhwéh íwáhnorúne. Mah marákó márákó íre mirarotaq Manikánka iwíáhéna, Mókakewe wehuke ínéba íópeq kigeheéna kaweraritaníe iwíáhúwe. Iwíáhéna ite kaweraite ah sabarankeheéna omaq atowe. Naho naho mina omaq ato ahnsábé éhwéh íre pahsuqme teiuwana peh kopípéq kagaúwe.

8 Kopípéq kagaúwara mah marákóráq wahnahno kegá mi ehwéh íre írátíarowe. Írakaumo. Segá írátíarotaq tahirímé itene íópeqté Wáhnáh aní íre subiqme awankátaq táhpato irino. 9 Manikáne ahtebia iwíáhýábé wene ehwehnka aiq mahraréna,

Naho naho wehukene siuranka íre tagah naneq, sene siahrega íre íráh náneq, sene sirupipeq íre iwíáho naneqme, moke minawari Manikánka wensabé sirutaboiro keyábé kawerarowe ire. (Aisaia 64.6)

10 Minayabe mi ehwéh kopípéq kowana Manikánka Wenawa iteba eqmatairana aiq sokigi aire. Manikáne Awanka moke tagéna Manikánka ite íre teí iwíáh aiq tagaríéhre.

11 Wehukéniné arupipeqté iwíáhwé mó anínká tagariahrahíro? Írakaumo. Peh morá wehukení wewene awanka tagaríéhre. Mina

inserah Manikáne arupipeqté iwíáhwé wehukeníká ire tagariéhra na peh morá Manikáne Awanka tagariéhre. Minayabe wega Manikáne iwíáh aiq sokogi aíre. ¹² Itega mah marákóipéqté kégá iwíáh onserah ire úne. Írakaumo. Manikánka Wenawa iteba eqmaq áúwátáirana itereq mía míaire. Wega náí náini naneqmarí ahtebageheéna Wenawa iteba eqmaq áúwéhre. ¹³ Manikáne Awanka iwíáh aitena wega náí náini naneq teiúge. Peh ahtebia wéhúkégá teienserah ire iwáhnoruge. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh iwáhnorugaq ahtebahrahowe.

¹⁴ Manikáne Awansabé awahrieh anínká wene ehweh ire ahtebéna wega náí náini naneqsabé, Peh múguwahgu ehwéhne éna nuwahriehre iwíáhire. Mira iwíáhinsabé Manikáne Awanka mi aní peh áwé tagehrana wega mi ehwéhnsabé ire ahtebahrahire. Peh morá Manikáne Awanka weba mía míai anínká mi ehwéh iwíáhue tagéna ahtebehre.

¹⁵ Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai anínká mó kené ehweh íréhtáq iwíáhue tagéna aiq pútaq ehwéhnikákáq péhe éhwéhnikákáq iwíáhue saraqme tagahráhire. Manikáne Awanka mía míai puana mó anínká mi aniné sánsá ire saraqme tagahráhire. ¹⁶ Manikáne ehwehka aiq mahraréna,

Itene Wahnahne iwíáh tagarawéna wensabé áwáhnori anímé ire míéh mino ire. (Aisaia 40.13)

Íre miéhra na Manikáne Awanka séhréh aitéh púana Sísa Karáhéga iwíáhinserah iwíáhorahúne.

3

Sísa tagariáh kéwé Manikáne arambehri ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, iteba míarauta q itega mah kehiná kéhinánká iwíáh onserahnurowe. Mira iwíáh onserahnurowe puaq ite pehgáriq anímáriná tahnsa iwíáhurowe. Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéh ké síwáhnoruraunserah ite ire iwáhnorurauge. Írakaumo. ² Pehgáriq anímáriná tahnsa iwíáhuro puaq ite peh náh néq awaq ire nahrahowe. Minayabe mi tanáhráq págege ehwéh ire iwáhnorurauge. Amahnága moq ire iwáhnoruge.

³ Amahnágaákáq itene irupipeqté áhbábáq sánsánsabé irutaboiro puaq págege ehwéh ire iwáhnnonorahuge. Itewe abiahnsanéq tobeh ehweh aruqarurowe. Miraonsabé iteite iuwahbeh iwíáh miraéq peh wehukene sánsá sehgió mino. ⁴ Mó anínká, Íné Porane sánsánu aní múge irana mó aninká, Íné Ápórone sánsánu aní múge ire. Mira iwíáhonsabé peh wehukene sánsá sehgiówe.

Sotápéq arambehrióya anitéyábé pabeqme ehwéhne.

⁵ Kawerue iwíáhoró. Ápórowe insebo? Íné Porawe insebugo? Ite peh Manikáne arambehri anité úye. Maniká itene Wahnahka íné mó arámbéhrí niena Ápóro mó arámbéhrí awena urairata mi arámbéhríurauya q itega Sísansabé aiq pútare atárowe.

⁶ Wehukeníká ayu sotápéq uqmaréhnserah ínéga Sísa néhweh teiátáuge. Mó anínká wání sotápéq tuinkeheéna ubenah kíqmaréhnserah Ápóroga inehe iwáhnoruraire. Manikánka sotápéqté ménsáméhnsánsabé kiro atéhnserah wega itensabé, Ai q pútare ainteq néne sánsá sehgióro aitáráire.

7 Íné ayu uqmatau anínseq ubenah kíqmaréh ánínseqsabé íre iwíáh iwíáh aítáhiro. Írakaumo. Peh morá kiro atéh ání Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhiro.

8 Ayu uqmaréh ánínseq ubenah kíqmaréh ánínseqka monseráhnue arambehrióye. Manikánka sene arambehri agehgamarena ápeq nárinkéhe.

9 Itewe Manikáne so tahnsa móe. Ínéreq Ápóroreq moráráq Manikáne arambehriúya anité úye.

Nah peyabe pabeqme ehwéhne.

Itewe Manikáne nah tahnsa móe. ¹⁰ Íné Manikáne nah pe ani míankeheéna séhréh aintena omaq intáráire. Minayabe nah pe sansa tagariéh ání tahnsanéna nahwiahnsanse pearógana abogéh tagariéh ánínká abogéhire. Mi arámbéhrí Manikáne arambehri puag ite mi arámbéhrí mirao ke tábúsoqme arambehrioro. ¹¹ Manikáne arambehriwe nah pe arámbéhrí tahnsane. Manikánka Sísá Karáhéwé nahwiahnsanse úwe. Mó aní nahwiahnsanse íre miahrahirana Sísá webataq awehrare.

¹² Manikáne arambehrio kegá abogéhotaq íre monseráh arámbéhríowe. Wehukega pearáh náneqme itene arambehri tahnsáne. Kawerue arambehrio kegá kóraraté pearáhwara mó kegá págege moné tahnsa náneqtaté pearáhwara mó kegá kaweq ebáhtaté pearáhwara mó kegá awankátate pearáhwara mó kegá onerate pearáhwara mó kegá námúqtate pearáhwe.

¹³ Sísá tuinagake Manikánka ehweh aritahnaraq kaweq arámbéhríowamo éna mó aniné arambehri mó aniné arambehriue aghemarena íre kaweq arámbéhrí moke kekiruankéhe. Kekiruahnaraqmé uworapeqté náneq moke taginserah íre kaweq arámbéhrí moke taginawire.

¹⁴ Sano ebáh íre tagia peh kagainserah kaweq arámbéhrí aniné arambehri íre toráh agia peh kaginawire. Wene arambehri íre toráh agia peh kahnarraq mi arámbéhríyábé ápeq meyanæ. Mó aniné arambehri moke taginaraqmé mi anímé ápeq íre meyanæ. ¹⁵ Ápeq íre meyéh anímé nahperehrabeqte ání tahnsane. Wehukéniné nah írarehtaq mó anínká mi aní nahupeqte koweqme máhpeq atahnana wene nahnkakaq wene ménsámehnsánkakaq moke taginawire. Mina inserah Sísansabé aiq pútare atéh ánínká íre ábéreh arámbéhrínaraq Manikánka we íopeq tumeiranae. Peh morá wene arambehri moke tagina puana ápeq íre meyanæ.

Itene inonka Manikáne nahne i ehwehne.

¹⁶ Manikáne Awanka itene irupipeq mia míai puag itewe Manikáne nah moe. Minayabe aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene inonka Manikáne nah mire. Wega, Néne nahne éna we mia míairabeq ahabábáq íre kéhre. Minayabe wene nah ahabáratéh anímé kamah awinawire.

Itaga peh wehuke síwíq pankerého i ehwéhne.

¹⁸ Itene irupipeqté péhé éhwéhnká iteite péhe éhwéh nuwíyého. Peh morá mah marákóipéqté sánsá ahtebéh anínká iwíáhéna, Íné anotah ahtébiá ání múge iwíáhínaraq íre kawerire. Wehukénínká iwíáhéna, Íné íre ahtebia ání múge iwíáhínaraq mókake ahtebia ání úkorahire. ¹⁹ Aneqsabé mira iwíáhinkehbo? Manikánka mah marákóipéqté áhtébiá iwíáhíyábé múguwahgu iwíáh wíre arítéhre. Minayabe ahtebia keyábéwé wene ehwehnka mahraréna,

Táhmáro kegá mó ke ahabárarite sansansabé iwíáhéra mó ahabábáq sánsá mó ahabábáq sánsá miraonehe iwíáhowe. Iwíáhowana Manikánka peh áwé tagehrana seyene ahabábáq sansanká seye saiqnaríehre íre.

(Jop 5.13)

²⁰ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Itene Wahnahnka ahtebia kéné iwíáh aiq tagehre.
Sega miraoneheqmúne iwíáh aiq tagehre.

Tagéna abehq iwíáhe aritéhrara íre miraorahowe ire. (*Buk Song 94.11*)

²¹ Abehq iwíáh aritéhnsábé wehukega miraoraho arámbéhríyábé íre iwíáh iwíáhoró. Manikánka séhréh aitéhnsábé ite moke wega í náneq matíáhwe.

²² Íné Porareq Ápóroreq Pítareqka ite séhréh aitaneheeq míone. Manikánka moke mah marákó marákó náiena itene oga mé tanahráqkákáq itene puké tanahráqkákáq omaq itéhre. Manikánka séhréh aitanieéna amahnága kéh náneqkákáq mókake kahna naneqkákáq matíáhro aitéhre. ²³ Ite Sisa Karáhé kahnáh miáhwana we Maniká Iteribone ahninkáwá miéhre.

4

Maniká wewega wene arambehri anímári aghmarena sainsue ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáhirataq, Ite Sisa Karáhéne arambehri miraúna kee iwíáhoró. Ite Manikáne kopípéqté éhwéh wahnahnúne iwíáhoró. ² Kaweq arámbéhrío kegá se arambehri aritéh aniné ehweh kawerue sehgiówe.

³ Íné kaweq arámbéhríu aní míogamo. Itereq mó kereqka néne arambehri iwíáhue tagéq tenírataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Mó kegá néne arampehriyabé koti irataq nirupipeq íre iwíáh kikirinie. Íné moq ínénéne arambehri íre agehgaqme tagaríoge. ⁴ Ínéga arambehriurataq áhwára áhwára arámbéhríuraume íre niahreraq kéhre. Íre niahreraq kéhnsábé peh kawerue arambehriuraugamo? Árahuraugamo? Íre ínégá iwíáhunka peh morá Manikánka agehgaqme sainuwankéhe.

⁵ Amahnága íre ehweh arite tanahráq púaq mó kené arambehri aghmareq ehweh aritého. Sisa itene Wahnahnka tuinagake moke sunkikírirabeq kopéqsúáh náneqkákáq itene irupipeqté iwíáhákáq wene téhrehrebeq marahnana ábóraraginae. Mi tanahráq Manikánka mah kehiná kéhíná aghmarena sainsuankéhe.

Anotah anímári múne iwíáhiyeho i ehwéhne.

⁶ Néne iyahnabo anímárinó, Manikáne sansá ahtebageheéna ínereq Ápóroreqsabé teiewóge. Ite anitéyábé iwíáhéq Manikáne púkuga irarinserah tábúsoqme sehgióro. Manikáne anitéyábé peh morá ánínsábé iwíáh iwíáh ateq mó aní peh áwé tagahwe. Íre kawerowe. Manikáne ehweh anterúéhboq mína tahnsa íre oro.

⁷ Ite anotah anímári múne iwíáhoo? Manikánka íre náíátáitaq tahirímé ite peh tabonahéq mareqmareq ke miáh iripo? Manikánka aiq náiena séhréh aitaráinsabé aneqsabé iteitensabé iwíáh iwíáhoo?

⁸ Itewe, Manikáne sansá aiq moke ahtebóne iwíáhowe. Itega ínégá, Pora kiotaikéq anotah anímári múne iwíáhoo? Itega aiq pútaq ahtebahtaq tahiri ínégá moq iwíáh iwíáhu irino. ⁹ Íné iwíáhume Manikánka ite, wega eqmaro keyabé, Moke mó ke ebeq nogirara ite sinehe sigehe ire. Wehukega wehukení subiq suaneheraotaq áhnte kegá taganeheéra sewe. Ite eqmaro kewe mína subiq suaneherao wehukení tahnsa múne. Íre peh wehukega ite iwahnkanawaga íopeqté kéreqka moq iuwahnkanowe.

¹⁰ Ite eqmaro kega Sisa Karáhéne arambehri miraúnayabé áhnte tagah kegá iwiréh aitera múguwahgu mareqmareq ke wóe aítáhwe. Itega

iwiáhéq, Sísa Karáhéne sansá aiq ahtebóne éq págege animárimíone éq mó kegá itensabé iwiáh iwiáh aitáhwe ewe. ¹¹ Ite eqmaro ke menahnkákáq amahnágaákáq irupibiire. Tahbobóire. Itene korósi keh subankire. Mó kegá ite subiq márâhwaq íre nahnkakaq ké wéq ahtapeq áhnte nogune.

¹² Itene iyahnkaratáté págegeue arambhiriúne. Mó kegá ite íre kaweq ehwéh aitáhtáq itega kaweq ehwéh ayahqme teriune. Mó kegá íwiognahtaq keh míone. ¹³ Mó kegá ite íéhruruotaq se insahwé aritone. Mó kegá ite eqmaro keyabé, Ite atutu tahnsanéq abehq ké wóe aitáhwe.

Poraga, Ínéga iwiáhue mira aruqaruru serahnoro i ehwéhne.

¹⁴ Iyehitankeheéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Íraukaumo. Itensabé nirutaboiru animárimímiáh púana kaweq iwiáhigeheéna mah ehwéh sehiranue teiúge. ¹⁵ Peh íregárita q ke 10 táhúséni (10,000) iwáhnoro ke miáhtáq tahirí íre áhnte itéríbóréh miáh iripo? Íraukaumo. Téh koreiátáu animé keh morá ínébatate. Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárotaq we éhweh ínébataq teiátáunsabé iteribo úkurauge.

¹⁶ Iteribo úkuraunsabé ínéga iwiáhue mira aruqaruru serahnoro éna tei teinuge. ¹⁷ Ínéga mira aruqaruru serahnigeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge. Tímótiwe Sísa itene Wahnahne aninéna wene sánsá kawerue sehgiána nirutaboiru aninéna nénahni tahnsa miéhre. Sísa Karáhéne sánsámé mó ke suwahpeq mó ke suwahperue momiwiuriáhtáq síwáhnoro aruqaruruge. Mi sánsá íahreraq itena iwáhnorinkeheéna Tímóti iteba eqmaq áúwóge.

¹⁸ Táhmaro itega píribahriéq, Poraga iteba íre sinkehe íwiáhowe. ¹⁹ Itene anotah Wahnáhnká kowe aintahnaraq iteba apubúue kinie. Konaraq píribahri kené ehweh anetaníbo éna sene sánsá págege sánsápómo éna taganie.

²⁰ Manikánka wahnah wahnahnirabeqte sánsámé íre keh ehwehne. Mi sánsámé págege aítahráhi sánsá míre. ²¹ Iteba konaraq abowágá wene ani kamah awínserahnue págegeue kininkono? Iteba konaraq nirutaboirue kehwehne kininkono? Aneq sánsánue kininkono? Teniéro.

5

Wenabone ahre abarii ehwéhne.

¹ Ite miáhrabeqte ánínká anotah íre kaweq ahbabárire uro ehwéh írátáuge. Mi ahbábáqmé ahkaragára sansanéna anotah orírane. Wehukega íre mirao sánsá mi anínká mirauraire. Wenabone ahre abariuraire urowe. ² Itewe anotah ke úne iwiáhéq mó ke kiotaikúne iwiáho? Aneqsabé itene irupipeq íre umehiro? Iyehitáhnraq mi ahbábáq áni móbeq kaqsúáhiro.

³ Íné iteba míótaq tahirí itene iuranabiah tapeq mi ahbábáq áni ehweh ató irino. Ninonka mahtaq míógana keh morá nénéniwa iteba miéhnásabé mi anínsabé aiq ehweh atóge. ⁴ Itega momiwíéq Sísa áwíq áhrabirataq nénéniwa moq míanae.

Itene Wahnah Sísa págege aítahnraq ⁵ mi anínsabé ehweh atanéhe. Ahbabáq aniné anonka kamah awinkéhboq owainawapa kaqsúáhiro. Itega miraonaraq wega iwiáhue wene ahbabáq suahnaraqmé Sísa itene Wahnah tuina tanáhráq íre kamah awinkéhe.

Ahbabáq ani móbeq kaqsúáhiro i ehwéhne.

⁶ Ite anotah ke úne irareme íre kawerowe. Ite miáhtáq anotah ahbábáq ání miéh mino. Páréti agiéh ánínká pehgáriq muoráhi naneq marahnaraq moke páréti mugue anotah úkinae. Mina inserah ite miáhrabeq ahbabáq iúgi ínehoéq mi ahbábáq ání kaqsúáhro.

⁷ Muoráhi naneq páráwahipéq íre kahnaraqmé páráwah peh kanae. Íre muinae. Minayabe naho muoráhi naneq súáhro. Ite o paréti íre muoráhi paréti tahnsa miagehboq ahbabáq ani kaqsúáhro. Kaqsúéh rataqmé wene ahbabáqka ite íre iúgi ínaq peh kaweqtaq miagehe. Sótai kú iahreraq ko tánáhráq sokah sokahéra* sipisípiq áráhq subiq márónserah Sísá Karáhé subiq súówe.

⁸ Iwiáh íwiáhé tanahráqsábé sokah sokahonehe. Sokah sokahéra Asiu kegá sene nahtapeqté nahonáh muoráhi naneq súónserah ite Sísá tagariona animárínká itene ahbabáqkakaq moke íroke sansánkákáq suaneheqmqúne. Wehukega o paréti íre muoráhi naneq kéh páréti tírúnserah itega peh tábúseréh sánsámé aiq pútaq sansámé sehgieneheqmqúne.

⁹ Mó animáríné ahre abari aruqaruro kereq íre mía míao ro éna sehiranue teiewóge. ¹⁰ Moke ahbabáq ké sueq móbeq miáhro íre uge. Se mah marákóipéqté kééra mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá meyanehéera subiqme sabiwiáhwe. Segá Manikánsabe íre íwiáh íwiáhia peh mó naneqsabé íwiáh íwiáh aruqaruro. Itega moke mina tahnsa ké súáhtáq tahirimé mah marákóráq íre miáhraho irino.

¹¹ Peh morá, Ite Sísá tagarione e kegá ahbabáriransabé sehiranue teiewóge. Mó kené ahre weh abariome, mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekime, Manikánsabe íre íwiáh íwiáhia peh mó naneqsabé íwiáh íwiáh atáhmé, mó keyábé péhe éhwéh aritewé, piah néra múguwahgu aruqaruro, aebówé mina tahnsano ke sueq móbeq miáhro. Ite Sísá tagarione e kegá mina tahnsa áhbábárirataq moráráq táhutahuriyehboq móbeq miáhro.

¹² Sísá íre tagariáh keyábé ehweh aritanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Minawé íre néne arambehri wire. Sísá tagariáh ké ite momiwiuriáh kegá ahbabárirataq ehweh ariteyabe iteitene arambehri wire. ¹³ Sísá íre tagariáh keyábé ehweh aritewé peh Maniká wewene arambehri wire. Ahbabáq aninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna, Ite miáhrabeqte ahbabáq aruqaruri aní kaqsúáhro íre. (Lo 13.5, 17.7, 21.21, 22.21-24)

6

Sísá tagariáh ké koti aritéhneho i ehwéhne.

¹ Sísá tagariéh ánínká mirainayabé arega abiahnsa atéhnaraqmé anerinabo? Sísá íre tagariéh wáhnáh ánípá meqme móate koti atéhneho. Minawé ayehiteh sansáne. Peh Sísá tagariáh kéba meqme kure koti ato. ² Mókakewe itega Sísá tagariáh kegá mah kehiná kéhínané sánsánsábé íwiáhue tagéq sararaneheqmqúne. Minawé aiq ahtebaho? Itega mókake mah kehiná kéhíná ehweh aritáhnayabé amahnága aneqsabé pehgáriq ahbabáq náneq íre kaweraritahráho?

³ Mókake itega íopeqté kéné sánsá moq saraqmaráhnawe íre ahtebaho? Minawé anotah arámbéhríe. Amahnága ahbabáq naneq kaweraritewé

* 5:7: Kisim Bek 12.3-21, 13.6-7 tagá hno.

pehgáriq arámbéhríe. ⁴ Minayabe ite Sísa tagariáh kégá koti ehwéh kahnarag Sísa íre tagariáh kégá kaweraitageheeq aneqsabé seba pokoo?

⁵ Seba pokonsabé aneqsabé íre iyehitehro? Ité Sísa tagariáh ké miáhrabeq ahte bia ánimé mi arámbéhrí miraorahi aní miéh mino? ⁶ Sísa tagariéh ánínká mó Sísa tagariéh aní ehweh atankeheéna Sísa íre tagariáh kégá tagahtaq meqmena móátéhmé íre kaweq sansáne.

⁷ Sísa íre tagariáh ké miáhrabeq itega Sísa tagariáh keyábé ehweh aritéhrame ahababáq sansanéq Sísa Karáhéne sansa íre sehgiowe. Sísa tagariáh kégá ite ahababáraitéhrataqmé itega túbáh agirataqmé íre ahababárowe. Minayabe túbáh agina sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire. Sísa tagariáh kégá arene ménsámehnsá aebóinaraqmé arega túbáh aginawe mi sansánká ehweh atahna sansá kiotaikire.

⁸ Kiotaikiraq peh itewe íre túbáh agowe. Írakaumo. Íre túbáh agia peh mó Sísa tagariáh ké ahababáraitaq sene ménsámehnsá aebóowe.

⁹ Ahababáq kega Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq miáhmé aiq ahtebah mino. Péhe éhwéhnká itene irupipeq péhe nuwíyéhboq íráhro. Ahrari mahbi abario kewé, Manikánsabe íre iwíáh iwíáhia peh mó naneqsabé iwíáh iwíáh atáh kéwé, mó aniné ahre weh abario kewé, wehga áwáhu weh sobaruqnahbaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe. ¹⁰ Aebó kéwé, mó kené ménsámehnsánsabe sigará pabeki kewé, píah néra múguwahgu aruqaruro kewé, mó keyábé péhe éhwéh arítáh kéwé, mó kené ménsámehnsá pehipi meyáh kéwé, mina tahnsa áhbábáq aruqaruro kewé Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre awaq mianeherawoe.

¹¹ Menahmé ite táhmaro mina tahnsa ké míarowe. Míarowana Manikánka ite pabeq paberaitena, Néne animarí miáhwe aítaráire. Itega itene Wahnah Sísa Karáhénsabe aiq pútare atároraq Manikáne Awanka itene ahababáq kaqiuwena itene irupipeq kaweraitáritaq Manikánka itensabé, Kaweqtaq miáhwe aítaráire.

Itene inonkame Manikáne Awane nah puag mó kené ahre weh abariyeho i ehwéhne.

¹² Manikánka íre ahqáho aítarái sansá aiq miraorahuge irareme aiq pútaq iwíáhowe. Peh moke miraorahúna sansánká íre séhréh aítahráhire. Minayabe mó sansánká íné saiqnarieheheéna pehwehrue míanie.

¹³ Itega pabeqme ehwéh irareme, Táhutahuqme itene irupipeq iyahbankire nanere éq minayabe Manikánka itene ayahba mirarowe ewe. Itene ayahbame tópah mewe nanere éq minayabe Manikánka tópah kirahno atéhre ewe. Mi ehwéh aiq pútaq ehwéhnirana peh mókake Manikánka táhutahuqkakáq itene inonkankakáq parabaruankéhe. Mina inserah mó kené ahre weh abariigeheéna Manikánka itene inonka miraroo? Írakaumo. Itene inonkame itene Wahnahne anonka mire, Wene sánsá miraigeheéna itene inonka mirarowe. ¹⁴ Maniká págege aní púana itene Wahnah Sísa iriwe oganúq atonserah ite moq iriwe oganúq itankéhe.

¹⁵ Itene inonkataq moke kéh náneqmarí Sísa Karáhéne naneq mire. Minawé aiq ahtebaho? Itene inonkame moke inonkataq kéh náneqme Sípane naneq púaq árahue itene inonka ahababáq ininsó sienéhnkono? Írakaumo. Anotahtaq ahqáho uge. ¹⁶ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Weh ahre peh morá áú tahnsa úkigehe íre. (Stat 2.14)

Minayabe arega ahbabáq ini abariónaga wereq arereqne iú peh morá áú tahnsa úkire. Minawé aiq ahtebaho? ¹⁷ Itene Wahnah Sísareq mía míáonaraq arereq Sísareqne iwa peh morá áwá tahnsa úkire.

¹⁸ Mó kené ahre weh abarié sansa pehragahro. Ahriahri mi sansánirabeq móbeq míáhiro. Moke mó ahbábáqmé íre wewene anonka ahbabáruwíáhráhire. Mó kené ahre weh abarii ánimé wewene anonka ahbabáruwíéhre.

¹⁹ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iteba mía míainsabé amahnága arene anonka wene nah mire. Minawé aiq ahtebaho? Arene anonkame íre arebataq arene wíre. Írakaumo. ²⁰ Insahwé aitanieéna Manikánka anotah apéqtáté paiqmarowe. Aiq paiqmaronsabe itene inonkankakák Manikánsabe iwíáh iwíághoro.

7

Poraga wehké sansánsábé irarú ehwehne.

¹ Itega sehiranue kasenuro ehwéh teiníboq írátíágho. Ahre íre mera peh míéh ánimé aiq kawerire. ² Íre ahreakáq ánínká mó kené ahre abariínehboq we ahre meyankehe. Ahrari wehkinkehe.

³ Wehne anonkame íre webataq wene anonka mire. Minayabe arene ahrega, Máho ínah íre ahqáho ato. Ahrene anonka moq íre webataq wene anonka mire. Minayabe arenawehqka, Máho ínah íre ahqáho ato.

⁴ Ahrega wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wenawehqka wahnahnátéhre. Mina inserah awehkawagá wewene anonka íre wahnahnire. Írakaumo. Peh wene ahrega wahnah atéhre. Minayabe arene ahreyabé arenawehqsabe íre ahqáho ato.

⁵ Ite weh ahre morá iwíáhéta kawerue púreroyehe iwíáhéta awehriéta peh míayehe irataqmé aiq kawerire. Púrerira tanáhráq parabagínaraq mó íre ahqáho ato. Owainawanka mó aní abarié iwíáh atehnehboq íre ahqáho ato.

⁶ Ahre meyo éhwéh íre teiúge. Ahreyabé awina anínká iwíáhue meyankehe. Séhréh aiteyabe mah ehwéh teiúge. ⁷ Moke mó ke íné tahn-sanue míáhtáq tahirí aiq kaweri irino. Peh Manikánka ahre meweyabe mó aní mó iwíáh atena mó aní mó iwíáh atena aruqarurire.

Íre túbáh agorahotaq ahre meyágho i ehwéhne.

⁸ Mahbigaunseq ahrarigaunseq kéweinínsónseqsabé mahraruge. Íné íre ahreakáq aní múge. Ite íné tahnsa míéhrataqmé aiq kawerire. ⁹ Ite íre peh míahrahirataqmé ahre weh meyágho. Mahbiga, Ahreyabé níre irana ahrariga, Weh kéreyabe níre ire. Mó kené ahre weh abariíyehboq arerene ahre weh airaiq meyágho.

Arenawehq auwéhneho i ehwéhne.

¹⁰ Ahreakáq wehakaq keyábé mahraruge. Ánáhkawagá awehkawa íre auwo atóge. Mahnawé íre ínénéne ehwehne. Írakaumo. Itene Wahnahnka aiq irarire. ¹¹ Ánáhkawagá wenawehq auwahnararaq mó wehkínehboq peh míankehe. Áúwátái wehbá kouwekue insahwé atahnaraq aiq kawerire. Awehkawagá wene ahre airaiq áúwéhneho.

Nánuwehq kéranie ínaraq awehkawagá áúwéhneho i ehwéhne.

12 Mó keyábé peh ínénéne iwíáhu ehwéh teínie. Íre itene Wahnahnka tení éhwéh peh ínénéga iwíáhéna mahraruge. Awehkawawé Sísá tagariéh ánínirana ánáhkawa Sísá íre tagariéh ínínká, Nánuwehq kéranie ínaraq awehkawagá áúwéhneho. 13 Ánáhkawa Sísá tagariéh ínínirana awehkawa Sísá íre tagariéh wehgá, Néne ahrereq míanie ínaraq ánáhkawagá áúwéhneho.

14 Ánáhkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagariéh áwéhkawágá wene ahre íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Awehkawagá Sísane sánsá sehgieyabe Sísá íre tagariéh ánáhkawágá wene weh íre auwena wene sánsá tagéna kaweqtaq míahrahire. Minayabe arene ahrega, Arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Arenawehqka arereq míanie ínaraq áúwéhneho. Íre áúwéhrataq itene animárí moq kaweqtaq míahrahowe. Kaweqtaq míahrahi ehwéh péhe éhwéh tahirimé itene animárí Sísá íre tagariéh ké míáh irino.

15 Wehgabópoq ahregabópoq Sísá íre tagariéh ánínéna wensabé nuwahriehre éna pokinie ínaraqmé peh áwé tagahro. Manikánka itensabé, Pehwehrue míáhro aitéhnsábé itene iru ukiq itankeheeq mí anínká pokinie ínaraqmé peh áwé tagehrataqmé aiq kawerinae. 16 Arenawehqka arereq míéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne. Arene ahrega arereq míéhnsábé mókake wega Sísane sánsá sehginabirapómo. Arega íre tagariahne.

Manikánka ite saraq íátái arámbéhrí sehgióro i ehwéhne.

17 Maniká itene Wahnahnka ite omaq itena wene arambehri saraq íátáire. Saraq íátái arámbéhrí kawerue sehgióro. Sísá tagariéh ké iwáhnorutaq mah ehwéh tei teinuge. 18 Manikánka are íre áhraburai tanáhráq mó kegá arene áú amurúrutonsabé ayehitéhnehboq anetaníbo iwíáhúno. Manikánka are áhraburaitaq arene áú íre amurúrutonsabé amahnága mí sansánsábé arutaboirinehboq pehragáhno. 19 Arene áú amurúrutonsabé peh abehq míre. Anetaníbo iwíáhúno. Arene áú íre amurúrutonsabéákáq anetaníbo iwíáhúno. Peh Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónsábé anotah sansá míre.

20 Manikánka áhraburaitaq miraurona arámbéhrí miraúno. 21 Manikánka áhraburaitaq mó aniné arambehriga are saiqnariarairo? Minayabe iwíáh kikirineho. Arene marakóipeqté wáhnáhnká saraq auwena pokúno atah-naraq pokinkehe. 22 Maniká itene Wahnahnka are áhraburai tanáhráq mó aniné arambehriga are saiqnariarairana Sísá itene Wahnahnka arene ahbabáq kaqauwátáinsabé wega saraq áúwéh ání tahnsa míahne.

Wega áhraburaitaq pehipi míaronana Sísá Karáhéne arambehriga amahnága are aiq saiqnariéhre. 23 Wene animárí míageheéna Sísaga anotah apéqtáté paigmarowe. Paigmaronsabe peh wehuke suwahbeh sansá miraiyeho. Peh Maniká awahbeh sansá miraoro. 24 Néne iyahnabo animáríno, Manikánka ite íáhraburaitaq mirauro arámbéhrí miraéq Maniká Iteriboreq míá míaooro.

Poraga mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé teriu ehwéhne.

25 Mahbigaunseq ahrarigaunseqsabé mahraruge. Itene Wahnahnka mah ehwéh terio íre tenírana peh ínénéga aiq pútaq ehwéhnéna iwíáhue teiúge. Wega íné séhréh aintéhrana wene arambehri mira aruqaruruge. Minayabe néne ehweh íráhro. 26 Íre kaweq sunúq áhníbórá sinainsabé

ahre meyaníe íwíáh, wehkinie íwíáh súáhro. Mi iwíáh súéhraataqmé aig kawerire íwíáhuge.

²⁷ Ahreakáq míéhnaaqmé áúwéhneho. Íre ahreakáq míéhnaaqmé ahre meyaníe íwíáhineho. ²⁸ Arega ahre meyéhnaaq minawé íre ahbabáriniewóne. Arega wehkinaraq minawé íre ahbabáriniewóne. Ahre meyéhra kegá mah marákóráq mé tanahráq sirupipeq umeh aginawire. Itene irupipeq umeh agínehoéna teiúge.

²⁹ Néne iyahnabo anímárinó, mah marákóipéq mé tanahráq aig parabaginaire. Sísa tuina tanáhráq áhníbórá sinaire. Minayabe ahre mero keo, íre ahreakáq ké tahnsa míáhro. ³⁰ Ibisah keo, íre ibisah ke tahnsa míáhro. Iru eyoyóo keo, iru íre eyoyóo ke tahnsa míáhro. Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro keo, íre ménsámehnsánkakaq ké tahnsa míáhro. ³¹ Mah marákóipéqté sánsá parabaginai puaq áhnte ménsámehnsánkákáq kéo, itene ménsámehnsánsabe irutaboiriyehe.

Iwíáh kikiriyeho i ehwéhne.

³² Ite iwíáh kikiriyeho éna mah ehwéh teiúge. Íre ahre merai anínká Maniká wene Wahnahne arambehri kawerue sehgieyabe iwíáhire. ³³ Wene ahrega kaweróne atankeheéna ahre merai anínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáh iwíáhire. ³⁴ Minayabe we mó iwíáh mó iwíáhire. Sísa tagariéh áhrárigá iwíáhéna, Néne ninonkakakaq néniwankakaqmé kaweqtaq míanieéna Maniká áwúge éna Maniká wene Wahnahne arambehriyabé iwíáh iwíáhire. Wenawehqka kaweróne atankeheéna wehakaq ínínká mah marákóipéqté náneqsabé iwíáhire. ³⁵ Págege sansánká saiqnariankeheéna íre teiúge. Írakaumo. Peh séhréh aitanieéna mah ehwéh sehiranue teiúge. Maniká itene Wahnahnsabé webataq iwíáh iwíáh ateq wene sánsá kawerue sehgiegeheéna sehiranue teiúge.

Wene ahre aráryábé éhwéhne.

³⁶ Wene ahre aráryábé arutaboirena abariinie iwíáh aruqaruri anímé ahbabáratehnehboq airaiq meyankéhe. Wega airaiq meyhawé íre ahbabárinae. ³⁷ Wewene anonkataq kawerue wahnahnorahi mahbígá, Ahre íre meyaníe iwíáhnaraq aig kawerire. ³⁸ Wene ahre arári meyhé anímé kawerire. Ahre íre meyhé anímé anotah kawéire.

³⁹ Wenawehq oga míahnaraqmé mi ínínká awehkawareq mía míaiagehe. Sísa tagariéh íníné awehkawa pukínaraq we mó Sísa tagariéh áni kérankéhe. ⁴⁰ We mó Sísa tagariéh áni kérahnaraqmé aig kawerire. We peh kéweiní míahnaraqmé anotah kawéire. Mahnawé ínénéga iwíáhuge. Manikáne Awanka mah iwíáh aintehrámo. Wega mah iwíáh aintehre iwíáhuge.

8

Poraga titirue nárie naneqsabé irarú ehwehne.

¹ Péhepehe manikánsábé titiro naneq nanehnkono éq ínénsabe kasenurowe. Mó aní mó anínkáue minayabe íné aig ahtebóge eme aig pútaq ehwéhnowe. Aig ahteboge iwíáhhome saiyo sansane. Peh morá mó anínsábé irutaboirúnaga séhréh aitahráhi sansáne. ² Íné moke ahteboge iwíáhi anínká íre anotahtaq ahtebehrana wene ahtebéhe sansa íre awehrare. ³ Manikánsabe arutaboiri anímé Manikánka we tagariéhre.

⁴ Péhepehe maníkánsábé titiro naneq nanehnkonon ue kasenurons-abé teiúge. Ite tagarionawe péhepehe maníkámé íre aiq pútaq nanere. Peh abehq píkísáh tahnsane. Íre áhnte maníkámáí míáhwe. Írakaumo. Ite tagarionawe Manikámé peh morá ánínéna webataq Maniká míre. ⁵ Mó kegá mahraréra, Íópeqkákáq mah marákó marákóipéqkákáq áhnte manikámáíinseq wahnah animáíinseq míáhwe ewe. Ite tagarionawe mi ehwéhme íre aiq pútaq ehwéhne.

⁶ Maniká Iteribo peh morá ánínéna webataq Maniká míre. We moke mirarena wene animáíí míageheéna ite moq mirarowe. Sisa Karáhéwé we peh morá ánínéna itene Wahnah mire. We moke mirarowaq amahnága séhréh aitéhnsábé oga míone.

⁷ Mó kegá Maniká éhweh íre ahtebahwe. Segá Sisa íre tagari-aroataq péhepehe manikáne sánsá aiq sehgirowe. Aiq sehgironsabé amahnága mi naneqsabé titiro tahutáhúqmé íre nah nanere éra áhwára áhwára iwíáhowe. Mína tahnsa iwíáho kegá mi tahutáhúq nehrataq, Mi tahutáhúqká ite ahbabáraitéhre iwíáhowe.

⁸ Itega táhutahuq nahnayabé Manikánka kaweraitankéhbo? Írakaumo. Wega awehrio keyábé íre ehweh aritéhre. Nah keyábé kawerowe íre aritéhre. ⁹ Ite iuwahbeh tahutáhúq naneheqmúne irataqmé áhwára áhwára iwíáho kegá ite tagéra ahbabáíryeho. Itega nehrataq mó ke ahbabáíryehboq kawerurero.

¹⁰ Are ahtebáhna anínká péhepehe maníkánsábé árótu nahtápéq míéhnaraq titiro tahutáhúq nehnaná áhwára áhwára iwíáhi anínká are tagéna íné moq nanie iwíáhinabomo. ¹¹ Wega aiq pútaq sansá peh ákáhtaq ahtebéhnsabé náhnaraq wene arupipeq íre kaweraginae. Are ahtebia anínká miraónaga mína áhwára áhwára iwíáhi aní anotahtaq íre kaweratanáe. Sisa Karáhéga mi aniné ahbabáqsabeákáq pukúwe.

¹² Áhwára áhwára iwíáhi aní ahbabáíryehna puah Sisa Karáhé moq ahbabáq atahne. ¹³ Ínéga nahnayabé mó Sisa tagariéh anínká íné tagéna ahbabáíryehna mína íre kawerínae. Minayabe mó Sisa tagariéh aní ahbabáq atéhnehoéna mi tahutáhúq ahriahri awehrinie.

9

Poraga wene arambéhriyabé móne íre meýonsabe iwíáh iwíáhú ehwehne.

¹ Itega néne sansa aiq tagariáhwe. Mó naneqka íné íre saiqnariéhre. Írakaumo. Wene arambéhri mirainkeheéna Manikánka eqmaq núwátái míno. Sisa itene Wahnah aiq tagarau míno. Sisa itene Wahnah éhweh teiátáutaq wensabé aiq pútare atáro míno. ² Mó kegá iwíáhome, Manikánka íné íre eqmaq áúwátáire iwíáhowe. Peh itene Wahnah éhweh teiátáugaq aiq pútare atáíónsabé ite tagariáhmé Manikánka íné eqmaq núwátáire.

³ Mó kegá ehweh aintéhataq mahrarinie. ⁴ Manikáne arambéhri miraunsabé wehukega íné kirabo aintáhmé íre kaweq sansápo? Írakaumo. Kaweq sansáne. ⁵ Manikáne arambéhri miraoneheéna Sisa ábáqmarinseq Pítareq mó eqmaro kereqka ahtapeq nogótáq sene ahrronká se kériáhwe. Ínéga moq mi sansá mirautaq tahirímé kaweq sansáne iwíáho irino.

⁶ Mó kegá Manikáne arambehri miraome pehipi kiraboowe. Peh morá ínereq Páhnábásareqka itene tópah paiqmarayeheéta arambehriúye. ⁷ Sené kíápéténine arambehri miraoneheéra sóntía kegá ahtapeq nogótáq íre seyene móneraté peh wahba monératé tópah paiqmaq paiqmaro mino. So uqmatai anínká táhutahuq nera kéhtáq mewe naruq naruri mino. Sipisípiq wahnahni anínká mi kané náhnano naruq naruri mino.

Ite séhréh aitera íwáhnoro ke kirabooro i ehwéhne.

⁸ Ínéga peh wehukene sansá iwíáhéna mi ehwéh mirarire íwíáhiyeho. Írakaumo. Naho Manikánka Mósísi iwíáh atowana wega minayabe sehiranue mahraréna,

⁹ Káhoga arambehriitaq wene áwéhipeq náhgáq táhrareho. Mi kanká arambehrii puana arupibiínaraqmé pehipi táhutahurinkehe úwe. (Lo 25.4)

Manikánka peh káhoyabé arutaboíréna mi ehwéh irarúwo? Írakaumo. ¹⁰ Itensabé iwíáhéna irurú mino. Itega mina tahnsanigeheéna irarúwe.

Sonsoréh ánínká, Mókake sotápéqté táhútáhúq mewe nanieéna arambehriire. Wereq we séhréh atéh ánínseqka nayeherawoye. ¹¹ Wehukega ayu uqmarera anehe mi sotápéqté tópah nahnserah itega Manikáne ehweh tei teinúye. Tei teinúyansabé itene ehweh íráh kégá kirabo aitéhrataqmé kaweq sansánoneheqmóe. ¹² Itega mó ke kirabouro puag itenkakáq kirabourotaq tahirímé anotahtaq kawerowe urauya irino.

Kirabo aítáhro íre teiátáúye. Iteba pehipi míarauye. Itensabé abihansanéq Sísá Karáhéne kaweq ehwéhnsabé anetaníbo íwíáhiyeho éta kirabo aítáhro íre teiátáúye. ¹³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq arambehrio kegá mibeqté táhútáhúq mewe nahwe. Minawé tagariáh mino. Mitaq titiro tahberaq arambehrio kegá mi naneq pehgáriq mewe nah mino. ¹⁴ Mina inserah Sísá itene Wahnahnka mahraréna, Kaweq ehwéh íráh kégá se síwáhnoro kené sinonka séhréhorahi naneq nárigéhe íre.

¹⁵ Ínéga itene táhutahuq pehipi íre merauge. Mókake íné pehipi kirabo aintageheéna sehiranue teiugo? Írakaumo. Nirupinsabé pukonaraq íre ineh inehinie. Íné ineh inehutag tahirímé ínéga pehipi íwáhnoro sansánsabé íre iwíáh íwíáhorahu irino. Mó kegá néne iwíáh íwíáhu sansá sabi núwého. ¹⁶ Manikáne kaweq ehwéh tei teinunsabé kaweq aní múge éna iwíáh íwíáhininkono? Írakaumo. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé íné kaweq aní múge ue íre iwíáh íwíáhorahuge. Mi kaweq éhwéh íre teriasa ehiya míótáq tahirímé anotahtaq íre kaweru irino. Kaweq ehwéh teri terinu arámbéhrí íre suaníe.

¹⁷ Ínénéga iwíáhue miraurataq tahirímé ápeq meyo irino. Íre ínénéga iwíáhurauge. Manikánka koreri terinúno aintaráinsabé pehipi mira arugaruruge. ¹⁸ Minayabe aneq apéq meyaninkono? Mó teri terino kegá ápeq meyhánserah íre uge. Kaweq ehwéh pehipi tei teinunsabé niru eyoyóue nirutaboirume néne ápeq míre.

Porawe áhnte ke séhréh arítéh áníne i ehwéhne.

¹⁹ Mó kegá íné íre saiqnariáhwe. Áhnte kegá Sísane sánsá sehigigeheéna sene arambehri aní tahnsa míóge. ²⁰ Asiu kegá Sísane ehweh kawerue irera sehigigeheéna seba míarautaq sene sánsánurauge. Mósísi ga sehgióro ú ehwehncá íné íre saiqnariéhre. Íre saiqnariéhrra Asiu ke mi ehwéhnsabé

iwiáh íwiáho puana seba míarautaq mi ehwéh íre anterutaue. Asiu kegá Sísane ehweh kawerue irera sehgihehéna mi ehwéh íre anterutaue. ²¹ Nahnso ke Mósisine ehweh íre sehgió ké wóe. Minayabe nahnso kereq míarautaq se tahnsá ména íné moq íre sehgirauge. Írakaumo. Manikáne ehweh íre susa Sísá Karáhéne ehweh sehgiúge. Nahnso kebá míarautaq sega Sísane ehweh kawerue irera sehgihehéna Manikáne ehweh íre anteruena peh mi kené sánsánuraue.

²² Sísane sánsá áhwára áhwáraue sehgió kebá míarautaq sega órirane iwiáho sansá pehipi íre anterutaue. Segá Sísane ehweh irera kawerue sehgihehéna sene órira sansa pehipi íre anterutaue. Mah kehíná kéhíná suwahpeq míarautaq mi sansá míaurauge. Segá Sísansabé aiq pútare atagehéna míaurauge. Manikáne kaweq ehwéh sehgihehéna mi sansá míra aruqaruruge. ²³ Míra aruqarurunsabé Sísansabé aiq pútare atáh kéreq ínéreque irupipeq eyoyóire.

Kagai apéq náinkehéq Manikáne sansá tauntahunue sehgihehéqmúne i ehwéhne.

²⁴ Ábáhro tanahráq áhnte kegá árésísíue peheráhnotaq peh morá kótaiki anínká ápeq meyéhre. Mína inserah Manikánka ápeq náinkehéq wene sánsá tauntahunue sehgióro. ²⁵ Kótaikoneheqmúne íwiáho kegá sene sinonka págegeinkehéera túbáh aginie íwiáh suera peh ahriahri tauntahunue arambehri aruqarurowe. Peh kambaréki apéq meyanehéera tauntahunowana Manikánka náina apéqmé peh ahriahri kagainawire.

²⁶ Ínéwé Manikáne sansá íre múguwahguue sehgiúge. Árésísi kio-taiki anínká íre mibeq tagia móbeq tagéna pehbeheráh pokinserah tauntahunue sehgiúge. Tobehi anínká wene ayahnkara íre mobeq subisa peh tábúsoqme wehukéniné anonka subínserah Sísane arambehri tábúsoqme arambehriuge.

²⁷ Ínéga mó keyábé, Sísane sánsá tauntahunue sehgióro uraunsabé Manikánka íné nuwehnehboq íre túbáh aginie. Peh kaweq sansá tábúsoqme sehginieéna néne ninonka kawerue wahnah wahnahnuge. Néne ninonka págegeinieéna tauntahunue arambehriuge. Ínéga kagai apéq meanieéna tauntahunue arambehriuge.

10

Íre kaweq sunúq sínaraq íte Sísane sánsá súého i ehwéhne.

¹ Nahó ítene igaqnarénga Mósísi kérowe. Segá míraunsabé iahrerraq kankehéna teiúge. Segá abatapi nogútaq írábúyá akariuriowe. Segá írábúyá anehe karagehéna Manikánka mi írábúyá omaq atowe. Manikánka iwiáh aritowara sega Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokuwe. *(Kisim Bek 13.21-22, 14.21-29)*

² Segá írábúyá akariuriotaq nogútaqkákáq Káhtore Waní kéréwégue seberaebéq pokutaqkákáq sega wání meyónserahnéra mitaq nogera Mósísi kéréra wenkahnáh úkuwe.

³ Manikáne Awanka íopeqté tópáh náriuwara ómiga nowe. ⁴ Wega ótaq sansánútaq wání arahno ebahtipeqté súwana náriuwara nowe. Mí ebáhmé Sísá Karáhée. Segá pokutaq mi Ebáhnká sereq moráraq pokuwe. ⁵ Pokúwara Maniká sene sánsánsábé íre awahbó púara abatapi nogútaq puku pukuéra sene sinonka abatapíne mibeq móbeq kowe.

⁶ Sega ahababárunserah itega miraiyeho éna Manikáne ehwehnka tei teinire. Sega ahababáq naneqsabé sirutaboiru serahniyeho. ⁷Táhmáro mi kegá péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáh atónserahniyeho. Sega miraunsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ísara kegá tútuue méra táhutahuréra irigéra ábáhréra nahnsó kené sansanéra mó kené weh ahre abariuwe ire. (*Kisim Bek 32.6*)

⁸ Sega mó tanáhráq ahababárára áhnte kegá mó kené ahre ahrari abariunsabe Manikánka abiahnsa aritena kamah ariuwara peh íregáritaq wehuké 23 táhúséni (23,000) wehuké peh morá wéhékáh pukuwe. Sega mirau serahniyeho. (*Namba 25.1-9*)

⁹ Mó tanáhráq táhmáro Ísara kegá sene wahnahnsabé, Árahono éra wensabé éhruruunsabe Manikánka wehe omaq atowana éhruruu ke pówara pukuwe. Sega éhruruu serahniyeho. (*Namba 21.4-8*)

¹⁰ Mó tanáhráq táhmaroga Manikánsabe abiahnsa atera ehmuniq éhmúníruwana Manikánka íopeqté ánínsabé, Márunsubiq suo atowana mi ke márunsubiq suowe. Sega ahababáru serahniyeho. (*Kisim Bek 16.2*)

¹¹ Manikáne ehwehnka sene ahababáq teíre. Sega ahababárunserah itega moq miraiyeho éna teíre. Amahnága anehe tanáhráq sinánsabé itega kaweqtaq mía míageheéna teíre. ¹² Iné kaweqtaq ména págegeue iriwe míóge iwíáhóna aníno, inahsubínehboq áwéh panantagináh págegeue iriwe míahno. ¹³ Áhwáré naneqka íre arebataq areba sire. Írakaumo. Mah kehíná kehínápá sire. Áhwáré naneqka íte íre saiqnariankeheéna Manikánka wene omasa éhwéh ahrreraq matawéna ite séhréh aitankéhe. Wega séhréh aitana kaweq ah sokogí ainkéhe. Wega íte págegeue míageheéna séhréh aitowana áhwáré naneqka íte íre saiqnarianawire. Ahababáqka moq íte íre saiqnarianawire.

Owainawansabé titirue nárié náneqme pehragahro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárinó, péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáh ate sansa pehragahro. ¹⁵ Itewe ahte bia ké míáhnsabé teiú éhwéhnsabé iwíáhue tagahro. ¹⁶ Sísá itene ahababáqsabe pukúnsabe iahreraq kéh tánáhráq itega káhpúipéqté wánínsabé meyone. Mewe nahnayabé itene Wahnahnsabé kaweróne ateq Sísá Karáhéne korahq tunsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhúne. Mi tanáhráq itega tópah* keqme nahnayabé Sísane anonka kamahúnsabe itene ahababáq kaweraitéhre iwíáhúne. ¹⁷ Mira iwíáhéq morá ké tahnsa míone. Itega keqme nóna topáhmé peh morá tópáh púaq íte áhnte wehuké méq morá ké tahnsa míone.

¹⁸ Asiu kené sánsánsabé iwíághoro. Sega tahberapeqté titirue nárié náneq nahtaq Manikáne tahbe puara mi tanáhráq sega wensabé aig pútaq iwíáh iwíáh atáhwe. ¹⁹ Teiú éhwéhnsabé aneq iwíáhonehnkono ewo? Péhepehe maníkámári íre oga míáh náneqmaríne. Mi naneqmarí titirue nárié náneq íre Maniká nává náneq tahnsáne. ²⁰ Írakaumo. Nahnsó kegá titirue nárié náneq Maniká íre náwasa peh owainawamarí náriéwe. Owainawansabé iwíáh iwíáh atéhboq sensabé titirue nárié náneq pehragahro.

²¹ Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh káhpúipéqté wánínkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh káhpúipéqté wánínkákáq moráráq neho. Itene Wahnah pukú tanáhráq iahreraq kéh

* **10:16:** Kárikí ehwéhnmé tópahme íre kéhre. Páreti kéhre.

tópáhnkákáq owainawansabé iwíáh iwíáh atáh tópáhnkákáq moráráq neho. ²² Mirairataq Sísa itene Wahnahnka, Aneqsabé íné nuweq owainawansabé iwíáh iwíáh ataho éna abiahnşa aitanawire. We anotah pagégé ání púaq itega we íre kiotaikorahúna mino.

Ahriahri itega Maniká áwíq pankeraneheqmúne i ehwéhne.

²³ Mó kegá, Ite moke miraona naneq aiq kawerire ewe. Peh moke miraona naneqka ite kaweqtaq méyabe íre séhréh aitahráhire. Moke miraona naneqka ite Sísa kawerue kéreyabe íre págege aitahráhire. ²⁴ Ite iuwahbeh sansá pehipi miraiyeho. Peh itene iyahnabo séhréh aritahráhi sansánoro.

²⁵ Máhkétirapéqté táhútáhúq paiqmaréhrataq mah tahutáhúq aneq sansánia táhútáhúqpo ue íre kasenoro.† ²⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Moke mah marákó marákóákáq mahta q kéh náneqkákáq itene Wahnahne náneq mire ire. (Lo 10.14; Buk Song 24.1)

²⁷ Sísa íre tagariéh ánínká itensabé, Táhutahuronehboq máhoro ínaraqmé ite iuwahbáhnaraq kowe nahro. Wensabé, Mah tahutáhúq eheqtepo ue íre kasenoro. Wega náwí náneq pehipi nahro. ²⁸ Mó anínká itensabé, Mah awáq owainawansabé titirúna naneq náwúge ínaraq íre nahro. Mí awáqkáwé ite íre ahbabáq aitahráhire. Peh ite teí ání ahbabáq atéhboq íre nahro. ²⁹ Itega ahbabáq iwíáhhowe íre iraruge. Írakaumo. Peh teí ánínká, Itega aiq ahbabárowe iwíáhhineho.

Mina tahnsa iwíáhi aní íre míahnaraq íné nuwahbeh naneq nahrahuge. Peh móbeq míéh áníné awehrii sansánká íné íre saiqnariahrahí mino. ³⁰ Manikánsabe, Kaweróne atena mí tahutáhúq nahnara tagehra kegá árahue ehweh aintagéhbo?

³¹ Itega tópahnkákáq wánínkakaq nehrataq mó naneq arámbéhrí mirairataq Maniká áwíq pankeraneheéq wensabé iwíáhue kawerue miraoro. ³² Itega miraonka Asiu kereq nahnso kereq Sísa tagariáh kéreq ahbabáq arítéhboq iwíáhue peh kaweq sansánoro.

³³ Ómí mó kegá moke ínéga mirau sansá kaweq sansáne iwíáhigeheéna mirauge. Íné nuwahbeh sansámé íre mira aruqaruruge. Íné tagah ke séhréh aritanieéna sensabé iwíáhéna peh kaweq sansá mirauge. Sega Sísansane ehweh irera kawerue sehigigeheéna sensabé iwíáhéna mirauge.

11

† ¹ Ínéga Sísa Karáhéne sansá sehgiúnserah ite moq néne sansá sehgióro.

Poraga ayahqonsabe irarú ehwehne.

² Itega íné iahrreraq matawéq moke íwáhnorurau ehwéh kawerue sehgió púana itensabé iwíáh iwíáh aitóge. ³ Mó ehwéh kawerue ahtebagehboq írátíáhiro. Wehga wene ahre wahnahnirana Sísa Karáhéga moke weh wahnahnirana Maniká Iteriboga Sísa Karáhé wahnahnire.*

⁴ Sísa Karáhé wene Wahnah puana wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akari atiankehe. Manikáne Awanka iwíáh atahna ehweh irarínaraq

† **10:25:** Mó tanáhráq mó tanáhrárué mó kegá ménkámehnkáne awaq titirue péhepehe maniká náwúwe. Náwera anehe máhkétirapéq mí awáq kobaiqmarówe. Mí awáqsábé Poraga Sísa tagariáh káyábé, íre kasenék pehipi paiqme nahro úwe. * **11:3:** Písini ehwéh wahnahninsabéwé “het” kéhre. Písini ehwéh “het” téhtaré áwáhé kéhre. Mó morá áwáhé itene ehwehme ayahqnone. Mó morá áwáhéwé itene ehwehme wahnahne.

wene ayahqno íre akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno akariaráhnaraq Sísa Karáhé ayehitawinawire. ⁵ Wenawehq wene wahnah puana ahrega púrerínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Manikáne Awanka mi ahre iwíáh atahna ehweh irarínaraq wene ayahqno akari atiankehe. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráhnaraq wega wenawehq ayehitawinawire. Mi tanáhráq wene ayahqno íre akariaráh áhréwé ayahra káuqsúéh áhré tahnsane. ⁶ Wene ayahqno íre akariaráhnaraq wene ayahra káuqsuankéhe. Ayahra moke káuqsue sansa ayehiteh sansáne iwíáhirataq ayahra pehraqéq ayahqno akariaráhro.

⁷ Manikánka weh mirarotaq wewe tahnsá mirarowara wehga Manikáne anotah awíqkákáq Manikáne págege sansánkákáq sokigiowe. Minayabe wehga púrerínaraq wene ayahqno íre akariinkehe. Manikánka ahre mirarotaq wenawehqne áwíqkakaq wene págege sansánkákáq sokiginieéna akariinkehe. ⁸ Manikánka wehuke mirarotaq wega ahrene ayahnsatate weh miraroo? Írakaumo. Wega wehne ahwígara piruqme ahre mirarowe.

⁹ Manikánka ahreyabé iwíáhéna wehga séhréh atankeheéna miraroo? Írakaumo. Wega wehyabé iwíáhéna ahrega wenawehq séhréh atankeheéna mirarowe. ¹⁰ Ahreronká sensuwehqsone ehweh kawerue sehgiónsábé íopeqté kégá tagagehboq mi inínsónká púrerirataq sene siyahqno akari atiagehe.

¹¹ Manikáne animárimé weh sebatatq ahre sebatarue mía míaó sansámé Maniká íre awahbeh sansáne. Írakaumo. Ahrega wenawehq séhréh atahnana wehga moq wene ahre séhréh ato aitéhre.

¹² Téhwe Manikánka wehne ahwígara mewe ahre mirarowara amahnága ahreronká ani maqmaq maqmarowara áhnte weh míáhwe. Manikánka moke kéh náneq áhwárowe.

¹³ Ahrega wene ayahqno íre akaria Manikánsabe pehipi púrerínaraqmé kaweq sansápo? Iteitega mi sansámé iwíáhue tagahro. ¹⁴ Weh íre wahto ayáhrá kahnaratq minaga we ayehitanae. Itene sánsánká minayabe aiq sokigi aí mino.

¹⁵ Ahrene íre wahto ayáhrá kahnaratqmé wene ayahrame wene awahriq nanere. Wene ayahqno akariinkeheéna Manikánka ayahra áwíre. ¹⁶ Ayahqno akariare ehwéhnsábé suwahrieh keyábé mó íre teriníe. Mó sansá írakaunire. Itereq mó Sísa tagaríáh kéreqsábé peh morá mahna teiú sánsá kéhre.

Kórína kegá siahrreraq ko táhútáhúq notaq íre kaweq sansánu ehwéhne.

¹⁷ Amahnága mó ehwéh teiníboq iratíáhro. Itega momiwíotaq mó ke séhréh aritéh sánsá íre miraia peh ahabárowe. Minayabe itensabé íre iwíáh iwíáh aitóge. Írakaumo. ¹⁸ Mó anínká tenímé itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheéq momiwíotaq íre morá iwíáhia peh mó iwíáh mó iwíáhéq mó keyábé abiahnsa aritáhwe teníre. Tení éhwéhmé aiq pútaq ehwéhpómo. Peh aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. ¹⁹ Íre morá iwíáhirataq kaweq sansá ábórarinkeheéq sío síoéq iwíáhue tagéq, Insega aiq pútaq sansá sehgiramo éq ahtebahrahowe.

²⁰ Itega momiwíotaq itene Wahnah pukúnsabe iahrreraq kéh táhútáhúq íre tábúsoqme nahwe. ²¹ Itega mó ke íre síwénunia peh apubúue wewene wewene táhutahuq nahwe. Miraonsabé pehgáriq tahutáhúq kéh kégá sirupibiirara mó kegá píah áhnte nahnsabé múguwahgu agowe. ²² Itene

nahtapeq táhutahurég naraho mino. Manikáne nahmé peh abehq nánere íwíáhoo? Itega mitaq séq tópah tabonah ke íre náriénsabé se siyehiteh mino. Aneq ehwéh teinínkono? Itega miraonsabé kawerowe aitanínkono? Ahqáho. Írakaumo. Itega mirao sansá íre kaweq sansáne.

Sísaga párétiakáq sera anonkakaq we kéro ke náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-29; Máhka 14.22-25; Árúka 22.14-20)

²³ Itene Wahnahnka níwáhnorurai ehwéh íwáhnoréna teiátáuge. Mahraue teiátáume Súrásaga Sísane naruo koweriro inókáhpéq itene Wahnahnka páréti mewena† ²⁴ Manikánsabe kaweróne atena keqme mahraréna, Mahnawé ninonka mire. Ite kaweraitanieéna ninonka Maníka awena pukinie. Íné iahreraq matiagehboq amahnága mirau sansánoro úwe. ²⁵ Úwara sega páréti nowana Sísaga káhpú mewena monseráh sánsánéna mahraréna, Mah nahníaq sérá anome néne korahq mire. Néne korahq tuinaga o sansa áhwárankehe. Itega nehrataq ahriahri íné iahreraq matiáhro úwe.

²⁶ Itega mah ehwéh sehgiónká Sísá itene Wahnahnka itene ahababáqsabe pukúme pahsúéhre. Itega mi parétiakáq sera anonkakaq nahnka we pukúme pahsúéhre. Wega tuina tanáhráq mah sansá parabaginae.

Itene irupipeqté íwíáh ebeq íwíáhue tagéq anehe nanehe i ehwéhne.

²⁷ Sísá itene Wahnah pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq neh anínká íre íwíáhue tagéna pehipi náhnaraqmé íre kawerinae. Mina tahnsa neh anínká itene Wahnahne anonkankakáq korahqkakáqsabé íre kaweratéh púana wega aiq mirainsabé anotahtaq kamah awinkéhe. ²⁸ Náhna anínká wene arupipeqté íwíáh ebeq íwíáhue tagéna anehe párétiakáq sera anonkakaq nankehe.

²⁹ Náhna anínká itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre íwíáhéna pehipi náhnaraq wega mirainsabé kamah awinkéhe. ³⁰ Ite áhnte kegá mina tahnsa narutonsabé amahnága mareqmarerue awahreowe. Mó táhmaroga itene Wahnahne anonkansabé kawerue íre íwíáhia pehipi narutonsabé aiq pukurowe. ³¹ Minayabe itega miraira sansá ebeq kawerue íwíáhue tagéq anehe nahnaraq Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

³² Manikánka mah marákóipéqté sánsá sehgió ké ehweh aritena íre kaweqtapéq suankéhe. Itene Wahnahnka itene sánsá tagéna íre ábéreh sansáne íwíáhéna kamah ainkéhe. Mókake íre kaweqtapéq eqmaq íuwéhnehoéna itega ahababáro tanáhráq kamah ainainire.

³³ Néne iyahnabo anímárino, momiwíue méq Sísá pukúnsabe iahreraq kéh táhútáhúq nehrataq mó naneheraira keyábé íwíáhue síwénunue moráráq nahro. ³⁴ Manikánka kamah awinehboq arupibii anínká ebeq wene nahtapeq táhutahuraruena anehe momiwíorabeq pokinkehe.

Íné mó ehweh kéhre. Iteba konaraq mó áhwára áhwárao sansá kaweraitanie.

12

Poraga Manikáne Awanka náina naneqsabé teí éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, Manikáne Awanka náina naneqsabé múguwahguéq áhwára áhwára iyehboq íwáhnorinie. ² Ite tagaríáhmé itega

† 11:23: Párétiwe Asiu kené tópahne.

Sísane sánsá íre tagariarotaq péhepehe maníká íre ehwehnorahi naneqs-abé iwíáh iwíáhue mi sánsá sehgirowe. ³ Teiníboq kawerue írátíáhiro. Manikáne Awanka iwíáh atéh anínká Sísansabé íre éhruru atahráhire. Manikáne Awanseq íre mía míai anínká, Sísane néne Wahnah mire. We awahbeh sánsá sehginíe irarerahiro? Írakaumo. Wega íre irarerahire.

⁴ Manikáne Awame we peh morá ánínéna wega í náneqme mó naneq mó naneq náíre. ⁵ Maniká itene Wahnah peh morá ánínéna wene arambehriwe wega sainsúéh árámbehri mó naneq mó naneq arámbehri sainsúéhraq miraúne. ⁶ Manikáne arambehri miraúnayabé mó aní mó arámbehri mó aní mó arámbehriue miraúne. Maniká peh morá ánínéna wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre.

⁷ Itega mó Sísane tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikáne Awanka págege naneq ite mó aní mó anínue náíre. ⁸ Wega mó aní iwíáh atéhрана peh Manikáne iwíáh púana ahtebia iwíáh pahsuahráhire. Wega mó aní mó iwíáh atéhрана wene auranka íre tageh naneq wene arupipeq tagariahrahéna pahsuahráhire. ⁹ Wega mó aní iwíáh atéhрана mi anínká Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atéhre. Wega mó aní págegeue séhréh atéhрана awahre keyábé púreq aritéhrara kaweragowe.

¹⁰ Wega mó aní págege atéhрана ótaq sánsá miraorahire. Wega mó aní iwíáh atéhрана mi anínká íre wewene iwíáh peh Manikáne Awanka iwíáh atéh éhwéh irarerahire. Wega mó aní iwíáh atéhрана mi anínká owainawane awankakaq wehukene awankakaq saraqsuahráhire. Mó aní iwíáh atéhрана we kambare ehwéh irarerahire. Irarirana Manikáne Awanka mó aní iwíáh atéhрана mi kambaré éhwéh ahtebéna wewene ehwehtaq pahsuahráhire.

¹¹ Manikáne Awa peh morá ánínéna mi pagégé náneqmarí náíre. Wewega iwíáhue mó aní mó naneq awena mó aní mó naneq awena ue náíre.

Ite Sísane anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹² Wehukéniné anonka peh morá ánónkánirana áhnte naneq kéhre. Mi naneqmarí kéhrana peh morá ánónká kéhre. Mina inserah moke ite Sísane tagariona kewé wene morá ánónká tahnsa míone. ¹³ Ambanta wánípipeq kéhtáq wánínka moke ambantaipéq kéhnserah Manikáne Awa peh morá ánínéna itene irupipeq séna mía míaire. Wega iteba mía míai puaq ite ómi Sísane morá ánónká tahnsa míone. Ite Asiu kereq nahnso kereq arambehriaraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq morá ánónká tahnsa míone. Ite págege anímári míageheéq wání ahriahri nónanserah Manikáne Awanseq mía míaúne.

¹⁴ Ite tagarionawe wehukéniné anonka íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Wene anonkataq áhnte naneq kéh mino. ¹⁵ Aigáránká mahraréna, Íné íre ayahnkara púana íné íre mah anónkáné aigará múge itaq tahirímé anonkanka wene aigará súéh iripo? Írakaumo. Anonkanka wene aigará íre suahráhire.

¹⁶ Wehukéniné ayahqnotaq kéh áhrégá mahraréna, Íné íre aura puana íné íre mah anónkáné ahre úge itaq tahirímé anonkanka wene ahre súéh iripo? Írakaumo. Anonkataq kéh ahre íre suahráhire. ¹⁷ Anonka íre mó naneqkákáq peh aura kéhtáq tahirímé ehwehme árahue irahráh iripo? Anonka íre mó naneqkákáq peh ahre kéhtáq tahirímé árahue táhutahuq kaweq kunkúnire irari iripo?

18 Anonkame íre peh morá náneq kéhre. Írakaumo. Manikánka wehukeníne anonka mirarotaq we awahbónserah moke náneq mirarena kawerarowe. 19 Wehukeníne anonkataq peh morá náneq kéhtáq tahirímé íre anonkanurá kéh irino. 20 Wehukeníne anonkataq áhnte naneq kéhrana wene anonka peh moráe.

21 Wehukeníne auranka wene ayahnkaranásábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq mío irino íre irarerahire. Írakaumo. Wehukeníne ayahqnonka wene aigáransábé, Are íre míahnaraq tahirímé kaweqtaq mío irino irarerahiro? 22 Írakaumo. Wehukeníne anonkataq mó naneq págege naneq kéhrana mó naneq mareqmareq naneq kéhre. Mi maréqmáréq náneq íre kéhtáq tahirímé wene anonka kaweqtaq kéh iripo? Írakaumo.

23 Itene inonka mareqmareq naneqme sehikaranká peraq inehoéq mi maréqmáréq náneq kawerue wahnahnúne. Itene inonka iyehitech naneq mó kegá tagehoéq kawerue aneranerue akari atione. 24 Itene inonka iwíáh iwíáhúna naneq mina tahnsanue íre akari atione. Itene inonka mareqmareq naneqkákáq iyehitech naneqkákáq kawerue wahnahnigeheéna Maniká wewega iwíáhéna moke itene naneq mirarena kawerarowe.

25 Kawerarowana íre webataq webatarue kéhre. Írakaumo. Mina inserah ite Sísane anonka méq mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoró. Ite Sísane anonka míáh púaq peh morá arerensabé iwíáh iwíáhinehboq mó keyábé iwíáhue we séhréh atéhoró. 26 Wehukeníne anonkataq ehéqpopoq érinaraq wene anonka moke érire. Mina inserah ite Sísane anonka míona puaq mó aní érita q ite moq ómi íérire. Mó kegá ite míonarabeqte ánínsábé iwíáh iwíáh atáhwaq itega moq wensabé iwíáh iwíáhúne.

Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéh éhwéhne.

27 Ite Sísá Karáhé tagariáh ké wene morá ánónká méq mó aní mó anínue wene anonkataté náneq míáhwe. 28 Sísá tagariáh ké gá wene sánsá kawerue sehigigeheéna Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhre. Té hwe wega eqmaro ke omaq sitéhre. Anehemé Manikáne Awanka sokigi arí éhwéh pahsúáh ké omaq sitéhre. Mó anéhémé síwáhnoro ke omaq sitéhre. Ótaq sansá mirao kewé, awahre ke kawerarítáh kéwé, séhréh arítáh kéwé, wahnahnarítáh kéwé, mó kehináné kambare ehwéh irare kewé, minawari Manikánka moke omaq sitéhre.

29 Sísá tagariáh ké eqmaro kene arambehri ómiga íre mirao mino. Manikáne Awanka sokigiarí éhwéh ómiga íre pahsúáh mino. Síwáhnoré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Ótaq sansá miraé arámbéhrí ómiga íre mirao mino. 30 Awahre ke kawerarite arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh iraré arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Kambare ehwéh ahtebera seyene ehwehta q pahsue arámbéhrí ómiga íre mirao mino. Írakaumo. Ómi kegá mi arámbéhríarí moke íre miraorahowe. Peh Manikánka mó arámbéhrí mó arámbéhríue omaq sitéhnserah miraorahowe. 31 Manikáne Awanka náí náneq iwíáhue tagéq kiotaiki naneqmarí meyanéhe iwíáhéq minayabe irutaboíroro.

13

Moke mó keyábé irutaboíronehe i éhwéhne.
Kiotaiki sansánsábé teinie.

¹ Íné moke mó kehináné ehwehnikakáq íópeqté kéné ehwehnikakáq irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaqramé íné peh abehrání míanie. Táoyankakaq peroqkákáq subírana ehwehnirara íráh kégá anetaníbo íwíáhonserah ínéga mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaqramé sega néne ehwehnsabé moq anetaníbo íwíáhigehe.

² Manikáne Awanka iwíáh aintéh éhwéh irarenaraqmé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaqramé íné peh abehrání míanie. Ínéga moke epéqté éhwéh ahtebahnaqramé mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaqramé peh abehrání míanie. Ínéga Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atónsábé sáwéhyabe, Móbeq agúno atáhnaqramé mi sawéh móbeq agínaraq mó keyábé íre nirutaboairarítáhnaqramé peh abehrání míanie.

³ Moke néne ménsámehnsá tabonah ke náriénaraq sensabé íre nirutaboairarítáhnaqramé tabonah ke náriénaga íre séhréh aintankéhe. Sísane sánsá sehgiúnsábé mó kegá íné táhtoqme ninonka iraipéq nuehrana tabikonaraq sensabé íre nirutaboairarítáhnaqramé ínéga miraonaga íre séhréh aintankéhe.

⁴ Mó keyábé arutaboairarítéh ánínká íre áyátia peh uwaresa áníne. Wega mó ke kaweraritena se matiáh náneqsabé aigará íre pabekire. Írakaumo. Wega, Íné anotah aní múge íre iwíáhíre. Wega wenáwíq íre pankeréhre.

⁵ Arutaboairarítéh ánínká íre ahababáq saiyo aníne. Wega peh morá wewensabé íre iwíáh iwíáhíre. Wega íre apubúue abiahmáreh áníne. Mó kegá we ahabáratáhnsábé íre iwíáhi aníne. ⁶ Arutaboairarítéh ánínká ahababáqsabe íre iwíáh iwíáhia peh aiq pútaq sansá kaweq sansánsábé iwíáh iwíáhíre.

⁷ Arutaboairarítéh ánínká íre kaweq sunúqkákáq kawerue arambehrire. Wega Manikáne ehwehnsabé ahriahri aiq pútare atéh áníne. Manikáne omaša éhwéhnsábé mirainawire iwíáhéna kawerue áwénunire. Wene arupipeq umehi tanáhráqkákáq íre túbáhagia Manikáne sansá peh tábúsoqme ambubu atawéna sehgire.

⁸ Itega mó keyábé irutaboairarite sansamé íre parabagorahire. Írakaumo. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh irare sansá parabaginawire. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq kambare éhwéh irare sansá parabaginawire. Kawerue ahtebé sansá parabaginawire. Peh morá mó keyábé irutaboairarite sansamé íre parabaginawire.

⁹ Amahnága ite peh ákáhtaq ahtebóne. Manikáne Awanka iwíáh aitéh éhwéh peh ákáhtaq ireq irarerahúne. ¹⁰ Ai q pútaq naneq sínaraq moke amahnága ahtebóna naneqmarí parabaginawire.

¹¹ Íné káriq aní míarautaq káriq anímárínká ehwehnéra iwíáhéra mira onserah sansánuraqe. Anotah aní úkurautaq káriq aniné sánsá sutauge. ¹² Wehukénínká sunkíkiri nahupéqté timanopipéq tagéna awankuraq íre kawerue tagehnserah amahnága itega Manikáne naneqmarí peh ákáhtaq tagahrahúne. Wehukénínká mó aniné auranabiah tagehnserah mókake itega Manikáne naneqmarí kawerue taganeheqmúne. Manikánka amahnága ite moke tagariéhnserah mi tanáhráq itega we moq taganeheqmúne.

¹³ Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atewé, Manikánka ite kaweraite tanáhráqsábé áwénunéwé, mó keyábé arutaboairaritéwé, mi sansátáro peh kagainae. Mó keyábé arutaboairarite sansanká mó sansátaré kiotaikire.

14

Manikáne Awanka iwíáh atéhрана pahsúéh éhwéhne.

¹ Mó keyábé irutaboírarite sansansábé ahriahri anotahtaḡ irutaboíroro. Manikáne Awanka náina naneḡsabé anotahtaḡ iuwahbehre iwíáhoró. Wega iwíáh aitéhraḡ Manikáne ehweh irareraho sansánsábé anotahtaḡ irutaboíroro. ² Manikáne Awanka iwíáh atéhрана kambare ehwéh irari anínká íre mó keyábé peh Manikánsabe irarire. Mó kegá mi kambáré éhwéh íre íráhwana peh Manikánsabe irarire. Manikáne Awanka iwíáh atéhрана kambare ehwéh irari anínká peh epéqté éhwéh Manikánsabe irarire.

³ Manikáne Awanka iwíáh atéhрана Manikáne ehweh pahsúéh ánínká wehukeyabé irarire. Wehuke séhréhue págege aritanieéna irarire. Íráh kegá peh kawéḡ sansá sehḡgeheéna irarire. Sírupipeḡ eyoyó aritanieéna irarire. ⁴ Manikáne Awanka iwíáh atéhрана kambare ehwéh irari anímé mi ehwéh irarinka peh morá wewene arupipeḡ kawerire. Manikáne Awanka iwíáh atéhрана Manikáne ehweh pahsúéhniká moke mibeqté Sísa tagariáh ké séhréh aritéhre.

⁵ Manikáne Awanka iwíáh aitéhraḡ kambare ehwéh irarúnaraḡ kawéḡ sansánirana moke itega mirairansabé nuwahbehre. Manikáne Awanka iwíáh aitéhraḡ wene ehweh pahsúáhnaraḡ irare sansá anotah kawéḡ sánsá púana itega moke mirairansabé anotahtaḡ nuwahbehre. Wehukenínká kambare ehwéh irarínaraḡ mó anínká Sísa tagariáh ké séhréh aitanieéna mi kambáré éhwéh áwahewé itene ehwehtaḡ pahsuankéhe. Itene ehwehtaḡ pahsuahna aní íre míahnaraḡ Manikáne ehweh irarinka kambare ehwéh kiotaikire.

Kambare ehwéh irari anínsábé éhwéhne.

⁶ Ínéga iteba senaraḡ Manikáne Awanka íné iwíáh aintahnana kambare ehwéh irarenaraḡ árahue séhréh aitanínkono? Peh kambare ehwéh irarenaga ite íre séhréh aitaíráhuge. Ínéga séhréh aitó iwíáh matíáhnaraḡmé Manikáne Awanka sokigi aní náneḡ teiníe. Manikáne Awanka iwíáh aintéhрана wewene ahtebia iwíáh pahsuḡme teiníe. Maniká Awanka iwíáh aintéh éhwéh pahsuaníe.

⁷ Táoyankakaḡ kítahakáḡ íre oga míéh náneḡtaré wíre. Wehukega mi naneḡtaré múḡuwahḡue subirana íre kawéḡ ehwéhínara íréhra kegá aneḡ igonkópómo iwíáhigehe. ⁸ Sontía anínká pembíáh íre kawerue póbiahnaraḡmé áwáhu sontía kegá ebehirarabegsabé árahue apubúue sokah sokahigeḡbo? ⁹ Mína inserah itega kambare ehwéh irarirataḡ mó kegá árahue iragéḡbo? Kambare ehwéh púara mó kegá íre íráhwana mi ehwéhme peh abehraginae.

¹⁰ Mah marákó marákóipéḡ áhnte ehwéh kéhre. Moke mi ehwéhmarímé mó kegá mó kegáue íráh éhwéhne. ¹¹ Mó anínká íné íre írátío éhwéh irarínana, Eheḡte kambáré éhwéhpómo iwíáhugana wega moḡ ínénsabe, Kambare ehwéh iraréna aní móne aintéhre. ¹² Mína inserah itega kambare ehwéh irarirataḡ mó kegá íre iragéhe. Manikáne Awanka náina naneḡsabé irutaboírowe. Minayabe ite Sísa tagariáh kegá wene sánsá moráráḡ kawerue sehḡioneheéḡ Manikáne Awanka náina naneḡ mewe we séhréh atéhoró.

Poraga kambare ehwéh irare sansá teriu ehwehne.

¹³ Minayabe Manikáne Awanka iwíáh atéhraña kambare ehwéh irari anínká mi ehwéh ahtebé pahsuankéhboq púrerúno atóge. ¹⁴ Kawerue iwíáhoró. Kambare ehwéhtáté púrerutaq peh morá néniwanka púrerirana nirupipeqté iwíáhwé peh túbáh agire. ¹⁵ Minayabe anerininkono? Néniwanka púrerirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq púrerinie. Néniwanka igonkónirana néne nirupipeqté iwíáhgá moq igonkóninie.

¹⁶ Arega mina tahnsa íre mirainaraqmé peh arenawanka Manikánsabe, Kaweróne atéhraña mó anínká mi kambaré éhwéh íre íréh púana Manikánsabe árahue moráráq kaweróne irarinkehbo? Írakaumo. Wega, Kaweróne íre irarinkehe. ¹⁷ Mi kambaré éhwéhmé íre íréhre. Minayabe arega kawerue púrerónaga we íre séhréh atéhre.

¹⁸ Ínéga kambare ehwéh irare irareunsabé Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Ínéga kambare ehwéh irarunka itene kambare ehwéh irare sansá kiotaikire. ¹⁹ Sísa tagariáh ké momiwíotaq ínéga wehuke síwáhnorinieéna pehgáriq irahráho ehwéh irarenaraq kawerire. Pehgáriq irahráho ehwéhnká áhnte kambaré éhwéh kiotaikire. Minayabe iwáhnorutaq kambare ehwéh íre iraruge.

²⁰ Néne iyahnabo anímárinó, káriq anímárinká iwíáho serahnuyehboq peh ahtebia ábóawáh wéhgá iwíáho serahnoro. Inahunahnínká ahbabáqsabe íre iwíáhi serahnoro. ²¹ Manikáne ehwehnka mahraréna, Wáhaupéqté kambare ehwéhnkákáq ké iwíáh aritógara sega mahtaqté ké néne ehweh terigéhe. Terírataq néne ehwehnsabé, Ahgáho. Iuwahriehre igehe. Maniká itene Wahnahnka aiq mahrarire íre. (*Aisaia 28.11-12*)

²² Minayabe Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara kambare ehwéh irare sansámé Manikánka mi sansá inseréhyabe iwíáhéna omaq sitehro? Wensabé aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh wensabé íre aiq pútare atáh kégá wensabé iwíáhigeheéna mi sansá omaq sitehre. Manikáne Awanka iwíáh aritéhrara wene ehweh pahsúáh sánsá wensabé íre aiq pútare atáh keyábé iwíáhéna mi sansá omaq sitehro? Írakaumo. Peh morá wensabé aiq pútare atáh ké séhréh aritageheéna mi sansá omaq sitehre.

²³ Ite Sísa tagariáh kégá momiwíirataq ite ómi kambare ehwéh irariyeho. Irarirataq mó ke Sísa íre tagariáh kégá séra mi kambaré éhwéh íréhrataq itensabé, Uwoyansa ke móe aitagéhe.

²⁴ Manikáne Awanka iwíáh aitañnaraq ite ómiga Manikáne ehweh pahsuqme irarenaraq Manikánsabe íre aiq pútare atéh ánípópoq mó ánípópoq sínaraq itene ehwehnka wene arupipeq pankehe. Pahnaraq, Íné ahbabáq ani múge iwíáhéna ²⁵ wene arupipeqté iwíáh pahsúéhnsabé Manikánsabe áhtenéna káuqmunue iwíáh iwíáh atena, Manikánka iteba aiq pútaq míéhre inkehe.

Ite momiwío arámbéhrí tábúsoqme miraoro i ehwéhne.

²⁶ Néne iyahnabo anímárinó, itega momiwíirataq aneq sansánonehknkono ewo? Teiníboq írátíáthro. Itega Manikánsabe iwíáh iwíáh atanehéq momiwíirataq Sísa tagariáh ké we séhréh atéhoró. Mó anínká itensabé, Mah igónkónonehe irarinkehe. Mó anínká iwáhnorinkehe. Mó anínká íre wega iwíáhi naneq peh Manikánka sokigi awí náneq teinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhraña mó anínká kambare ehwéh irarinkehe. Manikáne Awanka iwíáh atéhraña mó anínká kambare ehwéh áwahe itene

ehwehtaq pahsuankéhe. Momiwírataq peh morá we séhréh atéhoro aitóge.

²⁷ Kambare ehwéh irarirataq íre áhnte kegá irarigehe. Peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq irarigehe. Moráráq irariyeho. Írakaumo. Peh mótaq mótarue irarero. Peh morá áninká kambare ehwéh irarínaraq anehe ahtebeh anínká mi ehwéh áwahe itene ehwehtaq pahsuankéhe. ²⁸ Kambare ehwéh áwahe pahuahráhi anínká íre miahnaraq kambare ehwéh ábóraq irariyehboq peh itene irupipeq iwíáhue Maniká teawéro.

²⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitahnaq pahuéhrataqmé peh téhranítégábópoq apahránítógábópoq pahuagéhe. Pahuéhrataq sene ehweh írah kegá sirupipeq kawerue iwíáhue tagagehe. ³⁰ Manikáne Awanka tútuue míéh ání iwíáh atahnana wega iriginkehe. Mi iwíáh atahna ehwéh pahuankéhboq mó ehwéh irari anínká ehiya míankehe. ³¹ Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh ite ómiga mótaq mótarue irarigehe. Ite ómiga ahtebeq itene irupipeq eyoyóinkehboq mótaq mótarue irarigehe.

³² Manikáne Awanka iwíáh aritahna kegá mi ehwéh pehipi íre irarigehe. Peh sene iraré tanahráqsábé áwenumigehe. ³³ Manikánka moke wene arambehri tábúsoqme arambehriire. Wegá íre áhwára áhwára sansánire. Minayabe itega momiwírataq ite moráénue we awahbeh sansánoro.

³⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Ahrronká weh wahnahníyeho íre. Minayabe Sísa tagariáh kegá momiwírataq ahrronká ehweh irariyehboq peh ehiya méra kawerue iragéhe. ³⁵ Sísa tagariáh kegá momiwírataq ahre inínká mitaq ehweh irarínaraq íre ábéreh sansáne. Minayabe ahrronká íre kawerue íréhrataq mótaq sene nahtapeq sensuwehqsansabé kasenigehe. ³⁶ Teiú éhwéhnsábé ite íre iuwahbehro? Manikánka wene sánsá ite mionarabeq áhwárehre iwíáho? Íre itebataq wene sánsá iahtebóna wino.

³⁷ Iné Manikáne ehweh iraru aní múge iwíáho kereq iné Manikánka iwíáh aintéhre iwíáho kerero, néne ehweh íráhro. Inéga sehíranue teiú éhwéhmé Manikánka sehgióro i ehwéhne. Minayabe aiq pútare aintáhro. ³⁸ Néne ehwehnsabé ahqáho aintéh ánímé we íre Manikáne ehweh irari aní míre atáhro.

³⁹ Néne iyahnabo anímárino, Manikáne Awanka iwíáh aitéhraq wene ehweh pahué sansánsabé irutaboiroro. Manikáne Awanka iwíáh atéhrona kambare ehwéh irare sansánsabé íre ahqáho atáhro teriéro. ⁴⁰ Momiwírataq moke mira sánsánirataq peh kawerue tábúsoqme miraro.

15

Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq ato ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, kaweq ehwéh teiátáutaq ireq aiq pútare ainteq kawerue sehgirowe. Mi kaweq éhwéhnsabé iahreraq itóge. ² Itega kawerue sehgirowsabé Manikánka kaweraitéhre. Sísansabé aiq pútare atera anehe túbáh ago kewé peh abehragowe.

³ Teniátái ehwéh teiátáuge. Mi ehwéhnká moke mó ehwéhmári kio-taikire. Teiena mahraruraage. Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna pukúwe. ⁴ Segá we

maisarówana Manikáne ehwehnka aiq irarinserah Manikánka apahtáro wéhékáhtáq iriwe oganúq atowana ⁵ Sísaga ebeq Pítaba kένα anehe we kéro keba kúwara tagowe.

⁶ Anehe áhnte ke, wensabé aiq pútare ató kega momiwíuwe. Mi kewé sene náhmbahq 500 kiotaikire. Momiwíuwana Sísaga seba kúwara tagowe. Áhnte tago ke oga miáhware mó tahmáro pukurowe. ⁷ Anehe wega Sémísiba kένα anehe moke eqmaro keba kúwe.

⁸ Moke eqmaro keba kúwana anehe íné íre kaweq aní míaraugana wega ínéba surairana tagaraugé. Anowagá wene aní íre ábéreh tanáhráq maq-maréhnserah aní míóge. ⁹ Sísaga tagariáh ké síwíoqnaraunsabé niyehitehre. Miraurau puara mó kegá ínénsabe, Manikánka eqmaréh aní míre íre irarerahowe. Moke mó eqmaro kega íné kiotaikowe.

¹⁰ Manikánka ínénsabe arutaboiraingtáránsabé amahnága wene kaweq arámbéhríu aní míóge. Wega séhréh aintaráítaq íné íre túbáh aguraugé. Mó eqmaro kega kawerue arambehriuwana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikuraire. Ínériahriáh íre arambehriuge. Peh Manikánka séhréh aintéhnká kawerue arambehriuge. ¹¹ Sereq ínéreque arambehriyabé íre iwíáh iwíáhuge. Itega kaweq ehwéh teiátáúnaraq aiq pútare aitarónsabé iwíáh iwíáhuge.

Ite moke pukonana Manikánka anehe tanahráq ite oganúq itahna ehwéhne.

¹² Sísaga pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atonsabe tei teinuge. Minayabe táhmaro itega, Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe éhwéhmé aneqsabé irareo? ¹³ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísaga Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino. ¹⁴ Sísaga Karáhé íre iriwe oganúq atotaq tahirímé itega tei teinúna ehwéh abehq éhwéh úki irino. Sísansabé aiq pútare atona sansá moq abehq sánsá úki irino.

¹⁵ Manikánka Sísaga Karáhé iriwe oganúq ato ehweh tei teinu puana Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wene ehweh múguwahguéq péhepehenúna irino. ¹⁶ Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé wega Sísaga Karáhé moq íre iriwe oganúq ato irino.

¹⁷ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé aiq pútare atáronka abehragirana itene ahababáq peh kéh irino. ¹⁸ Íre iriwe oganúq atotaq tahirímé wensabé aiq pútare atera pukuro ke iraipéq pokuro irino.

¹⁹ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wensabé áwénunúne. Ite peh marakóipeq míona tanáhráq Sísaga ite kaweraitéhre éq áwénunúnaraq tahirímé ite irupipeq umehi ke míona irino. Mó ke siru umehi ke miáhwe. Ite peh anotahtaq iru umehi ke míona irino.

²⁰ Manikánka Sísaga Karáhé iriwe oganúq ato ehwehmé aiq pútaq ehwéhne. Manikánka Sísaga Karáhé ebeq iriwe oganúq atena mó ke anehe iriwe oganúq itankéhe. ²¹ Wehukénínká puké sansa áhwárowana mó wehukénínká iriwe oganúqite sansa áhwárowe.

²² Éhrámaga téh ahababáréna pukúnsabe moke anehete ke moq pukorahowe. Manikánka Sísaga Karáhé téh iriwe oganúq atonserah we tagariona ke moq moke iriwe oganúq itankéhe. ²³ Ite oganúq itahna tanáhráq iriwe oganúq itankéhe. Sísaga Karáhé téh iriwe oganúq atena wega tuina tanáhráq wensabé aiq pútare atona ke iriwe oganúq itankéhe.

24 Iriwe oganúq itahnana moke náneqmarí parabaginae. Sísá Karáhéga moke íopeqté wáhnáh kéreq mah marákóipéqté wáhnáh kéreq págege kereq saiqnariankehe. Saiqnarawéna Wenabonsabé, Moke minawari arene ayahpi máróge irarinkehe.

25 Sísá Karáhéga kawerue wahnahnéna wene naruo moke karegaráhuankéhe. 26 Wegá wene naruo moke saiqnaruenta anehe puké sansa moq parabaruankehe. 27 Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka wensabé, Moke wahnahnúno atéhre ire. (Buk Song 8.6)

Manikánka moke wahnahnúno atéh éhwéhmé wensabé, Ínénkakaq wahnah ainto íre irarire. Wegá Karáhénsabe, Peh moke mó naneqmarínkákáq wahnahnúno atankéhe.

28 Karáhéga moke wahnahnínagake wegá Maniká Wenabonsabé, Ínénkakaq wahnahnainto atankéhe. Mi tanáhráq Manikánka Sísareq moke itereq wahnahnaitankéhe.

29 Mó kegá pusa ké séhréh aritaneheéra wání meyháwe. Segá mi sansá aneqsabé miraoo? Segá, Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitankéhe íwíáhowe. Mira íwíáh íre ome aneqsabé wání meyaho? 30 Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq ítéhtáq tahirímé mó kegá nubiq suahráhorabeq arambehriu iripo? Írakaumo. 31 Néne iyahnabo anímáríno, ahriahri nirupipeq iwíáhéna, Ibora nubiq suaneherabowamo éna iwíáh aruqaruruge. Itega Sísá Karáhé itene Wahnahne ehweh sehgiónsábé iwíáh íwíáhéna mah ehwéh teiúge.

32 Épésá suwahpeqte kegá áwéhq poeráhq tahnsa méra Sísane arambehri mitaq miraurataq níwíoqnarowe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé mirau arámbéhríyábé ápeq meyo iripo? Írakaumo. Mó kegá mahraréra, Mókake pukona tanáhráqsábé íre iwíáh íwíáhia peh táhutahuréq ábáhroneheqmúne ewe. Manikánka pusa ké íre iriwe oganúq sítéhtáq tahirímé sene ehweh sehgióro teiú irino.

33 Mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritého. Ahbabáq kereq mía míairataq sega itene kaweq sansá íre kaweraragéhe. 34 Itene múguwahgu sansá sueq tábúsoqme iwíáhoró. Ahbabáq sansa íre oro. Táhmaro itewe Maniká íre tagaríáhwe. Mínayabe iyehitankeheéna teiúge.

Iriwe oganúq ite inónkámé áwáhnáh inónká úkínae i ehwéhne.

35 Mó kegá kasenéra, Pusa ké árahue iriwe oganúq sitankéhbo éra aneq tahnsá sínónká úsitankéhbo ewe. 36 Mina tahnsa káséno kewé peh múguwahgu iwíáho kee. Ayu uqmaráhtáq pehipi íre kíréhre. Ebeqme mi ayú mugurúqme anehe kiapoue kíréhre. 37 Ite ayu úótáq ánáhakaq íre uqmaráhwe. Peh sera uqmaráhwana kiapoue kíréhre.

38 Manikánka mó ayúnsábé mó naneq kiro atena mó ayúnsábé mó naneq kiro atéhrana moke kíréh náneq íre monseráh náneq kéhre. 39 Moke oga míáh náneq kamárí íre monseráh sínónká kéhre. Írakaumo. Wehukeniné anonka mó tahnsánirana ménkámehnkáne sinonka mó tahnsánirana kabarane anonka mó tahnsánirana pahné anonka mó tahnsáne.

40 Íopeqté náneq mó tahnsánirana mah marákó márakóipéqté náneq mó tahnsáne. Íopeqté náneq mó awáhríq náneq kéhrana mah marákó márakóipéqté náneq mó awáhríq náneq kéhre. 41 Pópoqnahga patahirana íónka íónitehrana wehyoqmarínká moq pehgáriq téhrehre. Mínawarinká

íre monseráh téhrehre. Mó wehyóqká ákáhtaq téhrehrana mó wehyóqká pehgáriq téhrehre.

⁴² Mina inserah pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq mó tahnsá sínónká oganúq sitankéhe. Pusa ké maisaráhtáq kárékorahi sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq peh kagaorahi sínónká kanae. ⁴³ Pusa ké maisaráhtáq íre kaweq mareqmareq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq kaweq págege sínónká úqkinae.

⁴⁴ Pusa ké maisaráhtáq awačkakaq sínónká maisaráhwana iriwe oganúq sitahnaraq íre awačkakaq sínónká peh wenawa tahnsá sínónká kanae. Amahnága awačkakaq sínónká kéh púana mókake peh wenawa tahnsá sínónká kanae.

⁴⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Teh miraro wehukení Éhráma oga mío aní úkúwe ire.

Mó Ehrámawé anehenura súwe. Wenawanka oganúq itahráhire.*

⁴⁶ Oganúq itahráhi wehukenínká ebeq íre súwe. Írakaumo. Peh tanahuqtate miraro wehukenínká ebeq súwana oganúq itahráhi wehukenínká anehe súwe.

⁴⁷ Manikánka mah marákóipéqté tánáhúq mewe ebeq Éhráma mirarowana anehe sú animé íopeqté tuwe. ⁴⁸ Mah marákóipéqté kéwé Éhráma tahnsá míáhwara íopeqsabé suwahbeh kewé íopeqté tu ani tahnsa míáhwe. ⁴⁹ Amahnága ite tanahuqtate miraro ani tahnsa méq mókake ite íopeqté tu ani tahnsa míanehe.

⁵⁰ Néne iyahnabo animáríno, teiníboq írátíáhiro. Mah marákóipéqté ínónkánká Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kioráhire. Itene kambarékorahi ínónkánká kaweq naneq kagairabeq íre kioráhire.

⁵¹ Epéqté éhwéh teiníboq írátíáhiro. Ite Sísá tagariona ke pukonaq mó táhmaro íre pukigehe. Itene inonkanka moke apubúue kagaorahi ínónká úkinae. ⁵² Anehete pembíáhnká ehwehnína tanáhráq wehukenínká auwíkéh inserah puko kegá irigéra mó íre pukigehe. Ite íre pukira kegá apubúue irigéq kagaorahi ínónká meyanehemúne.

⁵³ Itene kárékorahi ínónkámé peh kagaorahi ínónká úkinae. Itene pukorahúna ínónkámé peh oga mía míaé ínónká úkinae. ⁵⁴ Itene kárékorahi ínónkámé peh kagaorahi ínónká úkinae. Itene pukorahúna ínónkámé peh oga mía míaé ínónká úkinae. Mi tanáhráq Manikáne ehwehme aiq pútaraginawire. Mi ehwéhnká mahraréna,

Manikánka págegeue mirainka kiotaikéna puké sansa parabarúéhre ire. (*Aisaia 25.8*)

Mahnawé peh aiq pútaq ehwéhne. ⁵⁵ Wene ehwehnka mó mahraréna, Puké sansanká amahnága ite íre saiqnaríéh mino. Puké sansanká ite íre kamah aí mino ire. (*Hosea 13.14*)

⁵⁶ Amahnága tanáhráq Mósísiga sehgióro ú ehweh íre sehgoráhúnayabé ahabárúne. Itega ahabárúnayabé puké sansanká ite kamah aíre.

⁵⁷ Itene Wahnah Sísá Karáhéga miraúnka págege aitéhraq itega ebehúna naneq kiotaikorahúne. Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atone.

⁵⁸ Néne iyahnabo animáríno, kiotaikorahúnayabé Sísane sánsá íre túbáh agia peh ambubu atawéq sehgióro. Itega miraonayabé itene Wahnahnka aiq ahreraq matiéh púaq itene kaweq arámbéhrí íre abehq úkorahire. Minayabe itene Wahnahne arambehri tauntahunue miraoro.

* **15:45:** Mó Ehrámawé anehenura sú animé Sísá Karáhé wíre. Aroma 5.14-19 tagahno.

16

Poraga, Náríra moné sorupahro ú ehwehne.

¹ Sarúsarama suwahpeqte Sísa tagariáh ké nárigeheéna teinié. Kárétía marákórápéqté ké Sísa tagariáh ké ínégá teriátáú serahnoro. ² Itene arambehriyabé meyháh mónéwé itega ómi mó anínká mó anínkáue iwíáhue tagahro. Náríra moné tabanagínehboq o wiki ebeqte wéhékáhtáq ebeqte wéhékáhtárué móbeq soruparáhro. Itega mirairataq ínégá iteba konaraq mi moné awehraq kanae. Awehraq kahnaraq ínégá iteba konaraq itega sorupare arámbéhrí íre kanae.

³ Iteba konaraq itega táhmaro ke omaq sitáhro. Segá Sarúsarama suwahpeq pokue mitaqté ké sorupato moné nárigeheéq omaq sitáhro. Iteba konaraq Sarúsarama suwahpeqte ké páhsi sehiranue omaq sitéhra ke siníe. Néne páhsiakáq itene móneakáq Sarúsarama suwahpeqte ké nárigeheéna eqmaq suaníe. ⁴ Inégá moq pokinie iwíáhonaraq itega omaq sitéhra kegá ínereq pokonehe.

Poraga Kórína suwahpeqte ké koragéyabe awahbó ehwehne.

⁵ Inégá Másérónía marákórápéqté ké kéragéna iteba kinie iwíáhuge. ⁶ Iteba konaraq ópeq tanáhráq mitaq míanabugamo. Iteba ména iuwena pokonaraq séhréh aintagéhe. ⁷ Amahnága iteba wahto tanáhráq méyabe íre nuwahbehre. Mókake itene Wahnahnka kowe aintahnaraqmé ákáhtaq íre wahto tanáhráq iteba míanie iwíáhuge.

⁸ Amahnága ínégá mahtaq Épésá suwahpeq ména mah ke séhréh aritaníe. Itene iahreráq kéh tanáhráq Péntíkósi parabagínaraq mahta q suena iteba kinie. ⁹ Manikánka séhréh aintéhra mahta q áhnte arámbéhrírahunsabé amahnága mahta q ména Sísané arambehri mirainie. Mahta q néne naruo moq áhnte miáhwe.

Poraga, Tímótireq mó kereq séhréh arítáhro ú ehwehne.

¹⁰ Inégá itene Wahnahne arambehri miraunserah Tímótiga moq miraire. Minayabe wega iteba sínaraq pehwehrue ateq séhréh atáhro. ¹¹ Wensabé awiréh ateq inehepeq súého. Sísa tagariáh ké gá ínéba sirataq íné iwíáhume Tímótiga moq kouwekinkehe. Minayabe kouwekina ínaraq pehwehrue ateq kawerue séhréh atehrana ínéba sinkehe.

¹² Inégá itene iyahnabo aní Ápóronsabé, Pokúno éna iteba koneherao ke Sísa tagariáh kéreq are moq moráráq pokúno éna pagu pagunuraue. Pagu pagunuraugana wega amahnága pokéyabe íre awahbehrana mókake wega iwíáhína tanáhráq iteba sinkehe.

Sísane sánsá ambubu atawéq sehgióro i ehwehne.

¹³ Aiq pútare atáh sánsá ambubu atawéq sehgióro. Íre áhreia peh págegeue miáhro. Kawerurero. ¹⁴ Moke arambehri mirairataq Manikánseq moke mó kereqsabé irutaboírue arambehriro.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárino, ite tagariáhmé Ákáía marákórápéq Sítépána karirónánínká Sísansabé téh aiq pútare atárówe. Aiq pútare atera Sísa tagariáh ké áhntetaq séhréh arítáhwe. ¹⁶ Mina tahnsa kene ehweh kawerue írahro. Moke séhréh arítáh kéné ehweh kawerue írahro.

¹⁷ Sítépánareq Pótúnatureq Ákáíkásareqka ínéba suronsabé nirupipeq eyoyóire. Itega ínéba íre serahonsabé segá íné séhréh aintáhwe. ¹⁸ Mí kegá

itene irupipeq eyoyó aitónserah nirupipeq moq eyoyó aintáhwe. Mina tahnsano keyábé iwíáh íwíáhoró.

Poraga, Iroro ú ehwehne.

¹⁹ Esia marákórápéqté Sísá tagaríáh kégá itensabé, Iroro ewe. Mi akéq Ákúírareq Párisírareq sene nahtapeq momiwío kereqka itene Wahnah áwírue itensabé, Iroro ewe. ²⁰ Moke mahtaqté Sísá tagaríáh kégá itensabé, Iroro ewe. Itega we kawerue mehweh atéhoró.

²¹ Íné Poraga mah anéhété séhírá ínénéne niyahnkaratáté sehiranuge.

²² Itene Wahnahnsabé suwahrieh kewé íre kaweragoneherawoe. Itene Wahnahno, iteba mahbeq tuo.

²³ Itene Wahnah Sísaga itensabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

²⁴ Ite Sísá Karáhé tagaríáhnsábé itensabé ahriahri nirutaboiruge.

2 Kórína Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Kórína suwahpeqte ké wega ebeq sehiranú pahsí náriuwara tagowe. Anehe mó tanáhráq Táításaga Kórína suwahpeq suena Poraba séna Kórína ke éhweh teawuwe. Teawuwana mi tanáhráq Poraga mah pahsí 2 Kórína pahsí sehiranúwe. Wene ehweh sehgiro keyábé, Manikánka aiq pútaq íné eqmaq núwátái puaq néne ehweh íráhro teriuwe. Sísa tagariáh ké tabonah ke nárie sansá sokigi arinieéna anehe sehiranúwe.

Kórína suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Íné Porane pahsí sáhnsahwe tagahro. Maniká awahbehrana omaq intena Sísa Karáhé éhweh siwáhnorinkehééna eqmaq nuwowe. Ite Kórína suwahpeqte kéreq moke Ákáia marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqsabé mah pahsí sehiranuge. Iteruwahrah aní Tímótiga ínéreq ména itensabé, Nirutaboiruge ire. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikánka Porareh wahnahnue séhréh arito ehwéhne.

³ Maniká Iteribo áwiq pankerone. We itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá ména itensabé arutaboiraitena irupipeq umehi tanáhráq eyoyó aitéhre. ⁴ Moke íre kaweq sunúq irupipeq umehi tanáhráq kaweraitena eyoyó aitéhre. Maniká Iteriboga kaweraitena eyoyó aitéhnsabé mó kené sirupipeq umehi tanáhráq itega moq mi ke séhréh ariteq eyoyó aritahráhué. ⁵ Mó kegá Sísa Karáhé áwioqnonserah ite moq íwioqnahwana Sísa Karáhéga itene iru anotahtaq ukiq itéhre.

⁶ Sípane ehweh teiúnsabé mó kegá níwioqnahwe. Mi ehwéh teiúnká séhréh aintéhraq aiq pútare aítáhnká kaweraitéhre. Manikánka íné séhréh aintéhtáq ite moq séhréh aitéhre. Mó kegá íné níwioqnahnserah ite moq íwioqnagehe. Mí tanáhráq ite págegeue míagehééna Manikánka séhréh aítankéhe. ⁷ Sega níwioqnahnserah ite moq íwioqnahwe. Itega aiq tagarionawe Manikánka ite séhréh aitéh púaq wene sánsá kawerue sehgioneheqmóe.

⁸ Néne iyahnabo anímárinó, ínéreq ínéba míaro kereqka Esia marákórápéq míaraunaraq anotah íre kaweq sunúq káraire. Mínyabe iragéhboq teiníe. Íre kaweq sunúqká anotah kamáh aiátáinsabé ite pukorahúne íwíáhuraune. ⁹ Mó kegá iubiúq iuwanehrawoe íwíáhuraune. Iteriahriáh íre miraorahuraune. Írakaumo. Íre miraorahuraunayabé Manikánka webataq séhréh aítankéhe íwíáhuraune. Manikánka pusa ké iriwe oganúq itahráhinsabé ite moq séhréh aítahráhire íwíáhuraune.

¹⁰ Ite pukorahúne íwíáhuraunaraq séhréh aítana kaweraitáraire. Mókakeakáq séhréh aítana kaweraitankéhe. Íre kaweq sunúq sínaraq wega wahnahnue séhréh aitanawire íwíáhúne. ¹¹ Itensabé púreraitáhro. Itensabé púreraitéhrataq mókakeakáq wega wahnahnue séhréh aítankéhe. Miráinayabé áhnte kegá mina tagéra wensabé kaweróne atera iwíáh iwíáh ataneherawoe.

Sísawe kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne i ehwéhne.

¹² Iteba míaraunaraq kaweqtaq méq Manikáne sansá tábúsoqme sehíráúne. Ahtebia ánínká íwáhnorinserah íre miraia peh Manikánka séhréh aítana iwíáh aítaráiraq íwáhnoruraune. Itene irupipeqté iwíáhgá kawerúne iwíáhúnayabé iwíáh iwíáhnúne. ¹³ Itega sáhnshawe irahráho ehwéh sehíranue teíúge. Mó naneq tahnsá éhwéh íre sehíranue teíúge.

¹⁴ Itega sehíranú ehweh peh ákáhtaq íráhwe. Íné nuwahbehme ínégá sehíranu ehwéh áwahewé iragéhe. Itene Wahnah Sísaga tuinagake itega ínénsabe iwíáh iwíáh aintageheéna sehíranu ehwéh áwahewé írátiáhnásabé nuwahbehre. Íréhrataq wega tuinagake ínégá itensabé iwíáh iwíáh aítónserah itega ínénsabe moq iwíáh iwíáh aintagéhe.

¹⁵ Itega néne sánsá ireq iwíáh iwíáhoneheqmóe éna téhwe iteba téhtaréráq ite koragéna séhréh aítanauge iwíáhurauge. ¹⁶ Mira iwíáhuraume Másérónía marákórápéq pokonaraq ite kéraganie iwíáhéna mibeqté kouwekonaraq ite mó séraganie iwíáhurauge. Mi tanáhráq Súría marákórápéq pokinie onaraq itega íné séhréh ainteq eqmaq nuwagéhe iwíáhurauge. Mínayabe téhtaréráq ite koraganie iwíáhurauge.

¹⁷ Mira iwíáhuraunsabé, Aneqsabé mó iwíáhé iteba íre surono ewo? Íné mó iwíáh mó iwíáhóna anípo ewo? Ínéga kowe aruq ahqáho aruróna anípo ewo? Írakaumo. ¹⁸ Maniká aiq pútari anínirana ínégá moq kowe aruq ahqáho aruq íre u aní múge. ¹⁹ Tímótireq Sáírareq ínereqka Manikáne ahnínkáwá Sísá Karáhé éhweh tei teinuraune. Tei teinurauna anímé kowe aruq ahqáho aruq íre i aníne. Wega peh morá kowe ehwéh irari aníne.

²⁰ Manikáne omasa éhwéhmé Sísá Karáhéga moke kowe éna sehíre. Mínayabe aiq míre éq Maniká wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. ²¹ Maniká Iteriboga séhréh aitéhnká itereq ínereqka Sísá Karáhé tagéq wene sánsá sehíoneheqmúne.

²² Maniká Iteriboga ite aiq omaq itena néne arambehri miraoro aítowe. Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aítankeheéna iteba eqmataire. Wega Wenawa ebeq eqmaréh púana anehe áhnte kaweq naneq náí náininkehe.

Poraga Kórína suwahpeq íre apubúue pokú ehwehne.

²³ Ite kamah aiénehoéna Kórína suwahpeq iteba íre suraугe. Manikánka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. ²⁴ Itega aiq pútare atah náneq ambubu atíáh púana peh morá néne ehweh sehígíoro éna íre pagu pagunuge. Itene irupipeq eyoyóinkeheéna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre.

2

¹ Itene irupipeq mónkakáq umeh agínehoéna iteba íre koraganie iwíáhurauge. ² Ínéga kamah aiénaraq itene iru págegeirataq insega niru ukiq intankéhbo? Iteitega niru ukiq intahráhowe. ³ Nirupipeq umeh aníyéhoéna iteba íre koragia peh páhsi sehíranue menah eqmatauge. Nirupipeq eyoyóinaraq itene irupipeq moq eyoyó aítahráhuge.

⁴ Ebeqte páhsí sehíranurataq nirupipeq iwíáh kikiréna nirupipeq umeh agurairana ibiséna sehíranurauge. Itene irupipeq umeh aginkeheéna mi pahsí íre sehíranurauge. Írakaumo. Peh itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre iwíáhigeheéna sehíranurauge.

Ahbabáq aniné ahbabáqsabe mó íre iwíáho i ehwéhne.

⁵ Ite miáhrabeqte ahababáruai anínká íre ínébataq néne nirupipeq umeh aníatáire. Itene irupipeq moq umeh aiátáire. ⁶ Itebaté áhnte kegá kamah awátóme aiq awehraq káráire. ⁷ Wene ahababáq sansa aiq sutainsabé amahnága wene ahababáqsabe íre iwíáhoró. Wene arupipeq mó umeh agínaga Sísane sánsá suehnehboq wene arupipeq eyoyóinkeheéq séhréh atáthro.

⁸ Mónkakáq teiúmé mi anínká iwíáhéna, Ínénsabe irutaboírowe iwíáhinkeheéq séhréh atáthro. ⁹ Itega néne ehweh aiq moke sehgiowámo taganieéna menah mi pahsí sehíranue eqmatauge.

¹⁰ Ahababáq ani kawerateq wene ahababáqsabe íre iwíáhirataq íné moq wene ahababáqsabe íre iwíáhinie. Wehukene ahababáqsabe íre iwíáhonaraq ite séhréh aitanieéna Sísá Karáhé tagehtaq miraúge.

¹¹ Owainawamariné wahnah wenáwíq Séténie. Wene sánsá tagaríó púana ite saiqnariehnehoéq ahababáq ani séhréh ateq wene ahababáqsabe mó íre iwíáhónehe.

Poraga Táitása tagéyabe awahbó ehwehne.

¹² Sísá Karáhé éhweh teri terininieéna Tóása suwahpeq surautaq itene Wahnahne arambehri mirainkeheéna wega kowe aintena séhréh aintaráire. ¹³ Néne iyahnabo aní wenáwíq Táitása mitaq íre míaraire. Minayabe niwa íre ukitáinsabé mibeqté ké íroro aritena mitaq suena Másérónía marákórápéq pokuraúge.

Manikánka págege aitéhraq págege naneq kiotaikúne i ehwéhne.

¹⁴ Manikánka ahriahri págegeue séhréh aitéhniká ite págege naneq kiotaikúne. Sóriqka kaweq kunkúni naneq abae arúéhnserah Manikánka séhréh aitéhniká Sísá Karáhé éhweh mah kehiná kéhiná suwahpeq abae agire. Itega teri terinúnara íráhwana abae agire. Minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

¹⁵ Ínéga Sísá Karáhéne arambehri miraunsabé Maniká Iteriboga ínénsabe, Kaweq kunkúni naneq tahnsá ání móne aitéhre. Kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereqka kunkúni naneq monseráhnue aiki aikionserah kaweraritéhra kereq iraipéq pokoneherao kereq siahrega néne ehweh íráhwe. ¹⁶ Iraipéq pokoneherao kegá néne ehweh irera, Pukorahi ehwéhne iwíáhowara kaweraritéhra kegá néne ehweh irera, Oga míahrahi ehwéhne iwíáhowe. Mi arámbéhríyábé iteriahríáh tábúsoqme íre miraorahune.

¹⁷ Peh móne meaneheéra arambehrionserah mó kegá moq móne meaneheéra Manikáne ehweh teri terinowe. Ínéga moq mina tahn-sanugo? Írakaumo. Manikánka íné eqmaq núwátái puana íné Sísá Karáhéne arambehriu anínéna tábúsoqme iwíáhéna we éhweh tei teinuge.

3

Poraga, Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahtebahrahowe ú ehwehne.

¹ Neníwíq mónkakáq pankerogo? Arambehri aniné wahnahnka wene arambehriyabé páhsi sehíranue áwírana mewe nogíre. Itereq ínéreqka mi sansá miraonehnikono? Írakaumo. ² Itewe néne arambehri pahsí tahnsa míahwe. Mó kegá ite tagéra néne arambehri ahboeqme ahtebahrahowe.

³ Néne arambehri pahsí Sísá Karáhéga itene irupipeq sehíranuraire. Mó kegá mi pahsí anereuwo éra néne sánsá tagéra mi pahsí sáhnshoráhowe. Sísaga mi pahsí pépahqtaq íre sehíranire. Manikánka oga

mía míaéna Wenawa iteba eqmatairana wega itene irupipeq páhsi tahnsá sehira aruqarurire.

Manikánka áhnte séhréh aintéh éhwéhne.

⁴ Iné iwíáhume Manikánka iné omaq intena séhréh ainta aintainsabé Sísá Karáhéne arambehri miraorahuge. ⁵ Inéiahriáh Sísane arambehri ire miraorahuge. Peh morá Manikánka séhréh aintéhnká miraorahuge.

⁶ Wega inénsabe o sansanúno éna séhréh aintéhnká miraorahuge. Naho sánsá sehgióro ú sehirá kéhrana o sansamé Manikáne Awanka séhréh aitéhre. Sehgióro ú sehiránká mirainka pukorahúna sansánirana Manikáne Awanka mirainka oganúq itahráhi sansánire.

Sirupipeqté síúra akariuriéh náneqsabé éhwéhne.

⁷ Iwíáhue tagahro. Miraoro ú ehweh ebah kanéhráq sehiranútaq Manikáne téhreh naneq Mósísine auranabiahtapeq ábóraragúwe. Anotahta q téhrehnsabé Ísara kegá Mósísine auranabiahtapeq ire ebitiahrahuwe. Mí tehrehnka parabagina útaqkákáq ire ebitiahrahuwe.

⁸ Miraoro ú sehiránká pukorahúna sansá áhwárótaq anotah tehrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsá anotah kawéq sánsánéna miraoro ú sehirá sánsá anotahta q kiotaikire. ⁹ Miraoro ú sehirá sánsámé ehweh aitahráhi sansánirana anotahta q téhrówe. Manikáne Awanka séhréh aitéhmé kaweqta q míahrahúna sansánéna ehweh aitahráhi sansá kiotaikire.

¹⁰ Aiq kiotaiki puaq naho téhró naneq amahnága ire téhrehre. ¹¹ Manikáne Awanka séhréh aitéh sánsánká peh kagai puana naho parabagurai sansá aiq kiotaikire.

¹² Manikáne Awanka séhréh aita aitai puaq itega ire áhreéq peh págegeue Sísá éhweh teri terinorahúne. ¹³ Mósísiga miraúnserah itega ire miraoneheqmúne. Mósísine auranabiahtapeq téhró naneq parabagina únsabe mó kegá tagehoéna wene auranabiahtapeq ambantataté akariuriowe.

¹⁴ Ísara kegá miraoro ú sehirá sáhnshahera sirupipeqté síúra akarié naneq konsabe sega ire ahtebahrahuwe. Amahnágaákáq sega ire ahtebahrahowe. Wehukega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atéhranka sene sirupipeqté síúra akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁵ Iborankákáq sega Mósísiga miraoro ú sehirá sáhnshótáq sirupipeqté síúra akariuriéh náneq kéhnsabé sega ire ahtebahrahowe. ¹⁶ Maniká itene Wahnahnsabé áhrabirana sene siura akariuriéh náneq meruankéhe.

¹⁷ Itene Wahnah Manikáne Awa miéhtáq sabirúéh náneqka ite mó ire saiqnariahrahire. ¹⁸ Itene iuranabiah ire akariuriéhre. Téhrehnka timanotaq sokaesúséhrara wehukega tagahnserah Manikánka séhréh aitena kaweraitowara mó kegá ite tagéra Manikáne sansá tagahrahowe. Itene Wahnah Manikáne Awa ména we tahnsá míageheéna séhréh aitena kaweraita aitaire.

4

Owainawanka wehuke sunkíkírirabeq saiqnariéhre i éhwéhne.

¹ Manikánka inénsabe arutaboiraentina mah arámbéhrí miraúno aintaráinsabé ire túbáh agia aiq mirainauge iwíáhuge. ² Kopípeqté niyehiteh sansánkákáq péhepehe sansánkákáq aiq suena ire mó éhwéh peh Manikáne aiq pútaq éhwéh íwáhnoruge. Peh moke tábúsoqme

íwáhnoréna Manikánka tagariéhtáq ómi kegá, Íné kaweq sansá mirauge tagagehéna kaweqtaq ména Manikáne ehweh teri terinuge.

³ Mi kawéq éhwéhnsábé, Íre irahráhuine irare kewé peh iraipéq pokoneherao ke wóe. ⁴ Owainawame, mah marakóipéqté péhepehe wahnáhnká sunkikírabeq se saignariéh púara kaweraritahráhi éhwéhnsábé íre aiq pútare atahráhowe. Kaweq éhwéhnká téhrehnka tahnsanéna sirupipeq téhragínehoéna owainawanka mi ke sunkikírabeq saiqnaríéhre. Sísá Karáhéwé téhreh aninéna Maniká tahnsa mía míaire.

⁵ Írátíáhiro. Íné éhweh íre tei teinuge. Sísá Karáhé webataq kaweq Wahnáh aní míéhрана tei teinuge. Sísane sánsá sehgiena itene arambehriu aní tahnsa míóge. ⁶ Manikánka téh mahraréna, Sunkikírabeq téhráhnno úwe. Téhráhnno únsarah menah itene irupipeq téhraitaránsabé itega Sísá Karáhé éhweh aiq pútare ateq, Manikánsabe anotah aní móne atone.

Poraga, Ite eqmaro ke Manikáne arambehri miraéq mi arámbéhráté pukorahúne ú ehwehne.

⁷ Itene inokame peh antehya tahnsanirana Manikánka wene kaweq naneq mi antéhyápípéq máréhre. Ite íre págege animári mionana peh morá Maniká webataq págege aní míéhre. Ite tagah kegá mina iwíáhigeheéna Manikánka wene kaweq Awá itene irupipeq eqmaréhre. ⁸ Moke mó ke suwahpeq mó ke suwahperue iwíóqnah kegá ahbabáq aítáhwaq anetaníbo íwíáh íre úne. Áhahiramo íwíáh íre iwíáhia itene arambehri suanehe íwíáh íre úne.

⁹ Íwíóqnahtaq Manikánka ite íre íúwéhre. Mó kegá iubówaq marakóipeq márunsurahéq irigue nogune. ¹⁰ Sísaga ite kaweritanieéna putiowe. Mina únsarah itega mó ke séhréh aritaneheéq pukorahúne. Mó ke séhréh aritahnara ite tagah kegá iwíáhéra, Mi sansá Sísane oga míéh sánsáne ewe.

¹¹ Itene oga miona tanáhráq Sísane sánsá sehgiunayabé mó kegá ite iubi q iuwahráhowe. Itega Sísane oga míéh sánsá tagageheéq wene arambehri sehgiune. ¹² Ite Sísá tagarawéq oga mía míaiageheéq pukorahúne.

¹³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Íné aiq pútare ató púana iraruge ire. *(Buk Song 116.10)*

Mi éhwéhnká irarinserah itega moq aiq pútare atona puaq Sísá éhweh irarúne. ¹⁴ Ite tagarionawe Manikánka itene Wahnah Sísá iriwe oganúq ato púana ite moq iriwe oganúq itena meiqmena Sísaba moráraq móitankéhe.

¹⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atageheéq we éhweh tei teinúnara mó kegá íwíóqnéra ahbabáq aítáhwe. Manikánka séhréh aitahnaga áhnite mó kegá Sísansabé aiq pútare ataneherawoe. Segá miraéra Manikánsabe kaweróne éra wensabé iwíáh iwíáh ataneherawoe.

Manikánka náina naneqsabé irutaboírúne i éhwéhne.

¹⁶ Minayabe Sísane sánsá íre sueq peh sehgieneheqmúne. Itene inonka ore orení úkonanawe Manikánka séhréh aita aitai puaq itene irupipeq peh o animári tahnsa ahriahri mía míáúne. ¹⁷ Mó kegá íwíóqnéra ahbabáq aítáhnabé peh wahto tanáhráq kéhrana mókake kagai apéq náinaq kaweq matábúrápéq ahriahri míanehe. Amahnága íre kaweq sunúqmé peh wahto tanáhráq kéh púana meáhna naneqka mi sunúq anotahtaq kiotaikinae.

¹⁸ Amahnága ábóra q kéh náneqmarínsabé íre irutaboírúne. Amahnága ábóra q

kéh náneq mókake parabaginae. Maniká Iteribo miéhrabeqte náneqme amahnága kopipéq kéh náneqme peh ahriahri kagaína puaq minayabe irutaboírúne. Minayabe amahnága íre kaweq sunúq kéhnsábé anetaníbo íwíáhéq peh Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmúne íwíáhúne.

5

Kagai inónká awaq meyabe iuwahbeh ehwéhne.

¹ Mah marákóipéq míona tanáhráq itene inonkame wéhuwehu nah tahnsane. Mi nah sokogínaq íópeq kíónaraq Manikánka kaweritéh náh awaq mianéhe. Mi nah wehukega íre pera peh ahriahri kagai inónká awaq mianéhe. Minayabe tagarione. ² Íópeqté náhnsábé anotahtaq irutaboírúna puaq iwehinsah aruqarurúne. ³ Mi nah awaq miáhnaraq kawerue kagai nahnsábé íre tabonahoneheqmúne.

⁴ Itega mah wehuwéhu náhtápéq mía miáúnaraq irupipeq umehinka kamah aíraq iwehinsah aruqarurúne. Itene inonka amahnága sueyabe íre iuwahbehre. Írakaumo. O korosí sukionanserah o inonká o mérapeq awaq meyabe iuwahbehre. Mókake kagaína inónkánká amahnága kéh inónká kiotaiki puaq minayabe irutaboírúne. ⁵ Oga mérapeq awaq miageheéna Manikánka kaweritáaire. Manikánka menah Wenawa aiq eqmaq áuwátáinsabé mókake wega moke mó kaweq naneqmarí náinkéhe tagarione.

Manikánka ite sainsuena awehraq apéq náinkéhe i ehwéhne.

⁶ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonkame iteyuwane nah tahnsáne. Ite tagarionawe iteyuwanka inonkapipéq miéhraq amahnága íópeqté itene Wahnahne nahtapeq íre míone. Írakaumo. ⁷ Itene iuranka íre tagéq peh itene irupipeq aiq pútare ateq mira íwíáhúne.

⁸ Wega mirainawire íwíáhéq íre áhreúne. Itene inonka sueyabe iuwahbehraq itene o nahtápéq itene Wahnah miéhrabeq méyabe iuwahbehre. ⁹ Mah marákóipéq míona tanáhráqkákáq itene Wahnahba miáhnarabeqkákáq we awahbeh íwíáh sehgieyabe iuwahbehre.

¹⁰ Mókake ite ómi Sísá Karáhéga ehweh aitahnarabeq iriwe miáhnana itega marakóipeq miraúna arámbéhrí íwíáhue tagankehe. Wega itene ahbabáqkakaq itene kaweq arámbéhríákáq íwíáhue tagéna sainsuena awehraq apéq náinkéhe. Minayabe we awahbeh íwíáh sehgioneheqmúne íwíáhúne.

Wensabé aiq pútare atáthro éna pagu pagunú ehwehne.

¹¹ Itene anotaq Wahnáhnsábé áhtenu puana mó keyábé, Wensabé aiq pútare atáthro éna pagu pagunuge. Manikánka néne nirupipeq tagaríehre. Ínénsabe, Aiq tábúsoqme íwíáhi aníne aintáhnsábé nuwahbehre. ¹² Ínéga ite íre ehnenuge. Itega ínénsabe, Tábuoqme íwíáhi aní miéhre aintageheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Peh itega néne sansansábé íwíáh íwíáhigeheéna teiúge. Íre mó kené sirupipeqté íwíáhyábé peh seyene ábóraq kéh náneqsabé sirutaboiro keyábé ehweh ayahqme terigeheéna teiúge.

¹³ Mó kegá íné uwoyansa aníne aítáhwana ínéga, Anetaníbo. Peh Manikáne arambehri mirainauge íwíáhuge. Íné peh tábúsoqme íwíáhu anínéna ite séhréh aita aitaugé. ¹⁴ Sísá Karáhéga itensabé anotahtaq

arutaboiraitehniká ite Wahnah aitéhra q wene sánsá sehgiune. Ite tagarionawe peh morá áninká mah kehiná kéhínánsábé pukú púa q ite moke pusa ké tahnsa míone.

¹⁵ Sísaga ómi itensabé putionsabe itene oga mé tanahrá q peh iteite iuwahbeh iwíáh sehgiónehnkono? Írakaumo. We moke itensabé pukú púa q amahná ga peh we awahbeh iwíáh sehgiónehqmúne. We putiowana iriwe oganú q atowe.

Manikánka insahwé aitena insahwé arite arámbéhrí íátái ehwéhne.

¹⁶ Menah wehukega iwíáhuronserah itega mó kené sánsá iwíáhue agehgamatáúne. Sísá Karáhéne sansá mo q menah mira iwíáhue agehgamatáúne. Amahná ga itega agehgamare sansa ai q sutauna pua q mókake mó íre miraoneheqmúne. ¹⁷ Írátíá hro. Sísá Karáhé ai q púta q tagariéh ánímé o ani úkire. Wene naho sánsá ai q parabagurairana wega peh o sansanire.

¹⁸ Minawé Manikánka ai q moke mirauraire. Itega wene naruo míaraunara Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka insahwé aitena mó ke insahwé arite arámbéhrí íátáire. ¹⁹ Itega mahraré q, Sísá Karáhéga miraurainka Manikánka mah kehiná kéhíná insahwé aitahrá hire. Wega ite insahwé aitéh kéné ahababá q íre ahrera q matawéna mó ke insahwé arite ehwéh koreriéro aítaráire teiune.

²⁰ Itewe Sísá Karáhéne ehweh mibe q mahbe q aritona anímá rí mé q itensabé, Manikánka ite insahwé aitankeheé q Sísá Karáhénsabe ai q pútare atá hro tei teinúne. Manikánka teriéro aítaráinsabé itensabé, Sísansabé ai q pútare atá hro pagu pagunue tei teinúne.

²¹ Sísá íre ahababá q ani míota q itene ahababáqsabe pukinkeheéna Manikánka itene ahababáqmá rí awuwe. Minayabe itega Sísare q mía míaonara q Maniká Íteriboga kaweqta q mía míainserahne mía míaorahúne.

6

Túbáh agiyehbo q Manikáne ehweh kawerue írá hro i ehwéhne.

¹ Manikánka séhréh aintéhra na wene arambehri miraéna itensabé, Manikánka itensabé arutaboira itena séhréh aitéh púa q wene ehweh sehgieyabe túbáh agiyehbo q peh kawerue írá hro tei teinuge. ² Minayabe Manikánka mahraréna,

Ínéga oma q atáráu taná hraq arene ehweh írátáuge. Kaweratáráu taná hraq séhréh atáráuge ire. (Aisaia 49.8)

Teinibo q írátíá hro. Amahná ga awehra q taná hrrá rana iboramé Manikánka kaweraite taná hra re.

Poraga Sísane arambehri miraúnsabe íre mareqmare q áhne i ehwéhne.

³ Mó kegá néne arambehri tagéra, Aneqqopo q íre kawerire iye hoéna moke áhwára áhwára sansá suena peh kaweq sansánuge. ⁴ Mó kegá ínénsabe, Manikáne kaweq arámbéhríóna aní móne igeheéna wene arambehri moke miraéna peh kaweq sansánuge. Néne nirupipe q moke umehi nané q si taná hraqmé íné íre kaweraintahrá hi taná hraqmé Manikáne arambehri suaníe iwíáh íre ura qe. Peh kawerue sehgiúge. ⁵ Kawerue sehgiúnsábé mó kegá nubiq marera karábúsiipé q móintera momiwíorabe q ehweh aintá rówana ínéga anotah arámbéhríéna íre kawerue sugéna táhutahu q írakaunurainsabé nirupibiuraire. ⁶ Manikáne arambehri kawerue sehginieéna íné peh kaweqta q ména tábúso qme iwíáhéna pehwehrue ména mó keyábé kaweq sansá aritena mó keyábé

aiq pútaq nirutaboiruge. Manikáne Awanka séhréh aintéhnká mina tahnsanuge.

⁷ Aiq pútaq ehwéh tei teinugana Manikánka págege aintéh púana kaweq arámbéhrúge. Itene igaqnaréhga sene iqtate ebehunserah owainawansabé ahqáho atena kasuq kasuruge. Kaweqtaq mía míána kaqsuq kaqsuruge.

⁸ Mó kegá ínénsabe iwíáh iwíáh aintáhwara mó kegá níehruru aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Kaweq sansánóne aintáhwara mó kegá ínénsabe, Abehq sánsánóne aintáhwe. Mó kegá ínénsabe, Péhenóna aní móne aintáhwana ínéga peh ahriahri Manikáne ehweh sehgiúge.

⁹ Mah marákóipéqté sánsá mirao kegá íné íre tagariáhware peh áhnte Sísá tagariáh kéga íné tagariáhwe. Nubiq nuwahráho sansá sehgiena íre pukia peh oga míóge. Kamah aniera íre nubiq núáhwe. ¹⁰ Niru umehi tanáhráqkákáq Manikánsabe iwíáh iwíáhuge. Íné tabonah aní ména áhnte ke kagai naneqmarí nári nárinuge. Mó kegá ínénsabe, Íre matiahna aní móne aintáhwana íné moke kaweq naneq matióge.

¹¹ Kórína suwahpeqte kéo, ínéga pahsuqme teiena itensabé ano-tahtaq nirutaboiruge. ¹² Itensabé nirutaboirume íre túbáh agia peh iteitega ínénsabe íre irutaboiraintáhwe. ¹³ Sibowaréhga sene animarí síwáhnoruserah ite iwáhnoréna itensabé nirutaboiraitónserah itega moq ínénsabe irutaboiraintáhro.

Itene inonkame Manikáne nahne i ehwéhne.

¹⁴ Sísansabé awahrieh anínseq íre wahto tanáhráq moraráq arambehrinie iwíáhiyeho. Kaweqtaq míéh anínseq ahababáq aninseq moraráq íre mía míaorahóya mino. Téhrehnkakáq sunkíkírinkakáq moraráq íre ka-gaorahi mino.

¹⁵ Sísá Karáhéreq owainawanseqka íre morá iwíáhóya mino. Sísá tagariéh anínseq Sísansabé awahrieh anínseqka íre morá iwíáhóya mino.

¹⁶ Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáh atáh náhnkákáq íre monseráh náh kéh mino. Maniká oga mía míairana itene inonka wene nah mire. Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

Ínéga seba kéna sereq mía míainie. Ínéreq sereq ahtapeq moraráq no-gonéhe. Íné sene Maniká míanauge. Se néne animarí míagehe ire. (Lo 7.2-3)

¹⁷ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Itega íre íráh ké míáhrabeq sueq móbeq míáhro. Moke ahababáq naneq súéhrateq iteba míanie ire. (Aisaia 52.11)

¹⁸ Itene Wahnahnka mó mahraréna, Iteribo míanie. Itewe nénahni nániyahu míagehe ire. (2 Samuel 7.14)
Itene págege Wahnáhnká aiq mahrarire.

7

¹ Manikáne omasa éhwéh aiq írátíona puag itene inonkankakáq iteyuwankakáq ahababáq aitéh náneq moke suaneheqmúne. Néne iyahnabo animaríno, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoneheqmúne.

Mi kegá Porane ehweh kawerue sehgiúnsabe wega iwíáh iwíáhú ehwehne.

² Ínénsabe irutaboiraintáhro. Ínéwé íre ahababáq aitaráuge. Abehq sánsá íre aitaráuge. Mó naneq meyanieéna péhe éhwéh íre teiátáuge.

³ Peh ehweh aitanieéna íre teiúge. Métáqkakaq amahnágaákákq itensabé nirutaboiruge teiúge. Ite oga míéhrataqkákákq pukirataqkákákq iteba morábí méyabe nuwahbehre.

⁴ Itega Sípane sánsá kawerue sehgiége íwíáhéq itensabé íwíáh íwíáhuge. Nirupipeq umehi tanáhráqkákákq itensabé íwíáhugana nirupipeq eyoyóirana íwíáh íwíáhuge.

⁵ Ínéga Másérónía marákórápéq surautaq néne nirupipeq umehi naneq áhnte káráirana íre ahrenarauge. Írakaumo. Mó kegá ehweh aintera pagu pagunuwowana nirupipeq umehurairana áhreurauge. ⁶ Itene irupipeq umehína tanáhráq Manikánka itene irupipeq eyoyó aitahráhire. Wega Táitása ínéba eqmatairana surainka niru eyoyó aintáráirana Manikánka niru ukiq intáráire.

⁷ Íre peh morá we surainka wega teniátái ehwéhnká moq néne niru eyoyó aintáráire. Táitása iteba míaraitaq itega wene aru eyoyó atárówana wega minayabe teniátáirana nirupipeq eyoyó aguraire. Itega íné tagéyabe iuwahbarainsabé teniátáire. Ínénsabe irutaboirurome teniátáire. Itereq ínéreq morá íwíáhonehe irarewe teniátáire. Moke mi ehwéh teniátáinka nirupipeq anotah eyoyóire.

⁸ Ínéga téh sehiranue eqmatau pahsígá wahto tanáhráq iru umeh aítáráire. Iru umeh aítaráinka mi tanáhráq íné moq niru umeh aguraire. Mi pahsí sehiranuraunsabé menah íre kaweruge íwíáhéna amahnága peh kawerurauge íwíáhuge. Iru umeh aítaráinka ahbabáq sansa sueq sehiranurau pahsípéqté éhwéh sehgirowe. ⁹ Amahnága nirupipeq eyoyóire. Itene iru págege aítaráinsabé nirupipeq eyoyóiro? Írakaumo. Itene ahbabáq sansa sueq kaweq sansá sehgirowsabé nirupipeq eyoyóire. Itene iru umeh aítaráinsabé Manikánka, Kamahoro aítáráire. Minayabe ahbabáq íre aítáráuge. Írakaumo.

¹⁰ Manikánka ahbabáq ke kamah arinayabe sirupipeq umeh agire. Segá sene ahbabáq suagehéna wega kamah aríre. Sene ahbabáq súáhwana wega kaweraritéhre. Kaweraritérara mi kegá Irupipeq umeh kéwéhme amahnága aiq kaweragire ewe. Wega sene ahbabáq suehrana kaweraritanieéna kamah aríre. Kaweraritéhrara mi kegá, Irupipeq umeh aguraime aiq kaweruraire ewe. Mah marákóipéqté náneqsabé wehukene sirupipeq umeh agínara pukorahowe. ¹¹ Manikánka kamah aiena itene irupipeq umeh aítáráire. Miraurainka ite séhréh aítáráire. Minayabe íwíáhue tagahro. Séhréh aítaráinsabé itene ehweh tábúsoqme kawerareq ahbabáq aninsabé ehweh atárówe. Séhréh aítaráinsabé Manikánsabe áhtenéq ínénsabe irutaboiréq ahbabáq ani kamah awátówe. Sehiranurau ahbabáq kaweratotaq itega íre ahbabária peh kawerue miraurowe.

¹² Téh sehiranurau pahsíwé peh morá ahbabáq aninsabé íwíáhue sehiranuraugo? Írakaumo. Íre wereq wega ahbabáratarái anínseqsabé sehiranurauge. Itega néne ehweh sehgirowsabé Manikánka itensabé, Kawerowe aítáráire. Itega ínénsabe aiq pútaq irutaboirúne íwíáhigehéna mi pahsí sehiranue eqmatauge.

¹³ Mira íwíáhuraunaq itega mirauronka nirupipeq pehwehrue aintáráire. Minayabe niru pehwehrue eyoyóire. Itega Táitása séhréh ateq wene aru eyoyó atáronsabé íné moq niru eyoyóire. ¹⁴ Ínéga Táitása iteba eqmaq auwaní urautaq wensabé, Mi kegá néne ehweh aiq sehgiroherawoe íwíáhuge teawátáuge. Itega aiq kawerue sehgiro

puana mi ehwéhnsábé ire niyehitaraire. Írakaumo. Moke mi ehwéh aiq pútaragurairana Táitásaga ahtebaraire.

¹⁵ Wega iteba suraitaq itega áhreeq iransánéq mehweh atárówe. Itega wene ehweh sehgirohsabé Táitásaga ahrreraq matawéna itensabé anotahtaq arutaboiraítéhre. Wega itene kaweq sansá iwíáhéna itensabé anotahtaq arutaboiraítéhre. ¹⁶ Itega peh moke kaweq sansá sehgiroheqmóe iwíáhunsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

8

Sísa tagariáh ké séhréh aritagéhboq móne soruparáhro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárinó, Manikánka Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh keyábé sirutaboirena séhréh aritárai ehwéh teiníe. ² Anotah ire kaweq sunúq kárítaq Másérónía marákórápéqté ké áhnte tabónáhéra sirupipeq ire umehia peh eyoyóera sega mó Sísa tagariáh ké séhréh aritagehéera áhnte moné soruparowe.

³ Minayabe teiníboq irátíáhro. Sega moke nárieráhi naneq náriátówe. Seyega iwíáhue áhnte mónkakáq pehipi náriátówe.

⁴ Sega Súría marákórápéqté Sísa tagariáh ké séhréh aritaneheqmúne iwíáhéra itensabé, Ite séhréh aritanéhe éra itega sorupóna moné meyháro págegeue teiátówe. ⁵ Teiátówana ínega iwíáhéna, Peh móne nárigéhe iwíáhurauge. Iwíáhuraugara téhwe Maniká itene Wahnahnsabé sirutaboira sinónka náwéra wega awahbeh sansá sehgiara anehemé móne náwátówe. Manikánka iwíáh aritowara ite moq irutaboiraítárówe.

⁶ Menah Táitásaga náwe sansá ite Kórína ke iwáhnoruraire. Íwáhnorurainsabé ínega wensabé, Kórína kegá moq mina irútábóri sansá kawerue sehgiagehéna minayabe moke síwáhnoré séhréh arito éna teawátáuge. ⁷ Itega moke mirao sansá aiq kawerue miraowe. Itega Manikánsabe anotahtaq aiq pútare atáhwe. Wene ehweh teri terinoneheéq kawerue arambehriurowe. Itewe ahte bia ké méq Manikáne arambehri kawerue miraowe. Ínénsabe irutaboiraítáhwe. Itega moke mó arámbéhrí kawerue mira onserah itewe iwíáhue tagéq itene móne Maniká náwenéhe iwíáhoró.

⁸ Minayabe miraoro éhwéh ire aitóge. Másérónía kegá nárie sansansabé teiúge. Sega sirutaboira ritera náriénserah itega moq irutaboira riteq nárigéhe iwíáhuge. Mó keyábé aiq pútaq irutaboiraowapómo ite taganehéna mah ehwéh teiúge. ⁹ Itene Wahnah Sísa Karáhéga íópeq áhnte kaweq naneq matiorabeq suena ite kaweraitanieéna mah marákóipéq tuména tabonah ani míowe. Wega miraúnka itega áhnte kaweq naneq meyhárhúne. Meyhárhúnayabé wega séhréh aitéh sánsámé tagarione.

¹⁰ Mahra iwíáhunsabé móne sorupé ehwéh teiníe. Itega inokáh opéq mi arámbéhrí áhwárarowe. Itega mi arámbéhrí pehipi ire áhwáraréq téhwe miraoneheqmúne iwíáhéq áhwárarowe. ¹¹ Minayabe amahnága mi arámbéhrí parabarúáhro. Itega áhwárorotaq iwíáhuronserahnéq náwéráho moné soruparáhro.

¹² Wehukeníká náwiníe iwíáh kahnaraqmé minawé Maniká awahbeh sansáne. Manikánka itega ire matiáh náneqsabé náníéro aitehro? Írakaumo. Peh morá matiáh náneq náwéráhowe. Manikánka peh morá itega náwéráho naneq iwíáhéna itega náwira naneq tagéna kawerowe aitéhre.

¹³ Mó ke kaweqtaq míéhraq ite tabonah ke míagehéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Ite ómi monseráhnue awehraq matiagehéna teiúge.

14 Amahnága áhnte moné matiáh púaq móbeqte tábónáh ké séhréh aritagéhe. Mókake ite tabonahirataq se áhnte matiéhrataqmé sega ite séhréh aitagéhe. Mirairataq itewe íre tabonah ke míaneheqmóe. ¹⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Mi topáh áhnte meyháh kéga arahq íre márahwé. Pehgáriq meyháh kéga awehraq matiáhwe íre. *(Kisim Bek 16.18)*

Poraga wehuke Kórína suwahpeq eqmaro ehwéhne.

¹⁶ Manikánka Táitásá iwíáh atáráirana ínéga ite séhréh aitaníe iwíáhunserah Táitásaga moq mira iwíáhíre. Manikánka mi iwíáh atáráinsabé wensabé iwíáh íwíáh atóge. ¹⁷ Táitásaga néne ehweh irena iwíáh íwíáhuraire. Íre ínéga pagu pagunuraunsabé peh wewega ite, Koséhréh aitanauge iwíáhéna iteba sinie ire.

¹⁸ Mó anínká mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue nogena Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwara mibeqté Sísá tagariáh kéga irera, Kaweq ehwéh tei teini aní míre atáhwé. Mi aní iteba eqmarahnana wega Táitásá kérankéhe. ¹⁹ Sísá tagariáh kéga mi aní omaq atera ínéneq ínéba miáh kéreq moráráq nowe arambehriinkeheéra eqmatowe. Maniká itene Wahnahnsabé iwíáh íwíáh atageheéq mah kawéq árámbehriúne. Sísá tagariáh tábónáh ké séhréh aitanéhe iwíáhúwara mó kegá mina tagagehe.

²⁰ Mó kegá iwíáhéra, Itega náríra naneq íre kawerue wahnahnowe iwíáhíyeho éq mó aní eqmarahnana wega moq mina náríra naneq wahnahninkehe. ²¹ Íre peh morá Maniká itene Wahnahnká tagariéhtáq kaweq sansánonehe. Wehukega tagahtaqqákákq kaweq sansánonaraq tagagehe.

²² Itega kaweq sansánowe iwíáhigeheéq mó aní eqmaranéhe. Mi anínká métáq iraru anité kériránkeheéq eqmaranéhe. Mó arámbehriú mó arámbehriúe awena tagaraugana wega aiq kawerue arambehriuraire. Kawerue arambehriéna, Itega Sísane sánsá kawerue sehgioneheqmóe iwíáhinsabé ite koséhréh aitaníe iwíáhinsabé iteba eqmaranéhe.

²³ Táitásawe ite tagariáhwe. Ite séhréh aitayeheéta arambehriúne. We kéroya anitéwé Sísá tagariáh kéga aiq omaq sitówara mó kegá Sísá Karáhénsabe iwíáh íwíáh atageheéra sega kawerue arambehriugehe. ²⁴ Itega mi keyábé irutaboiraríteq séhréh arítáthro. Mirairataq móbeqte Sísá tagariáh kéga mína irera néne ehweh aiq pútare aitagéhe. Itega kaweq sansáno ke wóe irarurauwara mi ehwéhnsabé aiq pútare aitagéhe.

9

Maniká tagariáh tábónáh ké nárie ehwéhne.

¹ Maniká tagariáh ké nárie ehweh aiq ahtebahwe. Minayabe nárie ehwéhnsabé íre áhnte sehiraninie. ² Itega sorupawe nárienéhe iwíáh aiq tagarióge. Minayabe Másérónía marákórápéqté keyábé itega miraira ehwéh aiq teriena iteíwíq panketauge. Ínéga sensabé mahraréna, Ákáia marákórápéqté kéga ínokáh opéq tabonah ke nárienéhe iwíáh áhwárowe uraage. Uraugara irera mi kegá, Itega moq miraoneheqmúne iwíáhurowe.

³ Ínéga teriátáu ehwéh péhe éhwéh agínehoéq miraira arámbehriú amahnága parabaruageheéna mah anító siqmaraníe. ⁴ Itega moke náríra naneq aiq kawerareq íwénunowe iwíáhuge. Másérónía marákórápéqté

kéreq ínereqka iteba senaraq itega miraira arámbéhrí íre parabarúéhrrataq itereq ínereq iyehitanawire.

⁵ Mira iwíáhéna itega miraira arámbéhrí parabaruageheéna mah anító iteba ebeq siqmaraníe. Sega séhréh aitehraq náríra naneq sorupawe kaweraréhrataq ínégá iteba senaraq aiq awehraq kanae. Awehraq kah-naraq tagehra kegá iwíáhéra, Íre ínégá pagu pagununsabé peh iteitega nárienéhe iwíáhuraunayabé miraowe iwíáhigehe.

⁶ Wene sotápéq íre áhnte uqmaréh ánínká pehgáriq tahutáhúq meyanae. Áhnte uqmaréh ánínká áhnte meyanae. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁷ Mó aní mó aníne itene irupipeq iwíáhéq náriéro. Itega náríra naneqsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Itega iwíáhéq, Mó kegá itensabé anah ke woe éra abiahnsa aitéhboq nárienéhe iwíáh íre oro. Peh Manikánka wehwehi anínsabé arutaboiri puaq aru eyoyóue náriéro.

⁸ Manikánka ite íre mationa naneq áhnte náieráhire. Ite moke awehraq kankeheéna náinkéhe. Itega mó ke séhréh ariteq moke kaweq arámbéhrí miraiageheéna Manikánka náinkéhe. ⁹ Minayabe wene ehwehnka aiq mahraréna,

We tabonah ke áhnte sinsinire. Wene tábúsoréh sánsá ahriahri kagaire
ire. *(Buk Song 112.9)*

¹⁰ Manikánka sorsoráh ké ayu nárírara uqmaráhsabé áhnte tahutáhúq nárírara nahwe. Mina inserah wega ite íre kéh náneq náinaq ite awehraq naneq matawéq mó ke wehwehue séhréh ariteq itega náríransabé Manikánka náina naneq anotah úkinawire. Itene kaweq sansámári moq anotah úkinae. ¹¹ Manikánka ite áhnte náinaq itega moq tabonah ke ahriahri nárieráhowe. Itega miraúnayabé tabonah ke nárírataq meyéhra kegá minayabe Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

¹² Itega Manikáne tabonah ke nárírataq se tabonah ira naneq aiq awehrraginae. Itega náríransabé mi kegá Manikánsabe anotahtaq iwíáh iwíáh atagéhe. ¹³ Itega mó ke séhréh ariteq nárírataq sega itega Sísa Karáhéne ehweh aiq kawerue sehgiówe iwíáhéra Maniká áwiq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

¹⁴ Itega eyoyóue nárírataq sega itensabé, Áhnte irutaboiro ke wóe aitera Manikánsabe, Ite kaweraritoue púreraitagéhe. Manikánka ite séhréh aitena mi iwíáh aitahnara náríra kegá itensabé anotahtaq sirutaboirá púreraitagéhe. ¹⁵ Manikánka wenahni iteba eqmarowe. Anotah kawéq sánsá miráú púaq moke mó sansá kiotaikinsabé itene ehweh íre irarahéq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh ata ataúne.

10

Poraga wene arambehriyabé irarú ehwehne.

¹ Íné Porane ehweh kawerue íráhro. Sísa Karáhé uwarena anínéna pehwehrue mionserahnue teiníe. Iteba míó tánáhráq wehukega ínénsabe, Uwarena aní míahne ewe. Iteba íre míó tánáhráq peh móbeq ména páhsi sehiranue ehweh teiútáq ínénsabe, Págege ehwéh sehiranue iene aintáhwe. ² Iteba senaraq págege ehwéh aiteyabe nuwahriehre. Minayabe kawerurero.

Mó kegá ínénsabe, Mah marákóipéqté sánsánóne aintáhwe. Mina tahnsa éhwéhno keyabé págege ehwéh aritahráhuge. Ite mah marákóipéq míone

eme aiq pútarowe. ³ Peh mah marákóipéqté kégá iwíáhue ebehon-serah íre úne. ⁴ Manikáne arambehri miraoneheéq iqtate íre ebehúne. Owainawane arambehri saiqnareq Manikánka náí náneq, págege naneqtaté ebehúne. ⁵ Mó kené péhe éhwéh píribahri ehwéhkáká Manikáne sansá taganeherao kené ah paitiehnehoéq saiqnaruone. Sísá Karáhéne ehweh sehgiqheéq moke mó iwíáh saiqnarúóne. ⁶ Itega néne ehweh sehgirataq itereq ínéreqka néne ehweh anterúáh ké kamah arienéhe.

⁷ Itega tagahna naneqsabé tábúsoqme iwíáhoró. Ite Sísá Karáhéne animarí múne íwíáhoo? Íné moq wene ani mío púaq minayabe iwíáhoró.

⁸ Ite saiqnariankeheéna Manikánka omaq intáráiro? Írakaumo. Manikánka ínensabe, Ite séhréh arite kawerarito aintena omaq intáráire. Minayabe néne arambehriyabé iwíáh íwíáhéna néníwíq pehgáriq pankerónsábé íre niyehitehre. ⁹ Néne páhsi tagéq anotah ahréigehééna íre sehiranuge.

¹⁰ Mó kegá mahraréra, Néne páhsiipéq págege ehwéh irarire éra peh iteba míaraitaq íné mareqmareq aní ména págege ehwéh íre iraruraire ewe. ¹¹ Mira iwíáho keo, íráhro. Ínéga sehiranue teiú éhwéhkákákq iteba miáhnaaq teiéna ehwéhkákákq peh monseráh éhwéhtaré wíre mókake ahtebagehe.

¹² Seyensabé iwíáh íwíáhéra, Ite moke mó ke kiotaikúne iwíáho kegá mira onserah íre úne. Sega seyene arambehri tagéra wene wene arambehri agehgamarera peh seyene arambehriyabé iwíáh íwíáhowe. Mí sansámé peh múguwahgu sansáne. ¹³ Néníwíq pehipi pankereyabe íre nuwahbehre. Írakaumo. Peh morá Manikánka omaq intárái arámbéhrí miraunsabé iwíáh íwíáh éna iraruge. Wega ite séhréh arito aintárái puana mí arámbéhríyabé iwíáh íwíáhéna iraruge. ¹⁴ Manikánka, Ite séhréh arito aintárái puana wene ehweh sehgiena iteba séna Sísá Karáhéne kaweq ehwéh teiátáuge.

¹⁵ Mó kené arambehriyabe, Ínénéne arambehrie éna néníwíq pankeranieéna iwíáh íwíáhugo? Írakaumo. Ínéga ite séhréh aitahtaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirataq mó ite miáhrabeqte ké séhréh aritanie iwíáhuge. ¹⁶ Ínéga ite seberiopéq pokue Sísane kaweq ehwéh mitaq teri mahtaq terininie. Miraonaraq íre mó kegá arambehriorabeq peh ínébataq néne arambehriyabé iwíáh íwíáhéna irarinie. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Iwíáh íwíáhóna aníno, peh morá Manikánka mirainsabé iwíáh íwíáhé irarúno ire.

¹⁸ Wewensabé iwíáh íwíáhéna wenáwíq pankeréh áninká, Manikánka anotah aní móne íre atankéhe. Peh Manikánka wehukéniné áwíq pankeréh ánimé webataq anotah aní míankehe.

11

Porareq péhe éhwéh íwáhnoro kereqne sansá íre morá sánsáne i ehwéhne.

¹ Ínéga irarena ehwéhnsabé itega, Múguwahgu ehwéhne aintagéhe. Pehipi teiníboq kawerue írátíáhro. ² Manikánka itensabé arutaboiri serahnuge. Itega peh morá Sísá Karáhénsabe irutaboirigeheéna ite aiq omaq itáráuge. Kaweq ahrárigá peh kaweqtaq ména mó weh máhbi íre tagehre. Írakaumo. Peh morá wega kérahna anínsabé áwénunue mókake webataq kéranie iwíáhíre. Mína inserah itega Sísá Karáhénsabe irutaboiréq kéranehemúne iwíáhigehééna séhréh aitóge.

³ Éhrámáne ahre wenáwíq íwie. Mi inínká wehene péhe éhwéhn sábé aiq pútare atena ahbabárúnserah itega moq péhe éhwéhn sábé aiq pútare atého. Minayabe nirupipeq iwh kikiruge. Sísá Karáhénsabe irutaboírég wene kaweq sansá súého.

⁴ Mó kegá iteba séra íre ínégá Sísá Karáhéne ehweh teiúnserahnue peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Segá íre Manikáne Awa éhweh peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Íre Manikáne kaweq ehwéhn sábé peh mó ehwéh teiéwaq íráhwe. Itega iwíáhéq, Mi ehwéhmé peh ahtebia éhwéhne éq mi ehwéhn sábé ireyabe iuwahbehre ewe.

⁵ Írátíáhro. Mi kegá anotah ke wóe iwíáhoo? Segá íné íre kiotaikowe iwíáhuge. ⁶ Ínéga ehweh teiútáq áhwára áhwáraume tagaríóge. Peh morá néne iwíáhwé íre áhwára áhwárauge. Ínéga tábúsoqme iwíáhuraume ehweh teiátáutaqkákáq íwáhnorurautaqkákáq páhsi sehíranurautaqkákáq néne kaweq iwíáh sokigi aiátáugaq írátíaro míno.

⁷ Ínéga Manikáne kaweq ehwéh teiátáutaq ápeq náníéro íre urauge. Ite anotah anímári míagehboq íné pehgáriq aní míanieéna mi sansánurauge. Mírauraume ínégá ahbabáruaone iwíáho? ⁸ Ite séhréh aitanieéna iteba arambhriurautaq mó kehiná suwahpeqte Sísá tagaríáh kegá móne nání náninurowe. Íre se séhréh aritena peh iteite séhréh aitanieéna mó kené móne mewe meweurauge.

⁹ Iteba ména tabonahurautaq itensabé íre inehuraugara Másérónía marákórápéqte Sísá tagaríáh kegá íné íre matiarau naneq mewe nání náninurowe. Iteba míarautaq irupipeq umeh agínehoéna íre inehurauge. Mókakeakáq íre inehinie. ¹⁰ Sísá Karáhéne aiq pútaq ehwéh irena mókakeakáq ite íre ineh inehinie. Mi ehwéhmé ite Ákáia marákórápéq míáh kegá, Péhe éhwéhne íre aintahráhowe. ¹¹ Itensabé íre nirutaboírunsabé irarugo? Írakaumo. Manikánka tagaríéhtáq itensabé anotahtaq nirutaboíruge.

¹² Mó kegá, ínégá arambhriunserah arámbéhríúne éra seyene arambhriyabé iwíáh iwíáhowe. Mó kegá sensiwíq pankeragehéera miraowe. Mó kegá mina miraigeheéna amahnága mirau sansá mókakeakáq miraéna néne arambhri tauntahunue tábúsoqme mirainauge. ¹³ Manikánka mi ke íre siqmatai puara péhe éhwéhnkákáq ké míáhwe. Sene arambhriyabé péhe éhwéh irarewe. Sísá Karáhéga se aiq pútaq siqmarowe iwíáhigeheéra mó kegá tagahtaq íre sene sánsá peh mó sansánowe.

¹⁴ Minayabe áhteniyehboq owainawanka moq mi pehe sánsánsabé aiq ahtebhena. Wehukega, Owainawa kaweq aníne iwíáhigeheéna owainawanka téhrehrabeqte íópeqte aní tahnsa úkorahire. ¹⁵ Owainawanka mi sansá aiq mirai puara wene arambhri kegá moq miraorahéra kaweqtaq mía míao ke tahnsa úkorahowe. Miraonsabé áhteniyeho. Mókake Manikánka sene arambhri sainsuena kamah arinkéhe.

Poraga arambhriúnsabe íre kaweq sunúq ábóraragú ehwehne.

¹⁶ Métáq teiú éhwéh mónkakáq teiníe. Íné múguwahgu aníne iwíáh ainte-hboq néne ehweh íráhro. Neníwíq pehgáritaq pankeraníboq íráhro. ¹⁷ Néne arambhriyabé iwíáh iwíáhu ehwéh teiníe. Amahnága teiú éhwéhmé íre Manikáne Awanka iwíáh aintéhrana iraruge. Peh ínénéga múguwahgu anínká mira inserahnéna neníwíq pehgáritaq pankeróge. ¹⁸ Mó kegá mah

marákóipéqté sánsánéra seyene arambehriyabé sensíwíq pankeráhwe. Ínéga moq mi sansánéna néníwíq pakeraníe.

¹⁹ Itega iwíáhéq, Ite ahtebia ké úne éq múguwahgu kené ehweh íráhwe. ²⁰ Mó kegá miraoro e ehwéh apubúue íráhwe. Sega itene ménsámehnsá apubúue parabaruera péhe éhwéh irarensabé ite saiqnaruera ite píribahri aitera ite ahsuehwe iúbówe. Sega miraurotaq itega túbáh agéq peh áwé tagahwe. ²¹ Sega mirauronserah ínéga íre miraurauge. Minayabe niyehitanabo? Írakaumo. Minayabe íre niyehitanawire.

Mó kegá seyene arambehriyabé iwíáh iwíáhéra teírataq íné moq múguwahgu aní tahnsanéna teiníe. ²² Sega mahraréra, Ite Íbaru kahnáh múne eme íné moq Íbaru kahnáh múge. Sega mahraréra, Ite Ísara ke úne eme íné moq Ísara aní múge. Sega mahraréra, Ite Ébárahmane animári múne eme íné moq Ébárahmane ani múge.

²³ Sega mahraréra, Ite Sísá Karáhéne arambehriúna ke úne eme uwoyansa anínká irarinserahnowana néne arambehriga moke sene arambehri kiotaikire. Sega pehgáriq arámbéhríowana ínéga anotahtaq arambehri mira aruqaruruge. Sísane arambehri miraunsabé wensabé suwahrieh kegá karábúsiipéq móinta intaowe. Móintera nubiqmaq nubiqmarowana pukorah aruqaruruge. ²⁴ Asiu kegá moberíáh tánáhráq áréti sahtáté áhntetaq 39 tanáhráq nubitowe. ²⁵ Aroma kegá mó tanáhráq mó tanáhrárué apahtáróráq sahtáté nubitowara wáhnaupeqté kegá peh morá tánáhráq ebahnsa tuparuqme nubitowe. Apahtáro tánáhráq íné míarau sipí pitegue wánípipeguraire. Peh morá wéhékáhnkákák inokáhpeqkákák wánípipeg mírauge. ²⁶ Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue poku pokunsabé íre wahto ah nogúge. Wánípipeg tupekorahuge. Aebó kegá nubiq suahráhowe. Nánuwahrah Asíú kegá nubiq suahráhowe. Nahnsó kegá moq nubiq suahráhowe. Mó ke suwahpeq míótáq abatapi míótáq sóreq wanípipeg míótáq nubiq suahráhowe. Ite néne iyahnabo animári múne e kegá moq nubiq suahráhowe.

²⁷ Íné áhnte págege arámbéhríurauge. Arambehriuraunsabé mó tanáhráq mó tanáhrárué inokáhpeq íre ahrenarauge. Nirupibiuraire. Wáni tahbobóuraire. Áhnte tanáhráq tópah íre narauge. Néne korósi íre awehraq káráinsabé sóriqka kamah aníátáire. ²⁸ Íre peh morá mina teiú náneqmarínká kamah aníátáire. Sísá tagaríáh kegá wene ehweh kawerue sehgiowapómo iwíáhunka mó wehekáh mó wehekáhnue nirupipeq iwíáh kikirunka nirupipeq umeh agire. ²⁹ Mó anínká, Sísane sánsá suaníe iraritaq nirupipeq págege agire. Mó anínká ahabáritaq nirupipeq umeh agire.

³⁰ Néníwíq árahue pankeranínkono? Íné peh mareqmareq aní míónsábé néníwíq pankerena iwíáh iwíáhéna teiúge. ³¹ Manikámé itene Wahnah Sísane abowáe. Wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Wegá tagaríéhtáq peh aiq pútaríahnsanuge.

³² Anotah wahnáh aní wenáwíq Árétae. Wegá Támákása suwahpeqte márakóákák wahnahnuraire. Íné Támákása suwahpeq míarautaq sóntía kené wahnahnka íné saiqnariankeheéna wene sóntía keyábé moke mibeqté kúri méhpehtaq wahnahnoro aritaraire. ³³ Wegá miraurainsabé néne iyahnabo animárinká séhréh aintera sehwerapeqté áwánkúrápéq

páhsíkétiipeq íné úsawe náhniáq iwe panantáwe kuri ogesáhue máhpeq núwátówara sega íné íre saiqnariarowe.

12

Porane awanka tagó naneq ehwéhne.

¹ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnká ite íre séhréh aitahráhire. Anetanbo pehipi teinié. Ínéniwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aniátái ehwéh teinié. ² Sísa Karáhé tagariarautate sure sure 14 opéq parabaguraitaq Manikánka íné kiotaikue íópipeq wéhuwa móintáráire. Néne ninonkankakáqpópoq peh morá néne niwankakáqpópoq móintáráirana ínéga íre tagariógana peh morá Manikánka tagariéhre. ³ Íópeqté mátábúrác ména néne ninonkankakáqpópoq peh morá néniwapopoq móintáráirana ínéga íre tagariógana peh morá Manikánka mina tagariéhre.

⁴ Kaweq iopéqté mátábúrác móintáráirana wehukega íre irareraho ehwéh írátáugana mó ke terieyabe ahqáho aintáráire. ⁵ Néne niwanka tagaraitaq Manikánka sokigi aniátáinsabé iwíáh iwíáhéna teiúge. Peh amahnága miraunsabé néníwiq íre pankeraníe. Mareqmarerutaq Manikánka séhréh aintéhnsabé íné mareqmareq aní míónsabé iwíáh iwíáhéna teiúge.

⁶ Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna pahsúótác tahirímé múguwahgu aní tahnsa íre míó irino. Peh aiq pútaq ehwéh teiéna puana múguwahgu aní tahnsa íre míanie. Mó kegá néne ehweh irera néne arambehriu sansá tagéra ínénsabe tábúsoqme iwíáhorahowe. Mirairataq aiq kawerinae. Ínénénsabe iwíáh iwíáhéna teiú éhwéhnnsabé irera ínénsabe íre tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe ínénsabe iwíáh iwíáhu ehwéh mó íre teinié.

Pora mareqmarerútaq Manikánka págege ato ehwéhne.

⁷ Néniwanka tagaraitaq Manikánka áhnte kaweq naneqmarí sokigi aniátáirana tagaraage. Mina tagaraunsabé ínénsabe iwíáh iwíáhéna píribahri agonehoéna sehikaranká peraq áwírana érinserah Manikánka níeri naneq níatáire. Owainawanka eqmaréh ánínká nubírana mina íeri naneq néne ninonkataq kéhre. Íné píribahri aní miéhnhoéna Manikánka náníatáire. ⁸ Íné apahtáro tánáhrác Manikánsabe púrerue mahraréna, Néne Wahnahno, níeri naneq kaqnuo urauge. ⁹ Kaqnuo urauganawe wega ínénsabe, Are mareqmareq aní miéhnaraq págege ataníe. Ínéga págegeue séhréh atónká aiq awehraaq kanae uraire.

Aiq awehraaq kanae urainka nirupipeq eyoyóéna íné mareqmareq aní míónsabé Sísa Karáhéga págege aintéh púana iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁰ Ínéga Sísa Karáhéne arambehri miraunsabé mareqmarerutaq mó kegá ínénsabe abehq éhwéh aintáhtác íroke sunúq sitaq mó kegá níwíoqnahtaq mó kegá íre kaweraintáhtác nirupipeq pehwehrué míóge. Íné mareqmarerutaq Manikánka págege aintéhknká wene arambehri págegeue miraorahuge.

Poraga Kórína suwahpeqte ké séhréh ariteyabe irari ehwéhne.

¹¹ Itega miraonka ínéga múguwahgu anínká irarinserahnuge. Itega néne arambehriunsabé íre iwíáh iwíáhonsabé mi ehwéh íraruge. Íné íre anotah aní míónsabé niahtebolge. Iteba péhe éhwéh iwáhnoro kegá íné íre kiotaikowe. Minayabe mi keyábé aneqsabé iwíáh iwíáhoo? ¹² Manikánka eqmaq núwátáirana iteba míarautaq págege arámbéhríéna ótaq sansá

itega íre tagariaro sansánurautaq pehwehrue míaraugaq tagarowe. Itega mina tagéq Manikánka íné eqmaq núwátái aní ména wene arambehri tábúsoqme mira aruqaruruge ahtebahrahowe. ¹³ Mó kehiná suwahpeq Sísá tagariáh kégá íné kirabo aintera íné íre kárái naneq níátówana merauge. Iteba míarautaq mi sansá íre miraurauge. Minayabe itega iwíáhéq, Ínéga íre kaweritáaire iwíáhoo? Mira iwíáh kahnaaq mó mina tahnsa iwíáh íre oro.

¹⁴ Téhtaré tánáhráq iteba míaraunsabé íre ineh ineh aítaráuge. Mónkakáq iteba koragéyabe nuwahbehrena mi tanáhráqkákáq moq íre ineh inehinie. Itene ménsámehnsánsabe íre nirutaboiréna peh morá itensabé nirutaboiréna ite séhréh aiteyabe nuwahbehre. Káriq animárínká sinoibo íre kiraboowara peh morá sinoiboga sene animarí kiraboowe. Íné iteribo tahnsá míónsábé sinoiboga sene animarí kawerue séhréh arítáhnserah mirainie. ¹⁵ Ite séhréh aitanieéna moke matió náneq parabaruhráhuge. Ite séhréh aitanieéna pukorahuge. Itensabé anotahtaq nirutaboiru puaq itega ínensabe pehgáritaq arutaboirahtaho?

¹⁶ Itega mahraréq, Ínéga itene ménsámehnsá ábóraq íre meraire ewe. Mó anínká mahraréna, Ínéga ehnenue péhe éhwéh teiátáitaq aneqpopoq kopípéq meraire ewe. ¹⁷ Árahuraugo? Ínéga iteba eqmatau kegá itene ménsámehnsá íre mero mino. ¹⁸ Táitásareq mó Sísá tagariéh ánínseq iteba eqmatautaq Táitásaga itene ménsámehnsá íre merai mino. Manikáne Awanka wereq ínereq peh morá iwíáh aitéh púata peh morá sánsánúya mino.

¹⁹ Itega ínensabe, Kaweq aní móne iwíáhigehéna mah ehwéh sehiranue teiugo? Íraukaumo. Néne iyahnabo animaríno, peh morá ite séhréh aitanieéna moke mah ehwéh sehiranue teiúge. Manikánka tagariéhtáq Sísá Karáhéga iwíáh aitéhnserahnue teiena itega wensabé kawerue aiq pútare ateq wene sansá págegeue sehigehéna séhréh aruqaruruge. ²⁰ Ínéga itensabé, Kaweqtaq míáhiro aítaráuge. Aítaráunsabé iteba senaraq ite ahabábq animarí míého. Míéhrrataq íné abiahnsa aní úkonehoéq íre kaweróne aintagéhe. Mira iwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge. Tobehwé, mó anínsábé íre kaweq iwíáh atewé, mó anínsábé abiahnsa atewé, peh wewene iwíáh sehgie sansamé, éhruruwe, péhe éhwéh atewé, píribahriwe, momiwíotaq íre tábúsoqme sansánome, iteba senaraq mahna tahnsa sánsá kehnehboq kawerurero.

²¹ Menah áhnte itega mó kené weh ahre abariéq mó ahabábq sánsánurowe. Mi sansá airaiq sutaune iwíáh íre urowe. Iteba kowéna mina tagahnaaq nirupipeq págege agínana ite míéhrrabeq Manikánka, Íbisáhno aintahnana niyehitanawire. Mira iwíáhunsabé nirupipeq iwíáh kikiruge.

13

Kórína kegá Sísane sánsá kawerue sehigehéna Poraga séhréh arito ehwéhne.

¹ Menah téhtaré tánáhráq iteba surauge. Mónkakáq ite koragéyabe nuwahbehre. Manikáne ehwehnka mahraréna, Téhranítegábópoq apahránítógábópoq wehukeníne ahabábqqsabe morá éhwéh irarirataq itega mi ehwéh kaweratahráhowe íre. (*Lo 19.15*)

² Menah ahabáruo kereq ómi itereq teiníboq írátíáhiro. Ite anehe koragarautaq teiátáume amahnága móbeq míónsábé mónkakáq teinie. Mó

iteba konaraq ahababáq ke íre peh áwé taganie. ³ Sísá Karáhéga íné séhréh aintehrámó íwíáhéq iteba konaraq Sísaga séhréh aintéhnká mirainawe taganeheq móe. Sísá Karáhéga ite kamah aimé mareqmareq sansápo? Írakaumo. Peh págegeue miraire.

⁴ Sega Sísá awankátaq táhparótaq we mi tanáhráq mareqmareq aní míowana Manikánka págege atéh púana we amahnága págegeue mía míaire. Sísareq mía míausabé mareqmareq aní míógana Manikánka págegeue séhréh aintéhnká wereq oga mía míáéna ehweh teiena págegeue séhréh aitaníe.

⁵ Itega Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá kawerue sehgiowámo. Minayabe kawerue iwíáhue tagahro. Sísá Karáhé itene irupipeq íre míehro? Írakaumo irataq itega wensabé íre tábúsoqme aiq pútare atáhwe. Minawé aiq ahtebaho?

⁶ Ínéwé Sísá Karáhéne arambehri miraéyabe íre túbáh agire éq tagariagehe iwíáhuge.

⁷ Itega íre ahababárigheéna itensabé púreraita aitaugé. Ínéga kaweq arámbéhríre iwíáhigheéna itensabé púreraitogo? Írakaumo. Mó kegá, Íné kaweq arámbéhríre iwíáhowamo. Anetaníbo. Peh iteitega kaweq sansánigheéna itensabé púreraita aitaugé. ⁸ Itega aiq ahtebahme Manikáne aiq pútaq ehwéh íre saiqnariahrahúne. Írakaumo. Mi ehwéhnsábé peh kowe ateq mó keyábé mi ehwéhnsábé aiq pútare atáhro aritaúne.

⁹ Ite mareqmareronaraq itewe págegeue míéhransabé iwíáh iwíáhúne. Ite kaweqtaq méq aiq pútaq sansánigheéq itensabé púreraita aitaúne. ¹⁰ Iteba konaraq págegeue kamah aiénehoéna amahnága móbeq míótáq mah pagégé éhwéh sehiranue teiúge. Maniká Iteriboga wene arambehri mirainkeheéna págege aintéhre. Kamah ario éna íre págege aintéhre. Peh séhréh arito éna págege aintéhre.

Poraga iroro ú ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo animárino, iroro. Néne ehweh ireq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhue uwaresa animarí míáhro. Mirairataq Manikánka itensabé arutaboirena itene irupipeq ukiq itankéhe. We itereq mía míainkehe.

¹² Iteite we mehweh atéhoró. Mahtaqté Maniká tagariáh kéga itensabé iroro ewe. ¹³⁻¹⁴ Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite séhréh aitéhrana Maniká Iteriboga itensabé arutaboiraitéhrana Manikáne Awanka ómi iteba mía míaire.

Kárétia **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kárétíawe marakó áwíre. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnoréna mitaq suena mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe péhe éhwéh síwáhnoro kegá Kárétia marakó séra mahraréra, Peh Sísansabé aiq pútare ate sansámé íre awehraq kéhre. Mósísiga miraoro ú ehweh moq sehgióro uwana Poraga mi ehwéh irena mi pehe éhwéhnu keyabé anotahtaq abiahsanéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sehiranéna, Mósísiga miraoro ú ehwehniká íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá sehgiro kegá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Minayabe Sípane sánsá ambubu atawéq Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehgirataq peh kaweq sansánighe úwe.

Poraga Kárétia marakórápéqté ké siu pahsíe.

¹ Íné Pora eqmaq núwátóya aní múge. Íre wehukega omaq intera eqmaq núwátówe. Írakaumo. Sísa Karáhéreq we iriwe oganúq ato aní, Maniká Iteriboreqka omaq intera eqmaq núwátóye. ² Íné Porane pahsí sáhnsahwe tagahro. Ínéreq moke mahtaqté Sísa tagariáh kéreqka ite Kárétia marakórápéqté Sísa tagariáh kéné pahsí eqmaq suone.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe. ⁴ Maniká Iteriboga Sísa Karáhé iwíáh atowana amahnága ahababáq aruqaruro kegá mirao serahnnyeho éna ite kawerai-tanieéna itene ahababáqsabe putiowe. ⁵ Minayabe Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáh atone. Aiq míre.

Kaweq ehwéhmé peh morá kéhre i ehwéhne.

⁶ Wene animári míageheéna Manikánka omaq itaráirana Sísa Karáhéga séhréh aítaráirag itega wensabé aiq pútare atárowe. Amahnága mó kené ehweh sehgiioneheéq ite omaq itarái aní apubúue áuwáhwe. Miraonsabé áhtenuge. ⁷ Kaweq ehwéhmé peh morá kéhre. Mó ehwéhmé íre aiq pútaq ehwéhne. Mó kegá Sísa Karáhéne ehweh úbíráhbíq ehwehnue íwáhnoruro puag ite íre tábúsoqme iwíáhurowe.

⁸ Ínéga kaweq ehwéh teiátáutaq aiq pútaq ehwéh íwáhnoruraage. Amahnága ínégabópoq íópeqté ánínkáboq mó ehwéh teiéyataq Manikánka, Iraipéq pokúno aitahnawe aiq kawerinae. ⁹ Aiq teiúge. Mónkáq teinié. Mó anínká itega téh irátó ehwéh íre teiasa peh mó ehwéh teinaraq Manikánka, Iraipéq pokúno atahnawe aiq áberanae.

¹⁰ Wehukega ínénsabe iwíáh iwíáhigheéna mah ehwéh teiugo? Írakaumo. Manikánka kaweróne aintankeheéna iraruge. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna mah arámbéhríugo? Írakaumo. Wehukega ínénsabe suwahbankeheéna arambehriutaq tahirimé Sísa Karáhéne arambehriu aní íre mío irino.

Manikánka Pora eqmaq auwo ehwehne.

¹¹ Néne iyahnabo animárinó, Teinióq irátíáhiro. Ínéga teiú káwéq éhwéhmé wehukéninká íre áhwáraraire. ¹² Mó kegá mi ehwéh íre teniátówe. Mó kegá mi sansá íre níwáhnorurówe. Sísa Karáhéga webataq mi sansá sokigi aintáráire.

¹³ Ite íráhmé ínéga miraurau sansámé aiq íráhwe. Ite iwíáhhome ínéga Sísá íre tagariarautaq Asiu kené sánsánsábé iwíáh iwíáhéna tábúsoqme sehgirauge. Mi tanáhráq Sísá tagariáh keyábé íre nirutaboiria peh anotahtaq síwioqnéna moke mi ke subiqme parabaruaníe iwíáhhuraugé. ¹⁴ Íné nígaqnane sansánsábé iwíáh iwíáhéna nánuwahrah Asiú kéné sánsá kawerue sehgirauge. Ínéga sehgirauka moke néne wehgau kiotaikuraugé.

¹⁵ Náinoga íné íre maqintotaq Manikánka omaq intena séhréh aintena néne arambehri mirainkehe aintowe. ¹⁶ Anehe wene kaweq ehwéh nahnso ke korerinkeheéna Manikánka wenahni Sísá sokigi aníátáire. Sokigi aníátáirana minayabe mó keyábé íre kasenuraugé. ¹⁷ Ínéga Sísá íre tagahwataq mó kegá wene arambehri miraigeheéna Manikánka omaq sitena siqmarowara se Sarúsarama suwahpeq míówe. Anehe Manikánka Sísá sokigi aníátáirana mi kebá íre kiragaraugé. Téhwe Árébía marákórápéq kowéna anehe Támákása suwahpeq kouwekuraugé.

¹⁸ Apahtáro ópéq parabaguraitaq Píta taganieéna Sarúsarama suwahpeq kiwéna 15 wehekáh weba miaraugé. ¹⁹ Mi tanáhráq ínéga mó ke Manikánka eqmaro kewe íre tagaraugé. Peh morá Sémísi itene Wahnahne ábákawa tagaraugé. ²⁰ Ínéga sehiranue teiúmé aiq pútariahnsanuge. Manikánka tagariéh púana péhe éhwéh íre iraruge.

²¹ Anehe Síría marákórápéqkákáq Sírísía marákórápéqkákáq kowara ²² Súría marákórápéqté Sísá tagariáh kegá ínéngu íre tagarowe. ²³ Mó kegá sensabé, Íwioqnarai anínká amahnága Sísane sánsá sehgire. Sísá tagariáh ké subiqme parabaruaníe urai anínká amahnága Sísá éhweh teri terinire uowara írátówe. ²⁴ Manikánka íné aiq kaweraintáráinsabé sega wensabé iwíáh iwíáh atárówe.

2

Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereq Porareq monseráh íwíáhu ehwéhne.

¹ Áhnte opéq 14 opéq parabaguraitaq Sarúsarama suwahpeq mó kirauge. Ínéreq Páhnábásareqka Táítása meqmeta móátáráúye. ² Ínéreq mibeqté Sísá tagariáh kéréq wahnahno kereqka momiwíuraunaraq wahnahno ke sebataq ehweh teriátáuge. Nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge. Manikánka mi iwíáh aintena, Kirerio aintáráirana kireriátáuge. Ínéga áhwára áhwára arámbéhríoneho éna sega néne ehweh iwíáhue tagariageheéna nahnso ke teri terinurau ehwéh teriátáuge.

³ Íné sénítái aní wenáwíq Táításawe íre Asiu anínéna peh Káríki marákórápéqté áníne. Mibeqté kegá, Táításane áú amurúruáhro ue íre pagu pagunurowe. ⁴ Mó kegá ahboeraneheéra séra itensabé, Ite moq Sísá tagariona anímári múne éra péhenurowe.

Itega Sísá Karáhéne sansá sehgiráúnayabé Mósísine ehwehnka ite íre saiqnariaraire. Mi ehwéhkáká ite moq saiqnariankeheéra ahboeréhra kegá ite tagéra Táításane áú amurúruáhro éra pagu pagunurowe. ⁵ Ite nahnso kegá aiq pútaq sansá kawerue miraigeheéq itega sensabé págegeue ahqáho arítáráúnara sega wene áú íre amurú auwahráhurowe.

⁶ Manikánka wahnah kereq mó kereqsabé peh morá iwíáhi puana mibeqté wahnah keyábé íre áhtenuraugé. Mi wahnáh kegá ínéga nahnso ke teri terinurau ehwéh irera o ehwéh íre teniátówe. ⁷ Sega néne ehweh irera iwíáhéra, Manikánka Pítansabé, Asiu ke kaweq ehwéh koreri terinúno atáráinserah wega ínénsabe, Nahnso ke koreri terinúno aintáráire

íwíáhurowe. ⁸ Manikánka Píta omaq atena Asiu kebá eqmarena págegeue séhréh atéhnserah wega íné omaq intena nahnsó kebá eqmaq nuwena págegeue séhréh aintéhre.

⁹ Manikánka mi arámbéhrírácq intonsabe mibeqté kéné wahnahmarí sensiwíq Pítareh Sémísireh Sónirehga ahtebéra ínéreq Páhnábásareq mehweh aítarówe. Sereq itereq morá íwíáhéq, Ínéreq Páhnábásareq nahnsó kebá arambéhri kéhrara se Asiu kebá arambéhri kéhre íwíáhuraune. ¹⁰ Sega peh morá éhwéh teiera, Tabonah keyábé ahreraq matawéq se nárie sansa síwáhnorotao aítarówe. Íné nárie sansa aiq sokigi aritena mókakeakácq mirainie teriátáuge.

Poraga Pítane ahabábácq pahsuo ehwehne.

¹¹ Pítaga Ántióka suwahpeq míarairana ehweh atáráuge. Wegá miraurai sansámé íre kaweq sansáne. ¹² Pítaga Ántióka suwahpeq téh suraitaq Sísa tagariáh náhnsó kéreq morárácq táhutahururaire. Sémísiga eqmaq súátái Asiú kégá mitaq surowana Pítaga suro keyábé áhreéna nahnsó kebá morárácq íre táhutahururaire. Suro Asiú kégá mahra íwíáhéra, Nahnsó kegá Sísansabé aiq pútare atehrara sene síu amurúrúáhro íwíáhurowe. Mira íwíáhuronsabé abiahnsa atéhoéna Pítaga áhreéna nahnsó kebá mónkakácq morárácq íre táhutahururaire.

¹³ Pítaga mi ahabábácq sánsá miraurainsabé mó Asiu kegá moq mina tahnsa urowe. Sene ahabábácq Páhnábása insoq atárówe. ¹⁴ Sega aiq pútaq ehwéh íre tábúsoqme sehgirowana tagéna ómi míarotacq Pítansabé wene ahabábácsabe ehweh atáráuge. Ínéga wensabé, Are Asiu anínéwé téh suronaraq Asiu kené sánsá íre sehgirowana peh nahnsó kené sánsá mirarurone. Minayabe amahnága arahinsabé nahnsó keyábé, Asiu kené sánsá sehgióro eno uraue.

Sísansabé aiq pútare atéh ánímé Manikánka kaweqtaq míahne atéh éhwéhne.

¹⁵ Iteinoibo Asiu ke míáh púara ite maqitónsabe ite moq Asiu ke méq ahabábácq nahnsó ké íre míone. Írakaumo. ¹⁶ Manikánka Mósísine ehweh sehgi ánínsabé, Mi ehwéh kawerue sehgiowa puah kaweqtaq míahne atehro? Írakaumo. Ite aiq iahtebónawe peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atéh ánínsabé, Kaweqtaq míahne atéhre. Minayabe Manikánka, Kaweqtaq míáhwe aitankeheéq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atone. Mó morá áh íre kéhre. Írakaumo. Peh morá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka, Kaweqtaq míáhwe aitéhre. Mósísine ehweh sehgi ánínká moke mi ehwéh íre sehgiórahire. Írakaumo. Minayabe Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne íre atéhre.

¹⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare aítarótaq Manikánka, Kaweqtaq míáhwe aítaráiraq anehemé nahnsó kegá ahabábáronserah Sísa Karáhéga ahabábácq áhwárehro? Írakaumo. ¹⁸ Íné saiqnariéh sánsá súáhnaraq anehe mi sansá mó sehgiónaraqmé ahabábácq ani úkorahuge. ¹⁹ Íné pusa áni tahnsa míógana Mósísine ehwehnka íné íre saiqnariéhre. Íre sehgiórahunka pusa áni tahnsa úkuraue. Manikánka, Oga míahno aintankeheéna pusa áni tahnsa úkuraue.

Sísa Karáhéga oganúq intowe. Awankátaq táhpawe putiotacq íné moq wereq morárácq pukowana ²⁰ oganúq intowe. Oganúq intowana amahnága íné nuwahbeh iwíáh íre miraue. Írakaumo. Sísa Karáhéga

nirupipeq mía míai puana we awahbeh iwíáh sehgiúge. Manikáne ah-ninkáwágá Inénsabe arutaboirena néne ahbabáqsabe pukú púana wensabé aiq pútare atena we awahbeh iwíáh sehgiúge. ²¹ Mósísine ehweh sehgió keyábé, Kaweqtaq míahwe aritéhtáq tahirímé Sísá Karáhé pehipi pukú irino. Manikánka Inénsabe arutaboiraintéh púana inehepeq ire súoge.

3

Mósísine sánsánkákáq Sísansabé aiq pútare atona sansánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Kárétia marákórápéqté kéó, árahinsabé múguwahgu ke úkuroo? Sísá Karáhé awankátaq táhpawe putio ehwéh pahsuqme teiátáúnaq írátówe. Amahnága péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhnsábé itega múguwahgu iwíáhowe. Inseréhga péhe éhwéh teiátóo? ² Peh morá kásé éhwéh teiníboq írátíáhro. Mósísine ehweh sehgiónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

³ Téh Manikáne Awanka ite séhréh aitaráiraq kaweq sansánurowe. Amahnága mi sansá sueq, Iteriahriáh kaweqtaq míahrahúne íwíáhoo? Mina tahnsa múguwahgu iwíáhwé árah iwíáhoo? ⁴ Manikánka séhréh aitená sokigi aiátáime amahnága sueq anetaníbo íwíáhoo? Íné iwíáhume ite ire ibitagire. ⁵ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana ótaq sansá mirauraire. Mósísine ehweh sehgiónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmatairo? Írakaumo. Sísá éhweh ireq minayabe aiq pútare atárónsabé Manikánka Wenawa iteba eqmataire.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka Ébárahma éhweh mahraréna, Wega Manikánsabe aiq pútare ato púana Manikánka wensabé, Kaweqtaq míahne atowe ire. *(Stat 15.6)*

⁷ Manikánsabe aiq pútare atáh ké Ébárahma kahnáh ké tahnsa úkowe. Minawé iahtebaho? ⁸ Naho Manikánka iwíáhéna, Kaweq ehwehnsábé aiq pútare atáh náhnsó keyábé, Kaweqtaq míahwe aritaníe úwe. Minayabe Manikánka Ébárahmansabé kaweq ehwéh teawuwe. Wene ehwehnka Ébárahmansabé mahraréna, Arega miraónayabé moke mah marákó marákóipéqté ké kaweraritaníe ire.* *(Stat 12.3, 18.18, 22.18)*

⁹ Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atowana kaweratowe. Mina únserah Manikánsabe aiq pútare atáh ké moke kawerarítéhre.

¹⁰ Ínéga Mósísine ehweh sehgiúnsábé Manikánka aiq kaweraintankéhe iwíáho kewé wega kaweraritanabo? Írakaumo. Wega wene ehwehnka irarinserah mirainkehe. Wene ehwehnka mahraréna, Mósísine ehweh sehgió ké moke mi ehwéh ire sehgiútaq Manikánka mi ke iraipéq eqmaq suanawire ire. *(Lo 27.26; Jeremaia 11.3)*

¹¹ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Wensabé aiq pútare atéh ání Manikánka kaweratahnana oga mía míainkehe ire. *(Habakuk 2.4)*

Mi ehwehnká Mósísine ehweh sehgió keyábé aiq sokigi aiiwaq ite pahsuqme írátionawe Manikánka mi ke ire kawerarítéhre. ¹² Mósísine ehweh sehgie sansamé aiq pútare ate sansamé peh morá sánsápo? Írakaumo. Sehgie sansa mó sansáne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

* **3:8:** Manikánka teawu ehwehnsabé Ébárahmaga aiq pútare atena we Sísane aigaqna úkúwe.

Mósísine ehweh peh moke mi ehwéh sehgió ké kaweqtaq míahrahowe ire.

(Wok Pris 18.5; Nehemia 9.29)

¹³ Mósísine ehwehnka itereq moke wehukereq mi ehwéh íre sehgirataqsábé mahrarúwe. Mahraréna, Manikánka ite íre kaweraitanawire ire. Sísa Karáhéga ite séhréh aitanieéna awankátaq táhpagéna mah awíq meyomé Ahbabáq Anine. Mi awíq mewena itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe putawéna ite meirena kaweraitowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Awankátaq táhpawe putíéh ánimé Manikánka Ahbabáq Anine áwiratowe ire. *(Lo 21.23)*

¹⁴ Manikánka Ébárahma kaweratowe. Kaweratená wensabé, Nahnso ke kaweritanie ú ehweh aiq pútaraginkeheéna Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe putiowe. Manikánka, Néniwa wehukeba eqmaraníe únsabe amahnága Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáh kébá Wenawa eqmaréhre. *(Esekiel 11.9; Jol 2.28-29; Sekaraia 12.10; Eqmaro 2.33)*

Mósísine ehwehnka Manikánka mirainauge ú ehweh íre meruahráhire i ehwéhne.

¹⁵ Néne iyahnabo anímárinó, itene sansánsabé iahreraq itena teinie. Téhranítegá omaq maréhra ehwéhme mó morá ánínká mi ehwéh íre meruahráhire. ¹⁶ Naho Manikánka Ébárahmareq wenanahreqsabé omasa éhwéh irarúwe. Íre ómi wene anahwaréhyabe peh morá ánínsabé irarúwe. Mi ánimé Sísa Karáhé.

¹⁷ Teiú éhwéh áwahe íráhro. Ebeq Manikánka Ébárahmansabé omasa éhwéh irarúwana anehe áhnte opéq 430 opéq parabagútaq Mósísine ehweh sehiranúwe. Manikánka Ébárahma teawu ehwéhme Mósísiga sehiranú ehwehnká íre meruahráhire. ¹⁸ Mósísine ehweh sehironka Manikánka kaweraitéhtáq tahirímé wega Ébárahma teawu ehweh abehrúki irino. Manikánka Ébárahmansabé, Néne omasa éhwéh mirainauge ú púana Manikánka mi ehwéh aiq miraúwe.

¹⁹ Aiq miraúnsabe Manikánka aneqsabé Mósísi iwíáh atowana wega sehgióro ú ehweh sehiranú? Wehukega, Ite ahbabáq animári múné iwíáhigeheéna Mósísinsabé sehiranúno iwíáh atowe. Ébárahmane anahwa íre tutaq mi ehwéhkná wahnahnaritankeheéna Manikánka Mósísinsabé sehiranúno atowe. Manikánka mi ehwéh íopeqté ké teriuwara sega mibeq mahbeq arito aní teawúwana ómi mó kegá tagageheéna sehiranúwe. ²⁰ Sehiranú ánimé Mósísiéna mibeq mahbeq arito ani míowe. Maniká peh morá ánínéna Ébárahma ehweh teawutaq mibeq mahbeq arito aní íre teawasa peh Ébárahma webataq teawuwe.

Mósísine ehwehnka ite íre saiqnarawéna wahnahnire i ehwéhne.

²¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká Manikánka mirainauge ú ehweh kiotaikiro? Íraukaumo. Íre kiotaikire. Sehgióro ú ehweh sehgiráúnaga oga mía míaúnaraq tahirímé mi ehwéhkná ite kaweraitéh irino. ²² Manikáne ehwehnka mahraréna, Ahbabáqka moke mah kehiná kéhiná saiqnaríéhre *(Aroma 3.9-19)* ire.

Minayabe Sísa Karáhénsabe aiq pútare atona ke Manikánka kaweraitena Wenawa eqmaraníe ú púana iteba eqmaréhre.

²³ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ate tanahráq íre suriotaq Mósísine ehwehnka moke wehuke saiqnariowe. Awehraq tanáhráq Sísansabé

aiq pútare atageheéna mi ehwéhnká naho wehuke saiqnariowe. ²⁴ Sísa Karáhé íre tutaq Mósísine ehwehnka wehuke wahnahnúwe. Sísansabé aiq pútare atonayabé Manikánka kaweraitankeheéna Mósísine ehwehnka wahnahnúwe. ²⁵ Sísansabé aiq pútare ate tanáhráq aiq awehraq kéhnsábé Mósísine ehwehnka amahnága ite íre saiqnarawena wahnahnaitéhre.

Sísansabé aiq pútare atonaga Manikáne animárí úqitéhre i ehwéhne.

²⁶ Sísa Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikánka itensabé, Néne animárí míahwe aitéhre. ²⁷ Itega Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wání meraunaraq itereq wereq morá aní tahnsa úkuraune. ²⁸ Sísa Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míaqé peh morá aní tahnsa ké úne. Asiu kereq nahnsa kereq arambehriraq saiqnariáh kéreq arambehriyabé ápeq méyáh kéreq wehreq ahrereq Sísa mía míaéra íre mó ke mó keéra peh morá ké úne. ²⁹ Ite Sísa Karáhé tagariáh ké púaq Ébárahma kahnáh ké úkowa Manikánka Ébárahma teawunserah ite kaweraitéhre.

4

Ite Manikáne animárí úkúne i ehwéhne.

¹ Wenabo pukínaraq káriq anínká wenabone marakó wene ménsámehnsá awaq mena mi tanáhráq íre meyahráhire. We káriq aní púana peh arambehri aní tahnsa míahnara mó kegá we wahnahnéna wene ménsámehnsánkakaq wahnahnatáhwe. ² We anotah aní úkéna wenaboga omaq atéh tánáhráq wewega wahnahninkehe.

³ Ite Sísa íre tagariaraunaraq pehgáriq animárí tahnsa méq mina onserahnuraune. Owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra wahnahnurowe. ⁴ Awehraq tanáhráq Manikánka wenahni eqmarowana Asiu inínká we maqmarowana Asiu kené sánsánúwe. ⁵ Mósísine ehwehnka saiqnario ke sabiruankeheéna Manikáne animárí míageheéna tumíowe.

⁶ Amahnága wene animárí míona puana Manikánka wenahniné awa itene irupipeq eqmaréhre. Wenawanka iwíáh aitéhraq Manikánsabe, Iteriboe atone. ⁷ Amahnága ite íre arambehriraq saiqnariáh ké tahnsa méq peh Manikáne animárí míone. Ite wene animárí míona puana Manikánka moke náina naneq náinkéhe.

Poraga Kárétia keyábé iwíáh kikirú ehwehne.

⁸ Menah ite Maniká íre tagariarotaq owainawanseq wahnsawarinseqka ite saiqnarawéra íre Maniká Iteriboga tahnsanue wahnahnaitárowe. ⁹ Amahnága itega Maniká tagariáhwana wega ite tagariéhre. Tagariéh púaq aneqsabé owainawanseq wahnsawarinseqne sánsá sehgieyabe iuwahbehro? Se íre págegeowe. Sega íre séhréh aitaráhowe. Sega ite mó saiqnariéhboq aneqsabé sene sánsá sehgieyabe iuwahbehro?

¹⁰ Itega mó wehekáh mó tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq awehriowe. Itega mó íónkakaq ópeqkakáq sínaraqsábé sánsánowe. Íre kawerowe. ¹¹ Mi sánsánonsabé nirupipeq págege agire. Ínéga séhréh aitó árámbehriwé abehrúkinabo?

¹² Néne iyahnabo animáríno, ínéga Asiu kené sánsánsábé iwíáhunserah iwíáhoru. Asiu kené sánsánká íné íre saiqnariéh púana ite menah míaronserahnue míarauge. Iteba téh surautaq néne ehweh ireq íre ahqáho aintárowe. ¹³ Mi tanáhráq nuwahreuraunsabé mitaq iteruwahpeq íre kótaiorahu puana kaweq ehwéh téh teiátáuge. Mina ahreraq matiaho?

¹⁴ Ite iuwahrieh nuwáhréuraugaq itega íné íre kaqnúwátówe. Írakaumo.

Maniká miéhrabeqte íopeqté ánínseq Sísa Karáhéreqka iteba suroyataq tahirí itega se kawerue mehweh arítaró irino. Se kawerue mehweh arítarónserah íné moq mehweh aintárowe.

¹⁵ Mi tanáhráq itega iwíáh iwíáhurowe. Amahnága aneqsabé túbáh agoo? Néne niura awahreuraunsabé irutaboiraiteq itene iura meruq-maqme nienehe urotaq tahirímé níátó irino teniátówe. Mina iahreraq itena teiúge. ¹⁶ Amahnága ite aiq pútaq ehwéh teiúnsábé íné itene naruo aní úkugo?

¹⁷ Mó kegá itensabé ehnenehne aitera ite kawerue séhréh aitanéhe iwíáh íre owe. Itega néne ehweh sueq sene ehweh sehgigeheéra itensabé ehnenehne aitáhwe. ¹⁸ Íné iteba miótáqkákáq íre miótáqkákáq wehukega ite aiq pútaq séhréh aitanéhe iwíáhotaq tahirímé aiq kaweri irino.

¹⁹ Néne iyahnabo anímárinó, kía miéh ínínká ani maqmianaitaq érinserah itensabé nirutaboironka nirupipeq umehirana níerire. Sísa Karáhéga iwíáhinserah itene irupipeq tábúsoqme iwíáhirataq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega miraonsabé nirupipeq áhnte iwíáh kikiruge. Ite mó iwíáhigeheéna amahnága iteba méyabe nuwahbehre.

Maqmio inítéyábé pabeqme ehwéhne.

²¹ Mósísine ehweh sehgieyabe iuwahbeh keo, mi ehwéhmé aiq kawerue iahtebaho? ²² Manikáne sehiranka Ébárahma éhweh teíre. Ébárahmaga wene arambehri iní wenáwíq Égah abariúwana animai maqmarowe. Anehe Manikánka Ébárahma teawena, Arene ahreurá orenínéna animai maqmiankéhe úwe. (Stat 16.15, 21.2)

²³ Wega irarúnka mó opéq mi orénínká animai maqmiowe. Minayabe se abahnináhnah miówana Manikáne ehwehnka aiq teíre.

²⁴ Mi inítéráq pabeqme ehwéhne. Mina maqmíóya inítéwé téhtaré éhwéh tahnsanéna mahraue kéhre. Égahwe ebeqte éhwéh tahnsane. Moke wene animárimé saiqnariáh ké wóe. ²⁵ Árébía marákórápéqté sáwéh áwíq Sáináie.* Égahwe mi sawéh tahnsane. Wereq wene animári saiqnariáh ké púana we moq mah marákóipéqté Sarúsarama suwahpeq tahnsáne.

²⁶ Mó iní, wene ahreurá íopeqté Sárúsarámáwé iteruwahpeq mire. We iteino wíre. Wene animári ite íre saiqnariéh ké úne. ²⁷ Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Orahiníno, arupipeq eyoyóue miahno. Ani íre uwo uwoue maqmiahna iníno, arupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhúno. Áúwéh ínímé áhnte anímárinseq míankehe. Wenawehqpa mía míai inímé peh táhmaro anímárinseq míagehe ire. (Aisaia 54.1)

²⁸ Néne iyahnabo anímárinó, Manikánka omasa éhwéh teawunka mi korénínká Áhísáhki maqmiowe. Mina inserah Manikánka omasa éhwéh teiátáinka ite wene animári úkue míone. ²⁹ Mi tanáhráq wenanoga pehipi maqmio anímáigá Manikánka irarúnka maqmio anímái áwíoqnówe. Mina únserah amahnága peh sinowaréhga maqmíáh kégá ite Manikáne Awanka maqitéh ké íwíoqnahwe. ³⁰ Íwíoqnahnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Arambehri inínseq wenahninseq kaqsuo. Mi anínká Ébárahmane ahreuráné ahninkáwáreq monseráhnue sibowáné náneq awaq

* 4:25: Manikánka sehgióro ú ehweh Sáináí sawéhrápéq Mósísi teawuwana sehiranúwe.

miehneho. Awaq miehnehboq ebeq piah ahnínkáwáreq we-
nanoreq kaqsuo ire. *(Stat 21.10; Sóni 8.35)*

³¹ Néne iyahnabo animárino, ite Sísá tagariona puaq arambehri inímé ite íre wene animári múne. Írakaumo. Ite wene ahreuráné animári múne.

5

Wehukene sánsánká ite saiqnarieneho i ehwéhne.

¹ Mósísine ehwehnka saiqnariarairaq Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáráúnaga ite sabi iuwátáire. Mi ehwéhncá mónkakáq saiqnarienehboq peh morá Sísansabé aiq pútare ate sansanoro.

² Íné Poraga teiníboq írátíáhro. Asiu kegá síú amurúruáhnserah itega itene íú amurúruáhnaraq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe íwíáhoo? Mira íwíáhirataq Sísá Karáhéga miráú arámbéhrígá ite íre séhréh aitahráhire. ³ Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Asiu kené síú amurúruáh sánsá miraonehe íwíáhirataq moke Mósísine ehweh sehgióro aitankéhe. ⁴ Mósísine ehweh sehgióro íwíáhkeo, mira íwíáhonka Sísá Karáhéga séhréh aitéh sánsá aiq súáhwana wega íre séhréh aitéhre.

⁵ Sísá Karáhénsabe aiq pútare atonayabé Manikáne Awanka séhréh aitéhrana Manikánka, Kaweqtaq mía míaowe aitankéhe. Itega mira íwíáhéq áwénunúne. ⁶ Sísá Karáhéreq mía míaowé kegá síú amurúruáh sánsánkáq síú íre amurúruáh sánsánkáq monseráhnire. Mi sansátaré mirairanka íre séhréh aitahráhire. Peh morá Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboiro sansánká séhréh aitahráhire.

⁷ Menahmé itega aiq pútaq sánsá kawerue sehgirowe. Mi sánsá súáhro insega teiena pagu pagunurairo? ⁸ Minawé íre Maniká, ite omaq itarái anínká iwíáh aítarái ehwéhne. Mó iwíáhigeheéna aneq ehwéh teinínkono?

⁹ Iteriborehga mah pabéqmé éhwéh iraréra, Páráwahipéq pehgáriq muoráhi naneq maréhrataq mi paráwáh moke muinae ewe.*

¹⁰ Péhe éhwéh irari anínká mó ehwéh teínsabé itene irupipeq iwíáh kikirowe. Mi pehe éhwéhni aní inebómo. Manikánka we tagéna kamah awinkéhe. Itene Wahnahna séhréh aitahna puaq péhe éhwéh sueq ínéga teiú éhwéh mónkakáq sehgióro íwíáhue.

¹¹ Néne iyahnabo animárino, Manikánka kawerowe aitankéhboq itene íú amurúruáhro tei teinutaq tahirímé mó kegá íre níwioqnah irino. Sísá Karáhéga itene ahabábáq kaqsuena ite kaweraitanieéna awankátaq táhpawe putio ehweh tei teinunsabé mó kegá abiahnsa aintera níwioqnahwe. ¹² Itene íú amurúruáhro tei teino kegá seyene áwáhnta pirúéhrataq aiq kawerinae.

Mó keyábé irutaboireq we séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹³ Néne iyahnabo animárino, mó naneqka ite íre saiqnariankeheéna Manikánka itensabé, Ínéba sero ue omaq itaráire. Mó naneqka ite íre saiqnariéhnsabé ite iuwahbeh sánsá íre kaweq sánsá pehipi miraoneheqmúne íwíáhiyehboq peh mó keyábé irutaboireq we séhréh atéhoró. ¹⁴ Mósísiga sehgióro ú ehweh áwahewé Sísaga aiq mahraréna, Arerensabé íwíáhue arutaboironanserah mó keyábé moq iwíáhue arutaboioro.

* **5:9:** Mi pabéqmé éhwéh áwahe mahrarúwe. Mina inserah itene irupipeq pehgáriq íre kaweq iwíáh kahnararaq mótaq anotah ahabábáq úkinae. Ahwa kené pabeqme ehwéhme mahna tahnsa kéhre. Uwaruntútaq pehgáriq irá kekiaráhtáq apubúue anotah irárehre.

15 Póéráhqka tópah nehtaḡ mó áwáhu poeráhq pawe kaqsúéh serahniiyeho. Mirairataḡ tobehue kobeḡ séberiyehboḡ kawerurero.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnserahnoro i ehwéhne.

16 Teiniḡboḡ irátiáhro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh serahnoro. Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehḡirataḡ itene irupipeḡté áhbábáḡ iwíáh íre sehḡioneheḡmóe. 17 Itene irupipeḡté áhbábáḡ iwíáhákáḡ Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáhákáḡ íre monseráh púana tobehinonóye. Minayabe ite iuwahbeh sansá íre miraorahowe. 18 Manikáne Awanka iwíáh aitéh iwíáh sehḡirataḡ Mósísine ehwehnka ite íre wahnahnaitahráhire.

Irupipeḡté áhbábáḡ iwíáhḡá miráúna sansánsábé éhwéhne.

19 Itene irupipeḡté áhbábáḡ iwíáhḡá mirai sansá tagariáhwe. Mahna tahnsane. Mó aniné ahre weh abariéwé, íre kaweq iwíáhwé, ahabábáḡ sansamé, 20 péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atewé, ánéhḡiewé, ebehwe, tobehwé, ehwehwé, mó anínsábé aru págege atewé, ménsámehnsánsabe aigará pabekime, abiahnsa atewé, peh morá arerensabé iwíáh iwíáhéwé, sainkéwé, 21 mó keyábé íre kaweq iwíáh aritewé, píah néra múguwahgu agéwé, píribahriwe, ahriahri ehwehwehéwé, irupipeḡté áhbábáḡká moke mahna tahnsa ahabábáḡ áhwárehre. Menah teiátáu ehwéh mónkakáḡ teinié. Mina tahnsano ke Manikánka wahnah wahnahnirabeḡ íre kioráhowe.

Manikáne Awanka iwíáh aitéhnsábé éhwéhne.

22 Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsámári teinié. Mó keyábé arutaboiréwé, aru eyoyówé, aru ukiḡme méwé, uwaréḡme méwé, séhréh atewé, tábúsoḡme ah nogewé, tábúsoḡme arámbéhríéwé, 23 mó ke suwahbeh sansá miraéwé, we awahbeh sansá suena kaweq sansánéwé, minawari moke Manikáne Awanka iwíáh aitéh sánsáne. Sehḡióro i ehwéhnká mah kawéḡ sánsá íre ahḡáho aitahráhire.

24 Sísa Karáhé tagariáh kéḡá iwíáhéḡ Sísa pukú awánkátáḡ itene irupipeḡté áhbábáḡsábé iuwahbeh iwíáhwé, igará pabeki iwíáhwé aiḡ sutaúne.

25 Manikáne Awanka oganúḡ itarái puaḡ wega iwíáh aitéhnsábé sehḡioneheḡmúne. 26 Mó ke kiotaikuge éḡ píribahriiyeho. Mó ke ahbabáraritého. Mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekíneho.

6

Iteite we séhréh atéhoró i ehwéhne.

1 Néne iyahnabo animárinó, Sísa tagariéh áninká ahababáréna Sípane sánsá suena peh túbáh agínawe íre kawerire. Mi anínká mónkakáḡ Sípane sánsá kawerue sehḡinkeheéḡ ite Manikáne Awane sansá tábúsoḡme sehḡió kéḡá mi aní pehwehrue séhréh atáhró. Owainawanka ite moḡ ahabábáḡ iwíáh aitehnehboḡ kawerurero. 2 Iteite we séhréh atéhéḡ aru ukiḡ atéhoró. Mirairataḡmé Sísa Karáhéḡa sehḡióro i ehwéh kawerue sehḡioráhowe.

3 Pehḡáriḡ anínká iwíáhéna, Iné anotáh aní múge ime wewensabé péhe iwíáhire. 4 Ómiga wene wene arambehri tagéra, Aiḡ kawerugapómo éra iwíáhue tagahro. Arerene arambehriga mó aniné arambehri kiotaikínayabé iwíáh iwíáhiiyehboḡ peh morá arerene arambehriyabé iwíáh iwíáhoró. 5 Minayabe arerene arambehri kawerue sehḡio.

⁶ Manikáne ehweh áwáhnorinana írêh ánínkáwé moke kaweq naneq áwáhnori aní náwino.

Kaweq ayúnkákáq íre kaweq ayúnkákáqsábé pabeqme ehwéhne.

⁷ Péhe íwíáhiyehboq tábúsoqme íwíáhoró. Manikánsabe anetaníbo íwíáho ke kamah arinawire. Wehukeníká abehq náneq ayú uqmarahnarag íre kaweq será iyanae. Kaweq naneq ayú uqmarahnarag kaweq será iyanae. ⁸ Mína inserah arene arupipeqté áhbábáq íwíáh sehgínaraq kaweqtapéq íre awaqme iraipéq pokiniéwóne. Manikáne Awanka íwíáh atéh íwíáh sehgínaraq oga mérapeq awaq miankéhe.

⁹ Kaweq sansánéq arambehri túbáh agiyehboq mi sansá íre susa peh kawerue sehgírataq Manikánka sainsuahna tanáhráq kagai apéq náinkéhe. ¹⁰ Minayabe séhréh arite tanáhráq kahnarag ómi kawer-aritáthro. Sísá tagaríáh ké anotahtaq séhréh ariteq kaweraritáthro.

Poraga Sísá awankátaq táhpagúnsabe íwíáh íwíáh ú ehwehne.

¹¹ Moke mahna parabarúó éhwéhmé ínégá peh ehweh teawúgana mó anínká sehiranéwéhre. Amahnága ínénégá sehírankara mewe mah pahsí sehiranue parabaruaníe. Néne anotah sehírá tagahro. ¹² Síú amurúruáh kégá peh wehuke suwahbeh sansánsábé íwíáh íwíáhéra íú amurúruáthro aitera pagu pagunowe. Pagu pagunéra peh morá Sísá awankátaq táhparó ehweh teri terinotaq tahirímé mó Asiu kegá síwioqnah irino. ¹³ Síú amurúruáh kégá Mósísine ehweh moke íre sehíra peh ákáhtaq sehgirowe. Itega íú amurúruáthro e ehwéh sehgírataq sega íwíáh íwíáhigehe. Itene ehweh kawerue sehgiówe éra íwíáh íwíáhigeheéra ite pagu pagunowe.

¹⁴ Ínégá mirauraunsabé íre íwíáh íwíáhéna peh morá Sísaga miraúnsabe íwíáh íwíáhinauge. Sísá awankátaq táhpawe putionka mah marákóipéqté sánsánsábé néne íwíáhipeq aiq sutauge. We putio tanáhráq íné moq pukuraunsabé mah marákóipéqté sánsá sehgieyabe íre nuwahbehre.

¹⁵ Síú amurúruáh sánsánsábé íre íwíáh íwíáhorahi naneq mire. Síú íre amurúruáh sánsánsábé moq monserahnire. Peh Manikáne Awanka wehukeníné arupipeq kaweratéhra o aní úkinsabé minawé anotah íwíáh íwíáhorahi naneq mire. ¹⁶ Manikánka mi íwíáh sehgió ké wene animárínsábé arutaboíréná siru ukiq sitéhre. Mi ke aiq pútaq Ísara kahnáh móe.

¹⁷ Mó kegá niru págege aintéhoéna ínégá Sísane arambehri aní ména wene sánsá sehgiráuge. Mirauraunsabé mó kegá nubiq matowana nionkataq náonabí kéhre.

¹⁸ Néne iyahnabo animáríno, itene Wahnah Sísá Karáhéga séhréh aitéhre. Ai q mire.

Épésa Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Poraga Épésa suwahpeq mó opéq mó opérue kosíwáhnorúwe. Anehe we Aroma suwahpeq karábúsiipéq míotaq wega mah pahsí sehiranéna Tíkíkúsi awuwana wega Épésa suwahpeq Sísa tagaríáh ké mewe móriuwe. Mah pahsí áwahewé Maniká tagaríáh ké moke morá íwíáhue peh morá ké tahnsa míagehe teíre. Manikánka wene kaweq sansá sokigi ariuwe teíre. Weh ahre kawerue míageheéna teíre. Anehete éhwéhmé owainawa kiotaikorahúna ehwéh teíre.

Poraga Épésa suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Épésa suwahpeqte kéó, íné Poraga sehiranu pahsí sáhnsahwe tagahro. Ite Manikáne animárí méq Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiówe. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkeheéna Manikánka we awahbeh sansánéna omaq intena eqmaq nuwowe. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite séhréh aitera iru ukiq itehye.

Manikánka ite Sísa tagariona ke áhnte kaweq naneq náí náini ehwéhne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne abowá Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Ite Sísa Karáhéreq mía míaúnayabé Maniká Iteriboga ite págege aitankeheéna moke íópeqté kaweq naneq náí náinire. ⁴ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq wereq Sísa Karáhéreqne animárí míageheéna omaq itowe. Wega tagehtaq íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq mía míageheéna omaq itowe.

⁵ Mah marákó marákó íre mirarotaq Manikánka itensabé anotahtaq arutaboírénéna we awahbeh sansánéna iwíáhue omaq itowe. Wega iwíáhéna, Sísa Karáhéga mirainaga wensabé aiq pútare ataneherao ke néne animárí úkigehe iwíáhuwe. ⁶ Wene arutaboiri ahnínkágá míraúnsabe Manikánka anotahtaq séhréh aitena wáh kaweraitowe. Míayabe Manikánsabe, Anotah aní móne ateq wenáwíq pankereq iwíáh iwíáh atone.

⁷ Sísa Karáhéga ite meirena itene ahbabáq kaweraitanieéna putiotaq wene korahq tuwe. Wega míraúnsabe Manikánka anotahtaq arutaboiraitena itene ahbabáq sabi iuena insahwé aitowe. ⁸ Insahwé aitena anotahtaq arutaboiraitena itensabé, Ahtebia ánimárí méq tábúsoqme iwíáhoraho ke míáhiro aitowe.

⁹ Sísa Karáhéga míraúnsabe Manikánka naho mirainauge ú iwíáh we awahbeh iwíáh íre teiasa peh amahnága teíre. ¹⁰ Awehraq tanáhráq sínaraq Manikánka moke míraú naneqmarí soruparankéhe. Moke íópeqté náneqkakáq mah marákó marákóípéqté náneqkakáq soruparena Sísa Karáhénsabe, Minawari moke wahnahnúno atankéhe.

¹¹ Manikánka moke wene arambehri pehipi íre miraiia ebeqme tábúsoqme iwíáhéna anehe miraire. Miraue tábúsoqme iwíáhéna ite Sísa Karáhéreq méq wene animárí míageheéna Manikánka iwíáhue omaq itowe. ¹² Ite Asiu kegá Sísansabé téh aiq pútare ateq wene sánsá sehgiune. Itega, Maniká téhrehnka inserahni aní ména págege aní míéhre ateq wensabé iwíáh iwíáh atageheéna ite omaq itowe.

¹³ Itega moq aiq pútaq ehwéhme ite kaweritahráhi ehwéh írátótaq Sísa Karáhénsabe aiq pútare atárowana Manikánka Wenawa iteba eqmataire. Manikánka, Sísansabé aiq pútare atéhra kebá Néniwa eqmaraníe únsabe wene kaweq anímári miageheéna Wenawa iteba eqmataire. ¹⁴ Manikáne Awanka itereq mía míai puaq Manikánka náiníe í naneq náinawire aiq tagarione. Wega kaweritárái puaq mókake weba mía míaéq moke kaweq naneq meyanehemúne éq áwénunúne. Áwénunéq wensabé iwíáh iwíáh atone.

Poraga Épésa suwahpeqte kényábé púrerarito ehwéhne.

¹⁵ Ínéga írátíomé itega itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ateq Maniká tagariáh kényábé irutaboirowe. Itega irutaboiro ehwéh irena ¹⁶ Manikánsabe kaweróne ata ataéna íre túbáh aguge. Púrerutaq itensabé niahreraq matawéna ite éhweh Maniká Iteribo teawa teawanuge. ¹⁷ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Manikánsabe púrerue kaweq iwíáh arito teawúge. Itega Manikáne sansá kawerue ahtebageheéna wensabé, Arene sánsá sokigi ario teawúge. Maniká Iteribo kiotaiki aní ména anotah tehrehnkakáq aní miéhre.

¹⁸ Itega áwénunúna naneqme áhnte kaweq naneqme awaq miageheéna Manikánka ite omaq itowe. Minayabe kawerue tagariageheéna Manikánsabe, Itene irupipeqté íurá tagahro arito teawúge. ¹⁹ Itega Manikáne págege arámbéhí íre agehgamarahráhu. Wensabé aiq pútare atona ke Manikánka anotahtaqa págege aitena séhréh aita aitaire. Minayabe itega ahtebageheéna púreruge.

²⁰ Sísa Karáhé pukúwana Manikánka we iriwe oganúq atena págege atena íopeq wene ayah púpeq tútuue míahno atonserah ite moq págege aitena séhréh aita aitaire. ²¹ Sísa Karáhéga moke wahnah kereq anotah anímárinseq íopeqté kéné wahnah kereq págege kereq kiotaikire. Wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire. Amahnágaákáq mókakeakáq wenáwíqka peh kiotaikinae.

²² Manikánka Sísansabé, Moke wahnahnúno atena moke íné tagariáh ké auráq matawé wahnahnarito atowe. ²³ Moke we tagariona ke Sísa Karáhéne anonka tahnsá mionana we itene iyahqno tahnsa miéhre. Wega Maniká tagariona ke auráq matawéna wahnahnaitéhre. Wega moke kéh náneq miraue náiena wahnahnire.

2

Manikánka ite iriwe oganúq itena Sísa req wahnahnoro aito ehwéhne.

¹ Menah itega Manikáne ehweh anterueq ahabábq aruqaruowe. Itene ahabábqka ite subiq sutairaq ite pusa ké tahnsa míarowe. ² Mi tanáhráq itega mah marákóipéqté áhbábq sánsá sehgieq owainawamaríné wahnahne sánsá sehgirowe. Mi ahabábq wáhnáhnká moke Manikáne ehweh anterúáh ké aiq saiqnaríéhre.

³ Menah itega moq Manikáne ehweh anterúáh kégá ahabábáro serahnuraune. Itene irupipeqte iuwahbeh iwíáhga aiq saiqnaríéh púaq itega irutaboiro sansánkákáq ite iuwahbeh iwíáhákáq sehgirowe. Mi sansámári sehgieq Manikánka ahabábq ke kamah aritahna naneq ite moq meyahráhuraune.

⁴⁻⁵ Itega wene ehweh anterutauna puana itene ahabábqka ite iubiqa sutainsabé ite pusa ké tahnsa míaraune. Peh pusa ké tahnsa míaraunaraq

Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiritena kaweraitena oganúq itáráire. Oganúq itáráinsabé Sísá Karáhéreq mía míáúne. Manikánka séhréh aitowaq Sísansabé aiq pútare ataráúnayabé ite kaweraitáráire. Peh morá Manikánka arutaboiritéh sánsánká ite meirena kaweraitáráire.

⁶ Manikánka Sísá Karáhé iriwe oganúq atotaq ite moq wereq iriwe oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahoro aitowe. ⁷ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite iwíáhéna mi kawéq sánsá miraúwe. Manikánka árahinsabé miraúwo? Wegá ite ómi keyábé anotahtaq arutaboiritaito sansa pahsuanieéna miraúwe. Mókake mó tanáhráq mó tanáhrárué ahriahri mina aiq ahtebagehéna ite oganúq itena Sísá Karáhéreq íópeq tútuue wahnahoro aitowe.

⁸ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáronsabé Manikánka ite anotahtaq arutaboiritena ite meirena kaweraitáráire. Íre iteitega mirauronka kaweraitáráire. Írakaumo. Manikánka wáh kaweraitáráire. ⁹ Íre iteitega arambhriuronka kaweraitáráire. Minayabe iteíwíq íre pankerahrahowe. Írakaumo. Itega mirauronsabé íre iwíáh íwíáhorahowe. ¹⁰ Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka ite oganúq itena we awahbeh arámbéhrí miraigeheéna omaq itena mi arámbéhrí kawerarowe.

Sísaga miraúnka ite morá ké tahnsa míone i ehwéhne.

¹¹ Ite íre Asiu ke peh nahnsó ke míáhwe. Asiu kegá sene síú amurúruera ite tagéra, Síú íre amurúruáh ké wóe aitárowe. Ite nahnsó ke méq Sísá íre tagariaro ke míaro tanáhráqsabé iwíáhoró. ¹² Mi tanáhráq itega Sísá Karáhé íre tagariarowe. Asiu kené naruo méq Manikánka mirainauge ú ehweh, wene omasa éhwéh íre írátówe. Itega mah marakóipéqté sánsá sehgieq Maniká Iteribo íre tagariarowe. Mókake Manikánka kaweraitanawire iwíáh íre urowe. ¹³ Ite wáhnaupéqté ké míarotaq Sísá Karáhéga ite kaweraitanieéna putiowana wene korahqka insahwé aitowaq amahnága ite Sísareq mía míáéq íre wáhnaupéqté ké míáhwe.

¹⁴ Menah Asiu kegá nahnsó keyábé, Iuwahriehre arítárowara nahnsó kegá moq Asiu keyábé, Iuwahriehre arítárowe. Kuri ogirahrue kéhnserah Asiu kereq nahnsó kereqne suwahrieh iwíáhgá kuri tahnsá ógíráhq kowana Sísá Karáhéga ómi itene ahbabáqsabe pukúnka mi kuri saweyuena iru ukiq itowe. ¹⁵ Sísaga miraúnsabe ite morá ké míonana Mósísiga sehgióro ú ehwehncá wehuke íre saiqnariahrahire. Sísaga miraúnka Asiu kereq nahnsó kereq insahwé aitena itensabé, Ínéreq mía míáéq morá ké míáhro aitowe. ¹⁶ Wegá itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukútaq itene iuwahrieh iwíáh kaqiuwena Asiu kereq nahnsó kereq insahwé aitena Manikápa móitowe.

¹⁷ Menah Asiu ke Manikánseq wahtotaq míarowaq ite nahnsó ke íre wahtotaq míarowe. Sísá Karáhéga séna insahwé aite ehweh ite nahnsó kereq Asiu kereq iru ukire ehweh tei teinuraire. ¹⁸ Sísá Karáhéga nahnsó kereq Asiu kereq kaweraitena Manikáne Awa iteba eqmaq áúwátáiraq ite Maniká Iteriboba kowíahrahúne.

Ite Manikáne nah tahnsa múne i ehwéhne.

¹⁹ Minayabe ite nahnsó ke íre wáhnaupéqté ké míáhwe. Írakaumo. Ite peh Manikáne animári méq wenkahnáh míáhwe. ²⁰ Ite Manikánka piéh náh tahnsa míáhwaq ite eqmaq iuwátái kereq Manikáne ehweh iraru kereq nahwiahnsanse tahnsá míonana Sísá Karáhé wahq tahnsa míéhre.

²¹ Abogéh awanká wahqtáq kawerue táhpawe kéhnserah ite Sísareq mía míaohehe. Manikánka piéh náh púana anotah nah kanae. Peh wewene kaweq nahne. ²² Manikánka itereq moke mó we tagariáh kéreq moráráq sorupaitáráraq ite wene kaweq nah míone. Wereq Wenawanseqka mi nahupéq mía míáoýe.

3

Poraga Sísá éhweh nahnsó ke koreriu ehwéhne.

¹ Iné Pora Sísá Karáhéne arambehriu anínéna ite nahnsó ke séhréh aítaráunsabé mó kegá karábúsiipéq móintárówe. ² Manikánka ite nahnsó ke séhréh aitankeheéna wega ínénsabe arutaboiraíntena omaq intena, Kosíwáhnorúno aintáráime írátówe. ³ Asiu kereq nahnsó kereq morá ké úké ehwehmé nahomé kopípéq kowe. Menah Manikánka mi ehwéh teniátáirana minayabe métáq mah pahsiipéq pehgáriq ehwéh sehiranue aiq teiewóge.

⁴ Sísá Karáhéga Asiu kereq nahnsó kereqsabé mirainau arámbéhrí nahomé kopípéq kowaq itega néne pehgáriq ehwéh kawerue sáhnsháirataq iné Poraga Sísá Karáhéga mirau arambehri aiq kawerue ahtebehre íwiáhigehe. ⁵ Naho Manikánka mi kopéqté éhwéh wehuke íre teiasa peh amahnága Manikáne Awanka mi iwíáh aitéhraq Manikánka eqmaro kereq wene ehweh irane kereqka irone.

⁶ Naho kopípéq ko ehwéhme pahsuqme teiníboq íráhro. Amahnága Manikánka íre peh morá Asiu ke kaweraitéhre. Sísá Karáhé éhweh ireq wensabé aiq pútare atona kewé Manikánka moke kaweraitéhre. Moke kaweraitéh púaq Sísansabé aiq pútare atona kewé nahnsó kereq Asiu kereq peh morá ké míone. Sísá Karáhéga miraúnsabe Manikánka náinie i naneqmarí ite ómi morábí awaq mianéhe.

⁷ Manikánka ínénsabe arutaboiraíntena omaq intena, Mah kawéq éhwéh kosíwáhnorúno aintowe. Mi arámbéhrí kawerue mirainkeheéna Manikánka págege aintena séhréh ainta aintaraire. ⁸ Moke Manikáne arambehrio kegá iné kiotaikowana Manikánka ínénsabe arutaboiraíntena séhréh aintéhre. Íre inénéga kaweq arámbéhríuraunka Manikánka o arámbéhrí níátáire. Írakaumo. Wewega iwíáhéna ínénsabe, Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. Sísawe áhnte matiéh áni míéhraana mina matiéh náneqme íre sáhnshoráhire.

⁹ Manikánka moke ménsámehnsánkakaq wehukeakáq mirarena wega mirainauge ú iwíáh naho íre teiasa peh kopípéq kowe. Peh kopípéq kowana amahnága wehukega wene iwíáh ahtebageheéna kosíwáhnorúno aintáráire. ¹⁰ Naho Manikáne iwíáh peh kopípéq kowara amahnága ite Asiu kereq nahnsó kereqka moráráq momiwíue wensabé iwíáh iwíáhúne. Iwíáh iwíáhúnara íópeqté anotah anímárinseq mibeqté wáhnáh kéreqka ite tagéra Manikáne ahteibia iwíáh ahtebéra iwíáh iwíáhigehe.

¹¹ Manikánka naho iwíáhéna, Mókake Sísá Karáhéga miraina arámbéhrígá wensabé aiq pútare atáh kéwé Asiu kereq nahnsó kereq peh morá ké míagehe úwe. Amahnága mi arámbéhrí aiq parabarúéhre. ¹² Itene Wahnah Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wereq mía míáuine. Mía míáúnayabé we Maniká míéhraheqte áh púana Manikánsabe íre áhrea wensabé itene iwíáh teawa teawanúne. ¹³ Amahnága teiúme ite séhréh aítársabé mó kegá níwíoqnahnsabé iwíáh kíkiriyeho. Minayabe ireq túbáh agiyehboq ite séhréh aító púaq Sísane sánsá kawerue sehgióro.

Épésa kegá Sísane sánsá kawerue sehgihehéna Poraga púrerarito ehwéhne.

¹⁴ Manikánka áhnte miraurai naneqsabé iwíáhéna nirehunseraráq ména Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáhéna púreruge. ¹⁵ Maniká Iteribowe moke Sísansabé aiq pútare atáh kéné Sibowá miéhre. We mah marakóípeqté kéreq íópeq poko kereqne Iteribo miéhre. Wega ite moke iwíraitéhre.

¹⁶ Manikámé áhnte kaweq naneq matíéhre. Minayabe ínega wensabé, Arenawanka ite séhréh aitena págege aitankehehéna púreruge. ¹⁷ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare atáh púana wega itene irupipeq mía míaire.

Awanká ánúqka marakóipeq íre wahto túirana mi awánká págegeue kéhnserah itega mó keyábé irutaboiritaraq Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgoráhowe. ¹⁸ Sísá Karáhéga itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Wega íre pehgáritaq arutaboiritena peh anotahtaq arutaboiritéhre. Itere q moke mó Maniká tagariáh kéreqka minayabe ahtebagehehéna itensabé púreruge. ¹⁹ Wega arutaboiritéh sánsámé anotah sánsá púaq minayabe itega íre moke ahtebahrahúne. Mi sansánkákáq wene moke mó sansánkákáq ahtebagehehéna itensabé púreruge.

²⁰ Manikánka págegeue séhréh aitena áhnte miraorahire. Wega miraorahinka itega iwíáhue púrerona naneq kiotaikire. ²¹ Sísá Karáhéga miraúnsabe ite we tagariona kegá momiwíeq amahnágaákáq mókakeakáq ahriahri Manikánsabe iwíáh iwíáh ataneheqmúne. Ai q míre.

4

Ite Maniká tagariona ke Sísá Karáhéne anonka tahnsá míone i ehwéhne.

¹ Iné Poraga itene Wahnahne arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq móintárówana mahtaq míónsábé néne ehweh kawerue íráhro. Manikánka ite omaq itena kaweraitaránsabé we awahbeh sansá tábúsoqme sehgióro. ² Píribahri ke miéhboq ahriahri peh uwaresa ké méq pehwehrue miáhro. Wensabé wensabé arutaboireq we séhréh atéhoro. ³ Manikáne Awanka iru ukíq itéhnásabé mó iwíáh mó iwíáhiyehboq peh morá iwíáhoro.

⁴ Manikánka omaq itowaq minayabe, Mókake moráráq kaweqtapéq awaq mianéhe iwíáhúne. Mira iwíáhúnayabé ite peh morá ké úkuraune. Manikáne Awame peh morá áníne. ⁵ Itene Wahnah moq peh morá áníne. Wensabé aiq pútare ate sansa moq peh morá sánsáne. Wenáwírué wání meona sansá peh moráe. ⁶ Manikámé peh morá áníne. We mah kehiná kéhínané Iteribo ména itetaq moke wahnahnéna ite míonarabeq arambehriéna moke itene irupipeq miéhre.

⁷ Sísá Karáhéga wene arambehriraq ite sainsúéhnserah itega kawerue miraigehehéna wega ite mó aní mó anínue íopeqté náneq náiena págege aitéhre. ⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Wega íópeq kiutaq áhnte saiqnarito ke meriqmena móritena wehuke wene arambehriraq sainsuena íopeqté náneq náriena págege aritéhre ire. *(Buk Song 68.18)*

⁹ Íópeq kiu ehweh áwahewé Sísá Karáhéga íre peh íópeq kiuwe sokigi áire. Írakaumo. Téhwe we marakóipeq tumíowe. ¹⁰ Marakóipeq tumío anínká iriwe ména íópeq kiwéna moke íopeqkákáq mah marakó marakóákáq wahnahninieéna kiuwe.

¹¹ Sísá Karáhéga wene arambehri sainsúéhre. Wega mó keyábé, Eqmaro kene arambehri miraoro aitena mó keyábé, Manikáne Awanka

sokigi arí éhwéh pahsúáh ké míáhro aitena mó keyábé, Nahnsó ke suwahpeq Manikáne ehweh koreri sererino aitena mó keyábé, Íné tagariáh kéráq wahnahné arámbéhríoro aitena mó keyábé, Manikáne ehweh síwáhnoré arámbéhríráq ítéhre. ¹² Ite Maniká tagariáh kégá Sísa Karáhéne arambehri kawerue miragehe aitéhre. Sísa Karáhé tagariáh ké págege aitena kaweqtaq mía miaigeheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre.

¹³ Ite Sísa tagariona ke wene sánsá ahtebéq moráráq kawerue sehgiheheéna wega mi arámbéhríwáritáq wahnah ke sainsúéhre. Sísane arambehriwaritáq wahnah kégá séhréh aitéhrataq moke ite Maniká tagariona ke morá ké méq anonani tahnsa míone. Anonani tahnsa méq wenahni Sísa Karáhéne sánsá kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgiheheqmúne.

¹⁴ Wene sánsá tábúsoqme sehgiónaraq káriq anínká áhwára áhwára inserahni sánsá íre oneheqmúne. Mi tanáhráq múguwahgu sánsá íre sehgihehe. Mó kégá péhe éhwéh íwáhnorirataq sensabé íre aiq pútare aritanehe. ¹⁵ Itega péhe éhwéh pehragéq mó keyábé irutaboírég aiq pútaq éhwéh pehrue irarero. Áhwára áhwára sánsá sueq Sísa Karáhéne sánsá tábúsoqme sehgiheheqmúne. We itene iyahqno tahnsa míéhraq ite wene anonka tahnsá míone.

¹⁶ Wehukeníné arupipeqté íwiáhgá wene aigará, ayahnkara, aura mó arámbéhrí mó arámbéhríue sainsúéhnserah Sísa ite wene arambehriúna ke mó arámbéhríráq mó arámbéhrírúe saiiúwéhre. Wegá saiiúwéh arámbéhríúnayabé ite wene anonka tahnsánue kaweqtaq míone. Wegá saiiúwéh arámbéhrí tábúsoqme sehgiónaraq we séhréh atéhonehe. Wensabé wensabé irutaboírég iteite we séhréh atéhúnaga ite Sísane anonka kaweqtaq méq anonúkúne.

Ahbabáq kega mirao serahniyehboq kawerurero i ehwéhne.

¹⁷ Itene Wahnahne sánsá págegeue teiníboq írátíáhro. Maniká íre tagariáh náhnsó kégá mirao serahniyeho. Segá peh ahbabáq íwiáhéra ¹⁸ sirupipeq sunkíkírirara íre tábúsoqme íwiáhorahowe. Se múguwahguéra saiyoo puara Manikánka oganúq sitahráhi sánsá íre ahtebahwe.

¹⁹ Segá kaweq sánsá suera ahbabáq aruqarurowe. Segá íre mirao naneq sánsá pehipi miraéra minayabe íre siyehitehre. Segá mirao serahniyehboq kawerurero.

²⁰⁻²¹ Segá mirao sánsámé íre Sísa Karáhéne sánsáne. Ite Sísane sánsá ahtebarotaq mi ahbabáq sánsá íre ahtebarowe. Itega Sísa Karáhé éhweh íreq kéraneheqmúne íwiáhowaq ínéreq mó kereqka wene aiq pútaq sánsá íwáhnoruraune. ²² Itene irupipeqté áhbábáq íwiáhgá íre kaweq naneq-marínsábé arutaboírowana menah saiqnariarairaq ahbabáq sansa sehgirowe. Amahnága itene irupipeqté áhbábáq íwiáh súáhro.

²³ Itene irupipeq kaweq íwiáh kankehboq peh kaweq sánsásábé íwiáhoró. Manikánka kaweqtaq ména íwiáhinserahnoro. ²⁴ Miraéq tábúsoqme íwiáhéq Maniká awahbeh sánsá sehgieq kaweqtaq mía míaoro.

Abiahnsaninaraq apubúue parabaruo i ehwéhne.

²⁵ Ite Sísa Karáhéne anímári méq peh morá káhnáh míáh púaq péhe éhwéh irariyehboq peh aiq pútaq éhwéh irarero. ²⁶ Mó anínsábé aru págegeue abiahnsanéq ahbabáriyehboq apubúue parabarúáhro. Abiahnsanónawe ío tupekínaraq abiahnsa peh kehnehboq apubúue

parabarúáhro. ²⁷ Owainawanka iteba séna ahabábáq íúgi ínehboq abiahnsanirataq apubúue parabarúáhro.

²⁸ Menah aebóuro kegá mókake mó aebóiyehboq ápeq meyagéhboq arambehrioro. Tabonah ke nárieq séhréh aritaneheéq arambehrioro.

²⁹ Ahabábáratáhráhi ehwéh irariyehboq peh morá séhréh atahráhi ehwéh irarero. Séhréh atahráhi ehwéh irarinaraq íréhra kegá tábúsoqme iwíáhéra kaweqtaq míagehe. ³⁰ Abehq éhwéh irarirataq Manikáne Awane aru págege agíneho. Manikáne Awanka iteba mía míai puag ite wene animári miónana Sísaga tuina tanáhráq ite airaiq kaweraitankéhe.

³¹ Teiéna sansámé súáhro. Abiahnsame, áyátéwé, taonsahwé, tobeh ehwehmé, éhruru ehwéhmé, ahabábáq atewé, moke mi sansámári súáhro. ³² Mi ahabábáq sánsámári sueq mó keyábé irutaboírég we séhréh atéhoró. Sísá Karáhéga miraúnsabe Maniká Iteriboga itene ahabábáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiéhre. Mina inserah mó anínká are ahabábáratannah mi ahabábáq íre iwíáhue ahrreraq matiahno.

5

Wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹ Ite Manikáne arutaboiri animári miónayabé we awahbeh sansá sehgióro. ² Naho Asiu kegá Maniká titiratówana kaweq kunkúni naneq mire éna kawerowe aritowe. Sega titiratówana Manikánka, Kawerowe aritonserah Sísá Karáhé ite kaweraitanieéna pukúwana Manikánka wensabé, kaweróne atowe. Sísaga pukútaq itensabé anotahtaq arutaboírúnserah itewe moq wensabé wensabé irutaboírég we séhréh atéhoró.

³ Ite Manikáne animári míáh puáq ahabábáq sansa miraome íre ábérehre. Mó aniné weh ahre abariéwé, íre kaweq sansámé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime pehragahro. Ite Manikáne animári míáh puáq minawarinsábé íre ehwehno. ⁴ Ehbome, múguwahgu ehwéhmé, ogie ehwéhmé pehragahro. Minawari íre ábéreh sansáne. Írakaumo. Moke ahabábáq pehragég peh Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh atáhro.

⁵ Ménsámehnsánsabe arutaboiri animé owainawansabé titiratéh ání tahnsane. Minayabe ménsámehnsánsabe arutaboiro kewé, mó aniné weh ahre abario kewé, íre kaweq sansá mira arugaruro kewé Sísá Karáhéreq Maniká Iteriboreqka wannah wannahnyarabeq íre kioráhowe. Minayabe ahtebahro.

Peh téhrehrebeqte kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁶ Manikánka mi sansáno ke íre kamah arinkéhe eme péhe éhwéhnowe. Sene múguwahgu ehwéhnsábé aiq pútare aritéhboq kawerurero. Manikánka mi ahabábáq sánsáno ke, wene ehweh íre sehgiro ke anotahtaq kamah arinkéhe. ⁷ Minayabe mi ahabábáq sánsáno kereq íre míáhro. Sene ahabábáq insoqítéhboq sereq íre míáhro.

⁸ Menah itewe mi ahabábáro ke tahnsanéq sunkíkírirabeq míarowe. Amahnága itene Wannahne animári míáh puáq téhrehrebeq míáhwe. Ite téhrehrebeq míáh puáq sunkíkírirabeqte sánsá pehragég peh morá téhrehrebeqte káwéq sánsánoro. ⁹ Téhrehrebeqte sánsá sehgiro kegá kaweq sansánéra tábúsoqme arámbéhríéra aiq pútaq ehwéh irarewe. ¹⁰ Itene Wannah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹¹ Sunkíkírirabeqte áhbábáq sánsáno kereq íre méq peh sene ahabábáq pahsúáhro. Sene ahabábáq sansanká kaweq naneq íre áhwárahahire.

12 Sega kopípeq mirao sansámé niyehiteh sansá púana minayabe móme íre irarinie.

¹³ Téhrehnka moke sansá áwahe sokigi ainieéna ábóraq marahráhire.

14 Téhrehnka moke sansá áwahe ábórararuahna puana mó íre kopéq suahráhire. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Sugahna aníno, irigúno. Pusa ké míáhrabeqte iriwe míahno. Iriwe míéhraqmé Sísá Karáhéga téhrehme kaweq sansámé sokigi ainkéhe íre. (Aisaia 26.19)

Píah nahnsabé múguwahgu agéra ahbabáq aitahráhi sansáne i ehwéhne.

¹⁵ Itega sehgió sánsá kawerue auráq matiáhro. Múguwahgu kegá onserahniyehboq peh ahtebia ké tahnsanue míahro. ¹⁶ Mah tanáhráq pehipi sotaikínehboq ahriahri Manikáne arambehri miraoro. Mah tanáhráq íre kaweq tanáhráq púaq kawerue arambehrioro. ¹⁷ Múguwahgu sansániyehboq itene Wahnah awahbeh sansá ahtebéq sehgióro.

¹⁸ Píah nahnsabé múguwahgu iyeho. Ahqáho. Mi sansánká ahbabáq aitahráhire. Manikáne Awanka itene sánsá moke wahnahninkehboq teaweq, Nirupipeq mía míae auráq íntaríahto teawéro.

¹⁹ Iteeq mó Sísá tagariáh kéreq moráráq méq itene Wahnahnsabé iwíáh atanéhboq Sísansabé iwíáh iwíáh igónkóro. Moke Púkuipéqté igónkómé momiwiorabeqte igónkómé Manikáne Awanka iwíáh aitarái igónkómé wensabé iwíáh iwíáho. Itene irupipeq eyoyóue igonkónéq itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáho. ²⁰ Ahriahri Maniká Iteribonsabé moke mó naneqsabé, Kaweróne atáho. Itene Wahnah Sísá Karáhé áwirue kaweróne atáho.

Ahrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

²¹ Itega Sísá Karáhénsabe irutaboireq áhteno puq morání moráníne Sísá tagariáh kéné ehweh ireq sehgióro. ²² Ahrerono, Sísá itene Wahnahne ehweh kawerue sehgiónserah iteruwehqsone ehweh moq kawerue sehgióro.

²³ Sísá Karáhéga we tagariáh kéráq wahnahninserah awehkawagá wene ahrraq wahnahninkehe. Sísá Karáhéga ite kaweraitéhnsabé ite we tagariona ke wene anonka tahnsá úkue míone. ²⁴ Minayabe ite Sísá tagariona kegá wene ehweh kawerue sehgiunanserah ahreronká iteruwehqsone ehweh kawerue sehgióro.

Weho, itene ahreronsabé irutaboiroro i ehwéhne.

²⁵ Sísá Karáhéga ite we tagariona ke arutaboiraitena ite kaweraitanieéna pukúwe. Weho, Sísaga itensabé arutaboirinserah itene ahreronsabé moq irutaboiroro. ²⁶ Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwaq wene kaweq ehwéh írátáúnaga kaweqtaq méq wání meraune. Mirauraunayabé amahnága kaweqtaq míahrahúne. ²⁷ Ite we tagariona ke íre ahbabária peh kaweqtaq mía míagehéna Sísaga ite kaweraitanieéna pukúwe.

²⁸ Wehga wene anonka arutaboirena kawerue wahnahninserah wene ahreyabé moq arutaboire wahnahninkehe. Wene ahreyabé arutaboiri wehgá wewensabé moq arutaboire. ²⁹ Wehukénká wewene anonkansabé, Nuwahriehre iwíáh íre iwíáhire. Wewene anonkansabé arutaboirena kawerue wahnahnéna táhutahirire. Ite Sísá tagariona ke wene animári púana wega ite kawerue wahnahnaitéhre. ³⁰ Ite Sísá Karáhéne anonka tahnsá púana wega wahnahnaitéhre. ³¹ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Wehga wenanoibone nahtapeq suena wene ahrereq mía míainkehe. Se morá ání tahnsanue míagehe ire. (Stat 2.24)

³² Mi ehwéhnká íre peh morá weh ahreyabé irarire. Mi ehwéhnká Sísa Karáhéreq we tagariona kereqsabé moq irarire. ³³ Weho, morá ání tahnsanue míagehe irarinsabé arerene anonkansabé arutaboíré kawerue wahnahnónanserah arene ahreyabé moq arutaboírúno. Ahrega wenawehqne ehweh kaweruwe irena wensabé íwíáh íwíáhinkehe.

6

Iteinoibone ehweh íráhro i ehwéhne.

¹ Animárinó, iteinoibone ehweh íráhro. Itene Wahnahnka sene ehweh íráhro aitéhnsábé mina aiq kaweq sansáne. ²⁻³ Manikánka sehgióro ú ehwehnká mahraréna,

Iteinoibonsabé íwíáh íwíáhoró. Mirairataq kaweqtaq méq mah marákórátq ore orení uragéhe ire. (Lo 5.16)

Wega sehgióro ú ehweh irarútaq wega mah omásá éhwéh téh irarúwe.

Itene animárí tábúsoqme síwáhnororo i ehwéhne.

⁴ Sibowáreho, itene animárinásabé áhnte ehwéh aruqaruronka siwahsoreqsirara sega itensabé abiahnsa aitagéhe. Minayabe mi sansá sueq itene animárinká itene Wahnahne sánsá kawerue ahtebagehboq tábúsoqme síwáhnororo.

Itene Wahnahne ehweh kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁵ Mó kené arambehriraq saiqnaríáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhnárínsábé áhtenéq sene ehweh kawerue sehgióro. Sene arambehriraq taoraho iyehboq Sísa Karáhéne arambehri kawerue miraonserah sene arambehri moq miraoro. ⁶ Íre peh morá sega tagehrataq kawerue arambehrioro. Írakaumo. Segá íre míéhrataqkakáq kawerue arambehrioro. Ite Sísa Karáhéne arambehrio ke púaq moke mirao arámbéhrí kawerue arambehrioro. Minawé Maniká Iteribo awahbeh sansáne.

⁷ Itene marakóipeqté wáhnáhné arambehri miraotaq íre peh morá sene arambehri miraowe. Mí arámbéhríwé Sísa itene Wahnahne arambehri úkire. ⁸ Minayabe mí arámbéhríirataq iru eyoyóue kawerue arambehrioro. Sísa itene Wahnahnka moke kaweq arámbéhrío ke ápeq náinkéhe. Arambehri saiqnaríáh kéreq sene arambehriyabé móne méyáh kéreq peh morá íwíáhéna mókake ápeq náinkéhe.

⁹ Arambehriraq wahnáhnó keo, iteba arambehrio keyábé peh kaweq sansánoro. Anotah ehwéh arítéhboq itene ehweh kawerue sehgirataq itega se pehwehrue arítáhro. Itere q sereqne íópeqté Wáhnáhnká íre mó íwíáh mó íwíáhire. Wega moke wehukéyabé peh morá íwíáhi puaq minayabe ahrreraq matawéq kawerurero.

Sísa tagaríáh kégá owainawamarínseq ebehúne i ehwéhne.

¹⁰ Ínéga parabaruanau ehwéh íráhro. Itene Wahnahme ayahnsa kira anínéna págegeue mía míaire. Ite moq mina tahnsa míanehéq wega séhréh aitéhnsábé weba wahtotaq mía míaéq págegeue mía míao.

¹¹ Owainawanka ahbabáq aitehnehboq itega kaweqtaq míanehéq Manikánka náí íq, póríáh, téhniké sokahue míáhro.

¹² Íre wehukereq ebehúne. Írakaumo. Owainawamarínseq sene wahnahmarínseq sunkíkírabeqte wahnáhnseq áhnte íópeqté áhbábáq kéreq

ebehúne. ¹³ Minayabe Manikánka náí íq, póriáh, téhnké sokahue miáhro. Mirairataq owainawamarínká iteba siraq ebehirataq sega ite íre iuboráhowaq peh págegeue méq ebehorahowe. Ebeh parabarueq págegeue miáhrahowe.

Owainawanseq ebehúna naneqsabé pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Owainawanseq kawerue ebehoneheéq teiú náneqmarí sokah sokahue miáhro. Aiq pútaq ehwéh irareme itene áréti tahnsáne. Kaweqtaq mía miáéwé káhpahraté miraia síotí tahnsane. ¹⁵ Manikáne kaweq ehwéh insahwé aite ehwéh teríémé itene igárápité súú tahnsáne.

¹⁶ Sísansabé aiq pútare atewé itene tehnke tahnsane. Mi tehnké mararaq pentabehrataq owainawane poriahga íre séuqmianae. ¹⁷ Manikánka aiq kaweraitéhmé itene págege ayáhúq tahnsane. Manikáne púkuipéqté éhwéhmé itene poka tahnsane. Mi ehwéh irarirataq Manikáne Awanka séhréh aitanae. ¹⁸ Manikáne Awanka iwíáh aitahna naneqsabé ahriahri púreroro. Mó naneq mó naneqsabé iwíáhue púreroro. Kawerue púreroneheéq túbáh agiyehboq áwéh panantágínaq tagéq moke Maniká tagaríáh kényábé púreroro.

¹⁹ Ínénsabe moq púreraintáhro. Íné íre áhreia Manikáne kaweq ehwéh peh kawerue pahsuaníboq Manikánsabe, Íné págege ate séhréh ato ue teawéro. ²⁰ Íné Manikáne ehweh koreri terinu aní múge. Teri terinunsabé mó kegá karábúsiipéq móíntáhwe. Kaweq ehwéh págegeue teri teriné sansamé kaweq sansáne. Ínéga íre áhreia peh tábúsoqme mirainiboq púreraintáhro.

Poraga Manikánsabe mi ke moke kawerarito ú ehwehne.

²¹ Itene iruí íyáhnábó aní wenáwíq Tíkíkúsie. Wegá itene Wahnahne arambehri kawerue mira aruqarurire. Wegá íné éhweh teinkeheéna iteba eqmaróge. ²² Ínéwé árahue míéhre íwíáhoo? Íné aneq arámbéhríre íwíáhoo? Íné éhweh Tíkíkásaga moke teiena itene irupipeq eyoyó aítankéhe.

²³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka itene iru ukiq itehye. Itega kawerue aiq pútare ariteq mó keyábé irutaboorigeheéta séhréh aitehye. ²⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhénsabe anotahtaq irutaboiro kewé Manikánka séhréh aitéhre.

Pírípái

Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírípái suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mibeqté keyábé anotahtaq arutaboirána mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíépéq wega mó naneq mó naneq ehwéh sehiranéna sega Sísane sánsá ambubu atawéq kawerue sehgigeheéna mah pahsí sehiranúwe. Sega mótaq mótarue Pora móne náuúwana wega sensabé kawerowe aritowe. Wega sensabé, Ahriahri iru eyoyóéq iwíáh iwíáhoró úwe.

Poraga Pírípái suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Pírípái suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Moke Sísá Karáhéne animárinseq wahnahno kereq séhréh arító kéréro, mah pahsí kawerue tagahro. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Poraga Pírípái ke púrerarito ehwéhne.

³ Itensabé niahreraq kéhtáq ahriahri Maniká Iteribonsabé kaweróne atena iwíáh iwíáh atóge. ⁴ Itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁵ Ínéga Sísane kaweq ehwéh téh teiátáutaqkákáq amahnágaákáq séhréh aintáhwe. Séhréh aintáh púana itensabé púreraitótáq ahriahri nirupipeq eyoyóirana púreraitóge. ⁶ Íné aiq tagaríomé Maniká Iteriboga itene irupipeq kaweq arámbéhrí áhwárraire. Mi arámbéhrí íre túbáh agia Sísá Karáhé tuinagake Manikánka parabaruanawire.

⁷ Manikánka Sísane kaweq ehwéh koreri terinúno urairana tábúsoqme koreri terinuraqge. Sísane kaweq sansánsabé ehweho kereq moq teri terinuraqge. Teri terinurautaqkákáq amahnága karábúsiipéq míótáqkákáq mi arámbéhrí mirainkeheéq itega náni náninéq séhréh aintáhwe. Minayabe itensabé ahriahri nirutaboiraítóge. Mira iwíáh aítomé aiq tábúsoqme iwíáhuge. ⁸ Manikánka aiq tagaríéhmé Sísá Karáhéga itensabé arutaboiraítana íné mira iwíáh aintéh púana ínéga itensabé moq nirutaboiraítóge.

⁹ Itega mó keyábé anotahtaq irutaboiraítageheéna itensabé púreraitóge. Irutaboiraítéq ahtebia ké tábúsoqme iwíáho ke míageheéna itensabé púreraitóge. ¹⁰ Mina tahnsa ké míéhraq ite peh kaweq sansá omaq itahráhire. Peh kaweq sansá omaq itahráhinsabé mirairataq Sísá Karáhé tuinagake ite íre ahbabáq ke méq peh kaweqtaq míagehe. ¹¹ Sísá Karáhéga séhréh aihnaga ite peh kaweq ke míagehe. Ite tagehra kegá Maniká Iteribo áwíq pankerera wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Pora karábúsiipéq mío ehwehne.

¹² Néne iyahnabo animáríno, mah ehwéh iragéhboq kawerue írátiáho. Ínéga Sísá Karáhéne arambehri mirauraunsabé saiqnaintera karábúsiipéq íntárowe. Íntárome sega kaweq ehwéhmé íre saiqnariahrahowe. Írakaumo. Sega íné karábúsiipéq íntáronka kaweq ehwéh íre saiqnaruto puana peh págegeue abae agurairé. ¹³ Minawé moke mahtaqté wáhnáhné sóntía kereq mó kereqka tagaríáhwe. ¹⁴ Íné

karábúsiipéq míónsábé kaweq ehwéh abae agurairara áhnte Sísá tagariáh kégá íráhwe. Íráhwana itene Wahnahnka séhréh aritéhrara sega moq íre áhrea Manikáne ehweh pahsúáhwe.

¹⁵ Táhmaro kegá néne arambehri tagéra, Ite moq anotah animárí míaneheqmúne iwíáhéra Sísá Karáhé éhweh teri terinowe. Mó kegá peh kawerue iwíáhéra mi ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Ínéga Sísá Karáhé éhweh pahsutaunsabé karábúsiipéq móntárówe. Minawé kaweq kegá tagéra ínésabe sirutaboírera Sísá éhweh teri terinowe.

¹⁷ Íre kaweq iwíáho kegá sensíwíq pankeranehe iwíáhéra, Amahnága Pora karábúsiipéq míéhnábé we kamah aweneheéq Sísá éhweh teri terinonehe ewe. ¹⁸ Minayabe abiahnсанugo? Írakaumo. Nirupipeq eyoyóire. Mó terié ké kaweq iwíáhowara mó terié ké íre kaweq iwíáhowe. Moke sega Sísá Karáhé éhweh teri terinonsabé nirupipeq eyoyóire.

Poraga Sísareq méyabe awahbó ehwehne.

¹⁹ Itega ínésabe púreraintáhnká Sísá Karáhéne Awanka séhréh aintéhrana karábúsiipéqté pugeq nuwagéhe iwíáhuge. Mira iwíáhunka nirupipeq eyoyóire. ²⁰ Mókakeakák peh eyoyóinae. Wega níatái arámbéhrí kawerue mirainieéna anotah nirútábóiruge. Niyehitegurégúonehoéna mi arámbéhríyábé kawerue mirainauge. Íné íre áhrea peh ahriahri Sísá Karáhé éhweh teri terinuraunserah amahnágaákák pahsuqme terieyabe nuwahbehre. Miraonaraq oga míanabu pukinabugapómo néne arambehri tagehra kegá Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

²¹ Íné oga míó tánáhráq peh Sísá Karáhéreq mía míainie. Íné pukonaraq weba mía míaonawe anotah kawerinawire. ²² Íné mah marákóipéq oga míáhnaraq mó kaweq arámbéhríéna áhnte ke séhréh aritahráhuge. Minayabe anerininkono? Íre tagarióge. ²³ Anerininkono iwíáhéna téhtaré iwíáhuge. Niru eyoyói sansámé néne ninonka suena Sísaba pokéyabe nuwahbehre iwíáhuge. Sísaba pokéyabe níranawe ²⁴ peh mahtaq ména ite séhréh aitahráhuge iwíáhuge.

²⁵ Ite séhréh aitahráhuge tagarió púana mahtaq ména ite séhréh aitanauge. Ínéga ite séhréh aitáhnaga ite Sísane sánsá ambubu atíéhra puana itene irupipeq eyoyóinae. ²⁶ Ínéga iteba konaraq íné tagéq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáh atagéhe.

Itene naruoga íwíoqnah ehwéhne.

²⁷ Anotah ehwéh teiníboq írátíáhro. Sísá Karáhéne kaweq ehwéh tábúsoqme sehgióro. Sehgirataq itega peh morá iwíáhue kaweqtaq mía míaiagehe. Kaweqtaq mía míaeq moráéne Sísane sánsá ambubu atawéq wene ehweh teri terinigehe. Mirairataq iteba konaraqpópoq mahtaq míáhnaraqpópoq ite kaweqtaq mía míao ehwéh iraníe. ²⁸ Itene naruoyabé íre áhreoro. Sensabé íre áhreirataq itene naruoga mina tagéra iwíáhéra, Ite pukoneheqmúne. Peh moró Manikánka Pírípái suwahpeqte ké séhréh aritéhnábé kaweqtaq míaneheqmóe siahtebagehe.

²⁹ Manikánka itensabé, Sísansabé aiq pútare atáhro éna néne arambehri miraoro. Miraéq wenáwíq pankeréhrataqmé itensabé suwahrieh kegá íwíoqnagehe íre. ³⁰ Menah ínéga Sísane arambehri miraauraunsabé níwíoqnarowaq tagarowe. Amahnágaákák Sísane arambehri miraunsabé mó kegá níwíoqnah ehwéh itega íráhwe. Itereq ínéreqka ahbabáq

saiqnarueq peh morá árámbehriúne. Minayabe Sísane ehwehnsabé suwahrieh kegá íwíoqnahwe.

2

Moráénue séhréh atéhoró i ehwéhne.

¹ Itega Sísá Karáhéreq mía míaowana aiq págege aitehro? Wega itensabé arutaboiritéhnsabé itene irupipeq eyoyóiro? Itereq Manikáne Awanseqka moráénoo? Itega mó ke séhréh ariteq sensabé irutaboiroo? ² Kowe irataq moráénoro. Mó keyábé irutaboitariteq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Peh morá iwíáhue míáhro. Ite mi ehwéh sehgiranka nirupipeq eyoyóinkehe.

³ Itene arambehri mirairataq peh iteitensabé iwíáh iwíáhiyeho. Ite mó ke kiotaikuna ke úne iwíáhiyehboq íre píribahrioro. Írakaumo. Mó kegá ite kiotaikowe iwíáhéq uwareasa ké míáhro. ⁴ Íre peh morá iteitene arambehriyabé auráq matíáhro. Itene iyahnabone náneq moq iwíáhue séhréh arítáhro.

Sísaga, Íné anotah aní múge íre ú púana Manikánka wenáwíq pankero ehwéhne.

⁵ Sísá Karáhéga iwíáhúnserahnoro. ⁶ Wereq Manikánseq senahnáera monseráhnuye. Minayabe Sísaga, Íné Nánibo míéhrebeq peh we tahnsá anotah Wahnáh aní míanauge iwíáhuwo? Írakaumo. ⁷ Ite kaweraitanieéna Wenabo míéhrebeq íópeq suena wehukení úkéna arambehri aní tahnsa úkúwe.

⁸ We wehukení úkéna mah marákóípéq míotaq íre píribahri anínéna peh Wenabo awahbeh sansá ahriahri tábúsoqme miraúwe. Miraúnsabe awankátaq táhpague putiowe. ⁹ Minayabe Manikánka Sísá iriatena wega wahnahnirabeq móatowe. Móatena anotah aní míahno ato puana wenáwíqka moke mó ke síwíq kiotaikire.

¹⁰ Minayabe moke íópeqté kéreq mah marákó marákóípéqté kéreq iraipéqté kéreqka sirehunseraráq méra Sísá áwíq pankeragéhe. ¹¹ Pankerera, Sísá Karáhé aiq pútaq anotah Wahnáh míre pahsuqme irarigehe. Irariranka Maniká Iteribo áwíq pankeragéhe.

Kaweqtaq méq eyoyóue arambehrioro i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo anímárino, iteba mívarataq néne ehwehme kawerue sehgirowe. Amahnága iteba íre míótáqkákákq moq kawerue sehgióro. Oga mía míaoneheéq wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro. ¹³ Itega Maniká awahbeh sansá kawerue ireq tábúsoqme miraigeheéna wega itene irupipeq ména ahriahri séhréh aitéhre. Minayabe wene ehwehnsabé áhreue iransánéq kawerue sehgióro.

¹⁴ Itega arambehriirataq íre síéhruruoro. Íre síéhruruéq peh ahriahri eyoyóue arambehrioro. ¹⁵ Mah marákó marákóípéq áhnte ahbábáq kéreq ahkaragára kereq míáhwe. Itewe se míáhtáq mirao serahniyehboq peh Manikáne kaweq anímári míáhro. Wene kaweq anímári méq ite íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaonehéq eyoyóue arambehrioro. Wehyoqka íópeq téhréna ábóraq kéhnserah ahbabáq ke míáhrabeq itene kaweq arámbehri ábóraq kéhra q oga mía mía ehwéh teri terinowe. ¹⁶ Minayabe Sísá Karáhé tuinagake néne arambehriyabé kaweróne aintankéhe. Itega oga mía mía ehwéh kawerue pahsúáhsabé néne arambehri íre abehq úkia peh ábóraq kéh púana iwíáh iwíáhinie.

¹⁷ Itega Sísane sánsá kawerue sehgegeheéna séhréh aítaráuge. Séhréh aítaráunsabé ahababáq kega nubi q suaneherabowapómo. Anetaníbo. Itereq iwíáh iwíáhéna nirupipeq eyoyóire. ¹⁸ Ite moq iwíáh iwíáhoró. Ínéreq iwíáh iwíáhéq itene irupipeq eyoyóue iwíáh iwíáhoró.

Poraga Tímóti Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

¹⁹ Itene Wahnah Sísaga iwíáh aintahnana Tímóti mótaq iteba eqmaraníe. Wegá itene arambehri tagéna ínéba kouwekue sereninkéhe. Íráhnaraq nirupipeq eyoyóinae. ²⁰ Tímótiga íné iwíáhunserahnéna ite kaweqtaq méyabe arutaboirena, Árahue Pírípái ke séhréh aritanínkono iwíáhire. Mó mina tahnsa iwíáho kewé ínéreq íre miáhwe. ²¹ Segá íre Sísá Karáhéne arambehri peh seyene arambehriyabé sirutaboirowe.

²² Sísane kaweq ehwéh teri teri arámbéhriurataq Tímóti nénahni tahnsanéna séhréh aintaráire. Séhréh aintaráinsabé itega wene sánsá tagariáhwe. ²³ Minayabe áwénunéna, Mahta q ínéba aneqpopo q kanabirapómo éna Tímóti iteba eqmaraníe. ²⁴ Ínéga iwíáhume itene Wahnah Manikánka íné séhréh aintahnana ínéga moq iteba mótaq koraganie.

Poraga wehukení wenáwíq Épápóríta Pírípái suwahpeq eqmaraníe ú ehwehne.

²⁵ Épápórítaga íné séhréh aintankeheéq itega ínéba eqmaq áúwátówe. Eqmaq áúwátówana we nánibáq tahnsa míarairata moráráq arambehriurauye. Wegá itensabé anotah arútábóiri puana amahnága iteba eqmaraníe iwíáhuge. ²⁶ Wegá itensabé anotah arútábóiréna ite tageyabe awahbehre. We awahreuraire uro ehwéh írátónsabe wene arupipeq iwíáh kikirire.

²⁷ We ai q púta q awahreéna peh áura pukuraire. Manikánka wensabé arutaboirurainsabé we kaweratáaire. We pukuraitaq tahirímé nirupipeq áhnte pagégéurai irino. Minayabe Manikánka íre peh wensabé arutaboirena ínénsabe moq arutaboiraintáaire. ²⁸ Itega we tagéq itene irupipeq eyoyóinkeheéna iteba eqmaraníe. Itene irupipeq eyoyóinayabé néne nirupipeq umehime moq eyoyóinae.

²⁹ We itene Wahnahne ani miéhnésabé eyoyóue mehweh atáhro. Mina tahnsa ké síwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáhoró. ³⁰ Ite íre wahto miáh púaq íné íre séhréh aintahráhowe. Minayabe itega Épápóritansabé, Koséhréh ato éq ínéba eqmaq áúwátówana wewensabé íre iwíáhire. Írakaumo. Peh íné séhréh aintena Sísá Karáhéne arambehri miraurainsabé áura pukuraire. Minayabe ayahmaq aweq iwíáh iwíáhoró.

3

Sísansabé ai q pútare atáh kéwé kaweq ke wóe i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo animáirino, mó ehwéh kéhre. Itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyó ke miáhro. Métáq sehiranue teí éhwéh mónkakáq séhréh aitanieéna teiníe. ² Ahababáq aruqaruro ke, úrinsi iánká tahnsa sánsáno kegá péhe sánsá aitehboq auráq matiáhro. Segá, Ite Asiu kené sánsánéq iú amurúruáhro ue pagu paguno ke wóe. ³ Manikáne Awanka séhréh aitéhra q itega Manikánsabe iwíáh iwíáh ateq Sísá Karáhé áwíq pankerone. Minayabe ite Manikáne animáiri míone. Ite tagarionawe síú amurúruáh sánsánká wehuke íre séhréh aritahráhire.

⁴ Teiníboq írátiáhro. Wehukega mirao sansánká kawerarítéhtáq tahirímé ínéga miraurau sansánká íné aiq kaweraintárái irino. Ínéga miraurau sansánká áhnte mó kegá mirauro sansá aiq kiotaikuraire. ⁵ Náinoibo akéq Pénsámíni kahnáh akéq Asiu anité wóye. Náinoga íné maqmarotaq abapeqte apahtáro wéhékáh sótaikútaq níu amurúúowe. Náinoibo akéqká Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehnóyansabé ínéga moq Íbaru kené ehwehnuge. Anonútáutaq Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé Péhrasi kené sánsá kawerue miraurage. ⁶ Manikáne arambehri págegeue mirage íwiáhéna Sísa tagariáh ké síwioqnarage. Mósísiga sehgióro ú ehweh íre anterusa peh kawerue sehgirage. Wehukega néne sánsá iwíáhue tagéra ahbabáq anine íre orahurowe. ⁷ Minayabe ínéga iwíáhuraume, Íné kaweqtaq míóge urage.

Amahnága Sísa Karáhéne sansá miraunsabé néne naho kiotaikurai sansá abehq náneq úkire íwiáhuge. ⁸ Íre peh morá néne naho sansá abehq náneq úkire. Írakaumo. Moke mó sansá abehq náneq úkire íwiáhuge. Itene Wahnah Sísa Karáhé tagarío sánsánká moke mó sansá kiotaikirana moke mó sansá abehq náneq úkire. Sísa Karáhéne sansá sehgiónsábé moke mó sansá abehq náneq tahnsáne iwíáhéna sutaugé. Peh morá Sísa Karáhénsabe nirutaboíréná mó sansá sutaugé. Peh wereq mía míainiéna sutaugé. ⁹ Suená amahnága íné Sísa req mía míaéyabe nuwahbehre.

Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiúnká, Kaweqtaq míahne aintahráhiro? Írakaumo. Peh Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáráunsabé Manikánka, Kaweqtaq míahne aintáráire. ¹⁰ Sísa Karáhé tagarawéyabe nuwahbehre. Manikánka Sísa iriato púana wega págege aintahráhire. Págege aintah-nayabé níre. Íné wene iyahnabo aní míó púara mó kegá Sísa áwioqnonserah níwioqnagehe. Sísa we puké tanahráqsábé iwíáhurainserah íné moq mina tahnsa iwíáhinie. ¹¹ Ínéga iwíáhume mókake íné moq iriintena oga mérapeq móintanawire íwiáhuge.

Poraga, Tauntahu arámbéhrínie ú ehwehne.

¹² Sísa Karáhé tahnsa amahnága íre úkuge. Ahriahri kaweqtaq mía míau aní amahnága íre úkuge. Peh kaweqtaq méyabe nuwahbehre. Sísa Karáhéga omaq intena kaweraintárái puana ínéga págegeue arambehri-uge. ¹³ Néne iyahnabo anímáríno, amahnága Sísa tahnsa íre úkuge. Íné peh morá iwíáh kéhre. Menah tanáhráqsábé anetaníbo iwíáhéna peh morá mókakeyabé iwíáhue págege arámbéhríuge. ¹⁴ Sísa Karáhéne sansá kawerue sehgiúnsábé Manikánka ínénsabe, Kaweróne. Íópeq mahbeq kio. Ínéba mía míauño aintanawire. Mi tanáhráq nina apéqsábé iwíáhue págege arámbéhríuge.

¹⁵ Tábúsoqme iwíáhoraho keo, itega moq mina tahnsa iwíáhoró. Itega mó iwíáhirataq minayabe Manikánka sokigi aítankéhe. ¹⁶ Itega kaweqtaq mía míauraunanserah mókakeakáq kawerue mía míaoneheqmúne iwíáhoró.

¹⁷ Néne iyahnabo anímáríno, iteba míarautaq néne sánsá tagarowe. Mítaq ínéga mía míauraunserahnue míáhro. Miraurau sansá miraira ke kawerue tagarawéq sene ehweh íráhro. ¹⁸ Sísa Karáhéga itene ahbabáqsabe awankátaq táhpawe pukú ehweh áhnte kegá íre irera peh ahbabáq aruqarurowe. Minayabe sega Sísa Karáhéne naruo úkowe. Mi ehwéh menah teiena amahnágaakáq nirupipeq umehirana mónkakáq teiúge. ¹⁹ Sinonkanka suwahbeh naneq míra aruqaruro puana minawé

sene maniká tahnsa úkire. Mah marákóipéqté náneqmarínsábé iwíáh iwíáhéra sene siyehiteh sansánsábé iwíáh iwíáh atáhwe. Mi sansáno kega iraipéq pokoneherawoe. ²⁰ Iteitene irutaboiri matábúwé íopeq kéhraq mitaqté sánsánúne. Mibeqté ite kaweraitéh ání, itene Wahnah Sísa Karáhéga tuinawire. Wega tuina tanáhráqsábé irutaboireq áwénunúne. ²¹ Itene mareqmareq pukorahi inónká wene págegeue kagai anonká tahnsa úqitankéhe. Sísa Karáhéga moke wehukeakáq ménsámehnsánkakaq págegeue wahnahnorahi puana wega itene mareqmareq inónká págegeue kagai anonká úqitankéhe.

4

Itega peh morá iwíáhéq iru eyoyóue iahtebahro i ehwéhne.

¹ Néne niruní iyáhnábó ánimáríno, itensabé nirutaboiruqe. Itega Sísame sánsá kawerue sehgió púana nirupipeq iwíáh iwíáhue eyoyóire. Néne niruní iyáhnábó ánimáríno, mókakeakáq kawerue sehgióro.

² Íyúóriareq Síntíkireq korenítéo, néne ehweh íráhtao. Itene Wahnah peh morá ání mire. Minayabe uwaresa ínité méta peh morá iwíáhotao. ³ Néne weho, mi ínité kawerue séhréh arito. Segá íné séhréh aintároye. Sísame kaweq ehwéh teri terinurataq sereq Kéménareq ínéreq arambehrio kereqka séhréh aintárowe. Oga mía míaoneherao kené síwíq kéh púkúipéq Manikánka sensíwíq aiq sehيرانaréhre.

Iwíáh kikiriyehboq Manikánsabe teawéro i ehwéhne.

⁴ Ahriahri itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh ateq itene irupipeq eyoyóo ke miáhro. Mónkakáq teiníboq írátíáhro. Itene irupipeq eyoyóo ke miáhro. ⁵ Ómiga tagagehboq uwaresa ánimári mía míaoro. Itene Wahnah tuina tanáhráqmé peh áhnbóránire. ⁶ Itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq moke aru págegeorahi naneqsabé Maniká teawéro. Wensabé iwíáh iwíáh ateq ite iwíáho naneqsabé teawéro. ⁷ Mirairataq Manikánka itene iru ukiq itankéhe. Iru ukiqite sansa áwahewé íre iahtebahrahúne. Manikánka itene iru ukiq itahnaga ite Sísa Karáhéreq mía míaúnana itene irupipeq íre iwíáh kikirúne. Írakaumo. Peh iru ukiréhraq míone.

Peh kaweq naneqsabé iwíáhoró i ehwehne.

⁸ Néne iyahnabo ánimáríno, mó ehwéh kéhre. Teina kawéq náneqmarínsábé iwíáhoró. Aiq pútaq ehwéhme, séhréh arite sansámé, kaweqtaq mía míaome, tabasíwe mía míaome, kaweq naneqmarínsábéwé, kiotaiki sansámé, uwaréqme, mía míaome, minawarínsabé iwíáhoró. ⁹ Íwáhnoruraugaq írátó ehwéh sehgióro. Ínéga miraurau serahnoro. Mirairataq Manikánka iteba mía míaéna itene iru ukiq itankéhe.

Poraga Pírípái kegá we náwa náwanunsabé iwíáh iwíáh ú ehwehne.

¹⁰ Itene Wahnahne arambehri mirainkeheéq mónkakáq níatówe. Minayabe nirupipeq eyoyóue itene Wahnahnsabé iwíáh iwíáh atóge. Menah moq itega ínénsabe irutaboiraiteq peh mi tanáhráq íre nieráhurowe. ¹¹ Íne tabonah aní míónsábé mi ehwéh irarugo? Írakaumo. Íné tabonah aní míarautaqkákáq nirupipeq íre umehire. Ahriahri niru eyoyóire.

¹² Íné tabonah aní míarautaqkákáq áhnte káráitakákáq monseráhnue niru pehwehrue eyoyóire. Niyahbankiréh sánsánkákáq nirupibi sansánkákáq tagaríóge. Áhnte kéh tánáhráqkákáq tabonah tanáhráqkákáq

tagaríóge. Moke mi tanáhráq monseráhnue niru pehwehribeq eyoyóire. Minayabe niahtebarauge. ¹³ Sísaga págege aintahráhire. Peh wewega págege aintéhnká ínégá moke miraorahuge.

¹⁴ Íre kaweq sunúq káráitaq itega ínégá séhréh aintaronsabé kawerurowe. ¹⁵ Másérónía suwahpeq suena Sísane kaweq ehwéh téh teri terinurautaq itega náni náninurowe. Ite Pírípái suwahpeqte kégá tagaríáhmé mó Sísá tagaríáh kégá íre náníátówe. Írakaumo. Peh itebataq náni náninurowe. ¹⁶ Íné Tésárónáika suwahpeq ména tabonah aní mیارautaq itega séhréh ainteq mótaq mótarue náni náninurowe.

¹⁷ Íre peh ínégá náni náninuro naneqsabé nirutaboírue. Írakaumo. Peh morá itega náni náninuronsabé kagai apéq mókake meyangéhe. Minayabe iwíáhume nuwahbehre. ¹⁸ Épápóritaga itega eqmato naneq níátáinsabé amahnága áhnte matióge. Itega Manikánsabe iruí púaq áhnte náníátówe. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Itega mirauronsabé wega kawerowe aitéhre.

¹⁹ Sísá Karáhé áhnte matiéh aní mía míaire. Minayabe Maniká Nániboga ite íre kéh náneq moke náinkéhe. ²⁰ Maniká Iteribonsabé ahriahri iwíáh íwíáh atanéhe. Aiq míre.

Poraga Pírípái keyábé iroro arito ehwehne.

²¹ Ínéga moke mibeqté Sísá Karáhé tagaríáh keyábé iroro uge. Moke ínereq mahtaqté Manikáne animárínká moq itensabé iroro ewe. ²² Mahtaq anotah wahnáh aní Sísáhrine nahtapeq méra wene arambehri mirao kereqka ínégá pagunera itensabé iroro terio ewe. Ómi mahtaqté Sísá tagaríáh kégá itensabé iroro ewe.

²³ Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboíréna itene irupipeq mía míána séhréh aitéhre.

Kórósia **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Kórósia suwahpeqme Esia marákórápéq kowe. Mó kegá Kórósia suwahpeqte ké Sísá éhweh teriuwara mibeqté kégá Sísansabé aiq pútare atówe. Anehe mó kegá péhe éhwéh síwáhnoruwana Poraga mina irena mah pahsípéq ahqáho aritena aiq pútaq ehwéh síwáhnorúwe. Wega mahraue síwáhnoréna, Sísá Karáhéga moke kéh náneq mirarena webataq ite kaweraitena ite kiotaiki Wahnáh mía míaire. Minayabe wene aiq pútaq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro éna Poraga mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Kórósia suwahpeqte ké siu pahsíe.

¹ Kórósia suwahpeqte kéó, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísá Karáhé éhweh kosíwáhnorinkehééna Manikánka omaq intena eqmaq núwátáire. Ínéreq Tímótireqka Sísá Karáhéne arambehriúya anité úye. ² Itewe Sísá Karáhéne sansá kawerue ambubu atíáhwe. Maniká Iteriboga ite séhréh aitena iru ukiq itankéhe.

Kórósia kegá Sísansabé aiq pútare atera kéro ehwehne.

³ Maniká we Sísá Karáhé itene Wahnahne abowáe. Itensabé púreraitoyataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye. ⁴ Sísá Karáhéne sansá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgieq ómi Manikáne animárínsabé irutaboiorowe. Minayabe ireta itensabé púreraitoyataq Manikánsabe kaweróne ateta ahriahri iwíáh iwíáh atoye.

⁵ Ai q pútaq ehwéhmé kaweq ehwéh téh írótaq íópeq oga mérapeq awaq mianeheq múne iwíáhéq irutaboiorowe. Irutaboioronsabé itega Sísane sánsá miraéq we tagariáh keyábé irutaboiorowe. ⁶ Manikánka séhréh aitahráhi ehwéh írátótaq aiq pútare atera ahtebarowe. Minayabe mi tanáhráq Manikánka kaweraitáráire. Sísá tagariáh kégá mah kehiná kéhíná mah kawéq éhwéh teri terinowana Manikánka íráh ké moq kaweraritéhre.

⁷ Mi kawéq éhwéhmé ite Kórósia ke íwáhnorurai anímé Épárási Sísá Karáhéne arambehri aní ména itereq arambehrire. Arambehriraq wensabé irutaboiorúne. Iteba íre pokorahúyansabé Épárásigá Sísá Karáhéne sansá kawerue íwáhnoruraire. ⁸ Wega teiena, Manikáne Awanka séhréh aítarái puaq itega mó keyábé áhnte írútábóiorowe uraire.

⁹ Wega teiátáitaqkákáq menahnkákáq amahnágaákáq itensabé púreraitaráúye. Ite íre túbáh agia peh ahriahri púreraitaráúye. Manikáne Awanka awahbeh iwíáh wene sánsá iahtebagehéeta púreraitoye. ¹⁰ Manikáne Awanka miráinaraq ite ahtebia ké tábúsoqme íráh ké míagehe. Minayabe wega mirainkehéeta itensabé púreraitoye. Iahtebehrataq Maniká awahbeh sansá miraéq kaweqtaq mía míaoarahowe. Itega áhnte kawéq árámbéhrí miraorahéq Maniká tábúsoqme tagariagehe.

¹¹ Íre kaweq sunúq sínaraq ite uwaresa anímári tabasíwe míagehéna Maniká págege aní púana wega ite págege aitéhre. Wega ite séhréh aitena págege aitankehéeta itensabé púreraitoye. ¹² Ite págege animári méq itene írúpepeq eyoyóue Maniká Iteribonsabé kaweróne atáhro. Manikánka wahnahnirabeq téhrehrabeqme áhnte kawéq náneq kéhre. Mókake ite

wene animári mibeq méq mi kawéq náneq meyageheéna Manikánka aiq kaweraitáaire.

¹³ Sunkikirabeq owainawanka saiqnariarairabeqte Manikánka ite meiqmena wene arunáwi áhninkáwágá wahnahnirabeq móitáaire. ¹⁴ Sísaga miraúnsabe Manikánka itene ahbabáq kaqiuwena insahwé aitéhre.

Poraga Sísá Karáhé éhweh pahqsuo ehwéhne.

¹⁵ Wehukega Maniká íre tagahrahúne. Sísá Karáhéwé Maniká tahnsa aní miéhre. Téhwe Sísá Karáhé ména moke miraro naneqmarí kiotaikéna wahnahnire. ¹⁶ Wegá moke íopeqté náneqkákáq mah marakóipéqté náneqmarinkákáq mirarowe. Moke ábóraq kéh náneqmarinkákáq kopipéq kéh náneqmarinkákáq mirarowe. Wegá moke íopeqté kéné wahnahmarinkákáq moke anotah wahnáh ánimárinkákáq moke págege naneqkákáq omaq sitowe. Wenahninká moke kéh náneqmarinkákáq wahnahninkeheéna Manikánka, Miraúno atowana mirarowe.

¹⁷ Moke miraro naneqmarinkákáq íre kotaq Sísá Karáhé míowe. We íre miéhtáq tahirímé moke kéh náneqmarinkákáq apubúue taqnobagi irino. ¹⁸ Sísá tagariona ke moráéne wene anonka tahnsá mionana wegá wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa miéhre. Sísá Karáhé mía míainsabé moke ite we tagariona ke oga mía míaorahúne. Sísá pukéna we ebeq oganúkú púaq anehe ite moq oganúkoneheqmúne. Oganúkúnsabe moke ite kiotaqme ména wahnah wahnahnire.

¹⁹ Manikánka iwíáhúnka abowá mía míainserah wenahni moq mía míaire. ²⁰ Wenahninká miraúnsabe Manikánka, Íné moke kéh náneqkákáq kaweraritanauge iwíáhuwe. Sísá awankátaq táhpague pukútaq wene korahq tunsabe Manikánka itene iru ukiq itéhre. Iru ukiq itena moke mah marakóipéqté náneqkákáq íopeqté náneqkákáq kaweraranie iwíáhuwe.

²¹ Menah ite Manikáne naruo animári méq wensabé iuwahriehre iwíáhéq ahbabáq iwíáhue ahbabáq aruqarururowe. ²² Sísaga itene ahbabáqsabe awankátaq pukúnsabe Manikánka amahnága ite insahwé aítáaire. Wegá ite íre ehweh aitanieéna insahwé aítáaire. Ité íre ahbabária peh weba kaweqtaq mía míageheéna insahwé aítáaire.

²³ Sísane kaweq ehwéh teri terininkeheéna íné Pora eqmaq núwátáire. Mah kawéq ehwéhme mah kehiná kéhíná teri terinúne. Mah ehwéhme ambubu atawéq sehgióro. Kaweq nahnká íre míu míuia peh págegeue kagainserah mó ehwéhnsabé itene irupipeq iwíáh kikiriyehboq Sísá éhweh ambubu atíáhiro. Mah kawéq ehwéh írátótaq itega, Oga mía míaonehe iwíáhowe.

Poraga Kórósia ke séhréh arito ehwehne.

²⁴ Ité séhréh aítaráunsabé níwioqnahwe. Minayabe nirupipeq íre umehia peh eyoyóire. Sísá tagariáh ké áhnte úkéq kaweqtaq míageheéna arambhiriunsabé níwioqnahwe. Ité Sísá tagariona ke moráénéq wene anonka tahnsá míone. Wene anonka tahnsá mionayabé wehukega níwioqnahtaq Sísá Karáhé moq áwioqnahwe. ²⁵ Ité kaweqtaq míageheéna Manikánka, Sísá tagariáh ké séhréh arito aintáaire. Aintáairana arambhriéna Manikáne ehweh moke pahsuqme teri terinuge.

²⁶ Naho naho Manikánka wene epéqté éhwéh íre teriasa peh amahnága wene animári teíre. ²⁷ We awahbeh sansánéna naho íre teriasa éhwéh amahnága ite nahnsó kereq itereq teíre. Mí epéqté éhwéhme mahraréna, Sísá Karáhé itene irupipeq míéhrona moke Manikánka wahnahnirabeq

áhn̄te kawéq náneq kéhrabeq seneherawoe ire. Mi ehwéh̄mé anotah kawéq éhwéh̄nká ite ómi kehíná séhréh̄ aitahráhi ehwéh̄ne.

²⁸ Moke mah kehíná kehínánká irageheéna we éhwéh̄ ómi teri terinuge. Ómi íráh̄ kégá Sísá Karáhéne sansá ahtebéra kawerue miraigeheéna tábúsoqme síwáhn̄oréna kawerue miraoro éna pagu pagunuge. ²⁹ Ínéga kawerue mirainkeheéna Manikánka anotahta q págege aintéh̄re. Págege aintéh̄nká áhn̄tetaq arambehri aruqaruruge.

2

Manikánsabe aiq pútare ateq péhe éhwéh̄ saiqnaruanéhe i ehwéh̄ne

¹ Itereq Áráórísia suwahpeqte kéreq mó Sísá tagariáh̄ kéreqka néne niuranabiah̄tapeq íre tagarowe. Itega Sísane sánsá ahtebéq kawerue miraigeheéna áhn̄tetaq arambehriuge. Minawé íráh̄ro. ² Manikánka itene irupipeq kaweq iwíáh̄ aitankeheéna arambehriuge. Mó kereq iteitereqsabé wensabé wensabé irutaboirigeheéna ite aiq pútaq ehwéh̄ kawerue ahtebageheéna arambehriuge. Manikánka naho íre teiasa peh amahn̄ága teí éhwéh̄mé Sísá Karáhé éhwéh̄ne. Minayabeákáq Sísaga miraorahi sansánkákáqsabé ahtebageheéna teiúge.

³ Késiipéq kaweq mensáméhn̄sá kopípéq kéhn̄serah Manikáne ahtebia sánsámé Sísaba kéh̄re. ⁴ Mó kégá péhe éhwéh̄ kawerue teiraq aiq pútare aritéhoéna teiúge. ⁵ Ínéga iteba íre mía míaugana peh néne iwíáh̄ iteba kagaire. Sísá Karáhéne sansá ambubu atawéq moráráq kawerue miraonsabé irena nirupipeq eyoyóire.

Sísareq mía míaeq oga mérapeq awaqme ehweh̄ne.

⁶ Itega Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq we itene Wahn̄ah̄ mía míai puag we kéraneh̄eqmúne iwíáhurowe. Itega mira iwíáhuuronserahn̄oro. Ahriah̄ri wereq mía míaooro. ⁷ Íwáhn̄oruro sansá kawerue iahtebah̄ro. Anotah awánkánká áhn̄te anúq kéna págegeue kagainserah itega Sísá kawerue tagariageh̄boq weba mía míaooro. Págege marákóráq piéh̄ra nahn̄ká íre míu míuia peh kaweqtaq kagainserah mi sansá ambubu atawéq mira aruqaruroro. Mira aruqarurirataq Manikánsabe iwíáh̄ iwíáhooro.

⁸ Péhe éhwéh̄nsábé aiq pútare aritéh̄boq kawerue iwíáh̄ue tagariáh̄ro. Íre Sísá Karáhéne sansá peh wehukene iwíáh̄ ehwehmé, abehq éhwéh̄mé, itene igaqnaréh̄ne sansánsábé éhwéh̄mé, owainawamariné sánsánsábé éhwéh̄mé teirataq mi ehwéh̄nsábé aiq pútare aritého.

⁹ Sísá Karáhéwé wehukení úkéna Maniká Wenabo tahnsanéna abowágá inserah moke miraorahire. ¹⁰ Ite wereq mía míáuina puag kaweqtaq míahrahéq oga mía míáuine. Wega moke mó wahn̄áhmári kiotaiqme wahn̄ahn̄ire.

¹¹ Itega Sísá tagariáh̄ púaq Manikáne aiq pútaq sansá miraorahowe. Íre itene inonka amurúruyabe peh itene irupipeqté áhbábáqkákáq abehq iwíáh̄ákáq sueq kaweq sansá miraorahowe. ¹² Ite Sísaba mía míaeq wání merowe. Itega weba mía míaonsabé sega Sísá maisatotaq ite moq maisatowe. Manikánka Sísá iriwe oganúq atonsabe aiq pútare atárónsabe Manikánka ite moq iriwe oganúq itáráire.

¹³ Manikáne ehweh̄ íre írátótaq ahabábáqka ite saiqnariaraire. Saiqnariarairaq peh ahabábáq aruqarururonsabé ite pusa ké tahnsa miarowe. Ite Sísaba mía míáuinyabé Manikánka itene ahabábáqsabe moke insahwé aitena oganúq itáráire.

14 Wega sehgióro ú sansa itega íre sehgiráúnayabé itene ahabábáq áhnte káráire. Manikánka mina sehgióro ú sansa Sísa pukú awánkátáq táhparó púana mi sansá parabarouwe. 15 Mitaq Manikánka moke owainawamarínseq sene wahnahmarínseq kiotaigme ména se saiq-naruowe. Saiqnéna anotah wahnáh ánínká karábúsiipéq mórítéhra ke sabironserahnue sabirúwe. Sabirúwara we míorabeq se abehq náneq tahnsá úkuwara ómiga tagowe.

Itega Sísa req pukowanana sehgióro ú ehwehniká íre séhréh aitahráhire i ehwéhne.

16 Minayabe itega táhutahuqkákáq wánínkakaq íre awehrionsabé mó kegá ehweh aitého. Ábáhré tanahráqmé, íó serariéh tánáhráqmé, ahrena ahrena wehekáhmé sega miraoro ira sansá íre mirairataqmé ehweh aitého. 17 Minawé peh mókake sína naneqsabé peh mánkánah tahnsá míre. Sísa Karahéwé aiq pútaq aní miéh púaq tagagehe.

18 Mó kegá itensabé, Peh morá awehrío kewé íópeqté keyábé iwíáh iwíáh aritáh kéwé sensiwanka áhntetaq tagah kewé mó ke kiotaikowe teigéhe. Segá mi ehwéh aitéhransabé íre iwíáhoró. Mí ehwéh mé peh wehukéniné ehweh puáq íre aiq pútare aritáhró. Mí ehwéh irare kegá seyega iwíáhéra ite ahtebia ké úne éra píribahriowe.

19 Sewe Sísa ne sánsá íre ambubu atíáhwe. Sísa tagariona kewé wene anonka tahnsá míonana wega wahnahnaitena itene iyahqno tahnsa míéhre. Itene inonka onkakaq onunkakaq kéh púana itene inonka págegeue kéhre. Minayabe Manikánka séhréh aitéhraq ite Sísa tagariona ke wene anonka tahnsá méq anonúkúne.

20 Sísa Karáhéga itene ahabábáqsabe pukútaq owainawamarí kiotaikú púana sega ite saiqnaríórabeqte sabiiuowe. Minayabe itega mah marákóipéqté abehq sánsámé aneqsabé miraoo? Aneqsabé wehukega teié sánsámári sehgióo? 21 Peh wehukega itensabé, Mahna íre táhtoro. Mina íre nahro. Mó naneq pehragahro eme aneqsabé sene ehweh iraho?

22 Segá irare naneqme íre kagaorahi naneq puana parabaginawire. Minawé peh wehukega iwíáhue sehgióro e sansáne. 23 Mí ehwéh sehgió kégá, Kaweq sansáne iwíáhowe. Mí sansá sehgió kégá iwíáhéra, Mó sansámé kaweq iwíáh iwíáhé sansa míre. Mó sansámé uwaresa sánsá míre. Mó sansámárimé inonka kaweq wahnahnorahi sansámári míre ewe. Mina pehragahro e ehwéhnikáwé, mah marákóipéqté abehq sánsámé íre séhréh aítana saiqnaruahrahire.

3

Sísareq moraráq irigowana ehwéhne.

1 Ité Sísa Karáhéba mía míaonsabé Manikánka we iriwe oganúq atotaq ite moq iriwe oganúq itowe. Minayabe Sísa Karáhé míéhraheqte sánsánsabé irutaboíroro. We íópeq Manikáne ayah púpeq tútuue ména wahnah wahnahnire. 2 Mah marákóipéqté sánsánsabé iwíáhéq irutaboíriyehboq peh Sísa míéhraheqte sánsánsabé iwíáh iwíáhue irutaboíroro.

3 Sísa pukútaq ite moq wereq pukéq amahnága wereq Maniká Iteriboreq kopípéq moraráq miáhwe. Minayabe Sísa míéhraheqte sánsánsabé iwíáh iwíáhue irutaboíroro. 4 Sísa Karáhéwé itene ogamé áwahe wire. Wega kaweq tehreh naneqkákáq tuinagake itega moq wereq tuigéhe.

Ite o ke úkurauna ehwéhne.

⁵ Minayabe itene irupipeqté áhbábárorahi iwíáh súáhiro. Mó aniné ahre ahri weh mahbi abarié iwíáhwé, íre kaweq iwíáhwé, ahbabáq sansa sehgie iwíáhwé, mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáhwé súáhiro. Mó aniné ménsámehnsánsabe aigará pabekime, minawé péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáh atáh sánsáne. ⁶ Mina tahnsa ahbabáronsabé Manikánka anotah abíáhnsá aritena kamah arinawire. ⁷ Menah iteitega mina tahnsa áhbábáq mira aruqaruruowe.

⁸ Amahnágawé mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhiro. Taonsahwé, abiahnsa atewé, mó aní ahbabáq atewé, mó anínsábé péhepehe ehwéh atewé, ehbome, mina tahnsa áhbábáq sánsá moke súáhiro. ⁹ Itene irupipeqté áhbábáq iwíáhwé, ahbabáq sansamé airaiq súáhnsábé wensabé wensabé péhe éhwéh teawíyeho. ¹⁰ Itega o ke úkurowe. Manikánka ite kaweq iwíáh aitowaq itega we tahnsá kaweq ke mía míagehe.

¹¹ Sísane sánsá mirao kewé peh morá ké tahnsane. Káríki kewé, Asiu kewé, síu amurúruáh kewé, síu íre amurúruáh kewé, mó ehwéhnikákáq irare kewé, mó sansá mirao kewé, mó kené arambehriraq saiqnariáh kewé, arambehriyabé ápeq meyáh kewé, moke mina tahnsa ké Sísane ehweh sehgiówe. Sísá Karáhéga moke mina tahnsa kéné sirupipeq mía míaire. Segá wereq mía míaconsabé sene sirupipeq mía míaire.

Moke mó keyábé irutaboírre sansa sehgióro i ehwéhne.

¹² Manikánka itensabé arutaboírre wene kaweq animáí míagehéna omaq itáráire. Minayabe teínserah sansánué míáhiro. Mó keyábé irutaboírre séhréh arítáhiro. Ite iuwahbeh naneq iwíáh sueq mó keyábé siru ukisiteq uwaresa animáí míáhiro.

¹³ Mó kegá íre kaweraitéhraqmé peh uwaresa ké míáhiro. Itene Wah-nahnka itene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matíéhre. Mina inserah itebaqté ánínká are ahbabáratahnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahrreraq matiahno. Mó keyábé irutaboíro sansánká moke mó kaweq sánsámáí kiotaikire. ¹⁴ Moke mó keyábé irutaboíro. Mah sansánká moke mó sansá kiotaikéna moke mó sansá págege atena séhréh atéhre.

¹⁵ Sísá Karáhéga itene iru ukiq itena peh morá iwíáh aitáráire. Minayabe ite iru ukiqme míáhiro. Iru ukiqme méq peh morá ké tahnsa míagehéna omaq itáráire. Minayabe ite iru ukiqme mía míairo. Manikánsabe ahriahri iwíáh iwíáhue kaweróne átáhiro. ¹⁶ Sísá Karáhéne ehweh itene irupipeq ambubu atawéq iwíáhue tagahro. Ite moráni moráníne Sísane sánsá ahtebagehboq we kawerue teawíéq síwáhnororo. Ite igonkónirataq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhiro. Buk Songipéqté ígónkónkákáq áróturapeqté ígónkónkákáq Manikáne Awanka iwíáh atahna ígónkónkákáq ígónkónéq itene irupipeq Manikánsabe iwíáh iwíáhiro.

¹⁷ Sísá itene Wahnah míéh púaq moke miraira arámbéhrí kawerue miraeq moke irarira ehwéh kawerue irarero. Mirairataq Sísá itene Wahnah áwírue Maniká Iteribonsabé kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh átáhiro.

Poraga Sísá tagariáh káíríó ánínsábé irari ehwéhne.

¹⁸ Ahrrerono, iteruwehqsone ehweh kawerue íráhiro. Minawé Maniká itene Wahnah awahbeh sánsáne.

¹⁹ Weho, itene ahrreronsábé irutaboíro. Íre áyátehreh sah subóro.

²⁰ Animáíno, ite inoibone ehweh saiyoiyehboq kawerue íráhiro. Minawé Maniká awahbeh sánsáne.

²¹ Sibowáreho, itene animáínká itene ehwehnsabé abiahnsanue anetaníbo iwíáhiyehboq pehipi íre ehweh arítáhiro.

Wahnah kené ehweh kawerue íráhro i ehwéhne.

²² Mó kené arambehri keo, itene marakóipeqté wáhnáh kéné ehweh moke kawerue íráhro. Itene wahnah kegá ite kaweq arámbéhrí ánimári móe íwíáhigeheéq peh morá se míáhtáq tauntahunue arámbéhríéwé kaweq sansápo? Írakaumo. Maniká itene Wahnahnka tagariéhnsabé wensabé áhreeq iwíáhue ahriahri kawerue arambehrioro.

²³ Moke miraira arámbéhríwé tauntahunue arambehrioro. Íre peh morá wehukega wahnahnonsabé Manikánka moq wahnahni puag kawerue arambehrioro. ²⁴ Ite kiotaigme wahnáhmé Sísá Karáhé wíre. Itewe peh wene arambehriúna ánimári múne. Wegá mókake kaweq naneq oga mé apéq náinkéhe. Minawé tagariáhwe. ²⁵ Manikánka ahbabáq ani kamah awinawire. Wegá moke wehuke peh morá sánsánéna tábúsoqme sainsuanawire.

4

¹ Wahnah keo, itene arambehri ke tábúsoqme wahnahnéq pehwehrué kaweraritáhro. Iteitene Wahnah íopeq ména tagariéhre. Minawé aig írátíáhwe.

Itega págegeue púreréq kaweq sansánoro i ehwéhne.

² Púreré sansa túbáh agiyehboq ahriahri púreroro. Púrerirataq itene irupipeq taorahoiyehboq kawerue iwíáhue Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhro. ³ Itensabéákáq púreraitáhro. Manikánka naho íre teiasa éhwéh amahnága íróge. Mó ke Sísá Karáhé éhweh koreriniboq Manikánka mi ahtápéqté ónsá sinkehboq púreraintáhro. Mi ehwéh teri terinuraunsabé suwahriarai kegá íné karábúsiipéq méintárówana míóge. ⁴ Sísá éhweh tábúsoqme teri terime kaweq sansáne. Ínéga kawerue mirainkeheéq púreraintáhro.

⁵ Sísá íre tagariáh kegá itene sánsá tagahnsabé kawerue iwíáhéq tabasiwe míáhro. Seba míéhrataq ahtebawe ánimári méq Sísane sánsá kawerue sokigioro. ⁶ Ehweh irarirataq iwíáhue tábúsoqme ehwéhno. Mó kegá itene ehwehnsabé kasenirataq iwíáhue tábúsoqme teriéro. Minayabe iahtebahro.

Poraga téhraníte Kórósia kebá eqmaqsuo ehwéhne.

⁷ Ínéreq Tíkíkúsireqme Sísá itene Wahnahne arambehri moraráq mirauraye. Wegá mi arámbéhrí kawerue mira aruqarurire. We áhnte niruní ání míre. Wegá néne sánsá teinkéhe. ⁸ Ite págege aitena mahtaq miraúna sansá teinkeheéna eqmaraníe. ⁹ Ónésímaga moq Sísane arambehri kawerue mira aruqarurire. We iruí ání ména iteruwahrah ání míre. Wereq Tíkíkúsireq iteba moraráq konaraq itega mahtaq moke miraúna sansá sega teigéhe.

Poraga Kórósia suwahpeqte kényábé iroro i ehwéhne.

¹⁰ Ínéreq karábúsiipéq míoya aní Árisátákiga itensabé iroro ire. Páhnábásane anahnowáné ani Máhkaga moq itensabé iroro ire. Menah ehweh teiátáunserah wegá iteba kínaraq mehweh ateq kirabooro. ¹¹ Mahtaqté ání Sísása we mó awíq Sásátaga moq itensabé iroro ire. Mi ánimári Asiu ánimári móe. Ínéga Manikánka wahnahnirabeqte árámbehrí mirautaq sebatq ínéreq arambehriowe. Segá anotahtaq séhréh aintáhwe.

¹² Épárásiwe iteruwahrah aní ména Sísa Karáhéne arambhiri mira aruqaruréna itensabé iroro ire. Wega ahriahri itensabé áhntetaq púreraitéhre. Itega Maniká awahbeh sánsá iahtebéq ambubu atawéq kawerue sehigigeheéna púreraitéhre. ¹³ Áráórísía suwahpeqte kéreq Íérápórísá suwahpeqte kéreq itereq séhréh aitanieéna wega págegeue arambhire. Minawé tagarawéna teiúge.

¹⁴ Árukawe niruní sótéh áníne. Wereq Témásireqka itensabé iroro éye. ¹⁵ Áráórísía suwahpeqte Sísa tagaríáh kéreq Nímbareq wene nahtapeq momiwí aruqaruro kereqsabé iroro teriéro.

¹⁶ Mah pahsí sáhnsahwe parabarúéhrrataq Áráórísía suwahpeqte Sísa tagaríáh kégá sáhnsahigéhboq síéro. Áráórísía suwahpeqte Sísa tagaríáh ké síú pahsí kiwewe sáhnsahwe tagahro.

¹⁷ Áhkípúsansabé, Itene Wahnahnka omaq atarái arámbéhrí kawerue miraue parabaruo teawéro.

¹⁸ Íné Poraga amahnága ínénéne niyahnkaratáté mah anéhété éhwéh sehiranuge. Karábúsiipéq míónsábé ahrreraq matíáhro. Manikánka ite séhréh aitahráhire. Mirainkeheéna itensabé púreraitóge.

1 Tésárónáika **Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.**

Tésárónáika suwahpeqme Másérónía marákórápéq kowe. Poraga mitaq Sísa éhweh síwáhnorúwara mitaqté kéga Sísansabé aiq pútare atónsabe mó kéga Poransabé abiahnsa atera kaqsúowana wega mó ke suwahpeq pokúwe. Anehe tanahráq Asiu kéga Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh ké síwíoqnowana Poraga irena mah pahsi sehiranúwe. Wega sensabé, túbáh agiyehboq Sísans ehweh tauntahunue sehgióro úwe. Wega Sísa tuina tanáhráqsábéákáq mah pahsíépéq sehiranue teriwe.

Poraga Tésárónáika ke ebeq siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáira, Tímóti, míone. Itene pahsi sáhnsahwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísa tagariáh kéó, itewe Maniká Iteri-boreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq moráráq mía míaowe. Mía míaonsabé sega ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Tésárónáika kéga aiq pútare atónsabe Poraga iwíáh íwíáhú ehwehne.

² Ahriahri itensabé ahrreraq matawéq púreréq Manikánsabe iwíáh íwíáh ata ataúne. ³ Itega púrerúnaraq itensabé ahriahri púreraitone. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáh púaq anotah arámbéhríowe. Itega mó keyábé irutaboiro puaq séhréh arítáhwe. Itene Wahnah Sísa Karáhéga aiq tuinawire íwíáhonsabé itega wene kaweq sansá ambubu atawéq sehgiówe. ⁴ Itene iyahnabo animáríno, Manikánka itensabé arutaboiréna wene animarí míageheéna omaq itáráire. Minayabe tagarione.

⁵ Itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq íre peh ehweh teiátáúne. Írakaumo. Manikáne Awanka séhréh aitaráiraq mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne tagariona puaq págegeue teiátáúne. Iteba míaraunaraq séhréh aiteq kaweqtaq mía míauraunaaq tagariáhwe. ⁶ Itega mirauraunanserah itega moq mirauowe. Itene Wahnahne sánsá kawerue mirauowe. Manikáne ehweh írátótaq aiq pútare atárówara mó kéga íwíoqnarowe. Íwíoqnarowaq itega, Manikáne ehweh peh aiq pútaq ehwéhne íwíáhurowana Manikáne Awanka irupipeq anotah eyóyó aitaráire.

⁷ Itega kaweqtaq mía míaonsabé moke Másérónía marákórápéqté Sísa tagariáh kéreq Ákáia marákórápéqté Sísa tagariáh kéreqka irera, Mina tahnsanonehe íwíáhowe. ⁸ Itega itene Wahnah éhweh Másérónía marákórápéqté kéreq Ákáia marákórápéqté kéreq teriátówe. Íre peh morá mi kéga írátówe. Írakaumo. Itega Manikánsabe aiq pútare ató ehweh mah kehiná kéhínánká írátówe. Moke aiq írátó puaq itega mónkakáq íre teriátáúne.

⁹ Iteba suraunaraq itega kawerue mehweh aitarówe. Itega péhepehe maniká aiq sueq aiq pútaq Maniká kétówe. Webataq aiq pútaq Maniká ména oga mía míai aníne íwíáhéq wene arambehri miraowe. Seyega mi ehwéh tei teinowe. ¹⁰ Manikáne ahninkáwá íópeqté tuina tanáhráqsábé áwénunowe. Mókakewe Manikánka ahbabáq ke kamah arinawire. Sísa itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka we oganúq atowe. Oganúq atowana wega ite kaweraito púana mókake Manikánka ite íre kamah ainkéhe.

2

Poraga Tésárónáika suwahpeq miraú arámbéhríyábé éhwéhne.

¹ Nánuwahrah Sísa tagariáh ké, iteba míarauna arámbéhrí íre abehq arámbéhríuraage. Minawé ite tagariáhwe. ² Iteba íre surautaq Pírípái suwahpeq míaraunara mó kegá iubiq marera íwioqnarowe. Minawé ite írátíáhwe. Iteba surautaq Maniká Iteriboga págege aítarái puag itene ehwehnsabé suwahrieh keyábé íre áhreja peh wene kaweq ehwéh págegeue íwáhnoruraune. ³ Itega íwáhnoruraunawe áhwára áhwára ehwéh íre teiátáúne. Ahbabáq ehwehmé péhe éhwéhmé íre teiasa peh tábúsoqme íwáhnoruraune.

⁴ Manikánka itene irupipeqté íwíáh tagéna kawerowe éna itensabé, Néne kaweq ehwéh koreriéro urainsabé íwáhnoruraune. Íwáhnoréq íre wehukega ehnenehne aítáhnásabé irutaboírúne. Manikánka itene irupipeq tagariéhnsabé peh morá wega kawerowe aitéhnsabé iuwahbehre. ⁵ Itega ehweh teiátáúnaraq íre ehnenehne aítaráúne. Minawé ite tagariáhwe. Itene ménsámehnsánsabe ehnenehnenue meyanéhe íwíáh íre uraune. Minawé Manikánka tagariéhre. ⁶ Iteqeq mó kereqka ite iwíáh iwíáh aítáronsabéwé íre iuwahbaraire.

⁷ Sísa Karáhéga ite eqmaq íúwátái puag itega séhréh aito teiátáúnaraq tahirí kaweri irino. Anowagá wene animári wahnahnéna kawerue auráq matiéhnserah iteba míaraunaraq pehwehrue íwáhnoruraune. ⁸ Itensabé anotah iruí puag Manikáne kaweq ehwéh teiátáúne. Itega íre peh teiátáúnayabé itensabé anotahtaq irutaboírurauna puag séhréh aitanehéq iubiq suahráhi arámbéhríuraune.

⁹ Itene iyahnabo animáríno, itega Manikáne kaweq ehwéh teiátáúnaraq itene táhutahuq paiqmaranehéq arambéhriuraune. Ineh inehonehoéq itega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakákq anotah págegeue arambéhriuraune. Minawé ite iahreraq kéhre. ¹⁰ Ite Sísansabé aiq pútare atáro kebá míaraunaraq itega íre ahbabária peh kaweqtaq mía míauraune. Minawé iteqeq Manikánseq tagariáhwe.

¹¹ Sibowágá wene animári kawerue síwáhnorinserah itega pehwehrue íwáhnoruraune. Minawé tagariáhwe. ¹² Ite kaweq iwíáh aiteq itene irupipeq eyoyóinkehéq íwáhnoruraune. Itensabé teiunawe Manikánka wahnah wahnahnirabeq áhnte kawéq mápére. Wega ite mitaq míagehéna omaq itéhre. Minayabe, Wega kaweqtaq mía míainserahne mía míaoro ue pagu pagunéq teiátáúne.

Mó kegá Sísa tagariáh ké síwioqnarowara peh kaweqtaq míaro ehwéhne.

¹³ Itega Manikáne ehweh teiátáúnaraq írátówe. Írátótaq peh wehukene ehwehne íre iwíáhurowe. Írakaumo. Peh Manikáne ehweh mire iwíáhurowe. Mira iwíáhuronsabé itega púrerúnaraq Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Mi ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwehne. Itega Manikáne ehwehnsabé aiq pútare atáronsabé mi ehwéhnká séhréh aítaráire. ¹⁴ Itene iyahnabo animáríno, itega Súría marákórápéqté Maniká tagariáh ké tahnsa úkurowe. Asiu kegá mitaq Sísa Karáhé tagariáh ké síwioqnarowe. Segá síwioqnaronserah iteruwahrahga moq íwioqnarowe.

¹⁵ Asiu kegá Manikáne ehweh iraru ke subi q súowe. Segá itene Wahnah Sísa subi q suera ite íwioqnéra kaqíúwówe. Segá Maniká awahbeh sansá anteruera mah kehiná kéhínáné naruo úkurowe. ¹⁶ Nahnsó kegá Sísansabé aiq pútare atera oga mía míagehéq itega Manikáne ehweh teriátáúne.

Teriátáúnaraq Asiu kegá itensabé ahqáho aitera íwíoqnarowe. Minayabe sene ahababáq kagaéna áhnte káráire. Amahnága Manikánka sensabé anotah abíáhnsá arítéhre.

Poraga Tésárónáika kebá koragéyabe awahbó ehwehne.

¹⁷ Itene iyahnabo anímárino, menah Asiu kegá kaqíúwátótaq iteba íre méq sibowágá wene animárínsabé sirutaboirinserah itensabé anotahtaq irutaboiruraune. Itensabé íre ibitarusa peh iteba kouwekue tagéyabe iuwahbaraire. Iteba pokoneheéq mótaq mótarue ah kabaréq iwíáh kikiruraune. ¹⁸ Ite koragéyabe iuwahbarairana íné Poraga mónkakáq mónkakárue ah kabaruraage. Kabaruraugana owainawanka ite saiq-naiúwátáire.

¹⁹ Itega Sísá kawerue kéráhwé. Minayabe itene Wahnah Sísá tuinagake itene irupipeq eyoyóinae. ²⁰ Itega Sísá kawerue kéráhnsabé iwíáh iwíáhéq itene irupipeq anotahtaq eyoyóire.

3

Poraga Tímóti Tésárónáika ke séhréh aritankeheéna eqmaq auwo ehwéhne.

¹ Itensabé iwíáh kikiréq iteba moke íre korahúnayabé itega Tímóti eqmareta ínéreq Sáirareqka itebataq Áténi suwahpeq míarauye. ² Tímótiwe Manikáne arambehri aní míre. Itereq wereq moráráq arambehriuraune. We Sísá Karáhéne ehweh síwáhnori aní míre. Wegá ite íwáhnorinkeheéta eqmatáúye. Itega Sísane sánsá kawerue miraigeheéna págege aitena íwáhnorinkehe. ³ Mó kegá ite íwíoqnehrataq ite iwíáh kikiréta Sísane sánsá súehoéta Tímótiga séhréh aitankeheéta iteba eqmatáúye. Sísane sánsá mírao puara mó kegá ite íwíoqnaneherawoe. Minawé ite aiq tagaríáhwe.

⁴ Iteba míaraunaraq, Mó kegá ite íwíoqnaneherawoe aiq teiátáúne. Itega aiq teiátáúnanserah menah íwíoqnarowe. Minawé tagaríáhwe. ⁵ Minayabe ínéga mó íre áwénunorahinsabé Tímóti eqmatáúge. Owainawanka áhwárawe tagéna túbáh agoro teíraq wene ehweh sehgiowámo. Sísane sánsá ambubu atiahwamo iwíáhhuraage. Itene arambehri abehq náneq úkíneho. Minayabe Tímótiga koragéna teinkeheéna eqmatáúge.

Tímótiga kaweq ehwéh Pora teawuwana iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁶ Amahnága Tímótiga kouwekuraitaq ite éhweh teiátáire. Itewe Sísansabé aiq pútare atáro sánsá ambubu atawéq mó keyábé irutaboirarítáhwé uraire. Ínéreq mahtaq míáh kéreqka itensabé iwíáhue irutaboiréq ite tagéyabe iuwahbehre. Mira únanserah itega moq ite tagéyabe iuwahbehre urairaq írátáúnaraq irupipeq eyoyóuraire. ⁷ Itene iyahnabo anímárino, mó kegá ínéreq mahtaq míáh kéreq íwíoqnarowana íeruraitaq itega Sísansabé aiq pútare ateq kéráhnsabé itene iru eyoyóire.

⁸ Itene Wahnahne sánsá kawerue sehgiónsabé iru anotah kawérire. ⁹ Minayabe itene kaweq sansánsabé iwíáhéq Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáhúne. ¹⁰ Ite koragéyabe iuwahbehre. Itega íre tábúsoqme íráh éhwéh íwáhnoréyabe iuwahbehre. Minayabe ahriahri wehekáhnkákáq inokáhpeqkákáq púreq aruqarurúne.

Poraga se koragéyabe Manikánka séhréh atankeheéna púrerú ehwehne.

¹¹ Iteba konayabé Maniká Iteriboreq Sísá itene Wahnahnseqsabé, Séhréh aítáhtaó ue púrerúne. ¹² Itensabé anotah irútábóirúne. Mina

únanserah iteitereq ómi kehinánseqsabé anotah irútábóirigeheéq itensabé púreraitone.

¹³ Itega mirairataqmé Manikánka págege aitahnaraqmé kaweqtaq mía míagehe. Mókake itene Wahnah Sísareq ómi wensabé aiq pútare atáh kéreqka kiwekue tuigéhe. Mitaqkake ite Maniká Iteriboba míanehe irataq íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe.

4

Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragahro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo animárino, itega Manikáne kaweq sansá íwáhnoruraunaq ahtebéq mira aruqaruowe. Itene Wahnah Sísa áwirue teiníe. Mina onserah ahriahri kawerue miraigeheéq pagu pagunéq teiátáúne.

² Sísa itene anotah wahnáhnká teriéro urainsabé wene sánsá íwáhnoruraunaq ahtebarowe. ³ Mó kené ahre weh abariiyehboq pehragéq peh kaweqtaq mía míao. Minawé Manikáne sansáne.

⁴ Itene ahbabáq iwiáh sueq tabasiwe méq Maniká awahbeh sansánoro. ⁵ Maniká íre tagariéh ánínká ahre ahrari tagéna, Pehipi abariinie íwiáhíre. Itega mina tahnsaniyeho. ⁶ Mó aniné ahre abari anímé mi ininé awehkawa moq ahbabáratéhre. Itene Wahnah Sísaga mina tahnsa áhbabáq ké kamah arinawire. Minayabe menahmé págegeue teiátáuge.

⁷ Mina tahnsa áhbabárighehéna Manikánka ite íáhrabéna omaq itaráiro? Ahqáho. Írakaumo. Peh kaweqtaq mía míageheéna íáhrabéna omaq itaráire. ⁸ Mi ehwéhnsábé anetaníbo íwiáho kegá íre peh wehukene ehweh anterúáhwe. Írakaumo. Segá Manikáne ehweh anterúáhwe. Manikánka ite séhréh aitankeheéna Wenawa iteba eqmataire.

Peh kaweq sansánoro i ehwéhne.

⁹ Sísa tagariáh keyábé irutaboire ehwehmé Manikánka aiq íwáhnori puaq itega mi ehwéh íre sehiranue teienéhe. ¹⁰ Itewe Másérónía marákórápéq Sísa tagariáh keyábé irutaboirowe. Itene iyahnabo animárino, ahriahri irutaboiroro éq pagu pagunúne.

¹¹ Pehwehrue mía míao. Íre itereq wehgaq naneqme pehragéq peh iteitene naneq auráq matiáhro. Taoraho iyehboq ibobiah taebewe arambehioro. Mi ehwéh aiq teiátáuge. ¹² Mirairataq Sísa íre tagariáh kegá itene sánsá tagéra kaweq ke wóe éra itensabé iwiáh íwiáh aitagéhe. Mirairataq ite tabonah ke íre míagehe.

Itene Wahnahka kiwekue ite tumeirankéhe i ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo animárino, itega kawerue iragéhboq pukia ké éhweh teienéhe. Íre ahtebah kegá pusa keyábé ibitunátúnáno serahníyehboq teienéhe. ¹⁴ Sísa pukéna oga úkúnsabe aiq pútare atone. Aiq pútare ateq ite tagarionawe wensabé aiq pútare ató ke pukotaq Manikánka oganúq sitankéhe. Sísa tuinagake wereq sereq moraráq tuoneherawoe.

¹⁵ Itene Wahnahka íwáhnorurai ehwéh teienéhe. Itene Wahnah Sísa tuinagake ite oga míona kegá pukia ké íre kiotaikorahúne. Írakaumo. ¹⁶ Mitaqkake Manikánka anotahtaq sawaiinae. Íópeqté kéné wahnahnka moq sawaiinae. Manikáne pembiáhnka anotahtaq ehwehniinae. Ehwehniinaraq itene anotah wahnáhnká íópeqté tuinawire. Tuinaraq wensabé aiq pútare atera pukuro kewé ebeq irigigehe.

17 Anehe íopeqté kégá ite oga miona ke tumeiqmera itene Wahnahpa móitagéhe. Íopeq írábúyá kéhrabeq irigira kereq moráráq kie kiuqmi- anéhe. Mitaq itene Wahnahnseq piehgionéhe. Piehgiónaraq weba ahri- ahri mía míaonehe. 18 Itereq íréhra kereqne irupipeq eyoyóinkehboq mah ehwéh terieq moráráq iwíáh iwíáhoru.

5

Sísa tuina tanáhráqsábé kawerue sokahue méq áwénunonehe i ehwéhne.

1 Itene iyahnabo anímárino, wega tuina wehekáhmé itega íre sehiranue teieráhúne. 2 Inokáhpeq wehukega sene ménsámehnsá íre wahnahno tanáhráq aebó ánínká sire. Mina inserah itene Wahnah tuina tanáhráq sinawire. Minawé ite tagaríáhwe.

3 Mitaqkake wehukega mahra iwíáhéra, Amahnága peh kaweq tanáhráre. Ité peh kaweqtaq mione iwíáhigehe. Iwíáhirataq íre kaweq sunúqká seba apubúue séna kamah arinkéhe. Kía míéh ínínká aní maqmianaitaq apubúue érire. Mina inserah mi tanáhráq apubúue sinawire. Apubúue sína puara wehukega íre pehbeheráh pokorahowe.

4 Itene iyahnabo anímárino, aebó ánínká apubúue sinserah Sísa apubúue tuinawire. Ité íre sunkíkírabeqte ké miáhwe. Minayabe mi wehekáh sína tanáhráq íre áhtenigehe. 5 Ité wéhékáh peh téhrehrabeq kaweqtaq mía míaó ke wóe. Ité íre inokáhpeq sunkíkírabeq miona ke úne.

6 Minayabe íre irasa kégá sugáhnserahniyehboq peh tótuqméq uqma- tianehe. 7 Suga sugao kegá inokáhpeq sugáhwe. Píah nah kegá inokáhpeq múguwahgu agowe. 8 Ité wéhékáh nogó ké tahnsa ké miona puaq tabasíwe míaneheqmúne. Itega Sísansabé aiq pútare ateq mó keyábé irutaboironene. Minawé itene tehnke tahnsane. Sísa ite kaweraitáránsabé mókake ite tumeirankehe iwíáhúne. Mira iwíáhwé itene káhpahraté miraia ayáhuq tahnsane.

9 Manikánka ite anotah kamáh ainieéna íre omaq itáráire. Írakaumo. Itene Wahnah Sísa Karáhéga ite kaweraitena mókake tumeirankeheéna omaq itáráire. 10 Ité oga miáhnaraq Sísa tuinabirapómo. Ité pukonaraq tuinabirapómo. Wega itene ahabáqsabe pukú púana tuinagake weba oga mía míaoneheqmúne. 11 Ité itene irupipeq eyoyóinkehboq mi ehwéh we teawíoro. Menah itega aiq mirauronserah mókakeakq moq mira aruqaruroro.

Ité moke kaweq sansá miraiqeheéna Manikánka séhréh aítáhráhi ehwéhne.

12 Itene iyahnabo anímárino, ité iwáhnorigeheéna Manikánka itetaq wahnah ke omaq sitáráire. Ité Sísa sánsá ahtebeq kawerue sehgi- geéna arambehriue iwáhnorowe. Sensíwíq pankereq sensabé iwíáh iwíáh arítáhiro. 13 Sega mi arámbéhrí miraonsabé irutaboírue sensabé iwíáh iwíáh arítáhiro. Ité ite peh morá iwíáhéq pehwehriue miáhro.

14 Itene iyahnabo anímárino, teiéna ehwéh irátíáhiro. Taoraho keyábé, Kawerue arambehriuro arítáhiro. Áhre keyábé Manikáne ehweh ahreraq sitáhiro. Mareqmarero ke séhréh arítáhiro. Ómi mi keba méq uwaréqme ke miáhro. 15 Ité ahabáraitéhra kewé íre ahabárarítáhiro. Peh ahriahri Manikáne anímári we séhréh atéhéq pehrápeqte ké moq séhréh arítáhiro.

16 Ahriahri iru eyoyó ke miáhro. 17 Púreq aruqaruroro. 18 Kaweq sunúq íre kaweq sunúq ahriahri Manikánsabe, Kaweróne ateq iwíáh iwíáh

atáhro. Minawé Maniká awahbeh sansáne. Ite Sísá Karáhé tagariáh púaq mína tahnsanoro.

¹⁹ Manikáne Awanka iwíáh aitena miraoro ínawe ahqáho atého. ²⁰ Manikáne ehweh irare kené ehwehnsabé siwiréh ariteq anetaníbo íwíáhiyeho.

²¹ Moke íréhra ehwéhnkákáq wehukene sansánkákáq íwíáhue tagéq peh kaweq ehwéh sehgieq kaweq sansá ambubu atíáhro. ²² Moke ahbabáq sansa pehragahro.

Páhsi parabagínai ehwéhne.

²³ Maniká aru ukiréh ánínká wewega itene iru ukiq itena kaweq iwíáh aitankéhe. Wega iteiuwankakáq itene irupipeqkákáq itene inonkankakáq wahnahnaitankéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga tuinagake ite íre ahbabária peh kaweqtaq míagehe. ²⁴ Omaq itárai anínká séhréh aitankéhe. Wega irari ehwéhmé ahriahri sehgi áni púana séhréh aitena mirainawire.

²⁵ Itene iyahnabo anímáríno, itensabé púreraítáhro. ²⁶ Ómi mitaq Sísá tagariáh ké mehweh arítáhro. ²⁷ Sísá tagariáh ké moke iragéhboq mah pahsí sáhnsáhóro. Itene Wahnah áwírue sáhnsáhóro teíúge. ²⁸ Itene Wahnah Sísá Karáhéga ite arutaboíréna séhréh aitéhre.

2 Tésárónáika Ebeq sáhnshwe ahtebé ehwehne.

Táhmáro Tésárónáika suwahpeqte kégá Sísaga tuina tanáhráqsabé múguwahgu iwíáhéra, Wega aiq kowekuraire ue síwáhnoruwe. Poraga mi ehwéh irena mi kegá aiq pútaq ehwéh siahtebageheéna mah pahsí sehiranúwe. Wega sensabé, Péhe éhwéh pehragéq taorahoiyehboq Sísá itene Wahnahne sánsá tauntahunue sehgióro ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Tésárónáika suwahpeqte ké anehe siu pahsíe.

¹ Ite apáhránító íwíq Pora, Sáíra, Tímóti, míone. Itene pahsí sáhnshwe tagahro. Tésárónáika suwahpeqte Sísá tagariáh kéó, itewe Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahneq moráráq mía míaoewe.

² Mía míaonsabé Maniká Iteriboreq Sísá Karéhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq itagéhe.

Íre kaweq sunúqkákáq Sísá tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgiro ehwéhne.

³ Itene iyahnabo anímáríno, Sísane sánsá aiq kawerue ahtebéq tábúsoqme sehgirowe. Itega wensabé wensabé arutaboiratéhowe. Menah peh ákáhtaq ahtebéq irutaboírurowe. Amahnága anotahtaq ahtebéq irutaboírowe. Minayabe itensabé ahrreraq matawéq Manikánsabe kaweróne ateq iwíáh iwíáhúne.

⁴ Íre kaweq sunúq mó kegá íwíóqnarotaq itega Sísane sánsá kawerue ambubu atawéq sehgirowe. Anetaníbo iwíáh íre iwíáhía peh Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá tábúsoqme miraowe. Minayabe ite mó kehiná suwahpeq Maniká tagariáh kéreq míonaraq itene kaweq sansá teri terínúne.

Sísaga tuinagake we íre tagariáh ké kamah arie ehwéhne.

⁵ Sísane sánsá sehgiro puara mó kegá íwíóqnahwe. Minayabe Manikánka itensabé, Kawerowe aitahnaq mókake wega wahnahnirabeq awaq mi-agéhe. Wega wehuke saraqme sainsuahnarraq peh tábúsoqme mirainkehe. ⁶ Manikánka peh tábúsoqme sansánue ite íwíóqnah ke ehweh págegeue kamah arinkéhe.

⁷ Sísaga íopeqté tuinagake itereq itereqne íérime parabaruankéhe. Mitaqkake itene Wahnah Sísareq wene págege íopeqté kéreqka anotah iróbínánínaakáq tuoneherawoe. ⁸ Túírataq ite Manikánsabe iuwahriehre éra Sísá itene Wahnahne ehweh íre sehgió ké anotahtaq kamah arinawire.

⁹ Kamah arinara se itene Wahnah míéhrebeq ahriahri íre míaneherawoe. Wega téhrehrebeq págegeue arambehriirabeq íre míaneherawoe. Se peh iraipéq ahriahri méra síérínayabé kamah oneherawoe. ¹⁰ Sísá tuina wehekáh we tagariona ke, wensabé aiq pútare atona kegá wensabé anotahtaq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega teiátáuna ehwéh Sísá éhwehnsabé aiq pútare uro puag ite moq mitaq méq wensabé iwíáh iwíáh atagéhe.

Sísá tagariáh kégá wene ehweh kawerue sehgióheéra púreru ehwéhne.

¹¹ Mókake sína tanáhráqté náneqsabé iwíáhéq itensabé púreréq, Séhréh arito ue púreraita aitaúne. Manikánka ite omaq itena, Kaweq sansánoro

aitaráire. Ite Manikánsabe aiq pútare ateq kaweq arámbéhríoneheqmúne urowe. Itega moke wega teiu naneq kawerue miraiageheéna págege aito ue púreraitone.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísa áwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atagehehéq púreraitone. Wene sánsá kawerue mirairataqmé Maniká Iteriboreq itene Wahnáh Sísa Karáhéreqka iteíwíq pankerera kawerowe aitera ite séhréh aitagéhe.

2

Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní éhwehne.

¹ Itene iyahnabo animárino, itene Wahnáh Sísa Karáhéga tuinagake itereq míageheéna tumeirankéhe. Mi tanáhráq múguwahgu iwíáhiyeoéna kawerue irageheéna teiníe. ² Mi wehekáh aiq sótaikuraire e ke míáhwe. Mó anínká iwíáhéna, Manikáne Awanka iwíáh aintaráime aiq sótaikuraire uraire. Mó anínká Manikáne ehweh síwáhnoréna, Ai q sótaikuraire uraire. Mó anínká péhenéna, Ite Porarehga páhsiipéq mi wehekáh aiq sótaikurai ehwéh aiq sehiranurowe uraire. Sene ehweh írátíówana iwíáh kikirirana irupipeq íre kawerínehboq Sísa aiq tutaire uro ehwéhnsabé íre aiq pútare aritáhro.

³ Péhe éhwéhnsabé aiq pútare aritéhboq írátíáhro. Sísa tuina wehekáhmé íre pehipi tuinawire. Írakaumo. Ebeqme áhnte saiyo kegá Sísa sánsá suera wensabé ahqáho ataneherawoe. Mitaqkake Manikáne ehwehnsabé awahrieh anímé, iraipéq míanaína anímé ábóraraginawire.

⁴ Áhnte kegá, Mina itene maniká míre éra iwíáh iwíáh atáhwe. Ábóraragína anínká moke mi naneqsabé ahqáho inawire. Minawarimé abehq nánere éna wenáwíq pankerena ínébataq anotah aní múge inawire. Manikánsabe iwíáh iwíáh atona nahtápéq kiwéna, Íné Maniká múge inawire.

⁵ Iteba míarautaq mah ehwéh aiq teiátáuge. Minawé aiq ibitagiro? ⁶ Mi aní amahnága íre ábóraq míahrahinsabé tagaríáhwe. Manikánka mi tanáhráq aiq awehraq mire iwíáhínaraqmé we ábóraraginawire.

⁷ Amahnága ahkaragára sansámárimé peh kopípéq kéhre. Ahkaragáraga saiqnaríéh anínká pokínaraq mi sansá ábóraraginawire. ⁸ Téhwe Manikáne ehwehnsabé awahrieh anínká ábóraragínana anehe Sísa tuinae. Itene anotah Wahnáh téhreh naneqkakáq tuinaraq wene áwéhipeqté éúqká mi aní tabiqsuankéhe. Téhreh naneqka mi aní íre kaweraruawire.

⁹ Manikáne ehwehnsabé awahrieh aní sínaraq owainawanka págege atahna puana wega péhe ótáq sánsánkákáq íre miraorahi sansánkákáq mirainawire. ¹⁰ Mi anínká áhnte ahbábáq sánsá miraéna iraipéq pokira keyábé wene péhe sánsánsabé, Ai q pútare aintáhro aritanawire. Segá ai q pútaq ehwéh Manikáne kawerarite ehwehnsabé suwahríáhna puara mi aníné péhe sánsánsabé aiq pútare atera iraipéq pokigehe.

¹¹ Minayabe Manikánka sene iwíáh íre kaweraritanae. Segá ai q pútaq sansánsabé, Ite iuwahriehre íra puana Manikánka péhe sánsánsabé ai q pútare atáhro inae. Minayabe se péhe sánsánsabé ai q pútare atagéhe. ¹² Segá ai q pútaq ehwéhnsabé íre ai q pútare atera peh ahbabáqsabe suwahbáhna puana Manikánka anotah ehwéh aritena sainsuanawire.

Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna aiq omaq ito ehwéhne.

¹³ Itene iyahnabo anímárinó, Manikánka itensabé arutaboiritéhre. Itega íre ibitarusa peh itensabé iwíáhéq wensabé iwíáh iwíáh atone. Wega ite meirena kaweraitankeheéna téh omaq itowana Wenawanka ite kaweqtaq míageheéna moq omaq itowe. Itega wene ehwehnsabé aiq pútare atáro puana Manikánka kaweraitáráire.

¹⁴ Itega teiátáúna ehwéh aiq pútare aitarónsabé itene Wahnah Sísa Karáhé téhrehnkakáq míehrabeq pokigeheéna omaq itowe. ¹⁵ Minayabe íwáhnorurauna sansá ambubu atíáhiro. Itene iyahnabo anímárinó, mi sansá íwéhipeqté éhwéhnkákáq páhsiipéqté éhwéhnkákáq íwáhnoruraune. Mi ehwéh kawerue ambubu atíáhiro.

¹⁶ Itene Wahnah Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboirióye. Segá itene irupipeq aiq kaweraitároyansabé itene irupipeq ahriahri eyoyóinae. Ite séhréh aitera oga mía míaoneheqmúne iwíáh aitaráóye. ¹⁷ Itega kaweq arámbéhriéq kaweq ehwéh irarigeheéra segá ite kawerue séhréh aitera págege aitagéhe.

3

Manikánka ite séhréh aítankéhboq púreraitáhiro i ehwéhne.

¹ Itene iyahnabo anímárinó, mó ehwéh kéhre. Sísa itene Wahnahne ehweh abae aginkehboq itensabé púreraitáhiro. Itega mi ehwéh téh írátótaq kawerue ireq ambubu atiarowe. Mó kegá mína onserahnigehboq púrerarítáhiro. ² Sísame ehweh teriunaraq mi ehwehnsabé mó kegá aiq pútare atáhwara mó kegá íre aiq pútare atáhwe. Íre aiq pútare atáh ké ahkaragára ahababáq kega íubíyehboq púreraitáhiro.

³ Itene anotah Wahnáhnká anetaníbo iwíáh íre iwíáhia peh kawerue wahnahnaitankéhe. Owainawanka ite ahabáraitehnehoéna itene anotah Wahnáhnká séhréh aitena págege aítankéhe. ⁴ Sehgióro urauna ehwéh aiq kawerue sehgiówe. Itega iwíáhnúnawe, Mókakeakáq kawerue sehgiówe iwíáhnúne. Itene Wahnahnka mi iwíáh aitéhrana irupipeq kawerire.

⁵ Itene anotah Wahnáhnká iwíáh aítahnaq Manikánka arutaboiri sansá iahtebagehe. Sísa Karáhéga wene arambehri ambubu atawéna kawerue sehgiunserah miraigehe.

Ómiga arambehrioro i ehwéhne.

⁶ Itene iyahnabo anímárinó, itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírué teiníe. Táhmaro Sísa tagaríáh kegá taorahoéra íwáhnorurauna ehwéh anterúáhwe. Mína tahnsa kéreq íre míáhiro. ⁷ Ite tagaríáhmé iteba míaraunaraq íre taorahouraune. Itega miraurauna serahnoro.

⁸ Iteba míaraunaraq itene tópah pehipi íre naraune. Írakaumo. Inokáhpéqkákáq wéhékáhnkakaq págegeue arambehriuraune. Iru págege aitéhoéq íre ineh inehia itene táhutahuqsabé arambehriuraune. ⁹ Íwáhnorúnayabé itega táhutahuq náíero irarurauno? Írakaumo. Náíero íre iraruraune. Itega arambehriurauna sansá tagéq mína tahnsanigeheéq mirauraune.

¹⁰ Iteba míaraunaraq mahraréq, Arambehriyabé taorahoi aní tópah íre náíero uraune. ¹¹ Amahnága ite táhmaro peh taorahoéq íre arambehriowe. Peh íre itereq wehgariraq irare irareowe. Minayabe mó kegá teiátówaq írátáúne.

¹² Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhé áwírue taoraho keyabé mah ehwéh teriéro aitone. Mahraréq, Itene táhutahuq mewe nagehboq tabasíwe méq kawerue arambehrioro teriéro.

¹³ Itene iyahnabo anímárino, kaweq sansá miraéyabe taorahoiyehboq peh ahriahri mira aruqaruroro. ¹⁴ Mah pahsípéqté éhwéh anteru-ahna aní peh áwé tagahro. We ayehitawiankéhboq pehragéq weba íre kowíáhro. ¹⁵ We naruo aní míre íwíáhiyeho. We iteruwahrah aní púana wega tábúsoqme iwíáhinkéhboq peh kaweq sansánúno págegeue teawéro.

Iru ukiq itahráhi ehwéhne.

¹⁶ Itene anotah Wahnáhmé iru ukiq itahráhi aníne. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri wega itene iru ukiq itahráhire. Wegá itene iru ukiq itena iteba mía míainkeheéq púrerúne.

Porane páhsi parabagínai ehwéhne.

¹⁷ Íné Poraga amahnága ínénéne niahtate mahna parabagínai ehwéh sehiranuge. Moke ínégá íátáu pahsí mahna tahnsa séhírá káráire. Mahna tahnsa séhírámé peh ínénéne sehirá míre. ¹⁸ Itene anotah Wahnáh Sísa Karáhéga ite moke séhréh aitéhre.

1 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Tímótine anowawé Asiu iní míwana wenabowe nahnsó aní míowe. Poraga Tímóti áwáhnorúwana wega Porane ehweh tábúsoqme sehgiuwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé mahrarue teawena, Péhe éhwéh irare keyábéwé, Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansánsábéwé, Sísá tagariáh kéréq wahnahno keyábéwé, Sísá tagariáh ké síwáhnoréna kaweq sansá sehgieyabewé, orenínsó kéweinínsó séhréh ariteyabewé, tauntahunue arambehriéyabewé, móneyabé kawerue iwíáhéyabewé, áwáhnorúwe. Poraga mah ehwéhnkákáq mó ehwéhnkákáq mah pahsíipéq sehiranúwe.

Poraga Tímóti ebeq awu pahsíe.

¹Tímóti, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Sísá Karáhéreq Maniká ite kaweraitéh ánínseqka, Sísá éhweh kosíwáhnorúno aintera eqmaq núwátóye. Mókake Sísá Karáhéba kaweq matábúrápéq oga mía míaonehe iwíáhúne. ²Ínéga Sísá éhweh áwáhnorurautaq ahtebarona puah are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé itene Wahnahnséqka are séhréh atera sirutaboiratera arene aru ukíq atagéhe.

Péhe éhwéhnsábé ahqáho ataneheqmúne i ehwéhne.

³Íné Másérónía marákórápéq pokinaurautaq arensabé, Épésá suwahpeq míahno éna amahnága moq mitaq míahno teawúge. Táhmáro areba míáh kégá péhe éhwéh síwáhnorowe. Arega mi keyábé, Itene péhe éhwéh mó síwáhnoriyehboq túbáh agoro terio. ⁴Áwahe ehwehnikákáq sigaqnaréh síwíqmarí iwíáho ehwéhnkákáq síwáhnorowara íráh kégá ehwehowe. Mina tahnsa éhwéhnkákáwé peh múguwahgu iwíáh aritahnara Manikáne sansá íre ahtebahrahowe. Minayabe, Túbáh agoro terio. Sisansabé aiq pútare atéhranka ahtebahrahowe.

⁵Kawerue síwáhnorinaraq íréhra kégá ahababáq íre miraia sirupipeq mó keyábé sirutaboiraritagéhe. Sirupipeqté áhbábáq sánsánsábé íre sirutaboirára peh kaweqtaq míéhransabe sirupipeq pehwehrue míagehe. Sísansabé aiq pútare atéhra puara mó keyábé sirutaboiraritagéhe.

⁶Táhmáro kégá mi kawéq sánsá sinehepeq suera peh seyene iwíáhéra peh abehq éhwéhmárinowe. ⁷Sega Manikánka sehgióro ú ehweh síwáhnoréyabe suwahbówe. Ité aiq ahtebóne iwíáhéra síwáhnoro ehwéh sirupipeq íre irasa pehipi irare ireareowe.

⁸Íte tagarionawe Mósísiga sehgióro ú ehwehniká wehukene ahababáq sansa sokigiorahi ehwehne. Mí ehwéhnká ahababáq sansa sokigi inkeheéna Manikánka mi ehwéh omaq atowe. Mí ehwéhnká miráinaraq aiq kaweq ehwehne atone.

⁹Mósísiga sehgióro ú ehwehmié íre peh morá kaweq keyábé sehgióro irarúwe. Írakaumo. Wene ehweh anterúáh kéwé, píribahri kéwé, Manikánsabe suwahrieh kéwé, ahababáq kewe Manikáne sansánsábé suwahriehre éra peh mah marákóipéqté sánsá sehgió kéwé sinoibo subiq súáh kéwé mó ke subiq súáh kéwé moke mina tahnsa keyábéwé mi ehwéh irarúwe.

¹⁰Mó kené ahre weh abariira kéwé wehukenínká mó áwáhu wehukení ahkaragára sansá mirao kéwé mó kené animári aebóo kéwé péhe éhwéh irare kéwé mó keyábé péhepehe aritewé moke mó íre kaweq sansá mirao

keyábé Mósísiga sehgióro ú ehweh teriuwe. Moke mina tahnsa ahbábáq kégá aiq pútaq ehwéh anterúáhwe.

¹¹ Aiq pútaq ehwéhmé íre mó ehwéhne. Írakaumo. Peh morá Manikánka korerio teniátái ehwéhne. Ínéga wene kaweq ehwéhmé teriú ání múge. Mi ehwéhnká, Maniká págege anínéna anotah tehrehraheq mía míai aníne teire. Minayabe iwíáhéna wensabé iwíáh iwíáh atóge.

Manikánka wensabé arutaboírúnsabe Poraga kaweróne ato ehwéhne.

¹² Itene Wahnah Sísa Karáhéga wene arambehri mirainkeheéna eqmaq núwátáire. Ínéga kawerue arambehrinawire iwíáhéna págege aintáráire. Minayabe kaweróne atóge. ¹³ Íné Sísa íre tagariarautaq íné wene naruo aní míarauge. Wene naruo aní ména wensabé áwioqnéna éhruru atáráuge. Wensabé íre aiq pútare atena peh múguwahgu aní ména mi ahbábáruraugana wega ínensabe arutaboíraintena insahwé aintáráire. ¹⁴ Itene Wahnah Sísa Karáhéga iwíáh aintena íné anotah sehréh aintárái puana wensabé aiq pútare atena nirutaboíruraugé.

¹⁵ Ahbabáqka ite saiqnariaraitaq Sísa Karáhéga ite meirena kaweraintanieéna mah marákóípéq tumiówe. Tumío ehwéhmé anotah kawéq éhwéh púaq ómiga aiq ahtebahrahúne. Ahtebéq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Áhnte ahbábáq ké míáhwana ínéga ahbabáq aní míaraugana néne ahbabáqka moke mó kené ahbabáq kiotaikuraira. ¹⁶ Kiotaikurairara mah kehiná kéhínánká, Sísa ahriahri uwaresa ání míéhre tagageheéna wega ínensabe arutaboíréna kaweraintáráire. Kaweraintáráirara wehukega íné tagéra iwíáhéra, Ite moq kaweraitahráhire éra aiq pútare atéhransabé oga mérapeq awaq miagéhe.

¹⁷ Manikámé we mía míai Wahnáh míre. We íre pukorahi aníne. Wehukene siuranka Maniká íre tagahrahowe. Webataq Manikáne. Ahriahri we anotah Wahnáh míéhre éq wenáwíq pankereq wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq mire.

Ahbabáq sansansábé ahqáho ate peh kaweq sansá sehgio i ehwéhne.

¹⁸ Tímótio, are nénahni úkurone. Manikáne ehweh iraruro kegá are éhweh irarurowe. Minayabe sehgie sansa teawiníe. Segá iraruro ehwéh ahrreraq matawé ahbabáq sansansánsábé anotahtaq ahqáho ate Manikáne arambehri tauntahunue sehgio. ¹⁹ Manikáne sansá ambubu atawé kaweqtaq míéhnaqmé arene aru ukiqme míaniewóne.

Táhmáro kegá ahbabáréra siru págegeuronsabé anetaníbo iwíáhéra Sísané sánsá sinehepeq sutowe. Sinehepeq sutonsabé abehq úkurowe. ²⁰ Mina tahnsanuya anité sensíwíq Íménéúsireq Árékásántareq míéhye. Segá Manikánsabe éhruruuyansabé owainawanka anotahtaq kamah arinara siahtebageheéna owainawapa míáhtao arítóge.

2

Ómi keyábé púrerarítáhiro i ehwéhne.

¹ Téhwe sehgie ehwéh teawiníe. Ómi keyábé mahraoro terio. Manikánsabe kaweróne ue iwíáh iwíáh ateq mah kehiná kéhínánsábé iwíáhue púrerarítáhiro. Manikánka séhréh aritankéhboq púrerarítáhiro terio. ² Ite pehwehrue méq tabasiwe méq kaweqtaq míanehboq wahnah kereq anotah anímárinseqsabé púrerarítáhiro terio. ³ Minawé kaweq

sansáne. Manikámé ite kaweraitéh áni púana mi sansá miraúna keyábé awahbehre.

⁴Wega moke mah kehiná kéhínánká aiq pútaq ehwéh ahtebéyabe awahbehre. Ahtebehrataq wega kaweraitahrahire. ⁵Manikámé peh morá áníne. Wehukega Maniká tagariageheéna mibeq mahbeq arítéh ánímé peh morá Sísa Karáhé míéhre. ⁶Ómi ite insahwé aitanieéna awehraq tanáhráq itene ahababáqsabe pukúwe. Pukúnsabe Manikánka ite sokigiéna, Moke mah kehiná kéhíná kaweraiteyabe nuwahbehre uraire.

⁷Mi ehwéh síwáhnorinkeheéna Manikánka eqmaq núwátáire. Íné íre péhenia peh aiq pútariahnsanuge. Nahnsó kegá aiq pútaq ehwéh irera Manikáne sansá ahtebageheéna koreri terinúno éna eqmaq núwátáire.

⁸Íné nuwahbeh sansá teawiníe. Arega ómi kehiná suwahpeqte wéhyábé síwáhnoré mahraré, Weho, ibiahnsanome ehwehome pehragéq peh kaweqtaq méq iyahnkara pankeqme púrero ue síwáhnorúno.

Ahreronsábé kaweqtaq míáhiro arito i ehwéhne.

⁹Mó ahréro síwáhnoro ahréro, tabasíwe méq kawerue inerinerue míáhiro. Áhnte awahriq naneq pehragéq peh áberáhna korósí sukiwe míáhiro. Pásésuqme áhnte moné tahnsa korósíwé awahriq naneq-marínsábé íre iwíáh iwíáhoró. ¹⁰Íre iwíáhéq peh Manikáne ehweh sehgieq mó naneq mó naneq kaweq arámbéhríro. Íre korósí peh itega kaweq arámbéhríome itene awahriq naneq tahnsa kéhre. Íné Manikáne sansá tagaríoge irari inínká miráinaraq aiq kawerinae.

¹¹Momiwíorabeq ahrerónká íre ehwehnia peh ehiya méra Manikáne ehweh kawerue irera ahtebagehe. ¹²Momiwíorabeq ahre inínká weh wahnahnue síwáhnorineho. Írakaumo. Síwáhnorinehboq peh ehiyamé ehweh irankéhe.

¹³Ahrerono, írátíáhiro. Téhwe Manikánka Éhráma mirarena anehe wene ahre Íwi mirarowe. ¹⁴Éhrámaga owainawane péhe éhwéh íre aiq pútare atowe. Írakaumo. Peh wene ahrega owainawane péhe éhwéh irena Manikáne ehweh anteruowe.

¹⁵Ahre inínká Sísansé sansá ambubu atawéna mó keyábé arutaboiréna kaweqtaq ména tabasíwe míahnaraqmé aiq kaweq sansáne. Mina tahnsa inínsónká ani maqmaréhrataq Manikánka kaweraritankéhe.

3

Peh kaweqtaq míáh kegá Sísa tagariáh kéréq wahnahnoraho ehwéhne.

¹Sísa tagariáh kéréq wahnahnéyabe awahbeh anímé anotah kawéq arámbéhrí miraéyabe awahbehre. Minawé aiq pútaq ehwéhne. ²Sísa tagariáh kéréq wahnahné arambéhrí miraéyabe awahbeh anímé peh kaweqtaq mía míai anínká wahnahnorahire. Peh morá áhré matiéh anímé, tabasíwe míéh anímé, uwaresa anímé, tábúsoqme iwíáhi anímé, nahnsó mehweh kiraboi anímé, Maniká awahbeh sansá kawerue síwáhnororahi anímé, peh mina tahnsa anínká Sísa tagariáh kéréq wahnahnorahire.

³Mi arámbéhrí íre wahnahnorahi anínsábé teawiníe. Píah néna múguwahgu aruqaruri anímé, mónéyabé arutaboiri anímé, tobeh aruqaruri anímé, ehweh aruqaruri anímé íre wahnahnorahire. Peh uwaresa anímé wahnahnorahire. ⁴Wene ani ahre kawerue wahnahni anínká Sísa tagariáh kéréq wahnahni ani míahrahire. Sibowáné ehweh íre

irasa pehipi anterúáh ánimáriné sibowáwé íre wahnahnorahire. ⁵ Wene ani ahre íre kawerue auráq matiahnaraqmé Sísá tagariáh kéréq árahue kawerue wahnahnorahiro?

⁶ Peh amahnága Sísansabé aiq pútare atéh ánínká íre wahnahnorahire. Peh amahnága aiq pútare atéh ánínká wahnahnínaraq píribahriéna, Íné anotah aní múge íwíáhinabomo. Iwíáhínaraqmé Manikánka naho owainawa kamah awunserah kamah awinawire.

⁷ Sísá íre tagariáh kéga, Peh kaweq aníne atáh ánímé Sísá tagariáh kéréq wahnahni aní miahrahire. We íre kaweq aní míre íwíáhirataq sega éhruruirana owainawanka mi aní saiqnarianawire.

Peh morá kaweq sansáno ke Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnoraho ehwéhne.

⁸ Peh kaweqtaq méra kaweq iwíáho kéga Sísá tagariáh kéné morábí matiáh ménsáméhnsátáq wahnahnorahowe. Píah naruqnaruro kewé, mó kené ménsáméhnsánsabe aigará pabeki kewé íre wahnahnorahowe.

⁹ Siru ukiqme méra peh Manikáne sansá kawerue ambubu atíah kéga wahnahnorahowe.

¹⁰ Téhwe pehgáriq arámbéhrí sieq áhwárawe tagahro. Tagehrataq kawerue arambehriéra kaweqtaq mía míairataq morábí matiéhra mensáméhnsátáq wahnahnorahowe.

¹¹ Sene ahrero moq peh kaweqtaq mía míao inínsó miéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká péhe éhwéh íre aritera peh tabasiwe miéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe. Sene ahreronká íre sibitarusa peh kaweq arámbéhríéra mó ke séhréh arítéhrataqmé sensuwehqsonka wahnahnorahowe.

¹² Peh morá áhré matiáh kéwé sene ani ahre kawerue wahnahno kewé mi arámbéhrírát wahnahnorahowe. ¹³ Sísá tagariáh kéné wahnahnka kawerue wahnahnotaq tagah kéga sensíwíq pankeráhwe. Sensíwíq pankeráhwara kawerue wahnahnéra íre áhreia Sísá Karáhé éhweh pahsuqme teriéwe.

Manikáne sansá áwahewé anotah naneq mire i ehwéhne.

¹⁴ Pehgáriq tanáhráq areba koraganie iwíáhéna mah pahsí sehiranue áwúge. ¹⁵ Areba íre apubúue konaraq arega Sísá tagariáh kéga momiwíirabeqte sánsámé Manikáne animárinésábé ahreraq matiankeheéna mah pahsí sehiranue áwúge. Maniká oga mía míairaq ite Sísá tagariona ke wene animarí míone. Awankátate nah pegiqmárahnserah ite Sísá tagariona kéga momiwíorabeq aiq pútaq ehwéh pankerone.

¹⁶ Ite kawerue tagarionawe Manikáne kaweq sansá nahomé kopéq kowana Sísá tutai puana amahnága ábóragire. Wene sánsá áwahewé anotah nanere. Minayabe mah igónkónká aiq mahraréna,

We wehukení úkúwara wehukega we tagowana

Manikáne Awanka wene sánsá peh kaweq sansáne atowe. Íópeqté kéga moq we tagowe.

Manikánka wene kaweq matábúrápéq tumerena,

Mahtaq anotah Wahnáh aní miahno atowe.

Mó kéga we éhweh mah kehiná kéhiná míáhrabeq teriéwara mah marákó marákóipéqté írah kéga wensabé aiq pútare átáhwé íre.

4

Péhe éhwéhnká wehukene iwíáh íre kaweraritéhre i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráqmé táhmaro kegá wahnsane péhe éhwéh irera sehigéhe. Mó kegá owainawamariné ehweh síwáhnorirara irera Sípane sánsá suagéhe. Minayabe Manikáne Awanka aiq pahsuqme iraruraire. ² Péhe éhwéh irera sirupepeq múguwahgu agéra ahbabáq sansansábé íre siyehitáhnara peh péhe éhwéh síwáhnorigehe.

³ Péhe éhwéh síwáhnoréra, Mahbiga ahre mewe weh úkiyehboq peh itaq mahbigáú mía míaooro éra mó naneq tahutáhúq órira míre ahriahri awehrioro éra síwáhnorigehe.

Moke táhutahuqme Manikánka aiq mirarowe. Minayabe wensabé aiq pútare atera aiq pútaq ehwéh írátíáh kegá wensabé kaweróne atera mi tahutáhúq pehipi nahwe.

⁴ Moke Manikánka miraro naneqme aiq kaweq nanere. Minayabe itega íre awehria peh wensabé kaweróne ateq pehipi nanehe. ⁵ Manikánka moke táhutahuq nah naneq mire insabé itega wensabé kaweróne atona puaq íre awehria pehipi nóne.

Poraga Tímótinsabé Sípane kaweq arámbéhrí ání míahno ato ehwéhne.

⁶ Arega mah ehwéh Sípa tagariáh ké síwáhnorinaraq Sípa Karáhéne kaweq arámbéhrí ání míankehe. Aiq pútare atahna ehwéhnká are págege atáráirah kaweq sansá ambubu atiarone. ⁷ Ahbabáq áwahe ehwehmé, múguwahgu ehwéhmé pehragáhnno. Peh Manikáne kaweq sansá miraúno.

⁸ Wehukene ayahnsa págege arite sansamé ákáhtaq kaweq sansáne. Manikáne kaweqtaq mé sansámé anotah kawéq sánsáne. Wene sánsá sehgió kegá amahnága oga miáh tánáhráqkákáq mókakeakáq oga mía míaooneherawoe. ⁹ Mah ehwéhmé aiq pútaq ehwéh míre. Ómiga irera aiq pútare atéhrataqmé aiq kawerinae.

¹⁰ Maniká oga mía mía anínéna moke mah kehiná kéhíná merirena kaweraritáhráhire. Wensabé aiq pútare atáh ké aiq kaweraritéhre. Minayabe aiq pútare ateq págegeue arambehriúne.

¹¹ Mah ehwéhmé síwáhnoré, Kawerue sehgióro terio. ¹² Are íre anonani míahnayabé mó kegá awiréh atéhrataq ahqáho arito. Peh kaweq ehwéh iraré kaweqtaq mía míaé mó keyábé arutaboírúno. Aiq pútare atahna sansá ambubu atawé peh kaweq sansá miraúno. Sípa tagariáh kegá are tagéra arene sánsá miraighboq teawú éhwéh sehgio.

¹³ Areba íre apubúue konaraq wehuke miáhtáq Manikáne ehweh sáhnsahwe pahsuqme kawerue síwáhnorúno. ¹⁴ Aboawah wehgá siyahnkaratáté arenaneq táhtoréra Manikáne Awanka iwíáh arítarái ehwéh irarurotaq Manikánka págege atáráire. Segá iraruro ehwéhmé kawerue ahreraq matawé sehgio.

¹⁵ Arene arambehri kawerue miraúno. Ómiga tagéra kaweq sansáne iwíáhigehboq teawú éhwéh ambubu atawé sehgio. ¹⁶ Arerensabéákáq arega síwáhnoróna ehwéhnkákáq auráq matiahno. Teawú ehweh ambubu atawé sehgio. Mirainaraqmé íre arebataq áhnnte arene ehweh íráh kéreq moq oga mérapeq awaq miagéhe.

5

Poraga kaweq síwáhnoré sansa Tímóti teawu ehwéhne.

¹ Arega aboawah wehreq orerónseq ehweh terínaraq píribahriinehboq arenabouránsábé tábúsoqme ehwéh teawenanserah pehwehrué terio. Mahbireq o menáhwénseqsabé arenábáq áwáhnorónanserahnue kawerue

síwáhnorúno. ² Aboawah ahrérónseq orenínsónseq arenanoura auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Ahre ahrariyabé arenanahno auráq matawé séhréh atahnanserahnúno. Sene sinonkataq táhtoréhnehboq pehragé séhréh arito.

Kéweíninsó kiraboé ehwehne.

³ Íre aninkákáq óréní kéweínínsábé kaweq sansánúno. ⁴ Kéweíní wene aninseq anahwareq miéhrrataq sega auráq matawéra kiraboigehe. Sinoiboga sene animári ebeq kirabouronsabé se ore orení úkirataq sene animárinká se kiraboigehe. Sene káironaní kiraboéyabe seyene arambehrie. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Íre aninkákáq anahwankákáq kéwéínímé orení úkínaraq wega iwíáhéna, Manikánka séhréh aintankéhe ire. Minayabe wega wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq Manikánsabe, Íné séhréh ainto éna púreq aruqarurire. ⁶ Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboíréna peh we awahbeh naneq sehgi kéwéínímé pusa aní tahnsa miéhre. ⁷ Minayabe kéweínínsónsábé mah ehwéh kawerue síwáhnorúno. Sega kaweqtaq mia máirataq mó kegá se íre síéhrruigehe.

⁸ Wehga wenawahraheq wene káironanínseq íre auráq matawéna kiraboínaraq Sípane sánsá aiq anterúéh púana anotah ahabábáq sánsánire. Mí ahabábáqká Sísa íre tagariáh kéné ahabábáq aiq kiotaikire.

⁹ Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehboq kéweíninsó síwíq sehiranúno. Orenímé 60 opéq sotaiki orenímé peh morá wéhráq miarai inímé wenáwíq sehiranare kirabooro arito. ¹⁰ Mó kegá, We kaweq arámbéhrí mira aruqarururai iní mire atáh inímé kirabooro arito. Wene animári kawerue sóránkirai inímé, nahnsa mehweh aritena kirabourai inímé, Sísa tagariáh kégá íre wahtopeqte surowana sigára pabeq pabeq arítarái inímé, suwahre ke soberurai inímé, mó ke kawerarítarái inímé mina tahnsa kaweq arámbéhrí mira aruqarururo kewéíninsó síwíq sehiranúno. Mina tahnsa inímé orení úkínaraq Sísa tagariáh kégá morábí kiraboigehe.

¹¹ Kiraboírataqmé o ahré kéwéíninsó síwíq íre sehiranúno. Téhwe Sísa Karáhéne arambehri miraonehequmúne iraréra anehe mí arámbéhrí sinehepeq suera wehkigehe. ¹² Mirairataqmé seyene ehweh anterúáhsábé itene Wahnahmka ehweh aritankéhe. ¹³ Sega taoraho ke úkéra mó kené nahtapeq poku pokuéra íre sereq wehgaq naneq mire éra éhrruirataq sensíwíq pehragáhno. Mina tahnsa kewéíninsó síwíq íre sehiranúno.

¹⁴ Íné teriúmé o ahré kéwéíninsónká mó wehkéra ani maqmarera kawerue sóránkírataqmé kaweq sansá mire. Kaweq sansánowara itene naruoga sene kaweq sansá tagéra íre íéhrruorahowe. ¹⁵ Táhmaro kewéíninsónká Sípane sánsá sinehepeq suera owainawa kérowe. Minayabe tagariáhwe.

¹⁶ Sísa tagariéh inínká wenawahrah kewéíninsó kirabo arito ato. Sísa tagariáh kégá kéweíní kóréní wene iyahnabo íre miéhrrataq wahba kirabo atahro arito. Peh morá sensuwahrah íre miáh kéwéíninsómé Sísa tagariáh kégá wahba kirabo aritahro arito.

Sísa tagariáh kéréq wahnahno ke séhréh ariteq náriéro i ehwéhne.

¹⁷ Sísa tagariáh kéréq wahnahno kégá kawerue wahnahnirataq sensíwíq pankereq awehraq apéq nári nárinoro terio. Sega Sísa ehweh tei teinéra iwáhnorirataqmé anotah iwíáh iwíáh ariteq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Káhoga sera sombirah arámbéhríinaraq wene áwéhraq íre músú atáthro. Pehipi nankehe ire.

Wene ehwehnka mó mahraréna,
Ite séhréh aitéh ání awehraq apéq náwéro ire. *(Lo 25.4; Mátíyu 10.10; 1 Kórína 7.9)*

Mina onserah Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá kaweruwe arambehriirataq awehraq apéq nári nárinoro terio. ¹⁹ Peh morá ánínká Sísa tagariáh kéréq wahnahni anínsábé ehweh atahnaraq mi ehwéhmé íre iro. Téhranitégábópoq apahránítógábópoq ehweh atéhrataq sene ehweh iwíáhue tagáhno. ²⁰ Wahnah animárínká ahbabárirataq áhnte wehuké momiwíorabeq mó wahnáh ání mó wahnáh ánínue ehweh arítáthro terio. Mó wahnáh kegá irera áhreéra kaweqtaq mía míaigehboq ehweh arítáthro terio.

Poraga Tímótinsabé miraúno i ehwéhne.

²¹ Peh morá sánsá ómi keyábé miraúno. Anotah anínseq arenawahraheq mó sansá miraé moke mó ke mó sansá miraé anotah íre kawerinae. Ómi keyábé peh monseráhnue iwíáhue saraqmaro. Manikánseq Sísa Karáhéreq Manikánka omaq sito íópeqté kéreqka tagariáhwe. Segá tagariáhtaq mahna teawú éhwéh sehgio pahsuqme teiúge. ²² Sísa tagariáh kéréq wahnahni aní míankeheé íre apubúue ayahnkara táhtoqme omaq ato. Mó anínká ahbabárinaraq arega moq mina tahsaninehboq peh kaweqtaq mía míaúno.

²³ Are awahreé arupipeq érinšabé íre peh morá wání náhno. Náhníáq sera anonkakaq pehgáriq náhno. ²⁴ Mó kené ahbabáq ábóraq kéhrara tagah kegá ehweh arítáhwe. Mó kené ahbabáq amahnága íre ábóraq kéh púana peh mókake ábóraq kanawire. ²⁵ Mina inserah wehukene kaweq arámbéhrí ábóraq kéhre. Kaweq arámbéhrí íre apubúue ábóraq kahnaraq minaakaq mókake ábóraq kanawire.

6

Arambehrio keyábé kawerue arambehrioro i ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh ké arambehri keyábé mahraré, Itene wahnah kené ehweh kawerue ireq sensíwíq pankeráthro arito. Itene wahnah kegá itene sánsá tagéra Manikáne ehwehnsabé ahqáho atera wenáwíqsabe éhruruiyehboq kawerue arambehrioro arito. ² Arambehriaraq atéh ánínká Sísa tagariahnaq wene arambehri ánínká iwíáhéna, Íné arambehriaraq intéh ánímé nánuwah tahnsá míéh púana peh taoraho arámbéhríinie iwíáhineho. Írakaumo. Kawerue iwíáhinkehboq mi aní áwáhnoruno. Mi anínká arambehriaraq atéh ání arutaboirue séhréh atena kawerue arambehriinkehboq áwáhnoruno. Arambehrio kegá mira iwíáhirataq sega anotah kawéq arámbéhrío ke míagehe.

Móneyabé arutaboirme ahbabáq áwahe wíre i ehwéhne.

Wehukega kaweq sansá miraigehboq teawú éhwéhmé ahriahri síwáhnoré kawerue sehgióro arito. ³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne aiq pútaq ehwehnká Manikáne sansá kawerue iwáhnorire. Mi ehwéh suena peh mó ehwéh áwáhnori animé ⁴ we píribahri aní ména peh íre írén ání miéhre. Peh ehwehéyabe awahbeh aní míre. Wega síwáhnorirara wene ehweh íráh kegá mó keyábé íre kaweq iwíáhéra ehwehéra síéhruruéra ⁵ tobéhéra ahbabáq iwíáhowe. Ahbabáq iwíáhéra aiq pútaq ehwéh íre irera

peh múguwahguowe. Múguwahguonsabé péhe íwíáhéra, Ite Manikáne sansá sehgiunayabé áhnte mensáméhnsá pehipi meyanehemúne íwíáhowe.

⁶ Manikáne sansá sehgiunaraq wega áhnte kaweq naneq náí náinire. Ménsámehnsánsabe íre irutaboiria peh wega náí naneq awehraq kéhre íwíáhúnaraq itene iru ukiréhre. ⁷ Iteinoréhga maqitáhtáq íre мэnsámehnsánkakaq maqitáhwe. Ite pukonaraq íre itene мэnsámehnsánkakaq meweq pukonehemúne. ⁸ Minayabe táhutahuqkákq korósiakákq kahnaraq, Aiq awehraq kéhre íwíáhonehemúne.

⁹ Áhnte moné meyanéhe íwíáho kéwé мэnsámehnsánsabe sirutaboiro kewé ahabárorahowe. Sirutaboiro naneqka kahnkapi wah paríhnserahnire. Se sirutaboiro naneqka ahabárarítéhre. ¹⁰ Móneyabé arutaboiré sansamé ahabábq áwahe wíre. Móneyabé sirutaboiro puara táhmaro kegá mone meyanehéera Sísane sánsá sinehepeq sutowe. Minayabe sirupipeq anotah uméh meyháwe.

Oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹¹ Are Manikáne ani mone. Wene ani míahnayabé мэnsámehnsánsabe arutaboirineho. Moke íre kaweq sansá anehepeq suo. Kaweqtaq mé Maniká awahbeh sansá sehgio. Manikáne ehwehnsabé aiq pútare ate mó keyábé arutaboirúno. Kaweq sansá págegeue sehgie uwaresa ání míahno. Mí sansámárínsabé arutaboiré sehgio.

¹² Árésísii anínká, Íné kiotaikinauge íwíáhéna pehbeheráh pokire. Mina inserah arega Sísane sánsá ambubu atawé mahraue iwíáhé, Íné kiotaikéna oga mérapeq awaq mianauge íwíáhúno. Arega, Íné Sísansabé aiq pútare atena wene sánsá sehginauge iraruronaraq áhnte kegá írátówe. Mí tanáhráq oga mérapeq awaq miankeheéna Manikánka omaq atáráire. Minayabe oga mía mía sansá ambubu atawé sehgio.

¹³ Moke oga míona naneqmarí Manikánka oga míáhro aitéhre. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq teawú éhwéh iro. Wahnah aní wenáwiqtare Póntiása Páiraga Sísá ehweh atotaq Sísaga íre áhreia pahsuqme teawuwe. Manikánseq Sísá Karáhéreqka tagariehyataq Sísaga pahsuqme teawunserah ínégá are teawúge. ¹⁴ Sísaga íre áhreia pahsutainserah ínégá teawú éhwéh kawerue tábúsoqme sehgio. Peh morá áhwára áhwára sansá íre miraúno. Amahnágaákq mókakeakákq itene Wahnah Sísá Karáhéga tuina tanáhráqkákq kawerue sehgio.

¹⁵ Manikánka webataq omaq atárai tanáhráq Sísá tuinawire. Maniká webataq moke mó wahnáhmári kiotaigme aní púaq wensabé iwíáh iwíáh atone. ¹⁶ Webataq íre pukorahi anínéna peh ahriahri mía míaéna wehukega íre pokorahi téhrehrapeq mía míaire. Wehukega sene siuratate we íre tagahwe. Sega we íre tagahrahowe. Wega ahriahri wahnahninkehe. Wensabé iwíáh iwíáh atone. Aiq miraonehemúne.

Áhnte мэnsáméhnsá matíáh keyábé éhwéhne.

¹⁷ Mah marákóipéq méra áhnte monéákq мэnsámehnsánkakaq matíáh keyábé píribahri iyehboq sene мэnsámehnsánsabe íre iwíáh iwíáhoró terio. Ménsámehnsánkakaq móneakq apubúue taqnobagina nanere. Minayabe iwíáh iwíáhiyeho terio. Itene íruripeq eyoyóinkeheéna Manikánka áhnte kaweq naneq náí náinire. Minayabe peh wensabé aiq pútare ateq iwíáh iwíáh atáhro terio.

¹⁸ Kaweq sansá miraoro terio. Mó ke séhréh ariteq kawerarítáhro terio. Anah ke míéhboq wehweh ke míáhro terio. ¹⁹ Mirairataqmé sene ogamé tanahráq peh kaweq tanahráq kanae. Mókake oga mérapeq awaq mera peh kagaorahi apéq meyagéhe.

²⁰ Tímótió, teawú éhwéh auráq matawé ambubu atiahno. Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé pehragáhno. Abehq múguwahgu ehwéh pehragáhno. Mi ehwéhnsábé táhmaro kegá ahtebia éhwéhne atáhwe. Ahtebia éhwéhne atáh kegá péhe íwíáhowe. ²¹ Mi ehwéhnsábé iwíáh íwíáho kegá Sísane sánsá sinehepeq súáhwe. Manikánka itensabé arutaboiréna séhréh aitéhre.

2 Tímóti Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pora karábúsiipéq míotaq wega iwíáhéna, Ínéga pukinauge éna mah pahsí sehiranúwe. Mah pahsíipéq Poraga Tímótinsabé, Manikáne kaweq arámbéhrí aní míankehboq wene arampehri miraé tauntahunue arambehriúno teawuwe. Wega ahbabáq sansa anehe tanáhráhq sínaraqsábé sehiranéna we pukinaú ehwehnikákáq moq sehiranue Tímóti teawuwe.

Poraga Tímóti anehe awu pahsíe.

¹ Tímótio, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhno. Sísa Karáhé éhweh síwáhnorinkehéna Manikánka iwíáhue eqmaq núwátáire. Wensabé aiq pútare atáh kégá oga mérapeq awaq mianeherawoe. Mi ehwéh wehuke terinkehéna eqmaq núwátáire. ² Arewe nirutaboiru aní móne. Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé itene Wahnahnseqka arensabé sirutaboirána séhréh atera arene aru ukiq atagéhe.

Sísa éhweh ayehitegurégúinehboq teri terinúno ú ehwehne.

³ Náinahbúréhga Manikánka sehgióro ú ehweh kawerue sehgiúwe. Ínéga moq kawerue sehgiúnsabé nirupipeq íre umehia peh kawerire. Wéhékáhnkakaq inokáhqpeqkákáq ínéga púreq aruqarurutaq arensabé ahrreraq matawéna púreratena Manikánsabe kaweróne ata atauge. ⁴ Are áuwátáutaq íbisaronayabé niahrreraq matawéna arensabé nirutaboiratóge. Nirupipeq eyoyóinkehboq are tagéyabe níre. ⁵ Arega Manikánsabe kawerue aiq pútare atahnawe niahrreraq kéhre. Íné aiq tagaríomé arenanahrá Áróisireq arenano Íyúnisireqka ebeqme Sísansabé aiq pútare atároyah anehe arega moq wensabé aiq pútare atároné.

⁶ Néne niyahnkaratáté arenaneq táhtoqme púreratáráutaq Manikánka miraúno urai arámbéhrí teawena págege atáráire. Teawátái arámbéhríwé tauntahunue mira aruqarurúno. ⁷ Manikánka áhree sansa íre sokigi aiátáire. Peh págegeue mé sansamé, mó keyábé irutaboire sansamé, tabasíwe mé sansamé sokigi aiátáire.

⁸ Itene Wahnah Sísa éhweh teri terinéyabe íre ayehitegurégúúno. Karábúsiipéq míónsábé ínensabe moq íre ayehitegurégúúno. Sísa éhweh teri terinónayabé mó kegá áwioqnaneherawoe. Áwioqnehransabé íre áhreia Manikánka págege atahnah teri terinúno.

⁹ Wewene kaweq animárimí míagehéna Manikánka omaq itena kaweraitáráire. Íre itega kawerue arambehriuraunayabé kaweraitáráire. Írakaumo. Peh wewe awahbeh iwíáhue séhréh aítana kaweraitáráire. Naho naho mah marákó marákó íre kotaq Manikánka iwíáhéna, Sísa Karáhéga mirainayabé wehuke arutaboirána kaweraritanauge úwe.

¹⁰ Arutaboirána, Kaweraritanauge úwana Sísa Karáhé, ite kaweraitéh áninká marakóipeq tunsabe Manikánka arutaboiritéh sánsá sokigi aítowe. Marakóipeq tuena pukéna oga úkúnsabe amahnága ite pukéyabe íre áhreúne. Írakaumo. Itega tagarionawe Manikáne kaweq ehwéh irona puag oga mía míaoheqmúne.

¹¹ Manikánka ínensabe, Sísa éhweh koreri teriné íné nuwahbeh ehwéh kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire. ¹² Eqmaq núwátáirana teniátái

ehwéh sehgiúnsábé níwioqnahwe. Aiq pútare atáráu anímé aiq tagaríó púana wensabé íre niyehitegurégúuge. Írakaumo. Manikánka teniátái arámbéhri mókakeakáq Sísa tuina tanáhráqkákáq wahnahnaintahráhire. Íné tagaríómé wega kawerue wahnahnaintanawire.

¹³ Ínéga peh aiq pútaq ehwéh áwáhnorurauge. Moke áwáhnorurau ehwéh ambubu atiahno. Ínéga áwáhnoruraunserah mó ke síwáhnorúno. Sísa Karáhénsabe ahriahri aiq pútare ateq wensabé anotahtaq arutaboírúno. Wereq mía míaé síwáhnorúno. ¹⁴ Manikánka áwáhnorurai ehwéh áhnte kaweq ehwéhniarah kawerue ahrreraq matawé ambubu atiahno. Kawerue mirainkeheéna Manikáne Awanka itene irupipeq mía míaéna séhréh aitahráhire.

¹⁵ Are tagariahnawe Pígérúsireq Érámogénireq moke Esia marákórápéqté kéreqka íné nuwera pokurowe.

¹⁶ Íné karábúsiipéq míónsábé Ónésíma íre ayehitegurégúia séhréh aintaráinsabé nirupipeq eyoyóuraire. Minayabe itene Wahnahnka mi karirónánínsabé arutaboíréna séhréh aritankeheéna púreruge. ¹⁷ Ónésíma Aroma suwahpeq suraitaq ínénsabe áhnte ninebahréna íné tagaraitaq séhréh aintáraire. ¹⁸ Are aiq tagariahnawe íné Épésa suwahpeq míarautaq wega áhntetaq séhréh aintáraire. Séhréh aintaráinsabé itene Wahnahnka tuinagake Ónésímansabé arutaboíréna kaweróne atankeheéna púreruge.

2

Sísane arambehri sehgiyabe pabeqme ehwéhtáróe.

¹ Tímótio, are nénahni úkuro. Are Sísa Karáhéne ani míahnana wega arensabé arutaboíréna séhréh atéhnsábé págege aní míahno. ² Áhnte kegá míarotaq are áwáhnorurauge. Manikáne ehweh kawerue sehgiara mó ke síwáhnororaho ke síwáhnorúno.

³ Págege sontiá anínká éréyabe íre áhreire. Mina inserah arega Sísa Karáhéne arambehri miraónayabé áwioqnehrataqmé íre áhreia peh kawerue mira aruqarurúno. ⁴ Sontíá anínká wene kíápéténine arambehri kawerue mirainieéna wenawahpeqte árámbéhri moq íre miraire. Írakaumo. Kíápéténiga kaweróne atankeheéna kawerue arambehrire.

⁵ Árésisiéna pehbeheráh poki anínká ápeq pehipi íre meyéhre. Árésisi sansá tábúsoqme sehgi anínká kiotaikínaraq ápeq meyéhre.

⁶ Wahba só uqmarera náwe soráhwé. Ménsámehnsá nera kahnaraq abobiah taebewé arambehrii anínká ebeq koawaq miankéhe.

⁷ Mah pabeqmé éhwéhtáró iwíáhue iro. Itene Wahnahnka tábúsoqme iwíáh atahnaraq moke ahtebankehe.

Áwioqnehrataq Sísane sánsá sehgióneheqmúne ú ehwehne.

⁸ Kaweq ehwéh teawátáume ahrreraq matiahno. Teawátáu ehwéhmé Sísa Karáhéwé Tébitine anahwa míowe. We wehukení ména pukéna mó oga úkúwe. ⁹ Mah kawéq éhwéh teri terinuraunsabé níwioqnéra ahbabáq ani tahnsa séniraté táhrarera meniqrera karábúsiipéq móíntówe. Karábúsiipéq móintera Manikáne ehweh íre saiqnaruahráhowe.

¹⁰ Níwioqnéyabewé, karábúsiipéq méyabewé, séniraté táhrareyabewé, minawarinsábé íre áhreuge. Manikánka omaq sitéh kegá Sísa Karáhénsabe aiq pútare atera oga mérapeq awaq miageheéna mi ke séhréh aritanauge. Sega wene kaweq matábúrápéq pokue mitaq ahriahri weba

mía míaigeheéna séhréh aritanauge. ¹¹ Teawéna ehwéh peh aiq pútaq ehwéhnéna mahraréna,

We pukútaq ite moq pukowane. Minayabe wereq oga mía míaoneheqmúne. ¹² Áwioqnehrataq wene sánsá ambubu atiáhnaraqmé wereq moráráq wahnahnoneheqmúne. Áwioqnehrataq wensabé ahqáho atáhnaraq mókake wega itensabé moq ahqáho aitanawire. ¹³ Wene sánsá sehgióneheqmúne íwiáho kegá íre mirairataq Manikánka mirainauge urai ehwéh sehginawire. Wene sánsá íre anteruahráhire. Írakaumo. Íre anteruahráhi puana sehginawire ire.

Manikáne arambehri tauntahunue miraúno teawu ehwéhne.

¹⁴ Mah ehwéh ahrreraq sito. Manikánka tagariéhtáq pehgáriq naneqsabé íre ehwehoro terio. Pehgáriq naneqsabé ehwehonka íre séhréh aritahráhire. Írakaumo. Íre séhréh aritasa peh íráh ké ahbabáq aritéhre.

¹⁵ Manikánka arensabé kaweróne atankéhbog wene arambehri kawerue miraúno. Mirainaraq arerene arambehriyabé íre ayehitáhnah peh Manikáne ehweh kawerue ahtebé tábúsoqme síwáhnorinkehe. ¹⁶ Íre Manikáne iwíáh peh wehukene iwíáh ehwehmé, abehq míguwahgu ehwéhme pehragáho. Abehq múguwahgu ehwéh íráh kéwé mí ehwéhnká íre kaweq iwíáh aritéhrara Manikáne sánsá sinehepeq súáhwe.

¹⁷ Náonka wehukeníne anonka íre kaweratéhra anotah naonkákáq miéhre. Mina inserah abehq éhwéhnká wehukeníne iwíáh íre kaweraru-anawire. Mina tahnsa abehq éhwéh iraréya anité Íménéúsireq Pírétúsireq miéhye. ¹⁸ Sega aiq pútaq ehwéh suera péhe éhwéh mahraréna, Ite pukérapeq iriwe oga úkuraunayabé mókake mó íre irigonehe óye. Sene ehwehnka táhmaro íráh kéné iwíáh íre kaweraritehye.

¹⁹ Anotah ebáhnabaga íre kúrugúruia peh págegeue kagainserah Manikánka miraú naneq áwahewé peh págegeue kagaire. Manikáne ehwehnka mahraréna,

Itene Wahnahnka moke wene animári tagariéhre ire.

Wene ehwehnka mó mahraréna,

Itene Wahnah tagarione irare keo, ahbabáq pehragéq peh kaweqtaq mía míaoro ire.

²⁰ Anotah nahtápéq áhnte kunúbawárínkákáq antehyamárínkákáq kéhre. Mó antéhyámárimé áhnte moné tahnsa antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh awankátate miraia antéhyámárimé. Mó antéhyámárimé peh marakórate miraia antéhyámárimé. Abehq árámbehríeyabewé íroke antéhyámé awehrare. Kaweq arámbehríeyabewé peh morá kaweq antéhyá ábéhre. ²¹ Wehukenínká íre kaweq sánsá suena kaweqtaq mía míaéna we kaweq antéhyá tahnsanire. We aiq pútaq Manikáne ani ména itene Wahnahne arambehriire. Wega moke kaweq arámbehrí miraorahire.

²² Ahrari abarié iwíáh kahnahwe mi iwíáh sue móbeq miahno. Peh kaweqtaq méwé, aiq pútaq ehwéh ambubu atawéwé, mó keyábé arutaboiréwé, aru úkiqme méwé, mah sánsámári sehgio. Sirupipeq ahbabáq íre kéh kegá mí sánsámári miraigehe. Sega itene Wahnahnsabé áhrabue mahraréna, Séhréh aito éra mi sánsámári miraigehe.

²³ Abehq múguwahgu ehwéhmé pehragáhno. Are tagariahna we múguwahgu ehwéhmé tobehorahi naneq mire. ²⁴ Itene Wahnahne arambehri ani teawe, Íre ehwehúno. Írakaumo. Peh mó ke miéhrrarabeq áyáteh sansa sue uwaresa áni mé kawerue síwáhnorúno ato.

²⁵ Wene ehwehnsabé íre kowe atáh ké pehwehrué mónkakák síwáhnorínana Manikánka séhréh aritahnara sene ahbabák sansa suera aiq pútaq ehwéh iragéhe. ²⁶ Wene arambehri miraigeheéna owainawanka ahbabák ke saiqnaríéhre. Saiqnaríéhara aiq pútaq ehwéh íréhrataq sega tábúsoqme iwíáhéra owainawane ahbabák sansa suera kaweqtaq míagehe.

3

Anehe tanáhráq wehukega áhnte ahbábáq sansan neherawoe i ehwéhne.

¹ Anehe tanáhráq anotah íre kaweq sunúq sinae. Minawé iro. ² Mi tanáhráq wehukega peh seyensabé suwahbanae. Móneyabé sirutaboiro ke méra píribahri saiyu ke míaneherawoe. Mó ke áhnte ehwéh aritera sinoibone ehweh antoeraneherawoe. Mó keyábé kawerowe íre arítáh ké míaneherawoe. Maniká awahbeh sansánsabé íre suwahbáhna ke míaneherawoe.

³ Mó keyábé íre sirutaboironerawoe. Íre insahwé arítáh ké míaneherawoe. Íre insahwé aritera síéhruruo ke míaneherawoe. Íre tabasiwe mía aisobuya ké míaneherawoe. Kaweqtaq méyabe suwahrieh ke méra ⁴ owinahwino ke míaneherawoe. Apubúue íre kaweq sansánoneherawoe. Ite anotah ke úne iwíáho ke méra Manikánsabe iuwahriehre oneherawoe. Mah marákóipéqté náneqsabé sirutaboiro ke míaneherawoe.

⁵ Segá peh ábóraqsabé Manikáne sansá miraéra peh Manikánka págege aritahráhi sansánsabé ahqáho atera íre miraowe. Moke mina tahnsano ké sueq móbeq míáhiro.

⁶ Mina tahnsa kégá múguwahgu ahreroné nahtapeq pokue ehnenenenué síwáhnorowara sene péhe éhwéh íráhwe. Mi ahrérónká áhnte ahbabáruonsabé sirupipeq umehire. Íre kaweq naneqmarínsabé sigará pabeku pabekuire. ⁷ Sigará pabekirara sega mó síwáhnori aní mó síwáhnori aniné ehweh irera peh Manikáne aiq pútaq ehwéh íre íráhwe.

⁸ Wehukénité sensíwíq Sánésireq Sámbarésireqka Mósísinsabé ahqáho atóyanserah mi sansáno wehgá aiq pútaq ehwéhnsabé ahqáho atáhwe. Manikáne ehwehnsabé ahqáho atáh púara peh múguwahgu iwíáhurowe. ⁹ Mi aníténé ahbabák ábóraq konserah ómiga mi kené ahbabák mókake tagagehe. Minayabe mó kégá sene ehwehnsabé íre aiq pútare arítáh púara sene arambehri íre anotah úkorahire.

Manikáne ehweh ambubu atawé sehgio i ehwéhne.

¹⁰ Arega menah ínéba míarona puah néne sansá aiq tagariahne. Maniká awahbeh sansá síwáhnoréna kaweq sansánuraage. Moke néne sansámé arega áwahe aiq tagariahne. Manikánsabe aiq pútare atena wene sansá ambubu atawéna uwaresa áni ména mó keyábé nirutaboiruge. Tabasiwe aní míóge.

¹¹ Are tagariahna we mó kégá íné níwíoqnarowana níeruraire. Ántíóka suwahpeqkakák Ákónía suwahpeqkakák Árísáta suwahpeqkakák míarautaq anotahtaq níwíoqnarowah tagariahne. Níwíoqnarotaq itene

Wahnahnka séhréh aintarái puana íné kaweqtaq míóge. Sega íné íre nubiq suahráhurowe.

¹² Ite tagarionawe Sísa Karáhéreq méra kaweqtaq méyabe suwahbeh kewé mó kegá síwioqnaneherawoe. ¹³ Ahbabáq kereq péhe éhwéh síwáhnoro kereqka mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritáhwe. Sega múguwahgu agéra síwáhnorirataq íréhra kegá moq péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritaneherawoe. Sega amahnága ahbabárera mókakewe anotah ahbabároneherawoe.

¹⁴ Arewe aiq pútare ate ahtebarona sansá kawerue sehgio. Are tagari-ahnawe itega kaweq éhwéh are áwáhnoruraunayabé kawerue sehgio. ¹⁵ Are animai míaronaraq Manikáne ehweh sáhnsahe sansa áhwárrone. Áhwárawe wene ehweh ahriahri sáhnshonaga ahtebé Sísa Karáhénsabe aiq pútare atáronana kaweratáráire.

¹⁶ Manikáne ehweh sehiranutaq Manikáne Awanka iwíáh aritena séhréh aritowe. Manikáne ehweh ahtebáhnaga síwáhnoronaraq múguwahgu éhwéh tábúsoq sitahráhone. Ahbabáq sansa tábúsoq sitahráhone. Manikáne ehweh ahtebáhnaga aiq pútaq éwhémé kaweqtaq mé sansamé terienawe kawerue síwáhnororahóne. ¹⁷ Wene ehwehnka ite Sísa tagariona kegá kaweq sansánéq moke kaweq arámbéhrí miraorahúne.

4

Manikáne ehweh págegeue pahsuo i éhwéhne.

¹ Sísa Karáhéga tuinagake moke oga míáh kéreq pukia kéreq sain-suankéhe. Wega tuinaraq ahriahri wahnahnaitanawire. Minayabe wereq Manikánseq tagariehya puah teawéna éhwéh kawerue iro. ² Manikáne ehwehnsabé suwahbeh kereq íre suwahbeh kereq teri terinúno. Se iragéhboq kawerue síwáhnorúno. Wene ehwehnka sirupipeq pankehboq págegeue síwáhnorúno. Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá kawerue sehigéhboq kawerue síwáhnorúno. Maniká awahbeh sansá síwáhnorinaraq uwareasa ání míahno.

³ Írátiahno. Mókake wehukega aiq pútaq éwhémé íre irera peh seye suwahbeh nanegsabé sirutaboironerawoe. Seye suwahbeh éhwéh síwáhnoro keyábé, Íwáhnorigehboq máhoro aritaneherawoe. ⁴ Sega aiq pútaq éhwéh sinehepeq suera wehukene áwahe ehwehnsábé aiq pútare aritaneherawoe.

⁵ Ahriahri peh kaweq iwíáhúno. Kaweq sunúqkákáq íre kaweq sunúqkákáq ahriahri Sípane sánsá sehgio. Áhnte kegá Sísa éhweh iragéhboq teri terinúno. Manikáne Awanka teawátái arámbéhrí miraue parabaruo.

Poraga, Kagai apéq náninkéhe i éhwéhne.

⁶ Íné pukona tanáhráq aiq sinaire. Mi tanáhráqmé aiq wahtonire. Asiu kegá sene sánsánéra náhníaq sera ano Manikánsabe titiréra ahkiónserah íné moke néne arambehriyabé moq Manikánsabe titiruge. ⁷ Manikánka níatái arámbéhrí kawerue mira aruqaruruge. Mi arámbéhrí aiq parabarúóge. Sípane sánsá íre susa peh kawerue sehgiúge.

⁸ Wehukéninká árésisiéna kiotaiki aní awahriq ayáhúq áwínserah Manikánka kaweqtaq kagai apéq náninkéhe. Minayabe itene Wahnahnka ínénsabe, Kaweqtaq miahne aintankéhe. Mi apéq íopeq intena we tuinagake náninkéhe. Wega tábúsoqme iwíáhue sainsuahnararaq íre ínébataq

náninkéhe. Írakaumo. Ómi we tuina tanáhráqsabé áwénuno ke ápeq siena kawerowe aritankéhe.

Poraga Tímótinsabé, Ínéba apubúue súno ato ehwéhne.

⁹ Arega miraorahinaraq iwíáhue tagé ínéba apubúue súno. ¹⁰ Témásiga mah marákóipéqté náneqsabé arutaboirena íné nuwena Tésárónáika suwahpeq pokuraire. Káréséniga Kárétía marákórápéq pokurairana Táításaga Támésía marákórápéq pokuraire.

¹¹ Árúka webataq ínéreq mioye. Néne arambehriwe Máhkaga kawerue séhréh aintahráhi aní míre. Séhréh aintankéhboq meqme súno. ¹² Tíkíkúsiwe Épésá suwahpeq eqmaq áúwátáuge.

¹³ Néne káhq ambántá Tóása suwahpeq Kápúsine nahtapeq matauge. Ínéba sinaraq minaakaq púkuwarínkákáq sehirania kanéhwárínkákáq mewe súno.

¹⁴ Káhpah kaweraqari aní wenáwíq Árékásántaga anotahtaq íre kaweraintaráire. Minayabe itene Wahnahnka kamah awinkéhe. ¹⁵ Wegá itene ehwehnsabé págegeue ahqáho aitaráinsabé arega we auráq mati-ahno.

¹⁶ Téhwe sega ehweh aintárotaq ómiga íné íre níéhnehia nuwera pokurowe. Minayabe Manikánka kamah arinehoéna sensabé púrerarítaráuge. ¹⁷ Nahnsonka itene Wahnahne ehweh irageheéna tábúsoqme teriátáutaq itene Wahnahnka íné séhréh aintena págege aintaráire. Segá nubiq suaneheraurotaq wega séhréh aintarái puara túbáh agurowe. ¹⁸ Ahbabáq aintéhrakake Manikánka séhréh aintankéhe. Wegá wahnahnirabeq íópeq míankeheéna tumeiqmena móintankéhe. Ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq míre.

¹⁹ Ákúírareq wene ahre Párisírareq Ónésíma karíronánínseqsabé iroso terio. ²⁰ Érásátiga Kórína suwahpeq míéhre. Tárópíma awahreuirana Mírétúsi suwahpeq áúwátáuge. ²¹ Ópeq íre sínaraq ínéba súno. Mah-taqté ánimárisensíwíq Íyúbúrúsi, Púrénísi, Árínúsi, Káróriarehga arensabé iraúno atáhwe. Sereq ómi mahtaqté Sísa tagaríáh kéreqka arensabé iraúno ewe.

²² Itene Wahnahnka arereq mía míaire. Wegá arensabé arutaboirena séhréh atéhre.

Táitása Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Táitásawe íre Asiu anínéna Porane ehweh kawerue sehgiena Kíríti marákórápéqté ké, Sísá tagariáh ké séhréh aritena kawerue wahnahnúwe. Poraga karábúsiipéq míotaq mah pahsí sehiranúwe. Wega Táitásansabé Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq site sansánsabé, síwáhnoré sansánsabé, kawetaq mé sansánsabé ue mah ehwéhmarí sehiranue Táitása teawuwe.

Poraga Táitása awu pahsíe.

¹ Táitásao, íné Porane páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Íné Manikáne arambehriu aní múge. Sísá Karáhéga we éhweh kosíwáhnorúno aintena eqmaq núwátáire. Manikánka omaq sito ke séhréh aritankeheéna eqmaq núwátáire. Segá aiq pútaq sansá Manikáne kaweqq sansá ahtebagehboq kosíwáhnorúno éna eqmaq núwátáire.

² Itega Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq kiwíanehe iwíáhúne. Naho Maniká, íre péhenorahi anínká mahraréna, Ínéga omaq sitáhna kegá oga mérapeq awaq miagéhe úwe. ³ Oga mérapeq awaq miagéhe éna wewega iwíáhi tanáhráq mah kawéq éhwéh itene irupipeq iwíáh aitaráire. Maniká, ite kaweraitéh anínká ínensabe, Mah kawéq éhwéh koreri terinúno aintaráirana teri terinuge.

⁴ Táitásao, néne páhsi sáhnsahwe tagáhnó. Itega morá iwíáhue Sísansabé aiq pútare atoyansabé are nénahni úkurone. Maniká Iteriboreq Sísá Karáhé, ite kaweraitarái anínseqqa are séhréh atera arene aru ukíq atéhye.

Sísá tagariáh kéréq wahnahno ke omaq siteyabe éhwéhne.

⁵ Ite íre parabaruoya arámbéhrí arega mirainkeheéna Kíríti marákóráq áuwátáuge. Mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue Sísá tagariáh kéréq wahnah animári míagehboq omaq sito. Teawátáunserahnue omaq sito.

⁶ Peh kaweqtaq mía míai animé peh morá áhré matiéh animé Sísá tagariáh kéréq wahnah aní míahrahire. Peh morá Sísansabé aiq pútare atáh animáriné sibowáwé wahnah aní míahrahire. Wene animáriné ahababáre sibowáné ehweh anterúáh animáriné sibowáwé wahnah aní íre míahrahire.

⁷ Sísá tagariáh kéréq wahnah aritéh anínká Manikáne arambehri auráq matiéh púana peh kaweqtaq mía míai anínká wahnah aní míahrahire. Píribahri animé, áyáteh animé, píah néna múguwahgu aruqaruri animé, tobeh aruqaruri animé, móneyabé arutaboiri animé íre wahnahnorahire. Írakaumo.

⁸ Nahno ke kawerue kirabo aritéh animé, kaweqtaq méyabe arutaboiri animé, tabasíwe míéh animé, kaweq iwíáhue arambehri animé, Maniká awahbeh sansá sehgi animé, wewene kaweq iwíáh ambubu atíéh animé Sísá tagariáh kéréq wahnahnorahire.

⁹ Áwáhnoro éhwéh kawerue ambubu atíéh anínká mó ke kawerue síwáhnororahire. Wega aiq pútaq éhwéhnsabé suwahrieh ke síwáhnoréna sene iwíáh kaweraritankéhe.

Péhe éhwéh síwáhnoro keyábé éhwéhne.

¹⁰ Kírítí marákórápéqté ké auráq matíáhro. Píribahri ke méra sega abehq éhwéhnéra péhe éhwéhnue. Asiu kené síú amurúrué sansa sehgióro e kewé áhnte mina tahnsa miáhwe. ¹¹ Segá mó kené móne meyanehéera áhnte mi karírónánínsábé péhe éhwéh síwáhnorowe. Mi karírónání aiq pútaq sansá súéhboq péhe kéné ehwehnsabé ehiya miáhro arito.

¹² Kírítí marákóipéqté ání Kírítí ke seyene ehweh irari anínká mahraréna, Kírítí marákórápéqté kégá péhe éhwéh irare irareo ke wóe. Se áwéh keropia póeráhq tahnsa ké méra taorahoue kobukahburo ke wóe ire. ¹³ Wega irari ehwéh aiq pútaq ehwéhne. Minayabe Kírítí keyábé págegeue síwáhnorúno. ¹⁴ Aiq pútaq ehwéhnsábé suwahrieh kegá sehgióro e ehwéhnikákáq Asiu kené péhe áwahe ehwéhnikákáq suera Sípane sánsá kawerue sehgiéhboq págegeue síwáhnorúno.

¹⁵ Kaweqtaq mía míaó kegá moke táhutahuq íre órirane éra peh nah naneq mire éra nahwe. Sísansabé íre aiq pútare atáh áhbárerá kéké moke mah marákóipéq kéh náneq tagéra íre kaweq nanere iwíáhowe. Sene sirupipeq ahababáq áhwárera kaweq sansá íre irátíáh púara sega kaweq iwíáh íre orahowe.

¹⁶ Segá mahraréra, Itega Maniká tagarione irarewe. Iraréra Manikáne ehweh anteruera ahababáera kaweq arámbéhrí íre miraorahowe. Minayabe ite tagarionawe se Maniká íre tagaríahwe.

2

Aboawah wehyábé síwáhnoré ehwehne.

¹ Arerega peh tábúsoqme aiq pútaq ehwéh síwáhnorúno. ² Aboawah wehyábé mahraré, Múguwahgu iyehboq áhnte piáh né pehragahro. Peh tábúsoqme iwíáhoró. Tabasíwe mía míaoro. Aiq pútaq sansá ahtebawe sehgióro. Manikánsabe irutaboírég wehukeyabé irutaboíro. Sípane sánsá kawerue sehgióro terio.

Aboawah ahréyábé síwáhnoré ehwehne.

³ Aboawah ahrérónsábé mahraré, Manikánsabe áhtenéq kaweqtaq mía míaoro. Mó keyábé péhe éhwéh aritého. Píahyabé irutaboíríyeho. Peh kaweq sansá síwáhnororo terio.

⁴ Segá ibehinínsónsábé mahraue síwáhnororo arito. Iteruwehqsoneq itene animárínseqsábé kawerue irutaboíro teriéro terio. ⁵ Iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro teriéro terio. Mó weh pehragéq peh morá arenawehq kéro teriéro terio. Íre itereq morábí náneq pehragéq peh iteitene arambehriue areqnahreq ahréro miáhro teriéro terio. Peh kaweqtaq mía míaéq iteruwehqsone ehweh kawerue íáhro teriéro terio. Segá mah ehwéh sehgirataq mó kegá Manikáne ehwehnsabé íre awiréh atahráhowe.

Mahbigaunsábé síwáhnoré ehwehne.

⁶ Mahbigaunsábé iteitene kaweq iwíáh ambubu atawéq sehgióro terio. ⁷ Segá are tagéra ahtebagehboq arega peh kaweq sansánúno. Síwáhnoróna tanáhráq ogiogi pehragé peh kawerue tábúsoqme síwáhnorúno. ⁸ Mirainaraq are áwíoqnah kegá tagéra siyehitáhnayabé íre ehwehia peh túbáh agígehe.

Mó kené arambehri keyábé síwáhnoré ehwehne.

⁹ Mó kené arambehri arítáh keyábé mahraré, Píribahri sansá sueq ite arambehriaraq ítéh ániné ehweh kawerue ireq itene arambehri

tábúsoqme miraoro terio. ¹⁰ Sene ménsámehnsá aebóiyeho. Peh kawerue auráq sítáriáthro terio. Mirairara tagehra kegá Maniká ite kaweraitéh ániné sánsá aiq kaweq sansáne iwíáhigehé.

Sísa tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹¹ Manikánka mah kehiná kéhínánsábé arutaboirena aiq sokigi aintéhre. Arutaboirena ómi kaweraritahráhire. ¹² Itensabé arutaboirena mahraréna, Ínénsabe íre aiq pútare aintáh kegá onserahniyeho. Mah marákóipéqté sánsánsábé irutaboiriyehe. Mah tanáhráq peh kaweq iwíáhue tabasiwe méq ínégá unserah kaweqtaq mía míaooro íre.

¹³ Sísa Karáhe itene Maniká míre. We ite meirena kaweraitéh ání míre. Mókake we téhreh naneqkákáq tuina tanáhráqsábé iwíáh iwíáhéq kaweqtaq mía míaéq áwénunúne.

¹⁴ Webataq wene kaweq anímáí mía míaigeheéna Sísa itene ahbabáqsabe wene korahqtaté paiqmaranieéna putiowe. Minayabe itene ahbabáq sansa moke sueq peh kaweq arámbéhríyábé irutaboironehe.

¹⁵ Teawewó éhwéh síwáhnorúno. Peh kaweq sansá sehgióro arito. Ahbabáq sansa miraiyeho arito. Segá arene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhiyehboq págegeue síwáhnorúno.

3

Manikánka kaweraitáráinsabé kaweq sansánonehe i éhwéhne.

¹ Arega síwáhnorina keyábé mahraré, Kámáhní kereq sene wahnah kereqne ehweh kawerue íráthro arito. Mi kegá kaweq arámbéhrí miraoro irataq apubúue miraoro arito. ² Síéhruruiyeho terio. Ehweh aruqaruriyehboq pehwehribeq méq uwarena anímáí méq kaweraritáthro terio.

³ Naho iteitega saiyoéq ehweh anterueq péhe éhwéhnsábé aiq pútare ataráúnana ahbabáqsabe iuwahbaraire. Ahbabáqsabe iuwahbaráinsabé ahkaragáraga ite saiqnariaraire. Saiqnariarairaq ahriahri ahbabáq aruqaruréq mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekuraire. Mó kegá itensabé iuwahriehre ewaq itega moq wensabé wensabé iuwahriehre iwíáhuraune.

⁴ Maniká, ite kaweraitéh ánínká itensabé arutaboirena kaweq sansá aitena arutaboire sansa sokigi aiíre. ⁵ Sokigi aiena kawetaq míáhwe aitáraire. Íre iteitene kaweq arámbéhríyábé kaweraitáraire. Peh wewega arutaboiritena itene ahbabáq sabi íúátáire. Sabi iuena itene irupipeq pabeq paberaitáraire. Pabeq paberaitarái puana Manikáne Awanka o awá maqmarena oganúq ítáraire.

⁶ Wenawanka oganúq ítaráirana iteba mía míainkeheéna Manikánka Wenawa eqmaq áúwátáire. Sísa Karáhega ite kaweraitáráinsabé eqmaq áúwátáire. ⁷ Sísa Karáhega itensabé arutaboirena kaweraitáráinsabé Manikánka ite oganúq ítáraire. Oganúq ítárairaq oga mía míaéq oga mérapeq awaq meyabe áwénunúne. ⁸ Teawú éhwéhnsábé aiq pútare atone.

Manikánsabe aiq pútare atáh kegá, Tábúsoqme kaweq arámbéhrí miraonehe iwíáhigehboq mótaq mótarue mah éhwéh págegeue síwáhnorúno. Wehukega kawerue ahtebagehboq mah éhwéh síwáhnorúno. Mah éhwéh aiq pútaq éhwéhnéna ómi ke séhréh aritahráhire. ⁹ Táhmaro kegá abehq éhwéhnéna sigaqnaréh síwíq pankerera tobehowe. Mi kegá Mósísiga sehgióro ú ehwehnsábé moq tobehowe. Síwáhnorinaraq mi tobéhe éhwéh pehragáhno. Minawarimé íre iahtebahrahi naneq míre. Pehragáhno.

¹⁰ Sísa tagaríáh kégá ehwehiyehboq abehq éhwéh aruqaruri aniné iwíáh tábúsoq ato. Mó tanáhráq mó tanáhrárué teawinana íre irahnaraq auwe móbeq míahno. ¹¹ Wene arupipeq ahabábáq áhwáreh puana wega íre kaweq iwíáhorahire. Wewene ahabábáqka kamah awinkéhe.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

¹² Wehukénité sensíwíq Átémásareq Tíkíkúsireq míéhye. Mótaq mi anité areba eqmaraníe. Areba sirataq arega mitaq sue Níkópórísi suwahpeq ínéba peheráh súno. Moke sóiriri tanáhráq Níkópórísi suwahpeq kowíanie iwíáhuge. ¹³ Sehgióro ú ehweh ahtebeh aní wenáwíq Sénási wereq wene iyahnabo aní Ápóróreq itega mi anité séhréh arito. Segá mó ke apubúue korerigéhboq se íre kéh náneqmarí nario.

¹⁴ Itega wahnahno kegá séhrého sansá ahtebagehboq kaweq arámbéhrí miraoro terio. Túbáh agiyehboq Sísane arambehrio ke nárieq séhréh arítáho terio.

¹⁵ Moke ínereq míáh kégá itensabé iroero ewe. Mibeqté Sísa tagaríáh ké, itensabé sirutaboero keyábé iroero terio. Manikánka ite ómi séhréh aitéhre.

Pírémóna Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Pírémónawe anotah weh ména Sísansabé aiq pútare ato anínéna Porane iyahnabo aní míowe. Pírémónane arambehri aní wenáwíq Ónésímae. Poraga Pírémónansabé, Arene arambehri anínsabé arutaboíré pehwehrue wahnahnato ue mah pahsí sehiranúwe.

Poraga Pírémóna awu pahsíe.

¹ Pírémónao, íné Porareq Tímótireqne páhsi sáhnsahwe tagáhno. Ínéreq iteribáq Tímótireqka miraúya arámbéhríwé arega moq mira aruqaruróne. Arewe itene kaweq iyáhnábó aní móne. Íné Sísá Karáhéne ehweh teri terinunsabé karábúsiipéq míóge. ² Ápíao, are iteinahno wone. Áhkípúsao, arereq itereqka Manikáne kaweq sansá págegeue sehgiune. Arene nah-tapeq momiwío keo, ite Sísá tagariáh ké wóe.

³ Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera itene iru ukiq aitehwe.

Poraga Pírémónane kaweq sansánsabé iwíáh iwíáhú ehwehne.

⁴ Ínéga púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge. ⁵ Mó kegá are éhweh teniera, Itene Wahnah Sísansabé aiq pútare ate arutaboíróne éra moke Manikáne animarínsabé arutaboíróne ewe. Minayabe púrerutaq ahriahri arensabé niahreraq matawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge.

⁶ Arereq itereqka monseráhnue Sísá Karáhénsabe aiq pútare atone. Wega ite séhréh aítana kaweráitéhre. Minayabe arereq itereqka kawerue iahtebanehéna púreraita aitauga.

⁷ Pírémónao, are náníbaq móne. Arega Manikáne animarínsabé arutaboírarite sene sirupipeq eyoyóinkehé séhréh aritahne. Minayabe nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Poraga Pírémónansabé, Ónésíma pehragé mehweh ato ú ehwehne.

⁸ Arega íné Pora nuwahbeh arámbéhrí mirainkeheéna Sísá Karáhé áwíruue teaweráhuge. ⁹ Arega ínénsabe arutaboíraintahna puana págege ehwéh íre teawiníe. Íné Porawe Sísá Karáhéne ani ména wene arambehri mirauraunsabé karábúsiipéq míóge.

¹⁰ Íné karábúsiipéq míarautaq arene arambehri aní Ónésímaga surairana Sísá éhweh teawátáugana irena aiq pútare atáráire. Minayabe néne ani úkurona puah we séhréh ato. ¹¹ Menah Ónésímaga arene arambehri aní ména íre kawerue séhréh atáráire. Amahnága wega arereq ínéreq kawerue séhréh aitahráhire.

¹² Ínéga wensabé anotahtaq nirutaboiratena areba eqmaraníe. ¹³ Sísane kaweq ehwéh teriátáunsabé karábúsiipéq míóge. Minayabe arega íné séhréh aintarónanserah Ónésímaga séhréh aintahráhire. Wega íné séhréh aintankeheéna ínéreq méyabe nuwahbehre.

¹⁴ Arensabé, Íné nuwahbeh ehwéh sehgio éna págegeue íre teawiníe. Írakaumo. Íre néne iwíáhga peh arerega iwíáhue miraúno. Arega, Íné Pora séhréh atanauga iwíáhínaraqmé peh arerega iwíáhue miraúno.

¹⁵ Menah Ónésímaga are auwena ínéba suraire. Ínéba séna Sísá Karáhéne ani úkurainsabé mókake areba ahriahri míankehe. ¹⁶ Amahnága we íre peh morá arene arambehri aní míankehe. Írakaumo. We arene arambehri aní ména amahnága itene Wahnah tagaríéh púana arenábáq tahnsa ména are kawerue séhréh atankéhe. Minayabe arega wensabé anotahtaq arutaboirinkehe. Ínéga wensabé nirutaboiruge. We náníbáq tahnsa míéhre iwíáhéna nirutaboiruge.

¹⁷ Ínéreq arereq morá árámbéhrí ánité úye iwíáhono? Mira iwíáhinaqmé arega íné mehweh aintahnanserah Ónésíma moq mehweh ato. ¹⁸ Menah wega are ahbabáq atáráiro? Wegá arene ménsámehnsá merairo? Wegá merai naneqsabé ínéga are náwiníe. ¹⁹ Ínénéga awinauge. Íné Poraga aiq iraruge.

Mah pahsí néne niyahnkaratáté sehيرانaróge. Ínéga Sísá éhweh are teawátáutaq arega wensabé aiq pútare atáróne. Minayabe ápeq nánio íre atáráuge. Mókakeakáq ápeq nánio íre ataníe. ²⁰ Nánbáro, arereq ínéreq Sísá Karáhé itene Wahnahne anité míoye. Minayabe íné séhréh ainte nirupipeq eyoyó ainto.

²¹ Íné tagaríómé arega íre peh morá ínéga sehiranue teawú éhwéh mirainkehe. Arega mó kaweq sansánkákáq mirainkehe. ²² Wahnah anínká íné pugeq nuwankéhboq púrerainto. Pugeq nuwahnaraq areba kinauge. Minayabe arene nahtapeq máhriq kaweraintewahno.

Porareq morá árámbéhrí ánimárínká Pírémónansabé iraúno ató ehwehne.

²³ Wehukení wenáwíq Épárási mahtaq míéhre. Wegá Sísá Karáhé éhweh teri terinurainsabé ínéreq karábúsiipéq míoye. Arensabé iraúno ire. ²⁴ Ínéba arambehrio ke Máhkareq Árisátákireq Témásireq Árukareqka moq arensabé iraúno ewe.

²⁵ Itene Wahnah Sísá Karáhéga iteba mía míaéna arutaboiréna séhréh aitéhre.

Íbaru Ke Ebeq sáhnsahwe ahtebe ehwehne.

Íbaru ke, Asiu ke, Ísara kewé se peh morá ké miáhwe. Se apahtáro áwíq kéhre. Mah pahsí sehiranú aní áwíq íre kéhrana peh anehete ehwéh Porane ehweh tahnsá púara áhnte kegá, Poraga sehiranúwe iwíáhowe. Mó kegá Sísá tagariáh Íbárú ké síwíognowe. Mi tanáhráq mah pahsí sehiranú aninká sensabé, Ite túbáh agiyehboq peh tábúsoqme iwíáhoro ue Sísane sánsá ambubu atiageheéna mah pahsí sehiranúwe. Sísawe aiq pútaq Manikáne ahninkáwáéna íópeqté kéreq Manikáne ehweh iraru kereq Mósísireq kiotaikúwe. Manikánka Sísá mibeq mahbeq aritéh aní míankeheéna omaq atowe. Sísaga miraúnsabe Manikánka o moráéne ehweh áhwárowe. Minayabe íre kaweq sunúq sínaraq túbáh agiyehboq peh Sísane sánsá ambubu atawéq tauntahunue sehgióro ue Íbaru Ke sehiranue teriuwe.

Íbaru ke siu pahsíe.

¹ Naho Manikánka mó tanáhráq mó tanáhráruwe wene ehweh iraru ke iwíáh aritowara mó sansá mó sansánue itene igaqnaréh ehweh teriúwe.

² Teriúwana amahnága anehe tanáhráq wenahni iwíáh atowana wega Wenabone sánsá teiena sokigi aiíre. Manikánka irarúwana wenahninká moke mah marákó márakóákáq íópeqkákáq mirarowe. Wenahninká mókake moke wahnahninkeheéna omaq atowe.

³ Maniká téhrehnka inserahni aní miéhkana wenahni moq téhrehnka inserahni aní miéhre. Maniká mía míainserah wenahni moq monseráh ánine. Wega págege ehwéh irarinka moke mah marákó márakóákáq íópeqkákáq kaweqtaq kagaire. Wega wehukene ahbabáq aiq kaweraitena íópeq Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue mía míaire.

Manikáne ahninkáwágá íópeqté ké kiotaikire i ehwéhne.

⁴ Manikánka wenahni áwiratowana mi awíqká moke íópeqté ké síwíq kiotaikire. Mina inserah wenahninká moke íópeqté ké kiotaikire.

⁵ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,
Are nénahni móne. Amahnága íné Arenabo míóge ire. (Buk Song 2.7)

Mi sehiránká mó mahraréna,
Íné Wenabo míahnana we nénahni míankehe ire. (2 Samuel 7.14)

Manikánka íópeqté kényábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wenahninsábé irarúwe. ⁶ Manikánka wene ebeq piah aní mah marákóípéq eqmaq auwanaútaqsabé wene ehwehnka mahraréna,

Íópeqté kéó, ite ómiga nénahninsábé iwíáh iwíáh atáhro ire. (Lo 32.43)

⁷ Íópeqté kényábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,
Wega íópeqté ké sóiriq tahnsá mirarena
se wene arambehri ke irobina tahnsá mirarowe ire. (Buk Song 104.4)

⁸ Wenahninsábé Manikáne ehwehnka mahraréna,
Manikáno, arega wahnah wahnahnóna tanáhráq peh ahriahri ka-
gainawire.

Arega wahnah wahnahnónawe tábúsoqme iwíáhue mirainiewóne.

⁹ Are moke ahbabáq sansansábé awahriehrana

peh kaweq sansánsábé awahbehre.

Awahbeh puana íné Maniká Arenaboga are anotah aní mé moke wahnahnúno atóge.

Arene wehgauné sirupipeq eyoyó aritena

arene arupipeq anotah eyóyó atóge ire.

(Aisaia 61.1)

¹⁰ Wahnahninsábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Itene Wahnahno, téhwe arega mah marákó marákó mirarónana págegeue kéhre.

Moke íopeq kéh náneq arerene ayahtate miraróne.

¹¹ Mókake moke mah mensáméhnsá tabanagínaraq

are peh mía míainiewóne.

Ambanta nahonáh úkinserah mah marákó marákóákáq íopeqkákáq nahonáh úkéna íre kaweraginawire.

¹² Wehukeníká wene máhti sabaréhnserah

arega mah marákó marákóákáq íopeqkákáq sabaráruankéhe.

Wehga wene nahonáh kórósí ugurúruena

o kórósí sukiwíéhnserah mirainkehe.

Arewe ahriahri monseráhnue mía míainiewóne.

Arene oga mé tanahráq íre parabaginawire ire.

(Buk Song 104.4)

¹³ Manikáne ehwehnka mó mahraréna,

Arega niyah púpeq tútuue míahno.

Moke arene naruo arene aigúnúbá tahnsa méra

arene ehweh sehgióro aritaníe ire.

(Buk Song 110.1)

Manikánka íopeqté keyábé mah ehwéh irarúwo? Írakaumo. Peh morá wahnahninsábé irarúwe.

¹⁴ Minayabe íopeqté kéwé aneq kebo? Íopeqté kéwé wehukene siwa tahnsá méra Manikáne arambehri miraowe. Manikánka kaweraritéh ké séhréh aritagehéna íopeqté ké siqmaréhre.

2

Manikánka ite meirena kaweratárái ehwéhne.

¹ Manikáne ahninkáwá anotah Wahnáh mía míainsabé itega írátáuna ehwéh ambubu atawéq sehgionéhe. Itega íre túbáh agia peh wene ehweh sehgioneheqmúne.

² Naho Manikánka íopeqté ké iwíáh aritowara sega iraruwara itene igaqnaréhga írówe. Manikánka mi ehwéh íre sehgiú ke kamah ariuwe.

³ Minayabe itega Manikánka kaweraitéh éhwéhnsábé anetaníbo iwíáhonaraq kaweqtaq mía míaonehnikono? Írakaumo. Wene ehwehnsabé anetaníbo iwíáhonaraq Manikánka ite moq kamah ainawire.

Téhwe itene Wahnahnka wene kaweraitéh éhwéh teriuwara mi ehwéh író kega, Aiq pútaq ehwéhne teiúwe.

⁴ Író kega kaweraitéh éhwéh teiútáq Manikánka págege aritonka sega págege sansánéra ótaq sansánéra íre tagaríó sansanuwe. Manikánka miraúnsabe, Mí ehwéhme peh aiq pútaq ehwéhne ue pahsuowe.

Wene arambehri kawerue miraigeheéna Manikánka iwíáhue Wenawanka náí náneq náiuwe.

Sísaga webataq ite meirena kaweraitahráhi aníne i ehwéhne.

⁵ Manikánka íopeqté keyábé, O marákó marákóráq wahnahnoro aritanabo? Írakaumo.

⁶ Minayabe wene Púkuipéq wehukeníká mahraréna, Manikáno, arega ite wehukeyabé iwíáhónawe ite aneq tahnsá kéabuno?

Itewe peh abehq naneg mune.

Aneqsabé kawerue wahnahnaitahno?

7 Peh wahto tanahráq íópeqté kégá ite kiotaikowe.

Arega ite pankere omaq ite iteíwíq pankerahne.

8 Arega moke miraóna naneqsabé wahnahnoro aitahne ire. *(Buk Song 8.4-6)*

Ite tagónawe amahnága tánáhráq wehukeníkka moke kék náneq íre wahnahnatiéhre. Írakaumo. 9 Itega peh Sísaga tagónana we anotah aní miéhre. Menah wahto tanahráq we arambehri aní úkurairara íópeqté ké síwíqka wenáwíq kiotaikuraire. Manikánka séhréh aitowana Sísaga mah kehiná kéhínané ahababáq kaweraitanieéna putiowe. Wega itene ahababáq kaweraitanieéna éruwana pukúnsabe Manikánka we iriatena wenáwíq pankeq atena, Anotah aní mé wahnahnúno atowe.

10 Manikánka moke kék náneq mirarena wahnahnatiéhre. Minayabe áhnte kegá wenahnimáhq úkera wene kaweq téhrehrabeq miageheéna Manikánka Sísaga eqmarowana éruwe pukúwe. Manikánka miraúnsabe Sísawe iteruwah úkéna áhnte ke séhréh aitená kaweraitéhre.

11 Sísaga itene ahababáq aiq kaweraitéhsabé wereq ite kaweraitéh kéreqne Iteribo peh morá aní miéhre. Minayabe Sísaga itensabé, Nánuwahrah woe aiteyabe íre ayeHITEHRE. 12 Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are éhweh nánuwahrah teriníe. Are tagariáh ké momiwíotaq arenáwíq pankeranieéna arensabé igonkónue iwíáh iwíáh ataníe ire. *(Buk Song 22.22)*

13 Mi ehwéhkka mó mahraréna,

Wega omasa éhwéh sehginawire iwíáhuge ire. *(Aisaia 8.17)*

Mi ehwéhkka mó mahraréna,

Ínéreq moke Manikánka nání anímárinseq aiq míone ire. *(Aisaia 8.18)*

Sísaga wehuke séhréh aitanieéna wehukení úku ehwehne.

14 Ite Manikáne animárimé peh wehuke míone. Peh wehuke míona puana Sísaga ite kaweraitanieéna wehukení úkéna ite tahnsá míowe. Owainawanka puké sansatáq wahnahnatiéhre. Sísaga owainawa anehinsaruanieéna putiowe. 15 Sísaga miraúnka wehuke puké tanahráqsabé anotah áhreo ke sabirúéhrara amahnága íre áhreowe. 16 Minawé wega íópeqté ké séhréh aritehro? Írakaumo. Wega ite Ébárahma kahnáh séhréh aitéhre.

17 Sísaga wehukene ahababáq kawerarena insahwé aitanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. Manikáne arambehri mirainieéna itene mibeq mahbeq aitéh aní míanieéna wehukení úkéna wehukene sánsánúwe. 18 Áhwáre naneqka weba sútaq Sísaga anotahta q éruwana íre ahababáruwe. Minayabe amahnága áhwáre naneq iteba sitaq wega ite séhréh aitahráhire.

3

Sísaga miraúnka Mósísine arambehri kiotaikú ehwehne.

1 Néne iyahnabo anímárimo, Sísansabé iwíáhue tagahro. Manikánka ite omaq itena íáhraburainsabé itega Sísansabé aiq pútare ateq we tagariáhwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míankeheéna Manikánka Sísaga eqmarowaq itega we éhweh teri terinúne. 2 Wene arambehri mirainkeheéna Manikánka Sísaga omaq atena eqmarowe. Mósísiga Ísara ke

séhréh aritena Manikáne arambehri kawerue sehgiunserah Sísaga moq Manikáne arambehri tábúsoqme sehگیر.

³ Wehukeníká kaweq nah pearéhrara tagah kegá mi nahnsábé ákáhtaq iwíáh iwíáhéra mi nah pearéh ánínsábé anotah iwíáh iwíáhówe. Mina in-serah Manikánka Mósísinsabé ákáhtaq iwíáh iwíáhéna Sísansabé anotahtaq iwíáh iwíáhíre. ⁴ Nah pehipi íre kéhrara peh wehukega pearáhnserah moke mah marákó marákó kéh náneqme Manikánka mirarowe.

⁵ Mósísi Manikáne arambehri anínéna Ísara ke míótaq moke Manikáne arambehri kawerue sehgiuwe. Naho Manikánka we iwíáh atowana Mósísiga mókake sína naneqsabé irarúwe. ⁶ Minayabe Sísá Karáhéwé Manikáne ahninkáwá ména moke Manikáne animári kawerue wahnahnire. Itene wahnahnsabé aiq pútare ateq wega mirainie ú ehweh mirainawire iwíáhonaraq we kahnáh míaneheqmúne.

Manikáne ehweh anterúáh kegá ahrenérapeq íre serahowe i ehwéhne.

⁷ Ite Manikáne animári méq Wenawane ehweh irone. Minayabe Wenawanka Púkuipéq mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

⁸ saiyoiyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga abatapi míótaq

sega néne ehweh íre irera peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mirau serahniyeho.

⁹ Mitaq ínéga itene igaqnaréh 40 opéq séhréh arítáhwara sega néne ótaq sansá tagéra

minayabe íre iwíáhía peh saiyoéra níwíoqnowe.

¹⁰ Saiyoéra níwíoqno puana

mi keyábé nibiahnsa arítáhwae.

Minayabe ínéga mahraréna,

Mi kegá néne sánsá íre ahtebera

peh ahriahri ahbabáq aruqarurowe ewae.

¹¹ Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena,

Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe ewae íre.

(Buk Song 95.7-11)

¹² Néne iyahnabo anímáríno, itene irupipeq ahbabáq iwíáhéq túbáh agiyeho. Maniká Iteribowe oga mía míai aní míre. Wene sánsá inehepeq súéhboq kawerurero. ¹³ Ahbabáq sansanká ite míáhrabeqte áni saiqnar-iehnehboq Sísá kawerue kéranehéq mó wehekáh mó wehekáhnue kaweq ehwéh we teawíeq we séhréh atéhoró.

¹⁴ Itega Sísansabé téh kawerue aiq pútare atáráúnanserah mókakeakáq pukona tanáhráqkákáq wene sánsá íre túbáh agia peh kawerue ambubu atíáhnaraq Sísá Karáhéreq moráráq mía míaoheheqmúne. ¹⁵ Métáq sehiranue teiewónserah mónkakáq sehiraninie. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

saiyoiyehboq kawerue íráhro.

Naho itene igaqnaréhga néne ehweh íre irera

peh saiyoéra níwíoqnowe.

Sega mitaq mirau serahniyeho íre.

(Buk Song 95.7-8)

¹⁶ Manikáne ehweh írótaq íre sehgiara peh saiyoue míó kewe inseréhbo? Mósísiga Ísípi marákórápéqté meriqmena mórito kewe moke mi ke saiyo

kée. ¹⁷ Áhnte opéq 40 opéq Manikánka abiahnsa arito kewe inseréhbo? Ahbabáq aruqaruro keyábé abiahnsa aritowara abatapi pukuwe.

¹⁸ Manikánka abiahnsanéna iwíáhéna, Ahrenérapeq ínéba íre seneheqmóe úmé inseréhyabe irarúwo? Wene ehweh anteruera anetaníbo iwíáho keyábé irarúwe. ¹⁹ Segá Manikáne ehwehnsabé anetaníbo iwíáho puara sega ahrenérapeq weba íre korahuwe. Minayabe ireq iwíáhue tagarione.

4

Maniká tagaríáh kégá ahrenérapeq kioraho ehwéhne.

¹ Naho Manikánka itensabé, Ínéba sirataq ahrenagehe úwe. Túbáh aginie iwíáho keo, Manikáne ahrenérapeq íre kíyehboq áhreo. ² Ísara kégá Manikáne kaweq ehwéh írówaq itega moq írátáúne. Segá írótaq mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atówe. Minayabe mi ehwéhnká íre séhréh aritahráhuwe. ³ Wene ehwehnsabé aiq pútare atona kégá Manikáne ahrenérapeq kiorahúne. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ínéga abiahsanéna sensabé pahsuena,

Ahrenérapeq ínéba íre kioneheqmóe ewae ire. *(Buk Song 95.7-11)*

Wega mah marákó márákó mirarena wene arambehri parabarouwe.

⁴ Abapeqte téhtaré wéhékáhnsabé Manikáne ehwehnka mahraréna,

Manikánka moke wene arambehri parabarouena abapete téhtaréráq

ahrenówe ire. *(Buk Song 95.11)*

⁵ Ahrenónsabe wene ehwehnka mó mahraréna,

Ahrenérapeq ínéba íre kioneherawoe ewae ire. *(Buk Song 95.11)*

⁶ Kaweq ehwéh téh író kega mi ehwéhnsabé íre aiq pútare atónsabe

sega Manikáne ahrenérapeq íre kioráhuwe. Íre kioráhuwara kaweq

ehwéh sehgió kégá ahrenérapeq kioráhowe. ⁷ Minayabe Manikánka mó

tanáhráq omaq atena mi tanáhráqsabé, Iborane atowe. Iborane atowana

áhnte opéq parabagúwana Manikánka Tébíti iwíáh atowana sehiranue

mahraréna,

Iboramé itega íné Manikáne ehweh íréhrataq

saiyoiyehboq kawerue íráhro úwe.

(Buk Song 95.7-8)

⁸ Minayabe Sósúaga itene igaqnaréh meriqmena ahrenérapeq móritotaq

tahirímé mó tanáhráq Manikánka mó wehekáhnsabé íre irarú irino.

⁹ Minayabe Manikáne animárí ahrenahraho tanáhráq peh kagainae.

¹⁰ Manikánka wene arambehri abapete morá wéhékáh parabarouena

abapete téhtaré wéhékáhtáq ahrenónserah weba séra mía mía kega moq

sene ahwimi parabarouera ahrenahrahowe. ¹¹ Manikáne ahrenérapeq

kioneheéq págegeue arambehriehwe iwíáhéq miraoro. Itene igaq-

naréhga Manikáne ehweh anteruera ahrenérapeq íre kiú serahniyeho.

¹² Manikáne ehwehme oganúq itahráhi naneréna págegeue aram-

behriehwe. Págegeue arambehriéna áwéhreh sogíq tahnsane. Sogiqme

peh ákáhtaq áwéhrehrana Manikáne ehweh anotah áwéhrehre. Manikáne

ehwehnka wehukéniné arupipeq amurúruéhre. Wene iwíáhákák w-

nawapipeqkákák mi ehwéhnká amurúruena sainsúéhre. Wehukéniné

ayahnsankakaq ayahnsapeqté ábíqnónkákák mi ehwéhnká amurúruena

sainsúéhre. Mi ehwéhnká wehukéní awahbeh iwíáhákák moke mó

iwíáhákák sokigi aíre.

¹³ Manikánka moke miráú naneq tagehtaq wehukega kopéq

suahráho? Írakaumo. Moke minawari Manikánka tagehtaq ábóraq

kéhrana taga tagaire. Minayabe mókake Manikánka moke itene sánsá saraqmarankéhe.

Sísawe itene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míre i ehwéhne.

¹⁴ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání íopeq Manikáne auranbiahtapeq míehre. Mi anímé Sísá Manikáne ahninkáwáe. Minayabe itega aiq pútare atona ehwéh ambubu atianeheq múne íwíáhéq miraoro. ¹⁵ Ahbabáq íwíáh sínaraq iteriahriáh íre kaqsuahráhúne. Owainawanka ite íwíoqnehtaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká anetaníbo íre íwíáhía peh arutaboiritena séhréh aitéhre. Owainawanka amahnága ite íwíoqnehnserah Sísá marakóipeq míotaq áwíoqnówana Sísaga íre ahbabárúwe.

¹⁶ Minayabe itega Manikánsabe íre áhreia wega ite séhréh aitankeheéq weba wahtotaq kowíaneheq múne íwíáhoró. Mítaq kowíáhnaraq irupipeq umeh agínaraq Manikánka itensabé arutaboiritena séhréh aitankehe.

5

Sísá itene mibeq mahbeq aitéh ánínká ite kaweraitéh éhwéhne.

¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká ite Asiu ke séhréh aitankeheéq ite mionarabeqte ání mó tanáhráq mó aní mó tanáhráq mó anínue omaq sitáhwe. Manikánka itene ahbabáq kaweraitankeheéna wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó naneq mó nanerue Maniká titiratéhre. ² Titiratena we peh wehukení púana kaweqtaq íre mía míaorahire. Minayabe wega múguwahguo kereq áhwára áhwáráro kereq pehwehrué arítéhre.

³ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínká mó kené ahbabáqsabe Manikánsabe ménkámehnkáne korahqtaté titiratéhre. Íre peh morá mó kené ahbabáqsabe titiratéhre. We moq ahbabárorahi aní púana wewene ahbabáqsabeákq Maniká titiratéhre.

⁴ Mibeq mahbeq aitéh arámbéhríwé anotah arámbéhrí wíre. Minayabe wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahire. Mi arámbéhrí mirainkeheéna Manikánka wehukení omaq atena naho Áróni omaq atonserah omaq atéhre.

⁵ Wehukenínká, Íné mi arámbéhrí mirainie íre orahúnserah Sísá Karáhéga, Neníwíq pankerena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání míanie íre úwe. Írakaumo. Manikánka wensabé omaq atena minayabe wene ehwehnka mahraréna, Are nénahni móne. Ibora íné Arenabo ména anotah aní míahno atóge ire.

(Buk Song 2.7)

⁶ Wene ehwehnka mó mahraréna, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní ahriahri mía míainiewóne. Wehukení wenáwíq Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arítéh ání mía míáúnserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne ire. *(Buk Song 110.4)*

⁷ Sísá marakóipeq míotaq wega Maniká ehweh teawena púrerúwe. Manikánka Sísá puké tanáhráq ahqáho atahráhu púana Sísaga anotahtaq púreréna áhnte íbisówe. We awahbeh íwíáh íre sehgira peh Maniká awahbeh íwíáh sehgiuwana Manikánka Sísaga púrerú ehweh irowe. ⁸ Sísawe Manikáne ahninkáwá ména áhnte erúnsabe Wenabone ehweh sehgiu sansa ahtebówe. ⁹ Sísaga Wenabone ehweh tábúsoqme sehgiunsabe

amahnága Sísaga wene ehweh sehgió ké kaweraritena oganúq sitahnara oga mérapeq mía míañehrawoe. ¹⁰ Minayabe Manikánka wensabé, Are néne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mía míainiewóne. Mékíséréki néne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míañserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne atowe.

Káriq anínká mía míai serahniyeho i ehwéhne.

¹¹ Minayabe áhnte mó ehwéh kéhre. Itega íre apubúue ahtebahraho puana mah ehwéh teiyabe págege arámbéhríe. ¹² Ite íre wahto tanáhráq Sísane ehweh íráh púaq wene sánsá ahtebahtaq tahirímé mó ke síwáhnoro irino. Itega íre kawerue ahtebaronsabé Manikáne ehweh áwahewé mó anínká ite íwáhnorire. Inahunah ánínká págege tahutáhúq íre nahrahéna peh náh nehnserahnowe.

¹³ Náh neh anínká pehgáriq aní púana tábúsoqmaréh sánsá íre ahtebahrahire. ¹⁴ Págege tahutáhúqmé peh morá anonanínká nahrahire. Págege tahutáhúq nahraho kegá tábúsoqme iwíáhorahowe. Minayabe sega kaweq sansánkákáq íre kaweq sansánkákáq saraqmarera kawerue ahtebahrahowe.

6

Tauntahu ke méq Manikánka ite náina naneqsabé áwénunoro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne ehweh peh morá áwahewé mónkakáq íre íwáhnorinie. Págege ehwéh iragéhboq anehete ehwéhnkákáq íwáhnorinie. Nah pe anínká íre peh morá nahwiahnsanse pearéhre. Mina inserah áwahe ehwéh mitaq mareq anehete ehwéhnkákáq íráhro. Itene abehq árámbéhrí inehpeq sueq Manikánsabe aiq pútare ate ehwéh aiq írátówe.

² Wání mewe ehweh aiq írátówe. Wehukéníne ayahqnotaq táhtoqme púerate ehwehmé aiq írátówe. Pusa ké iriwe oganúq site ehwehnkákáq mi tanáhráq Manikánka kaweqtapéqkákáq iraipéqkákáq sainsue ehwéhnkákáq aiq írátówe. Mina tahnsa áwahe ehwéh aiq írátó puaq mitaq mareq anehete ehwéh íráhro. ³ Manikánka kowe aitahnaraq itega miraoneheqmúne.

Sísane ehweh sinehepeq súáh kégá weba íre kouwekoraho ehwéhne.

⁴ Sísane sánsá ahtebéra sehgiro kegá mi sansá sinehepeq súáhmé árahue mónkakáq sehgiqéhbó? Segá íopeqté Manikáne téhreh naneq merowana Manikáne Awanka seba kowíraire. ⁵ Segá Manikáne ehweh irera sehgiro nsabé aiq pútaq ehwéhne iwíáhurowe. Mókake sína tanáhráqsabé ahtebéra, Mi tanáhráq Manikánka págegeue arambéhrinkehe iwíáhurowe.

⁶ Mira iwíáhéra Sísane sánsá sinehepeq súáhmé sega mónkakáq íre sehgióráhowe. Segá Sísansabé, Iuwahriehre iwíáhonsabé Manikáne ahnínkáwá awankátaq mónkakáq táhparáhnserahnowe. Segá miraotaq Sísá íre tagariáh kégá tagéra Sísansabé awiréh atáhowe. Minayabe wene sánsá sinehepeq súáh kégá Sísaba mó íre kouwekorahowe.

⁷ Ibonsirana marakó tantanirana mitaq kaweq tahutáhúq kírérhara wehukega nahwe. Minayabe Manikánka, Ai q kaweq marákóe atéhre. ⁸ Marakóra q peh abehq náhgáqkákáq tahwenkaránkakaq kírértáq peh abehq marákóe. Minayabe Manikánka, Íre kaweq marákóe atena kekiranawire.

⁹ Néne iyahnabo anímárinó, mah pagégé éhwéh teiúnsabé itega mi marakó tahnsa ké úkigehe iwíáhugo? Írakaumo. Itene Wahnahne

sánsá kawerue sehgihe íwíáhuge. Sísaga meirena kaweraitena séhréh aitéh púaq itega wene sánsá sehgiówe. ¹⁰ Manikánka pehipi íre ehweh aitankéhe. Itega mirauro arámbéhrí íre abitaginae. Írakaumo. Menahnkákáq amahnágaákáq Manikáne animarí kawerue séhréh aritena Manikánsabe irutaboírowe. Minayabe wega íre abitaginae.

¹¹ Íné nuwahbehme itega amahnága tauntahunue mira onserah mókakeakáq ahriahriakáq miraoro. Minayabe nuwahbehre. Mirairataq itega áwénuno naneqmarí mókake náinkéhe. ¹² Ite taoraho agiyeho. Peh abobiah taebera ké méq Manikánka mirainawire íwíáhéq wega náina naneqsabé kawerue áwénunoro. Mirairataq wega náinawire.

Manikáne omasa náneqsabé aiq pútare atanéhe i ehwéhne.

¹³ Manikánka Ébáráhma ehweh teawutaq wega omasa éhwéh teawena, Ai q mirainauge úwe. Mó anínká Maniká íre kiotaiki puana wega mi ehwéh irarútaq wewenáwírué irarúwe. ¹⁴ Manikánka Ébáráhmansabé mahraréna,

Are séhréh atanauge. Mókake ínégá séhréh atáhnaga arenanahréh íregárita q úkigehe úwe. *(Stat 22.17)*

¹⁵ Ébáráhmaga árahinabomo íre iwíáhia peh kawerue áwénunúwana Manikánka teawu ehwéh ai q pútaragúwe.

¹⁶ Wehukeníká omasa éhwéh irarita q wega mó aní anotah aniné áwírué mi ehwéh irarire. Minawé Asiu kené sánsáne. Wehukeníká mi sansánina ra q wensabé ehweh atáh ké túbáh agorahowe. ¹⁷ Manikánka omasa éhwéh irarúta q író kega, Wegá mó iwíáhinabomo íwíáhiyeho éna Manikánka wewenáwírué mi ehwéh irarúwe.

¹⁸ Minayabe Manikánka téhtaré págégé éhwéh ai q irarú púana wega mó iwíáh íre orahire. Wegá péhe éhwéh íre orahinsabé ite Manikápa kowía míaúna ke iwíáh iwíáhunayabé irupipeq eyoyóire. Irupipeq eyoyóina q Manikáne ehwehnka ai q pútaraginawire íwíáhéq minawé áwénunoneheqmúne. ¹⁹ Anotah awánká kaweq anúq kéhrana sóiriqka mi awánká íre pankonoráhire. Mina inserah itega Manikáne ehweh ai q pútaraginawire íwíáhnaga irupipeq kaweq awánká ánúq tahnsanira q kaweqta q mía míaúne. Itega kawerue áwénunúnayabé mókake Manikánka wene íópeqté páqnáhipéq móitankéhe.

²⁰ Ite séhréh aitanieéna Sísaga mitaq ebeq kiena ite mibeq mahbeq aitéh aní úkéna ahriahri mía míainawire. Wehukení wenáwíq Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní mía míaúnserah Sísá moq mina tahnsa ahriahri mía míaire.

7

Mékíséréki anotah aníne i ehwéhne.

¹ Manikámé anotah aní míowana Mékísérékiga Sáréma suwahpeqte ké wahnahnéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani míowe. Ébáráhmareq we kéro kereqka mó wahnáh kéreq se kériró kereqka ebehéra mi ke subiq súówe. Segá kouwekuta q Mékísérékireq Ébáráhmareqka piehgiúye. Mitaq wega Ébáráhmansabé kaweq ehwéh teawuwe.

² Kaweq ehwéh atowana Ébáráhmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwe. Mékísérékiwe mi awíq áwahewé kaweq sansá mirai wahnáhne. We Sáréma

suwahpeqte kéné wahnah aní ména we mó awíqme áwahewé aru ukiqme sansani wahnáh áníne.

³ Wenanoibonkakáq wene aigaqnaréhakaq we maqmio tanahráqkákáq we pukú tanahráqkákáqsábé éhwéhmé íre kéhre. We Manikáne ahninkáwá tahnsanéna ahriahri wene ehweh mibeq mahbeq arito aní mía míaúwe.

⁴ Mékíséréki anotah aní míonsabe we éhweh ahtebagehboq íráhro. Itene igaqna Ébárahmaga moke ebehurabeqte meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena we peh morá awuwe. ⁵ Ébárahmane anahwa wenáwíq Áríwáie. Mi anímé we kahnáh Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ke míówe. Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Ísara kegá sene meyáh ménsáméhnsá nayáhnkú saraqmahwara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meyówe. Áríwái kahnáh kéreq moke mó Ísara kereqne sigaqnawé Ébárahmae. Sensuwahrah Isará kegá sene meyo mensáméhnsá nayáhnkú saraqmárowara Áríwái kahnáhnká peh morá pehipi meweuwe.

⁶ Manikánka omasa éhwéh Ébárahma teawéna, Miranauge teawuwana Mékísérékiwe íre Áríwái kahnáh aní míówe. Ébárahmaga mi mensáméhnsá nayáhnkú saraqmarena Mékíséréki peh morá awuwana Ébárahmansabé kaweq éhwéh atowe. ⁷ Ite ahtebónawe ahriahri kaweq éhwéh atéh ánínká mi éhwéh teawí aní kiotaikire.

⁸ Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbehri mirauta q sega Ísara kegá sene saraqmáro mensáméhnsá peh morá pehipi meweowe. Áríwái kahnáh mótaq mótarue pukuwana Mékíséréki oga mía míai aníne uwana wega peh morá saraqmaro naneg pehipi meyowe.

⁹ Itega mahraue irarerahúne. Áríwái kahnáhnká Ísara kegá saraqmáro mensáméhnsá peh morá pehipi meweoo kee. Téhwe Ébárahmaga Mékíséréki ahtapeq tagéna peh morá saraqmaro naneg awutaq wenanah Áríwáiga moq Mékíséréki awuwe. ¹⁰ Mi tanáhráq Áríwáine anowagá we íre maqmio púana wega Mékíséréki árahue awuwo? Ébárahmawe Áríwáine aigaqna púana minayabe wega Mékíséréki peh morá saraqmaro naneg awutaq wenanah Áríwáiga moq awuwe.

Sísawe Manikáne o mibeq mahbeq aritéh anímé kiotaiki aníne i éhwéhne.

¹¹ Mósísiga sehgióro ú ehweh Ísara ke teriena peh morá Áríwái kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh árámbehri mirauwe. Mi arámbehri miraé sansa wehuke kawerarotaq tahirimé mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh aní íre sú írino. Sú anínká íre Áríwáireq Áronireq kahnáh anínéna peh Mékíséréki tahnsanéna Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní míéhre.

¹² Mó anínká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri awaq míonsabe miraira sansá o sansa úkinae. ¹³ Manikánka omaq ato anímé íre Áríwái kahnáh anínéna we Súra kahnáh aní ména mi kegá tahberaq Maniká titirue náwe arámbehri íre mirauwe.

¹⁴ Ite ahtebóme Súra kahnáhnká Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké míagehe éhwéh Mósísiga íre irarúwe. Sísá itene Wahnahme we Súra kahnáh áníne. Minayabe ite aiq ahtebóne. ¹⁵ Íre Áríwái kahnáh aní peh mó aní Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh aní ábóraragéna we Mékíséréki tahnsá aní mía míaire.

16 Omaq ato anímé we kahnáh aiq awehraq kéhre íwíáhúnsabe omaq atoo? Írakaumo. Itene Wahnah ahriahri págegeue mía míai puana we Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání úkúwe. ¹⁷ Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Are Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritahna aní mé ahriahri mía míainiewóne. Mékíséréki Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito ani mía míáuñserah are moq mina tahnsa mía míainiewóne ire. (*Buk Song 110.4*)

18 Naho sehgióro ú ehwehmé íre págege aitahráhi ehwéhne. Mi ehwéhniká ite íre séhréh aitahráhinsabé Manikánka mi ehwéh aiq meruowe. ¹⁹ Mósísiga sehgióro ú ehwehniká itereq mó naneqkakaq íre airaiq kaweraitahráhire. Manikánka o sansa omaq atowana mi sansánká Mósísiga sehgióro ú sansa kiotaikiraq itega Maniká Iteriboba wahtotaq kowíahrahúne.

²⁰ Wene ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atotaq íre pehipi omaq atowe. Írakaumo. Peh págege ehwéhneue omaq atowe. Téhwe mó kegá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké úkutaq wehukenínká pehipi omaq sitena íre págege ehwéhúwe. ²¹ Peh morá Sísá Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka omaq atotaq págege ehwéhneue omaq atowe. Minayabe Manikáne ehwehnka mahraréna, Itene Wahnahnka págege ehwéhni puana wega mó iwíáh íre inawire. Are wene ehweh mibeq mahbeq arítéh ání ahriahri mía míainiewóne ire. (*Buk Song 110.4*)

²² Sísaga omasa éhwéhme áhnte kawéq éhwéhne. Mi ehwéhniká naho éhwéh kiotaikire. Minayabe itega aiq irone.

Sísá ite mibeq mahbeq aitéh ání mía míaire i ehwéhne.

²³ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke áhnte míówe. Se peh wehuke puara mótaq mótarue puku pukuunsabé peh morá ánínká mi arámbéhrí ahriahri íre sehgiórahúwe. ²⁴ Sísaga íre mina tahnsa miraire. We peh mía míai aní púana Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh árámbehrí ahriahri sehgióre.

²⁵ Minayabe amahnágaákáq mókakeakáq Sísaga wensabé aiq pútare atáh ké kaweraritena Manikápa mórítahnara oga mía míaoneherawoe. Sísá ahriahri mía míaéna itene ehweh Maniká teawí púana ite séhréh aita aitaire.

²⁶ Sísawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míainsabé peh ábérehrana ite séhréh aitéhre. Wegá íre ahbabária peh Maniká awahbeh sansánéna kaweqtaq mía míaire. We tábúsoréh áninéna ahbabáq kega mira onserah íre mirairana Manikánka we iriatena íópeq móatowe.

²⁷ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító kega mó wehekáh mó wehekáhnue ménkámehnikáne korahqtaté Manikánsabe titiratówe. Ebeqme sega seyene ahbabáqsabe kaweraitankeheéra Manikánsabe titiratówe. Anehemé sega mó kené ahbabáqsabe kaweraitankeheéra titiratówe. Sísaga íre mina tahnsanire. We awankátaq táhpawe puku tanahráq itene ahbabáqsabe peh morá tánáhráq wene anonkataté Manikánsabe titiratowe. Wegá mi arámbéhrí aiq parabaruo púana wega mónkakáq íre mirainawire.

²⁸ Téhwe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arító ke míageheéra Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiro kegá kaweqtaq íre míahraho ke omaq sitowe.

Anhemé Manikánka págege ehwéhñue mi arámbéhrí mirainkeheéna we-nahni omaq atowana we ahriahri kaweqtaq mía míaire.

8

Sísawe íopeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh áníne i ehwéhne.

¹ Ínéga teiú éhwéhmé áwahe ahtebagehboq íráhro. Sísawe kaweqtaq mía míai puana ite séhréh aitéhre. We Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna amahnága íopeq ména mibeqté anotah wahnáh Maniká Iteribone ayah púpeq tútuue miéhre. ² Sísaga Maniká Iteribone kaweq nahtápéq ména wene ehweh mibeq mahbeq aitéh arámbéhrí mira aruqarurire. Mi nahmé wehukega íre pera peh morá Maniká itene Wahnahnka pearowe.

³ Mah marákóipéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Maniká titiréra mó naneq mó nanerue awigeheéra omaq sitówe. Segá miranserah Sísá ite séhréh aitéh ánínká moq aiq áwíre. ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mahraréna, Peh morá Áriwái kahnáh wéhgá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné arambehri miraorahire íre. Peh mi kahnáh wéhgá mó naneq mó naneqtaté Manikánsabe titiratáhwe. Minayabe amahnága Sísaga mah marákóipéq miéhtáq tahirímé mi arámbéhrí íre mirai irino.

⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánínúrá ména wega íopeqté náhtápéq arambehrire. Mah marákóipéq mibeq mahbeq arítáh kégá arambehrio nahmé peh íopeqté náhné mánkánah tahnsáne. Mánkánah tahnsá puana Mósísiga Manikáne wéhuwehu nah séiraté pianaútaq Manikánka wensabé, Ínéga sáwéhrapeq sokigi awátáu serahnue tábúsoqme pearo úwe.

⁶ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání míankeheéna Manikánka Sísá omaq atowana wene arambehriga moke mó mibeq mahbeq aítáh kéné arambehri kiotaikire. Mi arámbéhrí miraútaq Sísaga Manikánseq wehukereq moráéné ehweh áhwárowe. Sísane moráénia éhwéhnká naho moráénia éwhéh kiotaikire. Sísaga mirainauge ú ehweh áhnte kawéq ómása éwhéh puana mi ehwéhnká téh ko ehweh kiotaikire.

⁷ Wehukega téh ko moráéné ehweh sehgoráhutaq tahirímé mó moráéné ehweh íre áhwáro irino. ⁸ Manikánka wehukene ahbabáq tagéna mahraréna,

Írátíáhro. Íné itene Wahnahnka mahraréna, Mókake ínéreq Ísara kereq o moráéné ehweh áhwáranehé. Súra kahnáh kéreq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehé.

⁹ Mi ehwéhmé íre sigaqnaréhreq ínéreq moráénowana tahnsá éhwéhne. Ínéga Ísípi marákórápéqté meriqmena mórítáhwataq sereq ínéreq moráénowane. Segá ite moraéno éwhéh anterúo puana ínéga se peh áwé tagahwae.

¹⁰ Íné itene Wahnahnka mó mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq Ísara kereq ínéreq o moráéné ehweh áhwáranehé. Ínéga sehgióro ú ehweh sene iwíáhipeq sitena sene sirupipeq sehiranaraníe. Íné sene Maniká míahnara se néne animári míagehe.

¹¹ Anotah awíqkákáq kéreq íre anotah awíqkákáq kéreq ómiga íné tagariagehe. Ómiga íné aiq tagaríéhra puara sene iyahnaboreq

sensuwahraheqsabé íre síwáhnorigehe. Itene Wahnah tagariáhro íre terigéhe.

¹² Ómiga íné aiq tagariéhra puana ínégá sensabé nirutaboíraritena sene ahabábáq kaweraritanié. Sene ahabábáqsabe mó íre iwíáhue ni-ahrreraq matianie uge úwe. *(Jeremaia 31.31-34)*

¹³ Manikánka, O moráéné ehweh áhwáranehe insabé téh ko ehweh nahonáh úkire. Nahonáh úki naneq apubúue parabaginae.

9

Korahq titiré sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhu ehwehne.

¹ Téh ko ehwéhnká Manikánsabe iwíáh iwíáh ate sansa sokigi aíre. Mi tanáhráq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh kowe. ² Segá mi nah sériraté pearówe. Ébeq paqnáhípeq áráhmuwe, tahbewe, Maniká áwú parétiwé kowara mitaqsábé Kaweqtapére áwíratówe. ³ Mi nahupéq mó mapéq kowana ákáhpi parahneq tahnsá ónsá kowe. Mó mapéq Anotah Kawéqtápére áwíratówe.

⁴ Mitaq kaweq kunkúni naneq pariageheéra kóraraté akariaró tahbé kowe. Moráénéu sehiránia ébáh kánéhwé pókisiipeq kowe. Mi pokisiwé kóraraté akariaró pokísie. Mi pokisiípeq íópeqté tópáhnkákáq Árónine pegiqnáhnkarankákáq sehirania ébáh kánéhráréakákáq kowe. Íópeqté tópáhmé kóraraté akariaró motórípeq kowe. Mi pegiqnáhnkárámé Áróniga matiotaq ánáh aunúwe.

⁵ Mi pokísí maraípeq kowana Maniká míéhrabeqte ánité tahnsa náneqtaré sehwerapeq kowe. Manikáne téhreh naneq tagageheéna mitaq kowe. Sene oe awenahpeqté wehukene ahabábáq kawerorahirabeq kowe. Amahnága mah ehwéh áwahewé íre iwáhnorinie.

⁶ Teiú ménsáméhnsá kawerarówara mó wehekáh mó wehekáhnue Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Kaweqtapéq kibekéra sene arambehri mira arugarurowe. ⁷ Peh morá mitaq arambehrio kené wahnahnka webataq Anotah Kawéqtápéq morá ópéqmé peh morá tánáhráq kiena tueyokúwe. Wegá mibeq pehipi íre kiuwe. Írakaumo. Wegá mibeq kiutaq korahq mewena wene ahabábáqkakaq mó kegá áhwára áhwáraue mirau ahabábáqkákáq kaweraritankeheéna mi koráhq Maniká nawuwe.

⁸ Kaweqtapéq arambehri peh kéhnsábé itega Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhre. Minayabe Manikáne Awanka aiq sokigi aíre. ⁹ Maniká míéhrabeqte áh íre ábóraq kéhnsábé mi séríraté pearó nahnká amahnága míáh ké sokigi aíre. Mi nahtápéq wehukegá mó naneq mó naneq Maniká titirue náwúwe. Segá mi sansánunka sirupipeq íre kaweraritahráhuwe.

¹⁰ Mi sansámé peh táhutahuq awehrié sánsánkákáq sosue sansánkákáq kowe. Mi sansánká íre sirupipeq peh morá sinonka kawerarite sansane. Sísa Karáhéga o sánsa íre áhwárioritáq Mósísiga sehgióro ú ehweh sehgiageheéna mi tanáhráq kowe.

Sísaga wewene korahqtaté titirúnka wehuke kaweraritahráhi ehwehne.

¹¹ Sísa Karáhéga tuena kaweq sansá áhwáréna íre wehukegá pearó nahtápéq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání mía míaéna mitaq arambehriúwe. Mi nah áhnte kawéq náhnéna moke mó iwíáh iwíáh atáh sérí náh kiotaikire. Mi nahmé íre mah marákó marákóípeqté náh tahnsane.

¹² Sísá Karáhéga mi nahtápéq kiena Anotah Kawéqtápéqté paqnahipeq ménkámehnkáne korahq íre mewena kiuwe. Kiena wewene korahq mewena Maniká titirue náwuwe. Ite oga mérapeq awaq miageheéna wene korahqtaté paiqitowe. ¹³ Wehukene sinonka soqsuaneherautaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá káho áráhqne anonka iraipéq agera mibeqté tánáhákáq ménkámehnkáne korahqkákáq mewera mó ke soqsuageheéra káqsuahrúwe.

¹⁴ Segá miraunsabé Sísane korahqka mi sansá kiotaikire. Sísaga íre ahbabária peh kaweqtaq mía míaire. Manikáne Awame mía míai anínéna Sísá págege atowana wene korahq Maniká titirue náwuwe. Wene korahqtaté soqsuqme kaweritéh púaq abehq árámbehriyábé íre iwíáh iwíáhia peh Maniká itene oga mía míai Wahnáhné sánsá sehgionehqmúne iwíáhuéne.

Sísaga wene korahqtaté o moráéné sansa áhwárowe ehwéhne.

¹⁵ Minayabe Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Téh ko moráéné sansa kotaq wehukene ahbabáq kaweraritanieéna Sísá pukúwe. Sísá pukútaq wega miraúnka Manikánka omaq itena íáhrabi kégá oga mérapeq awaq miageheéna Sísá Karáhéga o moráéné sansa áhwárowe. Áhwárowana Manikánka náiníe ú naneq awaq miagéhe.

¹⁶ Wehukení oga míéhtáq wenawahrahga wene ménsámehnsá íre awaq miahrahowe. Peh morá we pukínaraq wenawahrahga tagéra aiq pukire éra awaq miagéhe. ¹⁷ Puki anínká sehiranurai pepáhqtáq tagéra sehíranka irarinsrahnué wene ménsámehnsá saraqmarera awaq míáhwe. We oga míéhtáq wenawahrahga mi pepáhqtáq kéh éhwéh íre sehgoráhowe. ¹⁸ Ebeqte ko moráéné sansa áhwárowe pehipi íre áhwáraera peh korahqkákáq áhwárowe.

¹⁹ Téhwe Mósísiga mi sansá págegeinkeheéna ménkámehnká subiqme mi kané korahqtaté titirúwe. Titirinaútaq téhwe Mósísiga moke Manikánka sehgióro ú ehweh teriena anehe káho áráhqne korahqkákáq wánínkakaq peh morá ántéhyápípéq ahkiuwe. Ahkiwena awanká ánáhakaq tautáúq nahniáqkákáq mewena mi koráhq pámbáhue sehgióro ú ehweh ko pukúákáq moke míó keakáq sensineq káqsuahrúwe. ²⁰ Mósísiga káqsuahréna míó keyabé,

Itega Manikánka sehgióro i ehwéh págegeue sehgigeheéna korahqtaté káqsuahrúge úwe. (Kisim Bek 24.8)

²¹ Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nah sériraté pearó nahnkákáq moke mibeqté ménsámehnsánkákáq Mósísiga mi koráhqtaté káqsuahrúwe.

²² Mósísiga sehgióro ú ehweh nká teiena,

Peh morá korahqka moke kéh náneq kawerorahire. Peh morá korahq túínsabé Manikánka wehukene ahbabáq kaweraritéhre íre. *(Wok Pris 17.11)*

Sísaga peh morá tánáhráq Maniká titirue náwena pukú ehwehne.

²³ Wehukega ménkámehnkáne korahq titiré sansanká íópeqté titiré sansa sokigi aíre. Mah marákóípéq titiré sansa sehgió kégá peh ménkámehnkáne korahq titirowe. Íópeq titiré sansanútaq Sísaga wewene korahq titirúwe. Minayabe íópeq titirú sansa anotah kaweq sansá púana mi sansánká ménkámehnkáne korahq titiré sansa kiotaikire.

²⁴ Sísá Karáhéga Manikánsabe iwíáh iwíáh ató nahmé wehukega sériraté pearó nahupéqmé íre kibekia peh íópeq kibekúwe. Mína pearó nahmé wéhuwehu nahnirana íópeqté náh ahriahri kéh náhne. Minayabe Sísaga

Íopeq kéh náh Maniká Iteribone auranabiahtapeq mía míaéna ite séhréh aíta aitaire.

²⁵ Mó opéq mó opérué mah marakóípeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritéh ánínká Maniká titirinieéna nahupeqte Kaweqtapéq ménkámehnkáne korahq mewena kibekúwe. Mina únserah Sísa Karáhéga mó opéq mó opérué Maniká íre titirúwe. ²⁶ Miraútaq tahirímé mó tanáhráq mó tanáhrárué mah marakó marakó miraútaqkákáq amahnágaákáq áhnte tanáhráq Sísa éri irino. Mah tanáhráq parabagina uraitaq Sísa peh morágáké tuena wehukene ahbabáqsabe kaweraritanieéna pukúwe. Sísa Maniká titirue náwunka ite kaweritahráhire.

²⁷ Wehukení mónkakáq mónkakarúe íre pukia peh morá tánáhráq puk-inawire. Mina inserah Sísa moq peh morá tánáhráq pukúwe. Wehuke pukirataq anehe Manikánka ehweh aritena sainsuankéhe. ²⁸ Minayabe áhnte kené ahbabáqsabe Sísa Karáhéga peh morá tánáhráq Maniká titiratená pukúwe. Itene ahbabáqsabe aiq kaweraito púana mókake we tuinaraq mi arámbéhrí mónkakáq íre mirainawire. Wensabé aiq pútare ateq áwénunúna ke airaiq kaweritanieéna tuinkéhe.

10

Ménkámehnkáne korahqka titirorahi naneqme íre awehrare i ehwéhne.

¹ Mósísiga sehgióro ú ehwehnká mókake sína naneqmarínsábé peh píkisah tahnsá púana mi ehwéhnká áwahe íre tábúsoqme sokigi aieráhire. Mi ehwéh irarúnka mó opéq mó opérué wehukega titiraruqaruowe. Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéq se kegá titiré sansa sehgiónká kaweraritahráhiro? Írakaumo. Mi sansánká wehuke íre airaiq kaweraritahráhire.

² Titiré sansa sehgiónká kaweraritéhtáq tahirímé sega mó opéq mó opérué íre titiraruqaruoro irino. Kaweraritéhtáq tahirímé sene ahbabáqsabe mónkakáq íre iwíáhia titiré sansa aiq súáh irino. ³ Segá mó opéq mó opérué titirotaq sene ahbabáqsabe íre kawerorahia peh iwíáh aruqaruowe. ⁴ Mémene korahqkákáq káhone korahqkákáqká wehukene ahbabáq íre kaweraritahráhi puara sene ahbabáqsabe iwíáh aruqaruowe.

⁵ Minayabe Sísa Karáhéga marakóipeq tuinaútaq wega Manikánsabe mahraréna,

Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Arene arambéhrí mirainkeheé arega ninonka aiq kaweraintahne.

⁶ Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansánkákáq sene korahqtaté titiré sansankákáqsábé íre awahbehre.

⁷ Minayabe ínéga arensabé mahraréna, Maniká Nániboo, are awahbeh arámbéhrí mirainieéna aiq tutaage. Púkuipéqté éhwéhnká íné éhweh aiq irarinserah sehginauge uge úwe.

(Buk Song 40.6-8)

⁸ Téhwe Sísa Karáhéga mahraréna, Are ménkámehnkáne korahqtaté titiré sansansábé íre awahbehre. Wehukene ahbabáq kawerariteyabe ménkámehnká arene tahberapeq age sansankákáq sene korahqtaté titiré sansánkákáqsábé íre awahbehre úwe. Wehukega mi titiré sansa pehipi íre miráia peh Mósísine ehweh sehgióro únsube mirauwe. ⁹ Anehe Sísa mó mahraréna, Are awahbeh arámbéhrí mirainieéna tumióge úwe. Minayabe

wega naho titiré sansa suena itene ahababáqsabe kaweraitanieéna o sansa áhwárowe. ¹⁰ Sísá Karáhéga Maniká awahbó arámbéhrí kawerue miraéna peh morá tánáhráq pukéna wene anonkataté Maniká titiratowe. Wega miraúnka itene ahababáq kaweraitowaq amahnága ite kaweqtaq mia miáúne.

Sísaga titirúnka itene ahababáq airaiq kaweraitéhre i ehwéhne.

¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá mó wehekáh mó wehekáhnue iriwe méra peh morá mi titiré arámbéhrí aruqarurowe. Mi titiré arámbéhrionka wehukene ahababáq íre kaweraritahráhire. ¹² Sísá Karáhéga peh morágáké itene ahababáqsabe peh morá tánáhráq titirúnka ahriahri peh awehraq kagaire. Wega titirarena Manikáne ayah púpeq tútuue miá miáire.

¹³ Tútuue miá miáéna áwénunire. Mókake Manikánka, Arene naruo págegeue wahnahnarito teawinkeheéna áwénunire. ¹⁴ Wega morágáké titirúnka ite ahriahri kaweqtaq miá miáigeheéna itene ahababáqsabe airaiq kaweraitowe.

¹⁵ Minayabe Manikáne Awanka teíre. Wega Púkuipéq ebeq mahraréna, ¹⁶ Itene Wahnahnka mahraréna, Mi tanáhráq parabagínaraq ínéga o moráéné sansa áhwáranie. Néne ehweh kawerue siahtebagehboq sirupipeq mi ehwéh siahtebaritanie. Néne ehweh kawerue siahreraq matiagehboq mi ehwéh iwíáh aritanie úwe ire. (*Jeremaia 31.33*)

¹⁷ Púkuipéq anehe mó mahraréna, Sene ahababáqkakaq sene ahkaragáraakáq mó íre niahreraq matianie ire. (*Jeremaia 31.34*)

¹⁸ Wehukene ahababáq airaiq kaweraitena mó íre ahrreraq matíéh púara wehukega mónkakáq titirigehboq? Ahqáho. Írakaumo. Mó íre titirorahowe.

Itega Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animáríno, Sísá pukútaq wene korahq tunsabe itega íre áhreia peh Kaweqtapéq Maniká miéhrabeq kioráhúne. ²⁰ Sísaga kaweq o ah sabaro púaq itega oga mérapeq Maniká miéhrabeq kioráhúne. Sísá pukútaq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté parahnkeq tahnsá ónsá senahpeqté subame tuwe. Miraúmé mi paráhnkéq Sísane anonkansabé sokigi aiíre. ²¹ Sísá Karáhéwé amahnága Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ání anotah anínéna Manikáne animárí wahnah aitéhre.

²² Wega kaweq wanítaté itene inonka aiq pabeq paberaitéhre. Sísane korahqtaté itene irupipeq káqsuahraitéh púaq itene ahababáq peh kéhre iwíáh íre úne. Minayabe itene irupipeq kaweq iwíáhéq, Manikánsabe aiq pútare ateq weba wahtotaq kowíanehe iwíáhoró. ²³ Manikánka mirainauge ú ehweh aiq pútaraginawire iwíáhúne. Minayabe itega íre túbáh agia peh wega mirainawire iwíáhéq ambubu atianeheqmúne iwíáhoró.

²⁴ Mó Sísá tagariáh keyábé iwíáhéq sensabé irutaboírég we séhréh atéhonehe iwíáhoró. ²⁵ Sísá tagariáh ké momiwíé sansa súého. Táhmaro mó kegá aiq suto serahniyeho. Írakaumo. Itene Wahnah tuina tanáhráq aiq wahtonagi puaq itene irupipeq kaweq iwíáh kankehboq síwáhnorég we séhréh atéhoró.

Manikáne ahninkáwáné ehweh inehepeq súého i ehwéhne.

26 Írátíáhro. Téhwe Sísane sánsá aiq ahtebéq anehe iteitene iuwahbeh iwíáh miraéq ahabábq aruqarurirataq mi ahabábq kaweraiteyabe mó íre titirorahire. Írakaumo. 27 Mó íre titirorahi puaq peh áhreeq iransánéq Manikánka ehweh aitahna tanáhráqsábé áwénunoneheqmóe. Manikánsabe ahqáho atáh ké tabikira iráipéqsábé áwénunoneheqmóe. 28 Wehukeníká Mósísiga sehgióro ú ehweh anteruowara téhranítégábópoq apahránítógábópoq tagéra wene ahabábq pahsutowara író kega ahabábq aninsábé íre sirutaboiratasa subiq súówe.

29 Ite kaweqtaq mía míaiageheéna Sísane korahqka kaweritowana anehe mó anínká mi koráhqkákáq Sísaga o moráéné sansankákáqsábé abehq náneq mire éna anetaníbo iwíáhéna Manikáne ahninkáwá anehepeq súéhre. Mósísine ehweh anteruo anímé wehukega íre sirutaboiratasa peh kamah awera subiq súówe. Subiq súónsabe Manikáne Awanka séhréh atéh sánsá anehepeq súéh anímé Manikánka mi aní aneratankéhbo? Mókake wega mi aní anotahtaq kamah awinawire.

30 Maniká ite tagariona anínká púkuipéq aiq mahraréna, Ahabábqsabe ayahqmarewé ínénéne arambehri wire ire. (Lo 32.35) Wene ehwehnka mó mahraréna, Itene Wahnahka wene animárí sainsuena ehweh aritanawire ire. (Lo 32.36)

31 Maniká oga mía míai anínéna ahabábq ke sainsuena ehweh aritahna puaq áhreeq wene sánsá anehepeq súéhneho iwíáhhoro.

Sísansabé aiq pútare ateq wene sánsá págegeue sehgióro i ehwéhne.

32 Itega Sísansabé téh aiq pútare atáro tanáhráqsábé iahreraq matíáhro. Manikáne sansá téhreh tahnsánirara mó kegá íwíoqnarowaq wene sánsá íre susa peh ambubu atiarowe. 33 Wehuke míopi ite iriitárówara íre kaweq ehwéh aitera íwíoqnarowe. Segá mó tanáhráq mó ke moq síwíoqnarowaq mi keyábé irutaboiréq kosíéhnehurowe.

34 Segá Sísá tagaríáh ké karábúsiipéq mórítárówaq sensabé irutaboiréq séhréh arítárówe. Mó kegá itene ménsámehnsá moke pehipi meraotaq ite íre abiahnsania peh irupipeq eyoyói ke míarowe. Oganúq ítéh náneq mó kegá íre meyahráhowe íwíáhuro puaq irupipeq eyoyó ke míarowe.

35 Menah itega Sísane sánsá kawerue sehgirowe. Ahriahri sehgi-oneheqmúne iwíáh íre súáhro. Írakaumo. Itega íre súéh rataqmé Manikánka anotah apéq náinkehe. 36 Mi apéq náinkeheéq Maniká awahbeh arámbéhri págegeue sehgióro. Ahriahri mirairataqmé Manikánka náina apéq aiq náinawire. 37 Minayabe wene ehwehnka mahraréna, Pehgáriq tanáhráq parabagínaraq tuinie i anímé tuinawire. We íre túbáh agia peh apubúue tuinawire.

38 Néne aní kaweqtaq mía míai anínká ínénsabe aiq pútare ainta aintai puana kaweqtaq mía míaiinkehe. Peh néne sánsá suena túbáh agi ánínsábé íre nuwahbanawire ire. (Habakuk 2.3-4)

39 Itega wene sánsá ambubu atawéq íre kugeqnáhnúne. Ahqáho. Iraipéq pokoneherao ke tahnsa ké íre míone. Írakaumo. Sísansabé aiq pútare ateq oga mérapeq awaq miona ke úne.

11

Manikánsabe aiq pútare ateyabe áwahe ehwéhne.

¹ Manikánsabe aiq pútare atona sansá sehgiunawe Manikánka irarú ehweh aiq pútaraginawire íwíáhéq minayabe áwénunúne. Itene iuranka mi naneqsabé íre tagónayabé anetaníbo. Peh ite iahtebónawe wega irarú ehweh peh aiq pútaraginawire. ² Naho naho itene iqaqnaréhga Manikánsabe aiq pútare atówana wega sensabé kawerowe aritowe.

³ Manikánka irarúnka mah marákó márakóákákq íopeqkákákq miraro ehwéhnsábé aiq pútare atone. Amahnága moke tagóna naneqme íre tagahrahúna naneqtaté Manikánka mirarowe.

Ábérireh Ínókureh Nóahrehga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

⁴ Ábériga Maniká titirútaq wensabé aiq pútare ato púana wene arambehriga wenawah Kéinine arambehri kiotaikúwe. Wegá Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. Ábéri naho pukúwe. We oga míotaq Manikánsabe kawerue aiq pútare ato ehweh amahnágaákákq téire. (Stat 4.3-10)

⁵ Ínókuga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka we tumero púana íre pukúwe. We tabanagútaq mó kegá we kabaruwana Manikánka we tumero púana íre ábóraq marówe. Púkuipéqté éhwéhnká mahrahéna, Manikánka we íre tumero tanáhráq Ínókuga Maniká awahbeh sansánúwe íre. (Stat 5.21-24)

⁶ Peh morá Manikánsabe aiq pútare atáh kegá we awahbeh sansá sehgiórahowe. Wehukenínká Manikápa pehipi íre kioráhire. Ebeqme wega, Maniká aiq míéhre íwíáhéna, We anebahrúna ke mókake kawerai-tanawire íwíáhínaraqmé weba kioráhire.

⁷ Nóahga Manikánsabe aiq pútare atowana Manikánka sinaú tanáhráqsábé teawuwe. Teawuwana Nóahga mi tanáhráqsábé íre tagótaq mi ehwéhnsábé aiq pútare atena Manikáne ehweh sehgiuwe. Wegá mi ehwéh sehgiena anotah sipí mirarowe. Nóahreh karírónánínká sípiipéq kibekue méra wání piotaq íre pukuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonserah mah marákó márakóipéq míó kega íre aiq pútare atówe. Minayabe Manikánka mi keyábé ehweh aritena kamah ariuwe. Nóahga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka, Are kaweqtaq míahne atowe. (Stat 6.13-22)

Ébárahmareq Sáraheqka Manikánsabe aiq pútare atóya ehwéhne.

⁸ Manikánka Ébárahma téh áhrabútaq Ébárahmaga Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgiena wenawahpeq suena wega íre tagario marákórápéq, Manikánka náwiníe ú marákórápéq pokúwe.* ⁹ Wegá Manikánsabe aiq pútare atena náwiníe ue omasa márakórápéq pokéna wáhnaupéqté kéné marakórapeq kowíowe. Wegá peh únnapipéq seri nahtápéq kaegaeúwara wenahnité Áhísáhkireq Sékópareqka moq únnapipéq kaegaeuye. Mi anitégá Manikánka Ébárahma teawu ehwéhnsábé moq aiq pútare atera mi ehwéh aiq pútaraginawire éra áwénunuye. ¹⁰ Ébárahmaga Manikánka webataq áhwáráro mapéq kagai mapéq kibekinie íwíáhuwe. Mítaq kibekéyabe arutaboirena áwénunúwe.

¹¹ Ébárahmane ahre Sárah orenínéna inahupeq mó íre kaegaeútaq Ébárahmaga íwíáhéna, Manikánka, We animai maqmiankéhe ue omasa

* **11:8:** Ébárahma wenáwiq áwahewé áhnte kehinané sibowáe. Stat 17.5 tagáhno. Moke we éhweh Stat sapta 12-23 kéhre.

éhwéh aiq pútaraginawire ú púana Manikánka Sárah séhréh atowana animai maqmiowe. ¹² Ébáráhma pukorahú koré míotaq wene ahrega animai maqmiowe. Mi aní anonurowara wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Íópeq wehyoq áhnte kéhnserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe. Náhbísibeq arahwé áhnte kéhrara wehukega íre sáhnshoráhonserah wenanahréh peh íregáritaq úkue míówe.

¹³ Moke teiú ánimári Manikánsabe aiq pútare atera sene marakóipeq mé tanahráq parabagútaq pukuwe. Sega marakóipeq oga míó tanahráq Manikánka mókake náinié ú naneqmarí íre meyówe. Írakaumo. Wehukenínká áwénuni naneq íre wahtote tagehnserah mi kegá áwénunu naneqmarí sirupipeq tagéra iwíáh iwíáhéra, Ite marakóipeq mionaraq peh wáhnaupeqté ké tahnsa míone éra pahsúowe. ¹⁴ Mahna tahnsa éhwéh pahsúó kega íre mah marakóipéqsábé peh kaweq matábúrápéqsábé sirutaboiruwe.

¹⁵ Ébáráhmarehga suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Mitaq sirutaboírutaq tahirímé kouwekorahu irino. ¹⁶ Suto marakóyábé íre sirutaboiruwe. Írakaumo. Peh íópeq kiotaiki mapéqsábé sirutaboiruwe. Sega Manikánsabe, Arebataq Maniká Iteribo wone atónsabe Manikánka sene ehwehnsabé íre ayehitówe. Írakaumo. Peh sega awaq miageheéna wega íópipeq kaweq matábúrápéq kawerarowe.

¹⁷⁻¹⁸ Manikánka Ébáráhmansabé, Mókake arenahni Áhísáhkine animári arenanahréh miagehe úwe. Anehe wega Ébáráhmansabé, Arene mahbi Áhísáhkiwe subiqme titirainto teawuwe. Teawena, Ébáráhmaga mi ehwéh sehginabomo éna áhwárawe tagówe. Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena, Wene ehweh sehginauge iwíáhéna wenahni subiq suanaúwe. ¹⁹ Subiq suanaútaq iwíáhéna, Ínéga we subiq súáhnaraq Manikánka oganúq atahráhire úwe. Puki anínká oga úkue Wenaboba mía míainserah Áhísáhki áura pukéna we moq wenaboba mía míaúwe.

Áhísáhkireh Sékópareh Sóséparehga Manikánsabe aiq pútare ató ehwehne.

²⁰ Áhísáhkiga Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahnité Sékópareq Ísoreqsabé kaweq ehwéh teríúwe. Wega anehe sína naneqsabé irarúwe. (Stat 27.27-29,39-40)

²¹ Sékópaga moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq wenahni Sósépane anitéyábé kaweq ehwéh aritena wene pegiqnáhnkarataq káuqmunue saqmatawéna Manikánsabe iwíáh iwíáh atowe. (Stat 47.31-48.20)

²² Sósépage moq Manikánsabe aiq pútare atena orerague pukinaútaq Ísara kegá Ísípi marakórápéq súéhra ehwéhnkákáq wene ayahnsa kiroqmera pokira ehwéhnkákáq irarúwe. (Stat 50.24-25; Kisim Bek 13.19)

Mósísiga Manikánsabe aiq pútare ato ehwéhne.

²³ Mósísine anoiboga Ísípi marakórápéq méra Manikánsabe aiq pútare atera Mósísi maqmaróyataq sene naruoga subiyehoéra apahtaró íótáq sene ani kopéq átóye. Mibeqté wáhnáhnká Ísara keyabé, Animai maqmaréhrataq subiq súáhro úwara Mósísine anoiboga sene animai tagéra, Kaweq mai wíre iwíáhéra íre áhreia subiq súáhro ú ehweh anterúoye. (Kisim Bek 1.22, 2.2)

²⁴ Mósísi inahunahni míotaq mibeqté kéné wahnahne ayahunkawagá meyowe. Mósísiga Manikánsabe aiq pútare atena anonúkútaq, Íné íre mi iníne ahninkáwá úge. Írakaumo úwe. ²⁵ Írakaumo iwíáhéna, Ahbabáq miraonawe pehgáriq tanáhráq iwíáh iwíáhé sansa púana íre mirainauge úwe. Minayabe Ísípi kegá wenawahrah Isará ké síwíoqnotaq Mósísiga mina tagéna, Ísípi aní míanie íre iwíáhia peh, Nánuwahrah Manikáne animárínseq míanie iwíáhhúwe. ²⁶ Manikáne animárínseq míanie iwíáhéna, Sína anímé Karáhéne sánsá sehgiónsábé Ísípi kegá níwíoqnagehe. Anetaníbo. Manikáne sansá sehginie. Wegá nánina naneqmarínká Ísípi marákórápéq moke móneakáq kaweq awáhríq náneqmarínkákáq kiotaikinae iwíáhhúwe. (*Kisim Bek 1.22, 2.2,10-12*)

²⁷ Mibeqté wáhnáh ánínká Mósísinsabé abiahnsa atowana wegá Manikánsabe aiq pútare atena íre áhrea Ísípi marákórápéq suena pokúwe. Wehukegá sene siuratate Maniká íre tagahrahuwana Mósísiga wene arupipeqté iwíáhgá Maniká tagówe. We tagó púana págege atowana wene kaweq sansá ambubu atawéna sehgiuwe. ²⁸ Wegá Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh irena sótaikú siahreraq ko sansa áhwárowe. Áhwáreña Ísara keyábé, Sipisípiq subiqme mi kané korahq itene méhpehtapéq abaq máráhro aritowe. Mirairataq íópeqté ánínká sótaikéna itene ebeq piah anímári íre subiq suankéhe teriuwe. (*Kisim Bek 2.15, 12.21-30*)

Áhnte Ísara kegá Manikáne sansá ambubu atawéna sehgiú ehwehne.

²⁹ Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera anotah waní kэрáwéguwe. Mi waní áwíqmé Káhtore Soréq Wáníne. Ísara kegá mi wanítáq kэрáwégonehera utaq mi waní taraqnágúwara sega awaho marákóráq nogónserahnue kéaguwe. Ísípi ebehu kegá sinehe kaqme kéra Ísara kegá onserahnue heqmúne iwíáhéra mitaq kэрáwégonehera utaq mi waní anotah waní piowara wánínkue pukuwe.

³⁰ Mó tanáhráq Ísara kegá Manikánsabe aiq pútare atera wene ehweh sehgiú púara Séríko suwahpeq ebah kúri pera áhtápéq abapete téhtaré wéhékáh abugeqnáhnuriówana mi ebáh kúri sokogúwe. ³¹ Séríko suwahpeqte weh aebó íní wenáwíq Áráhpa míowe. Mi ebáh kúri íre sokogútaq mi inínká Manikánsabe aiq pútare atena téhtaré Isará ánitégá ahboerayeheéra suyataq mehweh aritena séhréh aritowe. Séríko suwahpeqte kэгá Manikánsabe íre aiq pútare atowana peh morá mi inínká wensabé aiq pútare atowe. Minayabe mi ebáh kúri sokogútaq Ísara kegá moke Séríko suwahpeqte ké subiqme oraruera peh morá mina séhréh arito iní íre subiq susa pehragatówe.

³² Manikánsabe aiq pútare ató ke éhweh mó teinínkono? Wehuke síwíqmari Kíréóni, Páráki, Sáh músoni, Sépáta, Tébiti, Sáh múériereh mó Manikáne ehweh iraru kereqne ehweh áhnte kéh púana moke íre teieráhuge. ³³ Segá Manikánsabe aiq pútare atówe. Mibeqté táhmaro kэгá mó marákórápéqté kéreq ebehutaq kiotaikuwe. Mibeqté táhmaro kegá kaweq sansánéra Manikánka náinie ú naneq meyówe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atonka úrinsi iá tahnsa kane áwéh músríowe.

³⁴ Mibeqté táhmaro kegá anotah iraró puinsúówe. Mibeqté táhmaro kegá sene naruoga pokatate kiraranehera utaq íre subiq súowara

sabigue pehbeheráh pokuwe. Mibeqté táhmaro ké mareqmareq keéra Manikánsabe aiq pútare atónsabe tauntahu ke úkuwe. Mibeqté táhmaro kegá ebehutaq tauntahunéra wáhnaupeqté ké subipáhrarúówe. ³⁵ Mibeqté táhmaro ahrérónká Manikánsabe aiq pútare ató púara sensuwehqso puku-taq mó oganúkuwe. Mibeqté táhmaro kegá Manikánsabe aiq pútare atówara sene naruoga se saiqnaríówe. Saiqnaríówara sega Manikáne sansá sine-hepeq súótaq tahirímé sene naruoga soraq súó irino. Sene sinonkansabé íre sirutaboiria peh oga mérapeqsábé sirutaboiru puara Manikáne sansá ambubu atió púara sene naruoga subiq súówara pokuwe.

³⁶ Maniká íre tagarío kegá mó táhmaro ke siwiréh aritera sahtaté subiqmarera séniraté táhru táhrue karábúsiipéq mórítówe. ³⁷ Mó kegá táhmaro ebahnsatate tuparuqme subiq súówe. Segá mó táhmaro ke sóraté ákáh kiraq súówe. Segá mó táhmaro ke pokatate kiraq suqme subiq súówe. Manikánsabe aiq pútare ató ke tabonahuwara sene naruoga síwíoqnéra íre kawerarítowara korósi tabónáhunsabé sipisípiqne áúakaq mémene áúakaqtáté aneranerue míówe. ³⁸ Aneranerue méra abatapi pokéra sáwéhrapeqkákáq ónapipéqkákáq kaegaeuwe. Se kaweq ke míówara mó mah marákóipéqté kegá íre kaweq ke míówana sensabé siyehitówe.

³⁹ Segá Manikánsabe aiq pútare ató púana wega sensabé kawerowe aritowe. Se marakóipeq míótaq Manikánka náríníe ue omasa náneqmarí íre meyówe. ⁴⁰ Manikánka wensabé aiq pútare atona ke kaweq ah sabaitowe. Naho míó kegá mi ahtápéq ebeq íre kíúwe. Írakaumo. Íre kíúwana Manikánka, Sereq itereq moráráq kigehe aitowe.

12

Itega Sísa tagéq iwíáh iwíáh atanéhe i ehwéhne.

¹ Mina teiú kegá Manikánsabe kawerue aiq pútare atera amahnága sensuwanka ite abugeqnáhnurawéra iwahnkanowe. Segá Manikánsabe kawerue aiq pútare atónsabe itega iwíáhue tagéq kaweq ahtápéq korahúne. Manikáne ahtapeq tauntahunue nogonéhboq moke umehi naneq sueq ahababárorahi naneqmarí inehapeq suaneheqmúne.

² Sísansabé ahriahri tagéq iwíáh iwíáh atanéhe. Itega wensabé téh aiq pútare atáráunaraq séhréh aitena mókakeakáq séhréh aitankéhe. Minayabe wene sánsánsabé iwíáhue taganehe. Segá Sísa awankátaq táhpawe subiq suanehera utaq wega, Mókake nirupipeq eyoyó aintanawire iwíáhúwe. Minayabe awankátaq táhpawe puké sansa ayehiteh sansansabé íre iwíáhia amahnága Manikáne ayah púpeq tútuue mía míaire.

Wene animarí ahababárirataq Manikánka kaweraritanieéna kamah arinkéhe i ehwéhne.

³ Ahababáq kegá Sísansabé anotah abíáhnsá atera áwíoqnotaq wega págegeue ména íre túbáh agúwe. Minayabe iwíáhéq túbáh agiyehboq wene sánsá peh kawerue sehgióro.

⁴ Itega ahababáq saiqnaruaneheéq págegeue arambehriowe. Miraonsabé ahababáq kegá íwíoqnahtaq itene korahq íre túíraq peh oga míáhwe. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁵ Wene púkuipéqté éhwéh págege ehwéh iahreraq kehro? Mi ehwéhkná mahraréna,

Nénahníno, itene Wahnahnka are kaweratanieéna kamah awinah ahtebáhnno. Wega arensabé, Íre kaweróne atahnaraq arega wene sánsá sehgieyabe anetaníbo iwíáhineho. Íakaumo. ⁶ Arutaboiri

anínká ahababárinaraq itene Wahnahnka kaweratanieéna kamah awinkéhe. Wega moke wene animári úko ke wahnahnatawéna se ahababárirataq kamah arinkéhe ire. *(Sindaun 3.11-12)*

⁷ Wene kaweq animári míageheéna itega ahababárunaraq Maniká Iteriboga kaweraitanieéna kamah aíre. Wega kamah aina tanáhráq minayabe iwíáhéq pehwéhre méq wega sokigi aina naneq ahtebeq págegeue míáhiro. Sene animári kaweqtaq míageheéra kaweq sibówárhéga wahnahnaritera kawerue kamah arié mino.

⁸ Ite ahababárotaq Maniká Iteriboga peh áwé tagehtaq tahirímé ite íre wene animári pehipéqté ánimári míáh irino. ⁹ Iteriborehga ite kaweraitaneheéra kamah aiéwaq sene ehweh ireq sensabé kowe ariteq iwíáh iwíáhéne. Minayabe Maniká Iteribonsabé anotahtaq kowe atáhiro. Wega iteiüwa auráq matawéna kamah ainaraq kowe atáhiro. Kowe atáhnaraq oga mía míaoneheqmúne.

¹⁰ Iteriborehga ite káriq anímári míarauna tanáhráq seyega iwíáhuronserah iwáhnoréra kamah aiátówe. Ite we kaweqtaq mía mía inserahnigeheéna Manikánka iwáhnoréna kawerue kamah ainainire. ¹¹ Wega kamah aí tánáhráq itene irupipeq íre eyoyóia peh umeh agire. Téhwé itene irupipeq umeh agiraq sokigi aí náneq ahtebonaraq anehe ite kaweqtaq méq itene iru ukiqme míahrahúne.

Tauntahu ke méq Sísane arambehrioro i ehwéhne.

¹² Mareqmaraq ayáhnkáránkákák ké míéhboq tauntahu ke méq Sísane arambehrioro. Mareqmaraq aréhúnkákák ké míéhboq tauntahu ke méq ¹³ wene obarisa áhtápéq nogóro. Mirairataq itene igará íre mareqmarerinae. Írakaumo. Peh kawetaq kagainae.

¹⁴ Moke mó kereq kaweqtaq méq uwarena ké méq arambehrioro. Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnigeheéq arambehrioro. Ahababáq kega itene Wahnah íre tagagehe. ¹⁵ Manikánka séhréh aitéh sánsá sehgiónsabé túbáh agiyehboq kawerurero. Kítahewé awanká sera tahnsá úkéq mó ke ahababáq aritéhboq kawerurero.

¹⁶ Mó aniné weh ahre abarie sansá pehrahagro. Wehukení wenáwíq Ísoe. Wega arupibiútaq tira táhútáhúq meyanieéna moke awaqmiahráhi naneq paiqmarowe. Wega Manikánka ebeq piah aní aweráhi naneqsabé anetaníbo iwíáhúwe. Wega mirau serahniyehboq kawerurero. ¹⁷ Téhwé Ísoga awaq miahráhi naneq paiqmarena anehe minayabe arutaboíréna wenabonsabé, Kawerainto éna ibisówe. Téhwé wega mi naneqsabé anetaníbo iwíáhéna aiq paiqmaro púana anehe mónkakák íre meyahráhire.

Itega o Sarúsarama suwahpeq íópipeq kéhrabeq aiq sewe i ehwéhne.

¹⁸ Itega íre tagahraho mapéq sewe. Íre táhtorahráho mapéq sewe. Ísara kegá tagahraho sawéh áwíq Sáináí suwe. Táhtorahráho sawéhrápéq suwe. Itega Ísara kegá íre mirau serahnowe. Itega mina tahnsa tagahraho sawéhrápéq íre koragarowe. Segá mi sawéhráq koragéra anotaht irobina tagéra anehe anotaht sunkikirú tagéra anotaht soírírú tagowe. ¹⁹ Tagowana pembiáhnúwara irera mó aniné ehweh írówe. Segá mi ehwéh téh írótaq áhreéra Mósínsinsabé, Mi ehwéh mó ireyabe iuwahriehre éra mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe.

²⁰ Manikánka sensabé, Wehukeníkábópoq ménkámehnkánkábópoq mah sawéhráq abasáhnaraq ebahnserá tuparuqme subiq súáhiro

aritonsabe áhreéra Mósísinsabé, Mó íre irarúno teawo éra pagu pagunuwe. ²¹ Sega tago naneqsabé áhreorahi naneq puana anotahtaq áhreuwe. Minayabe Mósísiga mahraréna, Íné áhreéna iransánuge úwe. (*Kisim Bek 19.12-13,16*)

²² Ísara kegá áhreu naneqsabé suronserah itega íre sewe. Írakaumo. Sáióna sawéhrápéqmé Maniká oga mía míairabeq we kahnáh suwahpeq mire. Íópeq o Sarúsarama suwahpeq mire. Itega mitaq sewe. Mitaq peh íregárita q íópeqté kégá iwíáh iwíáh orabeq sewe. ²³ Manikánka ite omaq sito kene sensiwiqmari sehiranue íópeq marowe. Marowaq téh omaq sito kegá íópeq momiwíorabeq sewe. Manikánka moke mah kehiná kéhíná ehweh aitená saiwankéhe. Weba aiq sewe. Manikánka kaweqtaq mía mía o ke aiq kaweraritowara sensiwamarí míáhrabeq sewe. ²⁴ Itega Sísaba sewe. Sísaga o moráéné ehweh áhwá róta q wene korahq tunka mi ehwéh págege arowe. Sísane korahqka íre Ábérine korahqka irarú serahnuwe. Írakaumo. Sísane korahqka Ábérine korahq kiotaikéna peh kaweq ehwéh irarire.

Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero i éhwéhne.

²⁵ Jahre parosa ké méq Manikánka teí éhwéh anterúéhboq kawerurero. Naho mah marákóipéq míó keyabé págege ehwéh teriuwara anterúówe. Sega anterúónsabe Manikánka kamah ariu púara sega íre kopéragorahuwe. Itega moq íre kopéragorahúne. Írakaumo. Amahnága Manikánka íópeqté éhwéh teí púaq itega mi ehwéh inehepeq súáhnaraq wega ite anotahtaq kamahinkéhe. ²⁶ Naho Manikánka ehweh teriutaq mah marákó márakó máriúwe. Amahnága wega mahraréna,

Mókake íre peh morá mah marákó márakóyábé mónkakáq máriúno atanauge. Íópeqkákáqsábé moq, Máriúno atanauge ire. (*Hagai 2.6*)

²⁷ Wegá, Mónkakáq máriúno atanauge insabé mah ehwéh irahrá húne. Wegá miraro naneqmarí kúrugúruorahi naneqmarínsábé, Kúrugúruúno atahnana tabanaginae. Peh morá íre kúrugúruorahi naneqmarí kagainawire.

²⁸ Manikánka wahnah wahnahnirabeq íre kúrugúruorahire. Wegá itensabé, Awaq míá hro aitéhnsabé wensabé áhtenéq we awahbeh sansánéq wensabé iwíáh iwíáh atone. ²⁹ Manikámé moke toráh agorahi irá tahn-sane. Minayabe wensabé áhtenéq iwíáh iwíáh atone.

13

Wensabé wensabé arutaboiratéhoró i éhwéhne.

¹ Sísá tagaríáh kéó, wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ² Wá hnaupéqté kégá iteba sirataq kawerue mehweh ariteq kirabo arítá hro. Menah mó kegá seba suro ke mehweh aritera kirabo aritera suro ke peh wá hnaupéqté kée iwíá hurowe. Írakaumo. Peh íópeqté ké mehweh aritera kirabo arítá rówe.

³ Sísá tagaríáh ké karábúsiipéq míéh rataq sensabé iwíá hro. Sensabé iwíáhéq sirutaboíriranka sereq moráráq karábúsiipéq mé tahnsa iwíá hro. Sísá tagaríáh ké síwíoqnehrataq sensabé iwíá hro. Iteitene inonka moq íerire iwíáhéq sensabé iwíá hro.

⁴ Ahre mewe sansamé wehké sansamé kaweq sansáne. Minayabe wehga mó aniné ahre abaríneho. Ahrega mó aniné weh abaríneho. Mó aniné ahre weh abario ke Manikánka ehweh aritena kamah arinkéhe.

Móneyabé irutaboiriyebo i ehwéhne.

⁵ Móneyabé irutaboiriyeboq peh matíéhra naneqsabé aiq awehraq mire íwíáhoró. Minayabe Manikánka aiq mahraréna,

Are íre auwaníe. Inehepeq íre auwaníe. Írakaumo íre. (Lo 31.6)

⁶ Minayabe árahinabomo íwíáh íre oro. Peh págegeue Manikáne ehwehnka irarinserah irarenehe. Wene ehwehnka mahraréna,

Néne Wahnahnka séhréh aintéh púana íre áhreinie. Wega séhréh aintéh púara mó kegá pehipi íre kamah anigéhe íre. (Buk Song 118.6)

Sísa kéreyabe íre iyehitegurégúia peh kéranehé i ehwéhne.

⁷ Ite Sísa tagariáh kéréraq wahnahno kegá Manikáne ehweh íwáhnorurowaq sensabé íwíáhoró. Segá kaweq arámbéhríera Manikánsabe kawerue aiq pútare atáronserahnoro. ⁸ Sísa Karáhéwé menahnkákáq amahnágaákáq mókakeakákáq ahriahri peh monseráhnue mía míaire.

⁹ Mó kegá áwánáh éhwéh teírataq mi ehwéhnsabé aiq pútare aritéhranka Manikáne sansá súého. Wega séhréh aitéhnsabé iteyuwa págegeue míahrahúne. Mó naneq tahutáhúq awehrié sansa sehgiönka iteyuwa íre págege aitahráhire. Mína tahnsa sánsá sehgiönka wehuke íre séhréh aitahráhire.

¹⁰ Peh ite Sísa tagariona kené o tahbé kéhre. Manikáne mibeq mahbeq aritáh ké naho táhbérápéqté mewe nah kegá o tahbérapéqté táhútáhúq íre mewe nahwe. Írakaumo.* ¹¹ Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh kégá Anotah Kawéqtápéq pokotaq wehukene ahbabáqsabe kaweraritankeheéra ménkámehnkáne korahq mewera titirowe. Peh korahq mewera titiréra mi kamáriné sinonka mewera ahnansahrapeq ira pariáhwe. ¹² Mira onserah itene ahbabáqsabe kaweraitanieéna Sísa ahnansahrapeq awankátaq táhpawe pukéna wene korahq tunka kaweraitéhre.

¹³ Minayabe ite iuwahbeh sansá sueq ahnansahrapeq Sísa kowíanehe. Mó kegá Sísa áwíoqnowe. Itega weba wahtotaq kowíáhnaraq sega ite moq íwíoqneherawoe. Íwíoqnehransabé anetaníbo éq weba kowíanehe íwíáhoró. ¹⁴ Mah marákó marákóipéq ite mía míaona matábúrápéq íre kéhre. Minayabe peh kagaína matábúrápéqsabé áwénunúne.

¹⁵ Áwénunéq amahnága ite ménkámehnkátate íre titiria peh ahriahri Manikánsabe Sísa áwirue kaweróne ateq itene íwéhrate íwíáh íwíáh atanéhe. ¹⁶ Kaweq sansá súéhboq ahriahri kaweq sansánoro. Ite matíéhra naneq wenáwíoro. Mi sansátaré Maniká awahbeh sansá púaq ibitagínehboq kawerue miraoro.

Itetaq wahnahno kené ehweh sehgióro i ehwéhne.

¹⁷ Ite Sísa tagariáh kéréraq wahnahno kegá ite séhréh aitanehéera ite auráq matíáhwe. Moke sene arámbéhríyábé Maniká teawigéhe. Minayabe itetaq wahnahno kené ehweh ireq kawerue sehgióro. Sehgirataq sene arambehri eyoyóue miraorahowe. Sirupipeq umeh agínaraq sega ite íre séhréh aitahráhowe.

* **13:10:** Mi o tahbé áwahewé mahraréna, Sísa Karáhé tahpato awanká itene o tahbé tahnsane. We pukúnka ite oga mé topáh o tahbérapéqté tópáh nóne íre.

¹⁸ Itensabé ahriahri púreraitáhro. Itega kaweq sansánuraunayabé irupipeq eyoyóire. Mókakeakáq ahriahri itega kaweq sansánéyabe iuwah-behre. ¹⁹ Iteba apubúue kouwekiniboq Manikánsabe íné séhréh ainto ue púreraintáhro.

²⁰ Sísá itene Wahnah pukútaq Manikánka iriwe oganúq atowe. Sísaga itene ahababáqsabe pukúwana wene korahq tunka moráéné ehweh kawer-arowana kagaire. Minayabe Sísaga ite Manikáne sipisípiq wahnahnaita aitaire. Manikánka iru ukiq itena ²¹ wene arambehri kawerue miraigeheéna séhréh aitéhre. Itene irupipeq we awahbeh sansá aitahnana kagainkehe. Sísá Karáhé anotah aní méq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq miraoneheqmúne.

Páhsi parabaginat ehwéhne.

²² Néne iyahnabo animáríno, itene irupipeq kaweraitanieéna mah pahsí sehiranuge. Mah pahsí peh wahtotaq ehwéh púaq kawerue sáhnsahwe íráhro. ²³ Iteríbáq Tímóti karábúsiipéqté pugeq áúwátówe. Wega ínéba apubúue sínaraq iteba moráráq koragayehetauye.

²⁴ Moke itene wahnahmarínseq Manikáne animárínseqsabé iroso teriéro. Moke Ítári marákórápéqté Sísá tagaríáh kégá itensabé iroso ewe. ²⁵ Manikánka ite ómiyabé arutaboiraitena séhréh aitéhre.

Sémísi Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtebíá kégá, Sémísiwe Sísane ábákawae íwíáhowe. Sémísiwe Sarúsarama suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq wahnahnú aninéna mah pahsí Sísá tagariáh Ásíú ké séhréh aritanieéna sehiranúwe. Wega íwíáhéna, Sísansabé aiq pútare atáh kégá íre túbáh agia peh kaweq sansá miraigehe. Mirairataqmé sene kaweq sansá tagah kegá íwíáhéra, Mah kegá aiq pútaq Sísá tagariáh ké wóe íwíáhigehe. Mah pahsí sáhnsáho kegá Sísane sánsá tábúsoqme sehgegeheéna Manikánka Sémísi íwíáh atowana mah pahsi sehiranúwe.

Sémísi ga mah pahsí sehiranúwe.

¹ Ínéwé Sémísi Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísá Karáhéreqne arambehri aní múge. Néne páhsi sáhnsahwe tagahro. Ite Ísara ke airápété téhtaré káhnáh míone. Itene igaqnaréhga wáhnaupéqté kéné marakórapeq abae agunsabé mó ke suwahpeq míáhwe. Ite ómiga néne ehweh sáhnsahwe íráhro.

Moke ite áhwáreh naneqka págege aitéh éhwéhne.

² Néne iyahnabo anímárinó, moke áhwáre naneq sínaraq iru ukiqme míáhro. ³ Íre kaweq sunúq sínaq Manikánsabe aiq pútare ateq wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq págegeue míahrahowe. Minawé aiq tagariáhwe. ⁴ Wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq ite kaweqtaq míagehe. Ite kaweqtaq míéh rataqmé Manikánka séhréh aitena wega náina naneq íre tabonahigehe.

Ahtebé íwíáh tabonahi anínká púrerinkehe i éhwéhne.

⁵ Íre ahtebeh anínká Manikánsabe, Ahtebé íwíáh nánio ue púrerínaraq Manikánka ahtebé íwíáh atankéhe. ⁶ Manikánsabe, Nánio ue púrerirataq náninabomo árahinabomo íwíáhiyehboq peh aiq pútaq náninawire íwíáhoró. Wáninka mó kantoq mé kantorinserah árahinabomo íwíáhi anínká mó íwíáh mó íwíáhire. ⁷ Manikánka náninabomo árahinabomo íwíáhi anímé wega íre náwinawire. ⁸ Mó íwíáh mó íwíáhi anínká tábúsoqme arámbéhrí íre miraia peh áhwára áhwáaire. Wega náninabomo árahinabomo íwíáhinsabé Manikánka íre náwinawire.

Tabonah kereq áhnte mensáméhnsánkákáq kéreqsabé irari éhwéhne.

⁹ Sísá tagariéh aní tabonahínaraq Manikánka wensabé, Anotah aní míahnó atahnana íwíáh íwíáhinkehe. ¹⁰ Uworapeqté náneq kirena áraniwe ehyataginserah áhnte monéákáq ménsáméhnsánkakaq sorupeh aní pukinae. Minayabe Manikánka áhnte moné matiéh ánínsabé, Pehgáriq aní míahnó atahnana íwíáh íwíáhinkehe. ¹¹ Ehbíehbeq anotah patáhitag uworapeqté náneq ehyatague ára megínaraq íre kaweq naneq úkinae. Mina inserah áhnte monéákáq anínká áhnte ahwímí arámbéhrínaraq pukinawire.

Manikánka ite ahabábáqtapeq íre móitahráhi éhwéhne.

¹² Menah Manikánka mahraréna, Ínénsabe arutaboiri anínká mókake kagai apéq náwénaraq oga mía míainkehe íre. Minayabe ahabábárorahi tanáhráq sínaraq mí ahabábáqsabé ahqáho atéh anínká kaweqtaq míahnaraq

wega kagai apéq awaq mena iwíáh iwíáhinkehe. ¹³ Mó aniné arupipeqté iwíáhgá we abarirana wega, Ahbabárinie iwíáhinaraq, Manikánka mi iwíáh aintéhre iwíáhineho. Írakaumo. Ahbabáqka Maniká íre sabirorahi puana wega mó ke ahbabáqtaqpeq íre móitahráhire.

¹⁴ Téhwe itene irupipeqté iwíáhgá morání morániné iwíáh abarire. Minayabe ite ahbabárigheéna iteitene íre kaweq naneqsabé irutaboírúnaga ite ehnenehnenéna péhe éhwéh aitéhre. ¹⁵ Kía miéh íniné arupipeq káriq aní miéhrana mina inserah itene irupipeq ahbabáq iwíáh kéhre. Kía miéh ínínká ani maqmaréhnserah itene irupipeqté iwíáhgá ahbabáq áhwárehre. Áhwárehrana ahbabáqka ite saiqnariahnaq áhnte ahbabáq aruqarurirataq pukoneheqmóe.

¹⁶ Néne iyahnabo anímárinó, péhe éhwéhnásabé aiq pútare aritého. ¹⁷ Moke kaweq naneqmarí íopeqté Ítéribógá aiq náire. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai anínéna moke kaweq naneqmarí náí nánire. Mánkánahnka ebeq íre wahtonagéna anehe pehgáriragire. Manikánka íre mina tahnsanire. We íre mó sansá mó sansáni aní míre. We peh ahriahri téhrehrebeq mía míai aníne.

¹⁸ Maniká Iteribo wewega iwíáhéna ite omaq itowe. Omaq itonsabe wene aiq pútaq ehwéh írátáúnaraq aiq pútare ataráúnana wega, Néne anímárimóe aítana kaweraitáaire. Téhwe ite kaweraitena anehe mó ke kaweraritankéhe.

Manikáne ehweh ireq sehgióro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo anímárinó, kawerue íráhro. Mó kegá ehwehni-rataq ahkabaqme ireq kawerue iwíághoro. Sene ehweh ireq pehwehrue iwíáhue ehwehnoro. Íre apubúue abiahnsanoro. ²⁰ Apubúue abiahnsano kegá Manikáne kaweq sansá íre miraorahowe. ²¹ Íre mirao naneq sansánkákákq moke ahbabáq sansánkákákq áhnte kagaire. Moke mi sansá itene irupipeqté súághro. Manikánka wene ehweh ayu tahnsa itene irupipeq uqmataire. Minayabe iteite iuwahbeh sansá sueq wene ehweh kawerue sehgiórataq itene iru kaweraitankéhe.

²² Minayabe Manikáne ehweh kawerue sehgióro. Íre peh iahrega íráhro. Írakaumo. Peh iahrega íráhnaraqmé peh iteitene péhe iwíáhyábé aiq pútare atagéhe. ²³ Wehukenínká Manikáne ehweh peh ahrega irena íre sehginaraq we timanopipéq tageh aní tahnsane. ²⁴ Mi aní wene náwíqkakaq auranabiah timanopipéq tagéna timano mitaq marena pokéna wene auranabiah apubúue abitagire.

²⁵ Manikáne ehwehme anotah kawéq éhwéhne. Mi ehwéh irena kawerue sehgió anímé ahbabáqka íre saiqnariahrahire. Mi ehwéh íre abitarusa peh timanopipéq taga tagainserah sáhn sahena kawerue sehginaraq Manikánka, Kaweróne atankéhe.

²⁶ Wehukenínká iwíáhéna, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe kawerue iwíáh iwíáh atóge éna ahriahri abehq éhwéh iraréna wene péhe éhwéhnká wewe péhenuwíéhre. Mi anínká, Ínéwé Sísansabé aiq pútare atóge éna Manikánsabe iwíáh iwíáh atóge ime íre awehraq kéh púana peh abehq iwíáhire. ²⁷ Manikáne ehweh sehgiro kegá ehneranímárinseq kéweinínsónseq íre kaweq sunúq séhréh aritera mah marákóipéqté áhbábáq sánsá íre miráia peh kaweqtaq mía míaoewe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

2

Peh morá sánsá ómi kehínánsábé miraoro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo animárino, itene Wannah Sísa Karáhé íópeq wannahni anínsábé aiq pútare atáhwe. Minayabe anotah keyábé iwíáh iwíáhéq kawerariteq pehrápeqte ké inehepeq súého. ² Ite momiwíorabeq kaweq korósiákáq kaweq awáhríq náneqkákáq ánínseq tabonah aní subankia korósiákáq ánínseqka iteba sirataq mó anínsábé mó iwíáh mó anínsábé mó iwíáhiyeho. ³ Itega kaweq korósiákáq ánínsábé, Kaweqtapéq tútuue míahno ateq tabonah anínsábé mobeq koiriwe míahno. Mahtaq igárápí tútuue míahno atého. ⁴ Mira iwíáhóme itega korósi tagahnsabé mó ke kaweq kee iwíáhariteq mó ke abehq kée iwíáh arítáhwe. Mira iwíáhóme itega saraqmárah wáhnáhmárínká íre kawerue saraqmárahnserah iwíáhowe.

⁵ Néne iyahnabo animárino, néne ehweh íráhro. Manikánka mahraréna, Ínénsabe sirutaboiro kegá wannah wannahnurabeq awaq miagéhe ire. Wensabé aiq pútare atera kaweqtapéq awaq miageheéna Manikánka mah marákóipéqte tábónáh ké omaq sitéhre.

⁶ Itewe aneqsabé tabonah keyábé síéhruruo? Áhnte mensáméhnsánkákáq kegá ite íre kaweritáh mino. Ite meiqmera ehwehorabeq móitáh mino. ⁷ Manikánka itensabé, Sísa Karáhéne animári móe aitéhre. Aitéhrara ménsámehnsánkakaq kegá Sísa Karáhéne kaweq awíqsábé abehq éhwéh atáhwe. Segá mina tahnsa áhbábárowe.

⁸ Maniká itene Wannahne ehwehnka mahraréna, Arerensabé arutaboírónanserah mó keyábéákáq arutaboírúno ire. (*Wok Pris 19.18*)

Minayabe itega mó keyábé irutaboiro ehwéh sehgiómé kaweq sansánowe. ⁹ Itega anotah keyábé iwíáh iwíáhéq pehrápeqte ke inehepeq súáhmé mina íre kaweq sansánowe. Manikáne ehweh anterúáh púana mi ehwéhnká itensabé ahabábáq ke woe aitéhre. ¹⁰ Minayabe Mósisiga sehgióro ú ehweh áhnte kawerue sehgi ánínká peh morá éhwéh antehrúéhme wega moke mi ehwéh aiq anterúéhre. ¹¹ Manikánka mahraréna,

Mó aniné ahre weh abariiyeho ire.

Wega mó mahraréna,

Mó aní subiq súého ire.

(*Kisim Bek 20.13-14; Lo 5.17-18*)

Minayabe arega mó aniné ahre weh íre abariia peh mó aní subiq suahnawe arega mi ehwéh aiq anteruahne. ¹² Manikánka sehgióro ú ehwehnká ahabábáq saiqnariahnaq wehuke soraq suahráhire. Wega mi ehwéhnsábé iwíáhéna mah kehíná kehínáné sánsá saraqmarankéhe. Minayabe iwíáhue kaweq ehwéh iraréq kaweq sansánoro. ¹³ Wehukénínká mó keyábé íre arutaboírínaraq Manikánka ehweh aitahna tanáhráq mi aní kamah awinkéhe. Mi tanáhráq mó keyábé arutaboiri anínsábé, Kaweróne atankéhe.

Íné aiq pútare atóge i anínká íre kaweq sansanéna abehq iwíáhi ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo animárino, peh morá ánínká mahraréna, Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge ire. Wega iraréna Sísane sánsá íre sehgiomé wene ehwehme peh abehq úkire. Ínéga Sísansabé aiq pútare atóge irarínka we kaweratahrahíro? Írakaumo. Peh wewene ehwehnka íre kaweratahrahíre. ¹⁵ Arega Sísa tagariáh wéh áhré tagé korósiákáq táhutahuqkákáq tabonahotaq ¹⁶ íre náriasa peh ehweh teawenawe arene ehweh peh

abehq náneq úkire. Arega wensabé, Tototaq mé ayahbankikitaq mé pehwehrue pokéwahno teawenawe íre náriasa arene ehwehnka árahue séhréh atankéhbo? Írakaumo. Arene ehweh peh abehq náneq úkire. ¹⁷ Arega Sísansabé aiq pútare atóge íwíáhé mó ke íre séhréh aritahnawe arene íwíáh peh abehq náneq úkire.

¹⁸ Mó morá ánínká mahraréna, Mó kegá peh Sísansabé aiq pútare atáhwara mó kegá peh kaweq sansá miraowe íre. Mi ehwéhsábé teiníe. Arega Sísansabé aiq pútare ate kaweq sansá íre miraónawe ínégá are tagéna arensabé, Árahue Sísá tagariahna aní móne atanínkono? Ínégá kaweq sansá miraonayabé arega tagé ínénsabe, Sísá aiq pútare atahna aní móne ue ahtebahrahóne.

¹⁹ Manikámé peh morá áníne aiq pútare atóge éna we aiq kaweróne. Peh morá mína írarénaga íre awehra q mire. Owainawamarínká moq minayabe aiq pútare atera áhreéra íransánowe. ²⁰ Ai q pútare atahnayabé aiq awehra q mire íwíáhono? Aneqsabé kaweq arámbéhríninkono íwíáhono? Múguwahgu aní móne. Peh morá aiq pútare atóge éna we íre awehra q mire. Mahnayabe áwahewé teiníe.

²¹ Itene igaqna Ébáráhmaga Manikáne ehweh sehginieéna wenahni Áhísáhki subiqme titirinaúwe. Wegá íre túbáh agia peh Manikáne ehweh segiunsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe. (Stat 22.1-14)

²² Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atena págegeue sehgióráhi ehwéh teawutaq túbáh aginie íre úwe. Wegá peh Manikánsabe aiq pútare atóge éna wene ehweh sehginauge íwíáhúwe. Sehgiunka wegá Manikánsabe aiq pútare atowe sokigi awuwe. Minawé aiq ahtebaho? ²³ Manikáne ehwehnka mahraréna,

Ébáráhmaga Manikánsabe aiq pútare atonsabe Manikánka wensabé, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atóge úwe íre.

Manikánka Ébáráhmansabé mó mahraréna,
Arewe néne iyahnabo aní móne atowe úwe. (Stat 15.6; Aisaia 41.8)

Ébáráhmaga Manikáne ehweh kawerue sehgiunsabe mah pukúipéqté éhwéhnká aiq pútaragúwe. ²⁴ Manikánsabe aiq pútare atóge írarime íre awehra q mire. Írakaumo. Peh Manikánsabe aiq pútare atena wene ehweh sehgi ánínsábé Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atéhre. Minawé aiq ahtebaho?

²⁵ Weh aebó íní wenáwíq Áráhpae. Téhtaré Ísará ánitégá nahnso kené marakó ahboerageheéna Sósúaga eqmarowe. Eqmarowana Áráhpane nahtaqqeq suyana wegá mí anité mehwehue kirabo aritena wenawahpeqte kégá subíyehoéna mó ahtápéq sokigi ariuwe. Wegá miraúnsabe Manikánka, Kaweróne. Kaweqtaq míahne atowe. (Josua 2.1-21; Íbaru Ke 11.31)

²⁶ Wehukeníné awanka wene anonka suena airaiq pokitaq we pusa aní míéhre. Mína inserah Manikánsabe aiq pútare atóge írari anínká wene kaweq sansá íre sehgi mé we pusa aní tahnsa míéhre.

3

Itene ehwehme íwíáhue tagéq pehwehrue írarero i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo animárino, Manikánka íte síwáhnorúna kené arambhri íwíáhue tagéna págegeue ehweh aita hráhire. Minayabe tagaríáhwe.

Wega mó Sísa tagariáh kéné arambhri pehwehrue iwíáhue tagehre. Minayabe wehukega momiwíorabeq síwáhnoro ke áhnte úkiyeho. ² Ite ómiga mótaq mótarue áhwára áhwáraúne. Ehweh iraré tanahráq ahriahri áhwára áhwára ehwéh íre irari anímé kaweqtaq mía míaire. Wene áwéhipeqté éhwéh kawerue wahnahni puana wega wene moke anonka kawerue wahnahnatiahrahire.

³ Anotah ka wenáwíq ósiga itene ehweh kawerue irankeheéq áwéhipeq áhíniraté iyarone. Miraonaga ite iuwahbehrabeq ósiga meiqmena móitéhre. ⁴ Sípi soberi sansánsábé iwíáhoru. Sípiwe anotah nanere. Anotah soirínka sípi tauntahunue pagunoráhire. Sípi soberi anínká pehgáriq awánkátáté miraia náneq paberéhra náneq sípiga wehukénká pokinie irabeq pokire. ⁵ Mina inserah anehbíwé pehgáriq naneréna peh anotah arábéhrí kéhre. Anehbíga mó ke ahbabáratáhráhire.

Ite tagarionawe pehgáriq irágá anotah irárawe abae ague uworapeqté áhnte awánká tahrahire. ⁶ Ahbabáq ehwéhme ira tahnsáne. Pehgáriq irágá anotah irárawe abae aginserah ahbabáq ehwéhnká moq abaeue anotah agirana mó ahbábáq áhwárehre. Iraipéqté éhwéhnká ahbabáq iwíáh áhwárehra ahbabáq anotah agorahire.

⁷ Moke ménkámehnkámé, kabarame, weheme sóreq wanípépeqté páhmé wehukene kirabo kamarí úkorahowara wahnahnarítáhe. ⁸ Mó morá anínká wewene ahbabáq ehweh íre saiqnarena wahnahnatiahrahire. Wehenka wehuke pehrana pukorahire. Ahbabáq ehwéhnká apubúue abae agéna wehenka wehukení pehnserahnire.

⁹ Itene íwéhipeqté éhwéhnká itene Wahnah Maniká Iteribonsabé iwíáh iwíáh ateq anehe mó ke Manikánka we tahnsá miraro keyabé abehq éhwéh arítáhe. ¹⁰ Iwíáh iwíáh ate ehwéhnkákák abehq éhwéhnkákák peh morá áwéhipeqté sire. Minawé íre kaweq sansáne. ¹¹ Néne iyahnabo anímárinó, arahnome kaweq né wanínkáq abiqnóno wanínkáq morábíté íre sire. ¹² Pópo awánkátáté inunara será íre iyahráhire. Párúq nahniáqtáq pópo será íre iyahráhire. Abiqnóno wanínká né wani íre úkorahire. Minayabe kaweq ehwéhnkákák ahbabáq ehwehnkákák peh morá áwéhipeqté sime anotah íre kaweq sansáne.

Kaweq iwíáhi anínká kaweq sansáninkehe i ehwéhne.

¹³ Ite mionarabeqte ahtebia áni kaweq iwíáhi anímé inesebo? Ahtebia anínká íre saiyoi anínéna wewene áwíq íre pankeréhe. Peh ahtebia sánsánéna kaweqtaq mía míairara mó kegá we tagéra, Ahtebia ánéne igehe. ¹⁴ Itega irupipeq mó keyabé anotah abíáhnánéq ahriahri iteitene íwíq árahue pankeranéhknono iwíáhirataqmé ite ahtebia ké méq kaweq iwíáhúna ke míone iwíáhiyeho. Péhe iwíáhiyeho. Aiq pútaq ehwéhnsábé péhe éhwéhne atého. ¹⁵ Íopeqté Ítéribógá mina tahnsa iwíáh íre áhwárehre. Írakaumo. Mi iwíáhwé mah marákóipéqté iwíáh wíre. Itene irupipeqté iwíáhga mina tahnsa iwíáh aitéhrana owainawanka moq mi iwíáh aitéhre. ¹⁶ Írátíáhiro. Sirupipeq mó keyabé abiahnsanéra ahriahri seyene síwíq pankeráh kegá íre kaweqtaq mía míaoewe. Íre kaweqtaq mía míáéra áhnte ahbabárowe.

¹⁷ Íopeqté Ítéribógá iwíáh aitéh iwíáhwé ahriahri kaweq iwíáhe. Manikáne Awanka iwíáh aitéh kegá pehwehrue méq uwaréqme méq mó kené ehweh ireq mó keyabé sirutaboireq kaweq sansá ariteq anotah anínseq íre áwíqkakaq anínseqsabé peh morá iwíáhéq ehweh pehipi

Íre iraria miraonehe e ehweh mira aruqarurowe. ¹⁸ Itega uwaréqme peh morá íwiáh kahnaraq minawé sotápéq ayu uqmaráhnserah mire. Uwaréqme peh morá íwiáh kahnaraq peh kaweq sansámári miraorahúne. Minawé sotápéqté ménsáméhsá kawerue kiréhnserah mire.

4

Mah marákóipéqté sánsánsábé awahbeh anímé Manikáne naruo aní míre i ehwéhne.

¹ Itega ehwehéq tobehírataq mi sansámé aneq áwahe kehro? Itene irupipeqté iuwahbeh íwiáhgá moke mi iré káwéq sánsá áhwáreh mino. ² Ite iuwahbeh naneqmarí íre meyahráhnonsabé meyanehéq mó ke subiq súáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabekiraq íre meyahráhnonsabé meyanehéq ehwehue tobehowe. Ite iuwahbeh naneq Manikánsabe, Náio ue íre teawéwe. Minayabe mi naneq íre matiáhwe. ³ Itega wensabé, Náio urome wega aneqsabé íre náiasa túbáh agiro? Itega íre tábúsoqme iwiáhue, Náio urowe. Íre Manikáne arambehri miraoneheéq peh iteitene iuwahbeh naneq náio uronsabé túbáh agire.

⁴ Ahabábq inínká wenawehq auwena mó weh kéréhnserah itega Maniká auweq mah marákóipéqté sánsá sehgiówe. Mah marákóipéqté sánsá sehgi anímé Maniká Iteribone naruo aní miéhre. Minawé aiq iahtebaho? Mah marákóipéqté náneqsabé arutaboiri anínká Manikáne naruo aní úkire. ⁵ Manikáne ehwehnka mahraréna, Manikánka Wenawa eqmaréhrana irupipeq tumiéhre. Itega Manikánsabe kawerue irutaboirigeheéna wega págegeue wahnahnaitéhre íre. Aiq irarinsabé itega, Mi ehwéh peh abehq éhwéhne íwiáhiyeho.

⁶ Manikánka ite anotahtaq séhréh aita aitaire. Minayabe wene ehwehnka mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho arítéhre. Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh arítéhre íre. (*Sindaun 3.34*)

⁷ Minayabe iteitene píribahri iwiáh sueq Maniká Iteriboga teí éhwéh kawerue sehgióro. Owainawansabé ahqáho atéhrataq wega iuwena pokinkehe. ⁸ Maniká Iteriboba séq wene ehweh kawerue íráhro. Mirairataq wega iteba séna séhréh aitankehe. Wehukeníká ayahnkara pabeq paberitaq ayahnkara aiq kawerire. Ahabábq keo, mina inserah ítene irupipeqté áhbábq sueq kawerurero. Mó iwiáh mó iwiáh keo, ítene irupipeq kaweq íwiáhigehboq mah marákóipéqté náneqsabé íre irutaboiroro. ⁹ Itene ahabábqqsabe iwiáhéq wíréh wíréh ehweh sueq íbisahro. Itene irupipeqté eyoyói iwiáh sueq íre kaweruraue íwiáhoró. ¹⁰ Itega Manikánsabe, Íné pehgáriq aní púana ínériaahriáh íre awehraq aní míóge teawéro. Teawenana wega séhréh aitena ite moraní moranínue, Anotah aní míahno aitankehe.

Mó keyábé ehweh arítého i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo animárinó, itega mó ke Manikáne animárinósabé íre kaweq ehwéh ariteq abehq anímári móe ariteho. Mirairataqmé Manikáne ehwehnsabé moq mina tahnsanowe. Wene ehwehnsabé awahrieh anínká mi ehwéh íre sehgiéna, Peh abehq éhwéhne atéhre. ¹² Manikánka webataq sehgióro ú ehweh teí púana wewega ite sainsuena

ehweh aitahráhire. Webataq mó ke kaweraritena mó ke íre kawer-arítéhre. Minayabe itewe peh wehuke miáh púaq mó keyábé ehweh aritého. Minawé peh Manikáne arambehri wire.

Ite píribahriéq saíyo ke míyeho i ehwéhne.

¹³Táhmáro itega mahraréq, Ahbiah mó ke suwahpeq pokue mitaq peh morá ópéq méq arambehriue áhnte moné meyanéhe ewe. ¹⁴Mira íwíáho keo, teiníboq írátíáhro. Mókakeyabé ite íre tagaríáhwe. Mi tanáhráq ite oga míaneherabowamo. Itene oga mé tanáhráq nonahweyah tahnsáne. Nonahweyahnka pehgáriq tanáhráq kéna apubúue sawekinserah itene ogamé tanáhráq moq apubúue parabogahire. ¹⁵Minayabe itega iwíáhona ehwéh sueq mahraréq, Itene Wahnahnka kowe aitahnaraq ite oga méq mahraue arambehrionehe ero.

¹⁶Amahnágawé iteitensabé iwíáh iwíáhéq ite íwíq pankereq, Iteriahriáh miraoneheqmúne ewe. Mina tahnsa píribahri sansámé íre kaweq sansáne. ¹⁷Kawerue iwíáhúno. Are kaweq sansá miraéyabe ahtebehnaraqmé mi sansá miraúno. Íre mirainaraqmé aiq ahbabáriniewóne.

5

Áhnte mensáméhnsánkákáq keyábé irari ehwéhne.

¹Áhnte mensáméhnsánkákáq kéó, minayabe ehweh teiníboq írátíáhro. Itene ménsámehnsá pehipi kéhnsábé íre kaweq sunúq sína puaq uwo uwo éq ibisahro. ²Itega áhnte mitaq sáhato mensáméhnsá sósahbahránkírana itene kaweq korósíákáq wenuqka narúéhe. ³Itene móne ebáhmári íregáritaq pehipi kagairana awehgárogárorirara mó kegá tagéra are anah ani móne iwíáhigehe. Itega móneyabé irutaboírég amahnága áhnte soruparáh púana mókake kamah aina tanáhráq íerinawire. Wehukení osoq míéhrana érinserah íerinawire.

⁴Kawerue írátíáhro. Itene sotápéq arambehrio ke íre awehraq apéq náriéwara sega itensabé abiahnsa aitera, Íre kawerowe aitáhwe. Maniká itene págege Wahnáhnká sene ehweh aiq íréhre. ⁵Ite mah marákóipéq méq áhnte kaweq naneq meweq ite iuwahbeh sansánowe. Minayabe wehga mayawenkakaq póéráhq subiqme kahnirinserah Manikánka ite anotahtaq kamah ainkéhe. ⁶Itega kaweqtaq miáh ké, itene ehwehnsabé íre ahqáho aitáh kéwé ehweh ariteq subiq súáhwe.

Itega págegeue méq Sísa tuina tanáhráqsábé áwénunoro i ehwéhne.

⁷Néne iyahnabo anímárinó, itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Sónoréh ánínká wene so uqmarena ibonsi tanáhráqsábé áwénunire. Ménsámehnsá kíréhtáq mó ibonsi tanáhráq áwénunéna nera kankeheéna mó áwénunire. ⁸Sónoréh ánínká áwénuninserah ite moq itene Wahnah sína tanáhráqsábé kawerue áwénunoro. Wega tuina tanáhráq aiq wahto agi puaq aiq sinawire iwíáhéq áwénunoro.

⁹Néne iyahnabo anímárinó, mó Sísa tagaríáh keyábé wensabé wensabé abiahnsa ariteq síehruruirataq itene Wahnahnka moq itensabé ehweh aitanawire. Ehweh aitana tuina tanáhráqmé áhníbóránire. ¹⁰Néne iyahnabo anímárinó, Manikáne ehweh iraru kegá wenáwírue wene ehweh pahsúónsabe iwíáho. Sene naruoga síwíoqnotaq sene arambehri íre susa peh págegeue sehgiúwe. Segá mirau serahnoro.

¹¹Segá Manikáne arambehri íre susa peh págegeue sehgiúnsabé se kaweq ke wóe aritone. Naho naho wehukení wenáwíq Sóba míowe.

Íre kaweq sunúq weba sútaq wega Manikáne sansá sehgiena, Maniká kaweq aní mía míaire íwíáhéna pehwehrue míowe. Minayabe Manikánka we séhréh atowaq tagariáhwe. Manikánka itensabé moq anotahtaq arutaboiréna ahriahri séhréh aitéhre.

Íónka tagariéhtáq aiq pútaruge íre irarero i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo animárino, mó kegá itene ehwehnsabé aiq pútare aitageheéq mó naneq áwirue íre irarero. Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Íónka tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge íre irarero. Moke mó mina tahnsa éhwéh íre irarero. Itega mina tahnsa éhwéh irarirataq Manikánka ehweh aítankéhe. Ite kowe íwíáhirataq peh kowe ero. Ahqáho íwíáhirataq peh ahqáho ero.

Manikánka kaweqtaq mía míai aniné púreq ehwéh íréhre i ehwéhne.

¹³ Ite míáhrabeqte ániné arupipeq umeh agínaraq wensabé púrerúno atóge. Wene arupipeq eyoyói anínsabé igonkónue Manikánsabe íwíáh íwíáhúno atóge. ¹⁴ Awahre anínsabé Sísa tagariáh kéréq wahnahno abóawáh wéhyábé síáhrabúno atóge. Segá awahre anípá séra itene Wahnah áwirue wéri abaq atera wene awahreyabé púreratagéhe.

¹⁵ Manikánka mah awáhré aní kaweratanawire íwíáhue púrerirataq Manikánka mi aniné ahbabáq kaqsuena wene awahre kaweratankehe. Kaweratahnana awaho ani míankehe. ¹⁶ Minayabe itene ahbabáqmari we teawíoro. Awaho animári míaneheéq we púreratéhoró. Kaweqtaq mía míai anínká Manikánsabe púrerínaraq wega irena págegeue mirainkehe.

¹⁷ Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Éráisae. We peh wehukení ména ite tahnsá míowe. Wega Manikánsabe íre ibonsinkeheéna anotahtaq púrerúwana apahtaró ópéqkákáq mó akáhtáq ópéqkákáq íre ibonsúwe. ¹⁸ Anehe wega mó púrerúwana íópeqté áhnte íbónsúwana mah marákóipéqté ménsáméhnsá kawerue kirowe.

Túbáh agí anínká ehweh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhiro i ehwéhne.

¹⁹ Néne iyahnabo animárino, ite míáhrabeqte aní aiq pútaq ehwéh suena túbáh agínaraq mi ehwéh mónkakáq sehginkeheéq koséhréh atáhiro. ²⁰ Mi ahbabáq anínká abehq sánsánaraq ite séhréh atáhnsabé wene ahbabáq sansa súéhra Manikánka wene áhnte ahbabáq kaqsúéh púana wenawa iraipéq íre pokinkehe. Minawé ahrreraq matíáhiro.

1 Píta Ebeq sáhnsahwe ahtebe ehwehne.

Sísa tagariáh ké mó mapéq mó mapérue abae aguwana Pítaga mi keyábé iwíáhéna mah pahní sehiranúwe. Mah ebéqté páhsiípéq sehiranéna, Íre kaweq sunúq iteba sínaraq Sísame sánsá ambubu atawéq kawerue sehgióro. Sísa tagariáh kéréq wahnahno kegá mi keyábé arutaboirue pehwéhue wahnahnarítáero. Manikánka píribahri ke íre sérhéna peh ahqáho arítéhre. Owainawansabé anotahta q ahqáho atáero ue sehiranúwe. Sísa tagariáh kégá wene sánsá kawerue sehgiégehéna Pítaga mah pahní sehiranúwe.

Pítaga ebeq sehiranú pahníe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowe. Ite Sísa tagariáh ké méq Asiu ke méq wáhnaupéqté kéné marakórapeq mía míaó ke wóe. Ite Póntúsa marakórápéq Kárétia marakórápéq Kápárosia marakórápéq Esia marakórápéq Pítinia marakórápéq mía míaowe.

² Maniká Iteriboga iwíáhue ite omaq itowana Sísa Karáhéga wene korahqtaté itene irupipeq kawerairáire. Kawerairáirana wene ehweh sehgieq wene kaweq anímári míagehéna Manikáne Awanka sérhéh aitéhre. Maniká Iteriboga itene iru ukiq itena anotahta q sérhéh aitéhre.

Íópeq oga mérapeqsábé áwénuné ehwehne.

³ Itene Wahnah Sísa Karáhéne Abowá, itene Manikánsabe iwíáh iwíáh atone. Manikánka itensabé anotah arútábóiri puana Sísa Karáhé pukúwana iriwe oganúq atotaq ite moq oganúq itowe. Minayabe ite oga mía míaoneheqmúne iwíáhué. ⁴ Íópeq pokona tanáhráq Maniká Iteriboga omaq itena áhnte kaweq naneqmarí náinkéhe. Wegá mi naneqmarí íópeq sáharéhra námitaq íre kambarékia peh kaweqta q kagaire. Minawari awaq meyabe itene iru eyoyóue áwénunúne. ⁵ Itega Sísansabé aiq pútare atona puana Manikánka amahnága págegeue wahnahnaitahnaq mókake kaweqtapéq awaq mianéhe. Anehe tanáhráq Manikánka ite airaiq kawerairahna tanáhráqsábé áwénunúne.

⁶ Mókake ite airaiq kawerairahnayabé iru eyoyóue míahwe. Amahnága pehgáriq tanáhráq íre kaweq sunúqká ite áhwárawe tagéna kamah aíre.

⁷ Minayabe íre kaweq sunúq iteba sínaraq itega Sísame sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataqmé minawé kaweq sansáne.

Minawé wehukega ebah moné mirao sansá tahnsane. Móne mirao naneq ebáh áwíq kórae. Wehukega mi ebáh kaweraranehéera iraipéq parearáhwana abehq náneq tagirana anehe peh kaweq koráwé kéhre. Itega Sísansabé kawerue aiq pútare atáhnká mi kawéq ebáh kiotaigme peh kagaire. Kórawe íre kagaorahi nanere. Íre kaweq sunúqká áhwárawe tagáhnaraq itega Sísame sánsá ambubu atawéq peh kawerue sehgirataq mókake Sísa Karáhéga tuinagake itensabé, Kawerowe éna anotah anímári míahro aítankéhe.

⁸ Itene iuranka Sísa íre tagéq pehipi wensabé irutaboirowe. Amahnága itene iuranka Sísa íre tagia pehipi wensabé aiq pútare ateq anotahta q iru eyoyóue iwíáh iwíáhowe. Iru eyoyóinsabé irareyabe itene ehweh íre

awehraq kéhre. ⁹ Itega Sísansabé aiq pútare atáh púana Manikánka iteiuwa kaweraitéhre.

¹⁰ Manikáne Awanka sokigi ariu ehweh pahsuq pahsuro kégá ite kaweraitéhra ehwéh naho iraruwe. Iraréra, Wega árahue kaweraitehrámo íwíáhéra áwahe kabaréra kasenuwe. ¹¹ Sísá Karáhéne Awanka iwíáh aritowara sega Karáhé éhweh iraréra we érinana anehe anotah aní úkina ehwéh iraruwe. Iraréra, Ite meirahna anínká aneq tanáhráq tuinabomo? Mi tanáhráq aneq ábórarinabomo iwíáhéra,

¹² Itega irarúna ehwéhmé íre ite oga mé tanáhráq peh mó tanáhráq aiq pútaragínara mó kegá tagagehe uwe. Naho sega aiq pútaq ehwéh iraréra sehiranurowaq itega amahnága írátíáhwe. Manikánka Wenawa íópeqté eqmaréhrana kaweq ehwéh tei teino ke págege aritéhrara aiq pútaq ehwéh tei teinowe. Mah ehwéh íópeqté kégá moq ahtebéyabe suwahbehre.

Manikánka ite kaweqtaq míagehéna omaq itéh éhwéhne.

¹³ Minayabe itewe tábúsoqme iwíáhue kaweq sansánoro. Sísá Karáhéga tuina tanáhráq anotahtaq séhréh aitankéhe. Minayabe iwíáhue áwénunoro. ¹⁴ Ite múguwahguue míarotaq itene ahbabáq iwíáhga saiqnariare. Amahnága mi ahbabáq iwíáh sueq ¹⁵ Manikáne animáí míáh púaq wene sánsá kawerue sehgióro. Ite omaq itéh aní ahriahri kaweqtaq mía míainserah ite moq kaweqtaq méq moke mirao sansá kaweq sansánoro. ¹⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Íné kaweqtaq mía míau puaq ite moq kaweqtaq mía míaoíro ire. (*Wok Pris 11.44-45*)

Manikánka anotah apéqtáté ite paiqmaro ehwéhne.

¹⁷ Itega Manikánsabe, Iteriboe atahwe. Wega peh morá iwíáhue ómi wehukene arambehri agehgaqme tagéna sainsúéhre. Minayabe itega mah marákóipéq míáh tánáhráq wensabé áhtenoro. ¹⁸ Itega itene igaqnaréhne abehq sánsá sehgironka saiqnariowe. Manikánka anotah apéqtáté paiqmaronka saiqnariomé sabiruowe. Ite aiq tagariáhmé móneakáq ménsámehnsánkakaq abehq úkorahi naneq puana wega minarate íre paiqmarowe. Írakaumo. ¹⁹ Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe pukúwana Manikánka Sísane kaweq koráhqtáté ite sabiruanieéna paiqmarowe. Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa ména itene ahbabáqsabe pukúwe.*

²⁰ Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq ite meirankhehéna Sísá omaq atowe. Ite séhréh aitankeheéna marakóipeq ábóraraginkehe úwana ábórarúwe. ²¹ Wega ite séhréh aitaráinsabé Manikánsabe aiq pútare atáhwe. Sísá pukútaq Manikánka iriwe oganúq atena wensabé, Anotah aní míahno atowe. Miraúnsabe itega Manikánsabe aiq pútare ateq wene omasa éhwéh moke mirainkéhe iwíáhéq minayabe áwénunowe.

Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboíro i ehwéhne.

²² Itega aiq pútaq ehwéh ireq kawerue sehgiionsabé kaweqtaq míáhwe. Kaweqtaq méq mó Sísá tagariáh keyábé kawerue irutaboíro. Sensabé pehgáriqtaq irutaboíriyehboq anotahtaq irutaboíro. ²³ Manikáne ehwehme oganúq itahráhi ehwéhnéna ahriahri kagainawire. Itega mi

* **1:19:** Manikánka sene ahbabáqsabe kaweraritankeheéna Ísara kegá sipísípiqtáté Maniká titratówe. Awahreéna soriqnahnú sipísípíq íre subisa peh awaho míó sipísípiqtáté titiruwe. Wok Pris 22.17-25 tagáhnó. Pítaga mi sansá iwíáhéna, Sísawe awaho sipísípíq áráhq tahnsa míéhre ue sehiranúwe.

ehwéh ireq aiq pútare atáh púana Manikánka irupipeq o awá maqítaráire. Iteiuwa íre pukorahiraq peh ahriahri mía míaoneheqmóe. Manikáne ehweh kagainsabé ²⁴ wene ehwehnka mahraréna,

Mah kehiná kéhíná peh wahto tanahráq mah marákóipéq míáhwe. Se uworapeqté náneq tahnsá míáhwe. Sega iwíáh iwíáho nanegme peh uworapeqté wéhgánáh ára tahnsáne. Uworapeq kírén náneq ehyatagirana árame pururuqngaire. ²⁵ Itene Wahnahne ehweh mína tahnsa íre miraia peh ahriahri kagainawire ire. (Aisaia 40.6-8)

Mah ehwéhmé aiq tei teino kaweq ehwéhne.

2

Ite sunkíkírabeqte meiqmena téhrehrabeq móito ehwéhne.

¹ Manikánka o awá maqítarái puag moke íre kaweq sansá súáhro. Péhe éhwéh irareme, moke péhe sánsámé, mó kené ménsámehnsánsabe igará pabekime, éhruru ehwéhmé, mi sansámári moke súáhro. ² Inahunah anínká náhnsabe arutaboirena nehnserah Manikáne ehwehnsabé irutaboiroro. Itega mi ehwéh ireq sehgirataq págegeue míahrahowe. ³ Minayabe itene Wahnahka kaweritéhmé ahtebéq iwíáh iwíáhowe.

⁴ Sisa itene Wahnah oga mía mía wahq tahnsa míre. Weba sero. Áhnte kegá wensabé, Iuwahriehre atówana Manikánka wensabé, Are omaq atóge éna, Arega moke mó ke kiotaikóna aní móne úwe. ⁵ We itene oga mía mía wahq tahnsaniraq weba séq wene nahwiahnsanse tahnsá míagehe. Minayabe Maniká Iteriboga mi nahwíáhnsánsératé wene nah pearankéhe. Ite mitaq Manikáne mibeq mahbeq arítáh ké méq Sisa Karáhéga miraúnsabe Manikánsabe kaweróne ateq wensabé iwíáh iwíáh ataneheqmóe.

⁶ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna, Írátíáhro. Sáióna sawéhrápéq néne nah pearaníe. Omaq ato anínká mitaq kaweq wahq táhnsá míankehe.* Wensabé aiq pútare atáh kégá anehe íre siyehitanawire ire. (Aisaia 28.16)

⁷ Wensabé aiq pútare atáh kégá, We anotah kawéq áníne iwíáhowe. Wensabé íre aiq pútare atáh keyábé Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Nah piáh kégá suto wahqká moke nahwiahnsanse kiotaikire ire. (Buk Song 118.22)

⁸ Manikáne ehwehnka mó mahraréna, Mi wahqmé wehuke siyobeq patame inahnsuaboráhowe. Wehukega wahqtáq siyobeq patame surahoneherawoe ire. (Aisaia 8.14-15) Wahqtaq siyobeq patame inahnsuobónserah Manikáne ehwehnsabé iuwahriehre e kewé ahbabárowe. Naho Manikánka iwíáhéna, Mókake mi kegá néne ehwehnsabé suwahriáhnaraq ahbabárigehe úwe.

⁹ Itewe mína tahnsa íre owe. Manikáne kaweq anímári wenkahnáh míageheéna omaq itowe. Itene Wahnahne mibeq mahbeq arítáh ké míageheéna ite omaq itowe. Wega séhréh aitéh árámbéhrí teri terinigeheéna ite omaq itowe. Menah ite sunkíkírabeq míarowana Manikánka itensabé, Máhoru urairaq itega mitaq sueq wene kaweq téhrehrabeq kowíarowe. ¹⁰ Menah íre kaweq ke méq amahnága ite Manikáne animáří

* 2:6: Káríki ehwéhmé íre wahqtaq pabeqme peh ebahtaq pabeqme ehwéh mirarire.

míáhwe. Menah wega kamah aieráhuraire. Amahnága wene animári míáhnásábé íre kamah ainkéhe.

Peh kaweq sansá sehgionehemúne i ehwéhne.

¹¹ Néne iyahnabo anímárinó, néne ehweh teiníboq kawerue íráhro. Ite wáhnaupeqté ké suwahpeq tahnsá míáhtáq sene ahbabáq íre sehgiówe. Mina onserah itene irupipeqté áhbabáq íwíáhgá iteiüwa áugi ínehoéq íre sehgira peh ahqáho atáhro. ¹² Sísá íre tagariáh ké míáhrameq tábúsoqme sansánéq kaweqtaq mía míao. Segá itensabé, Ahbabáq ke woe aitéhrataq itene kaweq sansá tagéra mó iwíáhéra itensabé, Peh kaweq sansáno ke wóe aitagéhe. Mira íwíáhirataq Sísá tuinagake sega Manikánsabe iwíáh íwíáh atagéhe.

Wahnahno kené ehweh íráhro i ehwéhne.

¹³ Itene íopeqté Wáhnáhnásábé iwíáhéq mah marákóipéq wahnahno kené ehweh íráhro. Kámáhní wahnáh ánínseq wega eqmaréh wáhnáh kéreqne ehweh íráhro. ¹⁴ Kámáhní kegá ahbabáq ke kamah ariera kaweq sansáno keyábé, Kawerowe arítáhwe. ¹⁵ Maniká awahbeh sansá sehgióro. Kaweq sansá sehgionka múguwahgu kené íéhruru ehwéh saiqnaruaagéhe.

¹⁶ Umehga íre saiqnariéh ké tahnsa míáhro. Mó naneqka ite íre saiqnariéh púaq, Pehipi ahbabáronehe iwíáhiyehboq Manikáne arambehrio ke míáhro. ¹⁷ Moke ómiyabé iwíáh íwíáhoró. Sísá tagariáh keyábé irutaboíro. Manikánsabe áhtenoro. Mah marákóipéqté wáhnáh keyábé iwíáh íwíáhoró.

Sísaga kaweq sansánúnerah itega moq miraoro i ehwéhne.

¹⁸ Mó kené arambehri arítáh kéó, itene marakóipeqté wáhnáhnásábé iwíáh íwíáhéq wene ehweh kawerue íráhro. Íre peh morá kawerue séhréh aítáh wáhnáh kéné ehweh íráhro. Írakaumo. Págegeue wahnahno keyábé áhtenéq sene ehweh moq íráhro. ¹⁹ Mó kegá kamah airaq kaweq sansánirataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe. We awahbeh sansá mirao puana wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. ²⁰ Itega ahbabáriransabé mó kegá iubiqme kamah airataq kawerowe íre aitahráhi mino. Kaweq sansánirara mó kegá kamah airataq Manikánka itensabé, Kawerowe aitankéhe.

²¹ Itega kaweq sansá miraigeheéna Manikánka omaq itowe. Sísá Karáhéga itene ahbabáqsabe putiotaq wene arupipeq umeh ague wene anonka éruwe. Wegá kaweq sansánúnerah itega moq miraoro. ²² Sísaga íre ahbabáruwe. Wegá péhe éhwéh íre irarúwe.

²³ Segá we abehq éhwéh atótaq wega sensabé íre síwíwiowe. Segá we áwíoqnowana éruataq wega sensabé, Mókake kamah ainauge íre irarúwe. Írakaumo. Manikánka tábúsoqme agehmarena sainsuanawire éna, Wegá íné kawerue wahnahnaintankéhe iwíáhuwe.

²⁴ Itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq mía míaiageheéna Sísá Karáhé awankátaq táhpawe pukútaq itene ahbabáqmari wene anonkataq moke meyowe. Sísane anonkataq purambura agúnka ite kaweraitowe.

²⁵ Itewe sipisípiqka wene ah suena peh tanahraipéq móbuq mahbuq in-serahnurowe. Amahnága itene Wahnahpa kouwekowana wega iteiüwa kawerue wahnahnaitéhre.

3

Weh ahreyabé éhwéhne.

¹ Ahrrerono, iteruwehq̄sone ehweh kawerue íráhro. Iteruwehq̄sonka Manikáne ehweh íre aiq pútare atéhrataq itene kaweq sansá tagagehboq sene ehweh íráhro. Íre itega teríra ehwéhnsábé peh itega kaweq sansánira tagéra, Íné moq Sísá k éraníe íwíáhigehe. ² Iwíáhéra, Néne ahrega kaweqtaq mé sansáni púana, Íné moq Sísá k éraníe íwíáhigehe.

³ Ahrrerono, awahriq naneqsabé íre irutaboirono. Kaweq korósíyábé itene iyahra kaweré náneqsabé moke awahriq naneqsabé íre irutaboirono. Íre arene anonkataq awahriq naneqsabé ⁴ peh morá itene irupipeqté kaweq iwíáhyábé irutaboirono. Kaweq iwíáhirataq iru pehwehrue mía míaorahowe. Minawé Maniká awahbeh sansáne.

⁵ Naho Manikánsabe aiq pútare atera wensabé iwíáh iwíáh ató ininsónká mi sansánéra sensuwehq̄sone ehweh írówe. ⁶ Ébárahmane ahre Sáraha wenawehq̄ne ehweh sehgiána wensabé, Néne wahnah mone atowe. Ahrrerono, itega kaweq sansánéq mó naneqsabé íre áhreizataq Sárahe ayahunkawa tahnsa miagehe.

⁷ Weho, itene ahrreronsábé iwíáhéq sereq kaweqtaq mía míaoro. Itereq itene ahrreroneq oga mérapeq moráráq awaq miagéhe. Ahrreroneq sinonkame íre págege wehne sinonka tahnsáne. Minayabe itene ahrreronsábé iwíáh iwíáhéq pehwehrue arítáhro. Mirairataq Manikánka itene púreq ehwéh irankéhe.

Ahriahri mó ke kaweq sansá aritanéhe i ehwéhne.

⁸ Amahnága teiú éhwéhnikákáq kawerue íráhro. Ite ómiga peh morá iwíáhoró. Moke Sísá tagariáh keyábé irutaboiréq we séhréh atéhoro. Píribahri iyehboq uwarena ké míáhro. ⁹ Are ahbabárahna aní ahbabáratéhneho. Arensabé ehbonawi anínsábé íre kaweq ehwéh atéhneho. Ahbabáq sansa pehragé are ahbabárahna anímé Manikánsabe, Séhréh ate kawerato ue púrerúno. Miraigeheéna Manikánka ite omaq itena íáhrabúwe. Itega mó ke séhréh ariteq kawerarítéhrataq Maniká Iteriboga itensabé, Kawerówe aitená séhréh aitankéhe. ¹⁰ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Oga méyabe irutaboiréq kaweqtaq méyabe irutaboiro keo, ahbabáq ehweh sueq péhe éhwéh íre teriéro. ¹¹ Ahbabáq sansa sueq kaweq sansánoro. Peh morá iwíáhéq iru ukiq itahráhi sansánsábé irutaboiréq sehgióro. ¹² Itene Wahnahnka kaweqtaq mía míao ke tagéna sega púrero ehwéh ahriahri irena peh ahbabáq sansano keyábé abiahnsa arítéhre ire. *(Buk Song 34.12-16)*

Kaweq sansánirataq iru eyoyóue míahrahi ehwéhne.

¹³ Itega kaweq sansánsábé irutaboiréq sehgirataq inserénga kamah aigéhbo? ¹⁴ Itega kaweq sansánirara mó kegá iwíoqnehrataq iru eyoyóue míáhro. Íwíoqnehra keyábé áhreeq itene irupipeq iwíáh kikiriyeho. Írakaumo. ¹⁵ Itene irupipeq Sísá Karáhénsabe iwíáh iwíáhéq, We itene Wahnah mire iwíáhoró.

Mó kegá itensabé, Itega oga mía míaoneheqmúne iwíáhome aneqsabé mira iwíáhoo éra ahkakebopoq kasenigehe. Kasenirataqmé tábúsoqme terieneheéq iwíáhue mi ehwéh kaweroro. ¹⁶ Kaseno keyabé ehweh ayahqmarahnaraq mi keyábé iwíáh iwíáhéq pehwehrue terio. Kaweq sansánúne iwíáhonehboq kaweqtaq mía míaoro. Kaweqtaq mía míaéq Sísane kaweq sansá sehgiónsábé mó kegá íéhruru aitéhrataq sega anehe

iwiáhirame siyehitanae. ¹⁷ Itega kaweq sansánúnaraq Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwioqnehrataq itega kaweq sansánúna puana aiq kawerire. Itega ahabábáq sansanúnaraq mó kegá kamah airataq ahabábáq sansánúna puana íre kawerire.

Sísaga itene ahabábáqsabe pukéna irigüe oganúkú ehwehne.

¹⁸ Sísá Karáhéga miraúnsabe iwiáhoró. We ahriahri kaweqtaq mía míairaq itewe íre kaweqtaq mía míaúne. Wega Manikánseq itereq insahwé aitanieéna peh morá tánáhráq itene ahabábáqsabe pukúwe. We mónkakáq íre pukinae. We pukútaq wene anonka pukúwana Wenawame íópeq peh oga miéhre. ¹⁹ Oga ména pokue wene ehweh íre sehgiú kene siwamarí karábúsiipéq míótaq kosíwáhnorúwe.

²⁰ Mi ke oga míótaq wehukení wenáwíq Nóah marakóipeq míowe. Nóah míótaq mi kené ahabábáq áhnte agúwe. Áhnte agúwana Manikánka íre apubúwe kamah ariuwe. Írakaumo. Peh síwénunúwe. Síwénunúwana Nóahga sípi aiq mirarowana anotah ibónsúnka mi ke wánínkuwe. Wánínkuwara peh Nóahreh karíronání abapete apahtáro ké méra sípiipéq kibekuwe. Kibekuwana wání piotaq íre pukia peh kaweqtaq míowe. (Stat 6.1–7.24, 8.18)

²¹ Pio wanímé pikísah tahnsáne. Itega meweúna wanímé naho Nóah míótaq pio wání tahnsane. Íre itene inonkataté náwíq sorahrueyabe wání meyone. Írakaumo. Ite wání meyonaraq iwiáhéq, Sísá Karáhé iriwe oganúkúnsabe ahriahri wene sánsá sehginauge iwiáhúne. ²² Sísá Karáhéga íópeq pokéna Maniká Iteribone ayah púpeq ména moke íópeqté kéreq mibeqté wáhnáh kéreq wahnahnarítéhre.

4

Itene irupipeqté áhbábáq íwiáh moke súáhro i ehwéhne.

¹ Sísá Karáhéne anonka éruataq wega iwiáhú serahnoro. Wene anonka éri anínká íre ahabábáq aruqarurire. ² Wega mah marakóipéq miéh tánáhráq wene ahabábáq iwiáh íre sehgiíre. Írakaumo. Wene ahabábáq suena Maniká awahbeh sansánire. ³ Menahmé itega Sísá íre tagariáh kéga ahabábáro serahnurowe. Menah itega mó kené ahre weh abariéq íre kaweq iwiáhéq piáh narotaq múguwahgu agéq Manikáne ehweh anterueq péhepehe manikánsábé iwiáh íwiáh arítárowe.

⁴ Amahnága Sísá íre tagariáh kéga mi ahabábáq sánsámári miraotaq itega sereq moráráq íre miraonsabé sega áhtenára itensabé íéhruruowe. ⁵ Mókake Maniká anotah sáhsi anínká ehweh aritahnaraq sega irigüe sene ahabábáqmari pahsuagéhe. Wega moke oga míáh kéreq pusa kéreq ehweh aitena sainsuanawire. ⁶ Minayabe moke pukuro ke oga míáhtáq mó kegá Manikáne ehweh teri terinuwara írówe. Maniká oga mía mía inserahnigeheéra teriuwara írówe. Irera ahabábáq kega onserahnéna sinonka pukuwe.

We séhréh atéhoró i ehwéhne.

⁷ Moke náneq parabagina tanáhráq aiq wahtonire. Kawerue púreronehboq tabasíwe méq tábúsoqme iwiáhoró. ⁸ Kiotaiki sansá teiníboq íráhro. Moke Sísá tagariáh ánímári wensabé wensabé irutaboiratéhoró. Irutaboirinaraqmé mó anínká are ahabábáq atahnaraqmé arega íre iwiáhue ahrreraq matiankehe.

⁹ Maniká tagariáh kégá iteba sirataq kawerue séhréh ariteq iru eyoyóue wenáwíoro. Mirairataqmé mi keyabé íre síéhruru arítáthro. ¹⁰ We tagariáh ké séhréh aritageheéna Manikánka itensabé arutaboíréna morání moráníue kaweq naneq íátáire. Kaweq naneq íátáinsabé wene sánsá kawerue sehgieq we séhréh atéthro.

¹¹ Manikánka, Néne ehweh terio atéh anínká wene ehweh tábúsoqme irarinkehe. Séhréh ariteh anínká Manikánka págege atahnana séhréh aritankéhe. Mirairataq tagehra kegá iwíáhéra, Sísa Karáhéne sánsá aiq kaweq sánsáne éra Manikánsabe iwíáh iwíáh atagéhe. We anotah anínéna áhnte págege aní mía míai puaq wensabé ahriahri iwíáh iwíáh atanéhe. Ai q miraoneheqmúne.

Sísa áwíoqnonserah ite moq íwíoqnagehe i ehwéhne.

¹² Néne iyahnabo animárino, itensabé nirutaboírue. Íre kaweq sunúq ite áhwáre tanahráq sínaraq áhteniyeho. Íre kaweq sunúq áhwáreh naneqka peh morá ínéba sire iwíáhíyeho. Írakaumo. ¹³ Mó kegá Sísa Karáhé áwíoqnonserah ite íwíoqnehrataq iwíáh iwíáthoro. Minayabe wega tuinaraq itene irupipeq eyoyóinaq iwíáh iwíáhígehe. ¹⁴ Itega Sísa Karáhéne sánsá sehgiónsábé mó kegá íre kaweq ehwéh aitéhrataq iru ukiqme míáthro. Manikáne Awa págege kiotaiki anínéna iteba mía míai puaq iru eyoyóue míáthro.

¹⁵ Mó aní subiq suewé, aebówé, ahkaragárawe, mina tahnsa ahbabáq íre miraoro. Íre itereq wehgaq mire pehragahro. Itega mina tahnsa ahbábárotaq mó kegá kamah aiémé minawé áhnte iyehiteh sánsáne. ¹⁶ Ite Sísa tagariáh ké míáhnsábé mó kegá íwíoqnehrataq minawé íre iyehiteh sánsáne. Mó kegá ite Sísa Karáhéne animári móe aitéhnsábé iyehitegurégúiyehboq peh Manikánsabe iwíáh iwíáh atáthro.

¹⁷ Ehweh aite tanahráq aiq sire. Mi tanáhráq ite Manikáne animáripá ebeq áhwáranáe. Anehemé Manikánka wene kaweq ehwéh anterúáh ké ehweh aritena anotahta q kamah arí mino. ¹⁸ Minayabe Manikáne ehwehnka aiq mahraréna,

Tábúsoráh ké kawerariteyabe págege sánsáne. Manikánsabe suwahrieh ahbábáq kéwé árahiro? Árahue kaweraritankéhbo úwe. (*Sindaun 11.31*)

¹⁹ Manikánka kowe aritahnara mó kegá íwíoqnehrataq peh kaweq sánsá miraéq Manikánsabe, Arensabé aiq pútare ateq arene sánsá sehgioneheqmúne teawéro. Teawirataqmé wega kawerue wahnahnaitankéhe.

5

Sísa tagariáh kéréq wahnahnarite ehwéhne.

¹ Sísa tagariáh kéréq wahnahno keo, ehweh teiníboq írátíáthro. Íné moq Sísa tagariáh kéréq wahnahnu aní múge. Sísa Karáhé awankátaq éruwana pukútaq niuranka tagahwae. Wegá tuina tanáhráq kaweq naneq náiena anotah aní ména kawerue wahnahninkehe. Minayabe Sísa tagariáh ké kawerue wahnahnarítáthro. ² Sipisípiq wahnáhnká wene kamári wahnahninserah ite moq Maniká tagariáh kéréq kawerue wahnahnarítáthro. Wehukega pagu pagunonsabé mi arámbéhrí mirainie iwíáhíyeho. Peh Manikánka miraoro aitéhnsábé we tagariáh kéréq kawerue wahnahninie iwíáthoro. Mi arámbéhríunsabé ápeq meyanie iwíáhíyehboq peh mi arámbéhríyábé irutaboírue miraoro.

³ Mah marákóipéqté wáhnáh kégá págegeue wahnahno serahniyehboq pehwehrué méq kaweq sansánirataq itega wahnahnarítáh kégá tagéra sega moq pehwehrué méra kaweq sansánigehe. ⁴ Mirairataq kiotaigme wahnáh tuinaraq wega itensabé, Kawerowe aitankéhe. Mi tanáhráq wega náina naneq íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Manikánka píribahri ke íre séhréh aritankéhe i ehwéhne.

⁵ Mahbigaunseq o menahwénsónsero, Sísa tagariáh kéréq wahnahno kené ehweh íráhro. Ite ómi píribahri sansá sueq mó kené ehweh ireq we séhréh atéhoró. Minayabe Manikáne ehwehnta mahraréna, Sensíwíq pankeráh kéwé Manikánka íre séhréhia peh ahqáho arítéhre.

Sensíwíq íre pankeráh kéwé Manikánka séhréh arítéhre ire. (*Sindaun 3.34*)

⁶ Minayabe iteitene iuwahbeh iwíáh sueq Manikánsabe, Wahnahnainte séhréh ainto teawírataq wewega iwíáhína tanáhráq anotah aní míahno aitankéhe. ⁷ Wega itensabé arutaboiritéh púaq moke ite iwíáh kikiro naneq teawéro.

Owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro i ehwéhne.

⁸ Itene naruo anímé owainawane. Anotah pusí tahnsa kanká wah pawe nanieéna ahkabaqmena nogínserah wega wehuke ahbabáq aitanieéna ahkabaqmena nogíre. Minayabe áwéh panantágínaq tagariáhro.

⁹ Sísansabé aiq pútare ateq owainawansabé anotahtaq ahqáho atáhro. Ite tagarionawe íre itebataq moke mah marákóipéq Sísa tagariáh ké moq síwíoqnehrara siru umehire. Owainawanka íwíoqnáhnaraq minayabe iwíáhéq wensabé ahqáho ata ataoro.

¹⁰ Ahriahri Sísa Karáhéreq oga mérapeq mía míaiageheéna Manikánka itensabé arutaboiréna omaq itowe. Manikámé áhnte séhréh aitéh ánine. Minayabe wahto tanáhráq iru umeh agínana Manikánka ite kaweqtaq míageheéna anotahtaq págege aitankéhe. ¹¹ We ahriahri págegeue kiotaigme aní mía míaire. Ai q pútaq ehwehne.

Páhsi parabaginai ehwéhne.

¹² Sísa tagariéh aní wenáwíq Sáírae. Íné tagaríomé wega Sípane sánsá kawerue sehgire. Mah kariq páhsi sehiraninie ugana wega íné séhréh aitéhrehre. Ite kaweq iwíáh aitanieéna Manikánka séhréh aitéh éhwéh sehiranue teiúge. Wene aiq pútaq sansá kawerue sehgióro.

¹³ Pábíróni suwahpeqte Sísa tagariáh kégá itensabé iroro ewe. Manikánka se moq omaq sitowe. Náníbáq Máhkaga moq itensabé iroro ire. ¹⁴ Moke mibeqté Sísa tagariáh keyábé irutaboiréq we mehweh atéhoró.

Ite Sísa Karáhéreq mía míao puana Manikánka iru ukiq itéhre.

2 Píta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Píta wene anehete pahsí sehiranútaq péhe éhwéh síwáhnoro kegá Sísansabé aiq pútare atáh ké síwáhnorúwe. Péhe kégá íre kaweq iwíáh aritehoéna Píta mah pahsí sehiranúwe. Sísa itene Wahnah tuina tanahráqsábé kawerue siahtebagehéna mah pahsí sehiranue teriuwe.

Píta anehe sehiranú pahsíe.

¹ Íné Pítane páhsi sáhnsahwe tagahro. Sísa Karáhéga íné omaq intena eqmaq nuwowana wene arambehri mira aruqaruruge. Maniká Iteriboreq Sísa Karáhé ite meirena kaweritéh ánínseq kaweqtaq mía míaéra ite séhréh aitehye. Séhréh aitehya puag Sísansabé aiq pútare ataráúnanserah itega moq aiq pútare atáhwe. ² Itega Maniká Iteriboreq itene Wahnah Sísa Karáhéreq tagariáh púara sega ite áhntetaq séhréh aitera iru ukiq itagéhe.

Manikáne animári míagehéna wega ite omaq ito ehwéhne.

³ Sísa Karáhéwé anotah anínéna kaweqtaq mía míaire. Wega inserahnue mía míaiagehéna ite omaq itowe. We Maniká ména págegeue séhréh aitéh púaq ite wene ehweh ireq kaweqtaq míahrahúne. ⁴ Wega kaweqtaq ména séhréh aitanauge i ehwéh teíre. Mi ehwéhmé áhnte kawéq éhwéhne. Itega mi ehwéhnsábé aiq pútare atéhrataq wega séhréh aitanawire. Wega séhréh aitéhkná mah marákóipéqté áhbábáqká ite íre saiqnariahrahire. Íre saiqnariahrahira puag Manikánka inserah kaweqtaq mía míaorahowe.

⁵ Minayabe iwíáhéq Sísansabé aiq pútare ateq kaweq sansánoro. Kaweq sansánéq ahtebahro. ⁶ Ahtebéq tabasíwe míáhro. Tabasíwe méq Sípane sánsámé íre túbáh agia peh ahriahri sehgióro. Sípane sánsánsábé íre túbáh agia peh ahriahri sehgieq Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnoro. ⁷ Manikánka kaweqtaq mía mía inserahnéq we séhréh atéhoro. Séhréh atéheéq mó keyábé irutaboiroro.

⁸ Itega kawerue mirairataq itene Wahnah Sísa Karáhéne sansá ahtebéq kawerue sehgioneheqmóe. ⁹ Mi kawéq sánsá íre sehgióra kewé sirupipeqté aúra pira ké tahnsa móe. Manikánka sene ahbabáq kawerarítáráime aiq sibitagire.

¹⁰ Néne iyahnabo anímárinó, Manikánka ite omaq itena íahraburairaq we kétówe. Sípane sánsá ambubu atawéq kawerue kéráhró. Kawerue kéréhrataq mókake wene sánsá íre suagéhe. ¹¹ Itega wene sánsá íre susa peh kawerue sehgirataq itene Wahnah Sísa Karáhé, ite meirena kaweritéh ánínká ahriahri wahnah wahnahnirabeqte ónsá siitena itensabé, Mahbeq kíóro aitankéhe.

¹² Teiú éhwéh ireq kawerue iwíáhigeheéna ahriahri teiena iahreraq itaníe. Mi ehwéh ireq aiq pútaq sansá sehgiuruq sehgiuruowe. ¹³ Teiú éhwéh kawerue iwíáhigeheéna amahnága oga míó tánáhráq mónkakáq iahreraq itóge. Iahreraq itómé kaweq sansáne iwíáhuge.

¹⁴ Íné írátíómé pehgáriq mókake íné pukéna ninonka suanauge. Minawé itene Wahnah Sísa Karáhéga pahsuqme teniátáire. ¹⁵ Amahnága mah ehwéh tei teinunsabé pukonaraq iahreraq matawéq iwíáhigehe.

Manikánka Sísa téhreh awuwara eqmaro kega tago ehwéhne.

16 Itene Wahnah Sísa Karáhéga págege sansá miraúnsabe teiune. Wega mó tuinaraqsábé teiune. Mah ehwéhme íre wehukene áwahe ehwehne. Írakaumo. Íre wehukega iwíáhue áhwárawe irarenserah ehwéhne. Manikánka Sísa págege atena téhreh awuwaq itene iuranka tagahwane. 17 Maniká Iteriboga sáwéhrapeq Sísansabé iwíáh iwíáh atena kaweq téhreh naneqkákáq ábóraragéna mahraréna, Mah animé niruní nénáhní míre. Wensabé nirutaboíréna wega miraime íné nuwahbeh arámbéhríí aní míre úwe. 18 Itega mi sawéhrápéq méq íópeqté éhwéh irarútaq itene iahrega irahwáne.

19 Mi ehwéh aiq Íráhwansabé Manikáne ehweh iraru kené ehwehme aiq pútaq ehwéhne iwíáhuge. Manikáne ehweh iraru kené ehweh kawerue Íráhro. Sunkíkírabeq áráhmuga téhrehra tagahnserah Manikáne ehweh iraru kené ehweh ireq ahtebahrahowe. Tuembíná kiembogirana áhníbórá téhrehre. Mina inserah itega Sísa tagariáhnsabé irupipeq téhrehre.

Manikáne Awanka iwíáh aritowara Manikáne ehweh pahsúó ehwéhne.

20 Téhwe teiéna ehwéh kawerue ahtebagehboq íratíáhro. Manikáne ehweh iraru kené sehiramé wehukega seriahriáh íre ahtebahrahowe. 21 Manikáne ehweh iraru kegá íre seyega iwíáhue Manikáne púku sehiranuwe. Manikáne Awanka mi ke iwíáh aritowara sega Manikáne ehweh pahsúówe.

2

Manikánka ahababáq ke kamah arinawire i ehwéhne.

(Súta 4-13)

1 Naho mó kegá péhenéra, Itewe Manikáne ehweh irarúna ke úne éra peh seyene péhe éhwéh irare irareuwe. Sega miraunserah mókake iteba péhe éhwéh iwáhnorira ke méra íre kawerorahi ehwéh mótaq mótarue iwáhnorigehe. Itene Wahnahnka sene ahababáqsabe paiqmarowara sega wensabé ahqáho atéhra puana wega apubúue kamah arinkéhe.

2 Segá íre kaweq sansá sehgirataq tagehra kegá aiq pútaq sansánsábé éhruruigehe. 3 Íwáhnorira kegá mónega sigará pabekína puara itene móne meyanehéera ehnenenue péhe éhwéh teigéhe. Sene ahababáqsabe sáhnshí ánínká íre peh áwé tagehre. Sene ahababáqmari moke aiq tagariéh púana we tábúsoqme ehweh aritena kamah arinkéhe.

4 Íópeqté kegá ahababárutaq Manikánka anetaníbo íre iwíáhia peh iraipéq sitowe. Se sunkíkíri matáipéq méra ehweh aritahna tanáhráqsábé áwénunowe. 5 Naho naho Nóahga ahababáq keyabé, Kaweqtaq míáhro teri terinúwana Manikánka mi ahababáq ké íre peh áwé tagówe. Wega, Wání pio atowana wání pionka moke wehuke subipáhraruowe. Subipáhraruowara peh morá Nóahreq abapete téhranítéreq kaweqtaq míówe.

6 Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreqka áhnte ahababárúwana Manikánka ehweh aritena ira kekíarowana mi anótáh matábúraráre moke irarawe tabipáhraguwana peh tanah úkúwe. Miraúnsabe mókake ahababáq kegá mi ehwéh irera iwíáhue tagagehe. Itene ahababáq sansa íre súáhnraqmé ite moq kamah ainawire iwíáhigehe.

7 Sóróma suwahpeq iraranaútaq kaweqtaq mía míaú ani wenáwíq Áróta mitaq míówe. Mibeqté kegá áhnte ahababáq ahkaragáruawana Árótaga kaweqtaq mía míaúnsabe tagéna wene arupipeq umehúwana

Manikánka mi ke subipáhraruanaútaq Áróta meqmena móbeq móatowe. ⁸ Áróta ahababáq keba mía míaútaq mó wehekáh mó wehekáhnue sene ahababáq sansa tagéna sene ahababáq ehweh irena sega Manikáne ehweh anterúonsabe wene arupipeq umeh agu aguúwe.

⁹ Íre kaweq sunúq sínaraq Manikánka Nóahreq Árótareq séhréh aritonserah ite kaweqtaq mía míaúna ke moq séhréh aitaáhráhire. Anotah ehwéh aritahna tanáhráq íre suriahnaraq Manikánka ahababáq ke auráq matawéna kamah arinawire. ¹⁰ Ahababáq kene sirupipeqté íwíáh sehgiara mó kené weh ahre abariéra Manikáne ehwehnsabé abehq éhwéhne íwíáhira kewé Manikánka anotahta q kamah arinkéhe.

Mi ahababáq kéwé píribahri saiyo ke méra íre áhreia peh íopeqté kiotaiko keyábé abehq éhwéh aritáhwe. ¹¹ Íopeqté kéga mi píribáhrí ké kiotaikéra anotah pagégé ké méra mó íopeqté ké Maniká miéhrabeq kiotaiko keyábé íre ehweh aritáhwe. ¹² Íre ehweh aritáhwara ahababáq kega áwéhq poeráhq tahnsa méra peh se suwahbeh sansánowe. Wehukega áwéhq poeráhq pahwana pukinserah mi kené ahababáqka kamah arinara íre kaweragoneherawoe. Segá íre ahtebah naneqsabé éhrruowe.

¹³ Segá mó ke ahababáraritónsabe mi kegá moq ahababáraritagéhe. Segá íre peh inokáhpeq ahababáre wéhékáhnkakaq suwahbeh ahababáq miraera minayabe iwíáh iwíáhowe. Itega táhutihurabeq sega sene siyehiteh sansánonsabé ite íre kaweraitera sene péhe sánsánsabé iwíáh iwíáhowe.

¹⁴ Segá ahababároneheéra mó kené ahreoro siwahnkanéra, Abariinie iwíáhowe. Se ahriahri ahababáqsabe suwahbehre. Sísane sánsá íre moke ahtebah ke ahababárigheéra péhe éhwéh síwáhnoro kegá ehnenenenuen pagu pagunaritáhwe. Mó kené ménsámehnsánsabe aigará pabeki iwíáh sirupipeq ahriahri kagaire. Mókake Manikánka mi ahababáq ké anotahta q kamah arinkéhe. ¹⁵ Segá aiq pútaq sansá suera aura pira kánká tanahraipéq móbuq mahburue nogínserah mi kegá ahababárowe.

Wehukení wenáwíq Péóri míowana wenahni wenáwíq Péráma míowe. Pérámaga iwíáhéna, Ahababáq sansanonaraq ápeq náninkéhe éna móneyabé arutaboiréna ahababáruwe. Teiú kéwé mina tahnsanowe. ¹⁶ Tónkiwarí íre ehwehnorahi kamári míowana peh morá Pérámáne tónkiga wehukene ehwehnue Pérámansabé, Íre kaweróne atowana wega mi kané ehweh irena múguwahgu sansá suena túbáh aguúwe.

¹⁷ Ahababáq kewe wání arahno taraqnáginserah ké tahnsa móe. Mi kewé sóiririrana sabona abae aginserah ké tahnsa móe. Se anotah sunkíkírabeq míageheéna Manikánka sunkíkírabeq omaq marowe. ¹⁸ Segá píribahri saiyo ehwehnowe. Mó kegá sene ahababáq suera peh miáhwe. Peh miáhwara teiú áhbábáq ké síúgio ke méra mó ke ahababáraritageheéra sensabé, Mó kené weh ahre abarioro éra ehnenenenuen pagu pagunaritáhwe.

¹⁹ Pagu pagunaritera síúgira keyábé, Itene sánsá mirairataqmé mó naneqka itene iru íre umehinawire. Mó naneqka ite íre saiqnarianawire éra iuwahbáhna sansámé pehipi miraigehe ewe.

Mi ehwéhme mó ke teriutaq seyene ahababáq sansanká se saiqnariéhre. Aneq sansápópoq wehukení saiqnariahnaraqmé wewe awahbeh sansá íre miraorahire. Írakaumo. Mi sansánká we aiq saiqnariéh púana peh mi sansá sehgiere.

20 Mah marákóipéqte áhbábáq sánsánká wehuke saiqnariéhtáq itene Wahnah Sísa Karáhé éhweh irera wensabé aiq pútare atáhwe. Aiq pútare atáhwana sene ahabábáqka saiqnariéhtáq Sísa ite kaweraitéh ánínká sabiruena kaweraritéhre. Kaweraritéhrana sene ahabábáqka mó saiqnariéhrara anotahtaq íre kaweqtaq míaneherawoe. Téhwe sega Sísa sánsánsábé iuwahriehre íwiáhurotaq se íre kaweqtaq míarowe. Segá, Ahabábáq sansa sueq Sísa sánsá sehgióneheqmúne íwiáhéra anehe sene ahabábáqka mó saiqnariéhrara se anotahtaq íre kaweqtaq míáhwe. ²¹ Mi kegá kaweqtaq míáh sánsá íre tagariáhtáq tahirímé peh ákáhtaq kamah arí irino. Kaweqtaq míáh sánsá aiq tagariáh púara anehe kaweq éhwéh sinehepeq súéhrrataq anotahtaq kamah arínkéhe.

²² Itene igaqnaréhga pabeqme éhwéh mahraréra, Ianká mugiq suena kouwekue mina mugiq súéh náneq mó sewe nanae uwe. Mó pabéqmé éhwéh mahraréra, Póéráhqne abowágá wene ka pabeq paberatéhrrana mi kanká apubúue segarúpípéq kaboririre uwe. Mina inserah wehukega Sísa sánsá sinehepeq suera sega suto ahabábáq mó sehgirataqmé mah pabéqmé éhwéhtaré aiq pútaragire.

3

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé éhwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárrino, mah pahsíwé anehete pahsí sehiranue íuge. Itega kaweq íwiáhigeheéna mah pahsíraré sehiranue iahreraq ítoge. ² Manikáne ehweh iraru kegá anehe sína nanegsábé púkuipéq teíúwe. Sene ehweh íwiáhigeheéna ínégá iahreraq ítoge. Itene Wahnah ite kaweraitéh áníné éhwéh moq iahreraq ítoge. Wega eqmaro ke teriátáirara sega iteba séra teiátówaq itega írátárówe.

³ Téhwe teíú éhwéh íráhro. Anehe tanahráq sene sirupipeqté áhbábáq íwiáhgá saiqnariahna kegá iteba sigéhe. Segá itensabé iwiréh aitera ⁴ mahraréra, Ínéga kiwekinauge ú anímé eheq míehro? Wega íre tuínkéhe. Itene igaqnaréh pukutaqkákáq amahnágaákáq Manikánka moke ménsámehnsá téh miraronserahnue peh kagai mino igehe.

⁵ Segá mirariransabé Manikánka irarú ehweh áhwára áhwáraue iragéhe. Naho naho Manikánka irarútaq ío miraréna anehe sóreq waní ákáhpipeq mah marákó márákó mirarowe. ⁶ Manikánka mó irarúwana anotah waní pionka moke mah marákó márákó íre kawerarowe. ⁷ Manikánka aiq irarúnka íopeqkákáq mah marákó márákóákáq amahnága kagaire. Ehweh aritahna tanáhráq wega moke ahabábáq ke ehweh aritena mah marákó márákó iraragúno atahnana moke toráh aginawire.

⁸ Itene iyahnabo anímárrino, teíú éhwéh íbitarúéhboq írátíáhro. Maniká itene Wahnahnka, Peh morá wéhékáhnkákáq 1 táhúséni (1,000) opéqkákáqsábé peh monseráh tánáhráre íwiáhíre. ⁹ Manikánka omasa éhwéh íre miraurainsabé aiq túbáh agire íwiáhoo? Írakaumo. Ite iraipéq pokiyehoéna íwénunire. Itene ahabábáq sueq wene ehweh sehgióneheéna íwénunire.

Mah marákó márákóákáq íónkakaq parabaginae i éhwéhne.

¹⁰ Itene Wahnah tuina tanáhráqmé aebói anínká sinserahnue mi tanáhráq sinae. Mi tanáhráq íopeqté anotah éhwéhnéna íopeq tabanaginae. Moke míbeq kéh náneqmarí toráh aginae. Mah marákó márákóákáq moke mítaq kéh náneqmarínkákáq parabaginae. ¹¹ Moke minawari

apubúue toráh agína puaq itene sánsánsábé iwíáhue tagahro. Ite kaweqtaq mía míaeq Manikáne sansá moke kawerue sehgióro.

¹² Mirairataq Manikánka tuina tanáhráqsábé áwénunoro. Mi tanáhráq apubúue sinkeheéq wene sánsá kawerue sehgióro. Mi tanáhráq íomé toráh ague parabaginae. Anotah irágá púana íópeqté náneqmarí moke toráh aginae. ¹³ Manikánka o marakóákáq o ionkákáq miraraníe úwe. Mitaq peh tábúsoqme kaweqtaq mía míaira kegá míagehe úwe. Minayabe áwénunúne.

Itene Wahnah tuina tanáhráqsábé kawerue áwénunoro i ehwéhne.

¹⁴ Néne iyahnabo anímárino, mi tanáhráq áwénunúnayabé wega itensabé, Kawerowe aitankeheéq moke itene ahbabáq sueq kaweqtaq méq we awahbeh sansánoro. ¹⁵ Itene Wahnahnka íre apubúue kamah aiasa pehwehrué íwénuni tanáhráq wensabé áhrabo ke kaweraritankéhe. Minayabe iteruwah, itene iyahnabo aní Pora Manikánka ahtebia iwíáh atowana sehiranue teiátáire.

¹⁶ Ínéga teiú éhwéh Poraga moq moke wene páhsi sehiranue teiátáire. Wene ehweh mó ehwéhmé pahsuqme ehwéh kéhrana mó ehwéhmé págege ehwéh kéhre. Mi pagégé éhwéhmé íre tábúsoqme iwíáhoraho kegá múguwahguéra úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Íre peh morá Porane sehira mó Manikáne púkuipéqté éhwéhnkákáq moq úbíráhbíq ehweh síwáhnorowe. Segah miraonsabé anotah kamáh arinkéhe.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárino, ite anehe sína tanáhráqsábé tagaríáhwe. Manikáne ehweh anterúáh kegá péhe éhwéh íwáhnorotaq sene ehwehnsabé aiq pútare ariteq kaweq sansá súéhboq kawerurero. ¹⁸ Itene Wahnah, ite kaweraitéh aní, Sísa Karáhéga séhréh aitahnaq wene sánsá kawerue ahtebahro. Amahnágaákáq wensabé iwíáh iwíáh ateq ahriahri wensabé iwíáh iwíáh atanéhe. Aiq mire.

1 Sóni Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Sóniga mah pahsiákáq 2 Sóni pahsiákáq 3 Sóni pahsiákáq Sokigi pukúákáq mó wenáwíq kéh pukúákáq sehiranúwe. Mah pahsiápéq sehiranue mahraréna, Sunkikírirabeqte kéné péhe éhwéh sehgiyehboq peh téhrehrebeq nogóro. Itega morání moráninkáue moke mó keyábé irutaboiroro. Peh morá Manikáne ahninkáwáreq mía mía oga kegá oga mérapeq awaq miagéhe ue sehiranúwe. Áhnte kegá oga mérapeq awaq miageheéna mah pahsi sehiranúwe.

Sóniga ebeq sehiranú pahsíc.

*Sísa Karáhéwé oga mía míai Ehwéhne i ehwéhne.
(Sóni 1.1-14)*

¹ Oga mía míai Ehwéh* áninsábé teiúge. Mi Ehwéh téh mío áninsábé teiúge. Wene ehweh irahwáne. Itene iuranka we tagahwane. Itega we tagéq itene iyahnkaratáté wenaneq táhtorahwáne. ² Oga mía míai aní tuerígútaq itega tagéq teiune. Oga mía míai animé Maniká Iteriboreq mía míaéna tuerígútaq we tagahwanayabé teiune.

³ Itega we tagéq wene ehweh ireq minayabe teiune. Itereq itereq morá iwíáhonehéq teiune. Maniká Iteriboreq wenahni Sísa Karáhéreq itereqka morá iwíáhonehe. ⁴ Itega moráráq itene irupipeq anotah iwíáh iwíáhonehéq mahnowé sehiranue teiune.

Itega peh téhrehrebeq mía míaoneheqmúne i ehwéhne.

⁵ Sísa Karáhéga irarú ehweh ireq teiune. Manikámé téhrehnserahni aní míre. Wene arupipeq pehgáriq sunkikíq íre kéhre. Peh téhrehnka inserahni aní míre. ⁶ Itereq Sísa req morá iwíáhúne irarúna kegá sunkikírirabeq míáhnaaq itega péhenéq aiq pútaq sansá íre sehgiune. ⁷ Wega téhrehrebeq mía míainserah itega mía míaúnawe itega morá iwíáhúnana wenahni Sísa Karáhéne korahqtaté itene ahbabáqsabe moke kaweraita aitaire.

⁸ Itega iraréq, Ite íre ahbabáq animárí múne irarúnaga itene irupipeqte péhe éhwéhnká péhe aitéhre. Péhe aitéhrana aiq pútaq ehwéh itene irupipeq íre kéhre. ⁹ Itene ahbabáqsabe Maniká pahsuqme teawunawe we kawerue tábúsoqme iwíáhéna itene ahbabáqsabe insahwé aitenana itene irupipeqte áhbábáq iwíáh moke kaqíúwéhre. ¹⁰ Ite íre ahbabárué irarúnaga Manikánsabe, Péhe aní móne atonana itene irupipeq wene ehweh íre kéhre.

2

Sísaga íéhnehéna insahwé aitéhre i ehwéhne.

¹ Néne animáríno, ite íre ahbabárigheéna mahnowé sehiranue teiúge. Ahbabárunaraqmé Sísa Karáhéga Maniká Iteribone auranabiah tapeq ména íéhnehire. Sísa Karáhéwé peh kaweqtaq mía míai aníne. ² Manikánka itene ahbabáqsabe abiahnsa aitéh púana insahwé aitankeheéna Sísaga wene korahqtaté paiqmarowe. Íre itebataq itene ahbabáqsabe, moke mah kehiná kéhínáné ahbabáqsabe insahwé aitéhre.

* **1:1:** Ehwehme Sísa Karáhé. Sóni 1.1-5,14 tagáhno.

Maniká tagariéh ánínká wene sánsá sehgíre i ehwéhne.

³ Itega ahtebahrahúnawe Manikánka sehgióro ú ehweh sehgiónaraqmé itega we aiq tagarione. ⁴ Wega sehgióro ú ehweh anetaníbo éna, Ínéga we tagarióge irari anínká péhenéna wene arupipeq aiq pútaq ehwéh íre kéhre. ⁵ Wega sehgióro ú ehweh sehgí ánínká Manikánsabe aiq pútaq arutaboiratéhre. Itega iahtebahrahúnawe mi sansá miraonaraqmé itereq wereq moráráq mía míaúne.

⁶ Wereq mía míaúge iraréna aníno, Sísaga kaweqtaq mía míaínserah are moq kaweqtaq mía míaúno. ⁷ Néne iyahnabo animáríno, o sehgióro i ehwéh íre sehiranue teiúge. Írakaumo. Mah ehwéh itega téhwe íro ehweh míre. Wega naho sehgióro ú ehwehmé itene iahrega íro ehweh míre. (*Sóni 13.34*)

⁸ Sunkíkíqmé parabagirana amahnága aiq téhrehre. Ai q téhreh puana Sísaga wene animárínsábé arutaboirinserah itega moq sensabé irutaboírowe. Itega sensabé irutaboíronsabé wega naho sehgióro ú ehweh peh o ehweh tahnsa úkire. Mi ehwéhnsábé sehiranue teiúge.

⁹ Ínéga téhrehraheq míóge irari anínká Sísaga tagariéh ánínsábé, Nuwahriehre ime we peh sunkíkírabeq mía míaíre. ¹⁰ Wenawahrah ánínsábé arutaboíri anínká téhrehraheq nogíre. Téhraheq nogírana mitaq mó morá inahnsuoráhi naneq íre kéhre.

¹¹ Sísaga tagariéh ánínsábé nuwahriehre íwíáhi anínká sunkíkírabeq míehre. Sunkíkírabeq nogí púana, Eheq pokugamo éna sunkíkírinka we saiqnariéh puana wene auranka íre tagahrahire.

¹² Néne animáríno, Sísaga wenáwírue itene ahabábáqsabe insahwé aitéh púana sehiranue teiúge.

¹³ Nániboreho, téh mío ani tagariáh púana sehiranue teiúge.

Nánibáqmarino, itega ahabábáq ani kaqsuq kaqsuro puana sehiranue teiúge.

¹⁴ Néne animáríno, itega Maniká Iteribo tagariáh púana sehiranue teiúge.

Nániboreho, téh mío aní tagariáh púana aiq sehiranue teiúge.

Nánibáqmarino, ite págegeue mía púana aiq sehiranue teiúge. Manikáne ehweh itene irupipeq kagairaq ahabábáq ani kaqsuq kaqsuro puana aiq sehiranue teiúge.

Mah marákóipéqté sánsánsábé íre irutaboíroro i ehwéhne.

¹⁵ Mah marákóipéqté sánsánsábé mahtaqté náneqkakáqsábé íre irutaboíroro. Mah marákóipéqté sánsánsábé arutaboíri anínká Maniká Iteribonsabé íre arutaboírorahire. ¹⁶ Sirupipeqté áhbábáq íwíáh gá sirutaboírome, auranka tageh mensáméhnsánsábé aigará pabekime, píribahri saiyo sansámé, moke mah marákóipéqté sánsámé, Maniká Iteriboga íre áhwárehre. Írakaumo. Mina moke peh mah marákóipéqté áhbábáq sánsá míre.

¹⁷ Mah marákó marákó parabaginawire. Moke mah marákóipéqté sánsánsábé moq parabaginawire. Parabagínana mah marákóipéqté aigará pabeki naneqkakáq íwíáh íwíáhúna naneqkakáq moq parabaginawire. Parabagínana Maniká awahbeh arámbéhri mira aruqaruro kewé ahriahri mía míaoneherawoe.

Sísaga Karáhéne naruo ábórarago ehwéhne.

18 Néne animárino, amahnága anehe tanahráre. Mó kegá, Sísa Karáhénsabe ahqáho atahna anínká sinae uowaq aiq írátáúne. Írátáúnara amahnága wensabé áhnte ahqáho atáh ké aiq miáhwe. Aiq miáh púaq amahnága anehe tanahráq aiq sime tagarione. ¹⁹ Mi kegá itereq méra íre ite tahnsá íwíáho ke miáh púara ite iuwera pokowe. Ite tahnsá íwíáho ke miáhtáq tahirímé itereq mía miáúna irino. Segá ite iuwera pokonsabé se íre ite kahnáh móe íwíáhorahúne.

²⁰ Manikánka Wenawa iteba eqmatairana iwíáh aitéh púaq itega moke aiq iahtebahwe. ²¹ Aiq pútaq ehwéh íre írátíáhnsábé sehiranue teiugo? Írakaumo. Aiq pútaq ehwéh aiq írátíáh púana sehiranue teiúge. Aiq pútaq ehwéhkná péhe éhwéh íre úkorahi puana sehiranue teiúge.

²² Péhe ánimé insebo? Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato aní íre Sísa wire irari ánimé wewe péhe áni míre. Maniká Iteriboreq wenahninseqsabé íre aiq pútare aritéh anínká wewe Sísa Karáhéne naruo aní míre. ²³ Sísa sinehepeq súáh kégá Maniká Iteribo moq sinehepeq súáhwe. Sísansabé aiq pútare atáh kégá Maniká Iteribonsabé moq aiq pútare atáhwe.

Manikáne Awanka moke aiq pútaq ehwéh íwáhnorire i ehwéhne.

²⁴ Itega téh író ehweh kawerue ambubu atawéq sehgióro. Mirairataq Maniká Iteriboreq wenahninseq itereq moraráq mía miáigehe. ²⁵ Sísa Karáhéga itensabé, Oga mérapeq awaq miagéhe éna ínénega irarúnsabe aiq awaq miagéhe teiátáire.

²⁶ Péhe éhwéh tei teino keyábé sehiranue teiúge. ²⁷ Sísa Karáhéga Manikáne Awa iteba eqmatairana itereq mía miáéna ite moke íwáhnori puaq, Mó íwáhnori aní insebo íwíáhiyehboq Manikáne Awanka moke íwáhnorinkehe. Wega íre péhenia peh aiq pútaq ehwéh íwáhnorire. Wega íwáhnorinserah Sísa req mía miáoro.

Amahnága ite Manikáne animári múne i ehwéhne.

²⁸ Néne animárino, wega tuinagake itega íre iyehitegurégúia peh kawerire íwíáhigehboq Sísa req mía miáoro. ²⁹ We kaweqtaq mía míai aní míre íwíáhéq moke kaweqtaq mía míao ke wene animári úkurowe íwíáhorahowe.

3

¹ Maniká Iteriboga itensabé anotahtaq arutaboiraitéhre. Arutaboiraitéhnábé wega, Néne animári móe aitéhre. Ite aiq pútaq wene animári múne. Ahbabáq kehiná kéhínánká Manikánsabe, Iuwahriehre atáh púara itensabé moq, Iuwahriehre aítáhwe.

² Néne iyahnabo animárino, ite amahnága Manikáne animári múne. Mókake ite aneq tahnsánue míanehnkono? Amahnága mína íre ahtebóne. Sísa tuinagake itega we kawerue tagéq we tahnsánue míaneheqmúne. Mína aiq ahtebóne. ³ Sísa kaweqtaq mía miáaire. Minayabe wensabé áwénuno kegá moq kaweqtaq méyabe suwahbehrara kaweqtaq mía miáowe.

Ahbabáqsabe teí éhwéhne.

⁴ Ahbabáro kegá Manikánka sehgióro ú ehweh aiq anterúáhwe. Ahbabáqmé aneqpomomo? Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhmé minawé ahbabáq míre. ⁵ Sísa itene ahbabáq meyanieéna wehukení úkue tuména ahriahri íre ahbabáq ani mía miáaire. Mína aiq ahtebahwe. ⁶ Sísa req mía

míai anínká íre ahbabáq aruqarurire. Ahbabáq aruqaruri anínká Sísá íre ahtebéna we íre tagariéhre.

Sísaga owainawane arambehri sabiruanieéna tumío ehwéhne.

⁷ Néne animárino, mó kené péhe éhwéhnsábé, Aiq pútaq ehwéhne aritého. Sísaga kaweqtaq mía mía inserahnue kaweq sansá mira aruqaruri anínká kaweqtaq mía míaire. ⁸ Téhwe owainawanka ahbabáq aruqarurú púana amahnága ahbabáq aruqaruro kewé owainawane animári móe. Owainawane arambehri sabiruanieéna Manikáne ahninkáwágá wehukení úkue tumíowe.

⁹ Manikánka oganúq atéh ánínká íre ahbabáq aruqarurire. Manikáne Awanka wene arupipeq mía míai puana we íre ahbabáq aruqarurire. Manikánka oganúq atéh púana we íre ahbabáq aruqarurorahire. ¹⁰ Manikáne animári inseréhbo? Owainawane animári inseréhbo? Mahraue tagahrahúne. Ahbabáq aruqaruro kewé íre Manikáne animári móe. Manikáne animárisábé suwahrieh kewé íre Manikáne animári móe.

Wensabé wensabé arutaboiratéhora i ehwéhne.

¹¹ Wensabé wensabé arutaboiratéhora. Mi ehwéhme naho naho aiq író ehwehne. ¹² Wehukení wenáwíq Kéinie. Wega miraú serahnuyeho. We owainawane aninéna wenábáq subiq suowe. Aneqsabé subiq suoo? Wenábáqka kaweq sansánúwana we ahbabáq sansanéna wenábáq subiq suowe.

¹³ Nánuwahraho, mah marákóipéqté áhbábáq kégá itensabé suwahriehre eme íre áhtenoro. ¹⁴ Menah itewe pusa ké tahnsa míaraune. Amahnága itega Sísá tagariáh keyábé irutaboírúnayabé oga míone ue tagariahrahúne. Mó keyábé íre sirutaboiro kewé peh pusa ké tahnsa míahwe. ¹⁵ Mó Sísá tagariéh ánínsábé awahrieh anínká wehukení subiq súéh áni tahnsa míehre. Wehukení subiq súéh ánímé oga mérapeq íre awaq miahráhire. Minawé aiq ahtebahwe.

¹⁶ Sísaga itensabé anotahtaq arutaboiri puana itene ahbabáqsabe pukúwe. Wega aiq miraúnsabe irutaboiré sansa ahtebóne. Wega miraúnserah itega moq Sísá tagariáh keyábé irutaboiréq séhréh aritanéhe. ¹⁷ Wehukeníká áhnte mah marákóipéqté ménsáméhnsá matawéna Sísá tagariéh áni tabonah aní tagéna wensabé ayaqnehnsabé mi anínká Manikáne arutaboiré sansa íre sehgire. Minawé aiq tagarione. ¹⁸ Néne animárino, ínégá mó keyábé nirutaboiruge pehipi írariyehboq séhréh arítáthro. Peh morá séhréh arítáh kégá aiq pútaq sirutaboiro ke míahwe. Minayabe itega séhréh aritaneheqmúne.

Moke Sísá tagariáh kégá siru eyoyóue míahrahowe i ehwéhne.

¹⁹⁻²⁰ Itega Sísá tagariáh keyábé irutaboiréq séhréh arítáhnaraqmé itega aiq pútaq wene ehweh sehgiune íwíáhorahúne. Itene irupipeqté íwíáhgá ite ehweh aitahtaraq itene iru págegeue umeh agirana Manikánka moke tagariéhre. Wene íwíáhgwé itene irupipeqté íwíáh kiotaikire. Minayabe íwíáhéq Manikánseq mía míaeq iru eyoyó agorahire.

²¹ Néne iyahnabo animárino, itene irupipeqté íwíáhgá íre koti aitahtaraqmé ite Manikáne auranabiahapeq iriwe méq págege ke míone. ²² Wega sehgióro i ehwéh sehgieq we awahbeh sansá miraúnawe wega itene púreq ehwéh irena náire.

²³ Manikánka sehgióro i ehwéhniká teímé wenahni Sísá Karáhénsabe aiq pútare ateq wega teínserah wensabé wensabé arutaboiratéhora.

²⁴ Manikánka sehgióro i ehwéh sehgió kéwé wereq mía míaowana wega sereq mía míaire. Wega Wenawa iteba eqmaréhmana itereq mía míaire. Itereq mía míaéna we sokigi aímé itereq Manikánseq moráráq mía míaúne.

4

Péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq iwíáhue tagahro i ehwéhne.

¹ Néne iyahnabo anímárino, áhnte péhe éhwéh teri terino ke mah marákóipéq míáhwe. Sega, Manikáne Awanka itensabé iwíáh aitéhre éra péhenowe. Sene ehwehnsabé aiq pútare aritéhboq kawerue iwíáhue tagahro. Wehukega ite iwáhnorirataq Manikáne Awanka iwíáh aritehrápómo. Mó anínká iwíáh aritehrápómo éq iwíáhue tagahro. ² Sísá Karáhé wehukení úkue tumíowe irari anímé aiq pútaq iwíáhowana Manikáne Awanka mi iwíáh aritéhre. Minayabe itega, Manikáne Awapomo iwíáhirataq áhwárawe tagéq ahtebagehe.

³ Sísá Karáhé íre wehukení úkue tumíowe irari anímé péhe iwíáhirana Sísá Karáhéne naruo anínká mi iwíáh atéhre. Manikáne Awanka mi iwíáh íre atéhmana neh owainawanka mi iwíáh atéhre. Mira iwíáho kegá peh Sísá Karáhé naruo míáhwe. Mí péhe éhwéh irare kegá seneherawoe éhwéh írátówe. Sega amahnága mah marákó marákóipéq aiq míáhwe.

⁴ Néne animárino, ite Manikáne animári móe. Itega péhe kéné ehweh íre irasa se saiqnarúáhwe. Árahue saiqnaruahó? Péhe éhwéh irari awánká mah marákóipéqté kéné sirupipeq míéhmana Manikáne Awanka mi awá aiq kiotaikire. Manikáne Awanka itene irupipeq míéh púana itega moq péhe kéné ehweh aiq saiqnarúáhwe. ⁵ Péheno ke mah marákóipéqté ké púara peh marakóipeqté éhwéh irarirara mó marákóipéqté kegá sene ehweh irera sehgiówe.

⁶ Itewe íre mína tahnsanéq peh Manikáne animári mune. Maniká tagariáh kegá itene ehweh írátíáhwe. Manikánsabe suwahrieh kegá itene ehweh íre írátíáhwe. Minayabe itega iwáhnori ehwéh ireq iwíáhue tagéq aiq pútaq ehwéhnikákáq péhe éhwéhnikákáq saraqmaráhráhowe.

Manikánsabe arutaboiri anínká mó keyábé moq arutaboirinkehe i ehwéhne.

⁷ Néne iyahnabo anímárino, Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púaq wensabé wensabé arutaboiratéhoró. Sirutaboiro kewé Manikáne animári méra Maniká aiq tagariáhwe. ⁸ Manikánka ahriahri arutaboiri aní míéh púara mó ke séhréh ariteyabe suwahrieh kegá Maniká íre tagariáhwe.

⁹ Ite oga mía míaigeheéna Manikánka webataq wenahni mah marákóipéq eqmarowe. Eqmaronsabe ite tagarionawe Maniká anotahtaq arutaboiritéh aní míéhre. ¹⁰ Itega naho Manikánsabe íre irutaboírowane. Téhwe wega itensabé arutaboiritena itene ahbabáqsabe insahwé aitanieéna wenahni eqmarowe. Sísaga wene korahqtaté paiqmarankeheéna eqmarowe.

¹¹ Néne iyahnabo anímárino, Manikánka itensabé anotah arútábóiraitéh púaq itega wensabé wensabé arutaboiratéhoró. ¹² Itene iuranka Maniká íre tagarione. Íre tagéq itega wensabé wensabé arutaboironaraqmé we itereq mía míaire. Mía míaéna séhréh aitéhraq itega mó keyábé kawerue irutaboírué.

¹³ Ite tagarionawe Manikánka Wenawa iteba eqmaréh púaq Manikánseq itereq moráráq mía míaúne. ¹⁴ Mah kehiná kéhíná oga

mía míaigeheéna Maniká Iteriboga wenahninká insahwé aitankeheéna eqmarowe. Minayabe tagéq teiune.

¹⁵ Sísá aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh ánimé wereq Manikánsaq moráráq mía míaóye. ¹⁶ Aiq pútare ateq ite tagarionawe Manikánka itensabé anotahtaq arutaboiritéhre. Itensabé arutaboiritéhnsábé mó keyábé irutaboirúne.

Manikánka arutaboireé sansa áhwárehre. Áhwárehraq mó keyabé irutaboirúnaraq ite Manikánsaq mía míaunana we itereq mía míaire. ¹⁷ Maniká arutaboiri aní mía míaínserah ite mah marákóipéq mé tanahráq mó keyábé anotahtaq irutaboiraritone. Minayabe wega ehweh aitahna tanáhráqsábé íre áhreúne. ¹⁸ Arutaboiri anínká íre áhrehre. Arutaboireé sansanká áhreeé sansa kaqsuahráhire. Ahbabáq anínká, Kamah aníneho éna áhre aruqaruréna arutaboiri aní íre míaahrahire.

¹⁹ Manikánka itensabé téh arutaboiraito púaq itega amahnága mó keyábé irutaboirúne. ²⁰ Manikánsabe nirutaboiruge i anínká mó Sísá tagariéh ánínsábé awahrehre éna anetaníbo íwíáhime wega péhe íwíáhire. Wega Sísá tagariéh aní tagéna Maniká íre tagehre. Minayabe wega tageh anínsábé awahreh puana Manikánsabe íre arutaboiratéhre. ²¹ Sísaga sehgióro ú ehwehncá mahraréna, Manikánsabe arutaboiratéh anínká íné tagariáh kéreq moq arutaboirari-tahro uraire. (Sóni 13.34)

5

Sísá tagariáh kéga mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsuro ehwéhne.

¹ Manikánka itene ahbabáqsabe kaweraitena tumeirankeheéna omaq ato ánimé Sísá wíre íwíáho kewé se Manikáne animárimóe. Maniká Iteribonsabé sirutaboiro kewé wene animárimínsábéákáq moq sirutaboirowe. ² Itega tagarionawe itega Manikánsabe irutaboireq wega sehgióro i ehwéh sehgiunayabé Manikáne animárimínsábé moq irutaboirúne.

³ Itewe Manikánsabe irutaboirúna kéga wega sehgióro i ehwéh kawerue sehgiune. Wega sehgióro i ehwéh sehgieyabe itene irupipeq íre umehi naneq mire. Írakaumo. ⁴ Manikáne animárimínká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá suqsurowe. Wensabé aiq pútare atonaga ahbabáq sansa kiotaikéq mi sansámárimí suahráhuéne.

Manikánka wenahni éhweh pahsúéh éhwéhne.

⁵ Insega mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhiro? Sísá aiq pútaq Manikáne ahninkáwá wíre atéh anínká mah marákóipéqté áhbábáq sánsá kiotaikéna suahráhire. ⁶ Sísá Karáhéga wání meanieéna Sóniba súwe. Íre peh morá wání meanieéna mah marákóipéq tuwe. Írakaumo. Itene ahbabáqsabe pukinieéna tuwe. Itene ahbabáqsabe pukúwana wene korahq tuwe. Manikáne Awanka aiq pútari aní púana wega Sísá éhweh peh aiq pútaq ehwéh tei teinire. ⁷ Apahtáro éhwéhncá wene sánsá teíre. ⁸ Manikáne Awanka teí éhwéhncákáq wání meawu ehwehncákáq korahq tu ehwehncákáq mi ehwéhtarógá peh morá éhwéh teíre.

⁹ Wehukene ehweh ireq aiq pútaq ehwéhne irarúne. Manikáne ehwehncá wehukene ehweh anotahtaq kiotaikire. Manikánka wenahni éhweh teimé írahro. ¹⁰ Manikáne ahninkáwánsábé aiq pútare atéh anínká

Manikáne ehweh wene arupipeq aiq íréhre. Wene ehwehnsabé íre aiq pútare atéh ánínká Manikánsabe péhe ání móne atéhre. Wene ahninkáwá éhwehnsabé íre aiq pútare atéh púana wega Manikánsabe péhe ání móne atéhre.

¹¹ Manikánka teí éhwéhmé oga mérapeq awaq miageheéna wega oganúq ítéhre. Wenahninká miraúnsabe oganúq ítéhre. ¹² Manikáne ahninkáwáreq mía míai animé oga mérapeq awaq miéhre. Manikáne ahninkáwáreq íre mía míai animé oga mérapeq awaq miehro? Írakaumo. Oga mérapeq íre awaq miéhre.

Itega oga mérapeq awaq míone éq aiq irona ehwéhne.

¹³ Manikáne ahninkáwánsabé aiq pútare atáh kéo, itega oga mérapeq aiq awaq míone éq ahtebageheéna sehiranue teiúge. ¹⁴ Itega Maniká awahbeh iwíáh sehgieq wensabé, Miraúno únana itene ehweh íréhre. Wensabé íre áhreeq peh weba kúnana itene ehweh íréhre. Minawé aiq tagarione. ¹⁵ Ite tagarionawe itega púrerúna ehwéh wega moke íréhre. Minayabe itega wensabé, Náio teawénaraqmé wega nánawire tagarione.

¹⁶ Sísa tagariéh ánínká we íre pukorahi ahbabárinaq tagéq Manikánsabe kawerato ue púreroro. Púrerirana Manikánka kaweratankéhe. Íre pukorahi ahbabáqsabé sehiranue teiúge. Pukorahi ahbabáqsabé púreroro íre teiúge. ¹⁷ Moke íre tábúsoréh sánsámárimé aiq ahbabáq míre. Mó ahbabáqmé pukorahi ahbabárirana mó ahbabáqmé íre pukorahi ahbabáre.

¹⁸ Itega tagarionawe Manikáne animárínká íre ahbabáq aruqaruowe. Írakaumo. Manikáne ahninkáwágá wene animári wahnah wahnahni puana owainawanka íre saiqnariahrahéna se pehragarítéhre. ¹⁹ Moke mah marákó marákó owainawane ayahpeq kéhrana peh itewe Manikáne animári míone. Minawé aiq tagarione.

²⁰ Mahraue tagarionawe Manikáne ahninkáwágá séna Manikáne iwíáh aitéhraq minayabe aiq pútari aní tagariahrahúne. Aiq pútari anínseq wenahni Sísa Karáhéreq itereq moráráq mía míaúne. Sísa Karáhéwé aiq pútaq Maniká ména ahriahri mía míai aníne.

²¹ Néne animárinó, péhepehe maníká pehragéq peh móbeq míáhro.

2 Sóni Ebeq sáhnsahwe ahtebe ehwehne.

Mah pahsiípeq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga aiq sehiranúwe íwíáhowe. Segá íwíáhome wene naruoyabé áhreú púana wenáwíq íre sehiranúwe. Mina únserah wega Sísá tagariáh kée íwíáhéna omaq atéh ínínseq wene animárínseqsabé pabeqme ehwehnue sehiranúwe. Áhnite ahtébiá kégá mira íwíáhowe. Ite íre tagarione. Páhsi sehiranú aninká mahraréna, Mó keyábé irutaboíro. Péhe éhwéh tei teino kégá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mi kewé Sísá Karáhéne naruo woe ue sehiranúwe.

Sóniga ákáhpi sehiranú pahsíe.

¹ Manikánka omaq atéh ínínseq arene animárínseqsabé íné Sóni abowah wehéna teiúge. Itega aiq pútaq sansá sehgiónsábé itensabé nirutaboírúge. Íre ínébataq ínégá peh ómi aiq pútaq ehwéh sehgió kéreqka itensabé irutaboírúne. ² Aiq pútaq ehwéh itene irupipeq kagaéna ahriahri mitaq kagai puag itensabé irutaboírúne. ³ Maniká Iteriboreq wenahni Sísá Karáhéreqka ite séhréh aitera sirutaboiraitera iru ukíq itehye. Segá aiq pútaq sansánéra itensabé sirutaboiraitehye.

Mó keyábé irutaboírú sansa kawerue sehgióro i ehwéhne.

⁴ Itene animári aiq pútaq ehwéh sehgiónsábé íwíáh íwíáhuge. Segá Maniká Iteriboga sehgióro ú ehweh aiq íráhwe. ⁵ Ínéga teiú éhwéhmé kawerue íráhro. Íre o sehgióro i ehwéh sehiranue teiúge. Mah éhwéhmé itega téh aiq írátó ehwéhne. Wensabé wensabé arutaboiratéhora éhwéh teiúge. ⁶ Irutaboírú sansamé mahraue kéhre. Manikáne sansá sehgióro íre. Wega sehgióro ú ehweh téh írátówe. Mi éhwéhmé mahraréna, Irutaboírú sansa kawerue sehgióro íre.

Sísá Karáhéne ehwehme ambubu atawéq sehgióneheqmúne i ehwéhne.

⁷ Áhnite péhe éhwéh irare ke mah marákóipéq miáhwe. Segá Sísá Karáhé wehukení úkue tumíonsabe íre aiq pútare atáhwe. Mina tahnsa kéwé péhe íwíáh aitaíráho ke méra sewe Sísá Karáhéne naruo woe. ⁸ Itega kaweq arámbéhríurónsabé ápeq tabanagínehboq kawerurero. Itene ápeq moke meyagéhboq kaweroro.

⁹ Sísá Karáhéne ehweh suena mó ehwéh sehgió ánímé Maniká moq aiq áúwéhre. Sísá Karáhéne ehweh ambubu atawéna sehgió ánímé Manikánseq wenahnínseqka wreq mía míaóye. ¹⁰ Íre Sísá Karáhéne ehweh peh mó ehwéh íwáhnori aninká iteba sínaraq we mehweh atého. Itene nahupeq móátéhboq peh áwérághro. ¹¹ Péhe éhwéh íwáhnori aní mehweh atéh áninká wene ahababáq sansa séhréh atéhre.

Sóniga mi ke koragéyabe awahbeh ehwéhne.

¹² Íné áhnite mó ehwéh kéhranawe amahnága pépahqtaq sehiranéyabe nuwahriehre. Iteba koragéyabe nuwahbehre. Iteba konaraq itereq moráráq ehwehnéq mi tanáhráq íwíáh íwíáhonehe. ¹³ Manikánka omaq atéh íní arenahnone animárínká itensabé iroro ewe.

3 Sóni

Ebeq sáhnshawe ahtebé ehwehne.

Mah pahsíipéq Sóni áwíq íre kéhrara peh ahtebia kégá Sóniga sehiranúwe íwíáhowe. Páhsi sehiranú aninká wene iyahnabo aní aboawah wehgá sáhnshinkeheéna sehiranúwe. Wega mahraréna, Ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre ue sehiranúwe.

Sóniga anehe sehiranú pahsíe.

¹ Káiúsio, íné aboawah wehne páhsi sáhnshawe tagáhnno. Ínéga arensabé aiq pútaq nirutaboiruge. ² Néne iyahnabo aníno, arenawa kaweqtaq mía míaimé aiq tagarióge. Mina ónanserah are kaweqtaq mé awaho aní mía míainkeheéna púreratóge. ³ Arega aiq pútaq ehwéh sehgiona puah arewe kaweqtaq mía míaóne. Mó Sísá tagariáh kégá séra mi ehwéh teniátónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóuraire. ⁴ Ínéga Sísá éhweh síwáhnorurau kegá wene sánsá kawerue sehgiónsabé nirupipeq anotahtaq eyoyóire.

Sísá tagariáh ké séhréh arite ehwéhne.

⁵ Néne iyahnabo anino, arega mó Sísá tagariáh ké séhréh aritahne. Arega nahnsó suwahpeqte Sísá tagariáh ké moq mehweh arite séhréh aritahnawe kaweróne. Mina kaweq sansáne. ⁶ Arega kaweraritahna kegá mahtaqa Sísá tagariáh ké teriera, Káiúsiwe anotah arútábóiri aní míre ewe. Segá Manikáne arambehri miraonsabé sega are auwera pokoneherairataq séhréh arite se íre matiáh náneq nário. Maniká Iteribo awahbehnserah séhréh arite nário.

⁷ Segá Sísane arambehri miraonehe íwíáhéra Sísá íre tagariáh kéné ménsámehnsá íre mewera pehipi pokuwe. ⁸ Minayabe mina tahnsa pokoneheraira ke íre matiáh náneq nário. Mó ke aiq pútaq ehwéh iragéhboq miraue séhréh arito. Miraue sereq itereq moraráq arambehriéq Manikáne aiq pútaq ehwéh terienéhe.

Saiyo píribahri aninká íre kaweq sansánú ehwehne.

⁹ Ínéga arenawahrah Sísá tagariáh ké páhsi sehiranue síátáuge. Wehukení wenáwíq Tíótárépésá seba míéhre. Wega píribahriéna, Ínébataq mahtaqté kéné wahnah muge íwíáhinsabé itene ehweh íre irasa peh anehepeq sutaire. ¹⁰ Iteba konaraq wene ahbabáqmé pahsuqme ehweh ataníe. Wega íre kaweq ehwéh aintena péhe éhwéh aintáaire. Péhe éhwéh aintena íre peh morá mi ahbábáruaire. Sísá tagariáh kégá mitaq surowana wega íre mehweh arítáaire. Íre mehweh aritena mitaqté Sísá tagariáh kégá mi ke mehweh aritého éna momiwí nahtápéqté kaqsutaire.

¹¹ Néne iyahnabo aníno, ahbabáq sansa pehragé peh kaweq sansánúno. Kaweq sansá mira aruqaruri anímé Manikáne anine. Ahbabáq aruqaruri anímé Maniká íre tagariéhre.

¹² Wehukení wenáwíq Témítíúsiga Manikáne arambehri kawerue mira aruqaruri puara ómiga we kaweq aníne íwíáhowe. Manikáne aiq pútaq ehwéhniká moq wene kaweq sansá pahsúéhre. Ínéga moq, We kaweq aníne teawúgah are tagariahnawe, Néne ehwehme peh aiq pútaq ehwéhne.

Sóniga we koragéyabe awahbó ehwehne.

¹³ Íné áhnte mó ehwéh kéhranawe peh pépahqtaq sehiranáyabe nuwahriehre. ¹⁴ Pehgáriq tanáhráq are koraganie íwíáhuge. Mitaqkake pehipi ehwehnoyehe.

¹⁵ Manikánka arene aru ukiq atéhre. Mahtaqté arene iyahnaboga arensabé iraúno ewe. Mibeqté itene iyahnaboyabé iroro terio.

Súta Ebeq sáhnsahwe ahtebé ehwehne.

Áhnte ahtébiá kégá, Sútawe Sísareq Sémisireqne síbákawa wíre íwíáhowe. Sútaga íre peh morá ánínsábé iwíáhéna mah pahsí sehiranéna peh moke Maniká Iteriboga omaq sito keyabé sehiranúwe. Wega mahraréna, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábáq miraira kegá aiq pútaq ehwehnsábé awiréh atagéhe. Mi kegá Sísá tagariáh ké saiqnaritaneheéra péhe éhwéh terigéhe. Itene Wahnah Sísá Karáhéga itensabé arutaboirena mókake oga mía míorabeq móitankéhe. Mi tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro ue Sútaga sehiranúwe.

Sútaga sehiranú pahsí.

¹ Moke Maniká Iteriboga omaq itarái keo, íné Sútane pahsí sáhnsahwe tagahro. Maniká Iteriboga itensabé arutaboiritéhra Sísá Karáhéga kawerue wahnahnaitéhre. Íné Sémisine ábákawa ména Sísá Karáhéne arambehriu aní múge. ² Maniká Iteriboreq Sísá Karáhéreqka séhréh aitehyanka iruí sánsámé iru ukiqite sansamé mó keyábé irutaboire sansamé itene irupipeq anotah úkinkehe.

Kaweq ehwehnsábé íre suwahbeh kegá Sísá tagariáh kébá sewe i ehwéhne. (2 Píta 2.1-18)

³ Néne iyahnabo anímárinó, Manikánka ite meirena kaweritáráinsabé ite wene animári méq peh morá ké tahnsa míone. Minayabe sehiranue teinieutaq mó ehwéh niahreqa kéhre. Mina niahreqa kéh éhwéh teiníe. Manikánka Sísá tagariáh ké wene sánsá aiq teiátáire. Minayabe péhe éhwéh aiq pútare atehboq peh morá wega teiátái ehwéh ambubu atawéq sehgióro.

⁴ Manikáne sansá íre sehgió ké táhmaroga iteba epéráhpérue míáhwe. Sega péhenéra, Manikánka ite séhréh aitéh púana itega ahabáronaraq wega itensabé íre abiahnsa aitankehe ewe. Mira iwíáhéra ahabábáq aruqarowoe. Mi sansá mirao puara itene Wahnah Sísá Karáhénsabe ahqáho atáhe. Mi kewé iraipéq pokoneherawoe. Minayabe Manikánka naho aiq irarúwe.

⁵ Téhwe Manikánka Ísara ke Ísipi marákórápéqté koweriqmena méritowe. Anehe áhnte mérito kega wene ehwehnsabé íre aiq pútare atónsabe wega se oraruowe. Itega mi ehwéh aiq irátówana mónkakáq ahreraq itahnaq iwíáhigehe. ⁶ Manikánka íópeqté ké omaq sito arámbéhrí arítówara táhmaroga wene ehweh anterúónsabe Manikánka se táhru táhruarena sunkíkirabeq márunsitowe. Se amahnága mitaq peh mía míawana mókake ehweh aritahna tanáhráq sínaraq Manikánka ehweh aritena kamah arinkehe. Minayabe iwíáhue tagahro. ⁷ Sóróma suwahpeqte kéreq Kómóra suwahpeqte kéreq wahtotaq kehiná suwahpeqte kéreqka moq ahabáréra ahkaragára sansánuwe. Ahkaragára sansánuwana Manikánka kagai iraráté kamah ariuwe.

Manikánka ahabáru ke kamah ariunsabe iwíáhue tagéq mi kegá ahabárunserah íre oro. ⁸ Amahnága teiú ké ite péhe éhwéh aítáh kegá moq ahabárowe. Sega múguwahguéra peh áónáho ke tahnsa méra seyen sinonka ahabárawíáhwe. Ahabáruera Manikáne ehwehnsabé

suwahriehre. Segá téhreh naneqkákáq íópeqté kényábé síéhruruowe. ⁹ Anotah íópeqté ání wenáwíq Máhíkérie. Wereq owainawanseqka Mósísine anonkansabé ehwehuye. Ehwehuyataq Máhíkéria owainawansabé íre éhruruúwe. Íraukaumo. Wega owainawansabé, Manikánka ehweh atankéhe teawuwe.

¹⁰ Mí pehe kégá íre mína tahnsanéra sega íre tagariáh náneqmarí síéhruruowe. Áwéhq poeráhqká íre iwíáhéna peh wene anonkanka awahbeh sansá pehipi mirainserah sega aiq miraowe. Segá miraonka seye kamah aríre. ¹¹ Naho kegá ahabáru serahnowe. Kéíniga ahabáru serahnowe. Pérámaga móneyabé wene aigará pabekúwara ahabáru serahnowe. Kórahga saiyoéna wene wahnahne ehweh anteruo serahnéna mí ke airaiq tabanagowe. (Stat 4.3-8; Namba 16.1-35, 22.1-35)

¹² Itega morárq nahtaq mí pehe kégá ábóraq ahabárowe. Segá peh seyensabé sirutaboírera seye suwahbeh sansá sehgirowe. Se íre íbonkakákáq írábúyá tahnsanéra peh sóriqka paentarúéh írábúyá tahnsa míáhwe. Sera íyéh tánáhráq awanká sera íre íyéhnserahnowe. Se ánúqkakaq pagogi awánká aiq ehyaqtagi awánká tahnsa míáhwe. ¹³ Wání períéhra náhnte atútú kéhnserah sega áhnte ahabábq kéhre. Wání períéhra nánonarehya ábóraq kéhnserah sene ahabábq ábóraq kéhre. Wehyoqka ah íre nora peh wewega túbíginserah mí kegá kaweq ahmé íre nogówe. Segá ahriahri anotah sunkíkírirabeq mía míaiqgehéna Manikánka mitaq sene máhriq arítaráire.

¹⁴ Éhrámataté áhwárawe mó mitaqté sínáhbúwá mó mahtaqté sínáhbúwá sure sure abapete téhtaré ání wenáwíq Ínókutaq seawehrarúwe. Manikánka mí aní iwíáh atowana wega teiu keyabé naho naho mahraréna, Tagariáhro. Itene Wahnahnseq we míéhrabeqte íópeqté kéreqka áhnte kereq tuoneherawoe. ¹⁵ Segá túírataq Manikánka ómi keyabé ehweh aritena sainsuena moke ahabábq ke Manikánsabe ahqáho atáh kéwé kamah arinkéhe. Mí kegá Manikánsabe ahqáho atera ahabábq aruqaruréra Manikánsabe íre kaweq ahabábq éhwéh éhruruonsabé wega anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Teiú ké sirupipeq umehi ke méra, Íre kawerire irare irareo ke míáhwe. Seye suwahbeh ahabábq miraéra seyensabé iwíáh íwíáh éra píribahriéra seye síwíq pankerera seyene iwíáh miraiqgehéra mó keyabé ehnenehne arítáhwe.

Anehe tanahráqsábé irari ehwéhne.

¹⁷ Néne iyahnabo anímárinó, itene Wahnah Sísa Karáhéga wene ehweh teri terinigeheéna wehuke eqmarowe. Manikáne Awanka mína eqmaro ke iwíáh aritowara anehe tanahráqsábé teiátówe. Sene ehweh ahrreraq matíáhro. ¹⁸ Eqmaro kega aiq mahraréra, Anehe tanahráqmé seye suwahbeh ahabábq miraira kegá aiq pútaq ehwéhnsábé awiréh atagéhe urowe. ¹⁹ Urowara amahnága mína tahnsa ke míáhwana sene péhe éhwéhnká Sísa tagariáh ké sainkowe. Manikáne Awanka mí ke íre iwíáh aritahnara peh wehukene iwíáh íwáhnorigehe.

²⁰ Néne iyahnabo anímárinó, Iteitega Sísa sene kaweq sansá ambubu atawéq tábúsoqme sehgióro. Manikáne Awanka séhréh aitaqnaq púreq aruqaruroro. ²¹ Maniká Iteriboga itensabé arutaboiri puq wene ehweh kawerue ireq sehgióro. Itene Wahnah Sísa Karáhéga itensabé arutaboírera mókake oga mía míaorabeq móitankéhe. Mí tanáhráqsábé áwénunéq wene ehweh kawerue ireq sehgióro.

²² Manikáne ehwehnsabé aiq pútaq ehwehpómo íwíáho ke séhréh ariteq tábúsoqme síwáhnororo. ²³ Itega toráh aginai topáh sokeráhnserah árahinabomo íwíáho ke iraipéq pokiyehboq apubúue séhréh ariteq síwáhnororo. Mó ke ahababáq keyabé áhreeq irutaboirono. Wehukeníká nájwíbagi korósí sukíeyabe awahriehnserah mi kené ahababáq sansa iuwahríáhnaq pehragahro. Sene ahababáq sansa iuwahríáhnaq pehragéq peh seyensabé irutaboirono.

Manikánsabe iwíáh íwíáh ateq wenáwíq pankerone i ehwéhne.

²⁴ Ahababáqka ite saiqnaríehnehboq Maniká Iteriboga kawerue wahnahnaitahráhire. Ite wereq méq mó oga míáhna tanáhráq peh kaweqtaq méq irupipeq eyoyóigeheéna Maniká Iteriboga wahnahnaitankéhe.

²⁵ Maniká Iteribo webataq Manikáne. Wereq itene Wahnah Sísa Karáhéreqka ite meirera aiq kaweraitehye. Wega nahomé, amahnágawé, mókakewe, ahriahri kiotaiki Wahnáh ánínéna págegeue wahnah wahnahnire. Wensabé iwíáh íwíáh ateq wenáwíq pankerone. Ahriahri pankeraneheqmúne. Aiq mire.

Sokigi

Ebeq sáhnsahwe ahtebe ehwehne.

Sónine naruoga we Pátímósi marákórápéq saiqnariotaq wenawanka tagówana Sísaga áhnte naneqmarí sokigi awuwana tagówe. Mi tanáhráqmé Sísansabé aiq pútare ató kene naruoga se anotahtaq síwíoqnowe. Sóniga sehiranú ehweh áwahewé Sísa Karáhé anotah Wahnáh ánínéna moke wene naruoreq owainawanseq saiqnariankehe. Wega mi arámbéhrí parabarúéhra moke Sísansabé aiq pútare atera wene sánsá íre susa peh ambubu atíéhra kewe Manikánka síwíq pankerena wereq ahriahri mía míageheéna kaweraritankéhe.

Sísa Karáhéga Sóni sokigi awu ehwehne.

¹ Naho kopípéq ko ehwéh Sísa Karáhéga amahnága ábóraq maréhre. Téhwe Manikánka mah ehwéh Sísa teawena wene arambehrio ke sokigi arinkeheéna mókake ábóraragína naneq teawátáire.

Íné Sóni Sísane arambehriu aní múge. Sísa Karáhéga wene íópeqté aní eqmaréhra mah ehwéh sokigi anírana sehiranuge. ² Íné Sóniga Manikáne ehwehnikakáq Sísa Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq moke sehiranue teiníe.

³ Manikánka wene ehweh iwíáh aintéhra sehiranuge. Mah ehwéh mó kegá irageheéna sáhnsahwe terí áninsabé Manikánka, Kawerone atéhra iwíáh íwíáhíre. Mah ehwéh irera sehgiro kereqsabé Manikánka, Kawerowe arítéhra iwíáh íwíáhowe. Mah ehwéh aiq pútaragína tanáhráq áhnbórání puara iwíáh íwíáhowe.

Sóniga abapete téhtaré Sísa tagaríáh kéhíná suwahpeq siu pahsí sehiranú ehwehne.

⁴ Ite Esia marákórápéqté ké abapete téhtaré Sísa tagaríáh ké iteruwahpeq iteruwahperue míáhwe. Itega irageheéna íné Sóniga mah pahsí sehiranue íúge.

Manikámé naho mía míáu anínéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire. Wega wahnah wahnahniatq íópeqté ké abapete téhranítégá wene auranabiahtapeq mía míaoe. Sereq Sísa Karáhéreq Maniká Iteriboreqka itensabé sirutaboi aitera séhréh aitera itene iru ukiq ítáhowe. ⁵ Sísa Karáhé marakóipeq míotaq Wenabone sánsá sokigi aiena Wenabone ehweh pahsuowe. Manikánka Sísa ebeq iriwe oganúq atowana Sísaga moke mah marákóipéqté wáhnáhmári kiotaikéna wahnahnarítéhre.

Wega itensabé arutaboiraitena itene ahbabáqka ite saiqnariaraitaq wene korahq tunka ite kaweraitáráire. ⁶ Maniká anotah Wahnáh ánínéna Sísane Abowá míéhre. Wene animarí méq wene ehweh mibeq mahbeq aritona ke míageheéna Sísaga ite kaweraitáráire. Sísa Karáhéwé anotah anínéna págege sánsá mira aruqarurinsabé ahriahri iwíáh íwíáh atone. Aiq mire.

⁷ Tagaríáhro. Wega íópeqté piribirioyahnkakaq tuinawire. Tuinaraq ómi mah kehiná kéhínánká we tagagehe. We sehsabíó kega moq tagagehe. Mah kehiná kéhínánká we tagéra áhreéra ibisaneherawoe. Teiúnserah ábóraginawire. Aiq mire.

⁸ Maniká, moke miraorahi anínká mahraréna,

Íné ebeqte aní ména

íné moq anehete ání múge ire.

Webataq Maniká míre. We naho mía míau aninéna amahnága moq ména mókakeakáq peh mía míaina tuinawire.

Sóniga Sísa Karáhé tagó ehwehne.

⁹ Íné Sóni iteruwah uge. Sísame sánsá sehgiunayabé mó kegá itereq ínereq íwioqnahwe. Sísa itene Wahnahne arambehri kawerue miraéq áwénunúne. Mókake wega wahnah wahnahnirabeq morárqq mía míaoneheqmúne. Manikáne ehwehnikakáq Sísa Karáhéga sokigi aní éhwéhnkákáq teri terinuraunsabé sega íné kaqme wáhnaupeqté kéné marakórapeq, Pátámósa marakórápéq móíntárówe.* ¹⁰ Manikáne wéhékáhtáq Wenawanka iwíáh aintehrana néniwanka tagehrana inehpeqte anotah éhwéh íróge. Író éhwéhmé pembiáhnka tahnsa éhwéhne. ¹¹ Mi éhwéhnká mahraréna,

Arenawanka tageh naneqsabé púkuipéq sehiranue abapete téhtaré kéhíná suwahpeq Sísa tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário. Épésa suwahpeq, Síména suwahpeq, Pégámúma suwahpeq, Táiyátáira suwahpeq, Sáhrísi suwahpeq, Pirárépía suwahpeq, Áráórísía suwahpeq, miraue mi kehiná suwahpeq Sísa tagariáh ké momiwíuriáhrabeq nário ire.

¹² Nário irana íné tení aní taganieéna pabeqme tagéna abapete téhtaré kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú tagoge. ¹³ Áráhmuwarí kéhrabeq ákáhpi wehukení úkú aní iriwe ména íre wahto korósi sukiwe miéhre. Kaweq aréti, kóraraté miraia aréti wene ákáhnababí kéhrana tagoge.

¹⁴ Wene ayahqnonkakaq ayahrankakáq anotah taberábéna sipisípíqne áyó tahnsanéna piribirioyah tahnsane. Wene aurame anotah irárehnserahne. ¹⁵ Wene aigáramé káhpahga aurehtehrinserahne. Wene ehwehme anotah wanínká ahkuuq ahkuarinserahne. ¹⁶ Wene ayah púpeq abapete téhtaré wéhyóq táhtotíéhre. Éberiopéq éberiopérue áwéhria póká wene áwéhipeq kéhrana auranabiah pópoqnahga anotah tehréna wéhékáhnabubu anotah patáhgá téhrehnserahnire.

¹⁷ Téhreh serahnirana íné Sóniga we tagéna wene aigarápí inahnsubena pusa aní tahnsa míóge. Pusa aní tahnsa míógana wene púpeqte áyáhtaté íné táhtorena ínénsabe, Íre áhreúno. Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. ¹⁸ Ínéwé oga mía míau aní múge. Íné pukéna amahnága oga mía míaugah tagáhne. Mókakeakáq oga mía míainauga. Púkerapeqté kíákáq irapeqté kíákáq matióge.

¹⁹ Amahnága tagáhna naneqme mókake anehe tanahráq sína naneq moke sehiranúno. ²⁰ Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matiógah tagáhne. Abapete téhtaré kóraraté miraia aráhmú tagáhne. Minawarimé áwahe teawiníe. Abapete téhtaré aráhmúe ume abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh kéyábé iraruge. Abapete téhtaré wéhyóre ume íopeqte kégá abapete téhtaré kéhíná suwahpeqte Sísa tagariáh kéraq auráq matiáhwe ire.

* **1:9:** Pátámósa marakówé pehgáriq marakóéna sóreq waní ákáhpi kéhre. Aroma kegá iwíáhéra, Mí marakówé peh karábúsi kené matabue uwe.

2

Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Épésa suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.*

Niyah púpeq abapete téhtaré wéhyóq matawéna kaweq aráhmú, kóraraté miraia aráhmú kéhtáq nogena mah ehwéh teawiníboq iro. ² Arega miraona sansá aiq tagarióge. Are abobiah taebewe arambehri-ona sansá aiq tagarióge. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehgi-ona tagarióge. Arega ahbabáq keyabé íre awahbehme aiq tagarióge. Péhepehenéra, Manikánka ite aiq eqmaq íuwéhnsábé itene ehweh íráhro uro keyabé sene ehweh áhwárawe tagé sene péhe sánsá pahsuahtne. ³ Néne arambehri miraónayabé mó kegá áwíoqnarowah arega anetaníbo íre iwíáhia peh néne sánsá ambubu atawé kawerue sehgi-ona tagarióge.

⁴ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Arega ínénsabe téh aiq pútare aintáronaraq anotahtaq arutaboirahtaróne. Amahnága túbáh ague írakaunóne. ⁵ Arega ínénsabe téh anotahtaq arutaboirahtarónayabé iwíáhue tagáhnó. Amahnága arega peh ákáhtaq arutaboirahtahnayabé íre kaweróne. Minayabe iwíáhue tagé téh míraurónanserah mónkakáq miraúno. Arega mó iwíáh íre inaraq areba kure areba kéh aráhmú sabiwianauge. ⁶ Mó kawéq sánsá matiahne. Níkóra kéréh kéné sánsá sehgió kegá ahbabáq miraonsabé awahriehrana íné moq mi sansánsábé nuwahriehre.†

⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anínsábé, Íné Manikáne kaweq matábúrápéqté áwánká ara oga mía míaoarahi será náhnó ataníe íre.

Síména suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁸ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Síména suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné ebeqte aní múge. Íné anehete aní múge. Íné pukéna iriwe oga úkurau aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ⁹ Íre kaweq sunúq surainsabé arene arupipeq umehirana tagoge. Are tabonah aní míahnana tagoge. Móneakáq ménsámehnsánkakaq íre kéhre ényabé peh morá ínégá náwú náneqmarí áhnte matiahne.

Péhenéra, Asiu anímáí múné irare kegá are éhruruowana íróge. Se íre Asiu kahnáhnéra peh owainawa kahnáh míáhwe. ¹⁰ Segá are áwíoqnehrataqmé íre áhreúno. Owainawanka mirainaga mó kegá ite táhmaro karábúsiipéq itagéhe. Mi tanáhráq wega áhwárawe tagáhnana nayáhnkú wéhékáh íre kaweq sunúq kanawire. Are pukina tanáhráqkákáq néne sánsá íre susa peh kawerue sehgi-naraq oga mía mía apéq awiníe.

¹¹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina anímé anehe puké tanáhráq iraipéq íre kaqauwankéhe. Írakaumo íre.

* **2:1:** Sísa Sóninsabé, Néne ehweh íopeqté ké terio éna íre mi kené sánsá peh mibeqté sísiipeqté kéné sánsánsábé iwíáhéna pahsuowe. † **2:6:** Níkóra kéro kegá síwáhnoréra, Péhepehe manikánsábé iwíáh iwíáhoró aritera, Mó kené weh ahre abariro éra síwáhnoruwe.

Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹² Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Pégámúma suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Éberio péq éberio pérué áwéhria poká néne níwéhipeq kéhre. Mah ehwéh teiníboq írátíáhro. ¹³ Owainawanka arenawahpeq wahnah wahnahnime aiq tagoge. Néníwíqsabe íre ayehitegurégúia peh néne ehweh terinurone. Arenawahpeqte mátábúwé aiq tagarióge. Owainawanka arene mátaburapeq mía míairara ínénsabe suwahrieh kegá néne ehweh pahsutai aní Ántípa subiq sutotaq arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagoge.

¹⁴ Arega íre tábúsoq marahna sansá teawiníe. Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Pérámame sansá sehgiówe. Ísara kegá ahbabárighehéna Pérámaga naho Péráki péhe sánsá sokigi awuwe. Sokigi awuwana Pérákiga Ísara ke ahbabáq sansa sokigi ariuwara sega péhepehe maníkánsábé titirue nágú tahutáhúq néra mó kené weh ahre pehipi abariowe. ¹⁵ Are míahnarabeqte mó táhmaro kegá Níkóra kéréh kéné sánsá ahbabáq sansa sehgiówe. ¹⁶ Mi ahbabáq sánsá sue peh kaweq sansánúno. Íre mirainaraqmé mótaq areba kure níwéhipeqté pókaráté mi ahbabáq ké apiwe kamah ariníe.

¹⁷ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro. Ahbabáq kiotaikina animé íópeqté tópáh, kopésúo tópáh náwiníe. Ínéga o awíq taberábe ebáhtáq sehiranarena nágwiníe. Wehukega mi awíq íre ahtabawana peh morá matíéh ánínká ahtebankehe íre.

Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹⁸ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matíéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehiranue teawo.

Íné Manikáne ahninkáwáéna néne niurame íra tahnsáne. Néne nigáramé káhpahga aurehtehrinserahne. Mah ehwéh teiníboq írátíahno. ¹⁹ Arene sánsá moke tagarióge. Arega ínénsabe aiq pútare ainte mó keyábé arutaboíre séhréh aritahne. Arega néne sánsá íre susa peh kawerue sehigionana tagarióge. Arega anehepeqte árámbéhríonaga arene ebeqte árámbéhrí kiotaikirana tagoge.

²⁰ Peh morá íre tábúsoq marahna naneq teawiníe. Mó ahre íní wenáwíq Séséberie. Wega areba ména néne arambehri ke péhe éhwéh síwáhnorire. Wega péhenéna, Íné Manikáne ehweh iraru iní múge éna Manikáne arambehrió keyábé síwáhnoréna, Itega mó kené weh ahre pehipi abarioro. Péhepehe maníkánsábé titirue nárie tahutáhúq nahro síwáhnorire. Mi pehe sánsá síwáhnoriraq arega íre ahqáho atahne.

²¹ Wene ahbabáq sansa suankeheéna peh áwé tagogana wega mi ahbabáq sánsá sueyabe íre awahbehre. ²² Minayabe mi inínseq we abario kereqsabé, Awahreoro aritena anotahta q kamah ariníe. Sene ahbabáq sansa íre susa peh mirairataq kamah ariníe. ²³ Mi iní kéréh ánímáí subiq suaníe. Subiq suahnaq ite Sísa tagariáh kegá tagéq Manikánka wehukene sirupipeq sene iwíáhipeq aiq tagariéhre ahtebagehe. Itega miraira sansá tagéna morání moránínue saime náníe.

²⁴ Ite Táiyátáira suwahpeqte Sísa tagariáh ké táhmaro itega mi ahabábáq íníné sánsá íre sehgiówe. Mó kegá mi ahabábáq sánsánsábé iraréra, Owainawane kopésúéh éhwéh íráhro ewaq itega ahqáho aritahwe. Itensabé mó págege ehwéh íre aitaníe. ²⁵ Peh morá itega írátíáh sánsá íné túóna tanáhráqkákáq kawerue sehgióro.

²⁶ Ahabábáq kiotaikéna néne sánsá anehe tanáhráqkákáq kawerue sehgina anínsábé, Mah kehiná kéhíná wahnahnarito ataníe. ²⁷ Nániboga ínénsabe, Wahnah arito aintéhnserah wensabé moq, Wahnah arito ataníe. Wehukeníká anotah sahtáté kunuba subiqme piterúéhnserah ahabábáq keraq wahnahnaritankéhe. ²⁸ Wahnahnarítéh ání anotah wehyóq tuembíná náwiníe. ²⁹ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

3

Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

¹ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehíranue teawo.

Abapete téhtaré íopeqté kegá ínéba mía míaowana abapete téhtaré wéhyóq táhtotawéna mah ehwéh teawiníboq iro. Arene sánsámé moke tagarióge. Mó kegá are tagéra, Kaweq ogamé sansanóna aní móne atáhwana ínégá mó iwíáhéna, Are pusa aní míahne uge. ² Minayabe irigue arega moke matiahna sánsá, íre soraq suahna sánsá ambubu atawé tábúsoqme sehgio. Arene sánsá aiq tagarióge. Moke arene sánsánsábé Manikánka, Íre tábúsoq marahne iwíáhíre. ³ Arega írátóna ehwéhnkákáq ahtebarona ehwéhnkákáq mónkákáq iwíáhíre tagé kawerue sehgio. Ahabábáq sansa sue kaweq sansánúno. Arega íre mirainaraq areba séna kamah awinauge. Aebó ánínká iwíáhíre sinserah are íre tagariahna tanáhráq areba sinauge.

⁴ Ite Sáhrísi suwahpeqte Sísa tagariáh ké ite mó táhmaro íre ahababária peh kaweqtaq míáh púaq taberábe korósí aneranerarueq ínereq moráráq nogigéhe.

⁵ Ahabábáq kiotaiki aní taberábe korósí sukiwe míahno atena oga mérapeq awaq míéhra ke síwíq kéhrabeq wenáwíq íre sorahruaníe. Írakauomo. Peh Nániboreq íopeqté kéreppa wenáwíq pahsuaníe. ⁶ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísa tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh ké teriu ehwéhne.

⁷ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íopeqté ánínká Pírárépía suwahpeqte Sísa tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsábé mah ehwéh sehíranue teawo.

Íné kaweqtaq mía míau anínéna aiq pútaq sánsá áwahe aní múge. Tébitiga nahō wahnahnúnserah ínégá págegeue wahnah wahnahnuge. Ínéga síú ónsá mó kegá íre paiqmarahráhowe. Ínéga paiqmaró ónsá mó kegá íre sioráhowe. Mah ehwéh teawiníboq írátíahno.

⁸ Arene sánsá moke tagarióge. Are peh ákáhtaq págege aní míahnana tagarióge. Arega néníwíq anehepeq íre susa peh néne sánsá kawerue sehigionana tagarióge. Minayabe arene auranabiahtapeqte ónsá siatógara mó kegá íre paiqmarahráhowe.

⁹ Owainawansabé iwíáh iwíáh ataneheéra momiwío kegá péhepehenéra, Ite Asiu ke úne ewe. Ínéga miraoro unka mi kegá areba séra arene aigárátáq káuqmunue arensabé iwíáh iwíáhéra ínégá arensabé nirutaboírume ahtebagehe. ¹⁰ Mah kehiná kéhíná áhwárawe taganieéna íre kaweq sunúq mah marákó marákó sinawire. Arega néne ehweh peh kawerue sehgiõna puana are auráq matiáhnaga mi sunúqká are íre áwíoqnankehe. ¹¹ Ínéga apubúue sinauge. Arega arambehriuronayabé merona apéq mó kegá meyéhboq ambubu atawé arega ahteabáhna sansá kawerue sehgio.

¹² Ínéga ahababáq kiotaikina anínsabé Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté náhwíáhnánsánsé tahnsa miahno ataníe. Wega mi nahupéqté ahriahri íre tueyokinkehe. Írakaumo. Maniká Nánibone mátabu o Sarúsarama suwahpeq íópeqté tuinawire. Mahna teawú mátábú áwíqkakaq Maniká Nánibo wenáwíqkakaq néne o niwíqkákáq ahababáq sansa kiotaikina aníné anonkataq sehiranaraníe. ¹³ Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh ké teriú ehwéhne.

¹⁴ Íné ehweh tení ánínká mó mahraréna, Íópeqté ánínká Áráórísía suwahpeqte Sísá tagariáh kéréq auráq matiéhre. Mi anínsabé mah ehwéh sehiranue teawo.

Ínéwé aiq pútaq ehwéh áhwáro anínéna Manikáne ehweh tábúsoqme teri terinu anínéna peh aiq pútaru aní múge. Ínéwé moke Manikánka miraro naneqmarí áhwáro aní múge. Mah ehwéh teawiníboq iro. ¹⁵ Arene sánsá moke tagarióge. Arewe íre tuituiragire. Are íre osoréhre. Írakaumo. Are peh ákáhtaq osoréhnsabé íre nuwahbehre. ¹⁶ Arewe peh ákáhtaq osoréh púana wehukénínká wene áwéhipeqté kahqmuri topáh kisúéhnserah are níwéhipeqté kisuanauge.

¹⁷ Arega mahraré, Íné áhnte moné matawéna áhnte mensáméhná kéhre ene. Mó naneqsabé íre tabonahuge ene. Írakaumo. Arewe íre kaweqtaq miahne. Ahtebeh kegá are tagéra, Múguwahgu aníne iwíáhowe. Are tabonah aura pira aní mé pehrákora aní miahne. ¹⁸ Minayabe teawiníboq iro. Are íre tabonah aní míankehboq áhnte kaweq naneq, kóra moné ínéba sebaiqmaro. Are pehrákora aní miahnana mó kegá tagehranka ayehitéhnehoé taberábe korósí úbíg miankékhoq sebaiqmaro. Arene auranka kawerue tagankehboq máráhsíni sebaiqme aurapi abaqmaro.

¹⁹ Ínéga nirutaboíru kegá ahababárotaq sensabé ehweh aritena kamah aríúge. Miraunsabé arene ahababáq apubúue sue néne kaweq sansá sehgio. ²⁰ Tagariahno. Ínéga onsaraq iriwe ména pakobakoéna áhrabuge. Néne ehweh íréh ánínká onsa siintahnana kibekue weba míanie. Wereq kiwéta táhutahuroyehe.

²¹ Ínéga kiotaikéna Nániboga wahnah wahnahnirabeq wereq tútuue míóge. Ahababáq sansa kiotaikina anínsabé, Máho teawiníe. Ínéga wahnah wahnahnurabeq tútuue míónserah arega moq ínereq mahtaq wahnah wahnahnurabeq tútuue miahno ataníe. ²² Íre parosa áhréákáq ánino, Manikáne Awanka Sísá tagariáh ké teí éhwéhmé kawerue iro ire.

4

Sega íopeq Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

¹ Anehe íné Sóniga mó tagogana íopeqté ónsá sírana tagoge. Írátáu ehwéh pemiáh tahnsa ehwéhnká mó mahraréna, Anehe sína naneqsabé sokigi awiníboq íopeq kio ire. ² Íopeq kio irana Manikáne Awanka págege aintéhрана néniwanka tagéna wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ání tagoge. ³ Apahtáro ébáh síwíq sásípa, kóníríáni, éméra kéhre. Kóníríáni ebáhmé tautáúq ebáhne. Éméra ebáhmé sehenáh ebáhne. Patahga sásípa ebáhtáq patahirana téhrehnserah mitaq tútuue miéh ání wenaneq téhrehre. Tautáúq ebáh, kóníríáni ebáhnká tautáúrinserah mi aní wenaneq tautáúrire. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq ora pewe abugeqnáh atawéna sehenáh ebáh, éméra ebáhnká tahnsanue téhrehre.

⁴ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq mó síáhwári abugeqnáh atiehrara 24 abóáwáh wéhgá mitaq tútuue miáhwe. Se taberábe korósi úbíqme méra kaweq ayáhúq, kóraraté miraia ayáhúq sukiwe miáhwe. ⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráqté sokaesuenta ehwehnéna puruburuire. Mi síáh abiahtapeq abapete téhtaré kánéqká téhrehre. Mi kanéqmárimé Manikáne Awane. ⁶ Mi síáh abiahtapeq anotah kawéhú tahnsa náneq, timano tahnsá náneq kéhre.

Itaréitaré oga miáh ká wahnah wahnahnirabeq abugeqnáh atawéna siuranabiahtapeqkakáq sinehepeqkakáq áhnte aurá kéhre. ⁷ Ebeq oga miéh ká úrinsi iá tahnsa káne. Anehe oga miéh kámé awehq kaho tahnsane. Mó anehe oga miéh kámé wehukeníné auranabiah masa káne. Mó sinehe oga miéh kámé kúpapaqka puahmbuahninserah tahnsá káne. ⁸ Mi itaréítaré oga miáh kámári mó ka mó kanue abapete morá óé kéna moke sinonkataq áhnte aurá kéhre. Sene oe awenahpeq moq áhnte aurá kéhre. Segá wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq ahriahri mahraréra,

Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We peh kaweqtaq mía míai aníne.

We naho mía míau anínéna

amahnága moq ména

mókakeakáq peh mía míaina tuinawire ewe. ⁹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká ahriahri mía míaire. Mina oga miáh kámárinká wenáwíq pankerera wensabé, Kaweróne atera iwíáh íwíáh atáhwe. ¹⁰ Segá iwíáh íwíáh atáhtáq 24 abóáwáh wéhgá wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh áníbá sewe. Segá ahriahri mía míai aníne auranabiahtapeq séra sene kaweq ayáhúq mitaq marera káuqmunue, Arebataq anotah aní móne éra wensabé iwíáh íwíáh atáhwe. ¹¹ Iwíáh íwíáh atera igonkónue mahraréra,

Arewe Maniká itene Wahnah mone.

Are anotah kawéq aní móne.

Arensabé iwíáh íwíáh ateq arenáwíq pankerone.

Anotah Wahnáh aní móne.

Arega moke miraorahóne.

Arega moke kéh náneq miraróne.

Are awahbeh sansámé mirarónana

amahnágaakáq kagaire.

Minayabe arensabé iwíáh íwíáh atone éra igonkónowe.

5

Wehukega íre pugerahráhi pukú éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeq sehirankakaq pukú táhtotíéhana tagoge. Mi pukú abapete téhtaré únkúméhraté táhpatainsabé pehipi íre pugerahráhire. ² Pehipi íre pugerahráhinsabé íópeqté págege anínká anotah ehwéhne mahraréna, Peh kaweqtaq mia miai anínká mi unkúméh kéhsuena mi pukú pugerahráhire. Ahriahri kaweqtaq mia miai animé insega pugerahráhiro ue kasenire. ³ Insega pugerahráhiro irana íópeqkákáq mah marákó márakóípéqkákáq pusa ké miáhrabeqkákáq pukú pugeqme tagahrahi aní írakaunire.

⁴ Mi pukú pugeqme tagahrahi aní írakauninsabé ínégá áhnte ibisoge. ⁵ Áhnte ibisogana peh morá ábóáwáh wéhgá ínénsabe, Íre ibisáhno. Tagáhno. Súra kahnáh aní miéhre.* We úrinsi iá tahnsa aní miéhre. We Tébitine anahwa ména kiotaiki aní púana mi abápété téhtaré únkúméh awehraq kéhsuahráhéna mi pukúípéq tagahrahire íre.

Sóniga Sipisípiq Áráhq tagó ehwehne.

⁶ Ínéga tagome subiq suto Sipisípiq Áráhq miéhana tagoge. Wahnah wahnahnirabeq oga miáh kámári miáhrabeq ákáhi iriwe miéhrara aboawah wehgá abugeqnáh atíáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhne ayahqnopeq abapete téhtaré pówéh kéna abapete téhtaré áurá kéhre. Mi aurámárimé Manikáne íópeqté ké wóe. Wegá mi ke mah marákó márakóípéq eqmaq suowe.

⁷ Mi Sipisípiq Áráhka kure wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ániné ayah púpeqte pukú meyéhre. ⁸ Wegá meyéhtáq itaréitaré oga miáh kámárinseq 24 abóáwáh wéhreqka Sipisípiq Áráhne auranabiah-tapeq arehunseraráq méra káuqmunowe. Segá moke morá moránue kítah tahnsá náneqkákáq kóraraté miraia párétáhákáq matawéra káuqmunue igonkónowe. Kaweq kunkúni naneq párétahipéq kéhre. Minawé Sísa tagariáh kégá púrero ehwéhne. ⁹ Káuqmunue igonkóno kegá o igónkónéna mahraréna,

Aregá miraónaga mi pukú mewe kéhsuahráhóne.

Are subiq sutotaq Manikáne animári míagehé

arene korahqtaté wehuke insahwé aritahne.

Aregá íre peh morá kéhíná insahwé aritahne.

Mó kehíná suwahpeqte kéákáq

mó ehwéhnkákáq kéákáq

mó kuasa mó kuasa kéákáq

mah marákó márakóípéqté kéákáq insahwé aritahne.

¹⁰ Aregá insahwé aritahna kegá

Manikáne ehweh mibeq mahbeq aritáh ké úkéra

wahnahnéna mókake mah marákó márakóípéq wahnahnaritagéhe éra igonkónowana írátíóge.

Sipisípiq Áráhqsabe iwíáh íwíáh ate ehwéhne.

* 5:5: Sísa kahnáhmé Súra kahnáh móe.

¹¹ Íné Sóniga mó tagogara áhnte peh íregárita q íópeqté kégá igonkónowana íróge. Peh áhnte tahuséni kégá igonkónéra miáhwe. Wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká iriwe miáhrabeq 24 abóawáh wéh miáhrabeq íópeqté kégá abugeqnáh atawéra iriwe méra igonkónowe.

¹² Segá anotahta q igonkónéra mahraréra,

Subiq suto Sípísípiq Áráhqmé anotah aníne.

Minayabe wega págegeue wahnahnéna

áhnte kawéq náneq matawéna

ahtebia ánínéna moke miraorahire.

Moke miraorahi puaq wenáwiq pankereq,

Kaweróne ateq iwíáh iwíáh atone ewana íróge.

¹³ Manikánka moke miraro naneqmarínká igonkónowana íróge. Íópeqmé mah marákó marákóipéqmé pusa ké miáhrabeqme sóreq wanípípeqmé moke mibeqté náneqmarínká igonkónowana íróge. Igonkónéra mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínseq

Sípísípiq Áráhqseqne síwíq pankereq,

Kaweróye ariteq ahriahri iwíáh iwíáh aritone.

Anotah pagégé ánité miéhya puaq

ahriahri itensabé iwíáh iwíáh aitone ewana íróge.

¹⁴ Írógara itaréitaré oga miáh kámárínká, Aiq pútaróne ewara abowah wehreqka marakóipeq káuqmunue sensabé iwíáh iwíáh arítáhwe.

6

Sípísípiq Áráhqka púkuraq unkumeh kéhsúéh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sípísípiq Áráhqka matíéh púkúráq abapete téhtaré únkúméh kéhre. Sípísípiq Áráhqka náhmbáh 1 unkúméh kéhsúéhraha peh morá oga miéh kánká anotahta q puruburu tahnsánue mahraréra, Mahbeq súno ire. ² Mahbeq súno irana taberábe oséráq tútuue miéh ánínká iq matíéhraha tagoge. Tagogana wahnah kené ayahuhq wene ayahqnota q suki atéhraha pokue, Mó ke subipáhraruanieéna pokire.

³ Sípísípiq Áráhqka náhmbáh 2 unkúméh kéhsúéhraha mó oga miéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁴ Írógana mó osé tautáúq osé ábóraragire. Manikánka mi oséráq tútuue miéh áni págege atena anotah ebeh poká awena wensabé, Mah marákó marákó pokue kaweq sunúq parabaruo ire. Mibeqté kégá ebehéra we subiq súéhigeheéna págege atena ebeh poká awire.

⁵ Sípísípiq Áráhqka náhmbáh 3 unkúméh kéhsúéhraha mó oga miéh náneq kánká, Mahbeq súno irana íróge. Irena tagogana mó osé pabusa osé ábóraragire. Mi oséráq tútuue miéh anínká ménsámehnsá agehmare naneq matíéhraha tagoge. ⁶ Itaréitaré oga miáh kámári iriwe miáhrabeqte wehukenínká tahnsa ehwehnirana íróge. Mi ehwéhnká pabusa oséráq tútuue miéh ánínsabé mahraréra, Arega pokue arene arambehri miráé ehwehráhna tanáhráq sinkehe. Ehwehráhna tanáhráq púana táhutahuqme áhnte moné áwíroneherawoe. Óríwi awanká sónkákáq náhniáq sera sonkákáq pehragáhno.* Íre apiaro irana íróge.

⁷ Sípísípiq Áráhqka náhmbáh 4 unkúméh kéhsúéhraha mó oga miéh kánká, Mahbeq súno irana íróge. ⁸ Irena tagogana mó osé wiehq osé

* 6:6: Árúka 16.6 aigárapéqté éhwéh tagáhno.

ábóragire. Óseraq tútuue miéh aní wenáwíqmé Puké Anine. Mó aní wenáwíqmé Iraipéqté Ánine. Wega Puké Ani anehe sire. Sega miraóyanka ebehéra áhnte pukowe. Sega miraóyanka ehwehrehrra áhnte mó ke pukowe. Sega miraóyanka wehuke mó naneq awáhré mó naneq awáhréu pukowe. Sega wehuke suboráho naneq kamári eqmarehyara mi kamárinká áhnte mó ke subiq súáhwara pukowe. Mi anitégá mah kehiná kéhíná itaréitaréraq saraqmarera apahtáro sárásá pehragéra peh morá sárásá moke subiq suehye. Miraóyara áhnte ke pukowe.

⁹ Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 5 unkúméh kéhsúéhra Manikáne tahbe tehnopéq tagoge. Manikáne ehwehnsabé íre ahqáho atasa peh kawerue sehgiara wene ehweh tábúsoqme teri terinuro kewé mó kegá mi kawéq ké subiq sutowara sensiwamarí mitaq miáhwana tagoge. ¹⁰ Tagogara sensiwamarínká anotahtaq mahraréra, Itene Wahnahno, arega moke wahnah wahnahnóne. Arega ahriahri kawéqtaq mía miáé peh aiq pútaq sansá miraóne. Mah marákóipéq miáh kegá ite iubiúq sutonsabé ahkake ehweh arite ayahq maranibo ewe. ¹¹ Ewara íopeqté kegá mó aní mó anínue íre wahto taberábe korósíwári náriera mahraréra, Pehgáriq tanáhráq ahrenahro. Itene naruoga ite iubiúq sutonserah sega itereq arambehrio kereq iteruwahrahreú subiq súéhraq anehe Manikánka ehweh aritankéhe ewe. Omaq sitéhra ke pukirataq wega ayahq marankéhe.

¹² Sipisípiq Áráhqka náhmbáh 6 unkúméh kéhsúéhra anotah maríre. Wéhékáhte ío nahonáh pabusa ambéki únáh tahnsa úkire. Úkirana inokáhpéqte ío tubugonahgoitaq korahbagirana tagoge. ¹³ Tagogana anotah soírírana awanká ánáh pururuqnginserah íopeqté wéhyóqmárinká marakóipeq megire. ¹⁴ Megirara máhti sobuonserah ío moq sobuue tabanagire. Tabanagirana moke sáwéhware móbeq agire. Moke sóreq wani ákáhpi kéh marakó moq móbeq agire.

¹⁵ Mi tanáhráq mah marákóipéqté wáhnáhmárinseq anotah wehwárinseq ebeho kené kíápétniwarínseq áhnte monéákáq kéreq tauntahu wehwárinseq arambehriraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq meyáh kéreqka pehbeheráh pokue táhmaro kegá íre ambarúnkákáq mátáipéq tabanagowara mó táhmaro kegá sáwéhrapeq ónapipéq tabanagowe. ¹⁶ Tabanagéra sáwéhakaq ebahnkakáqsabé mahraréra, Ite akariue iubiúq suo. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh anínseq Sipisípiq Áráhqseqka itensabé anotahtaq abiahnsa aitehyansabé akariue iubiúq suo. ¹⁷ Kamahina tanáhráq aiq si puara inseréhga kawéqtaq miáhraho ewe.

7

Manikánka 144 táhúséni (144,000) Ísara ke omaq sito ehwéhne.

¹ Iné Sóniga tagogara íopeqté itaréitaré kegá mah marakó marakó ayehré ayehré iriwe méra sóiriq saiqnaríáhwe. Sóiriqka marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq sóiriríneho éra saiqnaríáhwe. ² Mó íopeqté anínká ío kiembogirabeq kírana tagoge. Tagogana wega Maniká mía míai aníné máhki aritahráhi naneq ayahpi matiéhre. Matawéna wega íopeqté itaréitaré ké marakóakaq sóreq wanínkákáq íre kaweraruahráhi keyábé anotahtaq mahraréna, ³ Marakóakaq sóreq wanínkákáq awankánkakaq amahnága pehrahro. Ebeqme Manikáne arambehri kené siyehitaq

wene máhki sehíranarítanéhe. Arítáhnaraqmé anehe mi naneqmarí íre kaweraruáhro íre.

⁴ Íopeqté kégá siyehitaq Manikáne máhki sehira meyháh kéwé 144 táhúséni (144,000) kee ewana íróge. Ísara kewé airápété téhtaré káhnáh míáhwe. Máhki arítáh kégá moke mó kahnáh mó kahnáhnue sehíranarítáhwe. ⁵ Máhki sehíranarítáh kégá Súra kahnáh 12 táhúséni (12,000) ke sehíranaritera Árúbéni kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ágáti kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁶ Áséra kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Nápátári kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Mánáse kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁷ Símióni kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Áríwái kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Ísákah kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera ⁸ Sébúrúna kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Sósépa kahnáh 12 táhúséni ké sehíranaritera Pénsámíni kahnáh 12 táhúséni ké sehíranarítáhwe. Miraue kahnáh sehíranarítáhwe.

Áhnte kegá Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

⁹ Íné Sóniga togagara áhnte ke, íre sáhnshoráho ke moráráq iriwe míáhwe. Mó kehíná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mah marákó marákóípeqté kéákáq mó ehwéhnikákáq kéákáq mó tahmáró mó tahmároue moráráq iriwe míáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh anínseq Sipisípiq Áráhqseqne siuranabiahtapeq iriwe míáhwe. Sega íre wahto taberábe korósí sukiwe méra awanká ánáh táhtotawéra pore poreowe. ¹⁰ Pore poreéra anotahtaq mahraréra, Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánímé itene Manikáne. Wereq Sipisípiq Áráhqseqka insahwé aitaróyansabé amahnága kaweqtaq mía míaúne ewe.

¹¹ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh anínseq aboawah wehreq oga míáh kámárinseq miáhtáq moke íopeqté kégá abugeqnáhnue iriwe míáhwe. Iriwe méra wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh áníné auranabiahtapeq arehunseraráq méra káuqmunue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhwe. ¹² Iwíáh íwíáh atera mahraréra, Aiq míre. Maniká itene Wahnah anotáh anínéna ahtebia áníné éq wensabé, Kaweróne ateq wenáwíq pankereq ayahmaq atone. We págege tauntahu aní míéh púaq ahriahri wensabé iwíáh íwíáh atone. Aiq miraoneheqmúne ewe.

Amahnága mah kahnáhné síérime aiq parabagire i ehwéhne.

¹³ Peh morá áboáwáh wéhgá ínénsabe kasenéna, Íre wahto taberábe korósíákáq ké inseréhbo? Se eheqte seo íre. ¹⁴ Eheqte seo irana ínégá wensabé, Anotáh aní móne. Are aiq tagariahne uge. Ugana wega ínénsabe, Mi kené naruoga síwíoqnéra kamah arítówara sene korósí Sipisípiq Áráhqne korahqpipéq pabeq paberurowana taberábe agire. ¹⁵ Minayabe Manikánsabe iwíáh íwíáh atáhrabeq méra wene auranabiahtapeq mía míaéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq wensabé iwíáh íwíáh atáhwe. Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue míéh ánínká sereq míéh púana wahnahnaritena séhréh aritéhre. ¹⁶ Se mókake íre sirupibinawire. Íre tahbobóoneherawoe. Patahga íre kamah arinawire. Osoréh írágá íre tabisuanawire. Írakaumo. ¹⁷ Wahnah wahnahnirabeqte Sipisípiq Áráhqka se wahnahnarítankéhe. Wahnah aritena oga mía míaorahi waní arahno sokigi arinana Manikánka siurapite áqnú moke sorahruankéhe íre. (Aisaia 4.5,6)

8

Náhbáh 7 unkúméh kéhsúéh ehwehne.

¹ Sipisípiq Áráhqka náhbáh 7 unkúméh kéhsúéhrra pehgáriq tanáhráq, ákáhtaq ahwáh íopeq íre ehwehnia peh ehiya miáhwe. ² Mi tanáhráq sótaikitaq íné Sóniga tagogara abapete téhraníte íopeqté ké miáhwe. Manikáne auranabiahapeq iriwe mía míaera abapete téhtaré pémbiáh meyhwe.

³ Meyáhwana mó íopeqté ánínká sure Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéq iriwe ména kóraraté miraia párétáh matiéhre. Mi parétáhípeq kaweq kunkúni pahuráh ira tehraana áúnirana kaweq kunkúnire. Áhnte kunkúni naneq nawéwana íopeqté ánínká minaakaq Sisa tagariáh kéné púreq ehwehnikákáq morábí ánkárué Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbé kóraraté miraia táhbérápéq titiratéhre. ⁴ Titiratéhraana áúninkakákáq Sisa tagariáh kéné púreq ehwehnikákáq íopeqté áníné párétahípeqté kiena kire kire Manikáne auranabiahapeq kire. ⁵ Kírana íopeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh táhbérápéqté írá tarasa mewena we matiéh párétáhípeq obenkíq marena mah marákó márakóípeq tuparúéhre. Tuparúéhtáq puruburuéna anotah ehwehnéna sokaesuena máriire.

Íopeqté kégá pémbiáhno ehwehne.

⁶ Abapete téhtaré íopeqté kégá abapete téhtaré pémbiáh matawéra pémbiáhnoneherawoe.

⁷ Náhbáh 1 íopeqté ánínká pémbiáhnirana obiaurankakákáq irakákáq korahqkakákáq mah marákó márakóípeq tuparúéhraana sehekáhnkakaq marakóakaq apahtáróráq saraqkirana peh morá sárásá tagirana téhtaré peh kéhre. Peh kéhrana uwaruntúme moke tagire.

⁸ Náhbáh 2 íopeqté ánínká pémbiáhnirana anotah iráreh sawéh tahnsa náneq sóreq wanípípeq tuparúéhraana wání apahtáróráq saraqme kéna peh morá sárásá korahq úkirana téhtaré sárásá peh kéhre. ⁹ Wánípeqté ménkáméhnká peh morá sárásá pukowana téhtaré sárásá peh oga miáhwana sípi peh morá sárásá wáninkowana téhtaré peh kéhre.

¹⁰ Náhbáh 3 íopeqté ánínká pémbiáhnirana kánéqka téhrehnserah anotah wehyóq téhréna íopeqté ísígue megire. Wání apahtáróráq saraqme kéhrana wehyóqka wání aroípeqkákáq arahnotaqqakákáq peh morá sárásátáq surahire. ¹¹ Mi wehyóq áwíq Kítahé Maráhsíníe. Mi wehyóqká ísígue márunsurahitaq wání peh morá sárásá kítahé wání úki puara áhnte kégá pukowe.

¹² Náhbáh 4 íopeqté ánínká pémbiáhnirana pópoqnahakákáq íónkakaq wehyoqmarínkákáq apahtáróráq saraqme kéhrana peh morá sárásá subírana íre téhria peh sunkíkiragire. Minayabe wehekáhnabubu peh ákáhtaq téhrehraana inokáhnabubu peh ákáhtaq íónitehrana wehyoqka peh ákáhtaq téhrehre.

¹³ Íné Sóniga tagogana íopeq anotah kuqnúnká paqme kéna anotahtaq mahraréna, Mó íopeqté ánítógá pémbiáhnonehera irataq anotah kamáh arieneherawoe éna uwo uwo ire. Uwo uwo éna, Mah marákó márakóípeq miáh keyábé iwíáhunka nirupipeq anotah uméhre irana íróge.

9

Íre ambarúnkákáq mátáípeqté kiyábé éhwehne.

¹ Náhmbáh 5 íópeqté ánínká pemiáhnirana íópeqté wéhyóqká ísígue mah marákó márakóipéq mårunsurahirana tagoge. Tagogana íre ambarúnkákáq mátáipéqté kí kéhrana wehyoqme áwíre. ² Áwírana wehyoqka onsa sírara abe kekiówana áhnte auninserah áúnká íre ambarúnkákáq mátáipéqté kírana wéhékáh íótaqkákáq moke íópeqkákáq akari agirana sunkikíragire. ³ Sunkikírirara áúnirabeqte áhnte wahráqmárínká séra mah marákó márakóipéq abae agowe. Mi kamárí págege kamárí méra wehiboyanka wehuke kamah arínsersahnowe.

⁴ Mi kamárínsábé, Uwaruntúnkakaq awanká ánáhakaq moke kíréh náneqkákáq pehragahro. Peh morá siyehitaq Manikáne máhki íre kéké síwíoqnahro aritera sensabé, ⁵ Wehuke subiq súéhboq peh moberíáh íótáq síwíoqnahro arítáhwe. Wehiboyanka wehuke pehnserah mi kamárinká wehuke pahwana síéire. ⁶ Áhnte síéirara mi tanáhráq pukéyabe suwah-behrara íre miraorahowe. Sega, Árahue pukinabugamo éra iwíáhue kabarowana írakaunire.

⁷ Mi wahráqmárímé ebehorahi oséwárí tahnsa míáhwana tagoge. Siyahqnopeq wahnah kené ayahug, kóraraté miraia áyáhúq sukiwe míáhwana sene siuranabiah wehukene siuranabiah tahnsane. ⁸ Sene siyahrame ahreroné íre wahto ayáhrá tahnsanirana sene siwéhwé wehuke parahi ka úrinsi iáné áwéh tahnsane. ⁹ Sene ahrame káhpahraq kéhnserah ahráne. Áhnte ebehorahi oséwárinká sabirue nogi káhrégá pehbeheráh pokirana anotah ehwehnire. Mina inserah mi wahráqmárínká anotahtaq ehwehnowe.

¹⁰ Wehiboyanka pehnserah mi kané éhwegáránká pahrahire. Moberíáh íótáq sene éhwegáránká wehuke pehrana síéire. ¹¹ Wáhrahqmaríné wahnahme íre ambarúnkákáq mátáipéqté áníne. Íbaru ehwéh Asiu kené ehwehme mi wahráqmáríné wahnahme wenáwíqmé Ábárónie. Káríki kené ehwehme mi awíqmé Wehuke Íre Kawerarítéh Áníné.*

¹² Ebeqte íre kaweq sunúq aiq parabagirana téhtaré mó íre kaweq sunúq ábóraraginae.

Ósewarítáq tútuue míáh kégá mirao naneqsabé ehwehne.

¹³ Náhmbáh 6 íópeqté ánínká pemiáhnirana Manikáne auranabiah-tapeq kéké táhbé, kóraraté miraia táhbé itaréitaré pówéhwáí itaréitaré ayehráq kéhrana mitaqté ehwehnirana íróge. ¹⁴ Írógana mi ehwéhnká pemiáhni anínsábé mahraréna, Íyúpétísa waní aroipéq mitaq itaréitaré íópeqté ké táhru táhrue saiqnaríáh ké pugeq suo irana íróge. ¹⁵ Sega mi opéqkákáq íónkakaq wéhékáhnkakaq áhwahakáqsábé aiq áwénunowe. Mi tanáhráqsábé áwénunowana pugeq súéhrara mah kehiná kéhiná apahtáróráq saraqme míáhwana peh morá túíná subiq suaneheéra pokowe. ¹⁶ Pokowara sene ebeho ké áhnte míáhwe. Sega ósene abobiah-taq tútuue méra peh íregáritaq 200,000,000 ke míáhwe irana íróge.

¹⁷ Néniwanka tagehtaq ebeho keakáq sene óseakáq mahraue tagoge. Mi ke káhpahraté miraia síótí sukiwe míáhwana tagoge. Mó síótíwárimé tautáúrirana mó síótíwárimé kókomuirana mó síótíwárimé wíehq kéhrana tagoge. Ósewaríné siyahqnomé úrinsi iáné ayahqno tahnsane. Iraakáq áúnkakaq osoréh ébáhnkákáq sene áwéhipeqté sire. ¹⁸ Iraakáq áúnkakaq

* 9:11: Mi anímé owainawane.

osoréh ébáhnkákáq ósewaríné áwéhipeqté sinka mah kehiná kéhíná peh morá túiná subiq súéhre. ¹⁹ Ósewarínká sene síwéhrate wehuke kamah ariera éhwegárátaté subiq súáhwe. Sene éhwegará wehene ayahqno tahnsanéna wehuke kamah ariéwe. Peh morá túiná subiq súáhwara téhtaré túiná íre pukowe.

²⁰ Íre puko kegá sene ahababáq sansa peh sehgiówe. Sene ahababáq sansa íre susa peh siyahtate mirao naneqmarínkákáq owainawamarínkákáqsábé iwíáh iwíáh aritáhwe. Siyahnkaratáté mirao naneqme kóraakáq káhpahakáq ebahnkakáq awankánkakaq mewe miraowe. Miraowana minawarínká íre tagahrahire. Íre irahráhire. Íre nogoráhire. Írakaunire. ²¹ Mi kegá sene ahababáq sansa íre susa peh mó ke subiq suera ánéhgie sansankákáq ahgora sansánkákáq miraowe. Sega mó kené ahre weh abariéra mó kené ménsámehnsá aebóowe. Mi ahababáq sánsámári íre susa peh matiáhwe.

10

Anotah íópeqté ánínká mirau ehwehne.

¹ Iné Sóniga tagogana mó aní, págege íópeqté ánínká mibeqté tuirana tagoge. Tagogana wehukenínká ambanta úbíté míéhnserah wega írabúyá úbitiéhrana wene ayahqno abobóráhpeq ora períéhra wene auranabiah patah tahnsanéna wene aigará ira tehre.

² Wegá pehgáriq pugesa pukú wene ayahpi matawéna mó aigará sóreq wanípípeq abasarawéna mó aigará mah marákóráq abasarawéna anotahtaq sawaiire. ³ Úrinsi iánká ehwehninserah anotahtaq sawaiire. Wegá sawaiitaq abapete téhtaréráq puruburuire. ⁴ Puruburuitaq, Ínéga sehiraninie utaq íópeqté éhwéhnká mahraréna, Sawaii ehwéhme íre sehiranúno. Mi ehwéh peh epéq éhwéh kankehe íre.

⁵ Peh epéq éhwéh kankehe irana sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká wene púpeqte áyáh íóperue pankeréhre. ⁶ Wene púpeqte áyáh íóperue pankeréna Maniká oga mía míai aní wenáwírue ehwehnire. Manikánka íópeqkákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena mah marákó marákóákáq mitaq kéh náneqmarínkákáq mirarena sóreq wanínkákáq mipéq kéh náneqmarínkákáq moke mirarowe. Íópeqté ánínká Maniká áwírue mahraréna, Mah tanáhráq aiq parabaginaire. Manikánka mó íre íwénuninkehe. Írakaumo. ⁷ Írakaumo éna mó mahraréna, Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pembíáhnínaraq Manikáne épéqté éhwéh aiq pútaraginkehe. Wegá naho íre teriasa peh wene ehweh iraru ke teriuwe íre.

⁸ Irana íópeqté éhwéhme íre sehiranúno éwéh éhwéhnká ínénsabe mó mahraréna, Sóreq wanítáq marakóraq abaseh anínká pugesa pukú wene ayahpi matiéhre. Mi pukú koweo íre. ⁹ Koweo irana íópeqté ánípá kure wensabé, Káriq pukú menio uganá wega ínénsabe, Mewe náhno. Nehnaraq arene áwéhipeq sahq tahnsanínana arene arupipeq kítabanae íre.

¹⁰ Irana ínégá íópeqté áníné ayahpíte pukú mewe noge. Níwéhraq sahqka teinserahnirana nirupipeq áhnte kítabehre. ¹¹ Kítabehrana wega ínénsabe, Manikánka, Irarúno atahnah arega mókake sína naneqsabé irarinkehe. Mah kehiná kéhínámé sene marakówe, sene ehwehme, sene wahnahmarímé miraira naneqsabé irarinkehe íre.

11

Ehweh pahsúéhra anitéyábé éhwéhne.

¹ Agehmare naneq pegiqnáhnkara tahnsa náneq nániena ínénsabe, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqkákáq mibeqté táhbéákáq iriwe koagehmaro. Mibeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh ké sáhnsaho.

² Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté mátábú ire agehmaro. Mitaq wáhnaupéqté ké wéhuwa nárírra sega 42 ió Sarúsarama suwahpeq méra mi mátábú ire kaweraruagéhe. ³ Mi tanáhráq néne ehweh pahsúéhra anité págege aritahnara sega nahonáh kórósí aneranerue méra áhnte ió 42 ió pahsuqme irarigehe ire.

⁴ Téhtaré óríwí áwánkánkákáq téhtaré áráhmúákáq mah marákó marákóipéqté Wáhnáhné auranabiahapeq kéhrara ehweh pahsúéhra anité mi awánkátaré tahnsa móye. Mi aráhmúréré tahnsa móye. ⁵ Mó kegá mi anité ire kaweq sansá aritéhrataq mi aniténé síwéhipeqté íragá mi ke tabiq suanawire. Mi anité ire kaweq sansá aritéhra kewé miraue pukigehe.

⁶ Manikánka págege aritéhrara mi anitégá moke Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq íbonsabé, Ahqáho atéhrataq ire ibonsorahire. Sene págege ehwéhnká moke wánímé korahq waní úkorahire. Sene págege ehwéhnká moke mó naneq mó naneq íroke naneqmarí mah kehiná kéhínápá serahire. Sega suwahbáhnaraq mi sansámárí miraigehe.

⁷ Manikáne ehweh pahsúéhra tanáhráq parabagínaraq ire ambarúnkákáq mátáipéqté áwéhq poeráhqká kiembogue mi anitéreq ebehéna se kiotaikue subiq suankéhe. ⁸ Subiq suahnaraq sene sinonka Sarúsarama suwahpeq anotah ahtápéq ábóraq kanae. Mi kehiná suwahpeqsabé pabeqme ehwéhnmé Sóróma suwahpeqkákáq Ísípi marákórápéqkákáre. Mitaq sene Wahnahnka awankátaq táhpawe pukúwe.

⁹ Manikáne ehweh pahsúéhra aniténé sinonka apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq ómiga tagagehe. Mó kehiná suwahpeqte kéreq mó kuasa mó kuasa kéreq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéreq mah marákó marákóipéqté kéreqka tagéra mi anité maisareyabe ahqáho aritagéhe. ¹⁰ Mi anité ire pukirataq sene ehwehna ahbabáq ke síwíoqnagehe. Síwíoqnáhnna puara mi anité pukirataq marakóipeqté kégá iwíáh iwíáhéra ábáhréra sene iyahnabo anímárí ménsámehnsá pehipi nárigehe.

¹¹ Apahtáro wéhékáhnkákáq mó ákáhtaq wehekáhnkákáq parabagirana Manikánka mi anité oganúq sitahnara iriwe míéhrataq ómi se tagah kegá anotahtaq áhre agigehe. ¹² Áhre agirataq íópeqté éhwéhnká mi anitéyábé, Mahbeq kíótao ínara sene naruoga tagehrataq sega íópeq írábúyápipeq kibekoyeherawoye.

¹³ Mi tanáhráq anotah maríitaaq mi kehiná suwahpeq peh morá áyéhráq ire kawerarúéhtaq abapete itaréitaré áyéhráq peh kéhre. Maríinka áhnte ke 7 táhúséni (7,000) ke subiq súéhre. Peh awahoraq míáh kégá mina tagéra anotahtaq áhreéra Maniká íópeqté ánínsabé iwíáh iwíáh atáhwe.

¹⁴ Mi sunúq aiq parabagire. Mó ire kaweq sunúq anehe áhníbórá sinawire.

Aboawah wéhwárínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh éhwéhne.

¹⁵ Náhmbáh 7 íópeqté ánínká pembíáhnirana íópeqté éhwéhmárínká ano-tahtaq mahrarirana íróge. Mi éhwéhmárínká mahraréra, Manikánka eqmaréh aní itene Wahnahnka mah marákó márákó wahnahné arámbéhrí aiq awaq míéhre. Wega ahriahri wahnah wahnahninkehe ire.

¹⁶ Manikáne auranabiahapeq 24 abóawáh wéhgá tútuue míáhrabeqte irigéra sene siuranabiah maraipérué Manikánsabe iwíáh íwíáh atera ¹⁷ mahraréra,

Maniká itene Wahnahno,
arega moke miraorahóne.

Arewe naho mía míaé
amahnága moq mía míaóne.

Arega págegeue miraé
mah marákó márákóípéq wahnahné arámbéhrí
aiq awaq meronayabé, Kaweróne atone.

¹⁸ Arensabé suwahrieh kegá abiahnsanowah
arega moq sensabé abiahnsanónana
pusa ké sainsue tanahráq aiq sire.

Arene arambehri ke ápeq nárie tanahráq aiq sire.

Arene ehweh irare kereq
Sísa tagariáh kéreq arensabé áhteno kereq
arene sánsá sehgió kéreq ápeq nárínkéhe.

Arega anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq
monserahnue iwíáhue tagé ápeq nárínkéhe.

Mah marákó márákó íre kawerarítáh ké
sainsue tanahráq aiq sire ewe.

¹⁹ Mi tanáhráq íópeq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté ónsá sírana Manikánka irarú ehweh kéh púkú pókísí ábóraq kéhre. Kéhrana sokaesuenta anotah éhwéhnena puruburue márírana anotah ibó obiaurankakáq íbónsirana tagoge.

12

Karahrabah tahnsá náneq kansábé éhwéhne.

¹ Íópeq anotah naneq ábóraragirana tagoge. Íné Sóniga tagogana anotah iní patahraté aneranerue ména inokáhpeqte íó wene ai awenahpeq kéhrana wene ayahqnotaq airápété téhtaré wéhyóqmárínkánká áyáhúq sukiriéhrana tagoge. ² Mi iní kía ména wene ani maqmianai puana érihsabé anotahtaq uwo uwoire.

³ Mó anotah naneq íópeq ábóraragirana tagoge. Íné tagogana tautáúq awasa káráhrábáhnaba ábóraragirana tagoge. Nayáhnkú pówéhákáq abapete téhtaré áyáhqnónkákáq kéhrana mi ayáhqnótáq abapete téhtaré wáhnáh kéné ayahúq wene ayahqnomarítáq sukiriéhrana tagoge. ⁴ Wene éhwegárátté íópeqté wéhyóqmárí subibinaruena mah marákóípéq tupaquíéhana mipéq sáhagire. Peh morá ákáhpite wéhyóqmárí miraruéhrana ayehré ayehré kéh wéhyóqmárí peh kéhre.

Mi inínká maqmianai aní nanieéna mi karáhrábáhnká mi iníne auranabiahapeq ména áwénunire. ⁵ We áwénunirana mi inínká animai maqmaréhrara sega mi aní apubúue tumeqmera Manikánka wahnah wahnahnirabeq móátáhe. Mi anínká mah kehíná kehíná págege sahtaté págegeue wahnah wahnahninkeheéna Manikánka aiq omaq

atéhre. ⁶ Mi inínká maqmarena pehbeheráh abatapi pokire. Wega káirabeq Manikánka wene máhriq kaweraréhra wega apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq mitaq kowíéhra Manikánka we wahnahnatéhre.

⁷ Íópeq anotah ebéhowana tagoge. Íópeqté ání mi keráq wahnahni aní wenáwíq Máhíkérie. Wereq we keráh íópéqté kéreqka mi karáhrábáhnséq wene íópeqté keráh kéreqka ebehowe. ⁸ Íópeqté kéreqka mi karáhrábáhnséq we keráh kéreq kiotaikéra kaqsúáh púara íópeq mó íre míahrahowe. ⁹ Íre míahrahowara íópeqté kégá mi karáhrábáhnséq we keráh kéreq mah marákóipéq tuparúáhwe. Mi karáhrábáhmé we owainawamariné wahnah mire. Nahomé we wehe ména we mó awíq Séténie. Wega mah kehiná kéhínánsábé péhe éhwéh teriu púara íre kaweq sansá miraowe.

Sísa tagaríáh kégá owainawa kiotaiko ehwéhne.

¹⁰ Íópeqté anotah ehwéhnrana íróge. Mi ehwéhnká mahraréna, Wéhékáhnkakaq inokáhpéqkákáq owainawanka Maniká Iteribone auran- abiahtapeq iteruwahrah ehweh arita aritaire. Amahnága íópeqté kégá owainawa íópeqté tunkaqsúáhwana Maniká, ite meirena kaweraitéh ánínká págegeue wahnah wahnahni tanáhráq aiq sire. Ite meirena kaweraitankehéna Manikánka omaq atéh ání anotah aní úkéna págege aní úkire.

¹¹ Iteruwahga mah marárakóipéte oga me tanahráq íre iwíáh iwíahia peh aiq pútaq ehwéh pahsuera Sipisípiq Áráhqe korahqtaté owainawa kiotaikowe. Sipisípiq Áráhqe ehweh sehgiunayabé iubiq suaneherabomo éra se puke tanahráqsábé íre áhreéra owainawa kiotaikowe.

¹² Íópeq míáh kéó, minayabe iwíáh iwíáhoró. Mah marákó marákóipéq míáh kéó, owainawanka ite kamah ainayabé itega uwo uwooneheq móe. Owainawanka tagehme peh wahto tanahráq kéh púana anotahtaq taon- sahéna iteba aiq sire íre.

¹³ Karahrabahnka tagehme, Íné mah marákóipéq tuparúáhwe éna animai maqmaréh íní subiq suanieéna káréhre. ¹⁴ Mi iní anotah kuqnúné téhtaré óé áwéwana wega karahrabah auwena abatapi paqmena pokire. Mítáq apahtáro ópéq mó opéq ákáhtaq mi iní kirabo atagehe.

¹⁵ Karahrabahnka mi iní wánínkinkehéna wání mugiq súéhra anotah waní pewe wánínka mi iní káréhre. ¹⁶ Káréhra marakóga mi iní séhréh atanieéna marakó tahtahragirana mi wání mipéq tupekire.

¹⁷ Mi ininé animárimé Manikáne ehweh sehgió kéreq Sísa éhweh terié kéreq míáhwe. Míáhwana karahrabahnka mi inínsábé anotahtaq abiahn- sanéna mi ininé animárinseq ebehinieéna kogabaréna ¹⁸ sóreq wanítápéq arahwéraq iriwe míéhre.

13

Kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana sóreq wanípéqté anotah ka kiembogirana tagoge. Mi kamé abapete téhtaré áyáhnqónkákáq nayáhnkú pówéhákáq kéhna tagoge. Mi powéhwáritáq nayáhnkú wáhnáh kéné ayahuq sukiriéhra tagoge. Mi kané ayahqnomarítáq Manikánsabe éhruru atéh éhwéh sehira kéhna tagoge. ² Mi kané págege anónkámé tanahraipéqté ká áwéhq pusiné anona tahnsáne. Wene aigáramé anotah kané aigará tahnsane. Wene áwéhwe úrinsi iáné áwéh tahnsáne. Karahrabahnka sóreq

wanípípeqté kiembogi ka págege atena wene wahnah arámbéhrí awaq mjo atéhre.

³ Mi kané peh morá áyáhnótáq pukorahi nao karáirana wagirana mah kehiná kéhínánká kurináhnéra mi ka kэрáhwe. ⁴ Kэрáhwana karahrabahnka mi ka págege atena, Wahnahnúno atéh púana mah kehiná kéhínánká karahrabahnsabé iwíáh iwíáh atáhwe. Iwíáh iwíáh atera kiembogi kansábé moq iwíáh iwíáh atera mahraréra, Mi ka áhnte pagégé ká míre. Minayabe mi kamé insega we tahnsa míehro? Mi kanseq ebehínaraq insega kiotaikorahiro? Írakaumo ewe.

⁵ Iwíáh atéhrana mi kanká wewensabé iwíáh iwíáh ehwéhnéna Manikánsabe éhruru atena 42 ió págegeue wahnahnire. ⁶ Mi kanká Maniká áwíqkakaq we mía míairabeqkákáq íre kaweq ehwéh atena Manikánseq iópeq miáh kéreqsabé síehruru arítéhre. ⁷ Owainawanka págege atowana mi kanká Maniká tagariáh ké ebeh aritena kiotaikéna subipáhrarúéhre. Wega págegeue wahnahnéna mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa kéákáq mó ehwéh mó ehwéhno kéákáq mah marákó marákóipeqté kéákáq wahnahnarítéhre.

⁸ Págegeue wahnahnarítéh púara mah kehiná kéhínánká mi kansábé iwíáh iwíáh atagéhe. Manikánka mah marákó marákó íre mirarotaq oga mérapeq awaq míehra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Sipisípiq Áráhq subiq súówana mó oga úkúwe. Mi pukúwé wene púkue. Mi pukúipéq sensíwíq íre kéh ké ómiga kiembogi naneq kansábé iwíáh iwíáh atagéhe.

⁹ Íre parosa áhréákáq kéo, kawerue íráhro. ¹⁰ Mi tanáhráq Manikánka inebópoq karábúsiipéq míankeheéna omaq atahnaraq mó kegá mi aní meqmera móatagéhe. Pokatate kirasuqme subiq suagéheéna omaq atahnaraq mi aní pokatate kirasuqme subiq suagéhe. Maniká tagariáh kéo, mi tanáhráqkákáq Manikánsabe aiq pútare ateq wene ehweh ambubu atawéq sehgióro.

Mó kiembogi kanká mirai ehwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana mó kanká marakóipeqté kiembogirana tagoge. We káriq sipisípiqné pówéhre táhnsá wene ayahqnotaq kéhre. Anotah karáhrábáhnká ehwehni serahnire. ¹² Anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege wahnáh arítéh árámbéhrí awaq míéhre. Awaq mena mah kehiná kéhínánsábé, Náo wagi kansábé iwíáh iwíáh atáhro éna págege arítéhre. Págege aritena ¹³ ótaq sansá págege sansánéna iópeqté irobinansabé, Mahbeq tuo iraritaq iópeqté irobina túirara áhnte kegá tagahwe.

¹⁴ Tagahwana anehe kiembogi kanká ebeq kiembogi kané págege arámbéhrí awaq mena ótaq sansánire. Ótaq sansáni puara mah kehiná kéhínánká wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe. Mó anínká ebeq kiembogi ka pokatate subirana pukéna oga úkire. Anehe kiembogi kanká mah kehiná kéhínánsábé, Ebeq kiembogi kané pikisah mirareq, Minayabe iwíáh iwíáh atáhro arítéhre. ¹⁵ Iwíáh iwíáh atáhro aritena ebeqte kané pikisah págege atéhrana pikisahga oga úkéna ehwehni. Ehwehni píkisahyabé íre iwíáh iwíáh atáh ké subiq súéhre.

¹⁶ Anehete kanká mirarinka mah kehiná kéhínánká sene siyah púpeqkákáq siyehitaqkákáq máhki meyáhwe. Wega moke anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq áhnte moné kéh kéreq tabonah kereq arambehriaraq saiq-nariáh kéreq arambehriyabé móne meyáh kéreq moke, Máhki meyáhro arítéhre.

¹⁷ Mi mahkí ahqáho atáh kégá ménsámehnsá íre paiqmarahráhowe. Peh morá mi kané áwíqópópoq wene náhmbahpopoq máhki matiáh kégá ménsámehnsá paiqmarahráhowe. ¹⁸ Teiú éhwéh iwíáhue tagahro. Ahte-bahraho kégá mi kané náhmbahq ahtebahro. Mi nahmbáhqmé we-hukeniné náhmbahq mire. Mi nahmbáhqmé mahraue 666 nahmbáhere.

14

Sipisípiq Áráhqne animárínká o igónkóno ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana Sipisípiq Áráhq míéhrona tagoge. Wereq áhnte mó kereq 144 táhúséni (144,000) kereq Sáióna sawéhrápéq iriwe miáhwana tagoge. Sipisípiq Áráhq áwíqkakaq Wenabo áwíqkakaq mi kené siyehitaq kéhrana tagoge. ² Ahkuaq ahkuari wanínká uinserah ehwéhnéna anotah purúbúrúinserah íópeqté éhwéhnirana íróge. Mi ehwéhmé peh kaweq ehwéh áhnte kégá kítah subónserah ehwéhne.

³ Sega Manikánka wahnah wahnahnirabeq itaréitaré oga miáh ká miáhrabeq 24 abóáwáh wéh miáhrabeq iriwe méra o igónkónowe. Mó kégá mi igónkó íre ahtebahwara peh mi ke 144 táhúséni (144,000) kégá ahtebéra igónkónowe. Se marakóipeq miarotaq Sísaga wene korahqtaté insahwé aritena kawerarítaráire. ⁴ Wehga ahbabáq ahréro íre abariéra peh kaweqtaq mía miáonserah mi kégá peh kaweqtaq méra Sipisípiq Áráhqka pokirabeq kéráhowe. Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mi ke téh insahwé aritena kawerarítóye. ⁵ Sega péhe éhwéh íre iraria peh kaweqtaq mía miáowe.

Apahránító íópeqté kégá pahsúo ehwehne.

⁶ Íné Sóniga tagogana íópeq ákahnabubu peh morá íópéqté ánínká paqmíéhrona tagoge. Wega mah kehiná kéhíná kaweq kagai ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. Mó kehiná suwahpeqte kéákáq mó kuasa mó kuasa keakáq mó ehwéh mó ehwéhnkákáq kéákáq mah marakó marakóipéqté kéákáq mi ehwéh korerie arámbéhrí kéhre. ⁷ Íópeqté ánínká anotahtaq mahraréna, Manikánka ehweh aitena sainsue tanahráq aiq si puag wensabé áhreeq iwíáh iwíáh atáhró. Íópeqkákáq mah marakó marakóákáq sóreq wanínkákáq moke wání arahnonkakáq miraro aninsábé iwíáh iwíáh atáhró íre.

⁸ Mó íópeqté ánínká anehe séna anotahtaq mahraréna, Áhnte kehiná suwahpeq Pábíróni suwahpeq íre kaweragire. Moke mibeqté kégá mi-raonserah mah kehiná kéhíná tagéra sene ahkaragára sansánowe. Píah néra ahbabáq ini abarionserah sega íre kaweq sansánowe. Minayabe Pábíróni suwahpeq aiq moke íre kaweragire íre.

⁹ Mó íópeqté ánínká sinehepeq séna anotahtaq mahraréna, Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atéh ání wene ayahnkarankákáq wene ayehitaqkakáq máhki matiéh ání Manikánka mi aní kamah awinkéhe. ¹⁰ Manikánka mi anínsábé anotah abíáhnsá atena irobinankakáq osoréh ébáhnkákáqtaté kamah awinkéhe. Sipisípiq Áráhqseq moke Manikáne íópeqté kéreq tagahrabeq mi aní anotahtaq kamah awinkéhe. ¹¹ Uwo uwo orabeqte íráipéqté ahriahri áú kiegieire. Wehukega uwo uwoéra wéhékáhnkakaq inokáhpeqkakáq íre ahrenrahawe. Kiembogi kankákáq wene pikísahakáqsábé iwíáh iwíáh atáh ké, máhki matiáh kéwé mitaq ahriahri mía míaiage íre.

¹² Maniká tagariáh kéo, itega Sísansabé aiq pútare ateq Manikáne ehweh kawerue sehgiómé kawerowe. Teiú tánáhráqkákáq mi ehwéh ambubu atawéq Sísa kawerue kéréhro.

¹³ Íné Sóniga írógana íopeqté éhwéhnká mahraréna, Mahna teawú éhwéh sehiranúno. Manikáne arambehri sehgiara pukira kegá anehe iwíáh iwíáhigehe ire. Irana Manikáne Awanka moq ehweh mahraréna, Wega aiq irarire. Se pukirataq sene arambehriyabé ahrenagehe. Se pukirataq pehipi ire pukigehe. Írakaumo. Sene kaweq sansá mewera pokigehe ire.

Manikánka ahbabáq ke kamah arieyabe pabeqme ehwéhne.

¹⁴ Íné Sóniga mó tagogana taberábe piribiríoyáh ábóraq kéhrana tagoge. Piribirioyahtaq tútuue miéh aní wehukení úki anínéna wene ayahqnotaq kóraraté miraia áyáhúq sukirawéna wene ayahnkaratáq áwéhreh sogiq tahnsa matiéhhrana tagoge.

¹⁵ Mó íopeqté ánínká Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéqté tueyokéna piribirioyahtaq tútuue miéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Mah marákó marákó moke kiréh náneq nera kéhnsábé koawaqme tanahráq aiq si puah arene áwéhreh sogiq mewe koawaqmio ire. ¹⁶ Koawaqmio irana piribirioyahtaq tútuue miéh ánínká marakóipeq tuména wene áwéhreh sogiqtaté koawaqmiéhre.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana mó íopeqté ánínká Manikáne íopeqté náhúpéqté tueyokéna wene ayahpi áwéhreh sogiq matiéhhrana tagoge. ¹⁸ Mó íopeqté aní titiré tahbérápéqté séna iraraq wahnahni aní ména áwéhreh sogiq matiéh ánínsábé anotahtaq mahraréna, Marakóipeq moke náhniáq sera aiq nera kéh púah arene sogiqtaté koawaqmio ire.

¹⁹ Koawaqmio irana mi íopeqté ánínká wene sogiqtaté marakóipeq koawaqména náhniáq sera sorupárehre. Náhniáq sera ano sareranieéna sarere naneqpípeq sáharéhre. Manikánka ahbabáq keyabé anotah abíáhnsánéna wehukénínká náhniáq sera ano soruparéhnserah mi ke kamah arinkéhe. ²⁰ Sarere naneq kéhmé ahnansahrapere. Sareréh kóráhqqá wání piéhnserah tahnsánirana abae agire. Mi koráhqqá wehukéniné akorapéq tahnsánue ire wahto 300 kirómítá tahnsanue abae agire.

15

Wehuke íre kawerariteyabe éhwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íopeq mó anotah naneq ábóraragirana tagéna áhtenuge. Abapete téhranité íopeqté kegá wehuke íre kawerarite naneq-mari abapete téhtaré matiáhwana tagoge. Mi íre kaweq naneqmarí anehe sina nanere. Mó íre sinae. Minawari parabagínana Manikáne abiahnsa aiq parabaginae.

² Íné Sóniga tagogana anotah kawéhú tahnsa náneq, irareh timánó táhnsá náneq kéhrana tagoge. Kiotaiko kegá mitaq iriwe miáhwé. Sega kiembogi ka kiotaikowe. Mi kegá mi kané pikísah íre iwíáh iwíáh atera wene náhmbahq sene sinonkataq sehiranéyabe ahqáho atáhwé. Sega mitaq iriwe méra Manikáne kítah tahnsá náneq subera ³Manikáne arambehri aní Mósísireq Sipisípiq Áráhqqeqne igonkónéra mahraréra, Maniká Iteriboo, arega moke págege arámbéhrí miraorahone. Minayabe tagéq áhtenéq

arensabé iwíáh íwíáh atone.
 Arega moke mah kehiná kéhíná wahnahnóne.
 Arene sánsámé aiq pútaq tábúsoréh sánsáne.
⁴ Itene Wahnahno,
 arebataq kaweqtaq mía míaóna aní púara
 ómiga arensabé áhreeq arenáwíq pankeragéhe.
 Arene kaweq arámbéhrí ómiga tagahraho puara
 mah kehiná kéhínánká sure
 arensabé iwíáh íwíáh atagéhe ewe.

⁵ Ewana íné Sóniga mó tagogana íopeq Manikáne nahtapeqté ónsá sírana tagoge. Mi nahmé marakó abatapi wéhuwa náh tahnsanéna peh íopeq kéhre. Mi nahtápéqté peh aiq pútaq ehwéh sire. ⁶ Mi nahtápéqté abapete téhranité íopeqté kégá wehuke kamah arieráhi naneqmarí morá moráue matíáhwe. Matawéra tueyokéra kaweq tabérábé kórósí aneranerue méra kóraraté miraia árétí sene siahwiraq kógahpawíáhwana tagoge.

⁷ Maniká ahriahri oga mía míai anínká ahbabáq keyabé abiahn-sani puana abapete téhtaré kóraraté miraia párétáhípeq kamah arieráhi naneqme aiq obenkíq máréhre. Obenkíq máréhraha peh morá oga miéh kánká íopeqté ké mi parétáh morá moráue náríre.

⁸ Párétahwarí nárítáq Manikáne téhreh naneqkakáq wene págege naneqkakáq áu tahnsa agirana Manikáne nahupeq áu marataragire. Minayabe mó anínká mibeq íre kibekorahire. Írakaumo. Peh áwénunirana abapete téhranité íopeqté ké matíáh náneq wehuke kamah arieráhi naneq parabagínaraq kibekinkehe.

16

Íopeqté kégá párétahípeq kéh náneq márúnantirúáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írogana Manikáne nahtapeqté éhwéhnká mahrarirana íróge. Mi éhwéhnká abapete téhranité íopeqté kényábé mahraréna, Ite matíáh párétáhípeq Manikánka kamah arieráhi naneq abapete téhtaré kéhre. Mina meweq mah marakó márakóípeq márúnantirúáhiro ire.

² Antirúáhiro irana náhmbáh 1 íopeqté anínká mah marakó márakóípeq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhraha kiembogi kané máhki matíáh ké, wene pikisahyabé iwíáh íwíáh atáh kéwé íroke nao, íre kaweq kunkúni nao sene sinonkataq ábórarire.

³ Náhmbáh 2 íopeqté anínká sóreq wanípípeq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhraha pukia aniné korahq tahnsá úkirana mi wanípípeq moke oga miáh kámárí pukowe.

⁴ Náhmbáh 3 íopeqté anínká moke wání aroipéqkákáq arahnonkakáq wene párétahípeq kéh náneq márúnantirúéhraha mi wanímárá korahq wání úkire. ⁵ Úkirana mi wanítáq wahnahni íopeqté anínká mahraréna, Kaweqtaq mía míaóna aníno, are naho mía míaé amahnága moq míahne. Arega peh kaweqtaq mé kaweq sansá mira aruqaruróne. Arega kamah ariena arámbéhríwé aiq tábúsoq marahne. ⁶ Wehukega are tagaríáh kéreq arene ehweh irare kereq subiq súáhwana sene korahq túire. Mi ahbábáq ké korahq waní nagehe aritonayabe aiq kawerire ire.

⁷ Manikánsabe titiré tahbérápéqté éhwéhnká íopeqté aniné ehweh irena minayabe mahraréna, Maniká Iteriboo, arega moke miraorahé itene Wahnah míahne. Arega kamah ariena arámbéhríwé tábúsoq marahne ire.

⁸ Náhmbáh 4 íópeqté ánínká patahi íótáq wene párétah antirúéhra ná íónka anotah iráreh ⁹ puana wehuke osoqsírara sene ahabábáq íre súáhwe. Se kamah arieráhi aní Manikánsabe íre íwíáh atasa peh wensabé éhruruera wenáwíqsabe abehq éhwéh atáhwe.

¹⁰ Náhmbáh 5 íópeqté ánínká kiembogi kanká wahnah wahnahnirabeq wene párétah márúnantirúéhra ná mi kanká wahnahno ke miáhrabeq sunkííragire. Sunkíírirara wehuke anotahtaq síérinsabé uwo uwoéra sene sinehbi abonabonéra ¹¹ sene ahabábáq íre susa peh sene síérinkakáq sene náonkakáqsabé iwíáhéra íópeqté Mánikánsabé íre iwíáh íwíáh atasa peh wensabé abehq éhwéh atáhwe.

¹² Náhmbáh 6 íópeqté ánínká anotah waní aroipéq Íyúpétísa aroipéq wene párétah márúnantirúéhra ná mi waní taraqnágire. Íó kiembogirabeqte wáhnáh kéreq sene ebeho kereqka mi waní serawéigehéena taraqnágire.

¹³ Taraqnágirana íné Sóniga tagogana karahrabahne áwéhipeqté io tahnsa ówáináwánká sirana kiembogi kané áwéhipeqté io tahnsa ówáináwánká moq sire. Sirana péhe éhwéh irari aniné áwéhipeqté io tahnsa ówáináwánká moq sirana tagoge. ¹⁴ Mi owáináwátarógá ótaq sansánéra mah marákó marákóipéqté wáhnáhmáripá pokera ebeho íwíáh arítáhwe. Iwíáh arítáhwara mi wáhnáhmáriná momiwíuera Manikánka omaq atéh wéhékáh ebehigeheera mi iwíáh arítáhwe. Maniká, moke miraorahi anínká mi wehekáh moke mah kehiná kéhíná kamah arinkéhe.

¹⁵ Mó ehwéh írómé mahraréna, Aebó ánínká sinserah ínéga apubúue sinauge. Sugéh aní wene korósi wahtotaq márénserah íwéh panantági ke miáthro. Mína tahnsa miáh ké eyoyó ke méra íre pehrákora ké tahnsa miáhwe. Pehrákora kéwé mó kegá siwiréh arítáhnserahme sensabé íre siwiréh aritagéhe íre.

¹⁶ Owainawamarínká moke wahnahmarí mórítáhwara momiwíuera ebeh marákórápéq pokowe. Mi marákówé íbaru kené ehwehme Áhmágéroni marákóe atáhwe.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana náhmbáh 7 íópeqté ánínká sóiriqtaq wene párétah antirúéhra Manikáne nahtapeqté éhwéh wega wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahraréna, Aiq parabagire íre.

¹⁸ Aiq parabagire irana sokaesúéhra ná anotah ehwéhnirana puruburuirana anotahtaq máriire. Wehuke mah marákó marákó miáh tánáhráqmé mina tahnsa máriwé íre kagaire. ¹⁹ Anotah matábúrápéq apahtáro sainkue mah kehiná kéhíná suwahpeqte náhmári sokogue íre kaweragire. Íre kaweragirana Manikánka Pábíroni suwahpeq, mi anótáh mápéq ahreraq matawéna mibeqté áhbábáq keyábé abiahnsa aritena anotahtaq kamah aríre.

²⁰ Sóreq waní ákáhpeq keh marákówári tupekirana moke sáwéhwari tahperagire. ²¹ Obiaurankakárué anotah ibónsirana mora mora serámé umeh óbíúráné umehwe 50 kiró tahnsá úméhi puana marakóipeq surahitaq wehuke subipáhrarúéhre. Subipáhrarúéhra ná ahreera Manikánsabe abehq éhwéh atáhwe.

17

Ahabábáq ini kamah awí éhwéhne.

¹ Íné Sóniga métáq tagéwómé íópeqté kégá abapete téhtaré párétáh morá moráue táhtotiáhwe. Peh morá párétáhákáq ánínká ínéba séna ínénsabe, Anotah ahbábáq íní, sóreq wanítáq tútuue miéh íní Manikánka we anotah-taq kamah awinkéhe. Wega kamah awina naneq tagankehboq máho ire. ² Mah marákó márakóipéqté wáhnáh kégá mi íní abariéra ahbabárowara mó márakóipéqté kégá moq abariéra ahbabárowe. Áhnte piáh nah kegá múguwahgu agonserah sega múguwahgu agowe ire.

³ Íópeqté ánínká néniwa mewena abatapi móintéhkana tagogana ega poeráhq, áwéhq poeráhq tahnsa ká miéhkana tagoge. Mi kamé Manikánsabe éhruru atéh áwiqmárí wene anonkataq áhnte kéhre. Mi ka abapete téhtaré áyáhnqó kéné nayáhnkú pówéh kéhrana wene abobiahtaq peh morá ínínká tútuue miéhkana tagoge. ⁴ Mi inímé mankuara korósiákáq tautáúq korósiákáq aneranerue ména kóraraté miraiá náneq awahriruéna áhnte kaweq pasésúq awahriruéna wene ayahpi kóraraté miraiá káhpú matíéhre. Mi inímé mó naneq mó naneq ahbabárirana wene ahbabáqka mi kahpúipéq obenkíéhre.

⁵ Wene ayehitáq pabeqme ehwéh sehiranue kéhrana tagoge. Mi sehiránká mahraréna, Pábíróni suwahpeqme ahbabáq ininsóné sinowae. Mah marákó márakóipéqté ire kaweq sansámárimé Pábíróni suwahpeq mi ahbabáq áwahe wire ire. ⁶ Mi ínínká Maniká tagariáh kéreq Sísane sánsá pahsúáh kéreq subiq suena sene korahq néna piáh neh anínká múguwahgu aginserah wega múguwahgu agirana tagoge. Mína tagotaq áhtenéna áhnte iwíáhuge.

⁷ Íópeqté ánínká ínénsabe, Aneqsabé áhtenono? Mi ínínká káhkouríéh ká abapete téhtaré áyáhnqó kéhrana nayáhnkú pówéh kéhrah tagáhne. Mi kanká mi ininé epéráhpéq ehwehnikákáq áwahewé teawiníe. ⁸ Mi kamé naho míowe. Amahnága ire miéhre. Mókake ire ambarúnkákáq mátaípéqté kiembogináraq Manikánka kamah awinkéhe. Manikánka mah marákó márakó ire mirarotaq oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq púkuipéq sehiranúwe. Mi pukúipéq sensíwíq ire kéh kégá mi ka tagéra áhtenigehe. Mi ka naho míowe. Amahnága ire miéhre. Mókake kiemboginae. Minayabe mah kehiná kéhínánká mi ka tagéra áhtenigehe.

⁹ Kawerue iwíáhorahi anínká teawú éhwéh ahtebahrahire. Arega tagáhna kané abapete téhtaré áyáhnqómé mina áwahewé abapete téhtaré sáwéhwarí míre. Mi ínínká mi sawéhwáritáq tútuue miéhre. ¹⁰ Mi kané abapete téhtaré áyáhnqómé mina áwahewé abapete téhtaré wáhnáh ké wóe. Mi wahnáhmárimé moberíáh aiq pukurowana peh morá ánínká amahnága wahnahnirana mó anínká mókake sínaraq peh wahto tanahráq wahnahninkehe. ¹¹ Naho ména amahnága ire miéh kámé we náhmbáh 8 wahnáh ání míankehe. We abapete téhtaré wáhnáh káhnáh ání ména iraipéq pokinawire.

¹² Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Pówéh áwahewé nayáhnkú wáhnáh ké wóe. Amahnága se ire wahnahnia peh mókake wahnahnigehe. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka wahnah arámbéhrí moráráq awaq miagéhe. Wahnah arámbéhrí awaq miéhrataq pehgáriq tanáhráq, peh morá áhwáh wahnahnigehe. ¹³ Mi wahnáh kégá peh morá iwíáhéra awaq miáh wáhnáh arámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní awigéhe. ¹⁴ Sereq Sipisípiq Áráhqseqka ebehowe. Sipisípiq Áráhqmé wahnah kené wahnah aninéna anotah anímáriné wahnah aní miéh púana se subipáhraruawire. Wereq miáh kéwé Manikánka omaq sitena

siáhrabéna, Néne sánsá tábúsoqme sehgió ké wóe aritéhre ire. Íopeqté ánínká mah ehwéh teníre.

¹⁵ Íopeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Ahbabáq ini tútuue miéh wání tagáhne. Mi wanímé áwahewé peh áhnte wehuké wíre. Se mó marákó mó marákórápéqté ké miáhwe. Se mó kuasa mó kuasa ké miáhwe. Se mó ehwéh mó ehwéhnikákáq ké ue miáhwe. ¹⁶ Arega nayáhnkú pówéh tagáhne. Mi wahnáh kéreq áwéhq poeráhq tahnsa anínseqka mi ahbabáq ínínsábé íre suwahbanae. Sega moke wene ménsámehnsá meyehrana we pehrákora ání míanae. Sega wene awaq néra mi iní ira parianeherawoe.

¹⁷ Maniká awahbeh iwíáh sehgiheéna wega iwíáh aritéhrana mi wahnáhmárinká morá iwíáhéra se awaq miáh wahnáh árámbéhrí áwéhq poeráhq tahnsa aní áwéwe. Sega mirairana Manikáne ehweh aiq pútaraginawire. ¹⁸ Arega métáq tagáhna iní áwahewé we anotah matábúrápéqté kée. Mi kegá mó marákórápéqté ké wahnahnowe ire. Íopeqté ánínká mah ehwéh teníre.

18

Pábíróni matábú moke íre kaweragi ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana mó íopeqté ánínká mibeqté túirana tagoge. We anotah wahnáh aní miéhhrana wene téhreh naneqka mah marákó marákó áhnte tehrehre. ² Wega anotahtaq mahraréna, Pábíróni matábú íre kaweragire. Mitaq owainawamaríné mátabu úkire. Píoroqkakáq mó íre kaweq kabárámárinkákáq mitaq mía míaoe. ³ Menah mah kehiná kéhínánká Pábíróni kené ahbabáq tagéra amahnága monseráhnowe. Pábíróni kegá ahbabárunserah mah marákóipéqté wahnáh kegá moq ahbabárowe. Pábíróni kegá ménsámehnsá moráráq sáhatonserah paiqmaq paiqmaro kegá íre tábúsoqme paiqmarera áhnte monéákáq ménsámehnsánkakaq moráráq sáharáhwe ire.

⁴ Íné Sóniga írógana mó ehwéhniká íopeqté mahraréna, Néne animárinó, ahbabárorabeq sueq mobeq miáhro. Ite moq kamah aiénehboq mibeqté áhbábáq pehragahro. Mi iníne ahbabáqka íugi ínehboq we auweq mobeq miáhro. ⁵ Wene ahbabáq áhnte puana mi ahbabáq soruparéhtáq tahirímé anotah sawéh tahnsa úki irino. Manikánka moke wene ahbabáq ahreraq matíéhre ire.

⁶ Wega mó ke íre kaweraritéhnserah kamahoro. Wega áhnte ahbábári puaq anotahtaq kamahoro. ⁷ Wenáwíq pankerena abarié sansankákáq mó ahbabáq sánsámárinkákáq áhnte miraurainsabé anotahtaq kamahoro. Wewensabé iwíáh iwíáhéna we awahbeh sansánéna wene arupipeq iwíáhéna, Íné wahnah iní míóge. Íné íre kéweiní míóge. Mókake íné íre ibitunátúnáninie. Írakaumo íre.

⁸ Mi inínká mi ehwéh irarinsabé íbiséna uwo uwo inkeheéna anotahtaq kamah awinkéhe. Maniká Iteribo, anotah anínká sainsuahna tanáhráq kamah awinkéhe. Wega kamah awinana peh morágáké mó naneq mó nanerue íre kaweq sunúq sinae. Mibeqté kegá awahreéra uwo uwoirana anotah ehwéhrahna sene mátaburaq ira kekiaranae ire.

⁹ Íopeqté éhwéhniká mó mahraréna, Mah marákóipéqté wahnáh kegá Pábíróni suwahpeqte kegá ahbabáru serahnowe. Minayabe Pábíróni matábú táhnaga áúnínara mi wahnáh kegá tagéra móbeq iriwe méra íbiséra uwo uwo oneherawoe. ¹⁰ Sega mína kamah arina naneqsabé anotahtaq áhreéra móbeq kowéra mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo,

arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Peh morá áhwáh are kamahé tanahráq aiq si puaq uwo uwo úne igehe ire.

¹¹ Mi ehwéhniká mó mahraréna, Mi tanáhráq mah marákóipéqté paiqmaq paiqmaro kegá mi matábúyábé ibisera sirupipeq umehigehe. Aiq tagínayabé sene ménsámehnsá mó ire paiqmarahráho puara sirupipeq umehigehe. ¹² Segá paiqmaq paiqmaro mensáméhnsámé mahraue kórawe, móne mirao naneqme, awahriq naneqme, kaweq pasésúqmé, taberábe ambántámé, mankuara ambántámé, tautáúq ámbántámé, nigí tahnsá áwánká auwe, pówéhwe, kaweq awánkámé, káhpahwe, áhíniwe, kaweq sehirania ebáhmé, ¹³ kímé, kaweq kunkúni irá pare naneqme, kaweq kunkúni unkúméhwe, wériwe, náhniáq sera anome, mayawemé, párawahwe, wítiwe, káhowe, sipisípiqme, ósewe, ósega sabiri kahréwé miraué segá paiqma paiqmaro mensáméhnsáne. Wehukega ménkámehnká paiqmaq paiqmaronserah arambehriraq saiqnaríáh ke moq paiqmárahwe ire.

¹⁴ Paiqmaq paiqmaro kegá Pábíróni suwahpeqte keyábé mahraréra, Iru páréh náneq aiq moke tabanagire. Moke itega iwíáh iwíáho naneq aiq moke tabanagire. Aiq tabanagi puana mókake ire ábóraq kanawire igehe ire.

¹⁵ Ménsámehnsá paiqmaq paiqmaro kegá áhnte moné merowe. Mi kegá móbeq iriwe méra mi matábú kamah arínsabé áhreéra anotahtaq ibiséra sirupipeq umehigehe. ¹⁶ Sirupipeq umehínara segá mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Mibeqté ké métáq áhnte kaweq tabérábé kórósíákáq mankuara ambántánkákáq tautáúq ámbántánkákáq méra kóraraté miraiá náneqkákáq kaweq pasésúqkákáq mó awahriq naneqkákáq matiáhwana moke ire kaweragire. ¹⁷ Moke sene móneakáq sene ménsámehnsánkakaq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq ire kaweragire igehe ire.

Sípiipéq arambehrio kereq sene wahnahnseq móbeq iriwe méra tagagehe. ¹⁸ Mi matábú táhnaga áúnínara tagéra anotahtaq mahraréra, Mahna tahnsa anotah kawéq mátábú mó ire kéh mino éra ¹⁹ tanahuq siyahqnopeq abera ibiséra sirupipeq umehigehe. Ibiséra anotahtaq mahraréra, Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, arensabé iwíáhéq uwo uwo úne. Ite sípiipéq arambehriúna kegá mi matábúrápéq itene ménsámehnsá paiqmaq paiqmaruraunayabé áhnte moné meraune. Amahnága mibeq apubúue peh morá áhwáh ákáhpeq moke ire kaweragire igehe.

²⁰ Manikánka aiq kamah arí púaq we tagaríáh kéreq we eqmaréh kéreq wene ehweh irare kereq íópeqté kéro, mibeqté kégá ite íwíoqnaronsabé amahnága Manikánka aiq ayahq marena kamah arí púaq iwíáh iwíáho igehe ire.

²¹ Íópeqté áníné ehweh parabagirana íné Sóniga tagogana págege íópeqté ánínká anotah suaqsuaq ebáh pankeqme sóreq wanípépéq tuparúehre. Tuparuena mahraréna, Ínéga mi ebáh tuparúógana tabanaginserah Pábíróni suwahpeqte ke kamah arírana sene mátabu airaiq tabanaginawire. ²² Pábíróni suwahpeq anotah matábúo, Mókake pontonka ehwehnéwé, pembiáhnka ehwehnéwé, kitahga ehwehnéwé itene marakóraq írakauni puara ire iraneherawoe. Sene siyahnkarataté ménsámehnsá miraé ahtebeh kewé mitaq ire míaneherawoe. Suaqsuaq ebáhtáq arambehriéra suaqsuarira ehwéh ire iraneherawoe. ²³ Áráhmuga

mitaq mó íre téhranae. O menáhwé íbéhíni ákéqné ehweh mitaq mó íre iraneherawoe. Menah mitaq paiqmaq paiqmaruro kewé mah marákóipéq anotah ke miarowe. Itega mah marákó marákóipéqté kéhíná síugi urowe. Mókake mó íre miraoneheq móe ire.

²⁴ Mibeqté kégá Maniká tagariáh kéreq wene ehweh iraruro kereq subiq sutowana sene korahq tutaire. Mah marákó marákóipéq sene naruoga subiq suto kené korahq mitaq tutaire. Minayabe Manikánka Pábíróni suwahpeqte ke anotahtaq kamah arinkéhe.

19

Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh éhwéhne.

¹ Íné Sóniga írógana áhnte kégá íópeqté anotahtaq ehwehnowana íróge. Írógara anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Maniká anotah aninéna págege arámbéhríéna ite meirena kawerairánsabé iwíáh íwíáhúne. ² Manikánka tábusoqme iwíáhéna wehukene sánsá sararéhre. Anotah ahbábáq íní mah kehiná kéhíná íre kawerairítarái inínirana Manikánka we ehweh atena kamah awíre. Mi inínká Manikáne arambehriuro ke subiq sutainsabé Manikánka minayabe kamah awíre ewe.

³ Segá mónkakáq anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq aiq pankerone. Wega kamah arírana mi matábú iraráhnana ahriahri áúninae ewe.

⁴ Ewara mi 24 abóáwáh wéhreq itaréitaré oga miáh kámárinseqka Manikánka wahnah wahnahnirabeqte síáhráq méra wene auranabi-ahtapeq sirehunseraráq méra káuqmunue iwíáh íwíáh atera wensabé, Maniká áwíq aiq pankerone. Aiq mire ewe.

⁵ Ewana Manikánka wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká mahraréna, Manikáne arambehrio keo, ite Manikánsabe áhteno ke wóe. Ite táhmaro anotah ke méq táhmaro íre áwíqkakaq ké wóe. Ite moke Maniká áwíq pankeráhiro ire.

Sipisípiq Áráhqka ahre merai éhwéhne.

⁶ Áhnte wehekéqká sorupawe moraráq méra ehwehnonserah éhwéh íróge. Mi éhwéhmé ahkuah ahkuari waní, anotah wanínká uinserah éhwéhnéra anotah purúbúruinserah éhwéhnowe. Mi éhwéhnká anotahtaq mahraréra, Maniká áwíq pankerone. Maniká itene Wahnahnka moke miraorahire. Wega ahriahri wahnah wahnahnire. ⁷ Sipisípiq Áráhqka ahre merai tanáhráq sirana wene ahre aiq sokah sokahue míéh púaq irupipeq eyoyóue méq Manikánsabe iwíáh íwíáh atone. ⁸ Maniká tagariáh kéné kaweq arámbéhríwé taberábe korósí tahnsane. Minayabe Sipisípiq Áráhqne ahre mi kawéq táberábé kórósí anotah tehreh korósí aneranerue míéhe ewe.

⁹ Ewana íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Teawéna éhwéh sehiranúno. Sehiranue mahraré, Sipisípiq Áráhqka ahre meyéhnabé kaweraráh táhútáhúq nagehboq omaq itéh keyábé máhoro aitéhre. Itene irupipeq eyoyóinkéhboq máhoro sehiranúno. Amahnága teawú éhwéhmé Manikáne aiq pútaq éhwéhne ire.

¹⁰ Aiq pútaq éhwéhne irana ínégá íópeqté ánínsabé iwíáh íwíáh atanieéna wene aigárátáq nirehunseraráq ména káuqmunugana wega ínénsabe, Ahqáho aintena, Ínénsabe íre iwíáh íwíáhuno. Arereq mó Sísane ehweh teri terino kereq wene arambehri anímárí móe. Íné moq wene arambehriu

aní múge. Minayabe webataq Manikánsabe iwíáh íwíáh ato. Sísaga pah-sutai ehwéhniká Manikáne ehweh irare ke págege aritena séhréh aritéhre ire.

Taberábe oséráq tútuue miéh ánínsábé éhwéhne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana íopeqté ónsá sigirana taberábe osé mitaq miéhrana tagoge. Mi kané abobiahtaq tútuue miéh ánínká ebehéna ehweh aritena tábúsoqme saraqmárehre. Saraqmárehrara mó kegá wensabé, Aiq pútari aníne atera, Kawerue arambenhii aníne atáhwe. ¹² Wene aurame irobina tahnsáne. Wene ayahqnotaq wahnah kené ayahuqmari sukiwe miéhre. Wene anonkataq wenáwíq sehira kéhrarawe mó kegá íre sáhnshawe irahráhowana webataq mi awíq írátíéhre. ¹³ We korahq sosa korósí íre wahto korósí aneraneratíéhrra wensabé, Manikáne Ehwehne ue áwíratáhwe. (*Sóni 1.1,14; 1 Sóni 5.7-8*)

¹⁴ Moke íopeqté ebeho kegá kaweq taberábé ámbántá aneraneréra taberábe oséwáritáq tútuue méra mi aní kéréhwe. ¹⁵ Kéráhwana mi aníne áwéhipeq áwéhreh poká kéhre. Mi pokátáté mah marákóipéqté ké kamah ariena anotah sahtáté págegeue wahnahnaritankéhe. Maniká moke miraorahi anínká áhnte keyábé abiahnsa aritéhre. Wehukéninká náhníaq sera ano meyanieéna sera sareréhnserah óseraq tútuue miéh ánínká mí ke anotahtaq kamah arinkéhe. ¹⁶ Wene íre wahto korósíráqkákáq wene aigárátáqkákáq wenáwíq sehira kéhrana tagoge. Mi awíq áwahewé Moke anotah kené Wahnahne. Moke wahnah kené Wahnahne ire.

¹⁷ Íné Sóniga tagogana peh morá íopeqté aní patahi iotáq iriwe miéhrana tagoge. Tagogana wega íopeq paqme nogó kábárámárínsábé anotahtaq mahraréna, Manikáne anotah tahutáhúq sewe nahro. ¹⁸ Anotah wahnáh kéné awaqme, sóntía kené kíápéténi kené awaqme, tauntahu wehwáriné awaqme, ósene awaqme, óseraq tútuue nogó kéné awaqme sewe nahro. Arambehriraq saiqnaríáh kéreq arambehriyabé ápeq meyháh kéreq anotah kereq íre síwíqkakaq kéreqne siwaq sewe nahro ire.

¹⁹ Íné Sóniga tagogana áwéhq poeráhq tahnsa anínseq mah kehiná kéhínané wahnahmarínseq sene ebeh kereq momiwíuríáhwana tagoge. Sega taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereq ebhoneheéra momiwíuríáhwe. ²⁰ Métáq tagéwó ánímé péhe éhwéh irari anínká miraime áwéhq poeráhq tahnsa anínká tagehre. Tagehrana péhe éhwéh irari anínká ótaq sansá mirairara áwéhq poeráhq tahnsa aníne máhki matíáh kéreq pikísahyabé iwíáh íwíáh atáh kéreqka mi otáq sánsá tagéra iwíáh íwíáhéra wene péhe éhwéhnsábé aiq pútare atáhwe.

Amahnága áwéhq poeráhq tahnsa anínseq taberábe oséráq tútuue miéh ánínseqka ebhoneheéra momiwíuríáhwe. Momiwíéra ebhowara taberábe oséráq tútuue miéh ánínseq wene ebeho kereqka áwéhq poeráhq tahnsa anínseq péhe éhwéh irari anínseq saiqnaríáhwe. Saiqnarawéra íre subiq susa peh anotah púrúruía káwéhúpíépéq, anotah osóréh íráreh kawéhúpíépéq tuparúáhwe. Sano ebáhnká anotah osórehnserah mí kawéhúpíépéq anotahtaq osorosq aruqarurire. ²¹ Taberábe oséráq tútuue miéh ánínká wene áwéhipeqté ebeh pokátáté moke mó ebeho ke kiraqme subiq súéhkana kabaramarínká mí kené siwaq nahwana siyahbankiréhre.

20

Íópeqté ánínká owainawa 1 táhúséni (1,000) opéq saiqnariankehe i ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana íópeqté ánínká mibeq tútuue míéhraha tagoge. Íre ambarúnkákáq mátáípéqté ónsáráté kíákáq anotah seniákáq matiéhraha tagoge. ² Wega owainawa táhtoqme mi seníráte táhru táhruire. Karahrabah tahnsá ánimé naho wehe úkorahú ánimé Séténiwe peh owainawane. Íópeqté ánínká mi karáhrábáh táhru táhruarena tuparúéhraha wega áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq mitaq peh míanae. ³ Owainawanka mah marákó marákóípéqté ké péhe íwíáh aritehnehoéna íópeqté ánínká we táhru táhruue íre ambarúnkákáq mátáípéq tuparuena mibeqté ónsá paiqme págegeue áróki parúéhre. Mi tanáhráq 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq we mó wahto tanáhráq ah noginkeheéna pugeq auwankéhe.

⁴ Íné Sóniga wahnahnorabeqte síáhwári tagéna mitaq tútuue míáh ké moq tagoge. Manikánka mitaq tútuue míáh keyábé mahraréna, Wehukega mirauro sansá íwíáhue tagéq saraqmáráhro aritéhre. Sísansabé aiq pútare atáh kégá wene ehweh teri terinéra kawerue sehgiara áwéhq poeráhq tahnsa anínkákáq wene píkíshakáqsábé íre íwíáh íwíáh atárówe. Wene máhki siyehitaqkákáq sene siyahnkaratáqkákáq íre merowe. Íre meron-sabé sene sánsánsábé suwahriehre arítáro kegá sene sinuo tehsúmetaté kiraq suera se subiq sutowe.

Subiq sutowara sensiwamarí míáhwana tagoge. Tagogara se mó oga ukéra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sisa Karáhéreq wahnah wahnahnowe. ⁵ Mina ogá úké tanáhráqmé ebeqte oga úké tanáhráre. Mó pusa ké mi tanáhráq íre oga úkowe. Mi 1 táhúséni (1,000) opéq parabagínaraq oga úkigehe.

⁶ Ebeqte oga úké tanáhráq oga úkira kewé Manikánka omaq sito ke woe. Segá anotahtaq íwíáh íwíáhigehe. Mó puké tanáhráqká se íre kamah arieráhire. Se Manikánseq Sisa Karáhéreqne ehweh mibeq mahbeq arítáh ké méra áhnte opéq 1 táhúséni (1,000) opéq Sísareq moráráq wahnah wahnahnigehe.

Owainawa iraipéq airaiq tuparuahna ehwéhne.

⁷ Mi 1 táhúséni opéq parabagínaraq owainawa saiqnariéhmé soraq suankéhe. Soraq súéhraha owainawanka kiembogue ⁸ mah marákó marákóípéqté ké péhe íwíáh aritanieéna ábóragire. Mah marákó marákóípéqté ké sensíwíq Kókireq Mágókireq áhnte ke míáhwé. Wehukega arahwé íre sáhsahoráhonserah se áhnte ke puana íre sáhsahoráhire. Mi ke ebehigeheéna owainawanka soruparítéhre.

⁹ Moke mi kegá ebehoneheéra pokue Maniká tagaríáh ké míáhrabeq wega arutaboiri ke suwahpeq abugeqnáhnuríáhwana íópeqté irobina tunse moke mi ke tabipáhrarúéhre. ¹⁰ Tabipáhrarúéhraha Manikánka owainawa, péhe íwíáh arítéh áni táhtoqme anotah púrúruía káwéhú, osóréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípeq tuparúéhre. Áwéhq poeráhq tahnsa ánínseq péhe éhwéh irari anínseq míehya iraipéq mitaq moráráq ahriahri mía míaoneherawoe. Wéhékáhnkakaq inokáhpeqkákáq kamah arinara ahriahri uwo uwo oneherawoe.

Ehweh aritena sainsue ehwehne.

¹¹ Íné Sóniga tagogana wahnahnirabeqte síáh, anotah taberábe síáh kéhrana tagoge. Mitaq tútuue wahnahni aní anotah aní púana we miéhtáq mah marákó marákóákáq íópeqkákáq íre kahrahire. Peh tabanagirana mó íre ábóraq kéhre. ¹² Moke pukia kéwé anotah kereq íre síwíqkakaq kéreq wahnahnirabeq iriwe miáhwana tagoge. Moke sene arambehri púkuipéq sehirania kéhrana mi pukúwáí pugeqme tagehre. Mi wahnáhnká púkuipéqte séhírá tagéna wehukene arambehri iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre. We mó pukú matíéhra mi pukúwé oga mérapeq kioráho kené síwíq kék púkúe.

¹³ Sóreq wanínká pukia keyábé, Sóreq wanípépéqte kiembogue pokoro aritéhrara Puké Aninseq Iraipéqte Ánínseqka pukia keyábé, Iraipéq sueq pokoro aritehye. Pukia kegá pokue sainsúéh ánipá sewana wega oga míarataté árámbehrí pukia ké peh morání moráninue iwíáhue tagéna ehweh aritena sainsúéhre.

¹⁴ Sainsuena Puké Aninseq Iraipéqte Ánínseq anotahtaq osoréh íráreh káwéhúpépéq tuparúéhre. Wehuke osoréh íráreh káwéhúpépéq tuparúéhmé anehete puké tanahráq míre. ¹⁵ Oga mérapeq awaq miéhra ke síwíq kék púkúipéq tagéna mitaq síwíq íre kék kéwé anotah osoréh íráreh kawéhúpépéq tuparúéhre.

21

O ionkákáq o marákóákáq ábóraq kahna ehwéhne.

¹ Íné Sóniga tagogana ebeq kék íópéqkákáq mah marákó marákóákáq sóreq wanínkákáq moke tabanagirana o ionkákáq o marákóákáq ábóraq kéhrana tagoge. ² Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íópeq Maniká miéhraabeqte túirana tagoge. Wene iyahnaboga o ibehiní wenawehqpa móauwaneheéra awahrirue sokah sokah atáhnserah mi ke suwahpeq túirana tagoge.

³ Wahnah wahnahnirabeqte éhwéhnká anotahtaq mahrarirana íróge. Anotahtaq mahraréna, Írátíáhro. Manikánka seba mía míalnara se wene animáí míagehe. Sereq mía míaéna sene Wahnah míankehe. ⁴ Manikánka sereq mía míaéna sene siurapite áqnú moke sorahruankéhe. Mi tanáhráq wehuke mó íre pukigehe. Sirupipeq mó íre umehinae. Mó íre ibitunátúnánigehe. Mó íre ibisagehe. Mó íre síérinae. Menah kárái naneqmarí aiq parabagi puana mó íre kanae irana íróge.

Manikánka, Íné tábúsoráh kéné Wahnah míanie i ehwéhne.

⁵ Wahnah wahnahnirabeqte síáhráq tútuue miéh ánínká mahraréna, Írátíáhro. Ínéga moke o naneq aiq miraróge íre. Aiq miraróge éna mahraréna, Néne ehweh aiq pútaq ehwéh púah sehiranúno. Ómi kegá mah ehwéh aiq pútaq ehwéhne iwíáhigeheé sehiranúno íre.

⁶ Sehiranúno éna ínénsabe, Moke áhwáro arámbehrí aiq parabarúóge. Íné téh miáhwana aní múge. Íné anehemé mía míainie. Íné ebeqte aní ména anehete aní múge. Wání tahbobói aní oga mía mía arahnó wání pehipi náwiníe. ⁷ Ahbabáq kiotaiki anínká moke kaweq naneq awaq miánkéhe. Ínéga wene Maniká miáhnana we néne aní mía míainkehe íre.

Moke ahbabáq aruqaruro kegá iraipéq pokigehe i ehwéhne.

⁸ Wega mó mahraréna, Áhreéra néne sánsá íre sehgió kéwé, néne ehwehnsabé íre aiq pútare aintáh kéwé, ahbabáq aruqaruro kewé, mó ke

subiq súáh kéwé, mó aniné weh ahre abario kewé, mó ke ánéhgió kéwé, ahgora sansáno kewé, péhepehe maníkánsábé iwíáh íwíáh atáh kéwé, moke péhe éhwéh irare irareo kewé, moke mi kegá iraipéq pokonehera-woe. Segá anotah púrúruia osoréh íráreh kawéhúpípeq awaq miagéhe.

Peh anotah púrúruia káwéhúme osoréh ébáhnkákáq íráreh kawéhúpípeq tuparúáhwe. Sano ébáhnká anotah osoréhnserah mi kawéhúpípeq anotahta q osorosq aruqarurire. Irapéq awaq mewé anehete puké tanahráq míre ire.

Sóniga o Sarúsarama suwahpeq tagó ehwehne.

⁹ Wega mó mahraréna, Abapete téhranité íopeqté ké kamah arieráhi naneq matawewáhwe. Íopeqté ánínká mibeqté ínéba séna ínénsabe, Mahbeq súno. Sipisípiq Áráhqe ibehiní sokigi awiníboq máho ire. ¹⁰ Máho éna néniwa móintena anotah sawéhrápéq móintéhre. Manikáne kaweq matábú o Sarúsarama suwahpeq íopeq Maniká míéhrabeqte túrana tagoge.

¹¹ Manikáne téhreh naneqka mi matábúrác anotahta q téhrehre. Mi téhrehme mó kuasa téhrehre. Kaweq ebáh áhnte moné tahnsa ebáh áwíq sásípagá tahnsa téhrehre. Mi matábúwé timano tahnsa anotah téhreh matábúe. ¹² Mi matábúrác anotah kurí kéhrana mi kuríípeq airápété téhtaré ónsá kéhrara airápété téhtaré íopeqté kégá mó onsárác mó onsárárué wahnahnowe.

¹³ Airápété téhtaré Ísara kahnáh mó kahnáh mó kahnáh síwíq sehirania morá moráue onsaraq kéhre. Íó kiembogirabeqte ónsáwé apahtáróe. Íó tupekirabeqte ónsáwé apahtáróe. Ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtáróe. Mó ébeq ayehrápéqté ónsáwé apahtáróe. ¹⁴ Mi kurí áwahebi airápété apahtaró págege ebáh kéhre. Mi kurí ahpi Sipisípiq Áráhqa eqmaréh ké síwíq airápété téhranité síwíq kéhre.

¹⁵ Íné ehweh tení ánínká kaweq agehmare karatáté mi matábúákáq mi kuríákáq onsawárinkákáq agehmaranieéna matiéhre. ¹⁶ Mi matábúwé ahnansahrapeq ébeq ahnánsáhrápéq nahorapeq nehwiehrapeq peh monseráhne. Íopeqté ánínká agehmare karatáté agehmaréhra na peh íre wahto 2,200 kirómítá kéhre. Sehwerapeq moq agehmaréhra na peh monseráhnire. ¹⁷ Mi matábúrápéqté kúriwé tahperue agehmaréhmé 144 mitá tahnsane. Wehukénínká mátabu agehmaréhnserah íopeqté ánínká agehmaréhre.

¹⁸ Mi kuríwé sásípa ebáhtáté pera kuríe. Mi matábúrác kéh náneqmarínká kóraraté miraia tímánónká tahnsanue anotah téhrehre. ¹⁹ Mi matábú áwahewé áhnte kaweq ebáh awahriq naneq ebáhtáté pearéhre. Náhmbáh 2 ebáh mankuara ebáhmé sápáíae. Náhmbáh 3 ebáhmé ágétie. Náhmbáh 4 ebáhmé sehenáh tahnsa ebáhmé émérae. ²⁰ Náhmbáh 5 ebáhmé sároníkísie. Mi ebáhmé tautáúqkakaq taberábeakáq ebáhnre. Náhmbáh 6 ebáhmé tautáúq ebáhmé kóníríanie. Náhmbáh 7 ebáh wieh q ebáhmé kárisóráítie. Náhmbáh 8 ebáh sehenáh tahnsa ebáhmé péririe. Náhmbáh 9 ebáh wieh q ebáhmé tópásie. Náhmbáh 10 ebáhmé kírísópésae. Náhmbáh 11 ebáhmé áhíásinie. Náhmbáh 12 ebáh tautáúq ebáhmé ámétísie. Mi ebáhmárimé mó naneq mó naneq tahnsá ébáhmárinéna áhnte moné tahnsa ebáhmárine.

²¹ Kuriraté ónsáwé airápété téhtaré ónsáwé anotah pasésúq tahnsa náneq taberábe pasésúqtáté mó onsá mó onsáue miraia ónsawárine. Mi

matábúrápéqté áhmé kóraraté miraia áhnéna timanonka téhrehnserahni ahne.

²² Íné tagome mi matábúrác Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. Írakaumo. Maniká itene Wahnah moke miraorahi anínseq Sipisípiq Áráhqseq mitaq míehya puana Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náh íre kéhre. ²³ Mitaq íónkakaq pópoqnahakák íre kéhre. Írakaumo. Manikáne téhreh naneqka mitaq téhrehra Sipisípiq Áráhqka áráhmu tahnsá aní míehre. ²⁴ Manikáne téhreh naneqka téhrehra beqme mah kehiná kéhínánká mitaq nogigéhe. Mah marákóipéqté wáhnáh kégá sene kaweq mensáméhnsánkákák mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁵ Wéhékáh mi matábúrápéqté ónsá íre paiqmaragéhe. Mitaq íre sunkíkírina puana mi ónsá ahriahri íre paiqmaraneherawoe.

²⁶ Mah kehiná kéhínáné kaweq naneqmarínkákák sene awahriq naneqkakák mi matábúrápéq mewe sigéhe. ²⁷ Moke ahbabác mitaq íre serahowe. Ahbabáro kereq péhe éhwéhnkákák kéreq mitaq íre serahowe. Ahqáho. Írakaumo. Peh morá Sipisípiq Áráhqne oga mérapeqté púkúipéq sensíwíq kéh kégá mitaq serahowe.

22

Oga mé wanínkákák oga mé awánkánkákáqsábé éhwéhne.

¹ Íópeqté ánínká oga mé waní sokigi anírana mi wanímé timanonka téhrehnserahnire. Mi waní ahyahipeqmé Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka wahnahnóyarabeqte túíre. ² Tuena mi matábúrápéqté áh akáhpi túíre. Oga mé awánká mi waní ayehráq éberiopeq éberiopeúre kéhre. Mi awánkátáq airápéte téhtaré mó naneq mó naneq seránue íyéhre. Mó ioták mó naneq será iyena mó ioták mó naneq seránue íyéhre. Mi awánká ánáwharínká mah kehiná kéhíná kawerarítéhre. ³ Manikánka kamah arina naneqmarí mitaq mó íre kanawire.

Manikánseq Sipisípiq Áráhqseqka mitaq wahnah wahnahnigehe. Moke Manikáne arambehri kégá wensabé iwíáh iwíáh atagéhe. ⁴ Iwíáh iwíáh atera wene auranabiah tagagehe. Wenáwíq sene siyehitaq kanae. ⁵ Mitaq íre sunkíkíraginae. Maniká itene Wahnahnka mitaq téhreh puana áráhmuakák íónkakaq mitaq íre kanae. Írakaumo. Wene arambehri kégá ahriahri mitaq wahnah wahnahnigehe.

Sísaga, Apubúue tuinauge i ehwéhne.

⁶ Íópeqté ánínká ínénsabe mahraréna, Ínéga teawú éhwéh aiq pútaq ehwéh púana wehukega aiq pútare aintahráhowe. Maniká itene Wahnahnka wene ehweh irare ke iwíáh aritéhrara pahsúáhwe. Amahnágawé áhníbórá sína naneqmarí wene arambehri ke sokigi arínkéheéna íópeqté aní eqmaréhrana túíre íre.

⁷ Íópeqté ánínká mó mahraréna, Írátíahno. Sísaga mahraréna, Íné apubúue tuinauge íre. Mah púkúipéqté éhwéh sehgió kégá iwíáh iwíáhigehe íre.

⁸ Mah ehwéh irena mi naneqmarí tago anímé íné Sóni uge. Mah ehwéh irena mi naneqmarí tagotag sokigii aniné aigarátác iwíáh iwíáh atanieéna káuqmunue míógana ⁹ wega ínénsabe, Ahqáho. Íre miraúno. Íné itereq morárác arambehriu aní múge. Manikáne ehweh irare kereq mah

pukúipéqté éhwéh sehgió kéreq itereq moraráq arambehriu aní múge. Manikánsabe webataq iwíáh iwíáh ato ire.

¹⁰ Íópeqté ánínká ínénsabe mó mahraréna, Arega púkuipéq sehiranóna ehwéhmé unkumehrataq íre táhparo. Írakaumo. Mi tanáhráq áhníbórání puah íre táhparo. ¹¹ Mi tanáhráq sínaraq ahbabáq kega peh ahbabárigehe. Íre mirao naneq sansáno kegá peh sene sánsá miraigehe. Tábúsoréh sánsáno kegá peh tábúsoréh sánsá miraigehe. Kaweqtaq mía mía kega peh kaweqtaq mía míaigehe ire.

¹² Sísaga mahraréna, Írátíáhro. Íné apubúue tuinauge. Túónaraq wehukene arambehri saraqme tagéna awehraq apéq morání moráníne náinauge. ¹³ Íné téh míáhwa aní múge. Íné anehemé mía míainaугe. Íné ebeqte aní ména íné anehete aní múge. Íné moke náneq áwahe aní múge. Moke áhwáro arámbéhrí aiq parabarúó aní múge ire.

Kaweq matábúrápéq íre kioráho keyábé éhwéhne.

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Wehukega sene korósi pabeq paberowana taberábe aginsabé iwíáh iwíáhowe. Mina inserah sene sirupipeq pabeq paberia kegá oga mérapeq mi kawéq matábúrápéq kioráhonsabé iwíáh iwíáhigehe. Sega mitaq oga mé awankánara ísíwe nagehe. ¹⁵ Ahbabáq kega mitaq íre kioráhowe. Ánéhgió kéreq mó kené weh ahre abario kereq mó aní subiq súáh kereq péhepehe maníkánsabé iwíáh iwíáh atáh kéreq moke péhe éhwéh irare sansá suwahbeh kereq peh máhpeq mía míaéra mitaq íre kioráhowe ire. ¹⁶ Íre kioráhowe éna ínénsabe, Íné Sísá uge. Íné Tébitine anahwa úge. Íné tuembínága téhrehnserahni aní múge. Íné tagariáh kegá mah ehwéh irageheéna íópeqté ánínká mah ehwéh ite teiinkeheéna eqmaróge ire.

¹⁷ Manikáne Awanseq Sísá tagariáh kéreqka Sísansabé, Mahbeq tuo ewe. Mah ehwéh íráh kegá moq mahbeq tuo igehe. Wání tahbobói kegá séra oga mé wanínsabé suwahbeh kegá pehipi nagehe.

Sóniga mah pukú sáhnsháhó keyábé págege ehwéh pahsúéh éhwéhne.

¹⁸ Mah pukúipéq mókake sína naneqsabé éhwéh aiq sehiranuge. Mi sehirá sáhnshawe tagahro. Págege ehwéh teiníboq írátíáhro. Mah ehwéh síwáhnori anínká mó ehwéhnkákáq masosahrue síwáhnorínaraq mah ehwéhnká kamahorahi naneq teínserah mi aní moq anotahtaq kamah awinkéhe. ¹⁹ Mah ehwéh síwáhnori anínká moke íre síwáhnoria peh ákáhtaq síwáhnorínaraqmé wega awaq miahráhi naneq Manikánka meyankéhe. Oga mé awankánarame mi anínká íre awaq miankéhe. Mah ehwéhmé kaweq matábúrápéqsabé teíre. Mi anínká mi matábú íre awaq miankéhe.

²⁰ Mah ehwéh tení ánínká mahraréna, Íné aiq pútaq apubúue tuinauge ire.

Aiq mire. Sísá itene Wahnahno, mahbeq tuo uge.

²¹ Sísá itene Wahnahnka moke we tagariona keyabé arutaboíréna séhréh aitéhre. Aiq mire.